Holy Bible

Aionian Edition®

Open Nguizani Yimona ayi Minkunga

Open Yombe Bible

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®

Open Nguizani Yimona ayi Minkunga
Open Yombe Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2024
Source text: eBible.org
Source version: 8/25/2024
Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Biblica, Inc., 2002
Original work available for free at www.biblica.com and open.bible

Formatted by Speedata Publisher 4.19.20 (Pro) on 9/2/2024
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
https://AionianBible.org

Published by Nainoia Inc
https://Nainoia-Inc.signedon.net

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Kiyombi at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aïdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aïdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal… and purple is the color of royalty!

History

Kiyombi at AionianBible.org/History

04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 377 translations now available in 166 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Psalms 11

NEW TESTAMENT

Matthew 71
Mark 101
Luke 120
John 152
Acts 176
Romans 206
1 Corinthians 219
2 Corinthians 232
Galatians 241
Ephesians 246
Philippians 251
Colossians 255
1 Thessalonians 258
2 Thessalonians 261
1 Timothy 263
2 Timothy 267
Titus 270
Philemon 272
Hebrews 273
James 283
1 Peter 287
2 Peter 291
1 John 294
2 John 298
3 John 299
Jude 300
Revelation 301

APPENDIX
Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

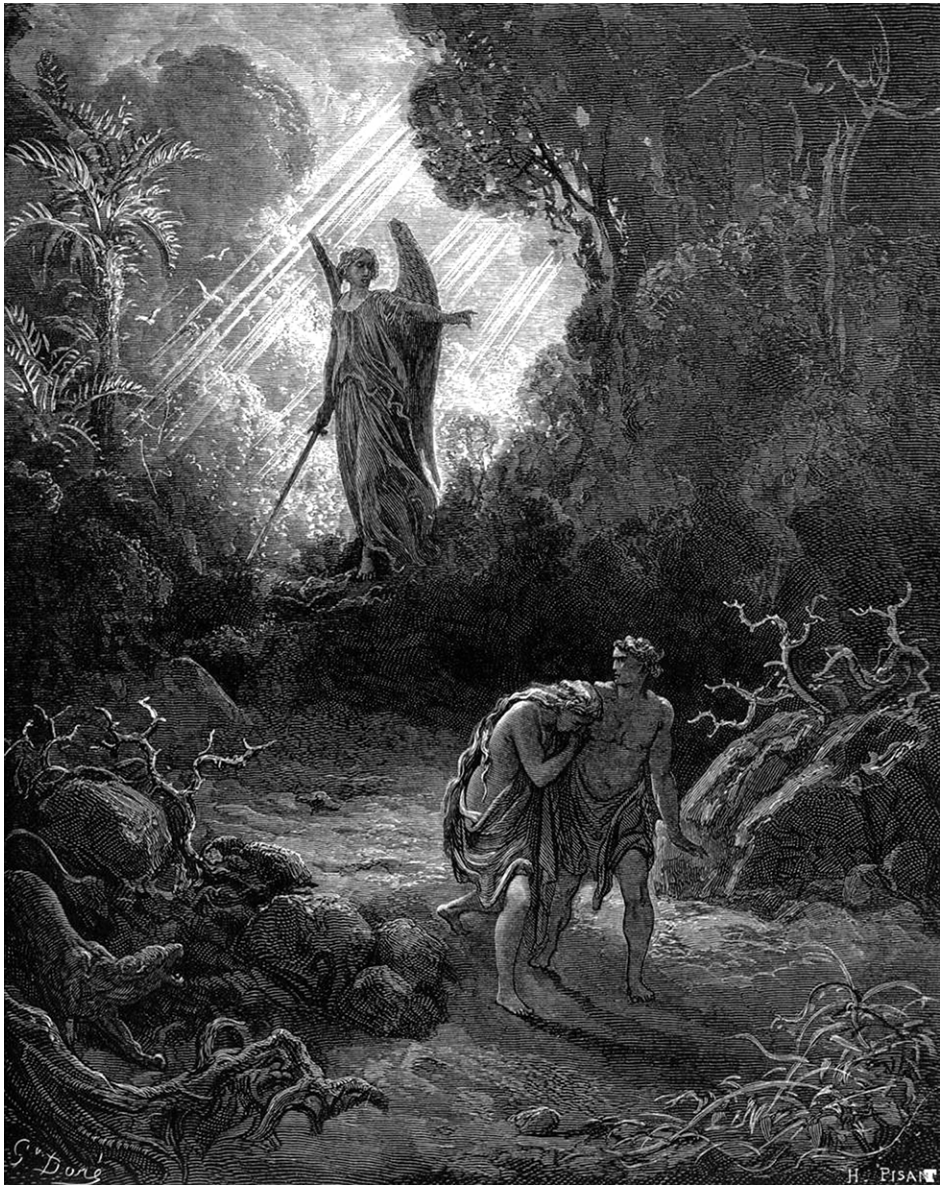

Adam and Eve Driven Out of the Garden of Eden

"So he drove out the man; and he placed cherubim at the east of the garden of Eden, and a flaming sword which turned every way, to guard the way to the tree of life."

Genesis 3:24

Psalms

1 Lusakumunu kuidi mutu wowo wunkambu
landakananga zindongi zi batu bambimbi,
wunkambu telamanga mu nzila yi minsumuki, ayi
wunkambu vuandanga va kimosi ayi mimvuezi. **2**
Vayi wummonanga khini mu mina mi Yave ayi
wunyindulanga miawu muini ayi builu. **3** Mutu beni
widi banga nti wukunu va muenda nlangu; wowo
wumbutanga makundi mu tsungi andi ayi meza
mandi mayumanga ko; weti mona mamboti mu mamo
keti vanganga. **4** Vayi buawu ko buididi kuidi batu
bambimbi, badi banga biti bivevumunu kuidi phemo.
5 Diawu, batu bambimbi balendi telama ko mu lumbu
ki tsambusu, voti bankua masumu mu lukutukunu lu
batu basonga. **6** Bila Yave zebi nzila yi batu basonga,
vayi nzila yi batu bambimbi yela biva.

2 Bila mbi makanda mafuemini e? Bila mbi batu
balembo yindudila mambu makambulu fuana e?
2 Bila mbi mintinu mi ntoto mitelimini e? Bila mbi
minyadi mikutikinini va kimosi mu nuanisa Yave
ayi mutu andi kavinda mafuta e? **3** Balembo tubi:
“tuzenganu minsinga miawu; tulozanu thama zisieni
ziawu.” **4** Mutu wowo wunkalanga ku Diyilu wulembo
sevi. Pfumu wulembo basekinina. **5** Bosi wulembo
bayolukila mu nganzi andi, ayi wulembo kuba monisa
tsisi mu miangu miandi mi ngolo. **6** Ayi wutuba: “Minu
ndibieka ntinu ama ku Sioni, mongo ama wunlongo.”
7 Ndiela yamikisa lukanu lu Pfumu: Yave wukhamba:
“Ngeyo widi muan'ama. Minu ndibutidi mu lumbu
kiaki.” **8** Wundombi ayi mandivana makanda; ma maba
kiuka kiaku ayi mawu vua ntoto wumvimba nate mu
sukisina ntoto beni. **9** Wela kuba yadilanga mu nkawa
wu sengo; wela kuba bula banga bu mbudikilanga
nzungu yi tuma. **10** Diawu, beno mintinu, bika luba
nduenga. Bosi beno mazuzi ma ntoto, bika lutambula
ndongokolo; **11** lusadila Yave mu lukinzu ayi lumona
khini mu lukhuku. **12** Lubumbakana muana mu diambu
di kedi fuema; ayi luedi bungana mu nzil'eno. Bila mu
mbuetolo yi meso nganzi andi yilenda vika wulama.
Lusakumunu kuidi batu boso bobo bantombanga
suamunu mu niandi.

3 Nkunga Davidi mu thangu katina muan'andi
Abisaloni. A Yave, tala buevi badidi woka bobo
bandendidi; batu bawombo balembo ndiendila
manenga. **2** Bawombo balembo tubi mu diambu
diama: “Nzambi kalendi kunkula ko.” **3** Vayi ngeyo,
widi nkaku ama, a Yave. Ngeyo nkembo'ama, ngeyo
wumvumbulanga ntu ama. **4** Ndinyamikinanga kuidi
Yave. Niandi wukuphutudilanga mvutu tona ku mongo
andi wunlongo. **5** Ndinlambadala, ndinleka tulu ayi
ndinkotukanga; bila Yave niandi wukukhebanga. **6**
Nditinanga ko tsisi yi makabu mawombo-wombo
ma batu bobo banzungididi ndambu ayi ndambu.
7 Yave telama; ngeyo Nzambi ama, wukhudi. Bila
ngeyo wubetidi bambeni baama baoso mu matama.
Wukoludi meno ma batu bambimbi. **8** Kuidi Yave
kumbanga phulusu. Bika lusakumunu luaku luba kuidi
batu baku!

4 Nkunga Davidi, kayimbidila mu bisiku bi zitsinga
mu diambu di pfumu minyimbidi. Wuphutudila
mvutu bu ndilembo kutedi, a Nzambi ama yisonga
ayi wutsadisa bu ndidi mu phasi; wumboni kiadi, wa
lusambulu luama. **2** Nate thangu mbi luela, tatamana
fuisa nkembo ama tsoni e? Nate thangu mbi luela
tatamana zodilanga vanga mambu ma phamba ayi
tombanga zinzambi zi luvunu e? **3** Luzaba mboti
ti Yave wukisobudidi mutu wumosi wunkinzikanga
mambu mandi. Yave wela wa mu thangu ndiela
kuntela. **4** Ku tsi nganzi eno, kadi vola masumu. Mu
thangu luidi mu zimbuka zieno, lufiongunina mintima
mieno bosi luba dio sui. **5** Lutambika makaba ma
busonga, ayi lutula diana dieno mu Yave. **6** Bawombo
balembo tubi: “Nani wulenda kutumonisa mamboti
e?” Bika kiezila ki zizi kiaku kitukienzula, a Yave! **7**
Wuwesidi khini yiwombo mu ntim'ama, viokila yoyi
yiba yawu mu thangu baba ble yiwombo ayi vinu
kiwombo **8** Ndiela lambadala ayi ndiela leka tulu mu
ndembama bila ngeyo veka kaka, a Yave bila ngeyo
veka kaka wukuphuandisanga mu luvovomo.

5 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.
Wuyimbidila wawu mu flute. A Yave, tamba dikutu
mu mambu mama ayi tala vumina kuama. **2** Dimba
yamikina kuama bu ndilembo tombi lusadusu A ntinu
ama ayi Nzambi ama bila ngeyo ndieti sambila. **3** A
Yave, mu nsuka ngeyo weti wa mbembo ama. Mu
nsuka ndieti tula zindombolo ziama va ntual'aku ayi
ndieti vingila mvutu mu diana. **4** Bila ngeyo wisiko
Nzambi wummonanga khini mu mambu mambimbi;
mutu wumbimbi kalendi vuanda ko va kimosi ayi
ngeyo. **5** Batu badi luniemo balendi telama ko va meso
maku. Ngeyo weti lenda batu boso bobo bamvanganga

mambimbi. 6 Ngeyo wumbunganga batu bantubanga luvunu. Batu bobo bantengulanga menga ayi bobo bamvunanga, Yave weti kuba kakumukina. 7 Vayi minu ndiela kota mu nzo'aku mu diambu di kiadi kiaku kinneni ndiela buongama mu lukinzu mu Nzo'aku Nzambi Yinlongo. 8 Wuthuadisa, a Yave mu busonga buaku mu diambu di bambeni ziama. Ludika nzil'aku ku ntual'ama. 9 Bila kuisi ko mambu malenda siwulu diana mu miunu miawu; mu mintima miawu muwedi mambu mambivisanga. Phovilak'awu yidi ziami kizibuka ayi mu ludimi luawu bantubilanga luvunu. 10 Wuba monisa ti mu nzimbala badi, a Nzambi. Bika mayindu mambimbi mawu ma babuisa. Wuba kuki mu diambu di wombo di masumu mawu Bila ngeyo bafuemini. 11 Vayi bika babo bantomba suamunu mu ngeyo bamona khini. Wuba bika bayimbila mu khini mu zithangu zioso ayi bika wuba keba. Muingi bobo beti zola dizina diaku, bamona khini mu ngeyo. 12 Bila bukiedika ngeyo Yave wunsakumunanga mutu wusonga; Wubazungidila mu mamboti maku banga nkaku.

6 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi, wuyimbidila wawu mu ngitala yi nana di zitsinga. A Yave, kadi kuthemina ku tsi nganzi aku ayi kadi kuphana thumbudulu bu widi ku tsi miangu miaku mi ngolo. 2 Wumbona kiadi a Yave bila ndidi wulebakana, A Yave wumbelusa bila mimvesi miama mieka nduka fua. 3 Muel'ama wulembo yami, Nate thangu mbi, a Yave, nate thangu mbi e? 4 Vutikisa ntima, a Yave, wukhudi, wuphukisa mu diambu di luzolo luaku lu ngolo. 5 Mutu kalendi kutebukila moyo ko niandi fua. Ayi nani wela kuzitisa ku tsi bafua e? (Sheol h7585) 6 Mbemana vonga kuna ku kunga; builu bu mvimba ndieti bodisa mbuk'ama mu bidilu, ndieti bodisa buangu ki ndieti leka mu matsuela. 7 Meso mama mabividi mu diambu di kiadi, ayi manunini mu diambu di bobo beti kundenda. 8 Botukanu va ntual' ama beno boso lumvanganga mambu mambimbi. Bila Yave wuwilu bidilu biama. 9 Yave wuwilu yamikina kuama mu diambu di kiadi Yave kikinini lusambulu luama. 10 Bambeni ziama zioso baela fua tsoni ayi bela ba boma-boma. Bela vutikisa ku manima ayi bela fua tsoni mu nsualu.

7 Nkunga wu maniongo wu Davidi kayimbidila Yave mu diambu di KUSI, muisi dikanda di Benzami. A Yave, Nzambi ama, kuidi ngeyo ndintombilanga suamunu kiama. Wuphukisa mu babo beti kundandakana ayi wukhula. 2 Muingi babika ku khanzuna banga khosi ayi kunzenga mu bitini mu kambu mutu wulenda vukisa. 3 A Yave, Nzambi ama, enati ndivengi mawu ayi enati nzimbala yidi mu mioko miama; 4 enati ndivutudi mambimbi kuidi mutu wubedi zinganga yama mu ndembama, voti ndiziona, mu kambu bila, bima bi mutu wundenda, 5 buna bika mbeni ama kandandakana ayi kambakidila; bika kadiatidila luzingu luama va tsi, ayi kandekisa mu mbungi-mbungi. 6 A Yave, telama ku tsi nganzi aku, Nuanisa miangu mi ngolo mi bambeni ziama. A Nzambi ama, kotuka bika wundungisa. 7 Bika lukutukunu lu batu bazungidila, bika wuba yadila bu widi ku diyilu 8 Bika Yave wusambisa batu A Yave, wutsambisa boso buididi busonga buama ayi boso buididi fuanana kuama, a Nzambi yizangama 9 A Nzambi yi busonga, ngeyo wumfionguninanga mintima ayi mayindu ma batu, manisa makhemi ma mutu wumbimbi ayi tula mutu wusonga mu luvovomo. 10 Nzambi yizangama niandi nkaku ama; niandi wumvukisanga batu babo badi mintima milulama. 11 Nzambi niandi zuzi disonga, Nzambi wummonisanga miangu miandi mu kadika lumbu. 12 Enati kakadi balula mavanga, wela lengula sabala kiandi, wela leki mbas'andi ayi kuwukubika. 13 Wukubika binduanina biandi bi lufua wulembo kitula madionga mandi madionga ma mbazu. 14 Niandi widi mu buemba bu mambimbi; widi mu kubika ziphasi ayi butidi mambu ma luvunu. 15 Niandi wukaba dibulu; wudikulula dimula ayi wubua mu dibulu di kakaba niandi veka. 16 Ziphasi ziozi kakubika zimbuididi niandi veka ayi tsit' andi yibuidi va dikosi diandi. 17 Ndiela vutudila Yave matondo mu diambu di busonga buandi. Ayi ndiela yimbidila nzitusu wu dizina di Yave wuzangama.

8 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi mu ngitala yi basi Ngati. Yave, Pfumu eto! Tala buevi dizina diaku didi di nzitusu va ntoto wumvimba. Ngeyo wutula nkembo'aku viokila diyilu. 2 Mu bididi bi bana balezi ayi bi bana batsombi, ngeyo wutuma mu totukila nzitusu mu diambu di bambeni ziaku; mu diambu di kanga miunu mi bobo beti ku lenda, ayi mutu wowo wumvutulanga mambimbi mu mambimbi. 3 Bu ndieti tala diyilu diaku, kisalu ki minlembo miaku, ngonda ayi zimbuetete ziozi wutula va buangu; 4 buna mbi biobi mutu mu diambu wuntebukilanga moyo,

ayi muana mutu mu diambu wumbelanga mayindu e? **5** Ngeyo wumvanga kaba fioti ku tsi bivangu bi diyilu ayi ngeyo wumvuika nkembo ayi nzitusu, **6** Ngeyo wunkitula nyadi mu bisalu bi mioko miaku, ngeyo wutula bima bioso ku tsi malu mandi: **7** mamemi moso ayi zingombi zioso; bibulu bioso binsitu, **8** zinuni zi yilu ayi zimbizi zi mbu, bibioso bindiatilanga mu minsolo mi mbu. **9** A Yave, Pfumu eto! Tala buevi dizina diaku didi di nzitusu va ntoto wumvimba.

9 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi mu lufua lu muana. Ndiela kuzitisa, a Yave, mu ntim'ama wumvimba. Ndiela yamikisa matsiminanga maku moso. **2** Ndiela mona khini ayi ndiela sakadala mu ngeyo, Ndiela yimbidila nzitusu mu diambu di dizina diaku, ngeyo Nzambi wuzangama. **3** Bambeni ziama balembo vutukisa ku manima, balembo bumina zithutu ayi balembo bungana va ntual'aku. **4** Bila ngeyo wunzengidi nkanu mu busonga, wudedisidi mambu mama; ngeyo wuvuendi va kundu kiaku ki kipfumu mu sambisa mu busonga. **5** Ngeyo wutemina makanda, wubunga mutu wumbimbi, wukubula mvimba mazina mawu mu zithangu zioso. **6** Mbivusu yikambulu tsukulu yibuididi bambeni; wutiolumuna mavula mawu ayi malendi buela tebukulu moyo ko. **7** Yave wunyalanga mu zithangu zioso; wukubika kundu kiandi ki kipfumu mu diambu di sambisa. **8** Wela sambisa nza mu busonga, wela yadila batu mu bufuana. **9** Yave niandi suamunu ki mutu weti yamusu; suamunu kingolo mu thangu yi ziphasi. **10** Babo bazebi dizina diaku, bela tula diana diawu mu ngeyo. Bila ngeyo, Yave, wuyekulanga ko bobo bakutombanga. **11** Luyimbidila Yave minzitusu mutu wowo wukala ku Sioni; yamikisanu mambu mandi kavanga muidi makanda. **12** Bila mutu wowo wumvutulanga landi mu diambu di menga matengolo wuntebukanga moyo; kazimbakananga ko yamikina ku batu badi mu phasi. **13** A Yave, tala buevi bambeni ziama balembo ndiamisa wumboni kiadi ayi wundanguna mu mielo mi lufua. **14** Muingi ndiyamikisa minzitusu miaku mu mielo mi muana ndumba wu Sioni, muingi ndimona khini mu phulusu aku. **15** Makanda mabuidi mu dibulu dinneni diodi bakaba; malu mawu mabakini mu dikondi diodi batamba. **16** Yave wukimonikisidi, mu busonga buandi; mutu wumbimbi wukangimini mu mavanga ma mioko miandi. **17** Batu bambimbi balembo vutuki ku tsi bafua, makanda moso momo mazimbakana Nzambi. **(Sheol h7585)** **18** Vayi nsukami kalendi tumbu zimbukunu ko ayi diana di batu badi mu phasi dilendi tumbu lalakana ko. **19** A Yave, telama! Bika mutu kabika nunga! Bika makanda masambusu va meso maku. **20** A Yave, wubabuisila tsisi! Bika makanda mazaba ti badi kaka batu.

10 Bila mbi ngeyo Yave telimini thama e? Bila mbi wididi wusuama mu thangu ziphasi e? **2** Mu lunangu luandi, mutu wumbimbi wulembo landakana mutu wulebakana; bobo babuilamanga mu makani momo kakubikidi. **3** Bila mutu wumbimbi wulembo kiniemisa mu nzinunu zi ntima andi; ayi wulembo sakumuna nkua lukokoto, wulembo lenzi Yave. **4** Mu luniemo luandi, mutu wumbimbi kantombanga ko. Mu mayindu mandi, Nzambi kasi kadi buangu ko. **5** Mu zithangu zioso, zinzila ziandi zidi zimboti widi nkua lunangu ayi mina miaku midi mitatuka kuidi niandi; wunsekininanga bambeni bandi zioso. **6** Wuniungutanga mu ntim'andi: “Kuisi ko diambu dilenda ku ndikuna; Ndidi mu khini mu zithangu zioso ayi ndilendi ba mu phasi ko.” **7** Munu andi wuwedi tsingulu, luvunu ayi buivi. Ku tsi ludimi luandi kuidi ziphasi ayi mambimbi. **8** Wumfielanga mu ndambu mala. Wumvondanga mutu kambulu zaba diambu mu bibuangu bisuama, meso mandi manfielanga mu kinsueki bobo katidi vanga mbimbi. **9** Wumfielanga banga bumfiedilanga khosi bu kadi mu nsuku wumfielanga mu diambu di buila batu bakambulu lusadusu. **10** Weti kuba kosikisa, bawu beti tumbu vonga; beti bua ku tsi zingolo ziandi. **11** Wuniungutanga mu ntim'andi: “Nzambi zimbikini, fukidi zizi kiandi ayi kalendi mona ko.” **12** A Yave Nzambi, telama, vumuna koko kuaku; kadi zimbakana batu bakambulu lusadusu! **13** Bila mbi mutu wumbimbi keti lenzila Nzambi e? Bila mbi kalembo niungutina mu ntim'andi: “Kalendi tomba ko ti ndimvumbudila kipholo” **14** Muaki ngeyo Nzambi, wulembo moni ziphasi ayi mabienga; Wulembo tadi mawu muingi wumatula va koko kuaku. Nkua mabienga wukukiyekulanga kuidi ngeyo; ngeyo nsadisi wu muana sana. **15** Kelula koko ku mutu wumbimbi ayi ku mutu weti vanga mambimbi, nkambi kavumbudila kipholo mu mambimbi mandi; nate wela kambu buela ku mamona. **16** Yave niandi ntinu mu zithangu zioso ayi mu thangu yi kayimani Makanda mela bungana mu tsi andi. **17** A Yave, ngeyo weti wa zitsatu zi batu badi mu phasi. Weti kuba kindisa; ayi

dimba yamikina kuawu. 18 Mu diambu di nuanisa
muana sana ayi mutu weti yamusu muingi mutu widi
va ntoto kabika monisa tsisi.

11 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi. Kuidi
Yave ndintombilanga suamunu. Buevi lulenda
ku khambila: “Tinina ku miongo miaku banga bu
ntininanga nuni.” 2 Bila tala, batu bambimbi balembo
leki mimbasa; ayi balembo ludika zitsoto va nsinga mi
mimbasa muingi babasula, bu badi mu tombi, batu
bobo badi mintima mi lulama. 3 Enati zifundasio
zitiolumunu, buna mutu wusonga, mbi kalenda vanga
e? 4 Yave widi mu nzo'andi yinlongo! Yave, kundu
kiandi ki luyalu kidi ku diyilu, meso mandi malembo
tadi ayi zindabu ziandi zimfionguninanga bana ba
batu. 5 Yave wumfionguninanga mutu wusonga vayi
muel'andi weti lenda mutu wumbimbi ayi mutu wowo
wunzolanga matsita. 6 Wunokisanga makala ayi sofolo
yi mbazu. Kuidi batu bambimbi, Phemo yi mbazu
yawu kopo yi ziphasi bela kabana. 7 Bila Yave widi
wusonga, wunzolanga masonga. Batu badi mintima
mi lulama bela talanga zizi kiandi.

12 Nkunga Davidi kayimbidila mu ngitala yi nana
di zitsinga kuidipfumu minyimbidi. A Yave, yiza
sadisa bila batu beti kinzika mambu ma Nzambi
basiedi ko. Mikhuikizi mizimbidi va khatitsika yi
bana ba batu. 2 Kadika mutu wulembo vuni fikimini
yandi. Mambu ma lueki madi mu bididi biawu vayi
mintima miodi badi sumbu bantuba. 3 Bika Yave
kabunga bididi bioso bintubanga mambu ma lueki ayi
ludimi luntubanga mambu mu luniemo. 4 Batu bobo
bantubanga: “Tuela nunga mu diambu di ludimi lueto,
bididi bieto bidi bieto veka; nani wulenda ba Pfumu
eto?” 5 Bila mu diambu di yamusu ku batu balebakana,
ayi kunga ku nsukami; diawu Yave kakembi buabu:
“Buabu ndieka ntelama, ndieka kuba kaka mu diambu
di mutu balembo kuba yamisa.” 6 Mambu ma Yave
madi mavedila banga palata kioki bavedisidi mu
mbazu, kivedosolo mu tsambuadi di zikhumbu. 7 Yave
ngeyo wela kutu keba mu luvovomo wela kutu kaka
mu diambu di ntindu wu batu baba, mu thangu yi
kayimani. 8 Batu bambimbi beti vemanga muamo
mu thangu bifu bi mbimbi bieti yayusu va khatitsika
batu.

13 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi. A Yave,
nate thangu mbi wela tatamana kunzimbakana
mu zithangu zioso e? Nate thangu mbi wela
kutsuekilanga zizi kiaku e? 2 Nate thangu mbi ndiela
kukinuanisanga mu mayingu mama e? Nate thangu
mbi ndiela bela maniongo mu ntim'ama mu kadika
lumbu e? Nate thangu mbi mbeni ama kela ku
ndunginanga e? 3 A Yave, Nzambi ama, wuthadi ayi
wuphana mvutu, kienzula meso mama mu diambu
ndibika leka tulu tu lufua, 4 mu diambu mbeni
ama kabika tuba: “Ndinnungini” ayi muingi batu
beti kundenda babika mona khini minu bua. 5 Vayi
minu tsidi diana mu luzolo luaku lungolo. Ntim'
ama wulembo moni khini mu phulusu aku. Ndiela
yimbidila Yave bila niandi wuphangidi mamboti.

14 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.
Nkua buvulu wuntubanga mu ntim'andi ti:
Kuisiko Nzambi! Baki bivisidi, mavanga mawu madi
mambimbi; kuisiko mutu wumvanganga mamboti.
2 Yave, ku yilu ku kadi, wulembo tadi bana ba batu
mu tala kani wulenda mona wumosi wunsundika,
kani wumosi wuntombanga Nzambi. 3 Baboso
bavengama ayi bamana kibivisa va kimosi; kuisiko
mutu wumvanganga mamboti, kadi mutu wumosi.
4 Batu boso bamvanganga mambu mambimbi basi
nzayilu ko e? Bobo balembo dia batu bama, banga
batu bandia dipha ayi bobo batelanga dizina di Yave
ko. 5 Buna kuna bela tita mu diambu di tsisi bila
Nzambi widi va khatitsika dikabu di batu basonga. 6
Beno mimvangi mi mambimbi, lulenda vunza zikhanu
zi nsukami. Vayi Yave niandi suamunu kiandi. 7 A
enati phulusu yi Iseli yitotukila ku Sioni! Mu thangu
Yave kela vutula kiuka ki batu bandi Bika Yakobi
kamona khini ayi Iseli kayangadala.

15 Nkunga Davidi. A Yave, nani wulenda vuanda mu
nzo aku yi ngoto e? Nani wulenda zinga ku mongo
aku wunlongo e? 2 Woso mutu wundiatanga mu
kambu tsembolo, wumvanganga mambu ma busonga
ayi wuntubanga mambu ma kiedika mantotukanga mu
ntim'andi. 3 Katubidilanga ko batu mu ludimi luandi;
Kavangilanga ndiandi mambimbi ko ayi kabivisanga
nzitusu wu ndiandi ko. 4 Weti lenza mutu weti vanga
mambimbi Vayi wunzitisanga bobo bankinzikanga
Yave. Wunkebanga zindefi ziandi. Ka diambu ko yela
kummonisa phasi. 5 Katombanga ndandu ko va yilu
zimbongo ziozi kadevisa. Ayi kakikininanga ko makaba
mu diambu di bedisa mutu kambulu zaba diambu.

Woso wumvanganga mambu momo kalendi nikunu ko.

16 Nkunga Davidi. A Nzambi, wukheba mu luvovomo bila kuidi ngeyo nditombila suamunu. **2** Kuidi Yave nditubа: “Ngeyo Pfumu ama, kuidi ngeyo kaka kueti banga mamboti mama.” **3** Mu diambu di banlongo bobo badi mu tsi; bawu batu banzitusu. Khini yiwombo baku mbonisanga. **4** Bobo banlandakananga zinzambi zinkaka kiadi kiawu kiela buelama, voti ndilendi tambika makaba mawu ma menga ko, Ndilendi tanga mazina mawu mu bididi biama ko. **5** Yave ngeyo wuphana ndambu yi kiuka kiama, ayi mbungu ama, ngeyo wunkebanga kuku kiama mu luvovomo. **6** Zindili zikubuku mu diambu diama mu buangu bidi kitoko; bukiedika, thambudi kiuka ki mboti. **7** Ndiela zitisa Yave; wukuphananga malongi ntim'ama wukundonganga mu builu, **8** Ndieti tula Yave ku ntual'ama mu zithangu zioso bila widi ku koko kuama ku lubakala, ndilendi nikuka ko. **9** Diawu ntim' ama wididi mu khini; ludimi luama lueti yangalala ayi nitu ama yela vunda mu luvovomo; **10** Bila ngeyo wulendi kundiekula ko ku tsi bafua, ayi wulendi tala ko mutu aku wunlongo kabola. **(Sheol h7585)** **11** Ngeyo wumbonisa nsolo wu luzingu; zikhini ziwombo zidi va ntuala zizi kiaku. Wela kumbonisa khini va meso maku va kimosi ayi zikhini zika zisukanga ko zidi va koko kuaku ku lubakala.

17 Lusambulu lu Davidi. Yave wa mambu ma busonga bu ndieti samba; dimba yamikina kuama; tamba kutu mu lusambulu luama lueti totukila mu bididi bikambulu luvunu. **2** Bika ndungunu ama yitotukila kuidi ngeyo ayi bika meso maku mamona momo madi ma lulama. **3** Ka diambu ko tidi fiongunina ntim'ama, ayi kuthala va builu ka diambu ko wumbekini, mu mbazu wulendi mona kadi kiasa ko. Ndibaka lukanu ti munu ama wulendi sumuka ko. **4** Mu diambu di mavanga ma batu; mu nzila yi mambu ma bididi biaku, ndieti kukikeba mu nzila yi mutu widi matsita. **5** Bitambi biama bidi kaka bikinda mu minsolo miaku, malu mama malendi sialumuka ko. **6** A Nzambi, ndikutela bila ngeyo wela kuphana mvutu. Yinika dikutu diaku ku ndidi ayi wa lusambulu luama. **7** Monisa matsiminanga ma luzolo luaku lunneni, ngeyo wuphukisanga mu koko kuaku ku lubakala bobo bansuaminanga mu ngeyo, mu bobo bakubalendanga. **8** Wukheba banga ngengele yi dieso diaku; wutsueki ku tsi kitsusula ki mavavi maku, **9** mu diambu di batu bambimbi beti kundiamisa, mu diambu di bambeni ziama zieti kunzungidila; ziosi zintomba lufua luama. **10** Bakikangidi mintima miawu midi banga matadi; Miunu miawu mintubanga mambu ma lunanga. **11** Balembo ndandakana, banzungididi buabu; balembo tadi mu diambu bambuisa va tsi. **12** Badedikini banga khosi yidi nzala kanzuna, banga khosi yiyunduka yidi yilambididi va buangu kisuama. **13** Telama, Yave, wuba nuanisa ayi bika wuba buisa, wukhula mu sabala kiaku; mu mutu wumbimbi. **14** A Yave, bika wuphukisa mu koko kuaku mu batu ba phila yayi; batu ba ntoto wawu; bobo mfutu awu widi mu luzingu lualu. Weti lembika nzala yi bobo weti zola bana bawu babeki biwombo, ayi balundila bana bawu batsombi kimvuama. **15** Vayi minu, ndiela mona zizi kiaku mu busonga. Bu ndiela kotuka ndiela yukuta mu talanga mfikul'aku.

18 Nkunga Davidi, kisadi ki Yave, kuidi Pfumu minyimbidi. Wuyimbila nkunga wawu mu diambu di Yave mu thangu Yave kankula mu mioko mi bambeni bandi ayi mu mioko mi Sawuli. Yave, ndikuzolanga, ngeyo zingolo ziama. **2** A Yave, niandi ditadi diama, tinunu kiama ki ngolo, ayi ngeyo nkudi ama. Nzambi ama, niandi ditadi diama; mu niandi ndintombila suamunu, niandi nkaku ama, ayi phoka yi phulusu ama, ayi tinunu kiama ki zangama. **3** Ndiela tela Yave, niandi fueni mu zitusu ayi ndiela vuka mu bambeni ziama. **4** Minsinga mi lufua mimfietikisa. Bosi khuka nlangu yimbunganga yimbuila mu kinzimbukila. **5** Minsinga mi tsi bafua minzingalakana. Mintambu mi lufua mi lekama ku ntual'ama. **(Sheol h7585)** **6** Mu ziphasi ziama, nditela Yave Ndiyamikina kuidi Nzambi ama mu tomba lusadusu wuwa mbembo'ama tona kuna nzo'andi, ayi yamikina kuama kutula va ntual'andi, mu matu mandi. **7** Buna ntoto wunikuka ayi wutita. Zifondasio zi miongo zinikunu ayi zinikuka, bila wuba wufuema ngolo. **8** Muisi wutotuka mu mayilu mandi, ayi mbazu yi nlalikisanga yitotuka mu munu'andi; muawu mu totukila makala ma mbazu. **9** Wukululа diyilu ayi wukuluka, ayi matuti ma ndombe maba ku tsi malu mandi. **10** Wukuma va yilu kheluba ayi wudumuka. Wuvevumuka va yilu mavavi ma phemo. **11** Wukitula tombi buangu kiandi kisuamina; kapu andi yiba kunzungidila, tombi kinokisa mvula yi matuti ma

diyilu. **12** Mu kiezila kiba va ntual'andi mutotukila matuti, mvula yi matadi ayi zitsiemo. **13** Yave wuduma tona mu Diyilu; mbembo yi Nzambi yizangama yiwakakana. **14** Niandi wuloza madionga mandi ayi wusasikisa bambeni; zitsiemo zinneni ayi wuba zimbikisa nzila. **15** Tsi nlangu yi mbu yimonika, ayi zifondasio zi ntoto zimonika ngeyo Yave bu wutema mu phemo yitotukila mu mayilu maku. **16** Wunonuna koko kuandi tona ku yilu ayi wutsimba, wuthotula mu minlangu minneni midi thipula. **17** Niandi wukhula mu mbeni ama yingolo, ayi mu batu bobo bandenda bila bawu bandutila ngolo. **18** Bawu banduanisa mu lumbu ki ndiba mu mabienga, vayi Yave niandi wuba singumunu kiama. **19** Niandi wuthotula ayi wuthula va buangu kikambulu tsisi; wukhula bila khini kaba monanga mu minu. **20** Yave wuphangidi bobo boso buididi busonga buama; wupheni mfutu boso buididi vedila ku mioko miama **21** Bila ndikebidi zinzila zi Yave ayi ndisia tamba Nzambi ama mbusa ko mu diambu di vanga mambimbi. **22** Mina miandi mioso midi va ntual' ama ayi ndisia vengama ko mu zithumunu ziandi. **23** Ndiba mutu wukambu tsembolo va ntual'andi Ndikikeba mu diambu di masumu. **24** Yave wupheni mfutu boso buididi busonga buama, boso buididi vedila ku mioko miama va ntuala meso mandi. **25** Kuidi mutu widi wukuikama, ngeyo wukukimonisanga wukuikama. Kuidi mutu wukambulu tsembolo ngeyo wukukimonisanga mutu wukambulu tsembolo. **26** Kuidi mutu wuvedila, wukukimonisanga wuvedila. Kuidi mutu wumbimbi, wukukimonisanga wumbimbi. **27** Ngeyo wumvukisanga batu beti kukikula ayi wunkululanga meso madi luyanu. **28** Ngeyo a Yave, keba muind'ama wuba wulema A Nzambi'ama, kitula tombi kiama; kikituka kiezila. **29** Mu lusadusu luaku ndilenda nuanisa nkangu masodi, va kimosi ayi Nzambi ama, ndilenda dumuka baka kikunzama. **30** Kuidi Nzambi, nzil'andi yidi yi fuana, mambu ma Yave madi ma kiedika. Niandi nkaku wu batu boso bobo bansuaminanga mu niandi. **31** Bila nani Nzambi, enati ka Yave ko e? Ayi nani ditadi di ngolo, enati ka Nzambi eto ko e? **32** Nzambi, niandi wukuphananga ngolo ayi wunkitulanga nzil'ama yi fuana. **33** Wunkitulanga malu mama banga malu ma tsesi, ayi wukuthelimisanga va bibuangu biama bizangama. **34** Wunlongisanga mioko miama mu nuana mvita, mioko miama milenda leka mbasa wusengo. **35** Wuphana nkaku aku wu ndungunu, ayi koko kuaku ku lubakala kukhindisa ayi wukuluka mu diambu di kukhitula mutu wunneni. **36** Ngeyo wukubikidi nsolo wuyalumuka ku tsi bitambi biama, muingi bikodi biama bibika visuka. **37** Ndikuka bambeni ziama ayi ndizibakidila. Ndisia vutuka manima ko enati ndisia mana kuzivonda. **38** Ndiba kosikisa ayi basia buela baka bu telimina ko; babua ku tsi malu mama. **39** Ngeyo wuphana zingolo zi nuanina mvita; Ngeyo weti komvika batu beti kundenda ku tsi malu mama. **40** Ngeyo wuntinisanga bambeni ziama va ntual'ama ayi ndibunga bobo bakundendanga. **41** Bayamikina mu tomba lusadusu, vayi kadi mutu mu kuba vukisa. Bayamikina kuidi Yave vayi kasia ku bavutudila mvutu ko. **42** Ndiba kosikisa banga mbungi-mbungi yeti vevumunu kuidi phemo. Ndiba loza thama banga nyamba wu zinzila. **43** Wukhula mu minzonza mi batu, ayi wukhitula ntu wu makanda; batu bobo ndisia zaba ko, bawu ndiela yadila. **44** Bu batumbu kungua bathumukina; banzenza zikikulula va ntual'ama. **45** Zinzenza zilembo vongi, balembo titi sumbu bantotuka mu bibuangu biawu bisuama ngolo. **46** Yave wulembo zingi Nzitusu wuba kuidi ditadi diama yayusu kuba kuidi Nzambi Mvulusi ama. **47** Niandi Nzambi wukuphutudilanga landi; ayi wutula makanda ku tsi luyalu luama. **48** Wuphukisa mi bambeni ziama, Ngeyo wundiayisa va yilu batu bobo bandenda. Ngeyo wukhula mu batu ba matsita. **49** Diawu ngeyo Yave, ndiela ku zitisa va khatitsika makanda. Ndiela yimbila minzitusu mu diambu di dizina diaku. **50** Niandi wuvana ndungunu yinneni kuidi ntinu andi ayi wummonisanga mamboti mandi ma ngolo kuidi mutu andi kavinda mafuta, kuidi Davidi ayi nkuna andi mu zithangu zioso.

19 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi. Diyilu dieti samuna nkembo wu Nzambi ayi matuti meti yamikisa kisalu ki mioko miandi. **2** Kadika Lumbu kinyamikisa mambu beni kuidi lumbu kinkaka; ayi builu bumosi bueti ma zabikisa kuidi builu bunkaka. **3** Kuisi ko mambu mayoluka voti mambu masadila; Kunkambu wakana zimbembo ziawu. **4** Zimbembo ziawu zieti wakana va ntoto wumvimba. Mambu mawu beti yoluka meti tula nate ku sukisina nza. Ku diyilu katungila nzo yi ngoto mu diambu di thangu: **5** Yawu yidi banga dibakala dikuela dintotuka va ntuala vinga kiandi, banga dikesa, dieti mona khini mu zawula thinu; **6** Yintotukilanga ku tsongi yi Diyilu,

bosi ku tsongi yinkaka kuawu kamanisinanga nzietolo andi. Kuisiko kima kinsuamanga va ntuala diamu diandi. 7 Mina mi Yave midi mifuana, mieti vananga diaka muela luzingu Zinzengolo zi Yave zidi zi kiedika Zinkitulanga mutu wu phamba mutu wu nduenga. 8 Minsiku mi Yave midi mi songa, minyangidikanga ntima. Zithumunu zi Yave zidi zivedila, zinkienzulanga meso. 9 Kinzika Yave didi diambu di vedila, dieti zingila mu zithangu zioso. Zitsikudukusu zi Yave zilenda siwulu diana, zizioso zidi zisonga va kimosi; 10 Zilutidi thalu ayi nolo; ayi viokila zinolo ziwombo zivedila zilutidi niosi mu lueki; zilutidi yoyi yinkumba mu bisila. 11 Mu ziawu mueti lubukila kisadi kiaku; mfutu wunneni widi mu kuzikebanga. 12 Nani wulenda sudika zinzimbala ziandi e? Lemvukila zinzimbala ziama zisuama. 13 Keba kisadi kiaku mu masumu mamvangimina mu luzolo; mabika ku ndiadila; buna ndiela ba wukambu tsembolo; wukambu zaba diambu mu masumu manneni. 14 Bika mambu ma munu'ama ayi mayindu ma ntim'ama maba ma khini va ntual' aku A Yave, ditadi diama ayi nkudi ama.

20 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi. Bika Yave kavana mvutu bu widi mu ziphasi, bika dizina di Nzambi yi Yakobi dikeba. 2 Bika kafidisa lusadusu bu kadi ku buangu kinlongo Bika kakindisa bu kadi ku Sioni. 3 Bika katebukila makaba maku moso moyo. Ayi kakikinina makaba maku maviku. 4 Bika kavana bitidi ntim'aku. Ayi bika kanungisa zikhubukulu ziaku zioso. 5 Tuela yamikina mu khini bu wela tambula ndungunu. Tuela vumbula bidalapo bieto ku Yilu mu dizina di Nzambi eto. Bika Yave kadukisa zindombolo ziaku zioso. 6 Buabu nzebi ti Yave wumvukisanga mutu andi wuka vinda mafuta, weti kumvana mvutu bu kadi ku Diyilu, diandi dinlongo mu lusadusu luandi lungolo, lu koko kuandi ku lubakala. 7 Bankaka bantulanga diana mu matoma ma mvita, bankaka mu ziphunda. Vayi beto tuntulanga diana mu dizina di Yave, Nzambi eto. 8 Bawu beti fukama mu makuma mawu ayi beti bua; Vayi beto tueti telama ayi tuidi kaka bakinda. 9 Yave vukisa ntinu Bika wutuvana mvutu mu thangu tueti tela.

21 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi. A Yave, ntinu weti yangalala mu zingolo ziaku ayi tala phila khini andi yididi yinene mu ndungunu yoyi weti vana. 2 Ngeyo wumvana bima bioso bitomba ntim'andi. Ayi wusia kunyimina ko zindombolo ziozi kalomba mu bididi biandi. 3 Ngeyo wuntambula va kimosi ayi lusakumunu lu luvalu lu ngolo. Ngeyo wutula budu ki nolo yi vedila va mbata ntu'andi. 4 Niandi wulomba luzingu kuidi ngeyo ayi wumvana luawu, luzingu lu mula mu zithangu zioso ayi lu kalumani. 5 Nkembo'andi widi wunneni mu diambu di ndungunu weti vana. Ngeyo wumvuika kiezila ayi nzitusu. 6 Bukiedika, ngeyo wumvana lusakumunu lu kalumani; wunkitula mutu wu yangadala mu diambu di khini yidi va meso maku 7 Bila Ntinu wuntulanga diana diandi mu Yave; Ayi mu diambu di luzolo lu ngolo Nzambi yizangama, kalendi bulangana ko. 8 Koko kuaku kuela buila bambeni ziaku zioso. Koko kuaku ku lubakala kuela buila bobo beti ku lenda. 9 Wela kuba kitula banga mfulu makala ma mbazu, mu thangu yoyi wela kukimonikisa. Yave wela kuba sikisa mu nganzi andi. Ayi mbazu yela kuba zinisa. 10 Wela bunga nkun'awu va ntoto ayi bana bawu va khatitsika yi bana ba batu. 11 Ka diambu ko balenda kubika mambimbi mu diambu diaku ayi yindula zikhanu zimbimbi, balendi nunga ko. 12 Bila ngeyo wela kuba tinisa bu wela kuba basula mu mbas'aku. 13 A Yave, yayusu kuaku mu zingolo ziaku. Tuela yimbidila ayi zitisa lulendo luaku.

22 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi, wuyimbidila wawu mu nningu wu beti tedilanga "Nsuma wu nsuka". Nzambi ama, Nzambi ama, bila mbi wundiekuididi e? Ayi bila mbi wididi thama mu kambu ku phukisa e? Ayi bila mbi wididi thama mu kambu wa maniongo mama e? 2 Nzambi ama, ndinyamikina va muini, vayi wukadi vutula mvutu. Va builu, ndivuandanga ko dio sui. 3 Vayi ngeyo wubieko banga wunlongo. Ngeyo nzitusu wu Iseli. 4 Mu ngeyo bakulu beto batula diana diawu. Batula diana diawu mu ngeyo ayi wuba kula. 5 Kuidi ngeyo bayamikina ayi ngeyo wuba vukisa. Mu ngeyo batula diana diawu ayi basia fuisu tsoni ko. 6 Vayi minu, ndidi kiela vayi bika mutu. Babakala balembo mvuezi, batu balembo ndenzi. 7 Babo bobo beti kumbona beti ku tsekinina. Beti finga. Beti nikuna mintu: 8 "Kuidi Yave keti tula diana diandi buna bika kamvukisa, bika kankula bila khini keti mona mu niandi." 9 Vayi, ngeyo wuthotula mu vumu; wuvanga ti nditula diana diama mu ngeyo banga va thulu yi ngudi ama. 10 Tona ndibutuka ndiyekulu kuidi ngeyo tona mu vumu ki ngudi ama. Tona mu vumu ki ngudi ama, ngeyo

wuba Nzambi ama. 11 Kadi kuthatukila bila ziphasi zifikimini, bila kuisi ko mutu wulenda sadisa. 12 Zingombi ziwombo zimbakala zinzungididi, zingombi zi Basani zinzungididi. 13 Mu kunga ku khosi yeti kanzuna bulu miunu miawu midi mizibuka ngolo mu diambu diama 14 Mbeni dukuka banga nlangu ayi mimvesi miama mioso mivasukidi. Ntim'ama widi banga mafuta beti vindanga mu mabaya. Wulembo siuti mu khati yi nitu ama. 15 Zingolo ziama zilembo yumi banga tini ki nzungu tuma ayi ludimi luama lunemi mu munu ama. Ngeyo wuthula mu mbungi-mbungi yi lufua. 16 Zimbwa zinzungididi, Nkangu wu batu bambimbi banzungididi. Batobudi mioko miama ayi malu mama. 17 Ndilenda tanga mimvesi miama mioso. Batu beti kutsungimina ayi balembo thadi. 18 Balembo kabana bawu na bawu minlele miama ayi balembo budila yunga kiama tsombo. 19 Vayi ngeyo Yave, kadi ba thama. Ngeyo zingolo ziama ayi yiza nsualu mu kutsadisa. 20 Kula luzingu luama mu sabala; luzingu luama lu thalu mu luyalu lu zimbua. 21 Wukhudi mu munu wu khosi wuphukisa mu ziphoka zi ziphaka. 22 Ndiela yolukila dizina diaku kuidi bakhomba baama; ndiela ku zitisa va khatitsika lukutukunu. 23 Beno lunkinzikanga Yave, bika lunzitisa! Beno babo luidi mu nkuna Yakobi, bika lunkinzika! Beno babo luidi mu nkuna wu Iseli, bika lunzitisa. 24 Bila kasia lenza ko ayi kasia kakumukina ko ziphasi zi mutu widi mu phasi; kasia kunsuekila zizi kiandi ko vayi weti wa yamikina kuandi bu keti tomba lusadusu. 25 Kuidi ngeyo kueti totukila minzitusu miama mu lukutukunu lunneni va ntuala bobo beti ku kinzika, ndiela dukisa zitsila ziama. 26 Minsukami miela dia ayi miela yukuta. Bobo beti tomba Yave bela kumvana nzitusu. Bika mintima mieno mizinga mu zithangu zioso! 27 Zitsuka zioso zi ntoto ziela tebuka moyo; Ziela baluka kuidi Yave. Batu ba makanda moso bela buongama va ntual'aku. 28 Bila Kipfumu kidi kuidi Yave; niandi wunyadilanga makanda. 29 Batu boso badi kimvuama ba ntoto bela dia ayi mamvawu bela buongama. Babo bankulukanga mu mbungi-mbungi bela komvama va ntual'andi; bobo bankambu baka bu zingisila luzingu luandi bawu veka. 30 Nkuna wela ku nsadila. Batu bela samuna mambu matedi Yave kuidi tsungi yinkuiza. 31 Bela yolukila busonga buandi kuidi batu bobo babutukidi ko. Bila niandi wuvanga mambu mama.

23 Nkunga Davidi. Yave niandi nsungi ama, ndilendi kambu kadi kima ko. 2 Niandi wukuphundisanga muidi biti binlangu, Wukundatanga kuidi minlangu milembama. 3 Niandi wunkindisanga muel'ama. Niandi wukundiatisanga mu minsolo misonga mu diambu di dizina diandi. 4 Ka diambu ko ndilenda diata mu ndimba tombi ki lufua, buna ndilendi mona mbimbi tsisi ko bila ngeyo widi yama. Nkawa aku ayi nti aku, biawu bi kumbombanga. 5 Ngeyo wukubika meza va ntual'ama va meso ma bambeni ziama. Ngeyo wuvinda ntu'ama mafuta mbungu ama yilembo sapika. 6 Bukiedika, mamboti maku ayi luzolo biela kundandakana mu bilumbu bioso bi luzingu luama. Ayi ndiela vuanda mu nzo Yave mu zithangu zioso.

24 Nkunga Davidi. Ntoto widi wu Yave ayi bibioso bidi mu wawu; nza ayi babo banzinganga muawu. 2 Bila niandi wutunga ntoto va mbata mimbu ayi wukindisa wawu va mbata minlangu. 3 Nani wulenda kuma ku mongo wu Yave? Nani wulenda telama va buangu kiandi kinlongo e? 4 Woso mutu widi mioko misukulu ayi ntima wuvedila; woso mutu wunkambu vumuna muel'andi kuidi bitumba, Voti wunkambu levanga ndefi mu mambu ma luvunu. 5 Wela tambula lusakumunu luela ba kuidi Yave, ayi ndungunu Nzambi yi Mvulusi andi. 6 Buawu bobo buididi tsungi yi batu bakuntombanga, yi bawu bantombanga zizi kiaku, a Nzambi yi Yakobi. 7 Luvumbula mintu mieno, beno mielo! Luvumbuka beno mielo mikhulu! Muingi ntinu wu nkembo kakota. 8 Nani ntinu wu nkembo e? Keti Yave, nkua ngolo ayi nkua lulendo! Keti Yave, nkua lulendo mu zimvita! 9 Luvumbula mintu mieno, beno mielo! Luvumbuka beno mielo mikhulu! Muingi ntinu wu nkembo kakota. 10 Nani wowo ntinu beni wu nkembo e? Keti Yave, pfumu yi minkangu mi masodi. Niandi ntinu wu nkembo.

25 Kuidi ngeyo Yave ndintambika muel'ama. 2 Mu ngeyo ndintulanga diana diama, a Nzambi ama. Kadi tala ti ndifuisu tsoni. Bika bambeni ziama zibika ku ndunga. 3 Kadi mutu wumosi kalendi fua tsoni ko. Vayi bela fuisu tsoni, bobo bamvakulanga badiawu mu kambu phengomokono, 4 Bika wumbonisa zinzila ziaku, a Yave bika wundonga minsolo miaku, 5 wundiatisa mu kiedika kiaku ayi wundongi. Bika ngeyo Nzambi Mvulusi ama. Ayi diana diama didi mu ngeyo mu lumbu kimvimba. 6 A Yave, tebukila kiadi kiaku kingolo moyo ayi luzolo luaku lu ngolo,

bila bidi mu zithangu zioso. 7 Kadi tebukila moyo masumu mama ma kimuana; ayi kadi tebukila moyo zinzila ziama zi matingu. Mu diambu di luzolo luaku, bika wuthebukila moyo; bila ngeyo widi wumboti, a Yave. 8 Yave, widi wumboti ayi wusonga; diawu kanlongisilanga bankua masumu mu zinzila ziandi. 9 Niandi wudiatisanga batu bakukikululanga mu mambu masonga; ayi wunlonganga nzil'andi kuidi bakukikululanga. 10 Zinzila zioso zi Yave zidi zi luzolo ayi zikuikama, kuidi bawu beti keba zindombolo zi nguizani andi. 11 Mu diambu di dizina diaku, a Yave bika wundemvukila mu mambimbi mama bila madi mawombo. 12 Buna nani mutu wunkinzikanga Yave? Yave wela kunlonga nzila yoyi basobula mu diambu diandi. 13 Wela viokisa bilumbu biandi mu mamboti; ayi nkun'andi wela tambula tsi. 14 Yave weti monikisa mansueki mandi kuidi bobo bakunkinzikanga, ayi weti kuba zabikisa nguizani andi. 15 Thalu ama yidi kuidi Yave mu zithangu zioso. Bila niandi wela totula malu mama mu dikondi. 16 Baluka kuidi minu ayi bika nlemvo aku wuba va minu bila ndidi minu veka ayi ndidi mu phasi. 17 Ziphasi zi ntim'ama zilembo buelama; bika wuthotula mu ziphasi ziama. 18 Tala ziphasi ziama ayi kiadi kiama ayi botula masumu mama moso. 19 Tala phila bambeni ziama zilembo buelimina ayi bandendidi mu kikhenene kimosi kingolo. 20 Keba luzingu luama ayi khudi! Kadi tala ti ndifua tsoni bila mu ngeyo ndisuamina. 21 Bika fuanana ayi lulama bikheba, bila mu ngeyo ntudidi diana diama. 22 O Nzambi, kula Iseli mu ziphasi ziandi zioso.

26 Nkunga Davidi. Wundungisa, a Yave, bila ndidiatila mu luzingu lukambulu tsembolo. Nditula diana diama mu Yave mu kambu memata. 2 A Yave wumfiongunina, wumbeki, fiongunina mayindu ma ntim'ama ayi ntim'ama. 3 Bila luzolo luaku luidi mu zithangu zioso ku ntual'ama ayi ndindiatanga mu zithangu zioso mu kiedika kiaku. 4 Ndivuandanga ko va kimosi ayi batu ba luvunu. Ndifubakananga ko va kimosi ayi bankua mayuya. 5 Ndieti kakumukina lukutukunu lu batu bamvanganga mambimbi. Ndivuandanga ko va kimosi ayi batu bambimbi. 6 Tsukudi mioko miama mu monisa ti ndisi zaba diambu ko, ayi ndiela zungidila ntal'aku, a Yave! 7 Mu yamikina minzitusu miaku mu mbembo yingolo ayi mu diambu di yolukila mangitukulu maku moso. 8 Ndinzolanga nzo yoyi weti zingila; a Yave buangu kimvuandanga nkembo'aku. 9 Kadi botula muel'ama va kimosi ayi bankua masumu ayi luzingu luama va kimosi ayi bantengulanga menga ma batu, 10 mu bobo badi mioko miyuku kubika zikhanu zimbimbi, bobo mioko mi lubakala miwedi makaba ma kinsueki. 11 Vayi minu, ndieti diatila mu luzingu lukambu tsembolo; bika wukhula ayi wumbona kiadi. 12 Malu mama madi va ntoto wuyalumuka mu lukhutukunu lunneni, ndiela zitisa Yave.

27 Nkunga Davidi. Yave niandi kiezila kiama ayi phulusu ama. Nani ndilenda mona tsisi e? Yave niandi suamunu kingolo mu luzingu luama. Nani ndilenda mona boma e? 2 Mu thangu batu bambimbi, bela kuiza ku ntual'ama mu diambu di dia nsuni ama; mu thangu bambeni ziama ayi bobo bandendi bela kuiza kunduanisa, bela bumina thutu ayi bela bua. 3 Ka diambu ko nkangu wu masodi wunzungididi, ntim'ama wulendi mona tsisi ko; Ka diambu ko mvita yibuidi mu diambu diama, ndilendi zimbisa diana ko. 4 Kima kimosi ndilomba kuidi Yave, kiawu ndintomba: Thidi vuanda mu bilumbu bioso bi luzingu luama mu nzo Yave, mu diambu nditalanga kitoko ki Yave ayi mu diambu ndintombannga mu nzo andi. 5 Bila mu lumbu ki ziphasi wela ku kheba mu luvovomo mu buangu kiandi kamvuandanga; wela kutsueka ku tsi Nzo'andi yi ngoto; wela kuthedimisa va ditadi di ngolo. 6 Buna ntu ama wulenda vumuka va yilu bambeni ziama zinzungididi. Mu nzo'andi yi ngoto, ndiela tambika makaba mu khini. Ndiela yimbila ayi bula miziki mu diambu di Yave. 7 Wa mbembo' ama bu ndilembo tedi, a Yave; wumboni kiadi ayi wuphana mvutu. 8 Ntim'ama wutubidi mu diambu diaku: “Tomba zizi kiandi.” Zizi kiaku, a Yave, kiawu ndiela tomba. 9 Kadi kutsueka zizi kiaku. Bika kuka kisadi kiaku mu nganzi. Ngeyo wuba nsadisi ama kadi kumbika, kadi kundiekula. A Nzambi yi Mvulusi ama. 10 Ka diambu ko dise diama ayi ngudi ama bandiekudi; Yave wela kundiakula. 11 Wundonga nzil'aku, a Yave ayi wundiatisa mu nsolo wu songa mu diambu di batu bobo beti kundiamisa. 12 Kadi kundiekula mu luzolo lu batu bobo beti kundenda, bila bambangi ba luvunu zitelimini mu diambu diama, ayi zieti yindula matsita. 13 Ndisia diana mu diambu diadi: Ndiela mona mamboti ma Yave va ntoto wu batu badi

moyo. 14 Tadidila Yave! Wukikindisa ayi bika ntim' aku wukinda; ayi tadidila Yave.

28 Nkunga Davidi. Ngeyo ndintela; A Yave, ditadi diama di ngolo, kadi kunzibikila dikutu diaku Bila ngeyo ba dio sui; buna ndiela dedakana bobo bankulukanga mu dibulu dimula. 2 Wa yamikina kuami mu diambu di kiadi banga bu ndikutela mu tomba lusadusu banga bu ndieti vumuna mioko miama ku ndambu buangu kiaku kilutidi kinlongo. 3 Kadi kuphitumuna va kimosi ayi batu bambimbi ayi batu beti vanga mambimbi; bobo banyolukilanga mambu ma ndembama va kimosi ayi badiawu vayi banyindulanga mambimbi mu mintima miawu. 4 Wuba vutudila boso buididi mavanga mawu, ayi boso buididi mavanga mawu mambimbi. Wuba vutudila boso buididi mavanga ma mioko miawu, wuba vutudila boso buididi mambu momo bavanga. 5 Sumbu batalanga ko mavanga ma Yave, ayi mavanga ma mioko miandi, wela ku babunga ayi kalendi ku batunga diaka ko. 6 Nzitusu wuba kuidi Yave! Bila wuwilu yamikina kuama mu diambu di kiadi. 7 Yave niandi zingolo ziama ayi nkaku'ama. Ntim'ama wuntulanga diana mu niandi ayi ndisadusu. Ntim'ama weti mona khini yi ngolo ayi ndiela kumvutudila matondo mu nkung' ama. 8 Yave niandi ngolo mu diambu di batu bandi. Niandi buangu kingolo ki khudulu yi mutu andi wowo kadukudila mafuta. 9 Vukisa batu baku ayi sakumuna kiuka kiaku. Bika wuba nsungi awu ayi wuba nata mu zithangu zioso.

29 Nkunga Davidi. Luvana kuidi Yave, beno batu badi ngolo; Luvana nkembo kuidi Yave ayi zingolo. 2 Luvana nkembo kuidi Yave wufuanikini mu dizina diandi. Lubuongimina Yave mu kiezila ki kinlongo kiandi. 3 Mbembo Yave yidi va mbata minlangu. Nzambi yi nkembo wulembo dumi. Yave wulembo dumi va mbata minlangu minneni. 4 Mbembo Yave yidi yi lulendo, mbembo Yave yidi yi nzitusu. 5 Mbembo Yave yinkelulanga minti mi sedeli; Yave wunkelulanga minti mi sedeli midi mu Libani mu bitini. 6 Wunzamisanga Libani banga muana wungombi; Silioni banga muana wu phakasa. 7 Mbembo Yave yilembo totula minlaki mi mbazu. 8 Mbembo Yave yintitisanga dikanga. Yave wuntitisanga dikanga di Kadesi. 9 Mbembo Yave yimbutisanga minsuma; yeti vambisa minsitu. Mu Nzo'andi, bima bioso bilembo yamikina: "nkembo". 10 Yave wumvuandanga va kundu ki kipfumu va mbata khuka minlangu; Yave weti vuanda banga ntinu mu zithangu zioso. 11 Yave weti vana batu bandi zingolo; Yave weti sakumuna batu bandi mu ndembama.

30 Nkunga Davidi kayimbidila mu mbiekolo nzo Nzambi. Ndiela kuyayisa, a Yave bila ngeyo wuthotula mu dibulu didi thipula Wusia tia ko ti bambeni ziama zimona khini mu diambu diama. 2 A Yave, Nzambi ama, ngeyo nditela mu diambu di lusadusu ayi ngeyo wumbelusa. 3 Yave, ngeyo wuthotula mu tsi bafua, ngeyo wuthanina muingi ndibika tibuka mu dibulu. (Sheol h7585) 4 Luyimbidila Yave beno banlongo bandi; Zitisanu dizina diandi di nlongo. 5 Bila nganzi andi yizingilanga mu ndambu thangu kaka. Vayi nlemvo andi wunzinganga mu zithangu zioso; bidilu bilenda kuiza va builu; vayi khini yinkuizanga va nsuka. 6 Bu ndiba mu luvovomo, nditubа: "Ndilendi nikunu ko" 7 A Yave, mu nlemvo aku, ngeyo wukindisa mongo'ama... vayi bu wusueka zizi kiaku buna minu ndimona boma. 8 Kuidi ngeyo, a Yave, nditela mbila. Kuidi Yave ndiyamikina mu diambu di lusadusu 9 "Ndandu mbi yidi mu mbivusu ama, minu kuluka mu dibulu e? Mbungi-mbungi yilenda kuzitisa e? Voti yilenda yamikina kikhuikizi kiaku e? 10 A Yave wa, wumboni kiadi, A yave, bika wuba lusadusu luama." 11 Ngeyo wuviakisa bidilu biama makinu, wunianguna tsaku ama ayi wuphuika khini. 12 Muingi ntim'ama wuyimbidila minkunga ayi wubika ba dio sui. A Yave, Nzambi ama, ndiela ku vutudilanga mu zithangu zioso.

31 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi. Kuidi ngeyo, Yave ndintombila suamunu; kadi khumbu yimosi ndifua tsoni; wukhula mu busonga buaku. 2 Yinika dikutu diaku kuidi minu, Yiza nsualu, mu kukhula! Kuidi minu, bika wuba ditadi diama dingolo disuamina, suamunu kingolo, mu diambu di kuphukisa. 3 Sumbu didi ti ngeyo ditadi diama dingolo ayi suamunu kiama kingolo. Mu diambu di dizina diaku bika wuthuadisa ayi wundiatisa. 4 Bika wuthotula mu ntambu wu bathambila, bila ngeyo suamunu kiama. 5 Mu mioko miaku ndintambika pheve ama; Wukhula, a Yave, ngeyo Nzambi yi kiedika. 6 Ndieti lenda bobo bansingiminanga mu bitumba biphamba. Vayi minu diana diama didi mu Yave. 7 Ndiela mona khini ayi ndiela yangalala mu diambu di luzolo luaku; bila wumona ziphasi ziama; wuzaba

kiadi ki muel'ama. 8 Ayi wusia ku ndiekula ko mu
mioko mi mbeni. Vayi ngeyo malu mama va buangu
ki yalumuka. 9 Bika wumbona kiadi, a Yave, bila mu
ziphasi ndidi. Meso mama; mabividi mu diambu di
maniongo muel'ama ayi nitu ama bibividi mu diambu
di phasi 10 Luzingu luama lulembo suki mu kiadi ayi
mimvu miama milembo suki mu diambu di kunga.
Zingolo ziama zilembo suki mu diambu di ziphasi
ziama, ayi mimvesi miama milembo lebakana ngolo.
11 Mu diambu di bambeni ziama zioso, ndiyikidi bila
ki nlenzo kuidi bobo bafikimini yami ayi bila ki tsisi
yiwombo mu diambu di batu bobo bazabini yama.
Bobo bakumbona mu nzila balembo tini va ndidi. 12
Banzimbikini banga ti ndifua Ndidi banga nzungu
tuma yibudika. 13 Bila ndilembo wi balembo thubidila
buwombo ku ndambu ayi tsisi yingolo mu zindambu
zioso balembo kutakananga va kimosi mu diambu
banduanisa; balembo yendila luzingu luama manenga.
14 Vayi minu, mu ngeyo ndintula diana diama, a
Yave, Ndieti tuba: "Ngeyo Nzambi ama." 15 Bilumbu
biama bioso bidi mu mioko miaku; wukhula mu mioko
mi bambeni ziama ayi mu mioko mi bobo balembo
ndandakana. 16 Bika zizi kiaku kikienzukila kisadi
kiaku; wuphukisa mu diambu di luzolo luaku lungolo.
17 Kadi tala ti ndifua tsoni, a Yave, bila kuidi ngeyo
ndiyamikina. Vayi bika batu bambimbi bafua tsoni!
Bika baba dio sui ku tsi bafua! (Sheol h7585) 18 Bika
bididi bintotulanga luvunu biba dio sui; mu luniemo
ayi mu mvuezolo beti yolukila mu luyanu kuidi
mutu wusonga. 19 A phila, mamboti maku madidi
manneni; momo wulundila bobo beti kukinzika; momo
wuvangila bobo beti tomba suamunu kuidi ngeyo va
ntuala batu. 20 Va ntuala meso maku, ngeyo weti kuba
suekanga mu diambu di mambimbi mayindulanga
batu ku buangu kioki wumvuandanga, ngeyo weti
kuba keba mu luvovomo mu ludimi lueti funda. 21
Nzitusu wuba kuidi Yave Bila niandi wumbonisini
luzolo luandi lungolo mu thangu ndiba mu divula
dizungulu kuidi masodi. 22 Mu boma buama minu
ndituba: "Minu ndivengumunu thama va ntual'aku."
Muaki ngeyo wuwa yamikina kuama mu diambu di
kiadi mu thangu nditela mu diambu di lusadusu. 23
Bika luzola Yave beno banlongo bandi boso. Yave
wunkebanga minkhuikizi Vayi wumvutudilanga mu
bufuana bobo badi luniemo. 24 Lukikindisa ayi bika
luba bukhafi mu mintima mieno; beno boso bobo
luntulanga diana dieno mu Yave.

32 Nkunga Davidi. Lusakumunu kuidi mutu wowo
wulemvokolo nzimbal'andi; masumu mandi
mafukulu. 2 Lusakumunu kuidi mutu wowo Yave
kankambu ntangila disumu diandi, ayi kambulu
bukhita mu pheve andi. 3 Bu ndiba dio sui, mimvesi
miama milebakana mu kunga ku ndiba nkunga mu
lumbu kimvimba. 4 Bila muini ayi builu koko kuaku
ziku kuba va minu. Zingolo ziama zisukidi banga
mu thangu yi muini wu ngolo. 5 Buna ndizabikisa
disumu diama, ndisia fuka mambimbi mama ko.
Ndituba: "Ndiela lomba nlemvo mu zinzimbala ziama
kuidi Yave." Buna ngeyo wulemvukila mambimbi
ma disumu diama. 6 Buna diawu bika woso mutu
wunkinzikanga mambu maku, wela kusambila mu
thangu yoyi kalenda kubakula. Bukiedika mu thangu
yi khuka nlangu yingolo milendi kunlalumuna ko.
7 Ngeyo buangu kiama kieti kutsueka; ngeyo weti
kukheba mu ziphasi. Ngeyo wukunzungidilanga mu
minkunga mi khudulu. 8 "Ndiela kumonisa ayi
kulonga nzila yoyi fueti diatila, ndiela kuvana ndongi
ayi thalu'ama yela ba vadi ngeyo. 9 Kadi ba banga
phunda voti banga bulu kioki bantedilanga 'mule';
bibulu bikondolo diela, vayi biobi binkangungu nsinga
ayi sengo mu munu bila nganu bilenda fikama va
widi." 10 Mabienga mawombo madi mu diambu di
mutu wumbimbi; vayi luzolo lu ngolo lu ma Yave
lunzungidilanga mutu wowo wuntulanga diana diandi
mu niandi. 11 Monanu khini ayi luyangadala mu Yave
beno basonga. Luyimbila, beno boso luidi balulama
mu mintima.

33 Luyimbila Yave mu khini beno basonga Bufueni
ti mutu widi ntima lulama kanzitisa. 2 Luzitisa
Yave mu ngitala, Lusika miziki mu diambu diandi
mu siku kidi dikumi di zitsinga. 3 Lunyimbidila
nkunga wumona; Lusika bumboti ayi luyamikina
mu diambu di khini. 4 Bila mambu ma Yave madi
masonga ayi makiedika. Niandi widi kikhuikizi mu
mamoso keti vanga. 5 Yave wunzolanga bululama ayi
busonga Ntoto widi wuwala luzolo luandi lungolo.
6 Diyilu divangimina mu mambu ma Yave. Nkangu
andi woso wu bima, bivangimina mu phemo yi munu
andi. 7 Wunkupikisanga minlangu mi mbu mu khati
mvungu, ayi wuntulanga biza mu bilundulu. 8 Bika
ntoto wumvimba wukinzika Yave. Bika batu boso
ba ntoto bantitila. 9 Bila bu katuba, buna diawu
divangama, bu katuma, buna diawu ditelama dio

ngui. 10 Yave wumvunzanga zikhanu zi makanda
wumvondanga mayindu ma batu. 11 Vayi zikhanu
zi Yave zinzingilanga mu zithangu zioso mayindu
ma ntim'andi manzingilanga mu tsungi ka tsungi. 12
Lusakumunu luidi kuidi dikanda di batu diodi Nzambi
kadidi Yave, batu bobo kasobula mu diambu di kiuka
kiandi. 13 Tona ku diyilu, Yave wulembo tadi; wulembo
moni bana boso ba batu. 14 Tona ku buangu kioki
keti vuanda, Yave wulembo tadi batu banzingilanga
va ntoto. 15 Niandi wunkubikanga mintima mi batu
boso, Niandi wuntalanga mavanga mawu moso beti
vanga. 16 Kuisi kadi ntinu wumosi ko wulenda vuka
mu diambu di nkangu andi wunneni wu masodi; kuisi
kadi mutu wu lulendo ko wulenda tina mu diambu
di zingolo ziandi ziwombo; 17 Phunda yidi diana di
phamba mu diambu di khudulu; Ka diambu ko zingolo
ziandi zinneni, yilendi vukisa ko. 18 Vayi meso ma
Yave madi kuidi bawu beti kunkinzika; kuidi bawu
bantulanga diana mu luzolo luandi lungolo, 19 mu
diambu di kuba kula mu lufua ayi mu diambu di kuba
keba bamoyo mu thangu yi kanda. 20 Tulembo vingila
mu diana kuidi Yave. Niandi nsadisi eto ayi nkaku eto.
21 Mu niandi mintima mieto mieti mona khini bila
tutula diana dieto mu dizina diandi di nlongo, 22 Bika
luzolo luaku lu ngolo luba va beto boso, a Yave bu
tueti tula diana dieto mu ngeyo.

34 Nkunga Davidi mu thangu kavuna lawuka va
meso ma Abimeleki bu kankuka ayi Davidi
wuyenda. Ndiela yayisa Yave mu zithangu zioso;
Nzitusu andi wela ba mu bididi biama mu kadika
thangu. 2 Muel'ama wela kiniemisa mu Yave. Bika badi
mu phasi bawa ayi bamona khini. 3 Kembisanu Yave
va kimosi ayi minu, bika tuyayisanu dizina diandi va
kimosi, 4 Nditomba Yave, niandi wuphana mvutu ayi
niandi wukhula mu zitsisi ziama zioso. 5 Batu bobo
batala kuidi niandi bakienzulu ayi bizizi biawu bilendi
mona tsoni nkutu ko. 6 Nsukami wawu wutela; ayi
Yave wunwa ayi wuphukisa mu ziphasi ziandi zioso.
7 Mbasi Yave yinzungidilanga bobo bankinzikanga
Yave ayi wukubakulanga. 8 Lubimba ayi lutala ti
Yave widi wumboti; Lusakumunu luidi kuidi mutu
wowo wuntombanga suamunu mu niandi. 9 Lukinzika
Yave beno banlongo bandi. Bila bobo beti kunkinzika,
balendi kambu kima ko. 10 Zikhosi zimvonganga ayi
zimfuanga nzala vayi bobo bantombanga Yave balendi
kambu kima ko. 11 Yizanu bana bama, lungua. Ndiela
ku lulonga buevi bu kinzikilanga Yave. 12 Nani mutu
mu beno wunzolanga luzingu, ayi tidi mona bilumbu
biwombo bi mboti 13 Vengumuna ludimi luaku mu
mambu mambimbi, ayi bididi biaku mu tuba mambu
ma luvunu. 14 Botuka mu mambimbi vayi vanga
mamboti. Tomba ndembama ayi landakana yawu. 15
Meso ma Yave mantalanga basonga ayi makutu mandi
madi mazibuka bu beti yamikina. 16 Yave wunsuekanga
zizi kiandi kuidi batu bamvanganga mambimbi mu
diambu babika buela tebukulu moyo va ntoto. 17
Batu basonga banyamikinanga ayi Yave weti kuba
wanga ayi wukubakulanga mu ziphasi ziawu zioso. 18
Yave widi wufikama vadi batu bobo badi mintima mi
kofakana. Ayi wumvukisanga bobo badi pheve yidi
mu kiadi kingolo. 19 Mutu wusonga wumbuilungu
ziphasi ziwombo vayi Yave wunkukulanga mu zizioso.
20 Niandi wunkebanga mimvesi miandi mioso kadi
wumosi wulendi keluka ko. 21 Mambu mambimbi
mela vonda mutu wumbimbi; bobo beti lenda nkua
busonga bela bedoso. 22 Yave wunkulanga bisadi
biandi, ayi kadi wumosi mu babo bobo bansuaminanga
mu niandi kalendi bedoso ko.

35 Nkunga Davidi. Zonzisa, a Yave, bobo balembo
nzonzisa. Nuanisa bobo balembo nduanisa, 2
simba nkaku wu fioti ayi wunneni telama ayi yiza
wutsadisa. 3 Bonga dionga difioti ayi dinneni ayi
kaka nzila yi bobo balembo ndandakana kamba muel'
ama: “Minu ndidi phulusu aku.” 4 Bika batu babo
bantombanga luzingu luama baba dio kombolo ayi
bafua tsoni. Bika bobo bantombanga mabienga mama
bavutuka ku mbusa ayi baba mu divuda; 5 bika
baba banga mavevolo mamvevomono kuidi phemo
va kimosi ayi mbasi yi Yave yi bakuka. 6 Bika nsolo
awu wuba tombi ayi ndelo. Va kimosi ayi mbasi
Yave yi balandakana. 7 Bila bathambididi dikondi
diawu mu kambu bila; mu kambu kadi bila bakabidi
dibulu dinneni mu diambu diama. 8 Bika mbivusulu
yi babuila mu kinzimbukila ayi bika dikondi diodi
batamba bawu veka dibabuila; bika babua mu dibulu,
mu diambu di mbivusulu awu. 9 Buna muel'ama wela
mona khini mu Yave ayi wela yangalala mu phulusu
andi. 10 Buna nitu ama yimvimba yela yamikina: “nani
widi banga ngeyo Yave? Ngeyo weti kula nsukami mu
mioko mi mutu wunlutidi zingolo; nsukami ayi nkua
mabienga mu mioko mi mutu wowo wulembo bayibi.”
11 Bambangi bakondolo kiadi zilembo telama; zilembo

ndiuvula buivu mu mambu ma khambulu kuama zaba. **12** Bamvutudidi mambimbi mu mamboti. Bayekudi muel'ama wawu veka. **13** Vayi bu baba mu kimbevo; minu ndivuata tsaku. Ndikikulula mu kukifuisa nzala mu diambu di lusambulu Thangu zitsambulu ziama zivutuka kuidi minu mu kambu mvutu. **14** Ndibedi diatanga ku tsi kiadi banga mu diambu di nkundi ama voti khomba ama. Ndibedi komvikanga ntu ku tsi mu diambu di kiadi banga minu ndindila ngudi ama. **15** Minu bu ndibumina thutu, bakutakana va kimosi mu khini. Batu bakutakana mu diambu di kunduanisa minu mu kambu zaba diambu. Bawu bamfinga mu kambu vonga. **16** Banga batu bobo bankinzikanga ko mambu ma Nzambi, balembo tsekinina mu bu mbimbi balembo khuetila meso. **17** A Yave, nate thangu mbi wela kumatadidilanga e? Kula luzingu luama mu mbivusu awu; kula luzingu luama luthalu mu zikhosi zioso. **18** Ndiela kuvutudila matondo mu lukutukunu lunneni; va khatitsika batu bawombo ndiela kuzitisa. **19** Kadi tala ti bamona khini mu diambu diama, bobo badi bambeni ziama mu kambu bila; Kadi tala ti bobo bakundenganga mu kambu bila, bandiengudila meso mu bumbimbi. **20** Bayolukilanga ndembama ko; vayi banyindulanga mambu ma luvunu mu diambu di vunina bobo banzingilanga mu ndembama mu tsi. **21** Balembo nzibudila miunu ayi balembo tubi: “A, a... mu meso meto veka tumueni mawu.” **22** A Yave, ngeyo wumona mambu momo bika ba dio sui, kadi kuthatukila, a Yave, **23** kotuka ayi telama mu zonzika, Nzambi ama ayi Yave ama. **24** Wundungisa boso buididi busonga buaku, a Yave, Nzambi ama; ayi kadi tala ti bamona khini mu diambu diama. **25** Kadi kuba bika bayindula: “A, a ... buawu bobo tutididi.” Voti babika tuba: “beto tumminini.” **26** Bika babo bammonanga khini mu ziphasi ziama, bafua tsoni ayi baba dio kombolo Bika bobo balembo kukiniemisanga bawu veka mu diambu diama bafua tsoni ayi baba dio kombolo. **27** Bika bobo bamonanga khini mu ndungunu ama bamonanga khini ayi bayangadala bika batuba mu zithangu zioso: “Bika Yave kayayusu, niandi wummonanga khini mu mamboti ma kisadi kiandi.” **28** Buna ludimi luama luela yolukila busonga buaku; ayi minzitusu miaku mu lumbu kimvimba.

36 Nkunga Davidi, kisadi ki Yave, kuidi pfumu minyimbidi. Mambu ma Nzambi madi mu ntim' ama Mu mambu matedi disumu di mutu wumbimbi: kuisi ko mambu ma kinzikila Nzambi va meso mandi. **2** Bila va meso mandi veka, weti kukiniemisa buwombo mu bakula voti lenda masumu mandi. **3** Mambu ma munu'andi madi mambimbi ayi ma luvunu. Wulembo kuandi buela ba nkua nduenga ayi bueba vanga mamboti. **4** Bu kadi va mbuk'andi, wunyindulanga mambu mambimbi. Weti kukiyekula niandi veka mu nzila yi masumu kalozanga ko mambu mambimbi. **5** Luzolo luaku, a Yave, lueti tula nate ku diyilu kikhuikizi kiaku nate mu matuti **6** Busonga buaku buidi banga miongo minda; zinzengolo ziaku zidi banga dibulu dinneni. O Yave, ngeyo wunkebanga mutu ayi bulu. **7** Tala phila luzolo luaku lu ngolo lukambu thalu! Luidi luzangulu ayi lukululu va khatitsika batu bobo bansuaminanga ku tsi phozi yi mavevi maku. **8** Beti tula minyengo mu wombo di bima bi nzo aku ayi ngeyo wukubanuikinanga mu nlangu wu makhini maku. **9** Bila kuidi ngeyo kuidi tho yi luzingu. Mu kiezila kiaku, tulembo moni kiezila. **10** Landakana vanga luzolo luaku kuidi bawu bazebi ayi busonga buaku kuidi bawu badi mintima mi lulama. **11** Bika kulu ku nkua luniemo kubika kumbakidila; voti bika koko ku mutu wumbimbi kubika kuthinisa thama. **12** Tala phila yilembo buila bisadi bi mambu mambimbi; balumbulu va tsi ayi balendi buela telama ko.

37 Nkunga Davidi. Kadi fuemina batu bamvanganga mambimbi. Kadi monanga kikhenene bobo bamvanganga mambimbi. **2** Bila banga biti, bela yuma mu nsualu; banga biti bi nlangu bela lebuka mu nsualu. **3** Tula diana diaku mu Yave ayi vanga mamboti; buna wela vuanda mu tsi ayi wela zingila mu ndembama. **4** Mona khini mu Yave buna wela kuvana mambu mantomba ntim'aku. **5** Yekula nzil' aku kuidi Yave, Tula diana diaku mu niandi, buna wela vanga diambu diadi: **6** Wela kienzula busonga buaku banga kiezila ki khiesa buisi nzengolo yi diambu diaku banga thangu va midi. **7** Ba dio sui va ntuala Yave, ayi wuntadidila mu mvibudulu kadi fuemina batu bu balembo moni mamboti mu nzil'andi; ayi kadi fuemina batu balembo sadila makani mawu mambimbi. **8** Bika buela fuema ayi zimbakana nganzi; kadi fuema bila dieti nata kaka ku mambu mambimbi. **9** Bila bobo bamvanganga mambimbi bela lalukusu; vayi bobo bantulanga diana diawu mu Yave bela tambula tsi banga kiuka. **10** Fioti kuandi fisiedi, buna batu bambimbi balendi buela monika ko; buna wela

tala buangu kibabedi vayi bela va ba ko. 11 Vayi minlembami miela tambula tsi banga kiuka ayi miela monanga khini mu ndembama yiwombo. 12 Batu bambimbi bamfielanga batu basonga ayi beti kuba kuetila meno. 13 Yave wunsevanga mutu wumbimbi; bila zebi ti lumbu kiandi kalembo yizi. 14 Batu bambimbi bavola bisabala ayi baleka mimbasa mu diambu di vonda nkua kiadi ayi mutu wusukama; mu diambu di zenga bobo bandiatanga mu nzila yi lulama. 15 Bisabala biawu biela kota mu mintima miawu veka; ayi mimbasa miawu miela kelulu. 16 Baka ku fioti ku mutu wusonga kulutidi ayi baka kuphuedi ku wombo di batu bambimbi. 17 Bila lulendo lu batu bambimbi luela kelulu, vayi Yave wunsimbanga batu basonga. 18 Bilumbu bi batu bakambulu tsembolo bizabikini kuidi Yave ayi kiuka kiawu kizingilanga mu zithangu zioso. 19 Mu thangu yi ziphasi, balendi yuma ko mu lumbu ki nzala, bawu bela mona khini yiwombo. 20 Vayi batu bambimbi bela bungana. Bambeni zi Yave, badi banga kitoko ki zitsola, ziela lalakana; ziela lalakana banga muisi. 21 Mutu wumbimbi wundevanga vayi kavutulanga ko; Vayi mutu wusonga weti kabula mu luzolo lu ntima. 22 Bobo Yave kasakumuna bela tambula tsi banga kiuka, vayi bobo kasinga bela lalukusu. 23 Enati Yave mueni khini mu nzila yi mutu buna wunkindisanga zithambi zi mutu beni. 24 Ka diambu ko bumini thutu; kalendi bua ko; bila Yave wukunsimbidilanga mu koko kuandi. 25 Ndiba ditoko, buabu ndieka nunu; vayi ndisia mona ko mutu wusonga wuyekolo voti ndisia mona ko bana bandi balomba dipha. 26 Mu zithangu zioso, beti kabula ayi vananga mu luzolo Bana bawu bela sakumunu. 27 Tina mambimbi; vanga mamboti buna wela vuanda mu tsi mu zithangu zioso. 28 Bila Yave wunzolanga mambu masonga ayi kalendi zimbakana ko mikhuikizi miandi. Bela kebungu mu zithangu zioso vayi nkuna wu batu bambimbi wela lalukusu. 29 Batu basonga bela tambula tsi banga kiuka ayi bela mukalanga mu zithangu zioso. 30 Munu wu mutu wusonga wuntotulanga mambu ma nduenga ayi ludimi luandi luntubanga mambu ma lulama. 31 Mina mi Nzambi andi midi mu ntim'andi; Malu mandi malendi sialumuka ko. 32 Mutu wumbimbi wumfielanga mutu wusonga ayi wuntombanga kumvondisa. 33 Yave kalendi yekula ko basonga mu lulendo lu batu bambimbi voti kuba bika babedoso bu balembo sambusu. 34 Tadidila Yave, ayi keba nzil'andi. Buna wela kuyayisa mu diambu wutambula tsi banga kiuka; thangu batu bambimbi bela lalukusu, ngeyo wela bumona. 35 Ndimona mutu wumbimbi, ayi mutu kondolo kiadi, wuyunduka bumboti banga nti wu nlangu mu ntoto wowo kabutukila. 36 Niandi wuvioka, nsualu ayi kasiedi ko. Ndintombidi ngolo vayi kasia monika ko. 37 Fiongunina mutu kambulu tsembolo ayi tala tala mutu wu lulama buna wela mona ti tsukulu yi mutu wowo yidi tsukulu yi ndembama. 38 Vayi bankua masumu boso bela vondo va kimosi tsukulu yi batu bambimbi yela ba lalukusu. 39 Phulusu yi batu basonga kuidi Yave yeti ba. Niandi zingolo ziawu mu thangu yi ziphasi. 40 Yave wukubasadisanga ayi wukubakulanga; wukubakulanga mu batu bambimbi ayi wukubavukisanga bila mu niandi beti suamina.

38 Nkunga Davidi mu diambu di thebokolo moyo. A Yave, kadi kuthemima ku tsi nganzi aku voti kadi kuphana thumbudulu ku tsi nganzi aku yi kikhesa. 2 Bila madionga maku mathobudi ayi koko kuaku kumbetidi. 3 Mu diambu di nganzi aku yi kikhesa, buvini buisi ko mu nitu ama. Mimvesi miama misiedi ko buvini mu diambu di masumu mama. 4 Zinzimbala ziama zimfietikisidi ngolo banga mfuna widi zitu kiwombo; madidi ngolo zitu mu diambu diama banga mfuna wu ngolo. 5 Ziphuta ziama zilembo bodi ngolo yiwombo ayi zilembo yizi tsudi yiwombo mu diambu di buvulu buama bu masumu. 6 Ndidi wukomvama ngolo ayi khulukidi nate va tsi; Lumbu ki mvimba mu kiadi ndieti diatila. 7 Bila ziphasi zingolo zidi mu luketo luama, buvini buisi ko mu nitu ama. 8 Ndidi wuvonga ngolo ayi ndidi wukosakana mvimba. Ndilembo kungi mu diambu di ziphasi zi ntima. 9 Zitsatu ziama zioso zidi dio yambi va ntual'aku, a Yave, ayi vumina kuama kuisi ko kusuama kuidi ngeyo. 10 Ntim'ama wulembo sadi ngolo ayi zingolo ziama zimeni; kiezila kibotukidi mu meso mama. 11 Bakundi bama ayi bobo bankibanga yama bathinini mu diambu di ziphuta ziama; bobo bafikasana yama thama batelimini. 12 Bobo bantomba luzingu luama balembo mintambu miawu bobo bantomba kuphanga mbimbi balembo yolukila mbivusu ama; Mu lumbu kimvimba balembo kubika mambu ma luvunu. 13 Minu, ndieka banga mutu wufua matu, wunkambu wa; banga dibaba dikambu zibula munu andi. 14 Ndieka banga mutu wowo wu nkambu wa mutu wowo munu wunkambu baka bu vutudila mvutu. 15 Ngeyo ndieti

tadidila, a Yave, wela vutula mvutu, a Yave Nzambi ama. 16 Bila ndituba: “kadi tala ti bamona khini voti bakiyayisa bawu veka mu diambu diama. Kulu kuama bu kusialumukini.” 17 Bila nduka bua ndieka ayi ziphasi ziama zidi kaka mu minu. 18 Ndimfunda mbimbi ama. Ndilembo niongi mu diambu di disumu diama. 19 Bawombo badi bambeni ziama; ziozi zibeki zingolo. Bobo bakundendanga mu kambu bila badi bawombo. 20 Bobo bakuphutudilanga mambimbi mu mamboti mama balembo thubidila ku ndambu mu thangu ndinlandakana vanga mamboti. 21 A Yave, kadi kundiekula; kadi kuthatukila Nzambi ama. 22 Yiza nsualu mu kutsadisa, A Yave, Mvulusi ama.

39 Nkunga Davidi kuidi Yedutuni, pfumu minyimbidi. Minu ndituba: “ndiela sunga zinzila ziama ayi ndiela keba ludimi luama mu masumu. Ndiela tula luvambu mu munu'ama mu zithangu zioso batu bambimbi bela banga ku ntuala meso mama.” 2 Bu ndiba dio sui ayi ndidingalala ayi bu ndisia tuba kadi diambu ko. Vayi ziphasi ziama buelama na buelama zilembo zibuelama. 3 Ntim'ama wulema mu khati nitu ama; ayi bu ndiyindula, buna mbazu yilema. Diawu nditumbu tubila mu ludimi luama: 4 “Wumbonisa, a Yave tsukulu yi luzingu luama; ayi thalu yi bilumbu biama bika wunzabikisa ti luzingu luama vioka lu mvioka! 5 Ngeyo wuvanga bilumbu biama siadila banga dikanda diama Tezo ki mimvu miama kisi ko kadi mfunu va ntanl'aku. Kadika luzingu lu mutu luidi kaka phemo. 6 Mutu widi khatika kimbindi bu keti kuenda ayi vutuka weti banga mayindu, vayi mu phamba kuandi; weti kupika bima vayi kakadi zaba nani wela bitota. 7 Vayi buabu, Yave, mbi mfueti vingila e? Diana diama didi mu ngeyo. 8 Wuphukisa mu zinzimbala ziama zioso; kadi kundiekula ndikituka sekonono ki bivulu. 9 Ndiba dio sui; ndisia zibula munu ama ko bila ngeyo wuvanga buawu. 10 Wuphengumunina nsongo aku. Ndieka suka mu diambu di bikoti bi mioko miaku. 11 Ngeyo weti tubidila ayi weti vana batu thumbudulu mu diambu di masumu mawu. Ngeyo weti zinisa kimvuama kiawu banga kiphepele kadika mutu widi phemo. 12 Wa lusambulu luama; a Yave! Dimba yamikina kuama mu diambu di lusadusu. Kadi lasakana mu bidilu biama; bila ndieti kalanga yaku va kimosi banga nzenza, banga nkibi, banga bakulu bama boso. 13 Wuphengumunina thalu'aku muingi ndimona diaka khini tuamina ndunda ayi ndibika buela monika.”

40 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi. Ndieti tadidila Yave mu mvibudulu. Niandi wubaluka kuidi minu ayi wuwa yamikina kuama. 2 Niandi wuthampula mu dibulu di tsisi, mu khati nyamba wu ngolo. Wutula malu mama va ditadi, wuphana buangu kikinda kioki ndilenda telama. 3 Niandi wutula nkunga wumona va munu ama; nkunga wu zitisila Nzambi eto, Batu bawombo bela mona ayi bela mona tsisi; ayi bela tula diana diawu mu Yave. 4 Lusakumunu kuidi mutu wunkitulanga Yave diana diandi; ayi wunkambu talanga bankua luniemo kuidi bobo beti baluka kuidi zinzambi zi luvunu. 5 A Yave, Nzambi ama, ngeyo wuvanga matsiminanga mawombo; ayi bima biobi wukubika mu diambu dieto. Kuisiko mutu wulenda kutangila biawu. Enati thidi ku mayolukila ayi ku matubila; mawu mawokidi ngolo muingi ndimasamuna. 6 Makaba ma vonda ayi makaba matambuku; ngeyo wumanga mawu; Ngeyo wutobula matu mama. Makaba mayoko ayi makaba mu diambu di masumu, ngeyo wusia malomba ko. 7 Buna ndituba: “ndilembo yizi; didi disonama mu diambu diama mu buku ti: 8 Minu thidi vanga luzolo luaku; a Nzambi ama, Mina miaku midi mu ntim' ama.” 9 Ndinyamikisa busonga buaku mu lukutukunu lunneni. Ndisia zibika bididi biama ko. Banga kuandi buzebi, a Yave. 10 Ndisi sueka ko busonga buaku mu ntim'ama. Ndiyolukila kikhuikizi kiaku ayi phulusu aku. Ndisia sueka ko luzolo luaku ayi kiedika kiaku mu lukutukunu lunneni. 11 Kadi zimbakana kumbonanga kiadi, a Yave. Bika Luzolo luaku ayi kiedika kiaku bikhebanga mu zithangu zioso. 12 Bila ziphasi ziwombo zikambu zabakana thalu zinzungididi. Masumu mama mambakidila, ayi ndikadi mona. Maviokidi zitsuki ziama zi ntu mu thalu. Ayi ntim'ama wulembo vongi mu minu. 13 Yangalala, a Yave, mu kuphukisa A Yave, yiza nsualu mu kutsadisa. 14 Bika babo bobo bantomba baka luzingu luama; bafua tsoni ayi baba dio kombolo bika babo bammonanga khini mu mbivusu ama baba dio kombolo. 15 Bika babo bobo bantubanga kuidi minu: “A, a...” bamona tsisi mu diambu di zitsoni ziawu veka 16 Vayi bika babo bobo bakutombanga bayangalala, ayi bamona khini mu ngeyo. Bika babo banzolanga phulusu aku batuba mu zithangu zioso: “Bika Yave kayayusu.” 17 Vayi minu, ndidi mu kiadi

ayi nsukami, bika Yave kambanzila. Ngeyo nsadisi ama ayi nkudi ama. Nzambi ama, kadi zingila.

41 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.
Lusakumunu kuidi mutu wowo thalu'andi yidi kuidi mutu wulebakana, Yave weti ku nkula mu thangu yi ziphasi. **2** Yave wela kunkeba ayi wela tanina luzingu luandi; wela kunsakumuna va ntoto ayi kalendi kunyekula ko mu luzolo lu bobo beti kunlenda; **3** Yave wela kunkindisa va mfulu andi yi kimbevo. Ngeyo wela kumbelusa va mfulu andi yi kimbevo. **4** Ndituba: "A Yave, wumboni kiadi. Wumbelusa bila kuidi ngeyo ndivodidi masumu." **5** Bambeni ziama zilembo tubi mambu mu diela dimbimbi mu diambu diama: "Thangu mbi kela fua ayi dizina diandi diela lalakana e?" **6** yoso thangu mutu kizidi mu kuthala; mutu wowo wuntubanga luvunu. Ntim'andi wufulukidi mambu ma mvuezolo; buna wuntotukanga ku nganda ayi wunyolukilanga mawu. **7** Bambeni ziama zioso zilembo niunguta va kimosi mu diambu diama. Balembo yindula mambimbi mu diambu diama, balembo tubi: **8** "Nsongo wumbimbi wumbuididi. Kalendi buela vumbuka ko va buangu kioki kalambididi." **9** Ka diambu ko nkundi ama wu luzolo, wowo ndibedi silanga diana, wubedi kabulanga dipha diama, wumbalumukini. **10** Vayi ngeyo Yave, wumboni kiadi wuthedimisa. Muingi ndiba vutudila landi. **11** Nzebi ti ngeyo wunyangalalanga mu minu; mu diambu di mbeni ama kabika kundunga. **12** Mu bufuana kuama, ngeyo wutsimba; wuthedimisa mu zithangu zioso va tuala meso maku. **13** Nzitusu wuba kuidi Yave, Nzambi yi Iseli, mu thangu yi kayimani.

42 Nkunga bana ba babakala ba Kole kuidi pfumu minyimbidi. Boso bummoninanga disofi phuila yi nlangu, buawu bobo muel'ama wididi phuila yi ngeyo; Nzambi ama. **2** Muel'ama wulembo moni phuila yi Nzambi, Phuila yi Nzambi yi moyo. Thangu mbi ndiela nkuenda ayi ndiela dengana Nzambi e? **3** Matsuela mama mawu maba bidia biama mu builu ayi muini bu babedi ku khambanga mu lumbu kimvimba: "Kuevi kuidi Nzambi aku e?" **4** Mambu momo ndieti tebukila moyo banga minu ndintiamuna muel'ama: buevi ndibedi kuendilanga va kimosi ayi nkangu wu batu, mu kuba diatisa mu ntanda nate ku nzo Nzambi mu biyoko bi khini ayi mu phutudulu yi matondo va khatitsika batu bawombo badi mu nyengo. **5** Bila mbi vongidi bobo, a muel'ama e? Bila mbi muel'ama wulembo niongina mu khati ama e? Tula diana diaku mu Nzambi bila ndiela kunzitisa diaka; Mvulusi ama ayi Nzambi ama. **6** Muel'ama widi wuvonga mu khati nitu ama Diawu ndiela kutebukilanga moyo tona ku tsi yi Yolidani, ku zitsongi zi miongi mi Elimoni ayi tona ku mongo wu Mizali. **7** Kiza kieta tela kiza kinkaka mu khumbulu yi minlangu mu zithadi ziaku. Mayo maku mamo mafioti ayi manneni ma mbukimini. **8** Mu muini, Yave wumfidisanga luzolo luandi Mu builu nkung'andi widi va minu lusambulu kuidi Nzambi yi luzingu luama. **9** Ndintuba kuidi Nzambi, ditadi diama di ngolo: "Bila mbi wunzimbikini e? Bila mbi mfueti diatilanga mu phasi, yamusungu kuidi mbeni e?" **10** Mimvesi miama milmbo moni phasi yi lufua; batu bobo bandendi bu balembo mfingi bu beti ku khambanga mu lumbu kimvimba ti: "Kuevi kuidi Nzambi aku e?" **11** Bila mbi vongidi bobo, a muel'ama e? Bila mbi wulembo niongina mu khati ama e? Tula diana diaku mu Nzambi bila ndiela kunzitisa diaka; niandi Mvulusi ama ayi Nzambi ama.

43 Wundungisa, a Nzambi, ayi wunzonzila mu mambu mama kuidi dikanda di batu dinkambu kinzikanga mambu maku. Wukhula mu batu ba luvunu ayi batu bambimbi. **2** Ngeyo Nzambi, ngeyo zingolo ziama. Bila mbi wundozidi e? Bila mbi mfueti diatilanga mu phasi, yamusungu kuidi mbeni e? **3** Fidisa kiezila ayi Kiedika kiaku; bila bindiatisa, bika bindata ku mongo aku wunlongo ayi nate ku buangu kioki weti vuanda. **4** Buna ndiela kuenda ku ntala wu Nzambi; kuidi Nzambi khini ama ayi yangalala kuama. Buna ndiela kunzitisa mu ngitala, A Nzambi, Nzambi ama. **5** Bila mbi vongidi bobo, a muel'ala e? Bila mbi wulembo niongina mu khati ama e? Tula diana diaku mu Nzambi bila ndiela kunzitisa diaka, Mvulusi ama ayi Nzambi ama.

44 Nkunga bana ba babakala ba Kole kuidi pfumu minyimbidi. Beto tuwilu mu matu meto, a Nzambi madise meto batukamba mambu momo wuvanga mu bilumbu biawu; mu bilumbu bivioka **2** Mu koko kuaku, ngeyo wukuka makanda; ayi ngeyo wuvingisa madise meto; ngeyo wukosikisa batu ayi ngeyo wufunisa mase meto. **3** Kadi sia ti mu diambu di sabala kiawu bazionina tsi; Voti kadi sia ti koko kuawu kuawu kuba natina ndungunu; koko kuaku ku lubakala, koko kuaku ayi kiezila ki zizi kiaku bila ngeyo wuba zola. **4** Ngeyo ntinu ama ayi Nzambi ama; ngeyo

wuzenga ndungunu mu diambu di Yakobi. 5 Mu diambu diaku, tuela vutula bambeni zieto ku mbusa. Mu diambu di dizina diaku, tuela diatikisa bobo beti kutulenda. 6 Nditulanga ko diana diama mu mbas'ama ayi sabala kiama kilendi ku ndatina ndungunu ko. 7 Vayi ngeyo weti kutuvana ndungunu mu bambeni zieto; ngeyo wumfuisanga tsoni bobo bakutulendanga. 8 Mu Nzambi beto tueti kukiniemisanga mu lumbu kimvimba ayi tuela zitisa dizina diaku mu zithangu zioso. 9 Vayi buabu ngeyo wutuloza ayi wutukuludi; ngeyo wutotukanga diaka ko ayi nkangu eto wu masodi. 10 Ngeyo wutuvutula ku mbusa va ntuala bambeni zieto; ayi bobo beti kutulenda bazionini bima bieto. 11 Ngeyo wutuyekula batudia banga mamemi. Wutusasikisa va khatitsika makanda. 12 Ngeyo wusumbisa batu baku mu thalu yi phamba, wukadi kuba bakila ndandu bu wuba sumbisa. 13 Ngeyo wutukitula kima ki tsoni kuidi bafikimini yeto, kisekununu ayi kitsevolo kuidi bawu batuzungididi. 14 Ngeyo wutukitula zinongo va khatitsika makanda; batu balembo kutunikunina mintu miawu. 15 Mvuezolo ama widi ku ntual'ama mu lumbu kimvimba; ayi tsoni yilembo monika va zizi kiama; 16 mu diambu di bifingu bi bobo balembo ndenzi ayi balembo mvuezi, mu diambu di mbeni, mutu wumvutulanga landi. 17 Mamoso momo matubuila vayi beto tusia kuzimbakana; Voti tusia ba luvunu mu Nguizani aku ko. 18 Mintima mieto misia baluka ko; Malu meto masia vengama ko mu nsolo aku, 19 vayi wutukosikisa ayi wutukitula suamunu ki memvo; ayi wutufuka ku tsi dibulu di tombi. 20 Enati beto tuzimbakana dizina di Nzambi eto, voti tunonuna mioko mieto kuidi nzambi yi nzenza, 21 buna Nzambi kalendi bakula ko e? Bila niandi zebi mansueki ma ntima. 22 Vayi mu diambu diaku tueti dengana lufua mu lumbu kimvimba, ayi balembo tumoni banga mamemi mafueti kuenda ku vondo. 23 Kotuka, a Yave! Bila mbi wulembo lekila e? Kotuka kuaku kadi tumbu ku tuyekula mvimba! 24 Bila mbi wulembo suekila zizi kiaku e? Ayi bila mbi wulembo zimbikinina ziphasi zieto ayi yamusu kueto e? 25 Tunatu ku mbungi-mbungi zinitu zieto zinama mu ntoto. 26 Telama, wutusadisa wutukula mu diambu di luzolo luaku lu ngolo.

45 Nkunga bana ba babakala ba Kole kuidi pfumu minyimbidi. Nkunga wu luzolo bayimbidila mu "LISI". Ntim'ama wulembo fundumuka mu mambu ma kitoko. Ndiela samuna mambu mama mu diambu di ntinu. Ludimi luama luidi lapi yi nsoniki wukiedika. 2 Ngeyo viokidi batu mu kitoko; bididi biaku bidukudulu mafuta ma nlemvo; diawu Nzambi kasakumunina mu zithangu zioso. 3 Kanga sabala kiaku mu luketo luaku, ngeyo kinuani ki ngolo, vuata ngeyo veka kiezila ayi nzitusu. 4 Mu nzitusu aku, telama va ntuala mu ndungunu mu diambu di kakidila kiedika, kukikulula ayi busonga. Bika koko kuaku ku lubakala kumonisa mavanga ma tsisi. 5 Bika zitsoto ziaku zidi meno, zitobula mintima mi bambeni zi ntinu; bika makanda mabua ku tsi tambi biaku. 6 Kundu kiaku ki kitinu, a Nzambi kiela zingila mu zithangu zioso Nkaw'aku wu busonga wela ba nkawa wu Kitinu kiaku. 7 Ngeyo wunzolanga busonga ayi wunlendanga mambimbi. Diawu Nzambi, Nzambi aku, wutula va mbata batu bandiatanga yaku bu kavinda mafuta ma khini. 8 Zilobi ziaku zioso zidi tsudi malasi ma mile, ayi alowesi ayi kase; mu nzo yoyi yitungulu mu meno ma nzawu miziki mi zitsinga mikumonisa khini. 9 Bana ba baketo ba ntinu badi va khati baketo baku ba luvalu. Va koko kuaku ku lubakala, vadi Ntinu wu nketo mu nolo yi Ofili. 10 Wa, o muana ndumba, tala ayi tamba dikutu: zimbakana batu baku ayi nzo dise diaku. 11 Ntinu wulembo moni khini mu kitoko kiaku kinzika bila niandi Pfumu aku; 12 Muana ndumba wu Tile, wela nata dikaba; batu balutidi kimvuama bela tomba mona mamboti maku. 13 Nkembo woso widi kuidi muana ntinu wu nketo mu khati vinga kiandi lobi andi yitungulu mu nolo. 14 Mu minlele midi malenda ma kitoko; bela kunnata kuidi ntinu. Zindumba ziozi zizebi ko zinitu zi babakala ziozi zindiatanga yandi zilembo kunlandakana. Ayi bela natu kuidi ngeyo. 15 Bela natu mu khini ayi mu mayangani. Bela kota mu nzo ntinu. 16 Bana baku ba babakala bela bonga buangu ki madise maku; ngeyo wela ku babieka bilandi bi ntinu mu tsi yi mvimba. 17 Minu ndiela sia ti batebukilanga moyo mu zitsungi zioso. Diawu makanda mela kuzitisa mu zithangu zioso ayi mu mvu ka mvu.

46 Nkunga bana ba babakala ba Kole kuidi pfumu minyimbidi; bayimbidila mu mbembo yi fioti yi bana babaketo. Nzambi niandi suamunu kieto ayi zingolo zieto; niandi nsadisi wu zithangu zioso mu ziphasi. 2 Diawu tulendi mona tsisi ko ka diambu ko

ntoto wulenda buka ayi miongo milenda bulumuka ku tsi mbu, 3 ka diambu ko, minlangu beni milembo dumi, milembo fundumuka ayi miongo miela nikuka mu diambu di makhesi mawu. 4 Vayi vadi nlangu wumosi wunneni wubeki mimvuila mieti monisa divula di Nzambi khini; buangu kiviatukidi nlongo vovo veti vuanda Nzambi yizangama. 5 Nzambi widi va khatitsik'andi; kalendi bua ko. Nzambi wela kusadisa tona mu khiesa yi nsuka. 6 Makanda malembo tudi divunzi, bipfumu bilembo bua. Wuwakikisa mbembo andi; ntoto wusiuta. 7 Yave nkua ngolo yoso widi yeto; Nzambi yi Yakobi niandi suamunu kieto ki ngolo. 8 Yizanu ayi lutala mavanga ma Yave, maniongo momo kanata va ntoto. 9 Niandi wumanisa zimvita nate ku sukisina ntoto wukelula mimbasa ayi wubukuna madionga; wuyoka ku mbazu minkaku. 10 Luba dio sui ayi luzaba ti minu Nzambi. Ndiela yayusu muidi makanda, ndiela yayisa va ntoto. 11 Yave nkua ngolo yoso widi yeto. Nzambi yi Yakobi niandi suamunu kieto ki ngolo.

47 Nkunga bana ba babakala ba Kole kuidi pfumu minyimbidi. Lusika zitsiaki, beno makanda moso. Luyamikina kuidi Nzambi mu khini, 2 Tala phila Yave yizangama kadidi tsisi! Niandi ntinu wunneni va mbata ntoto wumvimba. 3 Wutula makanda ku tsi buvika bueto, batu ku tsi malu meto. 4 Wutusobudila kiuka; luniemo lu Yakobi; mutu wu kazola. 5 Nzambi wukuma va khatitsika yamikina ku khini Yave wukuma va khatitsika biyoko bi tulumbeta. 6 Luyimbila minzitusu kuidi Nzambi Luyimbila minzitusu; Luyimbila minzitusu kuidi Nzambi eto, luyimbila minzitusu. 7 Bila Nzambi niandi ntinu wu ntoto wumvimba; Lunyimbidila nkunga wu nzitusu. 8 Nzambi weti yadila makanda moso. Nzambi vuendi va kundu kiandi kinlongo. 9 Batu banneni ba makanda bakutikini banga batu ba Nzambi yi Abalahami bila Nzambi niandi vuidi mintinu mi ntoto. Niandi wuyayusu ngolo.

48 Nkunga bana ba babakala ba Kole. Yave widi wunneni. Ayi lutidi fuana mu tambula minzitusu mu divula di Nzambi eto, mongo andi wunlongo. 2 Widi wu kitoko mu nangama kuandi, khini yi ntoto wumvimba. Mongo wu Sioni widi banga zitsongi zilutisi nangama zi Zafoni, divula di ntinu wunneni. 3 Nzambi widi mu zinzo zi divula beni wukimonisa niandi veka mu ba suamunu kiandi ki ngolo. 4 Mu thangu mintinu mifubikisa zingolo, mu thangu midiatila va kimosi. 5 Mimona ayi misimina; mitina mu tsisi. 6 Lukhuku luba buila vana ziphasi ziba mona zidedikini banga mianga mieti mona nketo weka buta. 7 Ngeyo wuba bunga banga masuwa ma Talisi mabungu mu phemo yeti totukila ku Esite. 8 Banga bu tuwila, buawu bobo tumuenini mu divula di Yave, nkua ngolo yoso; mu divula di Nzambi eto: Nzambi wela kuvana luvovomo mu zithangu zioso. 9 Mu khati nzo aku, a Nzambi, tueti yindula mu diambu di luzolo luaku lu ngolo. 10 Banga dizina diaku, a Nzambi! Nzitusu aku widi nate mu sukisina ntoto. Koko kuaku ku lubakala kuwedi busonga. 11 Mongo wu Sioni wulembo moni khini; mala ma Yuda malembo yangalala mu diambu di zinzengolo ziaku. 12 Ludiata muyenda Sioni ayi lunzungidila, ayi lutanga zinzo ziandi zizangama. 13 Lutala bumboti ziphangu ziandi; Lufiongunina zinzo ziandi muingi luba samunina kuidi tsungi yinkuiza. 14 Bila Nzambi yayi niandi Nzambi eto mu thangu yi kayimani ayi mu zithangu zioso. Niandi wela ba ntuadisi eto nate ku tsuka.

49 Nkunga bana ba babakala ba Kole kuidi pfumu minyimbidi. Luwa diambu diadi beno batu boso: Ludimba beno batu boso lunzinganga va nza yayi, 2 batu baphamba ayi batu banneni, zimvuama ayi minsukami. 3 Munu'ama wela tuba mambu ma nduenga, mamo mantotukila mu ntim'ama mela vana tsudukulu. 4 Ndiela balula dikutu diama mu diambu di wa zingana, mu ngitala, ndiela sudikisila nongo'ama. 5 Bila mbi mfueti monina tsisi bilumbu bi mbimbi bu bizidi, mu thangu mambimbi ma bobo beti vuna batu manzungididi e? 6 Bantulanga diana diawu mu bima biawu ayi beti kukiniemisa mu kimvuama kiawu kiwombo. 7 Mutu kalendi baka bu kuidila ko, luzingu lu mutu wunkaka, voti futa thalu yi khudulu andi kuidi Nzambi. 8 Thalu yi khudulu yi luzingu yibeki luvalu lunneni, kuisi ko kadi mfutu wulenda dedakana, 9 mu diambu kazinga mu zithangu zioso ayi kabika bola. 10 Bila babo beti mona ti bankua nduenga balembo fua; bivungisi ayi bivulu balembo fua mamvawu, ayi balembo biki bima biawu kuidi batu bankaka. 11 Biziami biawu biela banga zinzo ziawu mu zithangu zioso; bibuangu biawu biobi beta vuanda mu tsungi ka tsungi. Beti vana mazina mawu mu mintoto miawu bu bafuidi. 12 Vayi mutu, ka diambu ko beki kimvuama kazinganga buwombo ko. Dedikini banga

bibulu bieti fua. 13 Mawu mama mambu meti buila batu bobo beti tula diana mu bawu veka ayi bobo beti kuba landakana, bobo beti kikina mambu beti tuba. 14 Banga nkangu wu mamemi, bakubuku mu diambu di tsi bafua; lufua luela kuba dia. Mutu widi ntima wululama wela kuba yadila va nsuka buphila buawu buela bola ku tsi bafua, thama ayi zinzo ziawu zi kipfumu. (Sheol h7585) 15 Vayi Nzambi wela kula luzingu luama mu lulendo lu tsi bafua, bukiedika wela kuthambula mu diambu diandi veka. (Sheol h7585) 16 Kadi mona tsisi mutu bu kalembo baki kimvuama kiezila ki nzo andi bu kilembo buelama. 17 Bila kalendi nata kadi kima ko mu thangu kela fua. Kiezila kiandi kilendi kuluka yandi ko. 18 Bu kabedi moyo wukimona mutu wu lusakumunu ayi batu beti kuzitisa bu weti mona lusakumunu bu kabedi monanga mamboti. 19 Wela kuenda bata tsungi yi madise mandi; bobo balendi buela mona kiezila ko ki luzingu. 20 Mutu widi kimvuama ayi kambulu diela widi banga bulu kieti fua.

50 Nkunga Asafi. Nkua lulendo; Nzambi, Yave tubidi ayi kutikisidi ntoto tonina ku ntotukilanga thangu nate buangu keti diamina. 2 Tona ku Sioni, wufuana mu kitoko; Nzambi weti kienzuka. 3 Nzambi eto wulembo yizi, ayi kalendi ba dio sui ko; mbazu yilembo zinisa ku ntual'andi ayi vuka kingolo kinzungididi. 4 Niandi wunkutikisanga diyilu ku yilu ayi ntoto mu diambu kasambisa batu bandi: 5 Lukhutikisila batu bama bobo ndibieka, bobo bavanga yama Nguizani mu nzila yi makaba. 6 Ayi diyilu dilembo yamikisa busonga buandi, bila Nzambi niandi veka zuzi. 7 Luwa, beno batu bama; Ndiela tuba: A Iseli, ayi ndieka ntelama kimbangi mu diambu diaku: Minu ndidi Nzambi; Nzambi aku. 8 Ndilendi kutemina ko mu diambu di makaba maku voti makaba maku mayoko; momo madi thangu ka thangu va ntual'ama, 9 Ndisi mfunu wu ngombi yi mbakala yi luphangu luaku ko, voti zikhombo zi ziphaka ziaku ko. 10 Bila minu phuidi bibulu bioso bi nsitu ayi bibulu bioso binkalanga mu miongo. 11 Nzebi zinuni zioso zi miongo, ayi minu phuidi bivangu bidi mu zitsola, 12 Enati nzala ndimona, buna ndilendi kukamba buawu ko bila minu phuidi nza ayi bibioso bidi muawu. 13 Minu minsuni mi zingombi zimbakala ndiela dia voti ndieka nua menga ma zikhombo e? 14 Tambika makaba ma phutudulu matondo kuidi Nzambi ayi dukisanga zitsila ziaku kuidi Nzambi yizangama. 15 Ayi wuthela mu lumbu ki ziphasi, ndiela ku kula ayi ngeyo wela kunzitisa. 16 Vayi Nzambi wulembo kambi mutu wumbimbi: “Mu minsua mbi wulembo tangilanga mina miama e? Voti bila mbi weti natina Nguizani yama mu bididi biaku e? 17 Ngeyo wunlendanga zindongi ziama ayi wuloza mambu mama ku manima maku. 18 Ngeyo bu mueni muivi, buna weti bundana yandi. Bosi ngeyo wumvuandanga va kimosi ayi mitsuza. 19 Wunsadilanga munu'aku mu diambu di mambimbi, ayi wunsadilanga ludimi luaku mu diambu di luvunu. 20 Ngeyo wuntubidilanga khomb'aku ku ndambu mu zithangu zioso; Ngeyo wuvuezanga muana bakala wubuta ngudi aku. 21 Mambu mana mawu wuvanga vayi ndiba dio sui. Ngeyo wubanzila ti minu ndedikini banga ngeyo Vayi minu ndiela kutubidila ayi kufunda va zizi kiaku ku ntuala meso maku. 22 Luyindula diambu diadi: beno lunzimbakananga Nzambi; nganu ndilenda kulukanzuna mu bitini, ayi mutu wulenda kula kalendi monika ko. 23 Woso wuntambikanga makaba ma phutudulu matondo buna wukunzitisa, ayi weti kubika nzila muingi ndimmonisa phulusu yi Nzambi.”

51 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi; mu thangu mbikuidi Natani kayiza kuidi Davidi mu kitsuza kiandi ayi Betaseba. A Nzambi, wumboni kiadi boso buididi luzolo luaku lu ngolo; boso buididi kiadi kiaku kinneni, kubula zinzimbala ziama. 2 Sukula mambimbi mama moso. Ayi wuphedisa mu disumu diama. 3 Bila nzebi zinzimbala ziama ayi disumu diama didi ku ntual'ama mu zithangu zioso. 4 Kuidi ngeyo, veka kaka ndivodidi masumu; ayi ndivengi mambimbi va meso maku; muingi wumonika wusonga mu thangu wutuba ayi wukambulu zimbala mu thangu wunsambisa 5 Bukiedika, minu ndidi nkua masumu tona mu mbutukulu; nkua masumu tona thangu ngudi ama kabaka buemba buama. 6 Bukiedika ngeyo tidi ti kiedika kiba mu khati ku nitu. Wundonga nduenga mu khati yi ntim'ama 7 Wuphedisa mu isopi buna ma ndivedila; wutsukula buna ndiela ba wuphembi viokila mvula yi matadi ma phembi; 8 Bika ndimona khini ayi ndiyangalala Bika mimvesi miomi wukosikisa mi yangalala. 9 Sueka zizi kiaku va ntuala masumu mama ayi kubula mbimbi ama yoso. 10 Vanga mu minu ntima wuvedila, a Nzambi ayi buela kitula mu minu pheve yimona ayi yikinda. 11 Kadi kukhuka va ntuala zizi kiaku; kadi botula pheve aku yinlongo mu

minu. 12 Wuphutudila khini yi phulusu aku ayi bika
wuphana Pheve yi luzolo lu mboti muingi yikhindisa.
13 Buna ndiela longa zinzila ziaku kuidi bobo beti
vanga zinzimbala, ayi bankua masumu bela vutuka
kuidi ngeyo. 14 Wuphukisa mu nzimbala yi menga, a
Nzambi Nzambi yoyi yeti kuphukisa, ayi ludimi luama
luela yimbidila busonga buaku. 15 A Yave zibula bididi
biama, ayi munu'ama wela yamikisa nzitusu aku.
16 Ngeyo wuzolanga ko makaba, bila enati buawu;
nganu ndinatina mawu; ayi wumonanga khini ko mu
makaba mayoko. 17 Makaba ma Nzambi madi pheve yi
kosakana ntima wukosakana ayi wu kiadi a Nzambi,
wulendi ku milenza ko. 18 Mu diambu di mamboti
maku, bika wuvangila Sioni mamboti, tunga diaka
bibaka bi Yelusalemi. 19 Kuna kuela ba makaba ma
busonga, makaba mayoko mamvimba meti kumonisa
khini. Buna zingombi zimbakala ziela tambuku va
ntal'aku.

52 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi mu
thangu Dowengi muisi Edomi, kayiza vumbudila
Sawuli kipholo ti Davidi wuyenda ku nzo Ahimeleki.
Bila mbi wulembo kukiniemisina mu diambu di
mambimbi, ngeyo nkua ngolo e? Bila mbi wulembo
kukiniemisina mu lumbu kimvimba ngeyo kambulu
nzitusu va meso ma Nzambi e? 2 Ludimi luaku
lunyindulanga mambu ma mbivusu; ludedikini banga
lezuale yidi meno ma ngolo. Ngeyo wunsadilanga
luvunu. 3 Ngeyo lutidi zola mambu mambimbi viokila
mamboti; luvunu viokila mambu ma kiedika. 4 Ngeyo
lutidi zola mambu moso momo mambivisanga, ngeyo
ludimi lu luvunu. 5 Bukiedika Nzambi wela kubuisa
mu mbivusu yika yilendi suka ko. Wela kubuila ayi
wela kukanzuna mu nzo'aku yi ngoto. Wela kuvuza va
ntoto wu batu badi moyo. 6 Batu basonga bela mona
ayi bela mona tsisi bela kunseva bu bela tuba: 7 "Vava
vadi mutu wukambulu kitula Nzambi zingolo ziandi
Vayi wubedi tulanga diana diandi mu kimvuama
kiandi kiwombo ayi wukitukidi mutu wu ngolo mu
bunganga bankaka." 8 Vayi minu ndidi banga nti wu
olive, wuwedi meza ma nlangu mu nzo yi Nzambi.
Ndintulanga diana diama mu luzolo mu ngolo lu
Nzambi mu zithangu zioso ayi mu mimvu mioso.
9 Ndiela kuzitisa mu zithangu zioso mu diambu di
momo wuvanga; mu dizina diaku ndiela tula diana bila
didi dimboti, ndiela kuzitisa va meso ma banlongo.

53 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi;
kayimbidila mu flute. Nkua buvulu wuntubanga
mu ntim'andi: "kuisiko Nzambi." Bakibivisidi, zinzila
ziawu zidi zimbimbi; kuisiko mutu wumvanganga
mamboti. 2 Nzambi, wulembo tadi tona ku Diyilu
bana ba batu mu diambu di tala kani valenda ba
batu balenda sudika; bobo bantomba Nzambi. 3 Batu
boso bamana zimbala, bamana kibivisa va kimosi.
Kuisiko kadi wumosi wumvanganga mamboti, kadi
kuandi wumosi. 4 Bobo bamvanganga mambimbi,
basudikanga ko e? Bawu balembo dia batu bama banga
bu beti dila dipha; ayi batelanga Nzambi ko. 5 Kuna
batitila mu diambu di tsisi va buangu ki kondolo bila
kimonina tsisi; Nzambi wukosikisa mimvesi mi batu
bobo banuanisa; ngeyo wuba fuisa tsoni bila Nzambi
wuba lenza. 6 A, enati phulusu yi Iseli yitotukila ku
Sioni! Mu thangu Nzambi kela vutula kiuka ki batu
bandi; bika Yakobi kamona khini ayi Iseli kayangalala.

54 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi
kayimbidila mu mu thangu basi Zifi bayiza kamba
Sawuli ti: "Davidi kuidi beto" kasuamini. Wuphukisa,
Nzambi ama, mu dizina diaku; wundungisa mu lulendo
luaku. 2 Wa lusambulu luama, a Nzambi. Dimba
mambu ma munu'ama. 3 Zinzenza zilembo nduanisa
ayi batu ba tsita balembo tombi luzingu luama. Batu
bankambu kinzikanga Nzambi. 4 Bukiedika, Nzambi
niandi nsadisi ama. Yave niandi wukukhindisanga.
5 Bika mambimbi mabuila bobo beti kuphueza; Mu
kikhuikizi kiaku, wuba bunga. 6 Ndiela kutambikanga
makaba mu ntima wu luzolo; ndiela zitisa dizina
diaku, a Yave. Bila didi dimboti. 7 Bila niandi wukhula
mu ziphasi ziama zioso ayi meso mama mamona
mbedoso yi bobo beti kundenda.

55 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi,
kayimbidila. Dimba lusambulu luama, a Nzambi;
ayi kadi zimbakana mambu mama. 2 Wunguila ayi
wuphani mvutu; mayindu mama malembo mbonisa
phasi ayi ndilembo sambi; 3 mu diambu di mbembo
yi mbeni; mu diambu di yamusu ku mutu wumbimbi
bila minu beti yekikilanga ziphasi bila balembo mfingi
mu nganzi awu. 4 Ntim'ama widi mu maniongo
mu minu; ayi boma bu lufua lu mbuididi. 5 Tsisi
ayi lukhuku bieka mu minu ayi boma bu ngolo
bumbuididi. 6 Buna ndituba: "Enati ndiba ayi mavavi
ma dibembi nganu ndieka tumbu dumuka ayi ba
mu luvundulu. 7 Nganu, ndiela tinina ku thama, ayi

vuanda ku dikanga. 8 Ndiela tina nsualu mu tomba
suamunu ku buangu kikambulu phemo yingolo ayi
vuka kingolo." 9 Kotisa batu bambimbi mu divuda,
A Yawe ayi vunzikisa mambu mawu bantuba. Bila
ndilembo moni makhemi ayi ziphaka mu divula. 10
Muini ayi builu, makhemi ayi ziphaka bizungidila
bibaka bi divula; diela dimbimbi ayi kambu dukisa
zitsila bieka mu khati divula. 11 Mbivusu kiawu kisalu
kieka mu khati divula; khuamusu ayi luvunu bikadi
botuka mu zinzila zi divula. 12 Enati mbeni wumfingidi
nganu ndikimba moyo; enati mutu wukundendanga
niandi weti kukiniemisa va ntual'ama nganu ndisuama
kuama va ntual'ama. 13 Vayi ngeyo, mutu banga
minu wundiatanga yama va kimosi; nkundi ama wu
kuikama; 14 mutu wowo wubedi kalanga yama mu
khini; wubedi kibanga va kimosi ayi nkangu wu batu
ku Nzo Nzambi! 15 Bika lufua lu bibuila bambeni
ziama mu kinzimbukila ayi bika bakuluka bamoyo
ku tsi bafua! Bila mambimbi mabakudi buangu va
khatitsik'awa, (Sheol h7585) 16 Mbadi minu, ndintela
Nzambi, ayi Yave wuphukisidi. 17 Yiba nsuka, midi
ayi masika, Ndieti yamikina mu ziphasi; ayi weti wa
mbembo ama. 18 Wukukhulanga wumbimba, mu
kambu sumbula mu mvita yi banduanisa ka diambu
ko bawombo banduanisa. 19 Nzambi wunyadila va
kundu kiandi ki luyalu mu zithangu zioso wela kuba
wa ayi wela kuba monisa phasi; batu bobo balendi
balula zinzila ziawu ko ayi bakinzikanga Nzambi ko.
20 Mutu wundiatanga yama wulembo nuanisa bakundi
bandi wubundula Nguizani andi. 21 Mambu mandi
ndelo madi banga dibela muaki mvita yidi mu ntim'
andi; Mambu mandi madi malebila viokila mafuta
muaki madi banga bisabala bikubimini mu vonda. 22
Yekula bizitu biaku kuidi Yave, niandi wela kukindisa;
kalendi tala ko ti mutu wusonga kabua. 23 Vayi ngeyo
Nzambi, wela buisa batu bambimbi; mintengudi mi
menga ayi bankua livunu bela dukisa ko ndambu
yi bilumbu biawu; vayi minu diana diama didi mu
ngeyo.

56 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi;
kayimbidila mu "Dibembi di minti midi ku zitsi
zi thama" mu thangu basi Filisti bankanga mu tsi
Ngati. Wumboni kiadi, A Nzambi bila batu balembo
ndandakana mu kingolo; mu lumbu kimvimba;
balembo luti buela kunduanisa 2 Mimvuezi miama
milembo ndandakani mu lumbu kimvimba Bawombo
balembo nduanisa mu luniemo luawu. 3 Mu thangu
ndimmona tsisi; ndiela tula diana diama mu ngeyo.
4 Mu Nzambi, mutu vuidi mambu ndieti zitisa Mu
Nzambi ndieti tula diana; ndilendi mona tsisi ko,
Mutu wowo wumfuanga, mbi kalenda kuphanga e?
5 Mu lumbu kimvimba, beti balula mambu mama;
balembo yindula mu zithangu zioso mu kumbonisa
phasi. 6 Balembo kutakana; balembo suami balembo
fiongunina zithambi ziama, mu nsualu-nsualu batidi
bonga luzingu luama. 7 Balendi vukila kani mu
kipholo kiawu kimosi ko e? Mu nganzi aku, a Nzambi,
bedisa makanda 8 Sonika maniongo mama Lunda
matsuela mama mu khutu aku. Masi ko mu lutangu
luaku e? 9 Buna bambeni ziela vutikisa ku mbusa mu
thangu ndiela tela mu tomba lusadusu. Mu diadi diela
zabila ti Nzambi widi ku ndambu'ama. 10 Mu Nzambi
mutu vuidi mambu ndieti zitisa Mu Yave, mutu vuidi
mambu ndieti zitisa. 11 Mu Nzambi nditula diana
diama, ndilendi mona tsisi ko; mutu mbi kalenda ku
phanga e? 12 Ndidi ku tsi zindefi ziaku, a Nzambi.
Ndiela tambika makaba ma phutudulu matondo kuidi
ngeyo. 13 Bila ngeyo wukhula mu lufua, ayi malu
mama mu diambu mabika bumina thutu muingi
ndidiatilanga va ntuala Nzambi, mu kiezila ki luzingu.

57 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi "kadi
vonda." Mu thangu kasuamina mu nluka matadi
Sawuli bu kaba kunkuka. Wumboni kiadi, a Nzambi,
wumboni kiadi! Bila muel'ama wunsuaminanga mu
ngeyo ndiela suamina ku kitsusula ki mavavi maku,
nate mabienga mela mana vioka. 2 Ndiela yamikina
kuidi Nzambi yizangama; kuidi Nzambi weti dukisa
zikhanu ziandi kuidi minu. 3 Weti fidisa tona ku
diyilu ayi weti kuphukisa; mu temina bobo beti
kundandakana mu kingolo; Nzambi weti fidisa luzolo
luandi ayi kikhuikizi kiandi. 4 Ndidi va khatitsika
zikhosi; ndidi wulambalala va khatitsika bibulu
bindianga minsuni; batu bobo meno mawu madi
banga madionga mafioti ayi maneni ludimi luawu luidi
sabala yisekoso ngolo. 5 Yayusu kuaku, a Nzambi, ku
yilu diyilu Bika nkembo aku wuba va ntoto wumvimba!
6 Batambila malu mama dikondi. Ndiba wukomvama
mu ziphasi; Bakaba dibulu dinnene mu nsolo ama:
vayi bawu veka ba buidi muawu. 7 Ntim'ama widi
wukinda a Nzambi; ntim'ama widi wukinda. Ndiela
yimbila, ndiela bula miziki. 8 Kotuka, muel'ama!
Kotukanu, ngeyo Luti ayi ngitala ndiela kotula khiesa

ki lumbu. 9 Ndiela kuzitisa, a Yave, va khatitsika makanda. Ndiela kuyimbidila va khatitsika batu. 10 Bila luzolo luaku luidi lunneni, luntulanga nate kuna diyilu, kikhuikizi kiaku kintulanga nate ku matuti. 11 Yayusu kuaku, a Nzambi, ku yilu Diyilu. Bika nkembo' aku wuba va ntoto wumvimba!

58 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi "kadi vonda". A buevi, beno bapfumu, mu busonga lueti yolukilanga e? Mu bufuana lueti sambisilanga batu e? 2 Nana! Mu mintima mieno, lueti yindula makambulu masonga ayi mioko mieno milembo muangisa makhemi va ntoto. 3 Tona mu mbutukulu, batu bambimbi beti zimbala; tona mu vumu, ntu ngolo badi ayi bantubanga luvunu. 4 Mitsa miawu midi banga mitsa mi nioka, banga kusa kizibikidi matu mandi 5 kinkambu wa mbembo yi batu bansakisanga zinioka; mbembo yi ndoki yiyenda tsangu. 6 Kola meno mu miunu miawu, a Nzambi; vuza, a Yave, meno ma zikhosi. 7 Bika balalakana banga maza ma nkumba! Mu thangu bambansula mimbasa miawu, bika madionga mawu maba makambu tsongi 8 banga khodi yinsiuta bu yilembo diati; banga muana wusuluka bika kabika mona thangu. 9 Tuamina zinzungu zieno zimona diamu di zitsendi ziba zinlangu voti ziyuma, batu bambimbi bela kombulu. 10 Basonga bela mona khini bu bela mona landi kioki bela kuba vutudila; bela sukula malu mawu mu menga ma batu bambimbi. 11 Batu bela tuba: "Bukiedika; basonga bantambulanga mfutu mu kadika thangu. Bukiedika vadi Nzambi weti sambisa va ntoto."

59 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi "Kadi vonda" mu thangu Sawuli kafidisa batu bazungidila nzo Davidi mu diambu bamvonda. Wukhula mu bambeni ziama, a Nzambi; wukhebi mu diambu bobo bamfuemini! 2 Wukhudi mu mimvangi mi mambimbi ayi wuphukisa mu mintengudi mi menga. 3 Tala phila balambididi mu kuphingila. Batu badi ngolo bandiendidi manenga bika sia ti mu diambu di nzimbala yama voti mu diambu di disumu diama, a Nzambi. 4 Kadi mbimbi ndisia vanga ko vayi bakubimini mu kunduanisa kotuka mu kutsadisa tala phila ndikila. 5 A Yave, Nzambi nkua ngolo yoso, Nzambi yi Iseli, kotuka mu tumbudila makanda moso; kadi mona kadi kiadi kuidi bobo beti vanga mambimbi. 6 Bamvutukanga va masika, beti lola banga zimbua; ayi beti zungidila divula. 7 Tala, momo balembo luki mu miunu miawu. Bisabala bidi mu bididi biawu. Ayi balembo tubi: "Nani wulenda kutu wa e?" 8 Vayi ngeyo, a Yave, wulenda basevi; wulembo sekinina makanda moso momo. 9 E ngolo ziama, kuidi ngeyo ndintala, ngeyo, e Nzambi, widi tinunu kiama ki ngolo. 10 Nzambi ama, wukuphangilanga mamboti Nzambi ama yi luzolo wela kundengana; Nzambi wela diata va ntuala ama ayi wela kumbonisa khini vadi bobo bakuthubidilanga. 11 Vayi kadi kuba vonda, a Yave, nkaku eto, bila muna batu bama bela zimbakana. Mu lulendo luaku, baba mindiengidi ayi wuba buisi. 12 Mu diambu di masumu ma muinu miawu, mu diambu di mambu ma bididi biawu, bika babuilama mu luniemo luawu. Mu diambu di zitsingulu ayi luvunu beti totula, 13 Wuba lalikisa mu nganzi aku yi kikhesa; wuba lalikisa muingi babika buela monika buna diela zabakana mu zitsuka zi ntoto ti Nzambi wunyadila Yakobi. 14 Bamvutukanga va masika, beti lola banga zimbua, ayi beti zungidila divula. 15 Bandiengilanga mu diambu di bidia, ayi enati bakadi yukuta, buna banyamikinanga. 16 Vayi minu, ndiela yimbidila zingolo ziaku; muna nsuka, ndiela yimbidila luzolo luaku bila ngeyo tinunu kiama kingolo ayi suamunu mu zithangu zi ziphasi. 17 A ngeyo zingolo ziama, ndinyimbila nzitusu mu diambu diaku; ngeyo Nzambi, ngeyo tinunu kiama kingolo; Nzambi ama yi luzolo.

60 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi, kayimbidila mu "Lisi" mu diambu di longisa mu thangu kanuana mvita ayi basi Sili ba Mesopotami ayi basi Sili ba Tsoba, ayi mu thangu Yowabi kavutuka ayi kabedisa kumi mafunda muadi ma basi Edomi mu ndimba Mungu. Ngeyo wutulozidi, a Nzambi ayi wutusasikisidi; wufuema vayi bika buabu wutufuanisa! 2 Ngeyo wunikuni ntoto ayi ngeyo wuvasudi wawu; londa miamvu miandi bila wulembo nikuka. 3 Ngeyo wumonisini batu baku zithangu ziozi zikambulu diana wutuvana vinu kindiengisanga ntu. 4 Vayi kuidi bobo beti kukinzika ngeyo wutelimisi dalapo mu diambu di batina va ntuala mimbasa. 5 Wutuvukisa ayi wutusadisa mu koko kuaku ku lubakala muingi bobo weti zola bakulu. 6 Nzambi wuyoluka tona ku buangu kiandi kinlongo: "mu ndungunu, ndiela vasa Sikemi, ndiela teza ndimba wu Sikoti; 7 Minu phuidi Ngaladi, ayi minu phuidi Manase; Efalayimi yawu nkaku wu ntu ama, ayi Yuda nkaw'ama wu kipfumu;

8 Mowabi diawu dibola diodi ndieti yobidila; va yilu
Edoni ndiloza zisandales ziama ndiela yamikina mu
diambu di ndungunu ama mu basi Filisti!" 9 Nani wela
kundata ku divula di ngolo e? Nani wela kuthuadisa
ku Edoni e? 10 Keti ngeyo, e Nzambi, ngeyo wutuloza
e? Ngeyo wutuloza ayi wunkambu buela totukanga ayi
minkangu mi masodi meto. 11 Wutuvana lusadusu va
ntuala mbeni bila lusadusu lu mutu luidi luphamba.
12 A Nzambi, tuela nunga ayi wela kosikisa bambeni
zieto.

61 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi;
kayimbidila mu lusinga. Wa yamikina kuama, e
Nzambi tamba dikutu mulusambulu luama 2 Tona
kusukinina ntoto, ngeyo ndintela; nditela bu ntim'
ama wumevonga ngolo; wundati va mbata dibanga
diodi dindutidi mu nangama. 3 Bila ngeyo wuba
suamunu kiama; ngeyo wuba nzo yizangama ayi
yingolo va ntuala mutu weti kundenda. 4 Ndiela
zingila mu nzo aku yi ngoto; mu zithangu zioso ayi
ndiela suamina ku tsi mavavi maku. 5 Bila ngeyo,
wuwa zikhanu ziama, e Nzambi; ngeyo wuphana kiuka
ki batu bobo beti kinzika dizina diaku. 6 Buela bilumbu
bi luzingu lu ntinu, mimvu miandi mu diambu di
zitsungu ziwombo. 7 Bika kavuanda va kundu ki
kipfumu va meso ma Nzambi mu zithangu zioso; tula
luzolo luaku ayi kikhuikizi kiaku mu kunkeba. 8 Buna
ndiela yimbidila nzitusu mu diambu di dizina diaku
mu zithangu zioso ayi ndiela dedikisa zikhanu ziama
lumbu ka lumbu.

62 Nkunga Davidi kuidi Yedutuni, pfumu
minyimbidi. Muel'ama umbakanga luvovomo mu
Nzambi kaka. Phulusu ama kuidi niandi yimbanga. 2
Niandi kaka ditadi diama ayi phulusu ama; niandi
suamunu kiama kingolo; Ndilendi bulangana ko.
3 Nate zithangu zikua lufueti nuanisina mutu e?
Lutombidi beno boso bu kumbuisila e? Banga baka
kioki kitengama banga luphangu lolo lueka bua e? 4
Balembo nyendila manenga muingi bankundumuna
va buangu kiandi ki zangama; khini beti mona mu
mambu ma luvunu. Mu muinu miawu, balembo
sakumuna, vayi mu khati ntima miawu, balembo
singi. 5 Ba mu ndembama, a muel'ama, mu Nzambi
kaka! Diana diama kuidi niandi dimbanga. 6 Niandi
kaka ditadi diama ayi phulusu ama; niandi suamunu
kiama ki ngolo; Ndilengi bua ko. 7 Phulusu ama ayi
nzitusu ama kuidi Nzambi bidi; niandi ditadi diama
dingolo, suamunu kiama. 8 Tulanganu diana dieno
mu niandi mu thangu zioso, a batu. Luyalumuna
mintima mieno kuidi niandi bila Nzambi niandi
suamunu kieto. 9 Batu baphamba badi kaka phemo,
batu banneni badi kaka luvunu; enati babasidi va
basikilu, basi kadi kiasa. Kubafuba va kimosi, badi
kaka phemo. 10 Kadi tulanu diana mu vinza bima
bingana; voti tula luniemo mu bima bibuivi. Ka
diambu ko kimvuama kiaku kilembo yilama, kadi tula
ntim'aku mu biawu. 11 Khumbu mosi Nzambi utuba,
zikhumbu zizole ndiwila: ti ngeyo, a Nzambi, ngolo
widi, 12 ayi ti ngeyo, a Yave, widi kiluzolo. Bukiedika,
wetafuta kadika mutu boso bukasadidi.

63 Nkunga Davidi mu thangu kaba mu dikanga di
Yuda. A Nzambi! Ngeyo widi Nzambi'ama, mu
kiedika ngeyo ndintomba; muel'ama wulembo moni
phuila yi ngeyo; nitu ama tsatu yidi mu kumona mu
tsi yi yuma; yibiva; yikondolo nlangu; 2 Ndimmona
mu buangu kinlongo ndimona lulendo luaku ayi
nkembo aku. 3 Bila luzolo luaku luviatukidi luzingu;
bididi biama biela kukembisa. 4 Ndiela kuzitisa
thangu yoso ndidi moyo. Mu diambu di dizina diaku,
ndiela vumuna mioko miama ku yilu. 5 Muel'ama
wela yukuta banga kimvuama kiwombo ki bidia mu
minkunga bididi bi munu ama biela kuzitisa. 6 Va
mbuk'ama ndikutebukilanga moyo ndieti kuyindula
builu bu mvimba. 7 Bila ngeyo lusadusu luama, ayi
ndilembo yimbila ku tsi kitsusula ki mavavi maku.
8 Muel'ama widi wukangama mu ngeyo; ayi koko
kuaku kulubakala kueti kukhindisa. 9 Bobo beti tomba
luzingu luama bela bungana; bela kota kuna tsi ntoto.
10 Bela kuba yekula mu lulendo lu sabala; bela kituka
bidia bi zimbua zi nsitu. 11 Vayi Ntinu wela mona
khini mu Nzambi; baboso bobo banleva ndefi mu
dizina di Nzambi bela kunzitisa. Bila miunu mi bankua
luvunu miela kangama.

64 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.
Wungwa, a Nzambi, bu ndilembo wakikisa
maniongo mama keba luzingu luama va ntuala
mbeni yoyi ndieti mona tsisi! 2 Wutsueka mu
zikhanu zintotukilanga mu lukutukunu lu nsueki lu
batu bambimbi ayi mu lukutukunu lu nkangu wu
batu bamvanganga mambimbi; bobo badi bulawu.
3 Balembo bengula ludimi luawu banga sabala;
bantotulanga mambu mawu banga madionga meti
vonda. 4 Beti lozila bu badi mu bibuangu bisuama

mutu kambulu zaba diambu Beti kunlozila mu kinzimbukila, mu kambu mona tsisi. 5 Beti kukikindisa mu zikhanu zimbimbi; beti tubana mu diambu di batamba mintambu miawu, Beti kamba: “A nani wela mimona e?” 6 Beti yindula mambu makambulu masonga ayi beti tuba: “Tukubikidi lukanu lu fuana.” Bukiedika, mayindu ma tsi ntima ayi ntima wu mutu thipula bidi. 7 Vayi Nzambi wela kuba lozila madionga mandi mu kinzimbukila bela. 8 Wela balula ludimi luawu veka mu diambu diawu ayi kuba nata ku mbivusu babo bela kuba mona bela nikuna ntu. 9 Batu boso bela mona tsisi, bela yamikisa mavanga ma Nzambi; ayi bela sudika momo kavanga. 10 Bika mutu wusonga kamona khini mu Yave ayi katombila suamunu mu niandi ayi babo badi mintima mi lulama banzitisa.

65 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi. A Nzambi, nzitusu wulembo ku vingidila mu Sioni kuidi ngeyo tuela dukisa zindefi zieto. 2 Ngeyo weti wa lusambulu; batu boso bela kuiza kuidi ngeyo. 3 Mu thangu tufietukusu kuidi masumu; ngeyo wutulemvukila mu zinzimbala zieto. 4 Lusakumunu kuidi bobo wusobula ayi bobo wunata mu ba va widi muingi bazingila mu luphangu luaku. Tuidi bayukuta mu bima bimboti bi nzo aku, bi nzo aku yinlongo. 5 Ngeyo wutuveni mvutu ayi ndambu tsisi mu mavanga ma busonga. A Nzambi, Mvulusi eto, ngeyo diana di zitsukusunu zioso zi ntoto ayi di mimbu milutidi tatuka. 6 Ngeyo wuvanga miongo mu lulendo luaku; ngeyo veka wukivuika zingolo. 7 Wunlembikanga biyoko bi mimbu, biyoko bi mayo mandi ayi khindu yi makanda. 8 Batu bobo banzingilanga ku thama bela mona tsisi matsiminanga maku, kuna kueti totukila thangu ayi ku keti diamina, ngeyo wutela kuawu minkunga mi khini. 9 Ngeyo wuyiza tala ntoto ayi wuwuvana nlangu; wuvana wawu bima buwombo. Mila mi Nzambi midi miwala nlangu. Ngeyo weti kubikila batu makundi bila ngeyo wutumina buawu. 10 Weti lembila minkala miandi ayi wulembo ladikisa makumutu mandi ma ntoto ayi wulembo lebisa wawu mu masala; wulembo sakumuna bikunusu biandi. 11 Ngeyo weti manisina mvu mu mamboti maku; bima biwombo bilembo sapika mu zisaleti ziaku 12 Bibuangu bieti mena biti mi dikanga bilembo sapika zikhundubula zilembo vuati khini. 13 Mamemi mafulukidi mu bibuangu bieti mena biti; mindimba mifulukidi mu makundi; milembo yamikina mu khini ayi yimbila.

66 Nkunga kuidi pfumu minyimbidi. Ntoto wumvimba, yamikinanu mu khini kuidi Nzambi, 2 Yimbilanu nkembo wu dizina diandi. Kitulanu nzitusu andi nzitusu wu nkembo! 3 Kambanu Nzambi: mavanga maku tsisi madi! Lulendo luaku luidi lunneni diawu bambeni ziaku zilembo kukikulula. 4 Ntoto wumvimba weti komvama va ntual'aku ayi bela yimbila minzitusu kuidi ngeyo; bela yimbila minzitusu kuidi dizina diaku. 5 Yizanu, lutala momo Nzambi kavanga. Mavanga madi tsisi madi kuidi batu. 6 Wukitula mbu ntoto wuyuma; basabukila nlangu wunneni mu malu: Yizanu tumona khini mu niandi. 7 Wunyadilanga mu lulendo luandi mu zithangu zioso; Meso mandi mantalanga makanda; bika bankua matingu babika kumfuemina. 8 Zitisanu Nzambi eto, a batu bika biyoko bi nzitusu andi biwakana ngolo. 9 Niandi wutanini luzingu lueto ayi wukeba malu meto mabika sialumuka. 10 Bila ngeyo, a Nzambi, wutumeka ngeyo wutuvedisa banga palata. 11 Wutukotisa mu nloko, ngeyo wutula mimfuna mu luketo lueto. 12 Ngeyo wutala ti batu batudiatidila mu mintu mieto; beto tukota ku mbazu ayi mu nlangu, vayi wutunata ku buangu kidi bima biwombo. 13 Ndiela kuiza mu nzo aku ayi makaba mayoko; ayi dukisa zindefi ziama kuidi ngeyo. 14 Zindefi ziozi bididi biama bivanina tsila ayi ziosi ziyolukila munu ama mu thangu ndiba mu phasi. 15 Ndiela tambika bibulu bi mafuta kuidi ngeyo ayi makaba ma mamemi ma mbakala; ndiela tambika zingombi ayi zikhombo zimbakala. 16 Yizanu, ayi ludimba beno boso lueti kinzika Nzambi bika ndilukamba momo kavengi mu diambu diama. 17 Ndiyamikina kuidi niandi mu munu ama, nzitusu andi wuba mu ludimi luama. 18 Enati ndiyayisa masumu mu ntim'ama, nganu Yave kasia diamba ko. 19 Vayi bukiedika Nzambi wudimba ayi wuwa mbembo ama mu lusambulu. 20 Nzitusu wuba kuidi Nzambi, niandi kasia loza ko lusambulu luama; voti kasia botula ko luzolo luandi mu minu.

67 Nkunga kuidi pfumu minyimbidi, kayimbidila mu ngitala. Bika Nzambi katusila nlemvo ayi katusakumuna; ayi zizi kiandi kitukienzula; 2 muingi zinzila ziaku zizabakana va ntoto, phulusu aku yizabakana muidi makanda moso! 3 Bika batu bazitisa, a Nzambi; bika batu boso bazitisa. 4 Bika makanda

mayangalala ayi mayimbila mu diambu di khini bila ngeyo weti yadila batu mu busonga; ngeyo wela diatisa makanda ma ntoto. **5** Bika batu bazitisa, a Nzambi; bika batu boso bazitisa. **6** Buna ntoto wuela buta mimbutu miandi; Nzambi, Nzambi eto, wela kutusakumuna. **7** Nzambi wela kutusakumuna ayi zitsuka zioso zi ntoto ziela kunkinzika.

68 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi. Bika Nzambi katelama; bika bambeni bandi zisasukusu ayi bobo beti kunlenda bantina va ntual'andi. **2** Banga bueti lalikinina muisi mu phemo, bika wuba lalikisa; banga bueta siutila sile ku mbazu bika batu bambimbi babungana va meso ma Nzambi. **3** Vayi bika batu basonga bamona khini; ayi bayangalala va ntuala Nzambi, bika bamona mayangi ayi khini yingolo. **4** Yimbidilanu Nzambi; yimbidilanu minzitusu mu diambu di dizina diandi; yayisanu mutu wowo wundiatila va phunda mu matuti Dizina diandi Yave; ayi lumona khini va ntual'andi. **5** Nzambi niandi widi dise di bisana ayi niandi weti nuanina mafuola. Mu buangu kiandi kinlongo kioki keti vuanda. **6** Nzambi wumvananga dikanda kuidi bobo badi bawu veka; niandi weti tuadisa basi nloko mu ngimbudulu vayi bankua matingu bawu banzingilanga mu ntoto wu yuma. **7** Mu thangu wutuaminina batu baku ku ntuala, a Nzambi, mu thangu mu dikanga, **8** ntoto wunikuka, diyilu dinokisa mvula va ntual'aku. Va ntuala Nzambi, mutu wu Sinayi va ntuala Nzambi, Nzambi yi Iseli. **9** Ngeyo wunokisa masala mawombo, a Nzambi; ngeyo wukindisa kiuka kiaku mu thangu kivonga. **10** Batu baku bavuanda muawu A Nzambi, mu mamboti maku, ngeyo wukubika bima mu diambu di nsukami. **11** Yave wutuba diambu dimosi: batu bawombo bamonika mu yamikisa mawu. **12** Mintinu ayi minkangu mi masodi milembo tini mu thinu nsualu, mu bika bi batu, batu bakabula biobi baziona mu mvita. **13** Lukidi kueno leki va khatitsika bidikulu bi bibulu mavavi ma dibembi diama mavindu palata, zitsala ziandi zivindu nolo yilembo lezama. **14** Thangu Nzambi nkua ngolo yoso kasasikisa mintinu va ntoto, yiba banga yi matadi ma phembi. **15** Miongo mi Basani midi miongo mi nzitusu; miongo mi Basani midi miongo midi zitsongi ziwombo. **16** A bila mbi luntadila mu kikhenene, e beno miongo midi zitsongi ziwombo; mongo wowo kasobula mu yadila, kuna niandi veka Yave kela vuandanga mu zithangu zioso. **17** Matoma ma mvita ma Yave madi dikumi di zimili ayi zimili yi zimili; Yave wutotukila ku Sinayi mu buangu kiandi kinlongo. **18** Thangu wukuma ku yilu, wunata mu ntand'aku batu bakangama. Wutambula makaba kuidi batu ayi kuidi bankua matingu muingi ngeyo, a Yave Nzambi wuvuanda kuna. **19** Nzitusu kuidi Yave, kuidi Nzambi mvulusi eto. Niandi weti kutunatina bizitu bieto lumbu ka lumbu. Niandi Nzambi wukutuvananga phulusu. **20** Nzambi eto widi Nzambi weti vukisa. Yave, mutu wumvanganga momo kazodidi, wumvukisanga mu lufua. **21** Bukiedika, Nzambi wela kosikisa mintu mi bambeni bandi; wela kosikisa mintu mi batu bobo badi zitsuki ziwombo, bobo bandiatilanga mu masumu mawu. **22** Pfumu tubidi: “Ndiela kuba totula mu Basani, ndiela kuba totula ku tsina yi mbu, **23** Muingi wubuika malu maku mu menga ma bobo beti kulenda ayi ludimi lu zimbua ziaku lubaka kuku kiawu.” **24** Ndiatulu aku yimonika, a Nzambi. Ndiatulu yi Nzambi ama, ayi yi ntinu ama mu buangu kinlongo. **25** Minyimbidi miba ku ntuala; bosi minsiki mi miziki miba landakana, miba va kimosi bana ba baketo bansika zindungu. **26** Bika luzitisa Nzambi mu lukutukunu lunneni, Luzitisa Yave mu dikabu di Iseli! **27** Kuna kuidi dikanda di fioti di Benzami, wuba tuadisa, kuna kuba batu bawombo banneni ba Yuda ayi batu banneni ba Zabuloni ayi ba Nefitali. **28** Tumina lulendo luaku, a Nzambi. Wutumonisa zingolo ziaku, a Nzambi banga bobo wutuama vangila. **29** Mu diambu di nzo aku ku Yelusalemi; mintinu miela kunatina makaba. **30** Tubidila bulu va khatitsika masoso nkangu zingombi zi mbakala va khatitsika bana zingombi zi makanda. Bu kakululu, wulenda nata bitini bi palata. Sasikisa makanda mona khini mu nuana mvita! **31** Batu bafidusu bela totukila mu Ezipite; Kusi wela kukiyekula niandi veka ku tsi minsua mi Nzambi. **32** Yimbidilanu Nzambi beno bipfumu bi ntoto; yimbilanu minzitusu kuidi Yave; **33** Kuidi mutu wowo wundiatila banga va mbata phunda mu diyilu, mu diyilu di khulu. Mutu wowo wulembo dumu mu mbembo yi lulendo. **34** Luyamikisa lulendo lu Nzambi nzitusu andi widi va mbata Iseli lulendo luandi luidi mu matuti. **35** Tsisi widi, a Nzambi, mu buangu kiaku kinlongo. Nzambi yi Iseli niandi weti vana lulendo ayi zingolo kuidi batu bandi. Nzitusu wuba kuidi Nzambi.

69 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi kayimbidila mu “LISI”. Wuphukisa, a Nzambi, bila minlangu mitudidi nate mu dinga diama. **2** Ndilembo diami mu nyamba wungolo; kuna kukambulu buangu ki singikila kulu; khotidi nate ku tsi nlangu widi thipula mayo mambinini. **3** Mbeni vonga mu diambu di telanga lusadusu dinga diama dieka yuma, meso mama malembo vongi mu talanga Nzambi ama. **4** Bobo bakundendanga mu kambu bila badi bawombo viokila zitsuki zi ntu'ama; bawombo badi bambeni ziama mu kambu bila bobo bantomba kumbunga. Ndilembo kuiku mu vutula biobi ndisia yiba ko. **5** Ngeyo zebi buvungisi buama, a Nzambi zinzimbala ziama zisiko zisuama kuidi ngeyo. **6** Bika batu bobo bantulanga diana mu ngeyo babika fua tsoni mu diambu diama! A Yave, Yave nkua ngolo yoso bika bobo bakutombanga babika ba dio kombolo mu diambu diama, a Nzambi yi Iseli. **7** Bila mu diambu diaku ndinkininina lenzo ayi tsoni yifukidi zizi kiama; **8** Ndieka nzenza kuidi bakhomba ziama; ayi nkibi kuidi bana ba ngudi ama. **9** Bila luzolo mu diambu di nzo aku lulembo nzinisa. Ayi bifingu bi batu bobo bakufinganga bibuidi va minu. **10** Bu ndieti dila ayi ndieti kifuisa nzala mu diambu di lusambulu. Buna mfueti kikinina lenzo **11** Bu ndieti vuata tsaku, batu beti kukhitula savu. **12** Bobo bavuendi va muelo, minu bansekinina ayi ndieti nkunga wu bakolo-mbungu. **13** Vayi, kuidi ngeyo, ndieti sambila, a Yave; mu thangu yi nlemvo aku, mu luzolo luaku lunneni, a Nzambi bika wuphana mvutu mu phulusu aku yi kiedika! **14** Wuthotula mu nyamba, kadi tala ti ndidiama. Bika wukhula mu batu bobo beti kundenda mu minlangu midi thipula! **15** Kadi tala ti khuka yi nlangu yimbina voti tsi yi minlangu yi ndalumuna voti dibulu ndinzibila munu andi. **16** Bika wuphana mvutu Yave boso buididi mamboti ma luzolo luaku; mu kiadi kiaku kinneni; bika wubaluka kuidi minu. **17** Kadi suekila kisadi kiaku zizi kiaku; wuphani mvutu mu nsualu nsualu bila mu phasi ndidi. **18** Fikama ayi wukhudi; Khudi mu diambu di bobo beti kundenda! **19** Ngeyo zebi buevi ndidi wulenzo, ndidi dio kombolo ayi ndidi mu tsoni Bambeni ziama zioso zidi va ntual'aku. **20** Nlenzo wukosikisidi ntim'ama ayi wumbika kadi lusadusu nditomba bambona kiadi, vayi kusia monika kadi mutu ko; mu diambu di mimbombi, vayi ndisia bakula kadi mutu ko. **21** Batudidi biyimbu mu bidia biama, ayi banduikisa vini ki ngami mu phuila yiba yama. **22** Bika meza batula va ntual' awu yikituka dikondi yikituka mfutu ayi ntambu. **23** Bika meso mawu maba mu tombi ayi mabika buela mona; ayi manima mawu maba ma komvama mu zithangu zioso. **24** Wuba dukuidila miangu miaku mi ngolo ayi bika nganzi aku yi ngolo yiba buila. **25** Bika buangu kiawu kikitunga dikanga kubika buela monika mutu wumvuanda mu zinzo ziawu zi ngoto. **26** Bila balembo yamisa batu bobo wulueka; beti yolukila ziphasi zi batu bobo wumonisa phasi **27** Wuba yekudila mambimbi va yilu mambimbi kadi tala ti babaka kuku mu phulusu aku. **28** Bika bakubulu mu buku yi luzingu, ayi babika tangu va kimosi ayi batu basonga! **29** Ndidi mu phasi ayi mu mabienga bika phulusu aku, a Nzambi yikheba **30** Ndiela zitisanga dizina di Nzambi mu nkunga, ayi ndiela kunkembisa mu phutudulu matondo. **31** Buna diodi diela luta monisa Yave khini viokila ngombi yimbakala, viokila ngombi yidi ziphoka ayi bikodi bivasuka. **32** Nsukami wela mona ayi wela yangalala; beno lueti tomba Nzambi, bika mintima mieno mizinga. **33** Yave weti wila nsukami ayi kalenzanga ko batu bandi bakangama. **34** Bika Diyilu ayi ntoto binzitisa, mimbu ayi bibioso bieti diatanga muawu. **35** Bila Nzambi wela vukisa Sioni, ayi wela buela tunga mavula ma Yuda, buna batu bela kala muawu ayi kuma vua **36** Mela ba kiuka ki bana ba bisadi biandi, ayi bobo beti zolanga dizina diandi bela vuandanga mawu.

70 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi mu diambu di thebokolo moyo. Yiza nsualu, a Nzambi, mu kukhula! Yave, yiza nsualu mu kutsadisa! **2** Bika bobo bantomba luzingu luama bafua tsoni ayi baba dio kombolo! Bika bobo bantomba mbivusu ama bavutuka ku mbusa ayi bafua tsoni. **3** Bika bobo beti tuba kuidi minu: “A... A...” bavutuka ku mbusa mu diambu di zitsoni ziawu. **4** Babo bakutombanga bamona khini ayi bayangalala mu ngeyo; bika bobo banzolanga phulusu aku batubanga mu zithangu zioso: “Bika Nzambi kayayusu.” **5** Vayi minu ndidi nsukami ayi nkua kiadi yiza nsualu kuidi minu, a Nzambi! Ngeyo nsadisi ama ayi nkudi ama; A Yave kadi zingila!

71 Mu ngeyo, a Yave, ndisuamina kadi tala ti ndifua tsoni kadi khumbu yimosi! **2** Wukhudi ayi wuphukisa mu busonga buaku balula dikutu diaku kuidi minu ayi phukisa. **3** Ba ditadi diama diodi di kutsuekanga; momo ndilenda kuenda mu zithangu

zioso vana lutumunu mu kuphukisa bila widi ditadi diama ayi tinunu kiama ki ngolo. **4** Wukhudi Nzambi ama mu mioko mi batu bambimbi; mu mioko mi batu bamvanganga mambimbi ayi mu batu badi tsita. **5** Bila ngeyo wuba diana diama, a Yave, ngeyo wumvanganga moso wuzodidi. Diana diama tona mu bumuana buama. **6** Tona ndibutuka, mu ngeyo ndieti singimina; ngeyo wuthotula tona mu vumu ki ngudi ama; Ngeyo ndiela zitisanga mu zithangu zioso. **7** Ndieka banga diambu di siminina kuidi bawombo, vayi ngeyo suamunu kiama kingolo. **8** Munu ama widi wuwala mu nzitusu aku wunyamikisa kiezila kiaku mu lumbu kimvimba. **9** Kadi kundoza mu thangu ndieka nunu; kadi kundiekula mu thangu zingolo ziama zilembu suki! **10** Bila bambeni ziama zilembo thubidila bobo balembo tombi kuphonda, balembo wizana va kimosi, **11** balembo tubi: “Nzambi wunyekudi, nlandakananu, bila kuisi ko mutu wufueti ku nkula.” **12** Kadi ba thama ayi minu, a Nzambi, yiza nsualu Nzambi ama mu kutsadisa! **13** Bika mimfundi miama mibungana mu tsoni; bika bobo bantomba kuphanga phasi baba ba lenzo ayi dio kombolo. **14** Vayi kuidi minu, ndiela tulanga kaka diana mu zithangu zioso buela kuzitisanga ngolo. **15** Munu ama wela yolukila busonga buaku ayi phulusu aku mu lumbu kimvimba, bila ndikadi zaba tezo biawu. **16** Ndiela kuiza ayi yamikisa mavanga maku ma lulendo; a Yave, mutu wumvanganga makazodidi ndiela yamikisa busonga buaku; busonga buaku kaka. **17** Tona mu bumuana buama, a Nzambi, ngeyo wundonga ayi ye lumbu kiaki yayi ndinyamikisanga matsiminanga maku. **18** Bobuawu, bu ndiela nuna ayi zitsuki ziphembi kadi ku ndiekula, a Nzambi. Muingi nditubila lulendo luaku kuidi tsungi yinkuiza, zingolo ziaku kuidi babo bela kuiza. **19** Busonga buaku buntula nate ku diyilu, a Nzambi. Ngeyo wuvanga mambu manneni; nani a Nzambi widi banga ngeyo e? **20** Ngeyo wumbonisa ziphasi ziwombo ayi zindudi; wela buela kuphutudila luzingu; tona ku tsi ntoto, ngeyo wela buela kuthotula. **21** Wela buela wokisa nzitusu ama, ayi buela ku khindisa diaka. **22** Ndiela kuzitisa mu ngitala mu diambu di kikhuikizi kiaku, a Nzambi ama; ndiela kuyimbidila minzitusu mu Lila. Ngeyo nlongo wu Iseli. **23** Bididi biama biela yimbila mu diambu di khini mu thangu ndiela kuyimbidila minzitusu, minu mutu wowo wukula. **24** Ludimi luama luela yolukila mavanga maku masonga mu lumbu kimvimba, Bila bobo bantomba kumbonisa phasi bela fua tsoni ayi bela ba dio kombolo.

72 Nkunga Salomo. Vuika ntinu fuanana kuaku, a Nzambi kuidi muana ntinu busonga buaku! **2** Niandi wela sambisa batu baku mu busonga ayi batu baku badi mu phasi mu bufuana. **3** Miongo miela natina batu mamboti; ayi zikhundubula ziela nata mimbutu mi busonga. **4** Wela vavila batu mu phasi va khatitsika batu ayi wela vukisa bana bansukami wela kosikisa mutu wunyamisanga batu. **5** Bela kanga ntima thangu bu yikidi ngondi bu yikidi mu zitsungi zioso. **6** Niangi wela ba banga mvula yinnokina mu tsola yisolo, banga mabeti ma disala mambua mu ntoto. **7** Mu bilumbu biandi, mutu wusonga wela mona mamboti, mamboti mela yilama nate ngondi yela zimbala. **8** Wela yadilanga tona ku mbu nate ku mbu wunkaka; ayi tona ku nlangu wunneni nate kuna zitsuka zi ntoto. **9** Makanda ma dikanga mela buongama va ntual'andi ayi bambeni bandi ziela venda fundu-fundu. **10** Mintinu mi Talisi ayi mi bisanga bidi thama miela kunnatina phaku Mintinu mi Saba ayi mi Seba miela kumvana makaba. **11** Mintinu mioso miela buongama va ntual'andi ayi makanda moso mela kunsadilanga. **12** Bila wela kula nsukami wulembo yamikina; mutu widi mu phasi kambulu mutu wulenda sadisa. **13** Wela mona mutu wulebakana ayi nsukami kiadi ayi wela vukisa minsukami mu lufua. **14** Wela kula kuba kula mu khuamusu ayi mu makhemi ayi menga mawu thalu madi va meso mandi. **15** Bika kazinga! Bika baba kumvana nolo yela ba ku Saba; Bika batu bansambila mu zithangu zioso, ayi bela kunsakumuna mu lumbu kimvimba. **16** Bika makundi maba mawombo mu tsi nate va mbata miongo ayi bika mimbutu miandi mibuta banga Lebanoni bika miba mimboti banga biti bi tsola. **17** Bika dizina diandi dizingila mu zithangu zioso; bika dizina diandi dizinga thangu bu yikidi lezama. Makanda moso mela sakumunu mu niandi ayi bela kuntedila mutu wu lusakumunu. **18** Nzitusu wuba kuidi Yave Nzambi Nzambi yi Iseli, Bila niandi veka kaka wumvanganga matsiminanga. **19** Nzitusu wuba kuidi dizina diandi di nkembo mu zithangu zioso Bika ntoto wumvimba wuwala nkembo andi! **20** Vava vasukila zitsambulu zi Davidi, muana Yese.

73 Nkunga Asafi. Bukiedika; Nzambi widi wumboti kuidi Iseli; kuidi bobo badi mintima mi vedila.

2 Vayi kuidi minu, fioti fisiala nganu malu mama masialumuka fioti fisiala nganu ndizimbisa singumnu ki kulu kuama. 3 Bila ndizinina batu ba luniemo bu ndimona mamboti ma batu bambimbi. 4 Kadi mabienga bamonanga ko ayi zinitu ziawu zidi mu bivini ayi zibeki ngolo. 5 Bamonanga ko ziphasi ziozi batu boso beti mona; bayamusungu ko mu bimbevo bi mbuanga batu boso. 6 Diawu luniemo luidi sieni mu madinga mawu baki vuikidi makhemi. 7 Mu mintima miawu mi matadi, muntotukila mambimbi zikhanu zimbimbi zi mayindu mawu zisi zaba zindilu ko. 8 Bamvueza; banyolukilanga mu bumbimbi; mu lunangu luawu, balembo kubika khuamusu. 9 Miunu miawu milembo nuanina diyilu ludimi luawu lueti vua ntoto. 10 Diawu batu bawu beti baluka kuidi bawu; beti nuanga nlangu mu buwombo. 11 Beti tubanga: “Buevi Nzambi kela zabila e? Nzambi yizangama beki nzayilu e?” 12 Tala buawu bobo buididi batu bambimbi: mu kambu bela kadi diambu dimosi mayindu ko; beti yidikanga kimvuama. 13 Bukiedika, mu phamba kuandi ndikebidi ntim'ama wuvedila mu phamba kuandi ndisukudidi mioko miama mu monisa kambu kuama ku bila. 14 Mu lumbu kimvimba minu ndititu khuba; nditambula thumbudulu kadika nsuka. 15 Enati ndituba: “Ndiela tuba banga bawu”, Nganu ndivakula bana baku. 16 Bu nditomba bu sukudila mambu moso mama buna diba khuamusu kuidi minu. 17 Nate ndikota mu khati buangu kinlongo ki Nzambi, buna bosi ndisudika tsukulu awu. 18 Bukiedika, ngeyo wukuba tulanga mu ntoto widi ndelo; ngeyo weti kuba loza ku mbivusu. 19 Babungini mu kinzimbukila batumbulu lalakana mu diambu di tsisi yingolo. 20 Banga ndozi, mutu bu kakotukidi; buawu bobo bu wela kotuka, a Yave, wela kuba lenza banga bima bi phamba. 21 Mu thangu ntim'ama wubedi kiaki ayi pheve ama yibedi mu kingongo, 22 Minu ndiba vungisi; ndisia ba nzayilu ko; Ndiba bulu kinsitu va ntual'aku. 23 Muaki ndidi kaka va kimosi ayi ngeyo mu zithangu zioso; wutsimbidila mu koko kuama ku lubakala; 24 Ngeyo weti kundiatisa mu zindongi ziaku, ayi bosi ngeyo wela kuthambula mu nkembo. 25 Nani wunkaka widi yama mu Diyilu enati ngeyo ko e? Ntoto kasi kadi kima ko kioki ndieti mona phuila enati ngeyo ko e? 26 Nsuni ama ayi ntim' ama bibeki bu vongila vayi Nzambi niandi zingolo zi ntim'ama ayi kuku kiama mu zithangu zioso. 27 Bobo badi thama ayi ngeyo bela biva ngeyo wela bunga batu boso bobo bakambulu bakuikama kuidi ngeyo. 28 Vayi kuidi minu, didi diambu di mboti mu fikama Nzambi. Ndikitula Yave, mutu wumvanganga makazodidi suamunu kiama. Ndiela yolukila mavanga maku moso.

74 Nkunga Asafi. Bila mbi wutulozidi mu zithangu zioso, a Nzambi e? Bila mbi wufuemini minkangu miaku mi mamemi miomi weti dikila e? 2 Tebukila batu baku moyo; bobo wukibakila thama; dikanda di kiuka kiaku, diodi wukula. Mongo wu Sioni, koko wuvuanda. 3 Balula zithambi ziaku ku ndambu bibuangu bitiolumunu mu mvu ka mvu. Zimbivusu zioso ziozi mbeni kavanga mu buangu kinlongo. 4 Batu balendidi balembo vomi va buangu kioki wutudenginina; batula bidalapo biawu banga dimbu ki ndungunu. 5 Badi banga batu bannanguna soka mu zenga minti ku nsitu widi khoba. 6 Bakosikisa mabaya moso momo bamana fikula mu bisoka biawu ayi zi malito ziawu. 7 Bazinisa buangu kiaku kinlongo mu mbazu; basumuna buangu kieti vuandanga dizina diaku. 8 Babedi tubanga mu mintima miawu: “Tuela kuba kosikisa mvimba” Bazinisa mu mbazu bibuangu bioso biobi beti buongimina Nzambi mu tsi. 9 Bakadi kutumonisa kadi kumu kimosi kusiedi mimbikudi ko. Kadi mutu wumosi mu beto zebi keni nate thangu mbi mama mela tatamana bela e? 10 Nate thangu mbi mbeni kela kusekinina, a Nzambi e? Nate thangu mbi mutu wundendidi kela lenzilanga dizina diaku mu zithangu zioso e? 11 Bila mbi kangidi koko kuaku, koko kuaku ku lubakala e? Bonga kuawu mu mimfutu mi kukhutu kiaku ayi wuba bungi. 12 Vayi ngeyo Nzambi, ngeyo ntinu ama tona muna tona; ngeyo weti nata phulusu va ntoto. 13 Keti ngeyo wuvasa mbu mu lulendo luaku; wukosikisa mintu mi bisimbi bi minlangu; 14 keti ngeyo wukosikisa mintu mi Leviatani, wumvana banga bidia kuidi bibulu bi dikanga 15 Keti ngeyo wuzibula zitho zi minlangu ayi mimvuila mi minlangu Ngeyo wusikisa minlangu minneni miomi mieti kumba mu zithangu zioso. 16 Ngeyo vuidi muini, ayi ngeyo vuidi builu; ngeyo wuvanga ngondi ayi thangu. 17 Keti ngeyo wumana vanga zindilu zioso zi ntoto, ngeyo wuvanga tsungi yi muini wu ngolo ayi yi kiozi kingolo. 18 Tebuka moyo buevi mbeni kalembo sekinina, a Yave, buevi bivungisi balenzila dizina diaku! 19 Kadi yekula luzingu lu dibembi diaku kuidi bibulu bi nganzi

ayi kadi thumbu zimbakana luzingu lu batu baku badi mu phasi. **20** Bengudila Nguizani aku thalu; bila bisuamunu biyindulungu makhemi bifulukidi mu bibuangu bitombi bi ntoto. **21** Kadi tala ti mutu wuyamusu kavutuka mu tsoni Bika nkua kiadi ayi nsukami bazitisa dizina diaku. **22** Telama a Nzambi! Wukinungisa! Tebukila moyo buevi bivungisi bilembo sekinina mu bilumbu bioso. **23** Kadi zimbakana biyoko bi bambeni ziaku divunzi di bambeni ziaku, diodi dilembo buelamanga thangu ka thangu.

75 Nkunga Asafi kuidi pfumu minyimbidi "Kadi vonda". Tueti kuvutudila matondo, a Nzambi. Tueli vutula matondo bila dizina diaku didi difikama batu balembo yolukila matsiminanga maku. **2** Ngeyo tubidi: "tsobudi thangu yifuana Keti minu ndieti sambisa mu bufuana. **3** Ntoto bu wulembo nikuka va kimosi ayi batu bandi boso Keti minu ndisimbidila makunzi mandi. **4** Kuidi nkua luniemo, ndintuba: 'Kadi kukiniemisanga ngolo' Kuidi batu bambimbi: 'lubika vumbula ziphoka zieno.' **5** Lubika vumuna ziphoka zieno mu diambu di diyilu; bikanu tubila mu nonumuna madinga!" **6** Kadi mutu wumosi tona ku Esite voti ku Wesite voti tona ku dikanga wulenda yayisa mutu. **7** Vayi Nzambi niandi weti sambisa; niandi weti kulula wunkaka, niandi weti yayisa wunkaka. **8** Mu koko ku Yave muidi mbungu yiwala vinu kingolo ayi yisobokoso. Wulembo dukula kiawu ayi batu boso bambimbi badi va ntoto bela nua kiawu nate kuna dibomvi. **9** Vayi minu, ndiela samunanga mawu mu thangu zioso. Ndiela yimbidila nzitusu kuidi Nzambi yi Yakobi. **10** Ndiela zenga ziphoka zi batu boso bambimbi, vayi ziphoka zi batu basonga luela nanguku.

76 Nkunga Asafi kuidi pfumu minyimbidi kayimbidila mu ngitala. Mu Yuda, Nzambi zabikini Dizina diandi didi dinneni mu Iseli. **2** Nzo andi yi ngoto yidi ku Salemi, buangu kiandi kidi ku Sioni. **3** Kuna kakeludila madionga malembo lemi, nkaku ayi sabala, mbedi ayi binuanunu bi mvita. **4** Ngeyo lembo lezama mu kiezila, lutidi kinzuku viokila miongo miwedi bibulu. **5** Makhesa mamana ku baziona bima, balembo leki tulu tuawu tutsuka, kadi wumosi mu binuani lenda tombula mioko miandi. **6** Mu themunu'aku, a Nzambi yi Yakobi, ziphunda ayi matoma ma mvita bibibiodi biledi tulu tuvindu. Bileka tulu tuvindu. **7** Ngeyo veka, lembo monisa tsisi! Nani wulenda telama va meso maku ngeyo fuema e? **8** Tona kuna Diyilu wuwakikisa nzengolo; ntoto wumona tsisi ayi wutumbu dingalala; **9** Thangu ngeyo, a Nzambi, wutelama mu diambu di sambisa ayi mu diambu di vukisa bankwa ziphasi va ntoto. **10** Bukiedika nganzi aku kuidi batu yinnatini nzitusu; ayi bobo bavukidi mu nganzi aku, badi basimbudulu. **11** Tambikanu zikhanu kuidi Yave Nzambi eno ayi dedikisanu ziawu! Bika baboso badi mu nzunga ki mintoto, banata bakaba kuidi mutu wowo widi tsisi. **12** Niandi weti bula phevi minyadi, niandi tsisi beta kummona kuidi mintinu mi ntoto.

77 Nkunga Asafi kuidi Yedutuni, pfumu wu minyimbidi. Ndiyamikina kuidi Nzambi mu diambu di lusadusu ndiyamikina kuidi Nzambi mu kunguila. **2** Thangu ndiba mu ziphasi, nditomba Yave; va builu ndinonuna mioko miama mu kambu vonga; ayi muel'ama wumanga bombo. **3** Ndietebukila moyo, a Nzambi, ayi ndikunga; ndiyindula mu tsi ntima ayi pheve ama yivonga ngolo. **4** Wekeba meso mama ma bika zibama, ndiba diaka mu phasi mu tuba. **5** Ndiyindula bilumbu bivioka, mimvu mi thama. **6** Ndieti tebukila minkunga miama moyo va builu, Ntima ama uyindula ku tsi ntima ayi pheve ama yikiyuvula: **7** Pfumu wela tumbu loza kuandi mvimba e? Kalendi buela monisa nlemvo andi ko e? **8** Luzolo luandi lungolo lusukidi kuandi mvimba e? Zitsila ziandi mu zithangu zioso zikitukidi zi phamba e? **9** Nzambi wuzimbikini kuandi buela monisa nlemvo e? Wuyimini kiadi kiandi mu diambu di nganzi e? **10** Buna ndiyindula "mu diambu diadi ndiela singimina: mimvu mi koko ku lubakala ku Nzambi yizangama." **11** Ndiela tebukila moyo mavanga ma Yave, bukiedika ndiela tebukila moyo bikumu biaku bi thama. **12** Ndiela yindulanga mu tsi ntima bisalu biaku bioso; ayi ndiela banzilanga mavanga maku moso ma lulendo. **13** Zinzila ziaku, a Nzambi, zidi zinlongo; nzambi mbi widi wunneni banga Nzambi eto e? **14** Ngeyo widi Nzambi yimvanganga bikumu; Ngeyo weti monisa lulendo luaku muidi batu. **15** Mu koko kuaku ku lulendo wukuidila batu baku, nkuna wu Yakobi ayi wu Zozefi. **16** Minlangu mimmona, ngeyo a Nzambi! Minlangu mimona ngeyo, ayi mikotadala zitsina zi minlangu zi nikuka. **17** Matuti madukula minlangu; diyilu diduma mu nzazi madionga maku matotuka ku ntuala ayi ku mbusa. **18** Zinzazi ziaku ziwakana mu

kimbongila; zitsiemo zikienzula ntoto; ntoto wunikuka
ayi wutita. 19 Nsolo aku wuviokila va khatitsika mbu,
nzil'aku mu minlangu midi nguma, muna zithambi
ziaku zisia monika ko. 20 Wudiatisa batu baku banga
nkangu wu mamemi, mu koko ku Moyize ayi Aloni.

78 Nkunga Asafi. A batu bama, wanu malongi
mama! Dimbanu mambu ma munu ama. 2 Ndiela
zibula munu ama mu tuba zingana ayi ndiela samuna
mambu ma suama, mambu makhulu; 3 momo tuwa
ayi momo tuzaba ayi momo bakulu beto batukamba;
4 Tulendi masuekila ko bana bawu; tuela samuna kuidi
tsungi yinkuiza mavanga ma Yave mafueti zitusu,
lulendo luandi ayi matsiminanga momo kavanga. 5
Wuvana zithumunu mu diambu di Yakobi. Wukubika
Mina mu Iseli, ayi wutumina bakulu beto muingi
bamilonga kuidi bana bawu; 6 buna tsungi yinkuiza,
yela zaba mawu buela bana bobo babutuki ko ayi
bawu mamvawu mu thangu awu bela yolukila bana
bawu; 7 buna bela tula diana diawu mu Nzambi, ayi
balendi zimbakana mavanga mandi ko, vayi bela keba
zithumunu ziandi; 8 Balendi ba banga bakulu bawu
ko; tsungi yikambulu bulemvo, ayi tsungi yi matingu;
bobo mintima misia ba mifuana ko kuidi Nzambi bobo
pheve yisia yikuikama kuidi Nzambi ko. 9 Batu ba
Efalayimi bobo baba ayi mimbasa, bavutuka ku mbusa
mu lumbu ki mvita. 10 Basi keba ko Nguizani yi Nzambi,
ayi bamanga zingila boso buididi Mina miandi. 11
Bazimbakana momo kavanga; matsiminanga momo
kabamonisa. 12 Wuvanga bikumu va ntuala bakulu
bawu mu tsi yi Ezipite; mu zunga ki Tsowani. 13 Wuvasa
mbu ayi wuba viokila muawu; wutelimisa nlangu dio
ngui banga baka. 14 Wuba diatisa mu dituti va muini,
ayi mu kiezila ki mbazu va builu bu mvimba. 15 Wubasa
matadi mu dikanga, ayi wuba vana nlangu wuwombo
banga mbu; 16 Wutotula mimvuila minlangu mu ditadi
ayi wukumbisa minlangu banga minlangu minneni.
17 Vayi babuela tatamana sumuka diaka va ntual'
andi; batinguna Nzambi Yizangama mu dikanga. 18
Batota Nzambi mu luzolo lungolo, mu lombanga mu
kingolo bidia biobi batomba. 19 Batubidila Nzambi
batuba: "Nzambi beki kuandi bu kubikila meza mu
dikanga e? 20 Bu kabula ditadi dingolo, mbadi nlangu
wutotuka ayi mimvuila mikumba mu buwombo vayi
buna wulendi kuandi kutuvana bidia e? Wulendi
kuandi kubika zimbizi mu diambu di batu bandi e?"
21 Yave bu kaba wa, wufuema ngolo, mbazu andi
yilema mu diambu di Yakobi ayi miangu miandi
mibuila Iseli. 22 Bila basia wilukila Nzambi ko, voti
basia tula diana diawu mu khudulu andi ko. 23 Muaki
wuvana lutumunu kuidi matuti ma yilu ayi wuzibula
mielo mi diyilu; 24 Wunokisa mana mu diambu
di batu muingi badia; wuba vana zitheti zi diyilu.
25 Batu badia dipha di zimbasi; wuba fidisila bidia
bioso biobi balenda dia. 26 Wuvevumuna phemo yi
Esite mu diyilu. Wudiata ku ntuala phemo yi Sude
mu lulendo luandi. 27 Wuba nokisila zimbizi banga
mbungi-mbungi; zinuni zieti dumuka banga nzielo yi
mbu. 28 Wuba buisila biawu va khatitsika ka kiawu;
muyenda zinzo ziawu zioso zingoto. 29 Badia nate
bayukuta kuwombo; ayi wuba vana biobi baleba mu
kingolo. 30 Tuamina batamba bidia biobi baleba mu
kingolo mbusa, buela bikidi mu miunu miawu. 31
Nganzi yi Nzambi yi babuila; wuvonda bobo baluta ba
zinitu zingolo mu bawu; wuvonda bana ba matoko
ma Iseli. 32 Ka diambu ko mambu moso momo,
batatamana vola masumu ka diambu ko matsiminanga
mandi, basia wilukila ko. 33 Buna wumanisa bilumbu
biawu mu phamba ayi mimvu miawu mu tsisi. 34
Kadika khumbu kaba kuba vondanga, tombanga baba
kuntombanga, balukanga nsualu-nsualu diaka kuidi
niandi. 35 Batebuka moyo ti Nzambi niandi wuba
dibanga diawu ayi Nzambi Yizangama niandi nkudi
awu. 36 Vayi buna bankamba mambu ma lueki mu
miunu miawu bamvuna mu ludimi luawu. 37 Mintima
miawu misia ba mifuana kuidi niandi ko basia ba
bakuikama ko mu Nguizani andi. 38 Vayi niandi
wuba nkua kiadi wuba lemvukila mambimbi mawu
kasia babunga ko thangu ka thangu wudekula nganzi
andi ayi kasia totula ko miangu miandi mioso. 39
Wutebuka moyo ti baba minsuni kaka; phemo yeti
vioka yoyi yilendi vutuka ko. Ayi wulendi buela
vutuka ko. 40 Zikhumbu ziwombo bantingunina mu
dikanga, ayi bansoka mu bibuangu bikambulu batu.
41 Khumbu ka khumbu baba vutukilanga diaka tota
Nzambi; bafuemisa mutu wunlongo wu Iseli kiadi.
42 Basia tebukila ko moyo lulendo luandi mu lumbu
kioki kaba kula mu mioko mi mutu wuba yamisa; 43
mu lumbu kamonisa bidimbu bi bikumu biandi mu
Ezipite, mambu mandi matsiminanga mu ndambu
tsi yi Tsowani 44 wukitula minlangu miawu menga;
basia buela baka bumina mu mimvuila mi minlangu
miawu. 45 Wufidisa nkangu zinzinzi ziozi zibadia
ayi zinguanga ziozi zi babunga. 46 Wavana mimbutu

miawu mu zitsola kuidi binzienzi biobi basala kuidi makhoko. **47** Wumana bunga zindima ziawu zi vinu mu mvula yi matadi ayi minti miawu mi sikomole mu kiozi ki ngolo, **48** wuyekula bibulu biawu kuidi mvula yi matadi ayi minkangu mi mamemi mawu kuidi lusiemo. **49** Wuba fidisila nganzi andi yi mbazu, miangu miandi mi ngolo khakumusu, kimbeni weti bunga **50** Wukubika nsolo mu diambu di nganzi andi kasia kuba tanina ko mu lufua; vayi wuba yekula mu minsongo; **51** Wuvonda bana boso batheti bababakala ba Ezipiti mimbutu mitheti mi zingolo mu zinzo zi ngoto zi Hami. **52** Vayi wutotula batu bandi banga mamemi; wuba tuadisa banga nkangu wu bibulu mu dikanga. **53** Wuba diatisila mu luvovomo; diawu basia mona tsisi ko ayi mbu wumina bambeni ziawu. **54** Buna wuba kotisa mu yenda tsi andi yinlongo; ku tsi yi mongo wowo koko kuandi ku lubakala kukibakila. **55** Wukuka makanda ku ntual'awu; ayi wuba kabudila mintoto miawu banga kiuka wuvuandisa makanda ma Iseli mu zinzo ziawu. **56** Vayi batota Nzambi ayi batinguna Nzambi Yizangama; basia keba zinzengolo ziandi ko. **57** Banga madisa mawu basia ba bafuana ko ayi basia ba minu ko balendi tudulu diana ko banga wuvenga. **58** Bamfuemisa mu bibuangu biawu bizangama balemisa kiphala kiandi mu bitumba biawu **59** Nzambi bu kawa, buna wufuema ngolo wutumbu loza mvimba Iseli. **60** Wuyekula, nzo ngoto mbuabununu yi Silo; nzo yoyo mu kakivuandisa; **61** Wufidisa kesi yi lulendo luandi mu buvika, ayi kiezila kiandi mu mioko mi mbeni. **62** Wuyekula batu bandi mu sabala, wufuemina ngolo kiuka kiandi. **63** Mbazu yi zinisa bamatoko mawu, ayi bandumba ziawu ziozi zisia zaba babakala ko zisia baka ko minkunga mi makuela ko. **64** Zinganga ziawu zinzambi zimana fuila mu sabala ayi mafuola mawu masia baka bu didila ko. **65** Buna Yave wukotuka banga mutu wuba wuleka, banga mutu kotukidi mu diambu di vinu kakololo. **66** Wuvutula bambeni bandi ku manima; wuzifuisa zitsoni ka zisukanga ko. **67** Buna wuloza zinzo zi ngoto zi Zozefi, kasia sobula ko dikanda di Efalayimi; **68** Vayi wusobula dikanda di Yuda, mongo wu Sioni, wowo kazola. **69** Wutunga buangu kiandi kinlongo banga bibuangu bizangama, banga ntoto wowo kakubika mu zithangu zioso zi kazimani. **70** Wusobula Davidi kisadi kiandi ayi wumbonga mu ziphangu zi mamemi, **71** Wumbongila vana vaba mamemi momo kaba sunga mu diambu di kaba nsungi wu batu bandi Yakobi, wu Iseli kiuka kiandi. **72** Buna Davidi wuba nsungi awu mu ntima wufuana ayi wuba diatisila mu koko ku diela.

79 Nkunga Asafi. A Nzambi! Makanda mabulumukini kuika kiaku, Masumuna nzo'aku yinlongo, makitula Yelusalemi kunza ki matadi. **2** Bavana zinitu zifua zi bisadi biaku banga bidia kuidi zinuni zi diyilu minsuni mi banlongo baku kuidi bibulu bi ntoto; **3** Batengudi menga banga nlangu mu yendila Yelusalemi ayi kusia monika ko mutu mu zika. **4** Tuyikidi bila ki lusembo kuidi bafikimini yeto; mvuezolo ayi kisekonono kuidi bobo batuzungididi. **5** Nate thangu mbi, a Yave? Wela fueminanga mu zithangu zioso e? Nate thangu mbi kiphala kiaku kiela leminanga banga mbazu e? **6** Dukula miangu miaku kuidi makanda momo masia kuzaba ko, kuidi bipfumu biobi kabi telanga ko dizina diaku. **7** Bila bameni dia Yakobi, ayi bamana tiolumuna tsi andi yikabutukila. **8** Kadi kututangila masumu ma bakulu! Bika kiadi kiaku kiza nsualu kuidi beto bila tueka mu mabienga makambulu diana. **9** Wutusadila, a Nzambi Mvulusi eto mu diambu di nkembo wu dizina diaku! Wutukuidi ayi wutulemvukila masumu meto mu diambu di dizina diaku! **10** Bila mbi makanda meti tubila: “Kuevi kuidi Nzambi e?” va ntuala meso meto, zabikisa va khatitsika makanda ti ngeyo weti vutula landi mu menga matenguka ma bisadi biaku, **11** Bika kunga ku batu badi mu nloko kutula va ntual'aku. Mu zingolo zi koko kuaku, tanina bobo bazengolo nkanu wu lufua. **12** Vutudila mu zikhumbu tsambuadi bifingu bi bobo batufikimini; tsembolo yoyi bawobudila ngeyo Yave. **13** Buna beto batu baku, nkangu aku wu mamemi weti dikila; tuela kuzitisa mu zithangu zioso; mu tsungi ka tsungi, tuela yolukila minzitusu miaku.

80 Nkunga Asafi kuidi pfumu minyimbidi; kayimbidila mu “Lisi”. Bika wutuwila, a Nsungi Iseli, ngeyo wundiatisanga Zozefi banga nkangu wu mamemi; Ngeyo wumvuandanga va khatitsika ba Bakeluba, kienzula kuaku. **2** Va ntuala Efalayimi, Benzami ayi Manase! Telimisa zingolo ziaku yiza ayi wutuvukisa. **3** Wutuvutula banga bututuama bela, a Nzambi bika zizi kiaku kitukienzula muingi tuvuka. **4** Yave, Nzambi nkua ngolo yoso, nate thangu mbi nganzi aku yela leminanga? Mu diambu di zitsambulu zi batu baku e? **5** Ngeyo wuba dikila mu dipha di matsuela ayi ngeyo wuba nuikina matsuela mu mbungu yiwala.

6 Wutukitula tho yi minzonza kuidi bobo bafikimini
yeto ayi bambeni zieto zilembo kutusekinina. 7
Wutuvutula banga bututuama bela, a Nzambi nkua
ngolo yoso Bika zizi kiaku kitukienzula muingi tuvuka.
8 Ngeyo wutumuna nti wu vinu ku Ezipite, wukuka
makanda ma Bapakanu bosi wukuna wawu. 9 Ngeyo
wukubikila wawu ntoto ayi wawu wumenisa mianzi
ayi wudukila tsi. 10 Miongo mifuku kuidi phonzi andi,
sedeli mi lulendo kuidi matafi mandi. 11 Wufidisa
mawu nate ku mbu ayi mintuidila miandi nate ku
minlangu minneni. 12 Bila mbi wutiolumunini bibaka
biandi e? Muingi batu boso bamviokila vana bavela
makundi mandi. 13 Ngulu yi nsitu yeti kuyikesikisa; ayi
bivangu bi zitsola bilembo dia biawu. 14 Wutuvutukila,
a Nzambi nkua ngolo yoso ayi ku tsi tona ku diyilu ayi
mona keba nti wawu wu vinu; 15 Muanzi wowo koko
kuaku ku lubakala ku kuna, Muana wu bakala wowo
wuyundula mu diambu diaku veka. 16 Nti aku wu
vinu wuzengulu, wuyokolo ku mbazu mu tsembolo
aku, batu baku balembo bivi. 17 Bika koko kuaku
kuba vadi mutu wowo widi koko kuaku ku lubakala
muana wubakala wu mutu wowo wuyundula mu
diambu diaku veka. 18 Buna tulendi buela kutatukila
ko. Wutuzingisa diaka buna tuela tela dizina diaku. 19
Wutuvutula banga bu tutuama bela, a Yave Nzambi.
Bika zizi kiaku kitukienzula muingi tuvuka.

81 Nkunga Asafi kuidi pfumu minyimbidi;
kayimbidila mu ngitala yi basi Ngati. Yimbidilanu
Nzambi mu khini; niandi zingolo zieto! Yamikinanu
kuidi Nzambi yi Yakobi! 2 Tonanu miziki, sikanu
zindungu; Bulanu minningu mu Ngitala ayi lu Lila.
3 Sikanu phoka yi dimemi va ntotukila ngondi yi
mona; ayi Ngondi bu yidi yiduka ayi mu lumbu ki
nyengo eto! 4 Yayi yidi nzengolo mu diambu di Iseli,
ayi tsikudukusu yi Nzambi yi Yakobi, 5 Wukindisa
yawu banga nsiku mu diambu di Zozefi mu thangu
kanuanisa tsi yi Ezipite... Kuna tuwa mbembo yoyi
tusia sudika ko. 6 Tubidi: "Ndibotudi mfuna wubedi
va mavangiti mawu. Ayi babotudi pani kibedi mu
mioko miandi. 7 Mu ziphasi ziaku, ngeyo wutela ayi
ndikula ndivana mvutu ku tsi dumu ki matuti nditota
ku minlangu mi Meliba. 8 Wanu beno batu bama,
ayi ndiela kululubula: enati beno luzola ku ndimba,
a Iseli. 9 Kulendi ba kadi nzambi yi nzenza ko va
khatitsik'aku. Kulendi buongimina nzambi yi nzenza
ko! 10 Minu ndidi Yave, Nzambi, yoyi yilutotula mu
tsi Ezipite; zibula bumboti munu aku ayi ndiela ku
wuwesa. 11 Vayi batu bama basia zola ku ndimba ko;
Iseli kasia kuthumukina ko. 12 Buna ndiba yekula
mu mintima miawu mingolo; mu landakana zikhanu
ziawu veka. 13 Enati batu bama bandima kuama, enati
Iseli wuzola landakana zinzila ziama! 14 Nganu mu
nsualu ndieka tumbu kuba yekudila bambeni ziawu
ayi balula koko kuama kuidi bobo beti kuba lenda. 15
Bobo beti lenda Yave balenda kukikulula va ntual'
andi ayi nganu thumbudulu awu yela zingilanga mu
zithangu zioso; 16 Vayi nganu ngeyo wudikulu mu ble
yilutidi kitoko, mu niosi yintotukila mu ditadi, ndiela
kuyukutisila."

82 Nkunga Asafi. Nzambi telimini va lukutukunu
lunneni. Wulembo vani nzengolo va khatitsika
"zinzambi". 2 Nate thangu mbi luela nuaninanga
mutu kambulu wusonga ayi luela monisinanga thalu
yi zizi kuidi batu bambimbi e? 3 Nuanina mutu
wulebakana ayi muana wusana. Luvanga malulama
kuidi nsukami ayi kuidi mutu weti yamusu. 4 Kulanu
mutu wulebakana ayi nsukami; bika luba vukisa mu
mioko mi batu bambimbi. 5 Basi zaba kadi diambu
ko ayi basudikanga kadi diambu ko; Mu tombi beti
diatila; zifundasio zioso zi ntoto zilembo nikuka. 6
Minu ndituba: "luidi zinzambi ayi beno boso luidi
bana ba Nzambi yizangama." 7 Vayi luela fua banga
batu boso, luela bua banga woso kuandi nyadi. 8
Telama, a Nzambi, sambisa ntoto! Bila makanda moso
madi kiuka kiaku.

83 Nkunga Asafi. A Nzambi, kadi ba dio sui! Kadi
kanga munu, a Nzambi ayi kadi dingalala! 2 Tala,
phila bambeni ziaku zilembo tudila divunzi; bobo
beti kulenda balembo vumuna mintu miawu. 3 Mu
diela dimbimbi, balembo yendila batu baku manenga;
balembo fiedi batu baku bobo weti belanga mayindu.
4 Batuba: "yizanu, bika tuba bunga banga dikanda, mu
diambu di dizina di Iseli dibika buela tebukulungu
moyo". 5 Mu mabanza mamosi, bakutakana mu fiela,
bavangi nguizani mu diambu di kunuanisa; 6 Zinzo zi
ngoto zi Edoni ayi zi basi Isimayeli, zi Mowabi ayi zi
basi Hangali, 7 Nguebali; Amoni, Amaleki basi Filisitini
va kimosi ayi basi Tila; 8 ka diambu ko Asili mamvawu
bafubakana yawu, mu buela zingolo kuidi nkuna wu
Loti. 9 Wuba vangila banga bu wuvangila Madiani,
banga bu wuvangila Sisela, ayi Yabini ku nlangu wu
Kisoni; 10 bobo babiva ku Andoli; bobo bakituka banga

mbozi va ntoto. 11 Kituka batu bawu banneni banga
Olebi ayi Zeyebi, bana bawu boso ba mintinu banga
Zeba ayi Tsalumuna, 12 Bobo batuba: “bika tuziona
mintoto mi Nzambi mindikulungu bibulu!” 13 Wuba
kitula banga kinzungidila; A Nzambi ama, banga biti
va ntuala phemo; 14 banga mbazu yinzinisanga nsitu;
banga nlaki wu mbazu wunyoka miongo! 15 Buna
wuba kukila mu vuka kiaku ki phemo; wuba monisa
tsisi mu vuka kiaku ki ngolo. 16 Fuka bizizi biawu mu
tsoni. Muingi batu batomba dizina diaku, a Yave! 17
Bika bafua tsoni ayi bamona tsisi mu zithangu zioso;
bika babiva mu kambu nzitusu. 18 Bika wuba zabikisa
ti ngeyo vuidi dizina di Yave; ti ngeyo kaka Nzambi
yizangama va ntoto wumvimba.

84 Nkunga wu bana ba Kole kuidi pfumu minyimbidi;
bayimbidila mu ngitale yi basi Ngati. A phila
lueki luidi mu buangu kiaku kioki weti vuanda! A
Nzambi, nkua ngolo yoso. 2 Muel'ama phuila widi
ayi wulembo suki-suki mu diambu di luphangu lu
Yave. Ntim'ama ayi nsuni ama bilembo yamikina
mu diambu di Nzambi yi moyo. 3 Ka diambu ko
dikuanga beki nzo'andi, ayi tsiodila mamvandi beki
dianza diandi koko keti lundila bana bandi... buangu
kifikimini ntal'aku A Yave nkua ngolo yoso, Ntinu
ama ayi Nzambi ama! 4 Lusakumunu kuidi bobo beti
vuanda mu Nzo aku! Beti kuzitisa mu zithangu zioso.
5 Lusakumunu kuidi batu bobo zingolo ziawu zidi mu
ngeyo; bobo bakubika mintima miawu mu kuenda
sambila ku Yelusalemi. 6 Bu bamviokanga mu ndimba
wu Baka, buna beti kuwukitula buangu ki zitho zi
minlangu; mvula mamvandi wufukidila wawu mu
bibuindi. 7 Zingolo ziawu zieti buelama nate kadika
mutu kammonika va ntuala Nzambi yi sioni. 8 Wa
lusambulu luama, a Yave, Nzambi nkua ngolo yoso,
wundimba Nzambi yi Yakobi. 9 Tala nkaku eto, a
Nzambi Tadila mu nlemvo mutu aku wuvinda mafuta.
10 Lumbu kimosi mu luphangu luaku kiviokidi mili di
bilumbu kunkaka. Thidi kuama ba nsungi wu muelo
mu nzo yi Nzambi ama ayi mu vuandanga mu zinzo zi
ngoto zi batu bambimbi. 11 Bila Yave Nzambi niandi
thangu ayi nkaku, Yave wela vana nlemvo ayi nzitusu,
kadi kima kimosi kimboti kalendi yimina ko bobo
bandiatilanga mu kambu tsembolo. 12 A Yave nkua
ngolo yoso! Lusakumunu kuidi mutu wowo weti tula
diana diandi mu ngeyo!

85 Nkunga bana ba Kole kuidi pfumu minyimbidi.
Wumonisa nlemvo kuidi ntoto aku; a Yave,
wuvutula kiuka ki Yakobi. 2 Wulemvukila mambimbi
ma batu baku; ayi wufuka masumu mawu moso.
3 Wutula miangu miaku mioso va ndambu ayi
wuvutikisa ntima mu nganzi aku. 4 Wutuvutula banga
bo tutuama bela, a Nzambi Mvulusi eto, wutumoni
diaka khini. 5 Mawuba mu nganzi kuidi beto mu
zithangu zioso e? Mawulambisa nganzi aku tsungi ka
tsungi e? 6 Wukadi buela tuvutudila luzingu muingi
batu baku bamona khini mu ngeyo e? 7 Wutumonisa
luzolo luaku lu ngolo, a Yave, ayi wutuvani phulusu
aku. 8 Ndiela wa momo, Nzambi Yave kela tuba; veni
zitsila zi ndembama kuidi batu bandi, kuidi banlongo
bandi vayi buna babika vutukila kilawu. 9 Kiedika,
phulusu andi yifikimini babo beti kunkinzikanga
mu diambu di nkembo andi wuzingila mu ntoto
eto. 10 Luzolo ayi kikhuikizi bidengini; busonga ayi
ndembama bibumbisini. 11 Kikhuikizi kitotukidi va
ntoto ayi busonga buntala ku tsi tona ku diyilu. 12
Buna Yave mamvandi wela vana biobio bidi bimboti
ayi ntoto eto wela buta mimbutu miandi. 13 Busonga
buela kuntuaminina ku ntuala ayi buela kubika nzila
mu diambu di bitambi biandi.

86 Lusambulu lu Davidi. Wa, a Yave, ayi wuphani
mvutu bila ndidi nkua kiadi ayi ndidi nsukami.
2 Keba luzingu luama bila ndikiyekula kuidi ngeyo.
Ngeyo Nzambi ama, vukisa kisadi kiaku kikusilanga
diana. 3 Bika wumbona kiadi, a Yave, Bila ngeyo ndieti
tela mu lumbu kimvimba. 4 Nata khini kuidi kisadi
kiaku. Bila kuidi ngeyo, a Yave ndieti vumuna muel'
ama. 5 Ngeyo widi wumboti ayi weti lemvukilanga;
ayi widi wufuluka mu mamboti kuidi bobo beti
kutela. 6 Wa lusambulu luama, a Yave; wa bumboti
yamikina kuama mu diambu di kiadi. 7 Mu lumbu
ki ziphasi ziama ngeyo ndiela tela, bila ngeyo wela
kuphana mvutu. 8 A Va khatitsika zinzambi, kuisi
ko yoyi yidedikini banga ngeyo, a Yave ayi kuisi
ko mavanga madedakani banga maku. 9 Makanda
moso momo wuvanga mela kuiza ayi mela buongama
va ntual'aku, a Yave, ayi mela nata nkembo kuidi
dizina diaku. 10 Bila ngeyo widi wunneni ayi ngeyo
wumvanganga mavanga matsiminanga; ngeyo kaka
Nzambi. 11 Wundongi nzil'aku, a Yave ayi ndiela
diatila mu bukiedika buaku; bika wuphana ntima
wukambu vasuka muingi ndikinzikanga dizina diaku.

12 Ndiela kuzitisa, a Yave Nzambi ama, mu ntim'ama
wumvimba ayi ndiela kembisanga dizina diaku mu
zithangu zioso. 13 Bila luzolo luaku luidi lunneni kuidi
minu ngeyo wukhula mu zithipula zi tsi bafua. (Sheol
h7585) 14 Batu baluniemo balembo nduanisa, a Nzambi;
ayi nkangu wu batu ba makhemi balembo tombi
luzingu luama; batu bakambulu thalu mu ngeyo. 15
Vayi ngeyo, a Yave, weti mona kiadi; yimonisanga
nlemvo, wuvika fuemanga ko; fulukidi mu luzolo ayi
mu kikhuikizi. 16 Baluka kuidi minu ayi wumboni
kiadi; vana zingolo ziaku kuidi kisadi kiaku ayi vukisa
muana kisadi kiaku ki nketo. 17 Bika wuphana dimbu
ki mamboti maku muingi bambeni ziama zimona
kiawu ayi bafua tsoni bila ngeyo Yave wutsadisidi ayi
wumbombidi.

87 Nkunga bana ba Kole. Wutula fondasio andi ku
mongo wunlongo. 2 Yave weti zola mielo mi
Sioni viokila bibuangu bioso bimvuandanga Yakobi.
3 Mambu ma nkembo matubu mu diambu diaku;
a divula di Nzambi. 4 "Ndiela yolukila Lahabi ayi
Babiloni muidi bobo banzebi; tsi yi Filisiti ayi Tila
va kimosi ayi Kutsi: ayi tuba: mutu wawu ku Sioni
kabutukila". 5 Buna mu diambu di Sioni; bela tuba:
"Mutu wawu ayi mutu wuna, mu niandi babutukila"
ayi Nzambi yizangama, niandi wela kumbieka. 6 Yave
wela sonika batu mu buku: "mutu wawu ku Sioni
kabutukila." 7 Bu balembo budi miziki, bela yimbila:
"zitho ziama zioso zidi mu ngeyo."

88 Nkunga bana ba Kole kuidi pfumu minyimbidi;
bayimbidila mu flute. Nkunga Hemani muisi
Ezilakite. A Yave, Nzambi yoyi yeti kuphukisa,
muini ayi builu ndieti yamikina va ntual'aku. 2
Bika lusambulu luama lutula va ntual'aku; balula
dikutu diaku bu ndilembo yamikina. 3 Bila muel'ama
wufulukidi mu ziphasi ayi luzingu luama lufikimini tsi
yi bafua. (Sheol h7585) 4 Ndidi mu ntanda wu batu bobo
bankuenda ku diyilu ndieka banga mutu kambulu
zingolo. 5 Ndidi wuvuanda va ndambu lufua, banga
batu bavondo; bobo badi baleka mu ku tsi bafua;
bobo wunkambu buela tebukilanga moyo, bobo wusia
buela bela mayindu ko. 6 Ngeyo wuthula mu dibulu
dinneni, mu tombi kinkobo. 7 Miangu miaku mimbuila
ayi zitu midi Minu ndidiamusu kuidi ngeyo mu
mayo maku moso. 8 Ngeyo wuphambisa mu bakundi
bama bakiluzolo ngeyo wukhitula kima ki khemi
kuidi bawu. Ndidi wukangama ayi ndilendi baka bu
tinina ko. 9 Meso mama meka mbumbuluka mu
diambu di ziphasi; ngeyo ndintela; a Yave, kadika
lumbu kuidi ngeyo ndinonuna mioko miama. 10
Wulenda kuaku monisa matsiminanga maku kuidi
mutu wufua e? Bafua balenda fuluka ayi kuzitisa
e? 11 Balenda yolukila luzolo luaku mu tsi bafua ayi
kikhuikizi kiaku mu mbivusu e? 12 Matsiminanga
maku malenda zabakanga mu bibuangu bidi tombi
voti mavanga maku masonga mu ntoto wowo batu
bazimbakana mambu moso e? 13 Vayi minu kuidi
ngeyo ndinyamikina mu tomba lusadusu, mu nsuka
lusambulu luama lunkuiza va ntual'aku. 14 Bila mbi
ngeyo Yave wundozidi e? Ayi bila mbi wulembo
tsuekila zizi kiaku e? 15 Tona mu bumuana buama
minu ndidi mu phasi ndidi wukangama mu lufua
Ndimona ziphasi mu tsisi aku ayi ndieka wukambu
diana. 16 Miangu miaku mingolo mimbuididi tsisi aku
yimbunga. 17 Mu lumbu kimvimba yawu yinzungidila
banga khuka nlangu yawu yitungu kumbina mvimba.
18 Ngeyo mu bandiatanga yama ayi mu bakiluzolo
bama tombi kiawu nkundi ama wukuikama.

89 Nkunga Etani muisi Ezilakite. Ndiela yimbidila
mamboti manneni ma Yave mu zithangu zioso.
Mu munu ama ndiela zabikisila kikuikizi kiaku muidi
zitsungi zioso. 2 Ndiela samuna ti luzolo luaku luidi
lutelama dio ngui mu zithangu zioso. Ti ngeyo wutula
kikhuikizi kiaku mu diyilu. 3 Ngeyo wutuba: "nditula
Nguizani ama ayi mutu ama wowo ndivinda mafuta;
Ndidia ndefi kuidi Davidi, kisadi kiama: 4 Ndiela bieka
nkun'aku mu zithangu zioso; ayi ndiela kitula kundu
kiaku ki kipfumu kikinda mu zitsungi zioso." 5 Diyilu
dinzitisa matsiminanga maku, a Yave kikhuikizi kiaku
mu lukutukunu lu banlongo. 6 Bila nani mu matuti
wulenda dedokoso banga Yave? Widi banga Yave mu
bivangu bi diyilu e? 7 Mu lukutukunu lu banlongo,
Nzambi wulembo kinzuku ngolo tsisi kadi yiviokidi
batu bobo banzungididi. 8 A Yave, Nzambi nkua ngolo
yoso, nani widi banga ngeyo e? Widi nkua ngolo, a
Yave, ayi kikhuikizi kiaku kizungididi. 9 Ngeyo weti
yadila mbu wufuemini, Mayo mandi mawu telama
ngeyo weti lembika mawu. 10 Ngeyo wukosikisa Lahabi
banga mutu wuvondo mu koko kuawu ku lulendo
ngeyo wusasikisa bambeni ziaku. 11 Ngeyo vuidi diyilu
ayi ntoto diaka ngeyo vuidi wawu. Ngeyo wuvanga
nza ayi bibio bidi muawu. 12 Ngeyo wuvanga Nodi
ayi Sude; Taboli ayi Helimoni bieti yimbila mu khini

mu diambu di dizina diaku. 13 Koko kuaku kufulukidi mu lulendo; koko kuaku ngolo kuidi koko kuaku ku lubakala kuyayusu ngolo. 14 Busonga ayi bufuana biawu fundasio yi kundu kiaku ki kipfumu. Luzolo ayi kikhuikizi bindiata ku ntuala. 15 Lusakumunu kuidi batu bobo banlonguka kubudila zitsiaki; bobo bandiatilanga mu kiezila ki meso maku, a Yave. 16 Beti mona khini mu dizina diaku mu lumbu kimvimba beti yangalala mu busonga buaku. 17 Bila ngeyo nkembo awu ayi zingolo ziawu ayi mu nlemvo aku, ngeyo wuyayisa phok'eto. 18 Bukiedika, nkaku eto wuviulu kuidi Yave ntinu eto kuidi mutu wunlongo wu Iseli. 19 Khumbu yimosi ngeyo wuyolukila mu tsongolo kuidi batu baku bakuikama ngeyo wutuba: “Ndivana zingolo kuidi mutu wu ngolo. Ndiyayisa muana ditoko va khatitsika batu. 20 Ndibakula Davidi kisadi kiama, mu mafuta mama manlongo, minu ndimvindila. 21 Koko kuama kuela kunsimba; bukiedika koko kuama kuela kumvana zingolo. 22 Kadi mbeni yimosi yilendi kutula ku tsi minsua miandi ko. Mu diambu di futa phaku. Kadi mutu wumosi wumbimbi kalendi kunyamisa ko. 23 Ndiela kosikisa va meso mandi batu bobo beti kunlenda ayi ndiela buisa bobo beti kunlenda. 24 Luzolo luama lukuikama luela ba yandi mpe mu dizina diama phoka ziandi ziela tombolo. 25 Ndiela tula koko kuandi va mbata mbu ayi koko kuandi ku lubakala va mbata minlangu. 26 Niandi wela kuthela: ‘Ngeyo widi dise diama, Nzambi ama ditadi dingolo Mvulusi ama.’ 27 Ndiela kunsobula diaka muan'ama wutheti wowo lutidi zangama mu mintinu mioso midi va ntoto. 28 Ndiela simbidila luzolo luama va niandi mu zithangu ziozo ayi Nguizani ama va niandi yilendi ba babeba ko. 29 Ndiela telimisa dio ngui nkun'andi mu zithangu zioso kundu kiandi ki kipfumu kiela zingila banga bilumbu bi diyilu. 30 Enati bana bandi balozidi Mina miama ayi enati bakadi landakana zinzengolo ziama; 31 enati babundudi zinzengolo ziama enati bakadi keba zithumunu ziama, 32 ndiela tumbudila masumu mawu mu lusuadi, mambimbi mawu mu bikoti; 33 vayi ndilendi ba botula ko luzolo luama mu niandi ayi ndilendi tunuka kikhuikizi kiama ko. 34 Ndilendi ba bundula Nguizani ama ko voti ndilendi balula ko mambu momo bididi biama matotula. 35 Mu khumbu yimosi, ndidia ndefi mu bunlongo buama ayi ndilendi ba vuna Davidi ko. 36 Buna nkun'andi wela zingilanga mu zithangu zioso ayi kundu kiandi ki kipfumu kiela zingila va ntual' ama banga thangu. 37 Kiela ba kitelama dio ngui mu zithangu zioso banga ngondi, mbangi yikuikama mu matuti.” 38 Vayi ngeyo wunloza, wunlenza; wuba wufuema beni kuidi mutu aku wudukudila mafuta. 39 Ngeyo wuvonda Nguizani ayi kisadi kiaku; ayi ngeyo wubundula budu ki kipfumu kiandi nate wuloza kiawu va difundu-fundu. 40 Ngeyo wumana tiolumuna bibaka biandi bioso ayi wutula bisuamunu biandi bingolo mu mbivusu. 41 Babo baviokila vana, banziona bima; wuyika diambu di mvuezolo kuidi bafikimini yandi. 42 Ngeyo wuzangula koko ku lubakala ku bobo bakunlendanga, wumonisa bambeni bandi zioso khini. 43 Ngeyo wuvengumuna meno ma sabala kiandi ayi wusia kunsadisa ko mu mvita. 44 Ngeyo wumanisa kiezila kiandi ayi wuloza kundu kiandi ki kipfumu va tsi. 45 Ngeyo wukufisa bilumbu bi bumuana buandi; wumfuka yunga ki tsoni. 46 Nate thangu mbi a Yave wela suamina e? Nate thangu mbi miangu miaku miela lemina banga mbazu e? 47 Tebuka moyo boso luzingu luama luididi lukhufi. A buevi, buna mu phamba kuandi wuvangila batu boso e? 48 Mutu mbi wowo lenda zinga ayi wela kambu mona lufua e? Voti kukivukisa mu lulendo lu tsi yi bafua e? (Sheol h7585) 49 A Yave, kuevi kuidi luzolo luaku lunene lukhulu, mu lolo wuzengila ndefi mu kikhuikizi kiaku mu diambu di Davidi e? 50 Tebukila moyo a Pfumu, buevi kisadi kiaku bakisekinina; buevi ndilembo natina mu ntim'ama bifingu bi makanda moso. 51 Bifingu biobi bambeni ziaku basekinina, biobi basekinina kadika thama yi mutu aku wowo wudukudila mafuta. 52 Nzitusu kuidi Yave mu zithangu zioso.

90 Lusambulu lu Moyize, mutu Nzambi. Yave, ngeyo wuba buangu kieto kivuanda mu tsungi ka tsungi. 2 Tuamina miongo mibutuka voti tuamina wuvanga ntoto ayi nza; tona mu thangu ka thangu, ngeyo widi Nzambi. 3 Ngeyo wumvutulanga batu mu fundu-fundu bu weti tuba: “Vutuka mu fundu-fundu, e e bana ba batu.” 4 Bila va meso maku mili di mimvu midedikini banga lumbu kimosi kiviokidi zono; voti banga thangu yimosi va builu, 5 ngeyo weti botula batu mu tulu tu lufua, badi banga biti bimona va nsuka. 6 Va nsuka bimenini bimona, va masika bilebukidi ayi biyumini. 7 Tulembo lalakana mu diambu di nganzi aku ayi tsisi tulembo moni mu diambu di miangu miaku. 8 Ngeyo wutududi mambimbi meto va ntual'aku, masumu meto masuama va ntuala kiezila ki zizi kiaku. 9

Bilumbu bieto bioso bilembo mani ku tsi nganzi aku; tulembo manisa mimvu mieto ayi luniongo. **10** Tezo ki bilumbu bieto kidi ki lusambudi lumimvu voti lunana enati ngolo zidi yeto. Sina kiawu kidi kaki kiphasi ayi kimianga. Bila luzingu lueti lulembo vioki nsualu ayi tulembo yendi. **11** Nani zebi lulendo lu nganzi aku e? Muingi miangu miaku miba tola banga lukinzu lolo fueni tambula. **12** Wutulongisa tanga bilumbu bieto mu bufuana muingi tubaka ntima wu duenga. **13** Bika buela fuema, a Yave. Nate thangu mbi mela bela e? Bika wumona bisadi biaku kiadi. **14** Mu nsuka, bika wutuyukutisa mu luzolo luaku lu ngolo; buna tuela yimbilanga mu khini ayi buna tuela yangalala mu bilumbu bioso. **15** Wutuyangidikanga boso buididi bilumbu biobi wutumonisina phasi boso buididi mimvu miomi tuyamusunu. **16** Bika mavanga maku mamonoso kuidi bisadi biaku; kiezila kiaku kuidi bana bawu. **17** Bika nlemvo wu Yave, Nzambi eto wubanga va beto, bika mu diambu dieto, wukindisa kisalu ki mioko mieto. Nyinga, kindisa kisalu ki mioko mieto.

91 Mutu wowo wumvuandanga ku tsi suamunu ki Nzambi yizangama, wela vundila ku tsi kitsusula ki Nzambi ngolo yoso. **2** Ndiela tuba mu diambu di Yave: Niandi suamunu kiama ayi suamunu kiami kingolo. Nzambi ama, mu niandi ndintula diana. **3** Bukiedika niandi wela ku vukisa mu ntambu ntambi wu zinuni, ayi mu nsongo weti vonda. **4** Wela ku fukidila mu zitsala ziandi ayi ku tsi mavavi mandi, wela bakula suamunu. Kikhuikizi kiandi kiela ba nkaku aku ayi baka kiaku kizangama. **5** Wulendi ko mona tsisi mu builu voti dionga dieti dumuka va muini; **6** voti nsongo weti vonda, wumviokila mu tombi, voti vunga kieti bunga va muini ngembele. **7** Mili yimosi yilenda bua va ndambu aku voti dikumi di mili va koko kuaku ku lubakala, vayi kadi diambu dimosi dilendi fikama ko va widi. **8** Wela tala kaka mu meso maku ayi wela mona thumbudulu yi batu bambimbi. **9** Enati kitudi Nzambi yizangama buangu kiaku weti vuanda bosi Yave, suamunu kiama. **10** Buna kadi mbimbi yimosi yilendi kubuila ko ayi kadi vuku kimosi kilendi fikama va nzo'aku yi ngoto ko. **11** Bila, mu diambu diaku, wela tumina zimbasi ziandi muingi zikeba mu zinzila ziaku zioso. **12** Ziawu ziela kuvumuna mu mioko miawu mu diambu di kulu kuaku kuedi bumina thutu mu ditadi. **13** Ngeyo wela diatidila khosi ayi kusa; wela kosikisa khosi yiyunduka ayi nioka, **14** Yave kembi: "sumbu keta kunzola ndiela ku nkula, ayi ndiela ku nkeba bila zebi dizina diama. **15** Wela kuthela ayi ndiela kumvana mvutu. Ndiela banga yandi mu ziphasi ndiela ku nkula ayi ku nkinzika. **16** Ndiela kunyukutisa mu luzingu lu mula ayi ndiela kummonisa phulusu ama."

92 Nkunga wu lumbu ki saba. Didi diambu dimboti mu zitisa Yave ayi bula miziki mu diambu di dizina diaku, a Nzambi yizangama, **2** mu yamikisa luzolo luaku mu nsuka ayi kikhuikizi kiaku va builu, **3** mu miziki dikumi di minsinga, di siku beti tedila Lila ayi mu nningu wu ngitala. **4** Bila ngeyo wumbonisa khini mu mavanga maku, a Yave. Ndiela yimbila mu khini mu diambu di mavanga ma mioko miaku. **5** A phila tola mavanga maku madi, a Yave, a phila thipula mabanza maku madi! **6** Wukambulu diela kasi zaba ko vungisi kalendi sudika ko, **7** muingi ka diambu ko batu bambimbi banyunduka banga biti, ayi batu boso bamvanganga mambimbi bammonanga mamboti; bela bungu mu zithangu zioso. **8** Vayi ngeyo Yave widi wuyayusu mu zithangu zioso. **9** Bukiedika bambeni ziaku, a Yave, bukiedika bambeni ziaku ziela biva bisadi bioso bieti vanga mambimbi biela sasukusu. **10** Vayi ngeyo wela yayisa phok'ama banga phoka phakasa. Mafuta mamosi ma kitoko mandukudulu. **11** Buna meso mama mamona mbedosolo yi batu bobo beti kundenda; makutu mama mawa biyoko bi batu bambimbi bantina, bobo beti kundenda. **12** Batu basonga bela mona mamboti banga diba, bela yunduka banga sedeli wu Libani; **13** bakunu mu nzo Yave, bela mona mamboti mu ziphangu zi Nzambi eto; **14** bela buta mimbutu banza mu bununu buawu bu ngolo; badi kaka banlangu ayi meza ma nlangu madi yawu. **15** Mu yamikisanga Yave widi wululama Niandi ditadi diama ayi mambimbi masi ko mu niandi.

93 Yave weti yala, vueti nzitusu, Yave vueti nzitusu ayi wukivuatisidi zingolo. Nza yidi yikindusu dio ngui; yilendi nikuka ko. **2** Kundu kiaku ki Kipfumu kikibiekolo tona thama; ngeyo widi tona mu zithangu zioso. **3** Mimbu mifuemini, a Yave; mimbu miwakisidi zimbembo ziawu, mimbu miwakikisidi mayo mawu mankumba. **4** Lulendo viokila dumu ki minlangu minneni lulendo viokila bobo beti basa mimbi Yave lulendo kadi mu diyilu. **5** Zinzengolo ziaku zidi zitelama dio ngui. Bunlongo bueti monisanga kitoko

mu nzo aku, a Yave, mu bilumbu bikambulu tsukulu, a Yave.

94 A Yave, Nzambi wumvutulanga landi. A Nzambi, wumvutulanga landi; bika wukimonisa! **2** Telama kuaku ngeyo zuzi di ntoto; bika wuvutudila batu badi luniemo momo bafueni tambula. **3** Nate thangu mbi batu bambimbi, a Yave? Nate thangu mbi batu bambimbi bela monanga khini e? **4** Bawu balembo muangisa mambu ma luniemo. Batu boso bobo beti vanga mambimbi bafulukidi mu luyanu. **5** Bawu balembo diatidila batu baku, a Yave, balembo yamisa kiuka kiaku. **6** Balembo vondi difuola ayi nkebi; balembo vondi bana ba sana. **7** Balembo tubi: "Yave kakadi mona ayi Nzambi yi Yakobi kakadi matala." **8** Lukeba beno bakambulu diela luidi va khatitsika batu! Bosi beno bivungisi thangu mbi luela bela nzayilu e? **9** Niandi wutula dikutu kalendi wa ko e? Niandi wukubika dieso kalendo mona ko e? **10** Niandi weti vana makanda thumbudulu makanda kalendi vana thumbudulu ko e? Niandi ko weti longa mutu kambulu nzayilu e? **11** Yave zebi mayindu ma mutu; zebi ti mawu madi kaka maphamba. **12** Lusakumunu kuidi mutu wowo weti vana thumbudulu, a Yave, mutu wowo weti longila mu Mina miaku. **13** Weti kumvana lusadusu mu bilumbu bi phasi nate dibulu dinneni diela mana kabu mu diambu di batu bambimbi. **14** Bila Yave kalendi yekula batu bandi ko kalendi loza kiuka kiandi ko. **15** Tsambusu yela buela ba diaka yisonga ayi baboso bobo badi mintima milulama bela landakana yawu. **16** Nani wela kuthelumina va ntuala batu bambimbi e? Nani wela telama mu diambu diama mu nuanisa bobo bamvanganga mambimbi e? **17** Enati Yave kasia kuphana lusadusu ko nganu mu thinu nsualu ndivuandila dio sui mu lufua. **18** Mu thangu nditubа; "kulu kuama kueka sialumuka"; luzolo luaku, a Yave, lutsimba. **19** Mu thangu mayindu maba mawombo mu minu; mbombolo aku yinata khini mu muel'ama. **20** Kundu ki luyalu ki batu bamvanganga mambimbi kilenda ba kithuadi ayi ngeyo ko e? Kioki kinatanga khuamusu mu zinzengolo ziandi e? **21** Bankutakananga mu nuanisa batu basonga ayi zengila mutu kambu bila nkanu wu lufua. **22** Vayi Yave wuyika suamunu kiama kingolo; ayi Nzambi ama niandi ditadi dingolo diodi ndieti suamina. **23** Wela kuba vutudila mu diambu di masumu mawu, ayi wela kuba bunga mu diambu di mambimbi mawu. Yave, Nzambi eto, wela kuba bunga.

95 Yizanu, bika tuyimbidila Yave mu khini. Bika tuyamikina kuidi ditadi di phulusu eto. **2** Bika tuizanu ku ntual'andi mu vana matondo tunyayisa mu miziki ayi mu minkunga. **3** Bila Yave widi Nzambi yinneni, ntinu wunneni va yilu zinzambi zioso. **4** Va koko kuandi muidi vadi phinda zi ntoto zitsongi zi miongo zivuiwulu kuidi niandi. **5** Mbu wandi bila niandi veka wuvanga wawu ayi mioko miandi mivanga ntoto wu yuma. **6** Yizanu bika tukikulula mu buongama, bika tufukamanu va ntuala Yave mvangi eto. **7** Bila niandi Nzambi eto ayi beto tuidi batu bandi keta dikila, nkangu mamemi mu ku tsi lukebolo luandi. Enati lumbu kiaku luwilu mbembo andi, **8** lubika kitula mintima mieno ngolo banga bu luvangila Meliba, banga bu luvangila mu lumbu ki Masa mu dikanga; **9** Kuna madise beno bathotila ayi batsokila; ka diambu ko bamona momo ndivanga. **10** Mu makumaya ma mimvu, ndiba mu nganzi kuidi tsungi yina; nditubа: "badi batu badi mintima mizimbila ayi basia zaba zinzila ziama ko." **11** Diawu ndizengila ndefi ku tsi nganzi ama: "balendi kota ko mu luvundulu luama."

96 Luyimbidila Yave nkunga wumona. Luyimbidila Yave, ntoto wumbimba. **2** Luyimbidila Yave, zitisanu dizina diandi; yamikisanu phulusu andi lumbu ka lumbu. **3** Yolukilanu nkembo andi muidi makanda mambu mandi matsiminanga muidi batu boso. **4** Bila Yave widi wunneni ayi lutidi mu zitusu; tsisi kadi va yilu zinzambi zioso. **5** Bila zinzambi zi makanda zidi bitumba; vayi Yave niandi wuvanga diyilu. **6** Kiezila ayi nzitusu bidi va ntual'andi zingolo ayi nkembo bidi mu buangu kiandi ki nlongo. **7** Luvana kuidi Yave, e mabuta ma makanda; luvana kuidi Yave nkembo ayi ngolo. **8** Luvana nkembo kuidi Yave wufueni mu dizina diandi. Lunata dikaba ayi lukota mu ziphangu ziandi. **9** Lubuongimina Yave mu kiezila ki bunlongo buandi. Tita va ntual'andi, ntoto wumvimba. **10** Tuba muidi makanda: "Yave weti yala." Nza yidi yikinda dio ngui; yilendi nikuka ko bila Yave wela sambisa batu mu bufuana. **11** Bika diyilu dimona khini, bika ntoto wuyangalala. Bika mbu wutula biyoko ayi bibio bidi muna. **12** Bika zitsola zimona khini ayi bibio bidi muna; buna minti mioso mi nsitu miyimbila mu diambu di khini. **13** Miela yimbila va ntuala Yave, bila

wulembo yizi, wulembo yizi mu sambisa ntoto. Wela sambisa nza mu busonga ayi batu mu Kedika kiandi.

97 Yave weti yala, bika ntoto wuyangalala. Bika bisanga biobi bidi thama bimona nkini. **2** Matuti ayi tombi kinkobo binzungididi. Busonga ayi bufuana biawu fundasio yi kundu kiandi ki kipfumu. **3** Mbazu yeti kuenda ku ntual'andi ayi yeti zinisa batu bobo beti kunlenda ku kadika ndambu **4** Zitsiemo ziandi zieti kienzula nza, ntoto weti mona ayi weti tita. **5** Miongo misiuta banga mafuta momo beti vinda mu bikundu va ntuala Yave, va ntuala Yave wu ntoto wumvimba. **6** Diyilu dieti yamikina busonga buandi ayi batu boso beti mona nkembo andi. **7** Babo bobo bambuongiminanga zimfikula beti fua tsoni; bobo beti kukiniemisa mu diambu di bitumba. Lumbuongimina, beno zinzambi zioso. **8** Sioni weti wa ayi weti mona khini ayi bana ba baketo ba Yuda beti yangalala mu diambu di zinzengolo ziaku, a Yave. **9** Bila ngeyo Yave, widi Nzambi yizangama va ntoto wumvimba. Ngeyo widi wuyayusu ngolo va yilu zinzambi zioso. **10** Bika babo beti zola Yave, balenda mambimbi. Bila weti keba luzingu lu banlongo bandi. Niandi wukubakulanga mu mioko mi batu bambimbi. **11** Kiezila kieti totuka mu diambu di batu basonga ayi khini mu diambu di bobo badi lulama mu mintima. **12** Bika lumona khini mu Yave, beno luidi basonga ayi luzitisa dizina diandi di nlongo.

98 Nkunga. Yimbidilanu Yave nkunga wumona bila wuvengi mambu ma kitoko. Koko kuandi ku lubakala ayi koko kuandi kunlongo mivengi phulusu mu diambu diandi. **2** Yave wuzabikisa phulusu andi; ayi wumonisa busonga buandi kuidi makanda. **3** Wutebukila luzolo luandi moyo ayi kikhuikizi kiandi kuidi nzo yi Iseli. Zitsukusunu zioso zi ntoto zimona phulusu yi Nzambi eto. **4** Yamikina mu khini kuidi Yave, ntoto wumvimba; ludila mu nkunga mi mayangi va kimosi ayi miziki. **5** Lubula miziki kuidi Yave mu ngitala, mu ngitala ayi mu biyoko bi nyimbidi; **6** mu zitulumbeta ayi mu biyoko bi phoka yi dimemi, yamikinanu mu khini va ntuala Yave, ntinu. **7** Bika mbu wuwakikisa biyoko va kimosi ayi kadika kima kidi muna; bika nza ayi babo bobo banzingilanga muawu bayamikina. **8** Bika minlangu minneni mibula mioko miawu. Bika miongo miyimbila va kimosi mu khini; **9** bika bayimbila va ntuala Yave bila wulembo yizi mu diambu di sambisa ntoto. Niandi wela sambisa nza mu busonga ayi batu mu bufuana.

99 Yave weti yala, bika makanda matita vuandisidi kundu kiandi ki kipfumu va khatitsika Bakeluba. Bika ntoto wunikuka. **2** Yave widi wunneni mu Sioni widi wuyayusu va yilu makanda moso. **3** Bika bazitisa dizina diaku dinneni ayi ditsisi. Niandi widi wunlongo. **4** Ntinu widi wu lulendo wunzolanga busonga. Ngeyo wukindisa mambu mafuana Mu Yakobi, wuvanga momo madi masonga ayi malulama. **5** Luyayisa Yave, Nzambi eto. Lubuongama va ntuala buangu kioki keti tetikanga malu mandi. Niandi widi wunlongo. **6** Moyize ayi Aloni baba va khatitsika zinganga ziandi zi Nzambi; Samueli wuba va khatitsika bobo bantelanga dizina diandi, batela Yave ayi niandi wuba vana mvutu. **7** Niandi wuba yolukila mu dikunzi di dituti. Bawu bakeba zinzengolo ziandi ayi zithumunu ziosi kaba vana. **8** A Yave, Nzambi eto, ngeyo wuba vana mvutu. Ngeyo wuba kuidi Iseli, ngeyo wuba Nzambi yoyi yiba kuba lemvukilanga; ka diambu ko ngeyo wuba kuba vananga thumbudulu mu mavanga mawu mambimbi. **9** Yayisanu Yave, Nzambi eto. Lubuongama va ntuala mongo andi wunlongo bila Yave, Nzambi eto, widi wunlongo.

100 Nkunga wu phutudulu matondo. Yamikinanu mu khini kuidi Yave, ntoto wumvimba. **2** Lubuongimina Yave mu khini; yizanu va ntual'andi mu minkunga mi khini. **3** Luzaba ti Yave niandi Nzambi. Niandi wutuvanga ayi niandi wutuvuidi. Tuidi batu bandi; nkangu andi, wu mamemi wowo kedi dikila. **4** Kotanu mu mielo miandi mu phutudulu matondo ayi mu ziphangu ziandi va kimosi ayi minzitusu. Lumvutudila matondo ayi luzitisa dizina diandi. **5** Bila Yave widi wumboti ayi luzolo luandi lunzingila mu zithangu zioso. Ayi kikhuikizi kiandi kidi mu zitsungi zioso.

101 Nkunga Davidi. Ndiela yimbidila luzolo luaku ayi busonga; Kuidi ngeyo ndiela yimbidila minzitusu. **2** Ndiela lubaka mu diatila mu luzingu lukambulu tsembolo. Thangu mbi wela kuiza kuidi minu e? Ndiela diatila mu nzo ama mu ntima wukambulu tsembolo. **3** Ndilendi tula ko va ntuala meso mama kadi kima kimosi ko kimbimbi. Ndieti lenda mavanga ma bobo bakambulu bakuikama malendi kundama ko. **4** Batu badi mintima mi mbimbi

thama bela kuthatukila ndilendi vanga kadi diambu dimosi va kimosi ayi mambimbi **5** Woso wuntubidila mutu fikimini yandi mu kinsueki, ndiela ku ntula dio sui. Woso widi meso ma lunangu ayi widi ntima wu luniemo; ndilendi ku nzingisa kuwombo ko. **6** Meso mama mela ba va mikhuikizi mi tsi muingi bakalanga yama; woso wundiatila mu kambu tsembolo, wela kutsadila. **7** Kadi mutu wunsadilanga bukhita lenda vuanda mu nzo ama. Kadi mutu wuntubanga luvunu lenda telama va meso mama. **8** Kadika nsuka, ndiela tula dio sui batu boso bambimbi badi va ntoto; ndiela lalikisa kisadi kioso ki mbimbi mu divula di Yave.

102 Lusambulu lu nkua mabienga weka vonga ayi wulembo kambi ziphasi ziandi kuidi Yave. Wa lusambulu luama, a Yave, bika yamikina kuama mu diambu di lusadusu kutula kuidi ngeyo **2** Kadi kutsuekila zizi kiaku thangu ndidi mu phasi, tamba dikutu diaku kuidi minu; thangu ndikutela, sia nsualu; wuphana mvutu! **3** Bila bilumbu biama bilembo lalakana banga muisi, mimvesi miama milembo yokana banga makaba ma ku mbazu. **4** Ntim'ama wukosikini ayi wuyumini banga biti; ndizimbikini dia bidia biama. **5** Mu diambu di kunga kuama nkanda nitu kaka ayi mimvesi misiala. **6** Ndidi banga kimfutu kidi mu dikanga; banga kimfutu va khatitsika bibuangu bikambulu batu; **7** Ndilembo leki nkielo, ndieka banga nuni yidi yawu veka ku yilu nzo. **8** Mu lumbu kimvimba, bambeni ziama zilembo mfingi; bobo bamekumfuemina, balembo sadila dizina diama banga tsingulu. **9** Bila ndilembo dia dibombi banga bidia ayi ndisobikisidi ndiunu ama ayi matsuela **10** mu diambu di miangu miaku minneni bila ngeyo wunzangula ngolo ayi wundozidi va lutengo. **11** Bilumbu biama bidi banga kitsusula ki masika ndime yuma banga biti. **12** Vayi ngeyo, a Yave, wuvuanda va kundu ki kitinu mu zithangu zioso; tsangu aku yilembo zingila mu tsungi ka tsungi. **13** Ngeyo wela telama, wela monina Sioni kiadi. Bila yawu yoyi thangu yimonisa nlemvo kuidi niandi; thangu yoyi wukubika yfueni. **14** Bila bisadi biaku binzolanga matadi mandi, ayi bieti mona kiadi mbungi-mbungi andi yela kubanata mu tezo kimona kiadi. **15** Makanda mela kinzika dizina di Yave; mintinu mioso mi ntoto miela kinzika nkembo aku. **16** Bila Yave wela buela tunga diaka Sioni ayi wela monika mu nkembo andi. **17** Wela vana mvutu mu lusambulu lu batu basukama, kalendi lenza maniongo mawu ko. **18** Bika mambu mama masonama mu diambu di tsungi yinkuiza muingi batu bobo kabavangimini ko babaka buzitisila Yave. **19** Yave wutala ku tsi tona ku buangu kiandi kinlongo kidi ku yilu tona ku diyilu niandi wuntala ntoto, **20** mu diambu di wa kunga ku batu badi mu nloko; ayi mu diambu di kula bobo bazengolo nkanu wu lufua; **21** buna dizina di Yave diela yolukulu mu Sioni ayi minzitusu miandi mu Yelusalemi **22** mu thangu batu bela kutangana va kimosi ayi bipfumu mu diambu di buongimina Yave. **23** Mu luzingu luama, wumanisa zingolo ziama; wukufika bilumbu biama. **24** Buna ndituba: "kadi kumbotula, a Nzambi ama, va khatitsika yi bilumbu biama; mimvu miaku miela zingilanga mu tsungi ka tsungi. **25** Va thonono, ngeyo wutula zifondasio zi ntoto ayi diyilu didi kisalu ki mioko miaku. **26** Biela biva vayi ngeyo wela zinganga, bibioso biela mana vembudila banga nledi, ngeyo wela bibalula banga kikhutu ayi biawu biela vengumunu. **27** Vayi ngeyo wubalukanga ko, ayi mimvu miaku milendi suka ko. **28** Bana ba bisadi biaku bela zingilanga va meso maku minkuna miawu miela ba mitelama dio ngui va ntual'aku."

103 Nkunga Davidi. Zitisa Yave, a muel'ama; bibioso bidi mu minu bizitisa dizina diandi dinlongo. **2** Zitisa Yave, a muel'ama, ayi kadi zimbakana mamboti mandi moso kavanga. **3** Niandi weti lemvukila masumu maku moso ayi weti belusa minsongo miaku bioso. **4** Niandi weti kula luzingu luaku mu dibulu; ayi niandi weti kuvuika luzolo ayi kiadi. **5** Niandi weti yukutisa zitsatu ziaku mu bima bimboti muingi bumuana buaku bukituka diaka bumona banga buididi bu mbemba. **6** Yave wumvanganga busonga ayi bufuana mu diambu di batu boso beti yamusu. **7** Wuzabikisa zinzila ziandi kuidi Moyize mavanga mandi kuidi batu ba Iseli. **8** Yave widi nkua kiadi ayi nkua nlemvo; kavika fuemanga ko, fulukidi mu luzolo. **9** Niandi kafundanga ko mu zithangu zioso ayi kalundanga ko nganzi andi mu zithangu zioso. **10** Katu vangilanga ko boso buididi masumu meto, katuvananga ko thumbudulu boso buididi mambimbi meto. **11** Bila boso diyilu didi dizangama va yilu ntoto; buawu bobo luzolo luandi luidi lunneni kuidi bobo beti kunkinzikanga. **12** Boso esite katatukididi ayi wesite, buawu bobo katutatudila zinzimbala zieto. **13** Banga dise bu kamoninga bana bandi kiadi, buawu bobo Yave kamoninga kiadi bobo beti kunkinzika. **14** Bila zebi buevi tuvangulu weti

tebuka moyo ti tuidi mbungi-mbungi. **15** Bila kuidi mutu, bilumbu biandi bidi banga biti; weti mona mamboti banga biteka bi tsola. **16** Phemo yawu viokila va bidi, buna bisiedi ko ayi buangu kibibedi kikadi buela kubitebukila moyo. **17** Vayi mu kadika thangu ayi mu zithangu zioso luzolo lu Yave luidi kuidi bobo beti kunkinzika ayi busonga buandi kuidi bana ba bana bawu; **18** kuidi bobo beti keba Nguizani andi ayi kuidi bobo bantebukilanga tumukina minsiku miandi. **19** Yave wutula kundu kiandi ki kipfumu ku diyilu ayi kipfumu kiandi kinyadila bima bioso. **20** Luzitisa Yave beno zimbasi ziandi; beno makesa lueti vanga zithumunu ziandi, lueti tumukina mambu mandi. **21** Luzitisa Yave beno minkangu mi masodi mandi ma diyilu; beno bisadi biandi lueti vanganga luzolo luandi. **22** Luzitisa Yave beno mavanga mandi moso, mu bibuangu bioso biobi keti yadila. Zitisa Yave, a muel'ama.

104 Zitisa Yave, a muel'ama. A Yave, Nzambi ama, ngeyo widi wunneni ngolo. Ngeyo vueti kiezila ayi nzitusu. **2** Niandi wukifukidi muinda banga nledi; weti yalumuna diyilu banga nzo yi ngoto, **3** ayi wutunga makunzi ma bivinga biandi bizangama va minlangu miawu. Niandi weti kitula matuti ditoma diandi di sengo ayi weti diatila mu mavavi ma phemo. **4** Wunkitulanga phemo bamvuala bandi, minlaki mi mbazu bisadi biandi. **5** Wuvuandisa ntoto va zifondasio ziandi; wulendi nikuka ko kadi fifioti. **6** Ngeyo wufukidila wawu mu thipula banga ngeyo wumfukididi nledi, Minlangu mitelama nate ku mbata miongo. **7** Vayi bu wutema, minlangu mitina, mu biyoko bi dumu kiaku, miawu mitina. **8** Mikumbila va mbata miongo, mibua nate mu mindimba ku buangu kioki wukubikila miawu. **9** Ngeyo wumitudila zindilu ziozi ka milendi sabuka ko; milendi buela diamisa ntoto ko. **10** Niandi wukubika zitho zi minlangu mu zikhola zinkumbanga va khatitsika miongo. **11** Zilembo vani nlangu kuidi bibulu bioso bi tsola, ziphunda zi nsitu zimanisinanga phuil'awu. **12** Zinuni zi yilu zintunganga dianla mu yenda minlangu, zieti yimbila va khatitsika matafi. **13** Wulembo lembila miongo tona ku bivinga biandi bizangama; ntoto wuyukutidi mu mbutu wu kisalu kiandi. **14** Niandi weti menisa biti mu diambu di bibulu, ayi bikunusu mu diambu di batu bakuna, ayi totulanga bidia mu ntoto: **15** vinu kieti yangidika ntima wu mutu, mafuta meta kienzula zizi kiandi ayi dipha dieti kindisa ntim'andi. **16** Minti mi Yave midi milembolo bumboti; minti mi sedeli mi tsi Libani miomi kakuna. **17** Muawu zinuni zieti tungila zindiala ziawu; nuni beti tedila ngongo yitungila nzo andi mu minti mimbutanga zimbala zi phutu. **18** Miongo mi nangama mivuiwulu kuidi zikhombo zi nsitu; zithadi zidi suamunu mu diambu di bibulu bieti tedolo damani. **19** Ngondi yeti vasa zitsungi, ayi thangu zebi thangu mbi kafueti diamina. **20** Ngeyo weti nata tombi, buisi bueti yila ayi buna bibulu bioso bi nsitu bilembo diengila-diengila. **21** Zikhosi zillembo kungi mu diambu di biobi zifueti buila ayi zieti tomba bidia biawu kuidi Nzambi. **22** Thangu yawu totuka, buna zivengumukini; zivutukidi ayi zilekidi mu minsuku miawu. **23** Buna mutu weti kuenda ku kisalu kiandi, ku kisalu kiandi nate buisi bu nyila. **24** Phila bisalu biaku bididi woka, a Yave; mu nduenga wuvangila bibioso ntoto wufulukidi mu bivangu biaku. **25** Vadi mbu wumosi, wunneni ayi wuyalumuka; muwedi bivangu ka bilendi baka bu tangulu ko; bima bimoyo bifioti ayi binneni. **26** Muawu mu nkuendilanga ayi vutukilanga masuwa; ayi Leviatani, bulu kioki wuvanga, muawu kieti sakinina. **27** Bibioso bikutalanga muingi wuba vananga bidia biawu mu thangu yifuana. **28** Thangu weti kubivana bidia, bieti bonga biawu; ngeyo zibula koko kuaku, bieti yukuta mu bima bimboti. **29** Ngeyo sueka zizi kiaku, buna bieka mona tsisi. Ngeyo biziona vumunu kiawu, buna bieti fua ayi bieti vutuka mu mbungi-mbungi. **30** Ngeyo fidisa vumunu kiaku, buna bivangimini ayi ngeyo weti kitula diaka zizi ki ntoto kimona. **31** Bika Nkembo wu Nzambi wuzingila mu zithangu zioso; bika Yave kayangalala mu bisalu biandi! **32** Niandi wuntalanga ku ntoto, ayi ntoto wulembo titi. Niandi wulembo simba miongo ayi milembo totula muisi. **33** Ndiela yimbidilanga Yave mu luzingu luama loso. Ndiela yimbidilanga Nzambi ama minzitusu thangu yoso yi luzingu luama. **34** Bika mambu mama ndinyindula mammonisa khini banga phila ndilembo muena khini mu Yave. **35** Vayi bika bankua masumu balalukusu va ntoto, ayi bika batu bambimbi babika buela monika! Zitisa Yave, a muel' ama! Bika Yave kazitusu!

105 Luvutudila Yave matondo, lutela dizina diandi! Luzabikisa momo kavanga muidi makanda. **2** Lunyimbidila; lunyimbidila minzitusu. Luyolukila mavanga mandi moso matsiminanga. **3** Nkembo kuidi dizina diandi dinlongo; Bika mintima mi bobo

bantombanga Yave mimona khini. 4 Talanu kuidi Yave
ayi kuidi zingolo ziandi; Tombanganu mu zithangu
zioso zizi kiandi. 5 Lutebukilanga moyo matsiminanga
momo kavanga; bikumu biandi ayi zinzengolo ziozi
kayamikisa; 6 beno nkuna Abalahami, kisadi kiandi,
beno bana ba Yakobi, batu bandi kasobula! 7 Yave
niandi Nzambi eto; zinzengolo ziandi zidi va ntoto
wumvimba. 8 Wuntebukilanga moyo nguizani andi
mu zithangu zioso, mambu momo katumina mu mili
di zitsungi. 9 Nguizani yoyi yi kawizana ayi Abalahami;
ndefi yoyi kadila Izaki. 10 Wukindisa yawu kuidi
Yakobi banga nzengolo; kuidi Iseli banga nguizani
mu zithangu zioso; 11 "Kuidi ngeyo ndiela vana ntoto
wu Kana banga kuku ki kiuka kioki wela tambula."
12 Buna bakidi thalu yi fioti kaka, bafioti kuandi,
banzenza mu tsi beni; 13 vayi baba kuenda diengilanga
mu makanda-makanda tona mu kipfumu kimosi nate
ku kipfumu kinkaka. 14 Kasia vana ko minsua kuidi
kadi mutu wumosi mu kuba yamisa mu diambu diawu
wutemina mintinu. 15 "Kadi simba batu bama bobo
ndivinda mafuta; kadi vangila mimbikuidi miama
mambu mambimbi." 16 Wutumisa kanda kingolo va
ntoto ayi wubunga bidia biawu bioso balunda. 17
Buna wufidisa mutu wumosi ku ntual'awu: Zozefi
wutekoso banga mvika. 18 Bakanga malu mandi mu
zisieni; batula dinga diandi mu bisengo 19 nate mambu
makatuba mavioka; nate mambu ma Yave mamonisa ti
makiedika katuba. 20 Ntinu wufidisa ayi bannianguna;
nyadi wu batu wunyekula mu kiphuanza. 21 Wumbieka
pfumu mu nzo andi nyadi wu bima bioso biobi kavua,
22 mu longa bana ba mintinu boso bu kazodidi ayi
vana nduenga kuidi bakulutu bandi. 23 Buna Iseli
wukota ku Ezipite; Yakobi wuzingila banga nzenza mu
tsi yi Hami. 24 Yave wuvanga ti batu bandi babutuka
kuwombo ayi wuba kitula batu bawombo viokila
bobo baba lenda; 25 bobo kabalula mintima mu lenda
batu bandi, mu kuendila bisadi biandi manenga. 26
Wufidisa Moyize, kisadi kiandi, ayi Aloni mutu wowo
kasobula. 27 Bavanga bidimbu biandi va khatitsik'awu,
matsiminanga mandi mu tsi Hami. 28 Wufidisa tombi
ayi wutula tombi mu ntoto bila basia tinguna ko
mambu mandi e? 29 Wukitula minlangu miawu menga;
wumana sikisa vonda zimbizi ziawu. 30 Mintoto
miawu miwala bisioto; biobi bikota nate mu bivinga
bi minyadi miawu. 31 Wutuba ayi kuyiza zinzinzi
ziba mitsa ayi zingungu mu tsi awu yoso. 32 Niandi
wubalula mvula mu mvula yi matadi nzazi mu ntoto
wumvimba. 33 Wumana buisa minti miawu mi vinu
ayi minti miawu mi figi, ayi kelula minti mi tsi awu.
34 Wutuba ayi makhoko mayiza; binzienzi bikambulu
thalu. 35 Bidia kadika kunusu kinlangu mu tsi awu;
bidia mimbutu mi ntoto awu. 36 Buna wumana vonda
bana boso batheti mu tsi awu, mimbutu mioso mitheti
mi zingolo ziawu. 37 Wutotula Iseli va kimosi ayi
mfuna wu palata ayi nolo; ayi kusia monika ko mutu
wumemata mu zimvila ziawu. 38 Ezipite yimona khini
bubayenda bila tsisi yi Iseli yiba buila. 39 Wuyalumuna
matuti mu diambu di kuba fuka ayi mbazu mu kuba
kienzula va builu. 40 Balomba ayi wuba fidisila zinuni
ayi wuba yukutisa mu mapha ma diyilu. 41 Wuzibula
ditadi ayi nlangu wutotuka; banga nlangu wunneni
wukumba mu dikanga. 42 Bila wutebukila moyo tsil'
andi yinlongo yoyi kavana kuidi Abalahami, kisadi
kiandi. 43 Wutotudila batu bandi mu khini batu bandi
bobo kasobula mu biyoko bi mayangi. 44 Wuba vana
mintoto mi makanda, ayi batambula kiuka kisala
batu bankaka. 45 Muingi balunda minsiku miandi ayi
bakinzika Mina miandi. Luzitisa Yave.

106 Luzitisa Yave, luvutudila Yave matondo bila
widi wumboti, luzolo luandi lunzingila mu
zithangu zioso. 2 Nani wulenda yamikisa mavanga
ma lulendo ma Yave? Voti samuna nzitusu andi woso
e? 3 Lusakumunu kuidi bobo basimbididi busonga;
bobo beti vanga mambu ma lulama mu zithangu
zioso. 4 Wuthebukila moyo, a Yave, mu thangu
wumvangila batu baku mamboti wiza wutsadisa mu
thangu wela kubavukisa, 5 muingi ndibaka bu muena
khini mu mamboti ma batu baku bobo wusobula;
muingi ndibaka bukabudila khini ayi batu baku;
ayi muingi ndifubakana va kimosi ayi kiuka kiaku
mu kuvananga nzitusu. 6 Tuvola masumu banga
buvodila madise meto; beto tuvanga mambimbi ayi
mavanga mambimbi. 7 Thangu madise meto baba
ku Ezipite, basia ba ko kadi mayindu mu bikumu
biaku; basia tebukila ko moyo woka ku mamboti
maku vayi baba bankua matingu va ndambu mbu,
va ndambu mbu wu mbuaki. 8 Vayi wuba vukisa
mu diambu di nkembo wu dizina diandi mu monisa
lulendo luandi. 9 Wutemina mbu wu mbuaki, buna
wawu wuyuma; wuba diatisa mu dibulu dinneni banga
mu dikanga. 10 Wuba vukisa mu koko ku mutu wowo
wu balenda; wuba kula mu koko ku bambeni. 11
Minlangu midiamisa bambeni ziawu; kadi wumosi

kasia siala wumoyo ko. 12 Buna bawilukila zitsila ziandi ayi bayimbila minzitusu miandi. 13 Vayi mu nsualu bavika zimbakana momo kavanga, ayi basia tadidila zindongi ziandi ko. 14 Mu dikanga, bakiyekula mu zinzinunu ziawu; va buangu kikambulu batu, batota Nzambi. 15 Buna wuba vana biobi balomba; ayi wubafidisila ziphasi. 16 Bavangila Moyize kiphala ayi Aloni ku ka, mutu wowo Yave kabieka nlongo. 17 Ntoto wuzibuka ayi wumina Datani; ayi wufuka dikabu di batu ba Abilami 18 Mbazu yilema va khatitsika batu baba kubakuka, nlaki wu mbazu wuzinisa batu bambimbi. 19 Ku Holebi, bavanga muana ngombi; ayi babuongimina tumba kivangulu mu suitisa sengo. 20 Baviakisa nkembo awu mu mfikula yi ngombi yeti dia biti 21 Bazimbakana Nzambi, mutu wubavukisa, mutu wuvanga mambu manneni mu Ezipite, 22 bikumu mu tsi Hami ayi mambu ma tsisi va ndambu mbu wu mbuaki. 23 Buna wutuba ti wukana ku babunga; enati kambu Moyize, mutu andi wukasobula, wutelama mu diambu di kuba sambildila va ntual'andi mu diambu di kakidila miangu miandi mi ngolo muingi kabika ku babunga. 24 Buna balenza tsi yi makhini, basia wilukila ko tsil'andi. 25 Baniunguta mu zinzo ziawu zi ngoto; ayi basia tumukina ko Yave. 26 Buna wuvumuna koko kuandi mu leva ndefi mu diambu diawu ti wela kuba buisa mu dikanga; 27 ti wela buisa nkun'awu va khatitsika makanda; ayi wela kuba sasikisa mu yenda ntoto. 28 Bakiyekula bawu veka kuidi Bali-Pewoli ayi badia makaba matambuku kuidi zinzambi zikambulu moyo. 29 Basoka Yave muingi kafuema mu diambu di mavanga mawu mambimbi, ayi nsongo wutotuka va khatitsik'awu. 30 Buna Pineyasi wutelama ayi wuvuata nsamu; buna nsongo wutumbu manisa. 31 Buna bantangila diawu banga busonga mu zitsungi zinkuiza zikambulu tsukulu. 32 Ku minlangu mi Meliba, bafuemisa Yave; buna ziphasi zibuila Moyize mu diambu diawu. 33 Bila batinguna Pheve yi Nzambi ayi mambu makambulu fuana matotukila mu bididi bi Moyize. 34 Basi bunga ko batu boso bubela lutumunu lu Yave. 35 Vayi bafubakana ayi makanda mankaka ayi balonguka kikhulu ki makanda beni. 36 Babuongimina bitumba biawu, biawu bikituka ntambu kuidi bawu. 37 Batambika bana bawu babababakala ayi babaketo kuidi ziphevi zimbimbi. 38 Batengula menga ma batu bakambulu zaba diambu; menga ma bana bawu babababakala ayi babaketo mawu batambika kuidi bitumba bi Kana. Buna ntoto wusumuka mu diambu di menga mawu. 39 Bakisumuna bawu veka mu momo bavanga, mu mavanga mawu, ba ta kitsuza bawu veka. 40 Muaki Yave wufuemina batu bandi ayi wukakumukina kiuka kiandi. 41 Wuba yekula kuidi makanda ayi bobo baba lenda babayadila. 42 Bambeni bawu ziba yamisa ayi batulu ku tsi lulendo luawu. 43 Zikhumbu ziwombo kaba kudila vayi baba kaka bankua matingu ayi bakibivisa mu masumu mawu. 44 Vayi wubela ziphasi ziawu mayindu thangu kawa yamikina kuawu. 45 Mu bila kiawu, wutebukila nguizani andi moyo; ayi mu luzolo luandi lunneni wubalula lukanu. 46 Niandi wuvanga ti bamueno kiadi kuidi bobo baba nata mu kivika. 47 Wutuvukisa, a Yave, Nzambi eto; ayi wutukutikisa tona ku makanda muingi tubaka buvutudila dizina diaku dinlongo matondo ayi nkembo mu nzitusu aku. 48 Yave kazitusu, Nzambi yi Iseli! Mu zithangu zioso ayi mu mvu ka mvu. Bika batu boso batuba: “Amen.” Luzitisa Yave.

107 Luvutudila Yave matondo bila niandi widi wumboti; Luzolo luandi lunzingila mu zithangu zioso. 2 Bika bobo bakulu kuidi Yave batuba buawu; bobo kakula mu koko ku batu bobo babalenda, 3 bobo kakutikisa tona ku mintoto, tona ku esite ayi ku wesite; tona ku node ayi ku sude. 4 Bankaka baba diengilanga mu dikanga, buangu bikambulu batu; basia baka ko nzila yikotila mu divula diodi balenda vuandila. 5 Bamona nzala ayi phuila; ayi luzingu luawu luba nduka mu suka. 6 Buna bayamikina kuidi Yave mu ziphasi ziawu ayi niandi wuba kula mu kiadi kiawu. 7 Niandi wuba diatisa mu nzila yisonga mu diambu di kuenda ku divula diodi balenda baka bu vuandila. 8 Bika bavutudila Yave matondo mu diambu di luzolo luandi lu ngolo ayi mu diambu di mavanga mandi matsiminanga momo kavangila batu. 9 Bila wumanisa phuila ayi wuyukutisa mutu wuba nzala mu bima bi mboti. 10 Bankaka baba vuandanga mu tombi ayi ku tsi tombi ki nkobo; baba bakangama mu ziphasi zisieni zi sengo. 11 Bila batinguna mambu ma Nzambi, ayi balenza zindongi zi Nzambi Yizangama. 12 Diawu kaba yekudila ku tsi kisalu ki ngolo; babumina thutu ayi kuisi ba ko kadi mutu mu ku basadisa. 13 Buna bayamikina kuidi Yave mu ziphasi ziawu ayi niandi wuba vukisa mu kiadi kiawu. 14 Wuba totula mu tombi ayi ku tsi tombi ki nkobo ayi wukelula zisieni ziawu. 15 Bika bavutudila Yave matondo mu diambu di luzolo luandi lu ngolo ayi mu diambu di

mavanga mandi matsiminanga momo kavangila batu **16** Bila wutiolumuna mielo mi palata ayi wukesumuna bisengo binzibukulungu mielo. **17** Bankaka bakituka bivungisi mu zinzila ziawu zi matingu ayi ziphasi mu diambu di mambimbi mawu. **18** Bakakumukina bidia bioso ayi bafikama mielo mi lufua. **19** Buna bayamikina kuidi Yave mu ziphasi ziawu ayi niandi wuba vukisa mu kiadi kiawu. **20** Wufidisa mambu mandi ayi wuba belusa, wuba kula mu tsi bafua. **21** Bika bavutudila Yave matondo mu diambu di luzolo luandi lu ngolo ayi mu diambu di mavanga mandi matsiminanga momo kavangila batu. **22** Bika batambika makaba ma phutudulu matondo ayi bayolukila bisalu biandi mu minkunga mi khini. **23** Bankaka bayendila va mbu mu masuwa, baba minkiti mu minlangu minneni, **24** bamona bisalu bi Yave, mavanga mandi matsiminanga va ngingi nlangu. **25** Bila wuyoluka ayi wutotula vuka kingolo, kioki kivumuna mayo. **26** Bakuma ku yilu ayi bakuluka ti kuna tsi; mu mabienga mawu, bukhafi buawu buzimbala. **27** Balembo balumuka ayi bulangana mu diata banga batu bakololo malavu diela diawu dimanisa. **28** Buna bayamikina kuidi Yave mu ziphasi ziawu ayi niandi wuba vukisa mu kiadi kiawu. **29** Wudigimisa vuka kingolo mu manuinguta, mayo ma mbu madingalala. **30** Bamona khini thangu ndembama yivutuka ayi Yave wuba nata ku disimu dibazola kuenda. **31** Bika bavutudila Yave matondo mu diambu di luzolo luandi lu ngolo ayi mu diambu di mavanga mandi matsiminanga momo kavangila batu. **32** Bika banyayisa mu lukutukunu lu batu ayi bika banzitisa mu dikabu di bakulutu. **33** Wukitula minlangu minneni makanga ayi zitho zinkumba mintoto mi yuma; **34** ayi ntoto widi mbozi mu ntoto widi tsalu mu diambu di mambimbi ma bobo bazingila muna. **35** Wukitula dikanga mu bibuindi bi nlangu ayi ntoto wuyuma mu zitho zinkumba; **36** Kuna kanata nzala muingi yizingila ayi batunga divula diodi balenda vuanda; **37** Bakuna zitsola ayi zindima zi vinu ziozi zieti buta mimbutu mimbozi. **38** Wuba sakumuna ayi thalu awu yiwombo yi buelama ayi kasia tala ko ti bibulu biawu bidekuka. **39** Buna thalu awu yidekuka ayi bafua tsoni mu diambu di khuamusu, mabienga ayi maniongo. **40** Niandi wulembo lenzi batu banneni, wulembo badiengisa mu dikanga mu kambulu nzila. **41** Vayi weti totula nsukami mu ziphasi ziandi ayi weti wokisa makanda mawu banga minkangu mi mamemi. **42** Batu balulama mu mintima balembo moni ayi balembo yangalala vayi batu boso bambimbi bazibikidi miunu miawu. **43** Woso mutu widi nduenga bika kakeba mambu mama ayi kasudika luzolo lunneni lu Yave.

108 Nkunga Davidi. Ntim'ama widi wukinda, a Nzambi. Ndiela yimbila ayi ndiela bula miziki mu muel'ama woso. **2** Kotukanu beno ngitala ayi Lila; ndiela kotula khiesa buisa. **3** Ndiela kuzitisa, a Yave, va khatitsika makanda, ndiela kuyimbidila va khatitsika batu **4** Bila luzolo luaku luidi lunneni, luidi luzangama viokila diyilu kikhuikizi kiaku kieti tula nate ku matuti. **5** Yayusu kuaku, a Nzambi, ku yilu diyilu ayi bika nkembo aku wuba va ntoto wumvimba; **6** Wutuvukisa ayi wutusadisa mu koko kuaku ku lubakala muingi bobo weti zola bakulu. **7** Nzambi wutuba tona ku buangu kiandi kinlongo: “mu ndungunu, ndiela vasa Sikemi ayi ndiela teza ndimba wu Sikoti. **8** Minu phuidi Galadi, minu phuidi Manase; Efalayimi wawu nkaku wu ntu ama Yuda nkaw'ama wu kipfumu. **9** Mowabi diawu dibola diodi ndieti yobidila. Va yilu Edomi ndiloza zisandale ziama, ndiela yamikina mu diambu di ndungunu ama mu basi Filisiti.” **10** Nani wela kundata ku divula dikindusu ngolo e? Nani wela kuthuadisa ku Edomi e? **11** Keti ngeyo, a Nzambi, ngeyo wutuloza, ngeyo wunkambu buela totukanga ayi minkangu mi masodi meto e? **12** Wutuvana lusadusu va ntuala mbeni bila lusadusu lu mutu luidi lu phamba. **13** Va kimosi ayi Nzambi, tuela tunga ayi wela kosikisa bambeni zieto.

109 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi. A Nzambi, mutu wowo ndieti zitisa bika dingalala. **2** Bila batu bambimbi ayi batu bansadilanga bukhita bazibudi miunu miawu mu diambu diama. Balembo tubi mu diambu diama mu ludimi lu luvunu. **3** Mu mambu ma kikhenene, banzungididi ayi balembo nduanisa mu kambu bila. **4** Mu kikundi kiama, balembo mfundi vayi minu ndidi mutu wu lusambulu. **5** Baphutudidi mambimbi mu mamboti ayi bandendidi mu diambu di kikundi kiama. **6** Sobula mutu wumbimbi mu diambu kakba mbeni andi; bika mfundi katelama va koko kuandi ku lubakala. **7** Mu thangu kela samba, bika kaba monika mu nzimbala ayi bika lusambulu luandi lumbedisa. **8** Bika bilumbu biandi bikituka bifioti. Bika mutu wunkaka kabonga buangu kiandi ki kintuadisi. **9** Bika bana bandi baba bana basana; ayi nketo andi difuola. **10** Bika bana bandi baba mindiengidi mikuenda lombingi; bika

baba kuka mu zinzo ziawu zitiolumuka. 11 Bika mutu wowo weti devisa kabonga bima bioso biobi kavuidi; bika banzenza baziona mu kingolo mimbutu mi kisalu kiandi. 12 Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. 13 Bika nkun'andi wulalakana; mazina mawu makubulu mu tsungi yinkuiza. 14 Bika mambimbi ma bakulu bandi matebukulungu moyo va ntuala Yave, bika disumu di ngudi andi dibika kubulu. 15 Bika masumu mawu mazingila mu zithangu zioso va ntuala Yave muingi kalalikisa thebukulu awu moyo va ntoto. 16 Bila kalendi yindula mu vanga mamboti ko, vayi wuyamisa nsukami nate ku lufua; ayi nkua kiadi ayi mutu wuba ntima wukosakana. 17 Niandi wuzola singa; bika yimbuila, kamonanga khini ko mu lusakumunu bika luawu luba thama ayi niandi 18 Wuvuata tsingulu banga nledi andi; yawu yikota mu khati nitu andi banga nlangu, mu mimvesi miandi banga mafuta. 19 Bika yawu yikituka banga yunga kioki kakukifukila; banga nsinga luketo wowo keti vuata mu zithangu zioso. 20 Bika buawu bobo bubela mfutu wu Yave kuidi mimfundi miama; kuidi bobo bantubanga mambu mambimbi mu diambu diama. 21 Vayi ngeyo Yave, mutu wumvanganga mawu zodidi, wuphangila mamboti mu diambu di dizina diaku; ka diambu ko mamboti ma luzolo luaku madi, bika wukhula. 22 Ndidi nkua kiadi ayi nsukami ayi ntim' ama widi wuluala mu minu. 23 Ndieka lalakana banga kitsusula va masika; bakhukidi banga makhoko. 24 Makuma mama malembo bulangama mu kukifuisanga nzala mu diambu di lusambulu; nitu ama yidi yifioti ayi yikonda. 25 Minu ndieka diambu di mvuezolo kuidi mimfundi miama; bawu kumbona, balembo nikuna mintu miawu. 26 Wutsadisa, a Yave, Nzambi ama; wuphukisa boso buididi luzolo luaku. 27 Bika bazaba ti koko kuaku; ti ngeyo Yave wuvanga buawu. 28 Bawu balembo singi vayi ngeyo wela sakumuna. Bu batelimini mu diambu di nuanisa, bela fua tsoni vayi kisadi kiaku kiela mona khini. 29 Mimfundi miama milendi vuata nzitusu ko ayi miela fukudulu tsoni banga yunga. 30 Mu munu ama, ndiela yayisa ngolo Yave; Mu nkangu wunneni wu batu, ndiela kunzitisa. 31 Bila niandi wuntelamanga va koko ku lubakala lu nsukami mu diambu di vukisa luzingu luandi mu mioko mi bobo bakunzengilanga nkanu.

110 Nkunga Davidi. Yave wutuba kuidi Pfumu ama: "Vuanda va koko kuama ku lubakala nate ndikitula bambeni ziaku kima kioki beti tetika malu mu diambu di malu maku." 2 Yave wela nonuna nkawa aku wu lulendo wu kipfumu tona ku Sioni; wela yadila va khatitsika bambeni ziaku. 3 Minkangu miaku mi masodi miela ba luzolo lumboti; mu lumbu kiaku ki mvita bavuata nzitusu wunlongo tona mu khiesa buisi wela tambula bimi bi bumuana buaku. 4 Yave wuzenga ndefi, kalendi viakisa mayindu mandi ko: "ngeyo widi nganga Nzambi mu zithangu zioso mu ntanda wu Meleshisedeki." 5 Yave widi va koko kuaku ku lubakala; wela kosikisa mintinu mu lumbu ki miangu miandi mi ngolo. 6 Wela sambisa makanda, kupikisa bafua Niandi wela kosikisa minyadi va ntoto wumvimba. 7 Niandi wela nua nlangu wu mvuila mu ndambu nzila, diawu kela vumbudila ngolo ntu andi.

111 Luzitisa Yave! Ndiela yayisa Yave mu ntim'ama wumvimba, mu dikabu di batu balulama ayi mu lukutukunu lu batu. 2 Mavanga ma Yave madi manneni, meti yindulu kuidi bobo beti kumazola. 3 Mavanga mandi madi ma nkembo ayi ma nzitusu ayi busonga buandi bunzingilanga mu zithangu zioso. 4 Niandi wuvanga ti matsiminanga mandi matebukulukungu moyo. Yave widi nkua nlemvo ayi nkua kiadi. 5 Niandi weti vana bidia kuidi bobo beti kunkinzika; wuntebukilanga moyo Nguizani andi mu zithangu zioso. 6 Wumonisa batu bandi lulendo lu bisalu biandi; bu kaba vana mintoto mi makanda mankaka. 7 Bisalu bi mioko miandi bidi kikhuikizi ayi busonga; minsiku miandi mioso mifueni mu tudulu diana, 8 mikindusu mu zithangu zioso ayi mu kadika mvu; mivangulu mu kikhuikizi ayi mu bufuana. 9 Niandi wuvana khudulu kuidi batu bandi; niandi wutumina nguizani andi mu zithangu zioso. Dizina diandi didi dinlongo ayi tsisi didi. 10 Kinzika Yave yawu thonono yi nduenga, Babo bobo beti landakana minsiku miandi babeki diela dimboti. Niandi vuidi nzitusu mu zithangu zioso.

112 Luzitisa Yave! Lusakumunu kuidi mutu wowo weti kinzika Yave; wowo weti mona khini mu zithumunu ziandi. 2 Bana bandi bela ba lulendo va ntoto; Tsungi yi batu balulama yela sakumunu. 3 Bima biwombo ayi kimvuama bidi mu nzo andi ayi busonga buandi bunzingilanga mu zithangu zioso. 4 Ka diambu ko mu tombi, kiezila kieti kienzuka mu diambu di batu

balulama mu mintima; mu diambu di nkua nlemvo ayi nkua kiadi ayi mutu wusonga. 5 Mamboti mela kuiza kuidi mutu wowo wunkabulanga mu luzolo ayi wundevisanga mu kambu kuiku; ayi wundiatisanga bisalu biandi mu busonga. 6 Bukiedika kalendi nikuka ko; mutu wusonga wela tebukulungu moyo mu zithangu zioso. 7 Kalendi mona zitsangu zimbimbi tsisi ko. Ntim'andi widi wukinda, wuntulanga diana mu Yave. 8 Ntim'andi widi mu luvovomo, kalendi mona tsisi ko ku tsuka wela nunga mu tala batu bobo beti kunlenda. 9 Wunkabulanga mu zindambu zioso makaba mu diambu di nsukami; busonga buandi bunzingilanga mu zithangu zioso; phok'andi yela vumbulu ngolo mu nzitusu. 10 Mutu wumbimbi wela bumona ayi wela fuema; wela kueta meno ayi wela lalakana. Zikhanu zi mutu wumbimbi ziela kituka ziphamba.

113 Nkembo kuidi Yave! Luzitisa Yave luzitisa beno bisadi bi Yave; luzitisa dizina di Yave. 2 Bika dizina di Yave dizitusu tona buabu nate mu zithangu zioso; 3 Bika dizina di Yave dizitusu tona kuntotukilanga thangu nate ku buangu yeti diamina. 4 Yave widi wuyayusu ku yilu makanda moso, nkembo andi ku mbata diyilu. 5 Nani dedikini banga Yave, Nzambi, eto niandi wutula kundu kiandi ki kipfumu ku yilu 6 mutu wowo weti yinama mu tala diyilu ayi ntoto e? 7 Weti totula nsukami mu mbungi-mbungi; ayi niandi weti vumbula nkua kiadi mu dikuka di dibombi. 8 Weti kuba vuandisa va kimosi ayi bana ba mintinu va kimosi ayi bana ba mintinu mi batu bawu. 9 Niandi wuvuandisa sita ki nketo mu nzo; banga ngudi yi bana yilembo moni khini Luzitisa Yave.

114 Mu thangu Iseli katotuka mu Ezipite, nzo yi Yakobi mu batu beti tuba mbembo yi nzenza; 2 Yuda dikituka buangu kinlongo ki Nzambi, Iseli tsi andi. 3 Mbu wumona ayi wutina; Yolidani yivutuka ku manima. 4 Miongo midumuka banga mamemi mambakala; miongo mifioti banga bana ba mamemi. 5 A mbi bivangama, ngeyo mbu, muingi wutina ngeyo Yolidani, muingi wuvutuka ku manina e? 6 Ngeyo miongo, muingi wudumuka banga mamemi ma mbakala, miongo mifioti banga bana ba mememi e? 7 Tita, a ntoto, va meso ma Yave va meso ma Nzambi yi Yakobi. 8 Niandi wunkitulanga ditadi buindi ki nlangu, ditadi dingolo zitho zi nlangu.

115 Bika kuidi beto, a Yave, bika kuidi beto; vayi kuidi dizina diaku kuba nkembo, mu diambu di luzolo luaku ayi kikhuikizi kiaku. 2 Bila mbi makanda malembo tubila ti: “Kuevi kuidi Nzambi awu e?” 3 Nzambi eto widi ku Diyilu, niandi weti vanga moso katidi. 4 Vayi bitumba biawu bidi palata ayi nolo; bivangulu mu mioko mi batu. 5 Bibeki miunu vayi bilendi yoluka ko; meso vayi bilendi mona ko. 6 Bibeki matu vayi bilendi wa ko; mayilu vayi bilendi wa tsudi ko. 7 Bibeki mioko vayi bilendi simba ko, malu vayi bilendi diata ko. Voti bilendi totula ko biyoko mu phovi-yi-dilaka diawu. 8 Batu bobo bavanga biawu bela ba banga biawu, ayi buawu bobo buela bela batu boso bobo bantulanga diana mu biawu. 9 A nzo yi Iseli, tula diana mu Yave. Niandi nsadisi awu ayi nkaku awu. 10 A Nzo yi Aloni, tula diana mu Yave. Niandi nsadisi awu ayi nkaku awu. 11 Beno lueti kunkinzika, lutula diana mu Yave. Niandi nsadisi awu ayi nkaku awu. 12 Yave weti kututebukila moyo ayi wela kutusakumuna. Wela sakumuna nzo yi Iseli, wela sakumuna nzo yi Aloni. 13 Wela sakumuna bobo beti kinzika Yave, batu baphamba va kimosi ayi batu banneni. 14 Bika Yave kaluwokisa, beno ayi bana beno va kimosi. 15 Bika Yave kalusakuna, mvangi wu diyilu ayi ntoto. 16 Yave niandi vuidi Diyilu dizangama vayi ntoto wuvanu kuidi mutu. 17 Kadi sia ti bafua bawu beti zitisa Yave; bobo bankuendanga ku tsi yidi dio sui. 18 Vayi beto tueti yayisa Yave tona buabu nate mu zithangu zioso. Luzitisa Yave.

116 Ndieti zola Yave bila niandi weti wa mbembo' ama weti wa yamikina kuama mu diambu di kiadi. 2 Bila niandi wutamba dikutu diandi kuidi minu, ndiela kuntela sumbu ndilembo zingi. 3 Minsinga mi lufua mimfietikisa; tsisi yi tsi yi bafua yibua va minu; ndibedoso kuidi ziphasi ayi maniongo. **(Sheol h7585)** 4 Buna nditedila dizina di Yave; “A Yave, wuphukisa!” 5 Yave widi nkua nlemvo ayi widi wusonga; Nzambi eto widi nkua kiadi. 6 Yave wunkebanga batu badi bakuluka mu mintima; bu ndiba mu nkinza wu ngolo niandi wuphukisa. 7 Ba mu luvundulu mu zithangu ziwombo, a muel'ama bila Yave wuba wumboti kuidi ngeyo. 8 Bila ngeyo, a Yave, wukula muel'ama mu lufua; meso mama mu matsuela, malu mama mu bumina thutu 9 muingi ndibaka bu diatila va ntuala Yave, va mbata ntoto wu batu badi moyo. 10 Ndiwilukila, diawu nditubila: “mu ziphasi zingolo

ndidi." 11 Ku tsi maniongo mama ndituba: "batu boso
badi bankua luvunu." 12 Buevi ndilendi futila Yave
mu mamboti mandi moso kuidi minu e? 13 Ndiela
vumuna mbungu yi phulusu ayi ndiela tela dizina di
Yave. 14 Ndiela dukisa zindefi ziama zioso kuidi Yave;
va meso ma batu bandi boso. 15 Lufua lu banlongo ba
Yave thalu luidi va meso mandi. 16 A Yave, bukiedika
ndidi kisadi kiaku; ndidi kisadi kiaku, muana wu kisadi
kiaku ki nketo. Ngeyo wukhula mu zisieni ziama. 17
Ndiela kutambika makaba ma phutudulu matondo ayi
ndiela tela dizina di Yave. 18 Ndiela dukisa zindefi
ziama zioso kuidi Yave; va meso ma batu bandi boso,
19 mu zimpangu zi Nzo Yave, va khatitsik'aku ngeyo
Yelusalemi. Luzitisa Yave.

117 Luzitisa Yave, beno makanda moso. Lunyayisa
beno batu boso. 2 Bila luzolo luandi luidi
lunneni kuidi beto, ayi kikhuikizi kiandi kinzingilanga
mu zithangu zioso. Luzitisa Yave.

118 Luvutudila Yave matondo bila niandi widi
wumboti; luzolo luandi lunzingilanga mu
zithangu zioso. 2 Bika Iseli katuba: luzolo luandi
lunzingilanga mu zithangu zioso. 3 Bika nzo yi Aloni
yituba: luzolo luandi lunzingilanga mu zithangu zioso.
4 Bika bobo beti kinzika Yave batuba; luzolo luandi
lunzingilanga mu zithangu zioso. 5 Ku tsi ziphasi
ziama, ndiyamikina kuidi Yave, ayi wuphana mvutu bu
kaphuandisa mu kiphuanza. 6 Yave widi ku ndambu'
ama, ndilendi mona tsisi ko. Buna mutu mbi kalenda
ku phanga e? 7 Yave widi ku ndambu'ama, niandi
nsadisi ama; buna ndiela nunga mu tala bambeni
ziama. 8 Bulutidi mboti mu suaminanga mu Yave
viokila mu tula diana mu mutu. 9 Bulutidi mboti
mu suaminanga mu Yave viokila mu tula diana mu
bana ba mintinu. 10 Makanda moso manzungidila
vayi mu dizina di Yave, ndilembo babungi. 11 Mawu
manzungidila, ku ndambu ka ndambu vayi mu dizina
di Yave, ndilembo babungi. 12 Mawu manzungidila
banga ziniosi, vayi zifuidi mu nsualu banga zitsendi
zinlema mbazu; mu dizina di Yave, ndilembo babungi
13 Bandunguna ku mbusa muingi ndibua vayi Yave
wutsadisa. 14 Yave niandi zingolo ziama ayi nkung'
ama; niandi wuyika phulusu ama. 15 Yamikina ku
khini ayi ku ndungunu kulembo wakana mu zinzo
zi ngoto zi batu basonga: koko ku lubakala ku Yave
kuvanga mambu ma lulendo. 16 Koko ku lubakala ku
Yave kuidi ku zangama ngolo; koko ku lubakala ku
Yave kuvanga mambu ma lulendo. 17 Ndilendi fua
ko vayi ndiela zinga ayi ndiela yamikisa momo Yave
kavanga. 18 Yave wuphana thumbudulu mu kingolo;
vayi kasia kundiekula ko mu lufua. 19 Nzibudila mielo
mi busonga, ndiela kota ayi ndiela vutudila Yave
matondo. 20 Wawu, wawu muelo wu Yave, vawu
basonga bafueti kotila. 21 Ndiela kuvutudila matondo
bila ngeyo wuphana mvutu wuyika phulusu ama. 22
Ditadi diloza mintungi diyika ditadi dilutidi mfunu
va fuma ki nzo. 23 Yave wuvanga diambu diodi ayi
didi diambu ditsiminanga va meso meto. 24 Kiaki
kiawu lumbu kivanga Yave, bika tumona khini ayi
tuyangalala mu lumbu beni. 25 A Yave, wutuvukisa! A
Yave, wutusadisa tuluta kuenda ku ntuala. 26 Bika
kasakumunu mutu wowo wunkuizila mu dizina di
Yave; tona ku nzo Yave, tulembo kulusakumuna. 27
Yave niandi Nzambi ayi niandi wutukienzula; ayi
mangiemvo mu mioko, lukota mu ntanda; nate ku
ziphoka zi diziku dimvikulungu makabu. 28 Ngeyo
Nzambi ama ayi ndiela kuvutudila matondo. Ngeyo
Nzambi ama ayi ndiela kuyayisa. 29 Luvutudila Yave
matondo bila niandi widi wumboti, bila luzolo luandi
lunzingilanga mu zithangu zioso.

119 Lusakumunu kuidi bobo bandiatilanga mu
zinzila ziawu zikambulu tsembolo, bobo
bandiatilanga boso buididi mina mi Yave. 2
Lusakumunu kuidi bobo bankebanga zinzengolo
ziandi; ayi bakutombanga mu mintima miawu
mimvimb; 3 bavanganga ko kadi diambu di mbimbi,
bandiatilanga mu zinzila ziandi. 4 Ngeyo wuvana
minsiku mu diambu mikinzuku bumboti. 5 A bika
zinzila ziama ziba zitelama dio ngui mu diambu
ndikizika zinzengolo ziaku; 6 Buna ndilendi fua tsoni
ko bu ndiela keba zithumunu ziaku zioso. 7 Ndiela
kuzitisa mu ntima wululama; banga minu ndilonguka
mina miaku misonga. 8 Ndiela kinzika zinzengolo
ziaku, kadi tumbu ku ndiekula. 9 Buevi ditoko
kalenda kebila nzil'andi yi vedila e? Mu zinganga boso
buidi mambu maku. 10 Ndikutomba mu ntim'ama
wumvimba, kadi tala ti ndivengama mu zithumunu
ziaku. 11 Ndisimbidila mambu maku mu ntim'ama
mu diambu ndibika vola masumu kuidi ngeyo. 12
Nzitusu kuidi ngeyo, a Yave wundonga zinzengolo
ziaku. 13 Mu bididi biama, ndilembo tangi mina mioso
mintotukanga mu munu aku. 14 Ndieti mona khini
mu landakana zinzengolo ziaku banga mutu wowo
wumona khini mu kimvuama kiwombo. 15 Ndieti

yindula minsiku miaku ayi ndieti kinzika zinzila ziaku. **16** Ndieti mona khini mu zinzengolo ziaku, ndilendi lenza ko mambu maku. **17** Vangila kisadi kiaku mamboti ayi mu ndiela zinga; ndiela tumukina mambu maku. **18** Zibula meso mama mu diambu mona mambu matsiminanga mu mina miaku. **19** Ndidi nzenza vava mbata ntoto; kadi kutsuekila zithumunu ziaku. **20** Muel'ama widi dilemina di ngolo; mu diambu di mina miaku mu zithangu zioso. **21** Ngeyo wunteminanga batu badi luniemo, bobo basingu ayi bobo bavengama mu zithumunu ziaku. **22** Thatudila tsoni ayi dienzi bila ndieti keba zinzengolo ziaku. **23** Ka diambu ko minyandi mivuendi va kimosi ayi mikuthubidila; kisadi kiaku kiela yindula zinzengolo ziaku. **24** Zinzengolo ziaku zinkumbonisanga khini, zikuphananga zindongi. **25** Ndivuanda mu mbungi-mbungi; keba luzingu luama boso buididi mambu maku. **26** Nditangila zinzila ziama ayi ngeyo wuphana mvutu; wundonga zinzengolo ziaku. **27** Bika ndisudika malongi ma minsiku miaku; buna ndiela yindula matsiminanga maku. **28** Muel' ama widi wuvonga mu kiadi, wukhindisa boso buididi mambu maku. **29** Bika wuphengumuna mu zinzila zi luvunu; wumbonisa nlemvo mu mina miaku. **30** Ndisobula nzila yi Kiedika; nditula ntim'ama mu mina miaku. **31** Ndidi wukangama mu zinzengolo ziaku, a Yave; kadi kumbika ndifua tsoni. **32** Ndilembo zawula mu nsolo wu zithumunu ziaku bila ngeyo wuvuandisa ntim'ama mu kiphuanza. **33** Wundongisa, a Yave, mu landakana zinzengolo ziaku buna ndiela kuzikeba nate ku tsukulu. **34** Wuphana diela ayi ndiela keba mina miaku ayi ndiela ku mikinzika mu ntim'ama wumvimba. **35** Wuthuadisa mu nsolo wu zithumunu ziaku bila muawu ndieti moninanga khini. **36** Balula ntim'ama kuidi zinzengolo ziaku; vayi bika kuidi ndandu yi luvunu. **37** Botula meso mama mu bima biphamba; keba luzingu luama boso buididi mambu maku. **38** Dukisila kisadi kiaku tsil'aku, muingi babaka bukukinzikila. **39** Vengumuna mvuezolo wowo ndilemou moni tsisi bila mina miaku midi mimboti. **40** Phila phuila ndidi yi minsiku miaku; keba luzingu luama mu busonga buaku. **41** Bika luzolo luaku lungolo lutula kuidi minu, a Yave, phulusu aku boso buididi tsil'aku, **42** buna ndiela baka bu vanina mvutu kuidi mutu wowo wulembo kumfingi bila nditula diana diama mu mambu maku. **43** Kadi tumbu botula mvimba mambu ma kiedika mu munu'ama bila ndintulanga diana diama mu mina miaku. **44** Ndiela tumukinanga Mina miaku kadika thangu mu zithangu zioso ayi mu kadika mvu. **45** Ndiela diatilanga mu kiphuanza bila nditomba minsiku miaku. **46** Ndiela yolukila zinzengolo ziaku va ntuala mintinu ayi ndilendi fua tsoni ko. **47** Bila khini ndieti mona mu zithumunu ziaku, bila ndieti ku zizola. **48** Ndimvumuna mioko miama kuidi zithumunu ziaku, ziozi ndieti zola ayi ndiela yindulanga zinzengolo ziaku. **49** Tebukila moyo mambu maku kuidi kisadi kiaku; bila ngeyo wuphana diana. **50** Mbombolo ama mu ziphasi ziama yawu yayi: tsil'aku yeti kitula luzingu luama lumona. **51** Batu ba luniemo batsekinina ngolo boso buididi luzolo luawu vayi ndisia vengama ko mu Mina miaku. **52** Nditebukila moyo mina miaku mikhulu, a Yave ayi ndintambula mbombolo mu miawu. **53** Kiadi kimbuila mu diambu di batu bambimbi; bobo beti loza Mina miaku. **54** Zinzengolo ziaku ziawu zingudi zi mambu ma minkunga miama ku kadika buangu kioki ndieti leka. **55** Nditebukilanga moyo dizina diaku va builu, a Yave, ayi ndiela keba Mina miaku. **56** Diadi diba diambu ndisadila: ndintumukina minsiku miaku. **57** Ngeyo kuku kiama, a Yave. Ndivana tsila ti ndiela tumukina mambu maku. **58** Nditomba zizi kiaku mu ntim'ama wumvimba, wutsila nlemvo boso buididi tsil'aku. **59** Ndiyindula zinzila ziama ayi nditadisa malu mama kuidi zinzengolo ziaku. **60** Ndiela tula nsualu ayi ndilendi zingila ko; mu diambu di keba zithumunu ziaku. **61** Ka diambu ko batu bambimbi bakhengi mu minsinga vayi ndisia zimbakana ko Mina miaku. **62** Ndieti kotuka va midi miphipa mu kuvutudila matondo mu diambu di Mina miaku misonga. **63** Ndidi nkundi wu batu boso bobo beti kukinzika ayi wu bobo beti landakana minsiku miaku. **64** Ntoto wufulukidi mu luzolo luaku, a Yave; bika wundonga zinzengolo ziaku. **65** Vangila kisadi kiaku mamboti boso buididi mambu maku, a Yave. **66** Bika wundongisa nzayilu ayi tsudukulu yimboti bila ndiwilukila zithumunu ziaku. **67** Tuamina ndiba mu phasi, minu ndiba ndiengidi vayi buabu ndieti tumimina mambu maku. **68** Ngeyo widi wumboti ayi momo weti vanga madi mamboti; bika wundongisa zinzengolo ziaku. **69** Ka diambu ko batu ba luniemo balembo bivisa nzitusu ama mu mambu ma luvunu mu diambu diama minu ndiela kebanga minsiku miaku mu ntim'ama wumvimba. **70** Mintima miawu midi mi matadi ayi miwanga ko vayi minu khini ndieti mona mu mina miaku. **71** Didi diambu di mboti kuidi minu mu monoso phasi muingi

ndilonguka zinzengolo ziaku. **72** Mina mitotukila mu munu aku milutidi mfunu kuidi minu viokila zimili zimili zi bivanzi bi nolo ayi bi palata. **73** Mioko miaku miawu mikhubika ayi miphanga. Bika wuphana tsudukulu yi longukila zithumunu ziaku. **74** Bika bobo beti ku kinzika bamona khini bu beti kumbona, bila nditula diana diama mu mambu maku. **75** Nzebi, a Yave, ti mina miaku midi misonga mu kikhuikizi ngeyo wumbonisa phasi. **76** Bika luzolo luaku lu ngolo luba mbombolo ama boso buididi tsila yoyi wusila kisadi kiaku. **77** Bika kiadi kiaku kiba va minu mu diambu ndizinga bila khini ndieti mona Mina miaku. **78** Bika batu ba luniemo bafua tsoni, mu mambimbi beti kuphangila mu kambu bila vayi minu ndiela yindulanga minsiku miaku. **79** Bika bobo beti ku kinzikanga babaluka kuidi minu; bobo beti sudika zinzengolo ziaku. **80** Bika ntim'ama wuba wukambu tsembolo va ntuala zinzengolo ziaku mu diambu ndibika fuisu tsoni. **81** Muel'ama wuvongidi mu diambu di phuila yi phulusu aku; vayi ndintula diana diama mu mambu maku. **82** Meso mama mavongidi; malembo tadidila tsil'aku; ndituba: “thangu mbi wela kuiza ku mbomba e?” **83** Ka diambu ko ndidi banga kamununu ki vinu kitudulu va muisi; vayi ndisia zimbakana ko zinzengolo ziaku. **84** Nate thangu mbi kisadi kiaku kafueti vingidila e? Thangu mbi wela vanina thumbudulu kuidi batu bobo beti ku ndiamisa e? **85** Batu ba luniemo bakebi mabulu ma mintambu mu diambu diama; buawu ko bobo buididi Mina miaku. **86** Zithumunu ziaku zioso zifueni mu tudulu diana; bika wutsadisa bila batu balembo ndiamisa mu kambu bila. **87** Keti fioti kuandi fisiala nganu bambotudi va ntoto; vayi minu ndisia loza ko minsiku miaku. **88** Keba luzingu luama boso buididi luzolo luaku ayi ndiela tumukina zinzengolo zi munu aku. **89** Mambu maku, a Yave, manzingilanga mu zithangu zioso; madi matelama dio ngui mu diyilu. **90** Kikhuikizi kiaku kinzingilanga mu zitsungi zioso. Ngeyo wukindisa ntoto ayi wawu wulembo zingila. **91** Mina miaku minzingilanga nate lumbu kiaku: bila bima bioso bieti kusadila. **92** Enati Mina miaku misia kumbonisa khini ko nganu ndibiva mu ziphasi ziama. **93** Ndilendi zimbakana ko minsiku miaku bila mu miawu weti kebila luzingu luama. **94** Wuphukisa bila ndidi waku; nditomba minsiku miaku. **95** Batu bambimbi balembo mfiedi mu diambu bambunga; vayi ndiela yindula zinzengolo ziaku. **96** Mu kadika diambu di fuana, ndilembo moni ndilu; vayi zithumunu ziaku zisiko kadi ndilu. **97** A phila ndieti zodila mina miaku! Miawu ndieti yindula mu lumbu kimvimba. **98** Zithumunu ziaku zikhitula mutu wu nduenga viokila bambeni ziama bila ziawu zidi kaka yama mu zithangu zioso. **99** Minu ndieti luta sudika viokila minyiyisi miama mioso bila ndinyindulanga zinzengolo ziaku. **100** Minu ndieti luta sudika viokila bakulutu bila ndinkebanga minsiku miaku. **101** Ndikeba malu mama mu diatila mu woso-woso nsolo wu mbimbi mu diambu dikeba mambu maku. **102** Ndisia vengama ko mu mina miaku bila ngeyo veka wundonga. **103** A phila lueki mambu maku madi mu munu ama viokila niosi mu munu ama. **104** Mbeki diela mu diambu di minsiku miaku; diawu ndinlendilanga woso-woso nsolo wu mbimbi. **105** Mambu maku madi muinda mu malu mama ayi kiezila mu nsolo'ama. **106** Ndinzenga ndefi ayi ndiyikindisa: ti ndiela landakana mina miaku mi busonga. **107** Ndimona ziphasi ziwombo; keba luzingu luama, a Yave, boso buididi mambu maku. **108** Kikinina, a Yave, minsitusu mi luzolo mi munu ama ayi wundongisa mina miaku. **109** Ka diambu ko kadika thangu ndieti nata luzingu luama mu mioko miama, ndikadi zimbakana Mina miaku. **110** Batu bambimbi balekidi ntambu mu diambu diama, vayi ndisia vengama ko mu minsiku miaku. **111** Zinzengolo ziaku zidi kiuka kiama mu zithangu zioso; ziawu zidi khini yi ntim'ama. **112** Ntim'ama wuvuendi mu kebanga zinzengolo ziaku nate kuna tsuka. **113** Ndieti lenda batu badi mintima miodi, vayi ndieti zola Mina miaku. **114** Ngeyo suamunu kiama ayi nkaku'ama; nditula diana diama mu mambu maku. **115** Bika luthatukila beno batu lueti vanga mambu mambimbi; muingi ndikeba zithumunu zi Nzambi ama. **116** Bika wukhindisa boso buididi tsil'aku buna ndiela zinga; kadi tala ti diana diama dilalukusu. **117** Bika ngeyo wuba singumunu kiama ayi ndiela kulu; buna ndiela talanga zinzengolo ziaku mu zithangu zioso. **118** Ngeyo wuloza batu boso bobo beti zimbala mu zinzengolo ziaku bila luvunu luawu luidi lu phamba. **119** Batu boso bambimbi ba ntoto, ngeyo weti kuba vengumuna banga tsobo diawu minu ndieti zodila zinzengolo ziaku. **120** Nsuni ama wulembo titi mu diambu di tsisi aku; thelimini mu boma bu mina miaku. **121** Ndivanga mambu masonga ayi mafuana kadi kundiekula kuidi minyamisi miama. **122** Kubikila kisadi kiaku mamboti; kadi tala ti batu ba luniemo bandiamisa. **123** Meso mama mavongidi,

malembo tadidila phulusu aku, malembo tadidila tsil'aku yisonga. **124** Vangila kisadi kiaku mamboti boso buididi luzolo luaku ayi wundonga zinzengolo ziaku. **125** Ndidi kisadi kiaku; wuphana diela, muingi ndisudika zinzengolo ziaku. **126** Thangu yifueni kuidi ngeyo mu sala, a Yave; mina miaku mibundukidi. **127** Bila ndieti zola zithumunu ziaku viokila nolo, viokila kutu nolo yithalu; **128** ayi bila ndilembo kinzika minsiku miaku mioso milulama Ndinlendanga woso-woso nsolo wu mbimbi. **129** Zinzengolo ziaku zidi zi matsiminanga diawu ndieti kuzitumukina. **130** Zaba ti mambu maku meti vana kiezila; meti vana diela kuidi batu baphamba. **131** Ndinzibula munu ama ayi ndivumuna mu phuila yi ngolo yi zithumunu ziaku. **132** Baluka kuidi minu ayi wumbona kiadi, banga bobo weti vangila mu zithangu zioso kuidi bobo banzolanga dizina diaku. **133** Tuadisa zithambi zi malu mama boso buididi mambu maku, kadi tala kadi disumu di ndiadila. **134** Wukhula mu kuamusu wu batu mu diambu ndibaka bu tumukina minsiku miaku. **135** Kienzudila kisadi kiaku zizi ayi wundongisa zinzengolo ziaku. **136** Matsuela mawombo malembo kumbi mu meso mama banga mila mi nlangu mu diambu Mina miaku mikadi kinzuku. **137** Ngeyo widi wusonga, a Yave ayi mina miaku midi milulama. **138** Zinzengolo wutula zidi zisonga, zidi zifuana mboti mu siwulu diana. **139** Bufula buama mu kusadila bulembo tsukisa ntima, bila bambeni ziama zisi zaba ko mambu maku. **140** Zitsila ziaku zimonika ti zidi zikiedika, ayi kisadi kiaku wukuzizolanga. **141** Ka diambu ko ndidi mutu wuvumbama ayi wulenzu, ndikadi zimbakana minsiku miaku. **142** Busonga buaku buidi mu zithangu zioso ayi mina miaku midi mikiedika. **143** Ziphasi ayi maniongo bimbuididi, vayi zithumunu ziaku zikumbonisanga khini. **144** Zinzengolo ziaku zidi zilulama mu zithangu zioso; wuphana diela muingi ndizinga. **145** Nditela mu ntim'ama wumvimba; wuphana mvutu, a Yave ayi ndiela kinzika zinzengolo ziaku. **146** Ndikutela, wuphukisa ayi ndiela keba zinzengolo ziaku. **147** Ndieti kotuka tuamina nkielo buisi wuba ayi ndinyamikinanga muingi wutsadisa; minu nditula diana diama mu mambu maku. **148** Meso mama meti ba mazibuka tuamina khiesa yi builu, mu diambu ndiyindula zitsila ziaku. **149** Wa mbembo'ama boso buididi luzolo luaku keba luzingu luama, a Yave, boso buididi mina miaku **150** Bobo beti kubika zikhanu zimbimbi bafikimini, vayi thama badi ayi Mina miaku. **151** Muaki, ngeyo widi wufikama, a Yave ayi zithumunu ziaku zioso zidi zikiedika. **152** Tona thama ndizaba, ndilongukala zinzengolo ziaku ti ngeyo wumana zibieka mu zithangu zioso. **153** Bika wutala ziphasi ziama ayi bika wukhula bila ndisia zimbakana ko Mina miaku. **154** Bika wunduanina ayi bika wukhula, keba luzingu luama boso buididi zitsila ziaku. **155** Phulusu thama yidi mu diambu di batu bambimbi bila batombanga ko zinzengolo ziaku. **156** Kiadi kiaku kidi kinneni, a Yave; keba luzingu luama boso buididi mina miaku. **157** Batu bobo beti kundenda badi bawombo ayi beti kundiamisa; vayi ndikadi vengama mu zinzengolo ziaku. **158** Ndieti kakumukina batu bobo bakambulu minu bila batumukinanga ko mambu maku **159** Tala phila ndieti zodila minsiku miaku, keba luzingu luama, a Yave, boso buididi luzolo luaku. **160** Mambu maku moso madi makiedika; Mina miaku mioso misonga midi mu zithangu zioso. **161** Minyadi mindiamisini mu kambu bila vayi ntim'ama wulembo titi va ntuala mambu maku. **162** Khini ndieti mona mu tsil'aku banga mutu beki kiuka kinneni mu mvita. **163** Ndieti lenda ayi ndieti kakumukina luvunu vayi ndieti zola Mina miaku. **164** Ndieti kuzitisa mu tsambuadi di zikhumbu mu lumbu mu diambu di Mina miaku misonga. **165** Ndembama yiwombo yidi kuidi bobo banzolanga Mina miaku; kuisi ko diambu dimosi diba lenda buminina thutu **166** Ndilembo vingila phulusu aku, a Yave ayi ndieti landakana zithumunu ziaku. **167** Ndieti tumimina zinzengolo ziaku bila ndieti kuzizola ngolo **168** Ndieti tumimina minsiku miaku ayi zinzengolo ziaku bila ngeyo zebi zinzila ziama zioso. **169** Bika yamikina kuama kutula va ntual'aku, a Yave wuphana diela boso buididi mambu maku. **170** Bika ndombolo ama yitula va ntual'aku; wukhula boso buididi tsil'aku. **171** Bika bididi biama bisapika mu nzitusu aku bila weti kundonga zinzengolo ziaku **172** Bika ludimi luama luyimbila mambu maku bila zithumunu ziaku zioso zidi zisonga. **173** Bika koko kuaku kuba kukubama mu kutsadisa bila ndisobula minsiku miaku. **174** Phuila yingolo ndiba mu mona phulusu aku, a Yave ayi Mina miaku mikumbonisanga khini. **175** Bika ndizinga muingi ndizitisa ayi bika mina miaku mitsimba **176** Ndidiengila banga nkangu wu mamemi mazimbala, tomba kisadi kiaku, bila ndisia zimbakana ko zithumunu ziaku.

120 Nkunga wuyimbudulu mu nzila yikuendila ku nzo Yave. Nditela Yave mu ziphasi ziama ayi niandi wupheni mvutu. **2** Wuphukisa, a Yave, mu bididi bi luvunu ayi mu ludimi luidi mayuya. **3** Mbi kalenda kuvangila ayi mbi kalenda buela, ludimi luidi mayuya e? **4** Wela kuvana thumbudulu mu madionga ma kinuani malengulu bumboti; mu makala ma mbazu, ma nungu-tsendi, **5** mabienga kuidi minu bu ndilembo vuandi ku Metsiseki; bu ndieti zingila mu zinzo zi ngoto zi Kedali. **6** Mu bilumbu biwombo ndizingila va khatitsika batu bobo banlendanga ndembama. **7** Minu ndidi mutu wu ndembama; vayi minu yoluka, buna bawu beka yindula mvita.

121 Nkunga wuyimbudulu mu nzila yikuendila ku nzo Yave. Ndimvumbulanga meso mama ku miongo, kuevi kuela totukila lusadusu luama e? **2** Lusadusu luama luntotukila kuidi Yave; mvangi wu diyilu ayi ntoto. **3** Kalendi bika ko kulu kuaku kusialumuka; mutu wowo weti kukebanga kalendi niungina ko. **4** Bukiedika, mutu wowo weti sunga Iseli, kalendi niungina ko voti leka tulu ko **5** Yave niandi wukusunganga, niandi kitsusula kiaku va koko kuaku ku lubakala. **6** Thangu yilendi ku vanga ko mbimbi va muini voti ngondi va builu. **7** Yave wela kukebanga mu mambimbi moso, niandi wela sunganga luzingu luaku. **8** Yave wela kusunga mu kuiza kuaku ayi mu kuenda kuaku tona buabu nate mu zithangu zioso.

122 Nkunga Davidi wuyimbudulu mu nzila yikuendila ku nzo Yave. Khini ndimona bu bakhamba ti: “Bika tuendanu ku nzo Yave”. **2** Malu meto matelimini mu mielo miaku, a Yelusalemi. **3** Yelusalemi ditungu banga divula. Diodi dikangama ngolo va kimosi **4** Kuna kueti kuiza zimvila, zimvila Yave mu diambu di zitisa dizina di Yave boso buididi zinzengolo zivanu kuidi Iseli. **5** Bila kuna kutelimini bikundu bi kipfumu bi tsambusulu; bikundu bi kipfumu bi nzo yi Davidi. **6** Lusambila mu diambu di ndembama yi Yelusalemi. Bika bobo beti kuzola bamona luvovomo. **7** Bika ndembama yiba mu bibaka biaku ayi luvovomo mu zinzo ziaku zinneni. **8** Mu diambu di bakhomba ziama ayi bakundi bama ndiela tuba “bika ndembama yiba yaku”. **9** Mu diambu di nzo Yave, Nzambi eto, ndiela tomba mamboti maku.

123 Nkunga wunyimbudulu mu nzila yikuendila ku nzo Yave. Ndimvumbula meso mama kuidi ngeyo Yave ngeyo beki kundu kiaku ki Kipfumu mu diyilu. **2** Banga meso ma bavika meti tala mioko mi bapfumu bawu; banga meso ma kisadi kinketo mantalanga mioko mi pfumu andi wu nketo; buawu bobo meso meto mantadilanga kuidi Yave, Nzambi eto, nate kela kutumona kiadi. **3** Wutumoni kiadi, a Yave, wutumoni kiadi bila nlenzo wuwombo tutambudi. **4** Mvuezolo wuwombo tutambula kuidi bankua luniemo; nlenzo wuwombo kuidi bankua lunangu.

124 Nkunga Davidi wunyimbudulu mu nzila yikuendila ku nzo Yave. Bika Iseli katuba: Enati Yave kasia ba ku ndambu'eto ko; **2** Enati Yave kasia ba ku ndambu eto ko mu thangu batu batelama mu kutunuanisa; **3** mu thangu nganzi awu yitubuila, keti nganu mina batumina bamoyo; **4** khuka nlangu yitumbu kutuvitumuna ayi nguma yi nlangu yitudiamisa, **5** minlangu mi nguma mitulalumuna. **6** Nzitusu wuba kuidi Yave mutu wowo wukambu kutuyekula batukanzuna mu meno ma miunu miawu. **7** Tutina banga nuni bu keti tinina mu dikondi di ntambi wu zinuni. Dikondi dikanzuka ayi beto tutina. **8** Lusadusu lueto luidi mu dizina di Yave, mvangi wu diyilu ayi ntoto.

125 Nkunga wunyimbudulu mu nzila yikuendila ku nzo Yave. Bobo bantulanga diana diawu mu Yave badi banga mongo wu Sioni, wowo wulendi nikuka ko vayi wunzingilanga mu zithangu zioso. **2** Banga miongo bu mizungididi Yelusalemi, buawu bobo Yave kazungididi batu bandi tona buabu nate mu zithangu zioso. **3** Nkawa wu kipfumu wu batu bambimbi wulendi vuandanga ko va mbata ntoto wukubukulu batu basonga; bila nganu batu basonga bela sadila mioko miawu mu vanga mambimbi. **4** Vanga mamboti, a Yave, kuidi batu bamboti, kuidi bobo badi balulama mu mintima. **5** Vayi bobo beti vengama mu diatila mu zinzila zivenga, Yave wela kuba lalikisa va kimosi ayi bobo bamvanganga mambimbi. Ndembama yibanga vadi Iseli.

126 Nkunga wunyimbudulu mu nzila yi kuendila ku nzo Yave. Mu thangu Yave kavutula batu bakangama ku Sioni, tuba banga batu banlota zindozi. **2** Miunu mieto miba miwala masevo; ludimi lueto minkunga mi khini. Buna batuba muidi makanda ti: “Yave wuba vangidi mambu manneni.” **3** Yave wutuvangidi mambu manneni; ayi khini yitufulukidi. **4** Vutula diaka kimvuama kieto, a Yave; banga bina

bimila bi minlangu ku Nengevi. 5 Bobo beti kuna
ayi matsuela mu meso, bela vedila mu minkunga mi
khini. 6 Wuntotukanga ku nganda ayi matsuela mu
meso; wunatanga mbongo mu kuna; weti vutuka ayi
minkunga mi khini mu natanga mimvumba mi biti.

127 Nkunga Salomo wunyimbudulu mu nzila
yikuendila ku nzo Yave. Enati Yave kakadi
tunga nzo, buna batu bobo balembo tungi mu phamba
kuandi balembu sadila. Enati Yave kakadi sunga
divula buna batu bobo balembo disungi mu phamba
kuandi balembo disungila. 2 Mu phamba kuandi lueti
kotukila nsuka-nsuka ayi lueti kambu vika lekilanga,
lueti sadilanga ngolo mu diambu di bidia bi dia; bila
bobuawu keti vanina kuidi bobo keti zola bu badi ku
tulu. 3 Bana badi kiuka kimbanga kuidi Yave, bosi
mbutu wu bana widi mfutu wumbanga kuidi niandi. 4
Banga madionga mu mioko mi kinuani ki lulendo,
buawu bobo buididi bana mutu kabutidi mu kimuana
kiandi. 5 Lusakumunu kuidi mutu wowo wuwesa bawu
mu khutu andi. Balendi fua tsoni ko mu thangu bela
tubana ayi bambeni ziawu ku muelo.

128 Nkunga wunyimbudulu mu nzila yikuendila
ku nzo Yave. Lusakumunu kuidi batu boso
bobo bobo beti kinzika Yave, bandiatilanga mu zinzila
ziandi. 2 Ngeyo wela dia mbutu wu kisalu kiaku.
Lusakumunu ayi mamboti biela ba biaku. 3 Nketo aku
wela ba banga vinu yidi mbozi yiwombo mu khati nzo
aku; bana baku banga mintiudila mi olive muyendila
mez'aku. 4 Buawu bobo buididi mutu wusakumunu,
wowo weti kinzika Yave. 5 Bika Yave kalusakumuna,
tona ku Sioni mu bilumbu bioso bi luzingu lueno; bika
lumona mamboti ma Yelusalemi 6 ayi bika lumona
bana ba bana beno. Bika ndembama yiba vadi Iseli.

129 Nkunga wunyimbudulu mu nzila yikuendila ku
nzo Yave. Bandiamisa ngolo tona mu bumuana
buama, bika Iseli katuba. 2 Bandiamisa ngolo tona
mu bumuana buama vayi basia ku ndunga ko. 3
Minkuni midima manima mama; batula muawu
minkala miawu mimula. 4 Vayi Yave widi wusonga;
niandi wuzenga minsinga mi batu bambimbi muingi
ndiba mu kiphuanza. 5 Bika babo beti lenda Sioni
bavutuka fua tsoni. 6 Bika baba banga biti bi mbata
muanzu, biobi bieti yuma tuamina biyunduka; 7
biobi mvedi kalendi wesa mu mioko miandi ko;
voti mutu wowo wunkanga mvumba kalendi wesi
mu mioko miandi ko. 8 Bika bobo bamviokila vana
babika tuba: "lusakumunu lu Yave lubanga yeno!
Tueti kulusakumuna mu dizina di Yave!"

130 Nkunga wunyimbudulu mu nzila yinkuendila
ku nzo Yave. Bu nditotuka mu mabulu madi
thipula, ndiyamikina kuidi ngeyo, a Yave. 2 A Yave, wa
mbembo'ama; bika wutamba matu maku mu yamikina
kuama mu diambu di lusadusu. 3 Enati ngeyo, a Yave,
weti tangisa masumu A Yave buna nani wulenda
telama e? 4 Vayi kuidi ngeyo kuidi ndemvukulu yi
masumu; diawu fueni kinzuku. 5 Ndimvingila Yave,
muel'ama wulembo vingila; ayi mu mambu mandi,
ndintula diana diama. 6 Muel'ama wumvingila Yave
viokila minsungi mimvingila nsuka. Nyinga viokila
minsungi mimvingila nsuka. 7 A Iseli, tula diana diaku
mu Yave Bila mu niandi muidi luzolo lu ngolo ayi mu
niandi muidi khudulu yiduka. 8 Niandi veka wela kula
Iseli mu masumu mawu moso.

131 Nkunga Davidi wunyimbudulu mu nzila
yikuendila ku nzo Yave. Ntim'ama wisi
luniemo ko, a Yave, meso mama masi lunangu
ko. Ndiyindulanga ko mambu malutidi manneni
voti momo madi matsiminanga kuidi minu. 2 Vayi
ndivumbika muel'ama ayi ndidingimisa wawu; banga
muana wutsombi wulemboso mabeni widi va kimosi
ayi ngudi andi; banga muana wutsombi wulemboso
mabeni buawu buididi muel'ama mu minu. 3 A
Iseli, tula diana diaku mu Yave tona buabu nate mu
zithangu zioso.

132 Nkunga wunyimbudulu mu nzila yikuendila
ku nzo Yave. A Yave, tebukila Davidi moyo
ayi ziphasi ziandi zioso kamona; 2 wuzenga ndefi
kuidi Yave ayi wuvanga lukanu kuidi nkua lulendo
wu Yakobi: 3 "Ndilendi kota ko mu nzo ama; voti
kuenda va mbuk'ama. 4 Ndilendi vana ko meso mama
minsua mu bua ku tulu; zindabu ziama mu laba, 5
nate ndimbakula buangu mu diambu di Yave, buangu
kivuanda mu diambu di nkua lulendo wu Yakobi." 6
Tuwa tsangu beni ku Efalata, tuwila yawu mu zitsola
zi Yali. 7 Bika tuenda ku buangu kiandi kioki keti
vuanda; bika tubuongama va ntuala kima kioki keti
tetika malu mandi. 8 Telama, a Yave, ayi kota ku
buangu kiaku kivundila ngeyo va kimosi ayi kesi yi
zingolo ziaku. 9 Bika zinganga ziaku zi Nzambi zivuata
busonga; bika banlongo baku bayimbila mu khini.

10 Mu diambu di Davidi kisadi kiaku, kadi loza mutu
aku wowo wuvinda mafuta. 11 Yave wuzenga ndefi
kuidi Davidi; ndefi yikiedika yoyi kalendi viakisa ko:
“wumosi mu nkun'aku ndiela tula va kundu kiaku ki
Kipfumu. 12 Enati bana baku bakebidi Nguizani ama
ayi zinzengolo ziozi ndiela ku balonga, buna bana
bawu bela vuanda va kundu kiaku ki kipfumu.” 13
Bila Yave wusobula Sioni; wuzola Sioni ngolo mu ba
buangu kiandi kika fueti vuandanga: 14 “Vava vadi
buangu kiama kivundila mu zithangu zioso. Vava
ndiela tula kundu kiama ki kipfumu bila ndizola
vawu. 15 Ndiela kunsakumuna mu bima biwombo;
minsukami miandi, ndiela kuba yukutisa mu bidia.
16 Ndiela vuika zinganga ziandi phulusu ayi kadika
thangu banlongo bandi bela yimbilanga mu khini.
17 Vava ndiela vanga phoka yi yunduka mu diambu
Davidi ayi kubika muinda mu diambu di mutu ama
ndivinda mafuta. 18 Ndiela vuika bambeni ziandi tsoni
vayi budu ki kipfumu kiela lezamanga. Va mbata ntu
andi.”

133 Nkunga Davidi wunyimbudulu mu nzila
yikuendila ku nzo Yave. Phila mboti ayi kitoko
kuidi bakhomba mu thangu zinzingilanga va kimosi
mu kithuadi. 2 Diambu beni didi banga mafuta ma
thalu madukulu ku ntu, mankumba nate mu mayedo,
mankumba nate mu mayedo ma Aloni, mankumba
nate mu zitsongi zi zilobi ziandi. 3 Didi banga bimi
bi Helimoni bieti kumba mu miongo mi Sioni, bila
kuna Yave keti vanina lusakumunu luandi, luzingu
mu zithangu zioso.

134 Nkunga wunyimbudulu mu nzila yikuendila
ku nzo Yave. Luzitisa Yave beno bisadi bioso
bi Yave; beno lunsalanga mu builu mu nzo Yave. 2
Vumbulanu mioko mieno mu buangu kinlongo ayi
luzitisa Yave. 3 Bika Yave mvangi wu diyilu ayi ntoto;
kalusakumuna tona ku Sioni.

135 Luzitisa Yave, luzitisa dizina di Yave, lunzitisa
beno bisadi bi Yave; 2 beno lunsalanga mu Nzo
Yave, mu ziphangu zi Nzo yi Nzambi eto. 3 Luzitisa
Yave bila Yave widi wumboti; luyimbila minzitusu mu
diambu di dizina diandi, bila didi diambu di kitoko.
4 Bila Yave wukisobudila Yakobi mu ba wandi veka,
Iseli, mu diambu kaba kiuka kioki kavuidi niandi
veka. 5 Nzebi ti Yave widi wunneni, ti Yave eto widi
wunneni viokila zinzambi zioso. 6 Muaki Yave weti
vanga moso kazodidi, mu diyilu ayi vava ntoto, mu
mimbu ayi mu mabulu mawu moso madi thipula. 7
Niandi wuntotulanga matuti mu zitsongi zi ntoto;
niandi wumfidisanga zitsiemo va kimosi ayi mvula
ayi wuntotulanga phemo mu bibuangu biandi biobi
kalundila wawu. 8 Niandi wuvonda bana batheti mu
Ezipite, bana batheti ba batu ayi ba bibulu. 9 Wufidisa
bidimbu biandi ayi matsiminanga va khatitsik'aku,
a Ezipite mu diambu di nuanisa Falawo ayi bisadi
biandi bioso. 10 Niandi wuvonda makanda mawombo
ayi wuvonda mintinu mi lulendo. 11 Sihoni ntinu
basi Amoli; Ongi ntinu basi Basani ayi mintinu mioso
mi Kana. 12 Ayi wuvana zitsi ziawu banga kiuka;
kiuka kuidi Iseli, batu bandi. 13 Dizina diaku, a Yave,
dinzingilanga mu zithangu zioso, zitsangu ziaku, a
Yave, mu zitsungi zioso. 14 Bila Yave wela nungisa batu
bandi ayi wela mona bisadi biandi kiadi. 15 Bitumba
bi makanda bidi bi palata ayi bi nolo; bivangulu mu
mioko mi batu; 16 bibeki miunu vayi bilendi tuba
ko; meso vayi bilendi mona ko; 17 Bibeki matu vayi
bilendi wa ko bisi kadi phemo ko mu miunu miawu.
18 Batu bobo beti vanga biawu bela ba banga biawu
ayi buawu bobo buela bela bobo bantulanga diana mu
biawu. 19 A nzo yi Iseli, luzitisa Yave. A nzo yi Aloni,
luzitisa Yave. 20 A nzo yi Levi, luzitisa Yave. Beno
lueti kunkinzika, luzitisa Yave. 21 Bika nzitusu wuba
kuidi Yave tona mu Sioni kuidi niandi weti vuanda ku
Yelusalemi. Luzitisa Yave.

136 Luvutudila Yave matondo bila niandi widi
wumboti, 2 Luvutudila Nzambi yi zinzambi
matondo, 3 Luvutudila Pfumu yi bapfumu matondo, 4
niandi kaka, wumvanganga matsiminanga, 5 niandi
wuvanga diyilu mu diela diandi 6 Niandi wuyalumuna
ntoto va mbata minlangu; 7 Niandi wuvanga kiezila
kingolo 8 thangu mu diambu di yadila muini, 9 ngondi
ayi zimbuetete mu diambu di yadila builu, 10 kuidi
niandi bila niandi wuvvonda bana batheti mu Ezipite,
11 ayi wutotula bana ba Iseli va khatitsika basi Ezipite
12 mu koko ku ngolo ayi ku yalumuka, 13 Kuidi niandi
bila niandi wuvasa mbu wu mbuaki mu zindambu
zizole, 14 ayi wuviokisila Iseli va khatitsika mbu
wu mbuaki, 15 vayi wulalumusa Falawo ayi masodi
mandi mu mbu wu mbuaki, 16 kuidi niandi bila niandi
wudiatisa batu bandi mu dikanga; 17 Niandi wuvonda
mintinu minneni, 18 ayi wuvonda mintinu mi lulendo,
19 Sihoni, ntinu basi Amoli, 20 ayi Ongi, ntinu basi
Basani, 21 ayi wuvana zitsi ziawu banga kiuka, 22

kiuka kuidi kisadi kiandi, Iseli, 23 kuidi niandi, mutu wowo wututebukila moyo mu kambu kueto ku luvalu, 24 ayi wutuvana kiphuanza mu bambeni zieto, 25 ayi niandi wumvananga bidia kuidi kioso-kioso vangu, 26 Luvutudila Nzambi yi diyilu matondo

137 Va muenda minlangu minneni mi Babiloni; tuvuanda ayi tudila bu tutebukila Sioni moyo. 2 Kuna tudengidika zingitala zieto mu minti. 3 Bila kuna, batu bobo batukanga mu kivika batulomba tuyimbila minkunga; minyamisi mieto mituyuvula minkunga mi khini; batuba: “lutuyimbidila nkunga wumosi mu minkunga mi Sioni.” 4 A buevi tulenda yimbidila minkunga mi Yave mu ntoto wu kinzenza e? 5 Enati ndizimbikini, a Yelusalemi; bika koko kuama ku lubakala kuzimbakana zitsembo ziandi. 6 Bika ludimi luama lunama mu mianzi mi munu ama enati ndikadi kutebukila moyo, enati ndikadi ba mayindu mu Yelusalemi, khini ama yoyo yilutidi zangama. 7 Tebuka moyo, a Yave, momo basi Edomi bavanga mu lumbu kibua Yelusalemi, Bayamikina: “lutiolumuna, lutiolumuna nate muna zifundasio ziandi.” 8 A muana ndumba wu Babiloni, ngeyo wukubuku mu bungu; khini kuidi mutu wowo wukuvutudila mambu momo wutuvangila. 9 Khini kuidi mutu wumbuila bana baku batsombi ayi wela kuba banda va matadi.

138 Nkunga Davidi. Ndiela kuzitisa, a Yave, mu ntim'ama wumvimba; ndiela yimbila minzitusu miaku va ntuala zinzambi. 2 Ndiela buongama ku ndambu nzo aku yinlongo; ayi ndiela zitisa dizina diaku mu diambu di luzolu luaku ayi mu diambu di kikhuikizi kiaku bila ngeyo wuyayisidi dizina diaku ayi mambu maku va yilu bima bioso. 3 Thangu nditela, ngeyo wuphana mvutu. Wukhitula nkua ngangu ayi nkua bukhafi bu ngolo. 4 Bika mintinu mioso mintoto mizitisa, a Yave bu miwilu mambu ma munu aku. 5 Bika miyimbila zinzila zi Yave bila nkembo wu Yave widi wunneni. 6 Ka diambu ko Yave widi wuzangama, niandi weti tala bobo beti kukikulula ayi zebi bumboti batu badi luniemo bu badi ku thama. 7 Ka diambu ko ndilembo diatila va khatitsika ziphasi, ngeyo weti tanina luzingu luama; ngeyo weti nonuna koko kuaku mu kakidila zinganzi zi bobo beti kundenda; mu koko kuaku ku lubakala weti kuphukisila. 8 Yave wela dukisa mambu momo keti tomba mu minu. Luzolo luaku, a Yave, lunzingilanga mu zithangu zioso. Kadi yekula bisalu bi mioko miaku.

139 Nkunga Davidi kuidi Pfumu minyimbidi. A Yave ngeyo wuthomba ayi ngeyo wunzebi. 2 Ngeyo zebi thangu ndidi wuvuanda ayi thangu ndidi wutelama; ngeyo weti bakula bumboti mayindu mama bu makidi thama. 3 Ngeyo zebi thangu ndieti totuka ayi thangu ndieti lambalala; Ngeyo zebi bumboti zinzila ziama zioso. 4 Tuamina mambu maba va ludimi luama, ngeyo zebi mawu moso, a Yave. 5 Ngeyo wunzungididi ku manima ayi ku ntuala Ngeyo wutetika koko kuaku va minu. 6 Nzayilu yi phila yoyi, yididi ngolo yitsiminanga kuidi minu; yididi ngolo yinangama muingi ndiyibakidila. 7 Kuevi ndilenda kuenda suamina phevi aku e? A kuevi ndilenda kuenda tinina meso maku e? 8 Enati khumini ku Diyilu, ngeyo widi kuna; enati minu thudidi mbuk' ama ku tsina ntoto, ngeyo widi kuna. (Sheol h7585) 9 Enati khumini mu mavavi ma nkielo buisi; enati phuendi ku lubakala lu mbu, 10 buna kuna diaka, koko kuaku kuela kundiatisa; koko kuaku ku lubakala kuela kutsimbidila ngolo. 11 Enati khembi: “Bukiedika tombi kiela kutsueka” vayi buna kiezila kikitukidi tombi va ndidi. 12 Muaki tombi kilendi ba tombi kuidi ngeyo ko; builu buela kienzuka banga muini bila tombi kidi banga kiezila kuidi ngeyo. 13 Ngeyo wuvanga binama biama bi khati nitu; ngeyo wuthunga va kimosi mu vumu ki ngudi ama. 14 Ndikuzitisa bila ndidi vangu ki tsisi ayi kitsiminanga; mavanga maku madi matsiminanga ayi nzebi buawu bumboti. 15 Khubukulu ama yi mimvesi yisia suama va ntual'aku ko mu thangu ndikubuku mu buangu kisuama; mu thangu ndivangu va kimosi ku tsina ntoto. 16 Meso maku mamona nitu ama yikambu kubuku. Bilumbu bioso biobi wukhubikila biba bisonama mu buku'aku, tuamina lumbu kimosi mu biawu kiba. 17 A phila thalu mayindu maku kuidi minu, a Nzambi! A phila woka madi! 18 Enati thidi ku matanga; buna maviokidi nzielo mu thalu; Bu khotukidi, minu ndidi kaka yaku. 19 Enati ngeyo wuzola kaka vonda mutu wumbimbi, a Nzambi! Bika luthatukila beno luntengulanga menga! 20 Beti kuyolukila mu zikhanu zimbimbi; bobo beti kulenda beti sadila dizina diaku mu kambu fuana. 21 Buevi, ndilendi lenda ko bobo beti kulenda, a Yave? A buevi, ndilendi kakumukina ko bobo beti kufuemi e? 22 Ndisi kadi diambu ko vayi kikhenene kaka ndidi kuidi bawu; ndieti ba tanga bambeni ziama. 23 Wumfiongunina, a Nzambi, ayi zaba ndim'ama; wuthota ayi zaba mayindu mama. 24 Tala kani nzila

yimbimbi yidi mu minu ayi wundiatisa mu nzila yi mvu ka mvu.

140 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi. Wukhudi, a Yave, mu mutu wumbimbi; wukheba mu mutu wu makhemi; **2** bobo banyindulanga zikhanu zimbimbi mu mintima miawu ayi bantombanga lumbu ka lumbu nuana mvita. **3** Beti kitula ludimi luawu meno banga lu nioka; mitsa mi bikusa midi mu bididi biawu. **4** Wukheba, a Yave, mu mutu wumbimbi. Wuthanina mu batu badi makhemi; bobo beti kubika zikhanu mu buisa malu mama. **5** Batu ba luniemo bathambila makondi; bayalumuna minsinga mi makondi mawu ayi bathambila mintambu muyenda nsolo ama. **6** A Yave, ndituba kuidi ngeyo: "ngeyo Nzambi ama." Wa, a Yave, yamikina kuama bu ndintomba monono kiadi. **7** A Yave, mutu wumvanganga makazodidi ngeyo nkudi ama wu ngolo ngeyo weti kaka ntu'ama mu lumbu ki mvita. **8** Kadi tala zitsatu zi batu bambimbi zivangama, a Yave. Kadi tala ti zikhanu ziawu zinunga nganu bela ba luniemo. **9** Bika mintu mi bobo banzungididi mifuku kuidi ziphasi ziozi bididi biawu bitotula. **10** Bika makala ma mbazu mabua va bawu. Bika balozo ku mbazu, ku tsi mabulu madi nyamba; babika buela telama. **11** Bika mimvuezi mibika zingila mu tsi; bika mabienga malandakana mu kambu vonga batu badi makhemi. **12** Nzebi ti Yave weti vana luvovomo lusonga kuidi nsukami ayi wela nuanina minsukami. **13** Bukiedika, basonga bela zitisa dizina diaku ayi batu badi mintima milulama bela zingila va ntual'aku.

141 Nkunga Davidi. A Yave, ngeyo nditela; yiza nsualu kuidi minu. Wa mbembo'ama mu thangu ndilembo kutedi. **2** Bika lusambulu luama luba va ntual'aku banga ansa bika mvumbudulu yi mioko miama yiba banga dikaba di masika. **3** Tula nsungi va munu ama, a Yave; keba bumboti muelo wu bididi biama. **4** Kadi yinika ntim'ama ku mambimbi, mu baka kuku mu mavanga mambimbi va kimosi ayi bamvanganga mambimbi; kadi tala ti ndidia bidia biawu bidi lueki. **5** Bika mutu wusonga kambeta, diodi didi dimboti; bika kathemina, diodi didi mafuta va ntu'ama; ayi ntu'ama wulendi manga mawu ko. Muaki lusambulu luama luela nuanisanga mu zithangu zioso mavanga ma batu bamvanganga mambimbi. **6** Minyadi miawu miela lozo ku tsi tona ku yilu ngumbu ayi batu bambimbi bela longuka ti mambu mama nditubа, matubu bumboti. **7** Bela tuba: "mutu bu keti kabila ntoto ayi vasila ntoto buawu bobo mimvesi mieto mididi misasakana va muelo tsi bafua". **(Sheol h7585)** **8** Vayi meso mama madi kaka kuidi ngeyo Yave, mutu wumvanganga makazodidi Kuidi ngeyo ndintombila suamunu, kadi kundiekula mu lufua. **9** Wukheba mu makondi bathambila ayi mu mintambu mitula batu bamvanganga mambimbi. **10** Bika batu bambimbi, babua mu makondi mawu veka vayi minu ndiviokila vawu mu luvovomo.

142 Nkunga Davidi kayimbidila banga lusambulu mu thangu kaba mu nsuku. Ndinyamikina ngolo kuidi Yave Ndimvumbula mbembo ama kuidi Yave mu diambu di kiadi. **2** Ndilembo dukula luniongo luama va ntual'andi; va ntual'andi, ndinyolukila ziphasi ziama. **3** Mu thangu phevi ama yilembo suki-suki mu khati ama, keti ngeyo wuzaba nzil'ama. Mu nsolo wowo ndidiatila, muawu batu bathambila ntambu. **4** Tala ku lubakala luama ayi tala, kadi mutu widi mayindu mu minu. Ndisi kadi suamunu ko kuisi ko mutu wumbanzila luzingu luama. **5** Kuidi ngeyo ndinyamikina, a Yave. Ndilembo tubi: "ngeyo suamunu kiama; Ngeyo kuku kiama va ntoto wu batu badi moyo." **6** Dimba yamikina kuama bila ndidi nsukami wu ngolo, wukambulu diana; wukhula mu bobo balembo ndandakana bila bawu bandutidi ngolo. **7** Bika wuthotula nloko ama muingi ndizitisa dizina diaku; buna basonga bela kuiza kutakana va ndidi mu diambu di mamboti maku kuidi minu.

143 Nkunga Davidi. A Yave, wa lusambulu luama, dimba yamikina kuama mu diambu di kiadi mu kikhuikizi kiaku ayi mu busonga buaku, yiza wutsadisa. **2** Kadi nata kisadi kiaku ku tsambusu; bila kadi mutu wumosi widi moyo widi wusonga va ntual'aku. **3** Bila mbeni wulembo ndandakana, wulembo ndiatidila va tsi; niandi wukuphuandisanga mu bibuangu bidi tombi banga batu bobo bafua thama. **4** Buna pheve ama yeka suka-suka mu khati ama; ntim'ama weka mona tsisi mu khati ama. **5** Ndilembo tebukila moyo bilumbu bivioka. Ndinyindulanga mavanga maku moso ayi fiongunina mavanga ma mioko miaku. **6** Ndinonuna mioko miama kuidi ngeyo. Muel'ama widi phuila mu kumona banga ntoto wu yuma, bu wididi phuila nlangu. **7** Wuphani mvutu mu nsualu, a Yave pheve ama yilembo yami. Kadi kutsuekila zizi kiaku bila ndieka dedakana banga bobo bankuendanga

ku dibulu. 8 Bika nsuka wundatina mambu ma luzolo luaku lu ngolo; bila nditula diana diama mu ngeyo. Wumbonisa nzila yoyi mfueti kuendila bila kuidi ngeyo ndimvumbula muel'ama. 9 Wukhula mu bambeni ziama, a Yave; bila ndikukisuekanga mu ngeyo. 10 Wundonga mu vanga luzolo luaku bila ngeyo Nzambi ama. Bika pheve aku yimboti yindiatisa mu ntoto wulendumuka. 11 Mu diambu di dizina diaku, a Yave, tamina luzingu luama; mu busonga buaku, bika wuthotula mu ziphasi. 12 Mu luzolo luaku lu ngolo, kanga bambeni ziama; bunga babo bobo beti kundenda, bila ndidi kisadi kiaku.

144 Nkunga Davidi. Bika, nzitusu wuba kuidi Yave, ditadi diama; weti longa mioko miama mu nuana mvita ayi minlembo miama mu nuana khindu. 2 Niandi Nzambi ama yi luzolo ayi tinunu kiama niandi suamunu kiama kingolo ayi niandi nkuidi ama, niandi nkaku ama; mu niandi ndieti suamina ayi niandi wuntulanga batu ku tsi luyalu luama. 3 A Yave, buna mutu niandi nani muingi wumbelanga mayindu; muana mutu muingi wunyindulanga e? 4 Mutu dedakani banga phemo; bilumbu biandi bidi banga kitsusula kimvioka. 5 Vasa diyilu diaku, a Yave, ayi kuluka; simba miongo muingi mitotula muisi. 6 Fidisa zitsiemo ku ntuala ayi sasikisa bambeni ziama. Loza madionga maku ayi wuba zimbikisa. 7 Yalumuna koko kuaku bu widi ku yilu; wuphukisa ayi wukhula mu minlangu mi nguma ayi mu mioko mi banzenza, 8 bobo miunu miwedi luvunu; bobo mioko mi lubakala mibeki mayuya. 9 Ndiela kuyimbidila nkunga wumona, a Nzambi. Mu siku ki kumi di minsinga, kioki beti tedila Lila, ndiela bula miziki, 10 Kuidi mutu wowo wumvananga kuidi mintinu ndungunu, mutu wowo wunkulanga kisadi kiaku Davidi mu sabala kimvondanga. 11 Wuphukisa ayi wukhula mu mioko mi banzenza; bobo miunu miwedi luvunu bobo mioko mi lubakala mibeki mayuya. 12 Buna bana beto babakala, mu bumuana buawu bela ba banga bikunusu binyundukanga bumboti. Bana beto babaketo bela ba banga makunzi mafikulu; mammonisanga kitoko ki buangu. 13 Bilundulu bieto biela ba biwala mu kadika ntindu wu bidia; minkangu mieto mi mamemi miela buelama ayi buelama mu zimili zi zimili mu makumi ma zimili mu zitsola zieto. 14 Zingombi zieto zikheto ziela nata mfuna wungolo, mavudu malendi ba ko mu bibaka bieto kadi buela kuenda mu kivika, yamikina ku ziphasi kulendi ba diaka ko mu zinzila zieto. 15 Lusakumunu kuidi batu bobo mambu mama meti vangama. Lusakumunu kuidi batu bobo Yave kadidi Nzambi.

145 Nkunga wu nzitusu wu Davidi. Ndiela kuyayisa Ntinu, Nzambi ama. Ndiela zitisa dizina diaku mu zithangu zioso ayi mu mvu ka mvu. 2 Ndiela kuzitisa mu kadika lumbu ayi ndiela yayisa dizina diaku mu zithangu zioso ayi mu mvu ka mvu. 3 Yave widi wunneni ayi niandi lutidi fuana mu zitusu ayi bunneni buandi bulendi fiongonono ko kuidi mutu. 4 Tsungi yimosi yela niemisa bisalu biaku kuidi tsungi yinkaka ayi bela yolukila mavanga maku ma lulendo. 5 Bela tubila kiezila ki nkembo wu nzitusu aku; ayi minu ndiela yindulanga bisalu biaku bitsiminanga. 6 Bela yolukila lulendo lu bisalu biaku bi tsisi; ayi ndiela yamikisa mavanga maku manneni. 7 Bela sanisina mamboti maku mawombo-wombo ayi bela yimbidila busonga buaku mu khini. 8 Yave widi nkua nlemvo ayi wumonanga kiadi; kavika fuemanga ko ayi fulukidi mu luzolo. 9 Yave widi wumboti kuidi batu boso; kiadi kiandi kidi kuidi batu boso kavanga. 10 Bibioso bi wuvanga biela kuzitisa, a Yave; banlongo baku bela kuyayisa. 11 Bela yolukila nkembo wu kipfumu kiaku ayi bela tubila lulendo luaku, 12 mu diambu di batu boso bazaba mavanga maku ma lulendo; kiezila ki nkembo ki kipfumu kiaku. 13 Kipfumu kiaku kidi kipfumu mu thangu yi kayimani ayi luyalu luaku lunzingilanga mu zitsungi zioso. Yave widi wukuikama mu zitsila ziandi zioso ayi nkua luzolo kuidi batu boso kavanga. 14 Yave wunsimbanga babo bobo beti bua ayi weti vumbula bobo badi bakomvama. 15 Meso ma babo makutalanga ayi ngeyo weti bavana bidia mu thangu yifuana. 16 Ngeyo wunzibulanga koko kuaku ayi wunyukutisanga zitsatu zi kadika kima kidi moyo. 17 Yave widi wusonga mu zinzila ziandi zioso ayi widi nkua luzolo kuidi batu boso kavanga. 18 Yave widi wufikama kuidi babo bobo bankutelanga, kuidi babo bobo bankutelanga mu kiedika. 19 Niandi weti dedikisa zitsatu zi bobo beti ku kinzika; weti wa yamikina kuawu ayi weti ku bavukisa. 20 Yave weti sunga babo bobo beti kunzola vayi wela bunga batu boso bambimbi. 21 Munu'ama wela yolukila nzitusu wu Yave, bika kadika vangu kizitisa dizina diandi dinlongo mu zithangu zioso ayi nate mu mvu ka mvu.

146 Luzitisa Yave; Zitisa Yave, a muel'ama. **2** Ndiela zitisanga Yave mu luzingu luama loso; ndiela yimbidilanga Nzambi ama minzitusu thangu yoso ndizingila. **3** Kadi tula diana dieno mu bana ba mintinu, mu batu bobo beti fua, bobo balendi vukisa ko. **4** Pheve awu yawu kuenda buna beti vutuka mu ntoto; zikhanu ziawu zilalikini. **5** Lusakumunu kuidi mutu wowo widi ti Nzambi yi Yakobi niandi nsadisi andi; wuntulanga diana diandi mu Yave, Nzambi andi, **6** mvangi wu diyilu, ntoto, mbu ayi bibio bidi muna; widi wukuikama mu zithangu zioso. **7** Niandi weti vavila mambu ma bobo beti yamusu, ayi wumvananga bidia kuidi bobo badi nzala; Yave niandi weti totula batu bobo badi mu nloko. **8** Yave weti vana kiezila kuidi phofo, Yave weti vumbula bobo badi bakomvama. Yave weti zola batu basonga. **9** Yave weti sunga nzenza, niandi wunkindisanga muana sana ayi difuola vayi weti kakumukina zinzila zi batu bambimbi. **10** Yave wunyalanga mu zithangu zioso. Nzambi aku, a Sioni, mu zitsungi zioso. Luzitisa Yave.

147 Luzitisa Yave! A phila mboti yidi mu yimbila minzitusu kuidi Nzambi eto. A phila khini ayi fuana kuidi mu kunzitisa. **2** Yave weti tunga Yelusalemi, weti kutikisa bana ba Iseli bayenda mu kivika. **3** Niandi weti belusa mintima mi kosakana ayi wunkanganga ziphasima mu ziphuta ziawu. **4** Niandi weti zenga thalu yi zimbuetete ayi weti kuzitedila kadika mbuetete mu dizina diandi. **5** Pfumu eto widi wunneni ayi lulendo luandi luidi lunneni; diela diandi disi kadi ndilu ko. **6** Yave weti kindisa woso mutu weti kukikululanga ayi weti lumba batu bambimbi va tsi. **7** Luyimbidila Yave mu kumvutudilanga matondo; Lusikila Nzambi eto miziki mu ngitala. **8** Niandi wufukidilanga diyilu mu matuti; wunkubikanga mvula mu diambu di ntoto ayi niandi wummenisanga biti va mbata miongo mi fioti. **9** Niandi wumvananga bidia kuidi bibulu bi fioti ayi kuidi bana ba ngonyi-ngonyi bu beti tela. **10** Khini andi yisi ko mu zingolo zi phunda ayi yangalala kuandi kuisi ko mu malu ma mutu. **11** Yave weti yangalala mu batu bobo beti kunkinzika, bobo bantulanga diana diawu mu luzolo luandi lungolo. **12** Yayisa Yave, a Yelusalemi; zitisa Nzambi aku, a Sioni; **13** bila niandi wunkindisanga zitunga zi mielo miaku; ayi weti sakumuna batu baku badi mu ngeyo. **14** Niandi wuntulanga ndembama mu zindilu ziaku ayi wukuyukutisanga mu ble yilutidi kitoko. **15** Niandi wumfidisanga zithumunu ziandi ku ntoto; mambu mandi meti tembakana mu thinu nsualu. **16** Niandi wumvananga mvula yi matadi banga mika mi dimemi; ayi wuntembikisanga disala banga dibombi. **17** Niandi wunlonzanga mvul'andi yi matadi banga matadi ma fioti Nani wulenda telama va ntuala phemo andi yi kiozi e? **18** Weti fidisa mambu mandi ayi weti kumasiutisa; weti vemuna phemo yi ngolo andi ayi minlangu mieti kumba. **19** Niandi wuzabikisa mambu mandi kuidi Yakobi; mina miandi ayi zinzengolo ziandi kuidi Iseli. **20** Kasia bu vangila kadi kuidi dikanda dinkaka ko basia zaba ko mina miandi. Luzitisa Yave.

148 Luzitisa Yave; luzitisa Yave tona mu diyilu. Lunzitisa mu bibuangu bizangama ngolo. **2** Lunzitisa, beno zimbasi ziandi zioso; lunzitisa beno minkangu miandi mioso mi masodi ma diyilu. **3** Lunzitisa beno thangu ayi ngondi, lunzitisa beno zimbuetete zioso zidi kiezila. **4** Lunzitisa ngeyo diyilu dizangama ngolo ayi beno minlangu midi ku mbata diyilu, **5** bika bizitisa dizina di Yave; bila niandi wuvana lutumunu ayi biawu bivangama. **6** Wubivuandisa va buangu mu zithangu zioso ayi mu thangu yi kayimani. Niandi wuvana nzengolo yayi, yikayilendi vioka ko. **7** Luzitisa Yave tona va ntoto, beno bivangu binneni bi mbu ayi beno zithipula zioso zi mbu; **8** mbazu ayi mvula yi matadi, mvula yi phembi ayi matuti; vuka ki phemo kieti sadila zithumunu ziandi. **9** Beno miongo ayi miongo mioso mi fioti; minti mimbutanga makundi ayi minti mioso mi Sedeli; **10** bibulu bi nsitu ayi bibulu bibioso bi fioti, bivangu bi fioti ayi zinuni zieti dumuka; **11** mintinu mi ntoto ayi makanda moso; beno bana ba mintinu ayi minyadi mioso mi ntoto; **12** bamatoko ayi bandumba, binunu ayi bana balezi **13** bika bazitisa dizina di Yave bila dizina diandi diawu kaka difueni mu yayusu; kiezila kiandi kidi va yilu ntoto ayi ku yilu diyilu. **14** Niandi wutotudila batu bandi phoka, nzitusu wu banlongo bandi boso; wu Iseli, batu bobo badi bakangama mu ntim'andi. Luzitisa Yave.

149 Luzitisa Yave; luyimbidila Yave nkunga wumona; nzitusu andi mu lukutukunu lu banlongo. **2** Bika Iseli kamona khini mu diambu di mvangi awu Bika batu ba Sioni bayangalala mu diambu di ntinu awu. **3** Bika bazitisa dizina diandi mu makinu; ayi bansikila miziki mu ndungu ayi mu

ngitala, 4 bila Yave weti yangalala mu batu bandi,
weti vuatisa phulusu kuidi batu beti kukikula. 5
Bika banlongo bamoma khan mu diambu di nzitusu
wawu; ayi bayimbila mu khan mu zimbuka ziawu. 6
Bika minzitusu mi Nzambi miba mu miunu miawu
ayi sabala kidi meno mu zindambu zioso mu mioko
miawu; 7 mu diambu di vutula landi kuidi makanda
ayi mu vana batu thumbudulu; 8 mu diambu di kanga
mintinu miawu mu zisieni ayi batu bawu banneni
mu bisengo; 9 mu diambu di dukisa nzengolo yoyi
yisonama mu diambu diawu; wawu wawu nkembo wu
banlongo bandi boso. Luzitisa Yave.

150 Luzitisa Yave, Luzitisa Nzambi mu buangu
kiandi kinlongo. Lunzitisa mu diyilu diandi di
lulendo. 2 Lunzitisa mu diambu di mavanga mandi
ma lulendo; lunzitisa mu diambu di bunneni buandi
bu kambulu ndilu. 3 Lunzitisa mu biyoko bi ntotukila
mu tulumbeta, Lunzitisa mu ngitala ayi mu Lila. 4
Lunzitisa mu ndungu ayi mu makinu; Lunzitisa mu
bisiku bi minsinga ayi mu flute; 5 Lunzitisa mu bisiku
bidi banga zitapa; biobi bieti totula mbembo yingolo;
Lunzitisa mu bisiku bidi banga zitapa, biobi bilembo
ningi. 6 Bika bibioso bilembo vumuna bizitisa Yave.
Luzitisa Yave.

NEW TESTAMENT

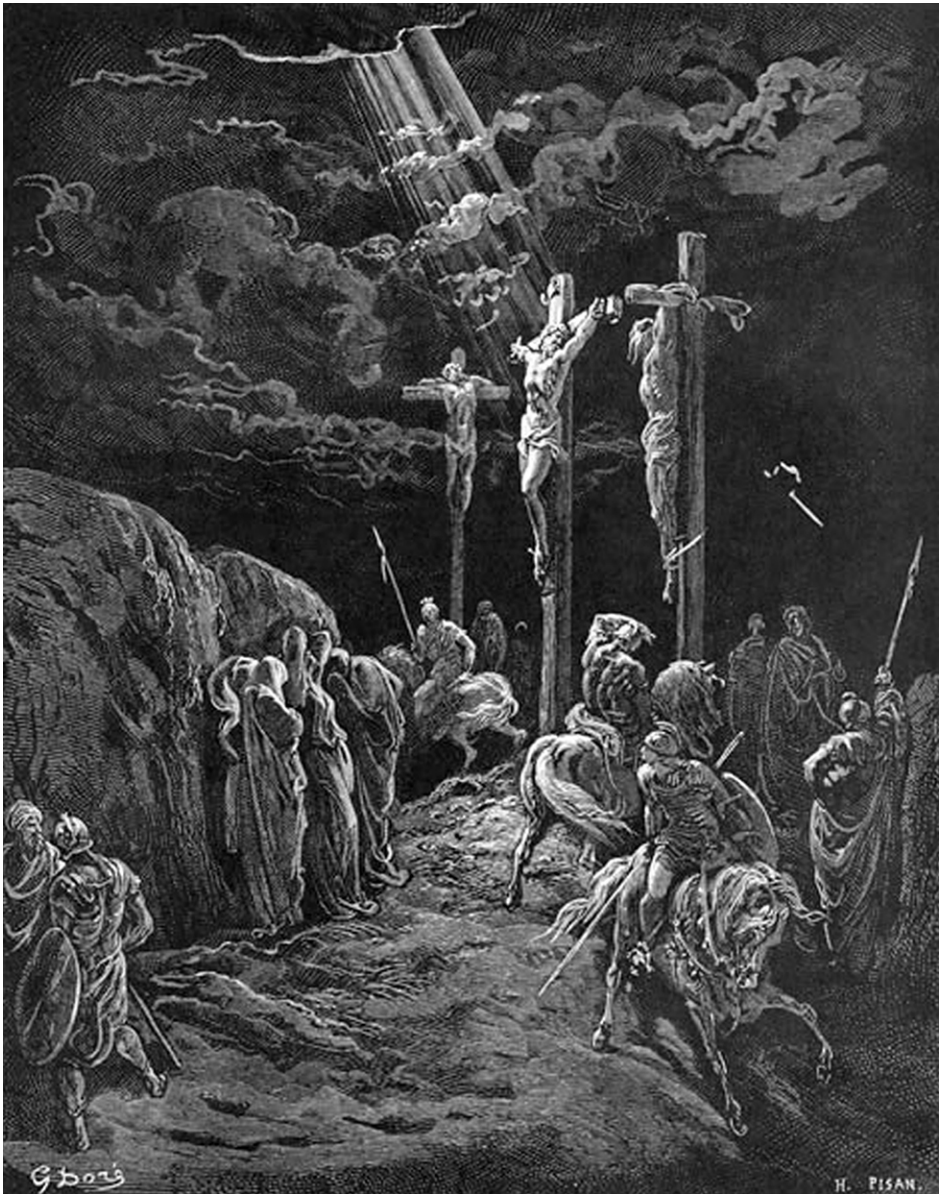

Buna Yesu wutuba: —A tata, bika wuba lemvukila bila basi zaba ko mambu balembu vangi.
Babula zeki mu diambu di kabana minledi miandi.
Luke 23:34

Matthew

1 Tala buididi kikhulu ki Yesu Klisto, muana wu
Davidi, muana wu Abalahami: **2** Abalahami wubuta
Isaki, Isaki wubuta Yakobi, Yakobi wubuta Yuda ayi
bakhomba bandi. **3** Yuda ayi nketo andi Tamali babuta
Falesi ayi Zala; Falesi wubuta Heseloni, Heseloni
wubuta Alami. **4** Alami wubuta Aminadabi; Aminadabi
wubuta Nasoni; Nasoni wubuta Salimoni. **5** Salimoni
ayi nketo andi Lahabi babuta Bowazi; Bowazi ayi nketo
andi Luti babuta Obedi; **6** Obedi wubuta Isayi; Izayi
wubuta ntinu Davidi; ntinu Davidi wubuta Salomo
mu nketo wuba wu Uli. **7** Solomo wubuta Lobowami;
Lobohami wubuta Abia; Abia wubuta Asa. **8** Asa
wubuta Zozafati; Zozafati wubuta Zolami bosi Zolami
wubuta Oziasi; **9** Oziasi wubuta Yotami; Yotami wubuta
Akazi; bosi Akazi wubuta Ezekiasi. **10** Ezekiasi wubuta
Manase; Manase wubuta Amoni bosi Amoni wubuta
Zoziasi. **11** Zoziasi wubuta Yekonia ayi bakhomba
bandi; bawu babutuka bu banata bana ba Iseli mu
buvika ku tsi Babiloni. **12** Buvika bu bumana ku
Babiloni, Yekonia wubuta Salatieli; Salatieli wubuta
Zolobabeli. **13** Zolobabeli wubuta Abuidi; Abuidi
wubuta Eliakimi; Eliakimi wubuta Azoli. **14** Azoli
wubuta Sadoki; Sadoki wubuta Akimi; Akimi wubuta
Eliudi. **15** Eliudi wubuta Eleyazali; Eleyazali wubuta
Matani; Matani wubuta Yakobi. **16** Bosi Yakobi wubuta
Zozefi wuba bakala di Maliya, ngudi yi Yesu wuba
tedila Klisto. **17** Diawu zitsungi zioso tona Abalahami
nate Davidi zidi kumi zitsungi ziya. Tona Davidi nate
thangu bana ba Iseli bayenda mu buvika ku Babiloni;
vaba kumi zitsungi ziya; bosi tona thangu buvika
nate Klisto vaba kumi zitsungi ziya. **18** Tala phila
yibutukila Yesu Klisto: Maliya ngudi andi; niandi wuba
nketo wuzolo kuelo kuidi Zozefi. Buna katudidi ko va
nzo dikuela Maliya wubaka buemba vayi mu Pheve
Yinlongo kabakila buemba beni. **19** Zozefi, bakala diodi
dizola kuela Maliya, wuba mutu wusonga, wumanga
kuandi kumfuisa tsoni va meso ma batu; wubaka
lukanu lu kumbotula mu kitsueki. **20** Bu kaba ku tsi
mayindu mu diambu di mambu beni; buna mbasi yi
Pfumu yimmonikina mu ndozi, yinkamba: —A Zozefi,
muana Davidi! Bika mona boma mu kuela nketo aku
Maliya bila buemba buidi yandi mu Pheve Yinlongo
kabakidi buawu. **21** Wela buta muana wubakala,
dizina wela kumbieka Yesu: bila niandi wela kula
batu bandi mu masumu mawu. **22** Mambu moso
mama mavangama mu diambu di dedikisa mambu
makamba Pfumu kuidi mbikudi ti: **23** Luwa, ndumba
yikambu zaba bakala yela ba mu buemba, yela buta
muana wubakala, dizina bela kuntedilanga Emanueli,
bu dinsundula: “Nzambi widi yeto!” **24** Zozefi bu
kakotuka, wuvanga mambu moso mbasi yi Pfumu
kantuma ayi wubonga Maliya mu ba nketo andi. **25**
Vayi Zozefi kasia zaba nitu yi nketo andi Maliya ko
nate kabuta muana wubakala, ayi wumvana dizina
Yesu.

2 Yesu ku Betelemi kabutukila, divula didi mu tsi
yi Yuda, mu thangu ntinu Elode. Yesu bu kabutuka,
banduenga, batu beti longuka zimbuetete batotukila
ku ndambu Esite, bayiza totuka ku Yeluzalemi,
bayuvula: **2** —A kuevi kuidi Ntinu Bayuda, wowo
butukidi e? Bila tumueni mbuetete'andi thama ku
ndambu Esite, diawu tuizidi muingi tumbuongimina.
3 Ntinu Elode bu kawa mambu momo, mayindu
mandi mayama mu diambu di kiuvu kioki bayuvula,
niandi ayi basi Yeluzalemi baba ku tsi mayindu.
4 Elode wutumisa bapfumu boso ba banganga zi
Nzambi ayi minlongi mi Mina, wuba yuvula kani
kuevi Mesiya kela butukila. **5** Bamvutudila: —Wela
butukila ku Betelemi didi mu tsi yi Yuda bila mbikudi
wusonika: **6** A ngeyo Betelemi, divula didi mu tsi
Yuda, Kadi sia ti ngeyo lutidi keva mu minyadi mioso
mi Yuda, bila mu ngeyo muela totukila Pfumu; niandi
wela ba nsungi wu batu bama, Iseli. **7** Buna Elode
wutumisa mu kitsueki banduenga ayi wuba yuvula
thangu mbi yitotuka mbuetete. **8** Bosi wuba tuma
ku Betelemi, ayi wuba kamba: —Yendanu kuna ayi
lutomba buzabila bumboti mambu madi mu muana
beni. Beno kummona buna luiza khambi muingi
mamvama ndienda mbuongimina. **9** Buna bamana
wa ntinu, bayenda kuawu. Buela zimbukila mbuetete
yoyi batuama mona ku Esite yi buela bamonikina,
yawu yiba tuaminina ku ntuala mu nzila nate yiyenda
telama va yilu buangu kiba muana. **10** Khini yiwombo
yiba yawu buna bamona mbuetete. **11** Bakota muna
nzo, bamona muana ayi ngudi andi Maliya, batumbu
fukama vaba muana, beka ku mbuongimina. Bosi
banianguna zitsaku zi banata, muba makaba ma
bavana muana: nolo, ansa Ayi mile. **12** Nzambi bu
kaba lubula mu ndozi ti babika vutukila kuidi Elode,
mu nzila yinkaka bavutukila ku tsi awu. **13** Buna
bayenda, mbasi yimosi yi Pfumu yimonikina Zozefi

mu ndozi, yinkamba: —Telama wubonga muana ayi ngudi andi, tinina ku Ezipiti. Vuanda kuna nate ndiela kukamba ti thangu yivutukila yifueni, bila Ntinu Elode wela tomba vonda muana! **14** Muna builu beni Zozefi wutelama, wubonga muana ayi ngudi andi, wuyenda tinina ku Ezipiti. **15** Wukala kuna nate Ntinu Elode kafua mu diambu di dedikisa mambu mayoluka Pfumu mu munu wu mbikudi, bu kabikula ti: Nditela muan'ama katotuka ku Ezipiti! **16** Elode bu kazaba banduenga bamvuna, wufuema ngolo. Diawu katumina bavonda, ku Betelemi ayi mu mala mafikamini, bana boso bababakala badi mimvu miodi nate kuna tsi, landila thangu yiba nkamba kuidi batu beti longuka zimbuetete. **17** Mu nzila yoyo mambu mabikula mbikudi Yelemi madedakana: **18** Mbembo yiwakana ku Lama bidilu ayi maniongo mawombo; Lakheli wulembo didi bana bandi; kakadi zola bombo bila bana beni basiedi ko. **19** Elode bu kafua, mbasi yi Pfumu yimonikina Zozefi mu ndozi ku Ezipiti, **20** ayi yinkamba: —Telama wubonga muana ayi ngudi andi, vutuka yawu ku Iseli, bila batu bobo babedi tombanga mu vonda muana bafuidi. **21** Zozefi wutelama, wubonga muana ayi ngudi andi, wuvutuka ku Iseli. **22** Vayi Zozefi, bu kawa ti Alikelawusi muana Elode, wuyadila Yuda va buangu ki dise diandi Elode, wumona tsisi mu buela vutuka kuna. Bosi mu ndozi yinkaka Nzambi wunlubula ti kenda mu zunga ki Ngalili. **23** Buna wuvuanda mu divula diba tedolongo Nazaleti muingi mambu ma mimbikudi madedakana: bela kuntedilanga muisi Nazaleti.

3 Mu bilumbu bina, Yowani Mbotiki wuyiza ayi wutona longa mu dikanga didi mu tsi Yuda. **2** Wuba longanga: —Lubalula mavanga! Bila kipfumu ki Diyilu kinefikimini. **3** Yowani, niandi bayolukila kuidi mbikudi Ezayi: Mbembo yi mutu wulembo yamikina mu dikanga: Lukubika nzila mu diambu di Pfumu! Luludika minsolo miandi! **4** Yowani wuba vuatanga minledi mivangulu mu mika mi kamela, bosi nsinga kaba kanganga mu luketo wuvangulu mu nkanda wu bulu; bidia kaba ndianga makhoko ayi niosi. **5** Batu batotukila ku Yelusalemi, mu Yuda dioso ayi mu yenda nlangu Yolidani baba nkuizanga kuidi Yowani. **6** Atu beni bu baba tambudilanga masumu mawu, Yowani wuba kuba botikanga mu nlangu Yolidani. **7** Vayi bu kamona Bafalisi ayi Basaduki bawombo baba nkuizanga ku botama, buna wuba kamba: —A bana ba bikusa; a nani wululubudi mu tina nganzi yoyi yeka kuiza? **8** Monisanu mavanga mamboti mammonisa ti bukiedika lubaludi mavanga. **9** Lubika banza bu lulembo yindula mu mintima mieno: "Beto tuidi mu nkuna wu Abalahami!" Bila bukiedika ndikulukamba ti Nzambi lenda totula bana ba Abalahami mu matadi mama. **10** Lukeba: soka kikubimini mu kuanga mianzi mi minti. Woso nti wunkambu buta mimbutu mamboti, wela kuangu ayi wela viku ku mbazu. **11** —Minu mu nlangu ndilembo lubotikila mu diambu di monisa ti lulembo balula mavanga; vayi mutu wowo wulembo yizi wundutidi mu lulendo; ndisi fuana ko mu nata zisapatu ziandi. Niandi wela lubotikila mu Pheve Yinlongo ayi mu mbazu. **12** Ayi simbidi vevolo mu mioko miandi, niandi wela kombula buangu kioki kela vevila; wela lunda ble ku yilu banga vayi wela yoka biti ku mbazu yi kayilendi zima ko. **13** Yesu wubotuka ku Ngalili, mu kuenda ku ndambu nzadi Yolidani muingi bambotika kuidi Yowani. **14** Vayi Yowani wuzola kunkakidila ayi wunkamba: —Minu mfueni botoko kuidi ngeyo vayi ngeyo kuidi minu wizidi! **15** Yesu wumvutudila: —Buabu, bika bu bela bobo! Bila bobo bufueti dedokosolo busonga boso. Mbadi Yowani wumbotika. **16** Yesu bu katumbu botoko, wutotuka mu nlangu. Mbadi Diyilu dizibuka mu diambu diandi ayi wumona Pheve yi Nzambi yikuluka va niandi banga dibembi. **17** Bosi mbembo yiba ku Diyilu yiwakana: —Niandi niawu muan'ama wu luzolo, khini yiwombo kakumbonisanga!

4 Ku nzimunina, Pheve Yinlongo yinata Yesu ku dikanga muingi Satana kantota. **2** Bu kafua nzala, mu diambu di lusambulu mu tezo ki makumaya ma bilumbu, muini ayi builu; buna wumona nzala. **3** Mbadi mvukumuni wuyiza va kaba ayi wunkamba: —Enati widi Muana Nzambi buna kamba matadi mama makituka mapha. **4** Vayi Yesu wumvutudila: —Disonama ti: mutu kalendi zingilanga kaka mu dipha ko vayi mu mambu moso mantotukanga mu munu wu Nzambi. **5** Buna Satana wunnata ku divula dinlongo, wuntula ku mbata muanzu wu Nzo Nzambi; **6** ayi wunkamba: "Enati bukiedika widi Muana Nzambi wukilozi ku ntoto, bila disonama: Nzambi wela fidisa zimbasi ziandi mu diambu diaku ayi ziela kunata mu mioko miawu mu diambu kulu kuaku kuedi bumina thutu mu ditadi!" **7** Yesu wumvutudila: —Disonama

diaka ti: “Wulendi vukumuna Pfumu Nzambi aku ko!” 8 Satana wunnata diaka va mbata mongo wunda, kuna kammonisina bipfumu bioso bidi va nza ayi minkembo miawu. 9 Bosi wunkamba: —Tala, ngeyo kumfukimina kuandi ayi kumbuongimina; ndieka kuvana bima bioso biabi! 10 Yesu wunkamba: —Botuka, Satana! Bila disonama ti: “Pfumu Nzambi aku niandi fueti buongimina ayi niandi kaka fueti sadila!” 11 Buna satana wumbika. Bosi zimbasi ziyiza va kaba ayi zinsadila. 12 Yesu bu kawa ti bakotisa Yowani mu nloko; buna wuvutuka ku Ngalili. 13 Wubotuka ku Ngalili. Wuyenda vuanda ku Kafalinawumi, divula didi mu ndambu mbu; mu tsi yi Zabuloni ayi Nefatali 14 muingi mambu ma mbikudi Ezayi madedakana: 15 Tsi yi Zabuloni ayi yi Nefatali, tsi yidi mu ndambu mbu ku disimu di Yolidani ayi ku Ngalili tsi yi makanda ma Bapakanu. 16 Batu baba nzingilanga mu tombi bamona kiezila kingolo; kiezila kitotukila batu bobo baba nkalanga mu tsi yiba diengidilanga kitsuisula ki lufua. 17 Tona thangu yina, Yesu wutona longa bu katuba: —Lubalula mavanga bila Kipfumu ki diyilu kifikimini! 18 Yesu bu kaba kuenda yendanga muna muyenda mbu wu Ngalili, wumona bakhomba buadi; Simoni diodi baba ntedilanga Piela ayi khomb'andi Andela balembo lozi dikondi mu mbu bila baba banlobi mbizi. 19 Buna wuba kamba: —Ndandakananu ayi ndiela kulukitula minlobi mi batu. 20 Muna thangu beni kaka, basia bika makondi mawu ayi banlandakana. 21 Buela kuesa fioti, wumona diaka bakhomba buadi: Zaki muana Zebede ayi khomb'andi Yowani, balembo londi makondi mawu mu khati nlungu va kimosi ayi dise diawu Zebede. Mamvawu wuba tela. 22 Muna yawu thangu mamvawu babika nlungu awu ayi dise diawu, banlandakana. 23 Yesu wudiata mu Ngalili dioso ayi wuba longanga mu zinzo ziawu zi lukutukunu, wuba longanga Nsamu Wumboti wu Kipfumu. Wubelusa ziphila zioso zi bimbevo ayi ziphasi zioso zi phila mu phila mu batu. 24 Zitsangu ziandi zimana tembakana mu tsi yoso yi Sili ayi bannatina batu boso baba bimbevo; bobo bamona ziphasi zi phila mu phila; ayi yamusu ku phila mu phila, bobo baba ziphevi zimbimbi, bobo baba kimbevo kisisuka ayi bobo baba kimbevo kivonga mianzi. Yesu wumana babelusa. 25 Nkangu wu batu bawombo baba kuenda nlandakananga: baba mu Ngalili, baba mu Dekapoli, baba mu Yelusalemi, baba mu Yuda dioso ayi baba ku disimu di Yolidani.

5 Yesu bu kamona nkangu wu batu wukuma va mbata mongo, wuvuanda. Minlonguki miandi mikutakana va kaba. 2 Bosi wutona kuba longa. Wutuba: 3 Khini kuidi minsukami mu Pheve, bila bawu bavuidi Kipfumu ki Diyilu. 4 Khini kuidi bawu bandila bila bela bombo. 5 Khini kuidi bawu badi mintima milembama, bila bawu bela vinginina ntoto. 6 Khini kuidi bawu beta monanga tsatu ayi phuila yi mambu masonga, bila bela yukutusu. 7 Khini kuidi bawu badi mintima mi kiadi, bila bela kuba mona kiadi. 8 Khini kuidi bawu badi mintima mivedila, bila bela mona Nzambi. 9 Khini kuidi bawu beti tula ndembama, bila bela tedolo bana ba Nzambi. 10 Khini kuidi bawu beta yamusu mu diambu di busonga, bila bawu bavuidi Kipfumu ki Diyilu. 11 Khini kuidi beno enati bakulufinganga, enati bakulu yamisanga ayi enati bakuluvuninanga mambu mambimbi ma phila mu phila mu diambu diama. 12 Lumona kueno khini, lusakadala bila mfutu wunneni wukuluvingila ku Diyilu. Luzaba mboti ti mimbikudi mi lutuamina mamvawu bobo bayamusulu. 13 —Beno luidi tsalu yi ntoto. Enati tsalu yizimbisidi lueki luandi, mu mbi balenda diaka vutudila lueki beni? Kadi mfunu yisiedi ko, bafueti kuyiloza ku nganda ayi batu bafueti yidiata. 14 Beno luidi muinda wu nza, divula diodi didi va yilu mongo, dilendi suama ko. 15 Enati balemisini muinda, bawu tulanga ku tsi katini ko, vayi va yilu meza muingi wumonisa kiezila kuidi batu boso badi mu nzo. 16 Diawu bika kiezila kieno kilezimina bobo vadi batu muingi bamona mavanga meno mamboti ayi muingi bakembisa Dise dieno didi ku Diyilu. 17 —Lubika yindula ti ndiyiza mu diambu di vonda Mina voti mu diambu di vonda malongi ma mimbikudi. Ndisia kuiza ku vonda ko vayi ndiyiza mu diambu di dukisa miawu. 18 Bila bukiedika ndikulukamba: sumbu Diyilu ayi ntoto bikidi zingi buna kadi kima kimosi kilendi botolo ko mu Mina; ka diambu ko sono kimosi kifioti. Vayi nate mamoso mela vangama. 19 Diawu woso mutu weta bundula muina wawu wumosi wufioti ayi wela longa batu bavanga buawu, wela monika mutu wukhioki mu Kipfumu ki Diyilu. Vayi woso mutu wunlonganga Mina mi Nzambi ayi weta misadila, wela monika mutu wunneni mu Kipfumu ki Diyilu. 20 Bila ndikulukamba enati busonga bueno bukadi viatuka bobo bu Bafalisi ayi bu Minsoniki mi Mina, buna lulendi kota ko mu Kipfumu ki Diyilu. 21 —Luwa ti bakamba kuidi bakulu beto ti: kadi vonda mutu bila woso wela vonda mutu wela samba va ntuala mazuzi.

22 Vayi minu ndikulukamba: woso mutu wumfuemina
ndiandi wela samba va ntuala mazuzi. Woso mutu
wumfinga ndiandi ti: “vungisi”, wela samba na ntuala
lukutukunu lu bapfumu banganga Nzambi, ayi woso
mutu wunfinga ndiandi ti widi “dilawu” mboti mu
kunloza ku mbazu yi bulungi. (Geenna g1067) 23 Enati
telimini ku kuma mu vana makaba, ayi tebukidi moyo
ti diambu khomb'aku kabeki, 24 bika makaba maku
vana ntuala, kuma, yenda teka dedikisa ayi khomb'aku
bosi yiza vani makaba maku kuidi Nzambi. 25 Enati
mutu wubeki mambu vika wizana ayi niandi bu lukidi
mu nzila bila niandi kufunda kuidi zuzi, zuzi maka
tuma masodi muingi matula mu nloko. 26 Bukiedika
ndikukamba ti mawu kala kaka muna nloko nate
wumana futa zimbongo zioso. 27 —Luwa ti ditubu:
kadi vanga kitsuza. 28 Vayi minu ndikulukamba ti
woso wuntala nketo mu kunzinina, buna vengi yandi
kitsuza mu ntim'andi. 29 Diawu enati dieso diaku,
di lubakala Dilembo kuvodisa masumu, mboti mu
kudidovula ayi ku diloza thama. Bila bulutidi mboti
kuidi ngeyo mu kambu nama kimosi ki nitu'aku ayi
mu tala nitu aku yimvimba yilozama ku bulungi.
(Geenna g1067) 30 Bosi enati koko kuaku, ku lubakala,
kulembo kuvodisa masumu, mboti wukuzenga ayi
wukuloza thama, bila bulutidi mboti kuidi ngeyo
mu kambu nama kimosi ki nitu'aku ayi mu tala nitu
aku yimvimba yilozama ku bulungi. (Geenna g1067) 31
—Bakamba diaka: “Woso mutu botudi nketo andi buna
bufueni kamvana nkanda wu kimbangi wumonisa
ti vondidi dikuela.” 32 Vayi minu ndikulukamba:
woso bakala wumvambana ayi nketo andi, bika sia
ti mu diambu di kitsuza, buna niandi wunyekudi
mu vanga kitsuza. Ayi woso wunkuela nketo wowo
mamvandi vengi kitsuza. 33 —Luwa diaka ti bakamba
kuidi bakulu beto: “kadi vonda ndefi wuleva, vayi
dukisa ndefi wuvana Pfumu.” 34 Minu ndikulukamba
lubika kueno levanga ndefi. Kadi levilanga ndefi mu
“dizina di Diyilu” bila Diyilu diawu kundu ki Nzambi.
35 Lubika levilanga ndefi mu dizina di ntoto bila va
ntoto vawu Nzambi keti tetika malu mandi. Lubika
levilanga ndefi mu dizina di Yelusalemi bila diawu
divula di Ntinu wunneni. 36 Kadi levilanga ndefi va
“ntu'aku” bila kulendi kitula lusuki lumosi phembi ko
voti ndombi ko. 37 Bika lutubanga kaka “Nyinga” bu
lufueti tuba nyinga ayi “nana” bu lufueti tuba nana.
Bila mambu moso meti buelama va yilu kuidi Satana
meti ba. 38 —Luwa bu bakamba: “Enati mutu tobudi
dieso di ndiandi, niandi mamvandi bafueti tobula
dieso diandi; enati mutu kodidi dieno di ndiandi,
niandi mamvandi bafueti kola diano diandi.” 39
Vayi minu ndikulukamba: —Lubika kakidila mutu
tidi kuvangila mambimbi! Enati bazubidi mbata mu
luvenga lumosi, wuntambika diaka luvenga lunkaka.
40 Enati mutu tidi kufunda ayi ziona kikhutu kiaku,
buna wunyekudila ayi yunga kiaku. 41 Enati mutu
wukuikidi wudiata yandi mu tezo ki kilometele kimosi,
ngeyo buela diati yandi mu tezo ki bikilometele
biodi. 42 Vana kuidi mutu wowo wukulomba ayi kadi
yimina mutu wowo wunzola deva kuidi ngeyo. 43
—Luwa ti bakamba: “zolanga ndiaku ayi lendanga
mbeni aku” 44 Vayi minu ndikulukamba: Luzola
bambeni beno! Lusambidila bobo bakuluyamisanga!
45 Buawu bobo luela bela bana bakiedika ba Dise
dieno didi ku Diyilu. Bila niandi weta kienzudila
thangu andi kuidi batu bambimbi ayi batu bamboti;
weta nokisa mvula kuidi batu basonga ayi kuidi bobo
bakambulu basonga. 46 Enati lueta zola bobawu beta
kuluzola, buna mbi mfutu lumbaka? Bila mimfutisi mi
ziphaku mamvawu beta bu vanga. 47 Enati lueta vana
kaka mboti kuidi bakhomba zieno, buna diambu mbi
diviatukidi lumvanga e? Keti Bapakanu mamvawu
beti bu vanga. 48 Vayi beno bufueni luba batu bafuana
banga buididi Dise dieno widi ku Diyilu widi wufuana.

6 —Lukeba, lubika vangilanga mavanga meno
masonga va meso ma batu muingi balumona. Tala
luedi kambu nsendo wu Dise dieno widi ku Diyilu. 2
Thangu wumvana lusadusu kuidi mutu wusukama,
kadi sika tulumbeta ku ntual'aku banga bueta vangila
batu badi mayuya, mu zinzo zi zikhutukunu ayi
mu zinzila muingi batu baba niemisa. Bukiedika
ndikulukamba ti bakitambudidi nsendo awu. 3 Vayi
ngeyo bu wumvana lusadusu kuidi mutu wusukama,
bika koko kuaku ku lumoso kubika zaba mavengi koko
kuaku ku lubakala, 4 muingi dikaba diaku divanunu
mu kitsueki ayi muingi Dise diaku dieti mona mamo
mamvangiminanga mu kitsueki wela kufuta. 5 Mu
thangu lunsambila lubika ba banga batu bobo badi
mayuya, beti sambidila kimathelama, mu ziphambu
zi zinzila ayi mu zinzo zi zikhutukunu muingi batu
babamona. Bukiedika, ndikulukamba bakitambudidi
mfutu awu. 6 Vayi ngeyo bu tidi sambila, kota mu vinga
kiaku; zibika muelo, sambila Dise diaku dimvuandanga
mu kitsueki. Buna Dise diaku dieti mona mamo

mamvangiminanga mu kitsueki wela kufuta. 7 Mu thangu lunsambila, lubika vutukilanga mambu banga bueta vanga Bapakanu, bila bawu beti muena ti zitsambulu zieti tambudulu bu beti nonumunanga mambu. 8 Lubika basokudila. Bila Dise dieno zebi mbi luvuidi mfunu, beno mu kambu teka kunlomba. 9 Tala phila lufueti sambidilanga: Tat'eto widi ku Diyilu, bika dizina diaku diba dinlongo 10 Bika Kipfumu kiaku kiza. Bika luzolo luaku luvangama va ntoto, banga bu lueti vangimina ku Diyilu. 11 Wutuvana buabu bidia bieto bi kadika lumbu. 12 Wutulemvukila mambimbi meto; banga beto bu tunlemvukilanga batu bobo batuvangila mambimbi. 13 Kadi kutu bika tubua mu phukumunu, vayi wutukula mu mvukumuni, [Bila ngeyo vuidi kipfumu, lulendo ayi nkembo mu mimvu mi kamimani.] 14 Enati lulemvukila batu mu mambimbi mawu buna Dise dieno didi ku Diyilu wela kululemvukila. 15 Vayi enati lumengi lemvukila batu buna Dise dieno kalendi kululemvukila ko. 16 —Mu thangu lukukifuisa nzala mu diambu di lusambulu, lubika monika kiadi-kiadi banga bueti vangila batu badi mayuya. Beti kitula bizizi kiadi-kiadi muingi batu boso bazaba ti bawu balembo kifuisi nzala mu diambu di lusambulu. Bukiedika ndilulukamba bakitambudidi mfutu awu. 17 Vayi bu wulembo kukifuisi nzala mu diambu di lusambulu bika wusukula bumboti zizi kiaku ayi dukula mafuta ku ntu aku, 18 muingi mutu kabika zaba ti wulembo wukifuisi nzala mu diambu di lusambulu vayi Dise diaku kaka dimvuandanga mu kitsueki niandi kaka fueti zaba. Buna Dise diaku dieti mona mambu mamvangimina mu kitsueki wela kufuta. 19 —Lubika yidika kimvuama va ntoto bila zitselele ayi khazu-khazu bilenda kibivisa ayi mivi milenda tobula zinzo ayi yiba. 20 Vayi yidikanu kimvuama beni ku Diyilu, kuna kukambulu zitselele ayi khazu-khazu yilendi bivisa ko ayi mivi milendi tobula ayi yiba ko. 21 Bila koso kuidi kimvuama kiaku, kuna kuela ba ntim'aku. 22 —Dieso didi muinda wu nitu, enati dieso diaku didi dimboti, buna nitu'aku yoso yidi yikienzuka. 23 Vayi enati dieso diaku didi dimbimbi buna nitu'aku yoso mayiba mu tombi. Enati kiezila kidi mu ngeyo kidi tombi, buna tombi beni kiela ba kinkobo! 24 —Kuisi ko mutu wulenda sadila bapfumu buadi mu khumbu yimosi bila wela lenda wumosi ayi zola wunkaka; voti wela singimina mu wumosi ayi wela lenda wunkaka. Lulendi sadila ko Nzambi ayi zimbongo. 25 —Diawu ndikulukambila ti lubika bela luzingu lueno mayindu mu diambu di zaba mbi luela dia ayi mbi luela nua. Mbi luela vuata. Luzingu luisi vioka bidia mu mfunu ko e? Ayi nitu yisi vioka minledi mu pfumu ko e? 26 Talanu zinuni zi diyilu, zikunanga ko; zivelanga mimbutu ko ayi zilundanga bidia mu bilundulu ko. Ayi Dise dieno widi ku Diyilu weti zidikila. Beno lusi zivioka ko mfunu e? 27 Nani buna luidi lenda yika luzingu luandi, ka diambu ko mu thangu yimosi, kuna ku mayindu e? 28 A buna bila mbi lueti belanga mayindu mu diambu di minledi e? Bika lutala buevi bueti kudila biteka mu zitsola. Bisalanga ko ayi bitunganga ko. 29 Vayi ndikulukamba, banza nkutu ntinu Salomo mu nkembo andi woso kasia vuatila ko banga buvuatila kiteka kimosi mu biteka bina. 30 Buna enati Nzambi weti vuatisa bobo biti biobi bidi buabu mu zitsola vayi biela lozo mbazi ku mbazu, buna kalendi kuluvuatisa vioka biti beni ko e? Batu ba minu kikhioki! 31 Diawu lubika banga mayindu, mu tubanga: “kani mbi matudia”, voti “mbi matuvuata”. 32 Bila bapakanu bawu bantombanga bima bioso biobi. Vayi Dise dieno di Diyilu zebi ti mfunu luvuidi biawu. 33 Vayi lutomba theti Kipfumu ki Nzambi ayi busonga buandi, buna bela kulubuedila bima bioso biobi. 34 Lubika ba mayindu mu diambu di mbazi, bila mbazi wela ba mayindu mu diambu diandi veka ayi kadika lumbu kidi ayi ziphasi ziandi.

7 —Lubika sambisa, tala mamveno luedi sambusu. 2 Bila bela kulusambisa banga phila lunsambisila ayi bela ku lutezila luelo luela dedakana banga lolo lutezila bankaka. 3 Vayi bila mbi wumonina kiti kidi mu dieso di khomb'aku, vayi ngeyo veka wukadi mona tunga yidi mu dieso diaku e? 4 Voti buevi wulenda kambila khomb'aku: “Bika ndibotula kiti kidi mu dieso diaku! Vayi tunga yidi mu dieso diaku.” 5 Mutu wu mayuya! Botula theti tunga yoyi yidi mu dieso diaku buna bosi mawumona mboti mu botula kiti kidi mu dieso di khomb'aku. 6 —Lubika vana bima binlongo kuidi zimbua. Lubika loza bilunga bieno bithalu vadi zingulu, bila mazi bidiatila ayi mazi lubalukila muingi ziluvanga phasi. 7 —Lulomba ayi bela kuluvana. Lutomba ayi luela mona; lukokuta ayi luela zibudulu. 8 Bila woso wunlombanga niandi wuntambulanga. Woso wuntombanga niandi wumonanga woso wunkokutanga niandi wunzibudulungu. 9 Nani mu beno lenda vana ditadi kuidi muan'andi bu kanlombidi dipha? 10 Voti bu kanlombidi mbizi buna nioka

maka mvana e? 11 Enati beno batu bambimbi, luzebi
vana bima bimboti kuidi bana beno, buna Dise dieno
di Diyilu diela luta vana bima bimboti kuidi bobo
bakunlombanga. 12 —Mambu moso momo lutidi
ti batu baluvangila mawu mamveno lufueti kuba
vangila. Bila mawu mama malongi ma Mina ayi
ma mimbikudi. 13 —Lukotila va muelo wufuetama
bila muelo widi wuyalumuka ayi nzila yinatanga
ku nzimbala yidi yinneni, ayi, batu bawombo beti
kotilanga muawu. 14 Vayi muelo widi wufietama,
nzila yi luzingu yidi yifioti ayi batu bafioti kuandi beti
kuyibakulanga. 15 —Lulubukila mimbikudi mi luvunu
miomi minkuizanga kuidi beno banga mamemi vayi
mu kiedika badi memvu ma nganzi. 16 Luela kuba
zabila mu mimbutu miawu. A buevi balenda vela
makundi ma vinu mu nti widi zitsendi voti makundi
ma figi mu nti wu zitsolokoto e? 17 Diawu woso nti
wumboti wumbutanga mimbutu mimboti vayi nti
wumbimbi wumbutanga mimbutu mimbimbi. 18 Nti
wumboti wulendi buta ko mimbutu mambimbi ayi nti
wumbimbi, wulendi buka ko mimbutu mamboti. 19
Woso nti wunkambu buta mimbutu mimboti wufueti
vuzu ayi lozo ku mbazu. 20 Mu mimbutu miawu kaka
luela kuba zabila. 21 —Bika sia ti batu bobo beta
kukhamba: “Pfumu! Pfumu!” ti bawu bela kota mu
kipfumu ki Diyilu, vayi bobo bamvanganga luzolo lu
Dise diama didi ku Diyilu. 22 Mu lumbu kina batu
bawombo bela kukhamba: “A Pfumu! A Pfumu! A keti
mu dizina diaku tubikudila! A keti mu dizina diaku
tukukila ziphevi zimbimbi. A keti mu dizina diaku
tuvangila bikumu biwombo!” 23 Buna minu ndiela
kuba vutudila: “ndisi ku luzaba ko. Botukanu vava
beno lumvanganga mambu mambimbi!” 24 —Diawu
woso wulembo wa mambu ma ndilembo tubi ayi
wunsadila mawu widi banga mutu wu diela wutunga
nzo'andi va yilu ditadi. 25 Mvula yingolo yinoka,
minlangu miwala ayi bivuka biyiza lumbama mu nzo
beni vayi nzo beni yisia bua ko bila yitungulu va
yilu ditadi. 26 Vayi woso mutu wulembo wa mambu
mama vayi kakadi ku masadila widi banga mutu wu
buvungisi wutunga nzo'andi va mbata nzielo. 27 Mvula
yingolo yinoka, minlangu miwala ayi bivuka biyiza
lumbama mu nzo beni. Nzo beni yitumbu bua ayi
yitumbu tiolumuka. 28 Yesu bu kamana tuba, nkangu
wu batu wusimina mu diambu di malongi mandi. 29
Bila kaba kuba longilanga ko banga minsoniki miawu,
vayi niandi wuba longila mu lulendo loso.

8 Yesu bu kakulumuka mongo; nkangu wunneni
wunlandakana. 2 Buna mutu wumosi wuba kimbevo
kibuazi wuyiza kuidi Yesu, wufukama va ntual'andi
ayi wutuba: —A Pfumu, enati tidi, wulenda kuaku
kumbelusa! 3 Yesu wunonuna koko kuandi, wunsimba
ayi wunkamba: —Nyinga thidi, beluka kuaku. Mu
yina thangu wubeluka mu buazi buandi. 4 Bosi Yesu
wunkamba: —Vayi keba, kadi kamba kadi kuidi mutu
wumosi mambu mama vayi yenda kimonisa kuidi
nganga Nzambi ayi nata dikaba dilomba Moyize
mu diambu diba kimbangi kuidi bawu. 5 Yesu bu
katula ku Kafalinawumi, pfumu yimosi yi masodi
wuyiza kuidi niandi. Wunleba ayi wutuba: 6 —Pfumu,
kisadi kiama kilekidi ku nzo, kimbevo ki binama
kidi yandi ayi ziphasi ziwombo kalembo moni. 7
Yesu wumvutudila: —Nyinga, ndiela kuiza ayi ndiela
kumbelusa. 8 Vayi Pfumu yi masodi wutuba: —A
Pfumu! Minu ndisi wufuana ko muingi ngeyo wukota
mu nzo ama vayi tuba kaka diambu dimosi buna
kisadi kiama kiela beluka. 9 Bila nzebi diawu, minu
mamvama ndidi ku tsi luyalu lu bapfumu ayi ndieti
tumina bankaka. Minu kamba kuidi wumosi: “Yenda”
makenda ayi minu kamba wunkaka: “yiza” makiza
ayi kuidi kisadi kiama: “vanga buabu”, maka vanga
buawu. 10 Yesu wusimina buwombo bu kawa mambu
mandi. Wukamba batu bobo baba kunlandakananga:
—Bukiedika ndikulukamba ndimueni ko minu kinneni
mu Iseli dioso. 11 Ndikulukamba ti batu bawombo
bela ba ku Esite ayi ku Wesite bela vuanda mu
kipfumu ki diyilu mu kipfumu ki diyilu va kimosi ayi
Abalahami, Isaki ayi Yakobi. 12 Vayi bobo bakubukulu
kipfumu bela lozo ku nganda kuidi tombi, kuna
kuela ba bidilu ayi nkuetoso wu meno. 13 Bosi Yesu
wukamba kuidi pfumu yi masodi: —Vutuka kuaku bika
buvangimina boso bu wilukidingi! Buna kisadi kiandi
kibeluka kuandi muna thangu yina. 14 Thangu Yesu
katula ku nzo Piela, wuyenda bata nzitu Piela wuba
wuleka va mbuka bila zinzangala zingolo ziba yandi.
15 Yesu bu kansimba mu koko, zinzangala zimana.
Bosi wutelama mu kunkubikila bidia. 16 Mu masika
mana, banatina Yesu batu bawombo bobo baba ayi
ziphevi zimbimbi. Mu mambu mandi katuba muawu
kakukila ziphevi beni zimbimbi. Ayi wubelusa batu
boso bobo baba bimbevo. 17 Buawu bobo mambu
mambikudi Ezayi madedikinina: Wubonga ziphasi
zieto ayi wunata bimbevo bieto. 18 Yesu bu kamona
nkangu wu batu wunzungidila, wutuma minlonguki

miandi mu sabuka ku disimu dinkaka di mbu. 19 Nlongi wumosi wu Mina wufikama ayi wunkamba: —A nlongi, thidi kulandakana koso ku wunkuenda. 20 Vayi Yesu wumvutudila: —Mimbaku midi ayi minsuku miawu miomi mieti leka, zinuni zidi ayi zindiala ziawu, vayi Muana Mutu kasi ko buangu kikalenda vundisila ntu. 21 Wumosi mu minlonguki miandi wunkanba: —A Pfumu! Wundemvukila, vingila theti ndienda ziki dise diama. 22 Vayi Yesu wumvutudila: —Wundandakana; bika bafua bazika batu bawu bafua! 23 Buna wukuma mu nlungu ayi minlonguki miandi minlandakana. 24 Zimbukila vuka kimosi kingolo kitona mu mbu, mayo mavioka nlungu mu ntela vayi Yesu wuba wuleka. 25 Minlonguki mifikama va kaba, minkotula mu yamikina: —Pfumu! Wutuvukisa, tueka mfua! 26 Yesu wuba vutudila: —Bila mbi lulembo monina boma e? Batu ba minu kikhioki! Yesu wutelama, wutemina vuka ayi mbu; buna ndembama yivutuka. 27 Batu basimina ayi batuba: —A buna nani niawu muingi bivuka ayi mbu bintumukina e? 28 Mu thangu batula ku disimu di mbu, mu zunga ki basi Ngelasa, batu buadi baba ziphevi zimbimbi batotuka mu biziami bayiza kundengana. Zinganzi ziwombo ziba yawu; diawu kadi mutu wumosi kasia nunga ko mu viokila vana. 29 Bayamikina: —Diambu mbi tidi kutuvanga ngeyo Muana Nzambi e? Wizidi mu kutuyamisa tuamina thangu'eto yifuana e? 30 Va ndambu beni vaba nkangu wu zingulu ziba ndia. 31 Buna ziphevi beni zimbimbi zileba Yesu: —Enati weka tukuka, buna wututuma tukota kueto mu zingulu ziozi! 32 Yesu wuba kamba: —Yendanu! Zitotuka mu batu buadi beni zikota mu zingulu. Buna zingulu beni zioso zibotuka nsualu ku mongo ayi zidiama mu mbu, zimana fua. 33 Batu bobo basunga zingulu batina; bayenda nsualu ku divula ayi basamuna mamo maviokidi ayi mavangimini mu batu bobo baba ziphevi zimbimbi. 34 Batu boso ba divula dina bayiza dengana Yesu ayi bu bammona buna banleba kabotuka mu zunga kiawu.

9 Yesu wukuma mu nlungu ayi wusabuka mbu; ayi wuyenda ku divula diandi. 2 Bannatina mu kiphoyi dikoka dimosi. Yesu bu kamona minu kiawu, wukamba dikoka: —Ba ayi bukhafi muan'ama, masumu maku malemvukulu. 3 Buna minlongi minkaka mi Mina mieka niunguta: "Mutu wawu wulembo vuezi Nzambi!" 4 Yesu wuzaba mayindu mawu ayi wuba yuvula: —Bila mbi luididi mayindu mambimbi mu mintima mieno? 5 Mbi bilutidi kambu phasi mu kamba: "Masumu maku malemvukulu" voti: "Telama kuaku ayi diata"? 6 Vayi muingi luzaba mboti ti Muana Mutu beki lulendo vava ntoto mu lemvukila masumu. Buna wutala dikoka ayi wunkamba: —Telama, bonga kiphoyi kiaku, vutuka ku nzo'aku. 7 Dikoka beni ditelama ayi diyenda ku nzo'andi. 8 Nkangu wu batu bu wumona bobo, bamona boma ayi bakembisa Nzambi wuvana lulendo luphila yoyi kuidi batu. 9 Yesu wuyenda. Bu kaba vioka, wumona mutu wumosi, dizina diandi Matayi, wuvuanda mu bilu kimfutusulungu ziphaku. Wunkamba: —Wundandakana! Matayi wutelama ayi wunlandakana. 10 Bu kaba ndia va meza mu nzo Matayi, buna mimfutisi miwombo mi ziphaku ayi bankua masumu bayiza dia va meza va kimosi ayi Yesu ayi minlonguki miandi. 11 Bafalisi bu bamona bobo bayuvula minlonguki miandi: —Bila mbi Nlongi'eno kalembo dila va kimosi ayi mimfutisi mi ziphaku ayi bankua masumu e? 12 Yesu bu kawa bobo, buna wuvutula: —Batu badi nitu yi mvini batombanga munganga ko vayi batu badi bimbevo bawu bantombanga munganga. 13 Luenda lulonguka tsundu yi mambu mama: thidi luba batu badi mintima mi kiadi vayi mbengi luthambikanga kaka makaba. Bila ndisia kuiza tela ko batu basonga vayi ndiyiza tela bankua masumu. 14 Buna minlonguki mi Yowani miyiza kuidi Yesu mu kunyuvula ti: —Bila mbi beto ayi bafalisi tueti kifuisa nzala mu diambu di lusambulu vayi minlonguki miaku mikifuisanga nzala ko mu diambu di lusambulu e? 15 Yesu wuba vutudila: —Lumbanza ti batu bobo batumusu kuidi ditoko diodo dikuedidi balenda ba mu kiadi ditoko bu kakidi yawu va kimosi e? Vayi vadi thangu bu bela ku bakatula ditoko va khatitsik'awu, buna bosi bela kukifuisa nzala mu diambu di lusambulu. 16 Kuisi ko mutu wela bonga tendi kinledi kimona muingi kalondila nledi wukhulu bila tende kioki kimona maki kakuna nledi wukhulu, ayi divudu ma diba dinneni. 17 Bobuawu balendi tula ko vinu kimona mu zitsaku zikhulu bila buna zitsaku zikanzukidi ayi buna vinu kidukukidi ayi zitsaku zifuidi. Vayi beti lundila vinu kimona mu zitsaku zimona. Mu phila yoyi zitsaku ayi vinu mabilundama bumboti! 18 Mu thangu Yesu kaba kamba mambu mama, pfumu yimosi wuyiza fukama va ntual'andi ayi wutuba: —Muan'ama wunketo fuidi vayi bufueni wiza ntetika koko kuaku ayi ma kazinga diaka! 19 Yesu wutelama ayi wunlandakana va kimosi

ayi minlonguki miandi. 20 Mu thangu yina nketo
wumosi wuba kimbevo kiviokanga menga; kimbevo
beni kizingila kumi mvu miodi, wufikama ku manima
ayi wusimba tsongi nledi'andi. 21 Bila wuyindula
mu ntim'andi ti: “minu simba kuandi nledi andi,
mfueti kaka beluka!” 22 Yesu wutala ku manima
ayi bu kammona, wutuba: —Muan'ama wunketo,
ba bukhafi, bila minu kiaku kibelusidi! Buna nketo
beni wubeluka muna yina thangu. 23 Yesu bu katula
ku nzo pfumu, wumona minsiki mi minsioni ayi
nkangu wu batu wuba ntela-ntela. 24 Buna wutuba:
—Totukeno, bila muana wunketo kasi fua ko, vayi
tulu tuandi kalekidi. 25 Nkangu bu wumana totuka
ku nganda, Yesu wukota ayi wusimba muana beni
mu koko, bosi muana ndumba beni wutelama. 26
Tsangu beni yitembakana mu zunga kioso. 27 Yesu
bu katotuka vana, baphofo buadi zinlandakana vayi
sumbu ziba kuenda nlandakana zilembo yamikina: —A
Muana Davidi e, wutumoni kiadi e! 28 Bu kakota ku
nzo, baphofo zifikama va kaba. Niandi wuba yuvula:
—Luwilukidi ti ndenda vanga diawu e? Bawu bavutula:
—Nyinga Pfumu. 29 Bosi wusimba meso mawu ayi
wukamba: —Bika buvangimina boso buididi minu
kieno! 30 Vana vawu meso mawu mazibukidi. Yesu
wuba kandika ti: —kadi mutu kazaba mambu mama. 31
Vayi bawu bu bayenda, bamana tembikisa tsangu andi
mu zunga kioso. 32 Mu thangu batotuka, bannatina
dibaba, wuba yamusungu kuidi pheve yimbimbi. 33
Yesu wukuka pheve beni. Muna thangu beni kaka
mutu weka nyoluka. Batu basimina ayi bakamba:
—Tumueni ko mambu ma phila yayi mu Iseli! 34 Vayi
Bafalisi bakamba: —A keti mu lulendo lu Pfumu yi
ziphevi zimbimbi kalembo kukila ziphevi zimbimbi!
35 Yesu wuba diengilanga mu mavula moso ayi mu
mala moso. Wuba longanga mu zinzo zi zikhutukunu
zi Bayuda ayi wuba longanga Nsamu wumboti wu
Kipfumu, wuba belusanga bimbevo biphila mu phila
ayi ziphasi zi phila mu phila. 36 Bu kamona nkangu wu
batu, kiadi kimbuila mu diambu diawu, bila batu beni
ku tsi mayindu baba ayi baba bavonga banga mamemi
makondolo nsungi. 37 Buna wukamba minlonguki
miandi: —Lutala, mimbutu miyela mieka miwombo
mu tsola vayi bisadi bidi bifioti. 38 Diawu lulomba
kuidi Pfumu yi tsola muingi kafidisa bisadi mu diambu
di vela mimbutu.

10 Yesu wutela minlonguki miandi kumi mi miodi
ayi wuba vana lulendo lukukila ziphevi zimbimbi
ayi lu belusila bimbevo bioso ayi ziphasi zioso. 2
Mazina ma kumi bamvuala buadi mawu mama:
wutheti Simoni baba ntedilanga Piela bosi khomb'
andi Andele. Zaki muana Zebede ayi khomb'andi
Yowani. 3 Filipi ayi Balitelemi; Toma ayi Matayi mfutisi
wu phaku Zaki muana Alafayi ayi Tade. 4 Simoni
wuba mu dingumba di bazeloti ayi Yuda Isikalioti
mutu wusumbisa Yesu. 5 Baba kumi batu buadi bawu
Yesu katuma bu kamana ku bavana zithumunu ziazi:
—Lubika kuenda mu zitsi zi bapakanu ayi lubika kota
kadi mu divula dimosi di basi Samali. 6 Vayi yendanu
kuidi mamemi ma zimbala ma Iseli. 7 Koso buangu
lunkuenda lulonga ti Kipfumu ki Diyilu kifikimini.
8 Lubelusa batu bambela, lufulukisa bafua, luvedisa
bankua buazi, lukuka ziphevi zimbimbi. Luvana mu
phamba bila mu phamba mamveno lubakidi. 9 Lubika
nata nolo, palata ayi zimbongo, mu ziphosi zieno.
10 Lubika nata sakosi yi nzietolo, kadi nata kikhutu
kiviakisa kadi sapatu, kadi nti, bila “kisadi kafueti
baka bidia biandi.” 11 Thangu lunkota mu divula
voti mu buala bumosi, lutomba mutu widi wufuana
mu kuluyakula ayi luvuanda kuidi niandi nate luela
botuka muna. 12 Thangu lukotidi mu nzo, luvana basi
nzo beni mboti. 13 Enati nzo beni yidi yifuana, buna
bika ndembama yeno yiba mu bawu. Vayi enati yisi
yifuana ko, buna bika ndembama yeno yivutuka kuidi
beno. 14 Enati mutu mengi kulutambula ayi mengi
wa mambu meno, bu luntotuka mu nzo beni voti
mu divula beni buna lukukumuna mbungi-mbungi
yi malu meno. 15 Bukiedika ndikulukamba ti mu
lumbu kitsambusu, mavula ma Sodoma ayi Ngomola
mela baka thumbudulu yidekuka viokila yi divula
dina. 16 Tala ndilufidisidi banga mamemi va khatitsika
memvo. Diawu luba diela banga zinioka ayi luba batu
balembama banga mabembi. 17 Vayi lukikeba va
khatitsika batu bila bela kulufunda mu ntilibinadu yi
Bayuda ayi bela kulubeta bikoti mu zinzo ziawu zi
zikhutukunu. 18 Bela ku lunata ku ntuala minyadi
mi leta ayi mintinu mu diambu diama. Bobo luela
bakila diluaku mu kuthelimina kimbangi kuidi bawu
ayi kuidi Bapakanu. 19 Mu thangu bela kulukanga,
luba bika ba mayindu mu mambu luela tuba voti mu
phila luela yolukila mawu bila mambu luela tuba luela
ma tambula kaka mu thangu yina. 20 Bila kadi sia ti
beno luela yoluka vayi Pheve yi Dise dieno yela yoluka

mu beno. 21 Khomba wela yekula khomb'andi mu
kumvondisa. Dise diela yekula muan'andi. Bana bela
fuemina bambuta ziawu ayi bela kuba vondisa. 22 Batu
boso bela kululenda mu diambu diama. Vayi mutu
wowo wela kanga ntima nate kuna tsuka, wela vuka.
23 Enati baluyamisini mu divula dimosi, lutinina ku
diodi kinkaka. Bila bukiedika ndikulukamba ti muana
mutu wela vutuka tuamina beno lumanisa tinina mu
mavula moso ma Iseli. 24 Muana nzo nkanda kasi
viatuka ko nyinyisi'andi; muisi kisalu kasi viatuka ko
pfumu'andi. 25 Bufueni muana nzo nkanda kaba banga
nyinyisi andi ayi muisi kisalu kaba banga pfumu'andi.
Enati babieka pfumu yi nzo Belezebuli; buna buevi
bela tubila kuidi bobo bamvuandanga mu nzo andi? 26
—Diawu lubika kuba mona tsisi. Bila kuisi ko diambu
disuama diela kambu monika ayi kuisi ko diambu
di kitsueki diela kambu zabakana. 27 Mambu moso
ndikulukamba mu tombi, luyolukila mawu va muini.
Mambu moso baku luniungutila va dikutu lutubila
mawu ku yilu muanzu wu nzo. 28 —Lubika mona
tsisi batu bobo balenda vonda nitu, ayi balendi vonda
muela ko. Vayi bika lutina mutu wowo wulenda bunga
nitu ayi muela ku bulungi. (Geenna g1067) 29 A buevi,
basumbisanga ko zitsiodila zizole mu thalu yimosi
yi fioti e? Vayi kuisi ko yimosi yela bua va ntoto
mu kambu luzolo lu dise dieno. 30 Vayi mu diambu
dieno, luzebi ti zitsuki zieno zioso zidi zitangu. 31
Diawu lubika mona boma! Bila lulutidi nkangu wu
zitsiodila mu luvalu. 32 Diawu woso wela kukhikinina
va meso ma batu mamvana ndiela kunkikinina va
meso ma dise diama didi ku Diyilu. 33 Vayi woso
wukuthunuka va meso ma batu, mamvama ndiela
kuntunuka va meso ma dise diama didi ku Diyilu.
34 —Lubika banza ti ndembama ndinata va ntoto.
Ndisia nata ndembama ko vayi sabala nzidilunatini.
35 Ndiyiza mu vambisa muana bakala ayi dise diandi,
muana nketo ayi ngudi andi, bosi nketo wu dikuela
ayi nzitu'andi wunketo. 36 Basi nzo andi bawu bela
ba bambeni bandi. 37 —Woso mutu wunluta zola
dise diandi voti ngudi andi viokila minu kasi fuana
kuidi minu ko. Ayi woso mutu wunluta zola muan'
andi wu bakala voti muan'andi wunketo viokila minu
kasi fuana kuidi minu ko. 38 Woso wunkambu nata
dikulusi diandi ayi wunkambu kundandakana buna
kasi fuana kuidi minu ko. 39 Woso wela tomba vukisa
luzingu luandi wela luzimbisa vayi woso wela zimbisa
luzingu luandi mu diambu diama, wela lutambula. 40
—Woso wela kulutambula, buna minu katambudi; ayi
bu kathambudi, buna tambudi mutu wowo wuthuma.
41 Woso wela tambula mbikudi bila kadi mbikudi,
buna wela baka mfutu wumosi banga wu mbikudi.
Woso wela tambula mutu wusonga, bila kadi wusonga
wela tambula mfutu wumosi banga mutu wusonga. 42
Woso wela vana, ka diambu ko, kopo yimosi kuandi,
yinlangu wu kiozi kuidi wumosi mu bana bafioti bobo
bila kadi nlonguki ama bukiedika ndikulukamba ti
wela baka mfutu andi.

11 Yesu bu kamanisa vana zithumunu ziozi kuidi
kumi minlonguki miandi miodi, wuyenda longi
ayi samuna mu mavula mawu. 2 Yowani Mbotiki mu
thangu kaba mu nloko, wuwa tsangu yi mavanga momo
Klisto kaba vanganga, buna wufidisa minlonguki
miandi muingi banyuvula: 3 —Bukiedika kuandi
ti ngeyo mutu wowo wufueti kuiza voti tuvingila
wunkaka e? 4 Yesu wuba vutudila: —Luvutuka kuidi
Yowani ayi lunkamba mambu momo lulembo wa ayi
lulembo moni: 5 batu bafua meso balembo moni;
makoka malembo diati; batu babuazi balembo vedusu;
batu bafua matu balembo wi ayi bafua balembo
fuluka ayi Nsamu Wumboti wulembo longu kuidi
batu basukama. 6 Khini kuidi mutu wela kambu
zimbisa minu kiandi mu diambu diama. 7 Mu thangu
minlonguki mivutuka, Yesu wubaka diluaku di yolukila
mambu ma Yowani Mbotiki kuidi nkangu wu batu:
—Mbi biobi luyenda tala ku dikanga e? Nti wufioti
wulembo vevomono kuidi phemo e? 8 Vayi buna nani
luyenda tala e? Mutu wuvuata minledi mi kitoko e?
Nana. Bila batu bobo bamvuatanga minledi mi kitoko
mu zinzo zi mintinu bankalanga. 9 Vayi buna mbi
luyenda tala? Mbikudi luyenda tala e? Nyinga, buawu
kuandi vayi ndikulukamba ti niandi viokidi mbikudi.
10 Bila niandi mutu wowo minkanda milembo tubila
ti: tala, mfidisidi mvual'ama ku ntual'aku, niandi
wela kukubikila nzila! 11 Bukiedika ndikulukamba:
mu batu boso bobo babutu kuidi baketo, kuisi ko
mutu wowo viokidi Yowani Mbotiki. Vayi mutu wowo
wulutidi kefa mu kipfumu ki Diyilu, wunlutidi. 12 Tona
mu bilumbu bi Yowani Mbotiki nate buabu Kipfumu
ki Diyilu kilembo bakulu mu kingolo ayi batu ba
ngolo bawu kaka banzionanga kiawu. 13 Bila Mina ayi
mimbikudi mioso mibikula nate mu thangu Yowani.
14 Enati lutidi ku diwilukila buna luzaba ti niandi Eli
mutu wowo wufueti kuiza. 15 Woso widi matu ma

wilu buna bika kawa. 16 —Banga mbi ndenda dedikisa tsungi yayi e? Yidedikini banga bana bafioti bavuendi va zandu ayi balembo tedi bakundi bawu: 17 Beto tulusikidi nsioni lusia kina ko; tuyimbila minkunga mi mafua vayi lusia nionga ko. 18 Bila Yowani wuyiza, kasa nua ko ayi kasa dia ko vayi bakamba: “pheve yimbimbi yidi yandi!” 19 Vayi Muana Mutu, wuyiza, wundia ayi wunua ayi bakamba: “Niandi nzuna kadi ayi kolo mbungu, nkundi mimfutisi mi ziphaku ayi wu bankua masumu.” Vayi nduenga yimonikanga bumboti mu mavanga mandi. 20 Bosi wutubidila ngolo mavula momo mu kavangila bikumu biandi biwombo, bila batu bobo basia balula mavanga mawu ko. 21 —Mabienga kuidi ngeyo Kolazini ayi ngeyo Betezayida bila enati ndivanga mu mavula ma Tile ayi Sidoni bikumu biobi ndivanga va beno, nganu thama batu ba mavula beni bavuata zitsaku ayi bakivinda dibombi mu monisa ti babaludi mintima. 22 Bukiedika ndikulukamba mu lumbu kitsambusu, Tile ayi Sidoni bela baka thumbudulu yifioti vayi yeno yela luta ngolo! 23 Bosi ngeyo Kafalinawumi, wumuena ti ngeyo wela tombulu ku yilu e? Nana! Wela kululu nate ku tsi bafua! Bila enati ndivanga mu Sodomo bikumu banga biobi ndivanga kuidi ngeyo, nganu divula beni dilembo zingi nate buabu. (Hadēs g86) 24 Bukiedika ndikulukamba mu lumbu kitsambusu, thumbudulu yi Sodomo yela ba yideduka, yaku yela viatuka ngolo! 25 Mu thangu yina, Yesu wukamba: —A Tata, Pfumu yi Diyilu ayi yi ntoto, ndikukembisa bu wusueka mambu mama kuidi batu badi nzayilu ayi kuidi batu badi diela vayi wumonisa mawu kuidi bana bafioti. 26 Nyinga Tata, buawu bobo bubela luzolo luaku. 27 Dise diama niandi wuphana bima bioso. Kuisi ko mutu zebi Muana vayi Tata kaka wunzebi. Kuisi ko mutu zebi Tata vayi Muana wunzebi ayi mutu wowo Muana kazodidi kummonikisa niandi. 28 Yizanu kuidi minu beno boso bobo luvongidi ayi luneti mimfuna, minu mandi luvundisa. 29 Bika lubonga vangu kiama, lulonguka kuidi minu bila minu ndidi mutu wu ntima wulembami ayi wukuluka ayi ma lubaka luvundulu mu miela mieno. 30 Bukiedika vangu kiama kisi phasi mu nata ko ayi mfun'ama wisi zitu ko.

12 Mu bilumbu bina, Yesu wuviokila mu tsola ble mu lumbu ki saba. Minlonguki miandi nzala miba mona diawu mikodila ble muingi midia. 2 Thangu Bafalisi bamona bobo, buna bakamba Yesu: —Tala minlonguki miaku milembo vangi mambu makandama mu lumbu ki saba! 3 Vayi Yesu wuba vutudila: —Lutengi ko mambu Davidi kavanga mu thangu niandi ayi bakundi bandi baba nzala? 4 Wukota mu Nzo Nzambi; niandi ayi bakundi bandi badia mapha momo matambuku kuidi Nzambi, ka diambu ko niandi ayi bakundi bandi basia ba ko minsua mu dia mapha beni vayi botula kaka banganga Nzambi. 5 Voti lutengi ko mu Mina ti mu lumbu ki saba zinganga Nzambi zieti sumuna lumbu ki saba bu zieti sala mu nzo Nzambi. Buna basi vanga nzimbala ko e? 6 Muaki bukiedika ndikulukamba mutu wumosi widi vava viokidi Nzo Nzambi. 7 Vayi enati luzebi tsundu yi mambu mama: thidi luba batu badi mintima mi kiadi vayi mbengi luthambikanga kaka makaba. Nganu lusia bedisa ko batu bobo basia vanga bila ko. 8 Bila Muana Mutu, niandi pfumu yi lumbu ki saba. 9 Bu kabotuka kuna, wuyenda ku nzo awu yi lukutukunu. 10 Kuna kuba mutu wumosi wuba koko kusioka. Buna banyuvula: —Minsua midi mu belusa mutu mu lumbu ki saba e? Banyuvula bobo mu diambu babaka diluaku di kumfundila. 11 Yesu wuba vutudila: —Zimbukila mutu wumosi mu beno widi dimemi dimosi kaka vayi ditibukidi mu dibulu dinda mu lumbu ki saba. Buna kalendi tibuka ko ayi ku ditotula ko e? 12 Keti mutu lutidi dimemi mu mfunu! Bukiedika ndikulu kamba minsua midi mu vanga mamboti mu lumbu ki saba. 13 Bosi wukamba kuidi mutu beni: —Nonuna koko kuaku! Mutu beni wunonuna kuawu, ayi, koko kuandi kuba kusioka kufuana banga koko kunkaka. 14 Ku nzimunina Bafalisi batotuka, bakutakana muingi batomba diluaku di balenda vondisila Yesu. 15 Vayi Yesu bu kazaba diawu buna wukatuka vana. Nkangu wunneni wunlandakana ayi, wubelusa batu boso. 16 Vayi wuba kandika babika tuba ti niandi nani. 17 Buawu bobo budedikinina mambu mama ma mbikudi Ezayi: 18 Nzambi wutuba ti tala kisadi kiama kioki ndisobula ndikunzolanga buwombo, niandi wukumbonisanga khini. Ndiela tula pheve ama va niandi ayi wela yamikisa busonga kuidi makanda moso. 19 Kalendi zonza ko ayi kalendi yamikina ko. Mbembo andi yilendi wakakana ko mu zinzila 20 Kalendi kelula ko nti wu fioti wutufuka ayi kalendi zima ko nsifu wu muinda wukidi totula muisi nate kela nungisa busonga 21 Makanda moso mela tula diana diawu mu dizina niandi. 22 Bannatina mutu wumosi wuba ziphevi zimbimbi, wuba phofo ayi kaba yolukanga ko. Yesu wumbelusa. Buna mutu beni

wutona yoluka ayi mona. 23 Nkangu woso wusimina ayi wutuba: —Niandi ko Muana Davidi e? 24 Vayi Bafalisi bu bawa bobo, bakamba: —A Keti mu lulendo lu Belezebuli, pfumu yi ziphevi zimbimbi kalembo totudila ziphevi zimbimbi. 25 Yesu wuzaba mayindu mawu, wuba kamba: —Kipfumu kioso kivasukidi kiawu veka kifueti muangana ayi dioso divula voti yoso nzo yidi yikabana mu yawu veka yilendi zingila ko. 26 Enati satana kukidi satana, keti buna weka wuvasuka mu niandi veka. Buna buevi kipfumu kiandi kilenda zingila e? 27 Enati ndilembo kukila ziphevi zimbimbi mu lulendo lu Belezebuli buna mu lulendo lu nani batu beno bansadilanga mu kuzi kuka e? Diawu, bawu veka bela ba mazuzi meno. 28 Vayi enati mu lulendo lu Pheve yi Nzambi ndilembo kukilanga ziphevi zimbimbi, buna Kipfumu ki Nzambi kitudidi nate kuidi beno. 29 Voti buevi mutu kalenda kotila mu nzo yi mutu widi ngolo muingi kayiba bima biandi enati kasi tuama kanga ko mutu beni widi ngolo e? Buna bosi kalenda baka buyibila mu nzo andi. 30 Woso mutu kambulu yama kithuadi buna mbeni ama. Woso mutu wunkambu kupika yama va kimosi buna niandi wulembo sasikisa. 31 Diawu ndikulukambila: masumu moso ayi mvuezolo woso wulenda lemvokolo vayi botula kaka mvuezolo yintambula Pheve Yinlongo. 32 Woso wela yoluka mambu mambimbi mu diambu di Muana Mutu wela lemvokolo, vayi woso wela yoluka mambu mambimbi mu diambu di Pheve Yinlongo kalendi lemvokolo ko mu thangu yayi voti mu thangu yinkuiza. (aiōn g165) 33 Tala enati nti widi wumboti buna wela buta mimbutu mimboti voti enati nti widi wumbimbi buna wela buta mimbutu mimbimbi bila banzabilanga nti mu mimbutu miandi. 34 Beno luidi mu dikabu di bikusa! Buna buevi bu lenda bela ti beno batu bambimbi lulenda tuba mambu mamboti? Bila mu mambu momo mafulukidi mu ntima muawu mueti ba mambu meti tuba mutu. 35 Mutu wumboti weta tuba mambu mamboti momo madi mu kiuka kiandi kimboti. Vayi mutu wumbimbi weti tuba mambu mambimbi momo madi mu kiuka kiandi kimbimbi. 36 Ndikulukamba ti mu lumbu kitsambusu, batu bela sambusu mu diambu di mambu moso maphamba momo batuba. 37 Bila mu mambu maku wela kitudulu wusonga ayi wela bedosolo. 38 Buna ndambu minsoniki mi Mina minkaka ayi Bafalisi bayiza tambula minsua mu yoluka. Bawu bankamba: —Nlongi, tutidi wuvanga kumu kimosi! 39 Yesu wuba vutudila: —Nkuna wu batu bambimbi ayi bakambulu bakuikama bawu bantomba kumu! Balendi kumvana kinkaka ko. Vayi botula kaka kioki kivangama mu mbikudi Zonasi! 40 Bila bobuawu Zonasi kakadila mu vumu ki mbizi yinneni bilumbu bitatu ayi mabuilu matatu, buawu bobo Muana Mutu, kela kadila ku tsi ntoto bilumbu bitatu ayi mabuilu matatu. 41 Mu lumbu kitsambusu, basi Ninive bela telama va kimosi ayi batu ba thangu yayi ayi bela kuba zengila nkanu bila bawu babalula mintima thangu Zonasi kaba longa. Vayi tala vava vadi ayi mutu wumosi wulutidi Zonasi. 42 Mu lumbu kitsambusu ntinu wunketo wu sude wela telama va kimosi ayi batu ba thangu yayi ayi wela kuba zengila nkanu bila niandi wuba ku buala buidi thama muingi kiza wa mambu ma diela ma Solomo. Vayi tala vava vadi ayi mutu wumosi wulutidi Solomo. 43 —Mu thangu pheve yimbimbi yitotukidi mu mutu, buna yindiengilanga mu bibuangu bi yuma mu tomba buangu kivundila. Vayi enati kakadi baka buangu, 44 buna yintubanga: "Bika ndivutuka mu nzo'ama yoyi ndibika." Mu thangu yela vutuka ayi yela bata nzo beni yikambulu mutu, yikombolo ayi yimana kubuku. 45 Buna pheve beni yoyi yimbimbi yela tomba tsambuadi di ziphevi zinkaka ziozi zimviokidi nganzi; bu ziela kota ayi ziela vuanda muna. Diawu, khadulu yi mutu wowo yela ba yimbimbi viokila yoyi yitheti. Bobo buela bela mu diambu di tsungi yayi yimbimbi. 46 Mu thangu Yesu kaba tuba kuidi nkangu wu batu, tala, ngudi andi ayi bakhomba bandi batelama ku nganda, bazola solula yandi. 47 Mutu wumosi wuyiza kunkamba: —Tala ngudi aku ayi bakhomba ziaku batelimini ku nganda, batidi solula yaku! 48 Yesu wumvutudila: —Nani ngudi ama? Banani bakhomba ziama? 49 Mbadi wusonga minlonguki miandi nlembo ayi wukamba: Tala, ngudi ama ayi bakhomba ziama bawu baba. 50 Bila woso mutu wumvanganga luzolo lu Dise diama didi ku Diyilu, niandi khomb'ama yi bakala, khomb'ama yi nketo ayi ngudi ama.

13 Mu lumbu beni, Yesu wutotuka mu nzo ayi wuyenda vuanda mu muenda mbu. 2 Nkangu wuwombo wu batu bayiza va kaba. Diawu kakumina mu nlungu ayi wuvuanda muawu. Nkangu woso wu batu wuba va disimu. 3 Wuba longa mambu mawombo mu zinongo. Buna wuba kamba: —Nkuni wumosi wuyenda ku muanga mbongo. 4 Bu kaba muanga mbongo; ndambu yibua mu ndambu nzila, zinuni

ziyiza mana kuyidoda. 5 Ndambu yinkaka yibua va
matadi; vuma beni vasia ba ntoto wuwombo ko; zitheti
zivika mena bila ntoto wusia ba phiba ko. 6 Vayi muini
wungolo bu wutotuka, mintuidila beni miyokana
ayi miyuma bila mianzi miawu misia kota ko mboti
mu tsi ntoto. 7 Zitheti zinkaka zibua va zitsendi.
Zitsendi beni zimena ayi zifietikisa mintuidila beni.
8 Vayi zinkaka zibua mu ntoto wumboti ayi zibuta
mimbutu miwombo: lumosi khama yimosi; lunkaka
makumasambunu ayi lukaka makumatatu. 9 Woso
widi matu ma wila buna bika kawa. 10 Minlonguki
mifikama ayi minyuvula: —Bila mbi wulembo sadila
zinongo mu kuba yolukila e? 11 Buna niandi wuba
vutudila: —Beno lutambula diluaku di zabila mansueki
ma Kipfumu ki Diyilu, vayi bawu basia kuma tambula
ko. 12 Bila mutu wowo widi bima, bela kumvana ayi
wela baka biwombo biviatukidi tezo. Vayi mutu wowo
kambulu bima, wela ziono fiofi fidi yandi. 13 Diawu
ndikubakambilanga mu zinongo bila balembo tadi
vayi bakadi mona, ka diambu ko batembi makutu vayi
bakadi wa ayi bakadi sudika. 14 Mavangimini bobo mu
diambu di dedikisa mambu mbikudi Ezayi kabikula
mu diambu diawu: Wa, luela wa kueno vayi lulendi
sudika ko. Tala, luela tala kueno vayi lulendi mona ko.
15 Bila mintima mi batu baba miyikidi ngolo banga
matadi. Bamengi kuawu wa. Bazibikidi meso mawu;
bila nganu meso mawu malenda mona, makutu mawu
malenda wa, mintima miawu milenda sudika, bila
nganu balenda balula mavanga ayi nganu ndenda
kuba belusa! 16 Vayi khini kuidi beno bila meso
meno malembo moni ayi makutu meno malembo wi.
17 Bukiedika ndikulukamba ti mimbikudi miwombo
ayi batu bawombo basonga baba tsatu mu mona
mambu momo lulembo moni vayi basia mamona
ko; ayi baba tsatu mu wa mambu ma lulembo wi
vayi basia mawa ko. 18 —Luwa tsundu yi nongo yoyi
ndilukembi, nongo yi nkuni: 19 Yoso-yoso thangu
mutu kawilu mambu ma kipfumu ayi kakadi kuma
sukida, buna pheve yimbimbi yikuiza vuzanga mambu
momo makunu mu ntim'andi. Yawu yoyi mbongo
yibua va ndambu nzila. 20 Mbongo yoyi yibua va
matadi yawu mutu wuwa mambu ma Nzambi ayi
wutumbu vika ku matambula mu khini. 21 Sumbu
yisia ba mianzi ko buna yisia zingila ko. Ziphasi voti
yamusu bu bizidi mu diambu di mambu ma kipfumu,
buna wuvika buanga nsualu. 22 Mbongo yoyi yibua va
zitsendi yawu mutu wuwa mambu ma Nzambi vayi
mayindu mu diambu di luzingu lualu ayi mu diambu
di kimvuama ki luvunu mamfietikisanga mambu ma
Nzambi ayi malendi vana diluaku ko muingi mbongo
beni yibuta. (aiōn g165) 23 Vayi mbongo yoyi yibua va
ntoto wumboti yawu mutu wuwa mambu ma Nzambi
ayi wusudika mawu; wumbutanga mimbutu khama
yimosi, makumasambanu, makumatatu. 24 Yesu wuba
kamba nongo yinkaka: —Kipfumu ki Diyilu kidedakani
banga mutu wowo wukuna mabongo yimboti mu tsol'
andi. 25 Vayi batu bu baba baleka mbeni'andi wuyiza
kuna kiti ki mbimbi va khatitsika ble bosi wuyenda
kuandi. 26 Ble bu kimena ayi kitotula zitsangu buna
kiti ki mbimbi diaka kimena. 27 Buna bisadi bi pfumu yi
tsola biyiza ku nyuvula: —Pfumu, keti mbongo yimboti
wukunini mu tsol'aku e? Buna kuevi kubedi kiti
kiaki kimbimbi e? 28 Niandi wuba vutudila: —Mbeni
niandi wuvengi buawu. Buna bisadi binyuvula: —Tidi
tuenda vuzi kiti kioki kimbimbi e? 29 Pfumu wuvutula:
—Nana! Bila beno vuza kiti kioki buna lulenda vuza
ayi ble. 30 Bikanu biabi biodi biyedila va kimosi nate
mu thangu yela velo mimbutu. Buna mu thangu yina,
ndiela kamba batu ba kisalu: “vuzanu theti kiti kioki
kimbimbi bosi lukanga kiawu mu minko mu diambu
luyoka kiawu. Bosi luela vela ble ayi luela ku yitula
ku yilu banga kiama.” 31 Yesu wuba kamba nongo
yinkaka: —Kipfumu ki Diyilu kidedakani banga luteti
lu mutalide. Mutu wumosi wubonga luawu ayi wukuna
luawu mu tsol'andi. 32 Luteti beni luviokidi zitheti
zioso mu keva vayi enati lumenini buna lumviokanga
bikunusu bioso mu kula ayi lunkitukanga nti. Muawu
zinuni zieti kuiza ayi vanga zindiala ziawu mu matafi
mandi. 33 Wuba kamba nongo yinkaka: —Kipfumu
ki Diyilu kidedakani banga luvi lolo nketo kabongidi
ayi sobikisidi luawu mu bitezo bitatu bi falina nate
yimvimbisa falina yoso. 34 Yesu mu zinongo katubila
mambu moso momo kuidi nkangu wu batu ayi kadi
khumbu yimosi kela tuba mambu mu kambu sadila
nongo. 35 Buawu bobo bu dedikinina mambu matuba
mbikudi: Ndiela kuba yolukila mu zinongo, Ndiela
kuba zabakisa mansueki momo masuama tona nza
yivangulu. 36 Yesu bu kasindika nkangu, bosi wukota
mu nzo. Minlonguki miandi mifikama va kaba ayi
minyuvula: —Wutusudikisa nongo yi kiti ki mbimbi
kiba mu tsola. 37 Yesu wuvutula: —Muana Mutu
niandi mutu kunini mbongo yi mboti. 38 Tsola yidi
nza, mbongo yi mboti yidi bana ba Kipfumu; kiti
ki mbimbi kidi bana ba satana. 39 Satana, niandi

mbeni yoyi yikuna kiti ki mbimbi. Thangu yi vela mimbutu yawu tsukulu yi nza, zimbasi ziawu bisadi bi tsola. (aiōn g165) 40 Boso bumvuzulungu kiti ki mbimbi ayi kimvikulungu ku mbazu; buawu bobo buela bela mu tsukulu yi nza. (aiōn g165) 41 Muana Mutu wela fidisa zimbasi ziandi ayi ziela botula, mu kipfumu kiandi, bima bioso biobi bintotulanga masumu ayi bobo beti vanganga mambimbi. 42 Zimbasi ziela loza batu beni ku mfulu yi mbazu. Kuna kuidi bidilu ayi nkuetosolo wu meno. 43 Buna batu basonga, bela lezama banga thangu mu Kipfumu ki Dise diawu. Woso widi matu ma wilu buna bika kawa! 44 —Kipfumu ki Diyilu kidedakani banga kima kithalu, kisueko mu tsola. Mutu niandi kuenda kibakula, maka sueka diaka kiawu. Bosi mu khini yina, buna wela kuenda sumbisa bima biandi bioso ayi sumba tsola beni yina. 45 Kipfumu ki Diyilu kidedakani diaka banga mukhita wowo wuntombanga bilunga bi kitoko. 46 Enati bakudi lunga kimosi kithalu yiwombo, buna wela kuenda sumbisa bima biandi bioso ayi sumba lunga beni. 47 Kipfumu ki diyilu kidedakani diaka banga dikondi diodi balozidi mu mbu ayi dibuididi zimbisi ziphila mu phila. 48 Diawu wala, banlobi mbizi ba dituta ku disimu. Bosi bavuanda ayi batula mboti mu bipani ayi miloza ziozi zimbimbi. 49 Buawu bobo buela bela mu tsukulu yi ntoto: Zimbasi ziela kuiza mu vambisa batu bambimbi va khatitsika batu basonga. (aiōn g165) 50 Buna ziela loza batu bambimbi ku mfulu yi mbazu kuna kuidi bidilu ayi nkuetosolo yi meno. 51 —Lusudikidi mambu moso mama e? Bavutula: —Nyinga. 52 Buna mu manisa Yesu wuba kamba: —Diawu kadika nsoniki wu Mina wulonguka mambu ma Diyilu, dedikini banga pfumu yi nzo yimbonga bima bimona bithalu ayi bikhulu mu kiuka kiandi. 53 Thangu Yesu kamanisa tuba zinongo ziozi wukatuka kuna, 54 wuvutuka ku divula diandi. Wutona longa mu nzo yi lukutukunu. Buna basimina ayi batuba: —Buna kuevi kabakidi nzayilu yoyi ayi lulendo lolo luvangila bikumu biobi e? 55 Keti niandi muana salaphati? Maliya diawu ko dizina di ngudi andi? Bosi Zaki, Zozefi, Simoni ayi Yuda basi ko bakhomba bandi zi babakala? 56 Bosi bakhomba bandi zi baketo, keti zinkalanga yeto vava? Vayi niandi kuevi kabakidi mambu moso momo? 57 Niandi wuba kandika babika kunwilukila. Vayi Yesu wuba kamba: —Mbikudi katambulanga minsua mu tsi andi ko ayi mu dikanda diandi ko. 58 Diawu kasi vanga kuna bikumu biwombo ko mu diambu di kambu kuawu ku minu.

14 Mu thangu yina nyadi Elode, wuwa tsangu yi Yesu. 2 Wukamba bisadi biandi: —Mutu wowo niandi Yowani Mbotiki, wufulukidi mu bafua, diawu kadidi lulendo lu vangila bikumu. 3 Bila Elode wukangisa Yowani ayi wunkangisa mu zisieni bosi wunkotisa mu nloko mu diambu di Elodiasi nketo wu khomb'andi Filipi. 4 Bila Yowani wuba tubidilanga Elode ti: —Wisi ko minsua mu kunkuela. 5 Elode wuba tombanga kumvondisa, vayi nkangu wu batu kaba ntinanga bila batu baba monanga ti Yowani widi mbikudi. 6 Vayi mu lumbu ki nyengo wu mbutukulu wu Elode, muana wu nketo wu Elodiasi wukina va meso ma batu bobo batumusu ayi wumonisa Elode khini. 7 Diawu kamvanina tsila mu leva ndefi ti mankamvana kima kioso kioki kanlomba. 8 Mu diambu di zindongi zi ngudi andi, diawu kankambila: —Phani vava mu dilonga ntu wu Yowani Mbotiki. 9 Ntinu wumona kiadi kiwombo. Vayi mu diambu di ndefi yi kaleva ayi mu diambu di batu bobo bavuanda yandi va meza, buna wuvana lutumu ti bamvana wawu. 10 Buna wutuma mutu ku nloko muingi kenda zengi ntu wu Yowani. 11 Banata ntu andi mu dilonga ayi bavana wawu kuidi muana ndumba. Niandi wuyenda kuwuvana kuidi ngudi andi. 12 Minlonguki mi Yowani miyiza bonga nitu'andi ayi mizika yawu, bosi miyenda vumbudila Yesu kipholo. 13 Yesu bu kawa nsamu beni, wukatuka kuna mu nlungu ayi wuyenda niandi veka ku buangu kikondolo batu. Vayi thangu nkangu wu batu bu wuwa wawu; batotuka mu mavula mawu ayi banlandakana mu malu. 14 Yesu bu kakuluka mu nlungu, wumona nkangu wu batu bawombo. Wuba mona kiadi kiwombo ayi wubelusa bimbevo biawu. 15 Mu thangu masika, minlonguki miyiza va kaba ayi minkamba: —Va buangu kikambulu batu tuidi bosi buisi bueka yila, diawu vutula batu baba mu mala muingi benda sumbi bidia! 16 Vayi Yesu wuba kamba: —Basi mfunu mu kuenda ko, luba vananu beno veka bidia! 17 Buna bawu bamvutudila: —Tala, mapha matanu ayi zimbizi zizole zi nlangu kaka zidi yeto vava. 18 Yesu wuba kamba: —Lundatina biawu vava. 19 Bosi wutuma nkangu wu batu wuvuanda va biti, wubonga mapha matanu beni ayi zimbizi zizole, wuvumbula meso ku yilu ayi wuvutula matondo. Wubukuna mapha beni ayi wuvana mawu kuidi minlonguki ayi

miawu mikabudila nkangu wu batu. **20** Bawu boso badia ayi bayukuta. Batota bitini bisiadidila ayi biwesa kumi bipani biodi. **21** Baboso badia baba nduka-nduka mili tanu yi babakala. Kadi tanga baketo ayi bana. **22** Ku nzimunina Yesu wutuma minlonguki miandi mu kuma mu nlungu ayi mintuaminina ku disimu dinkaka. Niandi wusiala mu sindika nkangu wu batu. **23** Thangu kamana sindika nkangu wu batu, wukuma ku mongo muingi kenda sambila va buangu ki niandi veka. Nate buisi buyila buna wukidi kuna niandi veka kaka. **24** Mu thangu yina nlungu wutula va khatitsika mbu, wunikunu kuidi mayo bila muphepi wudengana nlungu. **25** Mu thangu yi nya yi builu, Yesu wuyenda ku baba vayi wudiatila va mbata mbu. **26** Minlonguki bu mimmona wulembo diatila va mbata mbu, mimona boma ayi mituba: —Tala nkuyu e! Ayi mitona yamikina mu diambu di boma. **27** Bosi Yesu wuba kamba: —Bika lukinda, bila minu kuandi; bikanu mona boma. **28** Buna Piela wunkamba: —A Pfumu e! Enati bukiedika ngeyo kuandi, buna wukhamba ndiza kuidi ngeyo va mbata nlangu. **29** Yesu wunkamba: —Yiza! Piela wutotuka mu nlungu, ayi wutona diata va mbata nlangu muingi kenda kuidi Yesu. **30** Vayi bu kamona ti muphepi widi wu ngolo buna wumona boma. Bu katona diama, wuyamikina: —A! Pfumu! Wumvukisa e...! **31** Bosi Yesu wunonuna koko, wunsimba ayi wunkamba: —Mutu wu minu kifioti, bila mbi memitini e? **32** Bakuma bawu buadi mu nlungu ayi vuka kimanisa. **33** Bobo baba mu nlungu bafukama va ntual'andi ayi batuba: —Bukiedika widi Muana Nzambi! **34** Buna bamana sabuka mbu; batula mu tsi Ngenezaleti. **35** Batu ba tsi yina, batembikisa tsangu mu zunga kina. Bosi batu bannatina bambevo ziawu zioso. **36** Banleba ti kabika basimba kaka tsongi yi yunga kiandi. Babo bobo bansimba babeluka.

15 Bafalisi ayi minlongi mi mina baba ku Yelusalemi bayiza kuidi Yesu, banyuvula: **2** —Bila mbi minlonguki miaku mikinzikilanga ko mambu ma bakulu e? Bila misukulanga ko mioko miawu tuamina midia. **3** Wuba wutudila: —A bosi beno, bila mbi kalu kinzikilanga ko Mina mi Nzambi mu diambu di kinzika mambu ma bakulu beno? **4** Bila Nzambi wukamba: Kinzika dise diaku ayi ngudi aku ayi woso wunsinga dise diandi voti ngudi andi kafueti baka thumbudulu yi lufua. **5** Vayi beno tala phila lueti tuba: Woso wukamba dise diandi voti ngudi andi ti: “Bima biabi biawu ndiedi kaveni vayi ndieka bitambika makaba kuidi Nzambi.” **6** Mutu vengi diambu diodi kasi kadi diambu dimosi ko kuidi dise diandi voti kuidi ngudi andi mu biobi kedi kamveni. Buna lueti vunzikisa mambu ma Nzambi ayi lueti balula mawu mu kikhulu kieno. **7** Batu ba mayuya! Ezayi wubikula bumboti mu diambu dieno bu katuba: **8** Batu baba mu tsongi zi bididi kaka beta kunzitisila, vayi mintima miawu thama midi ayi minu. **9** Mu phamba kuandi balembo kutsambidila bila malongi balembo longi madi zithumunu zikubuku kuidi batu. **10** Yesu wutumisa nkangu wu batu ayi wuba kamba: —Luwa ayi lusudika: **11** Biobi binkotanga mu munu wu mutu bisumunanga mutu ko vayi biobi bintotukanga mu munu wu mutu biawu bieta sumuna mutu. **12** Bosi minlonguki mifikama va ndambu va kaba ayi minkamba: —Wukadi zaba ti mintima mi Bafalisi miluedi mu diambu di mambu maku? **13** Yesu wuba vutudila: —Kioso kunusu, kikambu kuna Dise diama di Diyilu, kiela vuzu. **14** Lubabika! Badi baphofo zilembo nati baphofo bankaka. Enati phofo wulembo monisa phofo yandi nzila, bawu buadi bafueti tibuka mu dibulu! **15** Piela wubaka mbembo ayi wunkamba: —Wutu sudikisa nongo yoyo. **16** Bosi Yesu wuvutula: —Beno mamveno lukadi sudika e? **17** Lukadi zaba ti bibioso binkotanga mu munu binkuendanga mu vumu bosi bintotukanga ku nganda e? **18** Vayi mantotukanga mu munu wu mutu mu ntima meti ba ayi mawu meti sumuna mutu. **19** Bila mu ntima muntotukilanga mayindu mambimbi vonda, kitsuza, kindumba, yiba, telimina batu kimbangi ki luvunu, finga. **20** Mawu momo mambu mansumunanga mutu. Vayi enati mutu kakadi sukula mioko tuamina kadia, diodi dilendi kunsumuna ko. **21** Yesu bu kabotuka vana; wuyenda mu bizunga bi Tile ayi bi Sidoni. **22** Zimbukila nketo wumosi, muisi Kana, wuba vuandanga muna bizunga beni wuyiza ku kaba ayi wuyamikina: —A Pfumu! Muana Davidi, wumboni kiadi! Pheve yimbimbi yilembo yamisa ngolo muan' ama wu nketo. **23** Vayi Yesu kasi kumvutudila kadi diambu ko. Minlonguki mifikama va ndambu vaba Yesu ayi minleba: —Wunkuka, bila wulembo yamikina ngolo ku manima meto. **24** Vayi niandi wuvutula: —Minu nditumu kaka kuidi mamemi ma Iseli momo mazimbala! **25** Vayi nketo beni wuyiza fukama va ntual'andi ayi wunkamba: —Pfumu, wutsadisa! **26** Buna wumvutudila: —Disi fuana ko mu bonga dipha di bana ayi lozila diawu zimbua. **27** Nketo wunkamba:

—Nyinga Pfumu! Vayi zimbua zieti dia bitsiedi-tsiedi biobi bieta bua ku tsi meza yi bapfumu bawu. **28** Buna Yesu wumvutudila: —E e nketo, minu kiaku kidi kinneni! Diawu bika buvangama boso butididi. Muna thangu yina kaka muan'andi wunketo wubeluka. **29** Yesu wubotuka vana ayi wuyenda ku muenda mbu wu Ngalili, wukuma ku mongo ayi wuvuanda kuna. **30** Nkangu wu batu bawombo bayiza ku kaba, banata batu bobo baba ntiudikanga, baphofo, mababa, batu babela malu ayi mioko ayi bambevo bankaka. Babatula va malu ma Yesu ayi wuba belusa. **31** Nkangu woso wu batu wusimina bu wumona ti mababa matona yoluka, batu babela malu ayi mioko babeluka, batu bobo baba ntiudika batona diata bu mboti, baphofo zitona mona. Buna baboso bakembisa Nzambi yi Iseli. **32** Yesu wutumisa minlonguki miandi ayi wuba kamba: —Kiadi ndilembo moni nkangu wu batu baba, bila bilumbu bitatu bame vuandila yama ayi basiedi ko bidia. Ndikadi zola kuba vutula ayi nzal' awu bila balenda bua dibutu mu nzila. **33** Minlonguki mimvutudila: —Va buangu kikambulu batu tuidi, buna kuevi tulenda bakila mapha mafueni mu dikila nkangu wu batu wawu e? **34** Yesu wuba yuvula: —Mapha makua madi yeno? Bawu bavutula: —Tsambuadi yi mapha madi yeto ayi bina bi zimbizi zi nlangu! **35** Buna wutumina batu boso bavuanda va tsi. **36** Bosi wubonga tsambuadi yi mapha beni ayi zimbizi, wuvutula matondo, wubukuna mawu ayi wuvana mawu minlonguki miandi ayi miawu mikabudila nkangu wu batu. **37** Baboso badia ayi bayukuta. Batota bitini biobi bisiala, biwesa tsambudi di bipani. **38** Batu boso badia baba mili ya yi babakala, kadi tanga baketo ayi bana. **39** Yesu bu kavutula nkangu wu batu, wukuma mu nlungu ayi wuyenda mu zunga ki Mangadani.

16 Bafalisi ayi Basaduki bayiza kuidi Yesu mu diambu bantambila ntambu. Banlomba kavanga dimbu kioki kintotukila ku diyilu. **2** Niandi wuba vutudila: —Mu masika, beno lueti tuba: "mbazi kuela ba kumboti bila diyilu didi di mbuaki." **3** Ayi mu nsuka lueti tuba ti: "Buabu mvula yingolo mayinoka bila diyilu didi di mbuaki ayi dinomba." Luzebi sudika bidimbu bi diyilu vayi lulendi ko zaba sudikisa bidimbu biobi bimmonisa zithangu e? **4** Batu ba tsungi yimbimbi ayi bakambulu bakuikama bantomba dimbu e? Balendi mona kadi dimbu kimosi ko vayi botula kaka kioki ki Zonasi. Vana vawu niandi wusia babika ayi wuyenda kuandi. **5** Mu thangu minlonguki misabuka ku disimu dinkaka di mbu, mizimbakana nata mapha. **6** Yesu wuba kamba: —Lukeba ayi luzibula meso mu luvi lu Bafalisi ayi lu Basaduki. **7** Minlonguki miyuvusana miawu na miawu ayi mituba: —Mu diambu tukambulu nata mapha. **8** Vayi bu kazaba mayindu mawu, Yesu wuba kamba: —Bila mbi lulembo kiyuvasana beno yi beno mu diambu luisi nata ko mapha? Batu ba minu kifioti! **9** Lusudikidi ko e? Luzimbikini mapha matanu, momo madikila mili tanu yi babakala e? Bipani bikua luwesa mu bitsiadisila biobi bisiala? **10** Bosi diaka tsambuadi di mapha momo makabudulu mili ziya zi babakala e? Bipani bikua luwesa mu bitsiadisila biobi bisiala? **11** Buevi lunkambu sudikila ti ndisi tubilanga mu diambu di mapha ko? Vayi lukeba mu diambu di luvi lu Bafalisi ayi lu Basaduki. **12** Buna bosi basudika ti kasia bakambila mu diambu balubukila luvi lu mapha ko vayi balubuka mu diambu di malongi ma Bafalisi ayi Basaduki. **13** Yesu bu katula ku zunga ki Sezali mu Filipi, wuyuvula minlonguki miandi: —Buevi batu beti tubanga, Muana Mutu widi nani? **14** Minlonguki mimvutudila: —Bankaka beta tuba niandi Yowani Mbotiki; bankaka Eli ayi bankaka beta tuba widi Zelemi voti wumosi mu mimbikudi. **15** Buna wuba yuvula: —Vayi beno veka, lueta tuba ti Minu ndidi nani? **16** Simoni Piela wumvutudila: —Ngeyo widi Klisto, Muana wu Nzambi yi moyo! **17** Buna Yesu wunkamba: —Khini yiwombo kuidi ngeyo Simoni muana Zonasi, bila kadi sia ti mutu wuzabikisidi mambu mama vayi niandi veka dise diama didi ku Diyilu. **18** Vayi minu ndikukamba: widi Piela ayi va yilu ditadi diadi ndiela tungila dibundu diama ayi mielo mi bulungi milendi ku dinunga ko. **(Hadēs g86)** **19** Ndiela kuvana zitsabi zi Kipfumu ki Diyilu: dioso diambu diodi wela kanga vava ntoto, diela kangama ku Diyilu ayi dioso diambu diodi wela nianguna vava ntoto, diela niangunu mu Diyilu. **20** Bosi Yesu wukandika minlonguki miandi mibika kamba kadi mutu wumosi ti niandi Klisto. **21** Tona thangu yina, Yesu wutona sudikisa minlonguki miandi ti kafueti kuenda ku Yelusalemi ayi kuna bakulutu ba Bayuda, bapfumu banganga Nzambi, minsoniki mi Mina bela kumbonisa ziphasi zingolo. Bela kumvonda vayi mu lumbu kintatu niandi wela fuluka. **22** Buna Piela wunnata va ndambu ayi wutona kuntubidila: —Pfumu, bika Nzambi kakeba mu diambu di mambu beni mabika kukuizila! **23** Yesu

wubaluka kuidi Piela ayi wunkamba: —Satana! Botuka va ndidi! Wulembo tombi wumbuisa, bila mayindu maku masi ko ma Nzambi vayi ma kimutu! **24** Bosi Yesu wukamba minlonguki miandi: —Enati mutu tidi kundandakana, buna kafueti kukizimbakana niandi veka ayi kabonga dikulusi diandi ayi kandandakana. **25** Bila woso tidi vukisa luzingu luandi wela luzimbisa, vayi woso wela luzimbisa mu diambu diama, buna wela lubakula. **26** Enati mutu beki nza yimvimba vayi zimbisidi muel'andi, buna ndandu mbi kela baka e? Voti mu kima mbi mutu kalenda viakikisa muel'andi e? **27** Bila Muana Mutu, wela kuiza mu nkembo wu Dise diandi va kimosi ayi zimbasi ziandi, buna bosi kela vana kadika mutu mfutu'andi wowo wufueni mu kisalu kiandi. **28** Bukiedika ndikulukamba ti batu bankaka, badi vava, balendi fua ko nate bela mona Muana Mutu wunkuizila mu Kipfumu kiandi!

17 Bilumbu bisambanu bu bivioka, Yesu wubonga Piela, Zaki ayi Yowani khomba Zaki ayi wuba nata ku yilu mongo wumosi wunda. Kuna bakala bawu veka. **2** Buna wukituka va ntual'awu; zizi kiandi kieka nlezima banga thangu ayi minledi miandi mieka miphembi banga kiezila. **3** Tumbu zimbukila Moyize ayi Eli bamonikina minlonguki; bansolula ayi Yesu. **4** Buna Piela wukamba Yesu: —Pfumu, bulutidi mboti tukala kueto vava! Enati tidi, ndieka tunga zinzo zitatu zi ngoto: yimosi mu diambu diaku, yimosi mu diambu di Moyize ayi yimosi mu diambu di Eli. **5** Buna wukidi tubi, dituti dimosi dinlezama diyiza kubafuka ayi mbembo yitotuka mu dituti beni yiwakana: —Niandi niawu Muan'ama wu luzolo, khini yiwombo kakumbonisanga; bika lunwila! **6** Mu thangu minlonguki miwa mbembo beni, mibubika bizizi biawu va ntoto bila boma bubabuila. **7** Buna Yesu wufikama; wuba simba ayi wuba kamba: —Lutelama! Lubika mona boma! **8** Mu thangu mivumbula meso, niandi veka, Yesu kaka mimona. **9** Bu baba nengumuka mongo, Yesu wuba vana thumunu yayi: —Lubika kamba mambu mama lumueni kuidi mutu nate lumbu Muana Mutu kela fuluka mu bafua. **10** Ku nzimunina minlonguki minyuvula: —A bila mbi minlongi mi Mina mieta tubila ti Eli kafueti tuama kuiza theti e? **11** Yesu wuvutula: —Bukiedika. Eli wela kuiza ayi wela kubika mambu moso. **12** Vayi minu ndikulukamba ti Eli wuyiza vayi basi kunzaba ko ayi bamvangila mambu boso bubela luzolo luawu. Buawu bobo bela monisina Muana Mutu phasi. **13** Buna minlonguki misudika ti wuyolukila mu diambu di Yowani Mbotiki. **14** Buna batula vaba nkangu wu batu bawombo, mutu wumosi wufikama; wufukama va ntuala Yesu ayi wunleba: **15** —Pfumu, mona muan'ama wu bakala kiadi! Kimbevo kisisuka kidi yandi ayi wulembo moni ziphasi ziwombo. Zikhumbu ziwombo keta buila ku mbazu voti mu nlangu. **16** Ndinnetingi kuidi minlonguki miaku vayi mikadi nunga mu ku mbelusa! **17** Yesu wuvutula: —A beno batu ba tsungi yikambulu minu ayi yimbimbi! Zithangu zikua ndiela kadilanga yeno diaka va kimosi e? Zithangu zikua ndiela buela kangilanga ntima mu bila kieno e? Lundatina niandi vava! **18** Yesu wutemina pheve yimbimbi beni ayi yawu yitotuka mu muana. Muna yawu thangu muana wubeluka. **19** Bosi minlonguki miyiza kuidi Yesu, va bawu veka, minyuvula: —Bila mbi beto tusi nunga ko mu kuka pheve yoyi e? **20** Yesu wuba vutudila: —Bila minu kifioti kidi yeno. Bila bukiedika ndikulukamba ti enati minu kieno kidi banga luteti lolo bantedilanga mutalide, nganu lulenda kamba kuidi mongo wowo: “Botuka vava, yenda kuna!” Ayi wawu wela botuka. Kuisi ko diambu luela lembakana. **21** [Vayi pheve yimbimbi yiphila yayi yeti totukila kaka mu lusambulu ayi mu kukifuisa nzala mu lusambulu.] **22** Bu bayiza va kimosi ku Ngalili, Yesu wuba kamba: —Muana Mutu wela yekolo mu mioko mi batu **23** ayi bela kumvonda; vayi mu lumbu kintatu niandi wela fuluka mu bafua. Buna minlonguki mitona mona kiadi kiwombo. **24** Mu thangu batula ku Kafalinawumi, batu bobo baba futisanga phaku yi Nzo Nzambi bafikama vaba Piela ayi banyuvula: —A buevi, Nlongi'eno kafutanga ko phaku yi Nzo Nzambi e? **25** Piela wuvutula: —Nyinga, weta futa. Piela bu kakota mu nzo; Yesu wuntuaminina: —Buevi wumbanza Simoni e? Banani beti futa ziphaku kuidi mintinu mi ntoto e? Bana bawu voti banzenza e? **26** Piela wuvutula ti: —Zinzenza. Bosi Yesu wunkamba: —Diawu bana balendi futa phaku ko; **27** vayi mu diambu tubika kotisa divuda mu batu baba. Yenda ku mbu, loza nziolo mu nlangu; benda mbizi yitheti yimbakana, zibula munu'andi, buna ma wumona vanzi. Bonga kiawu ayi wuba vana mu diambu di futa ziphaku zi beto buadi.

18 Muna thangu yina, minlonguki miyiza kuidi Yesu ayi minyuvula: —Buna nani lutidi munneni mu Kipfumu ki Diyilu e? **2** Yesu wutumisa muana lezi,

wuntelimisa va khatitsik'awu **3** ayi vutuba: —Bukiedika ndikulukamba enati lukadi balula mavanga ayi enati lukadi kituka banga bana balezi, lulendi kota ko mu Kipfumu ki Diyilu. **4** Diawu woso mutu wowo wukukikulula banga muana wawu, buna niandi lutidi munneni mu Kipfumu ki Diyilu. **5** Ayi woso mutu wowo wunyakulu muana lezi wuphila yayi mu dizina diama, minu kuandi kayakudi. **6** Woso mutu wumbuisa mu masumu wumosi mu bana balezi bobo bakunguilukilanga, bulutidi mboti bankanga ditadi dinneni diodi beti nikina zitheti mu tsingu bosi bandiamisa ku tsi mbu. **7** A nga mabienga va nza mu diambu di ziphila-phila zi mambu momo meti buisa batu mu masumu! Mambu beni mafueti kaka kuiza vayi mabienga kuidi mutu wowo wuntonisanga mawu. **8** Enati koko kuaku voti kulu kuaku kulembo buisi mu masumu buna mboti mu zenga kuawu ayi loza kuawu thama. Bila mboti wukota ku luzingu ayi koko kuzengo voti kulu kuzengo ayi mu lozo ku mbazu yika yizimanga ko ayi mioko miodi miduka voti malu muadi maduka. **(aiōnios g166)** **9** Enati dieso diaku dieta kubuisa mu masumu, dovula diawu ayi loza diawu ku thama! Bila bulutidi mboti mu kota ku luzingu mu kambu dieso ayi lozo ku mbazu yi bulungi ayi meso muadi maduka. **(Geenna g1067)** **10** Lukeba Lubika lenza kani muana wumosi mu bana balezi baba bila ndikulukamba zimbasi ziawu ku Diyilu zintelamanga mu zi thangu zioso va ntuala zizi ki Dise diama diodi widi ku Diyilu. **11** [Bila Muana Mutu wuyiza mu vukisa batu bobo bazimbala.] **12** Buevi lumbanza e? Enati mutu beki khama yi mamemi vayi dimosi dizimbidi, buna kalendi bika ko luvua ayi divua di mamemi mankaka va mbata mongo mu kuenda tombi diodi dizimbidi e? **13** Enati mueni diawu, bukiedika ndikulukamba, makamona khini mu diambu di dimemi dina viokila khini yoyi kadi mu luvua ayi vua lu mamemi momo makambu zimbala. **14** Phila yimosi ayi Dise dieno didi ku Diyilu, kakadi zola ti muana wumosi mu bana balezi baba kazimbala. **15** Enati khomb'aku vengi mbimbi, yenda wuntala ngeyo veka ayi nkambi mbimbi yi kavengi va beno veka buadi. Enati wuwilukidi, buna vutudi khomb'aku mu nzila yimboti. **16** Vayi enati kakadi wilukila, buna bonga mutu wumosi voti batu buadi mu diambu mamo mantubu makindusu mu kimbangi ki batu buadi voti ki batu batatu. **17** Enati, kakadi wila batu beni, buna kamba mambu beni kuidi dibundu. Enati mengi kuandi wila dibundu, buna wuntalanga; banga Pakanu ayi mfutisi wu phaku. **18** Bukiedika ndikulukamba ti mamo luela kanga vava ntoto, mela kangama ku Diyilu ayi mamo luela nianguna va ntoto mela niangunu ku Diyilu. **19** Ndikulukamba diaka enati batu buadi mu beno vava ntoto bawizini mu lomba dioso kuandi diambu, buna Dise diama diodi widi ku Diyilu wela kuba vana diawu. **20** Bila vana vakutikini batu buadi voti batu batatu mu dizina diama, minu ndidi va khatitsik'awu. **21** Piela wufikama vaba Yesu, wunyuvula: —A Pfumu! Zikhumbu zikua mbeki bu lemvukila khomb'ama wukuphangilanga mambu mambimbi e? Tsambuadi di zikhumbu kaka e? **22** Yesu wumvutudila: —Nana, ndikadi kukamba ti tsambuadi di zikhumbu kaka vayi nate lusambudi lu zikhumbu bunda tsambuadi. **23** Diawu Kipfumu ki Diyilu kidedikini banga ntinu wuzola tanga bima biandi ayi bisadi biandi. **24** Buna katona tanga bima biandi, bannatina kisadi kimosi kiba pholo andi yi kumi di mili di bitalanta. **25** Vayi bu kasia nunga ko futa; diawu pfumu'andi katumina ti bansumbisa niandi veka ayi nketo'andi ayi bana bandi ayi bima biandi bioso muingi pholo andi yifutama. **26** Vayi kisadi beni kifukama va malu mandi ayi kinleba: “Bika wumvibidila! Mandifuta pholo'aku yoso!” **27** Pfumu wu kisadi kioki wummona kiadi, wunyekula ayi wunlemvukila pholo'andi yoso. **28** Kisadi beni bu katotuka, wudengana nkundi andi, muisi kisalu yandi; wundeva khama yimosi yi zidenali. Niandi wumbuila ayi wumfieta va dinga ayi wunkamba: “futa pholo'ama”. **29** Nkundi andi wu kisalu wufukama ayi wunleba: “Bika wumvibidila! Mandifuta pholo' ku.” **30** Vayi wumanga vibidila, wuyenda kunkangisa nate kamanisa futa pholo yoso. **31** Bakundi ba kisalu bankaka bamona kiadi kiwombo bu bamona bu viokila mambu moso. Diawu bayenda kambila pfumu kisalu mambu moso bu mabela. **32** Buna Pfumu beni wutumisa kisadi beni, wunkamba: “Widi kisadi kimbimbi! Minu ndilemvukila pholo yoso bila wundeba ngolo. **33** A bila mbi wusi monina ko khomb' aku kiadi, banga bobo minu ndimueninginingi kiadi e?” **34** Pfumu wufuema buwombo ayi wunyekula mu mioko mi batu bobo banyamisanga batu nate kela manisa futa pholo'andi yoso. **35** Buawu bobo buela kuluvangila Dise diama didi ku Diyilu enati kadika mutu mu beno mengi lemvukila khomb'andi mu ntima wukiedika.

19 Yesu bu kamanisa tuba mambu momo, wubotuka
ku Ngalili, wuyenda mu bizunga bi Yuda ku
disimu dinkaka di Yolidani. **2** Nkangu wu batu
bawombo banlandakana ayi kuna kabelusila bambevo.
3 Bafalisi bayiza kuidi Yesu mu kumvukumuna ayi
banyuvula: —Minsua midi kuidi bakala mu katula
nketo andi va dikuela mu kioso-kioso bila e? **4**
Wuba vutudila: —Lutengi ko ti vana thonono mvangi
wuvanga bakala ayi nketo **5** ayi wutuba: Diawu bakala
kela bikila Dise diandi ayi ngudi andi mu bundana ayi
nketo'andi; buna bawu buadi bela kituka mutu wumosi
e? **6** Buawu bobo basiedi diaka batu buadi ko vayi beka
mutu wumosi. Diawu mutu kabika vambisa kibundisa
Nzambi. **7** Bafalisi bankamba: —Vayi buna bila mbi
Moyize kavanina minsua kuidi bakala mu vana nkanda
luvambunu kuidi nketo ayi kunkuka va dikuela e? **8**
Yesu wuba vutudila: —Moyize wuluvana minsua mu
vonda dikuela mu diambu di mintima mieno midi
banga matadi. Vayi buawu ko bubela vana thonono. **9**
Vayi ndikulukamba: Woso mutu wumvambana ayi
nketo andi, enati kasi vola kiphinga ko ayi kuedidi
nketo wunkaka, buna luzaba ti bafueti kuntangila
nkua kitsuza. **10** Buna minlonguki minkamba: —Enati
bobo bufueti kadila bakala va ntuala nketo, buna
kadi kuandi mfunu mu kuela. **11** Yesu wuba vutudila:
—Batu boso balendi kikinina mambu momo ko vayi
kuidi bobo kaka bavanu diawu. **12** Bukiedika bankaka
balendi kuela ko bila badi bavokolo tona mbutukulu
awu; bankaka bavokolo kuidi batu mu diambu babika
kuela ayi bankaka bakivokolo bawu veka mu diambu
di kipfumu ki Diyilu. Woso mutu wulenda kikinina
mambu mama, bika kakikinina mawu. **13** Banatina
Yesu bana balezi muingi kaba tetika mioko ayi kaba
sambidila. Vayi minlonguki mitemina batu bobo
banata bana beni. **14** Vayi Yesu wuba kamba: —Lubika
bana balezi biza kuidi minu; kadi kuba kandika bila
kipfumu ki Diyilu kidi ki bobo baba dedikini. **15**
Wuba tetika mioko ayi wuyenda kuandi. **16** Buna
mutu wumosi wufikama vaba Yesu ayi wunyuvula:
—A Nlongi, diambu mbi dimboti phanga muingi
ndibaka luzingu lu mvu ka mvu e? **(aiōnios g166)** **17** Yesu
wumvutudila: —Bila mbi wukunguivudila mu diambu
dimboti e? Zaba ti wumosi kaka widi wumboti. Vayi
enati tidi kota mu luzingu buna wufueti keba Mina.
18 Mutu beni wunyuvula: —A Mina mbi miomi e?
Yesu wuvutula: —Kadi vonda, kadi vanga kitsuza,
kadi yiba, kadi telama kimbangi ki luvunu. **19** Kinzika
dise diaku ayi ngudi aku ayi zola ndiaku banga
bobo weta kukizodila ngeyo veka. **20** Ditoko beni
dituba: —Ndieta keba Mina mioso miomi vayi mbi
bikambulu diaka va minu e? **21** Yesu wumvutudila:
—Enati tidi ba mutu wufuana; yenda mana sumbisa
bima biobi bidi yaku bosi vana kuidi minsukami,
buna ma wubaka kimvuama ku Diyilu, bosi yiza
wundandakana! **22** Ditoko buna kawa mambu mama,
wuyenda mu kiadi, bila kimvuama kiwombo kiba
yandi. **23** Bosi Yesu wukamba minlonguki miandi:
—Bukiedika ndikulukamba ti didi diambu diphasi
kuidi mutu widi kimvuama mu kota mu kipfumu ki
Diyilu. **24** Ndikulukamba diaka ti kadi kuandi phasi
kuidi kamela mu viokila va divudu di tsoma vayi bika
kuidi mutu widi kimvuama mu kota mu kipfumu
ki Nzambi. **25** Minlonguki misimina buwombo mu
diambu di mambu momo, miyuvula: —A buna nani
lenda vuka e? **26** Yesu wuba sungimina bosi wutuba:
—Kuidi batu malendi baka bu vangimina ko vayi
kuidi Nzambi mamo malenda vangama. **27** Bosi Piela
wunyuvula: —A beto tumana bika bima bioso mu
diambu di kulandakananga, buevi buela bela mu
diambu dieto e? **28** Yesu wuba vutudila: —Bukiedika
ndikulukamba ti thangu mambu moso mela kituka
mamona ayi bu Muana Mutu kela vuanda va Kundu
kiandi ki Kipfumu mu nkembo, beno lundandakana,
luela vuanda va kumi bikundu biodi mu diambu di
sambisa kumi makanda muadi ma Iseli. **29** Bosi woso
mutu bikidi kani zinzo ziandi, kani bakhomba bandi
zi babakala, bakhomba bandi zi baketo, kani Dise
diandi, ngudi andi, bana bandi voti zitsola ziandi mu
diambu diama wela baka bima biandi mu zikhama
di zikhumbu ayi wela tambula luzingu lu kalumani.
(aiōnios g166) **30** Vayi batu bawombo mu bobo badi buabu
batheti bela ba batsuka ayi bobo badi buabu batsuka,
bela ba batheti.

20 Kipfumu ki Diyilu kidedikini banga: —Pfumu yi
ndima yitotuka mu nsuka-nsuka mu sonika bisadi
bilenda sala mu ndim'andi yi vinu. **2** Wuwizana yawu
mu denali kimosi mu lumbu kimosi ayi wuba fidisa
ku ndim'andi yi vinu. **3** Wutotuka diaka mu thangu
yi vua yi nsuka; wumona batu bankaka, bakambulu
mu kisalu, buna batelimini va zandu. **4** Wuba kamba:
“Beno mamveno, yendanu lusala mu ndim'ama yi vinu
ayi mandi lufuta mfutu wufuana. Bawu mamvawu
bayenda.” **5** Wutotuka diaka va midi bosi mu thangu

yintatu yi masika. Bo buawu kavanga. 6 Mu thangu yintanu, mu masika, wutotuka ayi wumona diaka bankaka buna batelimini vana ayi wuba yuvula: “Bila mbi lutelimini vava lumbu kimvimba mu kambu sala kadi kima?” 7 Bavutula: “Bila kadi mutu kasi tusonika ko mu kisalu!” Wubakamba: “Beno mamveno, yendanu sadi ku ndim'ama.” 8 Va masika pfumu yi ndima wukamba kapita kiandi: “Tela bisadi ayi wuba futa vayi tonina kuidi bobo baba batsuka mu sonama bosi wumanisina kuidi bobo baba batheti.” 9 Batu bobo basonama thangu yi ntanu yi masika batambula denali kimosi-kimosi mu kadika mutu. 10 Bosi batu bobo baba batheti mu sonama bu bayiza, babanzila ti bawu banluta vayi denali kimosi-kimosi kadika mutu kafutu, 11 Buna batambula kiawu, bafuemina pfumu yi ndima 12 ayi bankamba: “Batu bobo sonikiningi kunzimunina, thangu yimosi kaka basadidi. Vayi wuba futidi phila yimosi ayi beto tusedi kisalu kingolo ayi ku tsi muini wungolo mu lumbu kimvimba.” 13 Pfumu yi ndima wuvutula kuidi kisadi kimosi mu bawu: “A nkundi ama, ndisi kuvangila mbimbi ko! Tuisi wizananga yaku mu denali kimosi ko e? 14 Bonga mfutu aku ayi yenda kuaku. Minu thidi vana kuidi mutu wowo wutsuka phila yimosi banga ngeyo. 15 A buevi ndisi ko minsua mu vanga dioso thidi mu zimbongo ziama e? Voti kikhenene weka mona bu ndidi mutu wumboti.” 16 Buawu bobo buela bela batu batsuka batu batheti ayi batu batheti batu batsuka. 17 Yesu bu kaba nkuenda ku Yelusalemi; wubonga mu nzila kumi minlonguki miandi miodi va lutengo, wuba kamba: 18 —Lutala, tulembo yendi ku Yelusalemi, vayi kuna Muana Mutu kela yekodolo mu mioko mi bapfumu banganga Nzambi ayi kuidi Minlongi mi Mina. Bela kunzengila nkanu wu lufua 19 ayi bela kunyekula mu mioko mi bapakanu muingi bansekinina, bambeta bikoti ayi bambanda va dikulusi. Bosi mu lumbu kintatu niandi wela fuluka. 20 Buna ngudi yi bana ba Zebede wuyiza kuidi Yesu va kimosi ayi bana bandi; wumfukimina ayi wunlomba diambu dimosi. 21 Yesu wuyuvula: —A mbi tidi e? Niandi wuvutula: —Bika bana bama baba babuadi bababakala bavuanda wumosi ku lubakala luaku ayi wumosi ku lumoso luaku mu Kipfumu kiaku. 22 Yesu wuba kamba: —Beno lusi zaba ko momo lunlomba. Buna beno lulenda nua mbungu yoyi ndiela nua? Bamvutudila: —Nyinga, tulenda kueto bu vanga! 23 Yesu wuba kamba: —Bukiedika luela nua mbungu ama vayi mu diambu di vuanda va lubakala luama voti ku lumoso luama, diodi disi ko mu minsua miama bila bibuangu beni bidi mu diambu di batu bobo Dise diama kakubikila biawu. 24 Thangu kumi di minlonguki minkaka miwa bobo, mifuemina bakhomba zina buadi. 25 Yesu wuba tumisa bawu boso, wuba kamba: —Luzebi ti bapfumu ba Bapakanu zieti kuba yadila mu kingolo ayi batu bawu banneni beti kuba monisanga lulendo luawu. 26 Vayi buawu ko bulenda bela kuidi beno. Vayi woso mutu tidi ba wunneni mu beno bika kaba kisadi kieno. 27 Woso tidi ba wutheti buna bika kaba mvika weno. 28 Bila Muana Mutu kasia kuiza ko muingi bansadila vayi wuyiza mu diambu di sadila batu ayi mu diambu di vana luzingu luandi mu diambu di kula batu bawombo. 29 Bu babika Yeliko, nkangu wu batu bawombo balandakana Yesu. 30 Baphofo buadi bavuanda mu yenda nzila, bu ziwa ti Yesu wulembo vioki buna zieka nyamikina: —Pfumu! Muana Davidi, wutumoni kiadi e! 31 Nkangu wu batu wuba temina muingi zibika biyoko vayi ziluta buela yamikina ngolo: —Pfumu! Muana Davidi, wutumona kiadi e! 32 Yesu wutelama; wuba tela ayi wuba yuvula: —A mbi lutidi ndiluvangila e? 33 Zimvutudila: —Pfumu! Tutidi meso meto mazibuka! 34 Yesu wuba mona kiadi, wusimba meso mawu. Muna ntangu beni yina kaka zitona mona ayi zinlandakana.

21 Mu thangu bafikama ku Yelusalemi, batula ku Betefange, buala buidi ku mongo minti mi olive, Yesu wutuma minlonguki miodi ayi 2 wuba kamba: —Yendanu ku buala bobo buidi ku ntual'eno. Buna ma lumona phunda yi nketo yikangama ayi muan'andi wu mbakala va ndambu; luzinianguna ayi lundatina ziawu. 3 Enati mutu wuluyuvudi, buna luvutula: “Pfumu wuzivuidi mfunu”. Buna wela kuzifidisa mu nsualu. 4 Mambu momo mavangama mu diambu di dedikisa mambu matuba mbikudi: 5 Lukamba kuidi ndumba yi Sioni Tala Ntinu'aku wizidi kuidi ngeyo widi wulembama; widi va yilu phunda yi nketo vuendi va mbata muana phunda, muana wu phunda yi nketo. 6 Minlonguki miyenda, mivanga boso Yesu kaba kambila. 7 Minata phunda yinketo ayi muana phunda, miyala minledi miawu va mbata ziphunda beni bosi Yesu wuvuanda vana. 8 Nkangu wu batu bawombo bayala minledi miawu mu nzila. Bankaka bazenga matafi ma minti ayi bayala mawu mu nzila. 9 Nkangu wu batu bobo baba ku ntuala ayi bobo baba ku mbusa, baba yamikinanga: Ozana kuidi Muana

wu Davidi! Bika kasakumunu mutu wowo wunkuizila mu dizina di Pfumu Ozana mu bibuangu bizangama! **10** Bu kakota mu Yelusalemi, divula dioso dinikuka. Bayuvula: —Nani mutu wowo e? **11** Nkangu wu batu wuvutula: —Yesu, mbikudi wu Nazaleti mu zunga ki Ngalili! **12** Yesu wukota mu luphangu lu Nzo Nzambi, wukuka batu boso baba sumba bima. Wusengubula zimeza zi bobo baba sienzanga zimbongo ayi bikundu bi bobo baba nsumbisa mabembi. **13** Ayi wuba kamba: —Disonama ti Nzo ama yela tedolo Nzo yi lusambulu vayi beno lukitudi yawu suamunu ki mivi. **14** Baphofo ayi bantiudikanga bayiza kuidi niandi muna luphangu lu Nzo Nzambi ayi wubabelusa. **15** Bapfumu zi banganga Nzambi ayi minlongi mi Mina mifuema ngolo bu bamona bikumu biobi bivanga Yesu ayi bu bamona bana baba yamikina mu khati luphangu lu nzo Nzambi ti: "Ozana, kuidi muana Davidi!" **16** Diawu banyuvudila: —Wulembo wi kuaku mambu momo bana bobo balembo tubi e? Yesu wuba vutudila: —Nyinga! Vayi lutengi ko: Ngeyo wutambula Nzitusu aku mu miunu mi bana balezi ayi nate mu miunu mi bana batsombi? **17** Bosi wubabika, wutotuka mu divula, wuyenda ku Betani kuawu kaleka. **18** Mu nsuka-nsuka bu kaba mvutuka ku divula, wumona nzala. **19** Bu kamona nti wumosi wu figi va ndambu nzila, wufikama vaba nti beni vayi meza na meza kaka kamona. Buna wukamba nti beni: —Wulendi buela butanga kadi dikundi dimosi ko! Muna thangu beni nti wu figi wutumbu yuma. **(aiōn g165)** **20** Minlonguki bu mimona bobo, misimina ayi miyuvula: —A buevi nti wowo wuvikidi yumina? **21** Yesu wuba vutudila: —Bukiedika ndikulukamba enati minu kidi yeno ayi enati lulendi memata ko, bika sia ti lubeki kaka buvangila mambu maphengi mu nti wu figi wawu vayi lubeki bukambila kuidi mongo wowo: "Katuka vava, wukiloza mu mbu!" ayi mela vangama. **22** Mambu mamo malunlomba mu lusambulu, luela matambula enati luwilukidi. **23** Yesu wukota mu Nzo Nzambi. Mu thangu kaba nlonga, bapfumu banganga Nzambi ayi bakulutu ba batu bayiza fikama va kaba ayi banyuvula: —Mu lulendo mbi wulembo vangila mambu momo? Ayi nani wuvana lulendo beni? **24** Yesu wuba vutudila: —Thidi kuluyuvula mamvana kiuvu kimosi. Enati lupheni mvutu, buna bosi minu mamvama ndieka kulukamba mu lulendo mbi ndilembo vangila mambu mama. **25** Nani wuvana Yowani minsua mu botika, Nzambi voti batu? Batona findana bawu na bawu ziphaka ayi batuba: —Beto kuiza kambi ti "Nzambi" buna maka tukamba ti "bila mbi lumanga kunwilukila?" **26** Bosi beto kamba ti "Batu" boma tummona mu diambu di nkangu wu batu bila baboso bazebi ti Yowani widi mbikudi. **27** Buna bavutudila Yesu: —Tusi zaba ko! Niandi mamvandi wuba kamba: —Minu mamvama ndilendi kulukamba ko kani mu lulendo mbi ndilembo vangilanga mambu momo. **28** Buevi lumbanza mu diambu diadi? Mutu wumosi wuba ayi bana bandi buadi bababakala. Wuyiza kuidi wutheti ayi wunkamba: "A muan' ama yenda sadi buabu ku ndima yi vinu!" **29** Muana beni wumvutudila: "Mbengi kuama" Bosi kunzimunina, wubalula mayindu ayi wuyenda. **30** Dise diyenda kuidi muana wummuadi ayi mo mawu mambu kankamba. Niandi wuvutula "Nyinga Tata, ndinkuenda." Vayi kasi kuenda ko. **31** Nani wuvanga luzolo lu Dise mu bana babuadi? Bamvutudila: —Muana wutheti. Buna Yesu wuba kamba: —Bukiedika ndikulukamba mimfutisi mi ziphaku ayi bandumba leta bela kulutuaminina mu kota mu Kipfumu ki Nzambi. **32** Bila Yowani wuyiza mu kulumonisa nzila yi busonga vayi lumanga kunwilukila. Muaki mimfutisi mi ziphaku ayi bandumba leta banwilukila. Ka diambu ko lumona momo vayi lusia balula mavanga ko muingi ku nzimunina lunwilukila. **33** —Wanu nongo yinkaka: Mutu wumosi wuba ndim'andi yi vinu, wutungila yawu luphangu, wukaba dibulu dimosi mu kamuninanga mimbutu ma vinu. Wutunga nzo yi banga mu diambu di sunganga ndim'andi. Wuyekula ndima beni mu mioko mi bisadi bi ndima muingi bayifutilanga; bosi wuyenda mu nzietolo. **34** Thangu yi mvelongo mimbutu bu yifuana, wutuma bisadi biandi kuidi bisadi biobi kadefisa ndima beni muingi belandi ndambu'andi mimbutu. **35** Vayi minkuni mi ndima yi vinu beni mibuila bisadi biandi: mibeta wumosi, mivonda wunkaka bosi milozila wuntatu matadi. **36** Pfumu yi ndima vinu beni wutuma bisadi binkaka; lelo bawombo katuma viokila bobo katuama tuma va theti vayi mambu mo mawu bavangulu kuidi bobo kasia bikila ndima. **37** Bosi wuba fidisila muan'andi bu katuba ti: bela kinzika muan'ama. **38** Vayi minkuni buna mimona muana beni wulembo yizi, mikambasana ti: "Taleno mutu wowo wela vinginina kiuka, yizanu tumvonda muingi kiuka kikituka kieto." **39** Mimbuila, minkoka ku nganda yi ndima ayi mimvonda. **40** Buevi lumbanza, thangu pfumu yi ndima yi vinu bu

kela vutuka, buevi kela vangila minkuni miomio? **41** Bamvutudila: —Wela vonda, mu kambu kiadi batu bobo bambimbi. Bosi wela defisa ndima yi vinu beni kuidi minkuni minkaka miomi miela kumvananga mimbutu mu kadika thangu yeti velo mimbutu! **42** Bosi Yesu wuba kamba: —Kadi khumbu lutengi ko mu masonoko: Ditadi diodi diloza mintungi dikituka ditadi di mfunu, di fuma ki nzo. Pfumu niandi wuvanga buawu. Ayi didi diambu di tsiminanga mu meso meto! **43** Diawu ndikulukambila ti bela kuluziona Kipfumu ki Nzambi ayi bela vana kiawu kuidi batu bobo bela kibutila mimbutu. **44** Vayi woso mutu wela bua va ditadi beni wela keluka mu bitini, vayi woso wela builu ditadi beni wela mana kosumuka. **45** Buna bamana wa zinongo ziozi, bapfumu banganga Nzambi ayi Bafalisi babakula ti Yesu bawu kalembo yolukila. **46** Batomba nzila yi kunkangila vayi nkangu wu batu baba mona boma bila batu bammona ti niandi widi mbikudi.

22 Yesu wuba yolukila diaka mu zinongo. Wuba kamba: **2** —Kipfumu ki Diyilu kidedikini banga ntinu wumosi wusadisa nyengo mu diambu di dikuela di muan'andi wubakala. **3** Wutuma bisadi biandi mu kuenda tedi batu bobo batumusu ku nyengo; vayi batu beni bamanga kuawa kuiza. **4** Wubuela tuma diaka bisadi binkaka ayi wuba kamba: "Lukamba kuidi batu bobo batumusu ku nyengo ti mbeni kubika bidia; phondisidi zingombi ziama ayi bibulu biama bi mafuta; bima bioso bikubimini. Yizanu ku nyengo dikuela!" **5** Vayi batu bobo batumusu bamona mambu beni maphamba, bosi kadika mutu wuyenda kuandi: Wumosi ku tsol'andi, wunkaka ku kita kayenda. **6** Bobo basiala; bakanga bisadi biandi; babayamisa ayi babavonda. **7** Buna ntinu wufuema ngolo ayi wufidisa masodi mandi mu vonda mimvondi beni ayi muvika divula diawu. **8** Bosi wukamba bisadi biandi: "bidia bi nyengo wu dikuela bikubimini. Vayi batu batumusu basi bafuana ko. **9** Diawu yendanu mu ziphambu zi zinzila, tumisanu batu boso lummona muingi biza ku nyengo wu dikuela." **10** Bisadi biyenda mu zinzila ayi bakutikisa batu boso bobo bamona; batu bamboti ayi bambimbi ayi nzo yi nyengo wu dikuela yiwala. **11** Ntinu bu kakota mu tala batu bobo baba mu nzo yi nyengo, wumona mutu wumosi wukambu vuata minledi mi nyengo wu dikuela. **12** Buna wunyuvula: "A nkundi ama! A buevi kotidi vava ngeyo kambulu vuata minledi mi nyengo wu dikuela?" Vayi mutu beni kasia baka divutula ko. **13** Buna ntinu wukamba bisadi biandi: "Lunkanga malu ayi mioko; lunloza ku nganda kuidi tombi, kuna kuidi bidilu ayi nkuetosolo wu menu." **14** Bila batumusu badi bawombo vayi bobo basobulu badi bafioti. **15** Buna Bafalisi bayenda ayi bafindana ziphaka bawu na bawu mu tomba diluaku di buidila Yesu mu mambu momo kalenda tuba niandi veka. **16** Bamfidisila minlonguki miawu ayi batu ba dikabu di Elode. Batuba: —A Nlongi, tuzebi mboti ti ngeyo widi mutu wuntubanga kiedika, weta longa nzila yi Nzambi mu kiedika ayi wumonanga mutu boma ko bila wutalanga bizizi bi batu ko. **17** Wutukambi buabu kani buevi wumbanza mu diambu diadi: minsua midi mu futa phaku kuidi Sezali voti nana? **18** Vayi Yesu wuzaba mayindu mawu mambimbi ayi wutuba: —A bankua mayuya, bila mbi lukumfiedila e? **19** Mbonisanu zimbongo ziozi lumfutilanga phaku! Buna bannatina denali kimosi. **20** Bosi wuba yuvula: —Zizi kiaki kinani ayi bisono biabi bi nani e? **21** Bavutula ti: —Bi Sezali. Buna Yesu wuba kamba: —Diawu luvana bi Sezali kuidi Sezali ayi bi Nzambi kuidi Nzambi! **22** Babo basimina buwombo bu bawa bobo; bambika ayi bayenda kuawu. **23** Muna lumbu beni kuandi, Basaduki, bobo beti tuba ti batu bafua balendi fuluka ko, bayiza kuidi Yesu ayi banyuvula: **24** —A Nlongi, Moyize wukamba ti bakala dikuela bu kafuidi, enati kasi buta bana ko buna khomb'andi kafueti vinginina nketo wowo kabikidi muingi kabutila khomb'andi wufua bana. **25** Vayi tuba ayi tsambuadi di bakhomba zi babakala. Muana wutheti wukuela nketo, wufua ayi kasia buta bana ko. Wubika nketo'andi kuidi khomb'andi. **26** Buawu bobo buvangimina kuidi khomba yoyo yimmuadi ayi yintatu nate kuidi yoyi yi tsambuadi. **27** Ku nzimunina nketo beni mamvandi wufua. **28** A buna mu lumbu ki mfulukulu nketo beni wela ba wunani mu bawu tsambuadi bila bawu boso bankuela e? **29** Yesu wuba vutudila: —Lulembo kukivuni bila lusi zaba Masonoko ko ayi lusi zaba ko lulendo lu Nzambi. **30** Ku nzimunina yi mfulukulu. Batu balendi buela kuelana ko ayi kuedusu ko vayi bela ba banga zimbasi mu Diyilu. **31** Vayi mu diambu di mfulukulu yi bafua, lutengi ko mambu ma lukamba Nzambi: **32** Minu ndidi Nzambi yi Abalahami, yi Isaki ayi yi Yakobi e? Nzambi kasi Nzambi yi batu bafua ko vayi Nzambi yi batu badi moyo. **33** Nkangu wu batu bu wuwa bobo basimina ngolo mu malongi mandi. **34** Bafalisi, bu bawa ti Yesu kangisidi miunu mi

Basaduki, bakutakana va kimosi. **35** Buna wumosi mu bawu wuba nlongi wu mina, wuyiza kumfiela. Buna wunyuvula: **36** —A Nlongi! A Muina mbi wulutidi mu Mina mioso e? **37** Yesu wumvutudila: —Zola Pfumu Nzambi aku mu ntim'aku woso, mu muel'aku woso ayi mu mayindu maku mamo. **38** Wowo muina wulutidi ayi wawu wutheti. **39** Wummuadi wudedikini banga wowo wutheti wawu wawu: Zola ndiaku banga bu weta kukizodila ngeyo veka. **40** Mina mioso ayi malongi ma mimbikudi madi mu Mina miami miodi. **41** Bafalisi bu bakutakana va kimosi, buna Yesu wuba yuvula: **42** —Buevi lumbanzila mu diambu di Klisto? Widi Muana nani e? Bamvutudila: —Widi Muana wu Davidi! **43** Buna wuba kamba: —Buna buevi Davidi, mu lutumu lu Pheve, kantedila Pfumu e? Bila niandi wutuba: **44** Pfumu wukamba kuidi Pfumu'ama: Vuanda va koko kuama ku lubakala nate mbeni tula bambeni ziaku ku tsi bitambi biaku. **45** Diawu, enati Davidi wuntedila "Pfumu" buna buevi kafueti bela muan'andi e? **46** Kadi mutu wumosi kasia nunga ko kumvutudila mvutu. Ayi tona lumbu beni, kadi mutu wumosi kasia buela nunga ko mu kunyuvula diaka biuvu.

23 Buna Yesu wukamba nkangu wu batu ayi minlonguki miandi: **2** —Minlongi mi Mina ayi Bafalisi kisalu kiawu sudikisa batu Mina mi Moyize. **3** Lutumukina ayi lukeba mambu moso bakulukamba. Vayi lubika landakana mavanga mawu bila mambu momo beti longa mawu ko beti sadila. **4** Bazebi kanga mimfuna midi zitu ayi beti tula miawu va mavangiti ma batu vayi bawu veka bamengi nikunina miawu mu tsongi nlembo. **5** Mambu moso bamvanga batidi ti batu baba mona. Diawu zikesi zi fioti-fioti ziozi beti vuata mu thangu lusambulu zilutidi ziozi zibankaka mu kula ayi zitsongi zi mazuela mawu zidi zi mula. **6** Beti zola kaka vuandila mu bibuangu bi lukinzu mu minyengo ayi mu bikundu bitheti mu nzo zi zikhutukunu. **7** Beti zola baba vaninanga mboti vama vadi batu bawombo ayi babatedilanga "Nlongi". **8** Vayi beno babika kulutedilanga "Nlongi" bila beno babo lubeki Nlongi wumosi kaka ayi beno boso luidi bakhomba. **9** Kadi mutu wumosi vava ntoto lulendi tedila ko: "Tata" bila Tata dimosi kaka didi yeno, diodi didi ku Diyilu. **10** Lubika talanga batu balutedila: "Pfumu" bila Pfumu yimosi kaka yidi yeno: Klisto. **11** Mutu wowo lutidi munneni va khatitsik'eno wela ba kisadi kieno. **12** Woso mutu wukukinangika wela kululu ayi woso mutu wukukikulula wela nanguku. **13** —A mabienga kuidi beno minlongi mi Mina ayi Bafalisi! Luidi batu ba mayuya! Bila lueti kandika batu ba kota mu Kipfumu ki Diyilu ayi beno veka lukotanga ko! Ayi luvananga ko diluaku kuidi batu batidi kota bakota kuawu! **14** [O mabienga kuidi beno minlongi mi Mina ayi Bafalisi! Luidi batu ba mayuya! Bila lueti zionanga bima bi mafuola ayi lueti sambilanga zitsambulu zimula muingi lumonika. Diawu luela bakila thumbudulu yilutidi tola.] **15** A mabienga kuidi beno minlongi mi Mina ayi Bafalisi! Luidi batu ba mayuya. Lueti diengilanga mu mbu ayi mu ntoto mu diambu di tombanga kani lulenda baka, ka diambu ko nzenza wumosi wulenda kota mu dibundu dieno. Ayi enati lumbeki, lunkukitulanga muana wu bulungi mu zikhumbu zizole viokila beno veka. **(Geenna g1067)** **16** A mabienga kuidi beno mintuadisi mifua meso. Beno lueti tuba ti enati mutu levidi ndefi mu "Nzo Nzambi", diodi disi kuandi diambu ko. Vayi enati mutu levidi ndefi mu "nolo yidi mu Nzo Nzambi" buna kafueti dukisa ndefi andi. **17** Luidi bivungisi ayi Baphofo! A mbi bilutidi mfunu? Nolo voti nzo Nzambi yoyi yinkitulanga nolo yinlongo? **18** Lueti tuba diaka: enati mutu levidi ndefi va "diziku dimyokolongo bibulu bitambuku kuidi Nzambi", diodi disi kuandi diambu ko; vayi enati levidi ndefi mu "dikaba diodi didi va diziku" buna kafueti dukisa ndefi andi. **19** Baphofo! Diambu mbi dilutidi mfunu, makaba voti diziku dinkitulanga dikaba dinlongo? **20** Mutu wowo levidi ndefi mu "diziku", buna levidi yawu mu diziku ayi mu bima bioso bidi vana. **21** Mutu wowo levidi ndefi "mu nzo Nzambi", buna levidi yawu mu dizina di nzo Nzambi ayi mu mutu wowo wunkalanga muna. **22** Ayi mutu wowo levidi ndefi mu Diyilu, buna levidi yawu mu kundu ki Nzambi ayi mu mutu wowo wuvuandanga va kundu beni. **23** O mabienga kuidi beno minlongi mi Mina ayi Bafalisi! Beno luidi batu ba mayuya. Bila! Lueti vana Nzambi kuku kikumi mu bima biobi lueti kuna mu zitsola zieno banza mu bima biobi bifioti-fioti biobi lueti kuna. Vayi lusadilanga ko mambu malutidi pfumu mu Mina banga: vanganga masonga, monanga batu kiadi ayi vanganga makuikama. Nganu mawu momo mambu luvanga mu kambu lenza mamo mankaka. **24** Mintuadisi mifua meso! Lueti sosanga biobi lueti nua muingi zinzinzi zifioti-fioti zibika vioka vayi lumminanga bulu kinneni kioki beti tedila kamela. **25**

O mabienga kuidi beno minlongi mi Mina ayi beno Bafalisi! Luidi batu ba mayuya! Lunsukulanga va mbata kopo ayi va mbata dilonga vayi mu khati mu wala bima biobi lueti yiba ayi zitsatu zieno zimbimbi. **26** Bafalisi bafua meso! Lutuama theti sukula mu khati kopo ayi mu khati dilonga, bosi buna mu mbata mamusukuka. **27** O mabienga kuidi beno minlongi mi Mina ayi Bafalisi! Beno luidi batu ba mayuya! Bila luidi banga biziami biobi bivindu nlangi yi phembi ayi ku nganda bimmonikanga kitoko vayi mu khati mu wala mimvesi mi batu bafua, mvindu ayi kheni yi phila mu phila. **28** Beno mamveno, ku nganda lummonikanga basonga va meso ma batu vayi mu khati muwala mayuya ayi mambu mambimbi ma phila mu phila. **29** O mabienga kuidi beno minlongi mi Mina ayi Bafalisi! Beno luidi batu mayuya! Luntunganga biziami bi mimbikudi ayi lumfuanisanga bumboti biziami bi batu basonga, **30** ayi lueti tubanga: "Enati beto tuzinga mu thangu bakulu beto nganu tusia bundana yawu ko mu vonda mimbikudi." **31** Bu luntuba bobo lulembo telama beno veka kimbangi ti luidi bana ba batu bobo bavonda mimbikudi. **32** Diawu manisanu kisalu kioki kitona bakulu beno. **33** A beno zinioka! Bana ba bikusa! A buevi lulenda tinina nkanu wu bulungi e? **(Geenna g1067)** **34** Ndiela lufidisila mimbikudi, batu badi nduenga ayi minlongi mi Mina. Luela vonda bankaka, luela bandisa bankaka va dikulusi vayi bankaka luela babeta bikoti mu zinzo zieno zi zikhutukunu, bosi luela kuba yamisa mu divula dimosi-dimosi **35** muingi menga, ma batu boso basonga, momo matenguka tona mu Abeli mutu wusonga nate mu Zakali muana Balaki; mutu wowo luvonda va khatitsika Nzo Nzambi ayi diziku diodi banyokilanga Nzambi makaba, matangulu mu mintu mieno. **36** Bukiedika ndikulukamba mambu moso mama mela buila batu ba tsungi yayi. **37** —A Yelusalemi! A Yelusalemi e! Ngeyo wumvondanga mimbikudi ayi wunlozilanga matadi batu bobo Nzambi kakufidisilanga. Zikhumbu zikua ndizola kutikisa bana baku banga tsusu bu kankutikisilanga bana bandi ku tsi mavavi mandi. Vayi wumanga kuaku. **38** Tala, nzo' aku yikuiza ba dio wuya, yikambu bima. **39** Diawu, ndikulukambila: tona buabu lulendi buela kumbona ko nate thangu luela tuba: Bika kasakumunu mutu wowo wunkuizila mu dizina di Pfumu.

24 Yesu bu katotuka mu Nzo Nzambi, minlonguki miandi mifikama va kaba muingi mimmonisa phila yitungulu Nzo Nzambi beni. **2** Buna wuba kamba: —Lummona mamoso mama e? Bukiedika ndikulukamba ti kadi ditadi dimosi dilendi siala ko va mbata ditadi dinkaka, mamo mela tiolomono. **3** Bu kavuanda va mongo minti mi Olive, minlonguki miandi miyiza miawu veka ayi minyuvula: —Wutukamba thangu mbi mambu beni mela vangimina ayi dimbu mbi kiela monisa phutukulu aku ayi tsukulu yi nza e? **(aiōn g165)** **4** Yesu wuba vutudila: —Lukeba luedi vunu kuidi mutu! **5** Bila bawombo bela kuizila mu dizina diama ayi bela tuba: "Minu ndidi Klisto!" ayi bela vuna bawombo. **6** Luela wa zitsangu zi zimvita ayi biyoko bi zimvita vayi lubika ba boma-boma. Mambu beni mafueti vangama vayi yawu ko yela ba tsukulu yi nza. **7** Bila tsi yimosi yela nuanisa tsi yinkaka ayi batu ba kipfumu kimosi bela nuanisa batu ba kipfumu kinkaka. Nzala yela ba yiwombo, ntoto wela nikuka mu bibuangu biwombo. **8** Vayi mambu moso mama mela ba thonono yi minsongo banga mi nketo weka buta. **9** Buna bela kuluyekula mu diambu luyamusu ayi bela kuluvonda. Batu ba makanda moso bela kululenda mu diambu di dizina diama. **10** Mu thangu yina batu bawombo bela loza minu kiawu, bela kuki vakusa ayi bela lendasana bawu yi bawu. **11** Mimbikudi miwombo mi luvunu miela totuka ayi miela vuna batu bawombo. **12** Bila mambu mambimbi mela buelama, luzolo lu batu bawombo luela dekuka. **13** Vayi woso wela kanga ntima nate kuna tsukulu wela vuka. **14** Buna Nsamu wawu wumboti wu Kipfumu wela longo va nza yimvimba mu diambu di wuba kimbangi kuidi batu ba makanda ma zitsi zioso. Buna bosi tsukulu yi nza yela ba. **15** —Diawu thangu luela mona mbungi wowo wuyolukila mbikudi Danieli, telimini va buangu kinlongo, mutu wowo wulembo tangi bika kasudika **16** buna boso batu bela batakana mu tsi Yuda batinina ku miongo. **17** Woso mutu widi ku mbata muanzu, kabika kuluka mu diambu kabonga bima bidi mu nzo'andi. **18** Woso mutu wela batakana mu tsola kabika buela vutuka ku manima mu bonga yunga kiandi. **19** Mabienga mela ba mu bilumbu bina kuidi baketo bela ba mu buemba ayi kuidi bobo bela yemika. **20** Lusambila muingi lumbu beni kioki luela tina kibika ba mu thangu kiozi kingolo voti mu lumbu ki saba. **21** Bila ziphasi beni ziela ba zingolo, nkutu ziphasi zina zibedi ko tona thonono nza nate buabu ayi ziphasi zi phila yina zilendi buela ba ko. **22** Enati Pfumu kasia baka ko lukanu lu kufisa bilumbu beni,

nganu kadi mutu wumosi kalendi vuka ko. Vayi wela kufisa biawu mu diambu di batu bobo kasobula. **23** Enati mutu wulukembi: “Lutala! Klisto widi vava”, voti “widi kuna”, lubika kunwilukila. **24** Bila Baklisto ba luvunu ayi mimbikudi mi luvunu miwombo miela totuka ayi bela vanga bidimbu binneni ayi bikumu bi tsisi muingi babaka bu vunina enati baka bubela, batu bobo Nzambi kasobula. **25** Tala, ndilulubudi. **26** Enati mutu wulukembi ti: “Tala widi ku dikanga” lubika kuenda kuna. Voti: “Tala! Widi mu bibuangu bisuama”, lubika wilukila! **27** Bila ndizulu yi Muana Mutu yela ba banga bunkuizilanga lusiemo lueti tonina ku Esite nate ku Wesite. **28** Bila koso kuidi mvumbi kuawu ku nkutakananga bibala. **29** Ziphasi zi bilumbu beni bu ziela tumbu manisa, buna thangu yela tumbu nomba ngondi yela zimbisa miezi miandi, zimbuetete ziela doduka tona mu diyilu ayi lulendo lu diyilu luela nikuka. **30** Buna dimbu ki Muana Mutu kiela monika mu Diyilu ayi batu ba makanda moso ma ntoto bela nionga ayi bela mona Muana Mutu wunkuizila mu matuti ma diyilu, mu lulendo ayi mu nkembo wunneni. **31** Thangu tulumbeta yinneni yela siku, niandi wela tuma zimbasi ziandi. Ziawu ziela kutikisa batu bandi boso bobo kasobula mu zitsongi ziya zi nza, tona ku tonina nza nate ku sukisina nza. **32** Bika lulonguka dilongi di nti wu figi: Enati matafi mandi meka malebila ayi enati matonini totula meza, buna luzebi ti thangu mvula yifikimini. **33** Beno mamveno bobuawu, buna luela mona mambu moso momo buna luzaba ti Muana Mutu weka nduka kuiza, banga ti niandi weka va muelo. **34** Bukiedika ndikulukamba ti tsungi yayi yilendi kiviokila ko tuamina mambu mama mavangama. **35** Diyilu ayi ntoto biela vioka vayi mambu mama malendi vioka ko! **36** Vayi mu diambu di thangu voti lumbu kiela vangama mambu beni, kadi mutu wumosi kasi zaba ko ayi zimbasi zisi zaba ko, ka diambu ko Muana kasi zaba ko. Vayi Tata kaka zebi. **37** Mambu momo mavangama mu thangu Nowa mela buela vangama mu thangu Muana Mutu kela kuiza. **38** Bila tuamina khuka yi nlangu, batu badia ayi banua, bakuelana, bakuedisa nate mu lumbu kikota Nowa mu masuwa. **39** Vayi basia zaba diambu dikubabuila ko nate khuka yi nlangu yiyiza ayi yimana vitumuna bawu boso. Bobo buela bela thangu Muana Mutu kela kuiza. **40** Diawu babakala buadi bela ba mu tsola, wumosi wela bongo wunkaka wela siala. **41** Baketo buadi bela nika zithete va ditadi, wumosi wela bongo wunkaka wela siala. **42** Diawu diodi luzibula meso, bila lusia zaba ko lumbu kiela kuiza Pfumu eno. **43** Luzebi mboti ti enati Pfumu yi nzo zebi thangu muivi kalenda kuizila va builu, nganu kalendi baka bu lekila ko muingi muivi kabika kota mu nzo'andi. **44** Diawu beno mamveno, lukubama bila Muana Mutu wela kuiza mu thangu yi lukambulu bela mayindu. **45** Nani kisadi kikuikama ayi kidiela kioki Pfumu andi kabiekidi mu sunganga bisadi binkaka muingi kaba vananga bidia mu thangu yi fuana? **46** Khini yiwombo yela ba kuidi kisalu kioki enati Pfumu andi wiza kumbata wulembo sadi bumboti kisalu kioki bambiekila. **47** Bukiedika ndikulukamba Pfumu andi wela kunyekudila katalanga bima biandi bioso. **48** Vayi enati kidi kisadi kimbimbi, maka niunguta ti: “Pfumu ama kakadi vika kuiza!” **49** Ayi wukiyekudi mu yamisanga bisadi binkaka ayi mu dianga ayi nuanga va kimosi ayi bikolo-mbungu. **50** Bosi ti pfumu andi wizidi mu lumbu kioki kakambulu mayindu; mu thangu yika kambulu zaba **51** buna Pfumu wela kunzenga mu bitini ayi wela kuntula mu ntanda wu batu ba mayuya. Kuna kuidi bidilu ayi nkuetoso wu meno.

25 Mu lumbu kina, Kipfumu ki Diyilu kiela dedakana banga kumi di bandumba bobo zisi zaba nitu yi babakala ko babonga minda miawu mu kuenda dengana ditoko di makuela. **2** Mu bawu mu ba bandumba zitanu ziba bivulu, zitanu ziba nduenga. **3** Bivulu bibonga minda miawu vayi basi nata mafuta ko. **4** Vayi bobo baba nduenga babonga mintutu miawu mi mafuta ayi minda miawu. **5** Sumbu bakala di makuela kazingila mu kuiza, buna bawu boso baniungina ayi baleka tulu. **6** Va midi mi phipa, mbembo yiyamikina: “Tala, ditoko di makuela wizidi! Yenda lundengana.” **7** Buna bandumba zioso zikotuka ayi zitona kubika minda miawu. **8** Buna bandumba ziosi zi bivulu zikamba kuidi ziozi ziba nduenga: “Lutuvananu ndambu yi mafuta meno, bila minda mieto mieka nzima!” **9** Vayi ziozi ziba nduenga ziba vutudila: “Yilendi fuana kuidi beto ayi beno ko. Mboti luenda sumbi mafuta meno veka kuidi bobo beti sumbisa mafuta.” **10** Vayi bu bayenda ku sumba, ditoko di makuela diyiza. Bobo baba bakubama bakota yandi mu nzo yi nyengo ayi muelo wuzibama. **11** Ku nzimunina, bandumba bankaka bayiza, zituba: “Pfumu, Pfumu, wutuzibudila.” **12** Mfunu wuba vutudila: “Bukiedika ndikulukamba,

ndisi ku luzaba ko.” 13 Diawu luzibula meso bila lusi zaba ko lumbu ayi thangu. 14 Kiela dedakana banga mutu wumosi wukubama mu vanga nzietolo. Wutela bisadi biandi ayi wuba vana bima biandi. 15 Wuvana kuidi mutu wutheti bitalanta bitanu; kuidi wunkaka bibiodi. Bosi kuidi wuntatu talanta kimosi. Wuvanina buawu kuidi kadika mutu boso bu kalenda sadila mu diela diandi. Buna mutu beni wuyenda kuandi. 16 Mutu wowo wutambula bitalanta bitanu wuyenda tumbu sadila biawu mukhita ayi wuyiza baka bitanu diaka va yilu. 17 Mutu wowo wutambula bitalanta biodi mamvandi wuvanga buawu; bosi wuyiza baka bitalanta biodi diaka va yilu. 18 Vayi mutu wowo wutambula talanta kimosi, wuyenda kaba dibulu mu tsi ntoto ayi wusueka zimbongo zi pfumu'andi. 19 Bilumbu biwombo bu bivioka, pfumu yi bisadi beni wuvutuka mu nzietolo andi ayi wuyuvula kadika mutu kamvumbudila kipholo mu phila yi kasadidi. 20 Mutu wowo wutambula bitalanta bitanu wuyiza ayi wumvana bitalanta bitanu binkaka. Wukamba pfumu' andi: “Pfumu'ama ngeyo wuphana bitalanta bitanu, tala bitanu diaka ndibeki va yilu.” 21 Pfumu'andi wuvutula: “widi kisadi kimboti ayi kikuikama. Ngeyo wubedi wukuikama mu bima bifioti. Diawu ndieka kuvana minsua mu bima biwombo. Yiza moni khini va kimosi ayi Pfumu aku.” 22 Mutu wowo wutambula bitalanta biodi wuyiza ayi wutuba: “Pfumu ngeyo wuphana bitalanta biodi, tala, bi biodi diaka ndibeki va mbata.” 23 Pfumu'andi wunkamba: “widi kisadi kimboti ayi kikuikama. Ngeyo wubedi wukuikama mu bima bifioti. Diawu ndieka kuvana minsua mu bima biwombo. Yiza moni khini va kimosi ayi Pfumu aku.” 24 Bosi mutu wowo wutambula talanta kimosi wuyiza ayi wutuba: “Pfumu, ndizaba ti ngeyo widi mutu wumosi wu phasi bila weti vela mimbutu mu biobi wusia kuna ko ayi wuntotanga bima biobi ka wusia kuna ko. 25 Ndimueni boma, diawu ndiyenda suekila talanta kiaku ku tsi ntoto. Tala, tambula talanta kiaku.” 26 Pfumu'andi wumvutudila: “widi kisadi kimbimbi ayi kibolo! Zebi ti ndimvelanga mimbutu mu biobi ndisia kuna ko ayi ndintotanga bima biobi ndisia kuna. 27 Vayi nganu wutula zimbongo ziama ku banki mu diambu mu lumbu ndiela vutuka; nditambula zimbongo ziama ayi ndandu va yilu. 28 Lunziona talanta kioki ayi luvana kiawu kuidi mutu wowo widi kumi di bitalanta.” 29 Bila bela buela vana kuidi woso mutu widi bima ayi wela baka biwombo. Vayi kuidi woso mutu kambulu bela kunziona ka diambu ko biobi bidi yandi. 30 Luloza kisadi kikondolo mfunu ku nganda kuidi tombi, kuna kuidi bidilu ayi nkuetoso wu meno. 31 —Mu thangu Muana Mutu kela kuiza mu nkembo andi va kimosi ayi zimbasi zioso, wela vuanda va Kundu kiandi ki nkembo. 32 Batu boso badi va ntoto bela kutakana va ntual'andi. Wela vasa batu banga bumvasilanga nsungi mamemi ayi zikhombo. 33 Wela tula mamemi ku koko kuandi ku lubakala bosi zikhombo ku koko kuandi ku lumoso. 34 Buna Ntinu wela kamba kuidi bobo bela ba ku koko kuandi ku lubakala: “Beno lusakumunu kuidi Dise diama, yizanu; tambulanu kiuka, Kipfumu kioki balukubikila tona vana va vangulu nza. 35 Bila bu ndiba nzala, luphana bidia; bu ndiba phuila beno lunduikina, bu ndiba nzenza, luthambula, 36 bu ndikambu minledi mivuata, luphuika; bu ndiba kimbevo, luyiza kuthala; bu ndiba mu nloko, luyiza kuthala!” 37 Vayi batu basonga bela kumvutudila: “A Pfumu! Thangu mbi tumona wumfua nzala vayi tuvana bidia e? Thangu mbi tumuena wuba phuila vayi tunuikina e? 38 A thangu mbi wubela nzenza vayi beto tutambula e? Voti thangu wukambulu minledi ayi beto tuvuika e? 39 A thangu mbi wubela kimbevo voti mu nloko buna beto tuyiza kutala e?” 40 Vayi ntinu wela kuba vutudila: “Bukiedika ndikulukamba: yoso khumbu luvanga bobo, kuidi bakhomba ziama ziazi zikambulu mfunu, buna kuidi minu kuandi luvangidi buawu.” 41 Bosi wela tuba kuidi bobo bela ba ku koko kuandi ku lumoso, “Botukanu va meso mama, luidi batu basingu; yendanu ku mbazu yoyo ka yizimanga ko, yoyo yikubuku mu diambu di Satana ayi zimbasi ziandi. (aiōnios g166) 42 Bila bu ndiba nzala, lusia kuphana bidia ko; bu ndiba phuila lusia kunduikina ko; 43 bu ndiba nzenza, lusia kuthambula ko; bu ndikambu minledi lusia kuphuika ko; bu ndiba kimbevo ayi ndiba mu nloko lusia kuiza kuthala ko!” 44 Buna bawu bela kumvutudila: “A Pfumu! A thangu mbi tumona ti wumfua nzala voti phuila, voti wuba nzenza, wukambu minledi, wuba kimbevo voti mu nloko vayi tumanga kusadisa?” 45 Vayi niandi wela kuba vutudila: “Yoso khumbu lusia buvanga ko kuidi batu baba bakambulu mfunu buna kuidi minu kuandi luvangila buawu.” 46 Buna bela kuenda ku thumbudulu yoyi kayilendi suka ko vayi batu basonga ku luzingu lukalumani. (aiōnios g166)

26 Yesu bu kamana tuba mambu mama, wukamba
minlonguki miandi: **2** —Luzebi ti bilumbu biodi
bisiedi muingi nyengo Pasika wutona; buna bosi
Muana Mutu wela yekolo mu vondo va dikulusi! **3**
Buna bapfumu banganga Nzambi ayi bakulutu ba
batu bakutakana ku nzo Kayife, pfumu yi banganga
Nzambi; **4** bawizana buevi bafueti kangila Yesu mu
luvunu muingi bamvonda. **5** Vayi batuba: —Tubika
vanga buawu mu thangu yi nyengo muingi khindu
yibika bua mu batu. **6** Yesu bu kaba ku Betani ku
nzo Simoni, mutu wowo wuba kimbevo ki buazi, **7**
nketo wumosi wuyiza ayi bungu ki malasi ma thalu,
wudukula mawu ku ntu wu Yesu mu thangu kaba
va meza. **8** Vayi minlonguki mifuema bu mimona
bobo ayi mituba: —Bila mbi mbebosolo yi phila yoyo
e? **9** Nganu mboti mu sumbisa malasi beni mu thalu
yiwombo ayi vana zimbongo beni kuidi minsukami.
10 Yesu bu kazaba mayindu mawu, wuba kamba: —A
mbi lulembo monisina nketo wawu phasi e? Diambu
kaphangidi didi diambu dimboti. **11** Minsukami mikala
kuandi yeno mu zithangu zioso, vayi minu ndisi kuiza
kalanga yeno ko. **12** Enati nketo wawu wundukudidi
malasi mama mu nitu'ama, didi mu diambu di kubika
nzikulu'ama. **13** Bukiedika ndikulukamba ti muamo
muela longo Nsamu Wumboti wawu va nza yimvimba,
diambu divengi nketo wawu diela yolokolongo mu
kuntebukilanga moyo. **14** Bosi wumosi mu kumi
mimvuala miandi miodi, dizina diandi Yuda Isikalioti,
wuyenda kuidi bapfumu zi zinganga Nzambi, **15** wuba
yuvula: —Mbi lulenda kuphana enati ndilusumbisidi
Yesu e? Buna bantangila makumatatu ma bivanzi. **16**
Tona muna thangu beni Yuda wutomba diluaku di
kuba yekudila Yesu. **17** Mu lumbu kitheti ki nyengo wu
mapha makambu tulu luvi minlonguki miyiza kuidi
Yesu ayi minyuvula: —A kuevi tidi tuenda kubikila
ndiwulu yi Pasika e? **18** Wuba vutudila: —Yendanu
ku divula kuidi kingandi, buna lunkamba: “Nlongi
kakembi: thangu'ama yifikimini, ku nzo'aku ndindila
Pasika ayi minlonguki miama.” **19** Minlonguki mivanga
phila yi kambila Yesu. Mikubika Pasika. **20** Mu thangu
masika, Yesu wuvuanda va meza ayi kumi mimvuala
miandi miodi. **21** Mu thangu baba ndia, Yesu wuba
kamba: —Bukiedika ndikulukamba: buna luididi vava
mutu wumosi mu beno maka phakusa! **22** Baboso
beka mona kiadi, wumosi-wumosi weka kunyuvula:
—Pfumu, buna minu e? **23** Yesu wuba vutudila:
—Mutu wowo wumbuika koko kuandi va kimosi ayi
minu mu dilonga buna niandi wukuphakusa. **24** Bila
Muana Mutu wulembo yendi banga busonimina mu
Masonoko mu diambu diandi. Vayi nga mabienga
kuidi mutu wowo wumvakusa! Nganu bufueni kuidi
mutu beni mu kambu kuandi butuka! **25** Yuda, mutu
wowo wukumvakusa, wuyuvula: —A Nlongi! Bati
minu e! Bosi Yesu wumvutudila: —Nyinga, ngeyo
tubidi buawu. **26** Thangu baba ndia, Yesu wubonga
dipha, wuvutula matondo, wudibukuna bosi wuvana
minlonguki miandi, wuba kamba: —Bonganu ludia,
bila yayi yawu nitu'ama! **27** Bosi wubonga mbungu,
wuvutula matondo, wuba vana ayi wutuba: —Bika
lunuanu beno boso **28** bila mama mawu menga mama
ma Nguizani madukulu mu diambu di ndemvokolo yi
masumu ma batu bawombo. **29** Vayi ndikulukamba,
kadi khumbu ndiela buela nua vinu tona buabu nate
lumbu kioki ndiela nua vinu kimona va kimosi ayi
beno mu Kipfumu ki Dise diama. **30** Buna bayimbila
nkunga. Bosi bayenda ku mongo minti mi olive.
31 Buna Yesu wuba kamba ti: —Va builu buabu
beno boso ma lumana zimbisa minu mu diambu
diama. Bila disonama: Ndiela vonda nsungi mamemi,
mamemi ma nkangu mela mana tiakana. **32** Vayi
bu ndiela fuluka, ndiela kulutuamina ku Ngalili! **33**
Piela wunkamba: —A Pfumu! Ka diambu ko baboso
bela zimbisa minu mu diambu diaku, vayi minu
ndilendi ko! **34** Yesu wuvutula: —Tala, bukiedika
ndikukamba: buabu kuandi va builu, simbu tsusu
yikokula, buna zikhumbu zitatu si wuthunukina. **35**
Piela wunkamba: —Ka diambu ko fua ndifua yaku vayi
ndilendi kutunuka ko! Minlonguki mioso phila yimosi
mitubila. **36** Yesu wuyenda ayi minlonguki miandi
ku buangu bantedilanga Ngetesemani. Wuba kamba:
—Lukala vava, minu bu ndiedi ku sambila kuna! **37**
Wunata Piela ayi bana buadi ba Zebede. Wutona mona
kiadi ayi ntima phasi. **38** Bosi wuba kamba: —Muel'
ama weka kiaki nate nduka mu fua. Lusiala vava vayi
luleka nkielo va kimosi ayi minu. **39** Niandi wuyenda
thama fioti, wufukama ayi wusambila. —A Dise diama!
Enati baka bubela, bika kopo yayi yithatukila. Vayi
bika bobo nzodidi vayi bobo ngeyo zodidi. **40** Bu
kavutuka vaba minlonguki, wuyiza babata balembo
leki tulu. Buna wukamba Piela: —Buna lulendi nunga
mu sambila yama va kimosi banza mu thangu yimosi
ko e? **41** Luleka nkielo ayi lusambila muingi luedi
bua mu phukumunu. Bila pheve yidi ayi luzolo lu
mboti vayi nitu yidi yilebakana. **42** Wuyenda diaka mu

khumbu yinzole ayi wusambila: —A Dise diama! Enati kadi baka bubela ti kopo yayi yithatukila, vayi enati mfueti kuyinua buna bika luzolo luaku luvangama! **43** Bu kavutuka diaka; wuyiza buela bata buna balekidi, bila meso matulu maba yawu. **44** Buna wusia babika ayi wuyenda sambila mu khumbu yintatu, ayi mambu mo mawu katuba. **45** Bu kavutuka vaba minlonguki; buna wuba kamba: —Lukidi leki ayi lulembo vundi e? Thangu yifikimini ayi Muana Mutu yekolo mu mioko mi bankua masumu. **46** Telamanu, tuendanu Tala mutu wowo wukuphakula fikimini. **47** Buna kamanisini ko yoluka, tala Yuda, wumosi mu kumi mimvuala miodi, wuyiza va kimosi ayi nkangu wu batu banata bisabala ayi zimbondo zi minti, batumu kuidi bapfumu zinganga Nzambi ayi kuidi bakulutu ba Bayuda. **48** Mutu wowo wuvakula Yesu, wuba vana dimbu kiaki: —Woso mutu ndikuiza fifi besi, buna niandi lufueti kanga. **49** Buna niandi wufikama vaba Yesu ayi wutuba: —Mboti nlongi. Bosi wumfifa besi. **50** Yesu wunkamba: —A nkundi ama! Vanga diwizidi! Bosi bankaka bafikama, babuila Yesu ayi bankanga. **51** Vayi mutu wumosi mu bobo baba ayi Yesu wunonuna koko kuandi, wutotula sabala kiandi, wuzuba kisadi ki Pfumu yi banganga Nzambi ayi wunzenga dikutu. **52** Vayi Yesu wunkamba: —Vutula sabala kiaku va buangu kiandi bila batu bantotulanga sabala, mu sabala bela vondolo. **53** Ngeyo wumbanza ti ndilendi lomba kuidi Dise diama ayi vana vawu niandi kalendi ko kumfidisila zimbasi viokila kumi ayi lengio biodi ko e? **54** Vayi buna buevi bulenda dedikinina mambu masonama mu Minkanda meti tuba ti buawu bobo mambu beni mafueti vangimina e? **55** Muna thangu yina Yesu wutuba kuidi nkangu wu batu: —Ndieka dovula muingi luiza khangi ayi zimbedi ayi zimbondo zi minti mu mioko? Keti bilumbu bioso ndibedi longanga mu Nzo Nzambi vayi lusi kukhanga ko. **56** Vayi mambu moso mama mavangimini mu diambu di dedikisa masonoko ma mimbikudi. **57** Batu bobo bakanga Yesu, bannata kuidi Kayife, pfumu banganga Nzambi. Kuna ku kutakana minlongi mi Mina ayi bakulutu ba batu. **58** Vayi Piela wunlandakana kuna manina nate ku luphangu lu pfumu banganga Nzambi, wukota ku khati luphangu ayi wuvuanda va kimosi ayi minsungi mu diambu kamona kani buevi bukuiza manisina mambu beni. **59** Bapfumu banganga Nzambi ayi batu boso ba lukutukunu lu minyadi batomba kimbangi ki luvunu mu diambu di Yesu muingi babaka bila ki kumvondisila. **60** Ka diambu ko bambangi ba luvunu bawombo bayiza, vayi zisia kumbaka bila ko. Ku nzimunina kuyiza batu buadi, **61** bakamba: —Mutu wawu niandi wukamba ti: "Minu ndenda tiolumuna Nzo Nzambi ayi kuyitungila mu bilumbu bitatu!" **62** Buna Pfumu yi banganga Nzambi wutelama, wuyuvula Yesu: —Kadi diambu wukadi vutula e? Kimbangi mbi kioki batu baba balembo kutelimina e? **63** Yesu kasia vutula kadi diambu ko. Pfumu banganga Nzambi wunkamba: —Ndikulomba mu dizina di Nzambi yi moyo, wutukambi ti ngeyo klisto, Muana Nzambi. **64** Yesu wumvutudila: —Nyinga! Banga kuandi butubidi. Buela diaka ndikulukamba: tona buabu luela mona Muana Mutu vuendi va koko ku lubakala lu mutu wowo lutidi lulendo ayi wunkuizila va matuti ma diyilu. **65** Buna Pfumu banganga Nzambi wukanzuna minledi ayi wukamba: —vuezidi Nzambi! Bila mbi tufueti buela tombila diaka bambangi? Luwilu beno veka phila kavuezidi Nzambi. **66** Beno buevi lumbanzila e? Bavutula: —Fueni kuandi mu vondo! **67** Mbadi banlobudila madita ku busu ayi banzuba zikhomi. Bankaka banzuba zimbata ayi bankamba: **68** —A Klisto, wutubikudila ayi wutukambi nani wubetidi e? **69** Piela wuba wuvuanda ku nganda, mu khati luphangu, kisadi kimosi ki nketo kiyiza ayi kinkamba: —Mamvaku bedingi ayi Yesu, muisi Ngalili! **70** Vayi Piela wutunuka kuandi va meso ma batu boso: —Ndisi zaba ko mambu momo wuntuba! **71** Bu kaba kuenda ku ndambu muelo wu luphangu, kuna nketo wunkaka wummona ayi wukamba batu bobo baba vana: —E e beno, lutala mutu wowo bedingi ayi Yesu muisi Nazaleti! **72** Piela wubuela tunuka diaka ayi wuleva ndefi ti: —Bukiedika ndisi zaba ko mutu wowo! **73** Buela kala fioti batu bobo baba vana bayiza vaba Piela ayi bankamba: —Bukiedika ti ngeyo widi wumosi mu batu bobo bila thubulu aku yilembo fundi. **74** Piela wutona leva ndefi ayi wu kitombila tsingulu: —Ndisi zaba ko mutu wowo! Muna thangu beni tsusu yikokudi. **75** Buna Piela wutebukila mambu momo Yesu kakamba ti: "Simbu tsusu yinkokula, buna ngeyo si wuthunukina mu zikhumbu zitatu." Buna wutotuka ku nganda ayi wudila buwombo.

27 Buna buisi bukia, bapfumu zioso zi banganga Nzambi ayi bakulutu ba Bayuda bakutakana ayi bawizana mu tomba diluaku di bamvondila Yesu. **2** Bankanga minsinga, bannata ayi banyekula mu mioko mi nyadi Pilatu. **3** Yuda, mutu wuyekula

Yesu bu kamona ti bazengila Yesu nkanu wu lufua, wumona phasi mu ntima; diawu wuyenda vutula makumatatu ma zimbongo zi bisengo kuidi bapfumu banganga Nzambi ayi kuidi bakulutu ba Bayuda. **4** Mbadi wuba kamba: —Mbeni vola masumu bila ndiekudi mutu wukambu vanga kadi kiasa. Bawu bamvutudila: —Momo masi tutala ko! Matedi kuaku! **5** Buna wusia loza zimbongo beni vana tsi, muna Nzo Nzambi, wubotuka ayi wuyenda kidengidika. **6** Bapfumu banganga Nzambi zitota zimbongo beni ayi zituba ti: —Tuisi ko minsua mu tula zimbongo ziphila yayi mu kesi yi makaba ma Nzo Nzambi bila ziawu zidi zimbongo zi menga. **7** Buna bamana wizana, basumba tsola mu zimbongo beni muingi bazikilanga banzenza. Tsola beni yiba yi mutu wumosi wuba bumbanga zinzungu zituma. **8** Diawu nate buabu tsola beni yintedolongo: "Tsola yi menga". **9** Buawu bobo budedikinina mambu mabikula mbikudi Yelemi ti: Babonga makumatatu ma zimbongo zi bisengo, yawu thalu yizenga bana ba Iseli mu diambu diandi **10** Ayi ziawu basumbila tsola yi mutu wumbumbanga zinzungu zituma banga bobo Pfumu kathumina. **11** Buna Yesu wutelama va ntuala nyadi, ayi niandi wunyuvula: —Ngeyo widi ntinu Bayuda e? Yesu wumvutudila: —Nyinga! Yidi banga bu tubidi. **12** Vayi thangu bapfumu banganga Nzambi ayi bakulutu ba Bayuda bu bayiza kumfunda, niandi kasia vutula kadi diambu ko. **13** Pilatu wunyuvula: —Wulembo wi kuaku mambu momo balembo kufundila e? **14** Vayi Yesu kadi diambu dimosi kasia vutula ko. Diawu nyadi kasiminina buwombo. **15** Kifu kiba yawu, mu thangu nyengo, nyadi, wuba totulanga mutu wumosi wunloko, wowo wuba nlombongo kuidi batu. **16** Vayi mu thangu yina, mutu wumosi wuyenda tsangu, wuba mu nloko dizina diandi Balabasi. **17** Nkangu bu wukutakana, Pilatu wuba yuvula: —A nani lutidi ndiluyekudila, Balabasi voti Yesu wuba ntedilanga Klisto e? **18** Bila wuzaba kuandi ti mu diambu di kikhenene banyekudila Yesu. **19** Mu thangu Pilatu kavuanda va kundu ki kizuzi ku tilibinadu, nketo'andi wumfidisila thumu yayi: —Kadi kota mambu ma mutu wowo wu busonga bila mu builu buabu phasi mbueni, mu ndozi, mu diambu diandi! **20** Vayi bapfumu banganga Nzambi ayi bakulutu ba Bayuda beka sindisila nkangu wu batu muingi batuba ti bayekula Balabasi vayi bavonda Yesu. **21** Buna nyadi wuba yuvula diaka: —A nani lutidi ndiluyekudila muna badi bawu buadi e? Batuba: —Balabasi! **22** Pilatu wuba yuvula: —A vayi mbi phangila Yesu, wubeti tedilanga Klisto e? Bawu boso bavutula: —Wumbanda va dikulusi! **23** Pilatu wuyuvula: —Diambu mbi dimbimbi kavengi e? Vayi baluta yamikina ngolu: —Wumbanda va dikulusi! **24** Pilatu bu kamona ti kalendi buela vanga kadi diambu dimosi ko ayi divunzi ditona, wubonga nlangu; wusukula mioko va ntuala batu boso ayi wukamba: —Ndisi ko bila mu menga ma mutu wawu. Vayi beno veka matedi! **25** Batu boso bavutula: —Bika menga mandi mabua va beto ayi va bana beto! **26** Pilatu wubayekudila Balabasi. Bu kamana betisa Yesu bikoti, wunyekula mu mioko miawu muingi bambanda va dikulusi. **27** Masodi ma nyadi makotisa Yesu ku khati nzo ayi makutikisa dikabu di masodi mu kunzungidila. **28** Bamvula minledi miandi ayi bamvuika yunga ki mbuaki. **29** Bavanga budu ki kipfumu ki zitsendi, bamvuika kiawu ku ntu; bansimbisa nti va koko kuandi ku lubakala, bamfukimina, bansekinina ayi batuba: —Mboti e, Ntinu wu Bayuda! **30** Banlobudila madita bosi babonga nti, wawu baba kunzubanga ku ntu. **31** Buna bamanisa kunsekinina, bamvula yunga beni; bamvuika minledi miandi bosi bannata muingi bambanda va dikulusi. **32** Bu baba totuka, badengana mutu wumosi mu nzila, dizina diandi Simoni wuba muisi Silene, bankuika kanata dikulusi. **33** Batula ku buangu kimosi baba ntedilanga ngolongota. Tsundu Ngolongota: "Buangu ki mvesi wu ntu", **34** kuna bamvanina vinu kisobakana ayi kiti ki ndudi muingi kanua. Buna kabimba, wumanga ku kinua. **35** Buna bamana ku mbanda va dikulusi, babula tsombo mu diambu di kabana minledi miandi. **36** Mbadi bavuanda kuna mu kunsunga. **37** Batula muna dikulusi tini ki dibaya vana mbata ntu'andi, musonama bila kioki banzengila nkanu: "Niandi niawu Yesu, ntinu wu Bayuda". **38** Bidovula biodi bibandu va dikulusi va kimosi ayi Yesu, wumosi ku koko ku lubakala, wunkaka ku koko ku lumoso. **39** Batu bobo baba mviokila vana, baba kumfinga, baba nikunanga mintu **40** ayi baba nyoluka: —E! Ngeyo mutu wuntiolumunanga Nzo Nzambi ayi kuyitungila diaka mu bilumbu bitatu; wukivukisa ngeyo veka. Enati widi Muana Nzambi, kuluka va Dikulusi! **41** Bapfumu banganga Nzambi, minlongi mi Mina ayi bakulutu ba Bayuda mamvawu bansekinina ayi bakamba: **42** —A! Niandi wuvukisidi batu bankaka vayi niandi veka kalendi kukivukisa ko e! Enati niandi widi ntinu Iseli, kakulumuka va

dikulusi muingi tunkikinina. **43** Niandi diana diandi didi mu Nzambi, bika kamvukisa buabu enati weta kunzola; bila niandi wuba ntubanga: “Ndidi Muana Nzambi.” **44** Bidovula biobi bibandu yandi va kimosi va dikulusi mamvawu bobo baba kumfingila. **45** Tona thangu midi nate thangu yintatu mu masika, ntoto wumvimba wuba mu tombi kinkobo. **46** Nduka-nduka mu thangu yintatu Yesu wuyamikina mu ndinga yingolo: —Eli, Eli, Lama sabakatani e? Bu dinsundula: Nzambi ama! Nzambi ama! Bila mbi wundiekudidi e? **47** Batu bankaka, bobo batelama vana bu bawa bobo, batuba: —Eli kantela. **48** Wumosi mu bawu, wuzawula, wuyenda bonga eponzi, wukifulusa mu vnu kidi ngami; wukisomika va tsongi nti bosi wumvana muingi kanua. **49** Vayi bankaka bakamba: —Bika tutala kani Eli weka kuiza mvukisa. **50** Yesu wubuela yamikina diaka mu ndinga yingolo; buna wuzenga vumunu. **51** Muna thangu beni kaka lido yi Nzo Nzambi yikanzuka mu ndambu zizole tona kuna yilu nate ku tsi. Ntoto wunikuka, matadi mabasuka, **52** biziami bizibuka, batu banlongo bawombo bafua bafuluka. **53** Batotuka mu biziami. Yesu bu kafuluka buna bakota mu divula dinlongo. Batu bawombo baba mona kuna. **54** Pfumu yi masodi ma Loma ayi momo maba yandi mu sunga Yesu bu bamona phila ntoto wunikukina ayi mambu moso momo phila mavangimina, bamona boma yiwombo ayi batuba: —Bukiedika kuandi ti mutu wowo bedi Muana Nzambi! **55** Baketo bawombo baba vana, thama baba ntadila. Bawu baba nlandakananga Yesu tona ku Ngalili mu diambu bansadila. **56** Mu bawu muba: Maliya muisi Mangadala, Maliya ngudi yi Zaki ayi Zozefi ayi ngudi yi bana ba Zebede. **57** Va thangu masika, mutu wumosi wu kimvuama, muisi Alimate, dizina diandi Zozefi, wuba nlonguki wu Yesu, **58** wuyenda lomba nitu yi Yesu kuidi Pilatu. Buna Pilatu wuvana minsua muingi bamvana yawu. **59** Zozefi wubonga nitu, wuyizinga mu dilasola di lino yi vedila. **60** Wuyitula mu dibumbi diandi dimona, disokolo mu ditadi. Wunengumuna ditadi dimosi dinneni va muelo wu dibumbi. Bosi wuyenda kuandi. **61** Maliya muisi Mangadala ayi Maliya mankaka baba bavuanda ku ndambu yinkaka yitalini ayi dibumbi. **62** Lumbu ki khubumunu bu kivioka, mu lumbu kilanda, bapfumu banganga Nzambi ayi Bafalisi bayenda kuidi Pilatu. **63** Bankamba: —A pfumu! Tulembo tebuka moyo ti mutu wowo wu luvunu bu kabedi moyo wubedi tubanga ti: “Ndiela fuluka bilumbu bitatu bu biela vioka:” **64** Diawu bulutidi mboti wuvana minsua basunga dibumbi nate bilumbu bitatu bivioka muingi minlonguki miandi mibika kuenda yibi nitu andi bila nganu miela kamba batu ti wufulukidi mu bafua. Buna luvunu beni luela viatuka tezo ayi viokila lolo lutheti mu mbimbi. **65** Pilatu wuba vututila: —Bonganu masodi, yendanu, lusunga ziami boso bu luzodidi. **66** Bayenda, bazibika bumboti dibumbi mu tula dimbu mu ditadi, ayi babika masodi.

28 Lumbu ki saba bu kivioka; mu nsuka lumbu kitheti ki sabala; Maliya muisi Mangadala ayi Maliya mankaka bayenda mu tala ziami. **2** Ayi tala ntoto wunikuka ngolo bila mbasi yi Pfumu yiba ku Diyilu yiyiza ayi yinengumuna ditadi ayi yivuanda va mbata ditadi beni. **3** Phil'andi yiba banga kiezila ki lusiemo ayi minledi miandi mimonika phembi yi ngolo viokila mvula yi matadi mu phembi. **4** Masodi ma mona tsisi; matona tita ayi makituka banga batu bafua. **5** Vayi mbasi yikamba kuidi baketo: —Vayi kuidi beno, bikanu mona boma! Nzebi ti Yesu diodi babendi va dikulusi niandi luntomba, **6** vayi kasiedi vava ko! Fulukidingi banga bobo kakambila. Yiza lutala vovo kabedi. **7** Yendanu nsualu ayi kambanu minlonguki miandi ti fulukidingi mu bafua, ayi wulutuamimini buabu ku Ngalili, kuna ma lummona. Tala, ndilukembi. **8** Babika nsualu ziami, ku tsi boma ayi khini yinneni. Mu thinu nsualu bayenda kamba tsangu beni kuidi minlonguki miandi. **9** Ayi tala, Yesu wuba dengana, wutuba: —Mboti eno. Bawu bafikama va kaba, basimba malu mandi ayi bansambila. **10** Bosi Yesu wuba kamba: —Bikanu mona boma! Yenda kambianu bakhomba ziama bayenda ku Ngalili, kuawu ziela ku mbonina! **11** Mu thangu baba mu nzila, ndambu masodi masunga ziami mayenda ku divula ayi makamba mambu moso mabua kuidi bapfumu zinganga Nzambi. **12** Bu bakutakana va kimosi ayi bakulutu ba Bayuda, buna bawizana ayi bavana masodi zimbongo ziwombo, **13** ayi baba kamba: —Buna lutuba ti minlonguki miandi miza yibanga nitu andi va builu mu thangu tubedingi ku tulu. **14** Enati nyadi wilu nsamu wawu buna tuela kulula ntim'andi ayi beno lulendi ba ku tsi mayindu ko. **15** Masodi mabonga zimbongo ayi mavanga boso bu babakambila. Buna diambu diodi ditembakana mu Bayuda nate mu lumbu kiaki. **16** Kumi minlonguki wumosi miyenda ku Ngalili, ku mongo wowo Yesu kaba sudikila. **17** Mu thangu bammona, bansambila vayi bankaka, bamemata. **18** Yesu wufikama va baba

ayi wuba kamba: —Minu baveni lulendo loso tona ku Diyilu nate vava ntoto. **19** Diawu yendanu, lukitula batu ba zitsi zioso minlonguki miama; Lubabotika mu dizina di Tata, di Muana ayi di Pheve Yinlongo. **20** Ayi luba longa batumimina mambu moso momo ndilutumina. Luzaba mboti ti bilumbu bioso minu ndidi yeno nate vana tsukusulu yi nza. **(aiōn g165)**

Mark

1 Thonono Nsamu wu mboti wu Yesu Klisto, Muana
Nzambi, **2** banga busonimina mu nkanda mbikudi
Ezayi: Tala! Ndiela fidisa mvual'ama ku ntual'aku,
niandi wela kubika nzil'aku. **3** Yawu mbembo yi mutu
wunyamikina mu dikanga: Lukubika nzila yi Pfumu,
Luludika minsolo miandi. **4** Yowani wuyiza, wuba
botikanga mu dikanga ayi wuba tubanga ti: “Bika
lubotama mu diambu di monisa ti lubaludi mavanga;
buna Nzambi wela kululemvukila mu masumu meno.”
5 Batu boso baba mu zunga ki Yuda ayi batubobo
baba kalanga ku Yelusalemibaba kuendanga kuidi
niandi. Wuba botikanga mu nlangu Yolidani bu
baba tambudilanga masumu mawu. **6** Yowani wuba
vuatanga minledi mivangulu mu mika mi kamela.
Bosi nsinga kaba nkanganga mu luketo wuvangulu
mu nkanda wu bulu. Bidiakaba ndianga: makhoko
ayi niosi. **7** Malongi kaba longanga mawu mama:
—Fioti fisiedi malumona mutu wumosi wunkuiza
ku manima mama, niandi wudutidi mu lulendo;
ndisi fuana nkutu ko mu yinama mu diambu di
nianguna minsinga mi zisapatu ziandi. **8** Minu mu
nlangu ndilembo kulubotikila vayi niandi mu pheve
Yinlongokela kulubotikila. **9** Mu thangu yina Yesu
wuba ku Nazaleti, buala buidi mu Ngalili, wuyiza kuidi
Yowani ayi niandi wumbotika mu nlangu Yolidani. **10**
Mu thangu kaba totuka mu nlangu, kazimbukulu Diyilu
dizibukidi, Pheve Yinlongo yikuluka va niandi banga
dibembi. **11** Mbembo yitotuka ku Diyilu, yiwakana:
—Ngeyo widi mwan'ama wu luzolo; khini yiwombo
wukumbonisanga. **12** Vana vawu Pheve yituma Yesu
mu kuenda ku dikanga. **13** Makumaya ma bilumbu
kavuandila kuna ayi kuna Satana kantotila. Wuba
mvuandanga ayi bibulu bi nsitu bosi zimbasi ziba
kunsadilanga. **14** Bu bakanga Yowani, Yesu wuyiza ku
Ngalili mu longa Nsamu wumboti wu Nzambi. **15** Wuba
tubanga ti: —Thangu yifueni! Kipfumu ki Nzambi
kifikimini. Bika lubalula mavanga ayi luwilukila
Nsamu wumboti. **16** Lumbu kimosi Yesu bu kaba
kuenda yendanga mu mbembele mbu wu Ngalili,
wumona Simoni ayi khomb'andi Andele banloza
dikondi mu mbu, bila baba banlobi mbizi. **17** Yesu
wuba kamba: —Ndandakananu ayi ndiela kulukitula
minlobi mi batu. **18** Muna thangu beni, basia bika
makondi mawu ayi banlandakana. **19** Buela kuesa
fioti; wumona zaki muana Zebede ayi khomb'andi
Yowani; balembo londi makondi mu khati nlungu. **20**
Vana vawu wuba tela. Basia bika dise diawu Zebede
ayi bisadi biandi muna nlungu; banlandakana. **21**
Bayenda ku Kafalinawumi. Lumbu ki saba bu kifuana,
Yesu wukota mu nzo lukutukunu ayi wutona longa. **22**
Basimina mu diambu di malongi mandi. Bila wuba
longila mu lulendo vayi bika banga minlongi mi mina.
23 Muna nzo lukutukunu muba mutu wumosi wuba
pheve yimbimbi, wutona yamikina: **24** —A! Yesu muisi
Nazaleti, mbi mambu tuidi beto yaku e? Wizidi mu
kutubunga e? Minu ndizebi, ngeyo widi nani: widi
mutu wunlongo wu Nzambi. **25** Yesu wutemina pheve
yimbimbi ayi wuntumina: —Bika biyoko, totuka mu
mutu wawu! **26** Pheve yimbimbi yitukumuna mutu
beni, yiyamikina mu mbembo yingolobosi yitotuka.
27 Babo basimina ayi baba kukiyuvula bawu na bawu:
—A! Diambu mbi diadi e? Talanu ndongolo yimona
yinlongolo mu lulendo. Niandi wuntumina ziphevi
zimbimbi ayi ziphevi beni zikuntumukina. **28** Buna
tsangu'andi yitembakana mu zunga kioso ki Ngalili.
29 Muna thangu yina kaka, buna batumbu totuka
mu nzo lukutukunu. Yesu, Zaki ayi Yowani bayenda
ku nzo Simoni ayi Andele. **30** Nzitu wu Simoni wu
nketo wuba wuleka va mbuka bila zinzangala ziba
yandi. Yesu buna katumbu kota; bankamba tsangu
mu diambu diandi. **31** Bu kafikama, wunsimba mu
koko, wuntelimisa. Zinzangala zimana, bosi weka kuba
sadila. **32** Mu masika, thangu bu yidiama, bannatina
bambevo zioso ayi batu bobo baba ziphevi zimbimbi.
33 Batu boso ba divula bakutakana va muelo nzo.
Simoni ayi Andele. **34** Wubelusa batu bawombo
baba bimbevo bi phila mu phila ayi wukukaziphevi
ziwombo zimbimbi ayi wuzikandika zibika yoluka bila
zizaba Yesu niandi nani. **35** Mu nsuka buna kukidi
tombo fioti, Yesu wukotuka ayi wutotuka ku nganda,
wuyenda ku buangu kisuama mu diambu di sambila.
36 Simoni ayi batu bobo baba yandi bantomba. **37** Buna
bambakula, bankamba: —Batu boso ngeyo bantomba!
38 Vayi wuba vutudila: —Tuendanu kueto ku buangu
kinkaka, mu mala momo mafikimini. Mfueti longa
mu mala beni, bila diawu ndiyizila! **39** Buna wulonga
mu zinzo ziawu zi zikhutukunu mu Ngalili dioso ayi
wukuka ziphevi zimbimbi. **40** Mutu wumosi wuba
buazi wuyiza fukimina Yesu ayi wunkamba: —Enati
tidi, beki kuaku bu kumbelusa. **41** Yesu wummona
kiadi, wunonuna koko, wunsimba ayi wunkamba:
—Nyinga thidi, beluka kuaku! **42** Vana vawu buazi

bubotukidi, mu mutu beni, wutumbu beluka. **43** Yesu wumvutula ku nzo andi bu kanlubula ti: **44** —Keba, kadi kamba kadi mutu wumosi mambu mama vayi yenda kimonisa kuidi nganga Nzambi ayi yenda tambika makaba momo Moyize kavanina lutumunumu diambu di kiba kimbangi kuidi bawu ti ngeyo belukidi. **45** Vayi buna katumbu totuka; wutona yamikisa kuidi batu bosomambu moso mavangama mu niandi ayi wutembikisa tsangu beni mumo. Mu bila kioki yesu kakadila mu bibuangu bisuama. Vayi batu baba mu zindambu zioso baba kuizanga kuidi niandi.

2 Ndambu bilumbu bu bivioka, Yesu wubuela kuenda ku Kafalinawumi. Bawa tsangu ti widi kuna nzo. **2** Nkangu wu batu wukutakana muna. Batu bawokila ngolo, diawu nkutu bibuangu bisia buela monika ko ka diambu ko va muelo. Vayi Yesu wuba longa mambu ma Nzambi. **3** Batu baya bayiza kuidi niandi, ayi, banata dikoka. **4** Vayi bu basia nunga ko mu kuntudisa vaba Yesu bila nkangu wu batu wuwokila ngolo; diawu batobudila divudu mu muanzu vana vawu vabela Yesu. Bosi bakulula kiphoyi bila wuba wuleka va kiphoyi beni. **5** Yesu bu kamona minu kiawu; buna wukamba kuidi dikoka ti: —A muan'ama, masumu maku malemvokolo! **6** Minlongi minkaka mi Mina miba vana mitona niunguta mu mintima miawu: **7** —A bila mbi mutu wawu kanyolukila bobo e? Keti lembo vuezi Nzambi! Nani wunlemvukilanga masumu e? A keti Nzambi kaka wunlemvukilanga masumu! **8** Vana vawu Yesu, mu pheve andi, bu kazaba mayindu mawu, wuba kamba: —Bila mbi lunyindudila mayindu ma phila yoyi e? **9** Diambu mbi diodi dikambulu phasi mu kamba kuidi dikoka: “Masumu makumalemvokolo” voti “Telama, nanguna kiphoyi kiaku ayi diata”. **10** Vayi muingi luzaba ti Muana Mutu beki lulendo lu lemvukila masumu va ntoto... **11** Buna wukamba dikoka ti: —Ndikutumina: Telama, bonga kiphoyi kiaku, vutuka ku nzo'aku! **12** Vana vawu mutu beni wutelama, wubonga kiphoyi kiandi, wutotuka va meso ma batu boso. Baboso basimina ayi bakembisa Nzambi bu batuba: —Tumueni ko mambu ma phila yayi! **13** Yesu wuyenda diaka ayi wudiata mu mbembele mbu, nkangu wu batu wuyiza ku kaba ayi wuba longa. **14** Bu kaba vioka, wumona Levi, muana Alafayi, vuendi mu bilu kiba mfutisilanga ziphaku ayi wunkamba: —Wundandakana. Niandi wutelama ayi wunlandakana. **15** Yesu bu kaba dia ku nzo Levi; mimfutisi mi ziphaku miwombo ayi bankua masumu bawombo badia yandi va kimosi ayi minlonguki miandi; bila batu bawombo banlandakana. **16** Minlongi mi mina mi Bafalisi bu mimona ti Yesu wulembo dia va kimosi ayi mimfutisi mi zipaku ayi bankua masumu, mieka nyuvula minlonguki mi Yesu: —Bila mbi Nlongi eno kalembo dila va kimosi ayi mimfutisi mi ziphaku ayi bankua masumu e? **17** Yesu bu kawa bobo, buna wuba vutudila: —Batu badi buvini basi mfunu wu munganga ko, vayi badi kimbevo bawu bantombanga munganga! Ndisia kuiza ko mu tela basonga vayi ndiyiza mu tela bankua masumu. **18** Minlonguki mi Yowani ayi Bafalisi baba kukifuisanga nzala mudiambu di lusambulu. Buna bayiza yuvula Yesu: —Bila mbi minlonguki mi Yowani ayi mi Bafalisi beti kukifuisila nzala mu diambu di lusambulu vayi minlonguki miaku mikifuisanga nzala ko mu diambu di lusambulu e? **19** Yesu wuba vutudila: —Buevi; batu batumusu ku nyengo makuela balenda kukifuisa nzala mu diambu di lusambulu bu bakidi va kimosi ayi mutu wowo kuedidi e? Mutu wowo sadisidi nyengo bu kadi yawu va kimosi, balendi kifuisa nzala mu diambu di lusambulu ko. **20** Vayi vela ba lumbu, bu bela ku babotula mutu wowo kuedidi bunabosi bela kifuisa nzala mu diambu di lusambulu. **21** Mutu kalendi bonga tendi kimona ko muingi kalondila nledi wukhulu. Niandi vanga bobo buna kimona kieka buela kakuna nledi wukhulu ayi buna divudu diela ba dinneni. **22** Bobuawu mutu kalendi tula ko vinu kimona mu zitsaku zikhulu bila vinu kimona kibeki bu kanzunina zitsaku zioso. Buna vinu kibungani ayi zitsaku zifuidi. Vayi beti lundila vinu kimona mu zitsaku zimona. **23** Bu kaba viokila mu tsola yi ble mu lumbu ki saba; minlonguki miandi bu miba vioka, mivela ble. **24** Buna Bafalisi bankamba: —Tala! Bila mbi minlonguki miaku mimvangila mambu momo makanduku mu lumbu ki saba e? **25** Niandi wuba vutudila: —Lutengi ko mambu Davidi kavanga mu thangu niandi ayi bakundi bandi baba nzala ayi bakambu bidia e? **26** Wukota muna Nzo Nzambi, niandi ayi bakundi bandi badia maphamomo matambuku kuidi Nzambi. Mu thangu beni Abiatali niandi wuba pfumu yi zinganga. Muaki zinganga ziawu kaka ziba minsua mu dia mapha beni; vayi Davidi wudia mawu ayi wuvana batu bandi. **27** Yesu wubuela bakamba: —Lumbu ki saba kivangu mu diambu di mutu, bika sia ti mutu niandiwuvangu

mu diambu di lumbu ki saba. 28 Diawu Muana Mutu
niandi Pfumu lumbu ki saba.

3 Yesu wubuela kota diaka mu nzo lukutukunu,
kuna kuba mutu wumosi wuba koko kusioka. 2
Yesu baba tala keni lenda kumbelusa mu lumbu ki
saba muingi babaka bu kumfundila. 3 Yesu wukamba
mutu wowo wuba koko kusioka: —Telama vana, va
ntuala batu boso. 4 Bosi wuba yuvula: —Minsua
midi mu vanga mamboti voti mambimbi mu lumbu
ki saba e? Minsuamidi mu vukisa luzingu lu mutu
voti mu vonda e? 5 Vayi kadi mutu kasia vutula
kadi diambu ko. Yesu wuba tala mu nganzi ayi weka
mona kiadi mu diambu di mintima miawu miba
banga matadi. Bosi wukamba kuidi mutu wuba koko
kusioka: —Nonuna koko kuaku! Wunonuna kuawu ayi
koko kuandi kufuana. 6 Vana vawu, Bafalisi batumbu
totuka mu nzo lukutukunu, bayenda kaza ayibatu ba
dingumba di Elode muingi batomba diluaku di vondila
Yesu. 7 Yesu ayi minlonguki miandi babotuka vana,
bayenda ku ndambu mbu. Vayi nkangu wuwombo
wu batu wuba landakana: baba ku Ngalili, 8 ku
Yuda, ku Yelusalemi, ku tsi Idume, ku disimu dinkaka
di Yolidani. Batu bobo bazungidila bizunga bi Tile
ayi Sidoni bayiza bawombo kuidi niandi bu bawa
mambu momo kavanga. 9 Wukamba minlonguki
miandi minkubikila nlungu muingi nkangu wu batu
wubika kumfietikisa. 10 Muaki sumbu kabelusa batu
bawombo, diawu bobo baba minsongo balundumuka
kuiza kuidi niandi muingi bansimba. 11 Bosi thangu
batu baba ziphevi zimbimbi bammona, babua va ntual'
andiayi bayamikina: —Ngeyo widi Muana Nzambi! 12
Vayi wuba kandika babika zabikisa ti niandi nani. 13
Yesu wukuma va mbata mongo; wutela batu bobo
kazola ayi batu beni bayiza kuidi niandi. 14 Kumi
batu buadi kasobula bobo kabieka bamvuala muingi
babanga yandi va kimosi; 15 ayi muingi kaba fidisa
mu kuenda longi ayi mu diambu baba lulendo lu
totudila ziphevi zimbimbi. 16 Tala mazina makumi
batu buadi bobo kasobula: 17 —Simoni mutu kabieka
Piela; Zaki, muana Zebede ayi khomb'andi Yowani.
Wuba vana dizina di Bowanelingesi bu dinsundula
“bana ba nzazi” 18 Andele, Filipi, Balitelemi, Matayi,
Toma, Zaki muana Alafayi, Tade, Simoni wuba mu
dingumba di Bazeloti 19 ayi Yuda Isikalioti, mutu
wuvakusa Yesu. 20 Bu kakota mu nzo, nkangu wu batu
wuyiza kutakana diaka muna. Yesu ayi minlonguki
miandi basia buela baka ko bu dila. 21 Bibutu biandi
bu biwa nsamu beni, biyiza kunlanda mu kingolo
bila baba tuba: “Weka dilawu”. 22 Minlongi mi mina
miba ku Yelusalemi mituba: —Ku tsi minsua mi
Belezebuli kadi. Mu lulendo lu pfumu yi ziphevi
zimbimbi kalembo kukila ziphevi zimbimbi. 23 Buna
Yesu wuba tumisa ayi wuba sudikisila mu zinongo:
—Buevi Satana kalenda kukila Satana e? 24 Enati
kipfumu kivasukidi kiawu veka, buna kipfumu beni
kilendi zingila ko. 25 Enati nzo yivasukidi yawu veka,
buna nzo beni yilendi zingila ko. 26 Enati Satana
weka kinuanisa niandi veka, ayi enati widi wuvasuka,
buna, kalendi zingila ko. Tsukulu andi yimonikini.
27 Kuisi ko mutu beki bukotila mu nzo yi mutu widi
ngolo ayi yiba bima biandi enati kasi tuama kanga ko
mutu beni. Buna bosi kalenda baka bu yibila bima
bioso bidi mu nzo andi. 28 Bukiedika ndikulukamba ti
masumu moso ayi bifingu biosobilenda fingu Nzambi
biela lemvukulu 29 vayi woso kuandi wela finga
Pheve yinlongo, kalendi lemvukulu ko; wela natanga
nkanu wu masumu momo mu zithangu zioso. (aiōn g165,
aiōnios g166) 30 Yesu wubayolukila buawu mu diambu
di batu baba tubanga ti: “ku tsi minsua mu pheve
yimbimbi kadi”. 31 Ngudi yi Yesu ayi bakhomba bandi
bayiza. Batelama ku nganda ayi batuma mutu mu
kuntela. 32 Batu bawombo bavuanda ayi banzungidila
Yesu. Buna bayiza ku nkamba: —Tala ngudi aku ayi
bakhomba ziaku badi ku nganda ayi ngeyo bantomba.
33 Yesu wuba vutudila: —A nani ngudi ama ayi banani
bakhomba ziama e? 34 Bu tala batu bobo bantula va
lukongolo, buna wuba kamba: —Tala ngudi ama ayi
bakhomba ziama bawu baba. 35 Woso mutu wumvanga
luzolo lu Nzambi, niandi khomb'ama yi bakala ayi
khomb'ama yi nketo ayi ngudi ama.

4 Yesu wubuela tona diaka longa va disimu di
mbu. Nkangu wu batu wukutakana va kaba wuba
wuwombo. Diawu kakumina mu nlungu, wuvuanda
muna. Nkangu wu batu wuba va disimu va ndambu
mbu. 2 Wuba longila mambu mawombo mu zinongo.
Tala mambu kaba nlonga: 3 —Wanu mboti: Nkuni
wumosi wuyenda ku kuna. 4 Bu kaba muanga mbongo,
ndambu yibua mu yenda nzila; zinuni ziyiza mana
kuyidoda. 5 Ndambu yinkaka yibua va matadi; vuma
beni vasia ba ntoto wuwombo ko. Zitheti zivika mena
kuandi bila ntoto wusia ba phiba ko. 6 Vayi muini
wungolo bu wutotuka, mintuidila beni milebuka ayi

miyuma bila misia ba mianzi ko. 7 Yinkaka yibua va
zitsendi. Zitsendi beni zimena ayi zifietikisamintuidila
beni. Diawu mintuidila beni misia buta mimbutu ko.
8 Vayi yinkaka yibua mu ntoto wumboti, yitotula
mintuidila, mikula ayi mibuta mimbutu: yimosi
makumatatu; yinkaka makumasambanu, yinkaka
khama. 9 Buna wubuela bakamba: woso widi matu
ma wila buna bika kawa. 10 Bu kaba va niandi veka,
batu bobo banzungidila va kimosi ayi kumi mimvuala
miandi miodi banyuvula tsundu yi zinongo. 11 Wuba
vutudila: —Beno lutambula diluaku di zabila mansueki
ma kipfumu ki Nzambi. Vayi kuidi batu bankaka bobo
badi ku nganda, mamo mu zinongo kaka manyolokolo
12 muingi: Mu thangu bantala, batedi kuawu vayi
bakadi mona. Mu thangu banwa, bawilu kuawu vayi
bakadi sudika muingi babika baluka kuidi Nzambi ayi
masumu mawu mabika lemvokolo. 13 Bosi wubuela
bakamba: —Lukadi sudika nongo yayi e? Buna buevi
lulenda sudikila zinongo zioso e? 14 —Nkuni niandi
wunkunanga mambu ma Nzambi. 15 Batu bankaka
badi mbongo yidi muyenda nzila, mu kunu mambu ma
Nzambi. Bu bawilu mawu, buna satana wunkuizanga
nsualu mu ziona mambu ma Nzambi makunu mu
bawu. 16 Bosi bankaka badi banga mbongo yikunu
va ntoto widi matadi. Bawu wa mambu ma Nzambi,
bantumbu vika kumatambulanga mu khini. 17 Vayi
bu bakambulu mianzi, bazingilanga ko. Bila enati
ziphasi voti zithotolo zitonini mu diambu di mambu
ma Nzambi, buna beti vika bua. 18 Bankaka badi banga
mbongo yikunu va zitsendi. Bawu beti wa mambu ma
Nzambi. 19 Vayi mambu beni makadi buta mimbutu
mu diambu mayindu ma nza yayi, luvunu lu kimvuama
ki nza ayi zitsatu zi mambu mankaka bu makotidi mu
bawu buna mamfietikisanga Mambu ma Nzambi. (aiōn
g165) 20 Bosi bankaka bawu bantambulanga mbongo
mu ntoto wumboti. Bawu bobo beti wanga mambu
ma Nzambi ayi bawu beti buta mimbutu miwombo:
yinkaka makumatatu, yinkaka makumasambanu bosi
yinkaka khama. 21 Wuba kamba diaka: —A bwevi, beti
nata muinda mu diambu di kuwutula ku tsi katini
voti ku tsi mbuka e? A keti beti kuwunata mu diambu
di kuwutula va yilu meza. 22 Mamo masuama mafueti
ba va kiezila ayi mamo masueko mafueti totuka va
nganda. 23 Enati mutu widi matu mawila buna bika
kawa. 24 Buna wubuela diaka: lulubuka mbote mu
mamo momo lulembo wa bila bela kulutezila mu tezo
kioki lusadila ayi bela buela mawombo. 25 Bila kuidi
woso mutu beki, bela buela kumvana vayi kuidi mutu
wowokambulu, bela kunziona biobi kutu bidi yandi.
26 Wubuela tuba diaka: —Tala Kipfumu ki Nzambi
kidedikini banga mutu wumosi wukuna mbongo
mu ntoto. 27 Kaleka voti kakotuka va builu voti va
muini, mbongo yimena ayi yiyonzuka yawu veka
niandi mukambu zaba. 28 Ntoto wawu veka, wubuta
mimbutu; va thete wumenisa ntuidila, bosiwutotula
tsangu bosi mimbutu miyela. 29 Thangu mimbutu
mayedidi; nkuni wubonga kikhondolo kimvedolongo
mimbutu muingi kavedila mimbutu bila thangu
yivedila yifuana. 30 Wubuela kamba diaka: —Mu mbi
tulenda dedikisa kipfumu ki Nzambi? Mu nongo mbi
tulendakulukambila yawu e? 31 Kipfumu ki Nzambi
kidedikini banga luteti lu mutalide. Bu lukununumu
ntoto, luawu lututidi keva mu zitheti zioso va nza.
32 Vayi luawu kunu mu ntoto lueti menanga ayi
lumviokanga bikunusubioso mu kula ayi lueti totula
matafi manneni; kuna zinuni zilenda tungilazindiala
ziawu ku tsi phozi andi. 33 Buna wuba longa mambu
ma Nzambi mu zinongo ziwombo ziphilayayi, boso
bubela diluaku di balenda kunsudikila. 34 Kalendi
kuba yolukila ko mu kambu sadila nongo. Vayi ti
weka va niandi veka ayi minlonguki miandi, buna
wuba kuba sudikisanga mambu moso. 35 Va thangu
masika muna lumbu kina, Yesu wukamba minlonguki
miandi: —Tusabukanu ku disimu dinkaka. 36 Basia bika
nkangu wu batu; bawu bannata mu nlungu boso bu
kabela. Minlungu minkaka miba yandi vana. 37 Buela
zimbukila vuka kingolo kieka. Mayo ma ngolo mabua
mu nlungu. Bosi nlungu wutona wala nlangu. 38 Niandi
wuba wuleka kuna tsongi nlungu. Wuniekika ntu andi
va mbatakusa. Minlonguki minkotula ayi minkamba:
—A Nlongi! Tueka mfua vayi Ngeyo wummona diawu
diambu di phamba e? 39 Wukotuka, wutemina vuka
ayi wuvana lutumu kuidi mbu: —Bika biyoko! Ba dio
sui! Vuka kimanisa ayi ndembama yivutuka. 40 Bosi
wuyuvula minlonguki miandi: —A bila mbi luididi
boma-boma? A buevi lukambulu minu e? 41 Beka
mona boma buwombo ayi beka niunguta bawu veka:
—A buna nani mutu wawu muingi vuka ayi mbu
bintumunika e?

5 Bu batula ku disimu dinkaka di mbu mu zunga
ki basi Ngelasa. 2 Yesu bu katotuka mu nlungu;
mutu wumosi wuba ziphevi zimbimbi wutotuka
mu mabumbi, wuyiza kundengana. 3 Mutu beni
wuba vuandanga mu mabumbi ayi kadi mutu

kalendikunkanga ko, ka diambu ko mu zisieni. 4 Bila zikhumbu ziwombo baba ku nkanganga bisengo ayi zisieni mu malu vayi wuba tabulanga zisieni beni ayi wuba bukunanga bisengo mu bitini. Ayi kadi mutu kasia ku nyodika ko. 5 Zithangu zioso, builu ayi muini, niandi wuba vuandanga mu biziamiayi ku miongo, wuba kuenda yamikinanga ayi ku kiluekanga mu matadi. 6 Bu kamona ti Yesu wukidi thama; wuzawula ayi wuyiza fukama va ntual'andi, 7 ayi wuyamikina mu mbembo yi ngolo: —A yesu, Muana Nzambi yi zangama, mambu mbi tidi kuidi minu e? Mu dizina di Nzambi ndikuleba: kadi kundiamisa. 8 Bila wuba kambanga pheve yimbimbi: —Pheve yi mbimbi totuka mu mutu wawu! 9 Bosi Yesu wunyuvula: —A dizina diaku nani! Niandi wumvutudila: —Dizina diama "Lengio" bu dinsundula tuidi bawombo. 10 Pheve yimbimbi yileba Yesu muingi kabika kuba kuka mu zunga ki tsi beni. 11 Nkangu wu zingulu wunneni wuba dia kuna, kuna ndambu mongo. 12 Zipheve zimbimbi zileba Yesu: —Wututuma tukota kueto mu zingulu ziazi! 13 Yesu wuba vana minsua. Buna ziphevi zimbimbi zitotuka mu mutu beni ayi ziyenda kota mu zingulu. Zingulu beni ziba tezo ki zimilizizole; zinengumuka nsualu mu mongo ayi ziyenda bua mu mbu, ayi, zimana diama. 14 Minsungi mi zingulu beni mitina ayi minata tsangu mu mavula ayi mu ziphangu zi bibulu zitsola. Batu bayiza tala mambu momo mavioka. 15 Bu batula vaba Yesu, bamona mutu beni wowo wuba ziphevi zimbimbi, mutuwowo wuba lengio, buna kavuendi; vueti minledi ayi diela diandi diosodiduka. Buna bamona boma. 16 Ayi baba kamba mambu mavioka kuidi batu bobo bamona boso mavangiminamu mutu wuba ziphevi zimbimbi ayi mu zingulu. 17 Buna batu beni baleba Yesu kabotuka mu zunga kiawu. 18 Mu thangu Yesu kaba nkota mu nlungu, mutu wowo wuba ziphevi zimbimbiwuyuvula Yesu enati lenda kunlandakana. 19 Vayi Yesu kasia kumvana ko minsua mu kunlandakana ayi wunkamba: —Vutuka ku nzo'aku, kuidi bakhomba ziaku ayi wuba kambi mambu Pfumu kavangidi ayi buevi kamuenini kiadi. 20 Buna wuyenda ayi wutona samuna mu "kumi di mavula" mambu moso mamvangila Yesu. Baboso basimina buwombo. 21 Yesu bu kabuela sabuka, mu nlungu, ku disimu dinkaka di mbu; nkangu wu batu bawombo bayiza kunzungidila vana disimu di mbu. Niandi va ndambu mbu kaba. 22 Buna mutu wumosi dizina diandi Yayilusi, wuba wumosi mu bapfumu zi nzo lukutukunu wuyiza vana. Bu kamona Yesu, wufukama va ntual'andi. 23 Wunleba ngolo ayi wunkamba: —Muan'ama wunketo widi mu ziphasi zi lufua. Wundemvukila; yizawuntetika mioko muingi kabeluka ayi kazinga! 24 Yesu wuyenda yandi va kimosi ayi nkangu wu batu wunlandakana ayi wumfietikisa mu zindambu zioso. 25 Nketo wumosi wuba muna nkangu beni wuba kimbevo ki viokanga menga, kumi mimvu miodi kabedila kimbevo beni. 26 Wumona ziphasi ziwombo kuidi minganga miwombo ayi bima biandi bioso bimana mu diambu di kimbevo beni, kasia beluka ko vayi ziphasi ziluta buelama. 27 Bu kawa zitsangu zi Yesu, buna wuyiza, muna nkangu wu kaba, ku manima ayi wusimba nledi wu Yesu. 28 Bila wuyindula ti: —Minu simba kuandi minledi miandi mandi beluka kuama! 29 Muna thangu yina kaka, menga malembolo buela vioka ayi wumona mu nitu'andi ti belukidi mu nsongo wowo. 30 Muna thangu yina, Yesu wubakula ti lulendo luandi lutotuka, wubaluka kuidi nkangu wu batu ayi wuba yuvula ti: —A nani simbidi minledi miama e? 31 Minlonguki miandi minkamba: —Wummona kuaku buevi nkangu wu batu balembo fietikisila mu zindambu zioso ayi weka buela yuvula: "Nani wutsimbidi e?" 32 Vayi niandi thalu andi yiba kaka kuidi nkangu muingi kazaba mutu vengi diawu. 33 Nketo wumona boma ayi weka tita. Bu kazaba diambu divangama mu nitu andi buna wufikama, wufukama va ntuala Yesu ayi wunkamba kiedika kioso. 34 Buna Yesu wunkamba: —A muan'ama wunketo, minu kiaku kibelusidi! Yenda mu ndembama ayi beluka kuaku mu ziphasi ziaku. 35 Buna wukidi yoluka, ndambu yi batu baba ku nzo pfumu yi nzolukutukunu bayiza kunkamba: —Muan' aku wunketo fuidi. Bila mbi mu buela tatisa nlongi e? 36 Vayi Yesu bu kawa mambu batuba, wukamba pfumu yi nzo lukutukunu, ti: —Kadi mona boma. Wilukila kaka! 37 Bosi Yesu kasia vana ko minsua, kadi kuidi mutu wumosi, mu kunlandakana botula kaka Piela, zaki ayi khomb'andi Yowani. 38 Buna batula ku nzo Pfumu lukutukunu, Yesu wumona divuda diba kuna: batu badila ayi bayamikina. 39 Buna wukota mu nzo ayi wutuba: —A bila mbi divuda diodi e? Ayi bila mbi lulembo didila e? Muana kasi fua ko vayi leka kuandi kalekidi! 40 Vayi bansekinina. Buna Yesu wutotula batu boso ku nganda. Wubonga dise ayi ngudi yi muana ayi minlonguki miomi miba yandi. Bawu bakota yandi muna khati vinga muba muana beni.

41 Wusimba koko ku muana ayi wunkamba: —Talita
kumi! Bu dinsundula: Muana ndumba ndikutumina
kotuka! 42 Vana vawu muana ndumba wutelama
ayi wudiata bila nduka-nduka kumi mimvu miodi
miba yandi. Babo basimina ngolo. 43 Vayi Yesu wuba
kandika babika kamba mambu beni kadi kuidi mutu
wumosi ayi wuba kamba bamvana bidia.

6 Buna Yesu wubotuka kuna; wuvutuka ku tsi andi
yika butukila ayi minlonguki miandi minlandakana.
2 Mu lumbu ki saba, Yesu wutona longa mu nzo
lukutukunu. Buna bawombomu batu bobo banwa
basimina ayi batuba: —A kuevi kabakidi mambu momo
e? A phila nduenga mbi yoyibamveni e? A buevi
kalembo vangila bikumu biobi e? 3 Niandi ko salaphati;
muana Maliya; khomba yi Zaki, Yose, Yuda ayi Simoni
e? Bakhomba bandi zi baketo keti zikala yeto vava?
Niandi wuba nkaku kuidi bawu muingi babika wilukila.
4 Buna Yesu wuba kamba: —Mbikudi kantambulanga
minzitusu ko mu tsi andi, kuidi bibutu biandi koayi
mu dikanda diandi ko. 5 Diawu kadi kumu kasia vanga
kuna ko. Vayi botuka kaka ndambu bambevokatetika
mioko ayi kabelusa. 6 Wusimina buwombo mu kambu
kuawu ku minu. Yesu wudiengila mu mala ma zunga
kina mu diambu di longa. 7 Wutumisa kumi mimvuala
miandi miodi ayi wuba fidisa buadi-buadi. Wuba
vana lulendo lu yadila ziphevi zimbimbi. 8 Wuba
kamba babika nata kadi kima kimosi mu nzila botula
kaka nti wutula va koko. Buna wuba kamba: —Bu
lunkuenda, lubika nata kadi khuta; kadi nata khutu;
kadi nata zimbongo mu photimoni. 9 Luvuata zisapatu
mu malu vayi kadi nata kikhutu ki viakisa. 10 Yoso
nzo bela ku luyakula, buna lukala muna nate luela
kuenda. 11 Kioso buangu bela manga ku luyakula
voti kuluwa; buna muthangu luela botuka vana luba
kukumuna mbungi-mbungi yi malu meno. Diodi diela
ba kimbangi kuidi bawu. 12 Buna bayenda ayi balonga
batu ti babalula mavanga. 13 Bakuka ziphevi ziwombo
zimbimbi ayi badukudila bambevo ziwombomafuta
ayi baba belusa. 14 Ntinu Elode wuwa zitsangu zi Yesu,
bila dizina diandi ditembakanamu zindambu zioso.
Baba tubanga: —Yowani Mbotiki niandi wufulukidi mu
bafua! Diawu kadidi lulendo luvangilabikumu. 15 Vayi
bankaka baba tubanga: —Niandi Eli. Bankaka diaka ti:
—Widi mbikudi banga wumosi mu mimbikudi. 16 Vayi
Elode bu kawa mambu momo, buna wutuba: —Yowani
mutu ndizengisa ntu, niandi wufulukidi! 17 Muaki
niandi veka Elode wuvana lutumunu mu buila yowani
ayi wunkangisa mu zisieni mu nloko mu diambu
Elode kakuela Elodiasi nketo nkhomb'andi Filipi. 18
Bila Yowani wuba kambanga ntinu Elode: —Wusi
ko minsua mu kuela nketo khomb'aku! 19 Elodiasi
wumfuemina ayi wuntombila diluaku di kumvondila.
Vayi kasia nunga ko. 20 Bila Elode tsisi kaba monanga
Yowani bila wuzaba ti Yowani wuba mutu wusonga
ayi wunlongo. Diawu kaba ku nkebilanga bumbote.
Bu kaba kunwanga buna wuba yindulanga buwombo
ayi khini kaba monanga mu kunwa. 21 Vayi lumbu
kimosi diluaku dimonika mu thangu Elode, mu lumbu
ki nyengo wu mbutukulu andi; kakubika nyengo
wunneni wu ndiwulu, wutumisa bapfumu zioso zi
leta, bapfumu zioso zi masodi ayi bapfumu zioso zi
malamu zunga ki Ngalili muingi biza dia ku nzo'andi.
22 Mu thangu yi nyengo, muana ndumba wu Elodiasi
wukota muna nzo, wukina. Wumonisa Elode khini va
kimosi ayi batu boso Elode katumisa ku nyengo. Diawu
ntinu kakambila muana ndumba beni: —Wundomba
kioso tidi, ndieka kuvana kiawu. 23 Wumvana tsila bu
kaleva ndefi ti kioso kuandi wunlomba, yiba kuandi
ti ndambu yi kipfumu kiama, ndieka kuvana kiawu!
24 Muana ndumba beni wuyenda yuvula ngudi andi:
—A mbi ndomba e? Ngudi andi wunkamba: —Ntu
wu Yowani Mbotiki! 25 Buna muana ndumba wuvika
vutuka nsualu kuidi ntinu ayi wunkamba: —Thidi mu
nsualu wuphana buabu ntu wu Yowani Mbotiki mu
dilonga. 26 Ntinu wumona kiadi, vayi mu diambu di
zindefi zi kaleva ayi batu bobo batumusu; buna kasia
zola kunyimina wawu ko. 27 Buna ntinu wufidisa
disodi dimosi mu masadi momo maba kunsungangaayi
wuntuma kanata ntu wu Yowani. Disodi beni diyenda
kuna nloko ayi dizenga ntu wu Yowani. 28 Dinata ntu
beni mu dilonga; divana wawu kuidi muana ndumba
bosimuana wuyenda wuvana kuidi ngudi andi. 29
Minlonguki mi Yowani bu miwa nsamu, miyiza bonga
nitu andi, mizika yawu. 30 Mimvuala mikutakana vaba
Yesu ayi mimvumbudila kipholo kimamo bavanga ayi
balonga. 31 Buna wuba kamba: —Yizanu va lutengo, va
buangu kikambulu batu ayi luvunda fioti. Muaki batu
bawombo baba kuendanga ayi kuizanga. Diawu basia
bakila ko thangu yi dila bidia. 32 Diawu bakumina mu
nlungu mu kuenda ku lutengo; va buangu kikambulu
batu. 33 Batu bawombo baba mona bu bayenda ayi
baba bakula. Diawu batu bawombo baba mu mavula
bazawula kuna ayi baba tuamina va buangu kioki baba

kuenda. 34 Yesu bu kakuluka mu nlungu; wumona nkangu wu batu; wuba mona kiadi bila baba banga mameme makambulu nsungi. Wutona kuba longa mambu mawombo. 35 Buisi buna bueka nduka yila, minlonguki miyiza kunkamba: —Va buangu kikambulu batu tuidi bosi buisi bueka yila. 36 Diawu vutula batu baba muingi benda mu ziphagu zi bibulu zitsola ayi mu mala mafikimini mu diambu benda sumbi bidia. 37 Vayi Yesu wuba vutudila: —Luba vananu beno veka bidia! Vayi bawu banyuvula: —Tidi tuenda sumbi mapha ma zikhama zizole zi denali muingi tuba vana badia. 38 Yesu wuba yuvula: —Mapha ma kua madi yeno e? Yendanu lutala. Bu bazaba, buna bankamba: Mapha matanu ayi zimbizi zizole. 39 Buna wuvana lutumunu mu vuandisa nkangu wu batu mu makabu, va biti binlangu. 40 Batu bavuanda mu makabu; mankaka khama yi batu, mankaka makumatanu ma batu. 41 Bosi wubonga mapha beni matanu ayi zimbizi beni zizole, wuvumbulameso ku Yilu, wuvutula matondo; wubukuna mapha, wuvana minlonguki muingimikabudila nkangu wu batu. Wubuela kabudila zimbizi zizole beni kuidi batu boso. 42 Batu boso badia ayi bayukuta. 43 Batota kumi bipani biodi biwala mu bitini bi mapha ayi mu zimbizi ziozi zisiadidila. 44 Thalu yoso yi batu badia mapha yiba mili tanu yi babakala. 45 Ku nzimunina Yesu wutuma minlonguki miandi mikuma mu nlungu muingi mintuaminina ku disimu dinkaka di mbu ku ndambu Betisayida; niandi veka bu kaba vutula nkangu wu batu. 46 Buna kamana vutula nkangu buna wuyenda ku mongo mu kuenda sambila. 47 Buisi buna bueka yila, nlungu weka va ngingi mbu; Vayi buna Yesu wukidi niandi veka ku disimu. 48 Wumona ti minlonguki miandi milembo moni ziphasi ziwombo mu vuila mu diambu di phemo yiba kuba vutula ku manima. Yiba nduka-ndukathangu yinya yi builu. Yesu wuyenda ku baba vayi va mbata mbukaba diatila. Ayi wuzola kuba viokakana. 49 Vayi bu bammona wundiatila va mbata mbu, babanzila ti nkuyuayi diawu bayamikinina. 50 Bila baboso bammona ayi bamona boma. Vayi vana vawu wuba kamba: —Bika luba bukhafi bila minu kuandi; lubika mona boma. 51 Bosi wukuma mu nlungu mu baba ayi phemo yilembama. Minlonguki misimina ngolo, 52 bila misia sudika ko tsundu yi kumu ki mapha mu diambu di mintimamiawu miba mi matadi. 53 Buna bamana sabuka mbu, batula ku zunga ki Ngenezaleti; bakanga nlungu va dibongo. 54 Bu batumbu kuluka mu nlungu, batu babakula Yesu. 55 Buna batu beni bayenda nsualu mu zunga kioso. Bannatina bambevo mu biphoyi koso buangu bawa ti kuna kadi. 56 Mu bibuangu bioso kaviokila yiba mu mala, mu mavula voti mu zitsola batu batula bambevo mu mazandu, ayi, baba nlebanga Yesu muingi kaba vana kaka minsua mu simba kaka tsongi yi nledi andi. Babo bobo basimba wawu babeluka.

7 Bafalisi ayi ndambu yi minlongi mi mina baba ku Yelusalemi, bayiza kutakana vaba Yesu. 2 Bamona ti minlonguki miandi minkaka miba dia dipha ayi miokomi mvindu bu dinsundula mioko mikambu sukulu. 3 Bila Bafalisi ayi Bayuda boso balendi dia ko mu kambu tuama sukulabumbote mioko miawu; buawu bobo baba kinzikilanga kikhulu ki bakulu bawu. 4 Ayi enati ku zandu babedi, balendi dia ko enati basi yobila ko. Bifu binkaka biwombo baba bikila kuidi bakulu bawu banga mu phila yisukudila zikopo, mimvungu ayi zinzungu zi bisengo. 5 Diawu Bafalisi ayi minlongi mi mina bayuvudila Yesu ti: —A bila mbi minlonguki miaku mikinzikanga ko kikhulu ki bakulubeto e? Bila mbi beti dila ayi mioko mikambu sukulu e? 6 Yesu wuba vutudila: —Beno luidi bankua mayuya! Ezayi wubikula bumboti mu diambu dieno. Banga bu disonimina mu minkanda: Batu baba mu tsongi zi bididi kaka beta kunzitisila vayi mintima miawu thama midi ayi minu. 7 Mu phamba kuandi balembo tsambidila bila malongi balembo longi madi zithumunu zikubuku kuidi batu. 8 Bila lueti loza Mina mi Nzambi ayi lueti kinzika kikhulu ki batu. 9 Wubuela ku bakamba diaka: —Beno lueti vunzikisa Mina mi Nzambi muingi lukinzika kikhulu kieno. 10 Bila Moyize wutuba ti: Kinzika Dise diaku ayi ngudi aku, ayi woso wunsinga dise diandi votingudi andi kafueti baka thumbudulu yi lufua. 11 Vayi tala phila lueti tubila: woso wunkamba kuidi dise diandi voti kuidingudi andi ti: “Bima biabi ndiedi kaveni mu kusadisa bidi kolibani, budinsundula dikaba ditambuku kuidi Nzambi”, 12 ayi lueti vana minsua kuidi mutu wowo mu kambu sadisa dise diandi ayi ngudi andi. 13 Buawu bobo beno lueti vunzikisila Mambu ma Nzambi bu lueti kinzikakikhulu kieno kioki lueti kukilonga ayi lueti vanga mambu mawombo ma phila yoyi. 14 Yesu wutumisa diaka nkangu wu batu ayi wuba kamba: —Lungua beno boso ayi lusudika: 15 Kuisi ko kima kidi ku nganda yi mutu kilenda sumuna mutu bu kikotidi mu khati mutu vayi

biobi bieti totuka mu niandi biawu bieti kunsumuna. **16** [Enati mutu beki matu ma wila buna bika kawa.] **17** Buna kabotuka vaba nkangu wu batu, Yesu wukota ku nzo; bunaminlonguki miandi minyuvula muingi kaba kamba tsundu nongo yoyi katuba. **18** Buna wuba kamba: —Beno mamveno luisi ko diela e? Lukadi zaba ti bibioso bidi ku nganda yi mutu bilendi kunsumuna ko bu bikotidi mu niandi. **19** Bila bikotanga ko mu ntim' andi vayi mu vumu binkuendanga bosibintotukanga ku nganda. Mu mambu momo buna Yesu wuvedisa bidia bioso. **20** Wubuela ku bakamba diaka: —Vayi mantotukanga mu mutu, mawu meti sumuna mutu. **21** Bila mu khati, mu ntima wu mutu, muawu mueti totukila mayindumambimbi meti nata mutu mu vanga mambu matsoni, mu yiba, mu vonda, **22** mu kitsuza, mu nzinunu, mu mambu mambimbi, mu luvunu, mu divunzi, mu kikhenene, ku bifingu, ku luniemo ayi ku mambu ma buvungisi ayi mambimbi. **23** Mambu moso mama mambimbi mu khati ntima meti ba ayi mawu meti sumuna mutu. **24** Yesu bu kabotuka vana, wuyenda mu zunga ki divula di Tile. Buna wukota mu nzo yimosi ayi kasia zola ko ti mutu kazaba. Vayi kasia baka busuamina ko. **25** Bila nketo wumosi, wuwa zitsangu ziandi ayi wuba ayi muan'andiwunketo wuyamusu kuidi pheve yimbimbi, wuyiza ayi wufukama va malu mandi. **26** Nketo beni wuba muisi Ngelese, wubutukila ku Fenisi didi mu tsi Sili. Wuleba Yesu muingi katotula pheve yimbimbi yiba mu muan'andi wunketo. **27** Vayi Yesu wumvutudila: —Bika theti bana batuama yukuta; bila busi fuana ko mu bonga dipha di bana ayi lozila diawu zimbua. **28** Nketo beni wunkamba: —Nyinga Pfumu, zimbua zidi ku tsi meza zieti dia bitsiedi-tsiedi biobi bana beti dodula. **29** Buna Yesu wumvutudila: —Mu diambu di mvutu wowo, yenda kuaku! Pheve yimbimbi yitotukidi mumuan'aku wunketo. **30** Bu kavutuka ku nzo'andi; wuyenda bata muan'andi buna kalekidi va mbuka, pheve yimbimbi yitotukidingi kuandi. **31** Yesu bu kabotuka mu zunga ki Tila, wuviokila mu Sidoni ayi mu Dekapoli bu kayenda ku mbu wu Ngalili. **32** Bannatina mutu wumosi wufua matu ayi wuba yolukilanga mu phasi. Banleba muingi kantetika mioko. **33** Yesu wubotula mutu beni va khatitsika nkangu, wunnata va lutengo, wutula minlembo miandi mu matu; wulobula madita bosi wusimba ludimilu mutu beni. **34** Buna wuvumbula meso ku yilu, wuvumisa ayi wutuba: —Efata! Bu dinsundula zibuka kuaku. **35** Vana vawu matu ma mutu beni mazibuka; ludimi luandiluniangu ka ayi wutona tuba bumboti. **36** Yesu wuba kandika babika kamba nsamu beni kadi kuidi mutu wumosi. Bu kaluta kuba kandika buna baluta tembikisa wawu. **37** Nkangu wu batu basimina ngolo ayi batuba: —Mambu moso keti vanga madi mamboti; weti zibula matu ma batu bafua matuayi weti yolukisa mababa!

8 Muna bilumbu beni, nkangu wu batu bawombo bakutakana. Sumbu basia ba kadi kidia ko, buna Yesu wutela minlonguki miandi ayi wuba kamba: **2** —Kiadi ndimmona nkangu wu batu baba. Bila bilumbu bitatu bavuandidi yama vava ayi basi kadi kidia ko. **3** Enati ndibavutudi ayi nzala mu zinzo ziawu buna maba bua dibutumu nzila bila bankaka thama babedi. **4** Minlonguki miandi mimvutudila: —Va buangu kikambulu batu tuidi, buna kuevi tulenda bakila maphamafueni mu dikila nkangu wu batu wawu e? **5** Yesu wuba yuvula: —A mapha makua madi yeno e? **6** Buna Yesu wutumina batu boso bavuanda va tsi; wubonga tsambuadi di mapha beni, wuvutula matondo, wubukuna mawu ayi wuvana mawu minlongukimiandi ayi miawu mikabudila nkangu wu batu. Buawu bobo mivanga. **7** Baba ayi ndambu bina bi zimbizi zifioti zi nlangu. Bu basakumuna biawu wuvana minlonguki miandi muingi mikabudila batu. **8** Badia ayi bayukuta. Botota tsambudi di bipani mu bitini biobi bisiadidila. **9** Batu babo baba, nduka-nduka mili ya yi babakala. Bosi Yesu wuba vutula. **10** Muna thangu beni, Yesu wukota mu nlungu ayi minlonguki miandi, bayenda ku Dalimanuta. **11** Bafalisi bayiza ayi batona kumfindisa ziphaka. Banlomba dimbu kimosikiba ku Diyilu mu diambu di kuntambila ntambu. **12** Yesu wuvumina ayi wutuba: —Bila mbi batu ba tsungi yayi bantombila dimbu e? Bukiedika ndikulukamba tikadi dimbu kimosi balendi mona ko. **13** Wu babika, wukuma mu nlungu ayi wuyenda ku disimu dinkaka. **14** Minlonguki mizimbakana nata mapha; dipha dimosi kuandi kaka diba yawu muna nlungu. **15** Vayi wuba lubula: —Lukeba ayi luzibula meso mu luvi lu Bafalisi ayi lu Elode! **16** Minlonguki miyuvusana miawu na miawu: —Mu diambu tukambulu mapha diawu kantubila bobo! **17** Yesu wuzaba mayindu mawu ayi wuba yuvula: —Bila mbi lulembo kukiyuvula beno na beno mu diambu lukambulu mapha e? A beno, lusudikidi ko

e? Ayi lubakudi ko e? Mintima mieno mikidi banga matadi e? **18** Meso madi yeno vayi lukadi mona e? Makutu madi yeno vayi lukadi wa e? Lukadi buela tebuka moyo e? **19** Bu ndibukuna mapha matanu mu diambu di mili tanu yi batu, bipani bikua lutota biobi biba biwala mu bitsadisila e? Bamvutudila: —Kumi bibiodi. **20** Bu ndikabula tsambuadi di mapha mu diambu di mili ziya zi batu. A bipani bikua lutota biobi biba biwala mu bitsiadisila e? Bamvutudila: —Tsambuadi. **21** Buna wubuela diaka: —Vayi nate buabu lusudikidi ko e? **22** Bu batula ku Betesayida banata phofo kuidi Yesu, banleba muingi kansimba. **23** Yesu wusimba phofo beni mu koko, wunnata ku fula di buala, wulobula madita mu meso ma phofo beni; wuntetika mioko ayi wunyuvula: —Lembo moni kima e? **24** Phofo wutala ayi wuvutula: —Ndimmona batu, banga minti mindiata. **25** Yesu wubuela tetika mioko miandi mu meso ma phofo beni. Bosi Phofo weka mona; wubeluka ayi wumona bumboti bima bioso. **26** Yesu wumvutula ku nzo'andi. Vayi wunkamba ti: —Kadi kota ku buala. **27** Yesu ayi minlonguki miandi miyenda mu mala ma Sezale mu Filipi. Mu nzila, wuyuvula minlonguki miandi: —Batu beti tuba ti minu ndidi nani e? **28** Bamvutudila: —Bankaka widi Yowani Mbotiki; bankaka widi Eli, ayi bankaka widiwumosi mu mimbikudi. **29** Buna wuba yuvula: —Vayi beno veka lueta tuba ti minu ndidi nani e? Piela wumvutudila: —Ngeyo widi Klisto. **30** Vayi wuba kandika babika yolukila diawu kadi kuidi mutu wumosi. **31** Bosi wutona kuba longa ti Muana mutu kafueti mona ziphasi ziwombo, bila bakulutu, bapfumu zi zinganga Nzambi, minlongi mi mina, baboso bobobela kunloza; bela kumvonda vayi bilumbu bitatu bu biela vioka, niandi wela fuluka. **32** Wuba kamba mambu moso mama mu kambu sueka kadi diambu. Buna Piela wunnata va ndambu ayi wutona kuntubidila. **33** Vayi Yesu wubaluka ayi wutala minlonguki miandi, weka ntubidila Piela mu kingolo ti: —Satana! Botuka va ndidi! Bila mayindu maku masi ko ma Nzambi vayi ma kimutu. **34** Yesu wutumisa nkangu wu batu ayi minlonguki miandi, wuba kamba: —Enati mutu tidi kundandakana buna kafueti kukizimbakana niandi veka vayi kabonga dikulusi diandi ayi kandandakana. **35** Bila woso tidi keba luzingu luandi wela luzimbisa, vayi woso wela luzimbisa mu diambu diama ayi mu diambu di Nsamu wumboti, wela luvukisa. **36** Enati mutu beki nza yimvimba vayi zimbisidi muel'andi, buna ndandu mbi kela baka e? **37** Voti mu kima mbi mutu kalenda sombikisa muel'andi e? **38** Bila woso mutu wukumfuila tsoni ayi wumfuila mambu mama tsoniva khatitsika tsungi yayi yi bankua kitsuza ayi yi bankua masumu, buna muana mutu mamvandi wela kumfuila tsoni mu thangu kela kuiza mu nkembo wu dise diandi va kimosi ayi zimbasi ziandi zinlongo.

9 Ayi wubuela diaka: —Bukiedika ndikulukamba: batu bankaka badi vava balendi ba fuako nate bela mona Kipfumu ki Nzambi kinkuizila mu lulendo. **2** Bilumbu bisambanu bu bivioka, Yesu wubonga Piela, Zaki ayi Yowani, wuba nata va bawu veka, va lutengo, va mbata mongo wumosi wunda. Wukituka va ntual' awu; **3** minledi miandi mitona lezama ayi mieka miphembi dio ve. Kuisi ko mutu va ntoto wumvimba beki buvedisila minledi muingi miba phembi yi phila yina **4** Tumbu zimbukila Eli ayi Moyize baba monikina; bansolula ayi Yesu. **5** Buna Piela wukamba Yesu: —A Nlongi! Bulutidi mbote tukala kueto vava! Bika tutunga zinzozitatu zikapu: yimosi mu diambu diaku, yimosi mu diambu di Moyize, yimosi mu diambu di Eli. **6** Bukiedika kasia zaba ko diambu dituba bila bawu boso boma baba mona. **7** Buna dituti dimosi dimonika ayi diba fuka. Mbembo yimosi yitotuka mu dituti beni, yiwakana: —Niandi, niawu muan'ama wu luzolo, lunwila! **8** Muna yina thangu, minlonguki bu mitala ku ndambu ayi ndambu misia buela mona Moyize ayi Eli ko vayi Yesu kaka wusiala yawu. **9** Bu baba nengumuka mongo, Yesu wuba vana lutumunu ti babikakamba mambu mama bamueni kadi kuidi mutu wumosi nate Muana Mutu kelafuluka mu bafua. **10** Balunda mambu beni vayi bayuvasana bawu yi bawu tsundu yi “fuluka mu bafua”. **11** Buna banyuvula: —A bila mbi minlongi mi Mina mieta tubila ti Eli kafueti tuama kuiza theti e? **12** Yesu wuba vutudila: —Bukiedika Eli kafueti tuama kuiza ayi wela kubika mambu moso. Vayi bila mbi disonimina mu minkanda ti Muana Mutu wela mona ziphasi ziwombo ayi wela sekonono e? **13** Vayi minu ndikulukamba ti Eli wuyiza vayi bamvangila mambu bosobubela luzolo luawu banga bu disonimina mu diambu diandi. **14** Buna batula kuba minlonguki; bamona nkangu wu batu wuba zungidila ayi milembo findana ziphaka ayi minlongi mi Mina. **15** Vana vawu nkangu wu batu buna wumona Yesu, wusimina ngolo. Buna batu boso bazawula mu diambu bamvana mbote. **16** Buna wuba yuvula: —A

diambu mbi lulembo findinina yawu ziphaka e? **17** Mutu wumosi wuba muna nkangu wumvutudila: —A Nlongi, ndinatiningi muan'ama wu bakala widi pheve yi dibaba. **18** Mu kioso kuandi buangu Pheve yimbimba yawu kumbuila, yeti kuntutumuna ngolo ayi weti totula difulu mu munu; weti kueta meno, bosi nitu yifueti mana kangama. Khembi minlonguki miaku muingi mikuka pheve beni vayi misi nunga ko. **19** Yesu wuba vutudila: —Tsungi yikambulu minu! Zithangu zikua ndiela kadila yeno va kimosi e? Zithangu zikua ndiela buela kangila ntima mu bila kieno e? Lundatina niandi. **20** Bantuadila muana beni. Pheve yimbimbi bu yitumbu mona Yesu, yitutumuna muana beni; muana wulumbama va tsi; muana wumvindumuka va tsi. Difulu dieka ntotuka va munu. **21** Yesu wuyuvula dise diandi: —Tona thangu mbi katonina mona ziphasi ziazi e? Dise diandi divutula: —Tona mu bumuana buandi. **22** Zikhumbu ziwombo Pheve beni yimbimbi yeti kunlumba ku mbazu voti mu nlangu muingi yimvonda. Enati wulenda vanga diambu, bunabika wutumona kiadi, wutusadisa! **23** Yesu wumvutudila: —Enati wulenda! Mambu moso malenda vangama kuidi woso mutu wilukidi! **24** Vana vawu dise di muana diyamikina: —Nguilukidi, wutsadisa mu kambu kuama ku minu. **25** Yesu bu kamona ti nkangu wu batu wulundumuka, buna wutemina pheveyimbimbi ayi wutuba: —A Pheve yimbimbi yeti kanga mbembo ayi matu ma muana, minu ndikutumina: Totuka mu muana wawu ayi muisi ko thangu mu buela vutuka mu niandi. **26** Pheve yimbimbi yiyamikina, yitutumuna muana beni, bosi yitotuka. Muana beni weka banga wufua. Diawu batu boso baba vana batubila: “Yimeni, fuidi.” **27** Vayi yesu wunsimba mu koko, wuntedimisa, bosi muana beni wutelama. **28** Yesu bu kakota mu nzo, minlonguki miandi mieka kunyuvula va bawu veka: —A bila mbi beto tusi nunganga ko mu kuka pheve yoyo e? **29** Yesu wuba vutudila: —Pheve yi phila yayi yeti totukila kaka mu lusambulu. **30** Babotuka muna zunga beni, baviokila ku Ngalili. Yesu kasia zola ko ti mutu ka buzaba **31** bila minlonguki miandi kaba longo; wuba kamba: —Muana Mutu wela yekolo mu mioko mi batu. Bela kumvonda. Vayi bilumbu bitatu bu biela vioka, wela fuluka mu bafua. **32** Vayi minlonguki misia sudika ko tsundu malongi beni, bosi boma miba mona mu kunyuvula biuvu. **33** Batula ku Kafalinawumi. Yesu bu kaba muna nzo, buna wuba yuvula: —A mambu mbi lulembo findininanga ziphaka mu nzila e? **34** Baboso baba dio sui! Bila bu baba mu nzila, bafindasana bawu nabawu ziphaka mu diambu di zaba nani muna badi lutidi munneni. **35** Yesu wuvuanda, wutumisa Kumi mimvuala miodi ayi vuba kamba: —Enati mutu tidi ba wutheti, buna kaba wutsuka mu batu boso ayikaba kisadi ki batu boso. **36** Bosi wubonga muana lezi, wuntelimisa va khatitsik' awu. Buna kambonga mu mioko miandi bosi wuba kamba: **37** —Woso wunyakula muana lezi wuphila yayi mu dizina diama, minu kuandi kayakudi. Ayi woso mutu wundiakudi buna bika sia ti minu kaka kayakudi vayi yakudi diaka mutu wowo wuthuma. **38** Bosi Yowani wunkamba: —Nlongi, tumueningi mutu wumosi wuntotula ziphevi zimbimbi mu dizinadiaku vayi tunkandikidingi bila katulandakananga ko. **39** Yesu wumvutudila: —Lubika kunkandika, bila kuisi ko mutu weti vanga kumu mu dizinadiama ayi zimbukulu weka kuthubidila mambu mambimbi. **40** Bila woso wukambu bumbeni kuidi beto buna ku ndambu eto kadi. **41** Tala, bukiedika ndikulukamba: woso kuandi mutu wukuluvana banza ti kopoyi nlangu mu dizina diama bila luidi batu ba Klisto, kalendi zimbisa ko mfutu andi. **42** Ayi wubuela tuba ti: —Woso mutu wumbuisa mu masumu wumosi mu bana balezi baba betikunguilukila, bulutidi mboti bankanga, mu tsingu, ditadi dinneni diodi beti nikina zitheti bosi banloza mu mbu. **43** Enati koko kuaku kulembo buisi mu masumu buna zenga kuawu bila mboti wukota mu luzingu ayi koko kumosi ayi kuenda ku bulungi, kuidi mbazuyizimanga ko ayi mioko miodi miduka. [**(Geenna g1067)** **44** Kuna zimvidi ziawu zilendi fua ko ayi mbazu yilendi zima ko.] **45** Enati kulu kuaku kulembo buisi mu masumu, buna zenga kuawu bilamboti wukota mu luzingu ayi kulu kumosi ayi mu lozo ku bulungi ayi malu muadi maduka. [**(Geenna g1067)** **46** Kuna zimvidi ziawu zilendi fua ko ayi mbazu yilendi zima ko.] **47** Enati dieso diaku dieti kubuisa mu masumu, buna dovula diawu bila mboti wukota mu Kipfumu ki Nzambi ayi dieso dimosi ayi mu lozo ku bulungi ayi meso muadi maduka; **(Geenna g1067)** **48** kuna zimvidi ziawu zilendi fua ko ayi mbazu yilendi zima ko. **49** Bila kadika mutu wela kitulu lueki mu mbazu banga tsalu bu yinkitudilanga bidia lueki. **50** Tsalu kima kimboti vayi ti yisiedi ko lueki, buna buevi lulenda vutudila diakalueki luandi e? Diawu bika luba tsalu mu beno veka ayi zingilanganu mu ndembama beno na beno.

10 Yesu wubotuka kuna mu kuenda mu zunga ki
Yuda ayi ku ndambu yinkakayi Yolidani. Nkangu
wu batu wubuela kutakana va kaba ayi wutona
kuba longabanga boso bu kayuku. **2** Bafalisi bayiza
kuidi niandi mu diambu bamfiela, bana banyuvula:
—Minsua midi kuidi bakala mu botula nketo andi
va makuela e? **3** Niandi wuba vutudila: —Moyize
mbi kalutumina e? **4** Bankamba ti: Moyize wuvana
minsua mu sonika nkanda luvambanu mu vonda
dikuela ayi mu kuka nketo andi. **5** Yesu wuba vutudila:
—Moyize wulusonikina lutumunu lolo mu diambu
di mintima mieno midi banga matadi **6** vayi vana
thonono Nzambi wubavanga bakala ayi nketo. **7**
Diawu bakala kela bikila dise diandi ayi ngudi andi
mu bundana ayi nketo andi, **8** buna bawu buadi bela
kituka nsuni wumosi. Buna basiedi diaka batu buadi
ko vayi beka nsuni wumosi kaka. **9** Diawu mutu kabika
vambisa kibundisa Nzambi. **10** Bu baba diaka mu nzo,
minlonguki minyuvula diaka mu diambu di mambu
beni. **11** Wuba kamba: —Mutu niandi botula nketo andi
va makuela ayi kuedidi nketo wunkaka, vengi kitsuza
kuidi nketo wutheti. **12** Bosi enati nketo botukidi
va makuela, ayi kuedidi bakala dinkaka, buna vengi
kitsuza. **13** Banatina Yesu bana balezi muingi kaba
tetika nioko vayi minlonguki mitemina batu bobo
babanata. **14** Vayi bu kamona bobo; wufuema ayi wuba
kamba: —Lubika bana bafioti biza kuidi minu ayi kadi
kuba kandika; bila kipfumu ki Nzambi kivuiwilu kuidi
bobo baba dedikini. **15** Bukiedika ndikulukamba, woso
mutu wummanga tambula Kipfumu ki Nzambibanga
muana lezi, kalendi baka ko bu kotila mu Kipfumu
beni. **16** Vana vawu wubonga bana ba lezi, wuba tetika
mioko ayi wuba sakumuna. **17** Bu kaba kuenda, mutu
wumosi wuyiza fukama mu nsualu ku ntual'andi ayi
wunyuvula: —Nlongi wumboti, diambu mbi phanga
muingi ndibaka luzingu lukalumani e? **(aiōnios g166)** **18**
Yesu wumvutudila: —Bila mbi wukuthedila wumboti
e? Kuisi ko mutu widi wumboti. Nzambi kaka widi
wumboti. **19** Vayi ngeyo zebi zithumunu: kadi vonda,
kadi vanga kitsuza, kadi yiba, kadi tuba kimbangi
ki luvunu, kadi vangila mutu mbimbi, kinzika dise
diaku ayi ngudi aku. **20** Mutu beni wunkembi: Nlongi,
ndieti sadila mambu momo tona mu bumuana buama!
21 Yesu wuntala, wunzola ayi wunkamba: —Diambu
dimosi kaka dikambulu yaku: yenda, sumbisa bima
bioso bidi yaku ayi vana kuidi minsukama. Buna ma
wubaka kiuka mu Diyilu, bosi yiza ayi wundandakana.
22 Bu kamana wa mambu momo, mutu beni wutumbu
vonga, wuyenda ayi kiadi mu ntima bila kimvuama
kiwombo kiba yandi. **23** Buna Yesu wuzungisa thalu
mu zindambu zioso ayi wukamba minlonguki miandi:
—Didi diambu di phasi kuidi batu bobo badi kimvuama
mu kota mu kipfumu ki Nzambi. **24** Minlonguki
misimina buwombo mu diambu di mambu mandi.
Vayi Yesu wubuela bakamba: —Bana, ziphasi ziwombo
zidi mu kota mu Kipfumu ki Nzambi. **25** Bukiedika
kadi kuandi phasi kuidi kamela mu viokila va divudu
di tsoma vayi bika kuidi mutu widi kimvuama mu
kota mu Kipfumu ki Nzambi. **26** Minlonguki misimina
ngolo ayi bayuvasana bawu na bawu: —A buna nani
wulenda vuka e? **27** Yesu wuba tala ayi wuba kamba:
—Kuidi batu malendi baka bu vangiminina ko vayi
bika kuidi Nzambi bila kuidi Nzambi mamo malenda
vangama. **28** Diawu Piela kanyuvudila: —Tala, beto
tumana bika bima bioso ayi tulandakana! **29** Yesu
wumvutudila: —Bukiedika ndikulukamba, kadi mutu
wumosi wubikidi nzo, bakhomba bandi zi babakala,
bakhomba bandi zi baketo, ngudi andi; dise diandi,
bana bandi voti zitsola ziandi mu diambu diama
ayi mu diambudi Nsamu Wumboti, **30** Wela kambu
baka mu thangu yayi yi tuidi: zinzo, bakhomba zi
babakala ayi zi baketo, zingudi, bana ayi zitsola va
kimosi ayi yamusu vioka zikhama zi zikhumbu. Bosi
mu thangu yela kuiza, wela baka luzingu lukalumani.
(aiōn g165, aiōnios g166) **31** Vayi batu bawombo mu bobo
badi batheti bela ba batsuka, bosi, bobo badi batsuka
bela ba batheti. **32** Bu baba mu nzila mu kuenda
ku Yelusalemi, Yesu ku ntuala kaba. Minlonguki
misimina, batu bobo baba landakana bamona boma.
Buna Yesu wubonga diaka kumi mimvuala miandi
miodi ayi wutona kuba kamba mambu momo mafueti
kumbuila. **33** Wuba kamba: —Lutala, tulembo yendi ku
Yelusalemi, vayi kuna Muana Mutu kela yekodolo mu
mioko mi bapfumu zinganga ayi kuidi minlongi mi
Mina. Bela ku nzengila nkanu wu lufua ayi bela ku
nyekula mu mioko mi Bapakanu. **34** Bela kunsekinina,
bela kunlobudila madita, bela ku mbeta bikoti ayi
bela kumvonda. Vayi bilumbu bitatu bu biela vioka,
wela fuluka mu bafua. **35** Buna Zaki ayi Yowani,
bana ba Zebede, bayiza fikama vaba Yesu, bankamba:
—A Nlongi! Tutidi wutuvangila mambu momo tueka
ku lomba. **36** Wuba yuvula: —A diambu mbi lutidi
ndiluvangila e? **37** Bamvutudila: —Mu thangu wela ba
mu nkembo'aku, bika wumosi kaba vuanda va lubakala

luaku, wumosi va lumoso luaku. 38 Vayi Yesu wuba kamba: —Beno lusi zaba ko mambu momo lunlomba! Buna beno lulenda nua mbunguyoyi ndiela nua e? Voti buna lubotimini mbotama yoyi mfueti botama e? 39 Bamvutudila: —Tulenda kueto! Yesu wuba kamba: —Luela nua kueno mbungu yoyi ndikuiza nua ayi luela botama mbotama yoyi ndikuiza botimina! 40 Vayi mu diambu di vuanda va lubakala luama voti va lumoso luama, diodi disi kuthala ko. Bila bibuangu beni bidi mu diambu di batu bobo bakubukulu biawu. 41 Thangu kumi di mimvuala minkaka miwa mambu momo, mifuemina Zaki ayi Yowani. 42 Bosi Yesu wuba tumisa bawu boso, wuba kamba: —Luzebi ti bobo bammonikanga ti bapfumu zi Bapakanu zieta kuba tuminanga mu kingolo ayi batu bawu baluvalu beti kuba yadila. 43 Vayi kuidi beno, buawu ko bufueti bela. Bila woso tidi ba wunneni vakhatitsik'eno buna bika kaba kisadi kieno. 44 Ayi woso tidi ba wutheti buna luidi, bika kaba mvika wu batu boso. 45 Bila Muana Mutu kasia kuiza ko muingi bansadila vayi wuyiza mu diambudi sadila ayi vana luzingu luandi mu diambu di kula bawombo. 46 Bosi batula ku Yeliko. Mu thangu Yesu, va kimosi ayi minlonguki miandi ayi nkangu, bu batotuka mu Yeliko buna Balitime, muana bakala wu Time, wuba phofo ayi wuba wuvuanda mu myenda nzila ayi zimbongo kaba lombanga. 47 Buna kawa ti niandi nina Yesu muisi Nazaleti, wutona yamikina: —A Yesu! Muana Davidi, wumbona kiadi! 48 Bawombo bantemina muingi kabika biyoko. Vayi niandi wulutabuela yamikina ngolo: —A Muana Davidi! Wumbona kiadi! 49 Yesu wutelama ayi wutuba: —Luntela! Batela phofo ayi bakamba: —Ba bukhafi! Telama! Ngeyo kantela. 50 Wuloza yunga kiandi, wutumbu telama, wuyenda nsualu kuidi Yesu. 51 Yesu wunyuvula: —Diambu mbi tidi ndivangila e? Phofo wumvutudila: —A Nlongi, thidi mona! 52 Buna Yesu wunkamba: —Yenda, minu kiaku kibelusidi! Vana vawu Balitime wumona ayi wulandakana Yesu mu nzila.

11 Mu thangu bafikama ku Yelusalemi, buna beka nduka tula ku Betifange ayi ku Betani ku ndambu mongo minti mi Olive; Yesu wutuma minlonguki miandi miodi ayi 2 wuba kamba: —Yendanu ku buala bobo buidi ku ntual'eno, beno tula, buna ma lumona muana phunda wukangama, kadi mutu kawudiatidi ko. Lunianguna wawu ayi lutuala wawu. 3 Vayi enati mutu wuluyuvudi: “Bila mbi lumvangila bobo e?”, buna lunkamba: “Pfumu mfunu kawuvuidi”. Buna wela kuwufila nsualu vava. 4 Bayenda, bamona muana phunda beni buna wukangimini va ndambu muelo, ku nganda, mu yenda nzila. Bawu nianguna. 5 Batu bankaka baba vana bayuvula: —A mbi biobi lumvana e? A mu diambu di mbi luniangunina muana phunda wowo e? 6 Bavutula banga boso Yesu kabatumina. Batu beni bababika benda kuawu. 7 Banata muana phunda beni kuidi Yesu; bayala minledi miawu vambata muana phunda beni, ayi, Yesu wuvuanda va mbata muana phunda beni. 8 Batu bawombo bayala minledi miawu mu nzila, bankaka bayala matafi maminti momo bazenga mu zitsola. 9 Batu bobo baba ku ntuala ayi bobo baba ku mbusa baba yamikinanga: Ozana! Bika kasakumunu mutu wowo wunkuizila mu dizina di Pfumu! 10 Bika kisakumunu Kipfumu kioki kinkuiza, kipfumu ki nkulu'eto Davidi Ozana mu bibuangu binzangama. 11 Yesu bu kakota ku Yelusalemi, wuyenda mu Nzo Nzambi. Bu kazungisa thalu andi mu bima bioso, wuyenda ku Betani va kimosi ayi kumi minlonguki miandi miodi mu diambu di thangu yeka kielo. 12 Mu lumbu kilanda, bu batotuka mu Betani, Yesu wumona nzala. 13 Buna wukidi thama, wumona nti wumosi wu figi wuba meza mamboti. Wufikama mu tala kani lenda mona muna makundi. Vayi bu kafikama vaba nti, meza na meza kaka kamona, bila yisia ba tsungi yi makundi ma figi ko. 14 Buna Yesu wukamba nti wu figi: —Kadi mutu kalendi buela dia dikundi di nti aku ko. Minlonguki miandi miwa bu katuba mambu momo. (aiōn g165) 15 Buna bayetula ku Yelusalemi, Yesu wukota ku luphangu lu Nzo Nzambi, ayi wukuka batu bobo baba sumbisa bima ayi bobo baba sumba bimamuna luphangu lu Nzo Nzambi. Wusengubula zimeza zi batu bobo baba sienzanga zimbongo ayi bikundu bi bobo baba sumbisanga mabembi. 16 Ayi wukandika ti kadi mutu wumosi kabika buela viokisila mimfuna mu Nzo Nzambi. 17 Buna wutona longa ti: —Tala Disia sonama ko ti bela tedilanga nzo ama Nzo yi lusambulu mu diambu di batu boso e? Vayi beno lukitudi yawu nsuku wu mivi. 18 Bapfumu zi zinganga Nzambi ayi minlongi mi Mina bu bawamambu momo kavanga, batomba nzila yi kumvondila. Bila boma baba kummonamu diambu di nkangu wu batu boso simina wuba simina mu diambu di malongi mandi. 19 Bu batula va masika, Yesu ayi minlonguki miandi batotuka mu divula. 20

Mu nsuka wu lumbu kilanda bu baba viokila vana, bamona nti wufigi wumeni yuma nate muna mianzi. **21** Piela wutebuka moyo mu mambu mavioka, wukamba Yesu: —A Nlongi! Tala nti wu figi wowo wusingidi wuyumini! **22** Yesu wuvutula: —Bika minu kieno kiba mu Nzambi. **23** Bukiedika ndikulukamba, enati mutu kembi kuidi mongo wawu: "botuka vava, wukilozi mu mbu" ayi enati kakadi memeta mu ntim'andivayi wilukidi ti mambu momo kakembi mafueti kaka vangama, buna diambu beni difueti kaka vangama. **24** Diawu ndikulukambila ti dioso kuandi diambu di lunlomba mu lusambulu, luwilukila ti lutambudi diawu, ayi, luela mona ti divangimini. **25** Vayi mu thangu lutidi sambila enati mutu beki ndiandi diambu, bikakanlemvukila muingi dise dieno didi ku Diyilu niandi mamvandi kalulemvukila mu zinzimbala zieno. [**26** Vayi enati lumengi lemvukila, buna dise dieno didi ku Diyilu kalendi kululemvukila ko mu zinzimbala zieno.] **27** Bosi batula diaka ku Yelusalemi. Yesu bu kaba ndiengila mu luphangu lu nzo Nzambi, bapfumu zi zinganga Nzambi, minsoniki ayi bakulutu ba batu bayiza kuidi niandi. **28** Banyuvula: —Mu lulendo mbi wulembo vangila mambu momo e? Ayi nani wuveni lulendo beni e? **29** Yesu wuba vutudila: —Thidi ku luyuvula kiuvu kimosi; enati lupheni mvutu, buna bosi minu mamvama ndieka kulukamba mu lulendo lu nani ndilembo vangilanga mambu momo. **30** Nani wuvana Yowani minsua mu botika, Nzambi voti batu e? Luphana mvutu. **31** Bayindula, bawu na bawu ayi bakamba: —Enati tukembi ti "Nzambi" buna maka tuyuvula: "Vayi buna bila mbi lukambu kunwilukila e?" **32** Vayi enati tuvutudi ti "Batu"... Batu baba mona boma bilabatu boso bawilukila ti Yowani wuba mbikudi wukiedika. **33** Buna bavutudila Yesu ti: —Tuisi zaba ko. Yesu mamvandi wuba vutudila: —Minu mamvama ndilendi kulukamba ko kani mu lulendo lu nani ndilembo vangila mambu mama.

12 Buna wutona kuba tubila mu zinongo: —Mutu wumosi wukuna ndima yi vinu ayi wutungila yawu luphangu. Wukaba dibulu dimosi mu kamuninanga makundi ma vinu ayi wutunga nzo yimosi yi banga mu diambu di sunganga ndim' andi. Bosi mutu beni wuyekula ndima beni mu mioko mi minkuni muingi miyifutilanga. Bosi wuyenda mu nzietolo. **2** Thangu yi mvedolongo mimbutu bu yifuana, buna wutuma kisadi kiandi kimosi kenda landi ndambu makundi mandi ma vinu kuidi bisadi bi ndima. **3** Vayi bisadi bi ndima bikanga mutu beni ayi bintuta khuba bosi bimvutula mioko na mioko. **4** Pfumu yi ndima wubuela tuma kisadi kinkaka. Banlueka ku ntu bosi bamfinga. **5** Pfumu yi ndima wubuela tuma kisadi kintatu, bamvonda. Bosi wubuela tuma bisadi binkaka biwombo, binkaka bitutu khuba ayi binkaka bivondo. **6** Pfumu yi ndima wusiala ayi mutu wumosi. Mutu beni muan'andi wowoketi luta zola. Ku nzimunina niandi wuba wutsuka mu fidisu bu katuba: "Bela kinzika Muan'ama". **7** Vayi minkuni mi ndima mikambasana bawu na bawu: "Taleno mutu wowo wela vinginina kiuka, yizanu tumvonda muingi kiuka kikituka kieto." **8** Buna mimbuila, mimvonda ayi minloza ku nganda ndima vinu. **9** Buna Pfumu ndima mbi kela vanga e? Niandi veka wela kuiza, wela vonda minkuni miomi ayi wela defisa ndima beni kuidi minkuni minkaka. **10** Lusia tanga ko masonuku mama: Ditadi diodi diloza mintungi, dikituka ditadi di mfunu di fuma ki nzo **11** Pfumu niandi wuvanga buawu ayi didi diambu ditsiminanga mu meso meto! **12** Buna batomba diluaku di kangisila Yesu. Bila bazaba kuawu ti bawu Yesu kavekula vayi boma baba mona nkangu wu batu. Diawu basia kumbikila ayi bayenda kuawu. **13** Batuma ndambu yi Bafalisi ayi batu ba dikabu di Elode biza kuidi Yesu mu diambu di tomba diluaku di kumbuidila mu mambu momo kalenda tuba niandi veka. **14** Bayiza kunyuvula: —A Nlongi, tuzebi ti ngeyo kiedika, wumonanga mutu boma ko bila wutalanga bizizi bi batu ko; weti longa nzila yi Nzambi mu kiedika. Diawu wutukambi, minsua midi mu futa phaku kuidi Sezali voti nana e? Tufuta voti tubika futa e? **15** Vayi Yesu wuzaba mayuya mawu ayi wuba kamba: —Bila mbi lunkumfiedila e? Luthuadila denali kimosi muingi ndikitala. **16** Bannantina kiawu ayi wuba yuvula: —A zizi kinani kiaki ayi bisono biabi bi nani e? Bamvutudila: —Bi Sezali! **17** Buna Yesu wuba kamba: —Diawu luvana bi Sezali kuidi Sezali; bi Nzambi kuidi Nzambi. Babo bansimina ngolo. **18** Bosi Basaduki, batu bobo beti tuba ti bafua balendi fuluka ko, bayiza kuidi Yesu ayi banyuvula: **19** —Nlongi, Moyize wutusonikina ti Bakala dikuela bu kafuidi, enati kasia buta bana ko, buna khomb'andi kafueti vinginina nketo wowo kabikidi muingi kabuta bana mu diambu di khomb'andi wufua. **20** Vaba tsambuadi di bakhomba zi babakala, Muana wutheti wukuela nketo, wufua vayi kasia buta bana ko. **21** Wumuadi wuvinginina nketo beni. Niandi mamvandi wufua,

kasia butabana ko. Buawu bobo buvangimina kuidi khomba yintatu, 22 nate tsambuadi yoso bakuela nketo beni, vayi basia buta kadi muanako. Kunzimunina, nketo beni mamvandi wufua. 23 Buna mu lumbu kimfulukulu, nketo beni wela ba wunani e? Bila tsambuadi yoso yinkuela. 24 Yesu wuba vutudila: —Lulembo kukivuni. Bila lusi zaba masonoko ko ayi lusi zaba ko lulendo lu Nzambi. 25 Bila batu bafua bu bela fuluka, batu balendi buela kuelana ko ayi kuedisa ko, vayi bela ba banga zimbasi mu Diyilu. 26 Vayi mu diambu di mfulukulu yi bafua, lutengi ko mu buku yi Moyize mu diambu di nti wu zitsendi phila Nzambi kanyolukila ti: Minu ndidi Nzambi yi Abalahami; Nzambi yi Isaki ayi Nzambi yi Yakobi. 27 Nzambi kasi Nzambi yi batu bafua ko, vayi Nzambi yi batu badi moyo. Diawu mu nzimbala yinneni luidi! 28 Nlongi wumosi wu Mina wuba wa mu thangu baba findasana ziphaka. Bu kamona ti Yesu wuvutudila bumboti Basaduki, wuyiza fikama va kaba, bosi wunyuvula: —Mu Mina mioso, Muina mbi wulutidi mfunu e? 29 Yesu wumvutudila: —Muina wulutidi mfunu wawu wawu: Wa Iseli, Pfumu niandi Nzambi eto, niandi kaka Nzambi; 30 diawu zola Pfumu Nzambi aku mu ntim'aku wumvimba, mu muel'akuwumvimba, mu mayindu maku moso ayi mu zingolo ziaku zioso. 31 Tala Muina wummuadi wudedikini banga wutheti: zola ndiakubanga bu weti kukizodila ngeyo veka. Kuisi ko Muina wunkaka wuviokidi Mina miami. 32 Nlongi beni wu Mina wumvutudila: —Nlongi, mambu kembi madi makiedika bila Pfumu Nzambi widi wumosi kaka, kuisi ko wunkaka; 33 zola Nzambi mu ntim' aku wumvimba, zola Nzambi mu diela diaku dioso ayi mu zingolo ziaku zioso ayi zola nkundi aku banga bu wukukizodilanga, diviokidi yokila Nzambi dikaba ayi kumvana mintindu mioso mi makaba ma mfunu. 34 Yesu wumona ti mu diela kavutudila, diawu kankambila: —Wisi thama ko ayi kipfumu ki Nzambi! Momo bu mavioka, kadi mutu kasia buela kunyuvula biuvu ko. 35 Yesu bu kalonga muna luphangu lu Nzo Nzambi, wuba yuvula: —A buevi minlongi mi Mina mintubilanga ti Klisto Muana Davidi e? 36 Bila niandi veka Davidi bu katuadusu kuidi pheve Yinlongo, wutuba: Pfumu wukamba kuidi Pfumu'ama vuanda va koko kuama ku lubakala. Nate mbeni tula bambeni ziaku ku tsi bitambi biaku. 37 Diawu, enati niandi veka Davidi wuntedila Klisto “Pfumu”, buna buevi kafueti buela bela muan'andi e? Nkangu wu batu wuwila Yesu mu khini. 38 Wutuba mu malongi mandi: —Lulubukila minlongi mi Mina. Bila bawu khini beti monamu diatilanga mu mazuela manda ayi beti zola baba vaninanga mbotimu bibuangu bidi batu bawombo. 39 Bayuku vuandilanga mu bibuangu bidi ku ntuala muna zinzozi lukutukunu, ayi mu bibuangu bi nzitusu mu minyengo. 40 Vayi beti yiba zinzo zi mafuola ayi beti sambila zitsambulu zinda muingi bamonika kuidi batu. Bela tambula thumbudulu yilutidi ngolo. 41 Bosi Yesu wuyenda vuanda va ndambu; va talana ayi pani ki makaba kiba muna nzo Nzambi. Ayi wuba talanga phila yoyi batu baba tudilanga zimbongo mu pani. Zimvuama ziwombo zitula zimbongo ziwombo. 42 Ku nzimunina kuyiza nsukami wumosi wu nketo, wuba difuola, wuyiza mamvandi mu vana makaba, wutula kaka bivangi biodi bifioti-fioti. 43 Buna Yesu wutela minlonguki miandi ayi wuba kamba: —Bukiedika ndikulukamba, nsukami wawu wu nketo, difuola diadi, niandi lutidi vana zimbongo mu pani viokila batu boso 44 bila batu boso baveni zimbongo, ziosi zibakambulu vua mfunuvayi niandi mu sukama kuandi veni zizioso zibedi yandi ziozi, kafueti zingila.

13 Yesu bu katotuka mu Nzo Nzambi, nlonguki andi wumosi wunkamba: —A Nlongi! Tala matadi mama ma kitoko ayi zinzo zikitoko! 2 Yesu wumvutudila: —Nyinga, tala bumboti zithungulu ziazi; kadi ditadi dimosi dilendi ba siala ko va mbata ditadi dinkaka, mamoso mela tiolomono. 3 Bu kavuanda va mbata mongo minti mi Olive, mongo wowo wuntalananga ayi Nzo Nzambi buna Piela, Zaki, Yowani ayi Andele banyuvula va bawu veka: 4 —Wutukambi thangu mbi mambu beni mela vangimina e? Bosi dimbu mbi kiela monisa ti thangu yifueti vangimina mambu beni yifueni e? 5 Yesu wutona kuba kamba: —Lukeba luedi vunu kuidi mutu! 6 Bila bawombo bela kuizila mu dizina diama buna bela tuba ti: “Minu kuama” ayi bela vuna bawombo. 7 Mu thangu luela wa zitsangu zi zimvita ayi biyoko bi zimvita bunalubika ba tita; bila mambu beni mafueti kaka vangama. Vayi yawu ko yela ba tsukulu yi nza. 8 Bila tsi yimosi yela nuanisa tsi yinkaka, batu ba Kipfumu kimosi belanuanisa batu ba Kipfumu kinkaka ayi ntoto wela nikuka mu bibuangu biwombo. Nzala yela ba yiwombo. Vayi yoyi yela ba kaka thonono yi minsongo. 9 Diawu lulubuka mu diambu di beno veka! Bila bela ku lufunda ku mu ntilubinadu wu Bayuda

ayi bela kulu beta bikoti mu nzo zi zikhutukunu, luela samba va ntuala minyadi ayi va ntualamintinu mu diambu diama. Yoyi yela ba nzila mu kuba natina kimbangi. **10** Vayi tuamina mamo, Nsamu Wumboti wufueti teka mana longo kuidibatu ba makanda moso. **11** Vayi mu thangu luela natu va ntuala bapfumu muingi lusambusu, lubika ba ba mayindu mu diambu di mambu momo luela tuba. Vayi lutuba kaka moso mambu mela lukuizila bila bika sia ti beno luela yoluka, vayi pheve Yinlongo yela yoluka. **12** Khomba yela yekula khomb'andi mu diambu bamvonda ayi dise diela yekula muan'andi; bosi bana bela fuemina bambuta ziawu ayi bela kuba vondisa. **13** Bosi batu boso bela lulenda mu diambu diama. Vayi woso mutu wela kanga ntima nate kuna tsukulu wela vuka. **14** Bu luela mona mbungi telimini va buangu kioki kikalendi telama ko, [bika mutu wowo wulembo tangi kasudika,] buna boso batu bela batakana mu tsi Yuda, batinina ku miongo. **15** Woso mutu widi ku mbata muanzu, kabika kuluka mu nzo ayi kabikamu kota mu diambu di totula ka diambu ko kima kimosi. **16** Woso mutu wela batakana mu tsola, kabika buela vutuka ku nzo mu bonga yunga kiandi. **17** Mabienga mela ba mu bilumbu bina kuidi baketo bela ba mu buemba ayi kuidi bobo bela yemika. **18** Lusambila muingi mambu beni mabika bela mu tsungi yi kiozi kingolo. **19** Bila mu bilumbu, bina ziphasi zingolo ziela ba, nkutu ziphasizina zibedi ko tona thonono yi nza ayi ziphasi zi phila yina zilendi buela ba ko. **20** Enati Pfumu kasia baka ko lukanu lukufisa bilumbu beni, nganu kadi mutu wumosi kalendi vuka ko. Vayi wukufika biawu mu diambu di batu bobo kasobula. **21** Enati mutu wulukembi: “Lutala Klisto widi vava” voti “widi kuna!” Lubika kunwilukila. **22** Bila ba Klisto baluvunu ayi mimbikudi mi luvunu miwombo mielatotuka ayi bela vanga bidimbu binneni ayi bikumu bitsisi muingi babakabu vunina enati baka bubela batu bobo Nzambi kasobula. **23** Tala, ndilulubudi. **24** Ziphasi zi bilumbu beni bu ziela manisa, buna thangu yela tumbu nomba; ngondi yela zimbisa miezi miandi **25** zimbuetete ziela doduka tona mu diyilu nate va ntoto ayi lulendo lu diyilu luela nikuka. **26** Buna bosi bela mona Muana Mutu wela kuizila mu matuti mu lulendo loso ayi mu nkembo wunneni. **27** Wela tuma zimbasi ziandi mu zitsongi zioso ziya zi ntoto mu kutikisa batu boso bobo Nzambi kasobula va nza yimvimba, tona ku tonina nza nate ku sukinina nza. **28** Bika buabu lulonguka dilongi di nti wu figi. Enati matafi mandi mekamalebila ayi matonini totula meza, buna luzebi ti thangu mvula yifikimini. **29** Beno mamveno bobuawu, buna luela mona mambu moso momo buna luzaba ti Muana Mutu weka nduka kuiza, banga ti niandi weka va muelo. **30** Bukiedika ndikulukamba ti tsungi yayi yilendi kiviokila ko tuamina mambu moso mama mavangama. **31** Diyilu ayi ntoto biela vioka vayi Mambu mama malendi vioka ko. **32** Vayi mu diambu di thangu voti lumbu kiela vangama mambu beni, kadi mutu wumosi kasi zaba ko ayi zimbasi zisi zaba ko. Ka diambu ko Muana Mutu kasi zaba ko. Niandi veka Tata zebi. **33** Lulubuka, luleka nkielo ayi lusambila bila lusi zaba ko thanguyela vangimina mambu momo. **34** Mambu beni mela vangimina banga mutu wubika nzo'andi mu kuendamu nzietolo ayi wusia vana minsua kuidi bisadi biandi; kadika kisadiayi kisalu kiandi. Wusia kamba satinela kasunganga bumboti. **35** Diawu beno mamveno, luleka nkielo. Bila lusi zaba ko thangumbi yela vutukila pfumu nzo: kani va masika, kani va midi miphipa votiva thangu yinkokulanga tsusu, voti, va nsuka. **36** Bila buisi fuana ko kiza lubati buna luledi tulu enati niandi wizidi mu kinzimbukila. **37** Mambu mama ndilukembi, khembi mawu kuidi batu boso. Luleka nkielo.

14 Buna bilumbu biodi bisiala muingi nyengo wu Pasika wuba ayi nyengo wowo Bayuda baba dianga mapha makambu siwu luvi. Bapfumu banganga Nzambi ayi minsoniki baba tombanga buevi balenda kangila Yesu mu luvunu muingi bamvonda. **2** Bila batuba: —Tubika bu vanga mu thangu yi nyengo, muingi khindu yibika bua mu batu. **3** Yesu bu kaba ku Betani, ku nzo Simoni mutu wowo wuba kimbevo ki buazi; mu thangu kaba va meza, nketo wumosi wuyiza ayi bungu kimosikivangulu mu ditadi di alabatele kiwala malasi ma nale makambu sobukusu, maba malasi mathalu. Wubula ntu wu bungu beni ayi wudukula malasiku ntu Yesu. **4** Batu bankaka baba vana basia mona ko khini diawu baniungutila bawu na bawu: —Bila mbi bunga malasi momo e? **5** Nganu mboti mu sumbisa mawu viokila zikhama zitatu zidenali, bosi vana zimbongo beni kuidi minsukami. Diawu batubidila buwombo nketo beni. **6** Vayi Yesu wuba kembi: —Lumbikanu! Bila mbi lulembo kummonisina phasi e? Diambu kaphangidi didi diambu di mboti. **7** Bila minsukami mikala kuandi yeno mu zithangu

zioso ayi lulenda kueno kuba vangila mamboti mu zithangu zioso zilutidi, vayi minu ndilendi kuiza kalanga ko yeno mu zithangu zioso. **8** Nketo wawu vengi diambu kalenda vanga; wukivindidi nitu'ama malasi mu diambu di kubika nzikulu'ama. **9** Bukiedika ndikulukamba ti muamo muela longo Nsamu Wumboti va nza yimvimba, diambu divengi nketo wawu diela yolokolongo ayi diela tebokolongo moyo mu diambu diandi. **10** Buna, wumosi mu kumi mimvuala miodi, dizina diandi Yuda Isikalioti, wuyenda kuidi bapfumu zi zinganga Nzambi muingi kasumbisa Yesu. **11** Bu bawa bila kikayizila, bamona khini ayi bamvana tsila yi kumvana zimbongo. Diawu kaba tombilanga diluaku difuana di kuba yekudila Yesu. **12** Mu lumbu kitheti ki nyengo wu mapha makambu tulu luvi, lumbu kioki beti vonda muana dimemi mu dia mu Pasika, minlonguki minyuvula: —Kuevi tidi tuenda kubikila ndiwulu yi Pasika e? **13** Buna wufidisa minlonguki miandi miodi ayi wuba kamba: —Yendanu ku divula, maludengana mutu wumosi neti mvungu wunlangu, buna lunlandakana. **14** Yoso nzo yika nkota buna lukamba kuidi pfumu yi nzo beni ti: "Nlongi wututumini muingi tuyuvula: Kuevi kuidi vinga kiama kiokimfueti dila Pasika ayi minlonguki miama e?" **15** Buna ma kalumonisa vinga kidi ku yilu banga; vinga beni kikubuku ayi kidi kinneni. Kuawu ma luvangila khubukulu mu diambu dieto. **16** Minlonguki miandi miyenda. Mitula ku divula ayi miyenda bata mamo banga bu kambila Yesu. Bosi mikubika bidia bi Pasika. **17** Mu thangu masika, Yesu wuyiza ayi kumi mimvuala miodi. **18** Mu thangu baba dia va meza, Yesu wuba kamba: —Bukiedika ndikulukamba ti buna luidi vava mutu wumosi mu beno, mutu wowo wundia yama va kimosi, weka kunduekula. **19** Baboso beka mona kiadi, wumosi-mosi weka kunyuvula: —Buna minu e? **20** Yesu wuba vutudila: —Wumosi mu kumi mimvuala miodio; mutu wowo wumbuika tini kiandi va kimosi mu dilonga ayi minu. **21** Bila Muana mutu wulembo yendi banga busonimina mu masonuku mu diambu diandi vayi mabienga kuidi mutu wowo wunkumvakula! Nganu bufueni kuidi mutu beni mu kambu kuandi butuka. **22** Mu thangu baba dia, Yesu wubonga dipha wudisakumuna, wudibukuna mu bitini ayi wuvana minlonguki miandi ayi wuba kamba: —Bonganu, yayi yawu nitu'ama. **23** Bosi wubonga mbungu, wuvutudila Nzambi matondo, wuba vana yawu. Bawu boso banua. **24** Buna wuba kamba: —Mama mawu menga mama, menga ma Nguizani, madukulu mu diambu di batu bawombo. **25** Bukiedika ndikulukamba ti ndilendi buela ko nua vinu nate mu lumbu kioki ndiela nua vinu mu phila yinkaka mu Kipfumu ki Nzambi. **26** Bu bamanisa yimbila nkunga. Batotuka mu kuenda ku mongo minti mi olive. **27** Yesu wuba kamba: —Beno boso luela nikunu mu minu bila disonama ti: Ndiela beta nsungi mamemi ayi mamemi moso mela mana tiakana. **28** Vayi bu ndiela fuluka, ndiela ku lutuaminina ku Ngalili. **29** Piela wunkamba: —Ka diambu ko baboso bela nikunu mu minu vayi minu ndilendi ko. **30** Yesu wumvutudila: —Bukiedika ndikukamba, buabu kuandi va builu, sumbu tsusu yinkuiza kokula mu zikhumbu zizole, ngeyo mawu thunukina mu zikhumbu zitatu! **31** Vayi Piela wuvutula mu ngolo: —Ka diambu ko; fua, ndifua yaku vayi ndilendi kutunuka ko. Baboso phila yimosi batubila. **32** Bosi batula ku buangu beti tedila Ngetesemane. Yesu wukamba minlonguki miandi: —Lukala vava minu, ndiedi ku sambila. **33** Wunata Piela, Yowani ayi Zaki. Wutona mona kiadi ayi maniongo. **34** Bosi wuba kamba: —Muel'ama weka kiadi nate nduka mu fua. Lusiala vava; luleka nkielo. **35** Wuyenda thama fioti, wufukama ayi wuyinika zizi mu tsi, wusambila Nzambi ti baka bubela muingi thangu yoyi yintatukila. **36** Buna wutuba: Aba! Tata! Kuidi ngeyo mambu moso malenda vangama. Thatudila mbungu yayi. Muaki bika sia ti boso bunzodidi vayi boso bu zodidi! **37** Wuvutuka vaba minlonguki miandi. Wuyenda babata balembo lekitulu. Buna wukamba Piela: —A Simoni, wulembo leki e? Wusi nunga ko mu leka nkielo mu thangu yimosi ko e? **38** Luleka nkielo ayi lusambila muingi luedi bua mu phukumunu. Bila pheve yidi ayi luzolo lu mboti vayi nitu yidi yilebakana. **39** Wuyenda diaka ayi wubuela sambila lusambulu banga lolo katuama sambila. **40** Bu kavutuka diaka, wuyiza buela babata buna balekidi bila mesomatulu maba yawu. Basia baka diambu di nkumvutudila ko. **41** Bu kavutuka mu khumbu yintatu, wuba kamba ti: —Lukidi leka ayi lulembo vundi e? Bufueni. Thangu yifueni. Muana Mutu yekolo mu mioko mi bankua masumu. **42** Telamanu! Tuendianu! Bila mutu wowo wukundiekula fikimini. **43** Buna kamanisini ko yoluka, tala Yuda, wumosi mu kumi mimvuala miodiwuyiza va kimosi ayi nkangu wu batu banata zimbedi ayi zimbondo, batumu kuidi bapfumu banganga Nzambi, minsoniki ayi kuidi bakulutu ba Bayuda. **44** Yuda, mutu

wuyekula Yesu, wuba vana dimbu kiaki: —Woso mutu ndikuiza fifi besi buna niandi; lufueti kanga ayi lunnata bumboti. **45** Yuda bu katula, wufikama vaba Yesu bosi wuntela: "A mueni Nlongi!" Bosi wumfifa besi. **46** Buna bosi bambuila ayi bankanga. **47** Vayi mutu wumosi mu bawu baba vana, wutotula mbedi andi, wuzuba kisadi kimosi ki pfumu yi zinganga Nzambi ayi wunzenga dikutu. **48** Yesu wuba yuvula: —Ndieka dovula muingi luiza khangi ayi zimbedi ayi zimbondo zi minti mu mioko e? **49** Keti bilumbu bioso ndibedi kalanga yeno va kimosi, ndibedi longangamu Nzo Nzambi ayi lusia kukhanga ko. Vayi mambu moso mama mavangimini mu diambu di dedikisa masonuku. **50** Mu thangu beni, baboso basia kumbika ayi batina. **51** Ditoko dimosi divuata kaka diphiya di nledi, niandiwunlandakana. Bu bankanga, **52** wuyekula diphiya beni ayi pheni nkua katina. **53** Banata Yesu kuidi pfumu yi banganga Nzambi, kuna ku kutakana bapfumuzioso zi banganga Nzambi, bakulutu ba dibundu ayi minsoniki. **54** Piela wunlandakana kuna manima, nate ku luphangu lu pfumu yi banganga Nzambi. Wuvuanda va kimosi ayi minsungi va muenda mbazu yi bayota. **55** Bapfumu banganga Nzambi ayi batu boso ba lukutukunu lunneni batomba kimbangi mu diambu di Yesu muingi babaka bila ki kumvondisila vayi basi baka ko. **56** Bila bawombo batuba bimbangi bi luvunu mu diambu diandi, vayibimbangi beni bisia dedakana ko. **57** Buna ndambu yi batu bankaka batelama mu telama kimbangi ki luvunu, bawu bakamba: **58** —Tunwa bu katuba ti: "Ndiela tiolumona Nzo Nzambi yayi yitungulu mu mioko mi batu vayi mu bilumbu bitatu, ndiela tungayinkaka yoyo yela kambu tungulu mu mioko mi batu." **59** Vayi ka diambu ko batuba bobo, bimbangi biawu bisia dedakana ko. **60** Buna pfumu yi banganga Nzambi wutelama va khatitsika batu boso; wuyuvula Yesu: —Kadi diambu wukadi vutula e? Kimbangi mbi kioki batu baba balembo kutelimina e? **61** Vayi Yesu kasia vutula kadi diambu ko. Pfumu yi banganga Nzambi wunyuvula diaka: —Ngeyo widi Klisto, Muana wu mutu wowo wusakumunu e? **62** Yesu wumvutudila: —Nyinga, ndidi Klisto! Ayi luela mona Muana Mutu vuendi va koko ku lubakala lu Nzambi, nkua lulendo boso ayi luela mona phila kela kuizila mu nkembo mu matuti. **63** Buna Pfumu yi banganga Nzambi, wukanzuna minledi miandi ayi wukamba: —Bila mbi tufueti buela tombila bambangi bankaka e? **64** Beno veka luwilu phila kavuezidi Nzambi. Beno buevi lumbanzila e? Babo banzengila nkanu wu lufua. **65** Buna bankaka banlobudila madita, bamfukidila busu bosi banzuba zikhomi ayi bankamba: —A ngeyo, bikula e! Bosi minsungi minnata ayi mimbeta. **66** Mu thangu Piela kaba ku ndimba, ku khati luphangu, kisadi kimosi ki nketo kiba nsalanga kuidi pfumu yi banganga Nzambi kiyiza. **67** Bu kamona Piela wunyota mbazu, wunsungamana mboti ayi wukamba: —Ngeyo Mamvaku bedingi va kimosi ayi Yesu muisi Nazaleti! **68** Vayi Piela wutunuka kuandi ayi wukamba: —Ndisi zaba ko ayi ndikadi sudika mambu momo wuntuba. Bosi wutotuka ku nganda, wuyenda telama ku ndambu muelo wu luphangu. Muna thangu beni tsusu yikokula. **69** Kisadi beni ki nketo bu kamona diaka Piela, weka kamba batu bobo baba vana: —A beno! Mutu wowo widi wumosi mu batu bana! **70** Vayi Piela wubuela tunuka diaka. Buela kala fioti, batu bobo baba vana, bakamba Piela: —Bukiedika ti ngeyo widi wumosi mu batu bobo bila widi muisi Ngalili. **71** Buna wutona kukitombila tsingulu ayi wuleva ndefi ti: —Ndisi zaba ko mutu wowo lulembo yolukila. **72** Muna thangu beni, tsusu yikokula mu khumbu yimmuadi. Bosi Piela keka ntebukila moyo mambu makamba Yesu ti: "Sumbu tsusuyinkuiza kokula mu zikhumbu zizole, ngeyo mawu thunukina mu zikhumbu zitatu." Bu kayindula bobo buna wudila ngolo.

15 Muna nsuka bapfumu banganga Nzambi, bakulutu ba dibundu, minlongi mi Mina ayi batu babo ba lukutukunu lunneni bakutakana. Bakanga yesu, bannata ayi banyekula mu mioko mi Pilatu. **2** Pilatu wunyuvula: —Ngeyo widi Ntinu wu Bayuda? Yesu wumvutudila: —Ngeyo veka tubidi buawu! **3** Bosi bapfumu banganga Nzambi zimvubudila mambu mawombo. **4** Pilatu wunyuvula diaka: —Wulendi vutula kadi diambu ko? Wulembo wi mambu momo balembo kumfundila? **5** Vayi Yesu kasia vutula diaka kadi diambu dimosi ko. Buna Pilatu wusimina ngolo. **6** Kifu kiba yawu mu thangu nyengo, Pilatu wuba totulanga mutu wumosi mu nloko, woso mutu wuba nlombongo kuidi batu. **7** Vayi mutu wumosi wuba mu nloko, dizina diandi Balabasi, wukangu va kimosi ayi bakundi bandi bu batotula khindu. Muna khindu beni bavondila mutu. **8** Nkangu wu batu wuyamikina, wunlomba kavanga banga bobo keta ku bavangilanga. **9** Pilatu wuba yuvula: —Lutidi ndilutotudila Ntinu wu Bayuda e? **10** Bila wuzaba mboti ti bapfumu banganga

Nzambi zinyekudila Yesumu diambu di kikhenene. 11 Vayi bapfumu banganga Nzambi zikambisila nkangu wu batu ti wulomba katotula Balabasi. 12 Pilatu wuba yuvula e? —A vayi mbi lutidi phangila mutu wowo luntedilanga ntinu wu Bayuda? 13 Babo babuela yamikina: —Wumbanda va dikulusi! 14 Pilatu wuba yuvula: —Diambu mbi di mbimbi kavengi e? Vayi baluta yamikina ngolo: —Wumbanda va dikulusi! 15 Pilatu wuzola monisa nkangu wu batu khini, diawu kabatotudila Balabasi. Bu kamana zubisa Yesu bikoti ayi wuba yekudila niandi muingi bambanda va dikulusi. 16 Masodi manata Yesu ku luphangu, buangu kioki beti sambisila batu, bakutikisa masodi moso. 17 Bamvuika yunga kimbuaki. Buna bamana vanga phu ki kipfumu ki zitsendi; bamvuika kiawu ku ntu. 18 Buna bamvana mboti: —Mbote, ntinu wu Bayuda! 19 Baba kunzubanga nti ku ntu, banlobudila madita ayi bamfukiminaayi baba kumvananga minzitusu. 20 Buna bamana kunsekinina, bamvula yunga beni kimbuaki ayibamvuika minledi miandi; bosi bannata ku nganda muingi bambanda va dikulusi. 21 Mutu wumosi muisi Silene, dizina diandi Simoni, dise di Alekizandele ayi Lufusi, wuba ku nsitu. Vioka kuandi kaba mviokila mu nzila beni. Vayi masodi buna mammona, mankuika kanata dikulusi di Yesu. 22 Banata Yesu va buangu kintedulungu “Ngolongota”. Tsundu Ngolongota “buangu ki mvesi wu ntu.” 23 Kuna bamvanina vinu kisobokoso ayi mila muingi kanua, vayi kasia kinua ko. 24 Bu bambanda va dikulusi, bakabana minledi miandi, babudila miawutsombo mu diambu di zaba miomi kadika mutu kafueti tambula. 25 Yiba nduka-nduka thangu yi vua yi nsuka mu thangu bambanda va dikulusi. 26 Tini ki dibaya kisonama bila kioki bamfundila, kisonama mambu mama: “Ntinu wu Bayuda”. 27 Bidovula biodi bibandu mu makulusu va kimosi ayi Yesu; wumosi ku koko ku lubakala, wunkaka ku koko ku lumoso. [28 Buawu bobo budedikinina mambu momo masonama mu Minkanda: “Bantula mu nkangu wu batu bambimbi.”] 29 Batu bobo baviokila vana, bamfinga, banikuna mintu ayi bakamba: —E e ngeyo! Ngeyo wuntiolumunanga Nzo Nzambi ayi wukuyitungilanga mu bilumbu bitatu! 30 Wukivukisa ngeyo veka; bosi kuluka va dikulusi! 31 Bapfumu banganga Nzambi ayi minlongi mi mina mamvawubansekinina. Bakambasana bawu na bawu: —Wuvukisidi batu bankaka vayi niandi veka kalendi kukivukisa ko! 32 Bika Klisto ntinu wu Iseli kakuluka buabu va dikulusi muingi tumona ayi tuwilukila! Bobo babandu yandi va dikulusi, mamvawu bamfinga. 33 Mu thangu midi, tombi kibua mu tsi yimvimba, kizingila natemu thangu yi ntatu yi masika. 34 —Mu thangu yintatu, Yesu wuyamikina mu ndinga yingolo: —Eloyi, Eloyi, lama sabakatani! Bu dinsundula: Nzambi ama! Nzambi ama! Bila mbi wundiekudi! 35 Batu bankaka baba vana bu bawa bobo batuba: —Tala Eli kantela. 36 Wumosi wuzawula ayi wuyenda buika tini ki eponzi mu vinu ki ngami, wukisomika va tsongi nti ayi wutambika Yesu muingi kanua; bu katuba: —Bika, tutala kani Eli makiza nkulula. 37 Vayi Yesu wuyamikina ngolo ayi wuzenga vumunu. 38 Muna thangu beni lido yi Nzo Nzambi yikanzuka mu zindambuzizole; tona ku yilu nate ku tsi. 39 Nkulutu wu masodi, wutalana ayi Yesu, bu kamona ti wutabukavumunu mu yamikina bobo, buna wutuba: —Bukiedika, mutu wawu bedi Muana Nzambi! 40 Vaba diaka ayi ndambu yi baketo baba ntadilanga ku thama. Mu bawu muba: Maliya muisi Mangadala, Maliya ngudi yi Zaki di nleki wu Yose ayi ngudi yi Salome. 41 Bawu baba kunlandakananga, baba kunsadisanga mu thangu kaba ku Ngalili. Baketo bankaka bawombo bayiza yandi va kimosi ku Yelusalemi baba vana. 42 Mu thangu masika, mu lumbu ki khubumunu, buna lumbu kimosi kisiedimuingi lumbu ki saba kiba. 43 Zozefi muisi Alimate wuyiza. Wuba mutu wunneni mu lukutukunu lunneni lu Bayuda. Niandi mamvandi wuba vingilanga ndizulu yi Kipfumu ki Nzambi; wuyenda mu bukhafi boso kuidi Pilatu mu kunlomba nitu yi Yesu. 44 Pilatu wusimina bu kawa ti Yesu fuidingi. Buna wutumisa pfumu yi masodi ayi wunyuvula keni thama kafuidingi. 45 Bu kawa buawu kuidi pfumu yi masodi, buna wuvana Zozefi minsua mu bonga nitu yi Yesu. 46 Zozefi bu kasumba dikendi diphembi di thalu, wubotula mvumbi yi Yesu va dikulusi, wuyizinga va dikendi beni bosi wuyizika mu ziami kisokolomu ditadi; wunengumuna ditadi vana muelo ziami. 47 Maliya muisi Mangadala ayi Maliya ngudi yi Yose bamona buangu kioki bantula.

16 Lumbu ki saba bu kivioka, Maliya muisi Mangadala, Maliya ngudi yi Zaki ayi Salome, basumba malasi ma vinda mu nitu Yesu; 2 Bayenda ku biziami mu lumbu kitheti ki sabala buna buisi bukiedi ko bumboti. Bayenda buna thangu yeka ntotuka. 3 Bayuvasana bawu na bawu mu nzila: —Nani wukuiza

tunengumunina ditadi didi va muelo wu ziami e? 4
Vayi bu bamvumbula meso, bamona ti ditadi diodi
diba dinneni dinengumunu va ndambu. 5 Bakota
muna ziami beni, bamona ditoko dimosi divuata
minledi miphembi buna kavuendi va ndambu koko
ku lubakala. Baketo beka mona boma. 6 Vayi ditoko
beni diba kamba: —Bikanu mona boma! Yesu muisi
Nazaleti wubendu va dikulusi luntomba e? Kasiedi
vava ko! Fulukidi! Talanu buangu kioki bantula. 7
Vayi tumbu yendanu, lukamba minlonguki miandi
ayi Piela, ti niandi wulutuaminini ku Ngalili. Kuna
luela kummona, banga kuandi bobo kalukambila. 8
Batotuka nsualu mu ziami ayi bazawula. Boma ayi
lukhuku bibabuila. Kadi diambu dimosi basia kamba
ko kadi mutu bila boma baba mona. 9 (note: The most
reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Yesu
bu kafuluka mu nsuka wu lumbu kitheti ki sabala,
wutuamamonikina theti Maliya muisi Mangadala,
nketo wowo kakuta ziphevi tsambuadi zimbimbi. 10
Niandi wuyenda kamba nsamu beni kuidi bobo baba
landakananga Yesu, bobo baba mu kaniki ayi baba
dila. 11 Vayi bawu bu bawa ti Yesu widi moyo ayi
monikini Maliya, basia kunwilukila ko. 12 Momo bu
mavioka, wumonikina minlonguki miodi mu lunitu
lunkaka bu baba diengila mu tsi. 13 Bavutuka ayi
bakamba mambu beni kuidi batu bankaka vayi basia
ku bawilukila ko. 14 Bosi, wubuela monikina diaka
kumi mimvuala wumosi mu thangu baba va meza.
Wuba tubidila mu diambu di kambu kuawu ku minu
ayi mu diambu baba mintima miba banga matadi,
bila basia wilukila ko batu bobobammona ti fulukidi
mu bafua. 15 Buna wuba kamba: —Yendanu mu nza
yimvimba, longanu Nsamu wumboti kuidi batu boso.
16 Woso mutu wela wilukila ayi wela botama, wela
vuka. Vayi woso wela kambu wilukila, wela zengolo
nkanu. 17 Tala bidimbu biobi biela landakana batu
bobo bela wilukila; mu dizina diama: bela kuka ziphevi
zimbimbi, bela yoluka zimbembo banzenza; 18 bela
simba zinioka ayi enati banuini yimbu kadi buma kiela
ba vavanga ko. Bela tetikila bambevo mioko ayi ziela
beluka. 19 Yesu bu kamana bakamba mambu momo,
wutombolo ku Diyilu, wuyenda vuanda va koko ku
lubakala lu Nzambi. 20 Bosi minlonguki miyenda,
balonga Nsamu wumboti va nza yimvimba. Pfumu
wusala yawu va kimosi mu kisalu beni ayi wukindisa
malongi mawu mu bikumu biobi biba landakananga
malongi mawu.

Luke

1 Sumbu batu batona sonika mambu momo mavioka
va khatitsik'eto; **2** banga bubatukambila mawu
kuidi batu bobo baba bambangi bamona mesotona
vana thonono ayi baba bisadi bi mambu ma Nzambi.
3 A mueni Tewofile, ndimona ti didi dimbote, sumbu
ndifiongunina bumbotemambu moso tona vana
thonono mu kusonikina mawu boso bu malandikinini
4 muingi wuzaba kiedika ki mambu momo wulongu.
5 Mu thangu Elode kaba ntinu mu Yuda, muba ayi
nganga Nzambi yimosi, dizina diandi Zakali. Niandi
wuba mu dikabu di Abia ayi nketo andi Elizabeti wuba
mu nkuna Aloni. **6** Bawu buadi baba batu basonga va
meso ma Nzambi ayi baba kinzikangazithumunu zioso
ayi mina mioso mi Pfumu mu kambu tsembolo. **7** Basia
buta bana ko bila Elizabeti wuba sita ayi bawu buadi
baba banuna ngolo. **8** Lumbu kimosi Zakali kaba sala
kisalu kiandi ki kinganga Nzambi va ntuala Nzambi
bila yiba thangu yi dikabu diandi; **9** landila bu bela
kifu ki zinganga Nzambi, niandi wubuilu tsombo mu
kota mu vinga ki nlongo ki Pfumu mu diambu di yoka
ansa. **10** Mu thangu yinyokongo ansa, nkangu woso
wu batu widi mu lusambulu ku nganda. **11** Tumbu
zimbukila mbasi yi Pfumu yintotukila, buna yitelimini
va koko ku lubakala lu diziku di banyokilanga ansa.
12 Zakali bu kammona, weka ntita ayi weka mona
tsisi. **13** Vayi mbasi yinkamba: —A Zakali, bika mona
tsisi bila Nzambi wuwilu lusambulu luaku, diawu
nketo'aku Elizabeti wela kubutila muana wu bakala
ayi wela kuntedilanga Yowani. **14** Wala ba tho yi
khini ayi di tsaya kuidi ngeyo ayi batu bawombo bela
mona khini mu mbutukulu andi. **15** Wela ba wunneni
va ntuala Pfumu, kalendi nua kadi vinu ko, kadi
malavu mankolosongo ko. Wela ba wufuluka mu Pheve
Yinlongo tona mu vumu ki nguandi. **16** Wela vutula
bana ba Iseli bawombo kuidi Nzambi awu. **17** Wela
tuamina Pfumu ku ntuala mu mpeve ayi mu lulendo
lu Eli mu diambu di vutula nguizani va khatitsika
madisa ayi bana bawu, mu diambu di batu bobo
badi matingu batula mu tezo ki yindula bangabatu
basonga ayi mu kubika batu bakubama mu diambu di
Pfumu. **18** Buna Zakali wuyuvula mbasi: —A buevi
ndiela bu zabila e? Bila minu veka ndieka nunu ki
ngolo ayi nketo ama mimvu miwombo keka. **19** Mbasi
yimvutudila: —Minu ndidi Ngabi, minu nditelamanga
va ntuala Nzambi, thumunu mu kuyolukila ayi ku
kamba minsamu miami mimbote. **20** Vayi weka kituka
dibaba ayi wulendi baka bu buela yolukilanga ko nate
lumbu kioki mambu mama mela vangama. Bobo buela
bela bila wusi wilukila ko mambu mama, momo mela
vangama mu thangu yifuana. **21** Vayi mu thangu
beni, nkangu wu batu wuba vingila Zakali. Batu
basimina bu bamona ti wulembu zingila muna vinga
ki nlongo. **22** Bu katotuka, kasi baka bu yolukila ko
batu bobo bakutakana. Buna basudika ti tsongolo
kamueni muna vinga nlongo. Niandi mu bidimbu
kaba kuba yolukila ayi wusiala dibaba. **23** Bu kamanisa
bilumbu biandi bi kisalu, buna wuvutuka ku nzo'
andi. **24** Bilumbu bina bu bivioka, nketo andi Elizabeti
weka mu buemba. Vayi zingondi zitanu kasuamina
bila wukamba ti: **25** —Tala maphangidi Pfumu! Niandi
wumbengudidi thalu yimbote ayi botudi zitsoni ziama
va meso ma batu boso. **26** Mu ngondi yi nsambanu,
Nzambi wufidisa mbasi Ngabi ku divula dimosi didi
mu Ngalili. Dizina di divula beni Nazaleti, **27** kuidi
muana ndumba wumosi wuwizana makuela ayi bakala
dimosi, diba mu nkuna Davidi. Dizina di bakala beni
Zefu ayi dizina di muana ndumba Maliya. **28** —Mboti
aku e! Ngeyo wumonokono nlemvo kuidi Nzambi!
Pfumu widi yaku! **29** Maliya weka mona boma bu
kawa mambu momo. Wuba ku kiyuvula tsundu yi
mbote yoyo. **30** Buna mbasi yinkamba: —Bika mona
tsisi Maliya bila Nzambi wumueni kiadi. **31** Tala:
wela ba mu buemba ayi wela buta muana wu bakala;
wela kuntedilanga Yesu. **32** Wela ba wunneni. Wela
tedudulungu “Nzambi yizangama” ayi Pfumu Nzambi
wela kumvana kundu ki kipfumu ki nkulu andi Davidi.
33 Wela biadilanga, mu zithangu zioso, batu batotukila
mu Yakobi ayilubialu luandi lulendi suka ko. **(aiōn g165)**
34 Maliya wukamba Mbasi: —A buevi mela vangimina
bila ndisi zaba nitu yi bakala ko? **35** Mbasi yimvutudila:
—Pheve Yinlongo yela kuluka mu ngeyo ayi kitsusula
ki lulendo lu Nzambi wuzangama kiela kufukidila.
Diawu wunlongo wela butuka, wela tedudulungu
Muana wu Nzambi. **36** Tala khomb'aku Elizabeti,
mamvandi widi mu buemba bu muana wu bakala mu
bununu buandi. Niandi baba tedilanga sita weka mu
ngondi andi yi nsambanu. **37** Bila kuisi ko diambu diela
lembakana vanga Nzambi. **38** Buna Maliya wuvutula:
—Minu ndidi kisadi ki Pfumu. Bika mavangimina
kuidi minu boso buididi mambu maku. Buna mbasi
yimbika. **39** Mu bilumbu bina, Maliya wuyenda nsualu-
nsualu ku divula didiku miongo, mu zunga ki Yuda.

40 Wukota mu nzo Zakali ayi wuvana Elizabeti mboti. 41 Thangu Elizabeti kawa mbote yi Maliya muan' andi wunikuka mu vumu kiandi. Buna wuwala mu Pheve Yinlongo. 42 Ayi wuyamikina mu mbembo yingolo: —Ngeyo widi wusakumunu va miudi baketo ayi muana widi mu vumu kiaku widi wusakumunu. 43 Buna kuevi kubedi diambu diadi ti ngudi yi Pfumu ama kiza kuidi minu e? 44 Bila mu thangu nguilu mboti'aku mu matu mama buna muana wunikukini mu vumu kiama mu diambu di khini. 45 Khini kuidi nketo wowo wuwilukila bila mambu momo makamba Pfumu mu diambu diandi mela vangama. 46 Buna Maliya wukamba: Muel'ama wunkembisanga nzitusu wu Pfumu 47 ayi mpeve yama yilembo mona khini mu diambu di Nzambi, Mvulusi ama. 48 Bila wubengudi thalu'andi va kisadi kiandi kikambulu mfunu, diawu zitsungi zioso ziela kuthedilanga nketo wu zikhini. 49 Bila Nzambi yi zingolo zioso wuphangidi mambu manneni Dizina diandi didi dinlongo. 50 Ayi mamboti mandi mela zingilanga mu tsungi ka tsungi, kuidi bobo ba kunkizikanga. 51 Wumonikisidi zingolo ziandi mu koko kuandi, wusasikisidi batu badi luniemo mu mintima miawu 52 Wukuludi batu ba lulendo mu bikundu biawu bi kipfumu ayi wunangikidi batu bobo badi balembama 53 Wuyukutisidi batu bobo baba nzala mu bima bimbote. Wusindika bamvuama mioko yi mioko 54 Wusadisidi kisadi kiandi Iseli mu thebukulu yi moyo mu mambote mandi. 55 Banga buididi tsila yi kavana bakulu beto kuidi Abalahami ayi kuidi nkun'andi mu zithangu zioso. (aiōn g165) 56 Tezo ki zingondi zitatu Mliya kavuandila kuidi Elizabeti, bosi wuvutuka ku nzo'andi. 57 Lumbu ki Elizabeti ki buta bu kifuana, wubuta muana wu bakala. 58 Bakundi bandi ayi bibutu biandi bu bawa phila Pfumu kamonisina mambote mandi, bamona khini va kimosi ayi niandi. 59 Muana bu kadukisa dinana di bilumbu, bayiza mu diambu di nzengulu yi nitu yi kibakala. Bawu boso bazola kuntedila Zakali banga dizina di siandi, 60 vayi nguandi wukamba ti: —Nana, dizina diandi Yowani. 61 Vayi bawu bankamba: —Kadi mutu wumosi mu dikanda diaku kasi ko dizina diodi. 62 Buna bayuvula dise, mu bidimbu, mu zaba dizina mbi katidi vana muana. 63 Wulomba tini ki dibaya; muna kasonika ti: —Dizina diandi Yowani. Buna batu boso basimina. 64 Muna thangu yina, munu andi wuzibudidi ayi ludimi luandi luniangukidi. Wuyolukidi ayi wukembisidi Nzambi. 65 Batu babo bafikasana yawu bamona tsisi, ayi, bayolukilamambu beni mu tsi yoso yi miongo mi Yuda. 66 Babo bawa nsamu beni balunda wawu mu mintima miawu ayi batuba: “A buna muana beni buevi kela bela e?” Bila Pfumu wuba yandi. 67 Dise diandi Zakali wufuluka mu Pheve Yinlongo, diawu kabikudila ti: 68 Nkembo kuidi Pfumu, Nzambi yi Iseli Bila wuyiza tala batu bandi ayi wuba kudidi 69 Wututotudidi nkudi wu lulendo mu nkuna Davidi, kisadi kiandi. 70 Banga bu kayolukila tona vana thonono mu miunu mi mimbikudi miandi minlongo: (aiōn g165) 71 ti wela ku tukula mu mioko mi bambeni zieto; mu mioko mi batu bobo ba kutulendanga. 72 Mu diambu di dukisa mambote kuidi bakulu beto ayi mu diambu di tebukila nguizani andi yinlongo moyo; 73 ayi tebukila moyo ndefi yoyo kalevila nkulu eto Abalahami 74 mu kutuvana diluaku di kunsadila mu kambu tsisi bu kameni kutukula mu mioko mi bambeni zieto 75 mu bunlongo ayi mu busonga, mu bilumbu bieto bi luzingu, va ntual'andi. 76 Ngeyo muana, wela tedudulungu Mbikudi wu Nzambi yizangama bila ngeyo wela tuaminina Pfumu ku ntual'andi mu diambu di kubika nzil'andi; 77 mu diambu di zabikisa kuidi batu bandi ti Nzambi wumveni phulusu ayi wunlemvukidi masumu andi. 78 Bila Nzambi eto fulukidi mu diadi ayi mu mambote Diawu mbuetete yi nsuka yela totukila ku yilu mu diambu dieto 79 mu diambu di kienzula bobo badi mu tombi ayi bobo badi mu kini ki lufua, ayi mu diambu di diaisa zithambi zieto mu nzila yi ndembama. 80 Muana wuyunduka ayi wukinda mu mpeve. Bosi wuzingila mu bibuangu bisuama nate mu lumbu kioki kakimonisa va meso ma batu ba Iseli.

2 Mu bilumbu bina, ntinu Sezari Ogisite wuvana lutumu lu tangabatu boso disasama va ntoto wumvimba. 2 Disasama beni diawu diba dithete divangama mu thangu Kiliniusi kaba nyadi wu Sili. 3 Kadika mutu wuyenda kisonikisa ku divula diandi. 4 Sumbu Zefu kaba mu nkuna wu Davidi, diawu kabotukila ku divula di Nazaleti, mu tsi yi Ngalili mu kuenda mu tsi yi Yuda ku divula di Betelemi, divula di Davidi. 5 Wuyenda va kimosi ayi Maliya, nketo wukazola kuela, wuba mu buemba. 6 Buna badi ku Betelemi, Maliya wutula mu thangu'andi yibutila. 7 Buna wubuta muana wubakala: muan'andi wuthete. Wunzinga mu minledi ayi wuntula mu dikulu ki bibulu bila bibuangu bisia bakana ko mu diambu diawu mu

zinzo zinlekanga banzenza. 8 Minsungi mi mamemi miba mu zitsola zizungidila zunga beni mibansunga mu nkielo buisi minkangu miawu mimamemi. 9 Kuna mbasi yi Pfumu yiba monikina ayi nkembo wu Pfumu wubazungidila. Buna tsisi yingolo yiba buila. 10 Vayi mbasi yiba kamba: —Bikanu mona boma. Tsangu yimboti ndilunatini. Yikuiza monisabatu boso khini. 11 Bila buabu balubutidi Mvulusi mu divula di Davidi. Niandi Mesiya, Pfumu. 12 Luela mona muana wu tsombi zingulu mu minledi ayi tululu mu dikulu ki bibulu. Kiawu kioki dimbu luela kunzabila. 13 Buela zimbukila nkangu wu zimbasi ziba mu dikabu di masodi ma diyilu wumonika va ndambu mbasi beni. Nkangu beni wuyimbila minzitusu mi Nzambi: 14 Nkembo kuidi Nzambi yizangama Ndembama va ntoto kuidi batu baketa zola. 15 Zimbasi bu zibika minsungi, zivutuka ku diyilu, buna minsungi mi mameme mikambasana miawu na miawu ti: —Bika tuendanu ku Betelemi mu kuenda tadi mambu momo mavangimini kuna; momo Pfumu katusamunini. 16 Bayenda nsualu ayi bayenda bata Maliya ayi Zefu va kimosi ayi muana wu tsombi wulekusu mu dikulu ki bibulu. 17 Buna baba mona, basamuna mambu moso momo baba kamba mu diambu di muana. 18 Babo bobo bawu wawu, basimina buwombo mu diambu di mambu momominsungi mi mameme miba kamba. 19 Vayi Maliya wulunda mambu moso ayi wuba ku mayindulanga mu ntim'andi. 20 Bosi minsungi mivutuka, minkembisa ayi minsanisina Nzambi mu diambu di mamo ma bamona ayi ma bawa. Mawu maba banga kuandi bu babakambila mawu. 21 Dinana di bilumbu bu biduka, thangu yi zengisa lunitu lu kibakala lu muana bu yifuana, buna bamvana dizina Yesu. Diawu dizina divana mbasi tuamina nguandi kaba mu buemba buandi. 22 Bilumbu bizengu mu Mina mi Moyize mu diambu di tsukudulu awu bu bifuana, bambuta ba Yesu zinnata ku Yelusalemi mu diambu dikummonisa kuidi Pfumu. 23 Boso buidi busonama mu Mina mi Pfumu ti: Woso muana wuthete wu bakala wumbutuka, wela tambuku kuidi Pfumu. 24 Bayiza diaka mu diambu di tambika dikaba boso buididi mu Minami Pfumu: biduka biodi voti bana buadi ba mabembi. 25 Mutu wumosi wuba ku Yelusalemi, dizina diandi Simewoni. Wubamutu wufuana ayi wusonga. Wuba vingila mbombolo yi Iseli ayi Pheve Yinlongoyiba va niandi. 26 Bila Pheve Yinlongo yinkamba ti kalendi vika fua ko enati kamuenieti ko Klisto yi Pfumu. 27 Niandi wuyiza ku nzo Nzambi mu lutumunu lu Mpeve Yinlongo. Mu thangu bambuta ba Yesu zinata muana mu diambu di dukisa mambu madi mu Mina, 28 buna Simewoni wunsimba mu mioko ayi wusanisina Nzambi bu katuba: 29 A Pfumu, yekula buabu kisadi kiaku kienda mu ndembama boso buididi tsil'aku 30 bila meso mama manueni phulusu aku 31 yoyi wukubika mu diambu di batu boso 32 yawu yidi muinda mu diambu di kienzula makanda; ayi nkembo wu Iseli, batu baku. 33 Dise ayi ngudi basimina buwombo mu wa mambu katuba mu diambu diandi. 34 Simewoni wuba sakumuna ayi wukamba Maliya, nguandi Yesu ti: —Tala muana wawu wu kubukulu mu diambu di buisa ayi mu telimisa batu bawombo mu Iseli. Wela ba dimbu kiela bangusanga bawombo; 35 muingi mayindu ma mintima mi batu bawombo matotuka. Vayi kuidi ngeyo veka, wela ba banga mbedi yela tobul mpeve aku. 36 Mbikudi wumosi wu nketo wuba diaka muna. Dizina diandi Anna, muana Fenueli, wuba mu dikanda di Aseli. Wuba wununa ngolo. Tsambudi di mimvu kaka kavuandila va makuela mu bumuana buandi. 37 Bosi wukituka difuola ayi wuzingila mu kidifuola nate mu tezo ki lunana lu mimvu ayi mimvu minya. Kadi lumbu kimosi kasia bika ko nzo Nzambi bila muna kaba nsadilanga Nzambi builu ayi muini mu lusambulu ayi mu kukifuisa nzala mu diambu di lusambulu. 38 Niandi mamvandi bu kayiza muna thangu yina, wusanisina Nzambi ayi wuyolukila mambu ma muana kuidi batu bobo baba mvingilanga khudulu yi Yelusalemi. 39 Bu bamana dukisa mambu momo masonama mu Mina mi Pfumu, Maliyaayi Zefu bafutuka ku buala buawu, Nazaleti, didi mu Ngalili. 40 Muana wuyunduka ayi wukinda. Diela diwombo diba yandi ayi nlemvo wu Nzambi wuba mu niandi. 41 Kadika mvu bambuta ba Yesu ziba kuendanga ku Yelusalemi mu nyengo Pasika. 42 Yesu bu kadukisa kumi mimvu miodi buna bayenda ku Yelusalemi, mu diambu di nyengo, boso bubela kifu kiawu. 43 Nyengo bu wumanisa, bavutuka kuawu. Vayi muan'awu Yesu wusiala ku Yelusalemi ayi bambuta bandi zisia bu zaba ko. 44 Bawu babanzila ti widi muidi bakundi bawu bayenda yawu va kimosi. Bu badiata lumbu kimvimba, buna batona kuntomba muba bibutu biawu ayi bazabana yawu. 45 Vayi sumbu basia kummona ko; diawu bavutukila ku Yelusalemi mu kuenda ntombi. 46 Bilumbu bitatu bu bivioka, bambakula muna nzo

Nzambi, buna kavuendi va khatitsika minlongi mi mina. Wuba wa ayi wuba yuvula biuvu. **47** Babo bobo banwa, basimina mu diambu di diela diandi ayi mu diambu di mimvutuziandi. **48** Zimbuta bandi zisimina buwombo bu zimmona vana. Buna nguandi wunkamba: —Muan'ama, bila mbi wutuvangidi bobo e? Zebi kuaku ti siaku ayiminu tsisi yiwombo tumueni ayi tutombidi ngolo. **49** Buna Yesu wuba vutudila: —Bila mbi lufueti kuthombila e? Lusi zaba ko ti mfueti ba mu nzo yi dise diama? **50** Vayi basia sudika ko mambu momo ka bakamba. **51** Buna wuyenda yawu ayi wuvutuka ku Nazaleti. Wuba tumukina. Vayi nguandi wulunda bumboti mambu moso momo mavioka. **52** Yesu wuyunduka mu nduenga ayi mu ntela. Khini yiwombo kamonisa Nzambi ayi batu.

3 Mu mvu wu kumi wu ntnu wu lubialu lu ntinu Tibeli Sezari, Ponse Pilatu niandi wuba nyadi mu Yuda, Elode Tetalake wubiadila mu Ngalili, khomb' andi Filipi mu Itule ayi mu Talakonite, Lisaniasi wubiadila mu Abileni. **2** Ana ayi Kayife baba bapfumu zi zinganga Nzambi. Mu mvu beni mambu ma Nzambi mayiza kuidi Yowani muana Zakali, bu kaba mu dikanga. **3** Yowani wudiengila tsi yoso yiba mu yenda Yolidani ayi wuba kuenda longingi: "Bila lubotama mu monisa ti lubaludi mavanga, buna Nzambi wela lemvukila masumu meno." **4** Banga bu busonimina mu nkanda wu mbikudi Ezayi: Mbembo yi mutu wulembu yamikina mu dikanga: Lukubika nzila yi Pfumu Luludika minsolo miandi **5** Mindimba mioso miela sesolo, Miongo mioso ayi zimbata zioso zimiongo ziela lendumunu zinzila zi zikhondo ziela lulama minsolo mi mabadi miela fuanusu. **6** Ayi batu boso bela mona phulusu yi Nzambi. **7** Yowani wuba kambanga batu bobo baba kuizanga mu botama kuidi niandi ti: —Bana ba bikusa! Nani wululubudi mu tina nganzi yoyi yeka kuiza? **8** Monisanu mavanga mamboti momo mafueni kuidi batu bobo babalula mavanga. Lubika banza bu lulembu yindulanga mu mintima mieno ti: "Beto dise dieto Abalahami!" Bila bukiedika ndikulukamba ti Nzambi wulenda totula bana ba Abalahami mu mataid mama. **9** Lukeba: soka kikubimini mu zenga mianzi mi minti. Woso nti wunkambu buta mu zenga mianzi mi minti. Woso nti wunkambu buta makundimamboti wela kuangu ayi wela viku ku mbazu. **10** Buna nkangu wu batu wunyuvula: —Buna mbi tufueti vanga e? **11** Wuba vutudila: —Woso mutu widi bikhutu biodi, bika kavana kimosi kuidi mutu wowo kambulu. Woso mutu widi bidia bika kavanga bobuawu. **12** Ayi mimfutisi mi ziphaku miyiza botama kuidi Yowani, minyuvula: —Nlongi, mbi tuvanga e? **13** Buna wuba vutudila: —Lubika buelanga thalu va mbata thalu yoyo yizengo. **14** Masodi mamvawu manyuvula: —Buna beto, mbi tuvanga e? Buna niandi wuba vutudila: —Lubika zionanga bima bingana; lubika fundanga batu mu mambu ma luvunu. Lutadidilanga kaka mfutu eno. **15** Batu boso bata diana di ngolo bila babanzila ti Yowani niandi Klisto. **16** Yowani wuba vutudila bawu boso ti: —Minu mu nlangu ndilembu lubotikila. Vayi mutu wowo wulembu yizi wundutidi mu lulendo; ndisi fuana ko u zibula minsinga mi zisapatu ziandi. Niandi wela kulubotikila mu Pheve Yinlongo ayi mu mbazu. **17** Ayi simbidi mbangu mu mioko miansi; niandi wela kombula buangu kioki kela vevila. Wela lunda ble ku yilu banga vayi wela yoka biti ku mbazu yi kayilendi zima ko. **18** Yowani bu kaba vananga zithumunu ziwombo kuidi batu, buna wuba kubalonganga Nsamu Wumbote. **19** Vayi Yowani wuba tubidilanga buwombo nyadi Elode mu diambu di kakuela Elodiasi, nketo wu khomb'andi ayi mu diambu di kavanga mavanga mawombo mankakamambimbi. **20** Elode wubuela diaka yika bila kiaki va yilu mambimbi mandi moso: wukotisa Yowani mu nloko. **21** Batu boso bu bamana botama, Yesu mamvandi wubotama. Bu kaba sambila, diyilu dizibuka **22** ayi Pheve Yinlongo yi nkitila banga dibembi. Kuna kuwakana mbembo yimosi yitotukila ku diyilu, yikamba ti: —Ngeyo widi Muan'ama wu luzolo; khini yiwombo wukumbonisanga. **23** Yesu buna weka nduka-nduka makumatatu ma mimvu bu katona kisalu kiandi. Batu babanzila ti niandi muana Zefu wu Heli: **24** wu Mata, wu Levi, wu Maliki, wu Yanayi, wu Zefu **25** wu Matatiasi, wu Amosi, wu Nahumi, wu Esili, wu Nangayi. **26** Wu Mati, wu Matatiasi, wu Simeyini, wu Yose, wu Yoda. **27** Wu Yowanani, wu Leza, wu Zolobabeli, wu Salatieli, wu Neli **28** wu Meleki, wu Adi, wu Kosami, wu Elimadami, wu El. **29** Wu Yesu, wu Eliezeli, wu Yolimi, wu Mata, wu Levi **30** wu Simewoni, wu Yuda, wu Zozefi, wu Yonami, wu Eliakimi. **31** Wu Meleya, wu Mena, wu Matata, wu Natani, Wu Davidi. **32** Wu Isayi, wu Obedi, wu Vowazi, wu Salimoni, wu Nasoni **33** wu Aminadabi, wu Adimini, wu Alini, wu Esiloni, wu Pelesi, wu Yuda, **34** wu Yakobi, wu Isaki, wu Abalahami, wu tela, wu Nawoli. **35** Wu Selungi, wu Lewu, wu Faleki, wu Hebeli, wu Sala **36** wu Kayinani,

wu Alifazadi, wu Semi, wu Nowa, Wu Lemeki. 37 Wu Matusalemi, wu Enoki, wu Yeledi, wu Maleleli, wu Kenami, 38 wu Enosi, wu Seti, wu Adami, niandi veka wuba muana wu Nzambi.

4 Yesu wuba wuwala mu Pheve Yinlongo, wubotuka ku Yolidani. Mpeve yinnata ku dikanga. 2 Kuna satana kamvukumunina mu tezo ki makumaya ma bilumbu. Kadi kiasa kasia dia ko mu bilumbu beni. Bu biduka, buna wumonanzala. 3 Buna satana wunkamba: —Kamba ditadi diadi dikituka dipha enati widi muana Nzambi. 4 Yesu wumvutudila: —Disonama ti: mutu kalendi zingilanga kaka mu dipha ko. 5 Buna satana wunnata va kingiela ayi wummonisa mu khumbu yimosibipfumu bioso bi ntoto 6 ayi wunkamba: —Ndiela kuvana lulendo loso lualu, ayi nkembo wu bimbumu biabi. Bila minu veka ndivanu wawu ayi ndenda kuwuvana kuidi woso mutu nsodidi. 7 Ngeyo kumbuongimina kuandi buna bibioso biobi bieka ba biaku. 8 Yesu wumvutudila: —Disonama: Pfumu Nzambi aku niandi kaka fueti buongimina ayi niandi kaka fueti sadila. 9 Buna bosi satana wunnata ku Yelusalemi, wuntula ku buangu kilutidizangama kimbata muanzu wu nzo Nzambi ayi wunkamba: —Enati bukiedika ti widi Muana Nzambi, wukilozi ku ntoto bila disonama: 10 Nzambi wela fidisa zimbasi ziandi mu diambu diaku muingi zikeba 11 ayi ziela kunata mu mioko miawu mu diambu di kulu kuaku kuedibumina thutu mu ditadi. 12 Yesu wumvutudila: —Bakamba: Wulendi vukumuna Pfumu Nzambi aku ko! 13 Satana bu kamana kumvukumuna mu zithotolo zi phila mu philabuna wuntatukila nate mu thangu yizengo. 14 Buna Yesu wuvutuka ku Ngalili; lulendo lu Pheve luba mu niandi. Tsangu andi yimana tembakana mu zunga kioso. 15 Wuba longanga mu zinzo ziawu zi zikhutukunu ayi batu boso baba kuniemisanga. 16 Wuyenda ku Nazaleti ku Kayundukila ayi wukota mu nzo yi lukutukunu mu lumbu ki saba bila bobo bu bela kifu kiandi. Wutelama mu diambu di tanga masonoko. 17 Buna bamvana nkanda wu mbikudi Ezayi. Bu kazibula nkanda beni, wubua va tini kisonama mambu mama: 18 Pheve yi Pfumu yidi va minu bila wutsodula mu longa Nsambu Wumbote kuidi minsukami, wumfidisa mu yamikisa khudulu yi batu bakangama, mu zibula meso ma baphofo, mu nata phulusu kuidi batu banyamusu 19 ayi yamikisa mvu wu nlemvo wu Pfumu. 20 Wuzibika nkanda beni ayi wuvutula wawu kuidi kisadi ki nzo yi lukutukunu bosi wuvuanda. Meso ma batu boso baba mu nzo yi lukutukunu maba kuntala. 21 Buna wuba kamba: —Buabu, masonuku mama ma luwilu masundukidi. 22 Batu boso bantelimina kimbangi. Basimina mu diambu di mambu ma nlemvo matotukila mu munu andi. Buna batuba: —Niandi ko muana Zefu e? 23 Buna wuba kamba: —Bukiedika ti ma lukhamba kingana kiaki: “Munganga, wukibelusa ngeyo veka!” ayi maluthela: “Tuwilu mambu mavangimini ku Kafalinawumi. Vanga buawu kuaku, mu divula diaku!” 24 Buna wubuela ku bakamba ti: Bukiedika ndikulukamba ti kuisi ko mbikudi wela yakulu bumboti mu tsi andi! 25 Bukiedika ndikulukamba ti mafuola maba mawombo mu Iseli mu thangu Eli. Zimvula zisia noka ko mu tezo ki mimvu mintatu ayi ndambu; ayi kanda kingolo kiba mu tsi yoso. 26 Vayi Eli kasia fidusu kuidi mfuola moso ko. Vayi kuidi difuoladimosi diba zingilanga ku Salapeta, mu tsi yi Sidoni. 27 Batu babela buazi baba bawombo mu Ieli mu thangu mbikudi Elisa vayi kadi wumosi mu bawu kasia vedusu ko; botula kaka Namani muisi Sili. 28 Batu boso baba muna nzo yi lukutuku bafuema ngolo bu awa mambu mama. 29 Batelama, banata Yesu ku nganda yi divula; nate ku tsongi wu mongo, kutungulu divula beni. Bannata kuna muingi bannunguna ku tsi. 30 Vayi wufielumuka va khatitsik'awu ayi wuyenda kuandi. 31 Wuyenda ku Kafalinawumi, divula di Ngalili. Kuawu kaba longila mu lumbu bi saba. 32 Basimina buwombo mu wa malongi mandi bila wulongila mu lulendo. 33 Muna nzo lukutukunu muba mutu wumosi wuba mpeve yimbimbi, wuyamikina mu ndinga yingolo: 34 —A Yesu muisi Nazaleti, mambu mbi tuidi betu yaku e? Wizidi mu kutubunga e? Minu nzebi ti ngeyo widi nani: Widi mutu wunlongo wu Nzambi. 35 Yesu wutemina pheve yimbimbi ayi wuntumina: —Bika biyoko; totuka mu mutu wawu! Mpeve beni yimbimbi yilumba mutu beni va tsi, va meso ma batu boso babavana. Buna yitotuka mu kambu kumvanga mpasi. 36 Batu boso basimina ayi bayuvasana bawu na bawu: —A mambu mbi mama e? Bila niandi wumvana zithumunu kuidi ziphevi zimbimbi mu kibakala ayi mu lulendo ayi ziawu zilembu totuka. 37 Tsangu yi Yesu yimuangana mu mala moso ma zunga kina. 38 Bu katotuka mu nzo yi lukutukunu, wuyenda ku nzo yi Simoni. Nzitu wu Simoni wuba zinzangala zingolo ayi baleba Yesu muingi kambelusa. 39 Wuyinama va kaba, wutemina

zinzangala ayi ziawu zitumbu kumbika. Buna nzitu wu Simoni wutelama mu nsualu ayi wuba kubikila bidia. 40 Thangu buna yeka diama, baboso baba bedisa bambevo banata bambevo ziawu, ziba bimbevo bi mpila mu mpila, kuidi Yesu. Wutetika mioko kuidi kadika mutu ayi wuba belusa. 41 Ziphevi zimbimbi zitotuka mu batu bawombo. Sumbu zintotuka zi kuenda yamikina: —Ngeyo widi Muana Nzambi. Vayi Yesu wutemina ziphevi beni zimbimbi ayi kasia zivana ko minsua mu yoluka bila zizaba ti niandi Klisto. 42 Buisi buna bukia, Yesu wutotuka ayi wuyenda ku buangu kisuma. Nkangu wu batu wuntomba ayi bu wutula va kaba; batu bazola kunsimbidila mu diambu kabika kuenda. 43 Vayi wuba kamba: —Mfueti samuna diaka Nsamu Wumbote wu Kipfumu ki Nzambi mu mavula mankaka bila diawu ndifidusulu. 44 Buna wulonga mu zinzo zi zikhutukunu zi Yuda.

5 Lumbu kimosi yesu kaba muyenda disimu di mbu wu Ngenezaleti ayi sumbu nkangu wu batu wunzungidila mu diambu di wa mambu ma Nzambi, 2 buna wumona minlungu miodi muyenda mbu. Minlobi mi zimbizi bakuluka kuawu mu minlungu miawu bila makondi mawu baba sukula. 3 Nlungu wumosi wuba wu Simoni. Yesu wukuma muawu ayi wunkambakatatukila fioti disimu. Buna wuvuanda muna nlungu ayi wutona longa nkangu. 4 Buna kamanisa yoluka, wukamba Simoni: —Kuesa nlungu kungingi nlangu, kuna kuidi thimpula bosi ngeyo ayi bakundi baku lozanu makondi meno mu diambu di luloba. 5 Vayi Simoni wumvutudila: —A nlongi, builu bumvimba tusedi vayi kadi kiasa tusia baka ko. Vayi sumbu wuthumini, ndieka loza makondi. 6 Baloza makondi ayi babaka zimbizi ziwombo; ayi makondi mawu tsatu makanzuka. 7 Buna batumisa bakundi bawu bobo baba mu nlungu wunkaka muingi biza basadisa. Bayiza ayi minlungu mioso mimiodi miwala zimbizi, ayi tsatu midiama. 8 Bu kamona bobo, Simoni-Piela wufukama va malu ma Yesu ayi wunkamba: —Pfumu, bika wuthatukila bila ndidi nkua masumu. 9 Muaki lukhuku lumbuila va kimosi ayi bakundi bandi mu mona phila zimbizi baloba. 10 Zaki ayi Yowani, bana ba Zebede, bakundi ba Simoni, mamvawu lukhuku lu babuila. Buna Yesu wukamba Simoni: —Bika mona tsisi bila tona buabu wela ba nlobi wu batu. 11 Bu bavutula minlungu miawu ku disimu, basia bika bibioso ayi balandakana Yesu. 12 Lumbu kimosi Yesu bu kaba mu divula dimosi, kuna kutotukila mutu wumosi wuba ayi buazi. Bu kamona Yesu, mutu beni wufukamava ntual'andi vayi wuyinika zizi kiandi mu tsi ayi wunleba: —A Pfumu, enati tidi buna wulenda kuaku kumvedisa! 13 Yesu wunonuna koko kuandi, wunsimba ayi wunkamba: —Nyinga, thidi, vedila kuaku! Mu yina thangu, wuvedila mu buazi buandi. 14 Vayi wunkandika kabika kamba kadi kuidi mutu wumosi mambu mavangimini mu niandi. Vayi wunkamba: —Yenda kimonisa kuidi nganga yi Nzambi ayi nata dikaba dilomba Moyizemu diambu diba kimbangi kuidi bawu. 15 Tsangu yi Yesu yiluta muangana. Diawu minkangu miwombo mi batu bayiza muingi banwa ayi muingi babelusu mu bimbevo biawu. 16 Vayi niandi wuyenda tinina mu bibuangu bisuama mu diambu kasambila. 17 Lumbu kimosi bu kaba longa, Bafalisi ayi minlongi mi mina bobobatotukila mu mala moso ma Ngalili, ma Yuda ayi ma Yelusalemi bayizavuanda vana ayi lulendo lu Pfumu lumonika mu bambevo baba balusanga Yesu. 18 Zimbukila babakala batotuka, banata dikoka mu kimpoyi. Batomba diluaku di kunkotisila mu nzo muingi bantula va ntuala Yesu. 19 Vayi basia baka ko diluaku di kunkotisila mu diambu di nkangu wu batu. Diawu bakumina ku mbata muanzu ayi batobudila divudumu muanzu, bosi, bakulula dikoka beni mu kiphoyi va khatitsika batu, va ntuala Yesu. 20 Yesu bu kamona minu ki batu bobo, wukamba: —Nkundi ama, masumu maku malemvokolo. 21 Minlongi mi Mina ayi Bafalisi batona niunguta ayi bakambasana: —Buna nani mutu wawu wuntuba mamu ma mvuezolo e? Nani beki minsuamu lemvukil masumu? A keti Nzambi kaka e? 22 Vayi Yesu wuzaba mayindu mawu, ayi wuba kamba: —Bila mbi lunyindudila bobo mu mintima mieno e? 23 Mbi bilutidi kambu phasi mu kamba: “Masumu maku malemvokolo” voti “telama kuaku ayi diata?” 24 Vayi muingi luzaba ti muana mutu beki lulendo va ntoto lu lemvukila masumu... Buna wukamba dikoka: —Minu ndikutumina: “Telema, bonga kiphoyi kiaku ayi vutuka ku nzo'aku!” 25 Vana vawu dikoka ditelama, va meso ma batu boso, dibongakiphoyi kiandi ayi divutuka ku nzo'andi. Sumbu kavutuka wulembu kembisa Nzambi. 26 Batu boso basimina, bakembisa Nzambi kutsi boma baba vayi batuba: —Matsiminanga tumueni buabu. 27 Mambu momo bu mavioka, Yesu wuyenda kuandi. Vayi wumona mfutisi wumosi wu ziphaku mu nzila, buna kavuendi mu bilu

kimfutusulungu ziphaku, dizina diandi Levi. Buna wuntela ayi wunkamba: —Wundandakana. **28** Mutu beni wutelama, wubika bima bioso ayi wulandakana Yesu. **29** Buna Levi wukubikila Yesu ndikulu dinneni, ku nzo'andi. Batu bawombo baba yawu va meza. Mu bawu muba mimfutisi mi ziphaku. **30** Bafalisi ayi minlongi mi mina miomi miba mu dingumba diawu mifuema ayi bayuvula minlonguki mi Yesu ti: —Bila mbi lulembo dila ayi nuina va kimosi ayi mimfutisi mi ziphaku miomi, bankua masumu e? **31** Yesu wuba vutudila: —Batu bobo badi nitu yi buvini batombanga munganga ko. Vayi batu badi bimbevo bawu bantombanga munganga. **32** Ndisia kuiza tela batu basonga ko vayi ndiyiza mu diambu di tela bankua masumu. **33** Buna bankaka banyuvula: —Bila mbi minlonguki mi Yowani ayi mi Bafalisi mikukifuisanganzala mu diambu di lusambulu vayi miaku mindia ayi minua e? **34** Yesu wuba vutudila: —A beno lumbanza ti batu bobo batumusu, kuidi ditoko diodi dikuedidi, balenda kukifuisa nzala mu diambu di lusambulu ditoko dikuedidi bu dikidi yawu va kimosi e? **35** Vayi vadi thangu bu bela ku babotula ditoko, buna bosi mu bilumbu binabela kukifuisa nzala mu diambu di lusambulu. **36** Buna wuba kamba nongo yimosi: —Mutu kalendi ko kanzuna tendi kinledi wumona muingi kalondila nledi wunkhulu. Bila buna maka kanzuna nledi wumona ayi tendi kioki kabongidi mu nledi wumona kilendi fuanakana ko ayi tendi kikhulu. **37** Bobuawu, mutu kalendi tula ko vinu kimona mu zitsaku zikhulu bilanganu vinu kimona kilenda kanzuna zitsaku zikhulu. Buna vinu kidukukidi ayi zitsaku zifuidi. **38** Vayi bufueni mu tula vinu kimona mu zitsaku zimona. **39** Kuisi ko mutu wunua vinu kikhulu wubuela tomba diaka nua vinu kimona bila kafueti tuba: vinu kikhulu kilutidi lueki!

6 Kiba lumbu ki saba, Yesu wuviokila mu tsola yi ble. Minlonguki miandi mivela makundi ayi midia mawu. **2** Bafalisi bankaka bayuvula: —Bila mbi lulembo vangila mambu makanduku mu lumbu ki saba e? **3** Yesu wubavutudila: —Lutengi ko mambu Davidi kavanga mu thangu niandi ayi bakundi bandibaba mu nzala e? **4** Niandi wukota mu nzo Nzambi, wubonga mapha matambuku kuidi Nzambi ayi wudia mawu; wukabudila batu bobo baba yandi, ka diambu ko, kasia ba ko minsua bila banganga Nzambi kaka ziba minsua mu dia mawu. **5** Buna wubuela tuba diaka: —Muana mutu niandi Pfumu yi lumbu ki saba. **6** Mu lumbu kinkaka ki saba, Yesu wukota mu nzo yi lukutukunu ayi wutona longa. Muna muba mutu wumosi wuba koko ku lubakala kusioka. **7** Minlongi mi mina ayi Bafalisi basunga Yesu mu tala kani wulendakumbelusa mu lumbu ki saba mu diambu babaka bila kioki balenda kumfundila. **8** Vayi Yesu bu kazaba mayindu mawu, buna wukamba mutu wuba koko kusioka: —Telama, yiza va ntuala batu boso! Mutu beni wutelama. Wuyiza vana. **9** Buna Yesu wuba kamba: —Kiuvu kidi yama ki kuluyuvula: minsua midi mu vanga mambotevoti mambimbi mu lumbu ki saba e? Minsua midi mu vukisa luzingu voti mu kuluvonda e? **10** Buna wuzungisa thalu andi kuidi batu boso baba vana bosi wukamba mutu beni: —Nonuna koko kuaku. Mutu beni wunonuna koko ayi koko kuandi kubeluka. **11** Minlongi mi mina ayi Bafalisi bafuema ngolo ayi bayuvasana bawu na bawu mu zaba diambu mbi balenda vangila Yesu. **12** Muna bilumbu beni, Yesu wuyenda ku mbata mongo mu diambu di sambila. Builu bumvimba kasambidila. **13** Buisi buna bu kia, buna wutela minlonguki miandi ayi wusobula va khatitsik'awu kumi mi miodi. Wuba vana dizina di bamvuala. **14** Mazina mawu mawu mama: Simoni wuka bieka Piela ayi khomb'andi Andele; Zaki, Yowani, Filipi, Balitelemi **15** Matayi, Toma, Zaki muana Alife, Zimoni wuba mu dingumba di ba Zeloti, **16** Yuda muana zaki ayi Yuda Isikalioti, mutu wumvakula. **17** Bu kaba kuluka mongo va kimosi ayi bawu Yesu wutelama va ndimba. Minlonguki miandi miwombo miba vana va kimosi ayi nkangu wuwombo wu batu baba mu zunga kioso ki Yuda, ki Yelusalemi, mu mala ma Tile ayi Sidoni momo madi mu yenda nzadi. **18** Baboso bayiza mu diambu di banwa ayi babelusu mu bimbevo biawu. Bobo bayamusu kuidi ziphevi zimbimbi babeluka. **19** Baboso batomba kunsimba bila lulendo lutotukila mu niandi luba lubelusa batu boso. **20** Buna Yesu wutala minlonguki miandi ayi wuba kamba: —Khini kuidi beno minsukama bila beno luvuidi Kipfumu ki Nzambi. **21** Khini kuidi beno luidi buabu mu nzala bila luela yukutusu. Khini kuidi beno lulembu didi buabu bila luela seva. **22** Khini kuidi beno mu thangu bela ku lulenda, bu bela ku luloza, bu bela ku lufinga, bu bela ku lukuka, bu bela manga mazinga meno banga mazina mambimbi mu diambu di Muana Mutu. **23** Mu lumbu kina buna luela mona khini ayi luela dumuka mu diambu

di khini bila mfutu eno widi wunneni mu diyilu. Bila buawu bobo kuandi bakulu bawu bayamisila mimbikudi. **24** Vayi mabienga kuidi beno zimvuama bila lukitambudidi yeno mbombolo. **25** Mabienga kuidi beno luidi bayukuta buabu bila luela mona nzala. Mabienga kuidi beno lulembu sevi buabu bila luela ba mu kaniki ayi luela dila. **26** Mabienga kuidi beno batu boso bu bela kuluniemisa bila buawu bobobakulu bawu bavangila mimbikudi mi luvunu. **27** —Vayi kuidi beno lunwa, ndikulukamba: luzola bambeni zienu; luvangila mambote bobo bakululendanga; **28** Lusakumuna bobo bakulusinganga; lusambidila bobo bakuluvangilanga mambu mambimbi. **29** Enati mutu wuzubidi mbata mu luvenga lumosi, buela ntambika luvenga lunkaka. Enati mutu wuzionini yunga kiaku, buna kadi ku nkandika kaziona kikhutu kiaku. **30** Vana kuidi woso mutu wukulomba. Enati mutu wuzionini bima biaku, buna kadi kunlomba diaka biawu. **31** Mambu momo lutidi baluvangila, mawu mamveno lufueti vangila bankaka. **32** Enati lunzolanga kaka bobo bakuluzolanga buna mbi lumbaka e? Bila bankua masumu, mamvawu, beta zola bobo baku bazolanga. **33** Enati lumvangila mamboti kuidi bobo bakuluvangilanga kaka mambote, buna mbi lumbaka? Bila bankua masumu mamvawu beta bu vanga. **34** Enati lueta devisa kaka bobo balenda kuluvutudila, buna mbi lumbaka e? Bila bankua masumu mamvawu beta devisa bankua masumu yawu muingi baba vutudila. **35** Vayi beno bika luzola bambeni zienu, luba vangila mambote ayi ludevisa mu kambu ba mayindu keni bela kuluvutudila. Buna mfutu eno welaba wunneni, luela ba bana ba Nzambi yizangama bila niandi veka widi wumbote kuidi bobo bazabanga ko vutula matondo ayi kuidi batu bambimbi. **36** Bika luba batu bambote banga dise dieno widi wumbote. **37** —Lubika sambisa tala mamveno luedi sambusu. Lubika zengila batu nkanu tala mamveno luedi zengulu nkanu. Lulemvukila badienu muingi mamveno balulemvukila. **38** Luvananga buna mamveno bela kuluvana. Bela kuluvana kuku kifuana, kuku kikomana, kinikunu ayi kinsapuka bila bela kulutezila luelo luela dedakana banga lolo lutezila. **39** Yesu wubuela bakamba diaka nongo yayi: —A buevi, phofo wulenda nata phofo yandi e? Buna bawu buadi balenda bua mu dibulu e? **40** Nlonguki kasi viatuka ko nyiyisi andi vayi bu kameni kubuku bu mbote, buna boso kalenda dedakana banga nyiyisi andi. **41** Bila mbi wuntadila kiti kidi mu diesu di khomb'aku vayi ngeyo vekawukadi mona tunga yidi mu diesu diaku e? **42** Voti, buevi wulenda kambila khomb'aku ti: "A khomba bika ndibotula kiti kidi mu diesu diaku!" vayi ngeyo veka wukadi mona tunga yidi mu diesu diaku e? Mutu wu mayuya! Botula nteti tunga yidi mu diesu diaku buna bosi mawumona bumboti mu botula kidi kidi mu diesu di khomb'aku. **43** —Bila kuisi ko nti wumbote wela buta makundi mambimbi ayi nti wumbimbi wulendi buta makundi mambote ko. **44** Bila banzabilanga nti mu makundi mandi. Bila balendi vela ko makundima figi mu nti wu zitsendi ayi balendi vela ko makundi ma vinu mu nti wu zitsolokoto. **45** Mutu wumbote wuntotulanga mambote momo mambanga mu kiuka kimboteki ntim'andi. Mutu wumbimbi wuntotulanga mambimbi mambanga mu kiuka kimbimbi ki ntim'andi bila mutu wuntubanga mambu momo mafulukidi mu ntim' andi. **46** —Bila mbi lukuthedilanga "Pfumu, Pfumu" vayi lukadi vanga mambu momo ndilembu lukambi e? **47** Ndieka kulumonisa buevi budedikinini woso mutu wowo wunkuiza kuidiminu, wulembu wi mambu ndilembu tubi ayi wulembu kumasadila. **48** Niandi dedikini banga mutu wowo wutunga nzo. Wutimuna fondasio yimula ayi wutungila yawu va yilu matadi. Khuka yi nlangu bu yiyiza, yiyiza lumbama muna nzo beni ayi yisia yinikuna ko bila yitungu va yilu matadi. **49** Vayi woso wulembu wi mambu mama ayi wunkambu sadila mambu beni dedikini banga mutu wutunga nzo'andi va mbata ntoto mu kambu fondasio. Khuka yi nlangu bu yiyiza lumbama mu nzo beni, yawu yitumbu bua, mfuilu yi nzo beni yiba yinneni.

7 Bu kamana kamba batu mambu maba yandi, Yesu wuyenda ku Kafalinawumi. **2** Pfumu yimosi yi masodi wuba ayi mvik'andi wuba mu kimbevo, wuba nduka mu fua. Pfumu beni wuba zolanga ngolo mvika beni. **3** Bu kawa tsangu yi Yesu, buna pfumu beni yi masodi wumfidisila bakulutu ba Bayuda muingi banleba kiza belusa mvik'andi. **4** Bu batula vaba Yesu mbadi banleba: —Niandi fueni wumvangila buawu. **5** Bila wunzolanga tsi etu ayi niandi veka wututungila nzo yi lukutukunu. **6** Yesu wuyenda yawu. Buna weka nduka tula ku nzo, pfumu yi masodiwumfidisila bakundi bandi mu kunkamba: —A pfumu, bika kuaku kiyamisa bila ndisi wufuana ko muingi ngeyo wukota mu nzo'ama. **7** Diawu ndisi kuiza kudenginina ko

minu veka vayi tuba kaka diambu dimosi buna kisadi kiama ma kibeluka. 8 Bila minu veka ndidi ku tsi luyalu lu bapfumu ayi mbeki masodi ma ndieta tumina. Minu kamba kuidi wumosi: “Yenda” makenda. Minu kamba kuidi wunkaka: “Yiza” makiea. Minu kamba kuidi mvik'ama: “vanga diadi!”, balavanga diawu. 9 Yesu wusimina buwombo bu kawa mamu ma pfumu yi masodi. Buna wubaluka kuidi nkangu wuba kunlandakana ayi wutuba: —Bukiedika ndikulukamba ndimueni ko, ka diambu ko mu Iseli, minu kinneni banga kiaki. 10 Bamvuala mi pfumu masodi zivutuka kuawu kuna nzo, kuna yiyenda bata mvika beni mu buvini. 11 Mu lumbu kilanda, Yesu wuyenda ku divula dimosi diba bantedilanga Nayini. Minlonguki miandi minlandakana va kimosi ayi nkangu wuwombo. 12 Bu katula va difula di divula, wudengana batu banata mvumbi ku nganda yidivula. Wuba muana wumosi kaka wu difuola. Nkangu wu wombo wu divula wuba yandi va kimosi. 13 Pfumu bu kamona difuola beni buna wummona kiadi ayi wunkamba: —Bika dila. 14 Bosi wufikama vaba kesi yi mvumbi ayi wutetika koko kuandi va mbata kesi beni. Bobo banata kesi batelama. Buna wukamba: —Ndikutumina, muana ditoko, telama kuaku! 15 Zimbukila mutu wuba wufua wuvumbuka, wuvuanda ayi wutona yoluka. Yesu wumvana kuidi ngudi andi. 16 Babo bamona tsisi, bakembisa Nzambi ayi batuba: —Mbikudi wunneni wututotukidi ayi Nzambi wizidi mu sadisa batu bandi. 17 Tsangu yi nsamu wawu yitembakana mu Yuda dioso ayi mu bizunga bizungidila. 18 Minlonguki mi Yowani mimana kamba Yowani mambu moso momo mavioka. Buna wutumisa minlonguki miandi miodi 19 ayi wuba fidisa kuidi Pfumu mu diambu banyuvula: —Bukiedika kuandi ti ngeyo mutu wowo wufueti kuiza voti tufueti vingila wunkaka e? 20 Batu beni bayenda kuidi Yesu ayi bankamba: —Yowani Mbotidi wutututumini. Katu kembi tuyuvula: “ngeyo mutu wowo wufueti kuiza voti tufueti vingila wunkaka e?” 21 Muna thangu yina, Yesu wubelusa batu bawombo baba mu bimbevo ayi mu minsongo. Wubelusa batu bayamusu kuidi ziphevi zimbimbi ayi wuzibula meso ma baphofo bawombo. 22 Buna wukamba kuidi bobo bafidudu: —Luvutuka kudi Yowani ayi lunkamba mambu momo lumueni ayi luwilu; baphofo zilembu moni; makoka malembu diati; batu ba buazi balembu vedusu, batu bafua matu balembu wi, bafua balembu fuluka; nsamu wumboti wulembu longu kuidi batu basukama. 23 Khini kuidi mutu wela manga zimbisa minu kiandi mu diambu diama. 24 Bamvuala zi Yowani bu zivutuka, Yesu wubaka diluaku di yolukila mambuma Yowani kudi nkangu wu batu: —Mbi biobi luyenda tala ku dikanga e? Nti wufioti wulembu vevumunu kuidi phemo e? 25 Vayi buna nani luyenda tale e? Mutu wuvuata minledi mi kitoko e? Tala batu bobo bamvuatanga minledi mi kitoko ayi banzingilanga mu zikhini mu zinzo zi mintinu bankalanga. 26 Vayi buna mbi luyenda tala e? Mbikudi luyenda tala e? Nyinga buawu kuandi vayi ndikulukamba ti niandi viokidi mbikudi. 27 Bila niandi wuyolukulu mu minkanda ti: Tala mfidisidi mvual'ala ku ntual'aku, niandi wela kubika nzil'aku ku ntual'aku. 28 Bukiedika ndikulukamba: mu batu boso bobo babutu kuidi baketo, kuidiko mutu wowo viokidi Yowani. Vayi wulutidi kefa mu kipfumu ki Diyilu wunlutidi. 29 —Batu boso bawa mambu momo ayi mimfutisi mi ziphaku, bazababusonga bu Nzambi bu babotoko kuidi Yowani. 30 Vayi Bafalisi ayi minlongi mi mina, bobo bamanga botoko kuidi niandi, va meso mawu baloza luzolo lu Nzambi. 31 Banga banani ndenda dedikisa tsungi yayi e? Yidedikini banga babani e? 32 Yidedikini banga bana bafioti bavuedi va zandu ayi balembu kambasana bawu na bawu: Beto tulusikidi nsioni vayi lusia kina ko. Tuyimbila minkunga mi mafua vayi lusia dila ko. 33 Bila Yowani wuyiza, kasia dia mampa ko ayi kasia nua vinu ko. Vayi lukamba: “Pheve yibmimbi yidi yandi.” 34 Muana mutu wuyiza; wundia, wunua ayi luntuba: “Niandi nzuna kadi ayi kolu mbungu; nkundi mimfutisi mi ziphaku ayi bankua masumu.” 35 Vayi nduenga yimmonikanga yisonga mu nzila yi bana bandi. 36 Mfalisi wumosi wuleba Yesu mu dia yandi va meza. Yesu wuyenda ku nzo'andi ayi wuvuanda va meza. 37 Zimbukila va totuka nketo wumosi wu divula, wuba nsumuki. Wuzaba ti Yesu vuendi va meza ku nzo yi Mfalisi buna wunata bungu ki wala malasi, bungu beni kivangulu mu ditadi di alabatele. 38 Wutelama ku mbusa malu mandi. Wuba dila ayi matsuela mandi mabua mu malu ma Yesu. Buna wufiona mawu mu zitsuki ziandi. Wufifa malu mandi besi ayi wufukudila mawu malasi. 39 Bu kamona bobo, Mfalisi wowo wutumisa Yesu wuniunguta: enati bukiedika mutu wawu mbikudi nginu bakudingi nani nketowowo wulembu nsimbi nani ayi buevi kadidi; bila nkento nkua masumu. 40 Yesu wunkamba mu mbembo yingolo: —A Simoni, diambu didi yama di kukamba. Buna Mfalisi wumvutudila ti: —A nlongi,

tuba kuaku! 41 Buna Yesu wunkamba ti: —Vaba mutu
wumosi wudevisa zimbongo kuidi batu buadi. Wutheti
wudeva zikhama zitanu zi denali bosi wummuandi
wudeva makumatanu. 42 Sumbu bawu buadi basia ba
ko zimbongo zikumvutudila, buna wubalemvukila.
Mu mpila yaku, mu bawu buadi; nani wela luta
kunzola e? 43 Simoni wuvutula: —Minu mbueni Mutu
wowo wuba pholo yinneni. Buna Yesu wunkamba:
—Bukiedika kuaku tubidi. 44 Bosi wubaluka kuidi
nketo ayi wukamba kuidi Simoni: —Mueni nketo
wawu e? Mu thangu khotidingi mu nzo'aku, wusia
kundatinanga ko nlangu mu diambu ndisukula malu.
Vayi niandi bodisidingi malu mama mu matsuela
mandi ayi fiononingi mawu mu zitsuki ziandi. 45
Wusia ku mfifanga besi ko vayi tona buna khotidingi,
niandi kakadi vonga mu lembu kafifanga malu mama
bibesi. 46 Wusia dukulanga ko mafuta ku ntu ama
vayi niandi dukudingimalasi mu malu mama. 47
Diawu ndikukambila ti masumu mawombo momo
mabedi yandi malemvokolobila wumonisina luzolo
luwombo. Vayi mutu wowo beta lemvukila fioti, niandi
mamvandi fioti kaka keti zodila. 48 Bosi wukamba
nketo: —Masumu maku malemvukulu. 49 Batu bobo
baba yandi va meza bakambasana bawu na bawu ti:
“Buna nani mutu wawu wulemvukila masumu?” 50
Vayi Yesu wukamba nketo: —Minu kiaku kivukisidi;
yenda mu ndembama!

8 Bosi Yesu wuyenda mu mavula ayi mu mala
mu yamikisa ayi mu samuna Nsamu Wumboti
wu Kipfumu ki Nzambi. 2 Kumi bamvuala buadi
banlandakana va kimosi ayi ndambu baketo
bobokabelusa bu bayamusu kuidi ziphevi zimbimbi
ayi bobo kabelusa mu zimpasi. Baketo beni bawu
baba: Maliya baba ntedilanga Maliya muisi Mangadala.
Mu niandi katotula ziphevi tsambudi zimbimbi, 3
Zana nketo Suza mutu wuba lundanga bima bi Elode,
Suzani ayi bawombo bankaka baba kunsadisanga mu
bima biawu. 4 Nkangu wuwombo wu batu wuyiza
kutakana. Batu beni batotukila mu mavula mavombo.
Buna Yesu wuba samunia nongo yayi: 5 —Nkuni
wumosi wuyenda ku muanga mbongo andi. Mu
thangu kaba muanga mbongo andi, ndambu yi zitheti
yibua mu ndambu yi nzila. Batu badiatila ziawu ayi
zinuni zidoda ziawu. 6 Ndambu yinkaka yi zitheti
yibua va matadi. Bu zimena, zivika yuma bilavasia
ba mbozi ko. 7 Zinkaka zibua va zitsendi. Zitsendi
ziyunduka va kimosi ayi mintuidilavayi zitsendi
zifietikisa miawu. 8 Vayi zinkaka zibua va ntoto
wumboti. Zimena ayi zibuta makundi. Kadika luteti
lubuta khama yinkaka yi zitheti. Buna katuba mambu
momo, wuyamikina: —Woso widi matu ma wila buna
bika kawa. 9 Minlonguki miandi minyuvula tsundu yi
nongo yoyi. 10 Buna wuba kamba: —Beno lutambula
diluaku di zabila matsueki ma Kipfumu ki Nzambi
vayi kuidi bankaka mambu mama mafueti yolokolo
mu zinongo muingi ka diambu kobalembu tadi vayi
bakadi mona; ka diambu ko balembu wa vayi balendi
sudika ko. 11 —Luwa tsundu yi nongo yayi: mbongo
yawu mambu ma Nzambi 12 Mu ndambu nzila yidi
batu beti wanga mambu ma Nzambi vayi satana
wunkuizanga ayi wunzionanga mawu mu mintima
miawu mu diambu di kuba kandika babika wilukila
muingi bedi vuka. 13 “Mbongo yibua va matadi”
yidi batu beti wanga mambu ma Nzambiayi beti
tambulanga mawu mu khini vayi basiko mianzi. Minu
kiawu kizingilanga ko. Mu thangu yi thotolo bavika
kukitabilanga. 14 “Mbongo yibua va zitsendi” yidi
batu bobo bawa mambu ma Nzambi ayi bayenda
kuawu. Vayi bafietukusu mu diambu di mayindu,
bamvuama ayi makhini ma luzingu. Babutanga ko
mimbutu milenda yela. 15 Bosi “mbongo yibua va ntoto
wumbote” yidi batu bobo bawa mambuma Nzambi,
balunda mawu mu ntima wukambulu mayuya ayi
wumbote. Bawu bambutanga mimbutu bu bavibididi.
16 —Mutu bu kalemisini muinda, kalendi kuwufukidila
nzungu kovoti kuwutula ku tsi mbuka; vayi va yilu
meza kafueti wutula mu diambu di bobo bankota
bamona kiezila. 17 Bila mamo masuama mafueti ba va
kiesila; mamo masueku mafueti zabakana ayi totuka
va nganda. 18 Diawu lulubuka mu mpila lulembu wila
bila bela buela vana kuidi mutu wowo beki vayi kudi
mutu wowo kambulu bela kunziona, ka diambu ko,
biobi kambanza ti bidi yandi. 19 Ngudi yi Yesu ayi
bakhomba bandi bayiza kuidi niandi vayi basianunga
ko fikama va kaba mu diambu di nkangu wu batu.
20 Buna bankamba: —Ngudi aku ayi bakhomba ziaku
badi ku nganda ayi batidi kumona. 21 Yesu wuba
vutudila: —Bobo beti wanga mambu ma Nzambi ayi
bansadilanga mawu bawu ngudiama ayi bakhomba
ziama. 22 Lumbu kimosi Yesu wukuma mu nlungu
va kimosi ayi minlongukimiandi, buna wuba kamba:
—Bika tusabukanu ku disimu dinkaka di mbu. Buna
batula ku ngingi nlangu. 23 Bu baba vuila, Yesu wuleka

tulu. Zimbukila vuka kimosi kingolo kitonamu mbu, nlangu wutona wala mu nlungu ayi mu ziphasi miba. **24** Minlonguki mifikama vaba Yesu, minkotula mu yamikina: —A nlongi, A nlongi tueka fua! Wukotuka ayi wutemina vuka ayi mayo ma mbu. Buna biawu bilembama ayi ndembama yivutuka. **25** Buna wukamba minlonguki miandi: —A kuevi kuidi minu kieno e? Vayi bawu bamona tsisi ayi basimina. Ayi bayuvasana bawu na bawu ti: —Buna nani niawu wuntumina vuka ayi nlangu, ayi biawu binkutumukina e? **26** Batula mu zunga ki basi Ngalasa, kitalani ayi ngalili **27** Yesu bu kakuluka va disimu buna mutu wumosi muisi divula beniwuba ayi ziphevi zimbimbi tona thama wuyiza kundengana. Pheni nkua kaba kibanga; kaba vuandanga ko mu nzo vayi ku biziami kaba vuandanga. **28** Bu kamona Yesu, wubua va ntual'andi ayi wutuba mu mbembo yi ngolo: —A diambu mbi tuidi betu yaku, ngeyo muana Nzambi yizangama e? Wundemvukila, kadi kundiamisa. **29** Wutuba bobo mu diambu Yesu wutumina mpeve yimbimbi yitotuka mu mutu wowo. Bila tona thama, mpeve beni yimbila. Buna mutu beni baba kunkanganga ayi kunkebilanga mu zisieni ayi bisengo mu malu vayi wuba kubi tabunanga ayi mpeve yimbimbi yiba kunnatanga mu bibuangu bisuama. **30** Yesu wunyuvula: —Dizina diaku nani e? Niandi wuvutula: —Lengio. Bila ziphevi ziwombo zimbimbi zikota mu mutu beni. **31** Ziphevi zimbimbi beni zileba Yesu muingi kabika kuba tuma benda ku diyenga. **(Abyssos g12)** **32** Nkangu wu zingulu wuba dia vana mbata mongo. Ziphevi zimbimbizileba Yesu muingi zikota mu zingulu beni. Buna wuba vana minsua. **33** Ziphevi zimbimbi zitotuka mu mutu ayi zikota mu zingulu. Muna yina thangu nkangu wu zingulu wunengumuka mu mongo nate ziyiza bua mu mbu. Buna zidiama. **34** Mu thangu minsungi mi zingulu mimona mambu momo mavioka, mitina ayi miyenda kamba mambu beni ku divula ayi mu zitsola. **35** Batu bayiza tala mambu momo mavioka. Bayiza vaba Yesu ayi bamona mutuwowo wutotulu ziphevi zimbimbi buna kavuendi va malu ma Yesu. Wuvuata minledi ayi diela diandi diduka. Buna bamona boma. **36** Batu bobo bamona mambu beni baba kamba buevi bu vukila mutu wowo wuyamusu kuidi ziphevi zimbimbi. **37** Vana vawu batu ba zunga ki Ngelasa bu bamona boma bu ngolobuna baleba Yesu kabotuka mu zunga kiawu. Niandi wukuma mu nlungu ayi wuvutuka. **38** Mutu wowo wukulu mu ziphevi zimbimbi wuleba Yesu muingi kanlandakanavayi Yesu wumvutula ayi wunkamba: **39** —Vutuka ku nzo'aku ayi samuna mambu moso Nzambi kavangidi. Buna mutu beni wuyenda, wuyemikisa, mu divula dioso, mambu Yesu kamvangila. **40** Bu kavutuka, nkangu wu batu wuyakula Yesu bila batu boso baba kumvingila. **41** Tala mutu wumosi dizina diandi Yayilusi. Niandi wuba pfumu yi nzo yi lukutukunu, wuyiza ayi wubua va malu ma Yesu, wunleba mu diambu kiza ku nzo andi **42** bila muan'andi wumosi kaka wunketo, wuba nduka-nduka kumi mimvu miodi wuba nduka mu fua. Bu kaba kuenda vayi nkangu wu batu wumfietikisa. **43** Nketo wumosi wuba kimbevo kiviokanga menga; kumi mimvu miodi kabedila kimbevo beni ayi wumana fukisa bima biandi bioso kuidi minganga. Vayi kadi munganga wumosi kasia nunga ko mu kumbelusa. **44** Wufikama ku manima ma Yesu ayi wusimba tsongi nledi andi. Vana vawu menga makangama. **45** Buna Yesu wuyuvula: —Nani wutsimbidi. Baboso bamanga kuawu kikinina. Diawu Piela kankambila va kimosi ayi bobo baba yandi: A Nlongi, nkangu wu batu wuzungididi ayi wufietikisidi ku zindambu zioso. **46** Vayi niandi wuvutula: —Mutu wumosi wutsimbidi bila nzebi ti lulendo lutotukidi mu munu. **47** Nketo beni bu kamona ti kalendi suama ko, buna, wuyiza ayi lunkuku, wufukama va malu ma Yesu. Wusudikisa va ntuala wu batu boso bila kiokikansimbila ayi buevi kabelukididi. **48** Yesu wunkamba: —A muan'ama wunketo, minu kiaku kivukisidi, yenda mu ndembama. **49** Buna kamanisini ko tuba, mutu wuba kuidi pfumu nzo yilukutukunu wuyiza ayi wunkamba: —Muan' aku wunketo fuidi, bika buela yamisa nlongi. **50** Yesu bu kawa bobo, wukamba Yayilusi ti: —Bika mona boma vayi wilukila kaka bila muan'aku wunketo wela beluka. **51** Bu katula ku nzo, wukandika batu boso babika kota mu nzobotula kaka Piela, Yowani, Zaki ayi dise ayi ngudi yi muana ndumba. **52** Batu boso badila ayi banionga mu diambu diandi ayi wuba kamba: —Bikanu dila bila kadi fua ko, tulu tuandi kalekidi. **53** Batu baba kunsekinina bila bazabati fuidi. **54** Buna Yesu wusimba koko ku muana ndumba ayi wutuba mu mbembo yingolo: —Muan'ama, telama kuaku. **55** Buna wufuluka ayi wutelama; Yesu wuvana minsua mu diambu bamvana bidia. **56** Zimbuta zi muana ndumba zisimina. Yesu wuba kandika babika kambakadi kuidi mutu wumosi mambu maviokidi.

9 Yesu wukutikisa kumi mimvuala miodi ayi wuba
vana lulendo ayi luyalu lu totudila ziphevi zioso
zimbimbi ayi lubelusila bambevo. **2** Bosi wuba tuma
benda yamikisa luyalu lu Nzambi ayi wuba tuma
babelusa bambevo. **3** Wuba vana zithumunu ziazi:
—Kadi nata kadi kiasa mu nzila: kadi nata nkawa,
kadi tsaku, kadi khuta, kadi zimbongo. Kadi mutu
kanata kikhutu kiviakisa. **4** Yoso nzo luela kota buna
luvuanda muna nate luela botuka va divula beni. **5**
Enati bamengi kulutambula buna mu thangu luela
totuka mu divula beni, buna luba kukumuna mbungi-
mbungi yi malu meno muingi kiba kimbangi kuidi
bawu. **6** Buna miyenda. Midiengila mu mala moso.
Milonga nsamu Wumbote ayi mibelusa bambevo
mu bibuangu bioso. **7** Nyadi Elode wawu zitsangu
zi mambu mamo mavioka, wukiyamisangolo. Bila
bankaka batuba: “Yowani niandi wufulukidi mu
bafua!” **8** Vayi bankaka: “Eli niandi wumonikini.” Vayi
bankaka “Niandi widi mbikudi wumosi mu mimbikudi
mikhulu, niandi fulukidi.” **9** Vayi Elode wuba tuba:
—Keti minu veka ndizengisa Yowani ntu! Vayi buna
nani mutuwowo, ndilembu wilanga mambu momo?
Buna wutomba nzila mu kummona. **10** Mimvuala
mivutuka ayi mivumbudila Yesu kipholo ki mamo
mivanga; wuba nata va lutengo ku ndambu divula
dibeti tedila Betisayida. **11** Vayi nkangu wu batu bu
bazaba nsamu beni, buna banlandakana. Yesu wuba
yakula, wuba yolukila nsamu wu kipfumu ki Nzambi
ayi wu belusa batu baba tsatu yi belusu. **12** Buisi
buna bueka yila, kumi mimvuala miodi va kaba ayi
minkamba: —Vutula nkangu wu batu muingi benda
mu mala ayi mu zitsola zifikimini mu diambu babaka
bidia ayi minleku bila va buangu kikambulu batu
tuidi. **13** Vayi Yesu wuba kamba: —Luba vananu beno
veka bidia. Vayi bawu bavutula: —Mampa matanu
kaka madi yeto ayi zimbizi zizole zi nlangu. Mananga
tidi beto veka tuenda sumbi bidia mu diambu di
batu boso baba e? **14** Bila nduka-nduka mili tanu
yi babakala yiba vana. Yesu wukamba minlonguki
miandi: —Luba vuandisa mu makabu ma makumatanu
ma batu. **15** Buawu mivanga ayi mivuandisa batu boso.
16 Buna Yesu wubonga mampa beni matanu ayi zimbizi
beni zizole zi nlangu. Wumvumbula meso ku Yilu,
wusakumuna mawu bosi wubukuna mawuayi wuvana
mawu minlonguki miandi mu diambu bakabudila
nkangu wu batu. **17** Bawu boso badia ayi bayukuta. Mu
bitini bisiadidila, batota kumi bipani biodi. **18** Lumbu
kimosi Yesu kaba sambila va lutengu, minlonguki
miandi miba yandi va kimosi. Buna wuba yuvula:
—Buevi batu beti tubanga; minu ndidi nani e? **19**
Minlonguki mimvutudila: —Bankaka beta tuba widi
Yowani Mbotikii; bankaka Eli; bankakabeta tuba widi
wumosi mu mimbikudi mi tsi khulu wufulukidi. **20**
Buna wuba yuvula: —Vayi benu veka, lueta tuba
ti minu ndidi nani e? Buna Piela wumvutudila:
—Ngeyo widi Klisto, wu Nzambi. **21** Buna Yesu wuba
kamba: —Lubika kamba mambu mama kadi kuidi
mutu wumosi. **22** Buna wubuela diaka: —Muana Mutu
kafueti mona ziphasi ziwombo ayi bakulutu ba batu,
bapfumu zi zinganga ayi minlongi mi mina miela
kunloza. Wela vondu vayi wela fuluka mu lumbu
kintatu. **23** Buna wukamba batu boso ti: —Enati mutu
tidi kundandakana buna kafueti kukizimbakana niandi
veka vayi kabonga dikulusi diandi kadika lumbu ayi
kandandakana. **24** Bila woso tidi keba luzingu luandi
wela luzimbisa vayi wosowela luzimbisa mu diambu
diama, buna wela luvukisa. **25** Enati mutu beki ntoto
wumvimba vayi wukizimbisidi voti wukibivisidiniandi
veka, buna ndandu mbi kambaka e? **26** Enati mutu
wumfuididi tsoni voti fuidi tsoni mu diambu di mambu
mama, buna Muana mutu wela kumfuila tsoni bu kela
kuizila mu nkembu'andi, mu nkembo wu Tata ayi
wu zimbasi zinlongo. **27** Bukiedika ndikulukamba ti
batu bankaka badi vava balendi ba fuako nate bela
mona kipfumu ki Nzambi. **28** Dinana di bilumbu bu
bivioka, landila mambu momo, Yesu wubonga Piela,
Yowani ayi Zaki ayi wuyenda ku mbata mongo mu
kuenda sambila. **29** Mu thangu kaba sambila, zizi
kiandi kikituka, minledi miandimieka miphembi dio
lio, milezama banga lusiemo. **30** Batu buadi baba solula
yandi: Moyize ayi Eli. **31** Mu bawu mu monika nkembo.
Bayolukila lufua lolo kela dukisa ku Yelusalemi. **32**
Piela ayi bakundi bandi buadi baba baleka. Mu thandu
bakotuka, bamona nkembo wu Yesu ayi bamona batu
beni baba buadi baba yandi. **33** Mu thangu batu
beni baba nduka vambana ayi Yesu, Piela wunkamba:
—Pfumu, bulutidi mboti tukala kuetu vava. Tueka
tunga zinzozitatu zikapu: yimosi mu diambu diaku,
yimosi mu diambu di Moyize, yimosi mu diambu di
Eli. Vayi kasia zaba ko mambu momo katuba. **34** Buna
wukidi tubi, dituti dimosi diyiza ayi diba fukidila.
Buna minlonguki mimona tsisi mu thangu mikota
mu dituti. **35** Buna mbembo yitotuka mu dituti beni
yiwakana: —Niandu niandi Muan'ama wundisobula,

lunwila! 36 Mbembo yoyo bu yiwakana, Yesu niandi veka wusiala. Vayi bawu baba dio sui; Mu bilumbu bina basia yolukila ko kadi kuidi mutu wumosi mambu momo bamona. 37 Mu lumbu kilanda bu baba kuluka mongo, nkangu wu batu wuyiza dengana Yesu. 38 Muna nkangu beni mutotukila mutu wumosi wuyamikina: —A Nlongi, ndikuleba, tala muan'ama wubakala. Wawu kaka muana widi yama. 39 Mpeve yawu kumbuila, buna muana wunyamikinanga. Mpeve beni yinkuntutumunanga, yikuntotulanga difulu ayi bu yimeni kumvongisa bunabosi yinkumbikanga. 40 Ndebidingi minlonguki miaku muingi miyitotula vayi misi nunganga ko. 41 Buna Yesu wuvutula: —Tsungi yikambulu minu ayi yimbimbi! Zithangu zikua ndielakadilanga yeno diaka va kimosi? Zithangu zikua ndiela buela kangilanga ntima mu bila kieno e? Buna wukamba mutu beni ti: —Tuala muan'aku vava! 42 Mu thangu muana kaba fikama, mpeve yimbimbi yinlumba va ntotoayi yitona kuntutumuna ngolo. Buna Yesu wutemina mu kingolo mpeveyimbimbi. Buna wubelusa muana wubakala ayi wutambika wawu kuidi Siandi. 43 Babo basimina mu diambu di bunneni bu Nzambi. Buna babo bakidi simina mu diambu di mambu moso momo Yesu kaba vanganga, buna wukamba minlonguki miandi: 44 —Lulunda bumbote mama luwilu bila Muana Mutu weka yekulu mu mioko mi batu. 45 Vayi minlonguki misia sudika ko mambu momo. Baba suekila tsundu yi mambu beni mu diambu mibika sudika. Ayi mimona tsisi mu yuvula tsunduyi mambu momo. 46 Ziphaka zitotuka mu bawu na bawu mu diambu di zaba nani lutidi munneni. 47 Yesu bu kazaba mayindu mawu ma mintima miawu, wubonga muanalezi, wuntedimisa va ndambu andi 48 ayi wuba kamba: —Woso mutu wunyakula muana wawu mu dizina diama buna minu kuandi kayakudi. Ayi woso wundiakudi buna yakudi diaka mutu wowo wuntuma. Bila woso lutidi keva mu beno, buna niandi lutidi munneni. 49 Buna Yowani wunkamba: —A nlongi, tumueningi mutu wumosi wulembu totulanga ziphevizimbimbi mu dizina diaku. Vayi tunkandikidingi bila kadiatanga yetu va kimosi ko. 50 Vayi Yesu wumvutudila ti: —Lubika kunkandika bila woso kambulu bumbeni kudi beno buna ku ndambu eno kadi. 51 Thangu yoyi Yesu kafueti kuendila ku diyilu bu yifuana, bunawubaka lukanu lu kuenda ku Yelusalemi. 52 Wufidisa mimvuala ku ntual'andi. Buna miyenda mikota mu buala bumosi bu Samali mu diambu minkubikila nleko. 53 Vayi basi Samali bamanga ku ntambula bila ku Yelusalemi kaba kuenda. 54 Minlonguki miandi, Zaki ayi Yowani, bu mimona bobo, mituba: —Pfumu, tidi tutumina mbazu, yintotukila ku diyilu, yibuila batu baba muingi yiba yoka? 55 Vayi Yesu wubaluka ayi wuba temina. 56 Buna bayenda ku buala bunkaka. 57 Buna bakidi mu nzila mutu wumosi wuyiza kamba Yesu: —Nlongi thidi kulandakana koso ku wunkuenda. 58 Yesu wumvutudila: —Mimbaku midi ayi minsuku miawu momo mieta leka ayi zinuni zidiayi zindiala ziawu vayi muana mutu kasi ko buangu kivundisila ntu andi. 59 Yesu wukamba kuidi wunkaka: —Ngeyo ndandakana. Vayi mutu beni wumvutudila: —A Pfumu, phani minsua ndienda tuami ziki siama. 60 Buna Yesu wunkamba: —Bika bazika batu bawu bafua vayi ngeyo yenda samuna Kipfumu ki Nzambi. 61 Wunkaka diaka wunkamba: —A Pfumu, ndiela kulandakana vayi bika theti ndienda vanimboti zitsuka kuidi dikanda diama. 62 Vayi Yesu wumvutudila: —Mutu wowo simbidi tsengu mu sala mu tsola vayi tedi ku manima, kasi fuana ko mu diambu di Kipfumu ki Nzambi.

10 Momo bu mavioka, Pfumu wusobula diaka lusambudi lu makumi ayi minlonguki miodi; wuba tuma buadi-buadi muingi bantuaminina ku ntuala mu mavula moso ayi mu bibuangu bioso biobi niandi veka kafueti viokila. 2 Wuba kamba: —Makundi meka mawombo mu ndima vayi bisadi bidi bifioti. Diawu luleba Pfumu yi ndima muingi kafidisa bisadi mu ndim'andi. 3 Tala minu ndiludidisidi banga mameme va khatitsika memvu. 4 Lubika nata kadi photimoni, kadi sakosi, kadi zisapatu ayi lubika vana kadi mutu mbote mu nzila. 5 Bu luela kota mu nzo yimosi, lutuba theti: “Bika ndembama yiba mu nzo yayi”. 6 Enati mutu wundembama wudi mu nzo beni buna ndembama yeno yela ba mu niandi vayi enati buawu ko buna ndembama beni yela luvutukila. 7 Buna luvuanda mu nzo beni, ludia bidia bela kuluvana ayi lunuanduinu bena kuluvana bila “kisadi kifueni mu tambula mfutu andi.” Lubika ba ti lueka nzo yayi, luedi mu nzo yina. 8 Mu dioso divula di lunkota ayi enati baluyakudi buna ludia bioso bela kuluvana, 9 lubelusa bambevo ziela ba muna ayi luba kamba: “Kipfumu ki Nzambiki lufikimini.” 10 Vayi mu dioso divula di lunkota ayi enatibamengi kuluyakula buna lutotuka mu zinzila zi divula beni ayi lutuba: 11 “Ka

diambu ko mbungi-mbungi yi divula dieno yinemi mu malumeto, tueka yikukumuna; vayi luzaba diadi ti Kipfumu ki Nzambi ki fikimini." 12 Ndikulukamba ti mu lumbu kina, thumbudulu yi divula dina yelaviatuka thumbudulu ui Sodoma. 13 Mabienga kuidi ngeyo Kolazini! Mabienga kuidi ngeyo Betesayida! Bila enati bikumu bivangulu va khatitsik'eno biawu bivangulu ku Tile ayi ku Sidoni, nganu thama batu ba mavula beni babalula mavanga mawu ayi mu monisa buawu mu vuata zitsaku ayi mu kivinda dibombi. 14 Vayi mu lumbu ki tsambusu, thumbudulu yeno yela viatuka yi Tile ayi yi Sidoni. 15 A ngeyo Kafalinawumi, ngeyo wummuena ti wela tombulu nateku diyilu e? Wela kululu nate ku tsi yi bafua! (Hadēs g86) 16 Buna wubuela diaka: —Woso mutu wukuluwila buna minu kuandi kawilu; ayi woso mutu wululozidi buna minu kuandi kalozidi vayi woso mutu wundozidi buna lozidi mutu wowo wuthuma. 17 Lusambudi ayi minlonguki miodi mivutuka, khini ayi mituba: —A Pfumu, ka diambu ko ziphevi zimbimbi zitutumimini beto kuzivana zithumunu mu dizina diaku. 18 Niandi wuba vutudila: —Ndimueni satana wubuidi va tsi banga lusiemo. 19 Tala; ndiluveni lulendo lu diatila zinioka, zikhutu ayi kipfumu va lulendo loso lu mbeni ayi kadi kima kimosi kilendi kuluvanga mbimbi ko. 20 Muaki lubika mona khini mu diambu ziphevi zilutumimini vayi lumona khini mazina meso bu madi masonama ku Diyilu. 21 Muna thangu beni, Yesu wumona khini mu Mpeve ayi wutuba: —A Tata, Pfumu yi Diyilu ayi yi ntoto, ndikukembisa bila wusuekamambu mama kuidi batu banduenga ayi badiela vayi wumonisini mawu kuidi bana balezi. Nyinga, tata, mu luzolo luaku buawu bobo wumuenina. 22 Dise diama dindiekudila mambu moso kuisi ko mutu zebi muana botula kaka Dise. Kuisi ko mutu zebi Dise botula kaka Muana ayi woso-woso mutu wowo Muana katidi monikisa Dese. 23 Bu kabaluka kuidi minlonguki miandi, buna wuba kamba va bawu veka: —Khini kuidi batu balembu moni mambu momo lulembo moni! 24 Bila bukiedika ndikulukamba mimbikudi miwombo ayi mintinumiwombo mizola mona mambu momo lulembo moni vayi misia mamona ko; mizola wa mambu momo lulembo wi vayi misia mawa ko. 25 Nlongi wumosi wu Mina wutelama ayi wuyuvula Yesu kiuvu mu kumfiela ayi wunkamba: —A nlongi, diambu mbi mfueti vanga muingi ndibaka luzingu lukalimani e? (aiōnios g166) 26 Yesu wumvutudila: —A mambu mbi masonama mu mina? Mambu mbi wuntanganga muna e? 27 Niandi wumvutudila: —Fueti zola Pfumu Nzambi aku mu ntim'aku wumvimba, mu muel'akuwumvimba, mu zingolo ziaku zioso, mu mayindu maku moso ayi fueti zolandiaku banga bobo weta kukizodila ngeyo veka. 28 Yesu wumvutudila: —Ngeyo vutudi bumboti, vanga buawu buna wela zinga. 29 Vayi nlongi wu mina beni wuzola kukinungisa, wubuela yuvula Yesu: —A buna nani ndiama e? 30 Buna Yesu wumvutudila: —Kuba mutu wumosi wuba ku Yelusalemi wuba kuenda ku Yeliko; wudengana mivi. Minziona bima biandi bioso; minlueka miyenda kuawu ayi mimbika weka nduka fua. 31 Vayi nganga Nzambi yimosi yiviokila mu nzila beni, wumona mutu beni vayi wuzengisa ku ndambu yinkaka ayi wuyenda kuandi. 32 Bobuawu, wumosi mu dikanda di Levi wutula vana buangu beni, wumona mutu beni, wuzengisa ku ndambu yinkaka ayi wuyenda kuandi. 33 Vayi muisi Samali wumosi wuba viokila vana, wutula va ndambu vaba mutu beni. Bu kamona mutu, wummona kiadi. 34 Wufikama va kaba, wutula mafuta ayi vinu mu zimputa ziandi ayi wuzizinga ziphasima. Bosi wuntula va yilu mpund'andi, wunnata ku nzo yi banzenza ayi kuna kansadisa bumboti. 35 Mu lumbu kilanda, wubonga denali biodi, wuvana biawu kuidi pfumu yi nzo yi banzenza ayi wunkamba: "Sadisa bumbote mutu wawu. Zimbongo zioso wela fukisa va yilu, minu veka ndiela kuvutudila ziawumu thangu ndiela vutuka." 36 Buna Yesu wubuela diaka: —Kuidi ngeyo, mu bawu batatu nani wumonikini ndiandi kuidi mutu wowo wuvangu phasi kuidi mivi e? 37 Buna nlongi wu mina beni wuvutula: —Mutu wowo wummona kiadi. Buna Yesu wunkamba: —Yenda ayi vanga banga mutu wuna. 38 Buna bakidi mu nzila, Yesu wukota mu buala bumosi. Kunakuba nketo wumosi, dizina diandi Malite, wunyakula ku nzo'andi. 39 Wuba ayi khomb' andi yinketo, dizina diandi Maliya. Niandi wuyiza vuanda va malu ma Yesu ayi wuba lembu kawanga mambu matuba Yesu. 40 Vayi Malite wukiyekula mu bisalu biwombo. Buna wufikama vaba Yesu ayi wunkamba: —A nlongi, disi kuvanga phasi ko mu mona ti khomb'ama wundiekudidi bisalu bioso e? Nkambi kiza tsadisa. 41 Vayi Yesu wumvutudila: —Malite, Malite, ngeyo weka mayindu ayi wulembo kukiyamisamu diambu di mambu mawombo! 42 Vayi diambu dimosi kaka dilutidi mfunu. Maliya niandi sobudi kukukimbote ayi balendi kunziona kiawu ko.

11 Bu kaba sambila va buangu kimso; bu kamanisa, nlonguki andi wumosi wuyiza ayi wunyuvula: —A Pfumu, wutulongisa sambila banga Yowani bu kalongisila minlonguki miandi. **2** Buna wuba vutudila: —Mu thangu lunsambila, lutubanga: Tata, Bika dizina diaku diba dinlongo Bika Kipfumu kiaku kiza **3** Wutuvana, kadika lumbu, bidia bioni bifueni **4** Wutulemvukila masumu meto bila beto mamveto tueti lemvukila bobo bakutu vangilanga mambimbi ayi kadi kutubika tubua mu phukumunu. **5** Buna wubuela diaka: —Zimbukila mutu wumosi mu beno widi ayi nkundi andi, ayi wedi va khatitsika builu mu kunkamba: “A nkundi ama, ndevisa mapha matatu **6** bila nkundi ama wumosi meba mu nzietolo weka yama kuna nzo vayi ndisi ko kadi kima ki kunyakudila.” **7** Vayi mutu wowo widi mu khati nzo maka mvutudila: “Bila kundiamisa, muelo wukangimininingi ayi bana bama ayi minu veka tukilekidingi; diawu ndilendi kotuka ko mu diambu ndivana mawu.” **8** Bukiedika ndikulukamba, kadiambu ko kalendi kotuka ko mu diambu di kumvana mawu bila kadi nkundi andi vayi wela kotuka bila mutu wunawulembu nyamisa, buna wela kumvana bibioso, boso buididi mfunu andi. **9** —Diawu ndikulukambila ti: lulomba ayi luela tambula; lutomba ayi luela bakula; lukokuta ayi luela zibudulu. **10** Bila woso wunlombanga niandi wuntambulanga; woso wuntombanga niandi wumbakulanga ayi woso wunkokutanga niandi wunzibudulungu. **11** Nani mu beno, madise, lenda vana muan'andi nioka bu kanlombidi mbizi yi nlangu e? **12** Voti kumvana khutu niandi bu kanlombidi diki e? **13** Buna enati beno batu bambimbi luzebi vana bana beno bima bimbotebuna dise dieno didi ku diyilu wela luta vana Mpeve yinlongo kuidi bobobakunlombanga yawu. **14** Buna wutotula mpeve yimbimbi yi dibaba. Mpeve yimbimbi bu yitotuka, dibaba dieka yoluka ayi nkangu wu batu wusimina. **15** Vayi ndambu yi batu mu bawu batuba: —Keti mu lulendo lu Belezebuli, pfumu yi ziphevi zimbimbi, kalembo totudila ziphevi zimbimbi. **16** Bankaka mu kumfiela banlomba dimbu kintotukila ku diyilu. **17** Vayi kazaba mayindu mawu, buna wuba kamba: —Kipfumu kioso kivasukidi kiawu veka kifueti muangana ayi nzo yivasukidi yawu veka yifueti bua. **18** Enati satana vasukidi niandi veka, buna buevi kipfumu kiandikilenda zingila e? Bila beno lulembo tubi ti mu lulendo lu Belezebuli ndilembo totudila ziphevi zimbimbi. **19** Enati bukiedika ti mu lulendo lu Belezebuli ndilembo totudila ziphevi zimbimbi, buna nani wuvana bana beno lulendo lutotudila ziawu e? Diawu bela ba mazuzi meno. **20** Vayi enati mu lulendo lu Nzambi ndilembu totudila ziphevi zimbimbibuna luzaba ti kipfumu ki Nzambi kieka vadi beno. **21** Mutu widi ngolu ayi widi binduanina bifuana bu kalembu sungi nzo'andi buna bima biandi bidi mu ndembama. **22** Vayi enati vatotukidi mutu wunlutidi ngolu ayi wunnungini buna ma kanziona binduanina biandi bioso bi kabedi tudilanga diana, ma kanziona bima biandi bioso ayi ma kakabula biawu. **23** Woso kambulu ku ndambu ama buna mbeni ama, ayi woso wunkamba kupika yama buna niandi lembu sasikisa. **24** —Mu thangu mpeve yimbimbi yitotukidi mu mutu, buna yindiengilangamu bibuangu biyuma mu tomba luvundulu vayi enati yikadi baka buangu, buna yintubanga: “Bika ndivutuka mu nzo'ama yoyi nditotukila.” **25** Bu yivutukidi buna yimbabanga nzo'andi yinkombulu ayi yikubulu bumboti. **26** Bosi yimvutukanga ayi yimbonganga tsambudi di ziphevi zinkaka, zimviatukidi nganzi. Bu zikotidi buna zinkalanga muna. Buna khadulu yi zimunina yi mutu wowo yilutidi biva ayi yina yithete. **27** Muthangu kaba tuba bobo, nketo wumosi wuba muna nkangu wuyamikina: —Khini kuidi nketo wubuta ayi wuyemika. **28** Vayi Yesu wumvutudila: —Khini kuidi bobo beti wanga ayi beti tumukinanga mambu ma Nzambi. **29** Nkangu wu batu bu wukutakana, buna wutuba: —Tsungi yayi yidi tsungi yimbimbi yilembo tombi dimbu. Dimbu ... Yilendi tambula dimbu dinkaka ko boyula kaka ko botula kakakioki ki Zonasi. **30** Bila banga bubela Zonasi dimbu kuidi basi Ninive, buawu bobo Muana Mutu kela bela dimbu kuidi batu ba tsungi yayi. **31** Mu lumbu ki tsambusu, ntinu wu nketo wu Sude wela telama va kimosiayi batu ba tsungi yayi ayi wela bazengila nkanu. Bila niandi wubaku tsongi ntoto mu diambu di kuiza wa malongi ma diela ma Salomo. Muaki tala mutu widi vava viatukidi Salomo. **32** Mu lumbu ki tsambusu basi Ninive bela telama va kimosi ayi batu ba tsungi yayi ayi bela bazingila nkanu bila bawu babalula mavanga mawu bu bawa malongi ma Zonasi. Muaki vava vadi mutu wuviatukidi Zonasi. **33** Kuisi ko mutu bu kameni lemisa muinda, wuntulanga wawu va buangu kisuama voti ku tsi katini. Vayi wuntulanga wawu va yilu meza mu diambu babo bankota mu nzo bamona kiezila kiandi. **34** —Meso

maku mawu muinda mu nitu aku. Mu thangu meso maku madi mamboti buna nitu aku yimvimba yidi mu kiezila. Vayi enati madi mambimbibuna nitu aku yimvimba yidi mu tombi. **35** Diawu lubuka mu diambu di kiezila kidi mu ngeyo kibika kituka tombi. **36** Diawu enati nitu aku yimvimba yidi mu kiezila, mu kambu ndambu yi nitu mu tombi buna yela ba yikienzuka ngolo banga mu thangu muinda wukukienzulanga mu nlaki andi. **37** Bu kaba yoluka, Mfalisi wumosi wuntumisa mu dia ku nzo'andi. Bu kakota wuvuanda va meza. **38** Mfalisi bu kamona bobo, wusimina bila Yesu kasi kisukula ko tuamina kadia. **39** Buna Pfumu wunkamba: —Bena Bafalisi lunsukulanga bumboti va mbata yi kopo ayi yi dilonga vayi mu khati lufulukidi ayi mayindu ma buivi ayi mambimbi. **40** Beno luidi bivulu! Mutu wowo wuvanga va mbata kasia vanga ko mu khati e? **41** Luvana bima biobi bidi yeno kuidi minsukami buna bosi bima bioso biela ba bivedila. **42** Vayi mabienga kuidi beno Bafalisi bila lumvananga kuku ki kumi ki mintindu mioso mi biti ayi ki “meti ayi li” vayi lunlenzanabusongaayi luzolo lu Nzambi. Nganu mawu mama mambu lufueti vanganga ayi kadi zimbaka mana. **43** Mabienga kuidi beno Bafalisi bila lunzolanga vuanda mu bibuangubinzitusu mu zinzo zi zikhutukunu; lunzolanga baluvaninanga mbotimu bibuangu bi batu bawombo. **44** Mabienga kuidi beno! Ludedikini banga mabumbi mankumbu monika; batu balembu madiatidila mu kambu zaba. **45** Vana vawu nlongi wumosi wu mina wuyuvula Yesu ti: —Nlongi, bu wulembu tubi mambu momo buna beto kuandi wulembo fingi. **46** Buna Yesu wumvutudila ti: —Mabienga ayi kuidi beno minlongi mi mina bila lueta kuika batu bizitu bidi zitu mu nata vayi beno veka kadi nlembo eno wumosi wusimbanga ko bizitu beni. **47** Mabienga kuidi beno bila lueta tunga mabumbi ma mimbikudi ayi bakulu beno baba vonda. **48** Lueta telimina mavanga ma bakulu beno kimbangi ayi lueti monangakhini. Bila bawu baba vonda vayi beno luntunganga mabumbi mawu. **49** Diawu nzayilu yi Nzambi yitubila ti: “Ndiela kuba fidisila mimbikudi ayi bamvuala, bela vondabankaka ayi bela yamisa bankaka.” **50** Muingi menga ma mimbikudi mioso matengulu tona va vangimina ntoto mela tombulu va tsungi yayi **51** tona mu menga ma Abeli nate mu menga ma Zakali, mutu wowo bavondila va khatitsika diziku dinyokulungu makaba ayi nzo Nzambi. Bukiedika ndikulukamba mambu moso momo mela builu batu ba tsungi yayi. **52** Mabienga kuidi beno minlongi mi Mina, beno luziona tsabi yinzayilu. Kadi sia ti beno veka lu kotanga ko vayi lunkandikanga bobo bazola kota. **53** Bu kabotuka vana, minsoniki ayi Bafalisi batona kumfietikisaayi banzonzisa mu mambu mawombo; **54** banlekila mintambu; batomba diambu dilenda totukila mu munu'andi muingibabaka bila ki kumfundila.

12 Muna thangu yina, nkangu wu batu wuwombo-wombo wukutakana, babandiatasana bawu na bawu mu malu. Buna Yesu wutona kamba theti minlonguki miandi: —Lulubukila luvi lu Bafalisi. Mayuya mawu luawu luvi beni. **2** Bila kuisi ko diambu disuama diela kambu zabukusu voti kuisi ko matsueki mela kambu zabakana. **3** Diawu mambu moso luyolukila mu tombi mela wakakana ku kiezila ayi momo luyolukila va dikutu, mu bivinga, mela yamukusu ku mbata muangu. **4** Ndikulukamba, beno bakundi bama, lubika mona tsisi bobo balenda vonda nitu bila bawu vonga bobo balendi buela vanga diambu dinkaka ko. **5** Vayi ndieka kulumonisa bobo lufueti mona tsisi: Lutina mutu wowo beki lulendo lu lozila ku bulungi bu kameni vonda. Bukiedikandikulukamba, niandi mutu lufueti mona tsisi. **(Geenna g1067)** **6** Basumbisanga ko zitsiodila zitanu mu zimbongo zizole zi bisengo e? Vayi Nzambi kasi zimbakana ko kadi yimosi mu zizioso. **7** Ayi zitsuki zi mintu mieno zidi zitangu. Lubika mona tsisibila lulutidi nkangu wu zitsiodila mu luvalu. **8** Bukiedika ndikulukamba ti woso mutu wela kuntelimina kimbangi vameso ma batu, muana mutu mamvandi wela kuntelimina kimbangi va meso ma zimbasi zi Nzambi. **9** Vayi woso mutu wela kuthunuka va meso ma batu, mamvama ndielakuntunuka va meso ma zimbasi zi Nzambi. **10** Woso mutu wela yolukila mambimbi mu diambu di Muana mutu wela lemvukulu vayi woso mutu wela finga Mpeve yinlongo kalendi lemvukulu ko. **11** Mu thangu bela kulunata va ntuala zinzo zi lukutukunu, va ntualamazuzi ayi va ntuala bapfumu, lubika ba mayindu mu zaba buevi luelakukitabila ayi diambu mbi luela vutula ayi buevi lueta yolukila. **12** Bila Mpeve yinlongo wela kuluvana mambu momo luela tuba mu thangu yina kaka. **13** Mutu wumosi wuba muna nkangu, wukamba Yesu: —A nlongi, khambila khomb'ama tukabana yandi kiuka. **14** Vayi Yesu wumvutudila: —A Nkundi ama, nani wumbiekidi

zuzi dieno voti nkabudi wu kiuka kieno e? 15 Bosi wuba kamba: —Lulubuka luedi ba tsuina yi phila yina bila luzingu lu mutu luisi ko mu tezo ki bima biandi. 16 Buna wuba kamba nongo yayi: —Zitsola zi mutu wumosi wu busina zibutu ngolo. 17 Buna mutu beni wuyindula mu ntim'andi ti: “Mbi mfueti vanga? Bila ndisi ko bibuangu biobi mfueti lundila mbongo ama! 18 Buna wukamba, tala diambu diodi ndieka vanga: Ndieka tiolumuna bilundulu biama ayi ndieka tunga bilutidi tola. Muawu ndiela lundila mbongo'ama yoso ayi bima biama. 19 Buna ndiela kamba muel'ama: A muel'ama: bima biwombo bieka yaku mutezo ki mimvu miwombo. Vunda kuaku, dia, nua ayi mona khini.” 20 Vayi Nzambi wunkamba: “vungisi! Builu buabu kuandi maba lomba muel'aku! Buna bima bioso biobi wukubikidi biela ba bi nani e?” 21 Buawu bobo buididi mutu wunyidikanga busina mu diambu di niandiveka; vayi kasi sina ko mu mambu ma Nzambi. 22 Yesu wukamba minlonguki miandi: —Diawu ndikulukambila; lubika bela luzingu mayindu mu diambu di biobi luela dia; lubika bela nitu mayindu mu diambu di biobi luela vuata. 23 Luzingu luviatukidi bidia ayi nitu yi vuatukidi minledi. 24 Lutala zinuni ziozi beti tedilanga “minganga”, zikunanga ko ayi zitotanga bidia ko; zisi ko kadi nzo voti lundulu vayi Nzambi wukuzidikila. Keti beno luvalu luidi viokila zinuni. 25 Nani mu beno, mu diambu di mayindu mandi, lenda buela yika luzingu luandi ntela e? 26 Enati luisi ko kadi lulendo mu mambu mama mafioti, buna bila mbi luididi mayindu mu diambu di momo mankaka e? 27 Lutala biteka; buevi bieti kudilanga, bisalanga ko, bitungangako vayi ndikulukamba, banza Salomo munkembo andi woso kasia vuata banga kiteka kimosi ko mu biteka biobi. 28 Enati Nzambi wuvuatisa kunusu kidi buabu ku tsola vayi mbazi ki lozolo ku mbazu. Buna buevi kela luta kuluvuatisila beno batu ba minu kifioti e? 29 Lubika banga mayindu mu diambu di tomba biobi luela dia ayi luela nua e? Lubika kukiyamisa mu mambu momo. 30 Bila Bapakanu ba ntoto bawu bantombanga mambu moso momo. Vayi Dise dieno zebi ti mfunu luvuidi bima biobi. 31 Vayi lutomba kipfumu kiandi buna bima bioso biobi bela kulubuedila biawu. 32 Bika mona tsisi, ngeyo nkangu wu mameme! Bila Dise dieno dimuenikhini mu kuluvana kipfumu. 33 —Sumbisanu bima biobi bidi yenu ayi lukabudila minsukami. Bika lukikubikila ziphotomoni ziozi kazi fuanganga ko ayi lukikubikila kiuka, mu diyilu, kioki kakilendi suka ko, bila kuna muivi kalendi kukiyiba ko ayi zitselele zilendi bunga ko. 34 Bila koso kiudi kiuka kiaku kuna kuidi ntim'aku. 35 —Luba bakubama mu kisalu ayi bika minda mienu milema. 36 Banu banga bisadi bimvingila pfumu awu mu yoso thangu bu kayendaku nyengo wu makuela, mu diambu bu kela vutuka ayi kela kokuta, bisadi biandi biela kunzibudila. 37 Khini kuidi bisadi biobi Pfumu awu bu kela vutuka, wela kuiza bata badi bakubama. Bukiedika ndikulukamba, niandi wela vuata minledi mi kisaluayi wela vuandisa bisadi biandi va meza wela fikama ayi wela kuba tudila bidia. 38 Kiza va midi mi phipa voti va nkielo wu buisi, wukuiza babati buna badi bakubama, buna khini kuidi bisadi bina. 39 Vayi luzaba kueno ti enati pfumu yi nzo zebi thangu mbi muivikankuizila, nganu wuleka nkielo ayi kasia tala ko bayiba nzo andi. 40 Beno mamveno, banganu bakubama bila mu thangu yoyi lunkambubela mayindu yawu yinkuizila muana mutu. 41 Piela wunyuvula: —A Pfumu, tubidi nongo yoyo mu diambu di beto kaka voti mu diambu di batu boso e? 42 Pfumu wuvutula: —Buna nani kisadi kikuikama ayi ki diela kioki Pfumu kavana minsua mu yadila bisadi binkaka bi nzo andi mu kuba vananga kuku kiawuki ble mu thangu yifuana e? 43 Khini kuidi kisadi kioki, pfumu andi bu kela vutuka, wela buanu wunsala, boso bu kantumina. 44 Bukiedika ndikulukamba pfumu andi wela kumvana minsua mu yadilabima biandi bioso. 45 Vayi enati kisadi beni yindudi mu ntim' andi ti: “Pfumu amakakadi vika vutuka” ayi tonini yamisa bisadi bi babakala ayi bi bakieto, tonini dia, nua ayi kolu, 46 pfumu yi kisadi kina wela kuiza, mu lumbu kioki kela kambu bela mayindu ayi mu thangu yoyi kakambulu zaba. Buna pfumu andi wela kunloza ayi wela kumvana thumbudulu yi ngolo va kimosi ayi bakambulu bakuikama. 47 Kisadi kioki kizaba luzolo lu Pfumu andi vayi kasia kubama ko ayi kasia vanga ko boso buididi luzolo lu pfumu andi, wela zububikoti biwombo. 48 Vayi kisadi kioki kikambu zaba luzolo lu Pfumu andi ayi vengi mambu makalenda zubulu bikoti, wela zubu bikoti bifioti. Bila bela tomba biwombo kuidi mutu wowo bavana biwombo, ayi kuidimutu wowo bayekudila biwombo bela tombulu biwombo. 49 —Mbazu ndiyizidi loza va ntoto ayi diambu mbi nzodidi enatimbazu beni yikikuikulu? 50 Vayi vadi mbotokolo yimfueti botama ayi ndikidi ku tsi mayindu nate yela vangama. 51 —Beno lumbanzila

ti minu ndembama ndineti vava ntoto e? Nana vayi khabunu. **52** Bila tona buabi, enati batu batanu badi mu nzo, bela ba bavasana: batatu bela ba ku ndambu yimosi bosi babuadi bela ba ku ndambu yinkaka. **53** Dise diela fuemina muana wubakala ayi muana wubakala welafuemina Dise. Ngudi wela fuemina muana wunketo ayi muana wunketo wela fuemina ngudi. Nzitu wunketo wela fuemina nketo wu muan' andi ayinketo wu muana wela fuemina nzitu andi wunketo. **54** Bosi Yesu wubuela kamba nkangu wu batu: —Bu lueti monanga dituti ku ndambu wesite, buna lueti tuba: "mvula ma yinoka", buna bobo bueta bela. **55** Bu lueti monanga phemo wu sude weka vevumuka, buna luetituba: "muini mawu ba wu ngolo"; buna bobo bueta bela. **56** Bankua mayuya! Luzebi bakula bidimbu bi ntoto ayi bi diyilubuna buevi lunkambu bakudilanga thangu yayi e? **57** —Bila mbi lunkambu sudikilanga, mu beno veka, mambu masonga e? **58** Diawu bu lulembu yendi ku tilibinadu ayi mutu wowo wufundidibuna nuana mu dedikisa mambu beni bu lukidi mu nzila. Bila nganu wela ku funda kuidi zuzi ayi niandi wela kuyekula mu mioko mi masodi ayi mawu mela kukotisa mu nloko. **59** Muaki bukiedika ndikukamba wulendi totuka muna ko nate wela futazimbongo zioso zi tsuka.

13 Mu thangu yina ndambu yi batu bankaka baba vana, bankamba mambu momo mavioka momo matedi basi Ngalili bobo Pilatu kavondusu bu kasobikisamenga mawu ayi makaba mawu. **2** Yesu wuba vutudila: —Benu lumbanza ti basi Ngalili bobo bamueni ziphasi ziphila yoyo mu diambu babedi bankua masumu viokila basi Ngalili bankaka e? **3** Buawu ko ndikulu kamba, vayi enati beno lukadi balula khadulubuna beno mamveno phila yimosi luela fuila. **4** Voti kumi dinana di batu bobo babuilu banga ki Silowe, bu kibavonda, beno lumbanza ti bawu baluta ba batu bambimbi viokilabatu bobo bamvuandanga ku Yelusalemi? **5** Nana ndikilukamba, vayi enati lukadi balula khadulu buna beno mamveno phila yimosi luela fuila. **6** Buna, wuba kamba nongo yayi: —Mutu wumosi wuba ayi nti andi wu figi wukunu mu ndim'andiyi vinu. Wuyiza tomba muawu makundi vayi kasia baka ko. **7** Buna wukamba kisadi kiba nsalanga mu ndima beni: "Tala, wawu mvu wuntatu ndimeni tombila makundi ma figi mu nti wawu vayi kadidikundi ndibakanga ko. Kuanga kuandi wawu, bila mbi wulembu bungila kuandi buangu ki ntoto mu phamba e?" **8** Vayi kisadi beni kimvutudila: "A pfumu, bika wutadidila diaka wawu mvu wawu nate ndiela mana balula ntoto muyenda nti ayi ndiela mutula mbozi. **9** Mananga wela buta makundi mu mvu wunkuiza. Enati buawu ko buna wela kuanga wawu." **10** Yesu bu kaba longa, mu lumbu ki saba, mu nzo yimosi yi lukutukunu, **11** tala, nketo wumosi wuba muna wuba ayi yimbimbi yi kimbevo mu tezo ki kumi dinana di mimvu. Nketo beni wuba wukomvama; kadi baka bu luliminina. **12** Yesu bu kammona, buna wuntela ayi wunkamba: —A nketo, kululu mu kimvevo kiaku! **13** Buna wuntetika mioko ayi vana vawu wululama ayi wukembisa Nzambi. **14** Vayi pfumu yi nzo yi lukutukunu wufuema mu diambu di Yesukabelusa nketo beni mu lumbu ki saba; buna wubaluka kuidi nkangu ayi wutuba: —Bilumbu bi kisalu bidi bisambanu; luizanga mu belusu mu bilumbu bina vayi bika mu lumbu ki saba. **15** Vayi Pfumu wumvutudila: —Luidi bankua mayuya! Kadika mutu mu beno kaniangunanga ko ngombi andi voti mpund' andi, mu dikulu mu lumbu ki saba ayi kuzinatangamu kuzi nuikina e? **16** Ayi nketo wawu widi muana wu nketo wu Abalahami. Tala kumi dinana di mimvu dimeni vioka tona Satana kankangila, buna disi fuana ko mu ku nnianguna mu lumbu ki saba e? **17** Bu kaba tuba mambu momo buna bambeni bandi zioso zifua tsonivayi nkangu woso wumona khini mu diambu di mambu momo ma nkembo momo mavangimina mu niandi. **18** Buna Yesu wukamba: —Mu mbi mu dedikini kipfumu ki Nzambi ayi mu mbi ndenda ku kidedikisila e? **19** Kidedikini banga dikundi di mutalide di loza mutu mu tsol'andi. Dikundi beni diyunduka, dikituka nti. Zinuni ziyiza tungila madianza mawu mu bitafi biandi. **20** Buna wubuela diaka: —Mu mbi ndenda dedikisila Kipfumu ki Nzambi e? **21** Kidedikini banga luvi lubonga nketo, wusobikisa luawu mu bitezo bitatu bi falina nate yimana funa. **22** Yesu wuviokila mu mavula ayi mu mala; wulonga muawu bu kalandakana nzil'andi mu kuenda ku Yelusalemi. **23** Buna mutu wumosiwunyuvula: —A pfumu, bati buna batu bafioti kuandi bela vuka e? **24** Buna wuba vutudila: —Bika lunuana mu kotila mu luelo wufioti bila ndikulukambababawombo bela tomba mu kota vayi bela nunga ko. **25** —Pfumu yi nzo bu kela telama ayi bu kela zibika muelo, enati ku nganda luela batakana, luela kokuta ayi luela leba: "A Pfumu, wutuzibudila".

Buna niandi wela ku luvutudila: “Ndisi zaba ko kuevi lubedi e?” **26** —Buna luela tuba: “Keti beto tudia ayi tunua yaku va kimosi. Keti ngeyo wulonga mu zinzila zietu...” **27** Buna wela vutula: “Bukiedika ndikulukamba ndisi zaba ko kuevi lubedi. Luthatukila beno boso bisadi bi mambimbi.” **28** Kuna kuela ba bidilu ayi nkuetosolo wu meno mu thangu luela mona Abalahami, Isaki ayi Yakobi ayi mimbikudi mioso mu Kipfumu ki Nzambi, vayi, benu luela lozo ku nganda. **29** Batu bela ba ku Esite ayi ku Wesite, ku Node ayi ku Sude bela vuanda mu Kipfumu ki Nzambi. **30** Buna tala vadi batsuka bela ba batheti ayi batheti bela ba batsuka. **31** Mu lumbu kina, Bafalisi bayiza ayi bankamba: —Katuka vava ayi yenda kuaku bila Elode tidi kuvonda. **32** Vayi Yesu wuba vutudila: —Yendanu lukamba mbaku wuna ti: “Tala ndilembo totula ziphevi zimbimbi ayi buabu ndilembu belusa bambevo. Vayi mbazi ayi lumbu kintatu mbanisini kuama. **33** Vayi mfueti diata buabu mbazi ayi lumbu kina bila buisi fuana kombikudi kafuila ku nganda yi Yelusalemi.” **34** —A Yelusalemi! A Yelusalemi, divula dimvondanga mimbikudi ayi minlozilanga matadi bobo bakufidisilanga. Zikhumbu zikua ndizola kutikisilabana baku banga tsusu bu kankutikisilanga bana bandi ku tsi mavavi mandi vayi lumanga kuenu! **35** Vayi tala beka kuluyekudila nzo eno. Ndikulukamba ti lulendi buela kumbona ko nate luela tuba: Bika kasakumunu mutu wowo wunkuizila mu dizina di Pfumu.

14 Lumbu kimosi ki saba, Yesu bu kakota mu dia ku nzo yi pfumuyimosi yi Bafalisi, buna bobo baba muna baba kuntala bumboti. **2** Tala mutu wumosi wuba kimbevo kimvimbu wuba va ntual'andi. **3** Buna Yesu wuyuvula minlongi mi Mina ayi Bafalisi ti: —Minsua midi mu belusa mutu mu lumbu ki saba e? **4** Baba kuawu dio sui. Buna Yesu wusimba mutu beni, wumbelusa ayi wumvutula. **5** Bosi wukamba batu baba vana: —Nani mu beno wuidi muan'andi voti ngombi' andi vayi zimbukila yidodukidi mu dibulu, wunkambu vika ku yitapula mu lumbu ki saba e? **6** Basia vutula kadi diambu ko mu mambu momo. **7** Muaki wukamba nongo yimosi mu diambu di bobo batumusubu kamona buevi baba sobudilanga bibuangu binzitusu; ayi wuba kamba: **8** —Mu thangu bela kutumisa ku nyengo wu makuela buna bika kuenda vuanda va meza va buangu ki nzitusu, ayi zimbukila mutu wumosiwulutidi minsua wutumusu kuidi mutu wowo wutumisa **9** bila buna mutu wowo wulutumisa ngeyo ayi niandi wela kuiza ayi kukamba: “vana buangu kiaku kuidi mutu wawu”. Buna wela monazitsoni kuenda vuanda ku buangu kitsuka. **10** Vayi bu bela kutumisa yenda ayi vuanda ku buangu kitsuka mu diambu mutu wowo wulutumisini bu kela kuiza wela ku kamba: “A nkundi ama, yiza vuandi vava”. Buna wela zitisu va ntuala batu bosobela ba yaku va meza. **11** Bila woso wukukinangikanga wela kululu ayi woso wukukikululanga wela nanguku. **12** Buna wukamba mutu wowo wuntumisa: —Ngeyo tumisa batu mu dia va muini voti va masika kadi tumisa bakundi baku, bakhomba ziaku, bambuta ziaku voti bamvuama bafikimini yakutala mamvawu babika kutumisa muingi bavutudila mambu momo wuba vangila. **13** Vayi mu thangu wumvangisa nyengo, bufueni wutumisa minsukami, babela binama, bantiudikanga, baphofo. **14** Ngeyo wela ba mu khini bila batu bobo basi ko kadi kiasa mu diambu bavutudila mambu momo wuba vangila. Buna Nzambi wela kumfuta mu lumbu kioki basonga bela fuluka. **15** Buna mutu wumosi mu bobo baba va meza, bu kawa mambu momowukamba Yesu ti: —Khini kuidi mutu wowo wela dia mu Kipfumu ki Nzambi! **16** Yesu wumvutudila: —Mutu wumosi wuvangisa nyengo wunneni, wutumisa batu bawombo. **17** Thangu yi dia bu yifuana, wufidisa kisadi kiandi mu diambu kakamba batu batumusu ti “yizanu bila mamo makubinini.” **18** Vayi babo balomba nlemvo. Wutheti wunkamba: “Tsola ndisumbidi ayi mfueti kaka kuenda kuyitala, diawu ndemvukila.” **19** Wunkaka wukamba: “Dikundi di zingombi ndisumbidi, ziawu ndieka kuenda makisa, diawu wundemvukila.” **20** Wunkaka wukamba: “Bosi kuandi ndikuedidi, diawu ndilendi baka bu kuizila ko.” **21** Kisadi beni bu kivutuka, kiyiza kamba Pfumu andi mambu moso mama. Buna pfumu yi nzo beni wufuema ayi wukamba kisadi kiandi: “Yenda nsualu mu zinzila ayi mu bina bi zinzila zi divula ayi tuala vava: minsukami, babela binama, baphofo ayi bantiudikanga...” **22** Buna kisadi beni kiyiza kunkamba: “A pfumu matumininginga mavangimini vayi bibuangu bikidi.” **23** Buna pfumu andi wumvutudila: “Yenda mu zinzila, mu yenda ziphangu kuika batu biza koti mu diambu di nzo' ama yifuluka. **24** Bila bukiedika ndikulukamba kadi mutu wumosi mu bobo batumusu kalendi dia ko.” **25** Nkangu wu batu wuba wuwombo wuba kuenda

nlandakananga. Buna Yesu wubaluka kuidi nkangu ayi wuba kamba: 26 —Enati mutu wizidi kuidi minu ayi enati kakadi lenda siandi, nguandi, nketu'andi, bana bandi, bakhomba bandi zi babakala ayi bakhomba bandi zi baketo, nkutu ayi luzingu luandi veka buna kkalendi banlonguki ama ko. 27 Woso wunkambu nata dikulusi diandi ayi wunkambu kundandakana, kalendi ba nlonguki ama ko. 28 Bila nani buna luidi bu katidi tungisa nzo yi banga wunkambu tuama vuandanga mu yindula thalu yela fua mu nzo beni mu diambu di zaba kani lenda manisa kisalu beni. 29 Bila enati kakadi nunga mu manisa thungulu andi bu kamanisini tula zifundasio buna batu boso bobo bela kummona, bela kunsekinina 30 bu bela tuba: “mutu wawu wutona tungisa nzo vayi kasia nunga ko manisa yawu”. 31 Voti ntinu mbi wowo tidi nuanisa ntinu wunkanka mvita wunkambu tuama vuandanga mu yindula kani mu dikumi mili di masodi buna lenda nungamu nuanisa mutu wowo wunkuiza kuidi niandi ayi makumuadi ma mili e? 32 Enati buawu ko buna bu kakidi thama buna makafidisa mvualakuidi ntinu wunkaka ayi kunyuvula mambu mafueni mu kotisa ndembama. 33 Diawu woso kuandi buna luidi wunkambu yekula bima bioso bidi yandi buna kalendi ba nlonguki ama ko. 34 —Tsalu kidi kima kimboti vayi enati yizimbisidi lueki luandi bunabuevi balenda vutudila lueki beni e? 35 Yisiedi kadi mfunu ko kani mu ntoto voti mu mbozi, yifueti kaka lozu ku nganda. Woso widi matu mawila buna bika kawa.

15 Mimfutisi mi ziphaku ayi bankua masumu bayiza kutakana vaba Yesu, muingi banwa. 2 Bafalisi ayi minlongi mi mina baniunguta ayi batuba: —Mutu wawu wunyakula bankua masumu ayi wundia yawu va kimosi! 3 Buna Yesu wuba kamba nongo yayi: 4 —Nani mutu mu beno buna luidi vuidi khama yimosi yi mameme vayi zimbukila zimbisidi dimeme dimosi, wunkambu sia yekula luvua ayi vua lu mameme mankaka muingi kenda tombi diodi dizimbala, nate kela dimona e? 5 Bu kadi bakudi, buna mu khini kela kuditudila va mavangiti mandi. 6 Niandi tula ku nzo'andi, buna wela tumisa bakundi bandi ayi bobo bafikimini yandi ayi wuba bakamba: “bila lumona yama khini va kimosi bila ndimueni dimeme diama dizimbala.” 7 Ndikulukamba ti khini yela ba mu Diyilu mu diambu di nkua masumuwumosi bu kabaludi mavanga mandi yela viokakana ayi yoyi yidi mu tala luvua ayi vua lu basonga bakambulu kuawu mfunu wu balula mavanga mawu. 8 —Voti nketo mbi wowo vuidi dikumi di zimbongo zi bisengo vayi zimbisidi sengo kimosi, wunkambu lemisanga muinda ayi wunkambu kombulanga nzo ayi wunkambu tombanga bumboti sengo kiandi nate kammonakiawu e? 9 Bu kamueni kiawu, buna wela kutikisa bakundi bandi ayi bobo bafikimini yandi ayi wela bakamba: “bika lumona yama khini va kimosibila ndimueni sengo kiama ki zimbongo kioki kizimbala.” 10 Bobuawu ndikulukamba ti khini yiwombo yidi kuidi zimbasi zi Nzambi nkua masumu wumosi bu kabaludi mavanga mandi. 11 Buna wubuela tuba diaka: —Vaba mutu wumosi wuba ayi bana buadi babababakala. 12 Nleki wunkamba dise diandi: “a tata, bika wuphana ndambu ki kiuka kiama!” Buna dise diba kabudila kiuka kiandi. 13 Ndambu yi bilumbu bu bivioka, nleki wutota bima biandi ayi wuyenda mu tsi yi thama. Kuna kamana fukisila bima biandi bioso mu luzingu lu divunzi. 14 Bu kamana fukisa bibio, buna kanda kingolo ki nzala ki yiza bua mu tsi beni ayi wutona mona nzala. 15 Buna wuyenda sonama mu kisalu kuidi pfumu yimosi yi tsiyina. Buna pfumu beni wumfidisa ku zitsola ziandi mu diambu kenda sunganga zingulu. 16 Buna wuzola kuandi wesa dikutu diandi mu dianga bidia bi zingulu vayi kadi mutu kasia kumvana biawu ko. 17 Buna wutona yindula mu tsi andi ntima: “bisadi bioso bi dise diama bindianga boso buididi luzolo luawu vayi minu kuaku ndilembu fua nzala! 18 Ndieka telama, ndieka kuenda kuidi dise diama ayi ndielakunkamba: Tat'ama, ndivodidi masumu kuidi Nzambi ayi kuidi ngeyo. 19 Ndisi fuana diaka ko bathedila muan'aku vayi bika wuthangila banga kisadi kiaku.” 20 Buna wutelama ayi wuyenda kuidi siandi. Buna wukidi thamasiandi wummona ayi kiadi kingolo kimbuila. Buna wuyenda dengana nsualumuan'andi, wumbumbakana ayi wumfifa bibesi. 21 Buna muana wunkamba: “Tata ndivodidi masumu kuidi diyilu ayi kuidi ngeyo, ndisi fuanadiaka ko bathedila muan'aku.” 22 Vayi dise dikamba bisadi biandi: “Lusia nsualu, lutuala kikhutu kilutidi kitoko ayi lumvuatisakiawu; lumvuatisa pheti mu nlembo ayi lumvuatisa zisapatu. 23 Bika lutuala muana wungombi wu mafuta ayi luvonda wawu. Tudianu ayi tuvangisa nyengo; 24 bila muan'ama wawu wubedi wufua vayi wufulukidi; wubedi wuzimbala ayiwumonikini.” Buna batona nyengo mu khini. 25 Mu thangu yina, muan'andi

wu nkulutu wuba sala ku tsola. Bu kaba vutuka ayi bu kafikama ayi nzo wuwa miziki ayi makinu. **26** Buna wutumisa kisadi kimosi ayi wunyuvula keni mambu mbi malembu vioki kuna. **27** Kisadi beni kimvutudila: “Keti khimb'aku niandi vutukidi. Dise diaku divondisidi muana ngombi wu mafuta bila wummueni wumvimba ayi wukambu kimbevo.” **28** Buna nkulutu wufuema ayi wumanga kota. Siandi wutotuka ayi wunleba. **29** Vayi niandi wumvutudila: “Tala, mimvu miwombo ndimeni kusadila vayi kadi khumbu yimosi ndisia tinguna ko zithumunu ziaku, ayi kadi khumbu yimosi wusia kuphana ko muana khombo muingi ndimona khini va kimosi ayi bakundi bama. **30** Vayi muan'aku, mutu wowo wumana sikisa kiuka kiaku va kimosi ayi bandumba zi leta bu kizidi, buna vondisidi muana ngombi wu mafuta mu diambu diandi.” **31** Siandi wumvutudila: “A muan'ama, ngeyo zithangu zioso widi yama va kimosi mu ayi bima biosobiobi phuidi ngeyo vuidi biawu. **32** Vayi mboti mu vangisa nyengo ayi mona khini bila khomb'aku yayiwubedi wufua ayi wufulukidi, wubedi wuzimbala ayi monikini.”

16 Yesu wukamba minlonguki miandi: —Mutu wumosi wuba busina buwombo, wuba ayi dikalaka diandi, vayi batu bayiza funda dikalaka diandi ti niandi wufukisidi busina buandi. **2** Buna pfumu andi bu kantumisa buna wunyuvula: “mambu mbi momondilembu wanga mu diambu diaku e? Vumbula kipholo mu zaba bueviwukebidi kisalu kiaku bila wulendi buela ba nkebi wu bima biama ko.” **3** Buna nkebi wu bima wuyindula mu ntim'andi: “diambu mbi ndiekavanga e? Bila buabu pfumu ama weka kumbotula, ndilendi buela kebangabima biandi ko. Ndilendi salanga ntoto ko bila ndisi ko ngolo; tsoni mu kuenda lombanga. **4** Buabu mbakudi diambu mbi ndieka vanga muingi batu baba kundiakulanga mu zinzo ziawu bu bela kumbotula mu kisalu.” **5** Vana vawu wutumisa batu boso baba zipholo kuidi pfumu andi. Wuyuvula wutheti: “Kikua fueti futa pfumu ama e?” **6** Mutu beni wumvutudila ti: “Makumuandi ma mangungulu ma mafuta.” Nkebi beni wunkamba: “tamla nkanda wowo wusonika, wawu vuanda vovo, tula nsuala ayi sonikati dikumi di mangungulu.” **7** Bosi wukamba wunkaka: “Ngeyo kikua fueti futa e?” Niandi wumfutudila ti: “Zikhama zitanu zi zitsaku zi ble.” Buna nkebi beni wunkamba mutu beni ti: “bonga nkanda wowo wusonika ayi sonika zikhama ziya.” **8** Buna pfumu beni wuniemisa nkebi wowo wukambu kiedika mu philadiela diandi di kasadila. Bila, mu mambu mawu veka, batu ba thanguyayi balutidi bana ba kiezila mu diela. **(aiōn g165)** **9** Ayi minu ndikulukamba ti mboti lusadila kimvuama ki ntoto muingi lubaka bakundi mu diambu dieno veka muingi mu thangu kiela manababa kuluyakula mu zinzo zi mvu ka mvu. **(aiōnios g166)** **10** Woso mutu widi wukuikama mu bima bifioti buna widi diaka wukuikama mu bima biwombo. Ayi woso kambulu wukuikama mu bima bifioti kalendi ba wukuikama ko mu bima binneni. **11** Enati lusi ko bakuikama mu kimvuama kikambulu kisonga buna nani wela kuluyekudila kimvuama kikiedika e? **12** Enati luisi ko bakuikama mu bima bingana buna nani wela kuluvana bima bieno veka e? **13** —Kuisi ko kisadi kilenda sadila bapfumu buadi. Bila bukiedika wela lenda pfumu yimosi ayi wela zola pfumu yinkaka. Voti wela kiyekulakuidi pfumu yitheti ayi wela lenza pfumu yinkaka. Lulendi sadila Nzambi ayi zimbongo va kimosi ko. **14** Buna bamana wa mambu momo, Bafalisi babazolanga zimbongo basekinina Yesu. **15** Vayi niandi wuba kamba: —Benu luidi batu beta zola kukimonikisa basonga va meso ma batu vayi Nzambi zebi mintima mieno. Bila mambu momo mammonika ma mfunuva meso ma batu madi mambu maphamba va meso ma Nzambi. **16** —Tsungi yi Mina ayi yi mimbikudi yiba nate mu thangu yi Yowani. Tona thangu yina Nsamu Wumbote wu Kipfumu ki Nzambi wulembu samunu ayi kadika mutu wulembo sadilanga zingolo ziandi mu kota muawu. **17** Muaki kadi kuandi phasi diyilu ayi ntoto mu vioka vayi kadi sonu kimosi ki Mina kilendi botulu ko. **18** —Woso wumbotula nketo andi ayi kuedidi nketo wunkaka vengi kitsuza ayi woso wunkuela nketo wubotalo kuidi bakala diandi vengi kitsuza. **19** —Kuba mutu wumosi wu kimvuama, wuba vuatanga minledi mintalu ayi mimboti. Kadika lumbu, luzingu luandi luba lu minyengo. **20** Nsukami wumosi, dizina diandi Lazale wuba lekanga vana muelonzo yi nkua kimvuama. Nitu andi yoso yiba ziphuta-ziphuta. **21** Wuba mayindu ma yukutanga mu bitsiadisila biobi biba dodukanga mu thangu mutu wu busina kaba dianga va meza. Vayi zimbua ziba kuiza vendanga ziphuta ziandi. **22** Vayi nsukami wuyiza fua ayi zimbasi zinnata nate vana ndambu Abalahami. Mutu wu kimvuama, mamvandi, wufua ayi wuziku. **23** Kuna tsi yi bafua, wumona ziphasi ziwombo, wuvumbula meso

ayi wumona kuna thama Lazale buna kadi va ndambu yi Abalahami. (Hadēs g86) 24 Buna wuyamikina: “A tata Abalahami, bika wumbona kiadi! Tuma Lazale kabuika tsongi yi nlembo andi mu nlangu muingi kandakisila dibeti mu ludimi luama bila phasi ndilembu moni mu diambu di minlaki mi mbazu.” 25 Vayi Abalahami wumvutudila: “A muan'ama, bika wutebuka moyo ti ngeyo wutambula bima biaku mu thangu yi luzingu luaku vayi Lazale wutambula mabienga. Vayi buabu niandi wulembo bombo kuaku vayi ngeyo wulembo yamusu. 26 Ayi botula mambu momo, diyenga dinneni didi va khatitsika beto ayi beno mu diambu di bobo badi kuaku batidi kuiza kuidi beno babika bakadiluaku dikuizila koko luidi ayi mu diambu di bobo badi koko luidi batidi kuiza kuaku babika baka diluaku dikuizila kuaku tuidi.” 27 Buna mutu wu busina wubuela tuba diaka: —A tata, lemvuka! Tuma Lazale ku nzo yi siama 28 bila zikhombo zitanu zidi yama mu diambu di kabalubula muingi mamvawu babika kuiza ku buangu kiaki ki kiphasi. 29 Vayi Abalahami wumvutudila: “Moyize ayi mimbikudi badi yawu bika baba wilukila”. 30 Buna nkua busina wubuela tuba: “Nana, buawu ko bobo Tata Abalahami. Bila enati mutu fulukidi mu tsi yi bafua ayi wedi kuidi bawu buna bela balula mavanga mawu.” 31 Vayi Abalahami wubuela vutula ti: “Enati bakadi wila Moyize ayi mimbikudi buna balendi wila ko mutuwufua ka diambu ko wufuluka.”

17 Yesu wukamba minlonguki miandi: —Ziphukumunu zilendi kambu ko vayi mabienga kuidi woso wuntotukidilanga ziawu. 2 Bulutidi mboti bankanga ditadi diodi bannikinanga makundi mu tsingu, ku nloza mu mbu ayi mu diambu kabika vodisa, wumosi mu banababa, masumu. 3 Diawu lulubuka! —Enati khomb'aku vodidi masumu, buna bika wuntubidila. Ayi enati baludimavanga buna bika wunlemvukila. 4 Ayi buba kuandi ti tsambudi di zikhumbu kavodidi masumu kuidi ngeyo mu lumbu kimosi, ayi tsambudi di zikhumbu kiza tubila ti: “mbaludi khadulu”. Buna bika wunlemvukila. 5 Mimvuala mikamba Pfumu Yesu: —Wutubuela minu. 6 Buna Pfumu Yesu wuba vutudila: —Bukiedika ti minu kieno, ka diambu ko kidi banga buididi dikundi di mutalide, nganu lulenda tumina nti wuna ti: “Vuzuka ayi yenda kikuni mu mbu” buna muna yina thangu wufueti kulutumukina. 7 —Nani buna luidi widi ayi kisadi kiandi kinkunanga voti kinsunganga bibulu, kikunkambanga bu kabedi ku zitsola ti: “yiza nsualu ayi vuanda nsualu va meza?” 8 Keti kafueti kunkamba theti ti: “ndambila bidia, vuata minledi mi kisalu ayi thudila bidia va meza nate ndimanisa dia ayi nua; bosi ngeyo mamvaku wudia ayi wunua?” 9 A Buevi pfumu kavueti vutudila kisadi kiandi matondo mu diambu kavengi bumboti momo katumunu e? Nana! 10 Buawu bobo kuidi beno mamveno. Bu luela mana vanga momo lutumunu buna bika luba tuba: “tuidi kaka bisadi bikambulu mfunu, tuvengi kaka momo tutumunu.” 11 Buna wulembo yendi ku Yelusalemi, Yesu wuviokila ku Samali ayi Ngalili. 12 Buna weka va difula di buala bumosi, kuna dikumi di batu babelabuazi bandengana. Thama batelimina 13 ayi bayamikina mu mbembo yingolo ayi batuba: —A Pfumu Yesu, bika wutumona kiadi! 14 Yesu bu kaba mona, buna wuba kamba: —Yendanu lukimonikisa kuidi banganga Nzambi. Mu thangu baba kuenda mu nzila, bazimbukila batumbulu vedila. 15 Wumosi mu bawu bu kamona ti belukidi, wuvutuka, wukembisa Nzambi mu ndinga yingolo. 16 Wufukama va malu ma Yesu, wuyinika zizi kiandi va tsi ayi wumvutudila matondo. Vayi mutu beni wuba muisi Samali. 17 Buna Yesu wunyuvula: —Keti dikumi divedusulungu e? A kuevi kuidi divua dinkaka? 18 Buna kadi mutu kasi yindula ko mu vutuka ayi vutudila Nzambi matondo botula kaka nzenza yayi e? 19 Buna Yesu wunkamba: —Telama ayi yenda kuaku; minu kiaku kibelusidi. 20 Bafalisi bayuvula Yesu mu diambu di zaba kani lumbu mbi kiela kuiza Kipfumu ki Nzambi. Niandi wuba vutudila: —Kipfumu ki Nzambi bu kiela kuiza kilendi monu mu meso ko. 21 Ayi balendi tuba ko: “Tala, kidi kuaku” voti “tala kidi kuna” bila luzaba mboti ti Kipfumu ki Nzambi kidi va khatitsik' eno. 22 Bosi wukamba minlonguki: —Bilumbu biela kuiza biobi luela bela tsatu yi mona, banza lumbu kimosi ki muana mutu vayi lulendi kimona ko. 23 —Buna bela kulukamba: “Tala Klisto widi kuaku” voti “tala widikuna”. Buna kadi ba kuenda ayi kadi ku balandakana. 24 Bila banga lusiemo lueta totukila mu diyilu ayi lueta kienzudila tona tsongi yimosi nate tsongi yinkaka yi diyilu, buna buawu bobo buela bela muana mutu mu lumbu kiandi. 25 Vayi kafueti tuama mona ziphasi ziwombo ayi kafueti tuama lozu kuidi batu ba tsungi yayi. 26 —Mambu momo maba mu thangu yi Nowa mawu mela buela ba mu bilumbu bi Muana Mutu. 27 Bila batu badia, banua,

bakuelana, bakuedisa nate mu lumbu kioki Nowa kakota mu masuwa. Buna bosi nkuka yi nlangu yiyiza, ayi yimana ku babunga. **28** Banga kuandi bubela mu bilumbu bi Loti: batu badia, banua, basumba, basumbisa, bakuna batungisa. **29** Vayi mvula yi mbazu ayi yi sufele yinoka ayi yimana ku babungamu lumbu kioki Loti katotuka mu Sodoma. **30** Buawu bobo buela bela mu lumbu kioki Muana mutu kela monika. **31** Mu lumbu kina, enati mutu widi ku yilu muanzu vayi widi ayi bima biandi mu nzo buna kabika kuluka muingi kenda bongi biawu; bobuawu woso wela batakana ku zitsola kabika buela vutuka ku nzo andi. **32** Bika lutebukila nketo wu Loti moyo. **33** Woso wela tomba vukisa luzingu luandi, wela luzimbisa vayi wosowela luzimbisa wela luvukisa. **34** Bukiedika ndikulukamba, muna builu buna, batu buadi bela lekamfulu yimosi, wumosi mu bawu wela botulu vayi wunkaka wela siala. **35** Baketo buadi bela tuta mfufu va kimosi, wumosi mu bawu wela botulu vayi wunkaka wela siala. [**36** Babakala buadi bela ba ku zitsola, wumosi mu bawu wela botuluvayi wunkaka wela siala.] **37** Buna minlonguki minyuvula: —A Pfumu, kuevi kuela viokila mambu momo e? Niandi wuba vutudila: —Koso kuidi mvumbi, kuawu kuidi bibala.

18 Yesu wukamba minlonguki miandi nongo yayi mu diambu di kuba sudikisa ti bafueti sambilanga mu zithangu zioso mu kambu vonga. **2** —Kuba zuzi dimosi diba mu divula dimosi, zuzi beni kaba monanga Nzambi tsisi ko ayi kaba kinzikanga ko kadi mutu wumosi. **3** Mu divula beni muba diaka difuola dimosi. Difuola beni diba kuizanga kuidi niandi ayi diba kunkambanga: "Bika wundungisa va ntuala mbeni ama". **4** Thangu yiwombo zuzi beni kasia zola ko. Vayi niandi wukamba mu ntim'andi ti: "ka diambu ko ndimonanga Nzambi tsisi ayi ndikinzikanga batu ko, **5** vayi difuola diandi dilembu thatisa buna ndieka kunnungisa muingi kabika buela kuiza ku thatisanga." **6** Buna Pfumu wela tuba diaka: —Lunwa bumboti mambu matuba zuzi diodi di mbimbi. **7** Buna lumbanza ti Nzambi kalendi nungisa ko batu bandi bobo kasobula ayi bobo baku nsambilanga builu ayi muini? Beno lumbanzila ti niandi wela zingila mu kuba sadisa e? **8** Bukiedika ndikulukamba, mu nsualu kela kuba nungisa. Vayi muana mutubu kela kuiza, buna wela kuiza bata kuandi batu badi minu va ntoto e? **9** Wubuela tuba diaka nongo yayi mu diambu di batu bobobakukimonanga ti badi batu basonga vayi banlenzanga bankaka. **10** —Babakala buadi bayenda ku nzo Nzambi mu diambu di sambila. Mfalisi wumosi ayi mfutisi wu ziphaku wumosi. **11** Mfalisi wutelama va lutengo ayi wusambila lusambulu lualu: "A Nzambi, ndikuvutudila matondo bu khambulu dedakana bangabatu bankaka, bobo banzionanga bima bingana, bobo bakambulu basonga, bobo bavanganga kitsuza voti bobo badi kuandi banga mfutisi wu ziphaku wowo. **12** Minu mu kadika sabala bilumbu biodi ndieta kukifuisila nzala mu diambu di lusambulu ayi ndieta vana kuku ki kumi mu bima bioso biobi bidi yama." **13** Mfutisi wu ziphaku thama kayenda telimina ayi kasia zolavumbula meso mandi ku diyilu ko. Vayi thulu andi yawu kaba bundanga bu katuba: "A Nzambi, bika wumbona kiadi bila ndidi nkua masumu!" **14** Bukiedika ndikulukamba, mfutisi wu ziphaku wowo sumbu kavutuka ku nzo andi, wumonika wusonga va meso ma Nzambi vayi bika mutu wowo wunkaka bila woso wukukikululanga wela nanguku ayi woso wukukinangikanga wela kululu. **15** Bannatisa bana bafioti muingi kaba simba vayi minlonguki bu mimonabobo mitubidila batu bobo babanata. **16** Yesu wuba tumisa ayi wuba kamba: —Bika bana bafioti biza kuidi minu ayi kadi kuba kandika bila kipfumu ki Nzambi kivuiwulu kuidi batu badi banga bobo. **17** Bukiedika ndikulukamba ti woso wunkambu tambula Kipfumu ki Nzambi banga muana wu fioti kalendi mu kota ko. **18** Buna pfumu yimosi yinyuvula: —A nlongi wumboti, diambu mbi mvanga muingi ndibaka luzingu lukalumani e? **(aiōnios g166)** **19** Buna Yesu wumvutudila: —Bila mbi wukuthedila wumboti? Kuisi ko mutu wumboti botula kaka, Nzambi. **20** Keti zebi zithumunu: Kadi vanga kitsuza, kadi vonda, kadi yiba, kadi telama kimbangi ki luvunu, kinzika siaku ayi ngudi aku. **21** Buna niandi wuvutula: —Ndinkebanga mambu moso momo tona bumuana buama. **22** Yesu bu kawa bobo, buna wunkamba: —Diambu dimosi dinkamba kuidi ngeyo: Yenda sumbisa bima bioso biobi bidi yaku ayi kabudila minsukami bioso wumbaka buna wela bakakiuka ku diyilu. Buna bosi wiza ayi wundandakana. **23** Bu kawa bobo, kiadi kingolo kimbuila bila kimvuama kiwombo kiba yandi. **24** Yesu bu kamona ti mutu beni weka kiadi-kiadi buna wutuba: —Didi diambu di phasi kuidi batu badi kimvuama mu kota mu kipfumu ki Nzambi. **25** Bila kadi kuandi phasi kuidi kamela

mu viokila va divudu di tsoma vayi phasi kuidi nkua kimvuama mu kota mu kipfumu ki Nzambi. 26 Buna batu bobo bawa bobo, batuba: —Buna nani wulenda vuka e? 27 Yesu wuba vutudila: —Mambu momo batu beti lembakana, Nzambi lenda ku mavanga. 28 Buna Piela wunyuvula: —Tata, tumana yekula bibioso ayi tulandakana. 29 Yesu wuba vutudila: —Bukiedika ndikulukamba, kuisi ko mutu wusia bika mu diambu di Kipfumu ki Nzambi, nzo andi, bambuta bandi bakhomba bandi, nketo andi voti bana bandi, 30 wela kambu tambula mu thangu yayi, biwombo viokila biobi kabika ayiwela kambu tambula, mu thangu yinkuiza, luzingu lukalumani. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Yesu wunata kumi ayi mimvuala miodi ayi wuba kamba: —Tala, tueka kuenda ku Yelusalemi ayi mambu moso masonika mimbikudi mu diambu di Muana Mutu meka sunduka. 32 Bila bela kunyekula mu mioko mi bapakanu, bela kunsekinina, bela kumfinga, bela kunlobudila madita; 33 ayi bela kunzuba bikoti, bela kumvonda. Bosi wela fuluka mu lumbu kintatu. 34 Minlonguki misia sudika kadi diambu dimosi ko mu mambu moso mana bila tsundu yi mambu momo yiba yisuama kuidi bawu; ayi misia bakula ko mambu mbi Yesu kaba yolukilanga. 35 Yesu bu kafikama ayi Yeliko, phofo yimosi yivuanda mu yenda nzila, wuba lombanga zimbongo. 36 Bu kawa biyoko bi nkangu wu batu wuba vioka, buna wuyuvula kani mbi biobi. 37 Buna bamvutudila ti Yesu muisi Nazaleti wulembu vioki. 38 Buna wuyamikina mu ndinga yingolo ti: —Yesu, Muana Davidi, wumboni kiadi! 39 Btu bobo baba ku ntuala nkangu bantemina muingi kabika biyoko vayiniandiwuluta buela yamikina: —A muana Davidi, wumboni kiadi! 40 Yesu bu katelama, buna wuvana lutumu ti bannatina niandi. Bu kafikama, Yesu wunyuvula: 41 —A diambu mbi tidi ndivangila e? Wumvutudila: —A pfumu, ntidi buela mona. 42 Buna Yesu wunkamba: —Mona kuaku bila minu kiaku kibelusidi. 43 Vana vawu niandi wumona ayi wunlandakana. Wunkembisa Nzambi. Batu boso bu bamona bobo bakembisa Nzambi.

19 Wukota mu divula di Yeliko ayi wudisabuka. 2 Tala mutu wumosi, dizina diandi Zakayi, wuba pfumu yi mimfutisi mi ziphaku ayi wuba nkua busina. 3 Wuzola mona Yesu mu diambu kazaba buevi kadidi vayi kadia nunga ko mu diambu di nkangu wu batu bila ntela wu khufi wuba yandi. 4 Buna wuzawula kuna ntuala ayi wumota mu nti wu sikomole mu diambu kamona Yesu bila vana kafueti viokila. 5 Mu thangu Yesu katula vana buangu beni, wumbula meso, wummona ayi wunkamba: —Zakayi, kuluka nsualu bila buabu mu nzo aku mfueti vuanda. 6 Zakayi wukuluka mu nsualu ayi wutambula Yesu mu khini. 7 Bu bamona bobo, batu boso baniunguta ayi batuba: —Tala, wedi leki ku nzo nkua masumu wowo! 8 Vayi Zalayi wutelama wukamba Pfumu: —Tala, ndieka vana minsukami khatitsika yi bima biama ayi enati mutu ndivangila mbimbi mu kumvuna buna ndieka kumvutudila mu zikhumbu ziya. 9 Buna Yesu wunkamba: —Pulusu yikotidi mu lumbu kiaki mu nzo yayi bila mutu wawu, mamvandi, widi muana wu Abalahami. 10 Bila muana mutu wuyiza mu tomba ayi mu vukisa bobo baba bazimbala. 11 Nkangu bu wuba wa mambu mama, Yesu wubuela bakamba nongo yimosibila buna Yelusalemi difikimini ayi batu babanzila ti kipfumu ki Nzambi kieka kuiza nsualu. 12 Buna wuba kamba: —Mutu wumosi wu dikanda di luzitu wuyenda ku tsi yi thama muingi kenda bieku ntinu. Niandi mana bieku buna bosi kela vutuka ku tsi andi. 13 Buna wutumisa dikumi di bisadi biandi ayi wuvana kuidi kadikamutu sengo kimosi ki nolo. Bosi wuba kamba: “Bika lubutisa zimbongo ziazi nate ndiela vutuka.” 14 Vayi basi tsi andi banlenda. Diawu ku manima mandi bamfidisilamimvuala mu diambu mituba ti: “Tumengi ti mutu wawu katu yadila.” 15 Bu kamana bieku ntinu, wuvutuka ku tsi andi ayi wutumisa bisadibiobi kasia bikila zimbongo. Wuzola zabathalu yibutisa kadika mutu mu zimbongo zikatambula. 16 Wutheti wuyiza ayi wutuba: “A Pfumu, sengo kiaku ki nolo kibutidi dikumi di bisengo bi nolo.” 17 Buna Pfumu beni wunkamba: “Sedi bumbote! Widi kisadi kimboti. Sumbu wubedi wukuikama mu mambu mafioti, diawu ndiveni minsua mu yadila dikumi di mavula.” 18 Mutu wummuadi wuyiza ayi wutuba: “A Pfumu, sengo kiaku ki nolo kibutidi bisengo bitanu binkaka bi nolo.” 19 Buna Pfumu wukamba kuidi kisadi kimmuadi: “Ngeyo ndiveni minsua mu yadila mavula matanu.” 20 Wunkaka wuyiza ayi wutuba: “A Nlongi, tala sengo kiaku kinolo, ndiki sueka bumboti va dikolo di nledi. 21 Bila minu tsisi ndimueni bila widi mutu wumosi mu thewa; ngeyo wunzionanga biobi wukambu sala, ngeyo wuntotanga bidia biobi wusia kuna ko.” 22 Buna pfumu wunkamba: “Ndieka kusambisa mu mambu momo tubidi ngeyo veka widi

kisadi kimbimbi! Zebi kuaku ki ndidi mutu wu thewa. Ndinzionanga biobindikambu sala ayi ndintotanga bidia biobi ndisia kuna ko. **23** Vayi bila mbi wukambu tudila zimbongo ziama ku banki muingi ndibakila ziawu ndandu mu thangu ndivutukidi e?" **24** Buna wukamba batu bobo baba vana ti: "Lunzionanu sengo kinolo ayi vananu kiawu mutu widi dikumi di bisengo bi nolo." **25** Vayi batu beni bankamba: "A Pfumu, keti dikumi didi yandi e!" **26** Buna niandi wuba vutudila: "Bukiedika ndikulukamba ti kuidi mutu wowo beki bela kumvanaayi kuidi mutu wowo kambulu, bela kunziona banza biobi bidi yandi. **27** Bosi lundatina vava bambeni ziama ziozi zimanga ti ndibika ku bayadila ayi luba vondila va meso mama." **28** Bu kamana tuba mambu momo, Yesu wuba tuaminina ku ntuala mu kuenda ku Yelusalemi. **29** Buna beka nduka tula ku Betefange ayi ku Betani, ku ndambu mongo wu beta tedila "mongo minti mi Olive", buna wutuma minlonguki miandi miodi **30** wuba kamba: —Yendanu ku buala bobo butalini yeno. Beno kota muawu, buna malu monamuana phunda wukangama. Kadi mutu wumosi kavuandidiabu wawu ko. Luniangunawawu ayi lutuala wawu. **31** Enati mutu wuluyuvudi: "bila mbi lulembo niangunina wawu e?" Buna lumvutudila ti: "Pfumu mfunu kavuidi wawu." **32** Bobo batumbu bu bayenda, bamona mambu moso boso kabakambila. **33** Bu baba nianguna muana phunda, buna batu bobo bavua wawu baba yuvula: —A bila mi luniangunina muana phunda wowo e? **34** Bawu bamvutula: —Pfumu mfunu kavuidi wawu. **35** Buna bawu nata kuidi Yesu. Bu bamana yala minledi miawu va mbata phunda bakumisa vawu Yesu. **36** Bu kaba vioka, mu nzila batu bayala minledi miawu mu nzila. **37** Buna beka nduka tula, bu baba nengumuka mongo wu minti mi olive, nkangu woso wu minlonguki wumona khini, wukembisa Nzambi, mu ndinga yingolo, mu diambu di bikumu biobi mimona. **38** Bawu batuba ti: —Bika kasakumunu ntinu wowo wunkuizila mu dizina di Pfumu. Bika ndembama yiba ku diyilu ayi nkembo mu bibuangu bizangama! **39** Buna Bafalisi bankaka baba muna nkangu bakamba Yesu ti: —A nlongi, temina minlonguki miaku. **40** Yesu wuba vutudila: —Bukiedika ndikulukamba, enati balembulu biyoko buna matadi mamayamikina. **41** Mu thangu kafikama ayi divula, wumona divula ayi wudila mu diambudi divula beni. **42** Bosi wutuba: —Enati ngeyo mamvaku wedi zaba, kani ka lumbu kiaku kiaki mambu momo malenda kunatina ndembama! Vayi buabu masuekulu va meso maku. **43** Bila bilumbu biela ku kuizila, biobi bambeni ziaku ziela kaba mimbuingi, ziela kuzungidila, ziela kufietikisa mu zindambu zioso. **44** Ziela kuvindubula va ntoto va kimosi ayi bana baku badi yaku ayi kadi ditadi dimosi, mu ngeyo, dilendi siala va yilu ditadi dinkaka ko. Bila wusia zaba ko thangu yoyo Nzambi kayiza ku buminina. **45** Yesu wukota mu nzo Nzambi ayi wutona kuka batu bobo baba sumbisa bima, wuba kamba: **46** —Didi disonama: nzo ama yela ba nzo yi lusambulu vayi beni lukitudi yawu suamunu ki mivi! **47** Bilumbu bioso Yesu wulonga mu nzo Nzambi. Zimbumu zi banganga Nzambi, minlongi mi mina ayi bakulutu ba batu batomba diluaku di kumvondisila. **48** Vayi basia zaba ko busila bila batu boso banlandakana mu wa mambu mandi.

20 Lumbu kimosi Yesu bu kaba longa batu mu nzo Nzambi, wuba kuba samunina Nsamu Wumbote; zimbukila bapfumu banganga Nzambi, minlongi mi mina ayi bakulutu ba batu bayiza, **2** banyuvula: —Wutukamba mu lulendo mbi wulembu vangila mambu momo? Voti nani wuvana lulendo beni e? **3** Yesu mamvandi wuba kamba: —Minu mamvama kiuvu kimosi kidi yama mu kuluyuvula. **4** Bika lukhamba: mbotokolo yi Yowani, ku diyilu yiba voti kuidi batu e? **5** Buna beka lembu kayindulanga mu bawu veka. Buna baniunguta: enati tutubidi ti: "Ku diyilu" buna maka tuyuvula "vayi bila mbi lusia kunwilukila ko e?" **6** Vayi enati tutubidi ti "kuidi batu" buna batu boso maba tuvondila mu matadi bila batu boso bazebi ti Yowani wuba mbikudi. **7** Buna bavutula ti basi zaba ko kuevi kaba. **8** Buna Yesu wuba vutudila: —Minu mamvama, ndilendi kulukamba ko kani mu lulendo lu nani ndilembu vangila mambu mama. **9** Bosi wukamba batu nongi yayi: —Mutu wumosi wukuna ndima yi vinu; wuyekudila yawu minkuni muingi mimvananga ndambu yi mimbutu mu kadika mvu ayi wuyenda mu nzietolo mu mimvu miwombo. **10** Mu thangu yimvelungu makundi ma vinu, wutuma kisadi kiandikimosi kuidi minkuni bi ndima muingi mimvana ndambu yi mimbutu mi vinu vayi minkuni mi ndima mintuta khuba ayi mimvutula mioko yi mioko. **11** Wubuela fidisa diaka kisadi kinkaka. Mamvandi wututu khuba, wufingu ayi mimvutula mioko yi mioko. **12** Pfumu yi ndima wubuela fidisa diaka kisadi kintatu vayi minkuni mi

ndima minlueka ayi minloza ku nganda yi ndima. 13 Buna pfumu yi ndima wutuba: A mbi ndieka vanga e? Ndieka fidisamuan'ama wu luzolo; mananga bela kummona lukinzu bu bela kummona. 14 Vayi minkuni mi ndima bu mimmona, mitubana bawu na bawu: “Tala mutu wela vinginina ndima, bika tumvonda muingi ndima beniyikituka yeto veka!” 15 Buna minkoka ku nganda yi ndima ayi mimvonda! Buna pfumu yi ndima mbi kela vangila minkuni mi ndima e? 16 Buna wela kuiz, wela vondisa minkuni mi ndima ayi wela yekudila ndima beni kuidi minkuni minkaka. Batu bobo bawa, bamvutudila: —Bulendi baka bu bela ko. 17 Vayi niandi wuba tala ayi wuba kamba: —Buna masonuku mama mbi mansundula: Ditadi diloza mintungi dikituka ditadi di mfunu diodi didi va fuma ki nzo 18 woso wela bua va yilu ditadi beni wela keluka tsingu ayi woso mutu ditadi beni diela builu wela kosakana. 19 Bapfumu zi zinganga Nzambi ayi minlongi mi mina batomba mu thangu yina kaka, mu kunkanga vayi bamona batu tsisi bila basudika kuawu ti bawukavekula bu katuba nongo yoyi. 20 Buna batona kumfiela; diawu bamfidisila batu mu diambu bamfiela. Batu beni baba kukimonikisanga batu basonga mu diambu bambuidila mu moso kuandi mambu kakuiza tubi muingi banyekula mu mioko mi zuzi ayi mu luyalu lu nyadi. 21 Buna batubeni banyuvula: —A Nlongi, tuzebi ti ngeyo weta tubila mu busonga ayi weta longila mu busonga. Ngeyo wutalanga bizizi bi batu ko vayi weta longila mu bukiedika nzila yi Nzambi. 22 A buevi, minsua midi yetu mu futa phaku kuidi Sezali voti tuisi ko minsua e? 23 Bu kabakula mayuya mawu, buna wuba kamba: 24 —Mbonisanu sengo kimosi ki denali! Mfikula yayi yi nani ayi bisono biabi binani e? Bamvutudila ti bi Sezali. 25 Buna wuba kamba ti: —Bika luvana bi Sezali kuidi Sezali bosi bi Nzambi kuidi Nzambi. 26 Basia nunga ko kumbuidila mu mambu makatuba va meso ma batu. Basimina bu bawa mvutu andi ayi basia baka diaka diambu di tuba ko. 27 Ndambu Basaduki, batu bobo kaba kikininanga ko ti batu beti fuluka, bafikama ayi banyuvula kiuvu: 28 —A nlongi, Moyize wutusonikina ti: enati mutu fuidi vayi kasia bika muana ko, buna khomb'andi yi bakala kafueti vinginina nketo wowo kabikidi muingi kabutila khomb'andi bana. 29 Vayi vaba tsambudidi bakhomba zi babakala. Wutheti wukuela, wufuamu kambu bika muana, 30 wummuadi, ayi wowo wuntatu bankuela. Buawu bobo buvangimina mu bawu boso, 31 bawu tsambudi bafua mu kambu bika bana. 32 Ku nzimunina bawu boso nketo beni mamvandi wufua. 33 Mu thangu yi mfulukulu, wela ba nketo wu nani bila wuba nketo wu tsambudi di bakhomba ziozo e? 34 Yesu wuba vutudila: —Bana ba ntoto wawu balembo kuedi ayi balembo kuedisa (aiōn g165) 35 vayi bobo bela monika ti bafueni mu tula mu thangu yinkuiza ayi mu fuluka mu bafua balendi buela kuela ko ayi balendi buela kuedusu ko. (aiōn g165) 36 Bila balendi buela fua ko bila beka banga zimbasi ayi beka banaba Nzambi, bana ba mfulukulu. 37 Moyize wutelama kimbangi ti bafua bela fuluka mu nzila yi finti fiba lema. Bila kuna katedila Pfumu ti: Nzambi yi Abalahami, Nzambi yi Izaki, Nzambi yi Yakobi. 38 Vayi niandi kasi Nzambi yi bafua ko vayi Nzambi yi batu banzinga. Bila kuidi niandi, bawu boso balembu zingi. 39 Buna ndambu minlongi mi mina mitaba: —A nlongi, vutudi bumbote. 40 Basia buela kunyuvula kadi diambu dimosi ko. 41 Buna Yesu wuba yuvula: —A buevi beta tubila ti Klisto widi muana wu Davidi e? 42 Bila niandi veka Davidi wutuba mu minkunga: Pfumu wukamba kuidi Pfumu ama: Vuanda va koko kuama ku lubakala 43 nate ndimanisa tula bambeni ziaku banga tetuku kiaku ki malu maku. 44 Davidi wunkuntedila Pfumu, buna buevi kalenda buela bela muan'andi e? 45 Sumbu batu boso bawa, buna wukamba minlonguki miandi: 46 —Lulubukila minlongi mi mina mimmonanga khini mu diatilanga mu mazuela ma mula ayi minzolanga baba vaninanga zimbote mu mazandu, minzolanga vuandanga mu bibuangu binzitusu mu zinzo zi zikhutukunu ayi mu minyengo. 47 Minlongi beni mi mina minyibanga mu zinzo zi mafuola ayi mieta vunikisa sambila zitsambulu zi mula. Bawu bela baka thumbudulu yi lutidi ngolo.

21 Bu katala, buna wumona bamvuama batula makaba mawu mu bipani. 2 Buna wumona diaka nsukami wu difuola wuyiza tibula bisengo biodi bi zimbongo. 3 Buna wutuba: —Bukiedika ndikulukamba nsukami wu difuola diadi niandi lutidi vana viokila batu boso bankaka. 4 Bila batu boso baba batambikidi bitsiadisila. Vayi difuola diadi diveni zizioso zibedi yandi mu zingila. 5 Sumbu bankaka bayolukila nzo Nzambi bu batuba ti yawu yitungulu mu matadi ma kitoko ayi mu bima bitambuku banga makaba 6 buna Yesu wuba kamba: —Mu diambu di bima biobi lulembo tadi, bilumbu biela kuiza, biobi biela ba ti;

kadi ditadi dimosi diela siala va mbata ditadidinkaka ko dinkambutiolumuka. **7** Buna bawu banyuvula: —A nlongi, thangu mbi mambu beni mela vangiminina ayi mu bidimbu mbi bela zabila ti mambu momo mafueti vangama e? **8** Yesu wuba vutudila: —Lulubuka tala luedi vukumunu bila bawombo bela kuizila mu dizinadiama, bela tuba ti: "Minu kuandi" ayi "thangu yifikimini". Buna kadi ku balandakana! **9** Mu thangu luela wa zimvita ayi zikhindu buna lubika ba mona tsisibila mambu moso momo mafueti tuama ba. Vayi kadi sia ti buna tsukusunuyi ntoto yeka nduka. **10** Buna wubuela diaka: —Luela mona tsi yela nuanisa tsi yinkaka; kipfumu kiela nuanisa kipfumu kinaka. **11** Kuela ba zindikunu zinneni zi ntoto mu bibuangu biwombo; kuela ba bikanda ayi minsongo; kuela ba mambu ma tsisi ayi bidimbu bitsisi bi diyilu. **12** —Vayi tuamina mambu moso momo, bela tuama ku lubuila bela kuluyamisa, bela ku lunata mu zinzo zi zikhutukunu; bela ku lukotisa mu nloko. Bela ku lunata va ntuala mintinu ayi minyadi mu diambudi dizina diama. **13** Mambu momo mela lukuizila mu diambu ma luvana diluakudi kuthelimina kimbangi. **14** Bika lusudika mu mintima mieno ti: lubika ba mayindu mu diambu mambu luela vutula mu kukikakila. **15** Bila minu ndiela luvana munu wutubila ayi diela ayi bambeni beno zilendi baka bu nuanisina ko ayi bu sudikila ko. **16** Zimbuta beno, bakhomba zieno, bibutu bieno ayi bakundi beno bela ku luyekula ayi bela vondisa bankaka mu beno. **17** Batu boso bela ku lulenda mu diambu di dizina diama. **18** Vayi kadi lusuki lumosi lu mintu mieno lulendi zimbala ko. **19** Lukindama buna luela tambula luvulusu. **20** —Bu luela mona masodi mazungididi Yelusalemi buna luzaba ti dieka nduka bungu. **21** Buna bika batu bobo badi mu Yuda batinina ku miongo. Bika bobo badi mu Yelusalemi baba tomba butinina. Bika bobo badi mu zitsola babika buela kota ku divula! **22** Bukiedika bilumbu bina biela ba bilumbu bi vutudila landi muingi mambu moso masonama madedakana. **23** Vayi mabienga kuidi baketo bobo badi mu buemba ayi kuidi bobo bela yemika mu bilumbu bina. Bila ziphasi zingolo ziela ba mu tsi ayi nganzi yingolo yela fuemunu batu baba. **24** Batu beni bela vondulu mu mbedi voti bela natu mu kivika mu zitsizioso ayi bapakanu bela diatila Yelusalemi nate thangu yi fuana. **25** —Bidimbu bi tsisi biela monika mu thangu, mu ngonda ayi mu zimbuetete. Va ntoto, batu bela mona tsisi yingolo mu diambu di biyoko bi mbuayi bi mayo mandi. **26** Batu bela fuila mu tsisi mudiambu di boma bu mambu mela bua va ntotowumvimba bila lulendo lu diyilu luela nikunu. **27** Buna bela mona Muana Mutu wela kuizila mu matuti mu lulendo ayi mu nkembo wunneni. **28** Mambu mama bu mela tona buna luvumbuka ayi luba vumbula mintu mienobila buna khudulu eno yifikimini. **29** Wubuela tuba diaka nongo yayi: —Lutala nti wu figi ayi minti mioso. **30** Muthangu mieti tona mena buna beno veka, mu ku mitala, luzebi ti thangu yi luanga yifikimini. **31** Bobuawu, beno mamveno buna luela mona ti mambu momo mavangiminibuna luzaba ti kipfumu ki Nzambi kifikimini. **32** Bukiedika ndikulukamba ti tsungi yayi yilendi vioka ko tuaminamambu moso mama mavangama. **33** Diyilu ayi ntoto biela vioka vayi mambu mama malendi vioka ko. **34** Lukikeba beno veka mu diambu di mintima mieno mibika ba zitumu diambudi phulu yi dia ayi yi kolo malavu; ayi mu diambu di mayinduma luzingu lualu muingi lumbu kina kibika lukuizila mu kinzimbukila. **35** Bila kiela kuizila banga dikondi dibuididi batu boso bamvuandanga va ntoto. **36** Luzibula meso ayi lusambila mu zithangu zioso mu diambu luba monikabatubafuana mu tina mambu moso mama mafueti kuiza ayi mu diambu lubakabu telumina va ntuala Muana Mutu. **37** Mu muini Yesu wuba longanga mu nzo Nzambi. Wuba totukanga kadika builu ayi wuba vuandanga ku mongo wu minti mi olive. **38** Muna nsuka-nsuka batu boso baba kuizanga ku nzo Nzambi mu diambu banwa.

22 Buna Pasika yeka nduka, "nyengo wu mapha makambu tulu luvi", **2** bapfumu banganga Nzambi ayi minlongi mi mina batomba diluaku divondisila Yesu bila batu baba mona tsisi. **3** Buna satana wukota mu Yuda wubaba ntedilanga Isikalioti, wubawumosi mu kumi ayi minlonguki miodi. **4** Niandi wuyenda wuwizana ayi bapfumu banganga Nzambi ayi bapfumu zi bobo bansunganga nzo Nzambi mu zaba buevi kafueti kuba yekudila niandi. **5** Bawu bamona khini ayi bawizana mu kumvana zimbongo. **6** Yuda wukikinina ayi wutona tomba diluaku dimboti di kuba yekudila niandi nkanguwu batu mu kambu zaba. **7** Lumbu kinyengo wu mapha makambu tulu luvi kifuana; kiawu lumbu baba tambikanga muana dimemi wu Pasika. **8** Yesu wutuma Piela ayi Yowani wuba kamba: —Yendanu lutukubikila bidia bi Pasika

muingi tudia. 9 Bawu banyuvula: —A kuevi tidi tuenda kubikila yawu e? 10 Niandi wuba vutudila: —Tala, muthangu lukuiza koti mu divula buna ma dengana bakala dimosi dineti mvungu. Buna lunlundakana nate mu nzo kankota. 11 Bosi lutuba kuidi pfumu yi nzo ti: “nlongi wuyuvuditi: kuevi kuidi buangu kioki kafueti dila Pasika va kimosi ayi minlonguki miama e?” 12 Niandi ma kalumonisa ku yilu banga vinga kimosi kinneni kikubuku. Kuna lufueti kubikila bidia bi Pasika. 13 Bawu bayenda ayi babata mambu moso boso kaba kambila ayi bawubakubika bidia bi Pasika. 14 Thangu bu yifuana, Yesu wuvuanda va meza va kimosi ayi mimvuala miandi. 15 Buna wuba kamba: —Phuila yiwombo yiba yama mu diambudi dia Pasika yayi va kimosi ayi beno tuamina ndimona ziphasi. 16 Bila ndikulukamba ndilendi buela yi dia ko nate yela mana fuana mu Kipfumu ki Nzambi. 17 Bu kabonga mbungu, wuvutula matondo ayi wutuba: —Bonganu mbungu yayi ayi lukabana yawu beno na beno 18 bila ndikulukamba ti ndilendi buela nua vinu ko nate kipfumu ki Nzambi kiela kuiza. 19 Wubonga dipha, wuvutula matondo. Wubukuna diawu ayi wuba vana diawu. Bosi wutuba: —Yayi yawu nitu ama [yitambuku mudiambu dieno. Luvanganga bobo mu kumbanzanga. 20 Buna bamanisa dia, wuba vana mbungu ayi wutuba: —Mbungu yayi yidi Nguizani yimona mu menga mama matengulu mu diambu dieno.] 21 —Vayi tala mutu wowo wukunyekula widi vava, wundia yama va meza. 22 Ayi Muana mutu wedi bumbote boso butezulu vayi mabienga kuidimutu wowo wunyekudi. 23 Buna batona kukiyuvula bawu na bawu kani nani mu bawu wukuiza vangi diambu diodi. 24 Minlonguki mifindana ziphaka ziwombo mu diambu di zaba nani mu bawu lutidi munneni. 25 Buna Yesu wuba kamba: —Mintinu mi Bapakanu minyadilanga batu bawuayi bobo beti yadila mubawubeti tedulu: “mimvangi mi mambote”. 26 Vayi bwawu ko bufueti bela kuidi beno. Woso widi wunneni mu benobuna bika kakituka banga muana lezi. Ayi woso weti yala kaba banga kisadi. 27 Bila nani lutidi munneni: mutu vuendi va meza voti mutu wowo wulembu sadi e? Keti mutu wowo vuendi va meza lutidi munneni e? Vayi minu ndidi va khatitsik'enu banga kisadi. 28 —Vayi beno, luidi batu bobo babedi bakuikama yama mu zithotolo ziama. 29 Sumbu didi ti Tata wuphana Kipfumu, mamvana ndiluveni Kipfumu beni 30 muingi lubaka budila ayi bu nuina va meza yama mu Kipfumu kiama ayimuingi lubaka bu vuandila mu bikundu bi Kipfumu mudiambu di sambisa kumi makanda muadi ma Iseli. 31 Yesu wukamba Simoni ti: —A Simoni, A Simoni, satana wululombidi mudiambu kaluyungula banga bu beti yungudila ble. 32 Vayi minu tsambidingi mu diambu diaku muingi minu kiaku kibika lebakana. Diawu buna ngeyo wela vutuka, buna wuba kindisa bakhomba zikau. 33 Simoni wunkamba: —A Pfumu, ndidi wukubama mu kuenda yaku mu nloko ayi ku lufua. 34 Vayi Yesu wumvutudila: —A Piela, bukiedika ndikukamba ti mu buabu kuandi tuamina tsusu yikokula ngeyo zikhumbu zitatu mawu thunukina ti wusi kunzaba ko. 35 Buna wuba kamba: —Mu thangu ndilutuma mu kambu nata photomoni, mu kambu sakosi, mu kambu nata zisapatu; a kima mbi lukambu e? Bawu bamvutudila ti: —Kadi kima tusia kambu ko. 36 Vayi Yesu wuba kamba: —Vayi buabu woso widi photomoni buna bika kayibonga; bobuawu woso widi ayi sakosi bika kayibonga ayi woso kambulu mbedi bika kasumbisa nledi andi mu diambu kasumba mbedi 37 bila ndikulukamba ti mama masonama madedakana mu diambudiama: bantula mu ntanda wu batu bambimbi. Bila mambu momo masonama mu diambu diama madi ayi tsukulu. 38 Bawu batuba: —A Pfumu, tala zimbedi zizole zidi vava! Niandi wuba vutudila ti: —Bufueni. 39 Buna wutotuka boso bubela kifu kiandi, wuyenda ku mongo mingi mi olive. Minlonguki miandi minlandakana. 40 Bu katula, ku buangu beni, buna wuba kamba: —Lusambila tala luedibua mu phukumunu. 41 Buna niandi veka wuba tatukila fiote mu tezo kilenda tudila ditadi bu diozulu. Buna wufukama ayi wusambila: 42 —A Tata, enati zodidi, khatudila mbungu yayi. Muaki bika luzolo luaku luvangama vayi bika luama. [43 Buna mbasi yitotukila ku Diyilu yiyiza kunkindisa. 44 Bu kaba mu tsisi yi khindu; wuluta buela sambila diaka ngolo ayi diunga ditotuka mu nitu andi diba banga mabeti ma menga maba bua va ntoto.] 45 Bu kamanisa sambila, wutelama ayi wuyiza vaba minlonguki miandi. Wuba buana baleka mu diambu di kiadi. 46 Buna wuba kamba: —Bila mbi lulembo lekila tulue? Kotukanu! Lusambila tala luedi bua mu phukumunu. 47 Buna kamanisini ko tuba, tala nkangu wu batu wutotuka. Yuda, wumosi mu kumi mimvuala miandi miodi, wuba vana ntuala; wufikama vaba Yesu mu diambu kamfifa besi. 48 Vayi Yesu wunkamba: —A Yuda, mu besi weka yekudila Muana mutu e? 49

Bobo banzungidila bu bamona mambu momo meka bua bankamba: —A nlongi, tubonga zimbedi muingi tunuana e? **50** Wumosi mu bawu wuzuba kisadi ki pfumu yi banganga Nzambi ayi wunzenza dikutu diandi di lubakala. **51** Vayi Yesu wuba vutudila: —Bikanu mabela bobo nate buabu! Bu kasimba dikutu buna wumbelusa. **52** Bosi yesuwukamba bapfumu banganga Nzambi, bapfumu zi minsungi mi nzo Nzambi ayi bakulutu ba batubobo banata nkangu wubatu mudiambubiza nkangi: —Lutotukidi ayi zimbedi ayi zimbindi mudiambu di lunuanisa dovula e? **53** Bilumbu bioso bu ndibedi yeno mu nzo Nzambi ayi kadi mutu kadiaku khanga ko vayi buabu yawu thangu eno ayi thangu yi luyalu lu tombi. **54** Buna bambuila, bannata ayi bankotisa mu nzo yi pfumu yi zingangazi Nzambi. Piela kuna manima kaba nlandikinina. **55** Mu thangu balunga mbazu va khatitsika nganda ayi bu bavuanda va kimosi. Piela mamvandi wuvuanda yawu. **56** Kisadi kimosi ki nketo wummona buna kavuendi va ndambu mbazu, wunsungimina kuntala mu kiezila wu nlaki wu mbazu, ayi wunkamba: —Mutu wawu bedingi yandi! **57** Vayi Piela wutunuka kuandi bu katuba: —A nketo, ndisi kunzaba ko! **58** Buela vuanda fioti, mutu wunkaka wumona Piela ayi wunkamba: —Ngeyo widi mu dikabu di batu bobo! Vayi Piela wuvutula ti: —A bakala, minu ndisi ko mu dikabu diawu. **59** Nduka-nduka thangu yimvimba yivioka, mutu wunkaka wuyiza buelasindisila diaka ti: —Bukiedika mutu wawu bedingi yandi bila mamvandi widi muisi Ngalili. **60** Vayi Piela wuvutula ti: —A bakala, ndisi zaba ko diambumbi wunyolukila! Muna thangu buna wukidi tubi tsusu yikokula. **61** Pfumu wubaluka, wutala Piela. Buna Piela wutebukila moyo mambumankamba Yesu ti “tuamina tsusu yikokula, ngeyo mu zikhumbu zitatu mawuthumukina”. **62** Buna Piela wutotuka ku nganda ayi wudila ngolo. **63** Batu bobo basunga Yesu bansekinina ayi bambeta. **64** Bamfukidila zizi ayi banyuvula: —A ngeyo, bikula ko e! Nani wubetidi e? **65** Buna batuba mambu mawombo mankaka mu diambu di kumfinga. **66** Buisi buna bukia, bakulutu ba batu, bapfumu banganga Nzambi va kimosi ayi minlongi mi mina bakutakana. Banata Yesu va ntualalukutukuu luawu lunneni; **67** Bawu banyuvula: —Enati ngeyo widi Klisto, buna bika wutukamba. Buna wuba vutudila: —Enati ndilukembi, buna lulendi wilukila ko. **68** Ayi enati ndiluyuvudi biuvu, lulendi kuphana ko mvutu. **69** Vayi tona buabu Muana mutu wela vuanda va koko ku lubakala lu lulendo lu Nzambi. **70** Buna bawu bobo batuba: —Buna ngeyo widi muana Nzambi e? Yesu wuba vutudila: —Beno veka lutubidi ti minu buawu bobo ndididi. **71** Vana vawu bayamikina: —Mbi kimbangi kinkaka tufueti buela tomba e? Bila beto veka tunwilumu mambu mandi katubidi.

23 Batu boso batelama va kimosi ayi bannata kuidi Pilatu. **2** Kuna bamfundila bu batuba ti: —Mutu wawu tummueni wulembo votikisa batu ba tsi eto. Niandi wubedi kuba kandikanga babika futa phaku kuidi Sezali ayiwubedi tubanga ti niandi Klisto (bu dinsundula ti ntinu). **3** Buna Pilatu wunyuvula: —Ngeyo widi ntinu wu Bayuda e? Yesu wumvutudila: —Ngeyo weka tubidi buawu. **4** Buna Pilatu wukamba bapfumu banganga Nzambi ayi nkangu wu batu ti: —Ndisi mona kadi diambu di mbimbi ko mu mutu wawu. **5** Bawu baluta buela sindisila ti: —Niandi wutonisanga zikhindu mu malongi mandi momo kalonga mu Yuda dioso; bu katonina ku Ngalili nate kuaku. **6** Pilatu bu kawa ti bayolukila Ngalili, buna wuyuvula kani mutu wowo wuba muisi Ngalili. **7** Bu kawa ti wuba muisi zunga kiyadila Elode; buna wumfidisa kuidi Elode bila mu bilumbu bina, Elode buna widi ku Yelusalemi. **8** Elode wumona khini bu kamona Yesu bila tona thama wuba tombanga diluaku di kummonina mu diambu di mambu mawombo kawa mu niandi; ayi wutula diana ti maka mona kumu kioki maka vanga. **9** Buivu biwombo kanyuvula vayi Yesu kasia vutula kadi diambu dimosi ko. **10** Vayi bapfumu banganga Nzambi ayi minlongi mi mina batelama vana ayi baba kumfunda ngolo. **11** Elode va kimosi ayi masodi mandi banlenza bansekinina bamvuikanledi wu kitoko; wumvutula kuidi Pilatu. **12** Pilatu ayi Elode bakituka bakundi tona mu lumbu kina bila batuama ba bambeni. **13** Pilatu wukutikisa bapfumu banganga Nzambi, bakulutu ba batu va kimosi ayi batu. Wuba kamba: **14** —Beno lundatiningi mutu wawu bu lumfundidingi ti niandi wulembu vukumuna batu. Vayi tala minu veka mbeni kunsambisa va meso meno ayi ndisi mona kadi diambu di mbimbi ko mu mutu wawu mu mambu momo lulembu mfundila. **15** Elode mamvandi kasi mona diambu di mbimbi ko bila wutuvutudidi niandi. Mutu wawu kasi vanga ko bila kioki kafueti vondulu. **16** Diawu ndieka kunzubisa bikoti bosi ma ndiyekula. [**17**

Pilatu wuba kifu ki kuba totudilanga mutu wumosi wu nloko mu kadikanyengo.] 18 Vayi nkangu woso wuyamikina: —Vondisa mutu wowo; totula Balabasi! 19 Balabasi beni wukotusu mu nloko mu diambu di khindu yimosi yiba mu divula, ayi mu diambu di vonda batu. 20 Vayi Pialatu wuzola totula Yesu, wubuela yuvula nkangu vayi wawu wuyamikina diaka: 21 —Mbanda va dikulusi! Mbanda va dikulusi! 22 Buna wuyuvula diaka mu khumbu yintatu ti: —Vayi mbimbi mbi kavengi e? Ndisi mona kadi diambu di mbimbi kodiodi kafueti zengulu nkanu wu lufua. Ndieka kunzubisa bikoti bosi ma ndinyekula. 23 Vayi babuela sindisila mu ngolo ayi baluta buela yamikina ti kabandu va dikulusi. Buna yamikina kuawu ayi koko ku bapfumu zi zinganga Nzambi kununga. 24 Pilatu wubaka lunaku luvanga luzolo luawu. 25 Wuba totukila mutu wowo balomba, wowo wuba mu nloko mu diambu di khindu ayi mu diambu di vonda batu. Wuba yekudila Yesu muingi bamvangila boso bubela luzolo luawu. 26 Bu baba kunnata, babuila mutu wumosi dizina diandi Simoni muisi Silene ku nsitu kuandi kaba. Bankuika kanata dikulusi, ku manima ma Yesu. 27 Nkangu wu batu wunlandakana va kimosi ayi baketo banionga mu diambudiandi, badila mu diambu diandi. 28 Bu kabaluka kuidi baketo beni; wuba kamba: —A beno baketo ba Yelusalemi, lubika dila mu diambu diama! Vayi ludila mu diambu dieno veka ayi mu diambu di bana beno. 29 Bila tala bilumbu bilembu yizi ku ntuala biobi batu bela tuba ti: “Khini kuidi bisita ayi kuidi bivumu bikambu buta ayi khini kuidi mabenimakambu yemika!” 30 Buna bela kamba miongo: “Bika lutubuila!” ayi zikhundubula: “bika lutufuka!” 31 Bila enati bamvangila mambu mama kuidi nti wu nlandu bunabuevi bela vangila nti wu yuma e? 32 Batu buadi bankaka, mimvangi mi mambu mambimbi, banatu yandi mu vondu va kimosi. 33 Bu batula va buangu kintedulungu “Mvesi wu ntu” vana bambandilava dikulusi va kimso ayi mimvangi miodi mi mambu mambimbi. Wumosiku koko kuandi ku lubakala ayi wunkaka ku koko kuandi ku lumoso. 34 Buna Yesu wutuba: —A tata, bika wuba lemvukila bila basi zaba ko mambu balembu vangi. Babula zeki mu diambu di kabana minledi miandi. 35 Nkangu wu batu wutelama vana, wutala. Ayi minyadi mamvawu minsekinina bu mituba: —Niandi wuvukisidi batu bankaka, bika kakivukisa niandi veka enati niandi Klisto, mutu wusobulu kuidi Nzambi! 36 Masodi mamvawu mansekinina; mafikama va kaba ayi mantambika vinu ki ngami 37 ayi batuba: —Enati ngeyo widi ntinu wu Bayuda, bika wukivukisa ngeyo veka! 38 Va mbata ntu andi vaba tini ki dibaya kisonama mambu mama: “Niandi niawu ntinu wu Bayuda.” 39 Wumosi mu mimvangi mi mambu mambimbi wubandu va mdikulusiwumfinga bu katuba: —Ngeyo ko Klisto e? Buna wukivukisa ngeyo veka bosi wutuvukisa beto mamveto! 40 Vayi wunkaka wuntebidila bu kankamba: —Ngeyo kadi tsisi wukadi mona Nzambi! Bila ngeyo widi ku thumbudulu yimosi? 41 Beto tubeki thumbudulu yifueni ayi yisonga bila tutambudi mfutu wufueni mu mambu matuvengi vayi niandi kasi vanga kadi diambu dimosi dimbimbi ko. 42 Buna wukamba Yesu: —A Pfumu bika wuba kuthebukila moyo mu thangu wela kuiza mu kipfumu kiaku! 43 Buna Yesu wumvutudila: —Bukiedika ndikukamba, mu lumbu kiaki ngeyo ma wuba yama va kimosi ku Paladisu. 44 Yiba nduka-ndkuka midi, tsi yoso yiba mu tombi ayi kiawukinzingila nate mu thangu yi ntatu ku manima midi. 45 Thangu yinomba bosi lido yinneni yi nzo Nzambi yikanzuka va khatitsika. 46 Buna Yesu wuyamikina mu ndinga yingolo: —A tata, mu mioko miaku ndintambika mpeve yama! Bu katuba mambu momo, wufua. 47 Pfumu yi masodi bu kamona mambu mavioka, wukembisa Nzambi bu katuba: —Bukiedika kuandi ti mutu wawu wubedi wusonga! 48 Nkangu woso wu batu bakutakana mu tala mambu mavangama, bu bamona mambu mavioka, bavutuka kuawu, ayi baba nionga. 49 Ayi batu bobo bazabana yandi ayi baketo bobo banlandakana tona ku Ngalili thama batelimina mu tala mambu momo. 50 Tala, mutu wumosi dizina diandi Zefu wuba wumosi mu batu baba kotanga mu lukutukunu lunneni lu Bayuda. Wuba mutu wumboti ayi wusonga. 51 Niandi kasia bundana mu nzengolo yawu ko ayi mu mavanga mawu ko. Niandi wuba muisi divula di Alimate, divula di bayuda ayi niandi mamvandi wuba vingilanga Kipfumu ki Nzambi. 52 Wuyenda kuidi Pilatu, wunlomba nitu yi Yesu. 53 Bu kayi kulula va dikulusi, buna wuyizinga mu dilasola di lino ayi wutula yawu mu dibumbi disokulu mu ditadi dinneni. Kadi mutu kazikulu ko mu dibumbi beni. 54 Kiba lumbu ki khubumunu, tuamina lumbu ki saba. 55 Baketo bobo balandakana Yesu tona ku Ngalili balandakana Zefu, bamona bibumbi ayi buevi batudila nitu yi Yesu. 56 Bosi bavutuka kuawu ayi bakubika

mafuta ma tsudi yi kotoko ayi malasi. Bavunda kuawu mu lumbu ki saba boso bubela mina.

24 Mu nsuka-nsuka wu lumbu kitheti ki sabala, baketo bayenda kudibumbi. Banata mafuta ma tsudi yi kitoko momo bakubika. **2** Bamona ditadi difuka mualo wu dibumbi divindumunu va ndambu muelo. **3** Bakota vayi basia mona ko nitu yi Pfumu Yesu. **4** Buna bakidi yindula tsundu yi diambu diodi, bazimbukila batu buadibavuata minledi miba lezama batelama va ndambu. **5** Sumbu bamona tsisi ayi bayinika bizizi biawu mu tsi, buna batu beni baba yuvula: —Bila mbi luntombila mutu widi moyo va khatitsika yi batu bafua e? **6** Kasiedi vava ko vayi fulukidingi. Lutebuka moyo buevi kaluyolukilabuna wukidi ku Ngalili bu kalukamba ti: **7** "Muana Mutu kafueti yekulu mu mioko mi bankua masumu, wela bandu va dikulusi ayi wela fuluka mu lumbu kintatu. **8** Buna batebukila mambu mandi momo moyo. **9** Basia bika dibumbi, bavutuka kuawu ayi bavumbudila kipholo ki mambu moso mama kuidi kumi mimvuala wumosi ayi kuidi batu boso bankaka. **10** Mu bawu muba Maliya muisi Mangadala, Zana, Maliya ngudi yi Zaki va kimosi ayi maketo bankaka basamuna mambu mama kuidi mimvuala. **11** Vayi mimvuala mimanga wilukila mambu mawu bila mimonina mambu mawu banga mambu makambulu tsundu. **12** Vayi Piela wutelama, wuzawula ku dibumbi. Bu kayinama, buna miomiminledi mikazikulu kaka kamona. Wuvutuka kuandi ku nzo andi wusiminamu diambu di mambu momo mavioka. **13** Mu kina kiawu lumbu, minlonguki miodi miyenda ku buala bumosibaba ntedilanga Emawusi. Buala beni butatukila Yelusalemi nduka-ndukamu tezo ki kumi kilometele biodi. **14** Miyolukila mambu moso momo mavioka. **15** Bu miba solula ayi miba findana zimpaka, mizimbukila niandi veka Yesu wuba fikama ayi wuyenda yawu va kimosi. **16** Vayi meso mawu maba mafuku mu diambu babika kumbakula. **17** Buna wuba yuvula: —A mambu mbi momo lulembu yolukila bu lueti kuenda yendingi e? Mitelama ayi bizizi bi kiadi-kiadi. **18** Wumosi mu bawu, dizina diandi Klewopasi wumvutudila: —Vayi buna ngeyo kaka mu batu bobo bamvuandanga ku Yelusalemikambulu zaba mambu maviokidi muawu mu bilumbu biabi e? **19** Niandi wuba yuvula: —A mambu mbi momo e? Bawu bamvutudila: —Mambu mabuilulu Yesu muisi Nazaleti wubedi mbikudi wu lulendomu mavanga mandi ayi mu thubulu andi va ntuala Nzambi ayi va ntuala batu boso. **20** Bapfumu zieto zi banganga Nzambi ayi bapfumu zieto zinyekudi mu diambu di banzengila nkanu wu lufua ayi mu diambu di bambanda va dikulusi. **21** Diana tubedi tulanga ti niandi wukuiza kudi Iseli. Vayi talabuabu kiawu kiaki lumbu kintatu tona mambu beni makibelanga. **22** Bukiedika kuandi ti baketo bankaka mu beto batuyindusidingi ngolo bu babedingi ku dibumbi va nsuka-nsuka. **23** Sumbu basi monanga ko nitu andi, buna biza samunanga ti tsongolobamueningi; bamueningi zimbasi zibakembingiti bukiedika widi moyo. **24** Buna bankaka mu bobo badi yeto bedingi ku dibumbi. Benda buanangamambu boso busamuninningi baketo; vayi, niandi, basi kummonanga ko. **25** Buna Yesu wuba kamba: A batu bakambu diela ayi fuana phasi lummona mu mintima mu wilukila mambu moso mimbikudi mibikula. **26** A keti Klisto kafueti tuama mona phasi mu diambu di mambu momosimbu kakota mu nkembo andi e? **27** Bosi Yesu wutona kuba sudikisa mambu moso masonama mu diambu dianditonina mu Moyize nate mu mimbikudi mioso. **28** Vayi buna bafikama buala bobo baba kuenda; niandi wuvunikisa kuenda thama **29** vayi bansimbidila bu banleba: —Vuanda yeto, tala buisi bueka yila ayi masika mazidi. Buna wukota yawu mu nzo ayi wuvuanda yawu. **30** Wuvuanda yawu va meza, wubonga dipha ayi wudisakumuna, wudibukuna bosi wuba kabudila diawu. **31** Buna meso mawu mazibuka ayi bambakula vayi kasia buela monikako, wutumbu zimbala va meso mawu. **32** Buna bakambasana bawu na bawu: —Keti mintima mieto misi banga mu khini ko mu thangu kalembukutuyolukilanga mu nzila, bu katuzingu budidi masonuku e? **33** Muna yina thangu, bavutuka ku Yelusalemi. Bayiza bata kumi mimvuala wumosi buna bakutikini va kimosi ayi bobo baba yawu, **34** balembu tubi ti: —Bukiedika ti Pfumu fulukidingi; wukimonikisidingi kuidi Simoni. **35** Buna minlonguki miodi beni mamvawu misamuna mambu momo mimonamu nzila ayi buevi miyiza bakudila Yesu mu thangu kabukuna dipha. **36** Buna bakidi solula mu diambu di mambu beni, Yesu wutelamava khatitsik' awu ayi wuba kamba: —Ndembama yibanga yeno. **37** Vayi baboso batita, bamona tsisi bila babanzila ti nkuyu bamueni. **38** Buna wuba kamba: —A bila mbi luekila tsisi-tsisi? Bila mbi mayindu mu mintima mieno? **39** Talanu mioko miama ayi malu mama. Keti

minu kuandi e! Bika lutsimba ayi lutala! Keti nkuyu
kasi ko minsuni ayi mimvesi vayi lulembu moni kueno
ti minu minsuni ayi mimvesi midi yama. **40** Bu katuba
bobo, wuba monisa mioko miandi ayi malu mandi. **41**
Bu bakambu vika wilukila mu diambu di khini ayi mu
diambu di simina, buna wuba yuvula: —Kima kidia kidi
yeno vava e? **42** Buna bamvana tini ki mbizi ki lambu.
43 Wukibonga ayi wukidia va meso mawu. **44** Bosi wuba
kamba: —Tala mawu mama mambu ndilukamba buna
ndikidi yeno va kimosimambu mamo masonama mu
diambu diama mu Mina mi Moyize, mu minkanda mi
mimbikudi ayi mu minkunga mafueti kaka dedakana!”
45 Buna wuzibula diela diawu muingi babaka bu
sudikila masonuku. **46** Wuba kamba ti: —Disonama ti
Klisto kafueti mona phasi ayi wela fuluka mu lumbu
kintatu **47** ayi bela samuna kuidi batu ba makanda
moso tonina mu Yelusalemi ti mu dizina diandi, batu
babalula mavanga ayi batambula nlemvo mu masumu
mawu. **48** Beno luidi bambangi ba mambu momo. **49**
Tala minu ndieka nduka kulufidisila biobi Dise diama
kaluvaninatsila. Diawu beno luvuanda kaka mu divula
nate luela vuiku lulendo lu diyilu. **50** Bosi wuba nata
ku nganda yi divula nate ku ndambu yi Betani. Kuna
kamvumbudila mioko miandi ayi wuba sakumuna. **51**
Mu thangu kaba kubasakumuna, wuvambana yawu
ayi wutombulu mu diyilu. **52** Bawu buna bamana
kunsambila, mu khini bavutukila ku Yelusalemi. **53**
Thangu ka thangu bavuanda kuawu mu nzo Nzambi
mu diambu di zitisanga ayi kembisanga Nzambi.

John

1 Va thonono, Diambu dikibela, Diambu diba va
kimosi ayi Nzambi ayi Diambu diawu Nzambi. **2**
Diambu diba va thonono va kimosi ayi Nzambi. **3** Bima
bioso bivangimina mu diawu, kuisi ko kima kikambu
vangu mu kambu diawu mu bibioso bikivangulu. **4**
Mu diawu muba Luzingu. Luzingu beni luba kiezila
ki batu. **5** Kiezila kilembo kienzuka mu tombi vayi
tombi kisia kisudika ko. **6** Vaba Mutu wumosi wutumu
kuidi Nzambi, dizina diandi Yowani. **7** Wuyiza mu
telama kimbangi; mu telama kimbangi mu diambu
di kiezila muingi batu boso bawilukila mu niandi. **8**
Niandi veka kasia ba kiezila ko, vayi, niandi wuyiza
kaka mu telama kimbangi mu diambu di kiezila. **9**
Kiezila ki kiedika kiawu kioki kiyiza va ntoto, kioki
kieti kienzulanga batu boso. **10** Niandi diambu diyiza
va ntoto ayi ntoto wuvangu mu niandi vayi ntoto
wusia kunzaba ko. **11** Niandi wuyiza ku tsi'andi vayi
basi tsi'andi basia kuntambula ko. **12** Vayi kuidi batu
boso bantambula, niandi wuba vana lulendo lukitukila
bana ba Nzambi; bobo bawilukila mu dizina diandi.
13 Bika sia ti bana beni mu menga voti mu luzolo
lu nsuni babutukila, voti mu luzolo lu mutu vayi
babutu mu luzolo lu Nzambi. **14** Diambu dikituka
nsuni ayi diyiza zinga va khatitsik'eto. Beto tumona
nkembo andi; banga nkembo wu Muana wumosi kaka
wowo wuba kuidi Tata. Nkembo beni wuba wuwala
mu nlemvo ayi mu kiedika. **15** Yowani wuntelimina
kimbangi bu katuba mu yamikina: —Talanu mutu
wawu, niandi ndiyolukila mu thangu ndilukamba:
mutu wowo wunkuiza ku manima mama wundutidi
munneni, bila niandi wutuama kukibela ayi minu.
16 Mu diambu di fuluka ku nlemvo andi, beto boso
tutambula lusakumunu va mbata lusakumunu. **17**
Bila Moyize niandi wuvana Mina vayi Yesu Klisto
niandi wunata nlemvo ayi kiedika. **18** Kadi mutu
kamuenieti Nzambi ko vayi Muan'andi wumosi kaka
widi va ndambu yi Tata, niandi wunzabikisidi. **19** Vava
vadi kimbangi ki Yowani mu thangu Bayuda baba
ku Yelusalemi bafidisa zinganga Nzambi ayi Balevi
muingi banyuvula: “ngeyo widi nani e?” **20** Buna wuba
kamba kiedika mu kambu memata: —Minu ndisi ama
Klisto ko. **21** Babuela kunyuvula: —Vayi buna widi nani
e? Widi Eli? Wuba vutudila: —Ndisi ama Eli ko! Bawu
babuela kunyuvula: —Widi mbikudi e? Wuba vutudila:
—Nana. **22** Buna babuela kunyuvula diaka: —Vayi
widi nani e? Wutukamba muingi tubaka buvanina
mvutu kuidi bobo batutumini. Mbi wuntuba mu
diambu di ngeyo veka e? **23** Buna wuba kamba: —Minu
ndidi mbembo yi mutu wowo wulembo yamikina mu
dikanga: luludika nzila yi Pfumu banga bu bikudila
mbikudi Ezayi. **24** Batu Bobo bafidusu baba mu
dikabu di Bafalisi; **25** banyuvula: —Enati wisi Klisto
ko voti Eli ko, voti mbikudi ko vayi buna bila mbi
wulembo botikila e? **26** Yowani wuba vutudila: —Minu
ndilembo lubotikila mu nlangu, vayi va khatitsik'
eno vadi mutu wumosi wulukambulu zaba, **27** mutu
wowo wunkuiza ku manima mama, ndisi fuana ko
mu nianguna minsinga mi zisapatu ziandi. **28** Mambu
mama ku Betani maviokila, buala buidi va disimu
di nzadi Yolidani, kuna Yowani kaba botikilanga
batu. **29** Mu lumbu kilanda, Yowani wumona Yesu
wunkuiza kuidi niandi, buna wutuba: —Tala, Muana
dimemi di Nzambi wumbotulanga masumu ma nza.
30 Niandi mutu wowo ndiluyolukila bu ndilukamba ti:
“Mutu wowo wunkuiza ku manima mama wundutidi
munneni bila niandi wutuama kukibela ayi minu.”
31 Minu ndisia tuama kunzaba ko, vayi mu diambu
kazabakana kuidi Iseli diawu minu ndilembo botikila
mu nlangu. **32** Yowani wutelama kimbangi bu katuba:
—Ndimona Pheve yitotukila ku Diyilu banga dibembe,
yivuanda va niandi. **33** Kuidi minu, ndisi kunzaba
ko; vayi mutu wowo wuthuma mu kuiza botika mu
nlangu niandi wukhamba: “Va mutu wowo wela
mona Pheve yikulukidi va niandi ayi yivuendi va
niandi; buna niandi mutu wela botikila mu Pheve
Yinlongo.” **34** Buna minu ndimona ayi nditelama
kimbangi ti mutu wawu niandi muana Nzambi. **35**
Diaka mu lumbu kilanda, Yowani wuba diaka vana ayi
minlonguki miandi miodi. **36** Mu thangu kamona Yesu
wumviokila vana buna wutuba: —Tala, Muana dimemi
di Nzambi. **37** Minlonguki mi miodi minwa bu katuba,
buna milandakana Yesu. **38** Yesu bu kabaluka wuba
mona balembo nlandakana. Diawu kaba yuvudila: —A
mbi luntomba e? Bamvutudila: —Labi bu dinsundula
Nlongi, kuevi wukala e? **39** Wuba kamba: —Yizanu ayi
malumona. Bayenda ayi bamona va kaba nkalanga.
Bakala yandi mu lumbu kina; yiba nduka-nduka
thangu yi nya yi masika. **40** Andele, khomba yi Simoni
Piela, wuba wumosi mu minlonguki beni miodi miomi
miwa mambu ma Yowani ayi milandakana Yesu. **41** Ku
nzimunina, niandi wuyenda bata theti khomb'andi
Simoni, wunkamba: —Beto tumueningi Mesiya Tsundu

Mesiya Klisto. 42 Buna wunnata kuidi Yesu. Yesu bu kantala, buna wunkamba: —Ngeyo widi Simoni, muana Zonasi. Ngeyo wela tedolongo Sefasi. Tsundu Sefasi "Ditadi". 43 Mu lumbu kilanda, Yesu wukana kuenda ku Ngalili. Wumona Filipi ayi wunkamba: —Wundandakana! 44 Filipi wuba muisi Betesayida, divula dimosi ayi Andele ayi Piela. 45 Filipi wuyenda tala Natanayeli ayi wunkamba: —Beto tumueningi mutu wowo Moyize kayolukila mu Mina ayi wowo mimbikudi miyolukila, dizina diandi Yesu, muana zozefu muisi Nazaleti. 46 Natanayeli wunkamba: —Buna ku Nazaleti kulenda kuandi totukila diambu dimboti e? Filipi wumvutudila: —Yiza ayi mona. 47 Yesu wumona Natanayeli wulembo yizi ku kaba, buna wutuba: —Tala muisi Iseli wukiedika, mu niandi mukambulu mayuya. 48 Natanayeli wunyuvula: —Kuevi wunzabidi e? Yesu wumvutudila: —Tuamina Filipi kiza kambi, bu vuendingi kuna tsi nti wu figi, minu ndimueningi. 49 Buna Natanayeli wunkamba: —Nlongi, ngeyo widi Muana Nzambi, widi ntinu wu Iseli. 50 Yesu wumvutudila: —Ngeyo wilukidi bu ndikembi ti ndimueningi bu vuendingi ku tsi nti wu figi e? Wela mona mambu manneni viokila mama. 51 Buna wubuela kamba: —Bukiedika ndikulukamba, luela mona Diyilu dizibukidi ayi zimbasi zi Nzambi ziela maka ayi kuluka va muana mutu.

2 Mu lumbu kintatu, nyengo wu makuela wuba ku Kana mu tsi Ngalili. Ngudi Yesu yiba kuna. 2 Yesu ayi minlonguki miandi mamvawu batumusu ku nyengo beni wu makuela. 3 Vayi zimbukila vinu kimeni. Buna ngudi Yesu yiyiza kunkamba: —Basiedi diaka ayi vinu ko. 4 Yesu wumvutudila: —A nketo, mambu mbi tuidi beto yaku e? Thangu'ama yifueni ko. 5 Buna ngudi andi wukamba bisadi ti: —Luvanga mambu moso ka kuiza lukambi. 6 Mimvungu minsambanu miba vana mu diambu di lundilanga nlangu, mitulu vana boso bubela kifu ki Bayuda mu kukivedisanga. Mvungu wumosi wulenda kota nduka-nduka khatitsika yi dingungulu di nlangu. 7 Buna Yesu wukamba bisadi: —Wesanu nlangu mu mimvungu. Buna bawesa mimvungu beni nate vana ntu. 8 Yesu wubuela kuba kamba diaka: —Buabu bonganu fioti ayi lunata fiawu kuidi nkulutu wu nyengo. Bawu bannatina kiawu. 9 Nkulutu wu nyengo bu babimba nlangu wukituka vinu, kasia zaba ko kuevi kuba vinu beni Vayi bisadi biteka nlangu bizaba. Buna nkulutu wu nyengo wutumisa mu nsualu dibakala diodi dikuela 10 ayi wunkamba: —Woso kuandi mutu weta tuama kabudila batu vinu kimboti; bosi ku nzimunina wunkabulanga vinu kidekuka, batu bu bameni nua bufuana. Vayi ngeyo kimboti kiawu lundidingi nate thangu yayi. 11 Kiaki kiawu kumu kitheti mu bikumu bivanga Yesu; kiawu kivangimina ku Kana mu tsi yi Ngalili. Kuna kamonisa nkembo'andi ayi minlonguki miandi minwilukila. 12 Momo bu mavioka, Yesu wuyenda ku Kafalinawumi va kimosi ayi ngudi andi, ayi bakhomba bandi ayi minlonguki miandi. Ndambu bilumbu kaka bavuandila kuna. 13 Pasika buna yeka nduka, Yesu wuyenda ku Yelusalemi. 14 Wumona muna luphangu lu nzo Nzambi minsumbisi mi zingombi, mi mamemi ayi mi mabembi ayi minsienzi mi zimbongo buna mimvuendi. 15 Buna wubonga minsinga, wuvanga kikoti. Buna wukuka batu boso ku luphangu lu Nzo Nzambi ayi mamemi ayi zingombi, wuloza zimbongo zi minsienzi va tsi ayi wusengubula zimeza. 16 Bosi, wubaluka kuidi minsumbisi mi mabembi, wuba kamba: —Botulanu bima biobi vava! Lubika kitula nzo yi dise diama dizandu! 17 Minlonguki miandi mitebuka moyo ti busonama: A Nzambi, luzolo luidi yama mu diambu di nzo'aku luawu luela kuphondisa. 18 Bayuda bamvutudila: —A kumu mbi wulenda vanga mu kutumonisa ti bukiedika lulendo luidiyaku luvangila mambu moso momo e? 19 Yesu wuba kamba: —Tiolumunanu Nzo Nzambi yayi, ndiela kuyitungila mu bilumbu bitatu. 20 Buna Bayuda batuba: —Mu makumaya ayi mimvu minsambanu nzo Nzambi yayi yitungulu vayi ngeyo mu bilumbu bitatu kuandi fueti buela kuyitungila? 21 Vayi niandi wuyolukila nzo Nzambi yi nitu andi. 22 Yesu bu kafuluka mu bafua, minlonguki miandi mitebuka moyo ti wutuba buawu. Buna miwilukila masonuku ayi mambu momo matuba Yesu. 23 Mu thangu Yesu kaba ku Yelusalemi mu nyengo wu Pasika, batu bawombo bamona bikumu biobi kavanga ayi bawilukila mu dizina diandi. 24 Vayi yesu kasi kubasila diana ko bila wuzaba batu boso. 25 Bila kasia ba mfunu ko muingi mutu wunkaka katelama kimbangi mu diambu di mutu wunkaka bila niandi veka wuzaba mambu madi mu mutu.

3 Vaba mutu wumosi mu Bafalisi dizina diandi Nikodemi, wuba pfumu yimosi yi Bayuda. 2 Niandi wuyiza bata Yesu va builu ayi wunkamba: —Labi, tuzebi kueto ti ngeyo widi nlongi wuba kuidi Nzambi bila kuisi ko mutu wulenda vanga bikumu biobi

wulembo vangi enati Nzambi kasi yandi va kimosi ko. **3** Yesu wumvutudila: —Bukiedika ndikukamba, enati mutu kakadi butuka mbutuka yimonabuna kalendi ko mona kipfumu ki Nzambi! **4** Nikodemi wuyuvula: —Buna buevi mutu kalenda butukila mu thangu keka nunu e? Wulenda buela vutuka diaka mu vumu ki ngudi andi ayi butuka e? **5** Yesu wumvutudila: —Bukiedika ndikukamba, enati mutu kakadi butuka mu nlangu ayi mu Pheve, kalendi ko kota mu Kipfumu ki Nzambi. **6** Kioso kibutuka mu kinsuni kidi kinsuni. Vayi kioso kibutuka mu Pheve kidi kipheve. **7** Bika kuaku simina bu ndikembi ti lufueti butuka mbutuka yimona. **8** Phemo yimvevumukanga koso ku yitidi ayi ngeyo weti wanga biyoko, vayi wukadi zaba kuevi wubedi ayi kuevi wulembo yendi. Buawu bobo buididi kuidi woso mutu wubutuka mu Pheve. **9** Nikodemi wunyuvula: —Buevi mambu momo malenda vangiminina e? **10** Yesu wumvutudila: —Ngeyo widi nlongi wu Iseli vayi wukadi zaba mambu mama e? **11** Bukiedika ndikukamba: beto tuntubanga mambu tuzebi; tunteliminanga kimbangi mu mambu tumona, vayi beno lutambudilanga ko kimbangi kieto. **12** Enati ndiluyolukidi mambu ma ntoto vayi lukadi wilukila buna buevilulenda wilukila enati ndiluyolukidi mambu ma Diyilu e? **13** Kuisi ko mutu wukuma ku Diyilu, botula kaka Mutu wukulumuka va ntoto bu kaba ku Diyilu: Muana mutu niandi kaka wukuma ku diyilu. **14** Boso bu nangikina Moyize nioka mu dikanga, buawu bobo mamvandi Muana Mutu kela nangukulu. **15** Mu diambu di woso mutu wunkunwilukila kabaka luzingu lukalumani. **(aiōnios g166)** **16** Bila Nzambi wuzodila ngolo batu va nza, diawu kavanina Muan'andi wumosi kaka muingi woso mutu wukunwilukila kabika bungana vayi kabaka luzingu lukalumani. **(aiōnios g166)** **17** Bila Nzambi kasia fidisa ko Muan'andi va nza mu diambu di sambisa ntoto vayi muingi nza yivuka mu niandi. **18** Woso wukunwilukila kalendi sambusu ko vayi woso wunkambu wilukila wukisambusulu bila niandi mengi wilukila Muana wumosi kaka wu Nzambi. **19** Nzengolo nkanu yawu yayi: kiezila kiyiza va nza vayi batu baluta kuawu zola tombi viokila kiezila bila mavanga mawu maba mambimbi. **20** Bila woso mutu wumvanganga mambu mambimbi kazolanga ko kiezila ayi kalendi kuiza kuidi kiezila ko tala mavanga mandi mambimbi medi monika. **21** Vayi woso mutu wunsadilanga kiedika, wunkuizanga ku kiezila mu diambudi mavanga mandi mamonika ti malembo vangimina mu Nzambi. **22** Momo bu mavioka, Yesu ayi minlonguki miandi, bayenda vuanda ndambu bilumbu mu Yuda. Kuna kaba botikilanga. **23** Yowani mamvandi buna wulembo botikila ku Enoni yifikimini ayi Salimi bila nlangu wuwombo wuba kuna; batu bayiza ayi babotoko. **24** Bila buna Yowani kakotosolo ko mu nloko. **25** Ziphaka zibua va khatitsika minlonguki mi Yowani ayi nyuda wumosi, mu diambu di vedila. **26** Buna bayenda kuidi Yowani ayi bankamba: —Labi, mutu wowo bedingi yaku kuna disimu di Yolidani, wowo telimininginga kimbangi, tala niandi mamvandi wulembo botika ayi batu boso balembo yendi kuidi niandi. **27** Yowani wuba vutudila: —Mutu kalendi tambula kima ko enati kasi kukitambula ko bu kiba ku diyilu. **28** Beno veka lulembo thelimina kimbangi bu ndituba ti: minu ndisi'ama Klisto ko vayi minu ndifidusu ku ntual'andi. **29** Nketo wukuelo vuiwulu kuidi bakala dinkuedidi. Vayi nkundi wu bakalakuedidi wuntelamanga va ndambu ayi wunkunwanga weti monanga khini mu wanga mbembo yi bakala dikuedidi. Khini yoyo yidi mu minu, yidukidi. **30** Bufueni niandi kaluta zangama vayi minu ndikuluka. **31** Mutu wowo wuba ku Diyilu lutidi batu boso. Vayi mutu wowo wutotukila va ntoto, widi muisi ntoto; ayi wuntubanga banga muisi ntoto. Mutu wowo wuba ku Diyilu lutidi batu boso. **32** Niandi wunteliminanga kimbangi mu mambu momo kamona ayi momo kawa vayi kadi mutu kakadi wilukila kimbangi kiandi. **33** Woso mutu wukikinina kimbangi kiandi, buna wunwilukila ti Nzambi wid wukiedika. **34** Bila mutu wowo Nzambi katuma, weta tuba mambu ma Nzambi bila Nzambi wumvananga Pheve mu kambu teza. **35** Dise dinzolanga Muana ayi wutula bima bioso mu mioko miandi. **36** Woso mutu wunwilukilanga Muana beki luzingu lukalumani vayi wosowunkambu wilukila Muana kalendi baka ko luzingu lukalumani. Vayi nganziyi Nzambi yidi va niandi. **(aiōnios g166)**

4 Yesu bu kazaba ti Bafalisi bawa ti wukitula ayi wubotika minlonguki miwombo vioka Yowani, **2** muaki niandi veka Yesu kasia botika mutu ko vayi minlongukimiandi kaka miba botikanga batu; **3** buna wukatuka mu Yuda, wuvutuka ku Ngalili. **4** Kafueti kaka viokila va Samali. **5** Buna wutula va divula dimosi di Samali bantedilanga Sikali, difikimini ayi nsitu wu Yakobi wowo kavana muan'andi Zozefi. **6** Kuna kuba dibulu di nlangu di Yakobi. Yiba nduka-nduka midi, Yesu wuvuanda mu nkuefu wu dibulu bila phokongo

yi nzietolo yiba yandi. 7 Zimbukila nketo wumosi wu
muisi Samali wuyiza ku teka nlangu, Yesu wunkamba:
—Wuphana nlangu wunua! 8 Minlonguki miandi
miyenda ku divula ku sumba bidia. 9 Vayi nketo beni
wunkamba: —Buna buevi ngeyo widi Nyuda wufueti
kundombila nlangu wu nua minu nketo wu muisi
Samali e? Bila Bayuda ayi basi Samali baba wizananga
ko. 10 Yesu wumvutudila: —Enati zebi dikaba di
Nzambi ayi mutu wulombidi nlangu wu nua; nganu
ngeyo wunlombidi nlangu wu nua ayi niandi wuveni
nlangu wu luzingu. 11 Nketo wumvutudila: —A Tata,
wusi ko kadi kima kitekila nlangu, ayi dibulu thipula
didi. Buna kuevi wulenda bakila nlangu beni wu
luzingu e? 12 Nkulu'eto Yakobi wutuvana dibulu diadi,
niandi veka wunua nlangu wu dibulu diadi va kimosi
ayi bana bandi ayi bibulu biandi. Buna wumbanzila ti
ngeyo lutidi nkulu eto Yakobi mu buneni e? 13 Yesu
wumvutudila: —Woso kuandi mutu wela nua nlangu
wawu wela buela mona phuila; 14 vayi woso mutu
wela nua nlangu wowo ndiela kumvana kalendi buela
mona phuila ko. Bila nlangu wowondiela kumvana
wela kituka mu niandi nto yinkumba nate mu luzingu
lukalumani. (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Buna nketo beni
wunkamba: —A Tata, wuphana nlangu beni muingi
ndibika buela monanga phuilaayi muingi ndibika
buela kuiza tekanga nlangu vava! 16 Yesu wunkamba:
—Yenda tedi bakala diaku mbila, buna wiza yandi
vava. 17 Nketo wumvutudila: —Ndisi wukuela ko.
Yesu wunkamba: —Buiedika kuandi tubidi ti wisi
wukuela ko. 18 Bila babakala batanu baba yaku. Diodi
didi yaku buabu kasi'andibakala diaku ko. Mambu
momo tubidi madi makiedika. 19 Nketo wumvutudila:
—A tata, mbueni ti widi mbikudi. 20 Bakulu beto
basambila va mongo wawu vayi beno lueta tuba ti ku
Yelusalemi kaka kuawu bafueti sambidilanga. 21 Yesu
wumvutudila: —Nketo, wunguilukila; thangu yeka
kuiza yoyi luela sambidila Tata bika va mongo wawu
ayi bika ku Yelusalemi. 22 Beno lunsambilanga ma
lukambulu zaba. Vayi beto tuzebi ma tuetasambila, bila
phulusu yitotukila kuidi Bayuda. 23 Vayi thangu yeka
nduka kuiza, ayi yifueni yoyo minsambidi mikiedika
miela sambilanga Tata mu Pheve ayi mu kiedika,
bila Tatawuntombanga bobo bankunsambidilanga mu
phila yoyo. 24 Nzambi niandi Pheve, buna bufueni bobo
bakunsambila bafueti kunsambidila mu Pheve ayi mu
kiedika. 25 Nketo wunkamba: —Nzebi ti Mesiya mutu
beta tedila Klisto wela kuiza, bu kela kuiza. Buna kela
kuiza buna wela kutu sudikisa mambu moso. 26 Yesu
wumvutudila: —Minu wawu wunyoluka yaku. 27 Muna
thangu yina, minlonguki miandi mivutuka, misimina
bu miyiza kumbata wulembo solula ayi nketo wu muisi
Samali. Muaki kadi mutu wumosi kasia kunyuvula ko
ti: “mbi wulembo nyuvulanga e?” Bila “mbi wulembo
soludilanga yandi e?” 28 Vana vawu nketo wutumbu
bika mvungu'andi, wuvutuka nsualu ku divula ayi
wukamba batu: 29 —Yizanu, lutala mutu wukhembi
mambu moso momo ndivanga. Niandi ko Klisto e? 30
Diawu batu batotuka mu divula ayi bayenda ku kaba.
31 Mu thangu yina, minlonguki miandi mintatimisa bu
minkamba: —Labi, dia! 32 Vayi Yesu wuba vutudila:
—Minu bidia bidi yama biobi beno lukambulu zaba. 33
Minlonguki miyuvasana bawu na bawu: —Buna mutu
wunnatiningi bidia e? 34 Yesu wuba kamba: —Vanga
luzolo lu mutu wuthuma ayi manisa kisalu kiandi
biawu bidia biama. 35 Beno lutubanga ko ti: zingonda
ziya zisiedi buna thangu yi tota bidia mu zitsola
yifueni e? Vayi tala minu ndikulukamba ti: luvumbula
meso meno, lutala zitsola, makundi mameni yela.
36 Mvedi wu makundi wuntambulanga mfutu andi
ayi wunkupikanga mu diambudi luzingu lukalumani
muingi nkuni ayi mvedi bamona khini va kimosi.
(aiōnios g166) 37 Bila vava vamonikini tsundu yi nongo
yayi: “Wunkaka niandi wunkunanga; wunkaka niandi
wumvelanga”. 38 Ndilutuma luenda vedi makundi
mu tsola yi lukambu kueno sala, batu bankaka bawu
basala vayi beno luvela makundi ma kisalu kiawu.
39 Mu divula dina, basi Samali bawombo bawilukila
Yesu mu diambu di kimbangi kitelama nketo wuna
bu katuba ti: “wukhembingi mambu moso momo
ndivanga.” 40 Thangu basi Samali bayiza vaba Yesu,
banleba kateka kala yawu. Bilumbu biodi kavuandila
yawu. 41 Buna batu bawombo bankaka bawilukila mu
diambu di mambu mandi 42 ayi bakamba nketo beni
ti: —Buabu beto tuwilukidi, bika sia ti mu diambu
di mambu maku wutukembingivayi mu diambu di
beto veka tunwilu. Tuzebi bukiedika kuandi ti niandi
Mvulusi wu nza. 43 Bilumbu biodi biobi bu bivioka,
Yesu wubotuka kuna, wuyenda ku Ngalili. 44 Bila
niandi veka Yesu wutelama kimbangi, bu kakamba ti:
Mbikudi kasi nzitusu mu yandi tsi ko. 45 Bu katula
ku Ngalili, basi Ngalili banyakula bu bamona bikumu
biobi kavanga ku Yelusalemi mu thangu nyengo
bila bawu mamvawu baba kuendanga ku nyengo. 46
Wuvutukila ku Kana, mu tsi Ngalili, kuna kakitudila

nlangu vinu. Vayi kuba Pfumu yimosi yi leta, muisi Kafalinawumi, wuba ayi muan'andi wubakala wuba kimbevo **47** Bu kawa ti Yesu wubotukidi mu tsi Yuda; buabu widi mu tsi Ngalili, buna wuyiza kunleba mu diambu kiza belusa muan'andi wubakala wuba nduka mu fua. **48** Yesu wunkamba: —Enati lukadi mona bidimbu ayi bikumu buna lulendi wilukila ko e? **49** Pfumu beni wunleba: —Pfumu, tuenda nsualu tuamina muan'ama kafua! **50** Yesu wumvutudila: —Yenda kuaku, muan'aku wulembo zingi! Mutu wuwilukila mambu mankamba Yesu, ayi, wuyenda kuandi. **51** Buna wukidi mu nzila, bisadi biandi biyiza kundengana, binkamba ti: "muan'aku wulembo zingi." **52** Wuba yuvula kani thangu mbi muan'andi kamonina mbote. Bamvutudila: —Zinzangala zimeni kibedi zono va thangu yitheti ku manima midi. **53** Dise dizaba ti yawu yina thangu Yesu kankambila ti: "Muan'aku wulembo zingi" Buna mutu beni va kimosi ayi batu boso baba mvuandanga ku nzo'andi bawilukila. **54** Kioki kumu kimmuadi kivanga Yesu bu kaba mu tsi Yuda mu kuenda ku Ngalili.

5 Momo bu mavioka, kuyiza ba nyengo wu bayuda, Yesu wuyenda ku Yelusalemi. **2** Va ndambu muelo phaka yi mamemi, vaba buindi kimosi ki nlangu kiba mintanda mintanu mi makunzi. Dizina di buindi beni mu ki Ebelewo Betezata. **3** Mu makunzi beni muleka bambevo bawombo: baphofo, batu babantiudikanga ayi batu baba binama bibela. [Baba vingilanga nlangu wunikuka. **4** Bila zithangu zinkaka mbasi yi Pfumu yiba kulukanga mu buindiayi nikunanga nlangu. Woso wuba mutu wutheti mu kukiloza mu buindi, nlangubu wunikunu, niandi wumbeluka boso buididi kimbevo kiandi.] **5** Vaba mbevo yimosi yibedila mu makumatatu ayi nana di mimvu. **6** Yesu bu kammona buna kalambididi vana, ayi bu kazaba ti mutu beni wubedila kimbevo kiandi tona thama; buna wunyuvula: —Tidi beluka e? **7** Mbevo yimvutuddila: —Tata, ndisi ko mutu wukutsadisa mu vika kuthibula mu buindi nlangu bu wunikunu. Bila mu thangu minu ndinkuiza buna wunkaka wuntibukanga tuamina minu. **8** Buna Yesu wunkamba: —Telama, bonga khual'aku ayi diata. **9** Vana vawu, mutu wubeluka. Wubonga khual'andi, wutona diata. Vayi lumbu beni kiba ki saba. **10** Bayuda bakamba mutu wowo wubeluka ti: —Buabu kidi lumbu ki saba, mina mieti kandika mu nata khuala! **11** Vayi mutu beni wuba vutudila: —Mutu wowo wumbelusidi, niandi wukhembingi ti "bonga khual'aku ayi diata!" **12** Banyuvula: —Nani mutu wowo wukembingi ti: "bonga khual'aku ayi diata e?" **13** Vayi mutu wowo wubeluka kasia zaba ko mutu wowo wumbelusa. Bila Yesu wukifielumukinina mu nkangu wu batu wuba vana. **14** Mambu momo bu mavioka, Yesu wudengana mutu beni mu Nzo Nzambi, wunkamba: —Tala, buabu belukidi. Vayi, kadi buela vola masumu tala wedi builu malutidi biva. **15** Buna mutu beni wuyenda ayi wukamba Bayuda ti Yesu niandi wumbelusidingi. **16** Mu diambu diodi Bayuda bayamisa Yesu bila wuvanga mambu momo mu lumbu ki saba. **17** Vayi yesu wuba vutudila: —Dise diama dilembo sadi nate buabu, diawu minu mamvama ndilembo sadi! **18** Mu diambu di mambu momo, Bayuda baluta buela tomba kumvonda; bika sia ti mu diambu kambundulanga lumbu ki saba vayi mu diambu kankambanga diaka ti Nzambi niandi Dise diandi ayi weta kukidedikisanga banga Nzambi. **19** Vayi Yesu wuba vutudila: —Bukiedika ndikulukamba ti Muana kalendi vanga diambu mu niandi veka ko. Wumvanganga kaka moso mambu kamona kuidi dise diandi. Moso mambu mamvanganga Tata mawu Muana keti vanga. **20** Bila Tata wunzolanga Muana, wunkumonisanga mambu mosomomo keti vanganga niandi veka; wela kummonisa mavanga malutiditola ayi mama muingi lulembo kasiminanga. **21** Bila banga Tata bu keti fulukisanga bafua ayi keti kuba vananga luzingu, buawu bobo muana keti vanina luzingu kuidi woso wukatidi. **22** Niandi veka Tata kasambisanga mutu ko vayi wuyekula tsambusulu yoso mu mioko mi Muana **23** mu diambu batu boso bakinzika Muana banga bobo beta kinzikila Tata. Woso mutu wunkambu kinzikanga Muana, buna kakinzikanga ko Dise diodi dintuma. **24** Bukiedika ndikulukamba ti woso mutu wu wa mambu mama ayiwunwilukila mutu wowo wuthuma buna niandi beki luzingu lukalumaniayi kalendi sambusu ko, bila wukatukidi mu lufua ayi wuyizidi ku luzingu. **(aiōnios g166)** **25** Bukiedika, bukiedika ndikulukamba ti thangu yeka kuiza, ayi yifueni, yoyi bafua bela wila mbembo yi Muana Nzambi ayi bobo bela kuyiwa bawu bela zinga. **26** Bila banga Tata bu kabakidi luzingu mu niandi veka, buawu bobo kavanina Muana mu baka luzingu mu niandi veka. **27** Sumbu kadi ti Muana Mutu, buna wumvana lulendo lu sambisila. **28** Bikanu kueno simina mu diambu diodi; bila thangu yeka

kuiza, yoyi babo bobo badi mu biziami bela wila mbembo andi; 29 bela totuka. Babo bavanga mamboti bela fuluka mu diambu di tambulaluzingu vayi bobo bavanga mambu mambimbi bela fuluka mu diambu di tambula thumbudulu. 30 Minu ndilendi vanga kadi diambu dimosi ko mu minu veka. Ndieti sambisa boso buididi mambu momo ndieti wa ayi tsambusulu' ama yidi yisonga. Bila nditombanga ko luzolo luama vayi ndintombanga luzolo lu mutu wowo wuthuma. 31 —Enati minu veka ndikukiteliminanga kimbangi buna kimbangi kiamakisi ki kiedika ko. 32 Vayi vadi mutu wunkaka wukuthelimina kimbangi ayi nzebi ti kimbangi kiandi, mu diambu diama, kidi ki kiedika. 33 Beno lutuma batu kuidi Yowani ayi niandi wutelimina kiedika kimbangi. 34 Vayi minu, ndisi ko mfunu telomono kimbangi kuidi mutu vayithubidi bobo muingi luvuka. 35 Yowani wuba muinda wunlema ayi wunlezama, ayi, beno luzola monakhini mu ndambu thangu kaka mu kiezila kiandi. 36 Vayi kimbangi kidi yama kiviokidi munneni ayi kimbangi ki Yowani. Bila mavanga maphana Tata mu dukisa, mawu ndieta vanga ayi mawu meta telama kimbangi mu minu ti Tata wuthuma. 37 Tata, mutu wowo wuthuma, niandi veka wutelama kimbangi mu diambudiama. Vayi luwilu ko mbembo'andi andi lumueni ko zizi kiandi 38 ayi mambu mandi masi ko mu beno, bila mutu wowo katuma benolukadi kueno kunwilukila. 39 Beno lueti fiongunina masonoko ila lueta banzila ti mu mawu lubakidi luzingu lukalumani ayi masonoko beni mawu meta telama kimbangi mu diambu diama. (aiōnios g166) 40 Ayi lumengi kueno kuiza kuidi minu muingi lutambula luzingu. 41 Nditombanga ko nkembo wowo wumbanga kuidi batu. 42 Muaki minu ndiluzebi ti luisi ko luzolo mu Nzambi. 43 Minu ndiyiza mu dizina di Dise diama ayi lumengi kuthambula. Enati mutu wunkaka wizidi mu dizina diandi veka buna niandi luntambulanga. 44 Buevi lulenda wilukila, beno lueti tombanga nkembo mu beno yi benoayi lutombanga ko nkembo wumbanga kuidi Nzambi e? 45 Bikanu kueno banza ti minu ndiela kulufunda kuidi Tata vayi vadimutu wela kulufunda kuidi Tata, Moyize, mutu wowo beno lusila diana. 46 Bila enati lueta wilukila Moyize, nganu lueta kunguilukila; bila niandi wusonika mu diambu diama. 47 Enati lukadi wilukila mambu kasonika, buna buevi lulenda wilukila mambu momo ndintuba e?

6 Mambu momo bu mavioka, Yesu wusabuka ku disimu dinkaka di mbu wu Ngalili, wubeta tedila diaka mbu wu Tibeliadi. 2 Nkangu wu batu wunlandakana bila batu bamona bikumu ki kavanga mu bambevo. 3 Yesu wumaka ku mongo; kuna kavuanda ayi minlonguki miandi. 4 Muaki Pasika, nyengo wu Bayuda, wuba nduka. 5 Yesu bu kazungisa thalu mu zindambu zioso; wumona nkangu wu batu weti kuiza ku kaba, wuyuvula Filipi ti: —Filipi, kuevi tufueti sumbila mapha muingi batu baba badia e? 6 Wutula bobo mu kummeka kuandi bila niandi veka wuzaba diambu mbi keka vanga. 7 Filipi wumvutudila: —A mueni Nlongi: mapha makua tulenda sumbila mu zikhama zizole zi denali, malenda fuana muingi kadika mutu kabaka tini e? 8 Nlonguki wumosi mu minlonguki miandi, Andele khomba yi Simoni Piela wunkamba: 9 —Muana ditoko dimosi didi vava beki mapha matanu ayi zimbizi zizole zinlangu. Vayi mbi binsundula mu diambu di nkangu wu batu baba e? 10 Yesu wukamba: —Luvuandisa batu boso. Biti biwombo biba va buangu beni. Babakala bavuanda. Baba nduka-nduka mili tanu. 11 Yesu wubonga mapha beni, wuvutula matondo, wukabudila batu bobo bavuanda. Wuba vana zimbizi boso bu bela luzolo luawu. 12 Bu bamana yukuta, Yesu wukamba minlonguki miandi: —Buabu, lukubika bitini biobi bisiadidi muingi ka diambu ko tini kimosi kibika bungana. 13 Bakubika bitini beni; bawesa kumi ayi bipani biodi mu bitini bisiadidila mu mapha matanu momo batu badia. 14 Batu bu bamona kumu kioki Yesu kavanga; buna bakamba ti: —Bukiedika kuandi ti mutu wowo niandi mbikudi wowo wufueti kuiza va nza! 15 Yesu bu kazaba ti batidi kuiza ayi kunkitula ntinu mu kingolo; buna wuyenda diaka niandi veka ku mongo. 16 Mu thangu masika, minlonguki miandi minengumuka ku mbi, 17 mikuma mu nlungu ayi miyenda ku Kafalinawumi ku disimu dinkaka di mbu. Buisi buna buyididi vayi Yesu katudidi ko ku baba. 18 Vuka kingolo ki muphepi kitona ayi mbu wunikuka ngolo. 19 Bu bavuila mu tezo nanga ki kilometele bitanu voti bisambanu, Yesu wulembo diatila va mbata nlangu ayi wufikama vaba nlungu. Tsisi yingolo yiba buila. 20 Vayi Yesu wuba kamba: —Bikanu kueno mona tsisi bila minu kuandi! 21 Bazola ku nkotisa mu nlungu, vayi muna thangu beni kaka bazimbukila nlungu wusesa va disimu, va buangu kioki baba kuenda. 22 Mu lumbu kilanda, nkangu wu batu wowo wusiala ku disimu di dinkaka

di mbu, bu wumona ti vasia ba ko nlungu wunkaka botula kaka wowo minlonguki miandi mikuma ayi bu wumona ti Yesu kasia kuma ko mu nlungu banga minlonguki miandi, vayi minlonguki miandi miyenda miawu veka. 23 Vayi minlungu minkaka miba ku Tibeliasi miyiza sesa va ndambu vovo badila mapha, Pfumu bu kamana vutula matondo. 24 Diawu nkangu bu wumona ti Yesu ayi minlonguki miandi basia ba vana ko, buna bakuma mu minlungu ayi bayenda ku Kafalinawumi mu kuenda tombi Yesu. 25 Bu bammona ku disimu dinkaka di mbu, banyuvula: —Labi, thangu mbi wizidingi kuaku e? 26 Yesu wuba vutudila: —Bukiedika ndikulukamba ti: lulembo thombila bika sia ti mu diambu bu lumueni bikumu vayi mu diambu ludidi mapha ayi luyukutidi. 27 Lusala, bika sia ti mu diambu di bidia bieta bola vayi lusala mu diambu di bidia biobi binzingilanga nate mu luzingu lukalumani, biobi Muana mutu kela kuluvana bila niandi Nzambi Dise katula dimbu. (aiōnios g166) 28 Bawu banyuvula: —Buna mbi tuvanga muingi tuvanga mavanga ma Nzambi e? 29 Yesu wuba vutudila: —Mavanga ma Nzambi mawu mama: wilukila mutu wowo kafidisa. 30 Buna banyuvudila: —Kumu mbi ngeyo tidi vanga muingi beto tukimona ayi tuwilukila e? Mbi wukuiza vangi e? 31 Bakulu beto badia mana mu dikanga banga bu busonimina: Wuba vana mapha maba ku Diyilu. 32 Yesu wuba kamba: —Bukiedika ndikulukamba: bikanu banza ti Moyize niandi wuluvana diphadiodi diba ku Diyilu; vayi Siama niandi wuluveni dimpa di kiedika diodi diba ku Diyilu. 33 Mutu wowo wuba ku diyilu niandi dipha di Nzambi ayi niandi wumvananga luzingu va ntoto. 34 Bankamba: —Pfumu, wutuvananga dimpa beni mu zithangu zioso. 35 Yesu wuba vutudila: —Minu ndidi dipha dimvananga luzingu. Woso mutu wunkuiza kuidi minu kalendi buela monanga nzala ko. Woso mutu wukunguilukila kalendi buela monanga phuila ko. 36 Vayi ndilukembi ti beno lumbueni vayi lumengi kueno wilukila. 37 Batu boso baphana Tata bela kuiza kuidi minu. Ndilendi ko loza woso mutu wunkuiza kuidi minu. 38 Bila minu bu ndiba ku diyilu ndisia kuiza ko mu diambu di vanga luzolo luama vayi mu diambu di vanga luzolo lu mutu wowo wuthuma. 39 Vayi luzolo lu mutu wowo wuthuma luawu lualu: ndibika zimbisakadi mutu wumosi mu batu boso bobo kaphana vayi ndibafulukisa mu lumbu ki tsuka. 40 Luzolo lu Siama luawu lualu: woso mutu wummona Muana ayi wukunwilukila kabaka luzingu lukalumani ayi minu ndiela kumfulukisa mu lumbu ki tsuka. (aiōnios g166) 41 Bayuda baniunguta mu diambu diandi bila niandi wutuba ti “minu ndidi dipha diba ku Diyilu.” 42 Buna bawu batuba: Niandi ko Yesu Muana Zefu e? Keti tuzebi siandi ayi nguandi e? Buna buevi kalenda tubila ti ku Diyilu kaba e? 43 Vayi Yesu wuba vutudila: —Bikanu kueno miunguta mu beno na beno! 44 Bila mutu kalendi kuiza kuidi minu ko enati Dise diodi dithuma kasikuntuta ko ayi minu ndiela kumfulukisa mu lumbu kitsuka. 45 Bila mimbikudi misonika: Babo, Nzambi wela kuba longa. Diawu woso mutu wuwa Tata ayi wulongu kuidi niandi, wela kuiza kuidi minu. 46 Bila kuisi ko mutu wumona Tata vayi mutu wowo kaka wubakuidi Nzambi; niandi kaka wumona Tata. 47 Bukiedika bukiedika ndikulukamba ti woso kuandi mutu wilukidi, niandi wela baka luzingu lukalumani. (aiōnios g166) 48 Minu ndidi dipha dimvananga luzingu. 49 Bakulu beno badia mana mu dikanga vayi bafua. 50 Vayi tala diawu diadi dipha diba ku Diyilu mu diambu di woso wukudidia kabika fua. 51 Minu ndidi dipha dimvananga luzingu. Dipha beni ku Diyilu diba. Woso mutu wukudidia wela zinga mu zithangu zikazimani. Dipha diodi ndiela vanayawu nitu ama. Yawu ndiela vana mu diambu di luzingu lu nza. (aiōn g165) 52 Bayuda bafindana bawu na bawu zimpaka, batuba: —Buna buevi mutu wowo kalenda kutuvanina nitu'andi muingi tuyidia e? 53 Yesu wuba kamba: —Bukiedika ndikulukamba: enati lukadi dia nitu yi Muana Mutu ayi enati lukadi nua menga mandi, buna lulendi baka ko luzingu mu beno veka. 54 Bila woso mutu wela dia nitu'ama ayi wela nua menga mama, wela baka luzingu lukalumani ayi ndiela kumfulukisa mu lumbu ki tsuka. (aiōnios g166) 55 Bila nitu'ama biawu bidia bikiedika, menga mama mawu nduinu yi kiedika. 56 Woso wela dia nitu'ama ayi wela nua menga mama wela ba mu minu ayi minu ndiela ba mu niandi. 57 Bu didi ti Tata wuthuma widi moyo ayi minu ndilembo zingi mu diambudi Tata, diawu woso wundia nitu ama wela zinga mu diambu diama. 58 Diawu diadi dipha diba ku Diyilu, disi ko banga diodi didiabakulu beno ayi bafua. Vayi woso wundia dipha diadi wela zinga mu mvu ka mvu. (aiōn g165) 59 Yesu wutuba mambu momo bu kaba longa mu nzo lukutukunu ku Kafalinawumi. 60 Bu bamana kunwa, buna bawombo mu minlonguki miandi mikamba: —A beno, mambu mama ngolo madi. Nani wulenda ku masudika e? 61 Yesu wuzaba ti minlonguki miandi miniunguta mu

diambu dina, buna wuba kamba: —A buevi mambu mama malumonisini phasi mu mintima mieno e? **62** Buna enati lumueni Muana Mutu kumini ku katuama ta...? **63** Pheve yawu yimvananga luzingu. Nitu yisi kadi mfunu ko. Mambu mama ndilukembi mawu Pheve ayi luzingu. **64** Vayi bankaka muna luidi bakadi wilukila. Bila Yesu wukizabila tona vana thonono batu bobo bankambu wilukila ayi wukizabila mutu wowo wela kunsumbisa. **65** Yesu wubuela tuba diaka: —Diawu ndilukambila ti kuisi ko mutu wulenda kuiza kuidi minu, enati Tata kasi kumvana ko diluaku. **66** Tona thangu yina, minlonguki miandi miwombo mivutuka, misia buela diata yandi va kimosi ko. **67** Buna Yesu wuyuvula kumi bamvuala buadi: —A buevi, beno mamveno, lutidi kueno kuenda e? **68** Buna Simoni Piela wumvutudila: —Pfumu, kuidi nani tulenda diaka kuenda e? Ngeyo widi mambu mamvananga luzingu lukalumani. **(aiōnios g166)** **69** Beto tuwilukidi ayi tuzebi ti ngeyo widi mutu wunlongo wu Nzambi. **70** Yesu wuba kamba: —Keti minu ndilusobula beno kumi bamvuala buadi? Vayi wumosi mu beno beki pheve yi satana. **71** Yesu wutubila bobo mu diambu di Yuda Isikalioti, muana Simoni. Bila niandi wuzola kunsumbisa, niandi wuba wumosi mu kumi bamvuala buadi.

7 Momo bu mavioka, Yesu wudiengila mu Ngalili, kasia zola vuanda mu Yuda ko, bila Byuda batomba ku mvonda. **2** Nyengo wu Bayuda, nyengo wu zinzo zi kapu, wuba nduka. **3** Buna bakhomba bandi zinkamba: —Katuka vava, yenda ku Yuda muingi minlonguki miaku mimona mavanga momo wulembo vangi. **4** Bila kuisi ko mutu wumvanganga diambu mu kinsueki ayi tidi zabakana kuidi batu. Bu wulembo vangi mambu mama, wukimonisa ngeyo veka kuidi batu ba nza. **5** Bila bakhomba bandi mamvawu zisia kunwilukila ko. **6** Yesu wuba vutudila: —Thangu'ama yifueni ko vayi beno thangu eno yidi yimbote mu zithangu zioso. **7** Nza yilendi ku lulenda ko. Vayi minu yifueti kaka kundenda bu ndieti kuyitelimina kimbangi ti mavanga mandi madi mambimbi. **8** Diawu beno yendanu kueno ku nyengo beni. Minu ndisi nkuenda ko ku nyengo beni bila thangu ama yifueni ko. **9** Yesu wuvuanda ku Ngalili bu kamana kuba kamba mambu momo. **10** Bakhomba bandi bu bayenda ku nyengo, niandi mamvandi wuyenda mu kinsueki, mu kambu kukimonisa kuidi batu. **11** Bayuda bantomba ku nyengo bu batuba: —Kuevi kuidi mutu wowo e? **12** Maniunguta mawombo mabua mu diambu diandi va khatitsika nkangu wu batu. Batu bankaka batuba ti: —Mutu wowo widi mutu wumboti. Vayi batu bankaka batuba ti: —Nana, batu kalembo vukumuna. **13** Vayi kadi mutu kasia baka kibakala ko mu ku nzonzila va meso ma batu, mu diambu di boma baba mona Bayuda. **14** Nyengo buna weka va khatitsika, Yesu wukota mu Nzo Nzambi ayi wulonga. **15** Bayuda basimina buwombo ayi batuba: Buevi mutu wawu kazabidi masonuku bu didi ti niandi kasia longa ko e? **16** Yesu wuba vutudila: —Malongi mama masi mama veka ko vayi malongi ma mutu wowo wuthuma. **17** Woso tidi kuandi vanga luzolo lu Nzambi buna buedika wela zaba ti malongi ma ndieta longa kuidi Nzambi maba voti mu luzolo luama veka ndieta yolukila. **18** Mutu wunlonganga mu luzolo luandi veka, wuntombanga wandi nkembo. Vayi mutu wowo wuntombanga nkembo wu mutu wowo wuntuma, buna niandi mutu wukiedika ayi kuisi ko diambu di luvunu mu niandi. **19** Moyize kasia kuluvana mina ko e? Vayi kadi mutu mu beno kakinzikanga Mina ko. Buna bila mbi luntomba kuphondila e? **20** Nkangu wuvutula: —Pheve yi mbimbi yidi yaku! Nani tidi kuvonda e? **21** Yesu wuba vutudila: —Kumu kimosi ndivengi, vayi beno babo lulembo simina. **22** Moyize wuluvana muina wu zenganga nitu yi kibakala, (wusia ba muin'andi ko vayi wuba wu bakulu). Vayi beno lueti zenganga nitu yi kibakala mu lumbu ki saba. **23** Enati bakala zengusulu nitu yi kibakala mu lumbu ki saba mu diambu di bika bundula muina wu Moyize, buna bila mbi beno lufueti kumfuemina bu ndibelusa mbevo mu lumbu ki saba e? **24** Diawu bikanu sambisa batu mu thalu yi zizi vayi lusambisa mu tsambusulu yi songa. **25** Basi Yelusalemi bankaka batuba: —Niandi ko mutu wowo batidi vonda e? **26** Vayi tala buabu wulembo longi mu kiphuanza vayi bakadi kunkanga kadi diambu dimosi. Mananga bapfumu zimueni ti bukiedika kuandi niandi Klisto e? **27** Vayi tuzebi mutu wowo ayi tunzebi kuevi kaba vayi Klisto bu kela kuiza, kadi mutu kasi zaba ko kuevi kela ba! **28** Muna nzo Nzambi, Yesu wuyamikina, bu kaba longa: —Bukiedika luzebi minu ndidi nani ayi kuevi ndiba! Ndisia kuizila mu luzolo luama veka ko vayi mutu wowo wuthuma niandi wukiedika; beno luisi kunzaba ko. **29** Minu ndinzebi, bila kuidi niandi ndiba ayi niandi wuthuma. **30** Bazola kumbuila. Vayi kadi mutu kasia nunga ko mu kumbuila, bila thangu andi

buna yifueni ko. 31 Batu bawombo mu bobo baba mu
nkangu banwilukila ayi batuba: —Klisto bu kela kuiza,
wela vanga bikumu biwombo viokila biobi bilembu
vangi mutu wawu e? 32 Bafalisi bawa nkangu wu batu
wuniunguta mambu momo mu diambu diandi. Diawu
Bafalisi va kimosi ayi bapfumu zi zinganga Nzambi
batumaminsungi mi Nzo Nzambi muingi mienda
kangi Yesu. 33 Vayi Yesu wukamba: —Ndikidi yeno
diaka vava mu thangu yikhufi, bosi ndiela vutuka
kuidi mutu wuthuma. 34 Buna luela kuthomba vayi
lulendi kumbona ko. Koko ndiela ba, beno lulendi
kuiza kuna ko. 35 Bayuda bakambasana bawu na
bawu: —Buna kuevi mutu wawu kela kuenda koko
tulendi kummonina ko e? Mananga tidi kuenda kuidi
batu bobo bamuangana mu zitsi zi Bangeleki ayi tidi
kuenda longi Bangeleki e? 36 Buna buevi buididi
tsundu yi mambu momo katubidi ti: “Luela kuthomba,
vayi lulendi kumbona ko ayi koko ndiela ba beno
lulendi kuiza kuna ko e?” 37 Mu lumbu kitsuka
ki nyengo, kiawu lumbu kinneni ki nyengo, Yesu
wutelama vana ayi wuyamikina: —Enati mutu phuila
kadi buna bika kiza kuidi minu ayi kanua. 38 Banga
bu dikisonimina: woso wukunguilukila, minlangu
miwombo mi luzingu miela kumba mu niandi. 39
Wutubila bobo mu diambu di Pheve Yinlongo yela
tambula batu babo bela kunwilukila. Mu thangu yina
batu batambudi ko Pheve bila buna Yesu katambudi
ko nkembo. 40 Batu bawombo mu nkangu bu bawa
mambu momo, batuba: —Kiedika mutu wawu mbikudi.
41 Vayi bankaka ti: —Niandi Klisto. Bankaka ti: —Buna
Klisto wulenda kuandi totukila mu Ngalili e? 42 Tala,
masonoko matubanga ko ti Klisto kafueti totukila
mu nkuna Dividi ayi kafueti butukila ku Betelemi,
buala bu Davidi e? 43 —Nkangu wu batu wuvasuka
mu diambu diandi. 44 Bankaka bazola kumbuila
vayi kadi mutu kasia ku mbuidikisa ko. 45 Minsungi
mi Nzo Nzambi mivutuka kuidi bapfumu zinganga
Nzambi ayi Bafalisi; bawu baba yuvula: —Bila mbi luisi
kuntuadila ko e? 46 Minsungi mivutula: —Kuisi ko
mutu wumatuama yolukila banga buyolukidi mutu
wowo! 47 Bafalisi baba yuvula: —Buna beno mamveno
luvunukini e? 48 Vadi mutu wumosi mu bapfumu voti
mu Bafalisi wuwilukidi mutu wowo e? 49 Vayi nkangu
wu batu bobo bakambulu zaba Mina, widi wusingu!
50 Buna mutu wumosi mu bawu, Nikodemi, mutu
wowo wuyenda kuidi Yesu va builu, wuba kamba:
51 —A buevi, Mina mieto mieti zengila mutu nkanu
mu kambu teka wa mutu beni ayi mu kambu teka
zaba mambu mbi kavengi e? 52 Bamvutudila: —Ayi
ngeyo mamvaku widi muisi Ngalili e? Tanga mu Mina
ayi yindula masonoko, buna ma wumona ti mbikudi
kalendi totukila mu Ngalili ko. [53 Buna kadika mutu
wuvutuka ku nzo'andi.

8 Yesu wuyenda ku mongo minti mi Olive. 2 Vayi
mu nsuka-nsuka, Yesu wuvutuka ku Nzo Nzambi.
Batu boso bayizaku va kaba; wuvuanda ayi wuba
longa. 3 Minlongi mi mina ayi Bafalisi bannatina nketo
wumosi babuila mu kitsuza; bantula va ntuala wu batu
boso; 4 bankamba: —Nlongi, nketo wawu bambuila
mu thangu kaba vanga kitsuza. 5 Mu Mina, Moyize
wututuma ti tufueti vonda baketo ba phila yayi mu
matadi. Vayi ngeyo, mbi wuntuba e? 6 Banyuvudila
kiuvu kioki mu diambu di bamfiela muingi babaka
bila kioki bafueti kumfundila. Vayi Yesu wuyinama,
wusonika mu nlemvo va tsi. 7 Bu bantantisa mu
kunyuvula; buna niandi wuvumbuka ayi wuba kamba:
—Woso mutu mu beno zebi ti kasi disumu ko, kaba
mutu wutheti mu kunzuba ditadi. 8 Buesidi yinama,
wusonika va tsi. 9 Bu bawa bobo, baboso batona
tina wumosi wumosi; tonina kuidi banuna. Yesu
wusiala niandi veka va kimosi ayi nketo va ntual'
andi. 10 Buna Yesu wuvumbuka ayi wunkamba: —A
nketo, mimfundi miaku kuevi midi e? Kadi mutu kasi
kubedisa ko e? 11 Nketo wumvutudila: —A tata, kadi
mutu. Buna Yesu wukamba: —Minu mamvama ndikadi
kubedisa, Yenda kuaku vayi kadi buelavola masumu.]
12 Yesu wubuela kuba kamba diaka: —Minu ndidi
kiezila ki nza. Woso mutu wukundandakana kalendi
diatila mu tombi ko, vayi wela baka kiezila ki luzingu.
13 Buna Bafalisi bankamba: —Ngeyo veka wulembo
kiteliminanga kimbangi, kimbangi kiaku kisi ki kiedika
ko! 14 Vayi Yesu wuba vutudila: —Kimbangi kiama
kidi ki kiedika, ka diambu ko minu veka ndilembo
kitelimina kimbangi. Bila minu nzebi kuevi ndiba
ayi nzebi kuevi ndinkuenda. Vayi beno luisi zaba
ko kueve ndiba ayi kuevi ndinkuenda. 15 Beno mu
kimutu lueta sambisila. Vayi minu ndikadi sambisa
kadi mutu wumosi. 16 Enati minu ndilembo sambisa,
buna tsambusulu'ama yidi yi kiedika; bila ndisi ko
minu veka vayi Tata wuthumba widi yama. 17 Madi
Masonama mu Mina mieno ti: kimbangi ki batu buadi
kidi ki kiedika. 18 Minu veka ndilembo kitelimina
kimbangi ayi Tata wuthuma wulembo thelimina diaka

kimbangi. 19 Banyuvula: —Kuevi kuidi Dise diaku
e? Yesu wuba vutudila: —Beno luisi kunzaba ko ayi
luisi zaba ko Dise diama! Enati lunzebi, nganu luzebi
Dise diama. 20 Yesu wutubila mambu momo bu kaba
longa mu Nzo Nzambi, wutelama va ndambu buangu
bantambikilanga makaba. Kadi mutu kasia nunga ko
mu kumbuila, bila thangu'andi yifueni ko. 21 Yesu
wubuela ku bakamba: —Minu ndieka nkuenda, muaki
luela kuthomba ayi luela fuila mu masumu meno.
Ku ndinkuenda beno lulendi kuiza kuawu ko. 22
Buna Bayuda bayuvasana: —Buna wela kukivonda e?
Mananga diawu kalembo tubilanga ti: “Ku ndinkuenda
beno lulendi kuiza kuawu ko e?” 23 Yesu wuba kamba:
—Beno luidi basi nza vayi minu ndidi muisi diyilu.
Beno luidi basi nza yayi, vayi minu ndisi ko muisi nza
yayi. 24 Diawu ndilukambidi ti “beno luela fuila mu
masumu meno”, bila enati lukadi wilukila ti “Minu
ndidi”, buna luela fuila mu masumu meno. 25 Buna
banyuvula: —Ngeyo widi nani e? Yesu wuba vutudila:
—Wowo ndieti ku lukambanga mu zithangu zioso. 26
Mawombo madi yama mu tuba mu diambu dieno ayi
ma kulusambisila; vayi mutu wowo wuthuma widi
wu kiedika ayi mambu momo ndiwa kuidi niandi
mawu ndieta kamba kuidi basi nza. 27 Vayi basia
sudika ko ti Yesu wuyolukila bobo mu diambu di
Tata. 28 Buna Yesu wuba kamba: —Bu luela nangika
Muana-Mutu, buna bosi luela zaba ti “Minu ndidi”
ayi buna luela zaba ti ndivanganga ko kadi diambu
dimosi mu minu veka vayi ndilembo tubi mambu
momo mandonga Tata. 29 Mutu wowo wuthuma
widi yama; kasia kumbika minu veka ko, bila minu
ndieta vanga mu zithangu zioso mambu momo meta
kummonisa khini. 30 Bu katuba mambu momo, batu
bawombo banwilukila. 31 Yesu wukamba Bayuda
bobo banwilukila ti: —Enati beno lunkangananga
mu mambu mama buna luidi minlonguki miama
mu kiedika, 32 luela zaba kiedika ayi kiedika kiela
kulukula. 33 Bamvutudila: —Beto tuidi mu nkuna
Abalahami ayi kadi khumbu tusia beto bavika ba
mutu ko! Buna buevi wuntubila ti: “Luela ba batu ba
kiphuanza e?” 34 Yesu wuba vutudila: —Bukiedika
ndikulukamba ti: Woso mutu wumvanganga masumu,
buna niandi mvika wu masumu. 35 Mvika kasi muisi
dikanda ko vayi muana, mu zithangu zioso, widi muisi
dikanda. (aiōn g165) 36 Diawu enati Muana wulukudidi,
buna lukululu mu kiedika. 37 Nyinga, nzebi ti luidi mu
nkuna Abalahami, vayi lutidi kuphonda bila mambu
mama masi ko buangu mu beno. 38 Ndilembo lukambi
mambu momo minu ndimona bu ndiba kuidi Siama
vayi beno lulembo vangi mambu momo luwa kuidi
Sieno. 39 Bankamba: —Abalahami niandi sieto! Yesu
wuba vutudila: —Enati luidi bana ba Abalahami,
nganu lulembo vangi mavanga ma Abalahami. 40
Vayi buabu beno lulembo tombi kuphondisa, minu,
mutu ndilukembi kiedika kioki ndiwa kuidi Nzambi.
Abalahami kasia bu vanga ko. 41 Beno lulembo
vangi mavanga ma sieno. Bawu bamvutudila: —Beto
tuisi bana ba kindumba ko. Vayi Nzambi niandi
khatika Sieto. 42 Yesu wuba kamba: —Enati Nzambi
niandi Sieno nganu lueta kunzola, bila mu Nzambi
nditotukila; ayi buabu ndidi vava. Ndisia kuizila ko
mu luzolo luama vekavayi niandi wuthuma. 43 Bila
mbi lunkambu sudikila mambu ndilembo lukambi
e? Bila lulendi ko wa mambu mama. 44 Beno Satana
niandi dise dieno ayi lutidi vanga zinzinunu zi dise
dieno. Niandi mvondi tona vana thonono ayi kasia
zingila ko mu kiedika, bila mu niandi muisi ko kadi
kiedika. Mu thangu keta vuna, buna mu ntim'andi
mueta ba luvunu bila niandi nkua luvunu ayi dise
di luvunu. 45 Vayi minu bu ndilembo tubi kiedika,
beno lukadi kunguilukila. 46 Nani mu beno wulenda
kukhamba disumu diodi ndivanga e? Buna bila mbi
lukadi kunguilukila enati ndilembo lukambi kiedika
e? 47 Woso mutu Nzambi kavuidi wunwanga mambu
ma Nzambi. Beno Nzambi kasi luvua ko, diawu
ka luwilanga ko. 48 Bayuda bamvutudila: —Mueni
ti bukiedika kuandi tulembo kambanga ti ngeyo
widi muisi Samaliayi Pheve yimbimbi yidi yaku. 49
Yesu wuba vutudila: —Nana, minu ndisi'ama Pheve
yimbimbi ko. Vayi Dise diama ndieta kinzikavayi beno
lulembo kundenzi. 50 Minu nditombanga nkembo'
ama ko. Vayi vadi mutu wuntombanga wawu ayi
weta sambisa. 51 Bukiedika ndikulukamba: woso mutu
wunlundanga mambu mama, kalendi fua ko. (aiōn g165)
52 Buna byuda bamvutudila: —Buabu tuzebi ti Pheve
yi mbimbi yidi yaku! Bila Abalahami ayi mimbikudi
bamana fua, vayi ngeyo wunkamba ti woso mutu
wunlunda mambu maku kalendi fua ko! (aiōn g165) 53
Buna ngeyo wumbanza ti ngeyo lutidi mu bunneni.
Dise dieto Abalahami, diodi difua voti mimbikudi
miomi mimana fua e? Buevi wulembo kibanzila e? 54
Yesu wuba vutudila: —Enati minu ndilembo kikembisa
minu veka, buna nkembo'ama widi wuphamba. Vayi
Dise diama, diodi lulembo tedila Nzambi eno niandi

wulembo khembisa. 55 Muaki beno luisi kunzaba ko
vayi minu ndinzebi. Enati thubidi ti ndisi kunzaba
ko, buna ndieka nkua luvunu banga beno. Bayi minu
ndinzebi ayi ndieta lunda mambu mandi. 56 Dise dieno
Abalahami wumona khini bu kayindula ti wulenda
mona lumbu kiama; wumona kiawu ayi wumona khini
yiwombo. 57 Bayuda bankamba: —Ngeyo kudukisidi
ko makumatanu ma mimvu, vayi buabu wulembo
tubi ti wumona Abalahami! 58 Yesu wuba vutudila:
—Bukiedika ndikulukamba ti tuamina Abalahami
kabutuka, buna minu ndidi. 59 Bu katuba mambu
momo, batota matadi muingi banzuba vayi Yesu
wusuama ayi wutotuka mu nzo Nzambi.

9 Yesu bu kaba mvioka, wumona mutu wumosi
wubutuka phofo. 2 Buna minlonguki miandi
minyuvula: —Labi, nani wuvola masumu: mutu
wawu voti bambuta bandi muingi kabutuka phofo
e? 3 Yesu wuba vutudila: —Nana, kadi sia ti niandi
wuvola masumu voti zimbota ziandi vayi mu diambu
di mavanga ma Nzambi mamonika mu niandi. 4
Mfueti vanga mavanga ma mutu wowo wuthuma
muini bu wukidi. Buisibuawu yila mutu kalendi
buela sala ko. 5 Bu ndikidi va nza, minu ndidi
kiezila ki nza. 6 Bu kamana tuba mambu momo,
wulobula madita va tsi, wusoba nyamba mu madita
mandi; wuvinda nyamba beni mu meso ma phofo. 7
Buna wunkamba: —Yenda ayi wukisukula ku buindi
ki Silowe (“Silowe” dinsundula “wutumu”). Phofo
beni wuyenda, wukisukula. Wutoma mona bu kaba
mvutuka. 8 Batu bafikasana yandi ayi batu babo
batuama kunzaba ti niandi wubanlombi, bayuvasana:
—A beno! Niandi ko mutu wowo wubedi vuandanga
ayi wubedi lombanga e? 9 Bankaka batuba ti: —Niandi!
Bankaka batuba ti: —Nana, niandi ko! Dedakana
kuandi badedikini! Vayi niandi veka wuba kamba:
—Minu kuandi! 10 Buna bawu banyuvula: —Vayi
buevi buzibukididingi meso maku e? 11 Wuba kamba:
—Mutu wowo bantedilanga Yesu, niandi sobikisidingi
nyamba, vindidi yawu mu meso mama, bosi wukhembi
ti yenda kisukula ku buindi ki Silowe. Buna ndiedingi,
ndikisukudi ayi mbueningi. 12 Banyuvula: —Mutu
beni kuevi kadi e? Wuba vutudila: —Ndikadi zaba!
13 Banata mutu wowo wuba phofo kuidi Bafalisi. 14
Kiba lumbu ki saba kioki Yesu kasobikisa nyamba
ayi kazibula meso ma phofo. 15 Bafalisi mamvawu
banyuvula buevi meso mandi mazibukila. Niandi
wuba vutudila ti: —Nyamba katudidingi mu meso
mama, ndikisukudingi ayi ndilembo moni! 16 Ndambu
Bafalisi bakamba: —Mutu wawu kasi ba kuidi Nzambi
ko. Bila kakinzikanga ko lumbu ki saba! Vayi bankaka
bavutula: —Buna buevi nkua masumu kalenda vangila
bikumu banga biobi e? Mu bila kioki batu bavasuka.
17 Babuela yuvula diaka phofo: —Ngeyo veka, mbi
wuntuba mu diambu di mutu wowo e? Bila meso maku
kazibudi. Wuba vutudila: —Niandi mbikudi kadi. 18
Bayuda basia wilukila ko ti niandi wuba phofo ayi basia
wilukila ko ti meso mandi mazibukidi; diawu nate
batumisa bambuta bandi. 19 Baba yuvula: —Bukiedika
kuandi ti niawu niandi muan'eno wowo lueti kamba ti
wubutuka phofo e? Vayi buna buevi kalembo monina
buabu e? 20 Zimbuta bandi baba vutudila: —Tuzebi ti
niawu niandi muan'eto, wubutuka phofo. 21 Vayi buevi
keka monina buabu, diodi tukadi dizaba ayi tukadi
zaba nani wunzibudingi meso. Vayi weka wuyunduka,
lunyuvula niandi veka bila maka tuba mambu momo
madi mu niandi. 22 Zimbuta bandi zitubila mambu
momo bila boma zimona Bayuda; mu diambu di
Bayuda bawizana ti woso mutu wela kikinina ti niandi
Klisto, buna mutu wowo wela kanduku mu buela
kotanga mu nzo yi lukutukunu. 23 Diawu bambuta
bandi zitubila ti: “weka wuyunduka, lunyuvula niandi
veka.” 24 Bafalisi batumisa mu khumbu yimmuadi
mutu wowo wuba phofo, bankamba: —Vana nkembo
kuidi Nzambi bila beto tuzebi ti mutu wuna widi
nkua masumu! 25 Vayi mutu beni wuba vutudila:
—Enati widi nkua masumu, diodi ndisi dizaba ko
vayi diambu dimosi kaka nzebi: ndibedi phofo vayi
buabu ndilembo moni. 26 Babuela kunyuvula diaka:
—Vayi mbi kasidingi e? Buevi kazibudidingi meso
maku e? 27 Niandi wuba vutudila: —A mamveno
diaka, keti ndilukembingi mambu moso! Vayi lumengi
kueno wa! Bila mbi lutididi diaka kuma wila e? Bati
beno mamveno lutidi kituka minlonguki miandi e?
28 Bamfinga ayi bankamba: —Ngeyo widi nlonguki
andi, vayi beto tuidi minlonguki mi Moyize! 29 Beto
tuzebi ti Nzambi wuyolukila mu Moyize, vayi mutu
wowo, tuisi zaba ko kuevi kaba! 30 Mutu beni wuba
vutudila: —Didi ditsiminanga! Beno luisi zaba ko kuevi
kaba, vayi zibudingi meso mama e. 31 Muaki beto
tuzebi ti Nzambi kawilanga bankua masumu ko vayi
enati mutu weti kinzika Nzambi ayi weta vanga luzolo
luandi buna niandi Nzambi keta wila. 32 Bila tuwilu
ko ti mutu wuzibula meso ma mutu wubutuka phofo.

(aiōn g165) 33 Enati mutu wowo kasia ba kuidi Nzambi
ko nganu kalendi vanga diambu dimosi ko. 34 Bawu
bamvutudila: —Ngeyo wubutukila mu masumu ayi
ngeyo weka kutulonga e? Bankuka ku nganda. 35 Yesu
bu kawa ti bankuka ku nganda ayi bu kambakula,
buna wunkamba: —Wunwilukila mu Muana Mutu
e? 36 Buna mutu beni wumvutudila: —Tata, mutu
beni nani muingi ndiwilukila mu niandi e? 37 Yesu
wunkamba: —Wummueni, mutu wowo wulembo
tubana yaku, niandi. 38 Mutu wumvutudila: —Pfumu,
nguilukidi! Wumbuongimina. 39 Yesu wunkamba:
—Minu ndiyiza va nza yayi mu diambu di tsambusulu
muingi bankambu monanga bamona ayi muingi bobo
bammonanga bakituka baphofo. 40 Bafalisi bankaka
baba yandi bawa mambu momo, banyuvula: —Buevi,
beto mamveto tuidi baphofo e? 41 Yesu wuba vutudila:
—Enati luidi baphofo nganu luisi masumu ko. Vayi
buabu lulembo tubi ti lulembo moni diawu masumu
meno madi kaka yeno!

10 —Bukiedika, bukiedika ndikulukamba ti woso
wunkambu kotila va muelo phaka wu mamemi
vayi wunkotila ku yilu niandi khatika muivi ayi dovula!
2 Vayi woso wunkotila va muelo buna niandi nsungi.
3 Niandi beti zibudila kuidi nsungi wu luphangu ayi
mamemi meta wa mbembo'andi. Wuntelanga mamemi
mandi mu mazina mawu ayi wunkumatotulanga
ku nganda. 4 Bu katotudi mamemi mandi moso ku
nganda, weti kuma tuaminina ku ntuala ayi mamemi
meti kunlandakananga bila mazebi mbembo'andi.
5 Muaki malendi landakana nzenza ko vayi meta
kuntina bila masi zaba ko mbembo yi banzenza. 6
Yesu wuba kamba nongo yoyo vayi basia sudika ko
mambu momo kaba kuba kamba: 7 Yesu wubuela ku
bakamba diaka: —Bukiedika, bukiedika ndikulukamba
ti minu muelo phaka wu mamemi. 8 Mivi ayi bidovula
bawu batu bayiza ku ntual'ama. Vayi mamemi masia
kubawila ko. 9 Minu ndidi muelo. Woso wunkotila
mu munu wela vuka. Niandi wela kota, wela totuka
ayi wela baka bidia. 10 Muivi weta kuiza kaka mu
diambu di yiba, vonda ayi bunga. Minu ndiyiza
mu diambu di mamemi mabaka luzingu muingi
mabaka luawu mu buwombo-wombo. 11 Minu ndidi
Nsungi Wumboti. Nsungi wumboti weta vana luzingu
luandi mu diambu di mamemi. 12 Vayi mutu wowo
wumfutungu, kambulu nsungi wumboti, kambulu
vua mamemi, niandi mona diemvu dilemvu yizi,
wunyekulanga mamemi ayiwuntinanga; buna diemvu
dikumabuilanga ayi dinsasikisanga mamemi. 13 Mutu
wumfutungu weta tina bila futu keta futu; kabelanga
mamemi mayindu ko. 14 Minu ndidi nsungi wumbote;
nzebi mamemi mama ayi mamemi mama manzebi.
15 Sumbu Tata kanzebi ayi minu nzebi Tata. Ndieta
vana luzingu luama mu diambu di mamemi. 16 Minu
mbeki mamemi mankaka makambulu mu phaka yayi,
mamvawu mfueti ku matuala ayi mela wa mbembo'
ama. Buna vela ba nkangu wumosi ayi nsungi wumosi.
17 Tata wunzodidi mu diambu diadi: minu ndieti
vana luzingu luama muingindibuela lubonga diaka.
18 Kadi mutu kalendi kuphonda ko vayi minu veka
ndieti vana luzingu luama. Bila minu veka mbeki
lulendo mu kuluvana ayi mbeki lulendo lu buela
kulubonga. Luawu lolo thumunu nditambula kuidi
Dise diama. 19 Bayuda babuela vasuka diaka mu
diambu di mambu momo. 20 Bawombo mu bawu
batuba: —Pheve yimbimbi yidi yandi ayi kilawu kadi.
Bila mbi lufueti kunwila e? 21 Vayi bankaka mu bawu
batuba: —Mutu widi Pheve yimbimbi kalendi tuba
mambu momo ko. Pheve yimbimbi yilenda kuandi
zibula meso ma phofo e? 22 Yiba thangu nyengo wu
mbiekolo Nzo Nzambi, ku Yelusalemithangu yi kiozi
kingolo, 23 Yesu wudiata mu Nzo Nzambi, ku ndambu
buangu baba ntedilanga: makunzi ma Solomo. 24
Bayuda banzungidila, banyuvula: —Nate thangu mbi
fueti lembo tutudilanga mintima mu yilu e? Enati
bukiedika ngeyo widi Klisto, wutukambi! 25 Yesu wuba
vutudila: —Ndilukamba buawu vayi lumanga kueno
wilukila. Mavanga momo ndieti vanga mu dizina di
dise diama mawu meti kuthelimina kimbangi. 26
Vayi beno lukadi wilukila bila luisi mamemi mama
ko banga kuandi bu ndilukamba. 27 Mamemi mama
manwanga mbembo'ama ayi minu ndimazebi, meta
kundandakana. 28 Minu ndieta kumavana luzingu
lukalumani ayi malendi fua ko. Kuisi ko mutu wulenda
kumaziona mu mioko miama. (aiōn g165, aiōnios g166) 29
Bila Dise diama diodi diphana mawu, viatukidi babo.
Kuisi ko mutu wulenda kumaziona mu mioko mi
Dise diama. 30 Minu ayi Tata tuidi mutu wumosi.
31 Bayuda batota diaka matadi muingi banzuba. 32
Yesu wuba vutudila: —Minu ndilumonisa mavanga
mawombo mamboti maba kuidi Dise diama. Mu
diambu di mavanga mbi momo lutidi kunzubila matadi
e? 33 Bayuda bamvutudila: —Tukadi kuzuba matadi
mu diambu di mavanga mamboti vayi mu diambu

wulembo vuezi Nzambi ayi ngeyo widi mutu kaka vayi wulembo tubi ti widi Nzambi. 34 Yesu wuba vutudila: —Mu mina mieno musia sonama ko: Minu thubidi ti beno luidi zinzambi e? 35 Enati niandi wuntedila batu bawa mambu ma Nzambi “zinzambi” ayi masonama malendi vunzu ko, 36 buna bila mbi lulembo tubila kuidi mutu wukitulu nlongo kuidi Tata ayi mutu wowo kafidisa va nza ti wulembo vuezi Nzambi e? Bila thubidingi ti “minu ndidi Muana Nzambi e?” 37 Enati ndikadi vanga mavanga ma Dise diama, buna bikanu kueno kunguila. 38 Vayi enati ndilembo mavangi, bu lukambu kueno kunguila, vayi bika luwilukila mavanga muingi luzaba ayi luwilukila ti Tata widi mu minu ayi minu ndidi mu niandi. 39 Batomba diaka mu kunkanga, vayi wutina mu mioko miawu 40 ayi wuyenda diaka kuna disimu di Yolidani va buangu kioki Yowani katonina botikila; wuvuanda kuna. 41 Batu bawombo bayiza kuidi niandi ayi batuba: —Yowani kasia vanga kadi kumu kimosi ko, vayi mambu mamo matuba Yowani mu diambu di mutu wawu madi makiedika. 42 Kuna buangu beni batu bawombo banwilukila.

11 Vaba mutu wumosi wuba mbevo, dizina diandi Lazale. Niandi wuba muisi Betani, buala buba mvuandanga Maliya ayi khomb'andi Malata. 2 Maliya, niandi nketo wudukudila Pfumu Yesu malasi ma tsudi mu malu ayi wufiona mawu mu zitsuki ziandi. Lazale wuba kimbevo, wuba khomba yi bakala yi Maliya. 3 Buna bakhomba bandi babaketo zituma mutu kuidi Yesu mu kunkamba: —Pfumu, tala mutu wowo weta zola wulembo bedi. 4 Vayi Yesu bu kawa bobo, wutuba: —Kimbevo kioki kilendi kumvonda ko, vayi kidi mu diambu di nkembo wu Nzambi muingi Muana Nzambi kakemboso mu kimbevo kioki. 5 Muaki Yesu wuzola buwombo Malata, khomb'andi yi nketo ayi Lazale. 6 Vayi bu kawa ti Lazale wulembo bedi, wubuela vuanda bilumbu biodi va buangu kioki kaba. 7 Bosi wukamba minlonguki miandi: —Tuvutukanu ku Yuda. 8 Vayi minlonguki miandi minkamba: —A Labi, keti ndambu kuandi yi bilumbu biviokidi, Bayuda bazola kuzuba matadi vayi buabu tidi kuaku buela vutuka ku Yuda! 9 Yesu wuba vutudila: —Muisi ko kumi zithangu zizole mu muini e? Enati mutu dieti va muini kalendi bumina thutu ko bila wulembo moni kiezila ki nza. 10 Vayi enati mutu wulembo diati va builu, buna maka bumina thutu, kiezila kisi ko mu niandi. 11 Bu kamanisa tuba mambu momo, buna wubuela diaka: —Nkundi eto lazale wulembo leki tulu vayi ndiedi mu kuenda nkotula. 12 Minlonguki mimvutudila: —Pfumu, enati lekidi tulu buna wela beluka. 13 Muaki Yesu wuyolukila lufua luandi vayi bawu babanzila ti Yesu wuyolukila tulu toto tunlekongo. 14 Buna Yesu wuba sudikisa ti: —Lazale fuidi. 15 Vayi khini ndimmona mu diambu dieno bu ndikambu ba vawu muingi luwilukila. Vayi tuendano buabu ku kadi. 16 Tona mutu wowo baba ntedilanga Didime, wukamba bakhomba bandi minlonguki: —Tuendano kuna mu diambu beto mamveto tufua yandi va kimosi. 17 Yesu bu katula, wuyenda bata buna Lazale weka bilumbu biya ku tsi ntoto. 18 Betani diba divula difikama ayi Yelusalemi, nduka-nduka bikilometele bitatu, 19 ayi Bayuda bawombo bayiza kuidi Malata ayi Maliya mu kuba bomba mu diambu di khomb'awu wu bakala. 20 Malata bu kawa ti Yesu lembu yizi, wuyenda kundengana vayi Maiya wuba wuvuanda ku nzo. 21 Malata wukamba Yesu: —Pfumu, enati wubedi vava nganu khomb'ama kasi fua ko. 22 Vayi buabu nzebi kuama ti dioso kuandi diambu di wela lomba kuidi Nzambi, Nzambi wela kuvana diawu. 23 Yesu wunkamba: —Khomb'aku wela fuluka. 24 Malata wumvutudila: —Nzebi ti wela fuluka mu lumbu kitsuka, batu bu bela fuluka. 25 Vayi yesu wunkamba: —Minu ndidi mfulukulu ayi luzingu. Woso wukunguilukila, ka diambu ko wufua, wela zinga. 26 Woso wunzinga ayi wukunguilukila kalendi fua nkutu ko. Wilukidi mawu e? **(aiōn g165)** 27 Malata wumvutudila: —Nyinga Pfumu, minu nguilukidi ti ngeyo Klisto, Muana Nzambi, wunkuiza va nza. 28 Bu kamana tuba mambu momo, Malata wuyenda tela mu kinsueki Maliya, khomb'andi yinketo, mu kunkamba: —Maliya, Nlongi wizidingi, ngeyo kantela! 29 Maliya bu katumbu wa Malata; wutelama mu nsualu ayi wuyenda kuidi Yesu. 30 Muaki buna Yesu kakikotidi ko mu buala, wuba kaka va buangu kioki Malata kayiza kundenginina. 31 Bayuda bobo baba ayi Maliya mu nzo ayi bobo baba kumbomba, bu bamona ti Maliya wutumbu telama mu nsualu ayi wutotuka, buna banlandakana bila babanizla ti wedi ku biziami ku dila. 32 Vayi Maliya wutula vaba Yesu, bu kammona buna wubua va malu mandi ayi wunkamba: —Pfumu, enati wubedi vava nganu khomb'ama kasi fua ko! 33 Yesu bu kamona ti Maliya wulembo didi va kimosi ayi bayuda bobo babayandi, buna kiadi kingolo kimbuila mu ntima. 34 Buna wuyuvula: —Kuevi luntudidi e? Bamvutudila:

—Pfumu Yiza tadi. 35 Yesu wudila. 36 Bayuda batuba:
—A beno..., Tala phila yikanzodila! 37 Vayi bankaka
mu bawu batuba: —Mutu wawu niandi wuzibula meso
ma phofo, nganu kasi vanga ko diambumuingi mutu
wawu kabika fua e? 38 Yesu wuluta buela mona kiadi
kiwombo mu ntima. Wuyenda ku biziami. Ziami beni
kiba kisokolo mu ditadi. Va muelo vawu batula ditadi
dinneni. 39 Yesu wuba kamba: —Botulanu ditadi diodi.
Malata, khomba yi mutu wufua, wunkamba: —Pfumu,
weka kuiza tsudi bila kiaki kieka lumbu kinya tona
kazikulu. 40 Yesu wunkamba: —Ndisi kukambanga
ko ti mawumona nkembo wu Nzambi enati wilukidi
e? 41 Babotula ditadi. Yesu wuvumbula meso mandi
ku diyilu, wutuba: —Tata, ndivutudidi matondo bila
wukunguilanga. 42 Nzebi ti weta kunguila mu zithangu
zioso, vayi enati ndintubila bobo mu diambu di
nkangu wawu wunzungididi muingi bakikinina ti
ngeyo wuthuma. 43 Bu kamana tuba mambu momo,
Yesu wuyamikina mau mbembo yingolo: —Lazale,
totuka! 44 Mutu wufua wutotuka, wuzingu bitendi-
bitendi bi minledi mu mioko ayimu malu; zizi kiandi
kifuku ku tsi nledi. Yesu wuba kamba: —Lunnianguna,
lumbika kenda kuandi. 45 Bawombo mu Bayuda
bobo bayiza kuidi Maliya, bu bamona mambu momo
mavanga Yesu, banwilukila. 46 Vayi bankaka mu bawu
bayenda bata Bafalisi ayi baba kamba mamo mavanga
Yesu. 47 Buna bapfumu zi zinganga Nzambi ayi Bafalisi
bakutakana mu lukutukunu lunneni ayi bakamba:
—Mbi tufueti vanga e? Bila mutu wawu wulembo
vangi bikumu biwombo. 48 Beto kumbika ti kalembo
kavanganga bobo, buna batu babo mabanwilukila.
Buna basi Loma bela kuiza, bela tulula nzu'eto Nzambi
ayi tsi eto. 49 Vayi wumosi mu bawu, dizina diandi
Kayife, niandi wuba pfumu yi zinganga Nzambi mu
mvu beni, wuba kamba: —A buna lusi zaba kadi kiasa
ko e? 50 Luisi zaba ko ti bulutidi mboti mutu wumosi
kafua mu diambu di batu boso ayi tsi yoso yibika
bungu! 51 Kasia tuba mambu momo mu luzolo luandi
veka ko. Vayi bu kaba pfumu yi zinganga Nzambi
mu mvu beni, buna wubikula ti Yesu kafueti fua mu
diambu di tsi andi. 52 Bika sia ti mu diambu di tsi
kaka, vayi mu diambu di kutikisabana babo ba Nzambi
bamana sasakana muingi bakituka mutu wumosi. 53
Tona lumbu kina, bawizana va kimosi mu diambu
bamvondisa. 54 Diawu, Yesu kasi buela kukimonikisa
ko va meso ma bayuda. Wubotuka kuna, wuyenda ku
zunga kifikimini ayi dikanga, ku divuladibeti tedilanga
Efalayimi. Wuvuanda kuna ayi minlonguki miandi. 55
Pasika yi Bayuda yifikama batu bawombo baba mu
mala bayenda ku Yeluzalemi tuamina Pasika yiba mu
diambu di bakivedisa. 56 Batomba Yesu. Ayi bu baba
mu Nzo Nzambi bayuvasana bawu na bawu: —Buevi
lumbanza e? Lummuena ti kalendi kuiza ko ku nyengo
e? 57 Bapfumu zi zinganga Nzambi ayi Bafalisi bavana
lutumunu muidi batu ti woso kuandi wunzaba kuidi
Yesu, buna kafueti samuna muingi bankanga.

12 Bilumbu bisambanu bisiala muingi nyengo Pasika
wuba, Yesu wuyenda ku Betani kuba Lazale
mutu wowo kafulukisa. 2 Banlambila ndikulu yinneni.
Malata wuba tudila bidia va meza; Lazale mamvandi
wuba wumosi mu bawu bavuanda yandi va meza. 3
Maliya wubonga ndambu yi lita yi malasi, makambu
sobukusu, mathalumavangulu mu nale wudukula
mawu mu malu ma Yesu, wufiona malu mandi
muzitsuki ziandi. Nzo yoso yimana wala tsudi malasi.
4 Wumosi mu minlonguki miandi, Yuda Isikalioti
wukana kumvakula, wutuba: 5 —Bila mbi kadi kuandi
sumbisa malasi beni mu zikhama zitatu zi denali,
bosi yeka vana zimbongo beni kuidi minsukami
e? 6 Wutubila bobo bika sia mu diambu di kabela
minsukami mayinduvayi wutubila bobo bila wuba
muivi, niandi wuba lundanga kesi ya zimbongo ayi
wuba yibanga zimbongo ziozi ziba tulungu muna.
7 Yesu wutuba: —Lumbika, bila lundidi mawu mu
diambu di lumbu ki nzikulu'ama. 8 Bila minsukami
midi yeno mu zithangu zioso va kimosi vayi beno
lulendi kalanga yama mu zithangu zioso ko! 9 Nkangu
wunneni mu bayuda bazaba ti Yesu widi kuna, buna
bayiza kuna, bika sia ti mudiambu di tala Yesu
kaka vayi muingi bamona Lazale mutu wowo Yesu
kafulukisa. 10 Buna bapfumu zi zinganga Nzambi
zikutakana mu diambu di vondisa Lazale. 11 Bila mu
diambu diandi Bayuda bawombo batina ayi bawilukila
Yesu. 12 Lumbu kilanda, nkangu wu batu wuyiza ku
nyengo bu wuwa ti Yesuwulembo yizi ku Yelusalemi;
13 buna babonga mandalala ayi bayenda ku ntual'
andi bayamikina mu mbembo yingolo: —Ozana! Bika
kasakumuna mutu wowo wunkuizila mu dizina di
Pfumu, Ntinu wu Iseli. 14 Yesu bu kamona muana
phunda wuvuanda va mbata phunda beni banga
busonimina: 15 Bika kuaku mona boma ngeyo muana
ndumba wu Sioni Tala ntinu'aku wizidi, buna kavuendi
va mbata muana phunda. 16 Minlonguki miandi
misia tuama zaba ko tsundu mambu momo. Vayi

Yesu bu kamana kemboso, bosi mitebuka moyo ti mambu beni momo masonama mu diambu diandi ayi bavanga mambu momo mu diambu diadi. **17** Nkangu wowo wuba yandi wuntelimina kimbangi mu diambu katotula Lazale mu ziami ayi mu diambu kamfulukisa mu bafua. **18** Diawu diodi bawombo bayiza ku ntual' andi mu kundengana bu bawa ti niandi wuvanga kumu kioki. **19** Bafalisi bakambasana bawu na bawu: —Lulembo moni ti lulendi nunga ko! Bila tala batu boso balembo nlandakana. **20** Basi Ngelesi bankaka bayiza mu sambila ku Yelusalemi mu lumbu ki nyengo, **21** bayenda bata Filipi muisi Betesayida; divula didi mu tsi Ngalili, banleba ayi bankamba: —Tata, tutidi mona Yesu! **22** Filipi wuyenda ayi wukamba buawu Andele. Andele va kimosi ayi Filipi bayiza kamba buawu yesu. **23** Yesu wuba vutudila: —Thangu yifueni yoyi Muana Mutu yikafueti kembosolo. **24** Bukiedika, bukiedika ndikulukamba enati luteti lu ble lolo lubuidi va ntoto lukadi bola, buna luidi kaka luawu veka. Vayi enati lubodidi buna lumbutanga zitheti ziwombo. **25** Woso mutu wunzola luzingu luandi, wela luzimbisa vayi woso wunlenda luzingu luandi va ntoto wawu wela lulunda mu diambu di luzingu lukalumani. **(aiōnios g166)** **26** Woso wukutsadila, bika kandandakana. Ayi koso ku ndidi kuna kuela ba kisadi kiama. Tata wela kinzika woso wu kutsadila. **27** Buabu muel'amam weka kiadi kiwombo. Mbi mfueti tuba e? Tata, wukhula mu thangu yayi. Vayi ndiyizila mu diambu di thangu yayi. **28** Tata, kembisa dizina diaku! Muna thangu beni, mbembo yiba ku Diyilu yiwakana: —Minu ndikembisa diawu ayi ndiela buela kudikembisa diaka. **29** Nkangu wu batu baba vana bawa mbembo beni, batuba ti: —Yibedi nzazi. Vayi bankaka batuba ti: —Mbasi yiza kunyolukila. **30** Yesu wuba kamba: —Mbembo yisi wakakana mu diambu diama ko vayi yiwakikini mu diambu dieno. **31** Buabu tsambusulu yi nza yayi yifueni; buabu pfumu yi nza yayi lozolo ku nganda. **32** Minu bu ndiela tombolo ku diyilu, buna ndiela tuta batu boso kuidi minu. **33** Yesu wutuba mambu momo mu diambu di monisa phila lufua kela fuila. **34** Nkangu wumvutudila: —Beto tuzebi mu Mina ti Klisto kafueti zinga mu zithangu zioso. Vayi buna buevi ngeyo wuntubila ti Muana Mutu kafueti tombulu ku Diyilu e? Buna nani Muana mutu beni e? **(aiōn g165)** **35** Yesu wuba kamba: —Mu thangu yifioti kaka, kiezila kididi va khatitsik'eno buna bika ludiata bu luki ayi kiezila muingi tombi kibika kulubuila. Bila woso wundiatila mu tombi kakadi zaba kuevi keti kuenda. **36** Sumbu lukidi ayi kiezila buna luwilukila mu kiezila muingi beno luba bana ba kiezila. Yesu wutuba mambu momo, wuyenda, wusuama va meso mawu. **37** Ka diambu ko Yesu wuvanga bikumu biwombo va meso mawu vayi bamanga ku nwilukila. **38** Buawu bobo budedikinina mambu mabikula mbikudi Ezayi: Pfumu, nani wuwilukila mambu momo kawa kuidi beto e? Ayi kuidi nani kumonikinina lulendo lu Pfumu e? **39** Diawu balendi wilukila ko bila Ezayi wubuela bikula: **40** Niandi wuvonda meso mawu Ayi wukitula mintima miawu matadi muingi babika mona ayi babika sudika mu mintima miawu mu diambu babika balula mavanga; muingi ndiedi kuba belusa. **41** Ezayi wutubila bobo mu diambu kamona nkemo wu Yesu ayi wuyolukila mu diambu diandi. **42** Muaki bawombo mu bapfumu zi Bayuda bawilukila Yesu vayi bamanga kuditelimina kimbangi mu diambu di Bafalisi bedi ku batotula mu nzo yi lukutukunu. **43** Bila baluta zola nkembo wu batu bika nkembo wu Nzambi. **44** Yesu wutuba mu ndinga yingolo: —Woso wunguilukidi buna bika sia ti minu veka kawilukidi vayi wilukidi diaka mutu wowo wuthuma. **45** Woso mutu wumbueni, mueni mutu wuthuma. **46** Minu ndiyiza va nza banga kiezila mu diambu di woso mutuwukunguilukila kabika ba mu tombi. **47** Woso mutu wulembo wi mambu mama vayi kakadi kumasadila, ndilendi kunsambisa ko bila ndisia kuiza mu diambu di sambisa nza ko vayi ndiyiza mu diambu di vukisa nza. **48** Woso wu kundoza ayi wunkamba tambula mambu mama beki zuzi diandi. Mambu momo ndituba mawu mela kunsambisa mu lumbu kitsuka. **49** Bila ndisia tubila mu luzolo luama veka ko vayi mu luzolo lu Dise diodi dithuma. Niandi veka wuthumina mambu momo mfueti tuba ayi buevi mfueti tubila. **50** Nzebi ti thumunu andi yidi luzingu lukalumani. Diawu mambu momo ndilembo tubi, ndilembo tubila mawu boso bukhambila Tata. **(aiōnios g166)**

13 Nyengo Pasika buna weka nduka Yesu wuzaba ti thangu andi yifueni mu bika ntoto wawu ayi mu kuenda kuidi Tata; bu kazola batu bandi, bobobaba mu nza, buna wuba zola nate kuna tsukusunu. **2** Mu thangu baba ndia mu masika, buna Satana wukikotisila mayindu mambimbi mu ntima Yuda Isikalioti, muana Simoni, muingi kavakula Yesu. **3** Yesu bu kazaba ti Tata wuyekula bima bioso mu mioko miandi, bu

kazaba ti kuidi Nzambi kaba ayi bu kazaba ti buna weka kuenda kuidi Nzambi, **4** buna wutelama va meza va baba; wutula minledi miandi va ndambu; wubonga nledi wumosi; bosi wukanga wawu mu luketo luandi. **5** Mbadi wudukula nlangu mu dibodi, wutona sukula malu ma minlongukimiandi ayi wufiona mawu mu nledi wowo kakanga mu luketo luandi. **6** Bu katula vaba Simoni Piela, Piela wunkamba: —A Pfumu, ngeyo Wunsukula malu mama e? **7** Yesu wumvutudila: —Mambu momo ndimvanga wusi mazaba ko buabu vayi wela ku masudika ku ntuala. **8** Piela wunkamba: —Nana, Pfumu! Ngeyo kadi khumbu wulendi ko sukula malu mama! Yesu wumvutudila: —Enati ndikadi kusukula malu buna kuisi yama kithuadi ko! **(aiōn g165)** **9** Simoni Piela wunkamba: —A Pfumu, bika sia ti mo malu mama kaka vayi mioko miama ayi ntu ama. **10** Yesu wumvutudila: —Mutu yobidi mu nitu yimvimba, widi kaka mfunu mu sukula malu bila widi wuvedila nitu yimvimba. Beno luidi bavedila, vayi bika sia ti beno boso! **11** Yesu wuzaba kuandi mutu wowo wufueti kumvakula. Diawu katubila ti: "Beno boso luisi bavedila ko!" **12** Bu kamana ku basukula malu ayi bu kavuata minledi miandi, wuyenda buela vuanda diaka va meza ayi wuba yuvula: —A buevi, lusudikidi diambu diodi ndiluvangidi e? **13** Beno lueta kuthedila Nlongi ayi Pfumu, bukiedika kuandi lueta tuba bila ndidi Pfumu ayi ndidi Nlongi. **14** Enati minu Pfumu ayi Nlongi ndilusukudi malu, buna beno mamveno lufueti kukisukulanga malu meno beno na beno. **15** Bila ndilumonisini kifuani. Banga bu ndiluvangidi, buawu beno mamveno luvanganga. **16** Bukiedika, bukiedika ndikulukamba ti kisadi kasi viatuka ko pfumu'andi ayi mvuala kasi viatuka ko mutu wowo wuntuma. **17** Enati luzebi mambu mama, buna ma luba batu ba zikhini beno sadila mawu. **18** Bika sia ti mu diambu di beno boso ndintubila bobo bila nzebi bobo ndisobula. Vayi mu diambu di masonuku madedakana: Woso wundia yama dipha va kimosi niandi wumbalumukini. **19** Ndilukembi mawu tona buabu, tuamina mambu beni mavangama muingi muthangu mela vangama luba wilukila ti minu ndidi mutu wowo widi tona vana thonono. **20** Bukiedika, bukiedika ndikulukamba woso mutu tambudi mutu ndiela fidisa; buna minu katambudi ayi woso wuthambudi buna tambudi mutu wowo wuthuma. **21** Bu kamana tuba mambu momo, Yesu wumona kiadi mu ntima ayi wutelama kimbangi bu katuba ti: —Bukiedika ndikulukamba ti mutu wumosi mu beno wela kundiekula. **22** Minlonguki mitalasana, ayi misia zaba ko nani kayolukila. **23** Wumosi mu minlonguki miandi, wowo Yesu kaluta zola, wuyekama va thulu yi Yesu. **24** Simoni Piela wulabikisa nlonguki beni muingi kayuvula Yesu kani nani kayolukila. **25** Buna nlonguki beni wuyekama va thulu yi Yesu, wunyuvula: —Pfumu, buna nani kuandi e? **26** Yesu wunkamba: —Woso mutu wowo ndikuiza vani tini ki dipha kioki ndikuiza buiki mu supu. Bu kabuika tini ki dipha mu supu; wuvana kiawu kuidi Yuda Isikalioti, muana Simoni. **27** Yuda bu katambula tini ki dipha beni, buna Satana wukota mu niandi. Buna yesu wunkamba: —Tula nsualu mu vanga diambu diodi tidi vanga! **28** Kadi mutu wumosi mu babo bavuanda va meza kasia sudika ko bila mbi Yesu kankambila bobo **29** bila bankaka babanzila ti Yesu wukamba Yuda, bu kaba nlundi wu zimbongo, ti kenda sumbi bibio bavua mfunu mu diambu di nyengo voti wumvana lutumunu mu vana zimbongo kuidi minsukami. **30** Bu kamana tambula tini ki dipha, Yuda wutotuka nsualu. Vaba va builu. **31** Yuda bu Yuda bu katotuka, Yesu wutuba: —Buabu Muana Mutu kembosolo ayi Nzambi kembosolo mu niandi. [**32** Enati Nzambi kembosolo mu niandi,] buna Nzambi mamvandi wela kembisa Muana Mutu mu niandi ayi fioti fisiedi buna wela kunkembisa. **33** Bana bama, mu ndambu thangu kaka ndikididi yeno. Luela ku thomba vayi banga bu ndikamba kuidi Bayuda: koko ndinkuenda beno lulendi baka bu kuizila kuawu ko. Buabu kuidi beno khembi buawu. **34** Ndiluveni thumunu yimona: Luzolosananga beno na beno. Banga bu ndiluzodidi, beno mamveno luzolasananga beno na beno. **35** Enati luzolo luidi yeno beno na beno, buna buawu bobo bela zabila ti luidi minlonguki miama. **36** Simoni Piela wunyuvula: —Pfumu, kuevi wunkuenda e? Yesu wumvutudila: —Buabu wulendi kundandakana ko koko ndinkuenda vayi wela kundandakana mu bilumbu bidi ku ntuala. **37** Piela wubuela kunyuvula diaka: —A Pfumu bila mbi ndilendi ku landikinina ko buabu e? Ndiela yekula luzingu luama mu diambu diaku. **38** Yesu wumvutudila: —Wela yekula luzingu luaku mu diambu diama e? Vayi bukiedika ndikukamba ti wela kuthunuka mu zikhumbu zitatu tuamina tsusu yikokula.

14 Yesu wuba kamba: —Mintima mieno mibika ba
mu kiadi. Luwilukila Nzambi ayi lunguilukila
mamvama. **2** Mu nzo Dise diama bibuangu biwombo
bidi muna. Enati buawu ko nganu ndilukembi buawu.
Bila ndiedi mu diambu di kulukubikila buangu. **3** Enati
ndiedi ayi ndilukubikidi buangu, buna ndiela vutuka
ayi ndiela kuiza kululanda muingi mamveno luba
ba va ndiela ba. **4** Beno luzebi koko ndinkuenda ayi
luzebi nzila! **5** Toma wunyuvula: —A Pfumu, tukadi
kueto zaba koko wunkuenda. Buna buevi tufueti
zabila nzila e? **6** Yesu wumvutudila: —Minu ndidi
nzila, kiedika ayi luzingu. Kadi mutu kalendikuenda
kuidi Tata ko enati kasi viokila ko vadi minu. **7** Enati
beno lunzebi, nganu luzebi Dise diama; vayi tona
buabu lunzebi ayi lummueni. **8** Buna Filipi wunkamba:
—Pfumu, wutumonisa Tata, buna difueni kuandi kuidi
beto! **9** Yesu wumvutudila: —Filipi, tona thama ndidi
yeno va kimosi vayi wusi kunzaba ko e? Woso mutu
wumbueni, mueni Tata. Buna buevi wulenda tubila
ti: “wutumonisa tata e?” **10** Wukadi kuaku wilukila
ti minu ndidi mu Tata ayi Tata widi mu minu e?
Mambu ndikulukamba, ndikadi ku matubila mu luzolo
luama veka. Tata widi mu minu niandi weti vanga
mavanga mandi. **11** Lunguilukila minu ndidi mu Tata
ayi Tata widi mu minu. Muaki mbote kuandi luwilukila
mu diambu di mavanga. **12** Bukiedika ndikulukamba
woso mutu wukunguilukila, mamvandi wela vanga
mavanga mama ndilembo vangi. Ayi mavanga kela
vanga mela viatuka mama bila minu ndieka kuenda
kuidi Tata. **13** Mamo luela lomba mu dizina diama,
ndiela mavanga muingi Tatakakemboso mu muana.
14 Enati lulombidi diambu mu dizina diama minu
ndiela divanga. **15** —Enati beno lueta kunzola buna
lukinzikanga zithumunu ziama. **16** Ndiela leba Tata ayi
wela kuluvana mbombi wunkaka muingi kakalanga
yeno mu zithangu zioso; **(aiōn g165)** **17** niandi Pheve
yi kiedika. Nza yilendi tambula Pheve beni ko, bila
nza yilendi kuyimona ko ayi kasi yizaba ko vayi beno
luyizebi bila yidi yeno ayi yela ba mu beno. **18** Ndilendi
kulubika banga bana basana ko vayi ndiela kuiza
kuidi beno. **19** Fioti fisiedi buna nza yilendi buela
kumbona diaka ko, vayi beno luela kumbona bila
minu ndilembo zingi ayi beno mamveno luela zinga.
20 Mu lumbu kina luela zaba ti kiedika minu ndidi mu
Dise diama, beno luidi mu minu ayi minu ndidi mu
beno. **21** Woso mutu wunlundanga zithumunu ziama
ayi wukuzisadilanga bunaniandi wukunzolanga; ayi
woso mutu wukunzolanga, Dise diama diela kunzola
ayi minu ndiela kunzola ayi ndiela kukimonikisa
kuidi niandi. **22** Yuda, vayi bika Yuda diodi batedfila
Isikalioti, wunyuvula: —Pfumu, bila mbi kuidi beto
kaka wela kukimonikisa vayi bika kuidi nza e? **23**
Yesu wumvutudila: —Enati mutu wunzodidi, wela
sadilanga mambu mama ayi Dise diama diela kunzola.
Tuela kuiza kuidi niandi ayi tuela tunga nzo'eto mu
niandi. **24** Woso mutu wukambu kunzolanga, buna
kasadilanga ko mambu mama. Mambu lulembo wi
masi mambu mama ko vayi mambu ma Dise diodi
dithuma. **25** Ndilukembi mambu mama bu ndikidi
yeno. **26** Vayi mbombi, Pheve Yinlongo, yoyi Tata
kela fidisa mu dizina diama, wela kululonga mambu
moso ayi wela kulutebula moyo mu mambu moso
momo ndilukembi. **27** Minu ndilubikidi ndembama ayi
ndiluveni ndembama yama. Minu ndikadi kuluvana
banga bueta vanina nza. Mintima mieno mibika ba
kiadi ayi mibika mona tsisi. **28** Beno luwa ti minu
ndilukamba: Minu ndiedi vayi ndiela kuiza kuidi beno.
Enati bukiedika beno lunzola nganu khini lummona
mu diambu ndiela kuenda kuidi Tata, bila Tata niandi
wundutidi munnene. **29** Ndilukembi mambu mama bu
kamavangimini ko muingi luba wilukila thangu mela
vangama. **30** Ndisiedi ko thangu yiwombo mu buela
solula yeno bila pfumu yi nza wulembo yizi. Muaki
kasi ko kadi lulendo mu minu. **31** Vayi mu diambu nza
yizaba ti ndieta zola Tata, ndieta vanga boso buididi
thumunu yi tata, bika lutelama; tubotukanu vava.

15 —Minu ndidi nsinga wukiedika wu vinu, Dise
diama niandi nkuni. **2** Dioso ditafi didi mu minu
dinkambu buta makundi, niandi wukudizenganga.
Dioso ditafi dieta buta makundi, wukudisukulanga
muingi diluta buela buta makundi. **3** Buabu lueka
bavedila mu diambu di mambu momo ndilukembi. **4**
Lukangama mu minu ayi minu mu beno. Banga buididi
ditafi: dilendi buta dikundi ko mu niandi veka enati
disi ko dikangama mu nsinga. Beno mamveno lulendi
buta makundi ko enati lukadi kangama mu minu. **5**
Minu ndidi nsinga wu vinu; beno luidi matafi. Woso
widi wukangama mu minu, minu ndidi wukangama
mu niandi, buna wela buta makundimawombo. Bila
kambu minu lulendi vanga diambu dimosi ko. **6** Enati
mutu kasi wukangama mu minu buna wunlozungu ku
nganda nanga ditafi ayi weti yuma. Beti kupikanga
matafi beni, meti tulungu ku mbazu ayi meti vianga

mbazu. 7 Enati luidi bakangama mu minu ayi mambu
mama madi mu beno, buna lulenda kueno lomba kioso
kima kilutidi, luela kitambula! 8 Diambu dimvananga
nkembo wu Dise diama diawu diadi: lubuta mimbutu
miwombo ayi lukituka minlonguki miama. 9 Bu didi ti
Tata wunzola, minu mamvama ndiluzola. Lukangama
mu luzolo luama. 10 Enati lunsadilanga zithumunu
ziama, buna luela kangama mu luzolo luama banga
bu ndieta sadila zithumunu zi Dise diama ayi bu
ndidi wukangama mu luzolo luandi. 11 Ndilukembi
mambu mama muingi khini ama yiba mu beno ayi
khini eno yiba yiduka. 12 Thumunu yama yawu
yayi: Luzolasana beno na beno banga bu ndiluzodila.
13 Kuisi ko mutu beki luzolo lulutidi banga mutu
wowo wumvanaluzingu luandi mu diambu di bakundi
bandi. 14 Beno luidi bakundi bama enati lumvanganga
mambu momo ndikulutumina. 15 Ndikadi buela
kulutedila bisadi bila kisadi kizabanga ko mambu
mamvanganga pfumu'andi. Vayi ndilutedidi bakundi
bila ndilukembi mambu mamo ndiwa kuidi Tata. 16
Beno lusia kutsobula ko vayi minu ndilusobula ayi
ndilubieka mu diambu luenda ayi lubuta mimbutu.
Mimbutu mieno mizingila muingi Dise diama kaluvana
kioso luela lomba kuidi niandi mu dizina diama. 17
Diambu ndikulutumina diawu diadi: bika luzolasana
beno na beno. 18 —Enati nza yilulendidi, buna luzaba ti
minu yituama lenda. 19 Enati beno luidi basi nza nganu
nza yikuluzolanga bila yawu yi luvuidi. Vayi bu luisi ko
basi nza ayi bu didi ti minu ndilusobula mu nza, diawu
nza yifueti ku lulenda. 20 Lutebuka moyo mu mambu
momo ndilukembi ti kisadi kasi viokapfumu'andi mu
bunneni ko. Enati bandiamisa buna beno mamveno
bela kuluyamisa. Enati basadila mambu mama buna
bela sadila mambu meno. 21 Vayi bela kuluvangila
mambu moso mu diambu di dizina diama; bila basi
zaba ko mutu wowo wuthuma. 22 Enati ndisia kuiza
ko ayi ndisia kuba yolukila ko, nganu basi masumu ko!
Vayi buabu basi ko kadi phengomokono mu masumu
mawu. 23 Woso wukundenda, buna wunlendanga Dise
diama. 24 Enati ndisia vanga mavanga manneni ko
mu bawu, momo makamavengieti mutu wunkaka
ko, nganu basi masumu ko. Vayi buabu bamueni,
bandedidi minu va kimosi ayi Dise diama. 25 Vayi
mu diambu di dedikisa masonama mu Mina miawu:
Bandenda mu kambu bila. 26 Mbombi bu kela kuiza,
wowo ndiela kulufidisa bu kela ba kuidi Tata, Pheve
yikiedika, yoyo yiba kuidi tata, wela kuthelimina
kimbangi. 27 Beno mamveno luela telama kimbangi
bila tona vana thonono beno luidi yama va kimosi.

16 Ndilukembi mambu mama mu diambu di lubika
bua mu zithotolo. 2 Bela ku lukuka mu zinzo
ziawu zi zithutukunu ayi thangu yeka nkuiza yoyi
woso mutu bu kela kuluvonda; kela banzila ti Nzambi
kalembo sadila. 3 Bela vanga mambu bila momo
basi zaba ko Tata ayi basi kunzaba ko. 4 Ndilukembi
mambu mama muingi thangu bu yela fuana, luba
tebuka moyoti ndilukamba mawu. Ndisia kulukamba
ko mambu mama tona vana thononobila buna ndikidi
yeno. 5 —Buabu ndieka kuenda kuidi mutu wuthuma.
Vayi kadi mutu wumosimu beno kakadi kundiuvula:
kuevi wunkuenda e? 6 Vayi mu diambu ndilukembi
mambu mama, kiadi kiwedi mu mintima mieno. 7
Vayi makiedika ndikulukamba: bulutidi mbote kuidi
beno minu ndienda; bila enati ndikadi kuenda, buna
mbombi kalendi kuiza ko kuidi beno. Vayi enati ndiedi,
buna ndiela kulufidisa mbombi. 8 Bu kela kuiza, wela
sudikisa bumboti nzimbala yi batu mu diambu di
masumu, mu busonga ayi mu diambu di tsambusulu.
9 Mu diambu di masumu bila bakadi ku nguilukila.
10 Mu diambu di busonga bila ndieka kuenda kuidi
Tata, ayi lulendi buela kumbona ko. 11 Mu diambu di
tsambusulu bila pfumu yi nza yayi wukisambusulu. 12
Muaki mambu mawombo makidi yama ma kulukamba,
vayi buabululendi ku manatikisa ko. 13 Vayi niandi,
Pheve yi kiedika, bu kela kuiza, buna wela kuludiatisa
mu kiedika kioso, bila kalendi tuba ko mambu mandi
veka, vayi wela kulukamba mambu momo kawa. Wela
kulukamba mambu mela kuiza ku ntuala. 14 Wela
kukhembisa bila wela bonga mambu moso madi mu
miny ayi mawu kela kulukamba. 15 Bibio bivuidi
tata, minu kuandi ndibivuidi. Diawu thubidingi ti
wela bonga mambu moso madi mu minu ayi wela
kulukamba mawu. 16 Fioti kuandi kaka fisiedi buna
lulendi buela kumbona ko, vayi fioti kuandi fisiedi
buna luela kumbona! 17 Ndambu mu minlonguki
miandi mikambasana miawu na miawu: —Buna buevi
bunsundula mambu momo makatubidi bu kakembi ti:
“fioti kuandi fisiedi buna lulendi buela kumbona ko”,
bosi “fioti kuandi fisiedi buna malu buela kumbona
e?” Ayi bu katubidi ti: “Bila ndieka nkuenda kuidi Tata
e?” 18 Bawu na bawu batuba: —Buevi bunsundula
bu kantuba: “fioti kuandi fisiedi e”? Tukadi sudika
mbi kantuba. 19 Yesu wuzaba ti bazola kunyuvula

kiuvu, buna wuba kamba: —Beno lulembo kiyuvula beno na beno mu mambu momo thubidingi: “fioti kaka fisiedi buna lulendi buela ku mbona ko” ayi “fioti kaka fisiedi buna luela kumbona!” **20** Bukiedika ndikulukamba ti luela dila ayi luela nionga. Muaki nza yela mona khini. Beno luela ba mu kiadi vayi kiadi kieno kiela kituka khini. **21** Nketo bu keti buta wumonanga ziphasi bila thangu'andi yifueni. Vayi bu kabutidi, buna wunzimbakananga ziphasi ziandi mu diambu di khini yoyo kammonanga mu mona ti mutu butukidi mu nza. **22** Beno mamveno, buabu mu phasi lueka vayi ndiela buela kulumona ayi mintima mieno miela mona khini ayi kuisi ko mutu wela kuluziona khini eno. **23** Mu lumbu beni kina, lulendi ba kundiuvula kadi diambu dimosi ko. Bila bukiedika ndikulukamba ti bima bioso biobi luela lomba kuidi Tata mu dizina diama, buna wela kuluvana biawu. **24** Nate buabu kadi diambu dimosi lulombidi ko mu dizina diama, vayi bikalulomba ayi malu tambula muingi khini eno yiba yiduka. **25** Ndilukembi mambu momo mu zinongo. Vayi thangu yeka nkuiza yoyi ndiela kambu buela kuluyolukila mu zinongo; vayi ndiela kulusudikisa mambu mamo matedi tata. **26** Mu lumbu kina, luela lomba mu dizina diama. Ayi kadi tuba ti minu ndiela leba Tata mu diambu dieno, **27** bila niandi veka Tata weta kuluzola; bila beno lueta kunzola ayi lueta wilukila ti kuidi Nzambi tata minu ndiba. **28** Kuidi tata ndiba ayi ndiyiza va nza; buabu ndieka buela bika nza ayi ndieka kuenda kuidi tata. **29** Minlonguki miandi minkamba: —Buabu wulembo sudikisa bumboti, wukadi tubila mu zinongo. **30** Buabu tusudikidi mboti ti ngeyo zebi mambu moso ayi wisi ko mfunuti mutu kayuvula diambu. Mu diambu diodi tuwilukidi mboti ti ngeyo kuidi wuba. **31** Yesu wuba vutudila: —Buabu luwilukidi e? **32** Tala thangu yeka kuiza ayi yifueni, yoyi luela bela basasakana, kadika mutu ku nzo'andi; ayi luela kumbika minu veka. Muaki ndisi ko minu veka bila Tata widi mu minu. **33** Ndilukembi mambu mama muingi lutambula ndembama mu minu. Luela yamusu va nza vayi luba bukhafi bila minu ndungini nza.

17 Yesu bu katuba mambu momo, wuvumbula meso mandi ku diyilu ayi wutuba: —Tata, thangu yifueni, kembisa Muan'aku muingi muan'aku kakembisa; **2** bu didi ti ngeyo wumvana lulendo mu batu boso mu diambu kavana luzingulukalumani kuidi babo bobo wumvana. **(aiōnios g166)** **3** Muaki luzingu lukalumani luidi mu kuzaba ngeyo Nzambi yimosi kakayi kiedika ayi mu zaba Yesu Klisto mutu wowo wutuma. **(aiōnios g166)** **4** Minu ndikembisidi va ntoto; ndimanisini kisalu kioki wuphana mu sala. **5** Buabu Tata bika wukhembisa va ntual'aku mu nkembo wowo wubayama bu ndiba yaku va kimosi, tuamina nza yivangama. **6** —Ndizabikisidi dizina diaku kuidi batu bobo wuphana, bobowubonga mu nza. Baba batu baku ayi wuphana bawu ayi balunda mambu maku. **7** Buabu bazebi ti mambu moso momo wuphana, kuidi ngeyo maba. **8** Bila ndiba veni mambu momo wuphana. Batambula mawu; bukiedikabazaba ti kuidi ngeyo ndiba. Bawilukila ti ngeyo wuthuma. **9** Ndinsambila mu diambu diawu. Ndisi nsambila ko mu diambu di nza, vayi mu diambu di batu bobo wuphana bila batu baku. **10** Ayi bibioso biobi phuidi ngeyo kuandi vuidi biawu; bibioso biobi vuidi minu kuandi phuidi biawu ayi ndilembo kemboso mu bawu. **11** Ndisiedi diaka va nza ko, vayi baba badi va nza, minu ndieka kuizakuidi ngeyo. Tata di Nlongo, bika wuba keba mu lulendo lu dizina diaku, dizina diodi wuphana, muingi baba mutu wumosi, banga beto butuididi mutu wumosi. **12** Bu ndibedi yawu va kimosi ndibakebidi mu dizina diaku diodiwuphana. Ndibalundidi, kadi mutu wumosi mu bawu kasia zimbala ko; botula kaka wumosi: muana wu bulungi muingi masonuku madedakana. **13** Buabu minu ndieka kuiza kuidi ngeyo. Ndilembo tubi mambu mama bundikidi va nza muingi khini ama yoyo yiduka yiba mu bawu. **14** Ndibaveni mambu maku; nza yiba lendidi bila basiko basi nza bangaminu ndisiko muisi nza. **15** Ndikadi kulomba ti wuba botula va nza vayi wuba keba mu nkua wumbi. **16** Basiko basi nza banga minu ndisiko muisi nza. **17** Wuba bieka mu kiedika bila mambu maku madi makiedika. **18** Sumbu didi ti ngeyo wuthuma va nza, minu mamvama ndiba tuma va nza. **19** Ndikivedisidi minu veka mu diambu diawu, muingi mamvawu kiedika ki bavedisa. **20** Ndikadi sambila mu diambu diawu kaka vayi mu diambu di batu bobo bela kunguilukila mu diambu di mambu mawu. **21** Ndinlomba muingi babo baba mutu wumosi banga ngeyo Tata widi mu minu, minu mu ngeyo muingi bawu mamvawu baba mu beto; mu diambu di nza yiwilukila ti ngeyo wuthuma. **22** Ndibavana nkembo wowo wuphana muingi baba mutu wumosi, banga beto bu tuididi mutu wumosi. **23** Minu mu bawu, ngeyo mu minu muingi mu kiedika baba

mutu wumosi, mu diambu di nza yizaba ti ngeyo wuthuma, ayi yizaba ti wuba zola banga bu wunzodila. **24** Tata, thidi ti batu bobo wuphana baba vovo minu ndiela ba muingi bamona nkembo'ama, nkembo wowo wuphana bila ngeyo wunzola tuamina nza yivangama. **25** A Tata di busonga, nza yisi kuzaba ko; vayi minu ndizaba ayi baba bazaba ti ngeyo wuthuma. **26** Minu ndiba zabikisa dizina diaku ayi ndiela buela kuba zabikisadiawu muingi luzolo lolo wunzodila luba mu bawu ayi minu ndiba mu bawu.

18 Bu kamana tuba mambu momo, Yesu wuyenda ayi minlonguki miandi ku ndambu yinkaka yi mvuila nlangu yi Sediloni. Bakota mu ndima yimosi yi minti yiba kuna. **2** Yuda mutu wowo wunyekula, wuzala buangu beni, bila zikhumbu ziwombo Yesu kaba kutakananga kuna ayi minlonguki miandi. **3** Buna Yuda wunata kuna nkangu wu masodi ayi minsungi mi Nzo Nzambi, miomi bamvana kuidi bapfumu zi zinganga Nzambi ayi Bafalisi. Bayiza ayi minda mi masisa, minda mi mavidila ayi binduanina. **4** Yesu bu kazaba mamo meka kunkuizila, wuyenda ku baba ayi wuba yuvula: —Nani luntomba e? **5** Bamvutudila: —Yesu muisi Nazaleti! Yesu wuba kamba ti: —Minu'awu. Yuda, mutu wunyekula wuba yawu va kimosi. **6** Mu thangu Yesu kaba kamba ti “Minu awu”; bavutikisa mambusa-mbusaayi babua va ntoto. **7** Yesu wubuela kuba yuvula diaka: —Nani luntomba e? Bawu babuela kumvutudila: —Yesu muisi Nazaleti! **8** Yesu wukamba ti: —Ndilukembi ti minu'awu. Enati minu luntomba, buna lubika baba benda kuawu! **9** Buawu bobo bu dedikinina mambu katuba: “kadi mutu wumosi ndisi zimbisa ko mu bobo wuphana”. **10** Simoni Piela wuba ayi sabala, wuvola sabala kiandi; wuzuba kisadi ki pfumu yi zinganga Nzambi ayi wunzenga dikutu di lubakala. Dizina di kisadi beni Malikusi. **11** Vayi Yesu wukamba Piela: —Vutula sabala mu lubunda. A buevi ndibika nua mbungu yoyi yiphana Tata e? **12** Nkangu wu masodi ayi pfumu awu va kimosi minsungi mi Bayuda, babuila ayibakanga Yesu. **13** Bannata theti kuidi Ana, bila wuba nkuekizi wu Kayife, wuba pfumu yi zinganga Nzambi mu mvu beni. **14** Muaki Kayife niandi wuvana ndongi kuidi Bayuda ti bulutidi mbotimutu wumosi kafua mu diambu di batu boso. **15** Simoni Piela ayi nlonguki wunkaka, balandakana Yesu. Nlonguki beni wuzabakana kuidi pfumu yi zinganga Nzambi. Diawu nlonguki beni kakotila ayi Yesu ku luphangu lu pfumu yi zinganga Nzambi. **16** Vayi Piela wutelama va muelo, ku nganda. Nlonguki wowo wuzabakana kuidi pfumu yi zinganga Nzambi, wutotuka ayi wusolula ayi nsungi wunkieto wu muelo wuba vana; mbadi wukotisa Piela. **17** Kisadi ki nketo kisunga muelo wuyuvula Piela: —A ngeyo, widiko wumosi mu minlonguki mi mutu wowo e? Piela wumvutudila: —Nana, ndisi nlonguki andi ko. **18** Bisadi ayi minsungi balunga mbazu, bayizungidila mu kuyiyotila bila kiozi kuba. Piela mamvandi wuba yawu va kimosi; wuyota mbazu. **19** Pfumu yi zinganga Nzambi wutona yuvula Yesu biuvu mu diambu di minlonguki miandi ayi mu diambu di malongi mandi. **20** Yesu wumvutudila: —Va meso ma batu boso ndiyolukila; ndibedi longanga mu zinzo zilukutukunu mu zithangu zioso ayi mu nzo Nzambi, kuna kubedi kutakananga Bayuda boso ayi kadi diambu dimosi ndisia tubila ko mu kinsueki. **21** Buna bila mbi wulembo kundiuvula biuvu biobi e? Yuvula batu bobobabedi kunguanga, mambu mbi ndiba kamba. Bukiedika bawu bazebi mambu nditubа. **22** Yesu bu kamana tuba bobo, nsungi wumosi wuba vana wuzuba Yesu mbata, wunkamba: —Buawu bobo fueti vutudila mvutu kuidi pfumu yi zinganga Nzambi. **23** Yesu wumvutudila: —Enati bu mbimbi thubidi buna mbonisa mbimbi yoyi thubidi. Buna bila mbi wunzubidi mbata enati bukiedika thubidie? **24** Ana wufidisa Yesu wukangama mu minsinga kuidi Kayife, pfumu yi zinganga Nzambi. **25** Simoni Piela wuba vana, wunyota mbazu. Banyuvula: —Ngeyo wisiko wumosi mu minlonguki miandi e? Piela wutunuka bu katuba: —Nana, ndisi nlonguki andi ko. **26** Vayi kisadi kimosi, mu bisadi bi pfumu yi zinganga Nzambi, wubakhomba yi mutu wowo Piela kazenga dikutu, wukamba Piela: —Ngeyo, ndisi kumonanga ko va kimosi ayi mutu wuna ku ndima yi minti e? **27** Piela wubuela tunuka diaka. Mu thangu yina kaka tsusu yikokula. **28** Mu nsuka, batotuka ku nzo Kayife ayi banata Yesu ku buangu kioki bansambisilanga batu. Bobo bannata basia kota ko ku buangu beni muingi babika sumuka vayi mu diambu babaka budila Pasika. **29** Pilatu wutotuka, ku baba ayi wuba yuvula: —Mambu mbi lufundidi mutu wowo e? **30** Bamvutudila: —Enati mutu wawu kasi ba mvangi wu mambu mambimbi ko nganu tuisi kunyekula ko kuidi ngeyo. **31** Buna Pilatu wuba kamba: —Lumbonga beno veka ayi lunsambisa beno veka, boso buididi Mina mieno! Bayuda bamvutudila:

—Beto tuisiko minsua mu vonda mutu. 32 Buawu
bobo bu dedikinina mambu matuba Yesu mu diambu
di monisaphila lufua kela fuila. 33 Pilatu wukota ku
buangu kioki bansambisilanga batu, wutela Yesu,
wunyuvula: —Ngeyo widi ntinu wu Bayuda e? 34
Yesu wumvutudila: —Mambu momo wuntuba kuidi
ngeyo veka mabedi voti batu bankaka bakembi mawu
mu diambu diama e? 35 Pilatu wumvutudila: —Minu
ndidi Nyuda e? Basi tsi aku ayi bapfumu zi zinganga
Nzambi bawu bayekudi kuidi minu. Mbi wuvengi e?
36 Yesu wumvutudila: —Kipfumu kiama kisi ki nza
yayi ko. Enati kipfumu kiama kidi ki nzayayi, nganu
bisadi biama binueni mu diambu ndibika yekulu mu
mioko mi Bayuda. Vayi buabu kipfumu kiama kisi
ki nza yayi ko. 37 Pilatu wunyuvula: —Buna widi
ntinu e? Yesu wumvutudila: —Ngeyo tubidi buawu, ti
minu ndidi ntinu! Minu ndibutuka mu diambu diadi
ayi mu diambu diadi ndiyizila va nza: mu diambu
di telimina kiedika kimbangi. Woso mutu widi mu
kiedika buna weta wanga mbembo ama. 38 Pilatu
wunyuvula: —Buna mbi biobio kiedika e? Bu kamana
tuba bobo, wubuela totuka diaka ku nganda kuba
Bayuda ayi wuba kamba: —Kadi bila kimosi ndikadi
mona mu niandi. 39 Vayi kifu kieno kidi ti mfueti
ku lutotudila mutu wumosi mu nloko mu thangu yi
Pasika. A buevi, lutidi ndilutotudila ntinu wu Bayuda
e? 40 Buna babo bayamikina mu mbembo yingolo:
—Nana! Niandi ko! Wutututudila balabasi! Balabasi
wuba dovula.

19 Buna Pilatu wubonga Yesu ayi wunzubisa bikoti.
2 Masodi matunga budu ki zitsende; matula
kiawu va ntu Yesu ayi mamvuika yunga kimbuaki. 3
Mayiza ku kaba ayi mankamba: —Mboti'aku ntinu wu
Bayuda! Banzuba zimbata. 4 Pilatu wubuela totuka
diaka ku nganda, wuba kamba: —Tala! Ndieka ku
lunatina niandi ku nganda muingi luzaba mboti ti
ndikadi mona kadi bila kimosi mu niandi. 5 Yesu
wutotuka ku nganda, wuvuata budu ki zitsende ayi
yungakimbuaki. Pilatu wuba kamba: —Tala, mutu
beni! 6 Bapfumu zi zinganga Nzambi ayi minsungi mi
Nzo Nzambi bu bammona, bayamikina mu kingolo:
—Mbandi va dikulusi! Mbanda va dikulusi! Vayi Pilatu
wuba kamba: —Lumbonganu beno veka ayi lumbanda
va dikulusi bila minu ndikadi mona kadi bila kimosi
mu niandi. 7 Bayuda bavutudila Pilatu: —Beto Mina
midi yeto ayi landakana mu matedi mina mieto niandi
kafueti kaka fua bila wukibiekidi Muana Nzambi. 8
Pilatu bu kawa mambu momo, wuluta mona boma.
9 Wubuela kota ku buangu kioki bansambisilanga
batu. —Kuevi wuba e? Vayi yesu kasia vutula kadi
diambu dimosi ko. 10 Pilatu wunkamba: —Ngeyo
mengi kundiolukisa e? Kuisi zaba ko ti minu mbeki
minsua mu kuyekula voti ku bandisa va dikulusi e?
11 Yesu wumvutudila: —Kulendi baka lulendo ko mu
minu enati Nzambi widi ku Yilu kasi kuvana luawu ko.
Diawu mutu wowo wutsumbisidi kuidi ngeyo vodidi
masumu ma ngolo. 12 Tona mu thangu yina, Pilatu
wutomba nzila yikafueti kunyekudila vayi Bayuda
baluta yamikina: —Enati yekudi mutu wawu, buna wisi
nkundi wu Sezali ko bila woso mutu wukibiekidi ntinu
buna mbeni yi Sezali. 13 Bu kawa mambu momo, Pilatu
wubuela nata Yesu ku nganda; wuyenda vuanda ku
tilibinadu, va buangu baba tedilanga “Nganda matadi
makitoko.” Mu ki Ebelewo “Ngabata”. 14 Mambu
momo mavangama mu lumbu kituamina nyengo wu
Pasika, nduka-nduka va thangu midi. Buna Pilatu
wukamba bayuda: —Tala ntinu'eno niandi niawu! 15
Vayi bayamikina: —Kafua! Kafua! Mbandi va dikulusi!
Pilatu wuba yuvula: —Buevi, ndibandisa ntinu'eno va
dikulusi e? Bapfumu zi zinganga Nzambi zimvutudila:
—Beto tuisi ntinu wunkaka ko, ntinu'eto Sezali kaka!
16 Pilatu wuba yekudila Yesu muingi bambanda va
dikulusi. Buna babonga yesu ayi bannata. 17 Wutotuka
ayi wunata dikulusi diandi, wuyenda ku buangu
kibabantedilanga: “Mvesi wu ntu” bu dinsundula mu
ki Ebelewo: “Ngolongota”. 18 Kuna bambandila va
dikulusi va kimosi ayi batu buadi bankaka: wumosi
ku lumoso, wumosi ku lubakala; Yesu va khatitsika.
19 Pilatu wuvanga tini ki dibaya, wutula kiawu vana
dikulusi; munamusonama: “Yesu muisi Nazaleti, ntinu
wu Bayuda.” 20 Bayuda bawombo batanga tini ki
dibaya beni bila buangu kioki babandila Yesu va
dikulusi kiba kifikama ayi divula. Tini ki dibayabeni
kisonimina mu Kiebelewo, mu Kingeleki, mu Kilatini.
21 Buna bapfumu zi zinganga Nzambi zi Bayuda
zikamba Pilatu: —Kadi sonika ti “Ntinu wu Bayuda”
vayi sonika ti “Mutu wawu wutuba ti: minu ndidi
ntinu wu Bayuda”. 22 Vayi Pilatu wuvutula: —Mambu
momo tsonikini, mafueni! 23 Masodi bu mamana
banda Yesu va dikulusi, mabonga minledi miandi,
bavasa miawu mu bikuku biya; kadika disodi ayi kuku
kiandi. Babonga diaka yunga kiandi; muaki yunga beni
kiba ki nledi wumosi kaka tona ku yilu nate ku wanda,

kikambu tungu. 24 Diawu masodi makambasana mawu na mawu: —Tubikeno kukikanzuna vayi tukitela wadi muingi tutala nani wumbuilu wadi beni. Mambu momo mavangama mu diambu di dedikisa masonuku mantuba ti: Bakabasana minledi miama ayi batela yunga kiama wadi. Masodi mavanga mambu momo. 25 Ngudi yi Yesu, nkomba ngudi yi Yesu, Maliya: nketo wu Klopasi ayi Maliya muisi Mangadala batelama va ndambu vaba dikulusi di Yesu. 26 Yesu bu kamona ngudi andi ayi nlonguki wowo kaluta zola wutelama vana; buna wukamba ngudi andi: —Nketo, tala muan' aku! 27 Bosi wukamba nlonguki: —Tala ngudi aku! Tona mu ntangu beni nlonguki wowo wulunda ngudi yi Yesu ku nzo'andi. 28 Yesu bu kazaba ti mambu moso madukidi, wutuba mu diambu masonoko madedakana: —Ndieka mona phuila. 29 Mvungu wumosi wuba vana, wuba wuwala vinu ki ngami. Babuika eponzi mu vinu beni; basomika eponzi beni va tsongi nti wu isopi; bavumuna nti beni nate va mutu wu Yesu muingi kanua. 30 Yesu bu kabimba vinu beni ki ngami, wutuba: —Mamoso madukidi. Buna wudokika ntu' andi, wutabuka vumunu. 31 Sumbu kiba lumbu ki khubumunu, bila lumbu kina kiba lumbu kinneni ki saba, diawu Bayuda balombila Pilatu ti babakelula malu ayi baba botula va dikulusi mu diambu di zinitu ziawu zibika vuanda va dikulusi mu lumbu ki saba. 32 Masodi mayiza ayi makelula malu ma mutu wutheti ayi ma mutu wowo wunkaka wu babanda yandi va dikulusi. 33 Bu batula vaba Yesu, bamona ti Yesu wukifuididingai, basia kelula malu mandi ko. 34 Vayi disodi dintobula dionga mu luvati; vana vawu menga ayi nlangu bitotukidi. 35 Mutu wowo wummona wutelama kimbangi ayi kimbangi kiandi kidi kikiedika ayi niandi zebi ti weti tuba kiedika muingi beno mamveno luwilukila. 36 Bila mambu momo mavangama mu diambu di masonoko masunduka: kadi mvesi andi wumosi wusia kelulu ko. 37 Buela diaka, masonuku mankaka meti kamba: thalu'awu yela ba kuidi mutu wowo batobula. 38 Momo bu mavioka, Zefu muisi Alimate, wuba nlonguki wu Yesu mu kinsueki bila wuba ntinanga Bayuda, wuyenda lomba minsua kuidi Pilatu muingi kabotula nitu yi Yesu va dikulusi. Pilatu wumvana minsua. Wuyenda bonga nitu Yesu. 39 Nikodemi, mutu wowo va thonono wuyenda bata Yesu mu builu, mamvandi wuyiza, wunata bungu kimalasi matsudi ma mile masobakana ayialowesi. Malasi beni maba nduka-nduka makumatatu makilo. 40 Babonga nitu yi Yesu, bazinga yawu malasola ma lino momo badukudila malasi boso buididi kifu ki Bayuda mu zika mvumbi. 41 Va buangu kioki babandila Yesu va dikulusi vaba ndima yi minti. Muna ndima beni muba ziami kimona disokolo mu ditadi, muzikulu mutu ko. 42 Batula muawu Yesu bila ziami beni kiba kifikama mu diambu di khubumunu yi Bayuda.

20 Mu lumbu kitheti kisabala, buna kudi tombi, Maliya muisi Mangadala wuyenda ku ziami; wumona ditadi dibotulu va muelo ziami. 2 Wuzawula ayi wuyiza kuidi Simoni Piela ayi nlonguki wowo Yesu kaluta zola, wuba kamba: —Babotudi nitu yi Pfumu mu ziami; tukadi zaba kuevi batudidi yawu! 3 Piela ayi nlonguki wowo batotuka; bayenda ku ziami. 4 Bawu buadu bazawula va kimosi, vayi nlonguki wowo wunkaka wulutila Piela mu thinu ayi wuba wutheti mu tula ku ziami. 5 Bu kayinama, wumona kaka minledi mizikulu Yesu va tsi vayi kasia kota ko. 6 Simoni Piela, mutu wuba kunlandakana ku manima, wutula, wukotamu ziami ayi wumona minledi va tsi 7 ayi nledi wowo bazinga ntu wu Yesu. Nledi beni wusia ba va kimosi ko ayi minledi miomi mizikulu Yesu vayi wawu va buangu kinkaka wuba. 8 Bosi nlonguki wunkaka wowo wuba wutheti mu tula ku ziamimamvandi wukota. Wumona ayi wuwilukila. 9 Bila buna basudikidi ko ti Yesukafueti fuluka mu bafua. 10 Bosi minlonguki mivutuka kuawu. 11 Vayi Maliya wutelama ku nganda, va ndambu ziami, wudila ngolo. Bu kaba dila, wuyinama mu ziami, 12 wumona zimbasi zizole zivuata minledi miphembi zivuanda va buangu kioki batula nitu yi Yesu: wumosi wuvuandila ku ndambu kubela ntu, wumosi ku ndambu yibela malu. 13 Zinyuvula: —A nketo, bila mbi wulembo didila e? Maliya wuba vutudila: —Mu diambu bayibidi nitu yi Pfumu ama, ndikadi zaba kuevi batudidi yawu! 14 Bu katuba bobo, wubaluka; wumona yesu buna katelimini. Vayi kasia zaba ko ti niandi. 15 Yesu wunyuvula: —A nketo, bila mbi wulembo didila e? Nani wuntomba e? Maliya kabanzila ti mutu beni wuba kisadi mu ndima yi minti. Buna wunkamba: —A tata, enati ngeyo wumbongidi, buna wukhamba kuevi wuntudidi muingi ndienda mbongi. 16 Yesu wuntela mbila: —A Maliya! Wabaluka ku kaba, wutambudila mu kiebelewo: —Labuni; bu dinsundula: “nlongi”. 17 Yesu wunkamba: —Kadi

kutsimba, bila ndiyedi ko kuidi Dise diama. Vayi yenda bati bakhomba ziama ayi wuba kamba ti ndieka kuenda kuidi Dise diama ayi Dise dieno; kuidi Nzambi ama ayi Nzambi eno. **18** Maliya muisi Mangadala wuyenda bata minlonguki; wuba kamba ti: —Mbueni Pfumu ayi mawu mama mambu kakhembi. **19** Mu masika ma lumbu beni, lumbu kitheti ki sabala; mielo mi nzoyoyi yiba minlonguki miba mizibama mu diambu di boma bamona bayuda. Bazimbukila Yesu wuyiza ayi wutelama va khatitsik'awu. Wuba kamba: —Ndambama yibanga yeno. **20** Bu katuba bobo; wuba monisa mioko miandi ayi luvati luandi. Minlonguki mimona khini bu mimona Pfumu. **21** Yesu wubuela kuba kamba diaka: —Ndembama yibanga yeno! Banga buthumina, Tata minu mamvama buawu ndikulutumina! **22** Bu katuba bobo; wuba vemunina phemo ayi wuba kamba: —Tambulanu Pheve Yinlongo! **23** Woso luela lemvukila masumu, mela lemvokolo Vayi woso luela manga lemvukila, buna masumu mandi balendi lemvokolo ko. **24** Toma, wumosi mu kumi bamvuala buadi, mutu babantedilanga “kitsimba”, kasia ba yawu ko mu thangu Yesu kayiza. **25** Minlonguki minkaka minkamba: —Toma, beto tumueningi Pfumu! Vayi wuba vutudila: —Enati ndikadi mona biviasi bi zitsoso mu mioko miandi ayi enati ndikadi tula nlembo mu biviasi bi zitsoso ayi ti ndikadi tula koko kuama va luvati luandi buna ndilendi wilukila ko. **26** Nana di bilumbu bu bivioka, minlonguki mibuela ba diaka muna nzo. Toma mamvandi wuba yawu. Yesu wuyiza, vayi mielo miba mizibama. Yesu wutelama va khatitsik'awu, wuba kamba: —Ndembama yibanga yeno! **27** Bosi wukamba Toma: —A Toma, tula nlembo aku vava, tala mioko miama; tuala koko kuaku ayi tula kuawu mu luvati luama. Kadi memata vayi wilukila! **28** Toma wumvutudila: —Pfumu'ama ayi Nzambi'ama! **29** Yesu wunkamba: —Buabu wilukidi bila wumbueni. Khini yiwombo kuidi bakambulu mona, vayi bawilukidi! **30** Yesu wubuela vanga diaka bikumu biwombo, binkaka va meso ma minlonguki miandi, bikambu sonama mu buku yayi. **31** Vayi mambu mama masonama muingi luwilukila ti Yesu niandi Klisto, Muana wu Nzambi, muingi lubaka luzingu mu dizina diandi beno bu luwilukidi.

21 Momo bu mavioka, Yesu wubuela monikina diaka minlonguki miandi va ndambu disimu di mbu wu Tibeliadi. Tala phila kamonikina: **2** Simoni Piela, Toma baba ntedilanga kitsimba, Natanayeli muisi Kana mu tsi yi Ngalili, bana ba Zebede ayi minlonguki miodi minkaka baba va kimosi. **3** Simoni Piela wuba kamba: —Ndiedi kuama ku loba. Bawu bamvutudila: —Beto mamveto tunkuenda yaku! Bayenda, bakuma mu nlungu. Vayi builu buna basia baka kadi kima ko. **4** Buisi bu bukia Yesu wutelama va disimu. Muaki minlonguki misia bakula ko ti niandi Yesu. **5** Buna yesu wuba yuvula: A bana, lubeki ndambu zimbizi e? Bamvutudila: —Nana tata, kadi kiasa! **6** Buna wuba kamba: —Lozanu dikondi ku ndambu lubakala lu nlungu, buna ma lubaka! Baloza dikondi, basia nunga ko mu vumuna dikondi mu diambu di zimbizi ziwokila ngolo. **7** Bosi nlonguki wowo Yesu kaluta zola, wukamba Piela ti: —Niowo Pfumu! Piela bu kawa ti Pfumu, wuvuata kikhutu kiandi, bila pheni kaba; bosi wukiloza mu mbu. **8** Minlonguki minkaka miyiza ku nlungu bila misia thama ayi disimu ko; nduka-nduka khama yimosi yi zimetele; mituta dikondi diba zimbizi. **9** Bu batula va disimu, bamona mbizi va yilu makala ma mbazu ayi dipha va ndambu. **10** Yesu wuba kamba: —Tualanu ndambu zimbizi mu ziozi lubeki! **11** Simoni Piela wukuma mu nlungu, wututa dikondi ku disimu. Khama yimosi ayi makumatanu zimbizi zitatu zinnene ziwesa dikondi. Ka diambu ko zimbizi ziba ziwombo vayi dikondi disia kakuka ko. **12** Yesu wuba kamba: —Yizanu, ludia. Muaki kadi nlonguki wumosi kasia kunyuvula ko ti: “widi nani e?” Bila mizaba kuawu ti niowo Pfumu. **13** Niandi veka yesu wufikama wubonga dipha, wuba kabudila, buawu bobo kavanga mu mbizi. **14** Yiza khumbu yintatu Yesu kamonikini minlonguki miandi tona lumbu kikafuluka mu bafua. **15** Bu bamanisa dia, Yesu wuyuvula Simoni Piela: —Simoni, muana Zonasi, wunzodidi viokila bumvangila baba e? Piela wumvutudila: —Nyinga Pfumu, zebi kuaku ti ndieta kuzola! Yesu wunkamba: —Buna dikilanga bana bama ba mamemi. **16** Mu khumbu yimmuadi, wunyuvula diaka: —Simoni, muana Zonasi, wunzodidi e? Piela wumvutudila: —Nyinga Pfumu, zebi kuaku ti ndieta kuzola. Yesu wunkamba: —Buna sunganga mamemi mama! **17** Yesu wubuela kunyuvula diaka mu khumbu yintantu: —Simoni, muana Zonasi, wunzodidi e? Piela wumona kiadi bu kabuela kunyuvula kiuvu mu khumbu yintatu ti: “Wunzodidi e?” Buna wumvutudila: —Pfumu, ngeyo zebi mambu moso; ngeyo zebi ti ndieta kuzola. Yesu wunkamba: —Buna sunganga mamemi mama. **18**

Bukiedika, bukiedika ndikukamba, bu wuba ditoko, wuba nkanganga nsinga mu luketo luaku ngeyo veka ayi wuba nkuendanga koso ku wuzola kuenda. Vayi bu wela nuna, wela nonuna mioko ayi mutu wunkaka wela kukanga nsinga mu luketo ayi wela kunnata ku mengi kuaku kuenda. **19** Wutuba mambu momo mu monisa phila yi lufua lu kela fuila, lolo kela kembisila Nzambi. Bu katuba bobo, wunkamba: —Wundandakana. **20** Piela bu katala ku manima, wumona nlonguki wowo Yesu kaluta zola, wuba landakana. Niandi wuyekama va thulu yi Yesu ayi wunyuvula mu thangu baba ndia: “Pfumu, nani wela kuvakula e?” **21** Piela bu kammona, wuyuvula Yesu: —Pfumu, buevi benzi mu diambu diandi e? Mambu mbi mela kumbuila e? **22** Yesu wumvutudila: —Enati thidi kazinga nate ndiela vutuka, buna ngeyo matedi e? Vayi ngeyo ndandakana! **23** Tsangu yimuangana muidi bakhomba ti nlonguki beni kalendi fua ko. Muaki yesu kasia kamba ko ti kela fua ko vayi wukamba kaka: “Enati thidi kazinga nate ndiela vutuka buna ngeyo matedi e?” **24** Nlonguki beni niandi wulembu telimina mambu mama kimbangi ayi niandiwusonika mawu. Tuzebi kueto ti kiambangi kiandi kidi kikiedika. **25** Muaki mawombo mankaka mavanga yesu. Enati mana kumasonika dimosi-dimosi, nganu buangu kilendi bakama ko va ntoto wumvimba kilendalundulu zibuku zioso zifueti sonoko.

Acts

1 A mueni Tewofile, mu buku ama yitheti ndiyolukila
tona vana thonono mambu moso momo matona
vanga Yesu ayi makalonga **2** nate mu lumbu kioki
katombolo ku Diyilu bu kamana vana zithumunu,
mu lulendo lu Pheve Yinlongo, kuidi bamvuala ba
kasobula. **3** Bu kamana mona ziphasi, wukimonikisa
wu moyo kuidi bawu mu kuba monisa bidimbu
biwombo. Wukimonisa kuidi bawu mu makumaya
ma bilumbu ayi wuba kuba yolukilanga mambu ma
Kipfumu ki Nzambi. **4** Bu kadia yawu va kimosi, wuba
vana lutumunu ti: —Lubika totuka mu Yelusalemi
vayi bavingila tsila yi Tata yoyi luwa kuidi minu. **5**
Bila Yowani mu nlangu kabotikila, muaki fioti kuandi
fisiedi buna lueka botama mu Pheve Yinlongo. **6**
Bu bakutakana va kimosi, bamvuala banyuvula: —A
Pfumu, buna yayi thangu weka mvutudila kipfumu
ki Iseli e? **7** Wuba vutudila: —Disi diambu dieno
ko mu zaba zithangu ayi zitsungi zikubika Tata
mu lulendo luandi. **8** Vayi Pheve Yinlongo bu kela
kuiza va beno; buna luela tambula lulendo ayi
luela ba bambangi bama tona mu Yelusalemi, mu
Yuda dioso, mu Samali ayi nate muna mu sukisina
ntoto. **9** Buna kamana tuba mambu momo, bammona
wutombolo ku diyiluayi dituti dimosi dimfuka va
meso mawu. **10** Bu basungimina tala ku diyilu, mu
phila kaba nkuendila, talababakala buadi bavuata
minledi miphembi batelama va ndambu'awu; **11**
babakamba: —A beno basi Ngalili, a bila mbi lutelimini
vava bu lulembo talanga ku diyilu e? Yesu diodi
dimeni tombolo ku diyilu va khatitsik'eno, wela buela
vutuka boso lummuenini kendidi ku Diyilu. **12** Buna
bamvuala bavutuka ku Yelusalemi bu babotuka va
mongo wu minti mi olive, mongo wowo wuba nduka-
nduka mu tezo ki nana di zikhama di zimetele mu tula
ku Yelusalemi. **13** Muna batula ku divula, bakuma ku
yilu banga; kuawu baba nkutikininanga. Kuna kuba:
Piela, Yowani, Zaki, Andele, Filipi, Toma, Balitelemi,
Matayi, Zaki muana Alife, Simoni muisi dikabu di
Zeloti ayi Yuda muana Zaki. **14** Babo mu kithuadi
kimosi baba nkutakananga bilumbu bioso mu diambu
di sambila va kimosi ayi baketo ayi Maliya ngudi yi
Yesu, ayi bakhomba zi Yesu. **15** Mu bilumbu beni,
Piela wutelama va khatitsika bakhomba. Thalu yi
batu bakutakana baba nduka-nduka khama yimosi
ayi makumuadi. **16** Wuba kamba: —A bakhomba,
bufueni masonoko matuba Pheve Yinlongo mu munu
Davidi madedakana bu kayolukila Yuda, mutu wowo
wutuadisa batu bobo bakanga Yesu. **17** Niandi wuba
wumosi mu beto, niandi mamvandi wutambula kiandi
kuku mu kisalu kiaki tutambula. **18** Mu zimbongo
ziozi bamfuta, mu diambu di mambimbi mandi, ziawu
kasumbila tsola. Niandi wubua ntu wutuama ku tsi,
wutumbu buka vumu, midi mioso mimana totuka
va nganda. **19** Basi Yelusalemi boso bawa tsangu
beni; diawu babiekila tsola beni mu mbembo awu
“Akelidama” bu dinsundula: “Tsola yi menga”. **20**
Muaki masonama mu Minkunga ti: Tala! Bika nzo'
andi yiba dio yambi, mu bika mutu kabika mu kala;
bosi mutu wunkaka kabonga kisalu kiandi. **21** Diawu
bufueni tusobula mutu wumosi mu batu bobo babedi
kutulandakananga mu thangu Pfumu Yesu kabedi
zinganga yeto va kimosi, **22** tona thangu Yowani
kabotika nate mu lumbu kioki katombolo va khatitsik'
eno, wumosi mu bawu fueti kala mbangi banga beto
mu diambu di mfulukulu yi Yesu. **23** Basobula batu
buadi: Zozefi baba ntedilanga “Balisabasi”. Dizina
diandi dinkaka “Yusitusi”; ayi Matiasi. **24** Bu baba
nsambila, buna batuba: —A Pfumu, ngeyo zebi mintima
mi batu boso, wutumonisa nani wusobula mu batu
buadi baba **25** muingi katambula kuku ki kisalu kiandi
ayikimvuala kiandi, kisalu kioki kibika Yuda wuyenda
ku buangu kiandi. **26** Bosi bata wadi. Wadi yibuila
Matiasi ayi niandi wubuelama mu dikabu di kumi
mvuala wumosi.

2 Lumbu ki Pantekoti bu kidedakana, babo
bakutakana va kimosi. **2** Zimbukila biyoko bingolo
biba ku diyilu banga vuka ki ngolo, bimana wasa
mu nzo yoso yi baba. **3** Bosi minlaki mi mbazu
mivasuka, miba monikina, mitelama va mbata mintu
miawu. **4** Batu boso bamana wala mu Pheve Yinlongo;
ayi batona yolukazimbembo bankaka, boso Pheve
Yinlongo kaba kuba yolukisila. **5** Bayuda bawombo
baba kinzikanga Mina mi Nzambi baba mu zitsi
zioso zi ntoto bayiza ku Yelusalemi. **6** Biyoko bina
bu bitembakana, nkangu wu batu wukutakana ayi
wusimina mu mona ti kadika mutu wulembo wa mu
mbembo andi. **7** Basimina buwombo ayi bakiyuvula
bawu na bawu: —Tala, batu boso bobo bantuba basi ko
basi Ngalili e? **8** Vayi buevi, beto boso, tulembo wila
kadika mutu mu yandi mbembo, yoyi kabutukila e? **9**
Bila vava vadi basi Palitesi, basi Medesi, basi Elami,

ayi beto tumvuandanga mu Mezopotami, basi Yuda, basi Kapadose, basi Ponti, basi Azi, **10** basi Filizi, basi Pamfili, basi Ezipite, basi zunga ki Libi kioki kifikimini ayi Silene, bosi beto basi Loma, tumvuandanga vava; **11** Bayuda ayi banzenza bankaka zikituka Bayuda, basi Kelete, basi Alabi; tulembo kuba wi balembo samuna mambu manneni ma Nzambi. **12** Babo basimina ayi bayuvasana: “Diambu diadi mbi dinsundula e?” **13** Vayi bankaka baba nseva, batuba: “A beno keti vinu bakololo!” **14** Bosi Piela wutelama ayi kumi mvuala wumosi, wuvumbula mbembo, wuba kamba: —Beno basi Yuda ayi beno boso lumvuandanga mu Yelusalemi, bika luzaba diambu diadi ayi luteka matu mu mambu mama. **15** Batu baba basi kolo vinu ko banga bu lulembo yindudila bila tukidi kueto mu thangu yi vua yi nsuka. **16** Vayi mambu mama mawu mambu mabikula mbikudi Yoweli: **17** Nzambi wutuba ti: Tala mambu mela ba mu bilumbu bi tsuka: ndiela dukula Pheve ama Yinlongo mu batu boso, bana beno babakala ayi babaketo bela bikula, bamatoko meno mela mona zitsongolo, bosi biboba bieno biela lota zindozi. **18** Nyinga, mu bilumbu bina, ndiela dukula Pheve ama Yinlongo mu bisadi biama, bibaketo ayi bi babakala ayi bela bikula; **19** Ndiela vanga bikumu mu matuti, mu diyilu. Ndiela monisa bidimbu va mbata ntoto: Menga, mbazu ayi muisi; **20** thangu yela kituka tombi, bosi ngondi yela kituka menga. Mawu mambu mela monika tuamina lumbu ki Pfumu, lumbu kinneni ayi ki nkembo; **21** ayi buela, woso mutu wela tela dizina di Pfumu wela vuka. **22** A beno basi Iseli, wanu mambu mama: Yesu muisi Nazaleti, mutu wowo Nzambi kalumonisa ayi kakikinina va meso meno mu bikumu, mu mambu manneni ayi mu bidimbu biobi Nzambi kavangila mu mioko miandi va khatitsik'eno, banga kuandi bu luzebi buawu **23** baluyekudila niandi boso bubela mayindu ma Nzambi ayi boso bubela lukanu lukakikanina. Beno lumbanda va dikulusi ayi lumvondisa mu mioko mi bankua masumu. **24** Nzambi wumfulukisa ayi wunkula mu mianga mi lufua bila lufua lusia ba kadi lulendo ko mu kunsimbidila. **25** Bila Davidi wutuba mu diambu diandi: Minu ndimona mu zithangu zioso Pfumu ku ntual'ama. Bila widi va koko kuama ku lubakala muingi ndibika nikunu. **26** Diawu ntim'ama wumona monina khini ayi ludimi luama lumona moni khini ayi nitu ama yela vundila mu diana dioso. **27** Bila wulendi yekula ko muel'ama wusiala ku tsi yi bafua, ayi wulendi kikinina ko ti nitu yi kisadi kiaku kinlongo yi bola. **(Hadēs g86)** **28** Ngeyo wumbonisa zinzila zi luzingu. Bosi wela ku mbonisa khini yiwombo bu wela kumbengudila thalu aku. **29** A bakhomba ziama, bika ndilukamba mu kambu memata mu diambudi nkulu eto Davidi, niandi wufua ayi wuziku. Ziami kiandi kidinate lumbu kiaki. **30** Bu kaba mbikudi, ayi bu kazaba ti Nzambi wunlevila ndefi ti wela vuandisa va kundu kiandi ki kipfumu mutu wowo wela totukila mu nkun'andi, **31** buna niandi wukimuena ayi wuyolukila mfulukulu yi Klisto. Wutuba ti: kasia yekolo ko mu tsi yi bafua ayi nitu andi yisia bola ko. **(Hadēs g86)** **32** Yesu beni, Nzambi wumfulukisa. Beto boso tuidi bambangi mu diambu diodi. **33** Bosi wutombolo mu diambu di vuanda va koko ku lubakala ku Nzambi, ayi, wutambula kuidi Tata Pheve Yinlongo yivanunu tsila; buna niandi wutembikisa mambu lulembo moni ayi lulembo wi. **34** Bila Davidi kasia kuenda ku Diyilu ko, vayi niandi veka wutuba: Pfumu wukamba kuidi Pfumu'ama: Vuandila va koko kuama ku lubakala, **35** nate ndiela mana tula bambeni ziaku zioso ku tsi malu maku! **36** Bika Iseli dioso dizaba mu bukiedika ti Yesu beni diodi lubanda va dikulusi Nzambi wunkitudi Pfumu ayi Klisto! **37** Bu bawa mambu mama, mintima miawu miluala; diawu bayuvudila Piela va kimosi ayi bamvuala bankaka: —A bakhomba, a mbi tuvanga e? **38** Piela wuba vutudila: —Lubalula mavanga! Bika kadika mutu mu beno kabotama mu dizina di Yesu Klisto mu diambu di ndemvokolo yi masumu. Buna luela tambula dikaba di Pheve Yinlongo. **39** Bila tsila beni yidi mu diambu dieno, mu diambu di bana beno ayi mu diambu di baboso badi thama, babo bobo Pfumu eto Nzambi kela tela mbila. **40** Piela wubuela kuba kamba diaka mambu mawombo muingi bawilukila ayi wuba kindisa ti: —Bika lukivukisa mu tsungi yayi yi mbimbi. **41** Babo bobo bawilukila mambu ma Piela babotama. Mu lumbu kina nduka-nduka mili tatu zi batu zi buelama. **42** Buna bazingila ngolo mu landakananga malongi ma bamvuala, ayi mu kithuadi, mu ndiwulu dipha ayi mu zitsambulu. **43** Baboso bamona boma; bamvuala bavanga mambu manneni ayi bikumu. **44** Batu boso bawilukila baba kalanga va buangu kimosi ayi batula bima bioso mu kithuadi. **45** Baba sumbisanga mintoto miawu ayi bima biawu ayi baba kabulanga kuidi batu babo boso bubela minkiza mi kadika mutu. **46** Bilumbu bioso, mu kithuadi kimosi baba kutakananga mu Nzo Nzambi, baba dianga mapha mu zinzo ziawu, baba

dianga bidia biawu mu khini ayi mu kukikulula koso. **47** Baba kembisanga Nzambi ayi batu boso baba zola. Kadika lumbu Pfumu wuba kuba buelanga batu bobo baba mvukanga.

3 Lumbu kimosi mu thangu yintatu yi masika, Piela ayi Yowani bayenda ku lusambulu ku Nzo Nzambi. **2** Banata mutu wuba dikoka tona kabutuka. Baba kuntulanga kadika lumbuva muelo Nzo Nzambi, wowo wuba ntedolongo: “Muelo kitoko” mu diambu di lombanga lusadusu kuidi batu bobo baba kotanga mu Nzo Nzambi. **3** Mutu beni bu kamona ti Piela ayi Yowani beka kota mu nzo Nzambi, wuba lomba lusadusu. **4** Piela ayi Yowani bansungimina kuntala, bosi Piela wunkamba: —Wututadi! **5** Dikoka beni dieka batala, dibanzila ti beka kumvana lusadusu. **6** Vayi Piela wutuba: —Ndisi kadi palata ko voti nolo ko bikuvana vayi biobi bidi yama ndieka kuvana biawu: Mu dizina di Yesu Klisto, muisi Nazaleti, telama ayi diata kuaku! **7** Bu kansimba mu koko ku lubakala, wuntelimisa. Mu yina yawu thangu, bitambi biandi ayi bikodi biandi bikinda. **8** Wudumuka, wutelama ayi wudiata. Wukota yawu va kimosimu Nzo Nzambi, wundiata, wundumuka ayi wunkembisa Nzambi. **9** Batu boso bammona wulembo diati ayi wulembo kembisa Nzambi. **10** Bazaba ti niandi wuba mvuandanga va “muelo kitoko” wu Nzo Nzambi. Batu basimina, bamona tsisi bu bamona mambu momo mavangama mu niandi. **11** Mutu beni bu kasimbidila Piela ayi Yowani; buna batu boso basimina, bazawula ku baba ku ndambu yi nzo yiba ntedilanga “Velanda yi Solomo”. **12** Piela bu kamona bobo, wukamba batu: —A beno basi Iseli, bila mbi lulembo siminina mu diambu diadi e? Voti bila mbi lulembo tutadila bobo banga ti mu lulendo lueto veka ayi mu buvedila bueto tutelimisini mutu beni e? **13** Nzambi yi Abalahami, yi Isaki, yi Yakobi ayi Nzambi yi bakulu beto niandi wukembisidi kisadi kiandi Yesu, diodi beno luyekula ayi diodi lutunuka va ntuala Pilatu mu thangu kabaka lukanu lu kunyekula. **14** Vayi beno lutunuka mutu wunlongo ayi wu busonga, vayi beno luzola ti baluyekudila mvondi. **15** Beno luvondisa tho yi Luzingu, yoyi Nzambi kafulukisa mu bafua. Beto tuidi bambangi ba mambu momo. **16** Mu minu mu dizina diandi, mutu wawu wu lulembo moni ayi wu luzebi, kabakidi zingolo. Mu dizina di Yesu ayi mu minu kioki kidi mu niandi mutu wawu kabelukididi banga bu lulembo monina beno boso. **17** Buabu bakhomba ziama, nzebi ti beno ayi bapfumu beno luvangila buawu mu kambu ku zaba, beno ayi bapfumu zieno. **18** Vayi Nzambi wudedikisa mambu momo katuba mu mimbikudi miosoti Klisto andi kafueti mona phasi. **19** Lubalula mavanga meno ayi luvutuka kuidi Nzambi muingi masumu meno malemvokolo. **20** Buna Pfumu wela kuluvana zithangu zivundila ayi wela kulufidisila Yesu: Klisto mutu wowo kalukubikila tona thama. **21** Vayi kafueti tuama vuanda ku Diyilu nate mu thangu mambu moso mela kituka mamona banga bobo buyolukila Nzambi mu miunu mi mimbikudi miandi minlongo. **(aiōn g165)** **22** Moyize wutuba thama ti: Pfumu, Nzambi eno, wela kulutotudila mbikudi va khatitsika bakhomba zieno banga minu. Beno luela kunwa mu mambu moso, momo kalenda kulukamba. **23** Ayi vela ba ti woso mutu wela kambu wila mbikudi wowo, wela zimbukusu va khatitsika di batu. **24** Ayi mimbikudi mioso nkutu tona Samueli nate mimbikudi mioso minlandakana, bayolukila bilumbu biabi. **25** Beno luidi bana ba mimbikudi ayi bana ba Nguizani yoyi Nzambi kawizinina ayi bakulu beto bu kakamba Abalahami ti: mu nkun'aku makanda moso ma ntoto mela sakumunu. **26** Mu diambu dieno theti Nzambi kafulukisila kisadi kiandi mu bafua. Wuntuma muingi kalusakumuna ayi kabotula kadika mutu, mu beno, mu masumu.

4 Piela ayi Yowani bu baba yoluka kuidi batu, buna vatotuka banganga Nzambi, pfumu yi batu baba sunganga Nzo Nzambi ayi Basaduki; **2** bamona phiti mu ntima mu diambu di bamvuala balonga batu ayi zisamuna mfulukulu mu bafua mu nzila yi Yesu. **3** Buna baba kanga. Vayi bu yiba thangu masika, baba tula mu nloko nate mu lumbu kilanda. **4** Vayi bawombo bawilukila mu batu bobo bawa malongi mawu. Thalu yi batu yibuelama nduka-nduka mili tanu. **5** Muaki yiyiza ba ti mu lumbu kilanda, bapfumu ziawu, bakulutu bawu ba batu ayi minsoniki miawu mi mina bakutakana ku Yelusalemi. **6** Kuna kuba Ana, Pfumu yi banganga Nzambi, Kayife, Yowani, Alasendele ayi bawombo bankaka baba mu nkuna wu pfumu yi banganga Nzambi. **7** Batula Piela ayi Yowani va ntual'awu, bosi baba yuvula: —Mu lulendo mbi voti mu dizina di nani luvangidi diambu diadi e? **8** Buna Piela, bu kaba wuwala mu Pheve Yinlongo, wuba vutudila: —A bapfumu zi batu; bakulutu ba Iseli!

9 Enati lumbu kiaki tueka sambusu mu diambu di
mavanga mamboti momo mavangimini kuidi mutu
wubela ayi mu diambu di zaba buevi kabelukididi,
10 buna bika luzaba beno boso ayi beno batu boso
ba Iseli ti mu dizina di Yesu Klisto muisi Nazaleti.
Yesu diodi beno lubanda va dikulusi, diodi Nzambi
kafulukisa mu bafua. Mu dizina diodi mutu wawu
kadidi va tual'eno vava ayi nitu yi buvini. 11 Bila
niandi, ditadi dilozo kuidi beno mintungi, diyikidi
ditadi di mfunu va fuma. 12 Phulusu luisi ko mu mutu
wunkaka; bila va nza yimvimba kuisi ko dizina dinkaka
divanu kuidi batu diodi tufueti vukila. 13 Bu bamona
bukhafi bu Piela ayi bu Yowani, ayi, bu babakula
ti Piela ayi Yowani basia ba balonguka ko ayi badi
batu baphamba; buna basimina buwombo. Bazaba
ti bawu baba kibanga ayi Yesu. 14 Bu bamona mutu
wowo wubelusu wuba yawu vana, buna basia baka ko
diambu di findisila ziphaka. 15 Baba vana lutumunu
lu totuka ku nganda yi lukutukunu lu minyadi. Buna
bayuvasana bawu na bawu: 16 —A mambu mbi tufueti
vangila batu baba e? Bila kuidi batu boso bankalanga
mu Yelusalemi, didi dikiedika ti batu bobo bavengi
kumu kinneni ayi tulendi ditunuka ko. 17 Vayi muingi
nsamu beni wubika luta tembakana muangana batu,
bika tuba kandika muingi babika buela yolukila mu
dizina diodi buba kuidi nani. 18 Bosi bu baba tumisa,
baba kandika babika buela yolukila voti buela longila
mu dizina di Yesu. 19 Vayi Piela ayi Yowani baba
vutudila: —Zenganu beno veka: didi difuana va ntuala
Nzambi mu kuluwila voti mu wila Nzambi e? 20 Bila
beto tulendi vonga ko yolukila mambu momo tumona
ayi momo tuwa! 21 Bu babuela ku batitisa diaka, baba
yekula bila basi mona ko buevi balenda kuba vanina
thumbudulu. Bila batu boso bakembisa Nzambi mu
diambu di kumu kioki kivangama. 22 Bila mutu wowo
wuvangulu kumu kioki wuba viokila tezo makumaya
ma mimvu. 23 Bu babayekula, Piela ayi Yowani
bayenda bata bakundi bawu ayi baba kamba mambu
moso mabakamba bapfumu zi zinganga Nzambi ayi
bakulutu ba batu. 24 Bu bawa mambu momo, va
kimosi bawu boso batumbula mbembo mu sambila
Nzambi: —Pfumu ngeyo wuvanga Diyilu ayi ntoto,
mbu ayi bibioso bidi muna; 25 ngeyo wuyolukila mu
Pheve Yinlongo mu munu wu nkulu eto Davidi, kisadi
kiaku. A bila mbi makanda mafuemini e? Bila mbi
batu balembo yindudila mambu makambulu fuana
e? 26 Mintinu mi ntoto mitelama bapfumu zikutikini
mu nuanisa Pfumu ayi Klisto andi. 27 Bila mu divula
diadi ntinu Elode ayi Ponse-Pilatu, Bapakanu ayi basi
Iseli bawizini muingi banuanisa Yesu, kisadi kiaku
kinlongo, kioki wubieka, 28 mu diambu di vanga
mambu moso momo wuyindula tona thama mu luzolo
ayi mu lulendo luaku. 29 Vayi buabu, Pfumu, tala bu
balembo tutitisila ayi vana bisadi biaku bukhafi bu
longila mambu maku. 30 Bika wunonumuna koko
kuaku mu diambu di belusa ayi mu diambu dibikumu
ayi mambu manneni mavangama mu dizina di Yesu,
kisadi kiaku kinlongo. 31 Bu bamanisa sambila, buangu
kioki ki bakutikinina kinikukaayi baboso bawala mu
Pheve Yinlongo. Balonga mambu ma Nzambi mu
bukhafi. 32 Nkangu woso wu batu bobo bawilukila
baba ntima wumosi ayi pheve yimosi. Kusia ba ko
mutu wubanzila ti bima biandi biba mu diambu diandi
veka; vayi bina bioso biba bi kithuadi. 33 Mu lulendo
lungolo, bamvuala batelimina mfulukulu yi Pfumu
Yesu kimbangi ayi nlemvo wuwombo wumonika mu
bawu boso. 34 Kadi mutu wumosi mu bawu kasia ba
wusukama ko. Bila batu boso baba zitsola voti zinzo
bazisumbisa 35 ayi banata kuidi bamvuala thalu yi
zimbongo yoyo basumbisila bima biawu. Bamvuala
baba kabulanga ziawu kuidi kadika mutu boso bubela
minkiza mi kadika mutu. 36 Buna Zozefi, wubieko kuidi
bamvuala “Balinabasi” tsundu dizina beni “muana
mbombolo” wuba muisi sanga ki Sipeli mu dikanda
di Levi. 37 Niandi mamvandi wusumbisa tsol'andi,
wunata zimbongo ayi wuvana ziawu kuidi bamvuala.

5 Vayi mutu wumosi dizina diandi Anania, va kimosi
ayi nketo'andi Safila basumbisa tsol'awu. 2 Vayi bu
kawizana ayi nketo'andi, Anania wusueka ndambu
yi zimbongo ziozi kasumbisila tsola. Bosi wunata
ndambu yinkaka kuidi bamvuala. 3 Piela wunkamba:
—A Anania! Bila mbi Satana kawadidi mu ntim'aku e?
Vunini Pheve Yinlongo, suekidi ndambu yi zimbongo
ziozi sumbisidi tsol'aku e? 4 Tuamina wusumbisa
tsola beni, yisi ba yaku veka ko e? Bosi ku nzimunina
bu wumeni kuyisumbisa, wulendi sadila zimbongo
beni ko boso buzodidi e? Buna buevi bakidi lukanu
luvangila diambu di phila yayi e? Bika sia ti batu
vunini vayi Nzambi vunini! 5 Anania bu kamana wa
mambu mama, wubua va tsi ayi wufua. Batu boso bobo
bawa diambu beni bamona boma. 6 Matoko mayiza
zinga mvumbi, manata yawu ku nganda bosi mayenda
kuyizika. 7 Nduka-nduka zithangu zitatu zivioka

bosi nketo'andi wuyiza kota, mukambu zaba mambu mavioka. 8 Piela wunyuvula: —Wutsudikisa: yawu yoyi thalu lusumbisididi tsol'eno e? Niandi wumvutudila: —Mu thalu yoyi kaka! 9 Bosi Piela wunkamba: —A bila mbi luwizinini mu diambu di tota Pheve yi Pfumu e? Tala batu bobo babedi ku zika bakala diaku badi va muelo ayi ngeyo mamvaku, beka ku nata. 10 Muna thangu yina wubua va malu ma Piela ayi wufua. Matoko bu mavutuka mammona wufua. Mannata ayi manzika vana ndambu bakala diandi. 11 Mambu mama mamonisa basi dibundu tsisi yiwombo ayi batu boso bobo bawa mambu beni. 12 Bamvuala zivanga bikumu ayi bidimbu biwombo va khatitsika batu. Babo baba kifu kikutakananga ku velanda yi Solomo. 13 Kadi mutu wunkaka kasia fubana yawu ko, muaki batu baba kuba niemisanga ngolo. 14 Vayi babakala ayi baketo bawombo bawilukila Pfumu ayi babuelama. 15 Buna batu baba natina bambevo bawombo mu ziphambu zi zinzila; bazitula va zikhuala ayi mu biphoyi muingi Piela bu kamvioka, kitsuisula kiandi kibua vadi bambevo bankaka. 16 Batu bawombo baba kuizanga, baba mu mavula mafikimini Yelusalemi; banata bambevo ziawu ayi banata batu baba yamusu kuidi ziphevi zimbimbi. Baboso babeluka. 17 Pfumu yi zinganga Nzambi ayi batu bandi boso va kimosi ayi basi dikabu di Basaduki; bamona kikhenene 18 bakanga bamvuala ayi babakotisa mu nloko wunneni. 19 Vayi mbasi yi Pfumu yiyiza va builu, yizibula mielo mi nloko ayi yitotula bamvuala, 20 buna yiba kamba: —Yendanu ku Nzo Nzambi, lulonga batu malongi ma luzingu lualu. 21 Bu bawa bobo, mu nsuka-nsuka bayenda ku nzo Nzambi, batona longa! Pfumu yi zinganga Nzambi ayi batu bandi batumisa batu ba lukutukunu lu minyadi ayi bakulutu boso ba Iseli. Buna batuma batu benda landi bamvuala mu nloko. 22 Vayi minsungi bu miyenda tula kuna nloko, misia bamona ko mu nloko. Mivutuka ayi mituba: 23 —Tuenda bata nloko widi wukangama ayi minsungi mi nloko buna mitelimini va mielo. Vayi bu tuzibudi kadi mutu wumosi tuisi mona ko! 24 Thangu pfumu yi minsungi mi Nzo Nzambi ayi pfumu yi zinganga Nzambi bawa mambu mama, basia zaba ko mbi bivanga. Bayindula kani buevi bu kuiza sukila Nsamu wawu. 25 Vana vawu mutu wumosi wuyiza ku bakamba: —Batu bobo lukotisa mu nloko badi muna Nzo Nzambi, balembo longi! 26 Pfumu yi minsungi mi Nzo Nzambi wuyenda va kimosi ayi masodi mandi kuna nzo Nzambi. Wunata bamvuala ku lukutukunu lu minyadi, bika sia ti mu kingolo bila boma baba mona mu diambu di batu bedi kuba zuba matadi. 27 Bu baba nata, baba tula va ntuala lukutukunu lu monyadi bosi Pfumu yi zinganga Nzambi wuba yuvula: 28 —Tulukandika lubika buela longilanga mu dizina di mutu wuna. Vayi tala malongi meno mameni tembakana mu Yelusalemi dioso, bosi lutidi beto tunata nkanu wu lufua lu mutu wuna e? 29 Vayi Piela ayi bamvuala bavutula: —Bulutidi mboti mu tumukina Nzambi vayi bika batu. 30 Nzambi yi bakulu beto wufulukisa Yesu beni mu bafua. Yesu diodi luvondisa bu lumbanda va nti. 31 Vayi Nzambi wunnangika bu kamvuandisa va koko kuandi ku lubakala banga Pfumu ayi Mvulusi mu diambu di basi Iseli babalula mavanga ayi balemvokolo mu masumu. 32 Beto tuidi bambangi ba mambu mama va kimosi ayi Pheve Yinlongo yoyi Nzambi kavana kuidi batu beti kuntumimina. 33 Vayi bawu bu bawa mambu momo, bafuema ngolo; bawizana mu diambu di baba vondisa. 34 Vayi mfalisi wumosi mu dikabu di lukutukunu lu minyadi, dizina diandi Ngamalieli, wuba nlongi wu Mina; wuba kinzukungu kuidi batu boso, wutelama va khatitsika lukutukunu minyadi; wuvana lutumunu batotula bamvuala ku nganda mu ndambu thangu. 35 Buna wuba kamba: —A beno basi Iseli, lulubuka mu diambu di batu baba ayi talanu mambu mbi lutidi kuba vangila. 36 Bila mu bilumbu kuandi bibedi, mutu wumosi wutotuka, dizina diandi Tewudasi wuzola kukimonisa mutu wu minsua. Nduka-nduka zikhama ziya zi batu banlandakana. Vayi bu kavondo, buna batu bandi boso baba kuntumukinanga basasukusu. Dingumba diandi disia buela wakakana ko. 37 Niandi bu kavioka, mu thangu yiba disasama, Yuda muisi Ngalili wutotuka. Niandi mamvandi wuvitumuna batu bawombo mu diambu batotula khindu, vayi mamvandi wufua ayi batu baba kuntumukinanga bamana sasukusu. 38 Buabu ndieka ku lukamba: Bikanu buela kota mambu ma batu baba ayi luba yekula benda kuawu; bila enati lukanu lualu votimavanga mama madi ma batu buna mela fua. 39 Vayi enati madi mavanga ma Nzambi buna lulendi nunga ku mavonda ko ayi lukeba luedi nuanisa Nzambi. 40 Batu boso bakikinina ndubu andi. Bu batumisa bamvuala; baba kandika babika buela yolukila dizina di Yesu. Bu bamana kuba tuta khuba; bosi baba yekula. 41 Bawu batotuka va ntuala lukutukunu lu minyadi mu khini bila bamonika ti bafueni mona ziphasi mu diambu di

dizina di Yesu. 42 Bosi kadika lumbu mu nzo Nzambi
ayi mu zinzo, bamvuala basia vonga ko mu longa ayi
mu yamikisa Yesu banga Klisto.

6 Muaki mu bilumbu bina, thalu yi minlonguki
yibuelama, Bayuda bobo baba tubanga kingeleki
baniungutina Bayuda bobo baba tubanga Kiebelewo.
Bila mu thangu kabula bidia bi lumbu ka lumbu baba
babanzilangamafuola mawu mu bufuana. 2 Buna kumi
bamvuala buadi zitumisa nkangu wu minlonguki,
baba kamba: —Busi fuana ko ti tubika buela longa
mambu ma Nzambi muingi tukabulanga bidia! 3
Zikhomba, sobulanu tsambudi di batu, bobo badi
kimbangi kimboti, badi bawala mu Pheve Yinlongo
ayi badi diela muingi tuba vana kisalu kioki. 4 Vayi
beto, tueka yekimina kisalu kisambila ayi kilonga! 5
Nkangu woso wumona khini mu diambu di mambu
momo. Diawu basobudila Etieni, mutu wuba wuwala
mu minu ayi wuwala mu Pheve Yinlongo; Filipi,
Polokoli, Nikanoli, Timoni, Palimenasi ayi Nikola,
muisi Antioshi wukituka Nyuda. 6 Baba tuala va
ntuala bamvuala. Bamvuala bu zisambila, babatetika
mioko. 7 Mambu ma Nzambi maluta buela tembakana;
thalu yi minlonguki yiluta buelama mu Yelusalemi ayi
banganga Nzambi bawombo ziwilukila. 8 Etieni wuba
wuwala mu nlemvo ayi mu lulendo, wuvangamambu
manneni ayi bikumu biwombo va khatitsika batu.
9 Buna batu bankaka ba nzo lukutukunu, lolo baba
tedilanga nzo lukutukunu lu batu bakulu mu buvika
va kimosi ayi batu basi Silene, basi Alesandeli ayi basi
Silisi ayi basi Azi, batona findana ziphaka ayi Etieni.
10 Vayi basia nunga ko va ntuala diela ayi Pheve yoyi
yika yolukila. 11 Vana vawu bafuta batu muingi batuba
ti: —Beto tuwilu mutu wawu wulembo yoluka mambu
mamvuezolo mu diambu di Moyize ayi mu diambu di
Nzambi. 12 Bakitumuna khindu muidi batu, muidi
bakulutu, muidi minsoniki mi Mina; bayiza kuidi
Etieni, bankanga ayi bannata va ntuala lukutukunu lu
minyadi. 13 Batotula bambangi baluvunu, zituba ti:
—Mutu wawu kakadi vonga mu yolukanga mambu
mambimbi mu diambu di buangu kiaki kinlongo ayi
mu diambu di Mina. 14 Bila tuwilu boso kabedi tuba ti
Yesu diodi di muisi Nazaleti, wela tiolomuna buangu
kiaki ayi wela viakisa bifu bi tulonga Moyize. 15 Vayi
meso ma batu boso bobo baba mu lukutukunu lu
minyadi masungimina tala Etieni. Bamona zizi kiandi
kikituka banga zizi ki mbasi.

7 Bosi pfumu yi zinganga Nzambi wunyuvula:
—Mambu mama bafundidi madi makiedika e?
2 Buna Etieni wuvutula: —Batata ayi bakhomba
ziama, bika luwa mambu ndieka ntuba: Nzambi yi
nkemboyimonikina Dise dieto Abalahami bu kaba
ku Mesopotami, tuamina kavuanda ku Alani, 3 ayi
wunkamba: Bika tsi aku ayi bibutu biaku vayi yenda
ku tsi yoyi ndiela ku monisa. 4 Buna wubika tsi yi
Kalide ayi wuyenda vuanda ku Alani. Dise diandi bu
kafua, Nzambi wuntumisa mu tsi yayi lulembo zingila
buabu. 5 Vayi Nzambi kasia kumvana kadi kiuka ko
mu tsi yayi, ka diambu ko tini kintoto kioki kalenda
tula lutambi luandi. Muaki Nzambi wunvana tsila yi
kunvana tsi beni va kimosi ayi nkun'andi. Vayi mu
thangu yina buna kabutidi kadi muana ko. 6 Buna
Nzambi wunkamba: nkun'aku wela zingila mu tsi yi
kinzenza; bela kuwuyadila ayi bela kuwuyamisa 7
Vayi Nzambi wubuela kamba diaka: ndiela sambisa tsi
yoyi yela kuba yadila Bosi bela totuka mu tsi beni ayi
bela kuiza ku tsambidila va buangu kiaki. 8 Nzambi
wuvanga nguizani andi ayi Abalahami: nguizani yi
nzengolo yi nitu yi kibakala. Abalahami wubuta Isaki,
wunzenga mu lumbu ki nana. Isaki wubuta Yakobi
bosi Yakobi wubuta kumi bakulu buadi. 9 Bakulu
basumbisa Zozefi ku Ezipite mu diambu di kikhenene.
Vayi Nzambi wuba yandi. 10 Diawu kankudila mu
ziphasi ziandi zioso ayi mu nlemvo wu Nzambi, Zozefi
wumonika mutu wu diela va ntuala Falawo, ntinu wu
Ezipite. Diawu kanbiekila nyadi mu Ezipite dioso ayi
mu nzo andi yoso. 11 Vayi kutotuka kanda kingolo
mu Ezipite dioso ayi mu Kana. Ziphasi zingolo ziba
mu thangu beni. Bakulu beto basia baka bidia ko.
12 Yakobi bu kawa ti ble yiba ku Ezipite, buna kuna
kafidisa bakulu beto mu khubu yitheti. 13 Mu khumbu
yimmuadi yayi kaba fidisa, Zozefi wukimonikisa kuidi
bakhomba bandi ayi Falawo wuyiza zaba dikanda de
Zozefi. 14 Buna Zozefi wutumisa dise diandi Yakobi ayi
bibutu biandi bioso. Thalu yi batu boso yiba lusambudi
lu batu ayi batu batanu. 15 Yakobi wuyenda ku Ezipite,
kuawu kafuila va kimosi ayi bakulu beto. 16 Banatu ku
Sikemi, baziku mu biziami bisumba Abalahami kuidi
bana ba Amoli, bobo baba nkalanga mu Sikemi. 17
Sumbu thangu yifueti dedikinina tsila Nzambi kavana
Abalahami bu yifikama, buna batu babuelama ayi
baluta buelama mu Ezipite 18 nate ntinu wunkaka
wukambu zaba Zozefi wutotuka mu Ezipite. Zozefi. 19
Ntinu beni wusadila luvunu va ntuala dikanda dieto,

wumonisa bakulu beto ziphasi nate mu kuba kuika baloza bana bawu batsombi mu diambu bana beni babika zinga. **20** Yawu thangu yibutukila Moyize, wuba muana wu kitoko va ntuala Nzambi. Zingondi zitatu bambuta bandi bansuekila mu nzo. **21** Vayi bambuta bandi bu banloza, buna muana wunketo wu Falawo wuntota ayi wunyundula, wunkitula muan' andi. **22** Diawu Moyize wulongila mu ndongokolo yoso yi basi Ezipite, wuyiza ba mutu wunneni mu thubulu andi ayi mu mavanga mandi. **23** Moyize bu kadukisa makumaya ma mimvu, wubaka lukanu lu kuenda tadi bakhomba bandi; bana ba Iseli. **24** Bu kamona wumosi mu bawu, wumonoso phasi, buna wunkotila ayi wuvonda muisi Ezipite mutu wumonisa muana Iseli phasi. **25** Wubanza ti bakhomba bandi zilznda sudika ti mu nzil'andi Nzambi wela kuba kula vayi basia sudika ko. **26** Mu lumbu kilanda, wukimonisa kisa bana ba Iseli thangu baba nuana. Wuzola vutula ndembama va bawu bu kaba kamba: —A kiti beno luidi bakhomba! A bila mbi lulembo kimonisina phasi beno na beno e? **27** Vayi mutu wowo wumonisa ndiandi phasi wutemina Moyize ayi wunkamba: —A nani wubiekidi pfumu ayi zuzi dieto e? **28** Fuana ngeyo minu tidi vonda banga bobo wuvondidi muisi Ezipite kibeni yono e? **29** Moyize bu kawa bobo, wutina ayi wukituka nzenza mu tsi yi Madiani, kuawu kabutila bana buadi bababakala. **30** Makumaya ma mimvu bu mavioka, buna mbasi yimmonikina mu dikanga di mongo wu Sinayi. Wummonikina mu nlaki wu mbazu mu finti. **31** Moyize bu kamona bobo, wusimina mu diambu di tsongolo. Bu kafikama mu kuenda tadi, buna mbembo yi Pfumu yiwakana: **32** Minu ndidi Nzambi yi bakulu baku; Nzambi yi Abalahami, yi Izaki ayi yi Yakobi. Moyize weka tita ayi kasia nunga buela tala ko. **33** Buna Pfumu wunkamba: Vula zisapatu zidi mu malu maku, bila buangu kioki telimini kidi ntoto wunlongo. **34** Ndimueni ziphasi zi batu bama badi ku Ezipite. Ndiwilu bidilu biawu. Diawu ndizidi mu kuba kula. Yiza buabu bila ngeyo ndieka tuma ku Ezipite. **35** Moyize beni diodi bamanga bu batuba: Nani wubiekidi pfumu ayi zuzi e? Buabu Nzambi wuntuma mu ba pfumu ayi nkudi mu lusadusu lu mbasi yoyi yimmonikina mu finti. **36** Niandi wuba totula bu kavanga mambu manneni ayi bikumu mu tsi yi Ezipite, mu mbu wu mbuaki ayi mu dikanga mu tezo ki makumaya ma mimvu. **37** Moyize beni niandi wukamba bana ba Iseli: Nzambi wela kulutotudila mbikudi wela ba banga minu va khatitsika bakhomba zieno. **38** Niandi wuba mu lukutukunu ku dikanga va kimosi ayi mbasi yoyi yinyolukila ku mongo Sinayi va kimosi ayi bakulu beto. Niandi wutambula mambu ma moyo muingi katutudisila mawu. **39** Vayi bakulu beto bamanga kuntumukina; banloza ayi mintima miawu mibaluka ku Ezipite. **40** Bawu bakamba Aloni: —Wutuvangila zinzambi zilenda ku tutuaminina ku ntuala bila tukadi zaba mambu mbi mabuilulu Moyize diodi ditutotula mu tsi yi Ezipite. **41** Diawu mu bilumbu bina, bavanga tumba kimuana ngombi ayi batambika makaba kuidi tumba beni. Bamona khini mu diambu di bima bivanga mioko miawu. **42** Vayi Nzambi wuba tamba manima, wuba yekula mu sadila zimbuetete banga busonimina mu nkanda wu mimbikudi: A basi Iseli, minu lutambikila bibulu ayi makaba mu makumaya ma mimvu mu dikanga e? **43** Beno lunata nzo ngoto yi Moloki ayi mbuetete yi nzambi Lefani, zimfikula ziozi luvanga muingi lubi; sambidila diawu ndiela kulunata mu buvika vioka Babiloni! **44** Bakulu beto baba ayi Nzo ngoto yi kimbangi mu dikanga, yivangama banga bu tumina Nzambi, Nzambi mutu wukamba Moyize ti kavanga yawu boso buididi mfikula yoyi kamona. **45** Bakulu beto bu batambula yawu; bayikotisa mu thangu zozue mu zitsi zi Bapakanu, babo Nzambi kakuka ku ntuala bakulu beto nate mu thangu Davidi, **46** mutu wowo wumonokono nlemvo kuidi Nzambi ayi wuzola tungila Nzambi Yakobi nzo. **47** Vayi Salomo wuyiza kuntungila nzo. **48** Muaki, Nzambi yizangama kakalanga ko mu zinzo zitungulu mu mioko mi batu, banga bu tubila mbikudi: **49** Pfumu wutuba: Diyilu diawu kundu kiama, ntoto kiawu buangu ndieti tetika malu mama. Buna phila nzo mbi luela kuthungila e? Voti phila buangu mbi kiela ba vundulu kiama e? **50** Mioko miama misia vanga ko bima bioso biobi e? **51** A beno bankua matingu! Beno luidi mintima mikangama ayi matu mafua! Beno mamveno lukidi tingunanga kueno Pheve Yinlongo mu zithangu zioso banga bakulu beno. **52** Mbikudi mbi wowo bakulu beno bakambu yamisa e? Bavonda mimbikudi miomi mitubila ndizulu yi “Mutu wusonga”, mutu wowo beno lusumbisidi ayi lumvodisidi; **53** beno lutambula Mina mu nzila yi zimbasi ayi lusia keba mina beni ko. **54** Bu bawa mambu momo, bafuema ayi bakueta meno mu diambu diandi. **55** Vayi niandi wuba wuwala mu Pheve Yinlongo, wutala ku Diyilu, wumona nkembo

wu Nzambi ayi wumona Yesu buna katelimini va koko ku lubakala lu Nzambi. **56** Buna wuba kamba: —Talanu, ndilembo moni Diyilu dizibukidi ayi Muana Mutu telimini va koko ku lubakala lu Nzambi. **57** Bayamikina mu mbembo yingolo, bazibika matu mawu. Mu kithuadi baboso batumbu kumfuakana, **58** bankoka ku fula di divula ayi banzuba matadi. Bambangi batula minledi miawu va malu ma ditoko dimosi dizina diandi Sawuli. **59** Bazuba Etieni matadi vayi niandi wusambila ayi wutuba: —A Pfumu Yesu, tambula Pheve ama. **60** Bosi wufukama ayi wuyamikina mu mbembo yingolo: —A Pfumu, kadi kuba tangila disumu diadi! Bu kamana tuba bobo, wufua.

8 Sawuli wukikinina ti bavonda Etieni. Tona lumbu kina batona yamisa ngolo Dibundu diba ku Yelusalemi. Baboso botula kaka bamvuala, bamana sasukusu mu zunga ki Yuda ayi ki Samali. **2** Batu baba kinzikanga mambu ma Nzambi bayenda zika Etieni ayi bandila ngolo. **3** Vayi Sawuli wuyamisa dibundu, wuba kotanga mu kadika nzo, mu kanga babakala ayi baketo ayi kuba loza mu nloko. **4** Vayi batu bobo basasukusu bayenda ndambu na ndambu, balonga mambu ma Nzambi. **5** Filipi wuyenda ku divula dimosi di Samali. Wulonga nsamu wu Klisto. **6** Nkangu wu batu, mu kithuadi kimosi, batamba bumboti matu mu mambu Filipi kaba kuba kamba bu banwa ayi bammona mu bikumu kaba vanganga. **7** Bila ziphevi zimbimbi ziyamikina mu mbembo yingolo bu ziba totuka mu batu bawombo makoka mawombo ayi batu bawombo baba ntiudika babeluka. **8** Khini yiwombo yiba mu divula dina. **9** Muaki tuamina mambu momo, mu divula beni muba mutu wumosi dizina diandi Simoni, wuba sadilanga mazi, ayi basi Samali baba siminanga mu diambu di mavanga mandi; wukibieka mutu wu luvalu. **10** Batu boso, tona mu bana balezi ayi bakulutu, banwilukila ayi batuba ti: —Mutu niawu niandi lulendo lu Nzambi, lolo luntedolongo “Lulendo lunneni”. **11** Banwilukila bila tona thama baba siminanga mu diambu di mazi mandi. **12** Vayi bu bawilukila Filipi bu kaba samunina Nsamu Wumboti wutedi Kipfumu ki Nzambi ayi wutedi dizina di Yesu Klisto; babakala ayi baketo babotama. **13** Mamvandi Simoni wuwilukila; bu kabotama buna wukala ayi Filipi mu zithangu zioso. Bu kamona mambu manneni ayi bikumu binneni biba vangamanga, buna wusimina ngolo. **14** Mu thangu bamvuala bobo baba ku Yelusalemi bu ziwa ti basi Samali batambula mambu ma Nzambi, baba fidisila Piela ayi Yowani. **15** Bu batula, baba sambidila muingi batambula Pheve Yinlongo, **16** bila buna yikulukidi ko kadi va mutu wumosi; vayi mu dizina di Pfumu Yesu kaka babotimina. **17** Piela ayi Yowani babatetika mioko ayi batambula Pheve Yinlongo. **18** Vayi Simoni bu kamona ti Pheve yinlongo yivanunu mu thetokolo yi mioko mi bamvuala, buna wuba vana zimbongo; **19** bosi wuba kamba: —Bika luphana mamvama lulendo lolo muingi babo ndikuizatetika mioko batambula Pheve Yinlongo. **20** Vayi Piela wumvutudila: —Bika wufua ngeyo ayi zimbongo ziaku bu wuyindudi sumba dikaba di Nzambi. **21** Kadi kuku ayi kadi ndambu wisi ko mu diambu diadi bila ntima'aku wisi wululama ko va meso ma Nzambi. **22** Bika wubalula mavanga maku mambimbi, ayi sambila Pfumu muingi enati baka bubela mayindu ma ntim'aku malemvokolo. **23** Bila ndimmona ti kikhenene ayi masumu bidi yaku. **24** Buna Simoni wuvutula: —Bika beno veka lusambila Pfumu muingi mambu momo lutubidi mabika kumbuila. **25** Buna bamana telimina Yesu Klisto kimbangi ayi longa Mambu ma Pfumu, Piela ayi Yowani bavutuka ku Yelusalemi. Balonga Nsamu wumboti mu mala mawombo ma Samali. **26** Mbasi yi Pfumu yikamba Filipi: —Telama! Yenda mu ndambu yi sude mu nzila yitonina ku Yelusalemi nate ku Ngasa; nzila yikambulu batu. **27** Niandi wutelama ayi wuyenda. Tala muisi Etiopi wumosi wuba lundanga zimbongo ayi kiuka kioso ki ntinu wunketo wu Etiopi; wuyiza ku Yelusalemi mu sambila. **28** Bu kaba mvutuka, wuvuanda mu Saleti kiandi. Wuba tanga nkanda wu mbikudi Ezayi. **29** Pheve yikamba Filipi: —Fikama ayi bakidila saleti yoyi. **30** Filipi wuzawula; wunwa wulembo tangi nkanda wu mbikudi Ezayi; buna wunyuvula: —Wulembo sudika kuaku mambu momo wulembo tangi e? **31** Mutu beni wumvutudila: —Buevi ndenda kumasudikila enati mutu kakadi kutsudikisa mawu e? Bosi wuleba Filipi kakuma mu Saleti ayi wunleba kavuanda va ndambu andi. **32** Buku ki mambu kioki kaba tanga kiawu kiaki: Bannata banga dimemi diyenda ku vondo; banga muana dimemi diodi dinkambu samba va ntuala mutu wowo wulembo nkulula mika, vayi kasia zibula munu ko; **33** mu diambu di kukikulula bamanga kunnungisa. Nani wela yolukila nkun'andi e? Bila basukisidi luzingu luandi va ntoto e? **34** Buna nlundi wu kiuka ki ntinu wunketo wuyuvula Filipi: —Wundemvukila; wutsudikisa mu diambu di

nani mbikudi kayolukila mambu mama e? Mu diambu
di niandi veka voti mu diambu di mutu wunkaka e?
35 Filipi wutona yoluka, wutona kunsamunina mambu
ma Yesu, tonina mu nkanda wowo. 36 Bu batatamana
diata mu nzila, batula va buindi kinlangu. Buna nlundi
wu kiuka ki ntinu wunketo wutuba: —Tala nlangu
wawu! A mbi bi kukhakidika mu botama e? [37
Filipi wumvutudila: —Enati wilukidi mu ntim'aku
wumvimba buna wulenda kuaku botama! Mutu beni
wuvutula: —Ndinwilukila ti Yesu Klisto niandi Muana
Nzambi.] 38 Wuvana minsua mu telimisa Saleti. Filipi
ayi nlundi wu kiuka ki ntinu wunketo, bawu buadi
batibuka mu nlangu; bosi Filipi wumbotika. 39 Bu
batotuka mu nlangu, Pheve yi Pfumu yizimbisa Filipi,
ayi nlundi wu kiuka ki ntinu wunketo kasia buela
kummona ko. Vayi mutu beni wulandakana nzil'andi
mu khini yiwombo. 40 Vayi Filipi wuyenda monikila
ku Azoti. Bu kaviokila mu tsiwulonga Nsamu Wumboti
mu mala moso momo kaviokila nate katula ku Sezali.

9 Mayindu ma Sawuli maba kaka mu yamisa ayi mu
vonda minlonguki mi Pfumu, wuyenda kuidi Pfumu
yi zinganga Nzambi ku Yelusalemi 2 ayi wunlomba
minkanda minata mu zinzo zi zikhutukunu zi Damasi
muingi kabaka bukangila babakala voti baketo, bobo
banlandakana nzila yi Pfumu ayi kuba nata bakangama
ku Yelusalemi. 3 Bu kaba mu nzila, buna weka nduka
tula ku Damasi, kazimbukila kiezilakikienzuka mu
diyilu banga lusiemo. 4 Bu kabua va tsi, wuwa mbembo
yinkamba: —A Sawuli e! A Sawuli e! A bila mbi
wulembo ndiamisina e? 5 Sawuli wuvutula: —Pfumu,
ngeyo widi nani e? Pfumu wunkamba: —Minu Yesu
diodi wunyamisanga! 6 Vayi telama buabu! Kota
ku divula, kuawu maba kamba mambu mawu fueti
vanga! 7 Batu boso baba yandi mu nzila batelama,
basia baka kadi dituba ko, bawa mbembov ayi basia
mona mutu ko. 8 Sawuli wutelama. Meso mandi
maba mazibuka vayi kasia mona ko. Bansimbidila
mu koko, bannata ku Damasi. 9 Bilumbu bitatu kasia
kadi mona, kasia dia voti kadi nua. 10 Nlonguki
wumosi wuba ku Damasi, dizina diandi Ananiasi.
Pfumu wummonikina mu tsongolo ayi wuntela:
—“Ananiasi!” Niandi wuvutula: —Tala, Minu kawu
Pfumu! 11 Bosi Pfumu wunkamba: —Telama! Yenda mu
nzila yoyi bantedilanga: “nzila yilulama” ayi tomba
mutu wumosi bantedilanga Sawuli muisi Talisi widi
ku nzo Yuda. Vayi tala mutu wulembo sambila 12 ayi
wumueni mu tsongolo mutu wumosi, bantedilanga
Ananiasiwukotidi ayi wuntetikidi mioko mu diambu
di kabuela mona diaka. 13 Ananiasi wuvutula: —A
Pfumu! Ndiwilu batu bawombo banyolukila mambu ma
mutu wowo ayi mabienga momo kavangidi banlongo
baku mu Yelusalemi. 14 Beki kuaku lulendo lubedi
kuidi bapfumu banganga Nzambi, lukangisila babo
bansambilanga dizina diaku. 15 Vayi Pfumu wunkamba:
—Yenda bila ndisobudi mutu wowo mu kutsadila;
wela zabikisa dizina diama kuidi Bapakanu, mintinu
ayi kuidi bana ba Iseli. 16 Bosi ndiela kummonisa
mambu mawombo momo mafueti kummonisa phasi
mu diambu di dizina diama. 17 Ananiasi wuyenda;
wukota muna nzo beni, wutetika Sawuli mioko ayi
wunkamba: —A khomb'ama Sawuli, Pfumu Yesu
diodi dimonikini mu nzila yoyi wuyizidi, wuthumini
muingi wubuela mona diaka ayi wuba wuwala mu
pheve Yinlongo. 18 Vana vawu, bima bidoduka mu
meso mandi biba banga makua ma mbizi yi nlangu.
Wutona buela mona. Buna wutelama ayi wubotama.
19 Bu kadia zingolo zivutuka. Sawuli wukala ndambu
bilumbu ayi minlonguki ku Damasi. 20 Ayi mu bilumbu
bina kaka wutona longa mu zinzo zi zikhutukunu
ti Yesu niandi Muana Nzambi. 21 Batu bobo banwa
basimina buwombo ayi batuba: —A beno! Niandi ko
mutu wowo wubedi yamisanga batu bobo babedi
sambilanga dizina diodi ku Yelusalemi ayi wuyizila
kuaku mu lukanu lu kuba nata bakanga kuidi bapfumu
banganga Nzambi e? 22 Vayi Sawuli wukinda mu
lulendo wukangisa miunu mi Bayuda baba kalanga ku
Damasi bu kaba kuba sudikisanga mu bukiedika ti Yesu
niandi Klisto. 23 Bilumbu biwombo bu bivioka, Bayuda
bawizana mu kumvonda. 24 Vayi Sawuli wuwa lufiefi
beni. Basunga builu ayi muini, mielo mi divula muingi
bamvonda. 25 Vayi, va builu, minlonguki miandi
minkuludila mu pani mu yenda baka ki luphangu
lu divula. 26 Bu katula ku Yelusalemi, wutomba
fubakana ayi minlonguki, vayi baboso bammona
tsisi. Bila basia kikinina ko ti weka nlonguki. 27 Vayi
Balinabasi wumbonga ayi wunnata kuidi bamvuala.
Wuba kamba buevi Sawuli kamonina Pfumu mu nzila
yi Damasi; Pfumu yoyi yinyolukila ayi buevi kalongila
mu kambu tsisi, mu dizina di Yesu ku Damasi. 28
Wuba kuenda ayi kuiza yawu va kimosi ku Yelusalemi
ayi wuyolukila mu kambu tsisi mu dizina di Pfumu. 29
Wusolula, wufindana ziphaka ayi Bayuda bobo baba
tubanga Kingeleki vayi bawu batomba kumvonda.

30 Vayi bakhomba bu zizaba diambu beni, zinnata
ku Sezali bosi zimfidisa ku Talise. 31 Dibundu diba
mu ndembama mu Yuda dioso, mu Ngalili ayi mu
Samali bu dikindusu ayi bu dikinzika Pfumu. Batu
babuelama mu lusadusu lu Pheve yinlongo. 32 Bu
diba ti Piela wudiengila mu zunga kioso, wuyenda
tala banlongo bobo baba kalanga ku Lide. 33 Kuna
kamonina mutu wumosi dizina diandi Ene, wuba
dikoka. Nana di mimvu kabela wuleka va mbuk'andi.
34 Piela wunkamba: —A Ene! Yesu beti tedila Klisto
wubelusidi. Telama kuaku! Kubika mbuk'aku ngeyo
veka. Vana vawu wutelama. 35 Batu boso baba kalanga
ku Lide ayi ku Saloni bammona ayi babaluka kuidi
Pfumu. 36 Kuba nlonguki wumosi wu nketo ku Yope,
baba tedilanga Tabita bu dinsundula Dolukasi wuba
nketo wu mavanga mamboti ayi minsukami miwombo
kasadisa. 37 Vayi yiyiza ba mu bilumbu beni, bu
kabakana kimbevo buna wufua. Bu bamana kunsukula,
bantula ku vinga kidi ku yilu banga. 38 Sumbu Lide
diba difikama ayi Yope, minlonguki bu miwa ti Piela
widi ku divula di Yope, buna mifidisa babakala buadi
kuidi niandi ayi bankamba: —Kadi zingila mu kuiza
kuidi beto. 39 Piela wutelama, wuyenda yawu. Buna
katumbu tula, bannata ku vinga kidi ku yilu banga.
Mafuola moso mayiza ku kaba mu bidilu. Mammonisa
biyunga ayi minledi; bima bioso biobi katunga bu
kabedi yawu va kimosi. 40 Vayi Piela bu katotula
batu boso ku nganda, buna wufukama, wusambila,
wutadisa ku ndambu kubela mvumbi ayi wutuba:
—Tabita! Kotuka kuaku! Mbadi Tabita wuzibula meso;
Wumona Piela, wuvuanda. 41 Piela wunsimba mu
koko, wuntelimisa, wutumisa banlongo ayi mafuola;
bosi wuba monisa niandi wumoyo. 42 Tsangu beni
yimana tembakana mu Yope dioso ayi bawombo
bawilukila Pfumu. 43 Piela wukala bilumbu biwombo
ku Yope, ku nzo Simoni diodi diba salanga kisalu ki
vanganga bima mu minkanda mi bibulu.

10 Pfumu yimosi yi masodi ma basi Loma mu nkangu
wuba ntedilanga “Italiya” wuba kalanga ku Sezali,
dizina diandi Khoneli. 2 Wuba mutu wu busonga,
wuba kinzikanga mambu Nzambi va kimosi ayi basi
nzo'andi yoso. Wuba sadisanga minsukami ayi wuba
sambilanga Nzambi mu zithangu zioso. 3 Wumona
mu tsongolo nduka-nduka mu thangu yintatu mu
masika, mbasi yi Nzambi yikota mu nzo'andi ayi
yinkamba: —A Khoneli! 4 Khoneli wusungamana
kuntala ayi lukhuku, ayi wunyuvula: —A Pfumu! Mbi
biobi e? Mbasi wumvutudila: —Zitsambulu ziaku ayi
makaba weti vana minsukami bitudidi kuidi Nzambi,
wubitebukidi moyo. 5 Fidisa buabu batu ku Yope;
tumisa Simoni, mutu wowo beti tedila Piela, 6 Widi ku
nzo Simoni diodi wumvanganga bima mu minkanda
mi bibulu nzo beni va muenda mbu yidi. 7 Mbasi
yoyi yiba kunkamba bu yitumbu kuenda, Kolineyi
wutumisa bisadi biodi mu bisadi biandi ayi disodi
dimosi mu masodi momo maba kalanga va ndambu'
andi, diodi diluta kinzikanga mambu ma Nzambi.
8 Bu kamana kuba samunina mambu moso, buna
wuba fidisa ku Yope. 9 Mu lumbu kilanda, bu baba
mu nzila ayi bu bafikama ayi Yope, Piela wumaka
ku yilu muanzu mu kuenda sambila. Yiba nduka-
nduka midi. 10 Nzala yiwombo yiba yandi ayi wuzola
dia. Sumbu diba ti buna bakidi nlambila bidia, buna
wuzamuka mu Pheve. 11 Wumona diyilu dizibukidi ayi
wumona kima kimosi kidedakani banga nledi wunneni
wukuluka mu zitsongi ziandi ziya va ntoto. 12 Muna
muba mintindu mioso mi bibulu; bibio bindiatilanga
mu bivumu, ayi mintindu mioso mi zinuni. 13 Wuwa
mbembo yimosi yinkamba: —Piela, telama! Vonda ayi
dia! 14 Piela wuvutula: —Nana Pfumu! Bila ndididi
ko bima bisumuka ayi bimvindu. 15 Mbembo yibuela
kunkamba mu khumbu yimmuadi: —Biobi Nzambi
kavedisa ngeyo kadi kubi mona bisumuka. 16 Mu
zikhumbu zitatu kamonina tsongolo beni bosi ku
nzimunina kima beni kikuma ku diyilu. 17 Piela
bu kaba yindula tsundu yi tsongolo yoyi kamona,
muna thangu beni, batu bobo Kolineyi kafidisa buna
bateliminiva muelo nzo bu bamana yuvula nzo yi
Simoni. 18 Batela mbila ayi bayuvula enati Simoni
diodi beti tedila Piela widi mu nzo beni. 19 Piela bu
kaba yindula tsongolo beni, Pheve wunkamba: —Tala,
batu batatu balembo tombi. 20 Vayi telama, kuluka
ayi yenda yawu mu kambu memata bila minu veka
ndiba fidisidi. 21 Piela bu kabaluka kuba batu beni,
buna wukamba: —Tala minu mutu wowo luntomba;
A diambu mbi luizidi e? 22 Bamvutudila: —Kolineyi,
pfumu yi masodi ma basi Loma wututumini, niandi
widi mutu wusonga ayi wunkinzikanga Nzambi ayi tsi
yoso yi Bayuda yeti kuntelimina kimbangi kimboti.
Mbasi yi Nzambi yinlubudi mu diambu katumisa
ku Nzo'andi muingi kawa mambu kuidi ngeyo. 23
Bu kaba kotisa mu nzo; wuba vangisila nleko. Va
nsuka, wutelama ayi wuyenda yawu ayi ndambu yi
bakhomba zi divula Yope bayenda yandi. 24 Batula

ku Sezali mu lumbu kilanda. Kolineyi wuba kuba vingila, wumana kutikisa bibutu biandi ayi bakundi bandi. **25** Mu thangu Piela kaba kota mu nzo, Kolineyi wuyiza dengana Piela, wubua va malu mandi ayi wumbuongimina. **26** Vayi Petelo wuntelimisa bu katuba: —Telama kuaku! Bila minu mamvama ndidi mutu! **27** Bu kaba solula yandi, wukota mu nzo ayi wumona batu bawombobuna bakutikini. **28** Piela wuba kamba: —Beno luzebi ti dikandama mu Mina mi Bayuda kuidi Nyuda mu fubakananga voti buminanga mutu kambulu Nyuda. Vayi Nzambi wumbonisini ti kadi mutu wumosi ndilendi tedilanga ko wusumuka voti wumvindu ko. **29** Diawu bu lufidisi batu biza thombi, ndizidi mu kambu ziphaka. Buabu thidi zaba diambu mbi luthumisini. **30** Kolineyi wumvutudila: —Kiawu kiaki lumbu kinya mu thangu yi phila yayi; mu thangu yintatu yi masika buna ndilembo sambila mu nzo'ama, tala mutu wumosi, wuvuata minledi miba lezama, wuyiza kuthelimina ku ntuala. **31** Ayi wukhamba: "Khoneli, Nzambi wuwilu zitsambulu ziaku bosi wutebukidi moyo makaba maku momo weti vana minsukami. **32** Fidisa batu ku Yope, tumisa Simoni diodi bantedilanga Piela, widi ku nzo Simoni diodi dieti vangila bima mu minkanda mi bibulu. Nzo andi vana muenda mbu yidi. **33** Diawu mu kambu vingila, mfidisi batu kuidi ngeyo ayi diambu dimboti vengi bu wizidi. Buabu beto boso tuidi vava va ntuala Nzambi mu wa mambu mamo Pfumu katumini mu kutukamba!" **34** Piela weka nyoluka: —Bukiedika mbakudi ti Nzambi katalanga bizizi bi batu ko. **35** Vayi mu zitsi zioso woso mutu weti kunkinzika ayi weti sadila busonga, niandi wummonisanga Nzambi khini. **36** Niandi wufidisa mambu mandi kuidi bana ba Iseli, mu kuba samunina Nsamu Wumboti wu ndembama mu nzila yi Yesu Klisto, niandi Pfumu yi batu boso. **37** Luzebi mambu moso masamunu mu Yuda dioso, tonina mu zunga ki Ngalili mu thangu Yowani kamanisa longa nsamu wumbotokolo; **38** buevi Nzambi kadukudila Pheve Yinlongo ayi lulendo kuidi Yesu, wuba muisi Nazaleti. Niandi wudiengila mu bibuangu bioso mu vanganga mamboti ayi mu belusa batu bobo baba bakangama mu buvika bu lulendo lu Satana, bila Nzambi wuba yandi. **39** Beto tuidi bambangi ba mambu moso momo kavanga mu tsi yi Bayuda ayi mu Yelusalemi. Niandi bavondisa bu bambanda va nti. **40** Vayi Nzambi wumfulukisa mu lumbu kintatu ayi wumvana minsua mi monikina diaka, **41** bika sia ti kuidi batu boso vayi kuidi bambangi ziozi niandi veka Nzambi kakisobudila thama, fuana beto tudia ayi tunua yandi ku nzimunina bu kafuluka mu bafua. **42** Niandi wutututa tulonga batu ayi tutelama kimbangi ti niandi Nzambi kabieka zuzi di batu badi moyo ayi bafua. **43** Mimbikudi mioso mintelimina kimbangi ti woso wunkuwilukilawela lemvokolo masumu mandi mu dizina diandi. **44** Buna Piela wikidi tubi mambu mama, Pheve Yinlongo yikuluka mu batu boso bobo bawa mambu beni. **45** Bayuda bobo bawilukila bayiza ayi Piela, basimina mu mona ti dikaba di Pheve Yinlongo dieka ayi kuidi batu bobo bakambulu Bayuda. **46** Bila babawa babo banyoluka zimbembo zinkaka ayi bankembisa Nzambi. **47** Buna Piela wuba yuvula: —A buevi, mutu wulenda kandika batu baba babotama mu nlangu, bawu batambudi Pheve Yinlongo banga beto e? **48** Diawu wuvana lutumunu muingi babotama mu dizina di Yesu Klisto. Bosi banleba mu diambu kakala ndambu bilumbu.

11 Bamvuala ayi bakhomba baba mu Yuda ziwa ti batu bobo bakambulu Bayuda mamvawu batambula mambu ma Nzambi. **2** Vayi Piela bu kavutuka ku Yelusalemi, Bayuda bobo bawilukila bafindana yandi ziphaka **3** ayi bankamba: —Ngeyo wubedi kuidi batu bakambu zengoso nitu yi kibakala ayi wudidi yawu! **4** Vayi Piela wuba sudikisa mambu moso boso bu malandikinina; Wuba kamba: **5** —Bu ndiba sambila ku Yope, ndizamuka mu Pheve, ndimona tsongolo. Ndimona kima kimosi kiba banga nledi wunneni kikangu mu zitsongi ziya, kiba nkuluka tona ku diyilu nate va ndiba. **6** Bu ndikitala, ndikifiongunina, buna ndimona bibulu bi malu maya, bibulu bi nsitu, bibulu bindiatilanga mu bivumu ayi zinuni. **7** Ayi ndiwa mbembo yikhamba: "Piela, telama, vonda ayi dia". **8** Vayi ndivutula: "Nana Pfumu, bila kadi kima kisumuka ayi kimvindu kikotidi ko mu munu ama." **9** Mbembo yiwakana diaka mu khumbu yimmuadi mu diyilu: "Kioki Nzambi kavedisa ngeyo kadi kukitala kisumuka". **10** Mu zikhumbu zitatu diambu diodi divangimina bosi bima bioso bikuma ku diyilu. **11** Muna thangu beni ndimona batu batatu baba ku Sezali bafidusu kuidi minu, batelama va ntuala nzo yoyi ndiba. **12** Pheve yikhamba ndienda yawu mu kambu memata. Bakhomba basambanu ziazi ziyiza yama ayi tukota mu nzo yi mutu wuna. **13** Mutu beni wutukamba

buevi kamonina mbasi mu nzo'andi, yimmonikina ayi yinkamba: “fidisa batu ku Yope, tumisa Simoni beti tedila Piela. **14** Niandi wela kukamba mambu malenda kuvukisa ngeyo ayi nzo'aku yimvimba.” **15** Bu nditona yoluka, Pheve Yinlongo yikuluka mu bawu banga bu yikulukila mu beto vana thonono. **16** Bosi nditebukila moyo mambu ma Pfumu mu thangu katuba ti: Nyinga, Yowani mu nlangu kabotikila vayi beno mu Pheve Yinlongo luela botokolo. **17** Enati niandi veka Nzambi wuba vana dikaba dimosi ayi beto mu thangu beto tuwilukila Pfumu Yesu Klisto, buna minu ndidi nani mu diambu di kandika Nzambi e? **18** Bu bawa mambu mama, baba dio sui, bakembisa Nzambi ayi batuba: —Nyinga, Nzambi wuveni diluaku kuidi batu bakambulu Bayudamu balula mavanga muingi batambula luzingu! **19** Bobo basasakana, mu thangu bayamisa dibundu mu diambu di lufua lu Etieni bayenda nate ku Fenisi, Sipeli ayi ku Antioshi. Vayi basia longa Nsamu Wumboti kadi kuidi mutu ko botula kaka Bayuda. **20** Muaki mu batu bankaka, bayenda ku Antioshi muba basi Sipeli ayi basi Silene basolula ayi balonga Nsamu Wumboti wu Pfumu Yesu kuidi basi Ngelesi. **21** Lulendo lu Pfumu luba yawu, batu bawombo bawilukila ayi babaluka kuidi Pfumu. **22** Tsangu beni yitula mu matu ma basi dibundu di Yelusalemi. Diawu bafidisila Balinabasi nate ku Antioshi. **23** Bu katula, wumona nlemvo wu Nzambi. Buna wumona khini bosi wukindisa batu boso muingi baba bakuikama mu Pfumu. **24** Bila Balinabasi wuba mutu wumboti, wuba wuwala mu Pheve Yinlongo ayi mu minu. Nkangu wunnene wu batu wuwilukila Pfumu. **25** Bosi Balinabasi wuyenda ku Talisi mu tomba Sawuli. **26** Buna kammona, wunnata ku Antioshi. Mvu wu mvimba bawu buadibakutikinina ayi dibundu, balonga nkangu wunneni. Ku Antioshi kuawu minlonguki mitedolo “Bankua Klisto” voti “Baklisto” mu khumbu yitheti. **27** Muna bilumbu beni mimbikudi miba ku Yelusalemi miyenda ku Antioshi, **28** wumosi mu bawu, dizina diandi Agabusi, wutelama ayi wubikula mu Pheve ti kanda kingolo kiela ba mu tsi yimvimba. Kanda beni kiba mu thangu ntinu Klode. **29** Diawu minlonguki mizenga, kadika mutu boso bubela diluaku diandi, mu fidisa lusadusu kuidi bakhomba baba kalanga mu Yuda. **30** Buawu bobo mivangila. Mifidisa makaba mawu kuidi bakulutu ba dibundu mu mioko mi Balinabasi ayi Sawuli.

12 Mu thangu yina, ntinu Elode wukangisa ndambu yi batu ba dibundu di Yelusalemi mu diambu di kuba yamisa. **2** Wuvondisa Zaki, khomba Yowani, mu sabala. **3** Bu kamona ti Bayuda bamuena diambu beni khini wubuela kangisa Piela; yiba mu thangu nyengo mapha makambu tulu luvi. **4** Bu kankangisa, wunkotisa mu nloko ayi wutula kumi masodi masambanu muingi mansunga. Mayindu maba yandi, Pasika yawu vioka, ma kunsambisa va ntuala batu. **5** Piela wuba mu nloko; vayi dibundu disambila zitsambulu, mu kambu vonga kuidi Nzambi mu diambu diandi. **6** Vayi thangu Elode kaba mayindu ma kunsambisa, mu builu buna Piela wuba wuleka va khatitsika masodi muadi. Wuba wukangama mu zisieni zizole. Minsungi miba va muelo mu sunga nloko. **7** Tala mbasi yi Pfumu yitotuka ayi kiezila kingolo kikienzulanloko. Mbasi yisimba Piela mu luvati, yinkotula ayi yinkamba: —Temala nsualu. Zisieni ziba mu mioko miandi zidabuda. **8** Bosi mbasi yinkamba: —Vuata minledi miaku ayi zisapatu. Wuvanga buawu. Mbasi yinkamba diaka: —Buela tetika yunga kiaku bosi ndandakana. **9** Piela wutotuka mu nloko, wunlandakana. Kasia zaba ko ti mambu momo mavanga mbasi maba makiedika vayi kabanzila ti tsongolo kalembo moni. **10** Bu bavioka vaba minsungi mitheti ayi vaba minsungi mimmuadi, buna batula va muelo wusengo wuyenda ku ndambu yi divula, wuzibuka wawu veka! Bu batotuka ayi bayenda nate ku tsongi nzila. Tumbu zimbukila mbasi yizimbala va meso ma Piela. **11** Diela di Piela bu divutukisa, Piela wukamba: “Buabu khikinini ti Pfumu fidisidi mbasi' andi, yikhudidi mu mioko mi Elode ayi mu mambu momo Bayuda bazodidi kuphangila.” **12** Bu kabakula buawu, wuyenda ku nzo Maliya, ngudi yi Yowani diodi baba ntedilanga Malako, kuawu kukutakana batu bawombo ayi basambila. **13** Piela bu kakokuta va muelo, kisadi kimosi kinketo, dizina diandi Lode wuyiza mu vana mvutu. **14** Bu kabakula mbembo Piela; mu diambu di khini kasia zibula ko muelo vayi wuvutuka mu nsualu ayi wuba kamba: —Piela widi va muelo. **15** —Bawu bankamba: —A ngeyo bati lawukidi e? Vayi wuba kamba ti diambu beni didi di kiedika. Vayi bawu batuba: —Buna mbasi andi. **16** Piela wutatamana kokuta, buna bazibula; bammona ayi basimina. **17** Piela wuba labikisa mu koko muingi babika biyoko, wuba sudikisa buevi Pfumu kantotudila mu nloko. Wuba kamba: —Lukamba mambu mama kuidi Zaki ayi kuidi bakhomba. Bu katotuka, wuyenda

ku buangu kinkaka. 18 Buisi bu bukia, tsisi yingolo
yibua mu masodi mu diambu masia zaba ko mambu
mbi mabuila Piela. 19 Elode bu kantombisa ayi bu kasia
kummona ko, buna wusambisa minsungi mi nloko, ayi
wuvana lutumunu lu kuba vondisa. Elode wubotuka
mu Yuda ayi wuyenda ku Sezali, wuvuanda kuna. 20
Elode wufuemina ngolo basi Tile ayi basi Sidoni. Vayi
basi Tile ayi Sidoni bawizana, bayiza kuidi niandi. Mu
lusadusu lu Balasitusi, mutu wowo wuba nsalanga mu
vinga kiba nlekanga ntinu, batomba vutula ndembama
bila tsi yi ntinu Elode yiba zingisanga zitsi ziawu. 21
Mu lumbu kioki bawizana, Elode wuvuata minledi
miandi mi kitinu; wuvuanda va kundu kiandi ki
kitinu, wutona kuba yolukila mu luniemo. 22 Batu
bayamikina: "A keti mbembo yi Nzambi yoyi; yisi yi
mutu ko!" 23 Vana vawu, mbasi yi Nzambi yiyiza
kumbeta mu diambu kasia vana nkembo kuidi Nzambi
ko. Zimvidi zindia; bosi wufua. 24 Muaki mambu ma
Nzambi maluta tembakana ngolo. 25 Balinabasi ayi
Sawuli bu bamanisa kisalu kiawu, babika Yelusalemi.
Bayenda ayi Yowani, diodi baba ntedilanga Malako.

13 Mu dibundu di Antioshi muba mimbikudi ayi
minlongi mi Mina; muna muba Balinabasi,
Simewoni mutu baba ntedilanga "Ningeli" bu
dinsundula: "Ndombi", Lusuisi muisi Silene, Manayeni
mutu wuyunduka va kimosi ayi ntinu Elode ayi
Sawuli. 2 Bu baba sadila Pfumu ayi kukifuisa nzala
mu diambu di lusambulu, Pheve Yinlongo yituba:
—Luphengumunina Balinabasi ayi Sawuli mu diambu
di kisalu kioki ndiba tedila! 3 Diawu bu bamana
kukifuisa nzala mu diambu di lusambulu ayi bu
bamana sambila, baba tetika mioko ayi baba bika
benda. 4 Mu lutumunu lu Pheve Yinlongo, Balinabasi
ayi Sawuli bayenda ku Selesi. Kuna babakila masuwa
mu kuenda ku Sipeli. 5 Bu batula ku Salamine, balonga
mambu ma Nzambi mu zinzo zi zikhutukunu zi
Bayuda. Yowani wuba kuba sadisanga. 6 Bu basabuka
sanga kioso nate ku Pafosi, badengana Nyuda wumosi
wuba nsadilanga mazi, dizina diandi Bali-Yesu, wuba
mbikudi wu luvunu. 7 Bali-Yesu wuba vuandanga va
kimosi ayi Selingiusi Pawulusi, nyadi wu sanga, wuba
mutu wu diela. Niandi wutumisa Balinabasi ayi Sawuli
bila wuzola wa mambu ma Nzambi. 8 Vayi Elimasi
nkua mazi (yawu tsundu yi dizina diandi), wuba
kakidila ayi wutomba bu zimbikisa minu ki Nyadi. 9
Bosi Sawuli baba tedilanga diaka Polo bu kaba wuwala
mu Pheve Yinlongo, wusungimina tala nkua mazi bosi
wunkamba: 10 —A ngeyo mutu wuwala luvunu ayi
mutu wu mambu mambimbi, muana wu Satana mbeni
yi mambu masonga, wulendi vonga ko mu vondanga
zinzila zilulama zi Pfumu e? 11 Vayi tala buabu koko
ku Nzambi kueka kuvana thumbudulu; weka kituka
phofo; wulendi buela mona ko muini mu ndambu
bilumbu! Vana vawu weka mona mbungi ayi tombi
mu meso, wubaluka mu zindambu zioso, wutomba
mutu wulenda kunsimba mu koko mu kuntuadisa.
12 Nyadi beni buna kamona mambu mama mavioka,
wuwilukila bilawusimina mu diambu di malongi ma
Pfumu. 13 Polo ayi bakundi bandi boso bakota mu
masuwa ku Pafosi, bayenda ku Pelinge mu zunga ki
Pamfili. Yowani wuvasuka yawu, wuvutuka kuandi ku
Yelusalemi. 14 Vayi bawu bu babotuka ku Pelinge,
basabuka tsi ayi batula ku Antioshi mu zunga ki Pisidi.
Mu lumbu ki saba, bu bakota mu nzo lukutukunu,
buna bavuanda. 15 Buna bamana tanga minkanda mi
Mina ayi mi mimbikudi, bapfumu zi nzo lukutukunu
baba fidisila batu mu kuba kamba: —A bakhomba,
enati mambu malenda kindisa batu madi yeno, buna
lulenda tuba! 16 Polo bu katelama, wuvumbula koko
kuandi ayi wutuba: —A basi Iseli ayi beno boso lueti
kinzika Nzambi, bika luwa: 17 Nzambi yi batu baba ba
Iseli wusobula bakulu beto, wufunisa batu bu baba
vuandanga mu tsi yi Ezipite ayi wuba totula mu koko
kuandi ku lulendo. 18 Wuba sadisa mu makumaya ma
mimvu mu dikanga. 19 Bu kamana vonda tsambudi
di makanda mu tsi Kana, wuba vana mawu banga
kiuka. 20 Mambu momo bu mavioka, nate nduka-
nduka zikhama ziya ayi makumatanu ma mimvu,
wuba vana mazuzi nate mu thangu mbikudi Samueli.
21 Bosi balomba ntinu; buna Nzambi wuba vana Sawuli
muana Kisi, muisi dikanda di Benyamini; niandi wuba
yadila mu makumaya ma mimvu. 22 Vayi Nzambi
wumvengumuna, wuba totudila Davidi mu ba ntinu,
niandi Nzambi katelimina kimbangi kiaki: Ndimueni
mu Davidi, muana Yese, mutu wudedakani banga
ntim'ama, wela vanga luzolo luama loso. 23 Vayi mu
nkuna Davidi Nzambi katotudila Yesu, Mvulusi mu
diambu Iseli bila bobo bubela tsil'andi. 24 Tuamina
ndizulu andi, Yowani wulonga batu boso malongi
matedi mbotokolo bu bameni balula mavanga mawu.
25 Ku tsukusunu luzingu luandi, Yowani wuba yuvula:
"Kuidi beno minu ndidi nani e? Minu ama ko mutu
wowo lulembo vingila vayi niandi wela kuiza ku mbus'

ama. Minu ndisi fuana ko mu nianguna minsinga mi zisapatu ziandi.” **26** A bakhomba ziama, beno luidi mu nkuna Abalahami, kuidi beno ayi kuidi bobobeti kinzika Nzambi, luzaba ti kuidi beto kuyiza mambu mama ma phulusu. **27** Bila batu bakalanga ku Yelusalemi ayi bapfumu ziawu basia zaba Yesu ko, ayi basia sudika ko minkanda mi mimbikudi miba tangungu kadika lumbu ki saba. Badedikisa mambu beni bu bazengila Yesu nkanu. **28** Ka diambu ko basia mona ko mu niandi kadi bila kikalenda vondolo vayi baleba Pilatu mu diambu kamvondisa. **29** Bu bamana dukisa mambu moso masonama mu diambu diandi, bankulula va nti ayi bantula mu ziami. **30** Vayi Nzambi wumfulukisa mu bafua! **31** Bosi wukimonikisa mu bilumbu biwombo kuidi batu bobo bayenda yandi tona ku Ngalili nate ku Yelusalemi. Buabu batu beni bawu bayika bambangi bandi va meso ma batu. **32** Beto, tulembo lusamunina Nsamu wumboti landila tsilayivana Nzambi kuidi bakulu beto **33** ti Nzambi wudedikisidi yawu kuidi beto bana bawu bu katotula banga busonimina mu Nkunga wummuadi: Widi Muan'ama, buabu ndibutidi. **34** Muaki wumfulukisa mu bafua muingi kabika buela fua. Diawu katubila ti: Ndiela kulusakumuna mu mambu manlongo, mavedila momo ndivanina Davidi tsila. **35** Diawu katubila mu buangu kinkaka: Wulendi tala ko ti nitu yi mutu aku wunlongo yibola. **36** Bila Davidi, bu kamana sala mu tsungi andi mu luzolo lu Nzambi, wufua ayi wuziku va buangu kimosi ayi bakulu bandi, bosi wubola. **37** Vayi mutu wowo Nzambi kafulukisa, kasia bola ko. **38** A bakhomba; bika luzaba ti mu niandi muyizila ndemvokolo yi masumu. **39** Ayi mu niandi, woso mutu wukunwilukila, wela kunnungisa mu mambu moso momo Mina mi Moyize milendi baka ko bu kulununguisila. **40** Diawu, lulubuka muingi mambu matuba mimbikudi mabika kulubuila: **41** Lutala beno lueti vueza Nzambi, lusimina ayi lubotuka! bila minu ndieka vanga diambu mu bilumbu bieno, luisi ba wilukila diambu beni ko enati mutu wulusamunini diawu. **42** Bu batotuka ku nganda, baleba Polo ayi Balinabasi mu diambu di biza longi diaka mambu beni mu lumbu ki saba kinkuiza. **43** Lukutukunu bu lumanisa mu nzo lukutukunu; Bayuda bawombo ayi basi makanda mankaka baba sadilanga Nzambi, bobo bakikinina Kiyuda, balandakana Polo ayi Balinabasi; basolula yawu ayi baba kindisa mu tatamana mu nlemvo wu Nzambi. **44** Mu lumbu ki saba kilanda, nduka-nduka divula dioso dikutakana mu wa mambu ma Nzambi. **45** Vayi Bayuda bu bamona nkangu wu batu, bamona kikhenene ayi bavunisa Polo mu mambu momo kaba tuba, bamvunisa ayi bavueza Nzambi. **46** Polo ayi Balinabasi babakamba mu bukhafi boso ti: —Kuidi beno theti kufueti samununu Mambu ma Nzambi vayi sumbu lu malozidi ayi sumbu lukimonisini ti luisi bafuana ko mu baka luzingu lukalumani, tala tueka mbaluka kuidi Bapakanu. **(aiōnios g166)** **47** Bila Pfumu wutuvana lutumunu ti: Ndibieka mu ba kiezila kuidi Bapakanu mu diambu di nata phulusu nate ku sukisina ntoto. **48** Bapakanu bu bawa mambu mama, bamona khini. Baniemisa mambu ma Nzambi ayi bobo bakubuku mu baka luzingu lukalumani bawilukila. **(aiōnios g166)** **49** Mambu ma Pfumu ma tembakana mu tsi yoso. **50** Vayi Bayuda bakambisila baketo bobo baba luvalu, baba sadilanga Nzambi va kimosi ayi batu ba luvalu ba divula beni; batona yamisa Polo ayi Balinabasi ayi baba kuka mu zunga kiawu. **51** Polo ayi Balinabasi bakukumuna mbungi-mbungi yiba mu malu mawu, bayenda ku Ikonuimi. **52** Muaki minlonguki miba miwala mu khini ayi mu Pheve Yinlongo.

14 Buna bayetula ku Ikoniumi, Polo ayi Balinabasi bakota mu nzo lukutukunu yi Bayuda, balonga mu lulendo loso. Batu bawombo mu Bayuda ayi mu basi Ngelese bawilukila. **2** Vayi Bayuda bobo bakambu wilukila, bakambisila Bapakanuayi babivisa mayindu ma Bapakanu mu diambu bafuemina bakhomba. **3** Polo ayi Balinabasi bilumbu biwombo bazingila kuna. Balonga mu bukhafi bu basingimina mu Pfumu. Bosi Pfumu wuba vana lulendo luvangila bikumu ayi mambu manneni mu diambu di monisa ti mambu momo balembo longi, mu nlemvo'andi, madimakiedika. **4** Vayi nkangu wu divula wutumbu vasuka. Bankaka baba ku ndambu Bayuda, bosi bankaka baba ku ndambu yi bamvuala. **5** Bapakanu ayi Bayuda, va kimosi ayi bapfumu ziawu, bawizana mu kuba yamisa ayi kuba vondila mu matadi. **6** Polo ayi Balinabasi bu bazaba mabanza mawu, batinina mu mavulama Likawoni, ku Lisitele, ku Delibe ayi mu zitsi zi kinzungidila. **7** Balonga Nsamu wumboti ku Lisitele. **8** Ku Lisitele kuba mutu wumosi, wubela malu tona kabutuka; kadiatanga ko, **9** wuwa malongi ma Polo. Polo bu kansungimina ku ntala, wumona ti minu kibelukila kidi yandi; **10** buna wunkamba mu mbembo yi ngolo: —Telama kuaku! Mutu beni wudumuka ayi

wutona diata. 11 Nkangu wu batu bu wumona mambu
mavanga Polo; bayamikini mu mbembo yi tsi awu ti:
—A beno, zinzambi zidi lunitu lu kimutu zizidi mu
kutubumina! 12 Babieka Balinabasi “Zeyisi” bosi Polo
“Elimesi” bila Polo niandi wuba phovi. 13 Nganga yi
Nzambi Zeyisi, yoyi nzo andi yi lukutukunu yiba kuna
fula di divula, wunata zingombi zimbakala ayi biteka
ku muelo divula. Bila va kimosi ayi batu baba vana,
bakubama mu kuzitambika banga makaba. 14 Vayi
Balinabasi ayi Polo bu bazaba mambu beni, bakanzuna
minledi miawu, bazawula kuna kuba nkangu wu batu,
bayamikina ayi batuba: 15 —A bakhomba, bila mbi
lulembo vangila mambu momo e? Beto mamveto
tuidi kaka batu banga beno! Beto tulunatini Nsamu
Wumboti mu diambu lubika zinzambi zikambulu
mfunu vayi lubaluka kuidi Nzambi yi moyo, yivanga
diyilu, ntoto ayi mbu ayi bibioso bidi mu mbu. 16
Mu zitsungi ziviokidi, Nzambi beni wuyekula batu ba
zitsi zioso badiata mu zinzila ziawu veka. 17 Muaki
wukimonikisa mu mamboti keti vanga: tona ku diyilu
niandi weti kulunokisina zimvula ayi weti kuluvana
zitsungi zimbozi. Weti wesa mintima mieno mu bidia
ayi mu zikhini. 18 Ka diambu ko Polo ayi Balinabasi
batuba mambu mono, vayi bamona phasi mu kandika
batu muingi babika kuba tambikila makaba. 19 Bayuda
baba ku Antioshi ayi ku Ikoniumi bakambisila nkangu.
Balozila Polo matadi, bankoka nate kuna fula di
divula bila babanzila ti fuidi. 20 Vayi minlonguki bu
minzungidila, wutelama, wukota ku divula. Mu lumbu
kilanda, wuyenda ku Delibe va kimosi ayi Balinabasi. 21
Bu bamana longa Nsamu Wumboti mu divula dina ayi
bu babaka minlonguki miwombo, bavutuka ku Lisitele,
ku Ikoniumi ayi ku Antioshi. 22 Bakindisa mintima mi
minlonguki; baba leba basimbidila minu kiawu. Baba
kamba ti: —Tufueti mona ziphasi ziwombo muingi
tukota mu kipfumu ki Nzambi. 23 Baba sobudila
bakulutu mu kadika dibundu. Bu bamanakukifuisa
nzala mu diambu di lusambulu, baba yekula mu mioko
mi Pfumu yoyi bawilukila. 24 Bu baviokila mu Pisidi,
bayenda ku Pamfili. 25 Bu bamana longa mambu
ma Nzambi ku Pelinge, buna bayenda ku Atali. 26
Kuna bakotila mu masuwa mu kuenda ku Antioshi
bila kuawu baba tudila ku tsi nlemvo wu Nzambi mu
diambu di kisalu kioki basala. 27 Buna batumbu tula;
bakutikisa dibundu, basamuna mambu mosomavanga
Nzambi mu nzil'awu ayi buevi kazibudila Bapakanu
nzila mu wilukila. 28 Bilumbu biwombo bakadila ayi
minlonguki.

15 Ndambu yi batu baba ku Yuda, balonga
bakhomba, bu batuba: —Enati lukadi zengoso
nitu yi kibakala banga bu tumina Mina mi Moyize,
buna lulendi vuka ko. 2 Polo ayi Balinabasi baba vunisa
ayi baba findisa ziphaka. Diawu babakila lukanu ti
Polo ayi Balinabasi ayi ndambu yi batu mu bawu
bafueti kuenda ku Yelusalemi kuidi bamvuala ayi
bakulutu mu diambu di nsamu wowo. 3 Dibundu diba
sindika mu nzil'awu. Baviokila ku Fenisi ayi Samali.
Buna basamuna phulusu yi Bapakanu; khini yiwombo
bamonisa bakhomba. 4 Bu batula ku Yelusalemi,
bayakulu kuidi dibundu, kuidi bamvuala ayi bakulutu
ba dibundu. Bamana samuna mambu moso momo
mavanga Nzambi mu nzil'awu. 5 Vayi ndambu yi batu,
bobo bawilukila, baba mu dikabu di Bafalisi batelama
ayi batuba ti: bufueni bazengoso nitu yi kibakala ayi
balandakana Mina mi Moyize. 6 Bamvuala ayi bakulutu
ba dibundu bakutakana mu diambu di yindula nsamu
wowo. 7 Ziphaka zingolo zibua, buna Piela wutelama
ayi wuba kamba: —A bakhomba! Luzebi beno veka
ti tona thama, Nzambi wutsobula va khatitsik'eno
mu diambu di longa Nsamu Wumboti kuidi Bapakanu
muingi bawu bawilukila. 8 Nzambi zebi mintima mi
batu, wuba telimina kimbangi bu kaba vana Pheve
Yinlongo banga bu katuvanina. 9 Niandi kasia tula kadi
luviakunu ko va khatitsika beto ayi bawu bu kavedisa
mintima miawu mu minu. 10 Vayi buabu bila mbi
lueka totila Nzambi mu kuika va tsingu yi minlonguki
mfuna wowo bakulu beto ayi beto veka katulendi
natikisa ko e? 11 Vayi beto tuwilukidi ti mu nlemvo wu
Pfumu eto Yesu tuvukidi. Buawu bobo buididi kuidi
bawu mamvawu. 12 Nkangu woso wuba dio sui! Bosi
batu boso bawa Balinabasi ayi Polo basamuna bikumu
ayi mambu manneni momo Nzambi kavanga mu bawu
va khatitsika Bapakanu. 13 Buna bamanisa, Yoluka,
Zaki wuvutula: —A zinkomba ziama, bika luwa mambu
ndieka tuba! 14 Simoni samuni buevi tona vana
thonono Nzambi kabuminina Bapakanu mu diambu di
sobula va khatitsik'awu dikanda di batu difueni muba
batu bandi veka. 15 Buawu bobo budedikinini mambu
matuba mimbikudi, boso bu sonimina: 16 Mambu
momo mawu vioka, ndiela vutuka; ayi ndiela buela
tunga nzo yi Davidi, yoyi yibua. Ndiela buela tunga
bibuangu bioso bitiolumuka, ndiela buela bifuanisa 17

muingi batu bobo basiala batomba Pfumu va kimosi ayi Bapakanu boso bakubuku muba batu bama. Buawu bobo butubidi Pfumu Wuvanga mambu mama **18** Mazabikini mu zithangu zioso. **(aiōn g165)** **19** Diawu minu mbueni, tubika yamisa Bapakanu bobo balembo baluka kuidi Nzambi. **20** Vayi mboti tuba sonikina, mu kuba kamba ti: babika dianga zimbizi zisumuka, zitambuku makaba kuidi bitumba, babika kitsuza ayi babika dianga bibulu biobi bifuidi mu kambu totuka menga ayi babika dianga menga. **21** Bila mu zitsungi zithama, Moyize beki mu kadika divula minlongi miandi mieti tanga Mina mu bilumbu bioso bi saba mu zinzo zi zikhutukunu. **22** Bosi bamvuala ayi bakulutu ba dibundu ayi badibundu boso bawizana mu sobula batu mu bawu ayi kuba fidisa ku Antioshi va kimosi ayi Polo ayi Balinabasi. Basobula Sila ayi Yuda diodi baba ntedilanga “Balisabasi” baba bakulutu va khatitsika bakhomba. **23** Tala busonimina nkanda wowo babavana: —Beto bamvuala, bakulutu ba dibundu ayi bakhomba zieno, tueti vana mboti kuidi bakhomba badi mu makanda ma Bapakanu madi ku Antioshi, ku Sili ayi ku Silisi. **24** Banga bu tuwilu ti bakhomba bankaka zitotukila kuidi beto bayiza lusia mu divuda, mu diambu di mu mambu batuba bosi bayiza vudikisa miela mieno. Beto tusia bavana kadi lutumunu ko. **25** Tumueni ti didi diambu dimboti, bu tumeni wizana, mu sobula batu buadi mu beto ayi kulufidisila bawu va kimosi ayi bakhomba zieto zi luzolo Balinabasi ayi Polo; **26** bobo bayekula luzingu luawu mu diambu di dizina di Pfumu eto Yesu Klisto. **27** Tufidisidi Yuda ayi Sila, bawu bela kulukamba mambu tulusonikini. **28** Bila dimonikini diambu dimboti kuidi Pheve Yinlongo ayi beto mu kambu kulukuika bizitu binkaka vayi mambu mama kaka ma nfunu: **29** lubika dianga zimbizi zitambuku makaba kuidi bitumba, lubika dianga menga, lubika dianga bibulu bifuidi mu kambu totuka menga; lubika kitsuza. Enati lukikebidi mu mambu momo, buna luvengi diambu di mboti. Lusiala mboti. **30** Bawu bu basinduku, bayenda ku Antioshi. Bakutikisa nkangu wu batu, babavana nkanda beni. **31** Batu bamona khini bu bamana tanga nkanda beni bila wuba bomba. **32** Yuda ayi Sila sumbu baba mimbikudi, balonga bakhomba mu mambu mawombo ayi baba kindisa. **33** Bu bavuanda kuna ndambu bilumbu; bakhomba baba sindika mu ndembama kuidi bobo baba fidisa. [**34** Vayi Sila wuzenga mu siala ku Antioshi; Yuda wuvutuka niandi veka ku Yelusalemi.] **35** Polo ayi Balinabasi bavuanda ku Antioshi, va kimosi ayi bankaka, balonga ayi basamuna Mambu ma Pfumu. **36** Ndambu bilumbu bu bivioka, Polo wukamba Balinabasi: —Bika tuvutuka bumina bakhomba badi mu mavula moso momo tulonga mambu ma Pfumu muingi tutala buevi badidi. **37** Balinabasi wuzola nata Yowani, diodi baba ntedilanga Malako. **38** Vayi Polo wumona ti buisi fuana ko mu nata mutu wowo wusia kuba tina tona ku Pamfili ayi wukambu sala yawu va kimosi. **39** Polo ayi Balinabasi bazonza ayi bayiza vambana. Balinabasi wunata Malako, wukota mu masuwa ayi wuyenda ku Sipeli. **40** Polo wubonga Sila ayi bayenda bakhomba bu zimana kuba yekula mu mioko mi Pfumu. **41** Wuviokila mu Sili ayi mu Silisi, wukindisa mabundu.

16 Polo wutula ku Delibe ayi ku Lisitele. Kuna kuba nlonguki wumosi, dizina diandi Timote; ngudi andi wuba Nyuda wutambula phulusu vayi dise diandi diba muisi Ngelese. **2** Bakhomba baba ku Lisitele ayi ku Ikoniumi zitelimina Timote kimbangi kimboti. **3** Polo wuzola ti Timote kenda yandi. Bu kambonga, buna wunzengisa nitu yi kibakala mu diambu di Bayuda bobo baba mu bibuangu bina bila batu boso bazaba ti dise diandi wuba muisi Ngelese. **4** Mu mavula moso baviokila, basamuna mambu mazenga bamvuala ayi bakulutu ba Yeluzalemi ayi baba lomba batumimina mambu beni. **5** Mabundu maba makinda mu minu ayi ntalu yi batu yibuelama lumbu ka lumbu. **6** Bosi basabuka Filingi ayi tsi yi Ngalatiya bila Pheve Yinlongo wuba kandika babika longa mambu ma Nzambi ku Azi. **7** Bu batula ku ndilu yi tsi yi Misi, bazola kuenda ku Bitini vayi Pheve yi Yesu yisia kuba vana minsua ko. **8** Vayi bu baviokila ku Misi, bayenda ku Tolowasi. **9** Va builu, Polo wumona tsongolo. Wumona muisi Maseduani wuntelimina va ntuala ayi wunleba: —A Tata, lemvuka! Yiza ku Maseduani mu kutusadisa! **10** Tsongolo yoyi bu yivioka, tutomba nzila mu kuenda ku Maseduani bila tumona ti niandi veka Nzambi wututela mu kuenda longi kuna Nsamu wumboti. **11** Tukota mu masuwa ku Tolowasi bosi tuyenda ku sanga ki Samotalasi. Mu lumbu kilanda, tutula ku Neyapolisi. **12** Bosi tuyenda ku Filipi, divula dimosi dinneni di Maseduani diba mu mioko mi luyalu lu basi Loma. Bilumbu biwombo tukadila kuna. **13** Mu lumbu ki saba, bu tutotuka ku divula, tuyenda ku muenda nlangu wuba ku difula di buala bila kuawu

tubanzila kuidi buangu ki lusambulu. Tuvuanda ayi tusolula ayi baketo bobo bayiza kutakana. **14** Nketo wumosi, mu bobo baba nwa, dizina diandi Lidi, wuba muisi Tiatile; minledi mimbuaki kaba nsumbisanga. Wuba kinzikanga Nzambi. Pfumu wuzibula ntim' andi muingi kawa bumboti mambu ma Nzambi malonga Polo. **15** Bu kabotama va kimosi ayi nzo' andi, wutuleba bu katukamba: —Enati lumueni ti ndidi wukuikama mu Pfumu buna luiza lukota ku nzo'ama ayi luvuanda kuna. Buna wutuleba ngolo. **16** Lumbu kimosi bu tuba kuenda ku sambila. Tudengana mvika wumosi wu nketo wuba ayi pheve yimbimbi, yoyi kaba bikudilangamambu. Zimbikudulu ziandi zivana bapfumu bandi zimbongo ziwombo. **17** Mvika beni wu nketo, wutulandakana ayi wuyamikina: —"Tala; batu baba badi bisadi bi Nzambi yi zangama, bawu balembo lulongi nzila yi phulusu." **18** Bilumbu biwombo kavangila buawu. Polo wumona kiadi mu tezo kiviokakana, wutala ku mbusa bosi wukamba pheve yimbimbi: —Mu dizina di Yesu Klisto, ndikutuma totuka mu ndumba yayi! Pheve yimbimbi yitotuka muna thangu yina. **19** Bapfumu zi mvika beni wu nketo bu zimona ti diana di buela bakila zimbongo dimana, buna zikanga Polo ayi Sila, babakoka va buangu ki batu bawombo ayi va ntuala mazuzi. **20** Baba funda kuidi bapfumu zi ntiliminadu ayi batuba: —Batu baba badi Bayuda, balembo tudi divunzi mu divula dieto. **21** Balembo longi khadulu yoyi beto basi Loma tulendi kikinina ko ayi tulendi sadila ko. **22** Nkangu wu batu wufuemina Polo ayi Sila. Buna bapfumuzi ntiliminadu zituma babavula minledi ayi bababeta bikoti. **23** Bu babetolo ngolo, bosi baba kotisa mu nloko ayi bavana lutumunu kuidi nsungi wu nloko kaba sunga bumboti. **24** Nsungi bu katambula lutumunu lolo, buna wuba tula mu vinga ki khati kidi muna khati nloko. Bosi wukangikisa malu mawu mu bitini bi makunzi ma mabaya. **25** Nduka-nduka midi miphipa, Polo ayi Sila basambila ayi bayimbidila Nzambi, bobo bankaka baba mu nloko ba bawa. **26** Buela zimbukila ntoto weka nikuka ngolo nate zifondasio zi nloko zinikuka, mielo mioso mi nloko mimana zibuka; zisieni zioso zi batu baba mu nloko zitabuka. **27** Nsungi wu nloko wukotuka ayi bu kamona ti mielo mioso mimana zibuka; wutotula sabala kiandi ayi wuzola kukivonda bila kabanzilati batu ba nloko batina. **28** Vayi Polo wuyamikina mu mbembo yingolo: —Bika kukivanga mbimbi, bila beto boso tuidi vava! **29** Nsungi wu nloko wulomba muinda, wukota muna khati nloko, wufukama va ntuala Polo ayi Sila mu lukhuku. **30** Wuba totula ku nganda ayi wuba yuvula: —A bamueni, mbi phanga muingi ndivuka e? **31** Bamvutudila: —Wilukila Pfumu Yesu, buna mawu vuka ngeyo ayi nzo aku! **32** Banlonga mambu ma Pfumu ayi batu boso baba mu nzo'andi. **33** Muna builu, muna thangu beni, nsungi wu nloko wusukula ziphuta ziawu. Niandi wubotama va kimosi ayi nzo andi yoso. **34** Wunata Polo ayi Sila ku nzo'andi, wuba vana bidia. Nzo andi yoso yimonakhini mu diambu bawilukila Nzambi. **35** Va nsuka, bapfumu zituma batu muingi bakamba nsungi wu nloko: —Yekula batu beni! **36** Bosi nsungi wu nloko wukamba buawu kuidi Polo ti: —Bapfumu zitumini batu muingi ndiluyekula. Totukeno ayi yendanomu ndembama! **37** Vayi Polo wuvutula: —Nana, beto tuidi basi Loma; basi kutusambisa ko; batubetisidi bikotiva meso ma batu; batukotisidi mu nloko. Vayi buabu batidi ku tuyekula mu kinsueki e! Nana! Biza tutotula bawu veka! **38** Batu bana bayenda kamba nsamu beni kuidi bapfumu. Bosi bapfumu zimonaboma bu ziwa ti Polo ayi Sila badi basi Loma. **39** Bayenda kuna nloko, baleba Polo ayi Sila; babatotula ayi babalombababotuka mu divula dina. **40** Polo ayi Sila bu batotuka mu nloko, bayenda ku nzo Lidi. Kunabamona bakhomba ayi babakindisa. Bosi bayenda kuawu.

17 Bu bamana vioka Amfipolisi ayi Apoloni, Polo ayi Sila batula ku Tesalonika; kuna kuba nzo lukutukunu yi Bayuda. **2** Polo wukota mu nzo lukutukunu banga bubela kifu kiandi. Zimbingu zitatu kasoludila yawu mu masonoko. **3** Wuba kuba sudikisa ayi kuba monisa bumboti ti Klisto kafuetimona ziphasi ayi kafueti fuluka mu bafua; wuba kamba ti: —Yesu diodi ndilembo lulongi niandi Klisto! **4** Bayuda bankaka mu bawu bawilukila, bafubakana kuidi Polo ayi Sila. Buawu bobo basi Ngelese, bawombo bobo bankizikanga Nzambi, va kimosiayi baketo baluzitu bakutakana yawu. **5** Vayi Bayuda bankaka bamona kikhenene, bakambisila bivungisi biobi bieti diengila phamba-phamba mu zinzila muingi batotula khindu. Bawizana ayi batotula khindu mu divula. Bakota mu nzo yi Yasonimu tomba Polo ayi Sila mu diambu di kuba nata kuidi nkangu wu batu. **6** Bu bakambu kuba mona, bakanga Yasoni ayi basi dibundu bobo babayandi, babanata kuidi bapfumu zi divula ayi bayamikina: —Batu bobo balembo nikuna tsi, beka

kuaku. 7 Yasoni niandi wuba tambula ku nzo'andi!
Baboso babundudi Mina mi Sezali, bila balembo
tubanga ti ntinu wunkaka widi, dizina diandi Yesu! 8
Nkangu wu batu ayi bapfumu bu bawa bobo, bafuema
ngolo. 9 Diawu bafutisila Yasoni ayi baklisto bankaka
lumandi, bosi babayekula. 10 Muna builu, bakhomba
zitinisa Polo ayi Sila ku Bele. Bu bayetula kuna, bakota
mu nzo lukutukunu lu Bayuda. 11 Muaki Basi Bele
baba batu ba mintima mimboti viokila basi Tesalonika.
Bakikinina Mambu ma Nzambi mu luzolo loso lumboti;
ayi kadika lumbu baba fionguninanga masonoko
mu diambu di zaba kani mambu momo baba kuba
longanga maba makiedika. 12 Buna bawombo mu
bawu bawilukila va kimosi ayi baketo ba luvalu ba
basi Ngelese buela ayi babakala bawombo. 13 Vayi
Bayuda ba basi Tesalonika bu bawa ti Polo wulembo
longi mambu ma Nzambi ku Bele, bayiza kuna, batona
divunzi ayi khindu mu batu. 14 Bakhomba batinisa Polo
ku ndambu mbu. Vayi Sila ayi Timote basiala kuna.
15 Batu bobo banata Polo, bantudisa nate ku Atene
bosi bavutukaku Bele. Bawu banatina Sila ayi Timote
thumu ti Polo wuba kamba bavikaku nlandakana. 16
Polo bu kaba vingidila bakundi bandi ku Atene, buna
wumonakiadi mu ntima mu mona ti bitumba biwombo
biba mu divula. 17 Wuba solulanga ayi Bayuda ayi batu
bankaka baba sambilanga Nzambi mu nzo lukutukunu.
Kadika lumbu Polo wuba solulanga va nyalu-nguba
va kimosi ayi batu bobo kaba dengananga kuna. 18
Ndambu yi batu bankaka baba mu dikabu di Baepikuli
ayi dikabu di Basitoyika, bafindana yandi ziphaka.
Bankaka batuba: —Kiolololoko kioki mbi kantuba e? Vayi
bankaka batuba ti: —Tumueni ti niandi wulembo longi
zinzambi banzenza! Bayolukila bobo mu diambu di
Polo kaba nlonga nsamu wu Yesu ayi wu mfulukulu yi
bafua. 19 Vayi babuila Polo ayi bannata va buangu kiba
ntedilanga “Aleyopaze”, vovo bayuku findininanga
ziphaka. Bankamba: —Tulenda kueto zaba tsundu yi
malongi momo ma mona wulembo longi e? 20 Bila
mambu momo wuntuba madi mamona kuidi beto
ayi tutidi zaba tsundu yi mambu momo. 21 Muaki
basi Atene ayi banzenza babakalanga ku Atene, kisalu
baluta sala viokisanga thangu mu tuba ayi mu wa
mambu mamona. 22 Polo wutelama vana khatitsika
Aleyopaze, wutuba: —A basi Atene, ndimmona ti lueti
zola buwombo sambila 23 bila bu ndibedi zieta mu
divula dieno, ndimueni bitumba biwombo biobi lueti
sambila. Tala, ndimueni va diziku dietitambukulu
makaba vasonama: “kuidi nzambi yoyi tukambulu
zaba!” Diawu Nzambi yoyi lueti sambila mu kambu
kunzaba niandi ndikulusamunina. 24 Nzambi yoyi
yivanga nza ayi bibioso bidi mu nza ayi niandi Pfumu
yi Diyilu ayi ntoto, kakalanga mu zinzo zi Nzambi
zitungulu mu mioko mi batu ko. 25 Bosi mioko mi
batu milendi kunsadila ko, bila kasukamanga ko!
Niandi weti vana luzingu ayi weti vana batu boso
phumukunu; niandi weti vana bima kuidi batu boso.
26 Mu mutu wumosi kavangila batu boso mu diambu
bavuanda va ntoto wumvimba. Wuvasa zithangu;
wutula zindilu zi bibuangu biobio balenda vuanda
muingi batomba Nzambi. 27 Mu mamoso mama
kavanga, wuntomba ti batu bantomba bila thangu
yinkaka balenda kunsimba mu fifita ayi kumbakula
ka diambu ko kasi ko thama kuidi kadika mutu buna
tuididi. 28 Bila mu diambu diandi tulembo zingila,
tundiatila ayi tuididi. Banga minsoniki mieno minkaka
misonika: “Bila beto mamveto tuidi mu nkun'andi.”
29 Bu tuidi mu nkuna Nzambi buna tubika banza ti
kinzambi kidedikinibanga nolo, palata voti banga
ditadi; bima bivangulu mu mioko mi batu ayi mu
mabanza ma batu. 30 Mu thama Nzambi wuvibidila
kambu ku diela ku batu, buabu wulembokambi batu
boso badi mu bibuangu bioso ti babalula mavanga
mawu. 31 Bila wukubika lumbu kioki kela sambisa batu
ba nza mu busonga, mu nzila yi mutu wowo kakubika
bu kavana dimbu kuidi batu boso mu fulukisa mutu
beni mu bafua! 32 Buna bawa nsamu wu mfulukulu yi
batu bafua; bankaka banseva bosi bankaka bankamba:
—Tuela kuwa mu khumbu yinkaka. 33 Diawu Polo
kaba bikila. 34 Muaki batu bankaka bafubakana yandi
ayi bawilukila. Mu bawu muba Denisi wuba mu dikabu
di Aleyopaze, nketo wumosi baba tedilanga Damali
ayi bankaka mu bawu.

18 Mambu momo bu mavioka, Polo wukatuka mu
Atene, wuyenda ku Kolinto. 2 Wubuana Nyuda
wumosi, dizina diandi Akilasi, wubutukila ku Ponti;
buna bosi kuandi kabedi ku Itali ayi nketo'andi Pilisiye.
Bila ntinu Klode wutuma ti bamana kuka Bayuda boso
baba ku Loma. Polo wufubakana yawu. 3 Sumbu baba
salanga kisalu kimosi kitunga zinzo zi ngoto, Polo
wuvuandayawu ayi basala va kimosi. 4 Kadika lumbu
ki saba, Polo wuba longanga mu nzo lukutukunu,
wuwilukisa Bayuda ayi basi Ngelese. 5 Sila ayi Timote
bu baba ku Maseduani, buna Polo wukiyekula mu

kisalu ki longa ayi telimina Yesu kimbangi kuidi Bayuda ti niandi Klisto. **6** Vayi Bayuda bu bantinguna ayi bu bavueza Klisto, Polo wunikuna minledi miandi ayi wuba kamba: —Bika menga meno matombolo va mbata mintu mieno. Tona buabu ndieka kuenda longi Bapakanu. **7** Bu kabotuka vana, wukota ku nzo mutu wumosi, dizina diandi Titiusi Yusitusi, wuba sadilanga Nzambi. Nzo'andi yiba yifikama ayi nzo lukutukunu. **8** Vayi Kilisipusi, pfumu nzo lukutukunu ayi basi nzo' andi boso bawilukila Pfumu. Basi Kolinto bawombo, bu banwa buna bawilukila ayi babotama. **9** Lumbu kimosi va builu, Pfumu wukamba Polo mu tsongolo ti: —Bika mona boma! Longa kaka! Kadi ba dio sui! **10** Bila minu ndidi yaku! Kadi mutu kalendi kubuila ko mukuvanga phasi bila ndidi mu divula diadi! **11** Polo mvu mvimba ayi zingondi zisambanu kakadila ku Kolinto, wuba longanga mambu ma Nzambi. **12** Vayi thangu Ngalioni kabiadila mu Akayi, Bayuda bu bawizana va kimosi bayendila Polo manenga, bankanga ayi bannata ku ntiliminadu. **13** Kuna bamfundila: —Mutu wawu weti wilukisa batu mu diambu basambila Nzambimu phila yikandika Mina. **14** Vayi Polo bu kedi katona yoluka, Ngalioni wukamba Bayuda ti: —A beno basi Yuda! Enati mutu wawu masumu kavodidi voti mambu mambimbi kavengi, nganu ndieka vibidila ku luwa. **15** Vayi enati bidi biuvu bitedi mambu, mazina ayi Mina mieno, buna bika lutala mawu beno veka. Minu mbengi ba zuzi mu mambu momo. **16** Wuba kuka ku ntiliminadu. **17** Batu boso bu babuila Sositeni, pfumu nzo lukutukunu, bamfuza khuba vana nganda ntiliminadu. Vayi Ngalioni kasi kota mambu beni ko. **18** Polo wubuela kala kuna bilumbu biwombo, buna wubika bakhomba, wukota mu masuwa mu kuenda ku Sili va kimosi ayi Akilasi ayi Pilisiye. Bu kavukusu dikungulu ku Sansela, bila tsila kavana. **19** Bu katula ku Efeso, Polo wubika Akilasi ayi Pilisiye ayi wukotaniandi veka mu nzo lukutukunu; wusolula ayi Bayuda. **20** Banleba kakala yawu bilumbu biwombo vayi wumanga kuandi. **21** Wubabika ayi wuba kamba: —Enati Nzambi tidi, ndiela kuiza kulubumina! Wukota mu masuwa, wubika Efeso. **22** Bu katula ku Sezale, wuyenda ku Yelusalemi mu vana badibundu mboti. Kuzimunina, wuyenda ku Antioshi. **23** Bu kakala kuna ndambu bilumbu, wuyenda ayi wuviokila mu zunga ki Ngalatiya ayi ki Filingi mu kindisa minlonguki mioso. **24** Nyuda wumosi, dizina diandi Apolo, wuyiza ku Efeso wuba muisi Alekisandiya wuba mutu wumosi wuludede ayi wuzaba bumboti masonoko. **25** Niandi wukilongolo nzila yi Pfumu, wuba wu fuluka mu Pheve, wutuba, wulonga boso bufueni mambu mitedi Yesu. Niandi wuzaba kaka malongi ma mbotokolo yi botika Yowani. **26** Niandi wulonga mu nzo yi lukutukunu mu kambu memata. Pilisiye ayi Akilasi bu banwa buna bannata ku nzo'awu; batona ku nsudikisa bumboti nzila yi Nzambi. **27** Sumbu kaba mayindu makuenda ku Akayi, bakhomba zisonikina minlonguki ayi baba kindisa muingi banyakula bumboti. Buna katula kuna, wusadisa batu bobo bawilukila mu nlemvo wowo katambula. **28** Bila wuba bedisanga Bayuda va nyalu nguba, wumonisa mu masonoko ti Yesu niandi Klisto.

19 Apolo bu kaba ku Kolinto, Polo wusabuka zunga ki miongo, wutulaku Efeso; kuna kadenginina minlonguki minkaka. **2** Wuba yuvula: —Beno lutambula Pheve Yinlongo mu thangu luwilukila e? Bamvutudila: —Nana! Tuwilu'eto ko ti pheve Yinlongo yidi! **3** Polo wuba yuvula diaka: —A mbotokolo mbi lutambula e? Bamvutudila: —Mbotokolo yibotika Yowani tutambula! **4** Bosi Polo wuba kamba: —Yowani wubotika mbotokolo yi batu bobo babalula mavanga bu katuba ti bawilukila mutu wowo wunkuiza ku manima mandi; Yesu niandi mutu beni. **5** Buna bawa mambu momo, babotama mu dizina di Pfumu Yesu. **6** Bosi, Polo bu kaba tetika mioko babaka Pheve Yinlongo ayi bayolukamu zimbembo zinkaka ayi babikula. **7** Baba nduka-nduka kumi batu buadi. **8** Bosi bu kakota mu nzo lukutukunu, wuyolukila mu kambu memata mu tezo ki zingondi zitatu, wuba leba mu wilukila mambu ma Kipfumu ki Nzambi. **9** Vayi sumbu bankaka bamanga wilukila ayi baba matingu bu baba tubanga mambimbi mu diambu di nzila yi Pfumu va ntuala nkangu, diawu Polo kaba bikila, wuvambana yawu ayi wunata minlonguki mu nzo nkanda yi Tilanusi; kuawu kalonga kadika lumbu. **10** Mimvu miodi kasadila buawu. Diawu babo baba kalanga mu Azi, baba Bayuda voti basi Ngelese, bawa mambu ma Pfumu. **11** Bosi Nzambi wuvanga bikumu binneni mu nzila yi Polo; **12** nkutu nate batu babonga misuala ayi minledi miomi mibelakana nitu yi Polo mu diambu batetika miawu bambevo; buna bambevo zibeluka ayi ziphevi zimbimbi zitotuka. **13** Bayuda bankaka baba kuenda diengilanga mu bibuangu mu kuendatotulanga ziphevi zimbimbi mu batu, batona sadila dizina di Pfumu Yesu mu totula ziphevi zimbimbi. Bakamba

ziphevi zimbimbi ti: —Mu dizina di Yesu diodi Polo keti longila, ndikulutumina totuka! **14** Tsambuadi di bana ba Sikeva bawu bavanga mambu momo. Sikeva wuba pfumu yi zinganga Nzambi zi Bayuda. **15** Vayi pheve yimbimbi yiba vutudila: —Minu nzebi Yesu ayi nzebi nani Polo vayi beno luidi banani e? **16** Vana vawu, mutu wowo wuba pheve yimbimbi wuba buila mu nitu, wuba lutila mu ngolo ayi wuba yamisa mu kikhesa. Batina mu nzo beni. Sumbu baba kuenda tini, bamemana luala ayi pheni nkua baba. **17** Nsamu beni wumana tembakana muidi batu boso bobo baba kalanga ku Efeso; basi Ngelese ayi bayuda. Babo bamona boma, bosi dizina di Yesu dikemboso. **18** Bawombo mu batu bobo bawilukila bayiza ayi batuba mambu mosomambimbi momo bavanga. **19** Bawombo mu batu bobo basadila mazi banata zibuku ziawu, bayoka ziawu va meso ma batu boso. Thalu yifua zibuku beni yiba nduka-ndukamakuma tanu ma zimili zi bivanza. **20** Mu lulendo lolo mambu ma Pfumu matembikinina ayi mamonisa zingoloziandi. **21** Mambu mama bu mavioka, Polo wukubika nzila mu mabanza mandi muviokila ku Maseduani ayi ku Akayi ayi mu kuenda ku Yelusalemi bu katuba: —Minu mana ba kuna, mfueti kuenda ku Loma. **22** Wutuma bisadi biba salanga yandi va kimosi Timote ayi Elasitusi, ku Maseduani vayi niandi veka wusiala fioti ku Azi. **23** Vayi muna thangu beni, khindu yitotuka ku Efeso mu diambu di nzila yi Pfumu. **24** Bila mutu wumosi, dizina diandi Demetiliwusi, wuba fulanga bisengo, niandi wuba vanganga zinzo zi nzambi zi Alitemisi, nzambi yimosi yi nketo, wuvana diluaku dibakila zimbongo ziwombo kuidi bisadi biandi. **25** Wukutikisa bisadi biandi ayi batu bobo baba salanga bisalu bi ntindu wowo, wuba kamba: —Zikhomba, luzebi kueno ti mamboti meto mu kisalu kiaki madi. **26** Lulembo moni ayi lulembo wi, bika sia ti mu Efeso kaka vayi nate mu Azi dioso, mambu malembo vangi Polo diodi dilembo kambisilanga batu ti zinzambi ziozi zivangulu mu mioko mi batu zisi kuandi zinzambi ko ayi batu bawombo kavukumuni. **27** Bika sia ti kioki kisalu kieto kuandi ki kuiza fui vayi ayi nzo nzambi yi Alitemisi, nzambi yinneni yi nketo, yikuiza kambu kinzukungu. Buna dilenda ba ti batu balendi buela kinzikanga Alitemisi ko, nzambi yoyi Azi dioso ayi nza yimvimba bansambilanga! **28** Batu bu bawa mambu momo, bafuema ayi batona yamikina: —Alitemisi di basi Efeso widi wunneni! **29** Divula dioso di Efeso dikota divunzi ayi mu kithuadi, bakota mu nzo yi bisavu. Bavitumuna Ngayusi ayi Alisitalike basi Maseduani, bakundi baba kibanga va kimosi ayi Polo. **30** Polo bu kaba mayindu ma kota kuna kuba batu, minlongukiminkandika. **31** Bapfumu bankaka zi zunga kina ziozi baba bakundi ba Polo bamfidisila thumu ti kabika kuenda ku nzo yi bisavu. **32** Divuda dinneni dibua mu nkangu, bankaka bayamikina diambu diadi; bankaka diambu dina. Bawombo mu bawu basia sudika ko bila mbi bakutikinina. **33** Bayuda babonga alekizande va khati nkangu, bantula ku ntuala ayi batu bankaka. Niandi wuvumuna koko kuandi mu diambu wuzola nuanina batu bandi va ntuala nkangu. **34** Vayi bu babakula ti niandi Nyuda, buna baluta buela yamikina ngolomu mbembo yimosi nduka-nduka mu tezo ki zithangu zizole ti: —Alitemisi yi basi Efeso widi wunnene! **35** Bosi nsoniki wu divula diyiza lembika biyoko; diba kamba: —A basi Efeso! A nani mu batu zimbulu ti divula di basi Efeso didi divula dinkebanga nzo yi nzambi yi Alitemisi wunneni ayi tumba kiandi kioki kiba ku diyilu e? **36** Bu didi ti diambu diadi didi di kiedika, buna mboti luba dio sui, lubika vanga diambu mu kambu yindula. **37** Bila batu bobo luneti vava basi yiba bima mu nzo nzambi ko ayi basi finga nzambi eno yinketo ko. **38** Enati Demetiliwusi ayi batu beti sala yandi bawu babeki mutu mambu, ntilibinadu widi wuzibuka ayi mazuzi madi; buna balenda kuawu fundana. **39** Enati mambu mankaka madi yeno ma buela, buna mela talu ku lukutukunu boso buididi Mina. **40** Bila balenda kutufunda banga batu batotudi khindu mu diambu di mambu mavangimini buabu ayi bila kikadi monika kioki tukutikinini, buelatulendi baka diambu di vutula ko enati batuyuvudi. **41** Bu kamana tuba mambu momo; wutulula nkangu.

20 Biyoko bu bimanisa, Polo wutumisa minlonguki, wuba kindisa, wubavana mboti bosi wuyenda ku Maseduani. **2** Wusabuka bizunga bina, wukindisa mikhuikizi mu malongi mawombo, bosi wuyenda ku Ngelese. **3** Zingonda zitatu kakadila kuna. Thangu Polo kabaka lukanu lu kuendila ku Sili mu masuwa, Bayuda banyendila manenga, diawu kabakila lukanu luvutukila mu nzila yi Maseduani. **4** Batu baba bayenda yandi nzila yimosi: Sopatele muisi Belemuana Pilusi, Asitaleke ayi Sekundusi basi Tesalonika, Ngayusi muisi Delebe; Timote, Titsike ayi Tolofime basi Azi. **5** Bawu batuama ku ntuala, batuvingidila ku Tolowasi.

6 Nyengo wu mampa momo ka mafunanga ko bu
wuvioka, tukuma mu masuwaku Filipi. Bilumbu bitanu
tusabukila nlangu bosi tuyiza babata ku Tolowasi;
bilumbu bisambanu tuzingila kuna. 7 Mu lumbu
kitheti kilanda lumbu ki saba, tukutakana mu diambu
di bukunamapha. Polo wulonga batu bobo bakutakana
vana. Sumbu kaba mayindu ma kuenda mu lumbu
kilanda, diawu kalongila nate mu midi miphipa. 8
Minda miwombo miba muna vinga kioki tukutikinina
kuna banga. 9 Ditoko dimosi, dizina diandi Ewutiku
wukadila va nela, sumbu Polo kalongila ngolo, meso
ma tulu mambuila, wusangumuka bua ku ntototona ku
yilu banga kintatu. Mu thangu bannanguna, bammona
wufua. 10 Polo bu kakuluka, wufukama, wunsimba
mu mioko miandi; wutuba: —Bikanu kueno mona
boma, widi kuandi moyo! 11 Wukuma diaka ku yilu
banga; wubukuna dipha wudia. Wubuela longadiaka
nate mu nsuka, bosi, wuyenda. 12 Banata muana
ditoko wumoyo ayi bawu boso bakindusu buwombo.
13 Beto bu tutuama ku ntuala, tukuma mu masuwa
momo matunata ku Asosi; kuna tufueti vitudila Polo,
buawu bobo bubela luzolo luandi. Bila wubaka lukanu
lukuendila kuna dimalu. 14 Bu kayiza kutubata,
bosi tukuma mu masuwa, tuyenda ku Mitilene. 15
Mu lumbu kilanda tubotuka kuna, tuyenda tula ku
ndambu Kio. Mu lumbu kinzole, tutula ku Samosi.
Lumbu kimvimba ki buela vioka bosi tutula ku Milete.
16 Bila Polo wumanga kuandi telama ku Efeso mu
diambu wumanga viokisa thangu ku Azi; bila wuzola
tula ku Yelusalemi enati baka bubela mu lumbu ki
nyengo wu Pantekoti. 17 Buna tutula ku Milete, Polo
wufidisa thumu kuidi bakulutu ba dibundu di Efeso
muingi biza ndengana. 18 Buna batula, ku kaba, wuba
kamba: —Beno luzebi mboti buevi ndivuandidi yeno
tona lumbu kitheti kiokinditula ku Azi. 19 Ndisadidi
Pfumu mu kukikulula buwombo, mu matsuela mu
meso ayi mu zithotolo ziozi ndimona kuidi Bayuda
bu baba ku ndekilanga mintambu. 20 Muaki beno
luzebi ti ndisia ku lusuekila ko mambu momo madi
mfunu kuidi beno. Ndilulonga va nyalu-nguba ayi
mu zinzo zieno. 21 Ndikamba kadika thangu Bayuda
ayi basi Ngelese ti babalula mavanga ayi bawilukila
Yesu, Pfumu eto. 22 Buabu ndiedi ku Yelusalemi.
Buawu bobo bulembo thuminapheve Yinlongo, vayi
ndisi zaba ko mambu mbi ndikuenda buani kuna. 23
Vayi nzebi ti pheve Yinlongo yiba ku ndubulanga
mu kadikadivula ti nloko ayi ziphasi bikuphingila. 24
Vayi minu ndembo moni luzingu luama luidi kima
kiphamba. Vayi ndilembo tombi mu tula ku tsuka
yi thinu yi ndilembo zawula ayi manisa kisalu kioki
Pfumu kaphana kioki kisamuna Nsamu Wumboti wu
nlemvo wu Nzambi. 25 Buabu nzebi bumboti ti lulendi
buela kumbona ko beno boso bobondilongidi Nsamu
wumboti wu Kipfumu ki Nzambi. 26 Diawu ndilu
kambidi buabu ti: kadi bila ndisi ko mu menga ma
batu boso. 27 Bila ndisi manga ku lukamba ko makani
moso ma Nzambi. 28 Lukikeba bumboti ayi lukeba
bumboti nkangu wu mamemi moso momopheve
Yinlongo kalubiekila minsungi. Lukebanga bumboti
Dibundu di Nzambidiodi kakudila mu menga mandi.
29 Nzebi kuama ti minu kuenda, memvu ma tsisi
mela kota va khatitsik'eno, malendi mona ko nkangu
kiadi. 30 Batu bankaka bela totukila mu beno, bela
telama mu longa mambu ma luvunu mu diambu di
tuta minlonguki kuidi bawu. 31 Diawu luzibula meso!
Lutebuka moyo ti, mu mimvu mintatu, builu ayi
muini, ndibedi lubulanga kadika mutu ayi matsuela
mama mu meso. 32 Buabu ndieka lutambika mu
mioko mi Nzambi ayi mu mambu mandi manlemvo
andi, mawu mabeki lulendo lu kulukindisila ayi lu
kuluvanina kiuka va kimosi ayi banlongo boso. 33
Ndisia tomba phalata ko, nolo, voti minledi mi mutu
ko. 34 Beno veka luzebi ti mioko miama misala kisalu
mu diambundibaka bima biobi ndiba tsatu ayi biobi
bi bobo baba yama. 35 Ndilumonisa mu mambu
moso, mu salanga phila yoyi; buawu tufueti sadisila
batu balebakana ayi buawu tulenda tebukila mambu
matuba Pfumu Yesu ti: “Khini yidi mu vana yiviokidi
yoyi yidi mu tambula!” 36 Polo bu kamanisa yoluka,
wufukama va kimosi ayi bawu boso ayi wusambila.
37 Baboso badila, bosi bambumbakana bu bamfifa
besi. 38 Bamona kiadi kiwombo bu bawa ti balendi
buela kummona ko. Bosi bayenda kumvekisa nate ku
masuwa.

21 Buna tusia vambana yawu, tuyenda nate ku
sanga ki Kosi. Mu lumbu kilanda bosi tuyenda
ku Lodi bosi tutula ku Patala. 2 Bu tubuana masuwa
maba mvioka ku Fenisi, tukota mu masuwa beni ayi
tuyenda. 3 Bu tufikama ku sanga ki Sipeli kioki tubika
ku koko ku lumoso, beto tuviokila ku ndambu Sili,
bosi tutula ku disimu di Tile. Kuawu kufueti kulululu
bima biba mu masuwa. 4 Tubata minlonguki ayi
tsambudi di bilumbu tuvuandila yawu. Balubula Polo
mu lutumunu lu pheve Yinlongo mu bika kuenda ku

Yelusalemi. 5 Bilumbu bieto bu bimanisa, tuyenda
ayi tutatamana nzietolo eto. Minlonguki mioso ayi
baketo bawu ayi bana bawu bayenda tuvekisa nate
kuna difula di divula. Bu tutula ku dibongo tufukama
ayi tusambila. 6 Bu tumana bumbakala beto yi beto,
tukota mu masuwa bosi bawu bavutuka mu zinzo
ziawu. 7 Bu tumanisa nzietolo eto mu maza, botuka ku
Tile nate ku Pitolemayisi. Kuawu tuvanina bakhomba
mboti. Lumbu kimvimba tukadila yawu. 8 Mu lumbu
kilanda, tuyenda ku Sezale. Tukota mu nzo Filipi,
nsamuni wu Nsamu Wumboti; wuba wumosi mu
tsambudi di bisadi biobi dibundu disobuladibundu. Ku
nzo'andi tuleka. 9 Bana baya babaketo baba yandi; basi
zaba nitu yi dibakala ko. Dikaba di bikula diba yawu.
10 Bu tuvuanda kuna bilumbu biwombo, buna mbikudi
wumosiwuba ku Yuda dizina diandi Angabusi. 11
Wuyiza kutu bata; Wubonga sentila yoyi Polo kaba
mvuantilanga minledi; wukikanga malu ayi mioko ayi
wutuba: —Pheve Yinlongo kakembi: Buawu buabu
Bayuda bela kangila ku Yelusalemi mutu vuidi sentila
yayi ayi bela kunyekula mu mioko mi Bapakanu. 12
Bu tuwa mambu momo, beto ayi mikhuikizi mi Sezale
tuleba Polo muingi kabika kuenda ku Yelusalemi. 13
Vayi niandi wutuvutudila: —A mbi lulembo vangi bu
lulembo didi ayi bu lulembo mbonisa kiadi mu ntima
e? Bila kuidi minu, ndidi wukubama bika sia ti, mu kota
mu nloko, vayi khubimini mu fua ku Yelusalemi mu
diambu di dizina di Pfumu Yesu! 14 Bu tusia nunga ko
mu balula mabanza mandi, tusia buela kunleba ko ayi
tutuba: —Bika luzolo lu Pfumu luvangama! 15 Bilumbu
bina bu bivioka, tukubika bima bieto ayi tuyenda
ku Yelusalemi. 16 Ndambu minlonguki minkaka mi
Sezali miyenda yeto. Mitunata ku nzo Nasoni muisi
Sipeli; niandi wuba nlonguki wuthama; kuidi niandi
tuvuanda. 17 Bu tutula ku Yelusalemi, bakhomba
zituyakula mu khini. 18 Mu lumbu kilanda Polo
wutunata kuidi Zaki, kuna ku kutakana bakulutuboso
ba dibundu. 19 Buna Polo wuba vana mboti, Polo
wuba kamba diambu dimosi-dimosidiodi Nzambi
kavanga mu niandi kuidi Bapakanu. 20 Bu bawa
mambu moso momo, bakembisa Nzambi bosi bakamba
Polo: —A khomba, ngeyo mueni ti Bayuda bawombo
bawilukidi ayi bawu boso bankinzikanga ngolo Mina
mi Moyize. 21 Muaki bawilu ti ngeyo wulembo longi
Bayuda bobo beti zingila mu mavula ma Bapakanu
ti babika buela tumimina Mina mi Moyize. Ngeyo
wukuba kambanga ti babika buela zengisanga nitu yi
kibakala yi bana bawu babababakala ayi babika buela
tumimina bifu bieto. 22 A buabu mbi tusia e? Bila ma
bawa ti wutudidi kuaku. 23 Diawu tumimina mambu
momo tueka kukamba: babakala baya badi yetovava
bavengi tsila. 24 Wuba bongi, wukivedisa va kimosi ayi
bawu. Ayi wuba futilazimbongo mu diambu bavukusu
dikungulu. Buawu bobo batu boso bakuiza zabila
ti mambu moso bawilu mu diambu diaku madi ma
luvunu bila ngeyoveka weti kinzikanga Mina. 25 Vayi
mu diambu di Bapakanu bawilukila, tubaka lukanu
ayi tuba sonikina nkanda mu kuba kandika ti ba bika
dianga zimbizi ziozi zitambuku makaba kuidi zinzambi
zi bitumba, babika dianga bibulu biobibivondolo mu
kambu totuka menga, babika dianga menga ayi babika
kitsuza. 26 Mu lumbu kilanda, Polo wubonga batu
beni, wukivedisa va kimosiayi bawu; wukota yawu mu
Nzo Nzambi mu diambu di kamba kuidi batu lumbu
kiela manisa tsukudulu ayi lumbu kiela vanu dikaba
di kadika mutu. 27 Buna tsambuadi di bilumbu bieka
nduka duka, Bayuda baba ku Azibayiza bakula Polo
muna Nzo Nzambi, batuma batu batotula khindu mu
nkangu wu atu ayi bankanga. 28 Bayamikina: —A basi
Iseli! Luiza lu tusadisa! Talanu mutu wawu wetalonga
muamo ayi kuidi batu boso mu diambu di vueza
batu beto, Mina mieto ayi buangu kiaki. Tala kutu
wukotisidi basi Ngelese, mu Nzo Nzambi ayi wusumuni
buangu kiaki kinlongo. 29 Batubila bobo mu diambu
bamona Polo, ku divula, va kimosi ayi Tolofime muisi
Efeso. Bawu babanzila ti Polo wunnata ku Nzo Nzambi.
30 Divula dioso diyiza ba ntengu-ntengu ayi batu
bawombo bayiza kutakana kuna mu nsualu. Bakanga
Polo, bankoka nate ku nganda nzo Nzambi ayi bakanga
mielo mi Nzo Nzambi. 31 Bu batomba bu vondila Polo,
tsangu yitula nate kuidi Pfumu masodi ma basi Loma
ti khindu yeka mu Yelusalemi dioso. 32 Muna thangu
yina Pfumu masodi ma basi Loma wubonga masodi
ayi bapfumu ziawu, bayenda nsualu ku buangu ki
kutakana batu. Bu bamona pfumu masodiva kimosi
ayi masodi, balembolo buela beta Polo. 33 Pfumu
masodi wufikama vaba Polo, wunsimba ayi wutuma
masodibakanga polo mu zisieni zizole. Bosi wuyuvula
kani Polo niandi nani ayi diambu mbi kavengi. 34
Vayi va khatitsika batu bobo bakutakana; bankaka
bayamikina diambu dina; bankaka bayamikina diambu
diadi. Sumbu pfumu masodi kasia zaba ko diambu
diodi ditotula khindu bila divula diba dinneni; buna
wutuma banata Polo ku ka ki masodi. 35 Polo bu

katula va kikada, masodi mannanguna mu diambu di nganzi yi batu bobo bakutakana vana. **36** Bila nkangu wu batu wuba kunlandakana wuba yamikina: —Kafua! **37** Mu thangu banzola kotisa Polo ku Ka ki masodi, wukamba pfumu masodi ti: —Ndilenda baka minsua mi kukambila diambu e? Pfumu masodi wuyuvula Polo: —Zebi tuba ki Kingelesi e? **38** Ngeyo wisiko muisi Ezipiti, wowo wutotula khindu mu bilumbu bibedi, wuba kuenda natanga mili ziya zi mimvondi mu dikanga e? **39** Polo wumvutudila: —Nana tata! Minu ndidi Nyuda, ndidi muisi Talise, divula dimosi di mfunu didi mu zunga ki Silisi. Ndemvukila, wuphana minsua miyolukila va ntuala batu. **40** Pfumu masodi wumvana minsua. Polo wutelama va kikada, wumuna koko mu diambu di sima biyoko bosi biyoko bimanisa. Biyoko bioso bu bimanisa, bosi wutona yoluka mu mbembo yi ki Ebelewo:

22 —Zikhomba ayi batata, wanu mambu madi yama ma kulukamba mu kukitabila! **2** Bu bawa wunyoluka mu ki Ebelewo, baboso beka dio sui. **3** Wutatamana kuba kamba: —Minu ndidi Nyuda, minu ndibutukila ku Talise; divula didi mu zunga ki Silisi. Mu divula diadi di Yelusalemi ndiyundukila; Ngamalieli niandi wundonga mina mi Bakulu beto. Bufula buwombo buba yama mu diambu di Nzambi banga bobo beno luididi buabu. **4** Ndiyamisa ayi ndivondisa batu bobo balandakana nzila yayi yi Pfumu. Ndikanga babakala ayi baketo, ndiba kotisa mu nloko. **5** Pfumu yi zinganga Nzambi ayi lukutukunu lu minyadi balenda kuawu telama kimbangi enati mambu ndintuba madi ma kiedika voti ma luvunu. Bila kuidi bawu ndiyenda baka minkanda mu diambu di vana kuidi bakhomba zi Damasi. Buna ndiyenda ku Damasi mu diambu di kanga batu bobo baba kuna banlandakana nzila yi Pfumu ayi kuba nata mu zisieni ku Yelusalemi muingi batambula thumbudulu. **6** Bu ndiba mu nzila ayi buna ndieka fikama ku Damasi, buna midi mieka nduka, ndizimbukila kiezila kimosi kingolo kiba ku diyilu kinzungidila. **7** Nditumbu bua va tsi, ndiwa mbembo yimosi yikhamba: "A Sawuli! A Sawuli, bila mbi wulembo ndiamisinanga e?" **8** Buna ndiyuvula: "A Pfumu, ngeyo widi nani e?" Niandi wuphutudila: "Minu Yesu, muisi Nazaleti diodi weti yamisa". **9** Batu bobo baba yama bamona kiezila beni vayi basia wa ko mbembo. **10** Bosi ndiyuvula: "A Pfumu, mbi mfueti vanga buabu e?" Pfumu wukhamba: "Telama, yenda ku Damasi, kuna maba kamba mambu momo fueti vanga." **11** Kiezila beni kiphonda meso ayi batu bobo baba yama batsimba mu koko ayi bandata nate ku Damasi. **12** Kuna kuba mutu wumosi dizina diandi Ananiasi, niandi wuba mutu wuba kinzikanga Nzambi boso buididi Mina mi Moyize ayi wuba telumunungu kimbangi kimboti kuidi Bayuda boso baba ku Damasi; **13** wuyiza kumbata ayi wukhamba: "Khomb'ama Sawuli, buela moni kuaku!" Muna thangu beni kuandi, meso mama mazibuka ayi ndimmona. **14** Bosi wukhamba: "Nzambi yi bakulu beto niandi wusobula muingi wuzabaluzolo luandi, muingi wumona mutu wusonga ayi wuwa mbembo andi. **15** Ngeyo fueti ba mbangi andi kuidi batu boso muingi wuba kamba mambu moso momo wumueni ayi momo wuwilu. **16** Vayi buabu mbi wukidi vingila e? Telama, yenda botama ayi sambila dizina di Pfumu muingi wuvedoso mu masumu maku." **17** Bu ndivutuka ku Yelusalemi ayi bundiba sambila mu nzo Nzambi, ndimona tsongolo; **18** Pfumu wukhamba: "Yenda kuaku! Botuka nsualu mu Yelusalemi bilabatu balendi kikinina ko kimbangi kiaku mu diambu diama." **19** Minu ndivutula: "A pfumu, bazebi kuawu ti minu ndiba kotisanga batumu nloko ayi minu ndiba betisanga bikoti batu boso bobo baba kuwilukilanga mu zinzo zi zikhutukunu. **20** Bosi mbangi aku Etieni boso baba kumvonda, buna minu ndiba vana. Minu ndikikinina mambu momo mavangama ayi ndisunga minledi mi batu bobo bamvonda." **21** Vayi Pfumu wumvutudila: —Yenda, thama ndieka kufidisa; kuidi makanda ma Bapakanu! **22** Buna banwa nate katuba diambu diodi. Bayamikina mu mbembo yingolo: —Mutu wu phila yoyi fueni botolo va ntoto. Kasi fuana zinga ko! **23** Sumbu bayamikina diaka ngolo, baloza minledi miawu ayi mbungi-mbungi ku yilu. **24** Buna Pfumu masodi wuvana lutumunu mu diambu bakotisa Polo ku khati ka ki masodi ayi bambeta bikoti muingi katuba bila kioki batu baba yamikinina ngolo mu diambu diandi. **25** Mu thangu baba kunkanga minsinga, Polo wuyuvula nkulutu masodiwuba va ndambu yika ba: —A buevi, minsua midi mu betisa muisi Loma mu kambu teka samba e? **26** Komanda ki masodi bu kawa bobo, wuyenda kuidi pfumu'andi ayi wunkamba: —A mambu mbi momo wumvanga e? Keti mutu wawu muisi Loma! **27** Pfumu masodi bu kayiza vana vaba Polo, wunyuvula: —Bika wukhamba, bukiedika widi muisi Loma e? Niandi wumvutudila:

—Nyinga, bobo kuandi! **28** Pfumu masodi wubuela
tuba: —Zimbongo ziwombo ndifuta muingi minu
ndibaka ki muisi Loma. Polo wumvutudila: —Vayi
minu, ki muisi Loma kiama kibutukila! **29** Buna batu
bobo bedi kambeta, banyekula muna thangu beni.
Bosi Pfumu masodi wumona boma bu kazaba ti mutu
wuka kangisa mu zisieni widi muisi Loma. **30** Mu
lumbu kilanda, Pfumu masodi, wuzola zaba bila kioki
Bayudabafundila Polo. Wutuma ti banianguna Polo,
wukutikisa zinganga Nzambi ayi batu bankalanga
mu lukutukunu lu minyadi. Bosi wubonga Polo ayi
wuntedimisa va khatitsik'awu.

23 Polo wusungimina tala batu ba lukutukunu
lu minyadi ayi wuba kamba: —A bakhomba
ziama! Nate lumbu kiaki, mu ntima wukambu bila
ndidiatidi va meso ma Nzambi! **2** Vayi Ananiasi, Pfumu
banganga Nzambi wuvana lutumunu kuidi bobo baba
bafikama ayi Polo mu kumbeta va munu. **3** Vayi Polo
wunkamba: —A ngeyo baka kivindu phembi! Nzambi
wela kubeta! Vuandidi vovo mu diambu wutsambisa
boso buididi Mina. Vayi weti bundulamuina bu weti
tuma ti bambeta! **4** Batu bobo bafikama va bela
Polo bakamba: —A ngeyo, wulembo fingi pfumu
banganga Nzambi e? **5** Polo wuvutula: —A Zikhomba!
Ndisi zaba ko ti niandi pfumu banganga Nzambi, bila
disonama ti: kadi yolukila mambimbi mu diambu di
Pfumu yi dikanda diaku. **6** Bosi Polo bu kazaba ti
ndambu yi batu bankaka mu bawu baba Basaduse
bosi bankaka Bafalisi, buna wuyamikina muna khati
lukutukunu lu minyadi: —A bakhomba, minu ndidi
Mfalisi, muana Mfalisi. Bila ndinsambusulubuabu mu
diambu ndieti tula diana mu mfulukulu yi batu bafua!
7 Bu kamana tuba bobo, ziphaka zingolo zibua va
khatitsika Bafalile ayi Basaduse. Nkangu wuvasuka. **8**
Bila Basaduse bawu beti tuba ti kuisi ko mfulukulu
yi batu bafua ayi kuisi ko kadi zimbasi ayi kuisi
ko ziphevi. Vayi Bafalisi beti wilukila mambu moso
momo. **9** Biyoko biwombo bibua. Minsoniki minkaka
mi Bafalisi mitelama ayi mituba: —Tuisi mona ko kadi
diambu dimosi di mbimbi mu mutu wawu. Bilathangu
zinkaka mbasi voti pheve yi nyolukila e? **10** Ziphaka
bu zisabila ngolo, pfumu masodi wutumisa nkangu
wumasodi mu diambu mabotula Polo va khatitsika
lukutukunu ayi mannata ku ka bila tsisi kamona mu
diambu bobo baba mu lukutukunu bedi vonda Polo.
11 Mu builu bulanda, Pfumu wutelama va ndambu
vaba Polo ayi wunkamba: —Bika wuba bukhafi! Bila
banga bu wuthelimini kimbangi ku Yelusalemi buawu
fueti kuthelimina kimbangi ku Loma. **12** Buisi bu
bukia Bayuda bakutakana; bayendila Polo manenga.
Bavanga tsila ti balendi dia voti nua ko nate bamvonda
Polo. **13** Thalu yi batu banyendila manenga baba
vioka makumaya. **14** Buna bayenda kuidi bapfumu
banganga Nzambi ayi kuidi bakulutu, bakamba: —Beto
tuvengi tsila ti tulendi bimba kadi kima ko nate
tumvonda Polo. **15** Buabu, beno va kimosi ayi batu
ba lukutukunu lu minyadi lulubulapfumu masodi
muingi kalunatina Polo; lusia ti banga beno lueka
buelatala mambu madi mu nitu andi lueka buela
kunsambisa. Buna beto tukubimini mu diamu di
kumvonda tuamina katula kuaku! **16** Vayi muana wu
khomba yi nketo yi Polo wuwa lufiefi lu ntambu beni,
buna wuyenda ayi wukota kuna ka ki masodi, wulubula
Polo. **17** Buna Polo wutumisa nkulutu wumosi wu
masodi, wunkamba: —Nata muana ditoko diodi kuidi
Pfumu masodi bila diambu didi yandi di kunkamba.
18 Nkulutu beni wunnata kuidi pfumu masodi ayi
wunkamba ti: —A mueni, Polo diodio didi mu nloko,
niandi wuthumisini ayi wukhembi ti ndinata ditoko
diadi kuidi ngeyo bila diambu didi yandi dikukamba. **19**
Pfumu masodi wusimba muana ditoko beni mu koko,
wunnata valutengo bosi wunyuvula: —A diambu mbi
tidi kukhamba e? **20** Niandi wumvutudila: —Bayuda
bawizini mu kuleba muingi mbazi wunata Polo va
ntualalukutukunu lu minyadi; banga ti batidi buela
kunsambisa diaka. **21** Vayi ngeyo kadi kuba wila. Bila
viokila makumaya ma batu bela ku nlekila ntambu,
balembo mfiedi. Bavengingi tsila ti balendi dia voti nua
ko nate bamvondidi. Nzebi ti buabu baboso bameni
kubama, balembo vingila tsil'aku. **22** Pfumu masodi
wuvutula muana ditoko, wunkamba: —Kadi kamba
kadi mutu wumosi ti ngeyo wundubudi mu nsamu
wowo. **23** Bosi pfumu masodi wutumisa bakulutu
buadi ba masodi, wuba kamba: —Kubikanu zikhama
zizole zi masodi ayi kubikanu lusambudi lu masodi
mandiatilanga mu ziphunda ayi zikhama zizole zi
masodi mannuaninangamu madionga mu diambu
luenda ku Sezale va thangu yivua yi builu. **24** Kubikanu
phunda mu diambu di Polo muingi katula bumboti
kuidi nyadi Felikisi. **25** Bosi wunsonikina nkanda
wawu: **26** A mueni nyadi Felikisi, tambula mboti yibedi
kuidi minu Klode Lisiasi. **27** Bayuda bakanga mutu
wawu, buna fioti kuandi fisiala nganu bamvonda.

Ndivika totuka va kimosi ayi nkangu wu masodi ayi ndinkula bu ndizaba ti niandi muisi Loma. **28** Bosi bu ndizola zaba bila kioki bamfundila, ndinnata va ntuala lukutukunu luawu lu minyadi. **29** Ndiyiza bakula ti bamfundila mu diambu di mambu matedi Mina miawu; kasi vanga diambu difueti kotila mutu mu nloko ko voti vondolo ko. **30** Vayi bu bandubudi mu diambu di mintambu miomi Bayuda batambidi mutu wawu, diawu mbakidi lukanu lukumfidisila kuidi ngeyo ayi bu khembingimimfundi miandi ti biza kambi bawu veka mambu mibeki mutu wawu. **31** Landila zithumu zi batambula, muna builu masodi mabonga Polo ayimannata ku Antipatalisi. **32** Mu nsuka, masodi mavutuka kuawu ku ka kiawu, mayekula Polo mu mioko mi bobo bannatanga ziphunda. **33** Bu batula ku Sezale, bavana nkanda kuidi nyadi, ayi bammonisa Polo. **34** Nyadi bu kamana tanga nkanda ayi bu kamana yuvula keni Polo muisi zunga mbi ayi bu kazaba ti niandi muisi Silisi, **35** buna wunkamba: —Ndiela kusambisa nate mimfundi miaku miela kuiza! Bosi wuvana lutumunu muingi bantula mu nzo yi Elode.

24 Bilumbu bitanu bu bivioka; Ananiasi, pfumu banganga Nzambi, wutula ku Sezale va kimosi ayi bakulutu ayi phovi yimosi, dizina diandi Telitulusi. Bayenda funda Polo va ntuala nyadi. **2** Bu batumisa Polo. Buna Telitulusi wutona kumfunda bu katuba: —A mueni Felikisi, mu diambu diaku tuididi mu ndembama yingolo ayi diela diaku dimeni vutula mambu mafuana mu tsi eto. **3** Mu zithangu zioso ayi mu bibuangu bioso tueti makikinina ayi tueti kuvutudila matondo. **4** Vayi mu kambu ku simbidila buwombo, ndiku leba mu diambu di mamboti maku mu kutuwila mu mambu makhufi madi yeto. **5** Tumueni ti mutu wawu nyandi tho yi mambu mambimbi. Niandi weti totula zikhindu muidi Bayuda boso badi mu nza yimvimba. Niandi ntuadisi wu kimvuka kintedolongo ki basi Nazaleti **6** ayi wutomba busumunina Nzo Nzambi. Diawu tunkangila. [Tuzola kunsambisa boso buididi Mina mieto **7** vayi Lisiasi, Pfumu masodi, niandi wuyiza kunziona mu kingolo mu mioko mieto. **8** Ayi wuvana lutumu ti mimfundi miza kuidi ngeyo.] Mawu bakula kuaku ngeyo veka bu wunkuiza nsambisa kiedika ki mambu momo tunfundidi. **9** Bayuda bakikinina mambu momo ayi batuba ti buawu bobo bubela mambu beni. **10** Nyadi bu kavana Polo minsua mi yolukila, buna Polo wutuba: —A mueni, nzebi ti mimvu miwombo wididi zuzi mu tsi yayi, diawu mu bukhafi boso ndieka samba va ntual'aku. **11** Ngeyo veka wulenda kuaku bakula ti kadi dikumi ayi bilumbu biodi biviokidi ko tona ndikibela ku Yelusalemi mu sambila. **12** Mimfundi miama misia kumbata ko kani mu Nzo Nzambi, kani mu zinzozi lukutukunu, kani mu divula kani ndilembo findana ziphaka ayi mutu voti ndilembo tonisa khindu mu batu. **13** Batu baba bamfundidi, balendi nunga ko mu sudikisa bumboti mambumoso momo bamfundidi buabu. **14** Vayi diambu dimosi diodi ndinkikinina diawu diadi: minu ndieti sadila Nzambi yi bakulu beto boso buididi "Nzila" yoyi balembo tubila ti "dikabu di bavasuka." Ndieti wilukila mambu moso momo masonama mu Mina mi Moyize ayi mu Minkanda mi mimbikudi. **15** Ndintulanga diana diama mu Nzambi banga diodi didi mu bawu vekati batu basonga ayi batu bambimbi bela fuluka. **16** Mu diambu diodi, minu mamvana ndieti nuana mu ba mayindu mamboti ma ntima makambulu tsembolo va meso ma Nzambi ayi va meso ma batu. **17** Mimvu miwombo bu miviokidi bosi ndivutukidi ku tsi ama mu kuiza vanalusadusu kuidi minsukami ayi mu tambika makaba kuidi Nzambi. **18** Mu diambu diodi, bayiza kumbata buna mbeni kukivedisa mu nzo Nzambi mu kambu kutikisa batu ayi mu kambu divunzi. **19** Muaki Bayuda bankaka baba ku Azi nganu bawu bafueti ba va ntual'aku mu kumfunda enati diambu bambeki. **20** Voti bika batu baba badi vava batuba diambu mbi di mbimbi bamona mu thangu ndiba samba va ntuala lukutukunu lu minyadi; **21** botula kaka mambu momo ndituba bu ndiba va khatitsik'awu ti: "Ndieka nsambusu buabu kuidi beno mu diambu di mfulukulu yi bafua". **22** Sumbu Felikisi kazaba bumboti mambu matedi nzila, yi Pfumu buna wuba vutula ayi wuba kamba ti: —Thangu Lisiasi, pfumu masodi, kela kuiza buna bosi ndiela tala mambu meno. **23** Wuvana lutumunu kuidi nkulutu masodi muingi batula Polo mu nloko vayi bamvanandambu kiphuanza ayi babika kandika badiandi mu kunsadisa. **24** Ndambu yi bilumbu bu bivioka, Felikisi wuyiza ayi nketo'andi Dilusiye. Dilusiye wuba Nyuda. Buna Felikisi Wutumisa Polo ayi wu nwa mu diambu di minu mu Klisto Yesu. **25** Vayi Polo bu kaba bakamba mambu madi mu busonga, mu kukikeba bumboti ayi mu mambu matedi tsambusulu; Felikisi weka mona boma buna wunkamba: —Buabu, lenda kuaku kuenda, ndiela ku tedisa bu ndiela baka diluaku dimboti. **26**

Bosi wusia diana ti Polo weka mfuta zimbongo; diawu kaba ku ntedisilanga mu solula yandi mu zikhumbu ziwombo. **27** Mimvu miodi bu miviokika; Felikisi bamvinginini kuidi Polikiusi Fesitusi. Mu diambu di monisa Bayuda khini, Felikisi wubika Polo mu nloko.

25 Fesitusi bu kakota mu zunga, bilumbu bitatu kaviokisa ku Yelusalemi bu kaba ku Sezale. **2** Bapfumu banganga Nzambi ayi bapfumu bankaka zi Bayuda bayenda kumbata mu diambu di funda Polo. **3** Baleba Fesitusi mu diambu katumisa Polo ku Yelusalemi muingi banlekila mintambu mu nzila mu diambu bamvonda. **4** Vayi Fesitusi wuvutula: —Polo widi mu nloko ku Sezale bosi minu veka fioti fisiedi buna ndieka mvutuka kuna, **5** buna diawu batu badi minsua mu beno bika benda yama. Enati diambu di mbimbi didi mu mutu beni, buna bika bamfunda! **6** Bu kaviokisa nana voti dikumi di bilumbu kuidi bawu, wuyenda ku Sezale. Bosi mu lumbu kilanda, wuvuanda ku tilibinadu. Wuvana lutumu ti banata Polo. **7** Polo bu katumbu tula, Bayuda baba ku Yelusalemi bamana kunzungidila ayi bamfunda mu mambu mawombo ayi ma tsisi; momo bawu veka bankambu baka busudikisila. **8** Polo wukivovila nkanu bu katuba: —Ndisi vanga kadi diambu dimbimbi ko, ndisi vanga kadi diambu di mbimbi mu diambu di Mina mi Bayuda ko voti mu diambu di Nzo Nzambi ko voti mu diambu di ntinu Sezali ko! **9** Fesitusi bu kazola monisa Bayuda khini, wuyuvula Polo ti: —Tidi kuenda ku Yelusalemi mu kuenda sambi va ntual'ama mu diambu di mambu mama e? **10** Polo wuvutula: —Minu ndidi va ntuala ntiliminadu Sezali, ayi vawu mfueti sambusulu. Ndisi vanga diambu di mbimbi kuidi Bayuda ko; ngeyo veka zebi buawu bumboti. **11** Enati diambu di mbimbi ndivengi voti diambu ndivengi diodi ndilenda bakila thumbudulu yi lufua, buna ndikadi manga fua. Vayi enati mambu moso momo bamfundidi masi makiedika ko, buna kuisi ko mutu wulenda kundiekula mu mioko miawu. Diawu thidi kuenda sambi va ntuala Sezali. **12** Fesitusi bu kamana wizana ayi batu ba lukutukunu lu minyadi wuvutula ti: —Bu tidi kuenda kuidi Sezali, buna weka kuenda kuidi Sezali. **13** Ndambu bilumbu bu bivioka, ntinu Angilipa va kimosi ayi Belenisi bayiza ku Sezale mu kuiza vani Fesitusi mbote. **14** Bilumbu biwombo bakadila kuna. Fesitusi wubaka diluaku di sudikisila mambu ma Polo kuidi ntinu: —Mutu wumosi widi mu nloko, babika kuidi Felikisi. **15** Bu ndibedi ku Yelusalemi, bapfumu banganga Nzambi ayi bapfumu bankaka zi Bayuda bayiza kumfunda. Zilomba ti ndinzengila nkanu **16** Vayi ndiba vutudila ti mu kikhulu ki basi Loma ti mutu kalendi zengolo nkanu ko enati kasi samba va ntuala mimfundi miandi ko; ayi kafueti tuama baka diluaku di kukitabila mu diambu di mambu momo bamfundidi. **17** Buna bayiza vava, mu kambu viokisa thangu. Mu lumbu kilanda, ndivuanda ku ntiliminadu, buna nditumba batu batuala mutu beni. **18** Mimfundi bu mitelama, misia kumfundila mu diambu dimosi ko mu mambu mamo momo ndiyindula. **19** Vayi mambu ma dibundu diawu kuandi bamfundila ayi mambu beni madi mu mutu wumosi beta tedila Yesu, mutu wowo wufua vayi Polo keti tuba ti mutu widi moyo! **20** Bu ndikambu zaba mambu mavanga mu diambu di mambu momo, bunandiyuvula mutu beni keni tidi kuenda ku Yelusalemi mu diambu di sambusu mu mambu momo. **21** Vayi Polo wulomba mu kuenda sambi va ntuala ntinu wu Loma. Diawu ndivanina lutumu ti bantula mu nloko nate ndiela kumfidisa kuidi Sezali. **22** Angilipa wukamba Fesitusi: —Minu mamvama thidi wa mutu beni. Fesitusi wumvutudila: —Wela kunwa mbazi. **23** Mu lumbu kilanda, Angilipa ayi Belinisi, mu nzitusu wunnenibayizila, bakota muna vinga kieti sambusulu mambu, va kimosi ayi bapfumu zi masodi ayi batu ba luvalu ba divula. Mu lutumunu lu Fesitusi, banata Polo. **24** Bosi Fesitusi wutuba: —A ntinu Angilipa ayi beno boso luidi vava mu lumbu kiaki va kimosi ayi beto, lulembo moni mutu wawu widi va ntual'eno, niandi bayiza nkangu woso wu Bayuda wuyiza funda kuidi minu; buba ku Yelusalemi voti vava, baba yamikinanga ti fueni vondo. **25** Vayi minu, ndimona ti, kasia vanga diambu di kafueti vondoloko. Vayi niandi veka mutu wawu wulomba mu kuenda kuidi ntinu wu Loma, diawu ndieka kumfidisila ku Loma. **26** Vayi kadi diambu ndikadi mona disonikina ntinu mu diambu diandi. Diawu ndinnatini va ntual'eno ayi ndutu va ntual'aku, ngeyo ntinu Angilipa mu diambu ndibaka diambu disonika bu kameni sambusu. **27** Bila ndimmona ti disi diambu dimboti ko mu fidisa muisi nloko mu kambu zabikisa mambu momo bamfundidi.

26 Bosi Angilipa wukamba Polo: —Beki minsua mu kukivovila. Bosi Polo wunonuna koko kuandi ayi wukivavila: **2** —A mueni ntinu Angilipa, khini

ndimmona buabu bu wupheni minsua mu samba va ntual'aku mu mambu moso momo Bayuda bamfundidi, **3** bila ngeyo zebi bumboti bifu biawu ayi ziphaka ziawu. Lemvuka mueni, kanga ntima mu kungua bu ndieka ntuba. **4** Bayuda boso bazebi buevi bubela nzingulu ama tona mu kimuana kiama ayi buevi ndizingila tona vana thonono va khatitsika tsi ama ayi ku Yelusalemi. **5** Bawu banzebi tona thama ayi enati batidi, balenda telama kimbangi ti minu ndizingila banga Mfalisi, boso buididi dikabu dieti landakana bumboti minsiku mi kinzambi kieto. **6** Vayi buabu ndilembo sambi mu diambu di diana diama didi mu tsilayoyi Nzambi kavana bakulu beto. **7** Dikumi ayi makanda meto muadi meti tula diana mu mona ndungusulu yi tsila yoyi; bu beti sadila Nzambi mu kambu vongabuilu ayi muini. A ntinu, mu diambu di diana diodi Bayuda bamfundidi! **8** Vayi bila mbi lunkambu wilukila ti Nzambi wumfulukisanga batu bafua e? **9** Mu diambu diama, ndiyindula mu vanga mamo mafueni mu diambu di kakidila dizina di Yesu, muisi Nazaleti. **10** Buawu bobo ndivanga mu Yelusalemi. Banlongo bawombo ndikotisa mu nloko bu ndibaka lutumunu kuidi bapfumu banganga Nzambi. Bosi mu thangu baba mvondo, ndikikinina ti bafua. **11** Zikhumbu ziwombo ndiba vana thumbudulu mu zinzo zi zikhutukunumu kuba kuika bafinga Yesu. Zinganzi bu ziviokila ngolo, mu diambu diawu, ndiba yamisa nate mu mavula manzenza. **12** Bu ndiba kuenda ku Damasi mu diambu diodi mu lulendo ayi mu minsua miomi nditambula kuidi bapfumu zi zinganga Nzambi. **13** A ntinu, mu nzila mu thangu midi, ndimona kiezila kingolo biba ku diyilu kilezama viokila kiezila ki thangu, kinzungidila minu ayi batu bobo baba yama mu nzila. **14** Beto boso tubua va tsi, ndiwa mbembo yiba kukhamba mambu mu ki Ebelewo: “A Sawuli! A Sawuli! Bila mbi wulembo ndiamisinanga e? A keti wulembo kilueki ngeyo veka bu wulembo diatilanga ba e?” **15** Buna ndinyuvula: “A Pfumu, ngeyo widi nani e?” Bosi Pfumu wutuba: “Minu Yesu diodi weti yamisanga. **16** Vayi vumbuka, ayi telama, bila ndimonikini muingi wuba kisadi kiama ayi mbangi mu diambu di mambu mama mueni ayi mu diambu di mambu momo ndiela kumonisa. **17** Minu ndiela kukula va khatitsika batu baku ayi kuidi Bapakanu; kuidi bawu ndiela kufidisa **18** muingi wuba zibula meso mawu; babotuka mu tombi mu kuiza ku kiezila; babotuka mu mioko mi Satana mu kuiza kuidi Nzambi muingi batambula ndemvokolo mu masumu mawu ayi batambula kiuka va kimosi ayi bobo bavedusu mu minu kiawu mu minu.” **19** A ntinu Angilipa, ndisia manga ko tumukina tsongolo yoyo yiba ku Diyilu. **20** Vayi ndituama samunina theti batu bobo badi ku Damasi, ayi bobobadi ku Yelusalemi ayi mu zunga kioso ki Yuda, ayi kuidi Bapakanu muingi babalula mavanga mawu; ayi babaluka kuidi Nzambi mu vanga mavanga mammonisa ti bukiedika babaludi mavanga. **21** Mu bila kioki Bayuda balembo tombi kuphonda bu bakhanga muna Nzo Nzambi. **22** Vayi bu nditambula lusadusu lu Nzambi, diawu ndikidi zingila nate lumbu kiaki, mu telama kimbangi kuidi batu ba luvalu ayi batu baphamba. Ndilonga kaka mambu momo mayolukila mimbikudi ayi Moyize ti mafueti vangama. **23** Klisto kafueti mona ziphasi ayi bu kela ba mutu wutheti mu fuluka mu bafua, buna kafueti samuna kiezila kuidi Bayuda ayi kuidi Bapakanu. **24** Polo bu kaba samba, mu diambu di kukivavila; Fesitusi wutuba mu mbembo yingolo: —A Polo, lawukidi! Diela diaku diwombo diawu dilawukisidi! **25** Vayi Polo wuvutula: —A mueni Fesitusi, ndisi dilawu ko. Mambu ma ndintuba madi makiedika ayi ma mfunu **26** bila Ntinu zebi mambu beni. Ndilembo tubi mu bukhafi va ntual'andibila nzebi kuama ti zebi mamoso mama bila masi vangimina mu nsueki ko! **27** A Ntinu Angilipa, weta wilukila mimbikudi e? Nzebi ti weta wilukila! **28** Angilipa wukamba Polo: —Mu thangu yikhufi tidi kukhitula nkua Klisto. **29** Polo wumvutudila: —Buba mu thangu yikhufi voti mu thangu yimula, ndinlomba kuidi Nzambi, bika sia ti ngeyo kaka vayi baboso balembo ngui buabu, luba banga minu, botula kaka zisieni ziazi. **30** Bosi Ntinu, wutelama va kimosi ayi nyadi, Belinisi ayi batu boso bavuanda yawu. **31** Bu batotuka, batubasana bawu na bawu: —Mutu wawu kasi vanga diambu di kafueti vondolo ko voti di kafueti kangulu mu zisieni ko. **32** Buna Angilipa wukamba Fesitusi: —Mutu wawu fueni yekolo enati kasi lomba kuenda sambi va ntuala Sezali ko.

27 Bu dizengo ti tufueti kuendila mu masuwa ku Itali, buna bayekula Polo ayi basi nloko bankaka mu mioko mi nkulutu wumosi wu masodi dizina diandi Yuliusi, wuba mu dikabu di masodi ma ntinu. **2** Tukota mu masuwa mamosi ma Adilamite; mafueti kuenda mu bisalu bidi muyendila tsi Azi ayi tuyenda kueto. Alisitalike, muisi Maseduani divula

diba mu Tesalonika, wuyenda yeto. 3 Mu lumbu kilanda, tutula ku Sidoni. Yuliusi wuvangila Polo mamboti; wumvana misua mu kuenda kuidi bakundi bandi muingi bamvana lusadusu. 4 Bu tubotuka kuna, tuyenda muyendila Sipeli mu diambu di tina phemo yingolo yiba kutuvutulanga ku mbusa. 5 Bu tumana sabuka mbu; muyendila Silisi ayi Pamfili, tutula ku Mila mu zunga ki Lisi. 6 Kuna nkulutu wu masodi kamonina masuwa ma Alekisandiya maba kuendaku Itali, muawu katukotisa. 7 Masuwa maba ndiata malembe mu bilumbu biwombo ayi mu phasitutudila ku Kinide. Vayi phemo yitumonisa phasi mu diata; diawu tuyenda muyendila Kelete kitalana ayi Salimone. 8 Bu tukisabukila mu phasi, tutula ku buangu kimosi bantedilanga “Bisabu bimboti” ku ndambu kuba divula di Laze. 9 Thangu yiwombo bu yikiviokila ayi sumbu tsisi yitona monika mu diatila mu masuwa bila thangu yi fuila nzala mu diambu di lusambulu bu yikiviokila; diawu Polo kaba lubudila ti: 10 —A bakhomba, ndimona ti nzietolo mu masuwa yeka ba yi tsisi, ayi bima biwombo biela bungana; bika sia ti mu mimfuna kaka ayi masuwa vayi ayi mu luzingu lueto veka. 11 Vayi nkulutu wu masodi wuluta wilukila mambu ma mutu wunata masuwaayi ma mutu wowo wuvua mawu, bika mambu momo matuba Polo. 12 Ayi sumbu sabu beni kisi ba kimboti ko, mu viokisila tsungi yi kiozi kingolo, buna batu bawombo baba muna masuwa baba mayindu mu botuka kuna mu diambu di enati baka bubela mu tula ku Fenisi, sabu kidi ku Kelete mu diambu di viokisila tsungi yi kiozi kingolo. Sabu beni kitalani ayi Sude-wesite ayi Node-weste. 13 Sumbu phemo yitotukila ku Sude, yivevumuka mu malembi, buna batu baba mu masuwa babanzila ti balenda vanga mambu momo bakana, buna batapula sengo kieti tedimisa masuwa, bayenda muyendila Kelete. 14 Vayi vuanda fioti, vuka kitedolongo “phemo yi Awulosilidoni” yitotuka ku sanga. 15 Masuwa manatu kuidi phemo, masia nunga phemo ko, buna tutumbu bika tunatu, ayi tuvevumunu. 16 Tuvioka nsualu muyendila sanga kimosi kifioti, beti tedila Kloda. Phasi tumona mu ludika, bumboti nlungu wu masuwa. 17 Buna bamana tuta nlungu wu masuwa babonga minsinga minneni mibakangila nlungu mu masuwa. Bu bamona tsisi yi kandana mu nzielo yi Silite, diawu bakulula zivuali zi masuwa. Buawu bobo masuwa mavevumununu. 18 Sumbu tubetolo ngolo khuba kuidi vuka, mu lumbu kilandabaloza ndambu yi mimfuna. 19 Mu lumbu kintatu baloza bisadulu bi masuwa. 20 Ayi sumbu tusia mona ko thangu voti zimbuetete ko mu bilumbu biwombo ayi vuka kingolo bu kituyamisa, buna tutumbu sakula diana di buela vuka. 21 Bilumbu biwombo bu bivioka mu kambu buela dia, Polo wutelama va khatitsik'awu ayi wutuba: —A beno bakhomba, nganu lunguila mu kambu botuka ku Kelete ayi nganu tusia mona ko mabienga mama ayi nganu bima bioso bisi bungana ko. 22 Vayi ndikululeba buabu mu diambu di ba bukhafi bila kadi mutu wumosi mu beno lulendi fua ko vayi masuwa mawu kaka mambungana. 23 Bila va bedingi va builu mbasi Nzambi, yoyi yiphuidi ayi ndietisadila, wiza kumbonikina 24 ayi wukhembi: “A Polo kadi mona boma bila fueti kaka samba va ntuala Sezali ayi tala Nzambi wuveni batu boso badi yaku mu masuwa.” 25 Diawu bakhomba, bika luba bukhafi bila ndinwilukila Nzambi ayi nzebi ti mafueti vangama boso bu kakhambidi. 26 Vayi tufueti kangama va sanga kimosi! 27 Buna mu builu bu lumbu ki kumi kinya, sumbu tuba vevumunu kuidivuka mbu wu Andiliyatiki, batu baba salanga mu masuwa babanzila ti bafikimini ayi disimu dimosi. 28 Bu batibula sengo mu diambu di tala thipula yi nlangu, buna bamona makumatatu ayi tsambuadi di zimetele. Buela diata fioti babuela tibula sengu bamona yeka makumuadi ayi nana di zimetele. 29 Bu bamona boma tala tuedi kangama mu matadi, batumbu tibulabisengo biya biobi bieti telimisa masuwa ayi bazola ti buisi buvika kia. 30 Sumbu batu bobo beti sadila mu masuwa baba mayindu ma tina mu masuwa; diawu bakuludila nlungu wu masuwa mu mbu mu vunikisa kuenda tibula bisengo biobi bieti tedimisa masuwa ku ntuala. 31 Vayi Polo wukamba nkulutu wu masodi ayi masodi: —Enati batu bobo bakadi vuanda mu masuwa, buna lulendi vuka ko! 32 Buna masodi matabula minsinga mi buatu bosi badodula buawu mu mbu. 33 Bu bavingila buisi bukia Polo wuleba batu boso badia, wuba kamba: —Tona lutona vingila, kiawu kiaki lumbu ki kumi kinya lueka mu kambu dia. 34 Vayi ndikululomba ludia bila bidia mfunu bidi mu diambu di vukisa zinitu zieno. Bikanu mona boma bila kadi mutu wumosi buna luidimakazimbisa lusuki lumosi lu ntu'andi. 35 Buna kamana tuba bobo, wubonga dipha; wuvutudila Nzambi matondo va meso ma bawu boso; wubukuna diawu ayi wutona dia. 36

Buna bukhafi buvutuka mu bawu boso, mamvawu batona dia. **37** Tuba nduka-nduka zinkama zizole ayi lusambuadi lu batu ayi batu basambanu muna masuwa. **38** Buna bamana yukuta, batatamana loza mu nbu ndambu yi bidia bi ble bisiala. **39** Buisi bu bukia, basia bakula ko kuevi kuidi disimu; vayi bamona vama vaba nlangu ayi nzielo. Baba mayindu mu nata vana masuwa. **40** Banianguna minsinga mi bisengo bieta tedimisa masuwa, balozamiawu mu nbu. Bosi banianguna minsinga mi bisengo bieta diatisa masuwa, bakumisa kapu ku ntuala masuwa muingi masuwa menda ku disimu. **41** Vayi masuwa bu mabumina nzielo yidi va khati mbu, buna makandana. Ntu wu masuwa wukuikama muna nzielo vayi kimbusa kieka nikunu kuidi vuka ki phemo; mbadi kitona zengana. **42** Masodi maba lukanu luvonda batu bobo ba nloko muingi wumosi kabika siuka ayi tina. **43** Vayi pfumu masodi wuzola vukisa Polo, wuba kandika mu bika dukisa lukanu luawu. Wuvana lutumunu kuidi batu bobo bazaba siuka bafudama batheti mu nlangu muingi benda ku disimu; **44** bosi kuidi bobo bankaka, basimbidila bitini bi mabaya votibitsiadisila bi masuwa. Buawu bobo batu boso batudila banvimba ku disimu.

28 Buna tumana vuka, batu batukamba ti dizina di sanga beni Maliti. **2** Basi sanga beni batuyakula bumboti, batulungila mbazu yinnenivana disimu dinbu muingi tuyotila mu diambu di kiozi bila mvula kunoka. **3** Mu thangu Polo kaba tota zikhuni zitula ku mbazu; kusa kimosi kiba mu zikhuni kitotuka mu diambu di ndukutila yi mbazu, kinama mu koko kuandi. **4** Basi sanga bu bamona ti nioka yinemi mu koko kuandi, bakambasana: —A beno makiedika ti mutu wawu mvondi, bila, ka diambu ko vukidimu mbu vayi busonga bu Nzambi bumengi ti kaba moyo! **5** Vayi Polo wunikuna koko, nioka yibua ku mbazu, kadi buasa kasia mona ko. **6** Batu boso baba mvingila muingi bamona ti kani maka vimba voti makatumbu bua ayi fua. Vayi bu bavingidila ngolo ayi bu bamona ti kadidiambu dimosi kasia mona ko; babalula mayindu ayi batuba: —A beno, nzambi yoyo! **7** Vana muenda disimu diodi tutapukila, vaba tini ki ntoto kiba ki Publiwusi, niandi wuba pfumu vana sanga. Wutuyakula bumboti, bilumbu bitatu katuvanina nleko. **8** Dise di Publiwusi wuba wulambalala va mbuka bila zinzangala ayi vumu vioka kaba mbela. Polo bu kayenda kuntala, wunsambidila, wuntetika mioko ayi wumbelusa. **9** Bosi batu bankaka baba mbela vana sanga bayiza kuidi Polo, bamana beluka. **10** Buna bamona bobo, batukinzika ayi batuniemisa. Thangu eto yikuendila bu yifuana, batuvana bima bioso biobi tuba nfunu. **11** Zingondi zitatu tuvuandila vana; bosi tukuma mu masuwa mamosi ma Alekisandiya, ma baba ntedilanga “Bitsimba”. Masuwa beni maviokisa sivu va sanga ki Malite. **12** Tuyenga tula ku Silakuze; bilumbu bitatu tukadila kuna. **13** Tusia nanguka kuna, tulandakana muyenda nlangu bosi tutula ku Legio. Lumbu kimosi bu kivioka, mpemo wuba ku Sude wutona vevumuka. Bilumbu biodi tudiatila bosi tutula ku Puzole. **14** Kuawu tumona bakhomba zituleba mu diambu tukala yawu tsambudi bilumbu. Bosi tuyenda ku Loma. **15** Zikhomba ku Loma bu ziwa zitsangu zieto, bayiza tudengana kuna “zandu di Apiusi” ayi vana “zinzo zitatu”. Polo bu kabamona, wuvutula matondo kuidi Nzambi; bosi wubaka kibakala. **16** Buna tutula ku Loma, bavana Polo minsua mu vuanda mu nzo yi niandi veka vayi disodi dimosi diba kunsunganga. **17** Bilumbu bitatu bu bivioka, Polo wutumisa bapfumu zi Bayuda babaku Loma. Bu bakutakana, wuba kamba: —A bakhomba ziama, kadi mbimbi ndisia vangila ko basi dikanda dieto ayi bifu bi bakulu beto vayi bakhanga ku Yelusalemi ayi bandiekula mu mioko mi basi Loma. **18** Basi Loma batsambisa, badi kandiekula kuama bila basia mona ko diambu diodi mfueti vondolo. **19** Vayi Bayuda bamanga, diawu ndilombila minsua mu kuiza sambi va meso ma Sezali. Vayi ndisi ko mayindu ma funda basi dikanda diama. **20** Kiawu kioki bila ndilutumisini muingi tumonana ayi tusolula yeno. Bila mu diambu di diana diama mu Iseli diawu bakhangidi zisieni ziazi. **21** Bayuda bamvutudila: —Kadi diambu dimosi beto tusi kuwila ko! Bila kadi minkanda miba ku Yuda tusi mona ko kuidi bakhomba bayiza kuaku. **22** Vayi wutukambi mambu moso momo wulembo yindula, bila tuzebi ti mu bibuangu bioso balembo findisa dibundu diaku ziphaka. **23** Bosi bawizana lumbu. Lumbu beni bu kifuana, batu bawombo bayiza kunzo'andi. Masolo mazingila tona va nsuka nate va masika. Wuba yolukilamambu ma Kipfumu ki Nzambi bu kasingimina mu Mina mi Moyize ayi mu minkanda mi mimbikudi. Wuba leba bawilukila Yesu. **24** Va khati ka batu beni, bankaka bawilukila, vayi bankaka bamanga kuawu wilukila. **25** Vayi mu thangu bazola vutuka buna bakidi findana

ziphaka. Buna polo wutuba diambu dimosi kaka:
—Mambu matuba Pheve Yinlongo madi makiedika,
mu munu wu nbikudi Ezayi ti: **26** Yenda kambi batu
baba ti: luela wa vayi lulendi sudika ko; luela tala vayi
lulendi mona ko, **27** bila mintima mi batu baba ngolo
midi bakengi matu mawu ayi meso mawu mu diambu
di meso mawu mabika mona, ayi matu mawu mabika
wa; mu diambu di mintima miawu mibika sudika tala
bedi balula mintima miawu muingi ndiba vukisa! **28**
Polo wubuela tuba ti: —Thidi luzaba ti Nzambi wuveni
phulusu andi kuidi Bapakanuayi bela tambula mambu
beni. **30** Mimvu miodi Polo kakadila mu nzo yoyi
kaba futilanga. Wuba yakulangabumboti batu bobo
baba kuntalanga, **31** wuba kuba kambanga Nsamu wu
Kipfumu ki Nzambi ayi wuba kuba longanga Nsamu
wu Pfumu Yesu Klisto. Kadi mutu kasia ku nkandika
ko.

Romans

1 Polo kisadi ki Yesu Klisto, wutelo mu ba mvuala ayi
wusobolo mu samuna Nsamu Wumboti wu Nzambi.
2 Nsamu wumboti beni wawu kakivanina tsila tona
thama mu mimbikudi mu Masonoko Manlongo. **3**
Wawu Nsamu beni weta yolukila mambu ma Muan'
andi, mu kimutu kiandi, wubutuka mu nkuna Davidi. **4**
Bosi Yesu Klisto, mu pheve Yinlongo, wubieko Muana
Nzambi mu lulendo lu mfulukulu'andi mu bafua.
5 Buabu mu diambu diandi, tutambudidi nlemvo
ayi kimvuala mu nata mu dizina diandi batu ba
makanda moso bawilukila ayi batumamana. **6** Beno
mamveno luidi mu dikabu diodi, ayi lutelo kuidi
Yesu Klisto. **7** Ndieti sonika kuidi beno boso badi
ku Loma, batu bobo Nzambi kanzolanga ayi beno
lutelo mu ba banlongo! Bika nlemvo ayi ndembama
bibedi kuidi Nzambi Dise dieto ayi kuidi Yesu Klisto
Pfumu eto bibanga yeno. **8** Va theti ndimvutula
matondo kuidi Nzambi mu Yesu Klisto mu diambu
dieno beno boso bila minu kieno kieti yolokolo mu
nza yimvimba. **9** Bila Nzambi yoyi ndieti sadila,
mu ntim'ama, mu longanga Nsamu Wumboti wu
Muan'andi, niandi mbangi ama bila wummonanga
mu zithangu zioso buevi ndikulutebukilanga moyo
mu zitsambulu ziama. **10** Mu ziawu ndieti lombanga
mu zithangu zioso, mu kuphana diluaku, mu luzolo
luandi mu kuiza kulubumina. **11** Bila phuila yiwombo
yidi yama mu kulumona muingi ndilutudisila dikaba
di kipheve mu diambu luba bakinda. **12** Voti muingi
tubombasana va kimosi, beno ayi minu, mu minu
kioki tuididi kithuadi. **13** Zikhomba thidi luzaba ti
zikhumbu ziwombo ndibedi bakanga lukanu lukuiza
lutadi vayi nate buabu ndibeki ko nzila, mu diambu
ndibaka bu bakila ndambu yi mimbutu mu beno
banga buididi mu makanda mankaka. **14** Bila pholo
yinneni ndidi kuidi basi Ngelese ayi kuidi batu
bakambulu basi Ngelese; kuidi batu banduenga ayi
batu bakambulu diela. **15** Diawu diodi ndidi phuila
mu longa Nsamu Wumboti kuidi beno luidi ku Loma.
16 Bila ndimonanga tsoni ko mu diambu di Nsamu
Wumboti; wawu widi lulendo lu Nzambi mu diambu
di phulusu yi batu boso beti wilukila: tonina theti
kuidi Bayuda bosi kuidi Bapakanu. **17** Nsamu beni
wumboti wawu weta monisa buevi buididi busonga
bu Nzambi: bobo bawilukila; niandi wuba kitula
basonga mu busonga bobo bu ntotukilanga mu,
minu mu diambu di minu banga bu disonimina mu
minkanda: Mu minu kaka mutu wu busonga kela
zingilanga. **18** Zinganzi zi Nzambi zieti monikanga,
tona ku diyilu ayi zimbuanga mu mavanga mambimbi
mamvanganga batu bobo kaba kinzikanga Nzambi
ko ayi bobo bakambulu basonga. Kambu kuawu ku
busonga kulembo fietikisa kiedika. **19** Bila mambu
momo balenda zaba mu diambu di Nzambi mazabikini
kuidi bawu, ayi niandi veka Nzambi wuba zabikisa
mambu beni. **20** Bila tona nza yivangulu; khadulu
yi Nzambi yoyi kayimonikanga ko: lulendo luandi
lukalumani ayi kinzambi kiandi; biawu bieti monika
bumboti mu nzila yi bima bioso biobi kavanga; mu
diambu babika baka phengomokono. **(aïdios g126)** **21** Bila,
ka diambu ko, bazaba Nzambi vayi bamanga kuawu
kunkembisa banga Nzambi ayi basia kumvutudila
matondo ko vayi mayindu mawu makituka maphamba
ayi tombi kiwala mu mintima miawu mikambu
diela. **22** Bu bakiniemisa ti bawu batu ba diela,
bakituka malawu **23** ayi baviakisa nkembo wu Nzambi
yikayifuanga ko mu zimfikulazi batu bobo bamfuanga,
mu zimfikula zi zinuni, zi bibulu ayi mu zimfikula zi
bibulu biobi bindiatilanga mu vumu. **24** Mu diambu di
zinzinunu zi mintima miawu, Nzambi wuba yekula
mu kambu ku vedila muingi bawu veka baki bivisa
mu zinitu ziawu. **25** Bawu baviakisa luvunu va buangu
ki kiedika ki Nzambi; basambila ayi basadila vangu
va buangu ki mvangi, mutu wowo wusakumunu mu
zikhama zi mimvu. Amen. **(aiōn g165)** **26** Diawu Nzambi
kaba yekudila mu zitsatu zitsoni: bila baketobawu
baviakisa tsadulu yi kimutu yi zinitu ziawu mu tsadulu
yikambulu yi kimutu. **27** Babakala, mamvawu bobuawu;
va buangu kibundananga ayi baketo; bakiyekula
mu zinzinunu ziawu mu bawu na bawu. Bavanga
matsoni, babundana babakala na babakala, batambula
mfutuwufueni mu nzimbala yawu. **28** Sumbu bamona
ti kadi kuandi mfunu mu zaba Nzambi, diawu Nzambi
kaba yekudila mu mayindu mawu ma buvungisi mu
diambu bavanga mambu makambulu fuana. **29** Bu
baba bawala mu kambu ku busonga ayi mu mambimbi,
mu bakanga zimbongo mu luvunu, mu mayuya;
bawu badi batu bawedi kikhenene, zitsatu zi vonda;
zi zonza, zi vuna, zi mavanga mambimbi. **30** Baba
batu bamfundananga batu, bantubidilanga badiawu,
badi bambeni zi Nzambi, bankua bifingu, bankua
luniemo ayi lunangu, bakukiniemisanga; minyindudi
mi mambu ma mambimbi; batumukinanga bambuta

ziawu ko. 31 Basi kadi diela ko, batungunanga zitsila ziawu ko, basi ko luzolo kuidi badiawu ayi bamonanga batu kiadi ko. 32 Bazebi bumboti nzengolo yisonga yi Nzambi yintuba ti: batu bamvanganga mambu mambimbi ma phila yayi bafueni mu vondo. Ka diambu ko buawu bobo beti vanga vayi beti mona khini mu diambu di batu bobo bamvanganga mawu.

2 Diawu, kadi phengomokono wisi ko ngeyo mutu; wuba kuaku nani; ngeyo wunsambisa bila bu wulembo sambisa bankaka buna wulembo kukibedisa ngeyo veka; bila wumvanganga mambu momo beti vanga. 2 Muaki tuzebi ti tsambusulu yi Nzambi yidi yikiedika kuidi batu bobo beti vanganga mambu ma phila yayi. 3 Ngeyo mutu wunsambisanga batu bobo bamvanganga mambu maphila yoyi ngeyo veka wukumasadilanga, wumbanzila ti wela tina tsambusulu yi Nzambi e? 4 Voti wulembo vuezi Nzambi mu diambu di kimvuama ki mamboti mandi ayi bu zebi ti niandi zebi kanga ntima ayi bu kadi mvibudulu wu mula e? Wukadi zaba ti mamboti ma Nzambi malembo tumi mu diambu wubalula mavanga. 5 Vayi mu diambu di ntu aku ngolo ayi bu ntim' aku wunkambu baluka; buna zaba mboti ti wulembo kiyidikila ngeyo veka nganzi mu lumbu ki nganzi ayi mu lumbu kiela monika tsambusulu yisonga yi Nzambi. 6 Bila mu lumbu kina, Nzambi wela futa kadika mutu boso buididi mavanga mandi. 7 Kuidi bobo bantombanga vanganga mamboti mu bufula, bantombanga nkembo, nzitusu ayi kambu ku biva, bela tambula luzingu lukalumani. (aiōnios g166) 8 Vayi kuidi batu bobo bamfindananga ziphaka ayi bobo bamanga tumukinanga kiedika vayi bantumukinanga mambu mambimbi; bela builu nganzi ayi makhesi ma Nzambi. 9 Bukiedika, ziphasi ayi maniongo biela builu woso mutuwumvanganga mambimbi tonina theti kuidi Nyuda bosi kuidi muisi Ngelese. 10 Vayi woso mutu wumvanganga mamboti, Nzambi wela kumvana nkembo, nzitusu ayi ndembama, tonina theti kuidi Nyuda bosi kuidi muisi Ngelese. 11 Bila Nzambi katalanga zizi ki mutu ko. 12 Bila babo bobo bamvolanga masumu mu kambu zaba Mina, bela fua mu kambu Mina. Vayi babo bobo bamvolanga masumu ku tsi luyalu lu mina bela sambusu boso buididi Mina. 13 Bila kadi sia ti bobo beta wa Mina bawu badi basonga va meso ma Nzambi vayi bobo beta kinzikanga miawu bawu bela kitulu basonga. 14 Enati Bapakanu, bobo bakambulu zaba Mina, balembo vangi mambu momo mantombanga Mina; buna diodi dilembo monisa ti bawu veka balembo kivani Mina; ka diambu ko basi zaba Mina ko. 15 Buna beti monisanga mavanga ma Mina momo masonoko mu mintima miawu, mayindu ma mintima miawu meti kumateliminanga kimbangi ayi mabanza mawu meti kuba fundanga voti meti kuba nungisanga. 16 Mambu moso mama mela monika mu lumbu kina Nzambi bu kela sambisa mansueki ma batu mu nzila yi Yesu Klisto, boso buididi Nsamu Wumboti wu ndieti longa. 17 Enati ngeyo widi Nyuda, ngeyo weta tula diana mu Mina ayi weta kukiniemisanga mu Nzambi, 18 ngeyo zebi luzolo luandi ayi ngeyo zebi sobula mamboti; ngeyo bu wulongo kuidi Mina; 19 ngeyo wukukibanzilanga ti widi ntuadisi wu baphofo ayi wukukibanzilanga ti widi kiezila kuidi bobo badi mu tombi 20 ayi wukukimonanga nlongi wu bivungisi ayi nyiyisi wu bana balezi, ngeyo wukukibanzila ti ngeyo zebi mambu moso ayi ngeyo zebi ti kiedika kidi mu Mina; 21 ngeyo wunlonganga bankaka vayi bila mbi wulendi kilonga ngeyo veka ko e? Ngeyo wunlonganga ti: Kadi yiba, vayi bila mbi ngeyo wunyibilanga e? 22 Ngeyo wuntubanga ti: Kadi vanga kitsuza vayi bila mbi ngeyo veka wumvangilanga kitsuza e? Ngeyo wunkakumukinanga bitumba vayi bila mbi wukubisumbisilanga e? 23 Ngeyo wukukiniemisanga mu diambu di Mina vayi bila mbi wulembo vuezisa Nzambi bu wumbundulanga Mina e? 24 Bila disonama ti: “dizina di Nzambi dilembo vuezu kuidi Bapakanu mu diambu dieno.” 25 Bila nzengolo yi nitu yi kibakala didi diambu di mfunu enati wutumiminanga Mina; vayi enati weti bundulanga Mina, buna nzengolo aku yeka banga mutu wukambu zengo. 26 Enati mutu wukambu zengo nitu yi kibakala, weti landakana zithumunu zi Mina, buna kambu kuandi ku nzengolo kulendi tangulu banga nzengolo ko e? 27 Buna mutu wowo wukambu zengo nitu vayi weti tumiminanga Mina kalendi ko kusambisa ngeyo wumbundulanga Mina, ka diambu ko zebi masonoko ayi nzengolo e? 28 Bila kadi sia ti biobi bimmonikanga mu meso biawu binkitulanga mutu Nyuda ayi bika sia ti dimbu kimmonikanga mu nsuni kiawu nzengolo. 29 Nyuda wukiedika widi mu khati; ayi nzengolo yi kiedika yidi yoyi yi ntima, mu pheve vayi bika mu Mina. Ayi nkembo wu Nyuda wowo wubanga kuidi batu ko vayi kuidi Nzambi weti ba.

3 Buna mfunu mbi widi muba Nyuda e? A buna ndandu mbi yidi muba wuzengo e? **2** Nyinga, ndandu yidi yinneni. Bila bawu baba batheti mu batu boso mu tambula mambu ma nzambi. **3** A buna buevi e? Enati bankaka basia wilukila ko, lumbanza buna kambu kuawu ku minu kuela vunza kikhuikizi ki Nzambi e? **4** Nana, buawu ko. Bika Nzambi kamonika wukiedika vayi kadika mutu kamonika mutu wu luvunu banga bu disonimina ti: Bika wumonika mutu wusonga mu diambu di mambu maku momo weta yoluka ayi wela nunga bu wela sambusu. **5** Enati kambu kueto ku busonga kulembo monisa busonga bu Nzambi buna mbi tufueti tuba e? Nzambi kasi wusonga ko bu keti kutubuisilanga nganzi andi e? Mu kimutu thubidi buawu. **6** Nana, buawu ko; buna buevi Nzambi kela sambisila nza e? **7** Enati kiedika ki Nzambi, mu luvunu luama, kiluta monika mu diambu di nkembo'andi, buna bila mbi mfueti sambusulu banga nkuamasumu e? **8** Buna bila mbi kadi tuba ti: tuvanganu mambu mambimbi muingi mamboti mamonika e? Bila bankaka balembo tufingi bu balembo tufundi ti buawu bobo tulembo tubanga. Thumbudulu awu yidi yisonga. **9** Buna buevi e? Beto tuviatukidi bankaka e? Nana, bila beto tumana monisa ti batu boso, Bayuda voti basi Ngelese, badi ku tsiluyalu lu masumu. **10** Banga bu disonimina ti: Kuisi ko mutu wusonga, kadi wumosi. **11** Kuisi ko mutu wulenda sudika, kuisi ko mutu wuntombanga Nzambi. **12** Babo bamana vengama mu nzila yi Nzambi, va kimosi baboso bamana kukikitula batu bakambulu mfunu. Kuisi ko mutu wumvanganga mamboti, kadi wumosi. **13** Madinga mawu madi biziami bizibuka; beta sadila ludimi luawu mu diambu di luvunu; Mitsa mi ziniokamidi mu bididi biawu. **14** Mu miunu miawu muwedi zitsingulu ayi mambu ma ndudi. **15** Malu mawu nsualu madi mu tengulanga menga. **16** Mbivusu ayi ziphasi bidi mu zinzila ziawu **17** ayi basi zaba ko nzila yi ndembama. **18** Bakinzikanga Nzambi ko. **19** Muaki tuzebi ti mambu moso meti tuba Mina matubulu mu diambu dibawu badi ku tsi luyalu lu Mina muingi miunu mioso mikangama ayi muingi batu boso bamonika ti bavola nkanu va ntuala Nzambi. **20** Diawu kuisi ko mutu wela monika wusonga va meso ma Nzambi mu diambu di mavanga ma Mina, bila mu diambu di Mina tunzabilanga masumu. **21** Buabu busonga bu Nzambi bulembo monika kambu ku Mina: Mina ayi mambu ma mimbikudi mitelimina buawu kimbangi. **22** Busonga bobo bumbanga kuidi Nzambi bunkuizilanga mu minu mu Yesu Klisto, kuidi babo bobo bawilukila. Bila kuisi ko luviakunu. **23** Batu boso bamana vola masumu ayi bakambulu nkembo wu Nzambi. **24** Mu kambu futa kadi kima, bawu bakitulu basonga mu nlemvo andi mu nzila yi khudulu yidi mu Klisto Yesu. **25** Bila niandi Nzambi kakubika muba dikaba di ndemvokolo yi masumu mu nzila yi minu yidi mu menga mandi. Wuvanga buawu mu monisa busonga buandi, mu mvibudulu andi, bila kasia vana ko thumbudulu mu masumu mavolo thama. **26** Mu diambu di monisa busonga buandi mu thangu yayi mu diambu kamonika wusonga ayi mu ba mutu wowo wunkitulanga wusonga woso mutu wuntula minu kiandi mu Yesu. **27** A buna kuevi kuidi diambu tulenda kiniemisina e? Kuisi ko! Mu muina mbi tueka kiniemisina e? Wowo wu mavanga e? Nana! Vayi mu muina wu minu kaka! **28** Bila tuzebi ti mu diambu di minu mutu keti kitudulu wusonga mu kambu mavanga ma Mina. **29** A buevi, Nzambi widi kaka Nzambi yi Bayuda e? Kasi Nzambi yi bapakanu ko e? Nyinga widi Nzambi yi Bapakanu, **30** bila Nzambi yimosi kaka weti kitula bazengo batu basonga mu nzila yi minu ayi weti kitula bakambulu bazengo batu basonga mu nzila yi minu. **31** A buevi, tuvonda Mina mu nzila yi minu e? Nana. Mu nzila yoyi nkutu tueti luta kindisila Mina.

4 Mbi tulenda tuba mu diambu di Abalahami nkulu' eto mu kimutu e? **2** Enati Abalahami wukitulu wusonga mu diambu di mavanga buna beki diambu di kalenda kiniemisina; vayi bika va meso ma Nzambi. **3** Bila mambu mbi meti tuba masonoko e? Abalahami wuwilukila Nzambi ayi diawu Nzambi kankitudila wusonga. **4** Woso mutu wunsalanga kisalu wumfutungu. Mfutu andi wisi dikaba ko vayi widi mfutu boso buididi kisalu kiandi. **5** Vayi kuidi mutu wunkambu salanga ayi wilukila mutu wowo wunkitulanga bankua masumu batu basonga, buna wela tangulu wusonga mu diambu di minu kiandi. **6** Banga bu tubila Davidi ti khini kuidi mutu wowo Nzambi keta tangila mutu wusonga bika mu mavanga: **7** O khini kuidi batu bobo balemvokolo minkanu miawu ayi masumu mawu mafuku! **8** O khini kuidi woso mutu Pfumu kankambu tangila masumu. **9** A buevi khini beni yidi kaka mu diambu di bazengo nitu yi kibakala voti yidi ayi kuidi bawu bakambulu bazengo e? Bila

tueti tubanga ti: Abalahami wukitulu wusonga mu minu. 10 Buna buevi divangimina e? Mu thangu kaba wuzengo voti buna kazengolo ko e? Bika sia ti buna widi wuzengo vayi buna kazengolo ko. 11 Wutambula dimbu kinzengolo banga dimbu ki busonga mu diambu di minu kiandi buna kazengolo ko, muingi kaba dise di batu bobo bawilukila kambu nzengolo; muingi mamvawu bakituka batu basonga. 12 Ayi muingi kaba dise di bobo bazengo, bika sia ti bila badi bazengo, vayi mu diambu beta landakana kifuani ki minu kioki kiba dise dieto Abalahami buna kazengolo ko. 13 Bila tsila yi tambula nza yimvimba banga kiuka yivanunu kuidi Abalahami ayi kuidi nkun'andi bika sia ti mu diambu di Mina vayi mu diambu di busonga bu minu. 14 Bila enati bobo badi ku tsi luyalu lu Mina bela tambula kiuka, buna minu kikitukidi kima kikambulu mfunu ayi buna tsila yimvunzulu. 15 Bila Mina mintotulanga nganzi yi Nzambi. Bila vana vakambulu Mina, vasi mbundulu yi masumu ko. 16 Diawu tsila yivanunu mu diambu di minu muingi yiba dikaba; ayi tsila yiba yikuikama kuidi nkuna woso wu Abalahami. Bika sia ti kuidi bobo kaka bantumukinanga Mina vayi kuidi bobo badi minu kimosi ayi Abalahami, niandi dise di beto boso. 17 Banga bu disonimina ti: minu ndibieka dise di makanda mawombo. Niandi dise dieto va meso ma Nzambi yoyi kawilukila; yoyo yimvananga luzingu kuidi bobo bafua ayi wuntelanga bima biobi bikambulu banga ti bidi. 18 Mu kambu bila kisila diana, vayi wutula diana ayi wuwilukila mu diambu kaba dise di makanda mawombobanga bu nkambila Nzambi ti: buawu bobo buela bela nkun' aku. 19 Kasia ba wulebakana ko mu minu bu kasia bela nitu andi mayindu ko, bila yiba banga yifua; bila buna weka nduka-nduka khama yi mimvu ayi buna Sala kalendi buela buta ko. 20 Vayi mu diambu di tsila yi Nzambi, kasia memata ko voti kasia kambu minu ko. Vayi wukindusu mu minu bu kavana nkembo kuidi Nzambi 21 ayi wuzaba kuandi bumboti ti mutu wowo wuvana tsila beki lulendo mu dukisa yawu. 22 Diawu kankitudila wusonga. 23 Vayi kusia sonama mu diambu diandi kaka ko ti niandi kaka wukitulu wusonga 24 vayi ayi kuidi beto tuela kitulu basonga, beto tuwilukila mutu wowo wufulukisa Yesu, Pfumu eto, mu bafua, 25 wuyekolo mu diambu di zinzimbala zieto vayi wufulukusu mu diambu di busonga bueto.

5 Sumbu tukitulu batu basonga mu nzila yi minu, buna tuidi mu ndembama ayi Nzambi mu diambu di Pfumu'eto Yesu Klisto. 2 Mu diambu diandi, mu nzila yi minu, tubakidi diluaku di kotila mu nlemvo wu Nzambi; mu wawu tuididi batelama. Tulembo moni khini bu lulembo fubakana mu nkembo wu Nzambi. 3 Bika sia ti momo kaka, vayi tueti kukiniemisa mu ziphasi bila ziphasi ziawu zieti buta mvibudulu; 4 mvibudulu weti buta kimutu kifuana; kimutu kifuana kieti buta diana. 5 Ayi diana dilendi fuisu tsoni ko bila Pheve Yinlongo, yoyibatuvana, wudukula luzolo lu Nzambi mu mintima mieto. 6 Bila buna tukidi batu balebakana, mu thangu yifuana, Klisto wufua mu diambu di bankua masumu. 7 Phasi mu mona mutu wumfuila mu diambu di mutu wusonga vayi mananga vadi mutu wulenda kikinina fuila mu diambu di mutu wumboti. 8 Vayi Nzambi wumonisina luzolo luandi kuidi beto: buna tukidi bankua masumu, Klisto wufua mu diambu dieto. 9 Diawu sumbu buabu tukitulu basonga mu menga mandi buna keti wela kutuvukisa mu zinganzi zi Nzambi. 10 Bila enati bu tuba bambeni zi Nzambi, vayi wuvutula nguizani niandi ayi beto mu lufua lu Muan'andi. Vayi buabu sumbu nguizani yi vutuka keti wela kutuvukisa mu luzingu lu muan' andi. 11 Bika sia ti momo kaka vayi tulembo kiniemisa mu Nzambi mu diambu di Pfumu eto Yesu Klisto, mu niandi muvutukididi nguizani ayi Nzambi. 12 Diawu, sumbu mu mutu wumosi muyizila masumu va nza, ayi lufua luyizila mu masumu, diawu lufua lukotila mu batu boso bila batu boso bavola masumu. 13 Masumu maba va nza tuamina Mina. Vayi vakambulu Mina valendi tangulu masumu ko. 14 Muaki lufua luyala tona Adami nate mu thangu Moyize ayi nate mu batu bobo bakambu vola masumu banga Adami, mfikula yi mutu wowo wufueti kuiza. 15 Vayi nzimbala yi Adami yisi dedakana ko mu luvalu ayi dikaba di Nzambi. Bila enati batu bawombo bafua mu diambu di nzimbala yi mutu wumosi, vayi nlemvo wu Nzambi ayi dikaba di Nzambi biluta woka muidi batu bawombo mu diambu di nlemvo wu mutu wumosi. Yesu Klisto niandi mutu beni. 16 Kisalu ki dikaba di Nzambi luviakunu kidi ayi kisalu ki disumu di mutu wumosi. Thumbudulu yitotukila mu diambu di disumu di mutu wumosi yinata mbedoso vayi dikaba divanu, mu diambu di zinzimbala zi batu bawombo, dinata ndungusulu. 17 Bila enati mu diambu di nzimbala yi mutu wumosi, lufua luyala mu diambu di mutu wowo, buna keti batu

bobo balembo tambula woka ki nlemvo wu Nzambi ayi dikaba di busonga buandi bela yadila mu luzingu mu diambu di Yesu Klisto. **18** Nzimbala yi mutu wumosi yinata mbedoso yi batu boso; bobuawu mavanga masonga ma mutu wumosi makula batu boso mu thumbudulu ayi malembo bazingisa. **19** Bobuawu mu diambu di kambu kutumama ku mutu wumosi; batu bawombo bakituka bankua masumu. Buawu bobo mu diambu di tumamana ku mutu wumosi batu bawombo bela kitulu batu basonga. **20** Mina mitotuka mu diambu di nzimbala yiwokila. Vayi voso vawokidi masumu, vawu valutidi woka nlemvo; **21** muingi sumbu masumu mayadila mu diambu di lufua, buawu nlemvo wunyadila mu nzila yi busonga mu diambu di luzingu lukalumani mu nzila yi Yesu Klisto, Pfumu eto. **(aiōnios g166)**

6 A diambu mbi tutuba e? Tutatamana volanga kueto masumu muingi nlemvo wuwoka e? **2** Nana! Sumbu beto tuidi tufua mu masumu, buna buevi tulenda buela zingila diaka mu masumu e? **3** A buevi, lukadi zaba ti beto boso bobo tubotama mu Yesu Klisto, tubotama mu diambu di lufua luandi e? **4** Tuziku va kimosi ayi niandi mu mbotokolo yi tubotama mu diambu di lufua muingi banga bu fulukila Klisto mu bafua mu nzila yi nkembo wu Tata, beto mamveto tuzinga luzingu lumona. **5** Bila enati tufubakana ayi niandi mu lufua luandi buna tuela fubakana ayi niandi mu mfulukulu andi. **6** Bu tuzebi ti kimutu kieto kikhulu kibandu va kimosi ayi niandi va dikulusi muingi nitu yi masumu yi biva mu diambu tubika buela ba bavika ba masumu. **7** Bila mutu wowo wufua, wukulu mu masumu. **8** Muaki enati tufua va kimosi ayi Klisto, buna tunwilukila ti tuela zinga va kimosi ayi niandi. **9** Bu tuzebi ti Yesu wufuluka mu bafua, kalendi buela fua ko. Lufua lusiedi diaka lulendo mu niandi ko. **10** Bila wufua vayi wufua mfua yimosi mu diambu di masumu ayi bu kalembo zingi, wulembo zingi mu diambu di Nzambi. **11** Diawu beno mamveno lukimonanga beno veka banga beno lumana fua mu diambu di masumu ayi lulembo zingi mu diambu di Nzambi mu Yesu Klisto. **12** Diawu bika masumu mabika buela yadila zinitu zieno ziozizimfuanga muingi lubika buela tumimina zitsatu ziandi zimbimbi. **13** Lubika tambika binama bieno ku tsi luyalu lu masumu banga bisadulu bi mambu mambimbi. Vayi bika lukitambika beno veka kuidi Nzambi banga batu bafuluka mu bafua mu diambu di luzingu ayi lutambika binama bieno kuidi Nzambi banga bisadulu bi mambu masonga. **14** Bila masumu malendi buela ku luyadila ko bu lusiedi ko ku tsi luyalu lu Mina vayi lueka ku tsi luyalu lu nlemvo. **15** Buna buevi e? Tutatamana kueto volanga masumu bu didi ti tusiedi ku tsi luyalu lu Mina ko vayi ku tsi luyalu lu nlemvo e? Nana! **16** Lukadi zaba ti bu lukiyekudi banga bavika kuidi mutu mu diambu di kuntumimina buna lueka bavika ba mutu wowo lulembo tumimina; mananga luidi bavika ba masumu mannatanga ku lufua voti mananga luidi bavika ba tumamana kunnatanga ku luzingu lu busonga e? **17** Vayi matondo kuidi Nzambi bila bu luba bavika ba masumu lutumukina mu mintima mieno malongi ma lulongo. **18** Bu lumana kulu mu masumu, luyika bavika ba busonga. **19** Mu kimutu ndilembo tubila mu diambu di lebakana kueno ku nitu. Bila banga bu luyekula binama bieno mu kivika ki tsumukunu ayi ki mambu mambimbi mu diambu di vanganga mambu mambimbi, buawu bobo luyekudila buabu binama bieno banga bavika mu busonga mu diambu di vanga mambu manlongo. **20** Bila bu luba bavika ba masumu, lusia ba ku tsi luyalu lu busonga ko. **21** Buna mimbutu mbi lumbuta mu mambu momo lulembo fuila buabu tsoni e? Bila tsukulu yi mambu beni lufua. **22** Vayi buabu bu lukululu mu masumu ayi luyikidi bavika ba Nzambi, buna mbutu lumbuta wawu wawu: luzingu lunlongo ayi ku tsuka luzingu lukalumani. **(aiōnios g166)** **23** Bila lufua luawu mfutu wu masumu vayi luzingu lukalumani luawu dikaba di nlemvo, di Nzambi mu kithuadi ki Klisto Yesu, Pfumu eto. **(aiōnios g166)**

7 A bakhomba, lusi zaba ko ti Mina mieti yadila mutu bu kalembo zingi e? Ndinyoluka kuidi batu bazebi Mina. **2** Bila nketo, widi mu tsi minsua mi bakala widi wukangama mu mina kuidi bakala diandi bu dikidi zingi. Vayi enati bakala fuidi buna nketo beni niangukini mu mina mi bakala. **3** Diawu bakala bu dilembo zingi, nket beni wela tedolo nkua kitsuza enati kuedidi bakala dinkaka. Vayi enati bakala beni difuidi, buna, kululu mu Mina beni ayi kalendi buela tedolo ko nkua kitsuza enati kuedidi bakala dinkaka. **4** Diawu mamveno bakhomba ziama, beno mamveno lumana vondo va ntuala mina mu nitu yi Klisto mu diambu di luvuiwulu kuidi mutu wunkaka, mutu wowo wufuluka mu bafua muingi tubuta mimbutu mu diambu di Nzambi. **5** Bila bu

tuba mu nsuni; zinzinunu zi masumu ziozi zitotukila mu Mina zisala mu binama bieto mu diambu di buta mimbutu minnatanga ku lufua. **6** Vayi buabu, tukulu ku tsi luyalu lu Mina, bu tuba bafua mu mina, miomi miba kutusimbidila muingi tusadila Nzambi mu tsadulu yimona mu lusadusu lu Pheve vayi bika mu tsadulu yikhulu lu tsi luyalu lu Mina. **7** Buna mbi tutuba e? Mina midi masumu e? Nana. Vayi ndizabila masumu mu diambu di Mina bila nganu ndisia zaba nzinunu ko enati Mina misia tuba ko ti wulendi zinina ko. **8** Vayi masumu bu mabaka diluaku mu nzila lutumunu, buna mabuta mu minu zinzinunu zioso, bila masumu madi mafua enati Mina mikambulu. **9** Vayi minu, mu thama ndizinga mu kambu Mina. Vayi lutumunu bu luyiza buna masumu mazinga **10** ayi minu ndifua. Buna lutumunu lunnatanga ku luzingu, kuidi minu, luba banga luawu lunnata ku lufua. **11** Bila masumu bu mabaka diluaku maphuna mu nzila yi lutumunu ayi maphonda mu nzila yi lutumunu. **12** Mina midi minlongo ayi lutumunu luidi lunlongo, lusonga ayilumboti. **13** Buna buevi diambu diodi di mboti dilenda bela tho yi lufuamu diambu diama e? Nana, buawu ko. Vayi Masumu, muingi mamonika masumu mandatina lufua mu nzila yi diambu di mboti ayi mu nzila yi lutumunu maluta monika bukiedika ti masumu. **14** Muaki tuzebi ti Mina midi mi kipheve vayi minu ndidi nkuakinsuni, ndisumbusu kuidi masumu. **15** Bila ndizabanga ko mambu ndieti vanga, ndivanganga ko mambu momo ndieti zola ayi ndieta vanga mambu momo ndieti lenda. **16** Enati ndieta vanga momo ndieta lenda buna ndilembo sudika ti Mina midi mimboti. **17** Buabu buna bika sia ti minu ndilembo vangi buawu vayi masumu madi mu minu. **18** Bila nzebi ti kuisi ko diambu di mboti mu minu; bu dinsundula ti mu nitu ama. Luzolo luvangila mamboti luidi yama vayi ndisi ko lulendo luvangila mawu. **19** Bila ndivanganga ko mamboti momo thidi vayi ndieti vanga mambimbi momo ndieti lenda. **20** Enati ndilembo vangi mambu momo ndieti lenda buna bika sia ti minu ndilembo vangi mawu vayi masumu madi mu minu. **21** Buna mbueni Muina wawu mu minu: mu thangu thidi vanga mambu mamboti, mambimbi madi yama. **22** Bila ku tsi ama ntima, khini ndieti mona mu Mina mi Nzambi. **23** Vayi mina minkaka ndieti mona mu binama biama; mina miomi mieti nuanisa mina mi diela diama ayi mieti ku khitula mvika wu mina mi masumu madi mu binama biama. **24** Minu ndidi mutu wu mabienga! A nani wela ku khula mu nitu yayi yi lufua e? **25** Matondo kuidi Nzambi mu Pfumu eto Yesu Klisto. Diawu minu veka, mu diela diama ndidi mvika wu Mina mi Nzambi vayi mu kinsuni ndidi mvika wu mina mi masumu.

8 Diawu, kusiedi buabu mbedoso ko kuidi batu bobo badi mu Klisto Yesu. **2** Bila Mina mi Pheve yimvananga luzingu mu Klisto Yesu mikhula mu mina mi masumu ayi mi lufua. **3** Bila, mambu momo malembakana vanga Mina bu miba milebakana mu diambu di nsuni, Nzambi wuvanga mawu bu kafidisa muan'andi mu lunitu ludedakana banga lunitu lu batu ba masumu ayi muingi kakituka dikaba mu diambu di masumu. Buawu bobo kabedisila masumu madi mu lunitu lu kimutu; **4** mu diambu di dukisa busonga bu Mina mu beto tulembo diatila boso buididi Pheve vayi bika boso buididi nsuni. **5** Bila batu bobo bandiatila boso buididi nsuni, bantulanga mayindu mawu mu mambu ma nsuni; vayi bobo bandiatila boso buididi Pheve bantulanga mayindu mawu mu mambu ma Pheve. **6** Bila tula mayindu mu nsuni mannatanga ku lufua vayi tula mayindu mu pheve mannatanga ku luzingu ayi ndembama. **7** Bila mayindu ma kinsuni mawizananga ko ayi Nzambi; bila makinzikanga Mina mi Nzambi ko ayi malendi ku mikinzika ko. **8** Muaki batu bobo badi mu nsuni balendi monisa Nzambi khini ko. **9** Muaki beno lusiedi mu nsuni ko vayi mu Pheve enati Pheve yi Nzambi yidi mu beno. Vayi enati mutu kasi ko pheve yi Klisto, buna mutu wowo kasi vuiwulu kuidi Klisto ko. **10** Vayi enati Klisto widi mu beno, buna nitu yifua mu diambu di masumu vayi pheve yilembo zingi mu diambu di busonga. **11** Enati Pheve yi Nzambi yoyi wufulukisa Yesu mu bafua widi mu beno, buna mutu wowo wufulukisa Klisto mu bafua wela zingisa zinitu zieno zimfuanga mu diambu di Pheve andi yidi mu beno. **12** Diawu bakhomba, pholo yidi yeto; vayi bika kuidi nsuni mu diambu di zingila boso buididi nsuni. **13** Bila enati lunzingila boso buididi nsuni, buna luela fua. Vayi enati lulembo vondi mavanga ma nitu mu lulendo lu pheve, buna luela zinga. **14** Bila batu boso bandiatusungu kuidi Pheve yi Nzambi bawu bana ba Nzambi. **15** Bila lusia tambula pheve yi kivika ko mu diambu lubanga diaka ku tsi boma, vayi beno lutambula Pheve yoyi yilukitula bana ba Nzambi. Mu Pheve beni tueti yamikinina:

Aba, bu dinsundula Tata. 16 Niandi veka Pheve weti telama kimbangi va kimosi ayi pheve eto ti tuidi bana ba Nzambi. 17 Enati tuidi bana buna tuela vinginina kiuka: mimvingidi mi Nzambi ayi mimvingidi va kimosi ayi Klisto enati tulembo moni ziphasi va kimosi ayi niandi muingi tukemboso va kimosi ayi niandi. 18 Mu phila ndimuena, ziphasi zi thangu yayi zisi fuanu dedokoso ko ayi nkembo wunkuiza, wowo bela kutumonisa. 19 Bila bibioso bivangu bilembo vingila, mu tsatu yi ngolo, mbonokono yi bana ba Nzambi. 20 Bila bibioso bivangu bimana tulu ku tsi kivika ki mambu ma kambulu mfunu, bika sia ti mu luzolo luawu veka vayi mu luzolo lu mutu wowo wutula biawu ku tsi kivika. Vayi diana didi 21 bila, mananga, bibioso bivangu biela kulu mu kivika ki lulendo lu mbivusu mu diambu di mona khini mu kiphuanza ki nkembo wu bana ba Nzambi. 22 Bila tuzebi ti bibioso bivangu bilembo kungi va kimosi ayi bilembo moni ziphasi nate buabu banga ziozi zimmonanga nketo wummona mianga mi buta. 23 Bika sia ti biawu kaka bilembo kungi vayi ayi mamveto, beto bobo tutambula makaba matheti ma Pheve, tulembo kungi mu tsi ntima bu tulembo vingila tukituka bana, bu tulembo vingila khudulu yi zinitu zieto. 24 Bila beto mu diana tuvukila. Enati diana dimonikini, buna disiedi diana ko. Bila diambu diodi mutu kalembo moni buna bila mbi kafueti kudisila diana e? 25 Vayi enati tulembo tudi diana mu diambu diodi tunkambu mona, buna tulembo kudivingidila mu mvibudulu. 26 Bobuawu Pheve weti kutusadisa mu lebakana kueto. Bila tukadi zaba mambu momo tufueti lomba mu bufueni vayi niandi veka Pheve weti kutulombila mu khungulu yikambu baka bu tubila. 27 Bosi mutu wowo wumfionguninanga mintima zebi mayindu ma Pheve bila wunlombilanga mu diambu di banlongo boso buididi luzolo lu Nzambi. 28 Muaki tuzebi ti mambu moso mansalanga va kimosi mu diambu di mamboti ma batu bobo banzolanga Nzambi, batu bobo batelo boso buididi lukanu luandi. 29 Bila batu bobo kakizabila tona thama, wukibakila lukanu lukuba dedikisa mu ba banga Muan'andi muingi Muan'andi kaba muana wutheti mu bakhomba bawombo. 30 Bobo kakizabila tona thama wubatela, wuba kitula basonga; bobo kakitula basonga wuba kembisa. 31 Mambu mbi tulenda diaka tuba mu diambu di mambu mama e? Enati Nzambi widi ku ndambu eto, buna nani wulenda ba mbeni'eto e? 32 Mutu wowo wukambu yimina Muan'andi wumosi kaka vayi wunyekula mu diambu dieto beto boso; buna buevi kalendi kutuvanina ko bima bioso va kimosi ayi muan'andi e? 33 Nani wulenda funda batu bobo Nzambi kasobula e? Niandi veka Nzambi wukuba kitulanga basonga. 34 A buna nani wulenda bedisa e? Klisto niandi wufua, vayi wufuluka; niandi vuendi va lubakala lu Nzambi ayi wukutulombilanga. 35 Nani wulenda kutuvambisa mu luzolo lu Klisto e? Yamusu voti ziphasi, voti zinzomono; nzala, kambu ku minledi, tsisi yi lufua, voti sabala e? 36 Banga bu disonimina: Mu diambu di luzolo mu ngeyo, beti tomba ku kutuvonda kadika lumbu; batumona banga mamemi mankuenda ku vondo. 37 Vayi mu diambu di mambu moso mama, tueti luta nunga mu diambu di mutu wowo wutuzola. 38 Bila bukiedika minu nzebi ti buba ti lufua voti zinga, buba ti zimbasi voti ziphevi zimbimbi, buba ti bima bi thangu yayi voti bima binkuiza ku ntuala, voti lulendo, 39 buba biobi bidi va kingiela voti biobi bidi ku tsi ntoto, voti vangu kinkaka, bilendi kutuvambisa ko mu luzolo lu Nzambi, lolo luidi mu Klisto Yesu, Pfumu eto.

9 Mambu ndituba mu Klisto madi makiedika ayi ndikadi vuna. Mayindu mama ma ntima meti kuthelimina kimbangi mu Pheve Yinlongo: 2 ti kiadi kingolo kidi yama ayi phasi yika yilendi suka ko yidi yama mu ntima. 3 Bila minu veka nditomba singu kuidi Nzambi ayi vambana ayi Klisto mu diambu di bakhomba ziama, bibutu biama bi dikanda. 4 Bawu badi basi Iseli, bobo bakitulu bana bandi ayi bavuidi nkembo, zinguizani, dikaba di tambula Mina; tsambudulu yi kiedika ayi zitsila; 5 bawu bavuidi bakulu. Mu kimutu, Klisto wutotukila mu bawu: Niandi wunyadila bima bioso. Nzambi niandi wunsakumunanga mu zithangu zioso. Amen. (aiōn g165) 6 Bika sia ti mambu ma Nzambi mabedoso bila baboso batotukila mu Iseli basiko basi Iseli. 7 Bobuawu, babo badi mu nkuna Abalahami basi ko bana bandi. Bila Nzambi wukamba Abalahami: Mu Isaki kaka muela totukila nkun'aku. 8 Bu dinsundula ti: bika sia ti bana bobo babutukila mu kinsuni bawu bana ba Nzambi, vayi bobo babutukila mu tsila bawu bantangulungu bana ba nkuna. 9 Bila mambu mama madi mambu ma tsila: Mu tsungi yayi ndiela kuiza ayi Sala wela buta muana wu bakala. 10 Bika sia ti mambu momo kaka vayi buawu bobo mu Lebeka, mutu wowo wubutulu

bitsimba kuidi dise dimosi, nkulu eto Isaki. 11 Bila tuamina bitsimba bibutuka ayi buna bavengi ko kadi diambu dimosi di mboti voti di mbimbi mu diambu di dedikisa tsobodolo yi Nzambi; bika sia ti mu diambu di mavanga vayi mu diambu di mutu wowo wutela; 12 niandi bakamba ti: nleki wela yadila nkulutu. 13 Banga bu disonimina: minu ndizola Yakobi ayi ndilenda Esawu. 14 Buna mbi tutuba e? Nzambi kasi wusonga ko e? Nana buawu ko. 15 Bila niandi wukamba Moyize: Minu ndiela monina kiadi woso mutu thidi mona kiadi. Ayi ndiela vangila mamboti kuidi woso thidi vangila mamboti. 16 Momo masi ko mu diambu di luzolo lu mutu voti mu diambu di zingolo zi mutu vayi madi mu diambu di Nzambi wummonanga batu kiadi. 17 Bila mu masonoko Nzambi wukamba Falawo ti: Mu bila kioki minu nditotula muingi ndimonisa lulendo luama mu ngeyo; muingi dizina diama diyamukusu va ntoto wumvimba. 18 Diawu niandi weti mona kiadi woso mutu katidi mona kiadi ayi weta kitula mfua matu woso mutu wu kazodidi. 19 Buna ngeyo wela kukhamba: bila mbi kakidi tubidilanga e? Bila nani wulenda kakidila luzolo luandi e? 20 Mutu, ngeyo widi nani mu findana ziphaka ayi Nzambi e? Kima kivangu kilenda tuba kuidi mutu wuvanga kiawu ti: “Bila mbiwuphangila buabu e?” 21 Mbumbi kasi ko minsua mu vanga mu tuma tumosi nzungu yi nzitusu ayi yinkaka yikambulu nzitusu e? 22 Buna mbi wulenda tuba enati Nzambi, bu kazola monisa nganzi andi ayi monisa lulendo luandi, wuvibidila mu thangu yinda zinzungu zituma zi nganzi zikubuku mu bivusu e? 23 Bosi mbi diaka wulenda tuba enati Nzamni wuvanga buawu mu diambu di monisa kimvuama ki nkembo' andi mu zinzungu zituma zi kiadi zikakubika tona thama mu diambu di nkembo e? 24 Bila beto katela, bika sia ti muidi Bayuda kaka vayi ayi mu Bapakanu. 25 Banga bu katubila mu nkanda Oze: Bobo basia ba batu bama ko, ndiela ku batedila “batu bama” Nketo wowo wusia ba kiluzolo kiama ko, ndiela kuntedila kiluzolo. 26 Va buangu kioki baba kambila ti: “beno luisi batu bama ko” vana bela ku batedila: “bana ba Nzambi yi moyo.” 27 Ezayi wutuba mu diambu di Iseli ti: Enati thalu yi bana ba Iseli yilenda dedakana banga nzielo yi mbu, ndambu yela siala yawu kaka yela vuka. 28 Bila mu nsualu ayi mu bufuana Pfumu kela zengila mambu va ntoto. 29 Banga Ezayi bu katuama tuba: Enati Pfumu yi minkangu mi masodi kasia kutubikila ndambu wu nkuna wu batu ko, nganu tudedakana banga basi Sodoma; nganu tuba banga basi Ngomola. 30 A diambu mbi tutuba e? Bapakanu, bankambu kuawu landakananga busonga babakudi busonga; busonga bobo buntotukilanga mu minu. 31 Vayi Iseli bu kalandakana Mina mu diambu di ba wusonga kasia tula ku Mina beni ko. 32 Bila mbi e? Bila Iseli kasia kumilandikinina ko mu minu vayi mu mavanga. Babumina thutu mu ditadi, 33 banga bu masonimina: Tala, minu thudidi ditadi mu Sioni ditadi di mbumina batu thutu ayi ditadi dinneni di mbuisa batu;

10 A bakhomba, lukanu lu ntim'ama ayi lomba ku ndieta lomba kuidi Nzambi mu diambu di bana ba Iseli luidi mu diambu bavuka. 2 Bila ndieti kuba telimina kimbangi ti babeki bufula bu ngolo mu diambu di Nzambi, vayi bika boso buididi nzayilu. 3 Bila basi zaba busonga bu Nzambi ko vayi beti tombanga bu kitudulu basonga mu busonga buawu veka; bamanga kuawu tumukina busonga bu Nzambi. 4 Bila Klisto niandi tsukusunu yi Mina muingi woso mutu weti wilukila kakituka wusonga. 5 Bila Moyize wusudikisa busonga buntotukilanga mu minu ti: woso mutu wela sadila mambu mama, wela zingila mu mawu. 6 Vayi tala buntubanga busonga bobo buntotukilanga mu minu: Kadi kukiyuvula mu ntim' aku ti: nani wela kuenda ku Diyilu e? Bu dinsundula ti: Klisto kasia kuluka ko e? 7 Voti: Nani wela kuluka ku diyenga e? Bu dinsundula ti: tombula Klisto mu bafua. (Abyssos g12) 8 Vayi mbi dintuba e? Mambu ma Nzambi mafikimini; madi mu munu'aku ayi mu ntim' aku. Mambu mama madi mambu ma minu ayi mawu tueti longa. 9 Bila enati wunkikinina mu munu'aku ti Yesu niandi Pfumu, ayi wunwilukila mu ntim'aku ti Nzambi wumfulukisa mu bafua, buna wela vuka. 10 Bila woso mutu wunwilukila mu ntima, wela kitulu wusonga ayi mutu wunkikinina mu munu andi wela tambula phulusu. 11 Bila masonoko meti tuba ti: Woso mutu wunkunwilukila kalendi fua tsoni ko. 12 Bila kadi luviakunu vasi ko va khatitsika Nyuda ayi muisi Ngelese bila baboso Pfumu yimosi badi. Pfumu beni widi nkua kimvuama kuidi babo bobo beti kunsambila. 13 Bila woso mutu wela sambila dizina di Pfumu wela vuka. 14 Vayi buevi balenda sambidila mutu wowo wubasia wilukila ko e? Buevi balenda wilukila mutu wowo basia wila zitsangu ko e? Buevi balenda wila mu kambu mutu wunlonga e? 15 Ayi

buevi balenda longila enati basia tumu ko e? Banga bu masonimina: A nga phila kitoko madi malu ma batu bobo bansamunanga Nsamu Wumboti. **16** Vayi baboso basia tumukina Nsamu Wumboti ko. Bila Ezayi wutuba ti: A Pfumu, nani wuwilukila malongi meto e? **17** Diawu minu kieti kuizila mu mambu momo tueti wa ayi momo tueti wa meti kuizila mu mambu ma Klisto. **18** Vayi minu thubidi: basia wa ko e? Nyinga, bawa kuawu bila dusonama ti: Zimbembo ziawu ziwakana va ntoto wumvimba mambu mawu mayenda nate mu zitsongi zi nza yimvimba. **19** Vayi minu thubidi: Iseli kasia zaba ko e? Va theti Moyize wutuba: Ndiela ku lukitula bankua kiphala mu nzila yi dikanda dikambulu dikanda; ayi ndiela kulufuemisa mu nzila yi dikanda dikambulu diela. **20** Ezayi wuba bukhafi bu katuba ti: Minu ndibakulu kuidi batu bobo bakambu ku thomba, ndikimonisa kuidi bobo bakambu ku mbela mayindu. **21** Vayi mu diambu di Iseli, niandi wutuba ti: Mu lumbu kimvimba, ndinonuna mioko miama

11 Diawu minu thubidi ti: A buevi, Nzambi wulozidi batu bandi e? Buawu ko. Bila minu veka ndidi muisi Iseli, mu nkuna Abalahami; mu dikanda di Benzami. **2** Nzambi kasia loza ko batu bandi; bobo kazaba tona thama. Lusi zaba ko mambu masonoko mantuba mu diambu di Eli, buevi kafundila Iseli kuidi Nzambi bu katuba: **3** Pfumu, bameni vonda mimbikudi miaku ayi bameni tulula mintalamiaku. Minu veka ndisiedi, vayi balembo tombi kuphonda. **4** Vayi buevi bubela mvutu wu Nzambi e? Ndisueka tsambudi mili yi batu mu diambu diama; bobo basia fukimina Bali ko. **5** Buawu kuandi buididi, mu thangu yayi, vadi ndambu yi batu basiedi boso buididi tsobodolo yi nlemvo wu Nzambi. **6** Enati mu nlemvo, buna yisiedi diaka mu mavanga ko. Bila enati buawu bobo buna nlemvo wusiedi nlemvo ko. **7** Buna buevi e? Iseli kasia tambula ko mambu momo kaba tomba vayi bobo basobolo batambula mawu. Vayi bankaka bakitulu mintima mi matadi **8** banga bu disonimina: Nzambi wuba vana Pheve yi tulu, wuba vana meso muingi babika mona; wuba vana matu muingi babika wa, nate lumbu kiaki! **9** Davidi wutuba: Bika minyengo miawu mikituka mu diambu diawu dikondi, ntambu ayi diluaku di balenda buila ayi thumbudulu awu. **10** Bika meso mawu maba mu tombi muingi mabika mona; bika mingongo miawu miba mikomvama mu zithangu zioso. **11** Minu thubidi: babumina thutu muingi babua e? Nana! Mu mbuilu awu muawu Bapakanu batambudila phulusu muingi Bayuda babasila kiphala. **12** Vayi enati mbuilu awu yidi kimvuama ki nza ayi enati dekuka kuawu kuidi kimvuama ki Bapakanu, buna buevi buela bela kimvuama mu thangu Bayuda boso bela balula mavanga e? **13** Bila kuidi beno Bapakanu ndintuba bu ndidi mvuala wu Bapakanu; ndieti niemisa kisalu kiama **14** bila enati baka bubela, totula kiphala kuidi bibutu biama ayi vukisa bankaka mu bawu. **15** Bila enati ndozolo awu yidi mu diambu di vutula nguizani ayi nza buna buevi buela bela bu bela kuba tambula e? Buna keti yela ba banga mfulukulu mu bafua. **16** Bila enati bitini bitheti bidi binlongo, buna kuku kimvimba kidi kinlongo. Enati muanzi widi wunlongo buna matafi madi manlongo. **17** Vayi enati ndambu yi matafi mankaka mazengo ayi ngeyo wubaditafi di nti wu olive wukambu kunu, wuyiza kuiku va buangu ki matafi mazengo; wuyikidi kithuadi ayi bawu mu bakanga maka mantotukila mu muanzi wu nti wu olive wukunu **18** buna bika kukiniemisa mu diambu di matafi. Enati wulenda kukiniemisa, buna bika sia ngeyo wunnatanga mianzi vayi muanzi wawu weti kunatanga. **19** Ngeyo wulenda tuba: A keti matafi mazengo mu diambu minu ndikuiku. **20** Bumboti kuandi. Mawu mazengolo mu diambu di kambu ku minu vayi ngeyo widi wutelama mu minu. Bika kukiniemisa vayi mona tsisi. **21** Bila enati Nzambi kasia mona kiadi ko matafi momo madi khatika matafi ma nti, buna ngeyo kalendi kumona kiadi ko. **22** Tala buididi mamboti ayi nganzi yi Nzambi. Nganzi kuidi bawu babua, mamboti kuidi ngeyo; enati wunzingila kaka mu mamboti momo. Bila enati buawu ko buna ngeyo mamvaku wela zengo. **23** Ayi bawu mamvawu, enati bakadi zingila mu kambu kuawu ku minu, buna bela kuiku. Bila Nzambi beki lulendo lu kuba kuikila diaka. **24** Bila enati ngeyo wuba wuzengo mu nti wu olive wukambu kunu wowo wumena wawu veka ayi wuyiza kuiku mu nti wu olive wukunu, buna keti matafi momo matotukila mu nti wowo wu olive mela kuiku mu nti beni e? **25** A bakhomba, thidi luzaba disuekama diadi muingi luedi kukimonanga banga batu badiela. Muaki ndambu yi Iseli bawilukilanga ko. Kambu kuawu ku minu kuela zingila nate Bapakanu boso bela kuiza kuidi Nzambi. **26** Buna bosi Iseli dioso diela vuka. Banga bu masonimina ti: Nkudi wela totukila ku Sioni, niandi wela katula kambu

ku tumamana koso mu Yakobi 27 Tala buela bela
Nguizani ama ayi bawu: Ndiela lemvukila masumu
mawu. 28 Mu matedi Nsamu Wumboti, bawu badi
bambeni mu diambu dieno vayi mu matedi tsobodolo
bawu badi bakiluzolo mu diambu di bakulu. 29 Bila
makaba ma nlemvo ayi lutelo lu Nzambi bilendi balulu
ko. 30 Mu thama, beno mamveno lusia tumukina
Nzambi ko vayi buabu balumueni kiadi mu diambu di
kambu ku tumama ku batu baba. 31 Bobuawu, enati
kambu kuawu ku tumamana buabu kulunatini kiadi
buna diodi didi mu diambu mamvawu bamono kiadi.
32 Bila Nzambi wukanga batu boso, mu diambu di
kambu ku tumamana muingi kamona batu boso kiadi.
(eleēsē g1653) 33 A nga phila thipula yidi mu kimvuama,
mu nzayilu ayi mu nduenga bi Nzambi! Zinzengolo
ziandi zilendi fiongonono ko ayi zinzila ziandi zilendi
bakulu ko. 34 Bila: A buna nani wuzaba mayindu ma
Pfumu e? Voti nani wuba kumvananga zindongi e? 35
Voti nani wutuama kumvana makaba muingi niandi
kamvutudila ku nzimunina e? 36 Bila kuidi niandi, mu
niandi ayi mu diambu diandi, bima bioso bididi. Bika
nkembo wubanga yandi mu zithangu zioso. Amen.
(aiōn g165)

12 A bakhomba ziama, mu diambu di mamboti
ma Nzambi, ndikululeba mu kukitambika
kuidi Nzambi banga makaba ma moyo, manlongo,
mammonisanga Nzambi khini. Buawu bobo lulenda
sambidila Nzambi mu mintima mieno. 2 Lubika
vukumukina mambu ma thangu yayi, vayi bika
lukituka bamona mu mayindu meno muingi lubaka
bu sudikila luzolo lu Nzambi: mu zaba mambu
mamboti, momo meti kummonisa khini ayi mambu
mafuana. (aiōn g165) 3 Mu diambu di nlemvo wowo
nditambula, ndinlomba kuidi kadika mutu muna luidi
ti: lubika banga mayindu maviokikidi tezo kieno vayi
mboti kadika mutu kaba mayindu mafuana madi
mu tezo ki minu kimvana Nzambi. 4 Banga mu
nitu yimosi tubeki binama biwombo vayi binama
bioso bisi kisalu kimosi ko. 5 Bobuawu beto tuidi
bawombo; tuidi nitu yimosi mu Klisto vayi kadika
mutu widi, mu kisalu kiandi, nama mu diambu
di sadisa wunkaka. 6 Budidi ti tutambula makaba
maviakana boso buididi nlemvowowo tutambula;
enati mutu beki dikaba di bikula, bika kasadila diawu
boso buididi tezo ki minu kioki kidi yandi. 7 Enati
mutu beki dikaba di sadila bankaka buna bika kasadila
diawu bumboti. Woso widi dikaba di longa, bika
kalonga. 8 Woso widi dikaba di kindisanga batu
bika kakindisanga. Woso widi dikaba di kaba bika
kakabanga mu kambu maniunguta. Woso widi dikaba
di tumina bika kadisadila bumboti. Woso widi dikaba
di monanga batu kiadi, bika kadisadila mu khini. 9 Bika
luzolo lukambu mayuya. Lulenda mambu mambimbi
ayi lusingimina mu mambu mamboti; mu diambu
di: 10 —Luzolo lu kikhomba: bika luzolasana beno na
beno. —Kinzasana: bika luluta kinzikanga bankaka. 11
—Kisalu: lubika bumolo. —Pheve: lulema mu pheve.
—Pfumu: luba bisadi bimboti. 12 —Diana: dibanga khini
eno. —Zithotolo: luvibidila. —Lusambulu: lutatamana
sambila. 13 —Banlongo: luyukutisanga zitsatu ziawu,
bika lubanga bakubama mu yakulanga bumboti
banzenza. 14 Bika lusakumuna batu bobo baku
luyamisanga. Lusakumuna vayi lubika singa. 15
Lumona khini va kimosi ayi batu bobo bammona
khini, ludila va kimosi ayi batu bobo balembo didi.
16 Bika luwizananga beno na beno. Bika mayindu
meno mabika ba mu bima bizangama; lufubakananga
ayi batu bobo bakuki kululanga. Bosi lubika banza ti
beno lulutidi diela. 17 Lubika vutulanga mambimbi
mu mambimbi. Lutomba vanganga kaka mambu
mamboti kuidi batu boso. 18 Enati baka bubela ayi
enati didi mu lukanu lueno, bika luzingilanga mu
ndembama ayi batu boso. 19 A bakundi bama, kadi
vutulanganu landi beno veka. Vayi luvananga buangu
kuidi Nzambi mu diambu kamonisa nganzi andi bila
disonama: Minu phuidi landi, minu ndiela vutula
kiawu. 20 Enati mbeni aku nzala kammona buna bika
wumvana bidia; enati phuila kammona, bika wumvana
kanua. Bila bu wulembo vangi bobo buna banga ti
ngeyo wulembo tudi makala ma mbazu va mbata ntu
andi. 21 Mambu mambimbi mabika kubedisanga vayi
bedisanga mambimbi mu mambu mamboti.

13 Bika kadika mutu katumimina bapfumu bila
kipfumu kioso kuidi Nzambi kieta ba ayi
bapfumu zioso Nzambi wuzibieka. 2 Diawu woso
mutu wummanga tumimina bapfumu buna kakadi
kinzika lutumunu lu Nzambi. Bobo bankambu
tumamananga bela tambula thumbudulu. 3 Bila
batu beti vanga mamboti bamonanga bapfumu boma
ko; vayi batu bobo beti vanga mambu mambimbi
bawu beta kuzimona boma. A buevi, mengi monanga
bapfumu boma e? Vanganga kaka mamboti buna ziela
kuniemisa. 4 Bila bapfumu badi bisadi bi Nzambi

mu diambu di mamboti maku. Vayi enati mambu mambimbi weti vanga buna bika wumona boma bila bika sia ti mu phamba kasimbididi mbedi. Bila niandi widi kisadi ki Nzambi mu diambu di monisa zinganzi zi Nzambi kuidi woso mutu wumvanganga mambimbi. **5** Diawu bulutidi mboti mu tumamana; bika sia ti mu diambu di tina thumbudulu vayi mu diambu di mayindu ma ntima. **6** Diawu diodi lumfutilanga ziphaku bila bapfumu badi bisadi bi Nzambi; zieti yekula thangu awu yoso mu tumina. **7** Luvana kuidi kadika mutu kioki kikafueti tambula: ziphaku zi malu kuidi fueti tambula ziawu; ziphaku zi bima kuidi fueti tambula ziawu; nzitusu kuidi fueti zitusu; nkembo kuidi fueti kemboso. **8** Lubika ba pholo kuidi mutu, vayi luzolasananga kaka beno na beno. Bila mutu wowo wunzolanga bankaka niandi dukisidi Mina. **9** Bila masonama ti: wulendi vanga kitsuza ko; wulendi vonda ko, wulendi yiba ko; wulendi zinina ko. Mina miomi minkaka mikangama mu muina wumosi wawu: Zola ndiaku banga ngeyo veka. **10** Mutu wowo wunzolanga, kavangilanga ndiandi mbimbi ko. Diawu diodi ngeyo zola buna wulembo kinzika Mina mioso. **11** Luvanga bobo bu luzebi thangu mbi tueka. Thangu yitufueti kotukila yifueni bila phulusu yi tufikimini viokila mu thangu tuwilukila. **12** Builu bueka manisa ayi buisi bueka nkia. Diawu tulozanu mavanga ma tombi vayi bika tuvuata binduanunu bi kiezila. **13** Bika tudiatila mu bufuana, boso bufueni diatulu mu muini bika sia mu zikhini ziviokidi tezo, mu bika phulu yi nua, mu bika kitsuza ayi mambu moso ma tsoni, mu bika minzonza ayi, mu kikhenene. **14** Vayi luvuata Pfumu Yesu Klisto. Lubika belanga nitu mayindu mu diambu di yukutisa zinzinunu ziandi.

14 Luyakulanga woso mutu wulebakana mu minu; bika sia mu diambu di findana yandi ziphaka mu diambu di mayindu mandi. **2** Wunkaka weti wilukila ti wulenda dia bima bioso vayi wunkaka widi, wulebakana, wundianga kaka bidia binkunungu. **3** Buna mutu wowo wundianga bima bioso kabika lenza mutu wowo wukakadianga ko bima bioso. Woso wukakadianga ko bima bioso kabika sambisa mutu wowo weta dia bima bioso bila Nzambi wuntambula. **4** Ngeyo widi nani, ngeyo wunsambisanga kisadi ki ngana e? Enati telimini voti buidi, Pfumu'andi kaka matedi. Vayi wela telama bila Pfumu beki lulendo mu kuntelimisa. **5** Wunkaka wulenda mona ti vadi lumbu kiviokidi kinkaka. Kuidi wunkaka bilumbu bioso bidedikini. Bulutidi mboti kadika mutu kazenga boso buididi mayindu mandi. **6** Woso mutu weti mona ti bilumbu bidi biviakana, weti bu vanga mu diambu di Pfumu. Ayi mutu wowo weti dianga bima bioso buna weti divanga mu diambu di Pfumu bila weti vutula matondo kuidi Nzambi. Mutu wowo kakadianga ko bima bioso kakadianga ko mu diambu di Pfumu bila mamvandi weti vutula matondo kuidi Nzambi. **7** Bila kuisi ko mutu mu beto weti zinga mu diambu di niandi veka ayi kuisi ko mutu weti fua mu diambu di niandi veka. **8** Enati tunzinga buna tunzinga mu diambu di Pfumu; voti enati tufuidi buna tufuidi mu diambu di Pfumu. Diawu tuzinga voti tufua, Pfumu niandi kaka wutuvuidi. **9** Bila mu diambu diodi Klisto wufua ayi wulembo zingi diaka mu diambu kaba Pfumu yi batu badi moyo ayi yi batu bafua. **10** Vayi ngeyo bila mbi wulembo sambisila khomb'aku e? Voti bila mbi wulembo lenzila khomb'aku e? Bila beto boso tuela samba va tilibinadu ki Nzambi. **11** Bila disonama ti: Pfumu tubidi ti: Sumbu ndidi moyo, makuma moso mela kumfukimina. Miunu mioso miela kikinina ti ndidi Nzambi. **12** Diawu kadika mutu buna tuidi wela samba va meso ma Nzambi mu diambu di mambu mandi veka. **13** Tubika buela kukisambisanga beto na beto vayi tunuana mu baka lukanu lu kambu tula diambu ku ntuala khomb'aku diodi kalenda buminina thutu voti diodi kalenda buila. **14** Kuidi minu, nzebi ayi ndinwilukila ti mu Pfumu Yesu muisi ko kima kisumuka mu kiawu veka. Vayi enati mutu mueni kima kisumuka buna kuidi niandi kima beni kidi kisumuka. **15** Bila, enati wulembo monisa khomb'aku kiadi mu diambu di bidia, buna wukadi buela diatila mu luzolo. Diawu kadi zimbisa, mu diambu di bidia, mutu wowo Klisto kafuila. **16** Kadi tala ti mamboti madi mu beno mabika tubudulu. **17** Bila kipfumu ki Nzambi kisi ko mu dia ayi mu nua vayi mu diambu di busonga, ndembama ayi khini mu Pheve yinlongo. **18** Bila mutu wowo wunsadilanga Klisto mu mambu momo, weti monisa Nzambi khini ayi batu bafueti kunkikinina. **19** Diawu tutomba mambu mannatanga ndembama ayi momo meti kutukindisa. **20** Bika vonda kisalu ki Nzambi mu diambu di bidia. Bukiedika bima bioso bidi bivedila; vayi mbimbi kuidi mutu mu dia bidiabiobi bieti buisa mutu mu masumu. **21** Diambu dilutidi mboti, diawu diadi: mboti kuandi mu kambu dia, mu kambu nua voti mu kambu vanga mambu moso

momo malenda buisa khomb'aku. 22 Ngeyo widi minu,
keba kiawu ngeyo veka va meso ma Nzambi. Khini
kuidi mutu wunkambu ku kisambisanga mu mambu
kakikinini. 23 Vayi woso mutu wummematanga mu
diambu di bidia bi keti dia buna wukibedisidi bila kasi
bu vangila ko ku tsi minu. Muaki mambu moso meti
vangimina mu kambu ku minu madi masumu.

15 Beto batu bobo tuidi bakinda mu minu tufueti
nata lebakana ku batu bobo badi balebakana ayi
tubika kukimonisanga beto veka khini. 2 Kadika mutu
buna tuidi katomba monisa ndiandi khini mu diambu
di mamboti muingi katungu. 3 Bila Klisto kasia tomba
kukimonisa khini ko. Banga bu disonimina: bifingu bi
batu bobo bafinga bibua va minu. 4 Bila mambu moso
mama masonama thama, masonimina mu Minkanda
mu diambu di kutulonga muingi tubaka diana mu
mvibudulu ayi mu lubombolo lueti totukilanga mu
masonoko. 5 Bika Nzambi, tho yi mvibudulu ayi yi
lubombolo kaluvana, mu beno na beno, mayindu
mamosi boso buididi Klisto Yesu 6 muingi mu ntima
wumosi ayi mu mbembo yimosi, lukembisa Nzambi,
Dise di Pfumu eto Yesu Klisto. 7 Diawu, lukiyakulanga
beno na beno banga phila Klisto kaluyakudila mu
diambu di nkembo wu Nzambi. 8 Bila ndieti kulukamba
ti Klisto wuyika kisadi ki Bayuda, mu monisa ti
Nzambi widi wukuikama mu diambu di dukisa zitsila
zisila Nzambi kuidi bakulu bawu; 9 muingi Bapakanu
bakembisa Nzambi mu diambu di kiadi kiandi banga bu
disonimina ti: Diawu ndiela kukembisa va khatitsika
Bapakanu bosi ndiela yimbidila dizina diaku. 10
Wubuela tuba diaka: A beno Bapakanu, monanu khini
va kimosi ayi dikanda diandi. 11 Voti diaka: A beno
Bapakanu boso, kembisanu Pfumu; Bika batu boso
bankembisa! 12 Ezayi wubuela tuba: Mu Nkuna wu
Yese muela totukila mutu wumosi wela telama mu
yadila makanda Bapakanu beta tula diana diawu mu
niandi. 13 Bika Nzambi, tho yi diana, kalu wesa mu
khini yoso ayi mu ndembama mu diambu di minu kioki
luidi mu niandi muingi diana diba diwombo mu beno
mu lulendo lu Pheve Yinlongo. 14 Bakhomba baama,
minu khikinini ti beno luidi bawala mu mamboti,
mu diela ayi luidi bafuana mu lubasananga beno
na beno. 15 Muaki mu mankaka, ndilusonikini mu
kingolo mu kulutebula moyo mu diambu di nlemvo
wowo Nzambi kaphana mu 16 ba kisadi ki Klisto Yesu
kuidi Bapakanu, mu sala kisalu ki Nganga Nzambi, mu
samuna Nsamu wumboti wu Nzambi muingi Bapakanu
bakituka dikaba dimmonisa Nzambi khini; diodi Pheve
Yinlongo kabieka nlongo. 17 Diawu mbeki bila kioki
ndilenda kukiniemisina mu Klisto Yesu, mu mambu
matedi Nzambi. 18 Bila ndilendi yoluka mankaka ko
vayi mambu momo kaka Klisto kavanga mu minu mu
diambu di nata Bapakanu ku thumumunu mu mambu,
mu mavanga 19 mu lulendo lu bikumu, lu bidimbu,
lu pheve yi Nzambi. Buawu bobo ndidukisila longila
Nsamu Wumboti wu Klisto tona mu Yelusalemi ayi mu
zindambu zioso zizungididi Yelusalemi nate ku Iliri.
20 Buna ndikiyekula mu samuna Nsamu Wumboti mu
bibuangu biobi bawiluabu dizina di Klisto ko muingi
ndibika tunga va yilu fondasio yitunga mutu wunkaka.
21 Banga bu masonimina ti: Kuidi bawu bobo bakambu
samununu nsamu'andi, bela mona. Bobo bawiluabu
ko, bela sudika. 22 Kiawu kioki bila kikhakidila mu
zikhumbu ziwombo mu kambu kuiza kuidi beno. 23
Sumbu khambulu bibuangu bilonga mu bizunga biabi
ayi tsatu yikala yama tona mimvu miwombo mu kuiza
kuidi beno 24 enati ndilenda kuenda ku Esipani. Muaki
diana tsidi ti ndiela kulumona bu ndiela vioka, ayi,
tsidi diana ti bu mbeni mona khini vuanda yeno va
kimosi mu thangu yikhufi, luela kutsindika mu kuenda
kuna. 25 Vayi buabu ndilembo yendi ku Yelusalemi mu
sadila banlongo. 26 Bila basi Maseduani ayi basi Akayi
bawizana mu kunga makabamu fidisila banlongo bobo
basukama, badi ku Yelusalemi. 27 Bila khini bamona
mu vanga buawu ayi pholo yinneni yidi yawu bila
enati Bapakanu batambudi kuku kiawu mu bima bi
kipheve bi Bayuda buna bufueni kuidi bawu mu kuba
sadisa mu bima biawu bi kinsuni. 28 Minu manisa
kisalu kiaki ayi mana kuba tudisila mimbutu miami
buna ndiela viokila kuidi beno bu ndiela kuenda
ku Esipani. 29 Nzebi ti bu ndiela kuiza kuidi beno,
ndiela kuiza ayi lusakumunu luwombo lu Klisto. 30
Zikhomba, ndikululomba mu Pfumu eto Yesu Klisto
ayi mu luzolo lu pheve, lunuana va kimosi ayi minu
mu zitsambulu zieno kuidi Nzambi mu diambu diama,
31 muingi ndikulu mu mioko mi batu bakambulu minu
badi ku Yuda ayi muingi kisalu kiama kioki mfueti
sala ku Yelusalemi kimonisa banlongo khini. 32 Mu
nzila yoyi ndilenda kuizila kuidi beno ayi khini mu
luzolo lu Nzambi ayi ndiela vunda va kimosi ayi beno.
33 Bika Nzambi yi ndembama kabanga yeno beno
boso. Amen.

16 Ndilufidisidi khomb'eto yi nketo Fobe, niandi widi kisadi mu dibundu di Sankeleya. **2** Lunyakula bumboti mu dizina di Pfumu boso bufueti yakudulu banlongo, lunsadisa mu dioso diambu kela ba tsatu mu lusadusu lueno bila niandi mamvandi wusadisa bawombo, ayi minu wutsadisa. **3** Luvana Plisika ayi Akilasi mboti; bisadi yama mu kisalu ki Klisto Yesu. **4** Bedi kavondo mu diambu di luzingu luama. Bika sia ti minu kuandi kaka ndikubavutudila matondo vayi mabundu moso ma Bapakanu. **5** Luvana mboti kuidi dibundu diodi dinkutakananga mu nzo'awu. Luvana kiluzolo kiama Epayinete mboti. Niandi widi mutu wutheti wutambula Klisto mu Azi. **6** Luvana Maliya mboti, niandi wutovuka buwombo mu diambu dieno. **7** Luvana mboti kuidi Andolonike ayi Yuniasi, bambuta ziama ayi bakundi bama ba nloko. Badi batu banzitusu va khatitsika bamvuala; ayi minu ayi bawu, bawu batuama wilukila Klisto. **8** Luvana Ampiliyasi mboti, kiluzolo kiama mu Pfumu. **9** Luvana Ulibe mboti; kisadi yeto mu Klisto. Luvana kiluzolo kiama Sitakisi mboti. **10** Luvana Apelesi mboti, mutu wufuana mu Klisto. Luvana mboti kuidibatu bobo beti vuanda ku nzo Elodioni. **11** Luvana mboti kuidi batu bobo beti vuanda kuidi Nalisise, bobo badi mu Pfumu. **12** Luvana Tilifene ayi Tilifoze mboti; bawu badi bisadi bi baketo binsalanga mu diambu di Pfumu. Luvana mboti Pelisise, mboti kiluzolo kieto kinketo mboti; wusala buwombo mu diambu di Pfumu. **13** Luvana Lufusi mboti, mutu wusobolo kuidi Pfumu ayi luvana ngudi andi mboti, widi ngudi ama minu mamvama. **14** Luvana mboti kuidi Asinkilite, Filengoni, Elimasi, Patelobasi, Elimesi ayi bakhomba zioso badi yawu va kimosi. **15** Luvana mboti kuidi Filolongo, Yuli, Nele ayi kuidi khomb'andi wu nketo; mboti kuidi Olimpasi ayi kuidi banlongo boso bobo badi yawu va kimosi. **16** Beno boso, luvanasana mboti mu besi kinlongo. Mabundu moso ma Klisto malufidisi mboti. **17** Zikhomba, ndikululeba, lulubuka mu diambu di batu bobo bantotulanga zikhabunu ayi bantotulanga mbuilu yi batu mu nzila yi kakidila malongi ma lulongo. Luba tatukila. **18** Bila batu ba phila yoyi basadilanga Pfumu'eto Klisto ko vayi bivumu biawu kaka beti sadila. Mu mambu ma lembama ayi thubulu yi kitoko beti vuna batu bobo bankambu sudikanga mambimbi. **19** Bila tumamana kueno kuzabikini kuidi batu boso. Khini ndimmona mu diambu dieno. Thidi luba batu badiela mu diambu di mambu mamboti ayi luba batu bankambu sudika mu diambu di mambu mambimbi. **20** Nzambi yi ndembama weka nduka kosikisa Satana ku tsi bitambi bieno. Bika nlemvo wu Pfumu Yesu Klisto wubanga yeno beno boso. **21** Timote, kisadi yama, wulufidisidi mboti. Bibutu biama Lusiusi, Yasoni ayi Sosipatele baluveni mboti. **22** Minu Telitiusi tsonikini nkanda wawu, mamvama ndilufidisidi mboti mu Pfumu. **23** Ngayusi, mutu wundiakula ku nzo andi, wulufidisidi mboti va kimosi ayi dibundu dimvimba. Elasite, mutu weti lunda zimbongo zi divula wulufidisidi mboti. Khomb'eto Kualitusi wulufidisidi mboti. **24** [Bika nlemvo wu Pfumu'eto Yesu Klisto wubanga yeno beno boso. Amen.] **25** Bika Nzambi kasakumunu. Niandi beki lulendo lu kulukindisila boso buididi Nsamu Wumboti wowo ndieti longa. Wawu widi malongi ma Yesu Klisto. Wulembo monisa mansueki momo masia yolokolo ko tona thama, **(aiōnios g166)** **26** vayi malembo sunduka mu bilumbu bieto biabi. Banga boso buididi lutumunu lu Nzambi yi mvu ka mvu, mansueki beni, mu nzila yi mambu masonika mimbikudi mazabukusulu kuidi Bapakanu muingi bantumukina ayi banwilukila. **(aiōnios g166)** **27** Bika nkembo, mu zithangu zioso, wubanga kuidi Nzambi, niandi kaka nkua nduenga, mu nzila yi Yesu Klisto. Amen. **(aiōn g165)**

1 Corinthians

1 Polo, mu luzolo lu Nzambi, wutelo muba mvuala wu
Yesu Klisto ayi khomba Sositeni **2** bafidisidi mboti
kuidi Dibundu di Nzambi didi ku Kolinto, kuidi bawu
bobo babieko nlongo mu kithuadi mu Yesu Klisto ayi
bawu batelo muba banlongo ayi kuidi bobo badi mu
kioso-kioso buangu bansambilanga Pfumu eto Yesu
Klisto, Pfumu awu ayi Pfumu eto beto mamveto. **3**
Bika nlemvo ayi ndembama bibedi kuidi Nzambi, Dise
dieto, ayi kuidi Pfumu eto Yesu Klisto bibanga yeno.
4 Minu ndimvutulanga matondo mu zithangu zioso
kuidi Nzambi ama mu diambu dieno, mu diambu di
nlemvo andi wowo kaluvana mu Klisto Yesu. **5** Bila
mu niandi beno lufulusu mu kimvuama mu mambu
moso, mu thubulu ayi mu diela **6** boso bu monikina
kimbangi ki Klisto mu beno. **7** Diawu, buabu kadi
dikaba dimosi di nlemvo wu Nzambi dikambulu mu
beno bu lulembo vingila thangu Pfumu eto Yesu
Klisto kela monika. **8** Niandi veka wela kulukindisa
nate kuna tsukulu, mu diambu di lukambu tsembolo
mu lumbu ki Pfumu eto Yesu Klisto. **9** Nzambi, yoyi
yilutela mu kithuadi mu Muan'andi Yesu Klisto,
Pfumu eto, widi wukuikama. **10** Bakhomba baama,
minu ndikululeba, mu dizina di Pfumu eto Yesu
Klisto, luzingilanga mu nguizani yimboti mu beno
na beno ayi zikhabunu zibika ba mu beno. Vayi luba
mu kithuadi mu mabanza mamosi ayi mu mayindu
mamosi. **11** Bila, bakhomba ziama, bakhembi kuidi
batu bamvuandanga ku nzo Klowe ti ziphaka ziwombo
zidi mu beno. **12** Vayi tala mambu thidi tuba: kadika
mutu mu beno weti tuba: “Minu mu dikabu di Polo
ndidi”; voti “Minu mu dikabu di Apolo ndidi”; voti
diaka: “Minu mu dikabu di Piela ndidi”; voti diaka
“Minu mu dikabu di Klisto ndidi.” **13** Klisto wuvasuka
kadi e? A buevi, Polo niandi wubandu va dikulusi mu
diambu dieno? Voti mu dizina di Polo lubotimina e?
14 Minu ndimvutula matondo bu ndikambu botika
kadi mutu wumosi mu beno, botula kaka Kilisipusi ayi
Ngayusi; **15** muingi mutu kabika tuba ti mu dizina
diama kabotimina. **16** Ndiedi kazimbakana, ndibuela
botika nzo yi Sitefanasi. Botula kaka bobo, ndikadi
buela zaba kani ndibotika diaka mutu wunkaka. **17**
Bila Klisto kasia kumfidisa mu diambu di botika ko
vayi mu diambu di longa Nsamu Wumboti, bika sia ti
mu diela di kimutu muingi dikulusi di Klisto dibika
ba dikambu lulendo. **18** Malongi ma lufua lu Klisto
vo dikulusi madi mambu ma buvungisi kuidi bawu
bazimbala; vayi kuidi beto tuvuka, madi mambu ma
lulendo lu Nzambi. **19** Bila disonama ti: Minu ndiela
bivisa nduenga yi batu banduenga ayi ndiela sukisa
diela di batu badiela. **20** Buna kuevi kuidi mutu widi
nduenga? Nsoniki kuevi kadi? Mfindisi wu ziphaka mu
thangu yayi kuevi kadi? Nzambi kasi kitula nduenga
yi ntoto wawu buvungisi ko? **(aiōn g165)** **21** Bila ntoto
wawu wusia nunga ko mu zaba Nzambi mu nzila yi
nduenga yi ntoto. Diawu, dizolakana kuidi Nzambi
mu vukisa batu bobo banwilukilanga mu nzila yi
buvungisi bu ndongolo yi Nsamu Wumboti. **22** Bayuda
bawu bikumu bantomba vayi Bangeleki bawu nduenga
bantomba, **23** vayi beto Klisto wubandu va dikulusi
tueti longa. Bayuda balembo moni diawu diambu di
mfiti vayi didi diambu di buvungisi kuidi Bangeleki. **24**
Vayi mu diambu di bobo Nzambi katelo, buba Bayuda
voti Bandeleki, Klisto niandi lulendo lu Nzambi ayi
nduenga yi Nzambi. **25** Bila “buvungisi” bu Nzambi
bulutidi batu mu nduenga ayi lebakana ku Nzambi
kulutidi batu mu ngolo. **26** Zikhomba, lutala bumboti
lutelo lueno; batu ba nduenga mu nsuni basia ba ko
bawombo; batu banneni ba lulendo basi bawombo ko
ayi batu ba luzitusu basi bawombo ko. **27** Vayi Nzambi
wusobula mambu mammonikanga ma buvungisi ma
ntoto mu diambu di fuisa batu banduenga tsoni;
ayi wusobula mambu ma lebakana ma ntoto mu
diambu di fuisa mambu manneni tsoni. **28** Nzambi
wusobula mambu ma kambulu mfunu, momo ntoto
keti lenza; momo makambulu, mu diambu di vunza
momo madi. **29** Muingi mutu kabika kukiniemisa va
meso ma Nzambi; **30** Bila, mu diambu diandi beno
luididi mu Klisto Yesu; mutu wowo Nzambi kakitula
mutu wu nduenga, mutu wusonga, wunlongo ayi
khudulu, **31** mu diambu di kinzika boso busonimina
mu Minkanda ti: Enati mutu tidi kukiniemisa

2 Diawu bakhomba, mu thangu ndiyiza kuidi beno,
mu kululonga Nsamu Wumboti, minu mamvama
ndisia kululonga kimbangi ki Nzambi ko mu sadila
ludede voti nduenga ko. **2** Bila ndizenga mu kambu
zaba kadi diambu dimosi mu beno, botula kaka Yesu
Klisto ayi Yesu Klisto diodi dibandu va dikulusi. **3** Minu
mamvama bu ndiyiza kuidi beno, ndiba wulebakana,
ndiba tsisi-tsisi ayi lukhukhu luwombo. **4** Thubulu
ama ayi malongi mama masi singimina ko mu mambu
ma nduenga vayi masingimina mu mavanga ma Pheve

ayi ma lulendo; 5 muingi minu kieno kibika singimina
mu nduenga yi batu vayi mu lulendo lu Nzambi.
6 Muaki beto mamveto tunyolukilanga mambu ma
nduenga kuidi bobo badi bafuana mu Pheve. Vayi
yawu yisi nduenga yi ntoto wawu ko; yisi nduenga
yi bapfumu zi thangu yayi ko, ziozi ziela fua. (aiōn
g165) 7 Vayi beto tunyolukilanga nduenga yi Nzambi,
nduenga yoyo yidi yisueko buabu ayi yisueko kuidi
batu ba ntoto. Nzambi wukubika yawu, mu diambu di
nkembo eto tuamina thonono yi zithangu. (aiōn g165) 8
Kadi pfumu yimosi yi thangu yayi kasi zaba nduenga
beni ko bila enati bazaba yawu nganu basi banda ko
Pfumu yi nkembo va dikulusi. (aiōn g165) 9 Vayi boso
busonama mu minkanda: biobi bisia mona meso ko
biobi bisia wa matuku ko biobi bisia zaba mutu ko
biawu biobi Nzambi kakubika mu diambu di batu bobo
bakunzolanga. 10 Vayi Nzambi wutuzabikisa mawu mu
Pheve. Bila Pheve yimfionguninanga mambu moso, ka
diambu ko mambu masuama ma Nzambi. 11 Bila nani
mu batu wulenda zaba mayindu ma mutu wunkaka?
Botula kaka Pheve yi mutu beni. Bobuawu, kadi mutu
kasi zaba ko mayindu ma Nzambi botula kaka Pheve
yi Nzambi. 12 Muaki beto tusia tambula Pheve yi
ntoto ko, vayi Pheve yi Nzambi tutambula mu diambu
tuzaba mambu momo Nzambi katuvana mu kiphuanza
kioso. 13 Tueti ma yolukila vayi bika sia ti mu mambu
meti longa nduenga yi batu vayi mu mambu meti
longa nduenga yi Pheve bu tunsudikisanga mambu
ma kiedika ma Pheve mu mambu ma Kipheve. 14
Vayi mutu wu kinsuni katambulanga ko mambu ma
Pheve yi Nzambi bila va meso mandi madi mambu ma
buvungisi ayi kalendi ku mazaba ko bila mu kiphevi
kaka mambu beni mansudukulungu. 15 Vayi mutu
wu kiphevi wunsudikanga mambu moso ayi kuisi ko
mutu wulenda kunsudika. 16 Bila didi disonama: Nani
wuzaba mayindu ma Pfumu muingi kanlonga e? Vayi
beto mayindu ma Klisto madi yeto.

3 Zikhomba, ndisi ku luyolukila ko banga bu
nyolokolongo ayi batu ba kiphevi vayi banga kuidi
batu ba kinsuni, banga kuidi bana balezi mu klisto. 2
Ndiluvana miliki mu diambu lunua vayi bika bidia
bingolo, bila lufueni ko mu kubidikikisa. Ayi banza
mu thangu yayi, luisi fuana ko 3 bila lukidi mu nsuni.
Bila kikhenene ayi ziphaka bidi va khatitsik'eno. Buna
luisi bankua kinsuni ko e? Ayi ludiatilanga mu kimutu
ko e? 4 Bila mu thangu wumosi mu beno katubidi ti:
“Minu mu dikabu di Polo ndidi” ayi wunkaka: “Minu
mu dikabu di Apolo ndidi”. Buna luisi batu ba kinsuni
ko e? 5 Buna nani Apolo ayi nani Polo? Keti badi bisadi
kaka; biobi bieti kulumonisa nzila yi minu. Kadika
mutu, weti sala kisalu kioki Nzambi kansobudila. 6
Minu ndikuna, Apolo wulembila nlangu; vayi Nzambi
niandi wumenisa. 7 Diawu, mutu kunini ayi lembidi
nlangu basi mfunu ko vayi Nzambi niandi lutidi
mfunu bila niandi wummenisanga. 8 Mutu kunini
ayi lembidi deda kuandi badi, vayi kadika mutu wela
tambula wandi mfutu boso buididi kisalu kiandi, 9
bila beto tuidi kaka bisadi binsalanga va kimosi ayi
Nzambi. Bosi beno luidi tsola yi kuna Nzambi; nzo yi
tunga Nzambi. 10 Boso buididi nlemvo wu Nzambi wu
nditambula, minu nditunga fondasio banga ntungi
wu diela. Vayi buabu wunkaka wulembo tungi va yilu
fondasio beni. Vayi bika kadika mutu katala boso bu
kantungila va yilu fondasio beni. 11 Bila kuisi ko mutu
wulenda buela tunga fondasio yinkaka botula kaka
yoyi yikitungulu; Yesu Klisto niandi fondasio beni.
12 Enati mutu wulembo tungi va fondasio yoyo mu
nolo, mu bisengo, voti mu matadi mathalu; mu minti,
mu minsioni, mu biti. Kisalu ki kadika mutu kiela
monika 13 mu lumbu ki sambusu. Lumbu ki sambusu
kiela monikisa kiawu bila wela kimonikisa mu mbazu.
Mbazu beni yawu yela monisa kisalu ki kadika mutu
boso bu kididi. 14 Enati kisalu kitunga mutu va yilu
fondasio beni kikadi fua buna mutu wowo wela baka
mfutu. 15 Vayi enati kisalu kitunga mutu kividi, buna
mutu wowo wela zimbisa mfutu andi. Mutu wowo
wela vuka vayi yela ba banga niandi vukidi mu mbazu.
16 Luisi zaba ko ti beno luidi Nzo yi Nzambi ayi luisi
zaba ko ti Pheve yi Nzambi yimvuandanga mu beno?
17 Enati mutu bivisidi Nzo yi Nzambi, Nzambi wela
kumbunga; bila Nzo yi Nzambi yidi yinlongo ayi beno
luidi Nzo yi Nzambi beni. 18 Lubika kukivuna. Enati
vadi mutu mu beno wumbanzanga ti lutidi nduenga
mu thangu yayi, vayi mboti kakituka vungisi mu
diambu di kaba mutu wu nduenga. (aiōn g165) 19 Bila
nduenga yi ntoto wawu yidi buvungisi va meso ma
Nzambi. Bila disonama: Niandi wumbuilanga batu
banduenga mu luvunu luawu veka, 20 ayi diaka: Pfumu
zebi mayindu ma batu banduenga, zebi ti mayindu
beni masi kadi mfunu ko. 21 Diawu mutu kabika
kukiniemisa mu diambu di batu bila bibioso beno
luvuidi biawu, 22 buba Polo, Apolo ayi Piela, ntoto,
luzingu, lufua, bibio bi thangu yayi ayi bi thangu

yela kuiza; bibio beno luvuidi biawu. 23 Beno Klisto
wuluvuidi ayi Nzambi niandi vuidi Klisto.

4 Bika lututala banga bisadi bi Klisto, bitambula kisalu
ki matsueki ma kiedika ma Nzambi. 2 Mu mamo,
diambu dimosi dintombongo kuidi kisadi: bika kisadi
kimonika wukuikama. 3 Vayi kuidi minu, didi diambu
di fioti enati ndinsambusu kuidi beno voti kuidi batu
bankaka mu tsambusulu yi kimutu. Ayi minu veka
ndilendi kisambisa ko. 4 Bila kadi bila ndisi ko mu
ntim'ama; vayi diawu ko diambu dimmonisa ti ndidi
mutu wusonga. Pfumu niandi veka wukutsambisanga.
5 Diawu kadi tumbu sambisa tuamina thangu yifuana.
Luvingila kaka nate Pfumu kela vutuka. Bu kela kuiza,
buna wela monisa bumboti, ku kiezila, mambu mamo
masuama mu tombi ayi wela totula mayindu mamo
masuama madi mu mintima mi batu. Buna bosi
kadika mutu kela tambula nzitusu wukafueti tambula
kuidi Nzambi. 6 A muaki, bakhomba, minu thubidi
mambu momo mu diambu di minu veka ayi mu
diambu di Apolo. Buawu bobo kifuani kieto kilenda
kulusadisa mu sudika mambu momo mu diambu
lubika sabuka ndilu yi mambu momo masonama. Ayi
kadi mutu mu beno kabika ba luniemo mu diambu di
wunkaka muingi kalenda wunkaka. 7 Nani wukitudi
mutu wuluviakunu ayi bankaka e? Mbi bidi yaku
biobi wukambu tambula e? Bu didi ti tambula wu
bitambula buna bila mbi fueti kukiniemisina banga
ti wusia ku bitambula ko e? 8 Beno buabu lumeni
yukuta, luyikidi bamvuama; lutonini yala kambu
beto. Minu thidi beno luyala muingi beto mamveto
tuyala va kimosi ayi beno. 9 Bila ndimbanza Nzambi
wututula, beto bamvuala, mu ntanda wu batu batsuka
va ntoto wawu. Tuidi banga batu bazengolo nkanu
wu lufua; bila tukituka banga kipa voti savu kintalu
kuidi ntoto wumvimba, kuidi zimbasi ayi kuidi batu.
10 Beto tuidi bivungisi mu diambu di Klisto vayi
beno luidi batu banduenga mu Klisto. Beto tuidi
batu balebakana vayi beno luidi bakinda. Beno luidi
batu balukinzu vayi beto tuidi batu balenzo. 11 Nate
mu thangu yayi, beto tulembo fua nzala, tulembo
moni phuila; tulembo kibi pheni; tulembo tutu khuba
ayi tukambulu nzo yi vuanda. 12 Tulembo moni
ziphasi bu tunsalanga mu zingolo zi mioko mieto. Bu
balembo tufingi, beto tulembo sakumuna; bu balembo
tuyamisa, beto tulembo kangi mintima. 13 Bu balembo
tuvunina mambu, beto tukubavutudilanga mu mambu
manlembami mamboti. Nate ye buabu, tukituka banga
tsobo yi ntoto ayi banga bima bikondolo mfunu. 14 Yisi
ko ti mu diambu di kulufuisa tsoni diawu ndilusonikini
mambu mama, vayi mu diambu di kululubula banga
bana bama ba luzolo. 15 Bila banza ti lulenda baka
dikumi di mili di mintuadisi mikululonga mambu
matedi Klisto, vayi lufueti zaba ti luisi baka madisa
mawombo ko, bila mu Klisto Yesu minu ndilubuta
mu Nsamu Wumboti. 16 Diawu ndikululeba muingi
lutsokudila. 17 Diawu ndilufidisidi Timote, muan'
ama wuluzolo ayi widi wukuikama mu Pfumu. Niandi
sika kulutebula moyo boso buididi zinzila ziama mu
Klisto ayi boso ndieta longila mu bibuangu bioso, mu
mabundu moso. 18 Batu bankaka mu beno balembo
kiniemisa banga ti ndilendi kuiza kuidi beno ko.
19 Vayi enati Pfumu tidi buna fioti fisiedi ndizidi
kuidi beno. Buna ndiela zaba, bika sia mambu momo
kaka bobo beti kukiniemisanga beti tubanga vayi ayi
mambu momo balenda vanga lulendo; 20 bila kipfumu
ki Nzambi kisi mu diambu di mambu matuba ko, vayi
mu lulendo. 21 Mbi lutidi? Ndiza kuidi beno ayi nti mu
kulubeta, voti ndiza ayi luzolo ayi Pheve yinlembami
e?

5 Mu bibuangu bioso mulembo wakana zitsangu
zi kitsuza kidi vakhatitsik'eno; kikambulu nkutu
monika kuidi Bapakanu. Wumosi mu beno wulembo
lekanga ayi nketo wu dise diandi. 2 Vayi beno lulembo
kiniemisanga. Muaki nganu mu kiadi lufueti ba muingi
mutu wowo wuvengi mambu momo katotolo va
khatitsik'eno. 3 Mu minu veka, banza khambulu yeno
mu nsinu vayi ndidi yeno mu Pheve; ndisambisidi
mutu wuvengi mambu momo banga ti ndidi yeno
va kimosi. 4 Bu luela kutakana mu dizina di Pfumu
eto Yesu, ayi bu ndiela ba yeno mu Pheve va kimosi
ayi lulendo lu Pfumu eto Yesu, 5 bufueni mu yekula
mutu wu phila yoyo kuidi satana muingi nitu andi
yibivusu ayi Pheve andi yivuka mu lumbu ki Pfumu
Yesu. 6 Luniemo lueno luisi lu mboti ko. Luisi zaba ko
ti ndambu luvi lumfunisanga falina yoso bu yimeni
sobokoso e? 7 Lubotula luvi lolo lukhulu muingi
lukituka falina yimona yisobokoso banga bu lukambulu
luvi. Bila Klisto dimemi dieto di Pasika ditambuku. 8
Diawu, bika tukembilanu nyengo wu Pasika, bika sia ti
ayi luvi lukhulu; luvi lu mambu ma luvunu ayi mambu
mambimbi vayi bika tukembilanu nyengo beni ayi
mapha makambulu luvi mu buvedila ayi mu bukiedika.
9 Mu nkanda wowo ndilusonikina, ndilulomba mu

kambu bundananga ayi batu bamvanganga kitsuza. 10 Vayi ndisi kamba ko ti lubika solulanga ayi batu ba ntoto wawu, bobo bamvanganga kitsuza, bobo badi lukokoto; bobo banzionanga bima bingana, voti bobo bansambilanga bitumba. Bila enati lufueti tina batu boso buna lufueti botuka mu ntoto. 11 Vayi buabu ndilusonikini: enati vadi mutu beti tedila khomba vayi weti zingilanga mu kitsuza, voti lukokoto kadi, voti weti sambilanga bitumba, voti weti finganga, voti widi kolo mbungu voti weti zionanga bingana buna kadi bundana ayi niandi. Kadi fuana nkutu mu dia va kimosi ayi mutu wowo. 12 A buevi, didi diambu diama mu sambisa bobo badi ku nganda e? Beno keti lufueti sambisa bobo badi mu khati e? 13 Mu diambu di bobo badi ku nganda, niandi veka Nzambi welabasambisa. Vayi beno, lubotula mutu wumbimbi va khatitsik'eno.

6 Enati mutu wumosi mu dikabu dieno beki khomb' andi yinkaka mambu, buna bila mbi kafueti kumfundila kuidi mazuzi makambulu wilukila Nzambi va buangu kikumfundila kuidi banlongo e? 2 Luisi zaba ko ti banlongo bela sambisa ntoto e? Enati luela sambisa ntoto, buna bila mbi lukadi nunga mu dedikisa bina bi mambu bidi yeno? 3 Luisi zaba ko ti tuela sambisa zimbasi? Buna luela luta sambisa mambu ma luzingu lualu. 4 Enati luidi ayi mambu matedi luzingu lualu buna mboti lumfundanga kuidi batu bakambulu mfunu mu dibundu. 5 Thubidi mambu mama mu diambu di kulufuisa tsoni. Vasi ko kadi mutu widi diela mu beno mu diambu di zenga mambu va khatitsika bakhomba bandi e? 6 Vayi enati khomba beki ndiandi mambu buna wukumfundanga kuidi batu bobo bakambu wilukila. 7 Yidi nzimbala yinneni mu beno bu lueti fundasananga beno na beno. Mu diambu di mbi lulendi kanga ko ntima bu beti kuluvangilanga mambu makambulu masonga e? Bila mbi lulendi tala ko baluziona bima bieno e? 8 Vayi beno lumvanganga mambu makambulu masonga ayi lunzionanga bingana ayi lueti vangila buawu kuidi bakhomba zieno. 9 Luisi zaba ko ti batu bakambulu basonga balendi baka ko buangu mu Kipfumu ki Nzambi? Lubika kukivuna bila batu bamvanganga kindumba, bansambilanga bitumba, bamvanganga kitsuza; bamvanganga matsoni voti babakala bamvanganga kitsuza ayi babakala yawu, 10 mivi, batu badi lukokoto, batu bankolongo malavu, batu bamfinganga badiawu voti batu banzionanga bingana balendi baka ko buangu mu Kipfumu ki Nzambi. 11 Batu bankaka mu beno buawu bobo babela, vayi buabu lumana sukulu, lumana vedoso, beno lukitulu basonga mu dizina di Pfumu Yesu Klisto ayi mu Pheve yi Nzambi eto. 12 Beno lueti tuba: “Minu mbeki minsua mu mambu moso” vayi mambu mosomasi mfunu ko. Minu mbeki minsua mu mambu mamo. Vayi mbengi kitulu mvika kuidi kadi diambu dimosi. 13 “Bidia bisoko mu diambu di vumu ayi vumu mu diambu di bidia.” Nzambi wela bunga vumu ayi bidia. Vayi nitu yisia vangu mu diambu di kitsuza ko, yawu yidi mu diambu di Pfumu ayi Pfumu widi mu diambu di nitu. 14 Vayi Nzambi wufulukisa Pfumu mu bafua ayi mu lulendo luandi niandi wela kutufulukisa. 15 Luisi zaba ko ti zinitu zieno zidi binama bi nitu yi Klisto? A buevi, ndieka bonga binama bi nitu yi Klisto muingi ndibikitula binama bi nitu yi ndumba yi leta? Nana. 16 Luisi zaba ko ti mutu bundani ayi ndumba yi leta, buna wunkitukanga nitu yimosi ayi niandi? Bila disonama ti: Bawu buadi bela kituka nitu yimosi. 17 Vayi woso mutu wumbundana ayi Pfumu wunkitukanga Pheve yimosi ayi niandi. 18 Diawu ndikulukamba: Lutina kitsuza. Masumu moso mamvanganga mutu madi ku nganda yi nitu. Vayi woso vengi disumu di kitsuza vodisidi nitu andi masumu, bila diawu didi disumu di khati yi nitu. 19 Luisi zaba ko ti nitu eno yidi nzo yi Pheve Yinlongo yoyi yidi mu beno; yoyo Nzambi kaluvana? Ayi buabu lukivuidi diaka ko. 20 Bila mu thalu yiwombo lusumbulu. Diawu lukembisa Nzambi mu zinitu zieno.

7 Mu diambu di mambu ma lusonika mu nkand' eno “didi diambu dimboti kuidi bakala mu bika simba nketo”. 2 Vayi mu diambu di tina kitsuza, bika kadika bakala kaba ayi nketo andi ayi kadika nketo kaba ayi bakala diandi. 3 Bika bakala kavangila nketo andi mamo ma kafueti kumvangila ayi nketo mamvandi bobuawu kafueti vangila bakala diandi. 4 Bila nitu yi nketo yisiedi yandi ko; yidi mu diambu di bakala diandi. Bobuawu nitu yi bakala yisiedi yandi ko; yidi mu diambu di nketo andi. 5 Lubika tinasananga; botula kaka bu luwizani mu kambu bundana mu thangu yi khufi mu diambu di kukiyekula mu lusambulu, bosi luvutuka buela bundana muingi satana kabika kuluvukumuna mu diambu di kambu kueno ku kukiyala. 6 Luzaba ti thubidi bobo banga

minsua vayi luisi lutumunu ko. 7 Thidi batu boso
baba banga minu, vayi kadika mutu wutambula
diandi dikaba di nlemvo kuidi Nzambi: kuidi wunkaka
dikaba diadi, kuidi wunkaka dikaba dina. 8 Kuidi batu
bakambu kuela ayi mafuola bulutidi mboti baba banga
minu. 9 Vayi enati balendi nunga ko mu kukiyala,
buna mboti bakuela bila bulutidi mboti mu kuela
ayi mu banga kadika thangu ku tsi zinzinunu. 10
Kuidi bakuela ndimvana lutumunu lualu: bika sia
ti minu vayi niandi veka Pfumu veni luawu: nketo
dikuela kalendi vambana ayi bakala diandi ko. 11 Vayi
enati nketo dikuela beni vambini ayi bakala diandi,
buna, nketo wowo kabika buela kuela voti kavutuka
wizana ayi bakala diandi. Bobuawu bakala kalendi
botula nketo andi ko. 12 Kuidi bankaka, minu thubidi
bika sia ti Pfumu: enati khomba yi bakala widi ayi
nketo wukambu wilukila ayi enati nketo beni tidi
kuandi zinga yandi buna kabika vambana ayi nketo
beni. 13 Bobuawu diaka, enati nketo widi ayi bakala
dikambu wilukila ayi enati bakala beni tidi kuandi
zinga yandi buna kabika vambana ayi bakala diandi.
14 Bila bakala dikambu wilukila wukitulu wunlongo
mu diambu di nketo andi; ayi nketo wukambu wilukila
wukitulu wunlongo mu diambu di bakaladiandi. Bila
enati buawu ko buna bana beno bela tangulu bana
basumuka. Vayi buabu badi banlongo. 15 Enati mutu
wowo wukambu wilukila, tidi vambana buna wulenda
kuandi vambana. Mu nzila yoyo khomba yi bakala
voti khomba yi nketo wowo basiedibakangama ko bila
Nzambi wututela mu zingilanga mu ndembama. 16
Bila, mbi zebi ngeyo nketo e? Mananga ngeyo wela
vukisa bakala diaku? Voti mbi zebi ngeyo bakala?
Mananga ngeyo wela vukisa nketo aku? 17 Muaki
bulutidi mboti kadika mutu kadiatila boso Pfumu
kamvanina ayi boso Nzambi kantedila. Bobo buididi
lutumunu lu ndieti vana muidi mabundu moso. 18
Mutu sumbu katelo, wuba wuzengo e? Kabika tomba
vutuka mu ba wukambu zengo. Mutu sumbu katelo
buna widi wukambu zengo e? Kabika zengoso. 19
Wuba wuzengo voti wukambu wuzengo disi diambu
di mfunu ko. Vayi diambu di lutidi mfunu diawu diadi:
kinzika zithumunu zi Nzambi. 20 Bika kadika mutu
katatamana ba banga bu katuama bela mu thangu
katelo. 21 Wuba mvika bu wutelo e? Kadi kudibela
mayindu. Vayi enati wulenda kuluka mu buvika beni,
buna sadila buawu. 22 Bila mvika wowo wutelo mu
Pfumu widi mutu wu kiphuanza mu Pfumu. Bobuawu
mutu wu kiphuanza wowo wutelo widi mvika wu
Klisto. 23 Beno lusumbu mu thalu yinneni. Diawu
lubika buela kituka bavika ba batu. 24 Bakhomba
baama, bika kadika mutu katatamana ba va ntuala
Nzambibanga bu katuama bela mu thangu katelo.
25 Mu diambu di bobo bakambu kuela, ndisi ko kadi
thumunu yi Pfumuvayi ndieka kuba kamba diyindu
diama banga mutu wumosi wumonono kiadi kuidi
Nzambi mu ba wukuikama. 26 Mu diambu di ziphasi zi
thangu yayi, ndimmona ti bulutidi fuana kuidi kadika
mutu mu ba boso bu kadidi. 27 Nketo widi yaku? Kadi
tomba vambana. Enati wisiko nketo bunakadi tomba
nketo. 28 Muaki enati kuedidi buna wusi vola masumu
ko. Enati nketo wukambu kuela kuedidi, buna kasi
vola masumu ko. Vayi bobo bamvanga bobo bela
mona ziphasi mu nsuni vayi thidi lubika mona ziawu.
29 Tala diambu ndituba: bakhomba, luzaba ti thangu
yeka yikhufi. Diawu bobo badi ayi baketo bika baba
banga basi ayi baketo ko. 30 Batu bobo bandila, baba
banga basi ndila ko, bobo balembo moni khini, banga
ti basi mona khini ko ayi bobo balembo sumbi baba,
banga ti basi kadi kima ko. 31 Kuidi bawu bansadilanga
ntoto wawu, bika baba banga ti basadilanga wawu ko.
Bila ntoto wawu vioka wumvioka. 32 Thidi ti lubika
ba mayindu. Bila mayindu ma mutu wukambu kuela
madi mu diambu di Pfumu ayi mayindu mandi moso
madi mu zaba buevi kafueti yangidikila Pfumu. 33 Vayi
mayindu ma mutu wukuela madi mu diambu ntoto
wawu madi muzaba; buevi kafueti yangidikila nketo
andi. 34 Niandi widi wuvasuka. Mayindu ma nketo
wukambu kuela voti mayinduma muana ndumba
madi mu diambu di Pfumu muingi baba wunlongo mu
nitu ayi mu Pheve. Vayi mayindu ma nketo wukuela
madi mu mambu ma ntotowawu madi mu zaba; buevi
kafueti yangidikila bakala diandi. 35 Thubidi bobo mu
diambu di kulusadisa, bika sia ti mu diambu di ku
lutambila ntambu vayi mu diambu luba ayi khadulu
yisonga ayi luba bakangama mu sadila Pfumu. 36
Enati bakala yindudi ti weti vangila muan'andi wu
ndumba mambu makambulu fuana, enati weti diatusu
kuidi zinzinunu ayi enati weti banzila ti bakuelana
kaka buna dimboti kuandi; kasi vola masumu ko; bika
bakuelana. 37 Vayi enati bakala, zebi kanga ntima
ayi vasiko mutu wukunkuika vayiniandi veka beki
lukanu mu kambu buela kuela ndumba beni; buna
niandi vengi bufuana, kabika kuela. 38 Diawu woso
mutu kuedidi vengi diambu dimboti ayi woso mengi

kuandi kuela, vengi diambu dilutidi mboti. 39 Nketo wukuela widi wukangama kuidi bakala diandi mu thangu bakaladiandi kakidi zingi. Vayi enati bakala diandi difuidi, nketo wowo wulenda kuandi buela kuela dioso bakala di katidi, vayi kafueti kuedila mu Pfumu kaka. 40 Vayi kuidi minu mbueni ti nketo wowo wufuilu bakala, wela luta mona khini ti kakadi buela kuela. Ayi tsidi diana ti minu mamvama Pheve yi Nzambi yidi yama.

8 Mu diambu di zimbizi zitambuku kuidi bitumba, tuzebi ti beto bosonzayilu yidi yeto. Nzayilu yinnatanga luniemo vayi luzolo tunga lueti tunga. 2 Mutu wowo wulembo yindula ti niandi zebi, buna kasi zaba ko boso bufueti zabulu. 3 Vayi enati mutu wunzolanga Nzambi, buna niandi zabikini kuidi Nzambi. 4 Mu diambu di mambu matedi dia zimbizi zitambuku kuidi bitumba, muaki beto tuzebi mboti ti bitumba bidi bima biphamba va ntotowawu, ayi, kuisi Nzambi yinkaka ko; Nzambi yimosi kaka yidi. 5 Bila enati bawombo beti tedolo zinzambi buba mu diyilu, buba va ntoto; buna diodi dilembo monika ti zinzambi zidi ziwombo ayi bapfumu badi bawombo. 6 Vayi kuidi beto tuzebi ti Nzambi yimosi kaka yidi, Tata, niandi wuvanga bima bioso ayi beto tulembo zingi mu diambu diandi. Ayi Pfumu yimosi kaka yidi, Yesu-Klisto. Bima bioso bivangulu mu niandi ayi beto tuidi mu niandi. 7 Muaki baboso basi nzayilu ko. Vayi bankaka bu bayuku sambilanga bitumba nate buabu, beti dianga zimbizi ziozi zintambukungu kuidi bitumba. Mayindu ma mintima miawu bu madi malebakana, buna makubamonisanga ti bavodidi masumu. 8 Luzaba mboti ti bidia bilendi kutufuanisa va meso ma Nzambi ko. Enati tukadi dia kadi kima buna tulendi kambu kima ko, enati tudidi, kadi kima tulendi baka ko va mbata. 9 Vayi lukeba mu diambu di kiphuanza kioki kidi yeno; kibika ba ditadi dimbuminina minlebukila thutu. 10 Bila enati mutu wumueni “ngeyo mutu widi nzayilu” buna vuendi mu nzo Nzambi yi bitumba, keti buna mayindu ma ntima wu nlebukila wowomamantuma mu dia zimbizi zitambuku kuidi bitumba? 11 Mu diambu di nzayilu aku, khomba yoyo yilebakana, yoyi Klisto kafuila va dikulusi, makazimbala. 12 Bu lumvolanga bobo masumu kuidi bakhomba ayi bu lulembo luekanga mintima mi minlebukila, luzaba mboti ti kuidi niandi veka Klisto lulembo volanga masumu. 13 Diawu enati bidia ndilenda dia bilenda buisa khomb'ama mu masumu, buna ndilendi buela bidianga ko mu diambu ndibika ba diluaku dimbuila khomb'ama mu masumu. (aiōn g165)

9 A buevi, ndisi phuanza ko e? Ndisi mvuala ko e? Ndisia mona Pfumu eto Yesu Klisto ko e? Beno ndisia lubuta mu kisalu kiama mu Pfumu ko e? 2 Enati kuidi bankaka ndisi mvuala ko vayi kuidi beno ndidi mvuala bila beno luidi dimbu ki kimvuala kiama mu Pfumu. 3 Wowo mvutu pheni kuidi batu bobo bakumfundanga. 4 A buevi, tuisi ko minsua mu dia ayi mu nua e? 5 Tuisi ko minsua mu kibanga va kimosi ayi nketo wuzebi Klisto, banga bu nsilanga bamvuala bankaka, bakhomba zi Pfumu ayi Piela e? 6 Buna Balinabasi ayi minu, beto kaka tubeki minsua mu sala mu diambu di tukizingisanga e? 7 Disodi mbi dinsalanga kisalu ki kisodi vayi dikukifutanga niandi veka e? Nani wulenda kuna ndima yi vinu vayi kadianga ko makundi madi muna? Nani wuntuidilanga nkangu wu zingombi vayi kanuanga ko miliki mi nkangu beni e? 8 Mu kimutu ndintubila mambu mama e? Voti Mina miyolukilanga ko mambu beni? 9 Bila mu Mina mi Moyize musonama: Wulendi kanga munu wu ngombi ko yimfundumunanga makundi. A buevi, Nzambi wulenda bela zingombi mayindu e? 10 Keti mu diambu dieto katubila bobo? Bila mambu momo masonimina mu diambu dieto. Mutu wunkunanga zitsola kafueti sala mu diana dioso, ayi woso wumfundumunanga makundi kafueti ba ayi diana di tambula kuku. 11 Enati tukuna makundi ma kiphevi mu beno, buna buevi, dieka diambu dinneni ti tutambudi bima bieno bi kinsuni e? 12 Enati bankaka babeki minsua miomi mu beno, buna beto katulutidi ko e? Vayi tusia sadila ko minsua beni; tunkanga ntima mu mambu moso muingi tubika tula diambu dilenda kakidila nsamu wumboti wu Klisto. 13 Luisi zaba ko ti batu bobo bansadilanga mu nzo Nzambi bambakanga bidia biawu muna nzo Nzambi e? Ayi bobo bansadilanga va ntala bambonganga ndambu mu makaba momo bantambikanga vana ntala. 14 Bobuawu, Pfumu wuvana thumunu ti bobo bansamunanga Nsamu Wumbotibazingilanga mu nsamu wumboti. 15 Vayi minu ndisia sadila kadi diambu dimosi ko mu mambu momo ayi ndisi sonika ko bobo mu diambu luvanga buawu mu diambu diama bila bulutidimboti kuidi minu mu fua ayi mu mona mutu wu mvonda nkembo ama. 16 Bila enati ndilembo

samuna Nsamu Wumboti buna vasiko diambu diodi ndikukiniemisina bila yidi thumunu nditambula mu kingolo. Ayi mabienga kuidi minu enati ndikadi samuna Nsamu Wumboti. **17** Enati mu luzolo luama veka ndinsadila mawu buna mfutu widi yama. Vayi enati luisi mu luzolo luama ko buna ndilembo sadi mu diambu di kisalu kioki nditambula. **18** Buna mfutu mbi widi yama? Mfunu'ama widi mu longa, mu kambu futu, Nsamu wu Klisto wundilonganga mu diambu ndibika sadila minsua miama mu Nsamu Wumboti. **19** Bila minu bu ndidi mutu wu kiphuanza va meso ma batu boso, vayi ndikituka mvika wu batu boso muingi ndibaka bu natina bawombo kuidi Yesu Klisto. **20** Kuidi Bayuda, ndieka banga Nyuda muingi ndibaka Bayuda. Kuidi batu bobo badi ku tsi Mina, ndieka banga mutu widi ku tsi mina; ka diambu ko ndisi ku tsi mina ko muingi ndibaka bobo badi ku tsi mina. **21** Kuidi batu bobo bakambulu zaba mina ndieka banga mutu wukambulu zaba Mina muingi ndibaka bu natina kuidi Klisto bobo bakambulu zaba Mina, ka diambu ko ndisi kambu zaba Mina mi Nzambi ko vayi ndidi ku tsi Mina mi Klisto. **22** Kuidi bawu badi batu balebakana, minu ndieka mutu wulebakana muingi ndibaka batu balebakana. Kuidi batu boso ndiyikidi banga bima bioso muingi ndibaka bu vukisila bankaka. **23** Ndimvanganga mambu moso mu diambu di Nsamu Wumboti muingi mamvamandiba kithuadi mu wawu. **24** Lusi zaba ko ti batu boso bobo banzawulanga thinu ku nganda bisavu, banzawulanga mu diambu banunga. Ayi wumosi kaka weti tambulangamfutu. Bika beno mamveno luzawula muingi lununga. **25** Batu bobo banzawulanga bakukivanganga minsiku miwombo-wombo. Beti vanganga bobo mu diambu babaka budu ki nkembo kioki kika kizingilanga ko. Vayi beto tueti vanganga bobo mu diambu di baka budu ki nkembo kioki kinzingilanga mu zithangu zioso. **26** Diawu bu ndinzawulanga, kadi sia ti mu phamba; ayi bu ndieti nuananga, ndizubanga zikhomi mu phamba ko banga mutu wunzuba phemo. **27** Vayi minu ndinuanisanga nitu ama ayi ndikuyiyalanga muingi buedi ba ti minu veka ndozolo, bu mbeni longa bankaka.

10 Beno bakhomba, mbengi ti lubika zaba ti bakulu beto badiatila ku tsi dituti ayi bawu boso badiatila va mbu; **2** bawu boso babotama mu Moyize mu dituti ayi mu mbu; **3** baboso badia bidia bimosi bi kiphevi **4** ayi baboso banua nduinu yimosi yi kiphevi. Bila banua nlangu wutotukila mu ditadi di Kipheve diodi diba kuba landakananga. Ditadi beni Klisto. **5** Vayi Nzambi kasia mona khini ko mu bawombo mu bawu; diawu bafuila mu dikanga. **6** Mambu mama madi bifuani kuidi beto mu diambu tubika zinina mambu mambimbi banga bawu bu bazinina moyo. **7** Lubika sambilanga bitumba banga bubela bankaka mu bawu. Banga bu sonimina: batu bavuanda mu diambu di dia ayi nua bosi bawu boso batelama mu diambu di sakana. **8** Tubika kukiyekula mu kitsuza banga bu vangila bankaka mu bawu. Bunamakumuadi mili tatu yi batu bafua mu lumbu kimosi. **9** Tubikanu tota Pfumu banga buvangila bankaka mu bawu, buna mbungi wuba bunga. **10** Lubika niunguta, banga bu niungutila bankaka mu bawu. Mu bila kioki mbasi yi lufua yiba vonda. **11** Mamoso momo ma babuila madi kifuani kuidi beto. Mambu beni masonoko mu kutulubula, beto tulembo zingi mu thangu yi tsuka. **(aiōn g165)** **12** Diawu woso mutu wumbanza ti widi wutelama kakeba kedi bua. **13** Ziphukumunu zioso zibuila batu ziba ziphukumunu ziozi batu boso balenda nunga. Vayi Nzambi widi wukuikama, kalendi tala ko ti phukumunu yiluviatukila ngolo. Vayi phukumunu bu yizidi, niandi kafueti kuluvana diluaku di lufueti totukila muingi lubaka bu vibidila yawu. **14** Diawu bakundi bama ba luzolo, lutina sambilanga bitumba. **15** Minu ndinyoluka kuidi batu badi banga batu badiela, diawu luzenga beno veka mu momo ma ndilembo tubi. **16** "Mbungu yi lusakumunu" yi tunsakumunanga yisi kithuadi ayi mengama Klisto ko e? Dipha diodi tueti bukunanga, disi kithuadi, ki nitu yi Klisto ko e? **17** Bila dipha dimosi didi vayi beto tuidi bawombo, tuidi nitu yimosi bila beto boso bueti kabananga dipha dimosi kaka. **18** Lutala Iseli, mu kinsuni, bobo bandianga makaba, basi mu kithuadi ayi ntala ko e? **19** Mbi thidi tuba? Kani kima kioki kitambuku kuidi tumba mfunu kidi? Kani tumba beni mfunu kidi e? **20** Nana. Vayi makaba momo Bapakanu bantambikanga, bantambikanga mawu kuidi eipheve zimbimbi, vayi bika kuidi Nzambi. Mbengi ti luba kithuadi ayi ziphevi zimbimbi. **21** Lulendi ko nua mu mbungu yi Pfumu ayi mu mbungu yi ziphevi zimbimbi. Lulendi ko dia va meza yi Pfumu ayi va meza yi ziphevi zimbimbi. **22** Voti tutidi soka kiphala ki Nzambi e? A buevi, beto tulutidi ngolo ayi niandi? **23** "Minsua midi mu mambu moso". Muaki mambu moso masi mfunu ko. Voti minsua midi mu mambu moso vayi mambu moso

matunganga ko. 24 Mutu kabika tombanga mamboti
mandi veka vayi bika kadika mutu katomba mamboti
ma ndiandi. 25 Ludia bima bioso bintekosongo ku
zandu, mu kambu yamisa mayindu ma ntima. 26 Bila
Pfumu niandi vuidi ntoto ayi bima bioso bidi muawu.
27 Enati mutu wukambu wilukila wulutumisini mu dia
ayi enati lutidi kuenda buna ludia bibio bakulutudila
mu kambu yamisa mayindu ma mintima mieno. 28
Vayi enati mutu wulukembi ti: “biabi bidi bitambuku”
buna lubika ku bidia mu diambu di mutu wowo
wululubudi ayi mu kambu yamisa mayindu ma ntima.
29 Ndikadi yolukila mayindu maku ma ntima vayi
mayindu ma mutu wunkaka. Bila mbi mayindu ma
ntima ma mutu wunkaka mafueti sambisila kiphuanza
kiama? 30 Enati ndimvutula matondo bu ndindianga
buna bila mbi mfueti tubudulu mu diambu di bidia
bi ndimvutudilanga matondo e? 31 Diawu banza ti
dia lundia, nua lu nua voti dioso kuandi diambu
lumvanga, luvanga diawu mu diambu di nkembo wu
Nzambi. 32 Lubika kituka diluaku di mbuminina batu
thutu, buba kuidi Bayuda, kuidi Bapakanu voti kuidi
dibundu di Nzambi. 33 Banga minu bu ndieti vanganga.
Ndintulanga ngolo mu monisa batu boso khini, mu
mambu moso, mu kambu tombanga mamboti mama
vekavayi mamboti ma bawombo mu diambu bavuka.

11 Bika lutsokudila, banga minu mamvama bu
ndieti sokudila Klisto. 2 Ndikuluniemisanga bu
lukuthebukilanga moyo mu mambu moso ayi bu
lunkebanga malongi banga bu ndilulongila mawu. 3
Vayi thidi luzaba ti: Klisto niandi Pfumu yi kadika
bakala, bosi bakala niandi pfumu yi nketo; ayi Nzambi
niandi Pfumu yi Klisto. 4 Diawu dioso bakala wulembo
sambila voti wulembo bikula ayi ntu wufutubuna
vuezidi Pfumu'andi. 5 Vayi woso nketo wulembo
sambila voti bikula ayi ntu wukambu fuku, buna
vuezidi pfumu andi bila dedikini ayi nketo widi
dikungulu. 6 Enati nketo kasi ko ntu wufuku, buna bika
bamvuka zitsuki. Vayi enati tsoni kuidi nketo muba
zitsuki zivuku voti muba dikungulu buna bika kafuka
ntu andi. 7 Vayi bakala, kalendi fuka ntu ko, bila
bakala niandi mfikula ayi nkembo wu Nzambi. Vayi
nketo niandi nkembo wu bakala. 8 Bila bakala kasia
bongo mu nketo ko vayi nketo niandi wubongo mu
bakala; 9 ayi bakala kasia vangu mu diambu di nketo
ko vayi nketo niandi wuvangu mu diambu di bakala.
10 Diawu nketo, mu diambu di zimbasi, kafueti ba ayi
dimbu ki lulendo va ntu andi. 11 Muaki mu Pfumu,
nketo kalendi zinga kambu bakala ko ayi bakala
kalendi zinga kambu nketo ko. 12 Bila banga nketo bu
kabongo mu bakala, buawu bobo bakala kabutukila
mu nketo vayi bima bioso bimbongongo mu Nzambi.
13 Luzenga beno veka? Didi kuandi diambu di mboti ti
nketo kasambila Nzambi ayi ntu wukambu fuku e? 14
Bila khadulu yi kimutu yikululonga ti diambu di tsoni
kuidi bakala mu ba zitsuki zikula e? 15 Vayi enati
nketo widi ayi zitsuki zikula buna widi nkembo kuidi
niandi. Bila bamvana zitsuki zikula mu diambu di
kukifuka. 16 Enati mutu tidi finda ziphaka; beto tuisi
ko kifu kioki ayi mabundu ma Nzambi masi ko kifu
kioki. 17 Mu mambu mama ndieka sonika, ndikadi
kuluniemisa bila bu lueti kutakananga, kadi sia ti mu
diambu di mamboti meno vayi lueti ku kibivisanga.
18 Bila va theti, ndilembo wanga ti zikhabunu zidi va
khatitsik'enobu lueti kutakananga mu zikhutukunu
zieno mu dibundu. Ayi nguilukidi fioti 19 bila mu beno
mufueti ba makabu mavasuka mu diambu di bobo badi
bakuikama bamonika mu beno. 20 Bu lunkutakananga
va kimosi yisi ko ti bidia bi Pfumu lundianga. 21
Bila bu lundianga, kadika mutu wunuaninanga mu
dia bidia biandiveka. Diawu wunkaka wulembo moni
nzala, vayi wunkaka kololo. 22 A buevi, luisi ko zinzo
mu lulenda dila ayi nuina e? Voti lueti lenzanga
dibundu di Nzambi voti lueti fuisanga tsoni bobo
bakambulu kadi kima e? Mbi mfueti ku lukamba e?
Mfueti kuluniemisa e? Mu diodi ndilendi ku luniemisa
ko. 23 Bila mambu momo nditambula kuidi Pfumu
mawu ndilulonga: mu builu bu kayekolo, Pfumu Yesu
wubonga dipha, 24 bu kavutula matondo, wubukuna
diawu ayi wutuba: “Yayi yawu nitu ama, yitambuku
mu diambu dieno; lusianga bobo mu kumbanzanga”.
25 Bobuawu bu bamana dia, wubonga mbungu ayi
wutuba: “mbungu yayi yawu Nguizani yimona mu
menga mama. Kadika khumbu luela yinua, lusianga
bobo mu kumbanzanga.” 26 Bila kadika khumbu luela
dianga dipha diadi ayi luela nuanga mbungu yayi,
buna lunyamikisanga lufua lu Pfumu nate kela kuiza.
27 Diawu woso mutu wela dia dipha ayi wela nua
mbungu yi Pfumu mu kambu fuana, wela vola nkanu
mu nitu ayi mu menga ma Pfumu. 28 Diawu bika
kadika mutu kakifiongunina niandi veka, buna bosi
kadia dipha ayi kanua mbungu. 29 Bila woso mutu didi
dipha ayi nuini mbungu mu kambu banzila nitu yi
Pfumu buna didi ayi nuini nzengolo mu diambu diandi

veka. 30 Diawu minlebukila mididi miwombo mu beno ayi bambevo bawombo ayi bawombo bankaka mu beno bafua. 31 Enati tueti kukifionguninanga beto veka, nganu tulendi sambusu ko. 32 Vayi bu tueti sambusungu buna tueti bakanga thumbudulu kuidi Pfumu muingi tubika ba zengolo nkanu va kimosi ayi basi ntoto. 33 Diawu bakhomba ziama, bu lunkutakananga mu dia; bika luvingasananga. 34 Enati mutu wumosi wulembo moni nzala, bika kadia ku nzo'andi mu diambu lubika ba sambusu bu lunkutakananga. Mu diambu di mambu mankaka, ndiela madedikisa bu ndiela kuiza kuidi beno.

12 A bakhomba, mbengi ti lubika zaba phila yididi mu makaba ma Pheve. 2 Beno luzebi ti bu luba Bapakanu, lunatu muidi bitumba bikambulumbembo boso bu lutuadusulu. 3 Diawu ndikuluzabikisila ti kuisi ko mutu, wuntuadusungu kuidi Pheve yi Nzambi, wulenda tuba: “Bika Yesu kasingu” ayi kuisi ko mutu wulenda tuba: “Pfumu Yesu” enati kasi tuadusu kuidi Pheve Yinlongo ko. 4 Makaba madi ma phila mu phila vayi Pheve yidi yimosi kuandi. 5 Bisalu bidi bi phila mu phila vayi Pfumu yidi yimosi kuandi. 6 Mavanga madi ma phila mu phila vayi Nzambi yidi kuandi yimosi; yimvanganga mamoso mu baboso. 7 Vayi kadika mutu wutambula makaba ma Pheve Yinlongo mu diambu di mfunu wu batu boso. 8 Kuidi wunkaka, Pheve yivana dikaba di tuba mambu manduenga; kuidi wunkaka, Pheve yivana mambu ma diela. 9 Yo yawu Pheve yivana kuidi wunkaka minu ayi kuidi wunkaka dikaba di belusila bimbevo. 10 Wunkaka wutambula dikaba di vangilanga bikumu; wunkaka dikaba di bikudila; wunkaka dikaba di suasisila ziphevi; wunkaka dikaba di tubila zimbembo ziphila mu phila ayi wunkaka dikaba di sudikisila zimbembo beni. 11 Vayi Pheve yimosi ayi yawu kaka yimvanganga mambu moso mama; yimvananga kuidi kadika mutu dikaba diviakana ayi boso bu yizodidi. 12 Nitu yidi yimosi vayi yidi ayi binama biwombo. Binama bioso bi nitu, ka diambu ko bidi biwombo, bidi nitu yimosi kaka. Bobo buididi Klisto. 13 Bila beto boso mu Pheve yimosi tubotimina mu diambu tuba nitu yimosi. Tuba Bayuda voti basi Ngelese, bavika voti batu badi mu kiphuanza, mu Pheve yimosi kaka tunuina. 14 Nitu yisi nama kimosi kaka ko vayi yibeki binama biwombo. 15 Enati kulu kutubidi: “Sumbu ndisi koko ko, diawu ndisi mu nituko.” Buna diawu diodi kasi mu nitu ko e? 16 Enati dikutu ditubidi: “sumbu ndisi dieso ko diawu ndisi mu nitu ko.” Buna diawu diodi kasi ko mu nitu e? 17 Enati dieso diawu nitu yimvimba, buna buevi nitu yilenda wila e? Enati dikutu diawu nitu yimvimba, buna buevi nitu yilenda wila tsudi? 18 Vayi Nzambi wutula kadika nama mu nitu yi mutu boso bu katila niandi veka. 19 Enati binama bioso bidi kaka nama kimosi nganu buevi bulenda bela nitu e? 20 Vayi binama bidi biwombo ayi nitu yidi yimosi kaka. 21 Diawu dieso dilendi ko kamba koko ti: “Ndisi kuvua mfunu ko.” Ntu mamvandi kalendi kamba malu ko ti: “Ndisi kuluvua mfunu ko”. 22 Binama biobi bieti monikanga ti bidi bilebakana biawu mamvawu mfunu bidi. 23 Binama biobi bitumbanzilanga ti bikinzukungu buwombo ko. Biawu tueti luta kinzika. Binama biobi bimmonikanga bi tsoni, biawu tueti luta vuika 24 Binama biobi bikambu monikanga bi tsoni bisi ko mfunu mu vuiku. Nzambi wukubika binama ayi wuvana nzitusu wuwombo kuidi binama biobi bikambulu nzitusu 25 muingi nitu yibika vasuka ayi mu diambu di kadika nama kabelanga ndiandi nama mayindu mamboti. 26 Enati nama kimosi kilembo moni phasi, buna binama bioso bilembo moni phasi va kimosi; ayi enati nama kimosi kitambudi nzitusu buna binama bioso bilembo moni khini va kimosi. 27 Beno boso luidi nitu yi Klisto ayi kadika mutu mu beno widi nama mu nitu beni. 28 Diawu Nzambi katudila mu Dibundu: va theti bamvuala; va muadi mimbikudi; va ntatu minlongi mi mina. Bosi batu bobo badi dikaba di vanganga bikumu, bobo badi dikaba di belusanga bambevo, bobo bansadisanga badiawu, bobo badi dikaba di tuadisanga badiawu mu dibundu ayi bobo badi dikaba di yolukanga zimbembo zi phila mu phila. 29 Buna batu boso badi bamvuala e? Batu boso badi mimbikudie e? Batu boso badi minlongi e? Baboso babeki dikaba di vangilanga bikumu e? 30 Batu boso babeki dikaba di belusila bambevo e? Baboso babeki dikaba di yolukila zimbembo zi phila mu phila e? Batu boso babeki dikaba di sudikisila zimbembo zi phila mu phila e? 31 Lutomba makaba malutidi mfunu. Vayi thidi kulumonisa nzila yilutidi mu mboti.

13 Enati ndilembo tubi zimbembo zi batu ayi enati ndilembo tubi zimbembo zi zimbasi, vayi enati ndisi ko luzolo, buna ndieka banga tulumbeta yinsiku voti simbala kintuba biyoko biphamba. 2 Enati dikaba di bikula didi yama, enati mbeki diela di zabila

matsueki moso, enati ndilenda baka nzayilu yoso voti mbeki minu kilenda nanguna miongo ayi kumitula va buangu kinkaka, vayi enati ndisi ko luzolo, buna ndidi kaka mutu wuphamba. 3 Enati ndilenda kabula bima biama bioso kuidi minsukami ayi enati ndiekudi nitu ama mu yoko ku mbazu vayi enati ndisi ko luzolo, buna mamoso momo masi mfunu ko. 4 Luzolo luzebi vibidila, lufulukidi mu mamboti. Luzolo luzininanga ko. Luzolo lukukiniemisanga ko; luisi lunangu ko, 5 luzolo luvanganga makambulu fuana ko, lutombanga ko mamboti mandi veka, lufueminanga bankaka ko; luyindudilanga batu mambu mambimbi ko. 6 Luzolo lumonanga khini ko mu mambu makambulu ma busonga vayi lummonangakhini mu mambu ma kiedika. 7 Luzolo lunlemvukilanga mambu moso mambimbi, luzebi wilukila mambu moso; luntulanga diana mu mambu moso ayi luzebi vibidila mu mambu moso. 8 Luzolo lulendi suka ko. Zimbikudulu ziela suka, dikaba di tuba zimbembo zi phila mu phila diela suka ayi dikaba di nzayilu diela suka. 9 Bila ndambu kaka tuzebi ayi ndambu kaka tueti bikula. 10 Vayi momo mafuana bu mela kuiza, momo madi ma ndambu mela zimbala. 11 Bu ndiba muana lezi, ndiba tubanga banga muana lezi, ndiba yindulanga ayi ndiba banzanga banga muana lezi; vayi bu ndiyonzuka, ndimama zimbikisa mamo maba yama ma kimuana lezi. 12 Buabu tulembo moni banga bu tuntadilanga mu lumueno ayi tukadimona bu mboti, vayi vadi lumbu tuela mona bumboti. Buabu ndambu kaka nzebi vayi vadi lumbu ndiela zaba bumboti banga phila Nzambi kanzabidi. 13 Mambu matatu manzingilanga: minu, diana ayi luzolo vayi diambu di lutidi mfunu mu mambu mama: Luzolo.

14 Luluta tomba luzolo, lulomba diaka makaba ma Pheve. Vayi mboti luluta tomba dikaba di bikula. 2 Mutu wowo widi dikaba di tuba zimbembo zi phila mu phila, kuidi Nzambi kantuba vayi bika kuidi batu. Kadi mutu kalendi kunsudika ko; vayi mu Pheve wulembo tubi mambu matsueki. 3 Vayi mutu wowo wumbikulanga kuidi batu kantuba, wunkindisanga minu kiawu, wuntunganga batu ayi wukubabombanga. 4 Mutu wowo wuntubanga zimbembo zi phila mu phila wukukikindisanga niandi veka. Vayi mutu wowo wumbikulanga, wukudisanga dibundu mu minu. 5 Thidi ti beno boso luba ayi dikaba di tubanga zimbembo zi phila mu phila vayi ndutidi zola ti beno babo lubikula. Dikaba di bikula dilutidi mfunu ayi dikaba dituba zimbembo zi phila mu phila. Muaki dikaba beni dimbanga mfunu enati mutu wowo wuntuba wulenda sudikisa mambu momo makatubidi mu diambu dibundu ditungu. 6 Diawu bakhomba, enati ndizidi kuidi beno ayi ndikuluyolukila mu zimbembo zi phila mu phila, buna ndandu mbi lulenda baka mu minu enati ndikadi kuluyolukila mu mambu momo Nzambi kalembo mbonisa voti mu mambu ma diela, voti mu mambu ma mbikudulu voti mu mambu ma ndongolo? 7 Tubonga kifuani ki bisiku bi miziki bikambulu luzingu, banga flute votingitale. Enati bitotulanga ko ningu wuviakana, buna buevi tulenda zabilamambu momo malembo siku mu flute voti mu ngitale? 8 Voti enati tulumbeta yitotulanga ko ningu wunwakana bumboti, buna nani wulenda kubama mu kuenda nuana mvita e? 9 Bobuawu kuidi beno. Enati lunyolukila mu zimbembo zi phila mu phila buna buevi balenda zabila mambu momo lutidi tuba bu lulembo totula mambu mankambu wakana bumboti e? 10 Zimbembo bawombo zidi va ntoto wawu, ayi zidi ziviakana, vayi kadi mbembo yimosi mu zizioso yikambulu mfunu. 11 Vayi kuidi minu, enati ndikadi zaba mbembo yoyo yi balembo khambila mambu, buna mutu wowo wuntuba mbembo beni weka nzenza kuidi minu ayi minu mamvama ndidi nzenza kuidi niandi. 12 Bu luidi phuila mu baka makaba ma Pheve Yinlongo, lumatombanga buwombo vayi lumatombila mu diambu makudisa Dibundu mu minu. 13 Diawu enati mutu beki dikaba di tuba mu mbembo yikambu zabakana, bika kasambila mu diambu kabaka dikaba di sudikisila mambu momo katubidi. 14 Bila, enati ndinsambila mu mbembo yikambu zabakana, buna Pheve ama kaka yidi mu lusambulu vayi diela diama dikadi baka kadi kima. 15 Mbi mfueti vanga? Ndiela sambilanga mu Pheve ama vayi ndielasambilanga diaka mu diela diama. Ndiela yimbidilanga Nzambi mu Phevevayi ndiela yimbidila diaka mu diela diama. 16 Enati wulembo vutudila Nzambi matondo mu Pheve kaka, buna buevi mutu, widi mu dibundu, wukambu longa kalenda vutudila “Ameni” mu lusambulu luaku lu mvutudulu matondo e? Bila kakadi sudika mambu momo wulembo tubi. 17 Banza ti lusambulu lumvutudulu matondo kuidi Nzambi luidi lumboti, vayi wunkaka kakadi kula mu minu. 18 Ndimvutulanga matondo mawombo kuidi Nzambi, bila ndiluviokidi beno boso mu tuba zimbembo zikambulu zabakana.

19 Vayi mu lukutukunu, ndinzolanga kuwombo tuba
mambu matanu malenda sudika batu boso, mu diambu
di longa bankaka ayi mu tuba kumi di mili di mambu
mu mbembo yikambu zabakana. 20 Zikhomba, lubika
ba banga bana balezi mu diela dieno vayi lukituka
bana balezi mu vanganga mambu mambimbi; vayi
luba bakulutu mu diela dieno. 21 Masonama mu
mina ti: Pfumu wutuba ti: ndiela yolukila batu baba
mu zimbembo zinkaka mu miunu mi banzenza, ka
diambu ko bobo balendi kunguilukila ko. 22 Diawu
dikaba di tuba zimbembo zi phila mu phila didi
dimbu mu diambu di bawu bakambu wilukila vayi
disi dimbu ko kuidi bawu bawilukila. Vayi dikaba di
bikula didi dimbu kuidi bawu bawilukila vayi disi
dimbu ko kuidi bawu bakambu wilukila. 23 Enati
dibundu dioso dikutikini va kimosi ayi batu boso beka
tuba zimbembo zi phila mu phila vayi zimbukila batu
bakambu longa voti bakambu wilukila bakotidi, keti
buna siba banzila ti beno babo lumeni lawuka e? 24
Vayi enati batu boso balembo bikula, mutu wukambu
wilukila voti wukambu longa bu kakotidi buna maka
kimona mutu wu masumu ayi mayindu mandi ma
ntima mama nsambisa. 25 Matsueki ma ntim'andi mela
totolo va nganda. Buna wela fukama, wela yinika zizi
kiandi mu kembisa Nzambi ayi wela tuba: “Bukiedika
Nzambi widi yeno.” 26 Zikhomba, mbi bivanga e?
Bu lunkutakananga, wumosi makayimbila, wunkaka
makalonga, wunkaka maka tuba mu zimbembo zi phila
mu phila, wunkaka maka tuba mambu kasongolo,
wunkaka sudikisa zimbembo zi philamu phila. Bika
mambu moso momo maba mu diambu di thungulu
yi dibundu. 27 Enati batu balembo tubi mu mbembo
yi nzenza, baba batu buadi vayi babika vioka batatu,
ayi bika kadika mutu katuba mu yandi thangu ayi
bulutidi mboti vaba mutu wulenda sudikisa mambu
malembo yoloko. 28 Vayi enati vasi ko mutu wulenda
sudikisa mambu malembo tubu buna bulutidi fuana
kuidi mutu widi dikaba di tuba zimbembo zi phila
mu phila mu dimbama mu dibundu. Bika katuba mu
diambu di niandi veka ayi mu diambu di Nzambi. 29
Mu diambu di mimbikudi, bika batu buadi voti batu
batatu batuba bosi bika bankaka bafiongunina. 30
Enati mutu wunkaka widi mu lukutukunu songolo
mambu mu thangu mutu wunkaka kalembo tubi, buna
bika mutu wowo wutheti kadimbama. 31 Bila beno
boso lulenda kueno bikula kadika mutu mu yandi
thangumuingi batu boso balonguka ayi bakindusu. 32
Bila mimbikudi minyadilanga ziphevi zi mimbikudi.
33 Bila Nzambi kasi Nzambi yi divunzi ko vayi Nzambi
yi ndembama. Banga buididi mu mabundu moso ma
banlongo, 34 bika baketo badimbama mu zikhutukunu.
Bila basi ko minsua miyolukila vayi bafueti tumama
banga bueti tubila Mina. 35 Enati batidi longuka, bika
bayuvula babakala bawu mu zinzo ziawu; bila didi
diambu di tsoni kuidi nketo mu tuba mu lukutukunu.
36 Kuidi beno kutotukila mambu ma Nzambi? Voti
kuidi beno kaka mayiza e? 37 Enati mutu wulembo
yindula ti widi mbikudi voti weti diatusu kuidi Pheve,
buna bika kazaba ti mambu mama tsonikini madi
thumunu yi niandi veka Pfumu. 38 Vayi enati mutu
kasi zaba mawu ko; buna bika kabika kuandi zaba
mawu. 39 Diawu bakhomba lunuanina dikaba di bikula
ayi kadi kandika dikaba di yoluka zimbembo zi phila
mu phila. 40 Vayi bika mambu moso mavangimina mu
lukinzu, ayi mu kambu divunzi.

15 Zikhomba, ndikulu zabikisa ti Nsamu Wumboti
wundilulonga, wowo lutambula ayi wowo luidi
bakangama; 2 mu wawo lumvukila enati lulundidi
wawu banga bu ndilulongila; vayi enati buawu ko,
buna mu phamba kuandi luwilukila. 3 Bila, va
theti minu, ndilulonga mambu momo minu veka
nditambula: Klisto wufua mu diambu di masumu
meto, banga busonimina mu Masonoko. 4 Niandi
wuziku vayi wufulukusu mu lumbu kintatu, banga
buididi masonoko. 5 Wumonika kuidi Piela, bosi
wumonika kuidi kumi ayi bamvuala buadi. 6 Bosi
wumonika kuidi zikhama zi tanu zi bakhomba mu
khumbu yimosi; bawombo mu bawu bammona bakidi
zingi nate buabu, vayi ndambu mu bawu bafua. 7 Bosi
wumonika diaka kuidi Zaki ayi ku mbusa wumonika
kuidi bamvuala boso. 8 Bosi kunzimunina bawu
boso wumonika kuidi minu, minu ndiba bangamuana
wusuluka. 9 Bila minu ndutidi keva mu bamvuala boso
ayi ndisi fuana ko mu tedolo mvuala bila ndiyamisa
Dibundu di Nzambi. 10 Vayi mu nlemvo wu Nzambi;
ndidi buabu mu phila yi ndididi, ayi nlemvo wowo mu
minu wisi wuphamba ko bila mu bamvuala boso minu
ndiluta sala. Vayi mu kiedika minu'ama ko ndisala vayi
nlemvo wu Nzambi wowo widi mu minu. 11 Buba minu
voti bawu, buawu bobo tulongila ayi buabu luwilukila.
12 Enati beta longa ti Klisto wufulukusu mu bafua, vayi
buna bilambi batu bankaka mu beno balembo tubila
ti kuisi ko mfulukulu yi bafua? 13 Bila enati kuisi

ko mfulukulu yi bafua, buna Klisto mamvandi kasi fulukusu ko mu bafua. **14** Enati Klisto kasi fulukusu mu bafua ko, buna malongi meto madi maphamba ayi minu kieno kidi kiphamba. **15** Buna tueka monika ti tuidi bambangi ba luvunu zi Nzambi bila beto tutelimina Nzambi kimbangi ti niandi wufulukisa Klisto mu bafua; mutu wowo kakambu kuandi fulukisa enati bukiedika bafua balendi fuluka ko. **16** Bila enati bafua balendi fuluka ko buna Klisto mamvandi kasi fulukusu ko. **17** Enati Klisto kasi fulukusu ko buna minu kieno kidi kiphamba ayi buna lukidi mu masumu meno. **18** Ayi buna bobo bafuila mu Klisto batumbu zimbala. **19** Ayi enati diana dieto mu Klisto didi kaka mu diambu di luzingu lualu, buna beto tulutidi batu ba kiadi mu batu boso. **20** Vayi bukiedika, Klisto wufulukusu mu bafua ayi niandi mutu wutheti mu batu boso bafua. **21** Bila banga lufua bu luyizila mu mutu wumosi buawu bobo diakamfulukulu mu bafua yiyizila mu mutu wumosi. **22** Bila batu boso beti fuila mu diambu di Adami, buawu bobo batu bosobela zingala mu diambu di Klisto. **23** Vayi kadika mutu mu yandi thangu: Klisto niandi wutheti mu fuluka mu babo; bosi batu bobo bavuiwulu kuidi Klisto mu thangu niandi kela kuiza. **24** Buna bosi ku tsuka mu thangu Klisto kela vutula Kipfumu kuidi Nzambi Tata, bu kela mana bivisa bipfumu bioso, lulendo loso ayi zingolo zioso. **25** Bila kafueti kaka yala nate kela tula bambeni bandi zioso ku tsi bitambi biandi. **26** Lufua luela ba mbeni yi tsuka mu bungu. **27** Bila: Nzambi wutula bima bioso ku tsi bitambi biandi. Vayi mu thangu masonoko mantuba ti bima bioso bidi ku tsi bitambi biandi, buna diodi dilembo monika ti botula kaka mutu wowo wumvana lulendo beni. **28** Vayi mu thangu bima bioso biela tulu ku tsi bitambi biandi, buna Muana mamvandi wela ba ku tsi minsua mi mutu wowo wumvana lulendolu yadila bima bioso muingi Nzambi kaba bibioso mu batu boso. **29** Buna mbi bela vanga bobo bambotokolongo mu diambu di bafua enati bukiedika bafua balendi fuluka ko e? Buna bila mbi beti botokolongo mu diambu di bafua e? **30** Bosi beto veka, bila mbi tunkadilanga ku tsi tsisi yi lufua mu zithangu zioso? **31** Kadika lumbu minu ndimfikamanga lufua. Ndilukembi buawu beno bakhomba mu diambu di nkembo wowo widi yama mu diambu di kisalu ki Klisto Yesu, Pfumu eto. **32** Enati mu kimutu kaka ndinuanisina bibulu bi tsisi ku Efeso, buna ndandu mbi mbeki? Enati bafua balendi fuluka ko, buna bulutidi mboti "Tudia ayi tunua, bila mbazi tufuidi kueto". **33** Lubika vunuka bila kikundi kimbimbi kimbivisanga bifu bimboti. **34** Luvutukila mayindu meno mamboti, bikanu vola masumu! Ndintubila bobo mu diambu di kulufuisa tsoni bila bankaka mu beno, balembo zingi banga ti basi zaba Nzambi ko. **35** Vayi mutu wulenda yuvula: lunitu mbi luela fulukila batu bafua e? Phila lunitu mbi bela bela? **36** O vungisi kio! Biobi weti kuna bilendi zinga ko enati bikadi fua. **37** Mu thangu wunkunanga, kadi sia ti lunitu luela baka kunusu luawu weti kuna vayi dikundi, dikundi di ble voti dikundi di kunusu kinkaka. **38** Niandi veka Nzambi wumvananga dikundi beni lunitu boso bu katidilaayi kadika dikundi dibeki lunitu luandi. **39** Bivangu bioso binzinga bisi lunitu lumosi ko bila luviakunu luidi ayi lunitu lu batu ayi lu bibulu; zinuni luawu lunkaka ayi zimbizi zi nlangu luawu. **40** Zinitu zi diyilu zidi, zinitu zi kintoto zidi vayi kitoko ki zinitu zi diyilu kidi kiphila yinkaka ayi kitoko ki zinitu zi kintoto kidi ki phila yinkaka. **41** Bobuawu thangu beki kuandi kitoko ayi ngondi beki kuandi kitoko; zimbuetete zibeki kuawu kitoko ayi kitoko ki kadika mbuetete kuidi kuviakana ayi ku mbuetete yinkaka. **42** Bobo buela bela mfulukulu yi bafua. Nitu yeti bola yawuyikununu vayi yimfulukanga mu kambu buela bola. **43** Yinkunungu mu kambu nzitusu vayi yimfulukanga mu nkembo; yinkunungu yilebakana vayi yimfulukanga ayi lulendo. **44** Yinkunungu nitu yi kimutu, vayi yimfulukanga nitu yi kiphevi. Enati nitu yi kimutu yidi, buna nitu yi kiphevi yidi. **45** Diawu disonimina ti: Adami, mutu wutheti, wukituka vangu ki moyo vayi Adami di tsuka, dikituka Pheve yivananga luzingu. **46** Bikiphevi bisia ba bitheti ko vayi bi kimutu biawu bieti ba bitheti bosi bi kiphevi biawu binzimuninanga. **47** Mutu wutheti wuvangulu mu mbungi-mbungi yi ntoto vayi "mutuwumuadi" ku Diyilu kaba. **48** Boso bubela mutu wu ntoto buawu buididi basi ntoto; banga bobobuididi mutu wowo wuba ku Diyilu buawu bobo buididi batu baba ku Diyilu. **49** Banga bu tunata mfikula yi mutu wuvangulu mu mbungi-mbungi yi ntoto buawu bobo tuela natina mfikula yi mutu wuba ku diyilu. **50** Zikhomba, diambu thidi tuba diawu diadi: nitu yidi nsuni ayi menga yilendi kota ko mu kipfumu ki Nzambi. Biobi bimbolanga bilendi baka buzingila mu zithangu zioso ko. **51** Tala, ndieka kulukamba ditsueki dimosi: Beto babo tulendi mana fuako, vayi tuela kitulu **52** mu

kinzimbukila, mu thangu tulumbeta yi tsuka yela wakana. Bila tulumbeta bu yela wakana buna babo bafua bela fuluka mu zinitu ziozi kazibolanga ko vayi beto tuela kitulu. **53** Bila biobi bimbolanga bifueti vuata biobi kabibolanga ko ayi biobi bimfuanga bifueti vuata biobi kabifuanga ko. **54** Mu thangu biobi bimbolanga biela vuata biobi kabibolanga ko ayi biobi bimfuanga biela vuata biobi kabifuanga ko buna mambu mama masonama masundukidi: Ndungunu yiminini lufua. **55** A lufua, ndungunu aku kuevi yidi? A lufua, kuevi kuidi ba kiaku? **(Hadēs g86)** **56** Masumu mawu ba ki lufua vayi zingolo zi masumu mu Mina zieti ba. **57** Matondo kuidi Nzambi bila niandi wukutuvananga ndungunu mu Pfumu eto Yesu Klisto. **58** Diawu bakhomba zi luzolo, luba bakinda, lubika nikuka; Lukiyekula mu sadila Pfumu mu zithangu zioso bila luzebi bumboti ti kisalu ki lunsala mu Pfumu kisi kiphamba ko.

16 Mu matedi zimbongo ziozi zilembo kungu mu diambu di banlongo badi ku Yelusalemi, bika beno mamveno lulandakana banga bu ndikambila Mabundu ma Ngalatiya: **2** mu kadika lumbu kitheti ki Sabala, bika kadika mutu ku nzo'andi katula va ndambu zimbongo, boso buididi mbakulu'andi, muingi lubika vingila ndizulu'ama mu khungulu zimbongo. **3** Bu ndiela kuiza, ndiela vana minkanda ayi zithumunu kuidi batu boboluela sobula beno veka ayi ndiela ku bafidisa ayi makaba meno ku Yelusalemi. **4** Enati bufueni kuidi minu mu kuenda, buna bela kuenda yama. **5** Ndiela kuiza kuidi beno minu mana viokila ku Maseduani bila mfueti viokila ku Maseduani. **6** Mananga ndiela vuanda yeno ndambu bilumbu voti mananga kuidi beno ndiela viokisila tsungi yi kiozi kingolo; muingi luba kutsadisa mu landakana nzil' ama, buba koso ku ndinkuenda. **7** Mbengi ti tumonana yeno buabu bu ndimvioka kaka, vayi tsidi diana enati Pfumu tidi, ndiela kala yeno ndambu bilumbu. **8** Muaki ndiela vuanda ku Efeso nate mu lumbu ki Pantekoti. **9** Bila muelo wunneni banzibudidi mu diambu di sala kisalu kinneni ayi kimfunu; ka diambu ko bambeni badi bawombo. **10** Enati Timote wizidi, luvanga mamo mafueni muingi kabika ba mona boma, bila wunsalanga kisalu ki Pfumu banga minu. **11** Mutu kabika kunlenza. Lunsadisa mu landakana nzil'andi mu ndembama, mu diambu kavutuka kuidi minu, bila ndilembo mvingila va kimosi ayi bakhomba. **12** Mu diambu di khomb'eto Apolo, zikhumbu ziwombo ndinlebila muingi kiza lutala ayi bakhomba, vayi nate buabu kakadi baka bu kuizila. Nzebi ti wela kuiza kulutala bu kela baka diluaku. **13** Luzibula meso; luba bakinda mu minu; luba bukhafi; luba batu bakinda! **14** Mamoso malumvanganga, lumavangila mu luzolo. **15** Zikhomba, ndikululubula: luzebi Sitefanasi ayi nzo andi; luzebi ti bawu batu batheti mu balula mintima mu Akayi ayi bakiyekula mu sadila banlongo. **16** Diawu, beno mamveno, lutumukina batu ba phila yoyo ayi lutumukina woso kuandi mutu wunsalanga yawu va kimosi ayi wunsalanga kisalu ki phila yoyi. **17** Khini yiwombo ndimona mu ndizulu yi Sitefanasi, Folitunasi ayi Akayikusi bila bawu batsadisidi mu mambu momo beno lusia kutsadisila ko. **18** Bawu bakuludi ntim'ama ayi bakuludi mintima mieno. Bika luzabanga batu ba phila yoyi. **19** Batu badi mu mabundu madi ku ndambu yi Azi, baluveni mboti. Akilasi ayi Pilisiye va kimosi ayi dibundu dinkutakananga ku nzo awu baluveni mboti mu dizina di Pfumu. **20** Bakhomba boso baluveni mboti. Luvanasana mboti beno na benomu fifasana besi kinlongo. **21** Mboti eno yibedi kuidi minu veka Polo; Minu veka tsonikini yawu mu mioko miama. **22** Woso mutu wunkambu zolanga Pfumu bika kasingu! Malanata. Bu dinsundula: Pfumu wizidi! **23** Bika nlemvo wu Pfumu eto Yesu Klisto wubanga yeno. **24** Luzolo luama lubanga yeno beno boso mu Klisto Yesu. Ameni.

2 Corinthians

1 Polo, mvuala wu Klisto Yesu, mu luzolo lu Nzambi,
va kimosi ayi khomb'eto Timote tufidisidi nkanda
kuidi dibundu di Nzambi didi ku Kolintova kimosi
kuidi banlongo boso badi ku Akayi dioso. **2** Bika
nlemvo ayi ndembama bibedi kuidi Nzambi Dise dieto
ayi kuidi Pfumu Yesu Klisto bibanga yeno. **3** Bika
Nzambi kasakumunu, dise di Pfumu'eto Yesu Klisto,
dise difulukidi mu kiadi ayi Nzambi wumbombanga
mu mambu moso. **4** Niandi wukutubombanga mu
ziphasi zioso muingi beto mamveto tuba bafuana
mu bomba bobo badi mu ziphasi ziphila mu phila
banga beto bu tumeni bombo kuidi Nzambi. **5** Sumbu
ziphasi zi Klisto zidi ziwombo mu beto, buawu bobo
mu Klistombombolo eto yididi yiwombo. **6** Enati
beto tulembo moni ziphasi ziozi; buna ziawu zidi
mu diambu di lubaka mbombolo ayi phulusu. Enati
tulembo bombo, buna diodi didi mu diambu beno
mamveno lubaka mbombolo muingi luzaba bu kangila
ntima bu luela mona ziphasi banga ziozi tulembo
moni. **7** Diawu diana dieto didi dikuikama mu beno
bila tuzebi ti boso bu lummonina ziphasi va kimosi
ayi beto, buawu bobo beno mamveno luntambudila
mbombolo va kimosi ayi beto. **8** Zikhomba, tutidi
luzaba phila ziphasi ziozi tumona ku Azi. Yamusu
tuyamusu kuviokakana zingolo zieto ayi tutumbu
sakula diana ti tulenda buela zinga diaka. **9** Beto
tubanzila ti batuzengidi nkanu wu lufua. Vayi diambu
diodi divangimina mu diambu tubika tula diana dieto
mu beto veka vayi tutuladiana dieto mu Nzambi yoyi
yimfulukisanga bafua. **10** Niandi wutukula mu lufua lu
phila yoyi ayi wela buela kutukula diaka. Nyinga tusidi
diana ti wela buela kutukula diaka **11** sumbu lulembo
kutusadisa mu zitsambulu zieno. Mu diambu di nlemvo
wututambula mu zitsambulu zi batu bawombo, buna
batu bawombo bela vutudila Nzambi matondo mu
diambu dieto. **12** Diambu dimmonisanga nkembo eto
diawu diadi: mintima mieto mintelamanga kimbangi
ti tudiatidi va nza ayi va ntuala eno mu bunlongo
ayi mu busonga biobi bimbanga kuidi Nzambi; bika
sia ti mu nduenga yi batu vayi mu nlemvo wu
Nzambi. **13** Bila tulusonikinanga mambu mankaka ko
mu minkanda mieto vayi momo kaka lueta tanga ayi
sudika. Tsidi diana ti malusudika bumboti mambu
beni. **14** Bu didi ti lusudika fioti, ti lulenda kukiniemisa
mu diambu dieto, buawu bobo beto mamveto tuela
kukiniemisina mu diambu dieno mu lumbu ki Pfumu
Yesu. **15** Mu diana diodi, ndiba mayindu mu kuiza theti
kuidi beno mu diambu di lumona khini mu khumbu
yimmuadi. **16** Bukiedika nditia viokila theti kuidi beno
bu nditia kuenda ku Maseduani, bosi ndiba mayindu
mu monana diaka yeno minu vutuka ku Maseduani
mu diambu luba kutsindika mu landakana nzil'ama
nate ku Yuda. **17** Bu ndikubika diyindu diodi, buna
diodi dinsundula ti ndimonisa lebakana kuama e?
Mananga mayindu mama maba mayindu ma kinsuni
mu mona ti ndilenda tuba nyinga ayi nana va kimosi
e? **18** Sumbu Nzambi kadi wukuikama, luzaba mboti ti
mambu tululongamalendi ba “Nyinga” voti “Nana”
ko. **19** Bila Yesu Klisto, Muana Nzambi, diodi minu
veka, Silasi ayi Timote tululonga kasia ba nyinga
ayi nana ko. Nyinga kaka yidi mu niandi. **20** Bila
zitsila zioso zi Nzambi, zinsundukanga mu niandi. Mu
niandi tuntubilanga, “Amen”, mu diambu di nkembo
wu Nzambi. **21** Ayi Nzambi niandi wutukindisa va
kimosi ayi beno mu Klisto, ayi niandi wutusobula. **22**
Niandi wututula dimbu kiandi banga kiuka kiandi ayi
wutula Pheve'andi mu mintima mieto; mu monisa ti
tuidi batu bandi ayi tuela tambula mamboti momo
katulundila. **23** Nzambi niandi mbangi ama. Ndisia
buela kuizila ko ku Kolinto mu diambu ndimanga
kuiza lumonisa kiadi. **24** Muaki tumengi yadila minu
kieno vayi tutidi sala va kimosi ayi beno mu diambu
di khini eno; bila luidi bakinda mu minu.

2 Diawu ndibakila lukanu mu kambu buela kuiza kuidi
beno muingi ndibika kulumonisa diaka kiadi. **2** Bila
enati ndilumonisini kiadi buna nani wukumbonisa
khini enati ka beno ko bobo ndimonisa kiadi e? **3** Enati
ndilusonikina mambu momo, banga bu ndituama
kulusonikina mu diambu mu thangu ndiela kuiza
kuidi beno, ndibika monoso kiadi kuidi batu bobo
bafueti kumbonisa khini. Ayi tsidi diana mu diambu
dieno beno boso ti khini ama yidi khini eno beno
boso. **4** Ku tsi maniongo ayi kiadi kingolo mu ntima
ndiba boso ndilusonikina nkanda beni ayi matsuela
mu meso. Bika sia ti mu diambu di kulumonisa kiadi
vayi mu diambu luzaba boso buididi luzolo luama mu
beno. **5** Enati wumosi mu beno wulumonisini kiadi,
buna bika sia ti minu kamonisini kiadi vayi beno
boso, voti buna ndambu mu beno mu kambu viokikisa
tezo. **6** Thumbudulu yoyi kabeki kuidi batu bawombo,
mu beno yifueni kaka. **7** Vayi buabu bufueni mu
kunlemvukila ayi kunkindisa mu diambu kabika ba mu

kiadi kiwombo. 8 Ndikululeba mu diambu lummonisa ti lueti kunzola. 9 Bila ndilusonikini bobo mu diambu di kulutota muingi ndizaba enati bulemvo luidi mu mambu moso. 10 Beno lemvukila mutu, mamvama ndinlemvukidi. Enati minu ndemvukidimutu buna ndinlemvukidi mu diambu dieno va ntuala Klisto 11 muingi Satana kabika kutuyadila bila tuzebi mboti mabanza bandi. 12 Bu ndiyenda ku Tolowasi mu diambu di samuna Nsamu Wumboti wu Klisto, buna ndimona ti Pfumu wunzibudila muelo. 13 Vayi ntima mbazu ndiba; bu ndikambu mona khomb'ama Tite. Diawu ndisia bikila basi Tolowasi ayi ndiyendila nsualu ku Maseduani. 14 Vayi matondo kuidi Nzambi! Niandi wukutunungisanga mu zithangu ziosomu Klisto ayi beto keta sadila mu tembikisa, mu bibuangu bioso, bioso nzayilu yi Klisto banga malasi ma tsudi yi kitoko. 15 Bila beto tuidi malasi ma tsudi yi kitoko ma Klisto kuidi batu bobo bamana vuka ayi kuidi bobo banzimbala. 16 Kuidi bankaka tsudi beni yidi tsudi yi lufua, yinnatanga ku lufuavayi kuidi bankaka, tsudi beni yidi tsudi yi luzingu yinnatanga ku luzingu. Buna nani fueni mu sala kisalu kioki e? 17 Beto tuisi ko banga batu bankaka bobo bankitilanga mu mambu ma Nzambi. Vayi beto tueti tubanga, mu Klisto, mambu ma kiedika va meso ma Nzambi, banga batu bobo kafidisa.

3 A buevi, tutona diaka kukitelimina kimbangi beto veka e? Voti tuba banga batu bankaka, tulunatinanga minkanda mi kimbangi voti minkanda mi kimbangi miomi mintotukila kuidi beno e? 2 Beno luidi nkand'eto wu kimbangi, wowo wusonama mu mintima mieto, wuzabikini ayi wuntangu kuidi batu boso. 3 Bukiedika beno lummonika ti luidi nkanda wu Klisto, ndandu yi kisalu kieto. Nkanda beni wusia sonokono mu thita yi lapi ko, vayi mu pheve yi Nzambi yi moyo; wusia sonokono va mbata ditadi ko vayi mu khati mintima mi batu. 4 Buawu bobo buididi diana diodi tuididi mu Klisto va ntuala Nzambi. 5 Bika sia ti beto veka tuidi bafuana mu sala kisalu kiaki vayi zingolo zioso kuidi Nzambi ziba. 6 Niandi wutusadisa mu ba bafuana, mu ba bisadi bi Nguizani yimona. Nguizani beni yisi yi Mina ko vayi yi Pheve bila Mina mimvondanga vayi Pheve yivananga luzingu. 7 Enati kisalu ki lufua, kioki kiba kisonama va matadi, kiba ki nkembo wuwombo mu mona ti bana ba Iseli balembakana nkutu tala zizi ki Moyize mu diambu di nkembo wu zizi kiandi, banza ti nkembo beni wufueti suka 8 Buna kisalu ki pheve kilendi vioka mu nkembo ko e? 9 Bila enati kisalu kioki kimvananga thumbudulu kiba ki nkembo, buna buevi buela bela nkembo wu kisalu kioki kinatanga busonga e? 10 Bila beni kiba ayi nkembo, vayi buabu kisiedi nkembo ko va ntuala nkembo wowo wulutidi. 11 Bila enati kioki kilenda suka kiba ayi nkembo, buna buevi buelabela nkembo wu kioki kilendi suka ko e? 12 Bu tuidi diana di phila yoyo buna diawu tuididi mu kiphuanza kinneni. 13 Tuvanganga ko banga bu vangila Moyize, wufuka zizi kiandi muingi bana ba Iseli bedi tala tsukulu yi kioki kiela suka. 14 Vayi diela diawu diba difuku. Bila banza nate buabu, bu bantanganga minkanda mi Nguizani yikhulu, nledi beni widi kaka wufuku; wusia botolo ko bila mu kithuadi ayi Klisto kaka wela botukila. 15 Bukiedika nate buabu, bu bantanganga minkanda mi Moyize, mintimamiawu midi mifuku kuidi nledi. 16 Vayi mutu niandi baluka kuidi Pfumu, buna bosi nledi beni wubotukidi. 17 Pfumu niandi pheve; koso kuidi pheve yi Pfumu kuawu kuidi kiphuanza. 18 Beto boso bobo bizizi, bisi bifuku nledi ko, biobi bilembo monisa nkembo wu Pfumu banga mu lumueno, tukitulu mu mfikul'andi mu nkembo wulembo buelamanga. Kiaku kioki kisalu ki Pfumu; bu dinsundula kisalu ki Pheve.

4 Bu didi ti bobo buididi kisalu kituvana Nzambi mu kiadi kiandi, buna diawu tubika vonga. 2 Tuloza mambu matsoni momo meta vangininanga mu kinsueki. Tubikanga luvunu ayi tubika balulanga mambu ma Nzambi. Vayi mu monikisanga mambuma kiedika, buna tueti kukimonikisanga kuidi batu boso muingi batutala bumboti va ntuala Nzambi. 3 Enati Nsamu Wumboti wowo tueti longa wukidi wufuku, buna widi kaka wufuku kuidi bawu badi mu nzila yi nzimbala, 4 kuidi batu bobo kaba wilukilanga ko, bobo nzambi yi nza wawu yifuka diela diawu muingi babika mona kiezila ki Nsamu Wumboti wu nkembo wu Klisto. Klisto niandi mfikula yi Nzambi. (aiōn g165) 5 Bila beto tulonganga ko mambu meto veka vayi Pfumu Yesu Klisto niandi tueti longa. Beto veka tuidi bisadi bieno mu diambu di Yesu. 6 Bila Nzambi yoyi yituba: bika kiezila kiba va khatitsika tombi, niandi wukienzuka mu mintima mieto muingi kakienzula nzayilu yi nkembo andi wowo widi mu zizi ki Klisto. 7 Vayi kiuka beni kioki tueti nata kidi mu mimvungu mituma mu diambu lulendo lolo lulutidi

ngolo luba lu Nzambi vayi lubika ba lueto veka. 8 Bakutumonisanga ziphasi zi phila mu phila vayi tusia vonga ko. Vayi mu mambu makiadi, tusia loza diana dieto ko. 9 Batuyamisa vayi tusia yekolo ko. Batubeta vayi tusia fua ko. 10 Tunata, mu zithangu zioso, mu zinitu zieto lufua lu Yesu muingi luzingu lu Yesu lumonika mu zinitu zieto. 11 Bila beto tulembo zingi tuidi mu zithangu zioso va ntuala lufua mu diambu di Yesu muingi luzingu lu Yesu lumonika mu zinitu zieto zimfuanga. 12 Diawu lufua lulembo sadi kisalu mu beto ayi luzingu lulembosadi kisalu mu beno. 13 Disonama ti: Minu ndiwilukila, diawu nditubila; mu minu kimosi kioki beto mamveto tuwilukila, diawu tutubila. 14 Tuzebi ti Nzambi wufulukisa Pfumu Yesu mu bafua wela tufulukisa va kimosi ayi Yesu; wela kutumonisa beto ayi beno va ntual'andi. 15 Mambu moso momo madi mu diambu di mamboti meno muingi nlemvo wuba wuwombo ayi batu bawombo bela vutula matondo mawombo mu diambu di nkembo wu Nzambi. 16 Diawu diodi tuvonganga ko. Ka diambu ko lunitu lueto lu kimutu lulembo bivi fioti-fioti, vayi lunitu lueto lu Kipheve lulembo kituka lumona, kadika lumbu. 17 Bila ziphasi zieto zidi mu ndambu thangu kaka ayi vioka kuandi zimvioka; ziawu zilembo kutukubikila zitu kikakisukanga ko ki nkembo mu kambu tezo. (aiōnios g166) 18 Bila beto thalu eto yisi ko mu bima biobi tueti monanga vayi thalu eto yidi mu biobi bi kabimonikanga ko. Bila bima biobi bieti monikanga bidi kaka mu ndambu thangu; bizingilanga ko zithangu zioso vayi biobi kabimonikanga ko bieti zingila mu zithangu zioso. (aiōnios g166)

5 Bila tuzebi ti enati nitu eto yifuidi, nzo yoyi tueti vuandanga va ntoto, buna tubeki nzo yoyi Nzambi, yisia vangulu mu mioko mi batu ko. (aiōnios g166) 2 Bila bu tuidi mu nzo yoyi yi kapu, tulembo kungila ku tsi ntima mu diambu di tsatu yoyi yidi yeto yi vuata nzo eto yi diyilu. 3 Bila enati tuvueti yawu, balendi kutubata pheni ko. 4 Bukiedika, beto tukidi mu nzo yayi yi kapu, tulembo kungi ku tsi ntima bu tuidi ku tsi bizitu, bika sia ti tutidi vuluka vayi tutidi vuata muingi luzingu lumina kioki kimfuanga. 5 Niandi veka Nzambi wutukubikila buawu ayi wutuvana pheve andi banga ndambu mu bima biobi bidi ku ntuala. 6 Diawu diana dieto didi mu zithangu zioso ayi tuzebi ti sumbu tulembo zingila mu nitu yayi buna thama tukidi ayi Pfumu. 7 Bila mu minu tueti diatila vayi bika mu mambu tueti mona. 8 Khembingi ti diana dingolo didi yeto vayi tutidi botuka mu nitu yayi muingi tuenda vuandi vadi Pfumu. 9 Diawu, buba ti vuanda mu nitu yayi voti botuka, mayindu meto madi kaka mu diambu di monisa Pfumu khini. 10 Bila beto boso tuela telama va ntuala ntilibinadu wu Klisto, mu diambu kadika mutu katambula mfutu andi boso bubedidi mavanga mandimamboti voti mambimbi momo kavengi mu nitu andi. 11 Bu tuzebi ti Pfumu kafueti kinzuku, diawu tueti tudila bufula mu diambu di buila bankaka muingi bawilukila Pfumu. Nzambi wutuzebi ayi diana tsidi ti beno mamveno lutuzebi ku tsi mintima mieno. 12 Tukadi buela vutukila kukitelimina kimbangi kuidi beno. Vayi tuluveni diluaku diodi lulenda kukiniemisina mu diambu dieto muingi lubaka bu vutudila mimvutukuidi batu bobo bakukiniemisanga mu mambu momo mammonikanga mu meso vayi bika momo madi mu ntima. 13 Enati bukiedika ti tuidi bivungisi, buna bika diodi diba mu diambu di Nzambi. Vayi enati tuidi ayi mayindu ma kiedika, diodi didi mu diambu di mamboti meno. 14 Bila luzolo lu Klisto lueti kutufietikisa, bu tumueni ti, enati mutu wumosi wufuila mu diambu di batu boso, buna batu boso bafua. 15 Wufua mu diambu di batu boso muingi batu bobo banzinga babika zingila mu diambu di bawu veka vayi mu diambu di mutu wowo wuba fuila ayi wufuluka. 16 Diawu tona lumbu kiaki, tukadi buela tala kadi mutu wumosi mu phila yi kimutu. Ka diambu ko ti tutala Klisto mu phila yi kimutu, vayi buabu tulendi buela kuntadila mu phila yi kimutu ko. 17 Diawu enati mutu widi mu Klisto, buna wuyikidi vangu kimona; mambu momo makhulu maviokidi vayi mambu mamoso meka mamona. 18 Mambu moso mama kuidi Nzambi mabedi bila niandi wuvutula nguizani yeto ayi niandi mu Klisto ayi niandi wutuvana kisalu kivutulanganguizani. 19 Bila Nzambi, wuba mu Klisto, bu kavutula nguizani ayi nza ayi niandi veka mu kambu tangila batu zinzimbala ziawu. Wutula mu beto mambu ma nguizani. 20 Diawu tuidi bamvuala ba Klisto, banga ti mu beto Nzambi kanlubudila. Diawu tulembo lulebila mu dizina di Klisto: vutulanu nguizani ayi Nzambi. 21 Niandi kasia vola kadi disumu dimosi ko vayi Nzambi wunkitula nkua masumu mu diambu dieto muingi mu diambu diandi, beto tukituka basonga va meso ma Nzambi.

6 Sumbu tueta sala va kimosi ayi Nzambi, tukululeba
mu diambu lubikatambula nlemvo wu Nzambi mu
phamba. **2** Bila Nzambi niandi wutuba: Mu thangu
yifuana, minu ndivana mvutu ayi mu lumbu ki
phulusu, minu ndisadisa. Tala buabu yawu yayi thangu
yifuana, buabu kiawu kiaki lumbu ki phulusu. **3** Mu
diambu di kisalu kieto kikambu tsembolo, tuzolanga
ko mu mambu moso, monisa kadi mutu wumosi mfiti.
4 Tueti kukimonisanga mu mambu moso banga bisadi
bi Nzambi muthatumunu yingolo, mu mayama, mu
ziphasi, mu maniongo; **5** mu zikhuba, mu minloko;
mu zikhindu, mu bisalu, mu kambu tulu, mu kukifuisa
nzala mu diambu di lusambulu, **6** mu vedila, mu
nzayilu, mu mvibudulu, mu mamboti, mu pheve
yinlongo, mu luzolo lukiedika **7** mu mambu ma kiedika,
mu lulendo lu Nzambi, mu binduanina bisongabiobi
binuanina ayi bikukikakila. **8** Va khatitsika nkembo
voti va khatitsika mvuezolo; va khatitsika zitsangu
zimboti voti zitsangu zimbimbi; beti kutumonanga
banga bankua luvunu vayi tueti tubanga mambu ma
kiedika. **9** Beti kutumonanga banga batu bakambulu
zabakana vayi tuzabikini. Beti kutumonanga banga
batu bafua vayi tulembo zingi. Beti kutumonanga
banga batu bazengolo nkanu vayi tusi fua ko. **10** Beti
kutumonanga banga batu ba kiadi vayi mu khini
tuidi mu zithangu zioso; beti kutumonanga banga
minsukami, vayi batu bawombo tukitudi zimvuama.
Beti kutumonanga banga tuisi kadi kima ko vayi beto
tubeki bima bioso. **11** A beno basi Kolinto, tulukembi
mu kiphuanza kioso, ayi tuluzibudidi mintima mieto.
12 Tusia kulukangila ntima ko vayi beno lutukangila
mintima mieno. **13** Bika ndiluyolukila banga bana
bama baluzolo: bika beno mamvenolutusadila banga
phila beto tulusadila. Lutuzibudila mintima mieno. **14**
Lubika fubakananga ayi batu bobo ka bawilukilanga
Pfumu ko. Bila kithuadi mbi kidi va khatitsika mambu
masonga ayi mambu mambimbi e? Kithuadi mbi
kidi va khatitsika kiezila ayi tombi e? **15** Kamba
Klisto wulenda wizana ayi Satana e? Kithuadi mbi
kidi va khatitsika mutu wuwilukila Nzambi ayi mutu
wukambu wilukila Nzambi e? **16** Kithuadi mbi kidi va
khatitsika Nzo Nzambi ayi bitumba e? Bila beto tuidi
Nzo yi Nzambi yi moyo. Niandi veka Nzambi wutuba:
Ndiela kala yawu va kimosi ayi ndiela diata yawu,
ndiela ba Nzambi awu ayi bawu bela ba batu bama!
17 Diawu Pfumu kakambila ti: Totukanu mu bawu
ayi vambananu yawu; lubika simba biobi bisumuka
muingi ndilutambula, **18** Pfumu nkua zingolo zioso
kakembi ti: Minu ndiela ba dise dieno

7 Bakundi bama baluzolo, sumbu tubeki zitsila
ziazi, bika tukivedisa mu mambu moso momo
malenda sumuna nitu ayi pheve mu diambu di
dukisa bunlongo bueto mu kinzikanga Nzambi. **2**
Lutuvangisila bibuangu mu mintima mieno bila kadi
mutu buna luidi tusia vangila mbimbi ko. Tusia yiba
mutu ko; tusia baka bima bi mutu mu diela di mbimbi
ko! **3** Bika sia ti bila ndintubila mambu mama mu
diambu ndilubedisa. Nana bila ndituama ku lukamba
ti luidi mu mintima mieto; buba mu luzingu voti
mu lufua. **4** Diana dinneni didi yama mu diambu
dieno ayi ndieta kukiniemisabuwombo mu diambu
dieno. Bila ndikindusu buwombo ayi khini yiwombo
ndimmona mu ziphasi zieto zioso. **5** Bila mu thangu
tutula ku Maseduani, tusia baka kadi buvundila ko
vayi tumona ziphasi zi phila mu phila; khindu ku
nganda ayi tsisi mu khati. **6** Vayi Nzambi, niandi weta
kindisa batu bobo badi bavonga, wutukindisa mu
thangu Tite kayiza. **7** Bika sia ti ndizulu andi yawu
kaka yitukindisa vayi mu diambu di khindusulu yi
kabaka kuidi beno. Wutukamba lukanu lungolo luidi
yeno mu kumbona, wutukamba kiadi kieno ayi luzolo
lueno luwombo mu minu. Mamoso momo maluta
buela kumbonisa khini. **8** Ka diambu ko enati kiadi
ndilumonisa mu diambu di nkanda wowondilufidisa,
buna ndikadi kudiniongina. Muaki enati ndinionga
diodi didi mu diambu ndimmona ti nkanda beni
wulumonisa phasi mu ndambu thangu. **9** Buabu khini
ndimmona, bika sia ti mu diambu di bu luba mu
kiadi, vayi mu diambu di kiadi kieno kilunata nate
ku balula mavanga. Bila kiadi beni kiba mu luzolo lu
Nzambi; tusia kuluvangila kadi mbimbi ko. **10** Bila
kiadi kioki kidi mu luzolo lu Nzambi kimbutanga
mbalululu yimavanga, yoyi yinnatanga ku phulusu
ayi bayi nionginanga ko. Vayi kiadiki ntoto kieta nata
lufua. **11** Bila kiadi kioki kidi mu luzolo lu Nzambi
kimbutanga mambu mama mu beno: lueka bufula
buwombo mu beno; ndombolo yi nlemvo, lueka tina
mambu mambimbi, lueka mona tsisi, lueka mona
phuila yiwombo mu kumbona, bufula buwombo lueka
mu kisalu, bufula buwombo mu tumbudila mutu vengi
mbimbi. Lumonisa ti luisi zaba diambu dimosi ko
mu mambu beni. **12** Bila ndilusonikina, bika sia ti
mu diambu mutu wowo wuvangambimbi voti mu

diambu di mutu wowo bavangila mbimbi vayi mu diambu bufula bobo luidi mu beto bumonika va meso ma Nzambi. **13** Mu diambu di mamoso momo, beto tukindusu. Va yilu khindusulu yoyi va buelama diaka khini yinneni mu mona khini yiba mu Tite, mu tala phila lumbuisila ntim'andi. **14** Enati ndikiniemisa fioti va ntual'andi mu diambu dieno, ndisia fuisu tsoni ko vayi banga bu tueti kulukamba mambu ma kiedika mu zithangu zioso; diawu niemisa koko tueti kukiniemisa mu diambu dienova ntuala Tite kuidi ku kiedika. **15** Ayi luzolo luandi kuidi beno kuidi lungolo bu keta yindula tumamana kueno beno boso, phila yoyo luntambudila ku tsi boma ayi lukhuku. **16** Khini yiwombo ndimmona mu tala ti ndilenda kulusilanga diana mu mambu moso.

8 Zikhomba, tutidi buabu kulukamba nlemvo wowo Nzambi kavangila banlongo mu mabundu ma basi Maseduani. **2** Mabundu beni mayamusu buwombo mu ziphasi zingolo; ka diambu ko baba minsukami vayi mu khini yingolo baba; diawu bavanina makaba mawombo. **3** Ndikuditelimina kimbangi ti bawu bavana boso bubela diluaku diawu; bavana viokila mbakulu awu ayi basia kuiku ko. **4** Batuleba ngolo mu diambu bawu mamvawu babaka nlemvo wu fubakanamu lusadusu lolo lunkuenda kuidi banlongo ku Yelusalemi. **5** Bika sia ti bavanga boso bubela diana dieto vayi bakivana thetibawu veka kuidi Pfumu, bosi bakivana kuidi beto mu luzolo lu Nzambi. **6** Diawu tulombila Tite kiza manisa kisalu banga bu katonina kiawu. **7** Beno luidi zimvuama mu mambu moso: mu minu, mu thubulu, mu nzayilu, mu bufula mu mambu moso, mu luzolo luidi yeno kuidi beto. Diawu bufueni luba zimvuama mu kisalu kioki ki kaba. **8** Ndikadi kuluvana lutumunu vayi mu diambu di mu bufula bu bankaka thidi tala keni luzolo lueno luidi lu kiedika. **9** Bila beno luzebi nlemvo wu Pfumu eto Yesu Klisto: niandi wuba mvuama vayi wukituka nsukami mu diambu dieno muingi mu sukamakuandi beno lukituka zimvuama. **10** Mu diambu diodi, ndieka kuluvana dibanza diama bila difueni kuidibeno. Mu mvu wubedi, lusia ba batheti kaka ko mu vanga vayi ayi mu luzolo. **11** Diawu buabu lumanisa kisalu beni; sumbu luba bufula mu vanga, bika luba bufula mu manisa boso buididi diluaku dieno. **12** Enati luzolo luvana luidi mu mutu, buna Nzambi wunkikininanga makaba beni mu tala biobi bidi yandi vayi bika sia ti mu biobi bikambulu yandi. **13** Lukanu lueto luisi ko ti bankaka baba mu ndembama beno bu lulembo moni ziphasi vayi tutidi beno boso ludedakana. **14** Mu thangu yayi, woka ku bima bieno kubaka bu yukutisila zitsatu zi bawu bakambulu. Bobuawu mu woka ku bima biawu kubaka bu yukutisilazitsatu zieno. Buawu bobo lulenda dedikinina **15** banga boso busonimina: Mutu wowo wutota biwombo kasia luta ko ayi mutu wowo wutota bifioti, kasia kambu ko. **16** Matondo ndimvutula kuidi Nzambi wutudidi mu ntima wu Tite bufula bumosi banga bobo tuidi mu diambu dieno. **17** Wukikinina thumunu eto vayi bu kaba bufula bu ngolo buna wuyiza kuidi beno mu luzolo luandi veka. **18** Tufidisidi va kimosi ayi niandi khomba yinkaka, yoyo mabundu moso metiniemisa mu diambu di Nsamu Wumboti. **19** Buela diaka mabundu mansobula muingi kenda yendanga yeto mu kisalu kiaki ki nlemvo, kioki tueti sala mu diambu di nkembo wu niandi veka Pfumu ayi mu luzolo. Diambu di monisa bufula bueto mu kulusadisa. **20** Tulembo vangi mambu moso muingi ka diambu ko mutu wumosi kabikakututubidila mu diambu di tsadulu yi makaba mama. **21** Bila tueti kukikeba mu vanga mambu mamboti, bika sia ti va mesoma Pfumu kaka vayi ayi va meso ma batu. **22** Va kimosi ayi bawu, tufidisidi khomb'eto, yoyo tumueni ti widi nkua bufula bu tunkikinina mu zikhumbu ziwombo mu mambu mawombo. Ayi buabu bufula buwombo buidi yandi mu diambu di diana diodi didi yandimu diambu dieno. **23** Mu diambu di Tite, niandi wunkalanga yama va kimosi ayi widi nkundi ama mu kisalu mu diambu dieno. Mu diambu di bakhomba zieto bawu badi bamvuala ba mabundu, bawu badi batu bammonikisa nkembo wu Klisto. **24** Diawu lumonisa, ti lueta ku bazola ngolo muingi mabundu makikinina ayi mazaba ti niemisa tueti kukiniemisa mu diambu dieno kuidi ku kiedika.

9 Ndimmona ti kadi mfunu ti ndilusonikina mu diambu di lusadusu lufueti kuenda kuidi banlongo badi ku Yelusalemi. **2** Bila nzebi khubumunu eno mu luzolo lueno mu sadisa ayi ndikukiniemisanga mu bila kioki kuidi basi Maseduani, ndibakamba ti: “Akayi didi dikubama tona mvu wubedi.” Bufula bueno bukindisa batu bawombo mu bawu. **3** Vayi ndilufidisidi bakhomba zieto mu diambu di niemisa koko tukukiniemisanga mu beno kubika ba ku phamba, mu diambu luba bakubama banga bobo ndikamba. **4**

Bila enati ndambu basi Maseduani bizidi yama, ayi, kuiza lubata luisibakubama ko, buna tsoni yiwombo tuela fua mu diambu di diana diodi tueti kulutudila. Kadi sia ti beno luela fua tsoni vayi beto. **5** Diawu ndimuena ti bulutidi mboti mu lomba bakhomba zina; zithuaminina kuidi beno, mu diambu zikubika makaba momo luvanina tsila; muingi maba makubama mu thangu ndiela tula ayi mamonisa ti mu kiphuanza lueti vanina vayi bika mu kuiku. **6** Lutebuka moyo ti: mutu wunkunanga fifioti, fifioti kela tota vayi woso wunkunanga buwombo, wela tota buwombo. **7** Bika kadika mutu kavana boso bu kazengidi mu ntim'andi mu kambu luniongo ayi kambu kuiku bila Nzambi weta zola mutu wowo weta vanina mu khini. **8** Nzambi beki lulendo lu kuludukudila lusakumunu loso mu diambu di mu zithangu zioso ayi mu mambu moso lubaka bubakilanga bima bioso biobi luidi mfunu ayi muingi lusala buwombo bisalu bioso mu bufueni. **9** Banga bu disonimina: Niandi wutembikisa, wuvana kuidi minsukami; busonga buandi bulendi suka ko. **(aiōn g165)** **10** Nzambi niandi weta vana mimbutu kuidi nkuni ayi bidia, wela luvana ayi kulufulusila mimbutu mieno ayi wela wokisa mimbutu mi busonga bueno. **11** Niandi wela kulukitula zimvuama mu bima bioso muingi lubaka bu kabudilanga batu bankaka. Buna batu bawombo bela vutudila Nzambimatondo mu diambu di makaba meno, momo luela tambula kuidi beto. **12** Bila makaba meno masi kaka ko mu diambu di yukutisa zitsatu zi banlongo kaka vayi ayi mu diambu di batu bawombo bavutudila Nzambi matondo. **13** Bu bela mona mfunu wu kisalu kieno, buna bela kembisa Nzambi mu diambu di tumamana koko lulendo monisa mu diambu di Nsamu Wumbotiwu Klisto ayi mu diambu di luzolo lu kabudila bima bieno kuidi bawu ayi kuidi batu boso. **14** Beta kulusambidila bila beta ku luzola mu diambu di nlemvo wunneni wowo Nzambi kaluvana. **15** Matondo kuidi Nzambi mu diambu di dikaba diandi dinnenidiodi dilendi baka busudukusulu ko.

10 Minu Polo, ndikululebila mu ndembama ayi mu mamboti ma Klisto, bankaka beti tuba ti minu nditubanga ko bu ndidi yeno va kimosi vayi bu khambulu yeno va kimosi ndidi mutu wu makhemi. **2** Lundemvukila, bu ndiela kuiza kuidi beno, ndibika sadila makhemimomo thidi sadila batu bobo bambanzanga ti mu kinsuni tueti diatila. **3** Ka diambu ko tulembo zingi mu nza vayi tunuaninanga mu kinsuni ko. **4** Bila binduanina biobi tueti nuanina mvita yeto bisi bi kinsuni ko vayi biawu bikibela ayi lulendo lu Nzambi mu tulula zinzo zikindusu ngolo. **5** Zinzo beni ziawu zikhanu zimbimbi ayi mambu moso malenda kakidila nzayilu yi Nzambi. Ayi tueti buila mayindu moso ma mutu muingi matumimina Klisto. **6** Diawu tuidi bakubama mu tumbudila kambu koso ku tumamana mu thangu tumamana kueno kuela duka. **7** Beno lueta tala mambu boso bu meta monikina. Enati mutu wumbanzanga ti vuiwulu kuidi Klisto; buna bika kazaba ti beto mamveto tuvuiwulu kuidi Klisto. **8** Ka diambu ko ndilembo kukiniemisa fioti mu diambu di kipfumu kioki Pfumu katuvana mu diambu di kudisa minu kieno, vayi bika sia ti mu diambu di tulula minu kieno, buna ndilendi fua nn tsoni ko **9** bila mbengi kuama monika ti banga minu ndikulumonisa tsisi muminkanda miama. **10** Bila bankaka beti tubanga ti: “Minkanda miandi zitu midi ayi ngolomidi vayi widi mutu wulebakana enati niandi veka widi yeto va kimosi ayi mambu keta yoluka masi kadi mfunu ko.” **11** Mutu wuphila yoyo, bika ti boso bu tueti kulusonikina mu minkanda bu tuidi thama ayi beno buawu buela bela mavanga meto bu tuela ba yeno va kimosi. **12** Bila tumengi kukidedikisa voti kukifuanikisa ayi bankaka bobo beti kiteliminanga bawu veka kimbangi. Bawu veka bu beti ku kitezangabawu na bawu ayi bu beti kukifuanisanga mu bawu veka, buna basi diela ko. **13** Vayi kuidi beto, tumengi kueto kukiniemisa viokila tezo kieto. Muaki tueti kukiniemisa kaka mu tezo kitutezila Nzambi muingi tutula nate kuidi beno. **14** Tusabukanga ko zindilu zieto mu kukiniemisa banga ti tusia tula kuidi beno ko, bila beto tutula kuidi beno mu diambu di longa Nsamu Wumboti wu Klisto. **15** Tukukiniemisanga ko mu bisalu bi batu bankaka biobi biviokikini zindilu zieto. Vayi tusidi diana ti enati minu kieno kilembo kuidi bunakisalu kieto kiela yunduka mu beno boso buididi zindilu zieto; **16** muingi tubaka bu longila Nsamu Wumboti mu bizunga binkaka bidi thamaviokila vovo luidi, bila tumengi kukiniemisa mu kisalu kisala batu bankaka mu bizunga bi batu bankaka. **17** Vayi woso mutu tidi kukiniemisa, buna bika kakiniemisa mu Pfumu. **18** Bila mutu wowo beta kikinina, bika sia ti wowo weta kitelimina kimbangi niandi veka vayi mutu wowo Pfumu keta telimina kimbangi.

11 Thidi luvibidila fioti buvungisi buama. Nyinga, bika lumvibidila. **2** Bila kiphala kidi yama mu diambu dieno, vayi kiphala beni ki Nzambi. Bila minu ndilukuedisa kuidi bakala dimosi, Klisto; muingi ndiba kulutambika kuidi Klisto banga ndumba yi vedila, yi kambu zaba bakala. **3** Vayi boma ndimmona mu ziphila zioso, mayindu meno mabika bivusu ayi zimbukusu mu diambu di khuikumunu yeno mu mambu matedi Klisto banga nioka bu kavukumuna Eva. **4** Bila enati mutu wunkaka wizidi mu kululonga Yesu dinkaka, bika Yesu diodi tululonga, voti lutambudi pheve yinkaka yiviakini ayi yoyi lutambula; voti balulongidi Nsamu Wumboti wunkaka wuviakini ayi wowo luwa; buna lueti kikinina kueno. **5** Muaki ndimbanza ti batu bobo bantedilanga "bamvuala banneni", basikumvioka ko. **6** Ka diambu ko ndisi ludede ko, vayi nzayilu yidi yama. Tulumonisa yawu mu mambu moso ayi mu ziphila zioso. **7** Nzimbala ndivanga bu ndikikulula minu veka muingi beno luzangulubu ndilulonga Nsamu Wumboti mu kambu futa e? **8** Minu ndimanisa kiuka ki mabundu mankaka momo maba kumfidisangazimbongo muingi ndilusadisa. Bu ndiba kuidi beno, ndisia singimina mutu ko; ka diambu ko phuila yi lusadusu ndiba. **9** Bila bakhomba baba ku Maseduani zindatina bima bioso biobi bikhambu. Mu mambu moso, ndikikeba mu diambu ndibika singimina mu beno ayi ndiela kukikebanga. **10** Sumbu kiedika ki Klisto kidi mu minu, kuisi ko mutu wulenda kumbotula nkembo wowo mu tsi yoso yi Akayi. **11** Bila mbi e? Bila ndiluzolanga ko e? Nzambi zebi buevi ndikuluzodilanga. **12** Mama ndilembo vangi ndiela buela vanga diaka mawu mu diambu di botula diluaku kuidi bobo bantomba diluaku muingi batudedakana mu bilakioki beta kiniemisina. **13** Batu bobo badi bamvuala ba luvunu, badi bisadi bimvunanga batu ayi beta kukikitulanga bamvuala ba Klisto. **14** Vayi disi diambu disiminina ko bila niandi veka satana weta kituka mbasi yi kiezila. **15** Disi diambu disiminina ko enati bisadi biandi binkitukanga banga bisadi bisonga. Vayi tsukulu awu yela dedakana boso buididi mavanga mawu. **16** Ndieka buela divutukila, mutu kabika kumbanzila ti ndidi vungisi. Enati buawu, buna bika luthambula banga vungisi, muingi minu mamvamandikiniemisa fioti. **17** Mama ndieka tuba, bika sia ti mu lukanu lu Pfumu thubidi buawuvayi banga vungisi bila mbeki mambu momo mfueti kukiniemisina. **18** Bu didi ti batu bawombo balembo kiniemisa mu diambu di mambu makinsuni, buna bika minu mamvama ndikiniemisa. **19** Beno batu ba nduenga luzebi vibidila bivungisi! **20** Luzebi vibidila enati mutu wulukitudi bavika, enati mutu wuluzionina kimvuama bueno, bongidi bima bieno, wukizangudi, wulubetidi ku busu. **21** Tsoni ndimona mu tuba ti beto tumonika batu balebakana. Vayi mu diambudiodi batu bankaka batidi kukiniemisa. Banga vungisi thubidi buawu, buna minu mamvana ndenda kukiniemisa mu diambu beni. **22** Bawu badi Baebelewo e? Minu mamvama ndidi Ebelewo. Bawu badi basi Iseli e? Minu mamvama ndidi muisi Iseli. Bawu badi mu nkuna Abalahami e? Minu mamvama ndidi mu nkuna Abalahami. **23** Bawu bisadi bi Klisto e? Ndintuba banga vungisi, minu ndiba viokidi. Bila minu ndiluta sala mu bisalu bingolo. Ndikota mu nloko mu zikhumbu ziwombo; bathuta khuba; zikhumbu ziwombo ndimonina lufua. **24** Mu zikhumbu zitanu, Bayuda bambeta makumatatu ayi divua di bikoti. **25** Zikhumbu zitatu ndibetolo bikoti; khumbu yimosi ndizubulu matadi, mu zikhumbu zitatu ndibinu lufua mu diama mu masuwa; ndiviokisa lumbu kimvimba ayi builu bu mvimba va mbu. **26** Ndikiba kuwombo vayi ndimona boma mu zinzadi, boma mu bidovula, boma mu diambu di basi tsi ama Bayuda; boma mu diambu di Bapakanu, boma mu mavula, boma mu makanga, boma mu mbu ayi boma mu diambu di bakhomba zi luvunu. **27** Ndimona phasi mu bisalu bingolo; mu zikhumbu ziwombo ndikambulu tulu. Ndimona nzala ayi phuila; zikhumbu ziwombo ndifuilanzala mu diambu di lusambulu; ndimona phasi mu diambu di kiozi ayi mu diambu di kambu ku minledi mi vuata. **28** Mu kambu buela yolukila mambu mankaka, kadika lumbu ndieti natanga mfun'ama: mayindu mu diambu di mabundu moso. **29** Nani mutu wulebakana muingi minu mamvama ndiba wulebakana e? Nani buidi mu masumu, vayi minu ndikadi mona kiadi mu ntima e? **30** Vayi enati mfueti kukiniemisa, buna mfueti kukiniemisa mu diambu di lebakana kuama. **31** Nzambi ayi dise di Pfumu'eto Yesu Klisto, mutu wowo widi wusakumunu mu mimvu mioso, zebi ti ndisi mvuna ko. **(aiōn g165)** **32** Luzebi ti ku Damasi, guvelinela yi ntinu Aletasi, wuvana minsuamu sunga mafula moso ma divula mu diambu bakhanga. **33** Vayi mu phidi yikangu mu nsinga bathotudila va nela, bakhuludila mu yenda baka ki luphangu. Buawu bobo ndivukila va ntual'andi.

12 Kadi kuandi mfunu kuidi minu mu kukiniemisa. Bika ndivioka ku mona-meso ayi ku zitsongolo zi Pfumu. **2** Nzebi mutu wumosi, mu Klisto, kumi mimvu minya mivioka tona mambu beni mavangimina, bannata nate ku diyilu di ntatu. Ndisi zaba ko keni mambu momo mavangimina mu nitu andi, voti mu kambu nitu andi, vayi Nzambi zebi. **3** Muaki nzebi kaka ti mutu wowo, buba ayi nitu andi voti kambu nitu andi, ndisi zaba ko vayi Nzambi zebi; **4** Wunatu ku Paladisu ayi wuwa mambu ma kitoko momo mutu kasi ko minsua mu yolukila. **5** Ndilenda kukiniemisa mu diambu di mutu wuphila yayi; vayi ndilendi kukiniemisa ko mu diambu diama vayi ndenda kukiniemisa kaka mu diambudi lebakana kuama. **6** Enati thidi kukiniemisa, buna ndilendi ba vungisi ko bila ndielatuba kaka mambu ma kiedika. Vayi mbengi kuama kukiniemisa muingi mutu kabika kumbela mayindu manneni malutidi momo kammonanga mu minu voti momo keti wa mu diambu diama. **7** Muingi ndibika kukiniemisa mu diambu di matsiminanga ma zitsongolo ziozi, diawu Nzambi kaphanina kimbevo mu nsuni. Kiyiza banga mbasi yi satana mu kundiamisanga muingi ndibika kukiniemisanga. **8** Mu diambu diodi, mu zikhumbu zitatu ndisambidila Pfumu mu diambu kimbevo beni kibotuka mu minu. **9** Vayi niandi wukhamba ti: “Nlemvo ama wufueni mu diambu diaku bila lulendo luama lueti monika mu lebakana.” Diawu mfueti kukiniemisa kakamu lebakana kuama mu diambu di lulendo lu Klisto luba va minu. **10** Diawu khini ndieti mona mu lebakana, mu bifingu, mu ziphasi, mu yamusu ayi mu maniongo momo ndieti mona mu diambu di Klisto bila mu thangu ndidi wulebakana yawu yoyi thangu ndididi ngolo. **11** Ndinyolukila banga vungisi bila beno lukhuikidi. Nganu beno lufueti kunduanina, bila ka diambu ko ndidi mutu wu phamba; vayi batu bobolueta tedilanga “bamvuala banneni”, basi kuphioka ko. **12** Bidimbu bi mvuala bivangu mu beno mu mvibudulu yoso: mu bikumu, mu bidimbu ayi mu mavanga manneni. **13** Bila diambu mbi di kambulu yeno diodi didi mu mabundu mankaka e? Diambu beni diawu diadi: minu ndisia singimina mu beno ko. Bika lundemvukila mu nzimbala yoyi. **14** Khumbu yayi yintatu ndieka kuizila kuidi beno. Bobuawu, ndisi nsingimina mu beno ko bila ndisi mfunu bima bieno ko, vayi beno veka ndintomba. Bila bika sia ti bana bawu beta sadisa bambuta ziawu vayi bambuta ziawu zieta sadisa bana bawu. **15** Mu khini yiwombo, minu ndiela yekula bima biama bioso ayi ndielakukiyekula minu veka mu diambu dieno. Enati minu ndiluzodidi buwombobuna beno fioti kaka lukunzodila e? **16** Ka diambu ko minu ndisia singimina mu beno ko vayi bu didi ti ndidi nkua mayuya, mu mayuya ndilubakila. **17** A buevi, beno lukhitula mvuama mu nzila yi batu bobo ndilufidisila e? **18** Ndileba Tite kiza kuidi beno ayi ndimfidisa va kimosi ayi khomba yoyi ndiluyolukila. A buevi, lukitula Tite mvuama e? A buevi, beto buadi tusia diatila mu Pheve yimosi ko e? Tusia landakana zithambi zimosi ko e? **19** Tona thama, lueti banza ti tueti tomba kukinungisa va meso meno. Tueti yoluka va ntuala Nzambi mu Klisto. Mu mambu moso, bakundi bama, madi mu diambu di kudisa minu kieno. **20** Bila boma ndimmona, mananga bu ndiela kuiza kuidi beno, ndibika kuiza lubati mu phila yoyi thididi ayi beno mamveno lubika kumbona mu phila yoyi lunkambu zodila. Boma ndimona ndiedi kuiza bati ziphaka, kiphala, nganzi, nduanisani, mfinganasini, bimbanzila, luniemo, divunzi. **21** Nyinga, boma ndimona bila mananga bu ndiela kuiza; Nzambi welakumfuisa tsoni va meso meno, kumbonisa kiadi ayi kundidisa mu diambu di batu bobo batuama vola masumu vayi basia balula mintima miawu ko, mu zitsumukunu, mu kitsuza kiawu ayi mu nzingulu yawu yimbimbi yoyi bazingila.

13 Khumbu yayi yintatu ndieka kuizila kuidi beno. Mambu moso mela baka nzengolo mu kimbangi ki batu buadi voti batatu. **2** Ndilulubula bu ndiyiza mu khumbu yimmuadi kuidi beno. Ayi buabu sumbundikidi thama, ndieka buela vutukila mu diambu di batu bobo batuama vola masumu ayi mu diambu di batu boso bankaka ti bu ndiela kuiza diaka buna kadi mutu ndilendi mona kiadi ko. **3** Bila lutidi zaba ti Klisto wunyolukanga mu minu vayi luzaba ti Klisto beni kasi wulebakana ko va khatitsik'eno vayi widi nkua lulendo va khatitsik'eno. **4** Ka diambu ko wufua va dikulusi mu lebakana, vayi wulembo zingi mu lulendo lu Nzambi. Mu kithuadi ayi niandi, beto mamveto tuidi balebakana; vayi tuela zingila mu lulendo lu Nzambi mu diambu dieno. **5** Lukifiongunina beno veka ayi lukitala mu diambu di zaba kani lulembo zingila mu minu! Luzabanga ko ti Klisto Yesu widi mu beno e? Mananga lubua mu ziphukumunu. **6** Tsidi diana ti beno luzebi ti

beto tusia bua mu ziphukumunu ko. 7 Tueti sambila
Nzambi muingi lubika vanga kadi diambu dimosi di
mbimbi; bika sia ti muingi tumonika batu bafuana
vayi muingi beno luvanga mambu madi mamboti mu
diambu beto tumonika batu babua mu phukumunu.
8 Bila tulendi kakidila kiedika ko vayi tunsadilanga
kaka mu kiedika. 9 Khini yiwombo tueti mona bu
tueti ba balebakana vayi beno bu luidi ngolo. Tueta
lomba kuidi Nzambi mu zitsambulu zieto mu diambu
beno luba batu bafuana. 10 Diawu diodi ndilusonikini
mambu moso mama bu ndikidi thama, muingibu
ndiela ba yeno va kimosi; ndibika sadila kipfumu
ayi lulendo lolo luphana Pfumu. Bila luawu luidi
mu diambu di tunga vayi bika sia ti mu diambu
di tulula. 11 Bakhomba baama, mbanisini kuama.
Bika lubanga mu khini, lusala mu diambu di luba
bafuana; lukikindisanga beno na beno, luzingilanga
mu nguizani. Luzingilanga mu ndembama, buna
Nzambi yi luzolo ayi yi ndembama wela ba va beno. 12
Luvanasana mboti beno na beno mu besi ki kinlongo.
13 Banlongoboso badi kuaku baluveni mboti. 14 Bika
nlemvo wu Pfumu eto Yesu Klisto, luzolo lu Nzambi
ayi kithuadi ki Pheve Yinlongo bibanga yeno beno
boso.

Galatians

1 Minu Polo, mvuala, nditelo mbila, bika sia kuidi
batu voti mu nzila yi mutu vayi kuidi niandi veka
Yesu Klisto ayi kuidi Nzambi Tata diodi difulukisa Yesu
mu bafua. **2** Va kimosi ayi bakhomba zibundani yama
kuaku, tufidisidi nkanda wawu kuidi mabundu ma
Ngalatiya. **3** Bika Nzambi Dise dieto ayi Pfumu eto Yesu
Klisto baluvana nlemvo ayi ndembama. **4** Klisto niandi
mutu wukiyekula mu diambu di masumu meto muingi
katukula mu tsungi yayi yi mbimbi boso buididi luzolo
lu Nzambi, dise dieto. **(aiōn g165)** **5** Bika katambula
nkembo mu mimvu mioso. Amen! **(aiōn g165)** **6** Minu
ndilembo simina mu mona ti beno luyekudi mu nsualu
mutu wowo wulutela mbila mu nlemvo wu Klisto mu
diambu di landakana Nsamu Wumboti wunkaka. **7**
Kuisi ko Nsamu Wumboti wunkaka. Bila batu bankaka
balembo kotisa divunzi mu beno ayi batidi balula
Nsamu wumboti wu Klisto. **8** Buba ti beto veka voti
mbasi yi Diyilu, wukululonga mambu ma Nsamu
Wumboti wunkaka, makambu dedakana ayi momo
tululonga, buna bika kasingu. **9** Banga bu tutuama
tuba ayi buabu ndieka buela vutukila ku dituba:
enati mutu wululongidi Nsamu Wumboti wunkaka
wunkambu dedakana ayi wowo lutambula, buna
bika kasingu. **10** Bila buabu lumbanzila ti ndintomba
ti batu bakhikinina voti Nzambi kakhikinina e?
Lummuena ti batu ndintomba monisa khini e? Enati
minu batu ndintomba monisa khini buna ndisiedi
kisadi ki Klisto ko. **11** Bakhomba baama, thidi luzaba
ti Nsamu wumboti wowo ndilusamunina wusia ba
kuidi mutu ko. **12** Bila ndisia kuwu tambula kuidi
mutu ko ayi kadi mutu kasia kundonga wawu ko.
Vayi niandi veka Yesu Klisto wutsonga wawu. **13** Bila
lutuama wa buevi bubela khadulu ama mu dibundu
di Bayuda; buevi ndiyamisina dibundu di Nzambi
ayi buevi ndiyamisina diawu; **14** ayi buevi minu
ndiviatukila Bayuda bawombo baba mu thong'ama
mu matedi kinzika mina mi Bayuda; minu ndiluta ba
bufula mu bawu boso mu matedi kikhulu ki bakulu
bama. **15** Vayi Nzambi, mutu wowo wutsobula tona
mu vumu ki ngudi ama ayi wuthela mu nlemvo,
bu kamona khini **16** buna wumbonisa Muan'andi
muingi ndinsamuna kuidi Bapakanu. Buna ndisia
tuama kuenda tambula malongi kuidi mutu ko **17**
ayi ndisia kuenda ko ku Yelusalemi kuidi bamvuala
bathuamina vayi nditumbu kuenda ku Alabi. Bosi
ndibuela vutuka ku Damasi. **18** Mimvu mintatu bu
mivioka, bosi ndiyenda ku Yelusalemi mu zabasana
ayi Piela. Kumi bilumbu bitanu ndivuandila ku nzo
andi. **19** Ndisia mona mvuala yinkaka ko, botula kaka
Zaki khomba yi Pfumu Yesu. **20** Mu mambu momo
ndikulusonikina, Nzambi niandi mbangi ama; ndikadi
vuna. **21** Bosi ndiyenda ku Sili ayi ku Silisi. **22** Muaki
baklisto ba mabundu ma Yuda basia kunzaba ko,
23 vayi zitsangu kaka baba wanga ti: “Mutu wowo
wubedi kutuyamisanga, buabu niandi wulembo longi
minu kioki kabedi tombanga vonda.” **24** Buna mu
diambu diama, bakembisa Nzambi.

2 Kumi mimvu mi nya bu mivioka, ndiyenda ku
Yelusalemi va kimosi ayi Balinabasi. Ndinata Tite.
2 Ndiyenda ku Yelusalemi mu tumukina tsongolo yi
Nzambi. Ndiba sudikisa Nsamu Wumboti wowo ndieti
longa kuidi Bapakanu. Ndivanga buawu mu kinsueki
kuidi batu bobo baba monikanga banga mintuadisi
bila ndisia zola ko ti kisalu kiama kithama ayi ki
buabu kimonika kiphamba. **3** Vayi ka diambu ko
Tite, wuba diata yama, niandi wuba muisi Ngelese,
kasia kuiku ko mu zengisa nitu'andi yi kibakala. **4**
Momo mavangimina mu diambu di bakhomba zi
luvunu zifielumuka kota va tuba muingi zizaba boso
buididi kiphuanza kieto kitutambula kuidi Yesu Klisto;
mayindu mawu maba mu kutukitula bavika. **5** Vayi
tumanga kueto kuba tumukina, ka diambu ko mu
thangu yimosi muingi kiedika ki Nsamu Wumboti
kizingila mu beno. **6** Vayi mu diambu di batu bobo beti
kukibanzila ti badi mintuadisi, ka diambu ko buevi
babela; diodi disi kuthala ko, bila Nzambi katalanga zizi
ko. Batu bobo basia buela kadi diambu dimosi ko mu
malongi mama. **7** Muaki bamona ti Nzambi wuthuma
mu longa Nsamu Wumboti kuidi Bapakanu banga
Piela bu katumunu kuidi Bayuda. **8** Bila mutu wowo
wusadila Piela muba mvuala kuidi Bayuda; niandi
wusala mu minu muba mvuala kuidi Bapakanu. **9**
Diawu Zaki, Piela ayi Yowani, bobo badi banga makunzi
ma dibundu, bu bamona nlemvo wowo nditambula,
bayiza kutuvana, Balinabasi ayi minu, mboti yoyo
yimmonisa ti tueka mu kithuadi kimosi. Batukindisa
mu kuenda kuidi Bapakanu bosi bawu benda kuidi
Bayuda. **10** Batukamba tutebukilanga minsukami
moyo. Buawu ndieta vanga. **11** Vayi Piela bu kayiza ku
Antioshe; ndimanga kunkikinina va meso ma batu
bila mu nzimbala kaba. **12** Bila tuamina batu bobo

baba kuidi Zaki biza, Piela wuba dianga va kimosi ayi Bapakanu. Vayi batu bobo baba kuidi Zaki bu bayiza, Piela wukivengumuna va ndambu ayi wuvambana yawu bila boma kamona Bayuda. **13** Bayuda bankaka bavukumuka mu mayuya ayi Balinabasi mamvandi wuvukumuka mu mayuya mawu. **14** Vayi bu ndimona ti bakadi buela diata mu bukiedika, boso buididi Nsamu Wumboti, buna nditubidila Piela va meso ma batu boso ti: “Enati ngeyo Nyuda, wunzingila banga bu nzingilanga Bapakanu vayi bika banga Bayuda, buna buevi wulembo kuikila Bapakanu bazingila banga bueta zingila Bayuda e?” **15** Beto tuidi Bayuda tona mu mbutukulu'eto vayi tuisi bankua masumu ko va khatitsika Bapakanu. **16** Muaki tuzebi bumboti ti mutu kalendi kituka ko wusonga mu kinzikanga mavanga ma mina, vayi mu minu kaka mu Yesu Klisto. Diawu beto mamveto tuwilukila Yesu Klisto muingi tukitulu batu basonga mu minu Klisto vayi bika mu mavanga ma mina; bila kuisi ko mutu wela kitulu wusonga mu diambu di kinzikanga mavanga ma mina. **17** Vayi bu tulembo tombi monika batu basonga mu Klisto, diodi dimmonisa ti beto mamveto tuidi bankua masumu. Diodi dinsundula ti Klisto widi mvangi wu masumu e? Nana. **18** Bila enati mambu momo nditiolumuna minu veka, ndikikitudi buela kumatunga diaka, buna ndieka mbundudi wu mina. **19** Bila mu diambu di mina, minu ndifua muingi ndizinga mu Nzambi; **20** Minu ndibandu va dikulusi va kimosi ayi Klisto. Kadi sia ti minu ndinzinga vayi Klisto niandi wunzinga mu minu. Ayi luzingu ndilembo zingi mu nsuni, mu minu ndilembo luzingila; minu kioki kidi yama mu Muana wu Nzambi, mutu wowo wunzola ayi wukiyekula niandi veka mu diambu diama. **21** Ndikadi vunza nlemvo wu Nzambi, bila enati mu Mina mutu kalenda kitukila wusonga buna mu phamba kuandi Klisto kafuila.

3 A basi Ngalatiya luidi bivulu e? Nani wululokidi e? Bila balusudikisa bumboti buevi babandila Klisto va dikulusi. **2** Tala kiuvu kimosi thidi ku luyuvula; mu mbi lutambudila Pheve yinlongo e? Mu kinzikanga Mina voti bu luwilukila Nsamu Wumboti wowo luwa e? **3** A buevi luekila bivulu e? Beno lutonina mu Pheve, buabu mu nsuni lueka manisina e? **4** Ziphasi zi phamba kuandi lumona e? Enati bukiedika zidi ziphasi ziphamba. **5** Lumbanzila ti Nzambi, mutu wuluvana Pheve andi ayi wuvanga bikumu mu beno, wumvanganga biawu mu diambu di lunkinzikanga mina voti mu diambu di luwilukila Nsamu Wumboti wowo luwa e? **6** Lutala Abalahami: Niandi wuwilukila Nzambi ayi mu diambu di minu kiandi Nzambi kammonina mutu wusonga. **7** Buna lufueti zaba ti batu boso badi minu bawu bantangulungu bana ba Abalahami. **8** Bosi masonoko mamonisa thama ti Nzambi wela kitula Bapakanu batu basonga va meso mandi mu diambu di minu; bosi tona thama, wukamba Abalahami ti: Makanda moso mela sakumunu mu diambu diaku. **9** Diawu batu bobo badi minu basakumunu va kimosi ayi Abalahami, mutu wu minu. **10** Bila batu bobo bantulanga diana diawu mu kinzikanga Mina, bawu boso badi ku tsi tsingulu; bila disonama: Bika kasingu woso mutu wunkambu kinzikanga thangu ka thangu mambu masonama mu buku yi Mina ayi wunkambu ku masadilanga. **11** Diawu, dimonikini bumboti ti kuisi ko mutu wunkitukanga wusonga va meso ma Nzambi mu diambu di kinzikanga mina. Bila disonama mu minkanda: Mutu wusonga wela zingilanga mu minu. **12** Mina misia totukila mu minu ko vayi woso mutu wunsadilanga mambu mama wela zingila mu diambu di mawu. **13** Klisto wutukula mu tsingulu yi tula mina mu beto bila niandi veka wubaka tsingulu eto banga bu disonimina: Bika kasingu woso mutu wubendo va dikulusi. **14** Divangimina bobo muingi Bapakanu, mu Klisto Yesu, batambula lusakumunu lu Abalahami ayi beto tutambula, mu minu, Pheve yoyi Nzambi kavanina tsila. **15** Bakhomba baama, bika tubonga kifuani ki mambu tummonanga lumbu ka lumbu. Luzebi kueno ti enati mutu sonikini nkanda mu diambu di wizana mu diambu dimosi ayi nkundi andi buna, kuisi ko mutu wulenda katula voti buela mambu mankaka va yilu mambu momo masonimini. **16** Muaki Nzambi wuvana zitsila ziandi kuidi Abalahami ayi kuidi nkun'andi. Basi sonika ko: Kuidi minkuna miandi banga ti zitsila beni zidi mu diambu di batu bawombo vayi kuidi nkun'aku bu dinsundula mutu wumosi kaka: Mutu beni Klisto. **17** Diambu thidi tuba diawu diadi: Mina miomi miyiza zikhama ziya ayi makumatatu ma mimvu bu mivioka milendi vunza ko Nguizani yoyo Nzambi katula thama mu Abalahami mu diambu yikitula tsila kima ki phamba. **18** Enati kiuka kitotukila mu diambu di kinzikanga mina buna disiedi mu diambu di tsila ko. Vayi mu diambu di tsila beni, diawu Abalahami kamonina mamboti ma Nzambi. **19** Vayi buna bila mbi Mina e? Mina mibuelimina mu diambu

di monisa mbi biobi masumu nate nkuna, wowo wuvanunu tsila wutotuka. Zimbasi zisamuna mina beni mu nzila yi phovi. **20** Muaki phovi kasi phovi yi mutu wumosi ko. Vayi Nzambi widi wumosi kaka. **21** Buna Mina midi kimbeni ayi zitsila zi Nzambi e? Nana. Bila enati vadi muina wuvanu, wulenda vana luzingu nganu bukiedika ti busonga buntotukilanga mu Mina. **22** Vayi masonoko meti tuba ti ntoto wumvimba widi wukangama ku tsi minsua mi masumu muingi mu minu mu Yesu Klisto, babo banwilukilanga batambula mambu momo baba vanina tsila. **23** Tuamina minu kiza, tuba bakangama mu buvika bu Mina mu diambu di vingila minu kioki kifueti zabukusu. **24** Diawu Mina miba banga ntuadisi mu kutunata kuidi Klisto muingi tukituka basonga mu diambu di minu. **25** Vayi minu bu kiyiza, tusiala ko ku tsi minsua mintuadisi wowo. **26** Bila beno boso luidi bana ba Nzambi mu minu mu Klisto Yesu. **27** Ayi beno boso lubotama mu Klisto, lumana vuata Klisto. **28** Kusiedi kadi luviakunu ko va khatitsika Nyuda voti Ngeleke ko; va khatitsika mvika voti mutu wukulu ko; kusiedi luviakunu ko va khatitsika bakala voti nketo ko bila beno boso luidi mutu wumosi mu Klisto Yesu. **29** Enati luidi mu Klisto buna luidi nkuna Abalahami, ayi buna luela tambula bima biobi Nzambi kavanina tsila.

4 Sumbu didi ti mutu wumvinginani kuika bu kakidi muana lezi buna kasi luviakunu ayi mvika ko; ka diambu ko niandi pfumu yi bima bioso. **2** Muana beni kafueti tuama ba ku tsi minsua mi minsungi ayi minkebi nate mu thangu yizenga dise diandi. **3** Beto mamveto, mu thangu tuba bana, tuba ku tsi kivika ki ziphevi ziozi zi ntuadisanga nza. **4** Vayi thangu bu yifuana, Nzambi wufidisa Muan'andi, wubutu kuidi nketo, mu thangu Mina, **5** muingi kakula batu bobo baba ku tsi kivika ki Mina mu diambu tukituka bana ba Nzambi. **6** Sumbu luidi bana bandi, diawu Nzambi katumina Pheve yi Muan'andi mu mintima mieto; Pheve yoyi yeta tuba: “Aba” bu dinsundula “Tata”. **7** Buabu wusiedi diaka mvika ko vayi weka muana. Sumbu widi muana buna Nzambi wela kukitula mvingidi wu kiuka mu nlemvo andi. **8** Mu thama, bu lusia zaba Nzambi ko, luba bavika ba zinzambi ziozi zilendi dedokoso banga Nzambi ko. **9** Vayi buabu luzebi Nzambi, voti Nzambi wuluzebi; buna buevi lufueti buela vutukila diaka ziphevi ziozi zikambulu lulendo ayi mfunu muingi lukituka diaka bavika baawu e? **10** Lueti kinzikanga bilumbu, zingonda, zitsungi ayi mimvu. **11** Tsisi ndilembo moni mu diambu dieno tala kisalu kioso kioki ndisedi mu beno kiedi ba kisalu kiphamba. **12** Bakhomba baama, ndikululeba lukituka banga minu bila minu veka ndidi banga beno. Lusia kuphangila kadi mbimbi yimosi ko. **13** Keti luzebi ti kimbevo kiphana diluaku di kulusamunina Nsamu Wumboti mu khumbu yitheti. **14** Ka diambu ko kimbevo kiama kiba kuluyamisanga vayi lusia ku ndenza ko ayi lusia ku ndoza ko. Vayi beno luthambula banga mbasi yi Nzambi, voti banga niandi veka Klisto Yesu. **15** Buna kuevi kutadisidi khini yoyi yibedi mu beno e? Bila ndilenda telama kimbangi mu diambu dieno ti enati baka bubela, nganu ludovula meso meno mu diambu luphana mawu. **16** Vayi buabu ndieka mbeni'eno, bila ndilukembi mambu ma kiedika e? **17** Batu bobo bammonisa bufula bunneni va meso meno vayi zikhanu ziawu zisi ko zimboti. Batidi luvambisa kaka ayi minu mu diambu luluta ba bufula mu diambu diawu. **18** Didi diambu dimboti mu ba bufula mu zikhanu zimboti, bika sia ti b ndidi kaka yeno va kimosi vayi bufueni kaka mu banga bufula mu zithangu zioso. **19** Bana bama ba luzolo, ndieka mona ziphasi zingolo mu diambu dieno. Banga mianga mi nketo weka buta; nate Klisto kela vangama mu beno. **20** Muaki buabu, tsatu yiba va luidi ndidi ayi viakisa thubulu ama bila simina ndilembo simina mu diambu dieno. **21** Bika lukhamba, beno lutidi zingila ku tsi minsua mi Mina; Lusudikanga ko mambu mavanga Mina e? **22** Muawu musonama ti Abalahami wubuta bana buadi babakala, wumosi mu nketo wu mvika, wunkaka mu nketo wu kiphuanza. **23** Muana wubutuka mu nketo wu mvika, wubutukila mu kinsuni. Vayi muana wubutuka mu nketo wu kiphuanza wubutukila mu tsila yi Nzambi. **24** Mambu mama madi banga nongo, baketo baba buadi balembo monisa zinguizani zizole. Nguizani yivangulu va mongo Sinayi ayi yibuta bana ba mvika. Angali niandi nguizani beni. **25** Bosi Angali widi mongo wu Sinayi, wowo widi mu tsi yi Alabi. Niandi dedikini banga divula di Yelusalemi di thangu yayi bila wulembo zingila mu buvika va kimosi ayi bana bandi boso. **26** Muaki Yelusalemi didi ku Diyilu dibeki kiphuanza, diawu ngudi eto. **27** Bila masonama: Ngeyo nketo wusita, bika wumona khini; Mona khini yiwombo ayi yamikina Ngeyo nketo wunkambu monanga mianga mibuta. Bila bana ba nketo wowo wu baloza, bela ba bawombo viokila bana

ba nketo wukuelo. 28 Vayi beno bakhomba, luidi
banga Isaki, bana babutukila mu tsila. 29 Mu thangu
yina, muana wubutukila mu kinsuni wuyamisa muana
wubutukila mu lulendo lu Pheve. Buawu bobo buididi
mu thangu yayi. 30 Vayi masonoko mbi malembo
tubi e? Botula mvika ayi muan'andi bila muana wu
mvika kalendi kabula ko kiuka va kimosi ayi muana
wu nketo wu kiphuanza. 31 Diawu bakhomba ziama,
beto tuisi bana ba nketo wu mvika ko vayi tuidi bana
ba nketo wu kiphuanza.

5 Klisto wutukula muingi tuba mu kiphuanza. Diawu
lusia ngolo mu ba bakinda; lubika buela vutulu
mu kivika. 2 Lungua, minu Polo ndikulukamba:
enati beno lutidi zengoso zinitu, buna Klisto kasiedi
kadi mfunu ko va meso meno. 3 Ndikulukamba
diaka ti: woso mutu wuntomba zengoso nitu buna
kazaba ti kafueti kinzikanga Mina mioso. 4 Beno batu
luntombanga monika basonga va meso ma Nzambi bu
luntumukinanga Mina, lufueti zaba ti luidi luvambana
ayi Klisto; lusiedi ku tsi nlemvo wu Nzambi ko. 5 Vayi
kuidi beto, mu pheve boso buididi minu kieto tueti
vingidila diana dikitukila basonga va meso ma Nzambi
6 Bila mu Klisto Yesu; zengoso voti kambu zengoso
disi kadi mfunu ko. Vayi minu kieti monikina mu
luzolo lueto kiawu kilutidi mfunu. 7 Beno luzawula
thinu bumboti vayi nani wulukandikidi muingi lubika
tumukina mambu ma kiedika e? 8 Khakudulu yayi
yisia totukila ko kuidi mutu wowo wulutela mbila.
9 Banga bu beta tuba ti: “Ndambu kuandi yi luvi
yifueni mu diambu di funisa falina bu yisobokosolo”.
10 Muaki minu diana didi yama mu Pfumu ti lulendi
ba mayindu maviakana ko. Vayi mutu wowo wulembo
kotisa divunzi mu beno, kaba kuandi ti nani, wela
baka thumbudulu. 11 Bakhomba baama, enati minu
ndikidi longi ti zengoso nitu mfunu yidi, buna bila
mbi batu bafueti tatamana kundiamisa e? Enati buawu
bobo buna malongi mu diambu di dikulusi yimeni
malendi buela buisa batu ko. 12 Bika bakilueka bobo
bankotisanga divunzi mu beno. 13 Bakhomba baama,
luzebi ti beno lutelo mu diambu di kiphuanza vayi
lubika sadila kiphuanza beni mu diambu di kiba
diluaku divangilanga mambu ma kinsuni vayi mu
diambu di luzolo, lusalasana beno na beno. 14 Bila
Mina mioso midi mifubakana mu muina wawu: Zola
ndiaku banga bu weta kizodila ngeyo veka. 15 Enati
lulembo kilueki beno na beno ayi lulembo kikanzuna
beno na beno buna lukeba tala luedi vondasana beno
na beno. 16 Diambu ndituba diawu diadi, ludiatila
mu Pheve, muingi luedi vanga zinzinunu zi nsuni. 17
Bila zinzinunu zi nsuni zidi ziviakana ayi zinzinunu
zi Pheve. Ziozi zinzinunu zi Pheve zidi ziviakana ayi
ziozi zi nsuni. Zinzinunu beni ziazi zidi bumbeni,
ziawu na ziawu, mu diambu lubika vanga mambu
momo lutidi. 18 Enati Pheve yilembo kuludiatisa buna
lusiedi ku tsi minsua mi Mina ko. 19 Muaki mavanga
ma nsuni momo meta monika mawu mama: kitsuza,
zitsumukunu, kindumba; 20 tsambudulu yi bitumba;
mazi; kithatu; ziphaka, kiphala; zinganzi; zikhabunu;
buimi; ziphambusu, 21 vambana mu malongi ma
kiedika, kikhenene, vonda, kolo malavu, phulu dia ayi
nua ayi mambu mankaka ma phila yina. Ndikulukamba
banga bu ndituama kulukamba ti baboso bobo beti
vanganga mambu mama; balendi baka ko kuku mu
kiuka ki kipfumu ki Nzambi. 22 Vayi mbutu wu Pheve
wawu wawu: luzolo, khini, ndembama, mvibudulu,
tsalasani, vanganga mamboti, kikhuikizi, 23 banga
batu balembama, kukiyala. Mambu ma phila yayi
masi bumbeni ayi mina ko. 24 Bobo badi batu ba
Klisto bamana banda va dikulusi kinsuni kiawu va
kimosi ayi zinzinunu ayi zitsatu zi nsuni. 25 Enati
tulembo zingi mu pheve buna bika tudiatila mu
pheve. 26 Tubika tombanga nkembo wu phamba ayi
tubikanga bisombolo mu beto na beto voti tubika
kukimonisinanga kikhenene beto na beto.

6 Zikhomba, enati lubuididi wumosi mu beno mu
nzimbala, buna bika beno lundiatusu kuidi Pheve,
luvutula mu ndembama mutu wu phila yoyi mu
nzila ayi bika wulubuka ngeyo tala wedi bua mu
phukumunu. 2 Lunatasananga bizitu bieno beno na
beno bila mu nzila yoyi lundukisila Mina mi Klisto.
3 Enati mutu wukibanzidi ti niandi lutidi mfunu,
vayi kasi kadi mfunu ko buna mutu beni wulembo
kukivuni. 4 Bika kadika mutu katala mavanga mandi;
enati wulenda kukiniemisa; buna bika kakiniemisa
niandi veka vayi bika mu diambu di batu bankaka.
5 Bila kadika mutu wela nata wandi mfuna. 6 Mutu
wowo banlonga mambu ma Nzambi, kafueti kabudila
mutu wowo wulembo nlongisa ndambu yi bima
bi kavuidi. 7 Lubika kueno vunuka, basekininanga
Nzambi ko. Bila bioso bima weti kuna, biawu wela
tota. 8 Woso mutu kunini mu diambu di nsuni andi
buna wela tota biobi bieta buta nsuni: mbivusu. Vayi
woso kunini mu diambu di Pheve buna wela tota

biobi bieta buta Pheve: luzingu lu kalumani. **(aiōnios g166)** **9** Tubika vonga mu vanganga mamboti; bila beto kambu vonga tuela tota mimbutu mu thangu yifuana. **10** Diawu diluaku bu dimonikini, buna bika tuvanga mamboti kuidi batu boso vayi viokila kuidi bakhomba zieto mu minu. **11** Lulembo moni phila yitodidi bisono; mu koko kuama ndilusonikini. **12** Batu bobo balembo lukuiki ti lufueti zengoso balembo tombi monika va meso ma batu. Balembo vangila bobo bila balembo tini yamusu mu diambu di dikulusi di Klisto. **13** Bila bawu veka bazengo, bakinzikanga Mina ko. Vayi bawu batidi kaka ti beno luzengoso muingi bakiniemisa mu zinitu zieno. **14** Vayi mu diambu diama, enati thidi kukiniemisa, buna ndenda kukiniemisa mu diambu di dikulusi di Pfumu eto Yesu Klisto. Bila mu diambu di dikulusi beni nza yibandu va dikulusi mu diambu diama ayi minu ndibandu va dikulusi mu diambu di nza. **15** Bila zengoso voti kambu zengoso kuisi mfunu ko. Diambu didi mfunu mu kituka vangu kimona. **16** Bika ndembama ayi kiadi ki Nzambi biba kuidi babo beta landakana thumunu yayi va kimosi ayi kuidi nkangu wu Iseli wu Nzambi. **17** Tona buabu, kadi mutu kabuela kumbonisa phasi bila biviasu bi Pfumu Yesu bidi mu nitu ama. **18** Zikhomba, bika nlemvo wu Pfumu eto Yesu Klisto wubanga yeno. Amen!

Ephesians

1 Polo, mvuala wu Yesu Klisto mu luzolo lu Nzambi, fidisidi nkanda kuidi banlongo badi ku Efeso ayi kuidi bobo badi bakuikama mu Yesu Klisto. **2** Bika Nzambi Dise dieto ayi Pfumu eto Yesu Klisto baluvana nlemvo ayi ndembama. **3** Bika Nzambi kakemboso, niandi Dise di Pfumu eto Yesu Klisto! Niandi wutusakumuna mu zitsakumunu zioso zi phila mu phila zi kipheve mu Diyilu mu Klisto. **4** Tuamina tula zifundasio zi ntoto, Nzambi wutusobula mu niandi mu diambu tuba banlongo ayi batu bakambulu tsembolo va ntual'andi **5** Bu didi ti niandi wutuzola, wutukubika tona thama muba bana bandi mu Yesu Klisto; boso buididi luzolo luandi. **6** Mu diambu tusanisina Nkembo wu nlemvo wu katuvanina mu kiluzolo kiandi. **7** Mu niandi, beto tukudulu mu menga mandi; tutambudila nlemvo mu masumu meto boso buididi kimvuama ki nlemvo'andi. **8** Wowo Nzambi kadukula mu buwombo, mu beto, mu nzila yi nzayulu ayi diela di phila mu phila. **9** Niandi wutuzabikisa matsueki ma luzolo luandi boso bubela lukanu luandi lumboti lukakitezila mu niandi. **10** Mu diambu di dedikisa luawu zithangu bu ziela fuana: kutikisa va kimosi bima bioso mu Klisto biobi bidi ku diyilu ayi biobi bidi va ntoto **11** Mu diambu diandi beto tutambudi kuku kieto ki phulusu boso buididi lukanu lu mutu wowo wumvanganga bima bioso mu luzolo luandi veka. **12** Mu diambu tusanisina nkembo andi, beto tuba batheti mu tula diana dieto mu Klisto. **13** Mu niandi beno mamveno, bu lumana wa mambu ma kiedika, Nsamu wumboti wu phulusu eno, mu niandi luwilukila ayi lutudulu dimbu, pheve yinlongo yoyo yivanunu tsila. **14** Pheve yinlongo yidi dimbu mu kutumonisa ti tuela tambula kiuka kieto mu diambu di khudulu yi batu bobo Nzambi, kakibakila mu diambu di sanisina nkembo andi. **15** Diawu tona mamvama bu ndiwilu buididi minu kieno mu Pfumu Yesu ayi luzolo luidi yeno mu banlongo boso; **16** ndivonganga ko mu kuluvutudilanga matondo kuidi Nzambi. Ndieti kulutebukilanga moyo mu zitsambulu ziama; **17** mu diambu Nzambi yi Pfumu'eto Yesu Klisto, dise di nkembo kaluvana pheve yi nzayulu ayi yi tsongolo muingi lunzaba bumboti, **18** muingi kakienzula diela dieno ayi lusudika boso buididi diana diodi Nzambi kalutedila ayi boso buididi kimvuama ki nkembo wu kiuka kiandi va khatitsika banlongo; **19** ayi boso buididi bunneni bu lulendo lolo luidi mu beto tuwilukila; boso buididi lulendo lu zingolo ziandi. **20** Wumonisa lulendo beni bu kafulukisa Klisto mu bafua ayi bu kamvuandisa va koko kuandi ku lubakala, mu Diyilu; **21** va yilu luyalu loso, kikulutu kioso, lulendo loso, kipfumu kioso ayi va yilu dizina dioso dizabikini; bika sia ti mu tsungi yayi kaka vayi nate mu tsungi yela kuiza. **(aiōn g165)** **22** Wutula bima bioso ku tsi bitambi biandi ayi wumbieka Pfumuyi bima bioso mu Dibundu. **23** Dibundu diawu nitu andi, fuluka ku mutu wowo wumfulusanga bima bioso mu bibuangu bioso.

2 Mu thama beno bu luba bafua mu zinzimbala zieno ayi mu masumu meno; **2** mu mawu beno ludiatila boso buididi ntoto wawu ayi boso buididi Pfumu yi lulendo lu mbimbi, pheve yinsalanga mu batu badi matingu. **(aiōn g165)** **3** Beto mamveto, tuba banga bawu; tuzingila boso bubela zinzinunu zieto zi kinsuni ayi tudukisa luzolo lu nsuni ayi lu mayindu meto. Mu kimutu beto tuba batu bobo zinganzi zi Nzambi zifueti buila banga batu bankaka. **4** Vayi Nzambi nkua kimvuama mu kiadi mu diambu di luzolo lunneni lolokatuzodila; **5** wutuzingisa va kimosi ayi Klisto; beto bobo tuba bafua mu diambu di zinzimbala zieto. Mu nlemvo luvukila. **6** Wutufulukisa va kimosi ayi niandi ayi wutuvuandisa va kimosi, mu Diyilu, mu Klisto Yesu **7** mu diambu katumonisa mu zitsungi ziela kuiza bunneni bu kimvuama ki nlemvo andi mu diambu di mamboti mandi kuidi beto mu Klisto Yesu. **(aiōn g165)** **8** Bila mu nlemvo luvukila; mu nzila yi minu. Luvulusu beni lusia ba kuidi beno ko vayi didi dikaba di Nzambi. **9** Bika sia ti mu mavanga luvukila muingi mutu kabika kuandi kukiniemisa. **10** Bila beto tuidi bivangu biandi; tuvangu mu Klisto Yesu mu diambu di vanganga mavanga mamboti momo Nzambi kakubika tona thama muingi tusadila mawu. **11** Diawu, lutebuka moyo ti beno luba Bapakanu mu nsuni, baba kulutedilanga batu bakambu zengo kuidi bobo baba tedilanga bazengo. Nzengolo beni yivangimina, mu nitu, mu mioko mi batu. **12** Lutebuka moyo ti mu thangu beni, beno luba bavambana ayi Klisto, lusia ba minsua mu vuanda mu divula di Iseli ko bila luba banzenza mu zinguizani ziozi zivanunu tsila; luba batu basobolo kuidi Nzambi ko bila luba banzenza mu zinguizani zi Nzambi zivanunu tsila; luba batu bakambulu diana ayi bakambulu Nzambi va ntoto. **13** Vayi buabu, mu Klisto Yesu; beno lutuama ba thama

ayi Nzambi vayi luyikidi bafikama mu diambu di menga matengula Klisto. 14 Bila niandi ndembama yeto. Niandi wukitula Bayuda ayi Bapakanumutu wumosi ayi niandi wutiolumuna baka ki kithatu kioki kiba vambisa. 15 Bila mu nsuni andi niandi wuvonda mina va kimosi ayi zithumunu ziandiayi minsiku miandi. Diodi divangimina mu diambu di vanga mu niandi veka mutu wumosi wumona wuntotukila mu batu buadi. Buawu bobo kakotisila ndembama. 16 Mu diambu kabaka bu vutudila, mu nzila yi dikulusi, nguizani yi bawu buadi mu nitu yimosi kuidi Nzambi bu kavondila kimbeni kiawu va dikulusi. 17 Klisto wuyiza ayi wusamuna ndembama kuidi beno luba thama ayi wusamuna ndembama kuidi bobo baba bafikama. 18 Bila, mu diambu diandi, beto yawu tubeki minsua mu kota kuidi Tata mu Pheve yimosi. 19 Diawu, beno lusiedi diaka banzenza ko voti minkibi ko, vayi lueka buabu basi tsi va kimosi ayi banlongo ayi basi nzo yi Nzambi. 20 Beno lutungu va yilu fundasio yi bamvuala ayi mimbikudi. Yesu Klisto, niandi ditadi di mfunu di fuma. 21 Mu niandi nzo yoso yibundusulu va kimosi ayi yilembo yundukamu diambu yiba Nzo yi Nzambi yinlongo mu Pfumu. 22 Ayi mu niandi, beno lulembo tungulu va kimosi mu diambu lukituka nzo yimvuandanga Nzambi mu Pheve.

3 Mu diambu dieno beno Bapakanu, diawu minu Polo ndididi wukangama mu nloko wu Klisto. 2 Bila ndimbanza luwa phila yididi kisalu ki nlemvo kioki Nzambi kaphana mu diambu dieno. 3 Mu tsongolo, niandi wunzabikisa matsueki ma lukanu luandi. Mawumomo ndilusudikisidi mu zindambu zi mambu manneni. 4 Beno tanga wawu buna ma lusudika bumboti boso buididi diela diamamu diambu di matsueki momo ma Klisto. 5 Muaki mu zitsungi zikhulu Nzambi kasia tuama zabikisa matsueki beni kuidi batu ko banga phila kazabikisidi mawu buabu mu lusadusu lu pheve Yinlongo kuidi bamvuala bandi ayi kuidi mimbikudi miandi. 6 Dinsueki beni diawu diadi: mu diambu di Nsamu Wumbote, Bapakanu mu kithuadi kiawu ayi Yesu Klisto, babeki minsua va kimosi ayi Bayuda mu tambula kiuka kimosi kioki Nzambi kalembo lundila batu bandi. Beka binama binitu yimosi ayi bafubikini mu tsila yoyo Nzambi kavana mu Klisto Yesu. 7 Minu ndiyika kisadi ki Nsamu beni Wumboti boso buididi dikaba di nlemvo wu Nzambi; nlemvo wowo kaphana mu lulendo luandi. 8 Nyinga, minu ndidi mutu wulutidi kambu minsua mu banlongo bosovayi Nzambi wuphana nlemvo wowo, wu samunina kuidi Bapakanu kimvuama ki Klisto bu kabulendi tezakana ko. 9 Ayi mu diambu di sudikisa bumboti va meso ma batu boso, buevi Nzambi, mutu wuvanga bima bioso, kalembo dukisila matsueki momo masueko thama; (aiōn g165) 10 muingi buabu, mu nzila yi Dibundu, minyadi ayi bakulutu boso badi mu diyilu bazaba buididi diela di Nzambi mu ziphila zioso; 11 banga bu kakubikila mawu tona thama momo malembo dedakana mu Klisto Yesu, Pfumu eto. (aiōn g165) 12 Mu diambu diandi ayi mu diambu di minu mu niandi buabu tubeki minsua mu telama va zizi ki Nzambi mu diana dioso. 13 Diawu ndikululomba, lubika vonga mu diambu di ziphasi ziama ziozindilembo moni mu diambu dieno; bila ziawu zidi nkembo'eno. 14 Diawu ndieta fukimina, va ntuala Tata; 15 bila mu niandi makanda moso ma batu bawilukila madi va ntoto ayi ku diyilu batambudila dizina. 16 Ndinkulombanga, boso buididi kimvuama ki nkembo'andi, mu diambu kalukindisa mu lulendo mu nzila yi Pheve andi mu matedi mutu wu khati. 17 Ayi mu diambu di Klisto kavuanda mu mintima mieno mu minu. Ndinlombanga diaka ti beno lumena mianzi ayi lutungu bumboti mu luzolo. 18 Buna buawu bobo lulenda baka bu sudikila va kimosi ayi banlongo boso phila luzolo lu Klisto luididi siadila, kula, phinda ayi zangama, 19 ayi zabila luzolo beni ti luawu luviatukidi nzayulu yoso ayi muingi luba bafuluka mu kinzambi kioso ki Nzambi. 20 Bika mutu wowo wulenda vanga mu buwombo-wombo viokila momo tueti lombanga voti tueti yindulanga boso buididi lulendo luandi lolo lueti sala mu beto, 21 katambula nkembo mu Dibundu ayi mu Klisto Yesu mu zitsungizioso ayi mu mimvu mioso! Ameni. (aiōn g165)

4 Minu Polo, ndidi mu nloko mu diambu di Pfumu ndikululeba, ludiatila mu khadulu yifuanikini ayi mbila yoyo kalutedila. 2 Bika luba batu bazebi kukikulula; badi nlembami ayi mvibudulu. Bika, mu luzolo, kadika mutu kazaba kanga ntima mu diambu di ndiandi. 3 Lunuana ngolo mu keba kithuadi mu Pheve Yinlongo, mu nzila yi ndembama. 4 Nitu yidi yimosi kaka ayi Pheve yidi yimosi kaka. Bobuawu Nzambi wulutela ku diana dimosi. 5 Pfumu yidi yimosi kaka, minu kidi kimosi kaka ayi mbotokolo yidi yimosi kaka. 6 Nzambi widi wumosi kaka, niandi

dise di babo, wunyadilanga batu boso, wunsalanga mu babo ayi widi mu babo. 7 Vayi kadika mutu mu beto wutambula nlemvo boso bubela dikaba di Klisto. 8 Diawu katubila: Bu kakuma ku Diyilu, wunata basi nloko ayi wuvana batu makaba. 9 Vayi diambu diadi: wukuma ku Diyilu buevi dinsundula e? Dinsundula wutuama kuluka kuna tsi ntoto. 10 Mutu wowo wukuluka, niandi kuandi wukuma ku yilu vioka diyilu mu diambu kawesa bima bioso. 11 Bila niandi wuvana dikaba kuidi bankaka mu ba bamvuala, bankakamimbikudi, bankaka minsamuni mi Nsamu Wumboti, bankaka mimvungi ayi bankaka minlongi. 12 Wuvanga buawu mu diambu di fuanisa banlongo mu sala kisalu kiawu ayi mu diambu di thungulu yi nitu yi Klisto; 13 nate beto boso tuela tula mu kithuadi kimosi mu minu ayi mu zaba bumboti Muana Nzambi ayi mu tula mu tezo ki mutu wuyunduka; mutu wowo wudedikini mu khudulu yiduka yi Klisto. 14 Buna tulendi buela ba bana balezi ko, bobo bannatungu ayi bandiengosongo kuidi yoso-yoso pheve yi malongi meti singimina mu luvunulu batu ayi mu diela diawu di mbimbi di sadila zinzila zimbimbi mu diambu di zimbisa batu. 15 Vayi beto zingilanga boso buididi mu luzolo, buna tuela yunduka mu mamo nate kuidi Klisto; niandi ntu wu Dibundu. 16 Mu niandi nitu yimvimba yidi yiyikakana ayi yibundana bumboti mu madikulu madi mu nitu. Buna kadika nama bu kieti sala kisalu kiandi mu bufuana, nitu yimvimba yilembo yunduka ayi yilembo tungu yawu veka mu luzolo. 17 Tala diambu ndikulukamba ayi ndibuela vutudila mu Pfumu ti: lubika buela diatila banga Bapakanu, banlandakananga mayindu mawu ma buvungisi 18 ayi diela diawu didi mu tombi. Diawu badidi banzenza mu luzingu lu Nzambi mu diambu di buvulu buidi mu bawu, buntotukilanga mu mintimamiawu midi banga matadi. 19 Bazimbisa mambu moso momo ma kimutu; bakiyekula mu vanganga mambuma tsoni mu diambu bavanga mambu moso masumuka ma phila mu phila. 20 Vayi buawu ko beno lulongukila Klisto. 21 Bila beno lusudika mambu momo batuba mu diambu diandi ayi momo balulonga mu niandi mu phila yi mambu ma kiedika madi mu Yesu. 22 Buna lubika nzingulu eno yi khulu, luloza kimutu kieno kikhulu kiokizinzinunu zi luvunu zilembo bivisa. 23 Vayi lukituka bamona mu pheve yi diela dieno. 24 Bika luvuata mutu wumona, wuvangulu boso bubela mayindu ma Nzambi, mu busonga ayi mu bunlongo bu kiedika. 25 Diawu lubika vunasana beno na beno, vayi, bika kadika mutu katuba mambu ma kiedika kuidi ndiandi, bila beto boso tuidi binama bi nitu yimosi. 26 Enati fuema lufuemini, lukeba tala luedi vola masumu; lubika lunda nganzi nate va masika. 27 Lubika vana satana diluaku. 28 Mutu wowo wubedi yibanga bika kabika buivi; vayi bika kasala ayi kasala mu mioko miandi kisalu kioki kidi kifuana mu diambu kabakabiobi kafueti kabudila bobo badi basukama. 29 Bika mambu mambimbi mabika totukila mu miunu mieno. Vayi momo kaka madi mamboti, mafueni mu tunga minu boso buididi zitsatu ziawu mu diambu mamonisa mamboti kuidi batu bobo balembo wa mawu. 30 Lubika monisa pheve Yinlongo yi Nzambi kiadi bila mu Pheve beni Nzambi katudila dimbu kiandi mu beno mu diambu di lumbu ki khudulu. 31 Bika mambu ma ndudi, ma kikhesi, ma nganzi ayi ma yamikinina, ma mfingulu mabotuka mu beno va kimosi ayi mambu mamo mambimbi. 32 Bika kadika mutu kamonika mutu wumboti kuidi ndiandi; lumonasanangakiadi, lulemvukilanga badieno banga bobo Nzambi kalulemvukila mu Klisto.

5 Sumbu luidi bana bobo Nzambi keta zola, bika lusokudila Tata. 2 Ayi ludiatila mu luzolo banga bu tuzodila Klisto bu kakiyekula niandi veka kuidi Nzambi mu diambu dieto banga malasi ma tsudi yi kitoko ayi banga dikaba. 3 Kitsuza ayi zitsumukunu zinkaka zi phila mu phila ayi zitsatu mu baka bima bi phila mu phila, zibika monika mu beno boso buididi bufuana kuidi banlongo. 4 Ka diambu ko mambu matsoni, mambu ma buvungisi ayi malueya mabika monika mu beno bila masi fuana kuidi beno ko. Vayi bika, mu mambu meno, luzaba vutudilanga Nzambi matondo. 5 Bila luzebi kueno ti nkua kitsuza, nsumuki voti mutu wunzolanga baka bima bi phila mu phila (niandi dedikini ayi mutu wunsambilangabitumba) kalendi baka kiuka ko mu kipfumu ki Klisto ayi ki Nzambi. 6 Mutu kabika kuluvuna mu mambu ma phamba. Bila mu diambu di mambu ma phila yoyo, nganzi yi Nzambi yeta buila batu bobo bazolanga ko kuntumukina. 7 Diawu kadi fubakana ayi batu ba phila yoyo. 8 Bila bubedi, beno lubedi tombi vayi buabu lueka kiezila mu Pfumu. Bika ludiatila banga bana bakiezila! 9 Bila kiezila kimbutanga mamboti, busonga ayi kiedika. 10 Luzaba sobulanga mambu moso meti monisanga Pfumu khini. 11 Lubika fubakana mu mavanga ma tombi; momo mabutanga

ko makundivayi bika lutumbudila mawu. 12 Bila mambu momo beta vanga mu kitsueki, tsoni madi mu yolukila mawu. 13 Vayi kiezila bu kiela totula mambu moso va nganda buna bosi mela monika. 14 Kiezila kiawu kintotulanga bima bioso va nganda. Diawu beta tubila ti: Kotuka kuaku ngeyo wulembo leki tulu; fuluka mu tsi bafua, ayi Klisto wela ku kienzula. 15 Diawu, lukeba mu diambu di phila yoyo lufueti diatila mu bufuana. Lubika ba banga bivungisi, vayi bika luba batu badiela. 16 Muaki lusadila thangu, bila bilumbu bi tueka bieka bimbimbi. 17 Diawu lubika ba banga bivungisi vayi lusudika bumboti boso buididiluzolo lu Pfumu. 18 Lubika kolongo malavu, bila mu mawu mueti totukila divunzi vayi bika luba bawala mu Pheve. 19 Bika lukikindisanga mu minkunga mikubuku, mu minkunga mi sanisinaayi mu minkunga mi kipheve. Luyimbila ayi lusanisina Pfumu mu mintimamieno mimvimba. 20 Mu zithangu zioso, luvutudilanga Nzambi Tata matondo mu mambu mamo mu dizina di Pfumu'eto Yesu Klisto. 21 Bika kadika mutu kakinzika ndiandi mu diambu di lukinzu luidi yeno mu Klisto. 22 Beno baketo, lukinzika babakala beno banga bu lueta kinzikila Pfumu. 23 Bila bakala niandi Pfumu yi nketo banga Klisto bu kadidi Pfumu yi Dibundu, nitu'andi. Niandi Mvulusi wu dibundu beni. 24 Sumbu Dibundu didi ku tsi minsua mi Klisto, buawu bobo baketobafueti bedla ku tsi minsua mi babakala bawu mu mambu moso. 25 Beno babakala, luzola baketo beno banga Klisto bu kazodila Dibundu, bila wukiyekula mu diambu di Dibundu beni, 26 muingi kadikitula di nlongo mu mambu mandi ayi di vedila bu kamanisa ku disukula mu nlangu, 27 muingi kadimonisa kuidi niandi veka, Dibundu di kitoko, dikambulu ditona di mvindu, dikambulu minkanza, voti dikambulu diambu di phila yoyi vayi didi dinlongo ayi dikambulu tsembolo. 28 Bobuawu babakala bafueti zola baketo bawu banga bu beta zodila zinitu ziawu. Bila bakala diodi dieta zola nketo andi buna weta kukizola niandi veka. 29 Bila kuisi ko mutu weta lenda nitu andi. Vayi wukuyidikilanga, wukuyikebanga banga Klisto bu keta kebila Dibundu, 30 bila beto tuidi binama bi nitu andi. 31 Diawu bakala kela bikila dise diandi ayi ngudi andi mu diambu di bundana ayi nketo andi, ayi, bawu buadi bela kituka nitu yimosi. 32 Disuama diodi didi dinneni; vayi ndinyolukila mu diambu di Klisto ayi dibundu. 33 Vayi mu diambu dieno, bika kadika bakala kazola nketo andi bangabu keta kukizodila niandi veka ayi kadika nketo kakinzika bakala diandi.

6 Beno bana, lutumukina bambuta beno mu Pfumu bila buawu bufueni. 2 Kinzika Dise diaku ayi ngudi aku bila wawu muina wutheti widi ayi tsila. Tala tsila beni yawu yayi: 3 muingi wumona mamboti ayi wuzinga buwombo va ntoto. 4 Diawu, beno madisa lubika fuemisanga bana beno vayi luba yundudila mu kuba vananga zindongi ayi zindubu mu Pfumu. 5 Beno bavika, lutumukina bapfumu zieno zi ntoto mu lukinzu ayi mu lukhuku mu kiedika kioso ki ntima banga kuidi Klisto. 6 Lusala kisalu kieno bika sia ti mu thangu zilembo ku lusungi bangati beno luntomba monisa batu khini, vayi banga bavika ba Klisto miomi mieta vanga luzolo lu Nzambi mu mintima mimboti. 7 Bika lusala kisalu kieno mu luzolo lumboti banga beno lunsadila Pfumuvayi bika batu. 8 Bila luzebi ti Pfumu wela futa kadika mutu mu dioso-dioso diambudi bumboti diela vanga mutu, kaba mvika voti mutu wu kiphuanza. 9 Beno bapfumu bobuawu luvangila bavika baeno. Lubika kuba yamisa bila ayi beno ayi bawu Pfumu yimosi kaka yidi yeno, yoyo yidi ku diyilu. Bila niandi katalanga bizizi bi batu ko. 10 Mu manisa, bika lukikindisanga mu Pfumu ayi mu lulendo lu zingolo ziandi. 11 Bila kioki luvuata binduanina bioso bi Nzambi muingi lubakabu telimina va ntuala luvunu lu satana. 12 Bila mvita yeto yisi yi nsuni ko ayi yi menga ko, vayi tueti nuanisanga bikulutu, bipfumu, batu ba lulendo badi mu tombi ayi tunuanisanga ziphevi zimbimbi zidi mu tsi yi kipheve. (aiōn g165) 13 Diawu lubonga binduanina bioso bi Nzambi, mu diambu lubaka bu kukitabila mu lumbu kimbimbi ayi bu lumeni nunga lutelama nanguinate kuna tsuka. 14 Diawu, lutelama, lukanga kiedika mu luketo lueno banga sentila ayi bika luvuata busonga bu Nzambi banga kikhutu kisengo. 15 Bika bufula bu longa Nsamu wumboti wu ndembama buba zisapatu mumalu meno. 16 Bika va yilu mambu moso, lubonga minu banga nkaku wowo lulendazimina madionga moso ma mbazu mamfidisanga mutu wu mbimbi. 17 Bika phulusu luba budu kisengo mu mintu mieno ayi mambu ma Nzambi maba mbedi yi Pheve. 18 Mu lusadusu lu Pheve, lusambila zitsambulu zioso zi phila mu philaayi zindombolo mu zithangu zioso. Luvanga buawu mu thatumunu yingoloayi lubika vonga. Lusambidila banlongo boso. 19 Bika

lutsambidila mu diambu di mu thangu ndinzibula munu, ndibaka mambu mafueni, momo ndilenda tuba mu diambu di samuna mu kibakala matsueki ma Nsamu Wumbote. **20** Mu diambu di Nsamu wumboti beni ndididi mvuala, mvuala wowo widiwukangama mu zisieni. Lusambila mu diambu ndisamuna wawu mu kibakalabanga mu phila mfueti kuwuyolukila. **21** Mu diambu di luzaba phila ndididi ayi mambu ndilembo vangi, buna khomb'eto wu luzolo Titsike, widi kisadi kikuikama mu kisalu ki Pfumu, wela ku lukamba mambu moso madi mu diambu diama. **22** Mu bila kioki ndilufidisidi niandi muingi kalukamba zitsangu zieto ayi kabomba mintima mieno. **23** Bika Nzambi Tata ayi Pfumu Yesu Klisto bavana bakhomba zioso ndembama, luzolo ayi minu. **24** Bika nlemvo wuba kuidi babo bobo banzolanga Pfumu eto Yesu Klisto mu luzolo lu kiedika.

Philippians

1 Polo ayi Timote, bisadi bi Yesu Klisto, bafidisidi nkanda kuidi banlongo boso mu Klisto Yesu badi ku Filipi ayi kuidi mintuadisi mi dibundu va kimosi ayi bisadi. **2** Bika nlemvo ayi ndembama bibedi kuidi Nzambi, Dise dieto, ayi Pfumu'eto Yesu Klisto bibanga yeno. **3** Minu ndieti vutula matondo kuidi Nzambi ama mu mambu moso momo ndieti kulutebukilanga moyo. **4** Ndieti sambila mu diambu dieno beno boso mu kadika diluaku ayimu khini ndieti buvangila mu kadika thangu; **5** mu diambu di kithuadi ki luidi mu longa Nsamu Wumboti tona mu lumbu kitheti nate mu lumbu kiaki. **6** Mu bila kioki ndidi diana dikuikama ti mutu wowo wutona kisalu kimboti mu beno wela kimanisa nate mu lumbu ki Yesu Klisto. **7** Didi difuana kuidi minu mu ba mayindu ma phila yoyi mu diambu dienobeno boso bila ndikulunatanga mu ntim'ama; buba bu ndiba wukanga ayi bu ndinuanina Nsamu Wumboti ayi bu ndikuwukindisanga, beno luba yama mu kithuadi mu nlemvo wu nditambula. **8** Nzambi niandi mbangi'ama: mu phila ndieti kuluzodila beno boso mu luzolo lu Klisto Yesu. **9** Tala diambu ndieti luta lombanga mu zitsambulu ziama: luzolo lueno lubuelama mu tezo kiviatukidi ayi luba diela ayi tsudukulu yimboti mu mamoso. **10** Buna luela tula mu tezo kisuasisila mambu malutidi kitoko. Buawu boboluela ba bavedila, bakambulu tsembolo nate mu lumbu ki Klisto **11** bu luela ba bawala mu mavanga masonga madi mu Yesu Klisto mu diambu di nkembo ayi nzitusu wu Nzambi. **12** Zikhomba, thidi luzaba ti mambu momo ndibuilulu maluta sadisa mu tembikisa nsamu Wumboti. **13** Bila divula dioso ayi batu boso bankaka, bazebi buabu ti mu nloko ndidi mu diambu ndieti sadila Klisto. **14** Buela diaka, bakhomba bawombo, bu batula diana mu Pfumu mu diambu di zisieni ziama, baluta baka bufula bu yolukila mambu ma Nzambi mu kibakala ayi mu kambu boma. **15** Bukiedika ti bankaka balembo longi Klisto mu diambu di kikheneneayi mu diambu di beti findisanga ziphaka. Muaki bankaka balembo longilanga wawu mu mayindu mamboti. **16** Batu baba balembo bu vangila mu luzolo bu bazebi ti minu ndivanu kisalu ki vavila Nsamu Wumboti. **17** Vayi bobo bankaka, mu ziphaka kaka beti longila Nsamu Wumboti wu Klisto. Mayindu mawu masi ko mamboti. Batidi buela kumbonisa phasi mu ntima bu ndidi mu zisieni. **18** Buna buevi e? Muaki balongila mu luvunu voti mu kiedika, minundilembo moni khini bila Klisto wulembo longo. Ayi ndiela luta mona khini **19** bila nzebi ti phulusu ama yawu tsukulu yi mambu mama, bu nzebi ti beno lulembo sambila mu diambu diama ayi Pheve yi Yesu Klistoyilembo tsadisa. **20** Bila diambu diodi ndilembo vingila ayi diodi tsididi dianadiwombo diawu diadi: ndilendi fuisu tsoni mu diambu dimosi ko. Buba buabu voti mu zithangu zioso, mu diambu di diana diama dingolo, bu nzebiti Klisto wela kemboso mu nitu'ama bu ndidi moyo voti bu mfuidi. **21** Bila kuidi minu, Klisto niandi luzingu luama bosi lufua luidi ndandu yinneni. **22** Vayi enati mfueti zinga mu nsuni, diodi mfunu didi mu sala diakakisalu ki Pfumu. Buna buabu ndikadi buela zaba diambu mbi mfueti sobula. **23** Buabu mambu muadi malembo mfietikisa: thidi vika kuenda ayi kala va kimosi ayi Klisto, bila diawu dilutidi mboti; **24** vayi didi diambu di mfunu kuidi beno minu ndizinga mu nsuni. **25** Bu ndidi diana diodi, nzebi ti ndiela zinga ayi ndiela vuandayeno beno boso mu diambu luenda ku ntuala ayi mu diambu di khini yi minu kieno; **26** muingi luluta kukiniemisa mu Klisto mu diambu diama bu ndiela vutuka kuidi beno. **27** Vayi bika ludiatila kaka mu khadulu yifueni mu diambu di Nsamu wu Klisto muingi buba ti ndizidi voti ndilumona, voti ndikambu kuiza, ndiwa ti beno luidi lutelama mu Pheve yimosi kaka ayi lunnuana mudiela dimosi mu diambu di minu ki Nsamu Wumboti, **28** mu kambu monoso tsisi kuidi bambeni zieno. Kioki kidi dimbu kikubamonisa ti bela bungu vayi kuidi beno kidi dimbu ki phulusu eno. Mamoso momo kuidi Nzambi maba. **29** Bila balumona kiadi, mu diambu di Klisto, bika sia ti mu diambu di kunwilukila kaka, vayi, ayi mu mona ziphasi mu diambu diandi; **30** mu nduanunu yi mvita yimosi banga yoyi lumona ndinuana ayi luzebi ti ndikidi nuani nate buabu.

2 Enati vadi mbombolo mu Klisto, enati vadi khuludulu yi ntima mu luzolo, enati vadi kithuadi mu Pheve, enati vadi luzolo ayi mbonokono yi kiadi **2** buna ludukisa khini ama: luba mayindu mamosi; luba luzolo lumosi, Pheve yimosi ayi mayindu meno mabanga kaka mu diambu dimosi kaka. **3** Kadi diambu dimosi lulendi vangila mu ziphaka ko voti mu diambu di tomba nkembo wuphamba ko vayi mu kukikulula, bika kadika mutu kayindula ti niandi kasi mfunu ko; wunkaka wunlutidi. **4** Kadika mutu kabika tomba

mamboti mandi veka vayi kabanzila mamboti ma batu bankaka. 5 Bika luba mayindu mamosi, momo maba mu Klisto Yesu. 6 Niandi bu kaba lunitu lu kinzambi vayi kasia tomba kukidekisa ayi Nzambi ko. 7 Vayi wukikulula niandi veka, wukikinina kituka mvika. Wukituka phila yimosi ayi batu; ayi khadulu andi yimonika banga yi batu. 8 Wukikulula niandi veka bu katumamana nate ku lufua, lufua va dikulusi. 9 Diawu Nzambi kannangikila ayi kamvanina dizina diodi diviokidi mazina moso. 10 Mu diambu di dizina di Yesu makuma, ma bivangu bioso, mafukama, biobi bidi ku Diyilu, va mbata ntoto ayi ku tsi ntoto; 11 Ayi bitambudila ti Yesu Klisto niandi Pfumu, mu diambu di nkembo wu Nzambi Tata. 12 Diawu, bakiluzolo biama, sumbu luidi tumamana mu zithangu zioso, bika lusala ayi luvanga mambu mafueni mu diambu di phulusu enomu tsisi ayi mu lukhuku. Bika sia ti bu ndidi yeno vayi luluta bu vanga bu khambulu yeno. 13 Bila Nzambi niandi weti vanga mu beno luzolo lu sadila ayi lu vangila boso buididi lukanu luandi lumboti. 14 Bika luvangila mambu moso mu kambu maniunguta ayi ziphaka 15 muingi luba batu bakambulu tsembolo ayi luba batu bavedila, luba bana ba Nzambi bakambulu nzimbala va khatitsika tsungi yi batubaluvunu ayi yi batu bambimbi. Mu bawu lueti lezama banga minda, va nza; 16 mu monisa mambu ma luzingu mu diambu di nkembo ama mu lumbu ki Klisto muingi ndibika ba monika ti mu phamba ndizawudila voti mu phambandisadila. 17 Vayi enati menga mama malenda dukulu banga dikaba va yilu dikaba ditambuku ayi va yilu kisalu ki minu kieno buna khini ndieti monaayi ndieti yangalala va kimosi ayi beno boso. 18 Buawu bobo beno mamveno, monanu khini ayi yangalalanu va kimosi ayiminu. 19 Tsidi diana mu Pfumu yesu, ti ndielai kulufidisila Timote mu nsualumuingi mamvama ndikindusu mu thangu ndiela wa zitsangu zieno. 20 Bila kuisi ko mutu wunkaka kuaku, botula kaka niandi, widi mayindu banga mama ayi wukulubelanga mayindu mu diambu di mambu meno. 21 Bila bawu boso bantombanga mamboti mawu veka vayi bika mamboti ma Yesu Klisto. 22 Muaki luzebi beno veka buevi kamonisina kisalu kiandi bu kasala yama mu samuna Nsamu Wumboti banga muana ayi dise diandi. 23 Minu mana zaba bu nkuendila mambu mama, buna ndiela kulufidisila niandi nsualu. 24 Muaki tsidi diana mu Pfumu ti minu veka ndieka nduka kuiza ku lutala. 25 Vayi mbueni buabu ti bulutidi mboti mu kulufidisila Epafolodite, khomb'ama, kisadi yama ayi kinuani yama, vayi mvual'eno ayi kisadi kienomu diambu di zitsatu ziama. 26 Bila mayindu mawombo maba yandi mu diambu dieno ayi mu kiadi kaba bu luwa ti bela kaba mbela. 27 Kimbevo kingolo kiba yandi, fioti fisiala nganu wufua; vayi Nzambi wummona kiadi. Bika sia ti niandi kuandi kaka Nzambi kamonina kiadi vayi ayi minu mamvama muingi ndibika banga mu kiadi mu zithangu zioso. 28 Diawu ndilufidisidi niandi mu nsualu muingi bu luela kummona; lumona khini ayi kiadi kiama kidekuka. 29 Luntambula mu Pfumu mu khini yingolo. Lukinzikanga batu baphila yoyi. 30 Bila wedi kafuidi mu diambu di kisalu ki Klisto. Wuyekula luzinguluandi mu diambu di kuphana lusadusu lolo beno lusia kuphana ko.

3 Mu manisa, bakhomba ziama, monanu khini mu Pfumu. Kadi kuandi phasi kuidi minumu kulusonikina mambu momo ndilusonikina vayi didi thomoso kuidi beno. 2 Lulubuka mu diambu di zimbua; mu diambu di bisadi bimbimbi, mu diambu di batu bobo beti kukiluekanga mu zinitu ziawu. 3 Bila beto tuidi batu bobo bazengo mu bukiedika; tunsambilanga mu Pheve yi Nzambi ayi tueti kukiniemisanga mu Klisto Yesu ayi tutulanga ko diana dieto mu mambu ma nsuni, 4 ka diambu ko ndilenda baka bila ki tudila diana diama mu nsuni. Enati mutu wunkaka wulenda baka bila ki tudila diana diandi mu nsuni buna minu ndutidi. 5 Bila minu ndizengoso mu lumbu kinana. Minu ndidi muisi Iseli, mu dikanda di Benzami, ndidi Ebelewo wubutu kuidi bambuta ba Baebelewo. Mu matedi Mina minu ndidi Mfalisi. 6 Mu mambu ma bufula, ndiyamisa Dibundu. Mu mambu ma busonga, momometi ba mu khinzukulu yi Mina, kadi bila ki tsembolo kisia monika ko mu minu. 7 Mambu momo ndiba moninanga mambu ma ndandu, buabu ndieka mamonamambu ma phamba mu diambu di Klisto. 8 Bika sia ti momo kaka vayi mambu moso ndieka mamona maphamba mu diambu di diambu diodi dilutidi mfunu: zaba Klisto Yesu, Pfumu'ama. Bila mu diambu diandi ndibikidi mamo. Ayi ndieka mamona meka banga tsobo mu diambu ndibaka ndandu mu Klisto; 9 muingi ndiba monika mu niandi bika mu busonga mu minu veka, busongabobo bueti totukila mu Mina. Vayi busonga bobo bueti totukila mu lusadusu minu mu Klisto, buawu busonga bu Nzambi

mu nzila yi minu. 10 Buawu bobo thidi zabila Klisto,
lulendo lu mfulukulu andi, kithuadi ki ziphasi ziandi
ayi dedakana yandi mu lufua luandi 11 muingi nditula,
enati baka bubela, ku mfulukulu yi bafua. 12 Bika sia
ti nditambudi mfutu voti nditudidi ku tezo ki mutu
wufuana vayi ndieti zawula thinu muingi ndibaka bu
tambudila mfutu sumbudidi ti Klisto Yesu wumbuila.
13 Zikhomba, minu ndimbanza ti nditambudi ko mfutu
beni; vayi diambu dimosi ndieti sadila: ndieti tumbu
mana zimbakanamambu momo madi ku mbusa ayi
tula zingolo mu mambu momo madi ku ntual'ama.
14 Diawu ndilembo zawudila thinu mu diambu di
tambula mfutu wu lutelo luba ku diyilu; lutelo lu
Nzambi mu Klisto Yesu. 15 Diawu beto boso tuidi
bafuana, bika tuba mayindu momo. Enatimu diambu
dinkaka, mayindu meno madi mankaka buna Nzambi
wela kulusonga diawu. 16 Vayi mu tezo kieki tueka,
bika tudiatila mu mayindu mamosi. 17 Zikhomba,
bika lutsokudila beno boso ayi bika thalu'eno yiba
mu batu bobo beti sokudila ndiatulu'eto, boso buididi
kifuani kioki tulumonisa. 18 Bila zikhumbu ziwombo
nditуama kulukamba ayi ndieka buela vutukila buabu
ayi matsuela mu meso ti batu bawombo balembo
zingila banga bambeni zi dikulusi di Klisto. 19 Luzaba
ti tsukulu'awu zimbala bila vumu kiawu kiawu Nzambi
awu; beti kukiniemisa mu mambu momo meti kuba
fuisa tsoni; mayindu mawu madi mu bima bi nza.
20 Vayi beto tuidi basi divula didi ku Diyilu, kuna
tulembo vingidila Pfumu Yesu Klisto, banga Mvulusi.
21 Niandi wela kitula nitu eto yi kiadi mu kuyikitula
banga nitu andi yi nkembo mu lulendo lolo luidi yandi
lu tudila bima bioso ku tsi luyalu luandi.

4 Bakhomba baama ziluzolo, tsatu yi kulumona ndidi;
beno lueti ku mbonisa khini yiwombo; beno luidi
mfutu'ama. Diawu bika luba bakinda mu phila yoyi,
mu Pfumu, beno bakiluzolo bama. 2 Minu ndileba
Evodi ayi Sintisha, baba mayindu mamosi mu Pfumu.
3 Ngeyo mamvaku, nkundi wukiedika wu kisalu,
ndikulomba wusadisa baketo bobo banuana yama mu
diambu di tembikisa Nsamu Wumboti, va kimosi ayi
Kelema ayi bakundi bama bankaka ba kisalu bobo
mazina mawu madi masonama mu Buku yi moyo. 4
Bika lumonanga khini mu zithangu zioso mu Pfumu.
Ndieka buela vutukila, bika lumonanga khini. 5 Bika
lembama kueno kuzabakana muidi batu boso; Pfumu
weka nduka. 6 Lubika banga mayindu kani mu diambu
dimosi; vayi mu mambu moso bikaluzabikisa zitsatu
zieno kuidi Nzambi mu lusambulu ayi mu zindombolo
va kimosi ayi phutudulu matondo. 7 Buna ndembama
yi Nzambi, yoyi yiviokidi diela dioso, yela keba
mintimamieno ayi mayindu meno mu Klisto Yesu. 8 A
bakhomba, mambu moso makiedika, mambu masonga,
mambu moso mavedila, mambu moso mafueni mu
zola, mambu moso mayenda tsangu yimboti, enati
vadi diambu dimboti, diambu difueni niemoso; buna
bika mambu momo maba mu mayindu meno. 9
Mambu momo lulonguka, momo lutambula, momo
luwa, momo lumona kuidi minu bika lusadilanga
mawu. Buna Nzambi yi ndembama wela banga yeno.
10 Khini yiwombo ndimona mu Pfumu bu lubeki diaka
diluaku di kumbanzila. Nyinga, lutuama kumbanzila
vayi lusia baka ko diluakudivangila diambu. 11 Ndisi
tubila buawu ko mu diambu ndidi mfunu wu bima.
Bila minu, mu zithangu zioso ndilonguka banga mu
khini mu bima biobi bidi yama. 12 Minu nzebi zingila
mu thangu yi tsukumunu ayi nzebi zingila mu thangu
mbeki bima biwombo. Mu bima bioso ayi mu mambu
moso minu ndilonguka mu ba wufuana mu thangu
mbeki bidia, mu thangu ndidi nzala, mu thangu mbeki
bima biwombo voti mu thangu ndidi wusukama.
13 Minu ndilenda vanga mambu mamo mu diambu
di mutu wowo wukukhindisanga. 14 Vayi diambu
dimboti luvengi bu lufubikini mu ziphasi ziama. 15
Beno veka basi Filipi luzebi bumboti ti va thonono
tsamununu wu Nsamu Wumboti, bu ndibotuka ku
Maseduani, kadi dibundu dimosi disiakutsadisa ko
botula kaka beno. 16 Bu ndiba ku Tesalonika, khumbu
yimosi voti zikhumbu zizole beno lumfidisila lusadusu
mu mambu momo ndibela mfunu. 17 Muaki ndisia
tomba makaba ko vayi ndintomba mimbutu miba
miwombo mu diambu dieno. 18 Minu nditambula bima
bioso, ayi mbeki biwombo; ndieka ayi bima bifuana
tona Epafolodite kandatini makaba maba kuidi beno.
Mawu maba banga malasi matsudi yi kitoko, makaba
maviku momo Nzambi kakikinina ayi mammonisa
khini. 19 Nzambi'ama wela yukutisa zitsatu zieno;
boso buididi kimvuama kiandi ki nkembo mu Klisto
Yesu. 20 Nkembo kuidi Nzambi eto ayi Tata mu mimvu
mi kamimani. Amen. (aiōn g165) 21 Luvana mboti kuidi
banlongo badi mu Klisto Yesu. Bakhomba badi yama
vava baluveni mboti. 22 Banlongo boso baluveni mboti
vayi bobo beti vuanda ku nzo Sezali balutidi kuluvana

mboti. 23 Bika nlemvo wu Pfumu'eto Yesu Klisto
wubanga yeno.

Colossians

1 Polo, mvuala wu Yesu Klisto mu luzolo lu Nzambi va
kimosi ayi khomb'eto Timote, **2** tufidisidi nkanda
kuidi banlongo ayi bakhomba zikuikama mu Klistobadi
ku Kolosayi. Bika nlemvo ayi ndembama bi Nzambi,
Dise dieto bibanga yeno. **3** Beto tueti vutula matondo
kuidi Nzambi, Dise di Pfumu eto Yesu Klisto, bu
tueti sambila mu zithangu zioso mu diambu dieno **4**
bu tuwilu tsangu yi minu kieno mu Klisto Yesu ayi
luzolo lolo luidi yeno mu diambu di banlongo boso; **5**
mudiambu di diana diodi lukubukulu mu Diyilu ayi
diana diodi lutuama wa mu mambu ma kiedika ma
Nsamu wumboti. **6** Nsamu wumboti beni wutula nate
kuidi beno banga bu wididi mu nza yimvimba. Wawu
weti buta mimbutu ayi wulembo yendi ku ntuala;
banga buididi mu beno tona lumbu kioki luwa ayi
luzaba nlemvo wu Nzambi mu kiedika kiandi kioso.
7 Epafalasi, nkundi eto wu luzolo mu kisalu, niandi
wululonga wawu. Niandi widi kisadi kikuikama ki
Klisto mu diambu dieno. **8** Niandi wutuzabikisidi boso
buididi luzolo lueno mu pheve. **9** Diawu tona lumbu
kioki tuwa buawu, beto mamveto, tukadi vonga mu
kulusambidila ayi mu lomba muingi luba lufuluka
mu nzayilu yi luzololuandi; mu nduenga yoso ayi
mu diela di Kipheve. **10** Mu diambu ludiatila mu
phila yifuana mu Pfumu, muingi lummonisa khinimu
mambu moso; bu lumbutanga mimbutu mu mavanga
mambote ayi luetayunduka mu nzayilu yi Nzambi.
11 Niandi wela kulukindisa mu zingolo zioso boso
buididi lulendo luandi lu nkembo mu diambu lubaka
bu vibidila mu mambu moso ayi bu kangila ntima
nate kuna tsukulu. **12** Mu khini, luvutulanga matondo
kuidi Tata wutufuanisa muingi mamveno lubaka bu
tambudila kiuka kioki kalundila banlongo boso mu
kiezila. Bila: **13** Niandi wutukula mu lulendo lu tombi
ayi wutunata mu Kipfumu ki Muan'andi wu luzolo;
14 mu niandi tutambudidi khudulu ayi tutambudidi
nlemvo wu masumu. **15** Niandi mfikula yi Nzambi yi
kayimonikanga ko ayi niandi wuthete mu butuka mu
bivangu bioso. **16** Bila mu niandi bima bioso bivangulu:
bima biobi bidi mu diyilu ayi bima biobi bidi va
ntoto, biobi bieti monika ayi biobi kabi monikanga ko,
biba bikundu bi kipfumu voti bipfumu, voti bikulutu
voti batu ba lulendo. Niandi wuvanga bima bioso;
ayi biawu bivangulu mu diambu diandi. **17** Niandi
widi ku ntuala bima bioso ayi bima bioso binzinga
mu niandi. **18** Niandi ntu wu nitu, dibundu diawu
nitu. Niandi thonono; wuthete mu butuka mu batu
bafua mu diambu kaba va buangu kithete mu bima
bioso. **19** Bila Nzambi wuzola ti kinzambi kiandi kioso
kiba mu niandi. **20** Ayi mu niandi kazola vutudila
nguizani yidi va khatitsika niandi veka ayi bima bioso;
biba biobi bidi va ntoto voti biobi bidi ku diyilu bu
kakivangila ndembama va dikulusi diandi mu menga
mandi. **21** Beno lutuama ba batatuka ayi Nzambi,
buela bambeni ziandi mu mayindu meno ayi mu
diambu di mavanga meno mambimbi; **22** mu diambu
di buabu, kalumonisa banlongo va ntual'andi, batu
bakambulu tsembolo ayi bakambulu nzimbala va
meso ma Nzambi; diawu Nzambi kavutudila nguizani
andi ayi beno mu lufua lu nitu yi muan'andi. **23** Mu
bila kioki, lufueti ba bakangama mu minu, batungu
ayi badi dio ngui. Lubika zimbukusu mu diana diodi
di Nsamu wumboti wowo beno luwa. Nsamu wumboti
beni wawu wusamunu muidi bivangu bioso bidi va
ntoto ayi mu diambu di wawu minu Polo ndiyikila
kisadi. **24** Buabu ndilembo moni khini mu ziphasi ziozi
ndilembo moni mu diambu dieno. Ndilembo dukisa
mu nitu'ama ziphasi zikambu mona Klisto mu diambu
di nitu'andi. Nitu'andi yawu Dibundu. **25** Mu diambu di
dibundu, ndiyikidi kisadi boso buididi kisalukiphana
Nzambi mu diambu dieno, muingi ndikudisa mambu
ma Nzambi. **26** Mambu beni madi mansueki momo
masueko tona mu thonono yi zithangu ayi yi zitsungi
vayi buabu mazabukusulu kuidi banlongo bandi.
(aiōn g165) **27** Bila Nzambi wuzola kuba zabikisa boso
buidi kimvuama ki nkembo bu mansueki momo va
khatitsika Bapakanu bu dinsundula ti Klisto widi mu
beno, niandi diana di nkembo. **28** Klisto beni niandi
tueti samuna, mu lubula ayi mu longa kadika mutu
mu nduenga yoso mu diambu tumonisa kadika mutu
wufuana mu Klisto. **29** Kiawu kioki bila ndieti sadila
ayi ndieti nuanina boso buididi zingolo ziandi; ziozi
zilembo sadi mu lulendo mu minu.

2 Thidi luzaba phila yididi mvita yi ndieti nuanina
mu diambu dieno, mu diambu di bobo badi ku
Lawodise ayi mu diambu di bobo basiamona zizi kiama
ko **2** muingi mintima miawu miluta kindusu bu badi
mu ithuadi mu luzolo ayikimvuama ki bu diela difuana
di zabila mansueki ma Nzambi; Klisto niandi mansueki
beni. **3** Kiuka kioso ki nzayilu ayi ki diela kisuamini
mu niandi. **4** Thubidi bobo muingi mutu kabika ku

luvukumuna mu mambu ma luvunu. 5 Bila ka diambu
ko thama ndidi ayi beno mu nsuni vayi mu phevendidi
yeno va kimosi; ayi ndieti mona khini yiwombo mu
mona ti lulembo wizana bumboti, ayi mu mona ti
minu kieno kidi kikinda ngolo mu Klisto. 6 Diawu,
sumbu lutambudila Klisto Yesu banga Pfumu, buna
bika ludiatila mu niandi. 7 Lumena mianzi ayi lutungu
mu niandi; lukindusu mu minu boso buididimalongi
lulongo ayi luzaba vutulanga matondo mawombo.
8 Lukeba mu diambu mutu kabika ku lubuila, mu
malongi ma luvunuayi maphamba ma batu boso
buididi kikhulu ki batu ayi ziphevi zindiatisanga nza
yayi bika boso buididi Klisto. 9 Bila mu nitu andi, mu
niandi muidi kinzambi kioso 10 ayi beno kinzambi
kieno kidi mu niandi; niandi ntu wu kikulutu kioso
ayi wu lulendo loso. 11 Mu niandi beno luzengoso mu
nzengolo yikambu vangulu mu mioko mi batu, vayi
luzengoso mu nzengoso yi Klisto, yoyo yilubotudi
munitu yi kinsuni. 12 Beno luziku va kimosi ayi
niandi mu mbotokolo yi lubotokolo ayi mu yawu beno
lufuluka va kimosi ayi niandi mu lulendo lu minu, mu
zingolozi Nzambi, yoyo yimfulukisa mu bafua. 13 Beno
bu luba bafua mu diambu di zinzimbala zieno ayi
beno bu luba bakambu zengoso, Nzambi wuluzingisa
va kimosi ayi Klisto: Niandi wutulemvukila masumu
meto 14 Niandi wukusuna mambu maonama mu
minsiku, mawu maba kutubedisanga ayi mawu maba
kutukakidilanga. Niandi wukusuna mawu bu kabanda
mawu va dikulusi 15 Vana kazionina binduanina bioso
kuidi bakulutu ayi batu ba lulendo wuba sekinina
va ntuala batu boso banga biyeyila wuba nunga va
dikulusi. 16 Diawu mutu kabika kulusambisa mu
diambu di ndiwulu ayi ndiunuvoti mu diambu di
lumbu ki nyengo, voti, mu diambu di ngondi bu
yitotukidi bosi, voti mu diambu di lumbu ki saba.
17 Mambu moso momo madi kitsusula ki mambu
mankuiza ku ntuala vayi nitu yidi mu Klisto. 18
Kadi tala ti balubedisa kuidi batu bammonanga khini
mu kukikulula mu luzolo luawu veka mu mambu
meti monikanga ayi bu bansambilanga zimbasi. Beti
kukiyekulanga mu zitsongolo ziawu veka ayi mu
phamba beti kukiniemisininanga mu mayindu mawu
ma kimutu. 19 Bazolanga ko bundana mu Klisto niandi
ntu mu niandi nitu yimvimba yimbakilanga bidia,
yiyikukusu mu madikulu ayi mianzi; yeti kulanga mu
khudulu yi Nzambi. 20 Enati beno lufua va kimosi ayi
Klisto ayi lukulu mu ziphevi ziozizindiatisanga nza,
buna bila mbi, lufueti tumukina zithumunu ziazibanga
ti beno lukidi zingila va nza: 21 "Kadi bonga; kadi
bimba! Kadi simba" 22 Bila bioso biobi bimbivanga bu
bimeni sadulu boso buididi zithumunu ayi malongi
ma batu. 23 Mu tala, mu kiedika, zithumunu beni
zilembo monika ti zidizi diela; mu zitsambudulu zi
luzolo lu bawu veka; mu kukikulula, mu ndiamusulu
yi nitu. Vayi zithumunu beni zisi kadi mfunu ko mu
kakidila zinzinunu zi nsuni.

3 Enati beno lufuluka va kimosi ayi Klisto, buna
bika lutomba bima biobi bidi ku Diyilu, koko Klisto
kadidi va lubakala lu Nzambi. 2 Bika lutula mayindu
meno mu bima biobi bidi ku diyilu vayi bika mu
biobi bidi va nza. 3 Bila beno lumana fua ayi luzingu
lueno luidi lusueko va kimosi ayi Klisto mu Nzambi. 4
Thangu Klisto, niandi luzingu lueto, bu kela monika
buna beno mamveno luela monika ayi niandi va
kimosi mu nkembo. 5 Diawu bika luvonda binama
bieno bidi va ntoto banga: kitsuza, mambu ma tsoni,
zitsatu zimbimbi, zinzinunu zimbimbi ayi tsuina yi
baka zimbongo ziwombo bila yidi phila tsambudulu
yi bitumba. 6 Bila mambu momo mantotulanga
nganzi yi Nzambi [kuidi batu bakambulu tumama.]
7 Beno mamveno ludiatila mu mambu momo mu
thama bu lubedi zingilanga mu mambu momo. 8
Vayi buabu beno mamveno luloza mambu moso
momo: Nganzi, kikhesi, nsoki, bifingu, mambu matsoni
mantotukila mu miunu mieno. 9 Lubika vunasananga
beno na beno bila benoluvula mutu wukhulu ayi
mavanga mandi. 10 Vayi buabu lumana vuata mutu
wumona, wunkitulungu wumona mu nzayilu boso
buididi mfikula yi mutu wowo wumvanga. 11 Kuna
kusiedi diaka muisi Ngelese ko, voti Nyuda ko; mutu
wuzengoso voti wukambu zengoso nzenza, wukambu
longuka, mvika voti phuanzako vayi Klisto widi
mu mamoso ayi mu baboso. 12 Bu didi ti Nzambi
wulusobula, beno banlongo ayi bakiluzolo, bunabika
luvuata kiadi, mambote, kukikulula, lembama ayi
mvibudulu. 13 Luzaba kanga ntima mu beno na
beno; luzaba lemvukila badienoenati vadi mutu beki
ndiandi bila sumbu didi ti Pfumu wululemvukila;
buna bika beno mamveno luvanga bobuawu. 14 Vayi
va mbata mambu moso momo luvuata luzolo; bila
luzolo luawunsinga wufuana. 15 Bika ndembama yi
Klisto yiyala mu mintima mieno bila mu diambu di
ndembama beni, beno lutedolo mu ba nitu yimosi ayi
luzaba vutulanga matondo. 16 Bika mambu ma Klisto

mu kimvuama kioso maba mu beno. Lulongasananga beno na beno mu nduenga yoso. Lulubasana beno na beno mu nduenga yoso; mu minkunga mi lusambulu; mu minkunga mi kipheve. Luyimbila Nzambi mu phutudulu matondo mu mintima mieno. **17** Dioso diambu lumvanga mu thubulu voti mu mavanga, buna bika luvangila diawu mu dizina di Pfumu Yesu ayi luvutulanga matondo kuidi Nzambi Tata mu nzil'andi. **18** Beno baketo, lutumukinanga babakala beno mu phila yifueni mu Pfumu. **19** Beno babakala, luzolanga baketo beno; lubika kuba vangilanga mambu mandudi. **20** Beno bana, lutumukinanga bambuta zieno mu mambu mamo, bila diawu diodi diambu dimmonisa Pfumu khini. **21** Vayi beno madisa, lubika fuemisanga bana beno muingi bedi lebakana. **22** Beno bavika, lutumukinanga mu mambu moso bapfumu zieno mu nsuni; bika sia ti mu thangu balembo lutadi bu lulembo sadi banga benolunzola monisa batu khini vayi mu luzolo lu ntima lukinzikanga Pfumu. **23** Dioso diambu lumvanga, luvangila diawu mu luzolo lu ntima, banga ti mu diambu di Pfumu vayi bika mu diambu di batu **24** bila luzebi ti Pfumu wela kuluvana mfutu wu kiuka. Bila Klisto niandi Pfumu lueti sadila. **25** Bila woso mutu wumvanganga mambimbi wela futu mu diambu di mavanga mandi mambimbi. Bila kulendi ba thalu yi zizi ko.

4 Beno bapfumu, luvangila bavika baeno mambu masonga ayi mafuana bila bu luzebi ti beno mamveno lubeki Pfumu yimosi yidi ku Diyilu. **2** Lutatamana ayi luzibula meso mu lusambulu va kimosi ayi phutudulu yi matondo. **3** Lutusambidilanga muingi Nzambi katuvana diluaku di samunina Mambu mandi, muingi katuvana diluaku di yamikisa mansueki ma Klisto; momo ndididi wukangama **4** muingi ndibaka bu yamikisila mawu boso mfueti tubila. **5** Ludiatila mu nzayilu va ntuala batu bobo badi ku nganda ayi lusadila thangu. **6** Bika mambu meno lueti tuba mabanga kaka mambu ma wedi nlemvo wu Nzambi ayi ma kitoko muingi luzaba buevi lufueti vutudila mvutu kuidi kadika mutu. **7** Titsike, khomb'eto yi luzolo, kisadi kikuikama ayi nkundi eto mu kisalu ki Pfumu wela kulukamba mambu moso matedi mu minu. **8** Mu bila kioki ndilufidisidi niandi muingi luzaba buevi tuididiayi kabomba mintima mieno. **9** Ndimfidisidi va kimosi ayi Onesime, khomb'eto yi luzolo ayi yikuikama. Niandi widi mutu eno. Bela kulukamba mambu moso mamviokakuaku. **10** Alisitalike, nkundi ama wu nloko, wulufidisidi mboti va kimosi ayi Malako, muana khazi wu Balinabasi; mutu wowo ndiluvanina lutumunu ti lufueti kunyakula bumbote enati wizidi kuidi beno. **11** Yesu diodi beta tedila ti Yusitusi mamvandi wulufidisidi mboti. Bawu kaka batu batotukila mu dikanda di Bayuda bansalanga yama mu diambu di Kipfumu ki Nzambi ayi bawu bakhindisa ngolo. **12** Epalafasi wulufidisidi mboti, niandi widi wumosi mu beno ayi widi kisadi ki Klisto Yesu. Weti kulunuaninanga mu zithangu zioso mu zitsambulu mu diambu lutelama nangui mu luzolo loso lu Nzambi; mu diambu luba bafuana ayi diana di ngolo. **13** Bila minu ndieti kuntelimina kimbangi ti niandi beki kisalu kiwombomu beno ayi mu diambu di bobo badi ku Lawodise ayi ku Yelapolisi. **14** Luka, munganga wu luzolo wulufidisidi mboti va kimosi ayi Demasi. **15** Luvana mboti kuidi bakhomba badi ku Lawodise ayi kuidi Nimfa va kimosi ayi dibundu dieti kutakananga ku nzo'andi. **16** Nkanda bu wela tangu kuidi beno; buna lunuana muingi wutangu ku dibundu di Lawodise; ayi beno mamveno lutanga wowo wuntotukila ku dibundu di Lawodise. **17** Lukamba Alishipe ti: Keba bumboti kisalu kiwutambula mu Pfumu mu diambu di wumanisa kiawu. **18** Minu Polo ndilufidisidi zimbote; tsonikini ziawu mu koko kuama. Lubika kunzimbakana bu ndidi mu nloko. Bika nlemvo wu Nzambi wubanga yeno.

1 Thessalonians

1 Polo, Sila ayi Timote tufidisidi nkanda kuidi
Dibundu di Tesalonika, divuiwulu kuidi Tata
Nzambi ayi kuidi Pfumu Yesu Klisto. Bika nlemvo
ayi ndembama bibanga yeno. **2** Beto tueti vutudila
Nzambi matondo mu diambu dieno mu zithangu
ziosobu tukulutebukilanga moyo mu zitsambulu zieto,
3 bu tukulutebukilanga moyo mu zithangu zioso va
meso ma Nzambi, dise dieto, mu diambu di mavanga
malembo monika mu minu kieno, kisalu ki luzolo
lueno, mvibudulu yintotukila mu diana dieno di ngolo
mu Pfumu eto Yesu Klisto. **4** Bila beno bakhomba zi
luzolo, tuzebi ti Nzambi wulusobula. **5** Bila Nsamu
eto wumboti wusia kuiza kuidi beno ko mu thubulu
ko, vayi mu lulendo, mu pheve yinlongo ayi mu
diana dingolo. Ayi luzebi bumbote phila tuzingila
va khatitsik'eno mu diambu di luzolo mu beno. **6**
Beno lukituka minsokudidi mieto ayi mi Pfumu bu
lutambula mambu mu ziphasi ziwombo va kimosi
ayi khini yi Pheve Yinlongo. **7** Buawu bobo luyikidi
ntungulu kuidi batu boso bobobawilukidi badi ku
Maseduani ayi ku Akayi. **8** Bila, mambu ma Pfumu
mamuanginina kuidi beno; bika sia ti mu Maseduani
ayi mu Akayi kaka vayi mu bibuangu bioso minu kieno
mu Nzambikimuangana ayi tusiedi ko mfunu mu
buela yolukila kiawu. **9** Bila bawu veka balembo tubi
phila lutuyakudila ayi phila lubalukila kuidi Nzambi
bu lumanga buela sadila bitumba mu diambu lusadila
Nzambi yi moyo ayi yi kiedika, **10** ayi mu diambu di
vingila Muan'andi wela ba ku Diyilu wowo kafulukisa
mu bafua Yesu niandi muan'andi, wukututaninanga
mu zinganzi ziela kuiza.

2 Bakhomba baama, beno veka luzebi ti kuiza tuyiza
kuidi beno kusia bakuphamba ko; **2** bu tumana
mona ziphasi ayi fingu ku Filipi banga bu luzebi. Vayi
Nzambi wutuvana diana dingolo di kulusamunina
Nsamu Wumbote wu Nzambi va khatitsika ziphasi
ziwombo. **3** Bila lubula koko tueti lubula kuisi ko ti
mu diambu di zimbisa, mu diambu di sumuna ko
voti mu diambu di vuna. **4** Sumbu didi ti Nzambi
wutumona ti tuidi bafuana mu yekudulu Nsamu
wumbote buna diawu tueti tubila, bika sia ti, mu
diambu di monisa batu khini vayi mu diambu di
monisa Nzambi khini bila niandi weti fionguninanga
mintima mieto. **5** Bila kadi khumbu yimosi tusia sadila
mambu ma luvunu ko ayi ma mayuyamu diambu di
yiba zimbongo zieno banga bu luzebi; Nzambi niandi
mbangi eto. **6** Tusia tomba ko ti batu batuniemisa;
buba ti kuidi beno voti kuidi batu bankaka. **7** Nganu
tulenda singimina mu beno banga bamvuala ba Klisto
vayi tuba batu balembama bu tuba kuidi beno banga
ngudi wundikilanga bana bandi. **8** Mu diambu di
luzolo lunneni ayi lungolo luidi yeto mu diambu
dieno; buawu bobo tuzola, bika sia ti kulusamunina
Nsamu wumbote kaka vayikuluyekudila luzingu lueto
bila beno lukituka bakiluzolo bieto. **9** Bila bakhomba,
lueti tebukila ziphasi zieto ayi kisalu kieto moyo;
bila tusala builu ayi muini muingi tubika singimina
kadi mutu wumosi mu beno bu tululonga Nsamu
Wumbote wu Nzambi. **10** Beno veka luidi bambangi
ayi Nzambi mamvandi mbangi buevi tuzingila mu
nzingulu yinlongo, yisonga, ayi, yikambu tsembolo
kuidi beno bawilukila. **11** Luzebi buevi tulubudila
kadika mutu mu beno: banga dise bu ketalubudila bana
bandi. **12** Tulululubula, tulubomba ayi tululeba muingi
ludiata mu bufueni mu Nzambi, mutu wukulutelanga
ku kipfumu kiandi ayi ku nkembo andi. **13** Diawu
beto mamveto, tuvonganga ko mu vutudila Nzambi
matondo mu diambu dieno bila lutambula mambu
ma Nzambi momo tululonga; lusiamatambula banga
mambu ma batu ko vayi bukiedika lukikinina ti
mawu madi mambu ma Nzambi. Mawu meti sala mu
beno luwilukila. **14** Bila beno, bakhomba, lukituka
minsokudidi mi mabundu ma Nzambi madi mu Yuda;
manwilukilanga Klisto Yesu bila beno mamveno
lumonusu ziphasi kuidi basi tsi eno; zioziawu ziphasi
ziba monisa Bayuda. **15** Bawu bavonda Pfumu Yesu ayi
mimbikudi; bawu batuyamisa ngolo. Bamonisanga
Nzambi khini ko ayi badi bambeni zi batu boso. **16**
Balembo tukakidila tubika longa Bapakanu muingi
babika vuka; mu diambu diodi balembo buedila
masumu va mbata masumu mawu mu zithangu zioso.
Vayi ku tsuka, nganzi yi Nzambi yela bua va bawu. **17**
Zikhomba, kuidi beto, bu tumana vambana yeno mu
ndambu thangu mu nitu vayi bika mu pheve, buna
tutomba mu phuila yingolo mu buela kulumona. **18**
Diawu tuzodila buela kuiza kuidi beno. Minu veka
Polo, khumbu yimosi ayi mu zikhumbu zizole nditia
kuiza kuidi beno vayi Satana wutukakidila. **19** Bila
banani diana dieto; khini eto voti budu kieto ki
ndungunukiokio tufueti kukiniemisina va meso ma
Pfumu eto Yesu Klisto mu lumbu kioki kela vutuka e?

Keti beno e? 20 Bukiedika beno luidi nkembo eto ayi
khini eto.

3 Diawu, bu tumona ti tukadi buela vibidila, buna
tumona ti bufueni kuidi beto mu siala ku Atene;
2 ayi tufidisa Timote, khomb'etoayi kisadi yeto mu
Nzambi mu tsamununu yi Nsamu wumbote wu Klisto
mu diambu kiza lukindisa mu minuayi kuluvana
bufula 3 muingi mutu wumosi mu beno kabika
zimbisa minu kiandi mu diambu di ziphasi ziazi;
beno veka bu luzebi ti tukubukulu ziawu. 4 Bila
mu thangu tuba yeno, tululubula ti tufueti mona
ziphasi ziwombo. Ayi luzebi ti buawu buvangama.
5 Diawu minu mamvama, bu ndimona ti ndikadi
buela vibidila, diawu nditumina Timote mu diambu di
zaba kani buevi buekila minu kieno. Bomandimona
bila ndibanizla ti mvukumuni wuluvukumuni bila
nganu kisalu kioso kitusala ikitukidi kiphamba. 6
Buabu Timote wuvutukidi kuidi beto bu kabedi kuidi
beno ayi zitsangu zikatunatini zidi zimboti mu wa
buididi minu kieno ayi luzololueno. Wutukembi ti
lukutuyindulanga buwombo bu lumonanga tsatu mu
kutumona banga beto bu tuididi tsatu mu kulumona.
7 Diawu bakhomba, beto tukindusu mu diambu dieno
mu nzila yi minu kieno mu ziphasi zieto zioso ayi
mayama meto moso 8 bila buabu tulembo zingi enati
luidi bakinda ngolo mu Pfumu. 9 A buna buevi tulenda
vutudilanga Nzambi matondo mawombo mu diambu
dieno, mu diambu dieno, mu diambu di khini yoso
tueti mona mu diambu dieno va meso ma Nzambi
eto e? 10 Bila builu ayi muini tueti sambila ngolo
muingi tumonana zizi mu zizi ayi tudukisa mambu
makambulu mu minu kieno. 11 Bika Nzambi eto ayi
niandi veka Dise, ayi, Pfumu'eto Yesu batuzibudila
diluaku di buela kuiza kuidi beno. 12 Mu diambu dieno
bika Pfumu kafunisa ayi kawokisa luzolo lueno mu
benona beno ayi kuidi batu boso, banga buididi luzolo
lueto kuidi beno. 13 Bika kakindisa mintima mieno
muingi mikambu tsembolo va mesoma Nzambi eto
ayi Dise mu thangu Pfumu eto Yesu kela vutuka va
kimosi ayi banlongo bandi boso.

4 Zikhomba, mu manisa, beto tululonga buevi
buzingila luzingu lummonisanga Nzambi khini;
ayi buawu bobo lulembo zingila. Buabu tukululomba
ayi ku lulubula mu Pfumu Yesu mu luta buela vanga
ngolo. 2 Bila luzebi mboti zithumunu ziozi tuluvana
mu Pfumu Yesu. 3 Bila vava vadi luzolo lu Nzambi:
luzingila mu luzingu lunlongo ayi lutina kitsuza; 4 ayi
kadika mutu kazaba yadila nitu andi mu bunlongo
ayi mu lukinzu, 5 bika sia ti mu zinzinunu banga
bu mvangilanga Bapakanu, batu bakambulu zaba
Nzambi. 6 Diawu mu diambu diodi, mutu kabika
vangila ndiandi mbimbi voti kumvuna bila banga bu
tutuama kulukamba ayi kululubula ti Pfumu niandi
weti vutula landi mu mambu moso momo. 7 Bila
Nzambi kasia tutela ku tsumukunu ko vayi wututela ku
bunlongo. 8 Diawu woso mutu wunlenza zithumunu
ziazi, buna bika sia ti batu kalenzidi vayi Nzambi
kalenzidi, mutu wukuluvananga pheve andi yinlongo.
9 Vayi mu diambu di luzolo lu kikhomba, kadi kuandi
mfunu ndilusonikina diaka bila niandi veka Nzambi
wululongisa buevi lufueti zolisinina beno na beno.
10 Ayi buawu bobo lulembo vangila mu diambu di
bakhomba ziozo badi mu Maseduani dioso. Vayi
tukululubula diaka, bakhomba mu luta buela kuenda
ku ntuala; 11 muingi luzingila mu ndembama, mu sala
bisalu bieno veka ayi lusala mu mioko mieno banga
bu tulutumina. 12 Mu diambu ludiatila mu bufueni
kuidi bobo badi ku nganda ayi lubika singimina mutu.
13 Zikhomba, tumengi ti lubika zaba mu diambu di
batu bobo bafua muingi lubika ba mu kiadi banga
buididi batu bobo bankaka bakambulu diana. 14 Bila
enati tueti wilukila ti Yesu wufua ayi wufuluka, buna
bobuawu batu bobobafua mu Yesu, Nzambi wela kuba
nata va kimosi ayi niandi. 15 Bila diawu diadi diambu
tutidi kulukamba boso buididi mambu ma Pfumu:
beto tukidi zingi nate Pfumu bu kela vutuka, tulendi
ba tuamina batuko bobo bafua. 16 Bila lutumunu
bu luela vanu, mbembo yi nkulutu wu zimbasi bu
yela wakana; tulumbeta yi Nzambi bu yela siku, buna
niandi veka Pfumuwela kuluka bu kela totukila ku
Diyilu. Buna batu bobo bafuila mu Klisto, bela tuama
fuluka theti; 17 bosi beto tunzinga nate mu lumbu
kina, buna tuela natu mu matuti vakimosi ayi bawu
mu diambu di kuenda dengana Pfumu mu matuti.
Buna tuela kalanga va kimosi ayi Pfumu mu zithangu
zioso. 18 Diawu lukikindisanga beno na beno mu
mambu mama.

5 Zikhomba, kadi kuandi mfunu balusonikina mu
diambu di mambu matedizithangu ayi zitsungi. 2
Bila beno veka luzebi mbote ti lumbu ki Pfumu kiela
kuiza banga muivi va builu. 3 Batu bu bela tuba: “Beto
tuidi mu ndembama ayi mu luvovomo” Buna mbivusu

yingolo yela babuila mu kinzimbukila banga mianga mi nketo weka buta ayi balendi baka bu tinina ko. **4** Vayi beno bakhomba, luisi mu tombi ko muingi lumbu beni kibika kulubuila banga muivi. **5** Bila beno boso luidi bana ba kiezila, bana ba muini. Bila beto tuisibana ba tombi ayi ba builu ko. **6** Diawu tubika leka tulu banga bankaka vayi tuzibula meso ayi tubika ba phulu yi dia ayi yi nua. **7** Bobo banlekanga, va builu beta leka; ayi batu bobo bankolongo, va builu beti kolo. **8** Vayi beto bana ba muini, bika tubika ba phulu yi dia ayi yi nua. Bika tuvuata minu ayi luzolo banga nkaku vayi diana di phulusu diawubudu kieto. **9** Bila Nzambi kasia kutukubikila ko nganzi vayi wutukubikila mu tambula phulusu mu Pfumu'eto Yesu Klisto, **10** niandi wufua mu diambu dieto, mu diambu buba ti tulembo zingi voti tuidi bafua, tuzinga yandi va kimosi. **11** Diawu lulubasana ayi lutungasana beno na beno boso bu lueti vangila. **12** Zikhomba; tueti kululeba mu kinzikanga batu bobo bansalanga ngolo va khatitsik'eno, bobo bakulutuadisanga mu dizina di Pfumu ayi bakululubulanga. **13** Luba kinzika buwombo ayi luba zola ngolo mu diambu di kisalu kiawu. Bika luzingilanga mu ndembama mu beno na beno. **14** A bakhomba, tueti kululeba mu lubula batu bobo banzingilanga mubukambu fuana; lubomba batu bobo badi bakambulu bufula, lusadisa batu balebakana, luba luvibidila batu boso. **15** Lukeba mboti muingi mutu kabika vutudila ndiandi mbimbi mu mbimbivayi lutombanga vanga mambote mu beno na beno ayi kuidi batu boso. **16** Lumonanga khini mu zithangu zioso. **17** Lusambilanga mu kambu vonga. **18** Luvutulanga matondo mu mambu moso bila buawu bobo buididi luzolo lu Nzambi, mu diambu dieno, mu Klisto Yesu. **19** Lubika zima pheve. **20** Lubika lenzanga zimbikudulu. **21** Vayi lufionguninanga mambu moso; bika lusimbidila mambote. **22** Lutina mambu mambimbi, mu ziphila zioso. **23** Bika niandi veka Nzambi yi ndembama kaluvedisa ayi kakeba bumboti pheve eno, muela ayi nitu eno yimvimba mu kambulu tsembolo nate mu lumbu kiela kuiza Pfumu' eto Yesu Klisto. **24** Mutu wulutela widi wukuikama ayi niandi wela vanga buawu. **25** A bakhomba; luzambilanga mu diambu dieto. **26** Luvana bakhomba zioso mbote mu besi kinlongo. **27** Ndikululeba mu Pfumu ti nkanda wawu wutangulu bakhomba zioso. **28** Bika nlemvo wu Pfumu eto Yesu Klisto wubanga yeno.

2 Thessalonians

1 Polo, Sila ayi Timote bafidisidi nkanda kuidi dibundu di basi Tesalonika, mu Nzambi, dise dieto ayi mu Pfumu Yesu Klisto. **2** Bika nlemvo ayi ndembama bi Nzambi dise dieto ayi bi Pfumu Yesu Klisto bibanga yeno. **3** Zikhomba, tufueti vutudilanga Nzambi matondo mu zithangu ziosomu diambu dieno bila buawu bobo bufueni bila minu kieno kilembo kudi buwombo ayi luzolo lueno, lolo luidi mu beno na beno, lueka luwombo. **4** Diawu beto mamveto tulembo kukiniemisa mu diambu dieno mu mabundu ma Nzambi mu diambu di mvibudulu eno ayi mu diambu di minu kieno mu zinzomono zioso ayi mu ziphasi zioso lulembo moni. **5** Vayi ziawu zidi dimbu kimmonisa ti nzenzolo yi Nzambi yidi yisonga muingi lumonika batu bafuana mu diambu di Kipfumu ki Nzambi kioki lulembo monina ziphasi. **6** Bila didi diambu disonga kuidi Nzambi mu vutudila ziphasi kuidibatu balembo lumonisa ziphasi; **7** ayi kuluvana beno, lummona ziphasi luvundulu va kimosi ayi beto. Mu thangu Pfumu Yesu kela monika mu diyilu va kimosi ayi zimbasi zi lulendo luandi; **8** ayi mu nlaki wu mbazu bu kela vana thumbudulu kuidi bawu bakambulu zaba Nzambi ayi kuidi bobo bamanga tumukinanga Nsamu wumbote wu Pfumu'eto Yesu Klisto. **9** Bawu bela tambula thumbudulu yi mbivusu yikayimani va ntuala Pfumu ayi va ntuala nkembo wu zingolo ziandi ko **(aiōnios g166)** **10** bu kela kuiza mu lumbu beni mu kemboso kuidi banlongo bandi ayi mu kikununu kuidi batu boso bobo bawilukila bila kimbangi kietokiwilukulu kuidi beno. **11** Diawu diodi tunsambilanga Nzambi eto u diambu dieno mu zithangu zioso muingi Nzambi eto kalumona bafuana mu lutelo lolo kalutedilaayi muingi kadukisa zitsatu, mu lulendo, luzolo lu mambote mandi ayi dukisa kisalu ki minu; **12** mu diambu di dizina di Pfumu eto Yesu Klisto dikemboso mu beno ayi beno mu niandi boso buididi nlemvo wu Nzambi ayi wu Pfumu Yesu Klisto.

2 Zikhomba, mu diambu di ndizulu yi Pfumu'eto Yesu Klisto ayi mu diambu di kutakana koko tuela kutakana vadi niandi, tukululomba **2** mu diambu lubika vika yamusu mu mayindu meno voti lubika mona tsisi mu diambu di mbikudulu, voti tsangu voti nkanda banga ti kuidi beto wubedi; wulembo tubi ti lumbu ki Pfumu kifueni. **3** Mutu kabika nkutu kuluvuna mu diambu dimosi ko bila lumbu beni kilendi kuiza ko tuamina batu baloza malongi ma Pfumu bela monika ayi mutu wu masumu kamonika, mutu wowo wukubukulu ku mbungulu. **4** Niandi weti kakidila ayi weti kukiniemisanga va yilu mambu moso mantedolongo Nzambi voti va yilu mambu moso momo meta sambila batu. Wela vuanda muna Nzo Nzambi ayi niandi veka wela kibieka Nzambi. **5** Lukadi buela tebuka moyo ti mambu mama mawu ndilukamba bu ndiba kuidi beno? **6** Vayi buabu luzebi diambu mbi dilembo kakidila mu diambu di mutu beni kamonika mu thangu andi. **7** Bila matsueki ma masumu malembo sadi. Vayi mutu wowo wulembo kakidila buabu wela tuama vengumunu. **8** Buna bosi mutu wu masumu kela monika; vayi Pfumu Yesu wela kumbunga mu phemo yi munu'andi ayi wela kunzimbikisa mu kiezila ki ndizulu andi. **9** Mutu wowo wela kuizila boso buididi kisalu ki satana mu phangulu yi bikumu bi phila mu phila; yi bidimbu ayi mambu manneni matsiminanga ma phila mu phila ma luvunu. **10** Wela vanga mambu mambimbi ma phila mu phila diambu di vuna bobobeta zimbala bila bawu bamanga tambula luzolo lu kiedika mu diambu bavuka. **11** Diawu Nzambi kaba fidisila lulendo lu ngolo lukuba zimbisa muingi bakikinina mambu ma luvunu. **12** Wuvanga buawu mu diambu di sambisa batu bamanga wilukila mambu ma kiedika vayi bamona khini mu wilukila mambu makambulu masonga. **13** Beno bakhomba ziozi Pfumu keta zola, beto tulendi vonga ko vutudilanga Nzambi matondo mu zithangu zioso mu diambu dieno bila tona vana thonono Nzambi wulusobula muingi lutambula luvulusu mu bunlongo bu pheve ayi mu minu ki kiedika. **14** Mu diambu diodi Nzambi kalutedila mu Nsamu eto wumboti, muingi lutambula nkembo wu Pfumu'eto Yesu Klisto. **15** Diawu bakhomba, bika lukala bakinda ayi bika lusimbidila malongimomo lulonguka, buba mu mambu meto voti mu minkanda. **16** Muaki niandi veka Pfumu'eto Yesu Klisto ayi Nzambi Dise dietowutuzola ngolo ayi wutubomba mu mbombolo yika yisuki ayi wutuvana diana di mbote mu nlemvo andi; **(aiōnios g166)** **17** babomba mintima mieno ayi balukindisa mu mavanga moso mamboteayi mu thubulu yoso yi mbote.

3 Bosi, beno bakhomba, lutusambidilanga mu diambu di mambu ma Pfumumamuangana mu nsualu

ayi makemboso banga bu madidi kuidi beno. **2** Lutusambidila muingi tukulu mu mioko mi batu batsita ayi bambimbibila baboso basi minu ko. **3** Vayi Pfumu wukuikama, niandi wela kulukindisa ayi kulukeba mu mutu wumbimbi. **4** Vayi diana tuidi mu Pfumu, mu diambu dieno ti: lulembo vangi ayi luela vanga mambu momo tulutumina. **5** Muaki, bika Pfumu kadiatisa mintima mieno kuidi luzolo lu Nzambiayi kuidi mvibudulu yi Klisto. **6** Zikhomba, tukulutumina, mu dizina di Pfumu'eto Yesu Klisto mu diambu di tatukila, woso-woso kuandi khomba wundiatila mu divunzivayi bika boso buididi malongi momo tunlonga. **7** Bila beno veka luzebi mboti buevi lufueti kutusokudila bilatusia diatila ko mu divunzi va khatitsik'eno **8** voti tusia dia ko mapha ma mutu mu phamba. Bila builu ayi muini tusala mu thovokolo ayi mu ziphasi muingi tuedi singimina kuidi mutu, buna luididi. **9** Bika sia ti tusia ba ko minsua vayi tuzola ku lumonisa buevi lulendakutusokudila. **10** Bila bu tuba kuidi beno, tulukamba ti: “Woso mutu mengi kuandi sala, buna kabika tomba bidia!” **11** Bila tulembo wanga zitsangu ti bankaka mu beno balembo zingila mu divunzi, bamengi kuawu sala, kisalu kiawu kotanga mu mambu ma batu bankaka. **12** Tuntumina kuidi batu ba phila yoyi ayi tueti kuba lubula mu dizinadi Pfumu Yesu Klisto ti basala mu ndembama mu diambu badia bidia biawu veka. **13** Vayi beno bakhomba, lubika vonga mu vanganga mamboti. **14** Enati mutu mengi tumimina mambu tulukamba mu nkanda wawu, luntula dimbu ayi lubika tula yandi kikundi muingi kamona tsoni. **15** Muaki lubika kumona banga mbeni vayi bika lunlubula banga khomba. **16** Bika niandi veka Pfumu yi ndembama kaluvana ndembama mu zithanguzioso ayi mu zinzila zioso. Bika Pfumu kabanga yeno beno boso. **17** Minu Polo ndiluveni mboti mu koko kuama. Buawu bobo ndieti tudilanga dimbu ku tsuka wu kadika nkanda. Bobo ndieta sonikina. **18** Bika nlemvo wu Pfumu eto Yesu Klisto wubanga yeno beno boso.

1 Timothy

1 Polo, mvuala wu Yesu Klisto, mu lutumunu lu
Nzambi mvulusi eto ayi lu Klisto Yesu diana dieto, **2**
mfidisidi nkanda kuidi Timote, muan'ama wu kiedika
mu minu. Bika nlemvo, mambote ayi ndembama bi
Nzambi Tata ayi bi Klisto Yesu Pfumueto bibanga yaku.
3 Bu ndiba kuenda ku Maseduani, ndileba ti wuvuanda
theti ku Efeso muingi wulubula batu bankaka babika
longa malongi ma luvunu. **4** Babika singimina mu
zinongo ayi mu bikhulu biobi kabisukanga ko bila
mambu momo mantotulanga ziphaka vayi bika sia ti
kisalu ki Nzambi, kidimu minu. **5** Tsukulu yi lutumunu
beni yawu yayi: luzolo lolo luntotukilanga mu ntima
wuvedila, ayi mu mayindu mamboti ma ntima ayi
mu minu kikiedika. **6** Batu bankaka bavengama
mu mambu momo, bamana zimbala mu masolo
maphamba. **7** Bawu batidi ba minlongi mi Mina ka
diambu ko basi zaba ko mambu momo balembo tubi
ayi momo balembo longi. **8** Muaki, tuzebi ti Mina
midi mimboti enati milembo sadulu mu bufuana. **9**
Bila tufueti zaba ti Mina misia vangulu ko mu diambu
di batu basonga vayi mu diambu di batu bambimbi,
mu diambu di bankua matingu, mu diambu di batu
bobo banlenzanga Nzambi ayi bankua masumu, mu
diambu di batu bobo bakambulu lukinzu ayi bobo
bamonanga ko tsisi bima binlongo, mu diambu di
bobo beti betanga madisa mawu ayi zingudi ziawu,
mu diambu di mimvondi, **10** mu diambu di bankua
kitsuza, mu diambu di babakala bobo bamvanganga
kitsuza bawu na bawu; mu diambu di bobo banyibaka
batu, bankua luvunuayi bobo bavananga zitsila zi
luvunu ayi mu diambu di bobo bankakabamvanganga
mambu moso madi kimbeni ayi malongi ma kiedika.
11 Malongi beni madi boso buididi Nsamu Wumboti
wowo nditambula; wowo wu nkembo wu Nzambi yi
zikhini. **12** Minu ndieti vutudila Klisto Yesu matondo,
Pfumu'eto. Niandiwukhindisa bu kamona ti ndidi
wukuikama, bu kathula mu kisalu. **13** Ka diambu ko
ti minu ndituama ba mvuezi, nyamisi ayi mfingi.
Vayi ndimono kiadi bila mu kambu ku diela ndiba
vangilanga mambu beni ayi mu kambu ku minu. **14**
Ayi nlemvo wu Pfumu wumonika wuwombo va kimosi
ayi minu ayi luzolo lolo luidi mu Klisto Yesu. **15**
Diambu diadi didi dikuikama ayi difueni mu kikununu
ti: “Yesu Klisto wuyiza va ntoto mu diambu di vukisa
bankua masumu.” Mu bawu boso minu ndidi nsumuki
wutheti. **16** Vayi ndimono kiadi mu diambu diadi:
muingi mu minu mutu wutheti mu bankua masumu,
Yesu Klisto kamonikisa mvibudulu andi yoso muingi
ndiba kifuani kuidi bawu bela kunwilukila mu diambu
di luzingu lukalumani. **(aiōnios g166)** **17** Bika nzitusu ayi
nkembo biba kuidi ntinu wunzinga mu zithangu zioso;
wu kakafuanga ko, kamonikanga ko. Niandi kaka
Nzambi, mu zitsungi zioso Amen! **(aiōn g165)** **18** Muan'
ama Timote, kuidi ngeyo ndimvana lutumunu lualu
boso buididi zimbikudulu ziozi zituama bikulu mu
diambu diaku, muingi wunuana nduanunu yimboti
bu singimini mu ziawu; **19** bu wunkebanga minu ayi
mayindu mamboti ma ntima momo batu bankaka
bazimbisa; bazimbisa minu. **20** Mu bawu muidi Imene
ayi Alekizandele, bandiyekula kuidi Satanamu diambu
babika buela vuezanga.

2 Diawu, ndinlubudila tuamina mambu moso, bika
theti ti zindombolo, zitsambulu, nata batu mu
lusambulu ayi phutudulu yi matondo bivangama mu
diambu di batu boso; **2** mu diambu di mintinu ayi
babo badi mu bibuangu bizangama muingi tuzinga
luzingu lu ndembama ayi lu luvovomo mu khadulu
yivedila ayi yi kambulu luvunu. **3** Bila didi diambu
di mboti ayi di monisanga Nzambi, Mvulusi eto,
khini. **4** Niandi tidi ti batu boso bavuka ayi batula
ku diela di zabila mambu ma kiedika. **5** Bila Nzambi
yimosi kaka yidi, ayi, phovi yimosi kaka yidi va
khatitsika Nzambi ayi batu; mutu beni Klisto Yesu.
6 Wukiyekula niandi veka mu diambu di kula batu
boso. Kiawu kioki kimbangi kitelomono mu thangu
yifuana. **7** Mu bila kioki minu ndibiekolo nlongi ayi
mvuala. Makiedika ndintuba; ndikadi vuna; nlongi
kuidi Bapakanu mu minu ayi mu mambu ma kiedika. **8**
Diawu thidi ti: babakala basambila mu bibuangu bioso
ayi bavumunamioko miawu mivedila kuidi Nzambi mu
kambu nganzi ayi ziphaka. **9** Thidi ti baketo bavuata
minledi mu phuatulu yi mboti, mukukikulula ayi mu
lukinzu. Babika viokisanga tezo mu khangusulu yi
zitsuki, babika vuatanga bilunga bi nolo, minsanga
voti minledi mithalu. **10** Vayi bika bavanga mavanga
mamboti momo mamvanganga baketo bansadilanga
Nzambi. **11** Bufueni kuidi nketo mu longuka mu
ndembama ayi mu bulemvo. **12** Ndikadi vana minsua
kuidi nketo mu longa voti yadila bakala. Vayi bika
kaba dio sui. **13** Bila Adami niandi wuba wutheti mu
vangu bosi Eva. **14** Ayi Adami kasia vunu ko vayi nketo

bu kavunu, wubua mu masumu. 15 Vayi wela vuka mu
mbutulu yi bana enati bantatamana diatila mu minu
mu luzolo, mu bunlongo ayi mu kukikulula.

3 Diambu diadi didi dikuikama: “Woso mutu lembo
tombi ba ntuadisi mu Dibundu; niandi tidi kisalu
kimboti.” 2 Bufueni kuidi ntuadisi mu ba mutu
wukambulu tsembolo, kafueti ba bakala widi nketo
wumosi kaka, kalendi ba phulu dia ayi nua ko, kafueti
ba nkua nduenga; kafueti ba mutu zebi kukiyala mu
luzingu luandi, zebi yakula bumboti banzenza, zebi
longa, 3 kanuanga malavu ko, kanuananga ko vayi
widi nlembami, kasi nkua ziphaka ko, kasi khunia
zimbongo ko. 4 Kaba mutu zebi diatisa bumboti nzo'
andi, zebi nata bumboti bana bandi ku bulemvo; mu
lukinzu loso. 5 Vayi enati mutu kasi zaba diatisa nzo'
andi ko, buna buevi kalenda kebila Dibundu di Nzambi
e? 6 Mutu beni kabika ba mutu wutambudi bosi
phulusu muingi kabika baluniemo ayi kabika zengolo
nkanu banga wowo wuzengolo Satana. 7 Muaki kafueti
ba kimbangi kimboti va meso ma batu bobo badi ku
nganda, muingi kabika fua tsoni ayi kabika bua mu
ntambu wu Satana. 8 Bobuawu kuidi bisadi, bifueti ba
mamvawu batu ba lukinzu, batu bantubanga mambu
ma kiedika kaka, banuanga malavu mawombo ko,
babakanga zimbongo mu luvunu ko. 9 Bafueti zaba
lundanga mansueki ma minu mu mayindu mamboti
ma ntima ayi mavedila. 10 Bafueti tuama totu, bosi
basala bu bamonikini batu bakambulu tsembolo. 11
Bobuawu baketo, mamvawu bafueti ba baketo ba
lukinzu, batubidilanga batu ku ndambu ko, basi ko
phulu yi dia ayi yi nua ko, bakuikama mu mamo.
12 Bika bisadi biba babakala biba babakala bakuela
nketo wumosi-wumosi kaka, bizaba diatisa bumboti
bana bawu ayi zinzo ziawu veka. 13 Bila babo bansala
bumboti bammonikanga batu ba lukinzu ayi babeki
diana dinneni mu minu kidi mu Klisto Yesu. 14
Ndilembo sonikina mambu mama bila diana didi
uama mu vika kuiza kudingeyo; 15 vayi enati ndikidi
zingila diodi didi mu diambu wuzaba buevi wufueti
zingila mu Nzo yi Nzambi, yoyi yidi Dibundu di
Nzambi yi moyo, dikunzi ayi zingumunu ki kiedika. 16
Ayi mu kambu findisa ziphaka: mansueki ma luzitu
lu Nzambi madi manneni. Nzambi wumonika mu
lunitu lu nsuni Wukitulu wusonga mu pheve Zimbasi
zimmona Wulongu muidi Bapakanu Nzo yinwilukila,
Wutombolo mu nkembo.

4 Pheve weti kambanga bumboti ti mu zithangu
zitsuka, batu bankaka bela loza malongi ma Pfumu;
bela singimina mu ziphevi zi luvunuayi mu malongi
ma ziphevi zimbimbi. 2 Bela zimbusu mu diambu
di mayuya ma minlongi mi luvunu miomi mayindu
ma mintima miawu matulu dimbu ki felo yi mbazu
yingolo. 3 Bawu beta kandika batu babika kuela ayi
babika dia bidia binkaka biobi bivanga Nzambi, bifueti
diwungu va kimosi ayi phutudulu yi matondo kuidi
minkhuikizi ayi kuidi batu bobo bazebi kiedika. 4 Bila
kioso vangu ki Nzambi kidi kimboti; ayi kuisi ko kima
kioki kifueti lozo bu kidiwulu va kimosi ayi phutudulu
yi matondo. 5 Bila kidi kibieko kinlongo mu mambu
ma Nzambi ayi mu lusambulu. 6 Ngeyo sudikisa
bumboti mambu mama kuidi bakhomba buna wela ba
kisadi kimboti ki Klisto Yesu, kinzingilanga mu mambu
ma minu ayi mu malongi mamboti momo wusudika.
7 Vayi loza zinongo zi buvungisi, ayi zitsangu zi
phamba zi binunu bi baketo; vayi wukiyekulanga
mu kinzikanga Nzambi. 8 Bila bisavu biobi bidi mu
diambu di yudusu nitu bisi mfunu wuwombo ko
vayi kinzikanga mambu ma Nzambi mfunu kuidi mu
mambu moso. Bila mu kinzikanga Nzambi muawu
muidi tsila yi luzingu lu thangu yayi ayi luzingu
lu nkuiza. 9 Mambu mama madi makuikama ayi
mafueni mu tambulu. 10 Mu bila diodi tulembo sadila
ayi tulembo nuanina bu tuntulanga diana dieto mu
Nzambi yi moyo, niandi mvulusi wu batu boso vayi
lutidi ba mvulusi wu batu bobo bakuikama. 11 Kindisa
mambu mama ayi longa mawu. 12 Muaki mutu kabika
lenza kiaku, vayi bika wuba kifuani kuidimikhuikizi
mu thubulu, mu khadulu, mu luzolo; mu minu ayi mu
vedila. 13 Tuamina ndiza, wukiyekula mu tanganga
masonuku, mu lubulanga batu ayi mu longanga. 14
Belanga mayindu mu dikaba di nlemvo diodi didi
mu ngeyo; diodi wutambula mu thangu mimbikudi
mibikula ayi bakulutu bu batetika mioko. 15 Belanga
mambu momo mayindu, ayi sadila mawu mu diambu
batu bosobamona buevi weti kuendila ku ntuala. 16
Wukikeba ngeyo veka ayi keba malongi maku. Ba
wukinda mu mamo momo. Bila ngeyo vanga bobo
buna wela kivukisa ngeyo veka ayi wela vukisabatu
bobo beti ku wanga.

5 Kadi temina nunu mu kingolo vayi wunlubula banga
dise diaku. Lubula bamatoko banga bakhomba
zi babakala; 2 baketo bayunduka banga zingudi;

bandumba banga bakhomba zi baketo, mu buvedila boso. 3 Kinzikanga mafuola, momo madi mafuola mu bukiedika. 4 Vayi enati difuola dibeki bana voti batekolo, buna bika balonguka theti mu tuama vanga mavanga mawu ma kinzambi kuidi basi nzo awu. Buna buawu bobo bela vutudila mambote kuidi bambuta ziawu ayizikhaya ziawu bila diambu diodi dimmonisanga Nzambi khini. 5 Difuola diodi didi difuola di kiedika ayi widi niandi veka, wuntulanga diana diandi mu Nzambi builu ayi muini. Wuntatamananga mu zindombolo ayi mu lusambulu. 6 Vayi difuola dinzingilanga mu makhini didi difua, ka diambu ko dilembo zingi. 7 Kindisa mambu mama muingi bakambu tsembolo. 8 Vayi enati mutu kasadisanga ko basi dikanda diandi, viokila basi nzo andi buna niandi wuluzodi minu ayi mutu wowo viatukidi mutu wukambuwilukila mu mambu mambimbi. 9 Kadi difuola dilendi sonoko ko mu nkanda wu mafuola enati kadukisi ko makumasambanu ma mimvu ayi enati kasia kuelo ko kuidi bakala dimosi. 10 Kafueti telumunu kimbangi mu diambu di mavanga mandi mambote, enati wuyundula bumboti bana bandi, enati wuyakula bumboti banzenza, enati wusukula malu ma banlongo, enati wusadisa batu baba mu ziphasi voti wuvanga mavanga mambote ma phila mu phila. 11 Vayi kadi kikinina sonika mafuola makidi bana balezi; bila zitsatu ziawu zilenda ku bavambisa mu kisalu ki Klisto ayi belabuela tomba kuela. 12 Buna bela tambula thumbudulu bila baloza minu kiawu kithete. 13 Baketo beni beti longuka bumolo bu beti viokisa thangu mu kuenda diengilanga mu zinzo zingana; bika zia ti bumolo kaka vayibeti kotanga mu mambu mangana, bu beti tuba mambu makambulu fuana. 14 Diawu thidi ti mafuola makidi bana balezi makuela kuawu; mabuta bana, makeba zinzo ziawu mu diambu di bika vana diluaku kuidi bambeni mu diambu di vueza. 15 Bila bawombo bankaka bavengama mu diambu di landakana Satana. 16 Enati nkhuikizi wu bakala voti wu nketo beki mafuola mu nzo andi, buna bika kama sadisanga ayi mabika singimina mu dibundu muingi dibundu dibaka bu sadisila momo madi khatika mafuola. 17 Bika bakulutu bobo bandiatisanga bumboti dibundu batambula mfutu mu zikhumbu zizole, viokila bobo bakiyekula mu samuna mambu ma Nzambi ayi mu longa. 18 Bila masonuku meta tuba ti: Kadi kanga munu wu ngombi bu kandiata zitheti zi ble ayi kisadi kifueni mu tambula mfutu andi. 19 Enati biza kufundila nkulutu wu Dibundu, lenda kikinina mambu beni enati mfundi neti bambangi buadi voti zitatu. 20 Mu diambu di batu bobo bamvolanga masumu, wuba temina va meso mabatu boso muingi bankaka bamona boma. 21 Minu ndikutumina va meso ma Nzambi ayi ma Klisto Yesu ayi mazimbasi zisobolo, mu keba mambu momo mu kambu thalu zizi ayi mu kambu tulaluviakunu kuidi batu. 22 Kadi kuenda thinu mu tetika mutu mioko, kadi fubakana mu masumu ma batu bankaka. Wukikeba ngeyo veka wuvedila. 23 Bika buela nuanga wo nlangu yi nlangu kaka vayi nuanga ndambu yi vinu mu diambu di dikutu diaku, ayi mu diambu di kambu kuaku ku buvini ku zithangu ka thangu. 24 Masumu ma batu bankaka meta monika tuamina basambusu vayi bankakamamonikanga ku nzimunina. 25 Bobuawu, mavanga mamboti meti monikanga mu nsualu vayi momo mambimbi malendi baka bu suamina ko.

6 Bika batu bobo badi ku tsi luyalu lu kivika, bakinzika bapfumu ziawumu bufuana muingi dizina di Nzambi ayi malongi meto mabika vuezo. 2 Mimvika miomi midi ku tsi luyalu lu bapfumu ziozi ziwilukila mibika lezanga bapfumu ziawu mu diambu badi bakhomba mu Klisto. Vayi miluta kuba sadilanga bu badi batu bawilukila ayi bakundi ba luzoloba Nzambi. Mawu momo mambu fueti longa ayi fueti lubula. 3 Enati vadi mutu weti longa mambu mavenga, ayi kakadi singimina mu mambu ma kiedika ma Pfumu'eto Yesu Klisto ayi mu malongi madedakana mukhinzukulu yi Nzambi; 4 buna mutu beni widi nkua luniemo, kasi zaba kadi diambu ko, vayi kimbevo kidi yandi kiyuvulanga biuvu ayi kifindananga ziphaka mambutanga kikhenene, minzonza; bifingu ayi bimbanzila; 5 ziphaka ziphamba zi batu basumuka mu diela diawu ayi bakambulu kiedika, beti banzila ti kinzikanga Nzambi yidi tho yi bakilanga ndandu. 6 Muaki bukiedika ti kinzikanga Nzambi yidi ndandu yinneni enati wummonanga khini mu biobi bidi yaku. 7 Bila bukiedika tusia nata kadi kima ko va nza ayi tulendi natakadi kima bu tuela botuka va nza. 8 Vayi bu tubeki bidia ayi minledi mivuata, biobi bifueni kaka kuidi beto. 9 Bobo batidi ba zimvuama bawu beti luta bua mu ziphukumunu ayi mu mintambu, mu zinzinunu zi buvungisi ziwombo ayi zimbimbi ziozizinatanga batu ku mbivusu ayi ku nzimbala. 10 Bila “luzolo lu mbongo

luidi muanzi wumbutanga mambu moso mambimbi.”
Bankaka bu banuanina mu baka ziawu, bazimbala mu
minu; bakimonisa ziphasi ziwombo. Nuana nduanunu
yimbote yi minu. **11** Vayi ngeyo mutu wu Nzambi,
tina mambu momo. Landakana busonga, kinzikanga
Nzambi, minu, luzolo, mvibudulu, lembama. **12**
Nuana nduanunu yimboti yi minu, zimbidila luzingu
lukalumani, bila ngeyo wutelo mbila mu diambu di
luawu; ayi mu diambu di luawu wutelimina kimbangi
kimboti va meso ma bambangi bawombo. **(aiōnios g166)**
13 Ndikutumina va meso na Nzambi, wunzingisanga
bima bioso, ayi va meso ma Klisto Yesu, wutelama
kimbangi ki kitoko va meso ma Ponse Pilatu: **14** mu
diambu wukeba lutumunu lualu mu kambu ditona
ayi tsembolo natemu lumbu kiela monika Pfumu eto
Yesu Klisto, **15** mutu wowo Nzambi kela totula mu
thangu yifuana. Niandi kaka mutu wu zikhini ayi
wulenda vanga mamo maka zodidi. Ntinu wu mintinu
ayi Pfumu yi bapfumu **16** Niandi kaka, ka kafuanga ko,
wumvuandanga va kienzila kilendi baka bu fikumunu
ko. Mutu kammuenieti ko ayi mutu kalendi kummona
ko. Niandi vuidi nzitusu ayi lulendo mu mimvu
mioso. Amen! **(aiōnios g166)** **17** Lubula zimvuama zi
thangu yayi ti babika ba luniemo ayi babika tula
diana diawu mu kimvuama kieti suka, vayi batula
diana diawu mu Nzambiwukutuvananga bima bioso
mu kimvuama muingi beto tu bisadila. **(aiōn g165)** **18**
Wuba kamba bavanga mamboti, baba zimvuama mu
mavanga mamboti, bika baba bakubama mu kaba
kuidi bankaka mu ntima wu luzolo. **19** Mu nzila yoyo
balenda kukikubikila kiuka kingolo mu diambu diawu.
Kiuka kioki kiela ba fondasio mu thangu yidi ku ntuala
muingi basimbidila luzingu lu kiedika. **20** Timote,
keba bumbote mamo ma bayekudila; tina mambu ma
phamba ayi makambulu ma kinzambi; tina ziphaka zi
buvungisi ziozi beti tedila nzayilu vayi yidi nzayilu yi
luvunu. **21** Bila bankaka bu bakikinina nzayilu yoyi,
bazimbala mu minu. Bika nlemvo wubanga yeno.

2 Timothy

1 Polo, mvuala wu Yesu Klisto mu luzolo lu Nzambi,
boso buididi tsila yi luzingu yidi mu Klisto Yesu,
2 mfidisidi nkanda wawu kuidi Timote muan'ama
wu luzolo. Bika nlemvo, mamboti ayi ndembama
bibedi kuidi Nzambi Tata ayi kuidi Klisto Yesu, Pfumu
eto, bibanga yaku. **3** Ndimvutula matondo kuidi
Nzambi yoyi ndieta sadila mu mayindu ma ntima
wuvedila banga busila bakulu bama; bila builu ayi
muini ndikutebukilanga moyo, mu zithangu zioso mu
zindombolo ziama. **4** Phuila yiwombo yidi yama mu
kumona, bu ndieti tebukila matsuela maku moyo,
muingi ndibuela mona khini. **5** Ndizimbakananga
ko minu kikiedika kidi mu ngeyo; ayi kioki kituama
ba mu khay'aku yi nketo mama Loyisi ayi mu ngudi
aku Ewunise. Tsidi diana ti kidi mu ngeyo. **6** Diawu
ndikutebudila moyo muingi wuluta buela lemisa
dikaba di Nzambi didi mu ngeyo; diodi wutambula bu
nditetika mioko miama **7** bila Nzambi kasia kutuvana
Pheve yi boma-boma ko vayi wutuvana pheve yi
lulendo, yi luzolo ayi yi diela di kukikebila. **8** Diawu
kadi mona tsoni mu telama kimbangi mu diambu
di Pfumu eto voti mu diambu diama bu ndidi mu
nloko mu diambu diandi. Vayi bika wufubakana yama
mu ziphasi mu diambu di Nsamu wumboti boso
buididi lulendo lu Nzambi. **9** Bila niandi wutuvukisa
ayi wututela mu mbila yinlongo; bika sia ti boso
bubela mavanga meto vayi boso bu bela lukanu luandi
veka ayi nlemvo andi wowo katuvana mu Klisto Yesu
tuamina thonono yi zithangu. **(aiōnios g166)** **10** Vayi
buabu wutumonisa wawu bumboti mu ntangu Pfumu
eto Yesu Klisto kayiza; bila niandi wukosikisa lulendo
lu lufua, wukienzula luzingu ayi biobi kabifuanga ko
mu nzila yi Nsamu Wumbote. **11** Mu diambu di Nsamu
Wumbo ti beni wawu ndibiekolo nsamuni, mvuala ayi
nlongi kuidi Bapakanu. **12** Ayi diawu ndilembo monina
ziphasi ziazi vayi ndikadi mona tsoni mu diambu
nzebi mutu wowo ndiwilukila ayi diana tsidi ti lulendo
luidi yandi mu keba mambu moso momo ndiyekudulu
nate mu lumbu kina. **13** Kebanga bumboti mambu
ma kiedika momo wuwa kuidi minu mu minu ayi mu
luzolo luidi mu Klisto Yesu. **14** Lundanga bumbote,
mu lusadusu lu Pheve Yinlongo mu beto, mambu
mambote momo wuyekudulu. **15** Ngeyo zebi ti batu
boso badi mu Azi bandoza, mu bawu muidi Fingele ayi
Elimongene. **16** Bika Pfumu kawokisa mamboti mandi
mu nzo yi Onesifole, bila niandi wuba kumbombanga
buwombo ayi kasia mona tsoni ko mu diambu di
zisieni ziama. **17** Vayi bu kaba ku Loma, wuthomba
mu bufula ayi wumbakula. **18** Bika Pfumu kamvana
diluaku ditambudila mamboti ma Pfumu mu lumbu
kina. Ngeyo lutidi zaba phila yoyi katsadisila mu
mambu mawombo bu ndiba ku Efeso.

2 Diawu ngeyo muan'ama, bika wukikindisa mu
nlemvo wowo widi mu Klisto Yesu. **2** Mambu
momo wuwa kuidi minu va meso ma bambangi
bawombo, longa mawu kuidi batu bakuikama bobo
babeki bu kumalongila kuidi batu bankaka. **3** Bika
wumona ziaku ziphasi banga disodi dimboti di Yesu
Klisto. **4** Bila kuisi ko mutu wunkuendanga ku mvita
wumbelanga mayindu mu bima bi luzingu lualu mu
diambu kamonisa khini mutu wowo wunsonika. **5**
Bobuawu, mutu wunsalanga zitsaka (bipa) kalendi
vuiku budu ki ndungunu ko enati kakadi nuana boso
buididi mina. **6** Nkuni zitsola kafueti tuama sala
theti tuamina katambula mimbutu. **7** Sudika bumboti
mambu mama thubidi bila niandi veka Pfumu wela
kuvana diela mu mambu moso. **8** Tebukilanga Yesu
Klisto moyo, wutotukila mu nkuna Davidi, wufuluka
mu bafua boso buididi Nsamu wumboti wundieti
longa. **9** Bila mu diambu di Nsamu wumboti beni wawu
ndilembo monina ziphasi ayi ndididi wukangama
banga mvangi mambimbi. Muaki mambu ma Nzambi
masi makangama ko. **10** Diawu ndilembo kangila
ntima mu diambu di batu bobo basobolo muingi
bawu mamvawu batambula phulusu yidi mu Yesu
Klisto va kimosi ayi nkembo wu kawumani. **(aiōnios g166)** **11** Mambu mama madi ma kuikama: Enati
tufuidi va kimosi ayi niandi, buna tuela zinga va
kimosi ayi niandi. **12** Enati tumvibidila buna tuela
yadila va kimosi ayi niandi; vayi beto kuntunuka,
niandi mamvandi wela kututunuka. **13** Enati tuisi
ko bakuikama, vayi niandi widi wukuikama, bila
niandi veka kalendi kukitunuka ko. **14** Tebula batu
moyo mu mambu momo; wuba lubula va meso ma
Nzambi ti babika ziphaka mu mambu ma phamba
makambulu mfunu. Vayi mannatanga ku mbivusu
batu bobo banwanga mawu. **15** Nuana mu monika va
meso ma Nzambi banga mutu wufuana, banga kisadi
kikambu mona tsoni; kinlonga mu busonga mambu
ma kiedika. **16** Tina ziphaka zi mambu ma phamba
ayi makambu dedakana ayi minu bila batu bobo

bantubanga mawu beti luta kuendanga mu zithangu zioso ku kambu kinzikanga mambu ma Nzambi **17** ayi mambu mawu madi banga phuta yindianga nsuni wu nitu. Mu bawu muidi Imene ayi Filete. **18** Bawu bamana vengama mu kiedika bu beti tubanga ti mfulukulu yimana vioka thama; balembo zimbisa minu ki batu bankaka. **19** Muaki fundasio yi ngolo yi Nzambi yidi kaka yitelama ayi yibeki ayi dimbu kiaki: “Pfumu zebi batu bandi, ayi woso mutu weti tangunanga dizina di Pfumu, bika katina mambu mambimbi.” **20** Bika sia ti mimvungu mivangulu mu nolo ayi mu palata, ziawu kaka mimmonikanga mu nzo yinneni vayi muidi ayi miomi mivangulu mu minti ayi mu tuma. Miomi mivangulu mu nolo ayi mu palata midi mi luzitu bosi miomi mivangulu mu minti ayi mu tuma miawu minsadulungu kadika lumbu. **21** Enati mutu wukikebidi wuvedila mu kambu vanga mambu mama, buna niandi wela kituka mvungu wu luzitu, wunlongo, widi mfunu kuidi vuidi wawu; wawu widi wukubama mu diambu di mavanga moso mambote. **22** Tina zinzinunu zi bumuana vayi tomba busonga, minu, luzolo, ndemama va kimosi ayi batu bobo bansambilanga Pfumu mu ntima wuvedila. **23** Tina biuvu bi buvungisi, ayi bikambulu mfunu bila bizabikini ti biawu bieti totula ziphaka. **24** Bila kisadi ki Pfumu kasi fuana findananga ziphaka ko vayi kafueti ba mutu wulembama kuidi batu boso, mutu widi diela mu longa ayi mu zebi vibidila. **25** Kafueti teminanga mu malembi batu bobo bankakidilanga bila nani zebi mananga Nzambi lenda kuba vana diela di baludila mavanga ayi tula ku nzayilu yi mambu ma kiedika; **26** ayi diela diawu divutukisa mu diambu babaka busionukina mu mintambu mi Satana, wuba kanga mu kuba kuika mu diambu bavanga luzolo luandi.

3 Zaba kuaku ti mu bilumbu bitsuka, muela ba zithangu ziphasi. **2** Bila batu bela ba buimi, bela ba bakundi ba zimbongo, bela ba luniemo, bela ba lunangu, bela ba mimvuezi mi mambu ma Nzambi, bela ba mitingu kuidi bambuta ziawu, bela zabanga ko vutula matondo, bela zabanga ko ba banlongo; **3** bela ba batu bakambulu luzolo, bakambulu kiadi, bela vunina badiawu mambu, bela zabanga ko kukiyala, bela ba batu batsita; bela ba bambeni zi mamboti. **4** Bela yekulanga badiawu; bela vika fuemanga, bela kukinangikanga mu luniemo, bela luta zolanga zikhini viokila Nzambi. **5** Bela monikanga banga bazebi kinzikanga Nzambi vayi bela tunukanga mambu momo mammonisanga zingolo zi mambu ma Nzambi. Bika wutatukila batu ba phila yoyi. **6** Bankaka mu bawu bankotanga mu zinzo; ayi bambuilanga baketo bakambulu mayindu masikama, ayi bannatanga zitu ki masumu momo bavola ayi bammonanga tsatu yi mambu mambimbi ma phila mu phila. **7** Baketo beti longukanga mu zithangu zioso vayi balendi baka bu tudila ku nzayilu yi mambu ma kiedika ko. **8** Banga Yanesi ayi Yambelesi bamanga wilukila Moyize, buawu bobo batu beni bamengi wilukila kiedika; bu badi batu babivusu mu diela diawu ayi minu kiawu kizimbalanga bu kieti toto. **9** Balendi kuenda ku ntuala ko bila buvungisi buawu buela monika kuidi batu boso, banga bubela batu ba buadi bobo. **10** Vayi kuidi ngeyo, wulandikini malongi mama, khadulu ama, zikhanu ziama, minu kiama; lembama kuama luzolo luama ayi mvibudulu ama. **11** Ngeyo wumona zinzomono ziama ayi ziphasi ziama, phila zimbuidila ku Antioshe, ku Ikone, ku Lisitele. Ayi phila zinzomono mbi ndikambu mona! Vayi Pfumu wukhula mu zizioso. **12** Muaki zaba ti babo bobo batidi zinga luzingu luvedila va meso ma Nzambi, mu lusadulu lu Yesu Klisto, bela zomo. **13** Vayi batu bambimbi ayi bankua luvunu bela luta vanganga mambu mambimbi; bela vuna bankaka ayi bawu veka bavunuka. **14** Vayi ngeyo, kangama mu mambu momo wulonguka ayi momo mazabikini ti madi makuikama bu zebi mutu wulonga mawu. **15** Tona mu kimuana kiaku, ngeyo zebi Masonuku Manlongo; mawu malenda kuvana diela di kiedika mu diambu wubaka phulusu mu minu mu Klisto Yesu. **16** Masonuku mamo masonimina mu lulendo lu Nzambi, madi mfunu mu longa, mu tubidila, mu ludika ayi longa mu diatila mu busonga, **17** muingi mutu wu Nzambi kaba wuduka ayi kaba wukubama mu vanga mavanga moso mamboti.

4 Minu ndikutumina va meso ma Nzambi ayi ma Yesu Klisto wela sambisa batu banzinga ayi bafua, mu diambu di bu kela monika ayi mu diambu di Kipfumu kiandi ti **2** longa mambu ma Nzambi ayi longa mawu mu bufula mu zithangu zioso, yiba yifuana voti yikambu fuana. Totula luvunu lu batu, temina ayi lubula mu mvibusulu yingolo ayi lubula mu ndongolo. **3** Bila thangu yidi yela ba ti batu bakadi buela zola wa malongi ma kiedika; vayi mu diambu di zitsatu ziawu bela kukivangila minlongi

miwombo-wombo, miomi miela kuba kamba mambu momo makutu mawu matidi wa. **4** Bela kanga matu mawu mu diambu babika buela wa mambu ma kiedika vayi bela zibula mawu mu diambu di wa zinongo. **5** Vayi ngeyo, wukikeba mu mambu moso momo; vibidila mu ziphasi, sala kisalu kiaku ki kinsamuni ayi manisa kisalu bumboti. **6** Bila mu diambu diama ndidi wukubama mu tambuku banga dikaba ayi thangu yi kuendila yizidi. **7** Minu ndinueni nduanunu yimboti, ndinakuni zithinu nate kuna tsuka; ndikebidi minu. **8** Buabu nzebi ti ndilundulu budu ki kipfumu ki busonga, kioki Pfumu, zuzi disonga, kela kuphana mu lumbu kina. Bika sia ti kuidi minu kaka vayi wela kivana kuidi baboso bobo banvingilanga mbonokono andi mu luzolo. **9** Sia nsualu mu vika kuiza ku ndidi. **10** Bila Demasi wundiefudi; bu kavukumunkini mu landakana nza yayi ayi wuyenda kuandi ku Tesalonika. Kelesensi wuyenda ku Ngalatiya ayi Tite niandi wuyenda ku Dalimati. **(aiōn g165)** **11** Luka kaka widi yama vava. Bu wu nkuiza vitula Malako, kiza yaku bila mfunu ndimvuidi mu kisalu kiama. **12** Ndituma Titsike ku Efeso. **13** Bu wunkuiza, buna wundatina yunga ki ndibika mu nzo Kalipusi ku Tolowasi ayi zibuku, buidi ziozi zivangimina mu minkanda mi bibulu. **14** Alekisandele, dimfulanga bisengo, wuphangila mambimbi mawombo. Vayi Pfumu wela kumvutudila boso buididi mavanga mandi. **15** Mamvaku wukikeba mu diambu diandi, bila niandi wukakidila mu kingolo mambu meto. **16** Bu ndisamba mu khumbu yi thete, kadi mutu kasia kutsadisa ko; babo bathina. Vayi bika babika kuba tangila nzimbala yoyi. **17** Pfumu niandi wutelama va ndambu va ndiba ayi wukhindisa mu diambu di mu minu ndongolo yiba yiduka ayi yidukila mu makanda moso nate kuidi Bapakanu. Bukiedika minu ndikulu mu munu wu khosi. **18** Nzebi ti Pfumu wela kukhula mu mavanga mamo mambimbi ayi wela kukheba mu diambu di mu Kipfumu kiandi ku Diyilu. Bika nkembo wubanga yandi mu zithangu zioso. Amen. **(aiōn g165)** **19** Vana mboti kuidi Pilisika ayi Akilasi ayi nzo yoso yi Onesifole. **20** Elasite wusiala ku Kolinto; mu kimbevo ndibika Tolofime ku Mile. **21** Tomba bu kuizila tuamina sivu. Ewubulusi, Pudensi, Linusi, Klodia ayi bakhomba zioso zifidisidi mboti. **22** Bika Pfumu kabanga mu Pheve aku. Nlemvo wubanga yaku.

Titus

1 Polo, kisadi ki Nzambi ayi mvuala wu Yesu Klisto, boso buididiminu ki batu bobo basobolo ba Nzambi ayi boso buididi nzayilu yi mambu ma kiedika madi boso buididi khinzukulu yi mambu ma Nzambi, **2** mu diana di luzingu lukalumani. Luzingu lolo Nzambi yoyi yika yilendivuna ko kavanina tsila tuamina thonono yi zitsungi. **(aiōnios g166)** **3** Vayi thangu bu yifuana, niandi wuzabikisa mambu mandi mundongolo yoyi ndiyekodolo boso buididi lutumunu lu Nzambi Mvulusi eto, **4** mfidisidi nkanda wawu kuidi Tite khatika, muan'ama mu minu kioki tuidi mu kithuadi. Bika nlemvo ayi ndembama bi Nzambi Tata ayi bi Klisto Yesu Mvulusi eto bibanga yaku. **5** Bila ndibikila ku Kelete kiawu kiaki: wukubika mambu moso masiala ayimuingi wubieka mintuadisi mi Dibundu mu kadika divula boso bu nditumina. **6** Kadika ntuadisi kabika ba bila kioki kafueti sembolo; kafueti ba bakala dikuela nketo wumosi kaka; beki bana bakuikama. Batu babika baka diluaku di fundila bana benit i khadulu yimbimbi badi voti batumiminanga batu ko. **7** Didi diambu di mfunu ti ntuadisi wu dibundu kafueti ba mutu kambulu tsembolo banga kisadi ki Nzambi wunkambu tulanga diana mu diela diandi, kafuemanga nsualu ko; kanuanga malavu ko; kanuananga ko, kabika ba mutu weti zola baka zimbongo mu mayuya. **8** Kafueti ba mutu zebi yakulanga bumboti banzenza ayi kafueti ba mutu weti zola mamboti; kafueti ba mutu wu diela, mutu wusonga, mutu wuvedila, zebi kukiyala. **9** Kafueti ba wukangama mu mambu ma kuikama boso buididi malongimuingi kaba wufuana mu lubula boso buididi malongi ma kiedika ayi mu bedisila bobo bamfindisanga ziphaka. **10** Bila bawombo kaba tumamananga ko, banyolukanga mambu ma phamba; bamvunanga batu. Badi bawombo muidi Bayuda. **11** Bufueni mu kuba kangisa miunu bila zinzo ziwombo balembo zimbisabu beti longa mambu ma kambulu fuana mu diambu di babaka zimbongo mu luvunu. **12** Wumosi mu bawu, mbikudi awu veka wutuba ti: Basi Kelete badi bankua luvunu badi bibulu bimbimbi, ayi kisalu kiawu dia kaka ayi badi miolo. **13** Kimbangi kiaki kidi ki kiedika. Diawu wuba temina ngolo muingi baba minu ki kiedika **14** ayi babika singimina mu zinongo zi Bayuda ayi zithumunu zi batu bobo beti vengama mu mambu ma kiedika. **15** “Bibioso bidi bivedila mu diambu di batu bobo badi bavedila” vayi bibioso bisi bivedila ko mu diambu di batu bobo badi basumuka ayi bakambulu minu ayi diela diawu ayi mayindu ma mintima miawu bidi bisumuka. **16** Muaki bambanzilanga ti bazebi Nzambi vayi bantunukanga Nzambimu mavanga mawu bila baba zolanga ko; basi bulemvo ko ayi balendi vangakadi diambu dimosi di mboti ko.

2 Vayi ngeyo, tuba mambu mafueni mu malongi ma kiedika. **2** Longa babakala bayunduka babika ba phulu yi dia ayi yi nua, baba batu ba lukinzu, batu ba nzayilu; baba batu ba badi minu ki kiedika, batu ba luzolo lu kiedika ayi baba batu badi mvibudulu. **3** Bobuawu, baketo bayunduka baba baketo banzingilanga mu khadulu yifueni kuidi baketo banlongo; babika ba kifu kitembikisanga mambu mabatu, babika kukiyekulanga mu nuanga malavu mawombo. Baba baketo banlonganga mambu mamboti **4** muingi balonga baketo bobo bakuedidi bosi mu zola babakala bawu ayi bana bawu, **5** baba diela, baba bavedila, babelanga zinzo ziawu mayindu; baba baketo bamboti, batumukinanga babakala bawu mu diambu di mambu ma Nzambimabika vuezo. **6** Bobuawu, lubula bamatoko muingi mabika ba phulu yi dia ayi yi nua. **7** Mu mambu moso ngeyo veka ba kifuani mu mavanga mamboti. Bika malongi maku maba mavedila ayi ma lukinzu. **8** Mambu maku maba masonga, makambu bila kioki mafueti tubudulu muingi batu bobo bankakidila bafua tsoni bu bakambulu diambu di mbimbi dituba mu diambu dieto. **9** Lubula bavika baba bulemvo kuidi bapfumu ziawu, mimonisanga bapfumu ziawu khini mu mambu moso. Bosi mibika findisanga bapfumu ziawu ziphaka. **10** Mibika yibanga, vayi mimonisa kikhuikizi ki kiedika muingi malongi ma Nzambi, Mvulusi eto makinzuku mu mambu moso. **11** Bila nlemvo wu Nzambi wunnatanga phulusu wumonika kuidi batu boso. **12** Wukutulonganga muingi tubika lenzanga Nzambi, tubika zinzinununzi ntoto. Vayi tuzingila mu tsungi yayi, mu kambu phulu yi dia ayi yi nua. Tuzingila mu busonga, mu khinzukulu yi Nzambi **(aiōn g165)** **13** bu tulembo vingila diana di khini ayi mbonokono yi nkembo yi Nzambi eto yinneni ayi Mvulusi eto Yesu Klisto. **14** Wukiyekula niandi veka mu diambu dieto muingi katukula mu mambu moso mambimbi ayi muingi kavedisa, mu diambu diandi veka, batu bobo kavuidi niandi veka ayi bobo bantulanga bufula mu vanganga mavanga mamboti.

15 Longa mambu momo, lubula ayi temina mu lulendo loso lu tumina. Mutu kabika ku lenza.

3 Bika wutebula batu boso moyo ti bafueti ba bulemvo kuidi minyadi ayi bapfumu. Bosi bafueti ba tumamana ayi bafueti ba bakubama mu vanganga mavanga mamboti. 2 Babika finganga kadi mutu wumosi, baba batu ba ndembama ayi batu ba luzitu ayi baba batu bammonisanga nlembami kuidi batu boso. 3 Bila beto mamveto tutuama ba bivungisi ayi tusia ba bulemvo ko, tuba bazimbala, tuba bavika ba zinzinunu zi phila mu phila ayi zikhini zi phila mu phila; tuba zingilanga mu luvunu ayi mu kikhenene, batulendaayi mamveto tulendasana beto na beto. 4 Vayi mamboti ma Nzambi, Mvulusi eto, ayi luzolo luandi mu diambu di batu bu bimonika, 5 buna niandi wutuvukisa. Bika sia ti mu diambu di mavanga ma busonga momo tuvanga vayi mu diambu di kiadi kiandi; bu katusukudila mu nlangu, mu mbutukulu yimona, mu kutukitula bamona mu lusadusu lu Pheve Yinlongo. 6 Niandi wutudukudila Pheve Yinlongo beni mu buwoka mu lusadusu lu Yesu Klisto Mvulusi'eto, 7 mu diambu di bu tukitulu basonga mu nlemvo andi muingi tukitukabatu bela vinginina kiuka boso buididi diana di luzingu lu kalumani. (aiōnios g166) 8 Mambu momo madi makuikama ayi thidi ti wumalongila mu bufula muingi bobo bawilukila Nzambi bakiyekula mu ba batheti mu vanganga mamboti. Mambu mama madi mamboti ayi ma mfunu kuidi batu. 9 Vayi tinanga biuvu bi buvungisi, mambu ma kikhulu, minzonza ayi ziphakamu diambu di Mina bila masi mfunu ko ayi mambu moso momo madi ma phamba. 10 Vayi kuidi mutu wulembo totula khabunu, ngeyo kunlubula mu khumbuyitheti ayi yimmuadi. Buna kadi buela ba yandi kithuadi. 11 Bila zaba ti mutu wuphila yoyi wuzimbala ayi wumvolanga masumu; ayi wukukibedisanga niandi veka. 12 Mu thangu ndiela kufidisila Alitemasi voti Tishike buna vika mu kuiza kuidi minu ku Nikopolisi bila ndibeki lukanu lu viokisila kuaku tsungi yi kiozi kingolo. 13 Tomba busila mu sadisa bumboti zuzi Zenasi mu nzietolo andi ayi Apolo muingi babika kambu kadi kima. 14 Bufueni batu beto veka balonguka mu ba batheti mu vangangamavanga mamboti mu diambu di mambu ma mfunu muingi bedi kambu mimbutu. 15 Baboso badi yama kuaku bafidisidi mboti. Vana mboti kuidi batu bobo beti kutuzola mu minu. Bika nlemvo wubanga yeno beno boso.

Philemon

1 Polo, muisi nloko mu diambu di Yesu Klisto, ayi
Timote khomb'etobafidisidi nkanda wawu kuidi
Filemo, nkundi eto wu luzolo ayi kisadi yeto **2** ayi
kuidi khomb'eto yi nketo Afi ayi kuidi Alasipe, kinuani
yeto ayi kuidi dibundu dinkutakananga ku nzo aku. **3**
Bika nlemvo ayi ndembama bi Nzambi Dise dieto ayi
bi Pfumu eto bibangayeno. **4** Ndimvutulanga matondo
kuidi Nzambi mu zithangu zioso bu ndikutebukilanga
moyo mu zitsambulu ziama, **5** bu ndilembo wanga
zitsangu zi luzolo ayi zi minu zidi yaku mu diambu
di Pfumu Yesu ayi mu diambu di banlongo boso.
6 Ndinsambila Nzambi muingi wuba bufula mu ba
mu kithuadi ayi bankaka mu minu kiaku muingi
wuba diela difuana di sudikila dioso-diosodiambu di
mboti didi yeto mu Klisto. **7** Luzolo luaku lumbonisa
khini yingolo ayi lukhindisa bila ngeyo, khomba, bika
wuzaba bumbote ti wukulula mintima mi banlongo. **8**
Diawu, budidi ti mbeki kiphuanza kingolo mu Klisto
mu kutumina mu mambu mafueni, **9** mu diambu di
luzolo, vayi mu diambu di boso bu ndidi minu Polo,
kinunu ayi buela ndidi buabu mu nloko mu diambu di
Yesu Klisto; **10** ndikulomba mu diambu di Onesime,
muan'ama wundibuta buna ndidi wukangama. **11**
Va theti niandi kasia ba mfunu kuidi ngeyo ko vayi
buabu mfunu wuwombo keka kuidi ngeyo ayi kuidi
minu. **12** Ndimvutudi diaka kuidi ngeyo; niandi bukadi
kintima kiama. **13** Muaki ndiedi katia ti kavuanda
kuandi yama muingi katsadisa va buangu kiaku bu
ndidi wukangama mu diambu di Nsamu Wumboti. **14**
Vayi mbengi kuama buvanga mu kambu teka zaba
mayindu maku mu diambu wubika vangila mamboti
maku mu kuiku vayi mavangimina mu luzolo. **15**
Nani zebi, mananga Onesime wutuama vambana yaku
mu ndambu thangu kaka muingi wuntambula buabu
mu zithangu zioso; **(aiōnios g166)** **16** vayi bika banga
mvika vayi banga mutu wowo viatukidi mvika, banga
khomba yi luzolo. Niandi thalu yiwombo kadi kuidi
minu vayi kuidingeyo wela luta thalu bu keka mutu
ayi khomba mu Pfumu. **17** Diawu, mu diambu di
kithuadi ayi minu, buna wunyakula banga timinu
veka yakudi. **18** Enati diambu di mbimbi kavangila voti
pholo aku kadi, buna tangila biawu va dizina diama. **19**
Tala minu veka Polo tsonikini mambu mama mu koko
kuama. Minu ndiela futa yawu ayi mbengi kuama
kutebula moyo ti ngeyo mamvaku pholowidi kuidi
minu. Pholo beni yidi luzingu luaku veka. **20** Nyinga
khomba, mu diambu di Pfumu bika wutsadisa; buisa
ntim'amamu Klisto. **21** Bu tsididi tumama kuaku diana,
diawu ndisonikini bila nzebi ti wela vanga viokila
momo ndombidi. **22** Diambu dinkaka, wukhubikila
nlekolo, bila diana ndisia ti mu diambu di zitsambulu
zieno bela ku phutula kuidi beno. **23** Mboti aku yibedi
kuidi Epafalasi, nkundi ama mu nloko mu diambu di
Klisto Yesu. **24** Zimboti ziaku zibedi kuidi bisadi yama
Malako, Alisitalike, Demasi ayi Luka. **25** Bika nlemvo
wu Pfumu'eto Yesu Klisto wubanga yaku.

Hebrews

1 Mu zikhumbu ziwombo ayi mu zinzila ziwombo,
Nzambi wuyolukila mutsi khulu, bakulu beto mu
nzila yi mimbikudi. **2** Vayi mu bilumbu biabi bi
tsuka Nzambi wutuyolukila mu Muan'andi, mutu
wowo kabieka mvingidi wu bima bioso ayi mu niandi
kavangila bima bioso. **(aiōn g165)** **3** Muana beni wulembo
monikisa lezama ku nkembo wu Nzambi ayi niandi
mfikula yimonisa bumboti bumutu buandi. Niandi
weta kindisa bima bioso mu mambu mandi ma lulendo.
Bu kamanisa kubika tsukudulu yi masumu; buna
wuvuanda ku Diyilu va koko ku lubakala lu Nzambi,
nkua ngolo yoso. **4** Buna niandi wulutila zimbasi
mu luvalu bila dizina di katambula dilutidi dizina
di zimbasi. **5** Muaki kuidi mbasi mbi yoyi Nzambi
kakamba: ngeyo widi Muan'ama, minu ndibutidi
mu lumbu kiaki Voti diaka: Minu ndiela ba dise
diandi ayi niandi wela ba muan'ama e? **6** Bosi bu
kakotisa mutu wutheti wu butuka va nza, wubuela
tuba ti: Bika zimbasi zioso zi Nzambi zifukama va
ntual'andi. **7** Mu diambu di zimbasi, niandi wutuba
ti: Niandi wunkitulanga zimbasi ziandi phemo ayi
bisadi biandi minlaki mi mbazu. **8** Vayi mu diambu
di Muana, niandi wutuba ti: A Nzambi, kundu kiaku
ki kipfumu kinzinganga mu zithangu zioso. Nkaw'
aku wu busonga widi nkawa wu kipfumu. **(aiōn g165)** **9**
Wunzolanga masonga vayi wunlendanga mambimbi.
Diawu Nzambi, Nzambi aku, kasobudila ayi kamonisa
khini yi nzitusu viokila yoyi kamonisa bakundi baku. **10**
Wubuela diaka: A Pfumu, va thonono ngeyo wuvanga
zifundasio zi ntoto ayi diyilu divangulu mu mioko
miaku. **11** Biela bungana vayi ngeyo wela zinga mu
mimvu mi kamimani; Biela nuna banga minledi. **12**
Wela bizinga banga bu nzingulungu nledi ayi biela
sienza vayi ngeyo wusienzanga ko ayi mimvu miaku
milendi suka ko! **13** Ayi kuidi mbasi mbi katuba ti:
Vuanda va lubakala luama nate ndiela mana kitula
bambeni ziaku diatulu ki malu maku. **14** A ziawu zisi
ko ziphevi zinsadilanga Nzambi, zifidusu mu diambu
di sadila batu bobo bela vinginina kiuka ki phulusu e?

2 Diawu, tufueti luta keba mu mambu momo
tuwa, tala tuedi zimbala. **2** Bila enati mambu
momo zimbasi zisamuna maba makinda ayi enati
mbundudulu yi Mina ayi kambu ku tumamana koso
kutambula thumbudulu yifuana; **3** buna buevi tulenda
vukila enati tulembo lenzi phulusu yoyi yinneni? Lolo
niandi veka Pfumu katuama samuna bosi yikindusu
kuidi batu bobo banwa. **4** Nzambi wukindisa kimbangi
kiawu mu bidimbu, mu mavanga matsiminanga ayi
mu bikumu bi phila mu phila ayi mu makaba ma
Pheve Yinlongo makabulu boso buididi luzolo luandi.
5 Muaki bika sia ti kuidi zimbasi Nzambi kayekudila
nza yinkuiza, wowo tulembo yolukila. **6** Muaki vadi
vama vamosi mutu wumosi, wutelama kimbangi kiaki:
Mutu, widi nani muingi wuntebukilanga moyo e? voti
Muana mutu widi nani muingi wumbelanga mayindu
e? **7** ngeyo wumvanga mutu wukambu luvalu, mu
ndambu thangu zimbasi bu zimviokila mu luvalu,
vayi wumvuika nkembo ayi nzitusu. **8** Ngeyo wutula
bima bioso ku tsi bitambi biandi. Mu thangu kamana
tula bima bioso ku tsi luyalu luandi, Nzambi kasia
zimbakana ko kadi kima kimosi kibika ba ku tsi luyalu
luandi. Muaki nate buabu tumueni ko ti bima bioso
bidi ku tsi luyalu luandi. **9** Vayi Yesu, mutu wowo
wutuama ba wukambu luvalu mu ndambu thangu
zimbasi bu zimviokila mu luvalu, tulembo moni buabu
wuvuiku nkembo ayi nzitusu mu diambu di ziphasi zi
lufua ziozi kamona mu diambu di nlemvo wu Nzambi
bu kafuila batu boso. **10** Muaki dimonika ti didi difuana
kuidi Nzambi, wuvanga bima bioso ayi wunzingisa
bima bioso, mu kitula Yesu mutu wufuana mu nzila
yi ziphasi mu diambu di nata bana bawombo ku
nkembo andi. Bila Yesu niandi mutu wukubanatanga
ku phulusu. **11** Bila ayi mutu wowo wumvedisa ayi
batu bobo bavedoso, babo mu dise dimosi batotukila.
Diawu kamonanga tsoni ko mu kuba tedila bakhomba
bandi **12** mu thangu kakamba: Ndiela yolukila dizina
diaku kuidi bakhomba ziama, ndiela kuyimbidila va
ntuala dibundu dioso. **13** Wubuela diaka: Minu ndiela
tula diana diama mu niandi. Wubuela diaka: Minu
wawu va kimosi ayi bana bobo baphana Nzambi. **14**
Sumbu didi ti bana bafubakana mu menga ayi nsuni
buna niandi mamvandi wutumbu fubakana. Wuvanga
buawu mu diambu di kosikisa, mu nzila yi lufua,
satana, mutu wowo beki lulendo lu lufua, **15** ayi mu
diambu di kula batu boso bobo baba bavika ba boma
bu lufua mu luzingu luawu loso. **16** Bila bukiedika
kasia kuiza mu diambu di sadisa zimbasi ko vayi
wuyiza mu diambu di sadisa nkuna wu Abalahami. **17**
Mu bila kioki, nganu wutumbu dedakana, mu mambu
moso, banga bakhomba muingi kakituka pfumu yi
zinganga Nzambi yilenda vanga dioso di kazodidi,

pfumu yi zinganga Nzambi yimmonanga kiadi ayi yikuikama mu kisalu ki Nzambi mu diambu masumu ma batu malemvokolo. 18 Bila sumbu niandi veka katoto mu ziphasi zikamona buna wulenda kuandi sadisa babo balembo toto.

3 Diawu diodi bakhomba zinlongo, beno lutelo kuidi Nzambi mu baka kuku mu bima bi Diyilu, bika lutadidila Yesu mvuala ayi nganga Nzambi yi minu kioki tulembo samuni. 2 Niandi wuba wukuikama kuidi mutu wowo wumbieka banga bu bela Moyize mu nzo yimvimba yi Nzambi. 3 Bila Yesu wumono ti widi wufuana mu tambula nkembo viokila wowo wutambula Moyize. Banga kuandi ntungi wu nzo wuntambulanga nzitusu viokila nzo yika tungidi. 4 Bila kadika nzo yitungu kuidi mutu; vayi Nzambi niandi wutunga bima bioso. 5 Mu diambu di Moyize, niandi wuba wukuikama mu nzo yi mvimba yi Nzambi banga kisadi mu diambu di telamanga kimbangi mu mambu momo mafueti samunu. 6 Vayi Klisto, niandi widi wukuikama banga Muana mu nzo yi Nzambi. Beto tuidi nzo'andi enati tunsimbidila nate tsukulu bufula ayi diana di ngolo diodi tueti ku kiniemisina. 7 Diawu, banga bueti tuba Pheve Yinlongo ti: Enati lumbu kiaki luwilu mbembo andi 8 Lubika kitula mintima mieno banga matadi banga bu lutinguna mu lumbu ki phukumunu mu dikanga. 9 Mu lumbu kina bakulu beno batsoka ayi bathota ayi bamona mavanga mama mu tezo ki makumaya ma mimvu. 10 Diawu ndifuemina buwombo tsungi yina ayi ndituba: “Mintima miawu midi kaka mizimbala ayi basia zaba zinzila ziama ko.” 11 Diawu ku tsi nganzi ama ndilefa ndefi yayi: Balendi kota ko mu luvundulu luama. 12 Diawu bakhomba, lukeba mu diambu mutu mu beno kabika ba ntima wumbimbi ayi wunkambu wilukilanga; tala kedi tamba Nzambi yi moyo manima. 13 Vayi lulubasananga kadika lumbu beno na beno, bu tuidi ayi “lumbu kiaki” muingi mutu mu beno kabika vunuka mu masumu ayi kabika ba matingu. 14 Bila enati tunsimbidila nate kuna tsukulu diana diodi diba yeto vana thonono, buna tuidi mu kithuadi ayi Klisto. 15 Banga bu tubulu: Enati lumbu kiaki luwilu mbembo andi, lubika kitula mintima mieno banga matadi banga bu lutinguna. 16 Buna banani bobo batinguna bu bawa mbembo'andi e? Buna keti babo bobo Moyize katotula mu Ezipite e? 17 Buna banani bobo Nzambi kafuemina mu makumaya ma mimvu e? Buna keti batu bobo bavola masumu ayi bafua mu dikanga e? 18 Buna kuidi banani Nzambi kalefila ndefi ti balendi kota ko mu luvundulu luandi e? Buna keti bobo bamanga kuntumukina e? 19 Buna tumueni ti basia nunga ko mu kota mu diambu di kambu kuawu ku minu.

4 Sumbu tsila yi kotila mu luvundulu lu Nzambi bu yikidi, bunatukeba tala wumosi mu beno kedi kambu bu kotila. 2 Bila beto mamveto, batulonga Nsamu Wumboti, banga batu bana. Vayi mambu bawa masia ku basadisa ko bila masia bundana ko ayi minu ki bawu batambula mawu. 3 Bila kuidi beto tuwilukila, tueka kota mu luvundulu banga Nzambi bu katubila ti: Diawu ku tsi nganzi ama ndilefa ndefi ti: “Balendi kota ko mu luvundulu luama.” Ka diambu ko mavanga makivangimina tona vana va vangimina nza. 4 Bila vama va nkaka vayolokolo mu diambu di lumbu kitsambudi ti: Nzambi wuvunda mu lumbu kitsambudi bu kamanisa kisalu kiandi kioso. 5 Ayi mu yo yawu nzila, wutuba ti: balendi kota ko mu luvundulu luama. 6 Sumbu didi ti batu bankaka bafueti kota mu luvundulu lolo, vayi batu bobo batuama longo Nsamu wumboti basia kota ko mu diambu di kambu kuawu ku tumama; 7 diawu Nzambi kabuela kubikila Lumbu kinkaka, kintedolo “Lumbu kiaki” bu katuba, bilumbu biwombo bu bivioka, mu Davidi boso butuama yolokolo: Enati lumbu kiaki luwilu mbembo andi lubika kitula mintima mieno banga matadi. 8 Bila enati Zosue wuba vana luvundulu nganu Nzambi kalendi buela tubila lumbu kinkaka ko. 9 Vayi luvundulu lusiedi kuidi batu ba Nzambi luidi banga lu lumbu ki saba. 10 Bila mutu wowo wukota mu luvundulu lu Nzambi, niandi mamvandi wuvunda bu kamanisini kisalu kiandi banga bu vundila Nzambi bu kamanisa kisalu kiandi. 11 Tunuana mu kota mu luvundulu beni mu diambu mutu kabika bua mu sokudila kambu ku tumama ku phila yoyi. 12 Bila mambu ma Nzambi madi moyo ayi malembo sadi ngolo; maviokidi sabala mu meno, mankotanga ngolo nate mu vambisa moyo ayi pheve, nate mu vambisa madikulu ayi tonzo tu mimvesi ayi meti fiongunina mayindu ayi makani ma mintima. 13 Kuisi ko kadi vangu kimosi kidi kisuama va meso ma Nzambi. Bima bioso bidi va yambi ayi bisi ko bisuama va meso ma mutu wowo wela kutusambisa. 14 Diawu bu tubeki pfumu yi zinganga yisabuka Diyilu, Yesu

Muana Nzambi, buna bika tusimbidila kimbangi kieto ki minu. 15 Bila tuisi pfumu yi zinganga Nzambi ko yoyi yinkambu fubakananga mu ziphasi zieto. Vayi tubeki wumosi wutoto banga beto mu mambu moso, vayi kasia vola kadi disumu dimosi ko. 16 Diawu tufikamanu mu diana dioso ku kundu ki nlemvo wu Nzambi muingi katumona kiadi ayi tutambula nlemvo wunsadisanga mu thangu yifuana.

5 Bila kadika pfumu yi ziganga Nzambi wunsobolongo va khatitsika batu, wumbiekongo mu diambu di batu mu kuba sadisa mu mambu ma Nzambi, muingi katambikanga makaba ma batu ayi makaba mayoko mu diambu di masumu. 2 Niandi wulenda sudika bumboti batu bobo bakambulu diela ayi batu bobo banzimbala bila niandi veka widi wulebakana. 3 Bila mamvandi, mu diambu di lebakana kuandi, diawu kafueti tambikilanga makaba mu diambu di masumu mandi veka ayi mu diambu di masumu ma batu. 4 Mutu kalendi kukivana nzitusu wowo ko enati Nzambi kasia kuntela mbila ko banga bu bela Aloni. 5 Bobuawu Klisto mamvandi kasia kiniemisa ko mu bieko pfumu yi zinganga Nzambi. Vayi mutu wuna wunniemisa, niandi wutuba ti: Ngeyo widi Muan'ama, lumbu kiaki ndibutidi. 6 Bosi mu nzila yinkaka: ngeyo widi nganga Nzambi mu zithangu zioso banga buididi kinganga ki Meleshisedeki. (aiōn g165) 7 Mu bilumbu bi luzingu luandi lu kintoto, niandi wutambika zitsambulu ayi zindombolo mu yamikina ayi mu matsuela mu meso kuidi mutu wowo wulenda kumvukisa mu lufua. Mu diambu di kinzikanga Nzambi, niandi wubaka mvutu. 8 Ka diambu ko wuba Muana, vayi wulonguka tumama mu ziphasi ziozi kamona. 9 Bu kamana kitulu mutu wufuana, wuyika tho yi phulusu yi kayimani kuidi bobo beti kuntumukina. (aiōnios g166) 10 Niandi wubieko kuidi Nzambi pfumu yi zinganga Nzambi banga buididi Meleshisedeki. 11 Mambu mawombo madi yeto matuba mu diambu di nsamu wawu vayi phasi madi mu sudikisa bila luyikidi miolo mu sudika. 12 Nganu thama luyika minlongi mu mambu ma Nzambi; vayi nate buabu lukidi moni mfunu balulonga malongi ma thonono mu mambu ma Nzambi. Luyikidi banga batu bobo beti mona tsatu miliki vayi bika tsatu bidia bingolo. 13 Bila woso kuandi mutu wunsadilanga miliki kasi zaba ko Mambu ma busonga, bila wukidi muana lezi. 14 Vayi bidia bingolo bidi mu diambu di bakulutu; bila bawu bayuku sadilanga diela diawu mu tulanga luviakunu mu mamboti ayi mu mambimbi.

6 Diawu tubikeno viokisa thangu mu malongi ma thonono ma Klisto, vayi bika tubaluka kuidi malongi ma bakulutu mu kambu buela tula zifundasio. Bu dinsundula ti: balula khadulu yintotukilanga mu mavanga mannatanga ku lufua ayi mu minu mu Nzambi, 2 mu malongi ma mbotokolo ayi ma thetokolo yi mioko, mu mfulukulu yi bafua ayi mu tsambusulu yi mvu ka mvu. (aiōnios g166) 3 Buna buawu bobo tuela vanga enati Nzambi veni minsua. 4 Bila bulendi baka bubela ko ti batu bobo batuama kienzolo, bobo babimba lueki lu dikaba di Diyilu, bobo baba kithuadi mu Pheve Yinlongo, 5 bobo babimba lueki lu Mambu ma Nzambi ayi lulendo lu tsungi yidi ku ntuala, (aiōn g165) 6 vayi bawu bua, buna balendi buela vutuka balula mavanga ko bila balembo bandi muana Nzambi va dikulusi mu diambu diawu vekaayi balembo mfuisi tsoni va meso ma batu. 7 Bila ntoto wowo wunokononga zimvula ziwombo ayi weti buta bikunusu binsadulungu kuidi batu bobo bakununu wawu, buna Nzambi wunsakumunanga ntoto beni. 8 Vayi enati ntoto beni weti buta zitsolokoto ayi zitsendi buna wusiedi kadi luvalu ko. Buna weka nduka singu bosi tsukulu'andi yoko ku mbazu. 9 A bakundi ba luzolo, ka diambu ko tuntuba bobo vayi diana tusidi ti lubeki mambu malutidi mu mboti, mannatanga ku phulusu. 10 Bila Nzambi widi wusonga; kalendi zimbakana ko kisalu kioki lusala ayi luzolo lueno lolo lumonisa mu diambu di dizina diandi bu lusadila banlongo ayi lukidi ku basadila. 11 Tutidi ti kadika mutu mu beno kamonisa bufula bu phila yoyi mu diambu di keba diana di duka nate kuna tsukulu; 12 mu diambu lubika kituka miolo vayi lusokudila batu bobo beti vingila kiuka kioki bavanina tsila, mu minu ayi mu mvibudulu. 13 Nzambi bu kavana tsila kuidi Abalahami, Nzambi wulevila ndefi mu dizina diandi veka, bu kasia baka ko mutu wunkaka wunlutila wowo kafueti levila ndefi; 14 ayi wukamba ti: bukiedika, ndiela kusakumuna buwombo ayi ndiela todisa nkun' aku. 15 Mu mvibudulu yingolo Abalahami kavingidila ayi katambudila mambu momo mamvanina Nzambi tsila. 16 Bila batu beta levila ndefi mu dizina di mutu wunkaka wubalutidi. Bila, mu diambu diawu, ndefi yidi dimbu mu manisa ziphakazioso. 17 Diawu Nzambi bu kazola monisa kuidi batu bobo bela vinginina

kiuka kiandi kioki kavanina tsila ti lukanu luandi lulendi baluka ko, buna wuleva ndefi. **18** Mu diambu di mambu muadi malendi viakana ko, mawu mammonisa ti Nzambi kalendi vuna ko. Mu mawu tubaka bu kindusulu mu simbidila diana diodi tukubukulu, beto tumana baka suamunu. **19** Diana diodi didi kuidi beto banga sengo kinsingiminanga muela, diana beni didi dikinda ayi dingolo. Diana beni dinkotanga, sabuka lido nate ku khati buangu kioki kilutidi nlongo, **20** kuna ku kota Yesu banga ntuami ntuala, mu diambu dieto. Wuyikidi pfumu yi zinganga Nzambi mu zithangu zioso banga buididi Meleshisedeki. **(aiōn g165)**

7 Bila Meleshisedeki beni, ntinu wu Salemi, Nganga Nzambi yi Nzambi yizangama, wuyenda dengana Abalahami bu kaba ku mvita yika kanuana ayi kabedisila mintinu miwombo. Buna Meleshisedeki beni wunsakumuna. **2** Ayi Abalahami wuvana kuku ki kumi mu bima bioso biobikabaka kuidi Meleshisedeki. Tsundu Maleshisedeki: Ntinu wu busonga, bosi widi ntinu wu Salemi; bu dinsundula ntinu wu ndembama. **3** Meleshisedeki kasia ba kadi dise ayi kadi ngudi ko ayi kikhulu kiandi kisi zabakana ko. Thonono yi bilumbu biandi ayi tsukusunu yi luzingu luandi bisi zabakana ko vayi luzingu luandi ludedakani ayi lu Muana Nzambi; widi Nganga Nzambi mu zithangu zioso. **4** Tala boso bu kabela mutu wunneni, mutu wowo Abalahami kavana kuku ki kumi ki bima bi kabaka bu tuzebi ti Abalahami niandi dise di makanda. **5** Ayi mu batu bobo badi mu bana ba Levi bansalanga kinganga babeki minsua mi tambulanga kuku ki kumi boso buididi Mina, kuidi batu bu dinsundula bakhomba, ka diambu ko batotukila mu luketo lu Abalahami. **6** Vayi Meleshisedeki, kasi mu dikanda di bana ba Levi ko vayi wutambula kuku ki kumi kuidi Abalahami ayi wusakumuna mutu wowo wutambula zitsila zi Nzambi. **7** Mu kambu findana ziphaka beto boso tuzebi ti mutu wowo sakumuni niandi lutidi ayi mutu wowo basakumuni. **8** Banganga Nzambi bantambulanga kuku ki kumi badi batu bamfuanga vayi Meleshisedeki wutambula kuku ki kumi kiaki, wulembo telomono kimbangi ti widi moyo. **9** Tulenda tuba ti Levi wuntambulanga kuku ki kumi mamvandi wuvana kuku ki kumi mu nzila yi Abalahami. **10** Bila buna kabutukidi ko, vayi buna wukidi mu luketo lu nkulu andi mu thangu Meleshisedeki kadengana Abalahami. **11** Enati diluaku didi mu ba wufuana mu nzila yi kinganga ki ba Levi, bila mu kiawu batu bavanunu Mina, buna mfunu mbi widi mu buela bieka diaka nganga Nzambi yinkaka mu ntanda wu Meleshisedeki vayi kasia bieko ko boso buididi Aloni e? **12** Bila bawu viakisa kinganga buna Mina miviakini. **13** Bila mutu wowo wutubulu mambu beni widi muisi dikanda dinkaka, mu kambulu mutu wusala va diziku di **14** bila dizabikini ti Pfumu eto wutotukila mu dikanda di Yuda, dikanda dikambu tubila Moyize mu diambu di kinganga. **15** Tala diambu dilutidi zabakana bu tumueni ti: Nganga Nzambi yinkaka yitotukidi yidi mu ntanda wu Meleshisedeki; **16** kasia bieko Nganga Nzambi ko mu lusadusu lu Mina boso buididi lutumunu lu batu vayi boso buididi lulendo lu luzingu lu kalulendi bungana ko. **17** Bila niandi wutelomono kimbangi kiaki: ngeye widi Nganga Nzambi mu zithangu zioso mu ntanda wu Meleshisedeki! **(aiōn g165)** **18** Buna Mina mituama mibotolo mu diambu di misiala lulendo ko ayi misiala ko mfunu. **19** Bila Mina misia fuanisa kadi diambu dimosi ko. Vayi diana dimboti dikotoso; mu diawu tulenda fikiminina Nzambi. **20** Mamo momo mavangimina mu ndefi yi leva Nzambi. Bila bana bayika zinganga zinzambi mu kambu leva ndefi. **21** Vayi Yesu wuyika nganga Nzambi boso bu bela ndefi yi leva Nzambi bu kankamba ti: Pfumu wuleva ndefi ayi kalendi viakisa mayindu mandi ko; ngeyo widi Nganga Nzambi mu zithangu zioso. **(aiōn g165)** **22** Buna Yesu wuyika mvangi wu zitsila mu nguizani yoyi yilutidi kitoko. **23** Banganga Nzambi baba ziwombo mu kisalu ki kinganga mu diambu lufua luba kuba bikilanga ko thangu mu sala kisalu kiawu mu zithangu zioso bila baba fuanga wumosi-wumosi. **24** Vayi Yesu widi moyo mu zithangu zioso ayi diawu kadidi ayi kinganga kioki kilendi yekodolo mutu ko. **(aiōn g165)** **25** Diawu kalenda vukisila batu boso bobo bamfikama Nzambi mu niandi sumbu kadi moyo mu zithangu zioso mu diambu di kuba lombila. **26** Bukiedika ti pfumu yi zinganga Nzambi yi phila yoyi yifueni kuidi beto; niandi widi wunlongo, kasi zaba kadi diambu dimosi ko, kadi disumu kasi ko ayi widi wumvambana ayi bankua masumu; niandi wutombolo ku yilu viokila diyilu. **27** Bapfumu zi zinganga Nzambi bankaka zifueti tambikanga kadika lumbu makaba mu diambu di masumu mawu veka bosi mu diambu di masumu ma batu boso. Vayi kuidi niandi kasi mfunu mu vanganga buawu ko bila niandi wutumbu manisa mamo mu khumbu yimosi bu kakivana niandi veka.

28 Mina mibieka batu balebakana mu ba bapfumu banganga Nzambi. Vayi mambu ma ndefi matotuka ku manima ma Mina, mabieka muana widi wufuana mu zithangu zioso. (aiōn g165)

8 Diambu di mfunu mu mambu tuyolukidi diawu diadi: beto tubeki Pfumu yi zinganga Nzambi yinneni banga yayi, yidi ku Diyilu, va koko ku lubakala lu Kundu ki nkembo ki niandi veka Pfumu Nzambi. 2 Pfumu yi zinganga Nzambi beni widi banga kisadi mu buangu kilutidi nlongo ayi nlongo, nzo ngoto yitungu kuidi niandi Pfumu vayi bika kuidi batu. 3 Yoso-yoso Pfumu yy zinganga Nzambi yeti bieko mu diambu ditambikanga makaba ayi makaba mayoko. Diawu bufueni ti Pfumu yi zinganga Nzambi yayi, mamvandi kafueti ba ayi kima kioki kafueti tambikanga. 4 Enati wuba va ntoto, nganu kasia ba Nganga Nzambi ko, bila vadi ayi banganga Nzambi ziozi zintambikanga makaba boso buididi Mina. 5 Ziawu zieti sadila mfikula ayi kitsuisula ki bima bi diyilu banga Nzambi bu kalubudila Moyize bu kabaka lukanu lu tunga nzo ngoto ti: keba, ngeyo wela vangila bibioso boso buididi kifuani kioki bammonisa ku mbata mongo. 6 Vayi buabu Yesu wuyekodolo kisalu kilutidi mu kitoko bila niandi widi phovi yi nguizani yilutidi kitoko yitungu va zitsila zi kitoko. 7 Bukiedika, enati Nguizani yitheti yiba yikambu tsembolo nganu kadi mfunu mu viakisa yawu mu nguizani yimmuadi. 8 Vayi bu kasemba, buna wutuba: Pfumu wutuba: ti bilumbu bilembo yizi biobi ndiela wizana nguizani yimona va kimosi ayi dikanda di Iseli ayi dikanda di Yuda. 9 Bika sia ti boso buididi Nguizani yoyi ndiwizana ayi bakulu bawu mu lumbu kioki ndiba simba mu koko; mu kuba totula mu tsi yi Ezipite bila basia ba bakuikama ko mu Nguizani yama. Buna ndiba yekula. Pfumu tubidi buawu. 10 Pfumu tubidi ti: mu bilumbu bina, yawu yayi Nguizani ndiela wizana ayi dikanda di Iseli: ndiela tula Mina miama mu mayindu mama ayi ndiela misonika mu mintima miawu. Minu veka ndiela ba Nzambi awu ayi bawu bela ba batu bama. 11 Kuisi ko mutu wela mona mfunu mu longa ndiandi voti khomba mu longa khomb'andi ti: “Bufueni ngeyo wuzaba Pfumu” Bila batu boso bela kunzaba: tona ku muana wu lezi nate kuidi lutidi mimvu mu bawu. 12 Bila ndiela kuba mona kiadi mu zinzimbala ziawu. Ndilendi buela tebukila ko masumu mawu moyo. 13 Bu katuba ti: Nguizani yimona buna wukitula yoyi yitheti yikhulu. Muaki yoyi yinkitukanga yikhulu ayi yoyi yeti nuna buna yimbanga nduka mu zimbala.

9 Mu nguizani yitheti, muba ayi zithumunu mu diambu di lusambulu ayi buangu kinlongo ki kintoto. 2 Batunga nzo ngoto. Mu ndambu yitheti muawu muba kima kioki bankietikanga muinda ayi meza ayi mapha matambuku kuidi Nzambi. Ndambu beni yawu “Buangu kinlongo.” 3 Ku manima ma mbusa lido kuawu kuba nzo ngoto batedila “Buangu kilutidi nlongo ayi nlongo”. 4 Muna khati muawu muba kimfimbu ki nolo ayi kesi yi Nguizani yimana vindu nolo mu zindambu zioso. Muna kesi beni muawu muba mvungu wu nolo, mana; nti wu Aloni wutotula biteka ayi zimeza zi matadi musonama mambu ma nguizani. 5 Vana mbata kesi vawu vaba zimbasi ziozi beti tedila: “Baselibe ba nkembo”; zifuka mu kitsuisula ki mavavi mawu buanguki nlemvo. Vayi buabu tulendi baka bu yolukila mambu mama mu dimosi-dimosi ko. 6 Mambu mama bu mamana kubuku; banganga Nzambi babakotanga kadika thangu ku ndambu yitheti yi buangu kinlongo mu diambu di sala kisalu kiawu. 7 Vayi pfumu yi zinganga Nzambi niandi kaka wuba kotanga muna khati ndambu yinzole. Khumbu yimosi kaba mu kotilanga mu kadika mvu. Kadika khumbu kankota ayi menga momo kafueti tambika mu diambu di niandi veka ayi mu diambu di zinzimbala zi batu. 8 Pheve Yinlongo weti kutumonisa bumboti ti nzila yoyi yinkotolongo ku buangu kilutidi nlongo ayi nlongo yikidi yikangama sumbu nzo ngoto yitheti yikidi. 9 Yawu yidi mfikula mu diambu di thangu yayi. Diodi dinsundula ti makaba ayi makaba mayoko momo baba tambikanga kuidi Nzambi malendi nunga ko mu fuanisa bumboti mayindu ma ntima ma mutu wowo wuntambikanga mawu. 10 Bila mambu momo matedi kaka ndiwulu; ndiunu ayi zitsukudulu zi phila mu phila. Mambu beni madi zithumunu zi kinsuni zivanu nate thangu Nzambi kela fuanisa mambu moso. 11 Klisto bu kayiza banga Pfumu yi banganga Nzambi mu diambu di kutuvana bima biobi bimboti katubakila tona thama, buna wusabuka buangu kinlongo kilutidi tola ayi kilutidi fuana. Kiawu kisia tungulu mu mioko mi batu ko; kiawu kisi ki ntoto wawu ko. 12 Khumbu yimosi kaka kakotila muna buangu kilutidi nlongo ayi nlongo; wutambika, bika sia ti menga ma zikhombo voti ma zingombi vayi wutambika menga mandi veka. Buawu bobo katubakila khudulu yi kayimani.

(aiōnios g166) 13 Bila enati menga ma zikhombo ayi ma zingombi zimbakala votidibombi di ngombi yi kheto, diodi divindulu batu bobo basumuka, dieti kuba vedisanga va mbata nitu. 14 Vayi tufueti zaba ti menga ma Klisto, mutu wowo mu lusadusu lu Pheve yi mvu ka mvu, wukiyekula niandi veka kuidi Nzambi banga dikaba dikambulu ditona, mela vedisa mayindu meto ma ntima mu mavanga meti natanga ku lufua muingi tusadila Nzambi yi moyo. (aiōnios g166) 15 Diawu diodi Klisto kadidi phovi yi Nguizani yimona muingi babo batelo batambula kiuka kika kisukanga ko, kioki kivanunu tsila. Bila Klisto niandi wufua mu diambu di kuba kula mu masumu momo bavola mu Nguizani yitheti. (aiōnios g166) 16 Bila vadi tesitama buna vana vafueti telomono kimbangi ki lufua lu mutu wusonika kiawu. 17 Bila mfunu tesitama wumonikanga mu thangu mutu wowo sonikini kiawu kafuidi. Kisi kadi mfunu wumosi ko mu thangu mutu wusonika kiawu kakidi zingi. 18 Diawu Nguizani yitheti bu yitona, buna menga matengolo. 19 Bila Moyize bu kamana sudikisa zithumunu zioso zi Mina kuidi batu, wubonga menga ma bana ba zingombi ayi ma zikhombo zimbakala va kimosi ayi nlangu, lino yi mbuaki ayi ditafi di nti bantedilanga “Izopi”, wumuangina buku va kimosi ayi batu boso; 20 bu katuba: mama mawu menga ma Nguizani yoyi Nzambi kawizani ayi beno. 21 Bosi wumuangina diaka buangu kinlongo menga va kimosi ayi bima bioso beti sadila mu lusambulu. 22 Muaki nduka-nduka bima bioso bimvedosongo mu menga landila boso buididi Mina. Ayi enati menga makadi tenguka buna masumu malendi lemvokolo ko. 23 Buna diba diambu di mfunu ti zimfikula zi bima biobi bidi mu diyilu zifueti vedoso mu bima bi phila yina. Vayi biawu veka bima bi diyilu bifueti vedosolo mu makaba mayoko malutidi kitoko. 24 Bila Klisto kasia kota ko mu buangu kinlongo kitungulu mu mioko mi batu, kidi kaka mfikula yi kioki kikiedika. Vayi niandi wukota ku khati diyilu mu diambu kamonika va meso ma Nzambi mu diambu dieto. 25 Bika sia ti wukota muawu mu diambu kakitambika niandi veka mu zikhumbu ziwombo banga bueti vangilanga pfumu yi banganga Nzambi, mutu wunkotanga kadika mvu ku buangu kilutidi nlongo ayi nlongo va kimosi ayi menga mangana. 26 Bila enati bobo nganu zikhumbu ziwombo kamonina ziphasi tona ntoto wuvangulu. Vayi buabu wumonika mu khumbu yimosi mu tsukulu yi thangu mu diambu di katula masumu bu kakitambika niandi veka banga dikaba. (aiōn g165) 27 Sambusu buidi ti mutu khumbu yimosi kaka keti fua, bosi weka 28 bobuawu, Klisto wukitambika khumbu yimosi mu diambu di nata masumu ma batu bawombo. Bosi wela monika mu khumbu yimmuadi, bika sia ti muingi kanata masumu ma batu, vayi mu diambu di nata phulusu kuidi batu bobo balembo mvingila.

10 Mina midi kitsuisula ki mambu mamboti momo mankuiza vayi bika khatika lunitu lu mambu beni. Buna Mina milendi ko fuanisa, mu diambu di makaba momo bantambikanga thangu ka thangu kadika mvu, batu bobo bamfikamanga Nzambi. 2 Enati minunga, nganu batu bobo bantambikanga makaba momo balendi buela tambikanga mawu ko bila nganu bu bakivedosolo mu khumbu yimosi balendi buela bela ko masumu mawu mayindu. 3 Vayi mu makaba momo baba tambikanga muawu baba tebukilanga, kadika mvu, masumu mawu moyo. 4 Bila menga ma zingombi ayi ma zikhombo malendi botula ko masumu. 5 Diawu Klisto katubila bu kayiza va nza ti: Ngeyo wumanga tambula makaba mayoko ayi makaba vayi ngeyo wukhubikila nitu. 6 Ngeyo wusia mona ko khini mu makaba ma bibulu biobi bayokila, mu makaba mayoko mu diambu di masumu 7 Buna ndituba: tala, ndilembo yizi. Mu buku muidi musonama mu diambu diama: A Nzambi, ndizidi mu diambu di vanga luzolo luaku. 8 Wutuama tuba ti: Ngeyo wumanga kuaku makaba, makaba mayoko, makaba ma bibulu biobi bayokila, makaba mayoko mu diambu di masumu. Kadi khini wusia mamona ko. Muaki makaba beni maba tambukungu boso bubela Mina. 9 Bosi wutuba diaka: Minu ndizidi mu diambu di vanga luzolo luaku. Buawu bobo kabotudila makaba moso ma khulu ayi kavingisila va buangu beni dikaba di Klisto. 10 Mu luzolo lolo tukitudulu banlongo mu diambu di dikaba ditambika Yesu Klisto bu katambika nitu andi veka mu khumbu yimosi. 11 Kadika nganga Nzambi kafueti telamanga kadika lumbu mu sala kisalu kiandi ayi mu tambikanga kadika thangu makaba mo mawu, momo malendi botula masumu. 12 Vayi Klisto niandi bu katumbu tambika dikaba dimosi kaka mu diambu di masumu buna wuvuanda va koko ku lubakala lu Nzambi. 13 Kuna kamvingidila Nzambi kakitula bambeni bandi banga kima kinketo kongo bitambi biandi. 14 Bila mu diambu di dikaba dimosi kaka niandi wukitula, mu zithangu

zioso batu bafuana; bobo kavedisa mu masumu. 15 Pheve Yinlongo, wututelimina kimbangi mu diambu beni bila wutuama tuba ti: 16 Pfumu kakembi: bilumbu bina bu biela vioka, Tala phila nguizani ndiela wizana yawu: Ndiela tula Mina miama mu mintima miawu, ayi ndiela misonika mu mayindu mawu. 17 Bosi wubuela diaka Ndilendi buela tebukilanga masumu mawu ayi mambimbi mawu moyo ko. 18 Muaki masumu mawu lemvokolo, kadi mfunu kusiedi ko mu buela tambikanga makaba mu diambu di masumu. 19 Diawu bakhomba, sumbu tuidi ayi diana di kotila ku buangu kilutidi nlongo ayi nlongo mu diambu di menga ma Yesu, 20 mu nzila yimona ayi yi moyo yoyi katuzibudila mu lido; yi buangu kilutidi nlongo ayi nlongo lido beni nitu andi. 21 Ayi sumbu tubeki Pfumu yi zinganga Nzambi yinyadila Nzo Nzambi, 22 diawu bika tufikama vadi Nzambi mu mintima milulama, mudiana dioso diodi dintotukilanga minu va kimosi ayi mintima mivedoso mu mayindu mambimbi ma ntima ayi nitu yisukulu mu nlangu wuvedila. 23 Diawu bika tusimbidila bumboti diana diodi tuzebi ti didi di kiedika bila mutu wowo wutuvana zitsila widi wukuikama. 24 Tusungasananga beto na beto mu diambu di salasananga beto na beto muingi tumonikisa luzolo ayi vanga mavanga mamboti. 25 Tubikeno tina mabundu meto banga bueti vangila batu bankaka; vayi bika tukikindisanga beto na beto bu lumueni ti lumbu ki Pfumu kieka nduka. 26 Enati tulembo vodi masumu mu luzolo bu tumana tambula nzayilu yi kiedika, buna kusiedi diaka dikaba ko mu diambu di masumu. 27 Vayi tufueti kaka vingila, mu tsisi, tsambusu ayi mbazu yingolo yela zinisa zimbzni zioso zi Nzambi. 28 Woso mutu wummanga tumukina Mina mi Moyize kafueti fua mu kambu kiadi mu kimbangi ki batu buadi voti batu batatu. 29 Yindulanu beno veka, buevi buela bela thumbudulu yingolo yoyi yela tambula mutu wowo wela lenza Muana Nzambi, wela mona menga ma nguizani, mu momo kavedosolo ti masi kadi mfunu ko ayi wumfinga Pheve Yinlongoyi nlemvo e? 30 Bila tuzebi bumboti mutu wowo wutuba: Minu veka ndiela vutula landi ayi minu veka ndiela futa. Ayi wubuela tuba ti: Pfumu wela sambisa batu bandi. 31 Didi diambu di tsisi mu bua mu mioko mi Nzambi yi moyo. 32 Lutebukila moyo bilumbu bituama biobi lutambudila kiezila ki Nzambi, beno luvibidila ziphasi zi khindu yinneni. 33 Bila zithangu zinkaka balu finga va meso ma batu bawombo ayi balu monisa ziphasi; zithangu zinkaka lufubakana ayi batu bankaka bammona ziphasi banga ziozi lulembo moni. 34 Bila lufubakana mu ziphasi zi batu baba mu nloko ayi beno veka lummona khini bu baluziona bima bieno bu luzebi ti kimvuama bu kitoko ayi kinzingilanga buidi yeno. 35 Kadi loza diana dieno bila dibeki mfutu wunneni. 36 Bila mfunu wu thatumunu widi yeno muingi lutambula mambu momo Nzambi kaluvanina tsila bu lumeni vanga luzolo luandi. 37 Bila fioti fisiedi, fioti kuandi fisiedi buna mutu wowo wufueti kuiza, wela kuiza, ayi kalendi zingila ko. 38 Muaki mutu widi wusonga va meso mama wela zingila mu minu vayi enati vutukidi ku mbusa, buna ndilendi buela kummona khini ko. 39 Beto tuisi ko mu ntanda wu batu bobo bamvutukanga ku mbusa muingi tuzimbala vayi tuidi mu ntanda wu batu bobo badi minu ayi baambula phulusu.

11 Minu kinsundula tula diana dingolo mu bima, biobi bi nsiwulungu diana ayi ayi kikinina ti wutambudi bima ka diambu ko bimonikini ko. 2 Mu diambu di minu bakulu batelomono kimbangi. 3 Mu diambu di minu tuzabidi ti nza yivangulu mu mbembo yi Nzambi, ayi, bima bioso biobi bieti monika bivangimina mu biobi kabi monikanga ko. (aiōn g165) 4 Mu diambu di minu, Abeli wutambika kuidi Nzambi dikaba diyoko dilutidi dimboti viokila ditambika Kayini. Mu diambu di minu Nzambi kammonina mutu wusonga bu katelama niandi veka kimbangi ti wukikinina makaba mandi. Ayi mu diambu di minu Abeli wukidi yoluka diaka, ka diambu ko wufua kuandi. 5 Mu diambu di minu, Enoki wukatulu mu diambu kabika mona lufua. Basia kummona ko bila Nzambi wunkatula. Muaki tuamina kakatulu, bantelimina kimbangi kiaki: Niandi wumonisa Nzambi khini. 6 Muaki mutu kambulu minu kalendi monisa Nzambi khini ko. Bila bulutidi mboti ti woso mutu tidi fikama Nzambi kawilukila ti Nzambi widi ayi kafueti wilukila ti niandi wumfutanga batu boso bankuntombanga. 7 Mu diambu di minu, mu thangu Nzambi kalubula Nowa mu mambu momo katueni mona, wukinzika Nzambi ayi wutunga masuwa mu diambu di vukisa nzo'andi. Mu minu kiandi, wuzengila nza nkanu ayi wukituka mvingidi wu kiuka ki busonga kintotukilanga mu minu. 8 Mu diambu di minu, Abalahami wutumamana, bu katelo, mu kuenda ku tsi yoyi kafueti tambula banga kiuka; ka diambu ko kasia

zaba ko kuevi kankuenda. 9 Mu diambu di minu niandi wuzingila mu kinzenza mu tsi yi tsila; wuzingila mu zinzo zingoto va kimosi ayi Isaki ayi Yakobi; bobo baba mu tsila yimosi banga niandi. 10 Bila niandi wuvingila divula didi zifundasio ziozi zilendi nikuka ko. Nzambi niandi nkubiki ayi ntungi wu divula beni. 11 Mu diambu di minu; Sala mamvandi, wubaka zingolo zi butila ka diambu ko mimvu mi butila mivioka; bila wumona ti mutu wowo wuvana tsila widi wukuikama. 12 Diawu mu mutu wumosi, mutu wowo wuyika nunu, wuba nduka mu fua, mu butukila nkuna wu batu bobo baviokidi zimbuetete zi Diyilu ayi baviokidi tsengisini yidi va disimu di mbu, yilendi baka bu tangulu ko. 13 Batu bobo bafuila mu minu mu kambu baka bima biobi baba vanina tsila, vayi bamona biawu ayi bavana biawu mboti buna bakidi thama ayi bawu veka bazaba ti badi banzenza ayi minkibi vava ntoto. 14 Batu bantubila bobo bammonisa bumboti ti tsi awu veka bantomba. 15 Bila enati beti yindula tsi yoyi batotukila nganu babaka diluaku di buela mu vutuka. 16 Vayi buabu tsi yi kitoko bantomba, tsi yi diyilu. Diawu Nzambi kamonanga tsoni ko ti bantedila Nzambi awu, bila wuba kubikila divula. 17 Mu diambu di minu, Abalahami wutambika Isaki banga dikaba diyoko mu thangu Nzambi kantota. Niandi wutambula tsila vayi wuba wukubama mu tambika muan'andi wumosi kaka. 18 Ka diambu ko Nzambi wunkamba: Mu Isaki wela bakila nkuna. 19 Abalahami wumona ti Nzambi beki lulendo lu fulukisila Isaki mu bafua. Bukiedika Abalahami wutambula Isaki bu bamfulukisa. 20 Mu diambu di minu, Isaki wusakumuna Yakobi ayi Esawu mu diambu di mambu momo mankuiza ku ntuala. 21 Mu diambu di minu, Yakobi, tuamina lufua luandi, wusakumuna kadika muana wu Zozefi ayi wusambila Nzambi bu kasingimina mutsongi nti' andi. 22 Mu diambu di minu, Zozefi, bu kamona ti weka nduka fua, wuyolukila thotokolo yi bana ba Iseli mu tsi Ezipite ayi wuvana lutumunu mu diambu di mambu momo bafueti vanga mu mimvesi miandi. 23 Mu diambu di minu, bambuta ba Moyize basueka muan'awu mu tezo ki zingondi zitatu bila zimona ti muana wuba wukitoko ayi kadi tsisi zisia mona ko mu tinguna lutumunu lu ntinu. 24 Mu diambu di minu, Moyize, bu kayunduka, wumanga kuandi tedolo muana wu muana wunketo wu Falawo. 25 Wumanga mona makhini mu ndambu thangu madi mu masumu vayi wuluta zola mona ziphasi va kimosi ayi batu ba Nzambi. 26 Bila niandi wumona tsoni yoyi Klisto kafueti fua yidi kimvuama kinneni kiviokidi kioki ki Ezipite bila meso mandi maba ntadidila mfutu wowo widi ku ntuala. 27 Mu diambu di minu, niandi wubika Ezipite mu kambu mona zinganzi zi ntinu tsisi. Wuba wukinda, bila niandi wumona Nzambi yika yimonikanga ko. 28 Mu diambu di minu, niandi wukembila pasika ayi wudukula menga mu mielo mu diambu di mbasi yitumu mu bunga yibika bunga bana batheti ba bana ba Iseli. 29 Mu diambu di minu, bana ba Iseli basabuka mbu wu mbuaki banga mu ntoto wuyuma. Vayi basi Ezipite bu bedi ka sabuka buna bamana diama. 30 Mu diambu di minu, bibaka bi Yeliko bi bua bana ba Iseli bu bazunga biawu tsambudi di bilumbu. 31 Mu diambu di minu, Lahabi, ka diambu ko wuba kuandi ndumba leta, wuvuka mu lufua va kimosi ayi batu bobo bamanga tumukina Nzambi, mu diambu kayakula bumboti batu batumu mu kinsueki mu tala Yeliko mu diela. 32 A mambu mbi ndieka buela tuba e? Buna thangu mayiba yi fioti enati mfueti yolukila Ngedewoni, Balaki, Samisoni, Zefeti, Davidi, Samueli ayi mimbikudi. 33 Mu diambu di minu bawu babedisa mintinu, bavanga mambu ma busonga, batambula mambu momo baba vanina tsila; bakangisa miunu mi zikhosi; 34 bazima lulendo lu zimbazu zingolo; bavuka bu bedi kavondo mu sabala; batambula zingolo ka diambu ko baba bavonga; bamonika binuani bingolo ku mvita; batinisa nkangu wu masodi ma banzenza. 35 Mu diambu di minu kiawu baketo baba vutudila batu bawu bafua, mu mfulukulu. Muaki bankaka bayamusu ayi bamanga baba kula mu diambu di bazaba ti bela fuluka mu mfulukulu yi kitoko. 36 Bankaka basekonono, babeto bikoti, babakanga zisieni ayi bakotoso mu minloko. 37 Bankaka balozolo matadi, babasu mu bisi banga bu mbasulungu mabaya; bavondolo mu bisabala, bakituka mindiengidi, bamvuata minkanda mi mamemi ayi mi zikhombo. Bakambu mamo ayi bibioso, babamonisa ziphasi ayi bayamusu. 38 Nza yisia ba yifuana mu diambu diawu ko. Badiengila mu makanga ayi mu miongo; mu zithadi ayi mu mabulu madi mu ntoto. 39 Batu boso bobo, ka diambu ko batelomono kimbangi mu diambu di minu kiawu, vayi, kadi mutu kasia tambula ko bina biba vanunu tsila. 40 Bila Nzambi wutukubikila mambu ma kitoko, wuzola ti bakituka batu bafuana banga beto.

12 Sumbu tuzungulu kuidi bambangi bawombo, bika tulozanu bizitu bioso ayi masumu makutuzungidilanga mu zindambu zioso. Vayi bika tuzawula thinu mu kambu vonga mu tsisani yidi yeto ku ntuala. **2** Bika thalu eto yiba kaka kuidi Yesu bila niandi wutona ayi wudukisa minu kieto. Niandi, mu diambu di khini yoyi yiba ku ntual' andi, wuvibidila va dikulusi; kasia mona tsoni ko ayi buabu vuendi va koko ku lubakala lu kundu ki Kipfumu ki Nzambi. **3** Bika luyindulanu mutu wowo wuvibidila batu ba masumu, muingi lubika vonga ayi lebakana mu miela mieno. **4** Bu lueti nuanisa masumu, lutudidi ko mu tezo ki totula menga. **5** Buna luzimbakana kueno mambu mama makulukindisanga, momo Nzambi kalukamba banga ti niandi wunyoluka kuidi bana bandi e? A Muan'ama, kadi lenzanga thumbudulu yi Pfumu; kadi vonga mu thangu kalembo ku temina, **6** bila Pfumu wuntumbudilanga mutu wowo keta zola, ayi wunzubanga lusuadi kuidi bobo kazebi ti badi bana bandi. **7** Luvibidila ziphasi zieno. Nzambi ziawu zidi mu diambu di kululudika. Nzambi wukulumonanga banga bana. Muana mbi wowo kakabakanga thumbudulu ko kuidi Dise? **8** Enati lukadi baka thumbudulu yoyi yintambulanga bana boso, buna diodi dimmonisa ti luidi bana ba kindumba; luisi khatika bana ko. **9** Beto tuba ayi madise meto ma kinsuni makutuvananga thumbudulu vayi tukubakinzikanga. Mbi bi kutukandika mu luta tumukina dise di diyilu muingi tuzinga e? **10** Madise meto ma kinsuni makutuvananga thumbudulu mu ndambu thangu, boso bubela mayindu mawu vayi Nzambi wukutuvananga thumbudulu mu diambu di mamboti meto, muingi mamveto tuba kithuadi mu bunlongo buandi. **11** Bukiedika ti mu thangu yayi, thumbudulu yidi diambu di kiadi, bika di khini. Vayi kunzimunina yimbutanga luzingu lusonga lunzingulungu mu ndembama kuidi bawu batambula thumbudulu beni. **12** Diawu vumunanu mioko mieno mivonga ayi makuma meno ma lebakana, **13** bika luludika minsolo mu diambu di malu meno; mu diambu di kulu ku bela kubika luta fumbuka vayi ku beluka. **14** Tunuananu mu ba mu ndembama ayi batu boso ayi zinga luzingu lunlongo bila kambu luzingu lunlongo, mutu kalendi mona Pfumu ko. **15** Lulubuka tala mutu kabika kambu nlemvo wu Nzambi, mu diambu di muanzi wu ndudi wedi mena va luidi; muingi wubika totula divunzi ayi wubika bivisa bawombo mu beno. **16** Lulubuka muingi muna luidi, mutu kabika sala kindumba voti sekinina mambu ma nlongo banga bubela Esawu; mutu wusumbisa kikulutu kiandi mu diambu di bidia. **17** Bila, luzebi kueno ti kunzimunina bu kedi ka buela tomba baka kiuka ki lusakumunu, kasia kikununu ko bila diluaku disia buela ba ko muingi kaviakisa mambu mavanga dise diandi; ka diambu ko boso kaba ntomba lusakumunu buna wulembo didi. **18** Lusia fikama ko banga bana ba Iseli, ku mongo wulenda simbu; wowo wuba lema mbazu, ku tombi ki nkobo ayi ku vuka; **19** voti ku tulumbeta ko voti ku mbembo yimosi yi tsisi yiba wakikisa mambu ma tsisi. Diawu batu bobo bawa yawu balomba mu diambu babika buela wa diaka mbembo beni. **20** Bila bamona ti balendi nunga ko mu kinzikanga lutumunu lolo lutotukila muawu ti: ka diambu ko bulu kinsimba mongo, kifueti vondolo mu matadi. **21** Mambu beni bu mabela ngolo tsisi, diawu niandi veka Moyize kayamikina ti: Tsisi ndimmona ayi ndieka tita. **22** Vayi beno lutumbu fikama ku mongo wu Sioni, ku divula di Nzambi yi moyo, ku Yelusalemi di Diyilu ayi kuidi minkangu na minkangu mi zimbasi midi mu nkembo; **23** ayi kuidi Dibundu di bana batheti ba Nzambi bobo mazina mawu madi masonama mu Diyilu. Beno lufikama kuidi Nzambi, zuzi di batu boso; ayi kuidi ziphevi zi batu banlongo bamana fuana. **24** Beno lutumbu fikama kuidi Yesu, phovi yi Nguizani yimona ayi kuidi menga mandi matenguka; momo meti yoluka bumboti viokila buyolukila menga ma Abeli. **25** Lukeba tala luedi kambu wila mutu wowo wulembo yoluka. Bila enati bobo bamanga wila mutu wowo wuba lubula vava ntoto, basia vuka ko mu thumbudulu; buna buevi buela bela kuidi beto enati tutembi manima kuidi mutu wowo wulembo yoluka tona ku Diyilu e? **26** Mbembo'andi yinikuna ntoto vayi buabu wuveni tsila yayi: Ndiela buela nikuna diaka, vayi bika sia ti wo ntoto kaka vayi ayi diyilu. **27** Diambu diadi: diaka dinsundula ti bima bioso bilenda nikunu biobi bivangama, biela viakusu mu diambu biobi bi kabinikukanga ko bizingila. **28** Diawu, sumbu tuela tambula kipfumu kioki kakilendi nikuka ko, bika tuzaba vutudilanga Nzambi matondo ayi tunsadila mu phila yikumonisa khini mu tumamana ayi mu lukinzu. **29** Bila Nzambi eto widi mbazu yeti zinisanga.

13 Bika luzolo lu kikhomba luzingila. **2** Lubika zimbakananga yakulanga banzenza bumboti bila

batu bankaka bayakula zimbasi mu kambu zaba. **3** Lutebukilanga moyo batu badi mu nloko banga ti mamveno luidi bakangama va kimosi ayi bawu. Lutebukilanga moyo batu bobo banyamusu bila beno mamveno lubeki zinitu ziozi zilenda yamusu. **4** Bika batu boso bakinzikanga dikuela. Mfulu yi batu bakuela yifueti banga yivedila bila Nzambi wela sambisa batu boso bansadilanga kindumba ayi kitsuza. **5** Bika khadulu eno yibika diatusu kuidi luzolo lu zimbongo. Monanganu khini mu bima bibi bidi yeno bila niandi veka Nzambi wutuba ti: Ndilendi kuyekula ko, ndilendi ku loza ko! **6** Diawu tubeki bu tubila mu diana dioso, ti: Pfumu niandi wukutsadisanga, ndilendi mona tsisi ko. Mutu mbi kalenda kuphanga e? **7** Lutebukilanga moyo mintuadisi mieno mi lulonga mambu ma Nzambi. Luyindulanga tsukulu yi khadulu awu ayi lusokudila minu kiawu. **8** Yesu Klisto widi phila yimosi kibedi yono ayi lumbu kiaki ayi mu mimvu mikamimani. **(aiōn g165)** **9** Lubika vunu mu malongi ma phila mu phila ayi ma nzenza. Bila bulutidi mfunu mintima mikindusu mu nlemvo wu Nzambi vayi bika mu khebolo yi mina mitedi ndiwulu, bila misadisanga ko bobobansadilanga miawu. **10** Tubeki diziku dintambukulungu makaba vayi batu bobo bansalanga mu nzo ngoto basi ko minsua mu dia. **11** Bila Pfumu yi zinganga Nzambi wunata menga ma bibulu mu diambu di ndemvokolo yi masumu, ku Buangu kilutidi nlongo. Vayi zinitu zi bibulu beni ziyokolo ku difula di Ka. **12** Diawu Yesu mamvandi kamonina ziphasi ku difula di Ka, mu diambu di vedisa batu mu menga mandi. **13** Diawu bika tuenda kuidi niandi, kuna difula di Ka ayi tukikinina fua zitsoni ziozi kafua. **14** Bila vava tuisi ko divula dinzingilanga mu zithangu ziosovayi tulembo tombi divula diodi di nkuiza. **15** Mu diambu di Yesu, bika tutambikanga kuidi Nzambi dikaba di minkunga; bu dinsundula ti tufueti sanisinanga dizina diandi. **16** Lubika zimbakana vanganga mamboti ayi kabulanga kuidi bakhomba bila makaba ma phila yoyi mawu mamonisanga Nzambi khini. **17** Lutumukinanga mintuadisi mieno ayi luba kinzikanga; bila bawu beti sunga miela mieno ayi bela vumbudila Nzambi kipholo mu kisalu kiawu mu diambu basala kisalu kiawu mu khini vayi bika ku tsi manuinguta bila lulendi baka kadi lusadusu ko. **18** Lutusambidilanga bila tuzebi ti mayindu ma mintima mieto madi mamboti bu tutidi ba khadulu yimboti mu mambu moso. **19** Ndinluta kululomba luvanga diawu muingi ndivutulu nsualu kuidi beno. **20** Bika Nzambi yi ndembama, yoyi yifulukisa Pfumu eto Yesu mu bafua; mutu wowo widi nsungi wunneni wu mamemi mu nzila yi menga ma Nguizani yikayimani, **(aiōnios g166)** **21** kalukitula bafuana mu vanga mavanga mamo mamboti mu diambu di vanga luzolo luandi bu keti vanga mu beto mambu moso momo makummonisanga khini mu lulendo lu Yesu Klisto. Bika katambula nkembo mu mimvu mioso. Amen. **(aiōn g165)** **22** A bakhomba, ndikululubula mu vibidila mambu momo ndilulubudidi bila mu mambu ma khufi kaka ndilusonikini. **23** Muaki luzaba ti khomb'eto Timote wutotolo mu nloko. Enati wela vika kuiza, buna ndiela kuiza kulutala va kimosi ayi niandi. **24** Luvana mboti kuidi mintuadisi mieno mioso ayi kuidi banlongo boso. Basi Itali baluveni mboti. **25** Bika nlemvo wuba yeno beno boso. Amen!

James

1 Zaki, kisadi ki Nzambi ayi ki Pfumu Yesu Klisto,
mfidisidi nkandakuidi kumi makanda muadi
ma batu ba Nzambi, momo matembakana va nza
wumvimba. **2** A bakhomba ziama, bika lumona khini
mu thangu luidi mu zithotolo ziphila mu phila. **3**
Bika luzaba ti thotolo yi lummona mu minu kieno
yimbutanga mvibudulu. **4** Vayi mvibudulu yimanisa
kisalu kiandi mu diambu lumonika batu bafuana ayi
baduka mu mambu moso, muingi lubika kambu kadi
diambu. **5** Enati vadi mutu mu beno kambulu nduenga
buna bika kalomba kuidi Nzambi wumvananga mu
luzolo kuidi batu boso ayi niandi wumvananga mu
kambutsembolo. Buna Nzambi wela kumvana. **6** Vayi
bika kalombila mu minu, mu kambu memata bila woso
mutu weti memata dedikini banga mayo ma mbu,
mannikunungu kuidi phemo; manlozongondambu
na ndambu. **7** Mutu wu phila yayi kabika tula diana
ditambula kima kuidi Pfumu, **8** bila widi mutu
wuvasuka mu mayindu mandi ayi widi mabaluka
thangumu mabanza mandi. **9** Bika khomba yoyi
yisukama, kakiniemisanga Nzambi bu keti kunnangika.
10 Vayi khomba yi kimvuana, kakiniemisanga Nzambi
bu keti kunkululabila wela vioka banga teka ki tsola.
11 Thangu bu yitotukidi; buna muini andi wu ngolo
wuyumisini biti, teka kiandi kibuidi ayi kitoko kiandi
kilalikini. Buawu bobo buela lalikinina nkua kimvuama
mu mabanza mandi. **12** O khini kuidi mutu wowo weti
kanga ntima mu phukumunu; bila bu kela monika
wukuikama mu phukumunu, wela tambula budu ki
luzingu; luzingu lolo Nzambi kavanina tsila kuidi
batu bobo beti kunzola. **13** Muaki mutu kabika tuba
bu kavukumunu ti “Nzambi wulembo phukumuna”.
Buna Bila mambu mambimbi malendi vukumuna
Nzambi ko ayi niandi veka Nzambikalendi vukumuna
mutu ko. **14** Vayi kadika mutu weti vukumunu bu keti
tutu ayi vunukuidi zitsatu ziandi zimbimbi. **15** Bosi
tsatu yimbimbi bu yiyedidi, yimbutanga masumu;
bosi masumu mawu yela mambutanga lufua. **16**
Diawu bakhomba ziama zi luzolo, lubika vunuka,
17 bila kadika dikaba dimboti ayi kadika dikaba
difuanadintotukilanga ku yilu kuidi dise dimvananga
kiezila. Mu niandi muisiko kadi luviakunu ayi kadi
kitsuisula ki luviakunu. **18** Mu luzolo luandi veka,
niandi wutubuta mu nzika mambu mandi ma kiedika
muingi tuba banga batheti mu bivangu biandi. **19** A
Bakhomba baama zi luzolo, bika kadika mutu kabanga
wukubama mu wa; kabika vika yolukanga ayi kabika
vika fuemanga. **20** Bila nganzi yi mutu yilendi vanga
ko mambu masonga ma Nzambi. **21** Diawu lozanu
mvindu woso ayi mambu moso mambimbi. Lutambula,
mu kukikulula, mambu ma Nzambi, makunu mu
mintima mieno, bila mawu mabeki lulendo lu vukisila
miela mieno. **22** Muaki lubika sia ti ko wa na wa
kaka tala luedi kukivuna beno veka vayi lusadilanga
mawu. **23** Bila enati mutu weti wa mambu ma Nzambi
vayi kamasadilanga ko, niandi dedikini banga mutu
wuntala zizi kiandi mu lumueno; **24** niandi mana
kukitala, wedi kuandi ayi tumbulu zimbakana buevi
kadidi. **25** Vayi woso mutu weti landakana bumboti
Mina mifuana miomimimvananga kiphuanza, ayi, widi
wukangama mu miawu mu kambu kumizimbakana bu
kamiwilu, vayi wukumisadilanga, buna mutu wowo
wela monakhini mu mambu moso kamvanga. **26** Enati
mutu weti kukibanzila ti niandi widi nsambidi wu
Nzambivayi kasi zaba ko yadila ludimi luandi ko;
buna wulembo kukivuni ayi sambila kuandi kuidi
kuphamba. **27** Kinzambi kikiedika ayi kikambulu bila
va meso ma Nzambi, dise; kuawu kuaku: sadisa bana
basana ayi mafuola mu ziphasi ziawu ayi kukikeba
wuvedila mu mambu ma ntoto.

2 Bakhomba baama, beno lunzingilanga bu lueti
wilukila Pfumu Yesu Klisto, Pfumu yi nkembo,
lubika ba thalu yi zizi. **2** Zimbukila mutu kotidi
mu nzo eno yi lukutukunu, vueti pheti yi noloayi
minledi milembo lezama. Bosi muna yawu thangu
buela mona mutu wunkakawusukama, wiza kota ayi
vueti minledi mimvindu. **3** Vayi bu lumueni mutu
vueti minledi minlezama ayi lunkembi: “Yiza vuandi
vava, va buangu ki luzitu” vayi lukembi kuidi nsukami:
“Yenda telama kuna” voti “yiza vuandi va tsi, vava
ndieti tula malu mama”. **4** Buna luisi tula luviakunu ko
ayi, kituka mazuzi momo madimayindu mambimbi ko
e? **5** Luwa bakhomba ziama zi luzolo: a buevi, Nzambi
kasia sobula kominsukami va nza muingi mikituka
zimvuama mu minu ayi mintambula kipfumu kioki
kavanina tsila kuidi batu boso beti kunzola e? **6** Vayi
beno lueti lenza nsukami. Luisi zaba ko ti zimvuama
bawu beti lumonisa phasi ayi bawu beti kulufunda
kuidi mazuzi mu zitilibinadu e? **7** Bosi, keti bawu beti
vueza dizina di kitoko diluvana Nzambi e? **8** Muaki
enati lulembo kinzika Muina wu kipfumu ki Nzambi

boso buididi mu masonoko ti: wela zola ndiaku banga bu weti kizodila ngeyo veka; buna dimbotilulembo vangi. 9 Vayi enati lulembo tudi luviakunu mu batu, buna lulembo vodi masumu ayi Muina wulembo kulubedisa bila lukadi kuwukinzika. 10 Bila woso mutu weti kinzika Mina mioso vayi bundudi Muina wumosi kaka buna Mina mioso miawu kabundudi. 11 Bila mutu wowo wukamba ti: wulendi vanga kitsuza ko, wubuela tuba diaka: wulendi vonda ko. Enati wukadi vanga kitsuza vayi vondidi mutu buna Mina mioso miawu bundudi. 12 Bika lutubanga ayi luvanganga banga batu bafueti sambusu kuidi Mina mimvananga kiphuanza. 13 Nzambi wela sambisa, mu kambu kiadi, mutu wowo wela kambu moninabankaka kiadi vayi kiadi kieti nunga tsambusulu. 14 Bakhomba baama, mutu mbi kalenda baka mu tuba ti minu kidi yandi enati kakadi monisa kiawu mu mavanga mandi e? Minu ki phila yoyi kilendakumvukisa e? 15 Enati khomba yi bakala voti yi nketo kasi ko minledi ayi bidia bi kadika lumbu; 16 Vayi wumosi mu beno wuba kembi “A bakundi, yendanu mu ndembama; luyota mbazu ayi ludia bumboti” mu kambu ku bavana bima biobi bavuidi mfunu mu zinitu ziawu; buna mfunu mbi e? 17 Yidi phila yimosi mu diambu di minu. Enati minu kikadi monika mu mavanga buna kidi kifua. 18 Vayi mutu wulenda tuba: “Ngeyo minu kidi yaku, minu mavanga madi yama.” Bika wumbonisa minu kiaku kikambulu mavanga bosi minu ndiekakumonisa minu kiama kidi ayi mavanga. 19 Ngeyo weti wilukila ti Nzambi yimosi kaka yidi. Bomboti kuandi; vayi ziphevi zimbimbi zieti wilukila ti Nzambi yimosi kaka yidi ayi zieti tita. 20 Tala ngeyo wukadi yindula! Tidi zaba ti minu kikambulu mavanga kidi kifua e? 21 Abalahami, nkulu eto, kasia kitulu ko mutu wusonga mu diambu di mavanga mandi bu katambika muan'andi Isaki banga dikaba va diziku e? 22 Wummona, minu kiandi ayi mavanga mandi binsala va kimosi. Minu kiandi kimonika minu kifuana mu diambu di mavanga mandi. 23 Buawu bobo budedikinina masonama mu minkanda mu diambu diandi: Abalahami wuwilukila Nzambi, ayi diawu katangulu mutu wusonga ayi wutedolo nkundi wu Nzambi. 24 Lumueni buabu ti mutu weti kitulu wusonga va meso ma Nzambimu diambu di mavanga mandi vayi bika sia ti mu diambu di minu kiandi kaka. 25 Lahabi, ndumba leta, kasia monika wusonga ko va meso ma Nzambi mu diambu di mavanga mandi bu kayakula bumboti bamvuala ayi bu kaba tinisina mu nzila yinkaka e? 26 Banga nitu yikambulu Pheve yidi yifua. Minu kikambulu mavanga kidi kifua.

3 Bakhomba baama, lubika ba bawombo banlongisa; luzebi ti beto minlongi beto tuela luta sambusu. 2 Bila beto boso tueti vanga zinzimbala mu zinzila zi phila mu phila. Woso mutu wukakavanganga nzimbala ko mu mambu keti tuba, buna widimutu wufuana; mutu wulenda yadila nitu'andi yimvimba. 3 Bu tueti tula minsinga mu munu wu phunda muingi yitutumimina, buna tueti tumina nitu andi yimvimba. 4 Tala masuwa, ka diambu ko, madi manneni ayi phepi yingolo mikumayimvevumunanga mawu vayi meti tuadusu kuidi sengo fifioti kioki kapiteneketi balula mu diambu di diatusu masuwa koso ku katidi. 5 Bobuawu buididi mu diambu di ludimi, fidi nama fimosi fifiotivayi fieti kukiniemisa mu diambu di mambu mandi manneni. Keti mbazu yifioti yilenda kuandi yoka nsitu wunneni. 6 Ludimi luidi mbazu, luidi nza yifulukidi mambu mambimbi. Luawu luidi va khatitsika binama bi nitu eto vayi lumbivisanga nitu yimvimba. Luawu lemvo mu mbazu yoyi yimbanga ku bulungi, buna yinzinisangaluzingu lueto loso. (Geenna g1067) 7 Mutu wulenda yodika zi phila zioso zi bibulu: bibulu bi nsitu: bibulu bidi malu maya; zinuni, bibulu bindiatilanga mu vumu, ayi bibulu binzingilanga mu mbu. Vayi mutu wukubiyodikanga. 8 Vayi mu diambu di ludimi kuisi ko mutu wulenda yadika luawu; bila luidi kima kimbimbi; kivonganga ko, lubeki mitsa mimvondanga. 9 Mu luawu tueti sadila mu kembisa Pfumu, Dise dieto, ayi luawu tueti sadila mu singa batu bobo bavangulu mu mfikula yi Nzambi. 10 Mu munu wumosi kaka muntotukilanga lusakumunu ayi tsingulu. Bakhomba baama, buawu ko bobo bufueti bela. 11 Lutuama mona tho yi nlangu yintotula mu khumbu yimosi nlangu wu kitoko ayi nlangu wu ndudi e? 12 A bakhomba ziama, nti wu figi wulenda buta makundi ma Olivevoti nti wu vinu wulenda buta makundi ma figi e? Tho yi nlanguyidi ndudi-tsalu yilendi totula nlangu wu kitoko ko. 13 Buna luidi, nani widi Nduenga ayi widi diela? Bika kamonisa khadulu yimboti mu mavanga mandi mamvangimina mu nlembami yi nduenga. 14 Vayi enati kiphala kingolo ayi pheve yi ziphaka bidi mu mintima mieno, buna lubika kukiniemisa ayi lubika tubanga luvunu mu kakidilanga mambu ma kiedika. 15 Nduenga yi phila yoyi yilendi ba kuidi Nzambi

ko; yidi nduenga yinza, yidi yi kimutu ayi yi ziphevi zimbimbi. **16** Bila voso vama vadi kiphala ayi pheve yi ziphaka vawu vadidivunzi ayi mavanga mambimbi ma phila mu phila. **17** Vayi nduenga yintotukila kuidi Nzambi yidi yivedila vana kitheti, bosi yidi yi ndembama, yi lembama; yizebi vika lebuka; yifulukidi mu mamboti ayi yimbutanga mimbutu mimbote; yitulanga luviakunu ko ayiyisi mayuya ko. **18** Vayi batu bobo bansalanga mu diambu di ndembama bankunanga, mbuta wubusonga mu ndembama.

4 A kuevi kueti ba zikhindu ayi ziphaka zidi mu beno e? Keti mu zitsatu zimbimbi zilembo nuani mu binama bieno. **2** Lunzininanga bima vayi lubakanga ko; lueti vonda ayi kiphala kingolo kidi yeno vayi lubakanga ko. Lueti nuana ayi lueti zonza. Lutambulanga ko bima biobi lueti tomba bila lubitombanga kuidi Nzambi ko. **3** Lueti lomba vayi lutambulanga ko bila bumbimbi lueti lombila, lueti bilombila mu diambu di zikhini zieno veka. **4** Luidi bankua kitsuza! Luisi zaba ko ti kikundi ki nza kidi bumbeniayi Nzambi e? Woso mutu tidi ba nkundi wu nza, wunkitukanga mbeni yi Nzambi. **5** Beno lummuena ti mu phamba masonoko meti tubila ti: Mu kiphala kingolo kanzodilanga Pheve yoyi katula mu beto. **6** Muaki, nlemvo wuwombo kakutuvananga. Diawu katubila ti: Nzambi wunkakidilanga bankua luniemo vayi nlemvo andi widi kuidi batu bobo bakukikululanga. **7** Diawu, bika lutumukinanga Nzambi, vayi lunuanisa satana, buna wela kulutina. **8** Bika lufikama vadi Nzambi ayi niandi wela kulufikama. A beno bankua masumu, bika lusukula mioko mieno, vedisanu mintima mieno beno batu luidi mintima mi vasuka. **9** Bika lumona mabienga meno; bika luba mu kaniki, bika ludila. Bikadisevo dieno dikituka bidilu; bika khini eno yikituka kiadi. **10** Bika lukikulula va meso ma Pfumu, buna niandi wela kulunangika. **11** A Bakhomba baama, lubika ba kifu kitubidilanga badieno. Bila woso mutu wuntubidila khomb'andi voti sambisidi khomb'andi, buna kazaba ti Mina katubididi ayi kasambisidi. Vayi enati ngeyo sambisidi Mina, buna wusiedi ko mutu wowo wunsadilanga miawu vayi weka zuzi di Mina. **12** Vayi lubika zimbakana ti mutu kaka wumosi wumvananga Mina ayi niandi zuzi. Niandi kaka wulenda vukisa ayi wulenda vonda. Vayi ngeyo widi nani mu sambisa ndiaku e? **13** Luwa mboti beno lueta tuba: "Buabu voti mbazi tuela kuenda ku divula di kingandi; mvu mvimba tuela kukadila; kuna tuela sala kisalu kisumbisa bima, ayi tuela baka zimbongo ziwombo." **14** Beno lukadi kueno zaba buevi buela bela luzingu lueno mu lumbu ki mbazi. A mbi biobi luzingu lueno e? Keti luzingu lueno luidi banga muisiwumonikini mu ndambu thangu vayi zimbukila wuzimbidi. **15** Tala nganu phila lufueti yolukilanga yawu yayi: "Enati Pfumutidi buna tuela zinga ayi tuela vanga diadi voti dina." **16** Vayi beno luntulanga luniemo lueno mu zikhanu zieno. Luzaba ti luniemo lu phila yoyi luidi lu mbimbi. **17** Woso kuandi mutu zebi vanga mamboti vayi kakadi kumavanga, niandivodidi masumu.

5 A beno zimvuama, lungua buabu! Bika ludila ayi lunionga mu diambu di mabienga momo mela lukuizila. **2** Kimvuama kieno kidi kibola; bosi minledi mieno midiwulu kuidi zimvidi. **3** Nolo ayi palata bieno bieka khazu-khazu, bosi khazu-khazu beni yawu yela lutelimina kimbangi, yawu yela mana vokuna dia minsuni mi zinitu zieno banga mbazu. Beno lueti kukiwokisila kimvuama mu bilumbu bitsuka. **4** Luisia futa ko mfutu wufuana kuidi bisadi biobi bisedi mu zitsola zieno. Wanu maniongo mawu. Yamikina ku batu bobo beti vela mimbutu kutudidinate mu matu ma Pfumu yi minkangu mi masodi. **5** Luzingidi mu luzingu lu zikhini ayi lu kitoko vava ntoto; lumeni kituka banneni banga bibulu bimvingila lumbu kioki biela vondo. **6** Beno lubedisa, luvonda mutu wusonga, ayi niandi kasia kulukandika ko. **7** A bakhomba, bika luvibidila nate Pfumu kela kuiza. Luyindula mutu wowo weti kuna zitsola: weti vingila mimbutu mi ntoto. Weti kumivibidila nate miela nokono zimvula zitheti ayi zindolo. **8** Nyinga, beno mamveno, bika luvibidila. Bika lukindisa mintima mieno bila Pfumu weka nduka kuiza. **9** Zikhomba, mutu kabika niunguta mu diambu di khomb'andi muingi lubika sambusu. Tala zuzi telimini va muelo. **10** Mu diambu di zaba vibidila mu ziphasi, lufueti sokudila mimbikudi miomi mibikula mu dizina di Pfumu. **11** Bila tulembo tubi ti khini kuidi batu bobo bazebi vibidila. Keti luwaphila yoyi Yobi kavibidila ziphasi ziozi kamona ayi luzebi tsukulu mbi Pfumu kamvangila; bila Pfumu widi nkua mamboti ayi weti mona batu kiadi. **12** Bakhomba baama, mu mambu moso lumvanga; lubika leva ndefi mu dizinadi diyilu, mu dizina di ntoto voti mu diambu dinkaka. Vayi bika

“Nyinga” dieno yibanga kaka “nyinga” ayi “Nana” dieno yibanga kaka “nana” muingi lubika bua ku tsi thumbudulu. **13** Enati vadi mutu buna luidi wummona phasi, buna bika kasambila. Enati vadi mutu wumona khini, bika kayimbila minkunga. **14** Enati vadi mutu buna luidi wumbela, buna bika katumisa bakulutu ba Dibundu muingi bansambidila ayi bamvinda mafuta mu dizina di Pfumu. **15** Buna lusambulu lolo lusambudulu mu minu luela vukisa mbevo ayi buna Pfumu wela kuntelimisa. Ayi enati masumu kavola buna wela lemvokolo. **16** Lukikininanga masumu meno kuidi badieno; bosi lusambidilanga badieno muingi lubeluka. Bila lusambulu, lu mutu wusonga, lubeki zingolo ziwombo zivangila mambu mawombo. **17** Eli wuba mutu banga beto, vayi wusambila mu bufula muingi mvula yibika buela noka; buna mvula yisia buela noka ko va ntoto mu tezo ki mimvu mitatu ayi zingonda zisambanu. **18** Bosi wubuela sambila diaka buna mvula yibuela noka ayi ntoto wubuela buta mimbutu miandi. **19** Bakhomba baama, enati vadi mutu buna luidi wuzimbala mu mambuma kiedika vayi mutu wunkaka wunsadisidi mu kumvutula mu nzila, **20** buna bika luzaba ti woso mutu wela vutula nkua masumu mu nzila yoyi kedi kazimbidila buna wela kumvukisa mu lufua ayi masumu mawombo mela lemvokolo.

1 Peter

1 Piela, mvuala wu Yesu Klisto, mfidisidi nkanda
kuidi bobo Nzambi kasobula ayi banzingila mu
zitsi banzenza, batembakana mu bizunga bi Ponti,
Ngalatiya, Kapadosi, Azi ayi Bitini. **2** Nzambi Tata
wulusobula tona thama boso bubela lukanu luandi
lolo kakubika ayi beno lukitulu batu banlongo mu
lusadusu lu Pheve andi mu diambu di tumukina Yesu
Klisto ayi vedoso mu menga mandi. Bika nlemvo
ayi ndembama biba yeno mu buwombo. **3** Bika
Nzambi kakemboso, niandi Dise di Pfumu eto Yesu
Klisto wutuvana luzingu lumona mu kiadi kiandi
bu kafulukisa Yesu Klisto mu bafua, mu kutuvana
diana diodi di moyo. **4** Bila wutukubikila kiuka kioki
kilendi fua ko; kilendi biva ko; kilendi vembudila ko,
kioki kilundulu ku diyilu mu diambu dieno. **5** Beno
lunkebolongo mu lulendo lu Nzambi mu nzila yi minu
mu diambu di phulusu yoyi yikubimini mu monokoso
mu thangu yi tsuka. **6** Diawu diodi dilembo kulumonisa
khini, ka diambu ko buabu lufueti monoso diaka
kiadi, mu ndambu thangu mu diambu di zithotolo
zi phila mu phila **7** muingi minu kieno bu kimeni
toto bumboti kikituka diambu di luzitu, di nkembo
ayi di nzitusu mu lumbu kiela kuiza Yesu Klisto, bila
minu kienokilutidi luvalu ayi nolo yoyo yeti biva
ayi yoyi beti tota ku mbazu. **8** Yesu, mutu wowo
kalumueni ko vayi lueti kunzola. Ka diambu ko beno
lumueni ko vayi lueti kunwilukila ayi diawu luididi
mu khini yi nkemboayi yika yilendi sudukusu ko. **9**
Bila lutambulanga tsundu yi minu kieno: phulusu yi
miela mieno. **10** Mimbikudi, miomi mibikula nlemvo
wowo balukubikila miyuvula ayi mifiongunina tsundu
yi phulusu beni. **11** Mizola zaba thangu mbi voti
buevi buela vangimina mambu momo matuba Pheve
yi Klisto, Pheve yoyi yiba mu bawu; yisamuna tona
thama ziphasi ziela mona Klisto ayi nkembo wowo
wela landakana. **12** Baba monisa ti mambu beni momo
baba kamba, masia ba mu diambudiawu ko vayi mu
diambu dieno. Buabu balukamba mambu beni kuidi
batubobo balusamunina Nsamu Wumboti mu nzila
yi lulendo lu Pheve Yinlongo, yoyo yiba ku Diyilu.
Ayi zimbasi zimmonanga phuila mu mona mambu
beni. **13** Diawu, bika luba bakubama mu diela dieno
mu diambu di sala ayi lubika ba phulu dia ayi nua;
lutula diana dieno mu nlemvo wowo luelatambula
mu lumbu Yesu Klisto kela monika. **14** Banga bana
badi bulemvo, lubika landakana zinzinunu ziozi ziba
yenomu thama bu luba batu bakambulu diela. **15** Vayi
bu didi ti mutu wowo wulutela widi wunlongo, buna
bika beno mamveno luba banlongo mu khadulu eno;
16 bila masonama ti: Bika luba banlongo bila minu
veka ndidi wunlongo! **17** Enati mu lusambulu lueno,
lueti tedila Tata mutu wowo wetisambila batu boso
buididi mavanga mawu mu kambu ntalu zizi mu batu;
buna bika bu lukidi va nza, luzingila mu lukinzu va
ntual'andi. **18** Beno luzebi ti lukulu mu nzingulu eno
yi buvungisi yoyi bakulu beno balulongisa. Khudulu
eno yisia vangimina mu bima bimbolanga ko, mu
palata ko voti mu nolo ko **19** vayi mu menga ma thalu,
ma Klisto widi banga muana dimemi wukambulu
kieta ayi wukambulu kadi ditona. **20** Niandi wusobolo
nza yivangama ntoto wuvangama ayi wumonika mu
diambu dieno mu zithangu ziazi zi tsuka. **21** Mu
nzil'andi lueka wilukila Nzambi yoyi yimfulukisa
mu bafuaayi yimvana nkembo mu diambu di minu
kieno ayi diana dieno bibanga kaka mu Nzambi. **22**
Lumana vedoso bu lutumukina mambu ma kiedika
mu diambu di luzola mu bukiedika bakhomba zieno.
Diawu luzolasananga beno na beno mu ntimawu
vedila **23** beno lubutuka mbutuka yimona, bika sia ti
mu lulendo lu nkuna weti fuanga vayi mu lulendo lu
nkuna wowo ka wufuanga ko; mu mambu ma moyo
ma Nzambi, momo madi mu zithangu zioso. **(aiōn g165)**
24 Bila disonama ti: Woso mutu widi banga kiti ki nsitu
Nkembo woso wu batu widi banga teka ki zitsola Kiti
kieti yuma ayi teka kiandi kieti bua. **25** Vayi mambu
ma Pfumu manzingilanga mu zithangu zioso. Muaki
mambu beni wawu Nsamu Wumboti wowo balulonga.
(aiōn g165)

2 Luloza mambu moso ma ngianza ayi luvunu;
mayuya, kikhenene ayi tubidila badieno ku ndambu.
2 Banga bana batsombi, bika lumona phuila yi miliki
mikambu sobokoso ayi mi kipheve, muingi lubaka
buyundukila mu diambu di miliki beni mu diambu
tambula phulusu, **3** bu lubimba ti Pfumu widi wu
mboti. **4** Bika lufikama vadi niandi, niandi ditadi di
moyo diloza batu, vayi disobolo kuidi Nzambi ayi
didi di mfunu kuidi Nzambi. **5** Diawu beno mamveno
luidi matadi ma moyo, bika lutungu mu diambu di
vanga nzo yi kipheve ayi mu diambu lukubika dikabu
di banganga Nzambi zivedila. Banganga Nzambi
bakubuku mu diambu di tambikanga makaba ma

kipheve momo mammonisa Nzambi khini mu nzila yi Yesu Klisto. 6 Bila tala mambu masonama mu masonuku: Minu thudidi ditadi di mfunu, di fuma ki nzo ditadi disobolo ayi di thalu; woso wukudiwilukila kalendi fua tsoni ko. 7 Nyinga, mfunu wuwombo didi kuidi beno lueti wilukila vayi kuidibobo kaba wilukilanga ko: Ditadi diodi mintungi miloza dikitukidi ditadi di mfunu, ditadi di fuma ki nzo. 8 Batu balembo bumina thutu va ditadi beni ayi dilembo buisi batu. Bila bamanga wilukila mambu ma Nzambi diawu balembo buminina thutu. Bumina thutu ayi bua mawu mambu bakubukulu. 9 Vayi beno luidi nkuna wu batu basobolo, dikabu di banganga Nzambi, dikanda dinlongo; batu bobo Nzambi kavuidi mu diambu lusamuna mavangamutu wowo wulutela bu luba mu tombi muingi luiza ku kiezila kiandi kimboti. 10 Bila mu thama beno lusia ba batu bandi ko vayi buabu luyikidi batu ba Nzambi; mu thama lusia ba ku tsi nlemvo ko vayi buabu ku tsi nlemvo lueka. 11 Bakundi bama ba luzolo, luidi banzenza ayi minkibi va nza yayi; diawu ndikululeba mu tina zinzinunu zi nsuni, zinnuanisanga muela. 12 Bika khadulu'eno va khatitsika Bapakanu yiba yimboti mu diambu divovo balembo kulutubidila banga ti luidi batu bambimbi, bamona mavangameno mamboti ayi bela kembisa Nzambi mu thangu kela kuiza. 13 Mu diambu di luzolo mu Pfumu, bika luba bulemvo kuidi babo beti yala: kuidi ntinu, pfumu yitheti mu luvalu. 14 Kuidi baguvelenele, bobo ntinu keti tuma mu diambu di vanangathumbudulu kuidi minyadi, batu bobo bamvanganga mbimbi ayi mu diambu di niemisanga bobo bamvanganga mamboti. 15 Bila tala buididi luzolo lu Nzambi: bika luvanga mamboti muingimiunu mi batu bakambulu diela mizibama. 16 Bika luba batu badi mu kiphuanza vayi kiphuanza beni kibikaba banga yunga mu diambu di fuka mambimbi; vayi bika luba bangabisadi bi Nzambi. 17 Lukinzikanga batu boso. Luzola bakhomba zieno mu minu; “lukinzikanga Nzambi ayi luzitisanga ntinu.” 18 A beno bisadi, bika luba bulemvo kuidi bapfumu zieno mu lukinzu loso, bika sia kaka kuidi bapfumu badi mboti ayi balembama vayi ayi kuidi bapfumu bambimbi. 19 Bila didi diambu di mfunu, enati mutu wulembo vibidila ziphasi bu betikummonisa ziphasi mu kambu bila mu diambu di Nzambi. 20 Bila nkembo mbi luela tambula enati luvibididi bu balubetidi mu mambimbi ma luvengi e? Vayi enati lummona ziphasi bu luvengi mamboti ayi luvibididi; buna diodi didi diambu di mfunu va meso ma Nzambi. 21 Mu bila kioki beno lutedolo mbila bila Klisto wumona ziphasimu diambu dieno. Niandi wulubikila kifuani muingi lulandakana zithambi ziandi. 22 Kasia vola masumu ko, kasia tuba luvunu ko. 23 Bu kafingu, niandi kasia vutula mu finga ko; bu kamonoso ziphasi, niandi kasia temina ko vayi wutumbu kiyekula kuidi zuzi di busonga. 24 Niandi wunata masumu meto mu nitu'andi va dikulusi, muingi ka diambu ko tufuidi mu masumu, tuzinga luzingu lusonga. Bila mu ziphuta ziandi lubelukila. 25 Bila luba banga mameme mazimbala vayi buabu luvutukidi kuidi mvungi ayi nsungi wu miela mieno.

3 Buawu bobo beno baketo: bika luba bulemvo kuidi babakala beno muingi, enati babakala bankaka mu bawu bawilukilanga mambu ma Nzambi ko, balenda balula mintima miawu mu kambu longo mambu ma Nzambi bu beti mona khadulu yi baketo bawu 2 bila bela mona ti nzingulu yeno yidi yivedila ayi yidi yi lukinzu. 3 Bika lutomba, bika sia kitoko ki mbata kaka: zitsuki zikangusu bumboti, bilunga binolo, minledi mi kitoko 4 vayi bika lutomba kitoko ki khati kioki kilendi suka ko, kilembami kindembama kimonikanga mfunu va meso ma Nzambi. 5 Buawu bobo mu thama buvuatila baketo banlongo; bobo batula diana diawu mu Nzambi ayi bulemvo baba kuidi babakala bawu. 6 Buawu bobo bubela Sala: bu katumimina Abalahami buna wuntedila Pfumu' ama. Beno lukitukidi bana bandi ba baketo enati lumvanga mambotimu kambu mona tsisi. 7 Bobuawu beno babakala, luzinga va kimosi ayi baketo beno mu diela, banga kuidi vangu kilebakana. Bika luba kinzikanga. Bafueti tambulangava kimosi ayi beno dikaba di nlemvo di luzingu muingi va bika ba diambu dinkakidila zitsambulu zieno. 8 Bosi, bika beno boso luba mayindu mamosi; bika lumonasananga kiadi; bika luzolasananga banga bakhomba; bika luba batu bamboti; bika lukikululanga. 9 Lubika vutudilanga mambimbi mu mambimbi; fingu mu bifingu. Vayi bulutidi mboti lusakumunanga bila mu bila kioki beno lutedolo mbila muingi lutambula lusakumunu. 10 Woso mutu zodidi zinga mboti ayi zodidi mona bilumbu bi zikhini, buna kafueti yadila ludimi luandi mu mambu mambimbi ayi bididi biandi mu mambu ma luvunu. 11 Kafueti tinanga mambimbi ayi kafueti vanganga mamboti; kafueti tombanga ndembama ayi

landakananga yawu. 12 Bila meso ma Pfumu madi kuidi basonga; Pfumu wuntambanga dikutu diandi mu lusambulu lu basonga, vayi zizi ki Pfumu kidi kikangama kuidi bobo bamvanganga mambimbi. 13 Nani wulenda kuluvanga phasi enati mamboti kaka lueti vanga e? 14 Vayi enati lulenda mona phasi mu diambu di mambu masonga, buna luidi mu khini. Lubika mona batu tsisi ayi lubika kukiyamisa. 15 Vayi mu mintima mieno lukembisa Klisto banga Pfumu. Bika lukalanga bakubama mu zithangu zioso mu vutula mu malembi ayi mu lukinzu kuidi woso mutu tidi zaba bila ki diana diodi didi mu beno. 16 Vayi bika luba mayindu mamboti ma ntima mivedila mu diambu di batu bobo balembokulutubidila banga ti luidi batu bamvanganga mambu mambimbi, batu bobo balembo yolukila khadulu eno yimboti mu Klisto bafua tsoni. 17 Bila bulutidi mboti, enati buawu bobo buididi luzolo lu Nzambi, mu mona phasi mu vanganga mambu mamboti vayi bika mu vanganga mambu mambimbi. 18 Niandi veka Klisto wumona phasi mu khumbu yimosi mu diambu di masumu meno; niandi mutu wusonga; wufua mu diambu di batu bobo bakambulu basongamuingi katunata kuidi Nzambi. Wufua mu nsuni vayi wuzingusu mu Pheve. 19 Mu pheve beni kayendila ayi kalongila ziphevi ziba mu nloko. 20 Zipheve beni zisia tuama tumukina ko, ka diambu ko Nzambi wuvibidila mu thangu Nowa kaba tunga masuwa. Batu bafioti kuandi, dinana kuandi di batu divuka mu khuka yi nlangu beni. 21 Buawu bobo beno luvukidi buabu. Mambu momo madi kifuani ki mbotokolo. Yawu yisi ko mu diambu di sukula mvindu yi nitu vayi mu diambu di kukiyekula kuidi Nzambi mu mayindu mamboti ma ntima. Mambu moso momo malenda vangama mu diambu di mfulukulu yi Yesu Klisto 22 bila buna kavuendi va lubakala lu Nzambi tona kakuma ku Diyilu; zimbasi ayi bipfumu ayi lulendo bidi ku tsi minsua miandi.

4 Sumbu Klisto kamona ziphasi mu nitu'andi, buna bika beno mamveno luba mayindu momo; bila mutu wowo wumona ziphasi mu nitu andi widi wuvambana ayi masumu 2 mu diambu kabika buela zingila, mu ndambu yi bilumbu bisiedi yandi mu nitu andi, boso buididi zitsatu zi batu vayi boso buididi luzolo lu Nzambi. 3 Bila mu bilumbu biviokidi, luviokisidi thangu yiwombo mu vanganga luzolo lu Bapakanu bu lukivana mu kitsuza, mu zitsatu zimbimbi, mu kolo malavu, mu phulu yi dia ayi yi nua, mu sambilanga bitumba. 4 Bukiedika, buabu balembo simina bu lunkambu buela zawula yawu mu luzingu lu kitsuza; balembo ku luvuezi. 5 Vayi bela vumbula kipholo kiawu kuidi mutu wowo widi wukubama mu sambisa batu bobo badi moyo ayi bafua. 6 Kiawu kioki bila Nsamu Wumboti wunlongolo kuidi batu bobo bafua, mu diambu bu basambusulu mu nsuni banga batu bobo badi moyo, babaka bu zingila mu Pheve boso buididi Nzambi yi moyo. 7 Tsukulu yi mambu moso yeka nduka. Diawu lubika ba phulu yi dia ayi yi nua vayi luleka nkielo mu sambila. 8 Vayi tuamina mambu moso luzolasananga beno na beno mu bukiedika, bila luzolo lueti fuka masumu mawombo. 9 Luyakula bumboti banzenza mu kambu maniunguta. 10 Bika kadika mutu wutambula dikaba di kipheve kasadila diawu mu diambu di sadisa batu bankaka, banga nkebi wumboti wu nlemvo wu Nzambi; nlemvo wowo widi mu ziphila mu phila. 11 Enati mutu wulembo yoluka buna bika kayoluka banga mutu wunyoluka mambu ma Nzambi. Enati mutu wulembo sadila bankaka buna bika kasadila mu zingolo zivana Nzambi muingi mu mambu moso Nzambi kakemboso mu diambu di Yesu Klisto, bila niandi vuidi nkembo ayi lulendo mu zikhama zi zikhamazi mimvu. Amen! (aiōn g165) 12 Bakundi bama, lubika simina mu diambu di zithotolo mu ziphasi ziozilulembo moni banga ti beno lubuilulu diambu di tsisi. 13 Vayi bika lumona khini bila lunnata ndambu yi ziphasi zi Klisto muingi beno mamveno lumona khini mu thangu kela monika mu nkembo' andi woso. 14 Enati balembo lufingi mu diambu di dizina di Klisto buna bika lumona khinibila pheve yi nkembo ayi Pheve yi Nzambi yidi mu beno. 15 Bika mutu mu beno kabika mona phasi bu kavondidi mutu voti bu kayibidi, voti bu kavengi mambimbi voti bu kakotidi mu mambu mangana. 16 Vayi disi diambu dimuena tsoni ko enati mutu wulembo moni phasi bila kadi “nkua Klisto”. Muaki bika kakembisa Nzambi mu diambu di dizina diodidi nkua Klisto. 17 Bila thangu yifueni yifueti tona tsambusulu, yifueti tonina mu dikanda di bana ba Nzambi. Buna tala, enati kuidi beto kuntonina tsambusulu beni, buna buevi buela bela tsukulu yi batu bobo beti kambu tumukina Nsamu wumboti wu Nzambi e? 18 Enati mutu wusonga wumvukila mu ziphasi ziwombo, buna buevi buela bela mutu wumbimbi ayi wu masumu e? 19 Diawu batu bobo balembo moni ziphasi mu luzolo lu Nzambi, buna bika bakiyekula kuidi mvangi, niandi

widi wukuikama; ayi bika batatamana vanganga mamboti.

5 Buabu ndieka vana ndambu yi zithumunu kuidi batu bobo badi bakulutumu beno. Minu mamvama ndidi nkulutu banga bawu ayi ndidi mbangi mu ziphasi zi Klisto ayi ndiela fubakana mu nkembo wowo weka nduka monokoso. **2** Banga minsungi mi mamemi, ludikilanga bumboti nkangu wowo Nzambi kaluyekudila. Lusunganga wawu bumboti, bika sia ti mu kuiku vayi mu luzolo; bika sia ti mu diambu di tomba ndandu vayi mu luzolo lu ntima. **3** Lubika monisa kipfumu kuidi batu bobo Nzambi kaluyekudila vayi banu kifuani kuidi nkangu wu mamemi **4** muingi thangu Pfumu yi minsungi mi mamemi kela kuiza, luba tambula budu ki nkembo, kioki kimvembudilanga ko. **5** A beno baleki, lutumukina bakulutu. Bika kadika mutu buna luidikakikulula va meso ma ndiandi, bila disonama ti: Nzambi weti kakumukina bankua luniemo vayi weti vana nlemvo andi kuidi batu bobo beti kukikulula. **6** Diawu bika lukikulula ku tsi koko ku lulendo lu Nzambi muingi kalunangika mu thangu yifuana. **7** Bika lunyekudila mayindu meno bila niandi veka wukulubanzilanga. **8** Lubika ba phulu dia ayi nua vayi luleka nkielo bila mbeni eno satana wulembo lufiedi banga khosi yinkunga, wulembo tombi nani kafueti mina. **9** Bu lukunnuanisa, bika luba bakinda mu minu bila luzebi ti ziawu ziozi ziphasi zimmona bakhomba zieno badi va nza. **10** Vayi bu luela mona ziphasi mu ndambu bilumbu, Nzambi yi nlemvo, mutu wowo wulutela mu diambu luzaba nkembo'andi wuka wusuki; nkembowowo kamonikisa mu Yesu Klisto wela kulufuanisa, ku lukindisa, ku luvana zingolo ayi wela ku lutedimisa mu kambu nikuka. **(aiōnios g166)** **11** Bika lulendo lubanga kuidi niandi mu zithangu zioso. Amen! **(aiōn g165)** **12** Mu lusadusu lu Siluvani, khomba yi kuikama, ndilusonikini nkanda wawumu bukhufi mu diambu di kulukindisa ayi ku lumonisa mu bukiedika ti nlemvowowo widi mu beno widi nlemvo wu kiedika wu Nzambi. **13** Dibundu didi ku Babiloni, diodi disobolo va kimosi ayi beno, dilufidisidi mboti. Muan'ama Malako mamvandi wulufidisidi mboti. **14** Bika lufifasana besi ki kikhomba. Ndembama kuidi beno boso luidi bakangama mu Klisto.

2 Peter

1 Simoni Piela, kisadi ayi mvuala wu Yesu Klisto
mfidisidi nkanda kuidi bobo batambula minu ki
thalu yimosi banga beto mu nzila yi busonga bu
Nzambi eto ayi Mvulusi eto Yesu Klisto. **2** Bika
baluwokisila nlemvo ayi ndembama mu nzila yi
nzayilu yi Nzambi ayi Yesu, Pfumu eto. **3** Lulendo
luandi, lutuvana bima bioso biobi tuvua mfunu mu
luzingu ayi mu kukiyekula mu nzila yi zaba mutu
wowo wututela mu nkembo andi ayi muvanganga
mambote. **4** Mu nzila yoyi katuvanina zitsila zinneni
ayi zilutidi thalu muingi mu ziawu beno mamveno
lufubakana mu kithuadi mu lunitu lu kinzambi beno
bu lutina mbivusu yi nzinunu yidi va ntoto. **5** Mu
diambu diodi bika lutula zingolo zieno mu buela
vanganga mambote va mbata minu kieno; nzayilu
va mbata vanganga mambote; **6** kukiyala va mbata
nzayilu; thatumunu va mbata kukiyala; kukiyekula
kuidi Nzambi va mbata thatumunu; **7** luzolo lu
kikhomba va mbata kukiyekula kudi Nzambi; bosi
luzolo va mbata luzolo lu kikhomba. **8** Bila enati
mambu mama madi yeno ayi enati mawu malembo
yilama mu beno buna malendi kulukitula miolo ko ayi
bisita ko mu nzayilu eno yi Pfumu eto Yesu Klisto. **9**
Bila mutu kambulu mambu mama widi banga phofo
ayi kamonanga mbote ko. Wuzimbakana ti wuvedoso
mu masumu mandi ma thama. **10** Diawu, bakhomba
ziama, bika lumonisa bufula mu kindisa lutelo lueno
ayi tsobobolo eno. Bila enati lumvanga mambu mama
buna lulendi bua ko, **11** ayi buna bela kuluyakula
bumbote mu kipfumu ki mvu ka mvu ki Pfumu eto
ayi Mvulusi eto Yesu Klisto. **(aiōnios g166)** **12** Diawu
ndiela kulutebulanga mu zithangu zioso moyo mu
mambu mama; ka diambu ko luzebi mawu ayi luidi
bakinda mu kiedika ki thangu yayi. **13** Vayi minu
mbueni ti didi diambu disonga mu kulutebula moyo bu
ndikidi zingi mu nitu yayi **14** bila nzebi ti fioti kuandi
fisiedi buna ndieka bika nitu beni banga bumbonisina
Pfumu eto Yesu Klisto. **15** Vayi ndiela tula zingolo mu
diambu lutebukilanga mambu mama moyo ka diambu
ko minu ndiedi. **16** Bila tusia landakana zinongo
zituama yindulu bumbote ko mu thangu tuluzabikisa
lulendo ayi ndizulu yi Pfumu eto Yesu Klisto vayi
beto tuba bambangi bamona nzitusu andi. **17** Bila
wutambula nzitusu ayi nkembo kuidi Nzambi Tata
mu thangu mbembo yitotukila mu nkembo wunneni
wu Nzambi yituba ti: “Niani niandi muan'ama wu
luzolo; khini yiwombo kakumbonisanga.” **18** Ayi beto
mamveto tuwa mbembo beni yitotukila ku diyilu
mu thangu tuba yandi va kimosi va mbata mongo
wunlongo. **19** Ayi tubeki mambu ma mimbikudi
makitulu makinda; mu mawu lufueti lubukila bila
madi banga muinda wunlema mu tombi nate buisi
butona kienzuka ayi mbuetete yi nsuka yintotuka mu
mintima mieno. **20** Mu mamo momo bika lutuama
zaba ti kadi mutu wumosi kalendi sudikisa ko kadi
mbikudulu yimosi yi masonoko mu diela diandi veka.
21 Bila mbikudulu yiyizilanga mu luzolo lu mutu ko
vayi batu banlongo ba Nzambi bayoluka bu badiatusu
kuidi pheve Yinlongo.

2 Muaki mimbikudi mi luvunu midi va khatitsika
batu banga buela monikina minlongi mi luvunu
va khatitsik'eno. Miela fielumuna kotisa malongi
mambimbi mamvambisanga, mu diela di luvunu
miela tunuka Pfumu yiba sumba. Buawu bobo miela
kukituadila mu nsualu mbivusu. **2** Ayi batu bawombo
bela ku balandakana mu zinzila ziawu zimbimbi ayi
mu diambu diawu nzila yi bukiedika yela vuezuka.
3 Mu luzolo luawu lu zimbongo, minlongi miomi
miela ku luyiba mu masolo momo miela yindula
bawu veka. Vayi tona thama mbedosolo yawu yidi mu
bawu ayi mbivusulu yawu yilembo bakiengidila. **4** Bila
enati Nzambi kasia mona ko kiadi zimbasi bu zivola
masumu vayi wuziloza ku diyenga, kuna zilundulu bu
zidi zikangama mu tombe mu zisieni mu diambu di
vingila tsambusulu **(Tartaroō g5020)** **5** ayi enati kasia mona
ko kiadi ntoto wukhulu ayi wuvukisa Nowa, mutu
wu nana mu longa mambu ma busonga, mu thangu
kadukula nkuka yi nlangu mu batu bobo bakambu
kinzika Nzambi; **6** enati niandi wukitula mavula
ma sodoma ayi Ngomola dibombi, niandi wuzengila
mavula momo nkanu mu bivusu ayi wukitula mawu
kifuani kiela buila bobo bela kambu kinzika Nzambi;
7 ayi enati wuvukisa Loti, mutu wusonga, mutu
wuyamusu mu diambu di khadulu yi kitsuza yi batu
bambimbi **8** bila mutu wawu wusonga wuzinga va
khatitsik'awu, bu kaba kuba monanga ayi kuba wanga
banyoluka; buna kadika lumbu wuyamisa muel'andi
wusonga mu diambu di mavanga mawu mambimbi. **9**
Buna Pfumu zebi buevi kafueti kudila mu zithotolo
batu bobo bakunkinzikanga ayi buevi kafueti kebila
batu bobo bakambulu basonga mu diambu di lumbu
ki tsambusu muingi babaka thumbudulu. **10** Vayi wela

luta vana thumbudulu kuidi bobo banlandakana boso buididi nsuni mu zitsatu zisumuka ayi bobo banlenza kipfumu ki Nzambi. Badi batu beti kukibanzilanga bawu veka ayi badi batu ba luniemo; bamonanga tsisi ko mu finga bivangu bi nkembo bi diyilu **11** muaki zimbasi, ka diambu ko, zidi zinneni mu ngolo ayi mu lulendo vayi zifundanga ko bivangu bi nkembo bi diyilu mu mambu ma mvuezolo va meso ma Pfumu. **12** Vayi batu bana badi banga bibulu bikambulu mayindu; bibutu mu diambu di builungu ayi bivusungu; beti vueza mambu bakambulu zaba; buna bela bivusu mu mbivusulu yimosi banga bibulu. **13** Bela tambula mfutu mu mambimbi momo beti vanga. Beti monanga khini mu vanganga matsoni va meso ma batu. Badi batu ba mvindu ayi babivusu; beti monanga khini mu kuluvuna bu bandianga yeno va kimosi mu minyengo. **14** Meso mawu mafulukidi mu kitsuza ayi bavonganga ko mu vola masumu; bambuilanga mu tambu batu bobo bakambulu bakinda. Mintima miawu mifulukidi khunia yi zimbongo; badi ku tsi tsingulu yi Nzambi. **15** Bawu babika nzila yi lulama ayi bazimbala bu balandakana nzila yi Balami, muana wu Bewoli mutu wuzola mfutu wu mambu mambimbi. **16** Vayi wutubudulu mu diambu di kambu kuandi ku tumamana kuidi phunda, bulu kioki kitubanga ko; kisokudila mbembo yi mutu, kiawu kikandika mbikudi muingi kabika vanga buvungisi buandi. **17** Batu beni badi banga zitho zinlangu zikambulu nlangu ayi badi matuti mavevomono kuidi muphepi. Tombi kinkobo kikubukulu batu bobo. **(questioned)** **18** Vayi bu beti tuba mambu mawu ma luniemo, makambulu mfunu; buna beti tombanga tuta mu nzila yi zitsatu zinsuni mu kitsuza kiawu, bobo bavukidi bosi va khatitsika batu bobo banzingila mu nzimbala. **19** Beti kuba vana tsila yi kiphuanza; bawu veka badi bavika ba mbivusu bila kadika mutu widi mvika wu mutu wowo wunnungidi. **20** Enati bavuka mu mbivusu yi ntoto mu nzayilu yi Pfumu ayi Mvulusi Yesu Klisto, balembo vukumuka diaka ayi yadulu mu mambu beni, buna khadulu awu yiviokidi yitheti mu mbimbi. **21** Bila bulutidi mbote kuidi bawu mu kambu zaba nzila yi busonga vayi mbimbi bu bavengama mu yawu mu thangu bazaba yawu ayi baloza lutumunu lunlongo lolo baba vana. **22** Balembo kindisa bukiedika bu zingana ziasi: “mbua yivutukidi dia biobi kaluka” ayi “ngulu yiyoboso yivutukidi vindumuka mu nyamba.”

3 Bakundi bama, wawu nkanda wummuadi ndieka kulusonikina. Mu wowo wutheti ayi mu wawu ndintomba kotula diela dieno divedila mu kulutebula moyo mu mambu mama **2** muingi lutebukila moyo mambu momo matubu thama kuidi mimbikudi minlongo ayi lutebukila moyo lutumunu lu Pfumu ayi Mvulusi eto, lolo baluvana kuidi mimvuala mieno. **3** Muaki lufueti zaba ti mu bilumbu bi tsuka minsekinini miela kuiza, miela diatila mu mvuezolo boso buididi zitsatu ziawu. Miela tuba **4** “A kuevi kuidi tsila yi ndizulu andi bila tona bakulu bafua bima bioso bidi vana vawu; vana thonono yi ntoto.” **5** Bila batidi zimbakala mu luzolo diambu diadi: mu thama Nzambi wuvangila diyilu ayi ntoto mu Mambu mandi; ntoto beni wutotukila mu nlangu ayi wuvangulu mu nlangu. **6** Ntoto wu thangu yina wubungu mu thangu nlangu wudiamisa ntoto beni. **7** Vayi diyilu ayi ntoto bi thangu yayi bilembo lundu kuidi mambu mandi muingi biba yekolo ku mbazu. Bilembo lundu mu diambu di lumbu ki tsambusu ayi lumbu ki bunga batu bankambu kinzikanga Nzambi. **8** Vayi baki luzolo bama, lubika zimbakana diambu diadi: kuidi Pfumu lumbu kimosi kidi banga mili di mimvu ayi mili di mivmu midi banga lumbu kimosi. **9** Pfumu kalendi zingila ko mu dedikisa tsilulu andi banga bueta yindudila batu bankaka. Vayi wulembo kuluvibidila bila kakadi zola ti wumosi kabungana. Vayi wuntomba ti baboso babalula mavanga. **10** Muaki lumbu ki Pfumu kiela kuiza banga muivi ayi mu lumbu kina diyilu diela zimbala mu biyoko bingolo ayi bima bi diyilu biela siuta mu mbazu; ntoto ayi mavanga madi muawu mela tumbu zinisu. **11** Bu didi ti bima bioso bifueti suita, buna phila batu mbi lufueti ba e? Lufueti ba batu ba khadulu yinlongo ayi beti kinzikanga Nzambi **12** bu lulembo vingila lumbu ki Nzambi ayi bu lulembo tudi nsualu muingi kivika fuana. Mu lumbu kina diyilu diodi dilema mbazu diela suita ayi bima bi diyilu biela suita mu mbazu. **13** Vayi banga buididi tsil'andi, beto tulembo vingila diyilu dimona ayi ntoto wumona; kuna kuidi busonga. **14** Diawu bakiluzolo bama, bu lumvingilanga mambu momo buna bika lunuana muingi kalubata mu ndembama batu bakambulu ditona ayi tsembolo va ntual'andi. **15** Lufueti sudika bumbote ti mvibudulu yi Pfumu yawu luvulusu lu batu banga bu lusonikina Polo, khomb'eto wu luzolo, boso buididi nzayilu yoyo bamvana. **16** Wuvanga buawu mu minkanda miandi mioso momo kayolukila mambu

momo. Muaki, bukiedika, bitina binkaka phasi bidi mu sudika; biawu biobi bakambulu diela ayi bakambulu bakinda bumbote balembo balula tsundu banga bu beti vangila mu masonoko mankaka mu diambu di mbivusu yawu veka. **17** Diawu, beno bakiluzolo, lukizabidila mambu mama. Lukeba tala bu luvitumunu mu nzimbala yi batu bambimbi, luedi lebakana mu kinda kueno kuidi yeno. **18** Vayi luyunduka mu nlemvo ayi mu nzayilu yi Pfumu eto ayi Mvulusi Yesu Klisto. Bika nkembo wubanga yandi tona buabu nate mu zithangu zioso. Ameni! **(aiōn g165)**

1 John

1 Mambu momo maba vana thonono, momo tuwa, momo tumona mu mesometo, momo tutala ayi momo tusimba mu mioko mieto, momo matedi mambu mamvananga luzingu mawu tueti samuna. **2** Luzingu lutotuka. Beto tumona luawu ayi tulembo yolukila luawu ayi lulembo kulusanunina luzingu lu kalumani, lolo luba kuidi Tata ayi lolobatumonisa. **(aiōnios g166)** **3** Momo tumona ayi tuwa mawu tukulusamunina muingi beno mamveno luba mu kithuadi ayi beto; muaki kithuadi kieto kidi mu Tata ayi mu muan'andi Yesu Klisto. **4** Ayi tulusonikini mambu mama mu diambu di khini eno yiba yiduka. **5** Tala mawu mama mambu tuwa kuidi niandi ayi tulembo kulusamunina: Nzambi widi kiezila ayi mu niandi muisi kadi tombi ko. **6** Enati tulembo tubi ti tuidi mu kithuadi ayi niandi vayi tulembodiatila mu tombi, buna tulembu vuni ayi tusadilanga kiedika ko. **7** Vayi enati tundiatila mu kiezila banga niandi veka bukadidi mu kiezila, buna tuidi mu kithuadi kimosi ayi buna menga ma Yesu Klisto, muan'andi, meti kutuvedisa mu moso ka masumu. **8** Enati tulembo tubi ti tuisi ko masumu, buna tulembo kukivuni beto veka ayi kiedika kisi ko mu beto. **9** Muaki enati tulembo kikinina masumu meto, niandi widi wukuikamaayi wusonga mu kutulemvukilanga masumu meto ayi mu kutuvedisa mu yoso ka mbimbi. **10** Enati tulembo tubi ti tuisia vola ko masumu; buna tulembo kitula Nzambi nkua luvunu ayi mambu mandi masi ko mu beto.

2 Bana bama, ndilusonikini mambu mama muingi lubika sumuka; ayi enati mutu wuvola masumu buna tubeki phovi yikutuvovilanga kuidi Tata: Yesu Klisto, mutu wusonga. **2** Niandi wukiyekula banga dikaba mu diambu di masumu meto ayi bika sia ti mu diambu di masumu meto kaka vayi ayi mu diambu di momo ma nza yimvimba. **3** Mu diambu diadi tuzabidi ti beto tunzebi: enati beto tunkebanga zithumunu ziandi. **4** Woso mutu wuntuba: “minu ndinzebi” mu kambu keba zithumunu ziandi; buna widi nkua luvunu ayi kiedika kisi ko mu niandi. **5** Vayi woso mutu wunkebanga mambu mandi buna bukiedika luzolo lu Nzambi luidi lufuana mu mutu wowo; Mu diambu diodi tuzabidi ti tuidi mu niandi. **6** Woso mutu wuntuba ti widi mu niandi buna mamvandi kafueti diatilaboso niandi veka kadiatila. **7** Bakiluzolo, bika sia ti lutumunu lumona ndilusonikina vayi lutumunu beni lu thama kuandi, lolo lutambula tona vana thonono. Lutumunulu thama beni luawu lualu mambu ma Nzambi momo luwa. **8** Buela diaka, lutumunu lumona ndilusonikini: luidi lukiedika mu niandiayi mu beno bila tombi kilembo lalakana ayi kiezila ki kiedika kilembo kienzuka. **9** Woso mutu wuntuba ti widi mu kiezila vayi wunlenda khomb' andibuna nate buabu wukidi kuandi mu tombi. **10** Woso mutu weti zola khomb'andi buna widi mu kiezila ayi diluaku di buila dilendi monika mu niandi ko. **11** Vayi woso mutu wunlenda khomb'andi buna widi mu tombi ayi wundiatilangamu tombi, kasi zaba ko kuevi kalembo yendi bila tombi kivondidi meso mandi. **12** Ndikulusonikina, beno bana, mu diambu di masumu meno malemvokolo mu dizina di Yesu. **13** Ndikulusonikina beno madise, mu diambu di luzebi mutu wowo widitona vana thonono. Ndikulusonikina, beno baleki mu diambu di lunungini pheveyimbimbi. Ndikulusonikina, beno bana, mu diambu di beno luzebi Tata. **14** Ndikulusonikina, beno madise, mu diambu di beno luzebi mutu widi tonavana thonono. Ndikulusonikina, beno baleki mu diambu di beno ngolo luidi ayi mu diambu di mambu ma Nzambi madi mu beno ayi mu diambu di beno lunungini pheve yimbimbi. **15** Lubika zola nza ayi bima bidi va nza. Enati mutu weti zola nza buna luzolo lu Tata luisi ko mu niandi **16** bila bibio bidi va nza: zinzinunu zi nsuni, zinzinunu zi mesoayi luniemo lu luzingu bisi bi Tata ko vayi bi nza. **17** Muaki nza yilembo vioki ayi zinzinunu ziandi; vayi woso mutu wumvanganga luzolo lu Nzambi widi moyo mu zithangu zioso. **(aiōn g165)** **18** Bana bama, yawu yayi thangu yi tsuka. Banga kuandi bu luwati antiklisto wulembo yizi, ayi, buabu bantiklisto beka bawombo. Mu diambu diodi tuzabidi ti yawu yayi thangu yi tsuka. **19** Bawu batotukila mu beto vayi basia ba batu beto ko; Bila enati baba batu beto, nganu badi yeto. Vayi bayenda mu diambu bamonika ti kadi wumosi mu bawu kasia ba weto ko. **20** Beno lutambula pheve Yinlongo kuidi mutu wunlongo ayi beno boso luzebi kiedika. **21** Ndikadi kulusonikina, bika sia ti mu diambu lusia zaba kiedika ko, vayi mu diambu luzebi kiawu ayi kiedika kilendi totula ko kadi luvunu. **22** Nani nkua luvunu e? A keti woso mutu wuntunukanga ti Yesu kasi Klisto ko. Niandi antiklisto bila niandi weti tunuka Tata ayi muana. **23** Woso mutu wuntunukanga muana kasi

zaba Tata ko; woso mutu wunkikininanga Muana buna zebi Tata. **24** Mu diambu dieno, bika momo luwa tona vana thonono maba mu beno. Enati momo luwa tona vana thonono madi mu beno buna beno mamveno luidimu Muana ayi mu Tata. **25** Tala yawu yayi tsila yikatuvana: luzingu lu kalumani. **(aiōnios g166)** **26** Ndilusonikini mambu mama mu diambu di batu bobo bantomba kuluzimbisa. **27** Vayi mu diambu dieno, Pheve yinlongo yoyi ludukudulu banga mafuta, mu beno. Luisi kadi mfunu ko ti mutu kalulonga. Vayi bu didi ti Pheve beni Yinlongo yawu yeti ku lulonga mu diambu di mambu moso ayi yawu yidi yi kiedika, yisi yi luvunu ko; buna bika luba mu kithuadi ayi Klisto boso bu yi lulongila mawu. **28** Ayi buabu beno bana, bika luba mu niandi mu diambu mu thangu kela monika, tuba bakinda ayi tubika fua tsoni va ntual'andi bu kela kuiza. **29** Enati luzebi ti Klisto widi wusonga buna bika luzaba ti woso mutu wunsadilanga busonga buna niandi wubutu kuidi Klisto.

3 Lutala phila luzolo lutuzodila Tata muingi tutedolo bana ba Nzambi. Ayi buawu bobo tuididi. Diawu nza yisi ku tuzaba ko mu diambu yisia kunzaba ko. **2** Bakiluzolo, buabu tueka bana ba Nzambi. Phila tuela bela yimonikini ko. Muaki tuzebi ti mu thangu kela monika, tuela dedakana banga niandi bila tuela kummona boso bu kadidi. **3** Woso beki diana diodi mu niandi, buna wulembo kukivedisa banganiandi veka bu kadidi wuvedila. **4** Woso wumvanganga masumu buna muina kabundudi bila masumu mansundula: mbundudulu yi muina. **5** Muaki beno luzebi ti niandi wumonika muingi kabotula masumu metoayi kadi disumu disi ko mu niandi. **6** Woso mutu widi mu niandi kavanganga masumu ko; woso wumvanganga masumu kasia kummona ko ayi kasia kunzaba ko. **7** Bana, mutu kabika kuluzimbisa: woso wumvanganga busonga buna niandi widi wusonga banga niandi bu kadidi wusonga. **8** Woso wumvanganga masumu niandi mutu wu satana bila tonavana thonono satana kisalu kiandi volanga masumu. Kiawu kiodi bila Muana Nzambi kamonikina mu diambu kabunga mavanga ma satana. **9** Woso mutu wubutu kuidi Nzambi kavolanga masumu ko bila mambu ma Nzambi madi mu niandi; ayi kalendi vola masumu ko bila Nzambi wumbuta. **10** Vawu vava vadi luviakunu lu bana ba Nzambi ayi bana ba satana: woso wunkambu vanganga busonga ayi woso wunkambu zolanga khomb'andi kasi muana Nzambi ko. **11** Mawu mama mambu luwa tona vana thonono: bika tuzolasananga beto na beto; **12** bika sia ti banga Kayini, wuba mutu wu pheve yimbimbi, wuvonda khomb'andi. A bila mbi kamvondila e? Mu diambu mavanga mandi maba mambimbi vayi momo ma khomb'andi maba masonga. **13** A zinkomba ziama, lubika simina enati nza yilulendidi. **14** Beto, tuzebi ti tuvioka ku luzingu bu tuba ku lufua mu diambu tueti zola bakhomba. Woso wunkambu zolanga khomb'andi buna widi mu lufua. **15** Woso wunlendanga khomb'andi buna niandi mvondi ayi luzebi kueno ti kadi mvondi wumosi kalendi tambula ko luzingu lu kalumani. **(aiōnios g166)** **16** Mu diadi tuzabila luzolo: niandi wuyekula luzingu luandi mu diambudieto. Ayi beto, tufueti yekula luzingu lueto mu diambu di bakhomba. **17** Vayi woso beki bima bi nza yayi ayi mueni khomb'andi widi nzala vayi kengi ntim'andi; buna buevi luzolo lu Nzambi luididi mu niandi e? **18** Bana, tubika monisina luzolo mu mambu matuba kaka voti va mbata ludimi vayi tumonisa luzolo mu mavanga ayi mu kiedika. **19** Mu diambu diadi tuela zabila ti tuidi mu kiedika ayi tuela kindisila mintima mieto va ntual'andi: **20** enati mintima mieto milembo kutubedisa vayi Nzambi lutidi mintima mieto mu bunneni ayi niandi zebi mambu moso. **21** Bakiluzolo, enati mintima mikadi kutubedisa buna tuidi bakindava ntuala Nzambi. **22** Ayi kioso kuandi tunlomba, tuela kitambula kuidi niandi mu diambutunkebanga zithumunu ziandi ayi tumvanganga mambu makumonisanga khini. **23** Lutumunu luandi luawu lualu: tuwilukila mu dizina di Muan'andi Yesu Klisto ayi tuzolasananga beto na beto banga niandi veka bu katuvanina lutumunu. **24** Ayi woso wunkebanga zithumunu ziandi buna widi wukangama mu Nzambi ayi Nzambi widi mu mutu beni. Ayi mu diadi tuzabidi ti Nzambi widi mu beto: mu Pheve yi katuvana.

4 Bakiluzolo, lubika wilukila yoso-yoso pheve vayi lufionguninaziphevi mu tala kani zidi zi Nzambi bila mimbikudi miwombo mi luvunumitotukidi va nza. **2** Mu diambu diadi lufueti zabila Pheve yi Nzambi: yoso pheve yinkikininanga ti Yesu Klisto mutu wuyiza mu nsuni, buna pheve beni kuidi Nzambi yiba. **3** Ayi yoso pheve yinkambu kikinina ti Yesu Klisto, mutu wuyiza mu nsuni, buna yisia ba kuidi Nzambi ko. Buna yawu pheve yi antiklisto, yoyi luwa ti yilembo yizi ayi buabu yeka va nza. **4** Bana, Nzambi wuluvuidi,

ayi beno lubanunga bila mutu wowo widi mu beno niandi lutidi lulendo ayi mutu wowo widi va nza. **5** Vayi bawu nza yiba vuidi, diawu bantubilanga boso buididi zithumunu zi nza ayi nza yeti kuba wila. **6** Beto, Nzambi wutuvuidi. Woso mutu zebi Nzambi weti kutuwila. Woso mutu Nzambi kakambulu vua, kalendi kutuwila ko. Buawu bobo tuzabidi Pheve yi kiedika ayi pheve yi luvunu. **7** Bakiluzolo, tuzolasananga beto na beto bila luzolo kuidi Nzambilumbanga ayi woso mutu widi luzolo wubutu kuidi Nzambi ayi zebi Nzambi. **8** Mutu kambulu luzolo kasi zaba Nzambi ko bila Nzambi niandi luzolo. **9** Mu diambu diadi mu monikina luzolo lu Nzambi kuidi beto: Nzambiwufidisa muan'andi wumosi kaka va nza, muingi tuzinga mu niandi. **10** Mu diambu diadi mu monikini luzolo: bika sia ti beto tuzola Nzambi vayi niandi wutuzola. Diawu kafidisila muan'andi mu diambu di kutufuila, banga dikaba, mu masumu meto. **11** Bakiluzolo, enati buawu bobo Nzambi katuzodila, buna beto mamveto tufueti zolasananga beto na beto. **12** Kuisi ko mutu wumona Nzambi. Enati tueti zolasananga beto na beto buna Nzambi widi mu beto ayi luzolo luandi luidi lufuana mu beto. **13** Tala, mu diambu diadi tuzabidi ti beto tuidi mu niandi ayi niandi widi mu beto: bu katuvana Pheve andi. **14** Beto, tumona ayi tuntelamanga kimbangi ti Tata wufidisa muana muba Mvulusi wu nza. **15** Woso wela kikinina ti Yesu niandi muana Nzambi, buna Nzambi widimu niandi ayi niandi widi mu Nzambi. **16** Ayi beto tuzaba ayi tuwilukila luzolo lolo Nzambi katuzodila. Nzambi niandi luzolo ayi woso widi mu luzolo buna niandi widi mu Nzambiayi Nzambi widi mu niandi. **17** Mu diambu diadi luzolo luididi lufuana mu beto muingi tuba bakinda mu lumbu ki tsambusu bila boso niandi kadidi, buawu bobo beto mamveto tuididi va nza yayi. **18** Tsisi yilendi monika ko mu luzolo bila luzolo lukiedika lueti kuka tsisi. Bila, tsisi yinkuizanga va kimosi ayi thumbudulu ayi woso mutuwumonanga tsisi kasi ko wufuana mu luzolo. **19** Beto tuidi ayi luzolo mu diambu niandi wutuama kutuzola. **20** Enati mutu wuntuba ti niandi weti zola Nzambi vayi weti lenda khomb'andi buna widi nkua luvunu. Bila mutu wunkambu zola khomb'andi, mutu wowo kalembo moni, buna buevi kalenda zodila Nzambi yoyi kankambu mona e?

5 Woso mutu weti wilukila ti Yesu niandi Klisto, buna niandi wubutu kuidi Nzambi, ayi woso mutu weti zolanga Tata buna wunzolanga Muanawowo wubutu kuidi niandi. **2** Mu diambu diadi tuzabidi ti tueti zola bana ba Nzambi: bu tueti zola Nzambi ayi bu tueti keba zithumunu ziandi. **3** Bila zola Nzambi kuawu kuaku: keba zithumunu ziandi. Ayi zithumunu ziandi zisi phasi ko. **4** Bila woso mutu wubutu kuidi Nzambi wunnunganga nza ayi ndungunu yi nunga nza yawu yayi: minu kieto. **5** Nani mutu wowo wununga nza e? A keti buna mutu wowo weti wilukila ti Yesu niandi Muana Nzambi. **6** Yesu Klisto niandi mutu wowo wuyizila mu nlangu ayi mu menga, bika sia ti mu nlangu kaka vayi mu nlangu ayi mu menga; ayi Pheve weti telama kimbangi bila Pheve niandi kiedika. **7** Bila mambu matatu mantelamanga kimbangi: **8** Pheve, nlangu ayi menga. Mawu matatu matelamanga kimbangi kimosi. **9** Enati tueti tambulanga kimbangi ki batu vayi kimbangi ki Nzambi kilutidi. Bila kimbangi beni kiawu kioki Nzambi katelimina mu diambu di Muan'andi. **10** Woso mutu wunwilukila Muana Nzambi beki kimbangi mu niandiveka; woso wunkambu wilukila wunkitula Nzambi nkua luvunu bila kasiawilukila ko kimbangi kioki Nzambi katelimina mu diambu di Muan'andi. **11** Ayi kimbangi beni kiawu kiaki: Nzambi wutuvana luzingu lukalumani ayi luzingu beni luidi mu Muan' andi. **(aiōnios g166)** **12** Woso mutu beki Muana niandi beki luzingu; woso kambulu Muana Nzambi kasi ko luzingu. **13** Ndilusonikini mambu mama muingi luzaba ti lubeki luzingu lukalumani, beno lueti wilukila mu dizina di Muana Nzambi. **(aiōnios g166)** **14** Ayi tala diana diodi tuidi mu Nzambi: enati tulombidi diambu dimosiboso buididi luzolo luandi, niandi wukutuwilanga. **15** Ayi enati tuzebi ti niandi wukutuwilanga, buna kioso kuandi tunlomba buna tuzebi ti tutambudi kiawu. **16** Enati mutu wumosi mueni khomb'andi wumvola masumu mankambu natanga ku lufua, buna wela kunsambidila ayi Nzambi wela kumvana moyo. Buawu bobo buididi mu diambu di batu bobo bamvolanga masumu mankambu natanga ku lufua. Vayi vadi disumu dinatanga ku lufua. Mu diambu di disumu diodi, ndisi kamba ko ti kasambila. **17** Mbimbi yoso yidi disumu ayi vadi disumu dinkambu natanga ku lufua. **18** Tuzebi ti woso mutu wubutu kuidi Nzambi kavolanga masumu ko vayi woso wubutu kuidi Nzambi wukukikebanga niandi veka ayi pheve yimbimbikalendi kunsimba ko. **19** Beto tuzebi ti Nzambi wutuvuidi ayi nza yimvimba yidi ku tsi

minsua mi pheve yimbimbi. **20** Muaki tuzebi ti Muana Nzambi wuyiza ayi wutuvana diela muingi tuzaba mutu wukiedika ayi beto tuidi mu khati yi mutu wukiedika. Mutu beni Yesu Klisto. Niandi Nzambi yikiedika ayi niandi luzingu lukalumani. **(aiōnios g166)** **21** Bana, lukeba mu diambu di bitumba.

2 John

1 Nkulutu sonikini nkanda wawu kuidi mama diodi
disobolo ayi kuidi bana bandi bobo ndieti zola
mu kiedika. Bika sia ti minu kaka, vayi, ayi batu
boso bobo banzolanga kiedika **2** mu diambu di
kiedika kidi mu beto ayi kiela kalanga mu beto mu
zithangu zioso. **(aiōn g165)** **3** Bika nlemvo, mamboti ayi
ndembama bibedi kuidi Nzambi Tata ayi kuidi Yesu
Klisto, Muana wu Tata, bibanga yeto mu kiedika ayi
mu luzolo. **4** Khini yiwombo ndilembo moni mu mona
ti bana baku bankaka bandiatila mu kiedika banga bu
tutambudila lutumunu kuidi Tata. **5** Buabu, mama,
tala diambu ndikulomba: bika sia ti lutumunu lumona
ndikusonikina vayi lolo kuandi tutambula tona vana
thonono. Ayi lutumunu beni banga kuandi bu luwila
luawu tona vana thonono ti ludiatila mu luzolo. **7**
Bila batu bawombo baluvunu batotukidi va nza. Bawu
bakikininangako ti Yesu Klisto wuyiza mu nsuni. Mutu
wuntubilanga bobo niandi nkua luvunu ayi antiklisto.
8 Diawu lulubuka tala luedi zimbisa mambu momo
luvanga vayi muingi lutambula mfutu wuduka. **9** Woso
mutu wumvambananga ayi kambulu kangama mu
malongi ma Klisto, kasi kithuadi ayi Nzambi ko. Vayi
woso mutu widi wukangama mu malongi, niandi widi
mu kithuadi ki Tata ayi ki Muana. **10** Enati mutu wizidi
kuidi beno ayi kakadi nata malongi mama bunalubika
kunyakula mu nzo'eno, lubika kumvana mboti. **11**
Bila woso wukumvana mboti buna wumfubakananga
yandi mu mavanga mandimambimbi. **12** Mambu
mawombo makidi yama makulusonikina vayi mbengi
kubuvangila mu phapi ayi mu thita; vayi diana ndisia
mu kuiza kuidi beno ayi solula yeno zizi mu zizi
muingi khini eto yiba yiduka. **13** Bana ba khomb'aku
yi nketo yisobolo bafidisidi mboti.

3 John

1 Nkulutu sonikini nkanda wawu. Kuidi kiluzolo
kiama Ngayusi, mutu wowo ndieti zola mu kiedika.
2 A kiluzolo, lukanu luama luidi mu diambu wutoma
nitu mu mambu moso ayi wuba mu buvini banga
boso buntomina muel'aku. **3** Khini yiwombo ndimona
bakhomba bu bayiza ayi zitelimina kiedika kiaku
kimbangi ayi buevi ngeyo weti diatila mu kiedika.
4 Ndikadi mona khini yiviokidi yayi: mu wa ti bana
bama bandiatila mu kiedika. **5** A kiluzolo, ngeyo widi
wukuikama mu mambu moso momo wetivanga mu
diambu di bakhomba; ka diambu ko badi banzenza
kuidi ngeyo. **6** Zinzenza beni zitelimina luzolo luaku
kimbangi va ntuala dibundu. Wela luta vanga bumboti
enati wuba sadisidi mu landakana nzietolo awu mu
phila yimmonisa Nzambi khini. **7** Bila bawu bayenda
mu diambu di samina dizina di Pfumu mu kambu
tambula kadikima kuidi Bapakanu. **8** Beto tufueti
yakulanga bumboti batu ba phila yoyi muingi tusala va
kimosi mu diambu di kiedika. **9** Tsonikini ndambu zi
mambu kuidi dibundu vayi Diotelefe, mutu wuntomba
monikanga wutheti mu bawu, wumanga ku khinzika.
10 Diawu, enati ndizidi, ndiela yolukila mavanga momo
kalembo vangibu keti tuba mambu mambimbi mu
diambu dieto. Bika sia ti mawu kaka mambu keti vanga,
vayi niandi veka kayakulanga ko bakhomba, weti
kakidika bakhomba ziozi zitidi kuba yakula. Bosi weti
kubakukamu dibundu. **11** A kiluzolo, kadi sokudilanga
mambimbi vayi sokudilanga mamboti. Woso mutu
wumvanganga mamboti Nzambi wumvuidi; woso
mutu wumvanganga mambimbi kasia mona Nzambi
ko. **12** Batu boso banteliminanga Demetelusi kimbangi
ayi kiawu vekakiedika kinkuteliminanga kimbangi.
Beto mamveto tueti kuntelimina kimbangiayi ngeyo
zebi ti kimbangi kieto kidi ki kiedika. **13** Mambu
mawombo madi yama ma kusonikina vayi mbengi
kusonikina mu thita ayi mu lapi. **14** Vayi tsidi diana
mu vika kumona; buna bosi tuela solula zizi mu zizi.
Bika ndemama yibanga yaku. Bakundi badi kuaku
bafidisidi mboti. Vana mboti kuidi bakundi badi kuna,
kadika mutu mu dizina diandi.

Jude

1 Yuda, kisadi ki Yesu Klisto ayi khomba yi Zaki, mfidisidi nkandawawu kuidi batu bobo Nzambi katela mbila, bobo Nzambi Tata kazola ayi balundu mu diambu di Yesu Klisto. **2** Bika nlemvo, ndembama ayi luzolo bulubuelimina mu buwombo. **3** Bakiluzolo, phuila yingolo ndiba mu kulusonikina mu diambu di phulusu yoyi yidi yeto mu kithuadi. Vayi buabu mbueni mfunu wu kulusonikina muingi ndilukindisa mu nuana mu diambu di minu kioki bavana banlongo mu khumbu yimosi kaka. **4** Bila batu bankaka, bafielumuka kota va khatitsik'eno; thumbuduluyi batu beni yisonama thama. Batu beni bakinzikanga mambu ma Nzambi ko; bankitulanga nlemvo wu Nzambi eto mavanga ma tsoni ayi bantunukanga Yesu Klisto nlongi eto wumosi babaka ayi Pfumu. **5** Thidi ku lutebula moyo beno lukizabidi mambu moso mu khumbu yimosi: Pfumu bu kakula batu mu tsi yi Ezipite wuvonda bobo bakambu wilukila. **6** Zimbasi ziozi zikambu keba kikuluntu kiawu vayi ziyekula bibuangu biawu, Nzambi wuzi lunda zikangama mu zithangu zioso, ku tsi tombi, mu diambu di tsambusulu yi lumbu kinneni. **(aïdios g126)** **7** Bobuawu, basi Sodomo, Ngomola ayi mavula ma kinzungidila bawanga banga buvangila zimbasi; bavanga mavanga ma tsoni ma kitsuza ayi mavanga mambimbi. Badi kifuani kuidi batu bobo bela mona phasi yi thumbudulu yi mbazu yika yizimanga ko. **(aiōnios g166)** **8** Buawu bobo bumvanganga batu baba mu mayindu mawu balembo sumunazinitu ziawu; balembo lenzi kipfumu ki Nzambi, balembo fingi bivangu bi nkembo. **9** Vayi Misiela nkuluntu zimbasi, bu kafindana ziphaka ayi Satana mu diambu di nitu yi Moyize kasia kumfinga ko vayi wutuba: bika Pfumu kavana thumbudulu. **10** Vayi batu bana bamvueza mambu momo bakambulu zaba vayi mambu momo bazabidi mu kimutu, banga bibulu bikambulu diela, madi mu diambu di mbivusu awu. **11** Mabienga kuidi bawu! Bila badiatidi mu nzila yi Kayini ayi bakiyekula mu nzimbala yi Balami mu diambu di baka mfutu ayi bafua bu batinguna banga Kola. **12** Bawu beti bivisa malambu meno ma kithuadi bu bandianga, va kimosi ayi beno mu minyengo mu kambu ku tsisi. Bakukibanzilanga kaka bawu veka. Badedikini banga matuti mankambu nokisa zimvula ayi momo mamvevumunungu kuidi phemo; badedikini banga minti minkambulu buta mimbutu mu tsungi awu: bawu bafua mu zikhumbu zizole, bavuzu. **13** Badedikini banga mayo manganzi ma mbu meti loza difulu di zitsoni ziawu; badedikini banga zimbuetete zindiengila; zilundulu tombikinkobo mu zithangu zioso. **(aiōn g165)** **14** Enoki, mutu wutsambudi tona Adami, wubikula mu diambu di batu baba: Pfumu wela kuiza va kimosi ayi zimili ziandi zi zimbasi zinlongo **15** mu diambu di sambisa batu boso ayi tumbudila batu bosobobo bankinzikanga ko mambu ma Nzambi mu diambu di mavanga mawu moso mambimbi, mu diambu di kambu kuawu ku lukinzu ayi mu diambu di mambu moso ma ngolomatuba bankua masumu, batu bobo bankambu kinzikanga mambu ma Nzambi. **16** Batu bobo baniungutanga mu zithangu zioso, beti nionga mu philayibadidi, bandiatilanga boso buididi zitsatu ziawu zimbimbi; miunu miawu mintubanga mambu ma luniemo ayi baniemisanga batu mu diambu babaka ndandu. **17** Vayi beno, bakiluzolo, lutebukila moyo mambu matuba bamvuala ba Pfumu eto Yesu Klisto. **18** Ziawu zituba: “ku tsuka yi zithangu kuela totuka batu bela vueza mambu ma Nzambi, bela diatila boso buididi zitsatu ziawu zinkambu kinzikanga mambu mu Nzambi.” **19** Baba badi batu beti vambisa, bandiatilanga boso buididi kimutu kiawu; bakambulu pheve. **20** Vayi beno bakiluzolo bika, lukitunganga beno na beno mu minu kieno kinlongo, lusambila mu Pheve yinlongo; **21** Lukikeba mu luzolo lu Nzambi mu vingilanga mamboti ma Pfumu eto Yesu Klisto mu diambu di luzingu lu kalumani. **(aiōnios g166)** **22** Bika lumona bau bobo balembo memata kiadi. **23** Luvukisa bankaka mu kuba totula ku mbazu; bankakalubamonina kiadi mu lukinzu; ayi bika lulenda kikhutu kioki kibivisidi nitu. **24** Kuidi mutu wowo beki lulendo lu kulukebila mu kambu bua ayiku lukitula batu bakambulu tsembolo va ntuala nkembo'andi mu khini yingolo, **25** kuidi Nzambi yimosi kaka yituvukisa mu nzila yi Pfumu eto Yesu Klisto kubanga nkembo, bunneni, zingolo ayi lulendo tuamina zithangu zioso, buabu ayi mu zikhama zikhama zi mimvu! Amen. **(aiōn g165)**

Revelation

1 Tsongolo yi Yesu Klisto yimvana Nzambi mu monisa
mambu mafueti kuiza nsualu kuidi bisadi biandi.
Niandi wuzabikisa mawu bu kafidisa mbasi andi kuidi
kisadi kiandi Yowani. **2** Yowani wutelimina mambu
moso momo kamona kimbangi; mambu beni mawu
mama: mambu ma Nzambi ayi kimbangi ki Yesu
Klisto. **3** Khini yiwombo yidi kuidi woso wuntanganga
ayi kuidi bobo beti wa mambu ma mbikudulu yoyi
ayi bankebanga mambu momo masonama muawu
bila thangu yifikimini. **4** Yowani, fidisidi mboti kuidi
tsambudi di mabundu madi mu Azi: bika nlemvo ayi
ndembama, bibanga yeno, bibedi kuidi mutu wowo
widi, wuba ayi wunkuiza ayi bibedi kuidi tsambudi
di ziphevi zidi va ntuala kundu kiandi ki kipfumu. **5**
Bibedi diaka kuidi Yesu Klisto, mbangi yi kuikama,
wutheti mu fuluka mu bafua ayi nyadi yi mintinu mi
ntoto. Kuidi mutu wowo wukutuzolanga ayi wutukula
mu masumu meto mu menga mandi, **6** wutukitula
batu ba kipfumu, banganga Nzambi mu diambu di
Nzambi andi ayi Dise diandi, kuba nkembo ayi zingolo
mu zikhama zi khama zi mimvu! Amen. **(aiōn g165)** **7** Tala
wulembo yizi mu matuti ayi batu boso bela kummona
ayi bobo kutu bantobula dionga ayi makanda moso
madi va ntoto bela nionga mu diambu diandi. Nyinga,
Amen! **8** Pfumu Nzambi, nkua ngolo yoso, mutu
wowo widi, wuba ayi wunkuiza, kakembi: “Minu
ndidi Alafa ayi Omega”. **9** Minu, Yowani, khomb'eno
ayi wumfubakana yeno va kimosi mu ziphasi, mu
kipfumu, mu mvibudulu mu Yesu; minu ndiba va
sanga kioki beti tedila Patimosi mu diambu di mambu
ma Nzambi ayi mu diambu di kimbangi ki Yesu Klisto.
10 Minu ndizamunu mu Pheve mu lumbu ki Pfumu
ayi ndiwa mbembo yinneni ku manima mama; yawu
yiba banga yi tulumbeta. **11** Yawu yituba: —Mambu
wulembo moni, sonika mawu mu buku yimosi ayi
fidisa yawu kuidi tsambudi di mabundu mama: ku
Efeso, ku Similini, ku Pelingami, ku Tiatile, ku Salide,
ku Filadelifi ayi ku Lawodise. **12** Ayi ndibaluka mu
diambu di tala mutu wowo wuba ku ndiolukila. Bu
ndibaluka, buna ndimona tsambudi di bima biobi beti
tetika minda, biba bi nolo. **13** Va khatitsika di tsambudi
di bima biobi beti tetika minda vaba mutu wumosi
wudedakana banga Muana Mutu. Mutu beni wuvuata
dizuela dimula ditula nate mu malu ayi wuvuata
sentila yi nolo va thulu. **14** Ntu andi ayi zitsuki ziandi
biba biphembi banga mika miphembi mi dimemi biba
banga mvula yi phembi; meso mandi maba banga
minlaki mi mbazu **15** ayi malu mandi maba banga
sengo kibuakusu ku mfulu yi mbazu ayi mbembo'andi
yiba banga mbembo yi minlangu minneni. **16** Wusimba
mu koko kuandi ku lubakala tsambudi di zimbuetete.
Mu munu'andi mutotukila sabala kisekoso bumboti,
kiba meno mu zindambu zizole ayi zizi kiandi kiba
banga thangu yinlezama mu zingolo ziandi zioso. **17**
Bu ndimmona, ndibua va malu mandi, ndiba banga
wufua, buna niandi wutula koko kuandi ku lubakala va
minu ayi wukhamba: —Bika mona tsisi. Minu wutheti
ayi wutsuka **18** ayi widi moyo. Minu ndiba wufua ayi
tala ndinzinga mu zikhama zikhama zi mimvu. Minu
tsimbidi zitsabi zi lufua ayi zi tsi yi bafua. **(aiōn g165,**
Hadēs g86) **19** Diawu, sonika mambu moso momo mueni
ayi mambu momo madi ayi mambu momo mafueti
kuiza; mama bu maviokidi. **20** Tsundu yi mansueki
ma tsambudi di zimbuetete ziozi mueni mu koko
kuama ku lubakala ayi tsambudi di bima biobi beti
tetika minda, biobi biba bi nolo yawu yayi: tsambudi
di zimbuetete yinsundula zimbasi zi tsambudi di
mabundu bosi tsambudi di bima biobi beti tetika
minda yinsundula tsambudi di mabundu.

2 —Sonika kuidi mbasi yi dibundu di Efeso:
“Tala mantuba mutu wowo simbidi tsambudi di
zimbuetete mu koko kuandi ku lubakala ayi wundiatila
va khatitsika tsambudi di bima biobi beti tetika minda,
bima biobi biba bi nolo: **2** Nzebi mavanga maku ayi
ziphasi ziaku mu kisalu ayi mvibudulu aku. Ayi nzebi
ti wulendi kanga ko ntima bu wulembo talanga batu
bambimbi ayi ngeyo wutota batu beti tuba ti badi
bamvuala vayi basi bamvuala ko, ayi, ngeyo wuba
mona badi bankua luvunu. **3** Mvibudulu widi yaku,
wukanga ntima mu ziphasi mu diambu di dizina
diama ayi wusia vonga ko. **4** Vayi diambu ndibeki
diawu diadi: ngeyo wulozidi luzolo luaku lutheti. **5**
Bika wutebuka moyo vovo wubuididi; balula mavanga
ayi vanga mavanga matheti. Bila enati buawu ko, buna
ndiela kuiza kuidi ngeyo ayi ndiela botula kima kioki
beti tetika muind'aku va buangu kiandi enati wukadi
balula mavanga. **6** Tala diambu dimosi di mboti didi
yaku: wunlendanga mavanga ma Banikolayite; minu
mamvama ndieti kumalenda. **7** Bika, woso widi matu,
kawa mantuba pheve kuidi mabundu. Kuidi woso wela
nunga, ndiela kumvana minsua mu dia mimbutu mi

nti wu luzingu widi mu Paladisu di Nzambi." 8 —Sonika kuidi mbasi yi dibundu di Similini: "Tala mambu mantuba mutu wowo widi wutheti ayi wutsuka, mutu wowo wufua ayi widi moyo: 9 Nzebi ziphasi ziaku ayi sukama kuaku. Muaki widi nkua kimvuama ayi nzebi bifingu bi batu bobo beti tuba ti badi Bayuda vayi basi Bayuda ko. Bawu badi nzo yi lukutukunu yi Satana. 10 Kadi mona tsisi mu ziphasi zikuvingila. Tala satana weka kuiza lozi bankaka mu beno mu nloko muingi balutota. Ayi luela mona ziphasi mu tezo ki dikumi di bilumbu. Kala wukuikama nate ku lufua, buna ndiela kuvana budu ki luzingu. 11 Bika, woso widi matu, kawa mantuba Pheve kuidi mabundu. Woso wela nunga kalendi mona phasi ko mu lufua lunzole." 12 —Sonika kuidi mbasi yi dibundu di Pelingami: "Tala mambu mantuba mutu wowo simbidi sabala kisekoso bumboti, iidi meno mu zindambu zizole: 13 Nzebi kuevi weta vuanda; nzebi ti kuawu kuidi kundu ki Satana ayi ngeyo simbididi ngolo dizina diama ayi wusia tunuka ko minu kiama mu bilumbu bi Antipasi, mbangi ama yi kuikama, yivondo kuidi beno; koko kumvuandanga satana. 14 Vayi mambu mafioti ndibeki: ngeyo widi ayi batu basimbididi malongi ma Balami, mutu wulonga Balaki mu leka ntambu va ntuala bana ba Iseli. Wuzola ti badia bima bitambuku kuidi bitumba ayi bakiyekula mu kitsuza. 15 Buna ngeyo widi diaka ayi batu bobo bansimbidila malongi ma Banikolayite. 16 Diawu balula mavanga; bila enati buawu ko, buna ndieka kuiza nsualu kuidi ngeyo ayi ndiela kuba nuanisina mu sabala ki munu'ama. 17 Bika, woso widi matu, kawa mantuba pheve kuidi mabundu. Kuidi woso wela nunga, ndiela kumvana mana yisueko ayi ndielakumvana ditadi diphembi. Mu ditadi beni musonama dizina dimona dikambulu zaba kadi mutu wumosi botula kaka mutu wowo wuntambula diawu." 18 —Sonika kuidi mbasi yi dibundu di Tiatila: "Tala mambu mantuba Muana Nzambi, widi meso madi banga minlaki mi mbazu, malu madedikini banga sengo kibuakusu ku mbazu: 19 Nzebi mavanga maku ayi luzolo luaku, minu kiaku kisalu kiaku, mvibudulu' aku ayi mavanga maku matsuka maviokidi momo matheti. 20 Vayi diambu ndibeki: wulembo talanga kuaku nketo wowo Zezabeli, nketo wowo weti tuba ti niandi widi mbikudi wu nketo; niandi weti longa ayi weti zimbisa bisadi biama bu keti kuba vukumuna mu vanganga kitsuza ayi mu dia bima bitambuku kuidi bitumba. 21 Ndimbikila thangu muingi kabalula mavanga vayi mengi balula mavanga mandi ma kitsuza kiandi. 22 Tala, ndieka kunloza va mfulu yi ziphasi va kimosi ayi batu bobo bamvanganga yandi kitsuza enati bakadi balula mavanga. 23 Ndiela vonda bana bandi ayi mabundu moso mela zaba ti minu ndimfionguninanga mayindu ayi mintima. Ndiela kuluvana, mfutu kadika mutu, boso buididi mavanga mandi. 24 Vayi kuidi beno basi Tiatila bankaka, beno lusia landakana ko malongi mandi ayi beno lusia zaba maphinda ma satana ko, ndikulukamba ti ndikadi ku lubuela bizitu binkaka. 25 Vayi diambu diodi didi yeno, lusimbidila diawu nate ndiela kuiza. 26 Kuidi woso wela nunga ayi woso wela keba mavanga mama nate kuna tsukulu, ndiela kumvana kipfumu mu yadila makanda. 27 Wela ma yadila mu nkawa wu sengo banga bueti budulu mimvungu mituma; banga kuandi bu nditambudila kuidi Dise diama 28 ndiela kumvana mbuetete yi nsuka. 29 Bika woso widi matu kawa mambu mantuba pheve kuidi mabundu."

3 —Sonika kuidi mbasi yi dibundu di Salide: "Tala, mantuba mutu wowo beki tsambudi di ziphevi zi Nzambi ayi tsambudi di zimbuetete: Nzebi mavanga maku; nzebi ti ngeyo wulembo monika ti widi moyo vayi widi wufua. 2 Luzibula meso, kindisa batu bobo basiedi ayi beka nduka fua. Bila mavanga maku ndisi mamona mafuana ko va ntuala Nzambi ama. 3 Tebuka moyo mu mambu momo wutambula ayi wuwa. Keba mawu ayi balula mavanga. Bila enati wukadi zibula meso, buna ndiela kuiza kuidi ngeyo banga muivi ayi wulendi zaba thangu ko yoyi ndiela kuizila kuidi ngeyo. 4 Vayi muaki, widi ayi batu bankaka ku Salide basia bivisa minledi miawu ko; bawu bela diata yama va kimosi mu minledi miphembi bila badi bafuana. 5 Woso wela nunga, niandi wela vuiku minledi miphembi ayi ndilendi kusuna ko dizina diandi mu buku yi moyo ayi ndiela kikinina dizina diandi va ntuala Dise diama ayi va ntuala zimbasi ziandi. 6 Bika woso widi matu kawa mambu mantuba pheve kuidi mabundu." 7 —Sonika kuidi mbasi yi dibundu di Filadelifi: "Tala mantuba wunlongo, wukiedika, mutu wowo simbidi tsabi yi Davidi, mutu wowo widi ti niandi zibula buna kuisi ko mutu wulenda zibika; mutu wowo widi ti niandi zibika buna kuisi ko mutu wulenda zibula: 8 Nzebi mavanga maku. Tala nditudidi muelo wu zibuka va ntual'aku, muela wowo mutu kalendi zibika ko. Nzebi ti wusi ko zingolo ziwombo,

ngeyo wukeba mambu mama ayi wusia tunuka ko dizina diama. 9 Tala ndiela kuvana batu bobo badi mu nzo yi lukutukunu lu satana, bobo beti tuba ti badi Bayuda vayi basi Bayuda ko; vayi balembo vuni. Tala ndiela kubatumisa ayi kuba fukimisa va malu maku ayi bawu bela zaba ti minu ndizola. 10 Mu diambu wukebidi lutumunu luama mu ba mvibudulu; buna minu mamvama ndiela kukeba mu thangu yi thotolo yeka kuiza va nza mu diambu di tota batu bobo bamvuandanga va ntoto. 11 Ndieka kuiza nsualu; simbidila bumboti mambu momo madi yaku muingi mutu kabika kuziona budu ki ndungunu. 12 Woso wela nunga, ndiela kunkitula dikunzi mu nzo yi Nzambi ama ayi kalendi buela totuka ko ku nganda. Ndiela sonika dizina di Nzambi ama mu niandi ayi dizina di divula di Nzambi ama, Yelusalemi dimona, dinkulumuka tona ku diyilu kuidi Nzambi ama ayi ndiela sonika dizina diama dimona mu niandi. 13 Bika woso widi matu kawa mantuba Pheve kuidi mabundu." 14 —Sonika kuidi mbasi yi dibundu di Lawodise: "Tala mantuba Amen, mbangi yi kuikama ayi yi kiedika, thonono yi bivangu bi Nzambi: 15 Nzebi mavanga maku ayi nzebi ti wisi kadi kiozi ko, kadi mbazu ko. Muaki thidi ti wuba kiozi voti mbazu. 16 Sumbu didi ti widi wu vola, wusi kiozi ko voti mbazu ko, ndieka ku luka mu munu'ama. 17 Bu wulembo tubi: minu ndidi nkua kimvuama; ndibeki kimvuama kiwombo ayi ndisi kadi mfunu wu kima ko. Vayi ngeyo wukadi zaba ti ngeyo widi nkua mabienga ayi nkua kiadi; widi nsukami, phofo ayi pheni nkua widi. 18 Diawu ndikuvanina dilongi diadi: bika wusumba kuidi minu nolo yi viokoso ku mbazu muingi wukituka nkua kimvuama. Sumba kuidi minu minledimiphembi muingi wuvuata ayi tsoni yi kipheni kiaku yibika monika ayi sumba nkisi mu dakisa mu meso maku muingi wumona. 19 Minu ndieti tubidila ayi ndieti vana babo bobo ndieti zolathumbudulu. Bika wumonisa bufula ayi balula mavanga. 20 Tala, minu thelimini va muelo ayi ndilembo kokuta. Enati mutu wilu mbembo'ama ayi zibudi muelo, buna, ndiela kota kuidi niandi ayi ndiela dia yandi va kimosi, ayi, niandi wela dia va kimosi ayi minu. 21 Woso wela nunga, ndiela kumvana minsua mu vuanda yama va kimosi va kundu ki kipfumu banga minu bu ndinungina ayi ndivuandila va kimosi ayi Dise diama va kundu kiandi ki kipfumu. 22 Bika woso widi matu kawa mantuba pheve kuidi mabundu."

4 Mambu momo bu mavioka, buna ndimona ayi tala muelo wumosi wuzibuka mu diyilu; ayi mbembo yi theti ndiwa yiba banga yi tulumbeta yikhamba: —Kuma vava ayi ndieka kumonisa mambu momo mafueti kuiza; mama bu maviokidi. 2 Muna yawu thangu, ndizamuka mu pheve. Ayi tala kundu kimosi ki kipfumu kimonika mu diyilu ayi mutu wumosi wuvuanda va kundu beni. 3 Mutu wowo wuvuanda vana, mu kuntala, wudedakana banga ditadi diodi bantedilanga "Yasipe" ayi di "Saliduani". Mbumba-luangu yizungidila kundu beni ki kipfumu. Mu kuyitala, yawu yidedakana banga ditadi di emelode. 4 Makumuadi bikundu biya bizungidila kundu ki kipfumu; muawu mu vuanda makumuadi bakulutu baya, bavuata minledi miphembi ayi bavuata ziphu zi nolo mu mintu miawu. 5 Mu kundu ki kipfumu mu totuka zitsiemo, zimbembo ayi bidumu. Va ntuala kundu ki kipfumu vaba tsambudi di minda miba lema; miawuminsundula tsambudi di ziphevi zi Nzambi. 6 Va ntuala kundu ki kipfumu vaba banga mbu widi dio kienzele, wudedikini banga ditadi bantedilanga "Klisitali". Va khatitsika kundu ayi mu yenda kundu mutelama bivangu biya bimoyo biwala meso ku ntuala ayi ku manima. 7 Vangu kitheti kidedakana banga khosi; kimmuadi kidedakana banga muana ngombi wu mbakala; vangu kintatu zizi kiandi kiba banga ki mutu; bosi vangu ki nya kidedikini banga mbemba yindumuka. 8 Kadika vangu mu bivang biya bimoyo kiba ayi mavavi masambanu mawala meso ku nganda ayi ku khati. Bivonganga ko, builu ayi muini, mu tuba: Pfumu Nzambi nkua ngolo yoso widi wunlongo, wunlongo, wunlongo. Niandi wuba, widi ayi wunkuiza. 9 Kadika thangu bivangu bimoyo bu bimvana nkembo, nzitusu ayi bimvutudilanga matondo, mutu wowo vuendi va kundu ki kipfumu, mutu wowo widi moyo mu zikhama-zikhama zi mimvu (aiōn g165) 10 buna makumuadi bakulutu baya bamfukamanga va ntuala mutu wowovuendi va kundu ki kipfumu ayi bansambilanga mutu wowo widi moyo mu zikhama-zikhama zi mimvu. Bantulanga ziphu ziawu va ntuala kundu, (aiōn g165) 11 bantubanga: A Pfumu eto ayi Nzambi eto, ngeyo fueni mu tambula nkembo, nzitusu ayi lulendo bila ngeyo wuvanga bima bioso

5 Buna ndimona, va koko ku lubakala lu mutu wowo wuvuanda va kundu ki kipfumu, buku yisonama

mu khati ayi va mbata; yikangama tsambudi di makolo. 2 Ndimona diaka mbasi yimosi yi lulendo, yinyamikisa mu mbembo yingolo: —Nani fueni mu nianguna makolo ayi mu zibula buku e? 3 Vayi kadi mutu; buba ku diyilu, va ntoto voti ku tsi ntoto, wulenda zibula buku beni ayi wulenda ku yitala. 4 Buna ndidila ngolo mu diambu kadi mutu wumosi kasia monika ko wufuana mu zibula buku ayi ku yitala. 5 Buna wumosi mu bakulutu wukhamba: —Bika dila; tala khosi yi dikanda di Yuda, muanzi wu Davidi wununga, widi wufuana mu zibula buku ayi nianguna tsambudi di makolo ma buku beni. 6 Buna ndimona, va khatitsika kundu ki kipfumu; muana dimemi wutelama, wuzungulu kuidi bivangu biya bimoyo ayi kuidi bakulutu. Wumonika bangawuvondo; wuba tsambudi di ziphoka ayi tsambudi di meso, mansundulatsambudi di ziphevi zi Nzambi zifidusu va ntoto wumvimba. 7 Buna niandi wuyiza ayi wutambula buku mu koko ku lubakala ku mutu wowo wuvuanda va kundu ki kipfumu. 8 Bu kabonga buku, bivangu biya bi moyo ayi makumuadi bakulutu bayabafukama va ntuala muana dimemi. Kadika mutu wuba ayi tsambi ayi zikopo zi nolo ziwala malasi; zinsundula zitsambulu zi banlongo. 9 Bayimbila nkunga wumona: Ngeyo kaka widi wufuana mu tambula buku ayi mu zibula makolo bila ngeyo wuvondo ayi mu menga maku wukudila di Nzambi, batu ba zimvila zioso, zimbembo zioso batu boso ayi makanda moso. 10 Ayi ngeyo wuba kitula dikanda di mintinu; banganga Nzambi zinsala mu diambu di Nzambi eto; ayi ziela yadila ntoto. 11 Buna ndimona diaka ayi ndiwa mbembo yi zimbasi ziwombo zizungidila kundu ki kipfumu; bivangu bi moyo ayi bakulutu. Ziba bivevi na bivevi ayi zimili na zimili. 12 Zituba mu mbembo yingolo: Muana dimemi divondo widi wufuana mu tambula lulendo, kimvuama ayi nduenga, zingolo, sanusunu, nkembo ayi nzitusu. 13 Ayi ndiwa bivangu bioso mu diyilu, va ntoto, ku tsi ntoto ayi mu mbu; ayi bima bioso biba mu nza biyamikina: Nzitusu, sanusunu, nkembo ayi lulendo bibanga mu zithangu zioso kuidi mutu wowo vuendi va kundu ki kipfumu. (aiōn g165) 14 Bivangu biya bi moyo bivutula: “Amen”. Buna bakulutu bafukama ayi basambila.

6 Bosi ndimona Muana dimemi; bu kazibula dikolo di theti mu tsambudi di makolo ayi ndiwa vangu kimosi mu bivangu biya bi moyo kituba mu mbembo yidi banga dumu: —Yiza. 2 Buna ndimona ayi tala phunda yi phembi; mutu wuvuanda va mbata phunda beni wuba ayi mbasa, bamvana budu ki kipfumu. Buna wuyenda mu nunga mu diambu kanunga. 3 Bu kazibula dikolo di nzole, buna ndiwa vangu kimmuadi ki moyo kituba: —Yiza. 4 Buna phunda yinkaka yitotuka, yiba yi mbuaki; buaka kuandi kuba banga ku mbazu. Mutu wuvuanda va mbata phunda beni wutambula lulendo lu botula ndembama va ntoto ayi bamvana sabala muingi batu bavondasana bawu na bawu. 5 Bu kazibula dikolo di ntatu, buna ndiwa vangu kintatu ki moyo kituba: —Yiza. Buna ndimona, tala phunda yi ndombi. Mutu wuvuanda va mbataphunda beni wuba ayi basikilo va koko. 6 Ndibuela wa mbembo yimosi yitotukila va khatitsika bivangu biya bi moyo yituba: —Tezo kimosi ki ble mu denali kimosi ayi bitezo bitatu bi olige mu denali kimosi vayi kadi bivisa mafuta ayi vinu. 7 Bu kazibula dikolo di nya, ndiwa mbembo yi vangu ki nya yituba: —Yiza. 8 Buna ndimona, tala phunda yidi fufulu banga nlangu tsaka. Dizina di mutu wowo wuvuanda vana mbata phunda beni diba “lufua” ayi tsi yi bafua yiba kunlandakana. Baba vana lulendo, mu ndambu yimosi mu zindambu ziya zi ntoto, lu vondila mu sabala, mu kanda ki nzala, mu lufua, mu bibulu binsitu bidi va ntoto. (Hadēs g86) 9 Bu kazibula dikolo di ntanu, buna ndimona ku tsi ntala miela mi batu bobo bavondo mu diambu di mambu ma Nzambi ayi mu diambu di kimbangi kioki batelama. 10 Miela beni miyamikina mu mbembo yingolo: —A nlongi, ngeyo wunlongo ayi wukiedika, nate thangu mbi wela zingila mu sambisa ayi mu vutula landi mu menga meto kuidi bawu bamvuandanga va ntoto e? 11 Wumosi-wumosi wutambula lobi yimula yiphembi ayi babakamba bavunda fioti diaka nate thalu yinduka yi bakundi bawu ba kisalu ayi bakhomba ziawu, bobo bafueti vondo banga bawu. 12 Bu kazibula dikolo di nsambanu; buna ndimona ndikunu yinneni yi ntoto yiba, thangu yikituka yi ndombi banga nledi wu ndombi, ngondi yoso yikituka mbuaki banga menga. 13 Zimbuetete zi diyilu zidoduka va ntoto banga nti wu figi weti dodisa makundi mandi makambu yela bu wunikunu kuidi phemo yingolo. 14 Diyilu dizimbala banga buku yilembo zingu, ayi, miongo mioso ayi bisanga bioso bibotolo mu bibuangu biawu. 15 Mintinu mi ntoto, batu ba luvalu, bapfumu zi masodi, zimvuama ayi batu bangolo, bavika boso, batu boso badi mu kiphuanza

bayenda suama mu minsuku minneni ayi mu zithadi zidi mu miongo. 16 Batuba kuidi miongo ayi kuidi matadi: —Bika lutubuila ayi lutusueka va ntuala zizi ki mutu wowo vuendi va kundu ki kipfumu ayi va ntuala nganzi yi muana dimemi; 17 bila lumbu kinneni ki nganzi andi kizidi. Ayi nani wulenda vuka e?

7 Mambu momo bu mavioka, ndimona zimbasi ziya zitelama mu zitsongi ziya zi ntoto. Buna zisimbididi ziphemo ziya zi ntoto muingi phemo yimosi yibika vevumuka buba va ntoto, buba mu mbu, buba mu nti wumosi. 2 Buna ndimona mbasi yinkaka yitotukila ku ntotukilanga thangu, yiba ayi dimbu ki Nzambi yi moyo. Yawu yiyamikina mu mbembo yingolo kuidi zimbasi ziya zina zivanu lulendo mu vanga mbimbi va ntoto ayi va mbu, 3 yawu yituba: —Kadi vanga mbimbi buba kuidi ntoto, buba kuidi mbu, buba kuidi minti nate tummanisa tula dimbu mu zimbulu zi bisadi bi Nzambi eto. 4 Buna ndiwa thalu yi batu bobo batulu dimbu. Baba khama yimosi makumaya ayi zimili ziya zi batu mu makanda moso ma bana ba Iseli: 5 kumi zimili zizole batulu dimbu mu dikanda di Yuda; kumi zimili zizole mu dikanda di Lubeni; kumi zimili zizole mu dikanda di Ngadi, 6 kumi zimili zizole mu dikanda di Aseli; kumi zimili zi zole mu dikanda di Nefitali; kumi zimili zizole mu dikanda di Manase; 7 kumi zimili zizole mu dikanda di Simewoni; kumi zimilizizole mu dikanda di Levi; kumi zimili zizole mu dikanda di Isakali; 8 kumi zimili zizole mu dikanda di Zabuloni; kumi zimili zizole mu dikanda di Zozefi; kumi zimili zizole batulu dimbu mu dikanda di Benzami. 9 Mambu momo bu mavioka, ndimona nkangu wunneni; wu batu wowo mutu kalendi tangikisa ko, wu zimbembo zioso; wutelama va ntuala kunduki kipfumu ayi va ntuala Muana dimemi. Batu baba mu nkangu beni bavuatazilobi ziphembi zimula ayi basimbidila mangievo mu mioko miawu. 10 Bayamikina mu mbembo yingolo: —Phulusu yidi kuidi Nzambi eto yoyi yivuendi va kundu kikipfumu ayi kuidi Muana dimemi. 11 Ayi zimbasi zioso zizungidila kundu, bakulutu ayi bivangu biyabi moyo. Zifukama mu yinika bizizi biawu va tsi va ntuala kundu ki kipfumu ayi zizitisa Nzambi bu batuba: 12 Amen! Bika nzitusu, nkembo ayi nduenga Phutudulu yi matondo, sanisina, lulendo ayi zingolo bibanga kuidi Nzambi eto mu zikhama zikhama zi mimvu Amen! (aiōn g165) 13 Buna wumosi mu bakulutu wuvutula bu katuba kuidi minu: —Banani batu bobo bavueti zilobi ziphembi zimula ayi kuevi babedi e? 14 Minu ndimvutudila: —Pfumu'ama, ngeyo zebi. Buna wukhamba: —Bawu babedi mu ziphasi zingolo ayi basukudi zilobi ziawu; bazikitudi ziphembi mu menga ma Muana dimemi. 15 Diawu batelimini va ntuala kundu ki kipfumu ki Nzambi ayi bankunsadilanga builu ayi muini mu nzo' andi Nzambi. Ayi mutu wowo vuendi va kundu ki kipfumu wela kuba sueka ku nzo'andi yi ngoto. 16 Balendi buela mona nzala ko; balendi buela mona phuila koayi balendi buela yamusu kuidi muini ko voti kuidi phemo yi mbazu ko 17 bila muana dimemi widi va khatitsika kundu ki kipfumu; welabasunganga ayi wela banatanga ku zitho zi minlangu mi luzingu ayi Nzambi wela fiona matsuela moso mu meso mawu.

8 Bu kazibula dikolo di tsambuadi, buna kadi biyoko bisia ba ko mu diyilu; nduka-nduka mu ndambu yi thangu. 2 Buna ndimona zimbasi tsambuadi ziozi zintelamanga va ntuala Nzambi. Baba vana tsambuadi di zitulumbeta. 3 Ayi mbasi yinkaka yiyiza ayi yitelama vana ntala. Kimfimbu ki nolo kiba yandi. Bamvana malasi mawombo mu diambu di katambika mawu va kimosi ayi zitsambudulu zi banlongo boso va ntala wu nolo widi va ntuala kundu ki kipfumu. 4 Mu koko ku mbasi yiba va ntuala Nzambi mutotuka muisi wu malasi, wukumava kimosi ayi zitsambulu zi banlongo. 5 Mbasi yibonga kimfimbu ayi yiwesa kiawu mbazu yiba va ntala. Niandi wuloza mbazu beni va ntoto; buna kuwakana zimbembo, bidumu, zitsiemo ayi ndikunu yi ntoto. 6 Buna tsambuadi di zimbasi ziozi zisimba tsambuadi di zitulumbeta zikubama mu sika ziawu. 7 Mbasi yi theti yisika tulumbeta; buna mvula yi matadi ma kiozi yinokayifubakana ayi mbazu ayi menga; ayi biawu bilozo va ntoto. Buna ndambu yimosi, mu zindambu zitatu zi ntoto, yiyokana ayi ndambu yimosi yi minti mu zindambu zitatu yiyokana; ayi biti bioso binlangu biyokana. 8 Mbasi yimmuadi yisika tulumbeta; buna kima kimosi, kidedikini banga mongo wunneni wunlema mbazu, kilozo mu mbu. Buna ndambu yimosi, mu zindambu zitatu zi mbu, yikituka menga. 9 Ndambu yimosi, mu zindambu zitatu zi bivangu bi moyo biobi bibamu mbu, yifua. Ndambu yimosi, mu zindambu zitatu zi masuwa, yibungana. 10 Mbasi yintatu yisika tulumbeta, buna mbuetete yinneni yidoduka mu diyilu; yawu yiba lema ngolo banga sisi ki mbazu. Yibua va ndambu yimosi

mu zindambu zitatu zi zinzadi ayi zi zitho zi minlangu. **11** Dizina di mbuetete beni “ndudi”. Buna ndambu yimosi, mu zindambuzitatu zi minlangu, yikituka ndudi ayi batu bawombo bafua mu diambu di banua minlangu miomi mikituka ndudi. **12** Mbasi yi nya yisika tulumbeta; buna ndambu yimosi, mu zindambu zitatu zi thangu, yibivusu va kimosi ayi ndambu yimosi, mu zindambu zitatu zi ngondi ayi ndambu yimosi mu zindambu zi zimbuetete muingindambu yimosi yi zimbuetete mu zindambu zitatu zi zimbuetete yiba mu tombi; muingi ndambu yimosi mu zindambu zitatu zi lumbu yibika kienzulu ayi buawu bobo buvangimina mu diambu di builu. **13** Buna ndimona, ayi ndiwa bala kidumuka va khatitsika diyilu, kituba mu mbembo yingolo: —A mabienga, a mabienga, a mabienga kuidi basi ntoto mu diambu di zimbembo zi zitulumbeta ziela sika zimbasi zitatu ziozi zisiedi.

9 Mbasi yi ntanu yisika tulumbeta, buna ndimona mbuetete yimosi yiba ku diyilu yidoduka va ntoto ayi bamvana tsabi yi dibulu di diyenga. **(Abyssos g12)** **2** Niandi wuzibula dibulu di diyenga ayi muisi wutotuka mu dibulu wuba banga muisi wu nludi wu mbazu yinneni. Buna muisi wu dibulu wunombisa thangu ayi phemo. **(Abyssos g12)** **3** Makhoko matotukila mu muisi beni; mawu matembakana va ntoto ayi matambula lulendo lolo ludedikini banga lu zikhutu zi ntoto. **4** Mawu makambu ti mabika vanga mbimbi buba kuidi biti bi ntoto, buba biti binlangu, buba kuidi nti wumosi vayi mavanga mambimbi kuidi batu bakambulu dimbu ki Nzambi mu zimbulu ziawu. **5** Mawu masia tambula ko minsua mu vonda vayi mu yamisa mu tezo ki zingondi zitanu. Vayi ndiamusulu yawu yidi banga ndiamusulu yi khutu bu yitatikidi mutu. **6** Mu bilumbu bina batu bela tomba lufua vayi balendi lutambula ko. Bela mona tsatu yi fua vayi lufua luela kuba tina. **7** Makhoko momo madedakana banga ziphunda zikubuku mu mvita. Mu mintu miawu muba bibudu biba bidedakana banga nolo; bizizi biawu biba banga bizizi bi batu. **8** Zitsuki ziawu ziba banga zi baketo ayi meno mawu maba banga meno ma zikhosi. **9** Minkaku mi zithulu ziawu miawu miba banga minkaku mi sengo. Biyoko bi mavavi mawu biba banga biyoko bi ziphunda ziwombo zintitika “Salio” bu zinzawula mu mvita. **10** Bosi minkila miawu midedakana banga mi zikhutu. Lulendo luawu luvangila batu mbimbi mu tezo ki zingondi zitanu luba mu minkila miawu. **11** Mbasi yi diyenga niandi ntinu makhoko beni ayi dizina diandi mu ki Ebelewo dinsundula: Abadoni bosi mu kingeleki dizina diandi Apolioni. **(Abyssos g12)** **12** Mabienga ma theti maviokidi; tala mammuadi malembo landakana mama. **13** Mbasi yi nsambanu yisika tulumbeta ayi ndiwa mbembo yitotukila mu zitsongi ziya zi ntala wu nolo wuba va ntuala Nzambi. **14** Mbembo beni yituba kuidi mbasi yi nsambanu yisimba tulumbeta: —Nianguna zimbasi ziya ziozi zidi zikangama va ndambu Efalata, nlangu wunneni. **15** Banianguna zimbasi ziya ziozi zikubuku mu diambu di thangu, lumbu, ngondi ayi mvu muingi zivonda ndambu yimosi mu zindambu zitatu zi batu. **16** Ndiwa thalu yi batu bobo bandiatilanga va mbata phunda. Baba makumuadi ma mafunda buela kumi di mafunda. **17** Tala phila ndimuena ziphunda mu tsongolo ayi batu bobo bavuanda va mbata yi ziphunda beni: bavuata minkaku mu zithulu, miba mi mbuaki dio ngua; mi bule ayi mi kiti ki ki ntoto. Mintu mi ziphunda miba banga mintu mi zikhosi; mbazu yitotukila mu miunu miawu va kimosi ayi muisi ayi sufule. **18** Mu bivuku mbazu, muisi ayi sufule bitotukila mu miunu mi ziphunda mu vondolo ndambu yimosi mu zindambu zitatu zi batu. **19** Bila lulendo lu ziphunda luidi mu miunu miawu ayi mu minkila miawu. Minkila miawu midedikini banga zinioka, minkila miawu miba ayi mintu; mu miawu zieti vangila mbimbi. **20** Vayi batu bankaka, bobo basiala, bobo basia vondo ko kuidi bivukubiobi, basia balula mavanga ko mu mavanga ma mioko miawu mu diambu babika zitisa ziphevi zimbimbi ayi bitumba binolo, bi palata, bitsongo, bi matadi ayi binti biobi bilendi buba ti mona, buba wa, buba diata. **21** Basia balula mavanga ko mu phondolo yi batu, mu mazi mawu, mu kitsuza kiawu, mu buivi buawu.

10 Buna ndimona mbasi yinkaka yi lulendo yiba ku diyilu; yikuluka; yivuata matuti, mbumba-luangu yiba va ntu'andi; zizi kiandi kilezama banga thangu ayi malu mandi maba banga makunzi ma mbazu. **2** Wusimba buku yi fioti mu koko kuandi; buku beni yiba yizibuka. Wutula kulu kuandi ku lubakala va mbu ayi kulu ku lumoso va ntoto. **3** Wuyamikina mu mbembo yingolo banga khosi yinkunga. Bu kayamikina, buna tsambuadi di bidumu biwakikisa zimbembo ziawu. **4** Tsambuadi di bidumu bu biduma buna ndiedi kasonika vayi ndiwa mbembo yiba ku diyilu, yituba:

“Sueka mambu matubidi tsambudi di bidumu; kadi ku masonika”. 5 Buna mbasi yoyi ndimona yitelama va mbu ayi va ntoto, yivumuna koko kuandi ku lubakala ku yilu 6 ayi yileva ndefi, mu mutu wowo widi moyo mu zikhama-zikhama zi mimvu, mutu wowo wuvanga diyilu ayi bima bioso bidi muawu; wuvanga ntotoayi bima bioso bidi muawu, wuvanga mbu ayi bima bioso bidi muawu, ti: —Kusiedi diaka thangu ko. (aiōn g165) 7 Mu lumbu kiela wakana mbembo yi mbasi yi tsambuadi; bu kela kubama mu sika tulumbeta, buna yawu yina thangu yela sundukila mansueki ma Nzambi banga bu kasamunina kuidi mimbikudi, bisadi biandi. 8 Buna mbembo yoyi ndiwa, yoyi yiba ku diyilu, yibuela kukhamba ti: —Yenda bongi buku yoyi yi fioti; yidi yizibuka va koko ku mbasi yoyi yitelimini va mbu ayi va ntoto. 9 Buna ndiyenda kuna kuba mbasi; ndinkamba kaphana buku beni yi fioti. Buna niandi wukhamba: —Bonga yawu ayi dia yawu. Yawu yela ba ndudi dio sokolo mu vumu kiakuvayi, mu munu'aku, yela ba lueki banga niosi. 10 Buna ndibonga buku yi fioti mu koko ku mbasi ayi ndiyidia. Mu munu'ama yiba lueki banga niosi vayi bu ndimanisa ku yidia, ndudi dio sokolo yifuluka mu vumu kiama. 11 Buna bakhamba: —Fueti buela bikula diaka kuidi batu, kuidi makanda; kuidizimbembo ayi kuidi mintinu miwombo.

11 buna baphana nti wudedakana banga nti wowo beti tezila luelo ayi bakhamba: —Telama ayi teza luelo lu nzo Nzambi ayi lu ntala ayi tanga batu bobo bansambilanga muna. 2 Vayi bika luphangu luidi ku nganda yi Nzo Nzambi; kadi teza luleloluandi bila luyekodolo kuidi makanda ma Bapakanu ayi bela diatila divula di nlongo mu tezo ki makumaya ayi zingondi zizole. 3 Ndiela vana lulendo kuidi bambangi bama zizole. Ziela bikula mu tezo ki mili yimosi ayi zikhama zizole ayi makumasambanu ma bilumbu, ziela vuata zitsaku. 4 Bambangi beni buadi badi minti miodi mi Olive ayi badi bima biodi biobi beti tetika minda bintelamanga va ntuala Pfumu yi ntoto. 5 Enati mutu zodidi kuba vanga mbimbi buna mbazu yela totuka mu miunu miawu ayi yela zinisa bambeni ziawu. Ayi enati mutu zodidi kuba vanga mbimbi buna buawu bobo kela fuila. 6 Bambangi buadi zibeki lulendo lu zibikila diyilu muingi mvula yibika noka mu bilumbu binzingila mbikudulu awu ayi zibeki lulendo mu minlangu mu kumikitula menga ayi mu buisa va ntoto bivuku bi phila mu phila boso buela bela luzolo luawu. 7 Vayi bu bela mana telama kimbangi kiawu, buna bulu kintotukila ku diyenga kiela kuba nuanisa, kiela kuba nunga ayi kiela kuba vonda. (Abyssos g12) 8 Ayi zimvumbi ziawu ziela tulu va nzila yi divula dinneni dintedolongo mu kipheve Sodoma ayi Ezipiti; kuna babandila Pfumu va dikulusi. 9 Buna batu bobo; ba makanda; ba zimbembo; ba zimvila bela tala zimvumbi ziawu mu tezo ki bilumbu bitatu ayi ndambu ayi bela manga ti zimvumbi ziawu ziziku. 10 Batu bobo bamvuandanga va ntoto bela mona khini mu diambu diawu, bela mona khini ayi bela vanasana makaba bila mimbikudi miomi mimiodi miyamisa bobo bavuanda va ntoto. 11 Bilumbu bitatu ayi ndambu bu bivioka; buna pheve yeti vanaluzingu yiba kuidi Nzambi, yikota mu bawu ayi batelama ayi boma bungolo bu buila batu bobo baba kuba talanga. 12 Buna bawa mbembo yingolo yitotukila ku diyilu, yiba kamba: “bika lukuma kuaku”. Bakuma ku diyilu mu matuti ayi bambeni ziawu ziba tala. 13 Mu yina yawu thangu, ndikunu yi ntoto yinneni yiba. Buna ndambu yimosi mu dikumi di zindambu zi divula yibua ayi tsambuadi di mili di batu bavondo mu ndikunu yi ntoto. Bobo bankaka basiala, basimina ngolo ayi bavana Nzambi yi diyilu nkembo. 14 Mabienga mammuadi maviokidi. Tala mabienga ma ntatu malembo yizi nsualu. 15 Mbasi yi tsambuadi bu yisika tulumbeta, buna zimbembo ziwakana mu diyilu, zituba: —Kipfumu ki ntoto kiyikidi kipfumu ki Pfumu eto ayi ki Klisto andi. Niandi wela yala mu zikhama zikhama zi mimvu. (aiōn g165) 16 Buna makumuadi bakulutu baya bobo bamvuandanga mu bikundu biawuva ntuala Nzambi bafukama mu yinika bizizi biawu mu tsi ayi basambila Nzambi; 17 bu batuba: Pfumu Nzambi, nkua ngolo yoso widi ayi wuba tukuvutudila matondo bila ngeyo wusadidi lulendo luaku lunneni ayi wukotidi mu lubialu luaku 18 Makanda mafuemini ayi nganzi aku yiyizidi ayi thangu yiyizidi yifueti sambusulu bafua ayi thangu yiyizidi mu vana mfutu kuidi mimbikudi, bisadi biaku ayi kuidi banlongo ayi kuidi bobo beti kinzika dizina diaku, batu baphamba ayi batu baluvalu, ayi thangu yiyizidi mu bunga batu bobo beti bivisa ntoto. 19 Buna nzo Nzambi yidi mu diyilu yizibuka ayi kesi yi Nguizani andiyimonika muna. Kuna kuba zitsiemo, zimbembo, bidumu, ndikunu yi ntoto ayi mvula yingolo yi matadi.

12 Buna dimbu kinneni kimonika mu diyilu: nketo wumosi wuvuata thangu; ngondi yiba ku tsi bitambi biandi. Va ntu'andi vaba phu kiba kumi ayi zimbuetete zizole. **2** Mu buemba kaba. Muna weka nduka buta ayi wuba yamikina mu diambu di mianga mi butila. **3** Ayi dimbu kinkaka kimonika mu diyilu; tala dalago kimosi kinneni kimbuaki, kiba ayi tsambudi di mintu; dikumi di ziphoka. Phu ki kitinu kiba mu kadika ntu. **4** Nkil'andi wuvitumuna ndambu yimosi mu zindambu zitatu zi zimbuetete zi diyilu ayi wuziloza va ntoto. Dalago kitelama va ntualanketo wuba nduka mu buta muingi niandi buta kabaka bu dila muan'andi. **5** Nketo beni wubuta muana wu bakala wufueti yadila makanda moso mu nkawa wu sengo. Buna muan'andi wutombolo va ndambu Nzambi ayi va ndambu kundukiandi ki kipfumu. **6** Nketo wutinina ku dikanga, kuna, Nzambi kankubikila buangu muingikadikulu kuna mu tezo ki mili yimosi ayi zikhama zizole ayi makumasambanu ma bilumbu. **7** Buna khindu yibua mu diyilu: Misiela ayi zimbasi ziandi zinuanisadalago. Dalago kinuana va kimosi ayi zimbasi ziandi. **8** Vayi Dalago kisia luta zingolo ko; diawu buangu kiawu kisia buela monika ko mu diyilu. **9** Dalago kinneni voti nioka yikhulu yilozolo ku ntoto, kibeti tedila diabulu voti satana; niandi weti vukumuna ntoto wumvimba widi batu. Wulozolo va ntoto va kimosi ayi zimbasi ziandi. **10** Buna ndiwa mbembo yinneni mu diyilu, yituba: Buabu phulusu, lulendo kipfumu ki Nzambi eto, lulendo lu Klisto andi bizidi bila mfundi wu bakhomba zieto; wubedi kubafundanga builu ayi muini va ntuala Nzambi eto wulozolo. **11** Bawu bannungini mu diambu di menga ma Muana dimemi, bannungini mu diambu di mambu ma kimbangi kiawu; ayi basia zola ko luzingu luawu nate mu lufua. **12** Diawu diyilu ayi beno lumvuandanga muawu bika lumona khini. Vayi mabienga kuidi ntoto ayi kuidi mbu bila satana wukulukidi kuidi beno; nganzi yinneni yidi yandi bu kazebi ti thangu yi fioti kaka yisiedi yandi. **13** Dalago bu kamona ti wulozolo ku ntoto, buna wulandakana nketo wowo wubuta muana wu bakala. **14** Bavana mavavi muadi ma mbemba kuidi nketo muingi kabaka bu dumukina ku dikanga, ku buangu kiandi ku kafueti bela thama ayi nioka. Kuna kafueti dikulu mu thangu yimosi, mu zithangu zizole, mu ndambu yi thangu. **15** Ayi nioka yifulula nlangu mu munu'andi ku manima ma nketo. Nlangubeni wuba banga nlangu wunneni muingi kalalumuka mu nzadi. **16** Vayi ntoto wuyiza sadisa nketo. Ntoto wuzibula munu'andi ayi wumina nzadi yifulula dalago mu munu andi. **17** Buna dalago kifuemina nketo ayi kiyenda nuanisa bana bobo bankaka ba nketo, bobo bankebanga zithumunu zi Nzambi ayi kimbangi ki Yesu.

13 Buna dalago kitelama va nzielo yi mbu. Buna ndimona bulu kitotukila mu mbu, kiba ayi dikumi di ziphoka ayi tsambudi di mintu. Mu ziphoka ziandi muba dikumi di ziphu bi kitinu ayi mu mintu miandi musonama mazina ma mvuezolo. **2** Bulu kioki ndimona kidedakana banga ngo; malu mandi maba banga ma ulusu; munu'andi wuba banga munu wu khosi. Buna dalago kimvana zingolo ziandi, kundu kiandi ki kipfumu ayi lulendo lunneni. **3** Buna ndimona ntu andi wumosi wuba banga wawu wulueku phuta yi lufuavayi phuta yoyi yedi kamvonda yibeluka. Buna ntoto wumvimba wusiminaayi wulandakana bulu. **4** Batu bazitisa dalago mu diambu kivana lulendo kuidi bulu ayi bazitisa bulu bu batuba: “Nani dedikini banga bulu e? Nani wulenda kunnuanisa e?” **5** Buna bavana bulu munu mu diambu di totudila mambu manneni ayi ma mvuezolo, ayi bamvana lulendo lu yadila mu makumaya zingondi zizole. **6** Buna wuzibula munu' andi mu diambu di vueza Nzambi, mu diambu di vueza dizina diandi, vueza nzo'andi ayi babo bobo bamvuandanga mu diyilu. **7** Bamvana minsua mu nuanisa banlongo ayi kuba nunga. Bamvana lulendolu yadila makanda moso, batu boso, zimbembo zioso ayi zimvila zioso. **8** Ayi babo bobo bamvuandanga va ntoto; bobo mazina masia sonama ko, tona vana thonono yi ntoto, mu buku yi luzingu lu Muana dimemi divondo; bela zitisa bulu beni. **9** Woso widi matu, buna bika kawa! **10** Enati mutu fueni mu kota mu nloko, buna kafueti kota mu nloko. Enati mutu fueni mu vondolo mu sabala buna kafueti vondolo mu sabala. Vawu vava vadi mvibudulu ayi minu ki banlongo. **11** Ndimona bulu kinkaka kitotukila mu ntoto; kiba ayi ziphoka zizole zidedakana banga zi Muana dimemi. Kiyoluka banga dalago. **12** Kisadila lulendo loso lu bulu kitheti va meso mandi; ayi bulu beni kisia ti ntoto ayi bobo babo bamvuandanga va ntoto bazitisa bulu kitheti, kioki kiba phuta yi lufua vayi yibeluka. **13** Buna kivanga bidimbu binneni nate kutu mu buisa va ntoto, va ntuala wu batu, mbazu yi diyilu. **14** Buna kivukumuna bobo bamvuandanga

va ntoto mu diambu di bikumubiobi katambudila minsua mu vanga va ntuala bulu, bu kikamba batu bobobamvuandanga va ntoto bavanga mfikula yi bulu kiba ayi phuta yiluekolo mu sabala ayi kidi diaka kimoyo. **15** Bamvana minsua mu vumukisa mfikula yi bulu muingi mfikula yi buluyiyoluka ayi yivondisa batu boso basia kunzitisa ko. **16** Buna bulu beni kikuika batu boso, batu baphamba ayi batu baluvalu, bamvuama ayi minsukami, bankua kiphuanza ayi bavika; batulu dimbu mu koko kuawu ku lubakala voti va mbulu awu. **17** Ayi kadi mutu kalendi sumba ko voti sumbisa ko botula kaka mutu wowo widi dimbu. Dimbu beni diawu dizina di bulu voti thalu yi dizina diandi. **18** Vava vadi nduenga. Woso mutu widi diela bika katanga thalu yi bulubila yidi thalu yi mutu; ayi thalu'andi yawu yayi: zikhama zisambanu ayi makumasambanu ayi sambanu.

14 Buna ndimona; tala Muana dimemi ditelama va mongo wu Sioni ayi khama yimosi ayi makumaya ayi zimili ziya zi batu baba yandi, dizinadiandi ayi dizina di Dise diandi maba masonama mu zimbulu zi batu beni. **2** Ndiwa mbembo yitotukila ku diyilu, yiba banga mbembo yi minlangu minneni ayi banga mbembo yi dumu kinneni. Mbembo yoyi ndiwa yiba banga yiminsiki mi ngitale, minsika zingitale ziawu. **3** Bayimbila nkunga wumona va ntuala kundu, va ntuala bivangu biyabi moyo ayi va ntuala bakulutu. Ayi kadi mutu kalendi longuka ko nkunga beni botula kaka khama yimosi ayi makumaya ayi zimili ziya zi batu bobo bakulu va ntoto. **4** Bawu basia kisumuna ko ayi baketo bila basia zaba zinitu zi baketo ko; bawu beti landakananga Muana dimemi koso ku kankuenda; bawubakulu va khatitsika yi batu, bawu mimbutu mitheti mintambuku kuidi Nzambiayi kuidi Muana dimemi. **5** Luvunu luisia monika ko mu miunu miawu; kadi bila ki tsembolo basi ko. **6** Ndimona mbasi yinkaka yidumuka va khatitsika diyilu, yiba ayi Nsamu Wumboti wuka wusukanga ko mu kuwusamuna kuidi bobo badi va ntoto, kuidi makanda moso, zimvila zioso, zimbembo zioso ayi batu boso. **(aiōnios g166)** **7** Wutuba mu mbembo yingolo: —Lukinzika Nzambi ayi lumvana nkembo bila thangu yi tsambusulu andiyizidi; luzitisa mutu wowo wuvanga diyilu ayi ntoto, mbu ayi zitho zi minlangu. **8** Ayi mbasi yinkaka; mbasi yimmuadi, yilandakana ayi yituba: —Babiloni dinneni dibuidi, dibuidi; diawu dinuikina makanda mosovinu ki nganzi ki kitsuza kiandi. **9** Mbasi yinkaka, mbasi yintatu, yilandakana zimbasi zina zizole, yituba mu mbembo yingolo: —Woso mutu wunzitisa bulu ayi mfikul'andi ayi tambudi dimbu va mbulu andi voti va koko kuandi **10** buna niandi mamvandi kafueti nua vinu ki nganzi yi Nzambi. Vinu beni, kikambu sobokoso, bela kundukudila kiawu mu mbungu yi nganzi andi. Wela yamusu mu mbazu ayi mu sofolo va ntuala zimbasi zinlongoayi va ntuala Muana dimemi. **11** Muisi wu mayama mawu wunkuma mu zikhama-zikhama zi mimvu. Babo bobo banzitisanga bulu ayi mfikul'andi va kimosi ayi mutu wowowuntambulanga dimbu ki dizina diandi, builu ayi muini, balendi baka luvundulu ko. **(aiōn g165)** **12** Vava vadi mvibudulu wu banlongo; bobo beti keba zithumunu zi Nzambi ayi minu mu Yesu. **13** Buna ndiwa mbembo yiba ku diyilu yituba: —Sonika: khini kuidi bobo bamfuilanga mu Pfumu. Nyinga pheve kakembi tona buabu bika bavunda mu bisalu biawu, bila mavanga mawu maku balandakananga. **14** Buna ndimona dituti dimosi di phembi; mutu wumosi wuvuanda vanambata dituti beni wudedakana banga Muana Mutu; wuba ayi phu ki nolova ntu'andi ayi wusimba va koko kuandi kondolo ki sengo kidi meno. **15** Buna mbasi yinkaka yitotuka mu nzo Nzambi, yiyamikina mu mbembo yingolo kuidi mutu wowo wuvuanda va dituti: —Sadila kondolo kiaku kisengo ayi vela makundi bila thangu yi vedila makundi yizidi; bila makundi mayedidi va ntoto. **16** Mutu wowo wuvuanda va dituti wuloza kondolo kiandi kisengo va ntoto ayi makundi mavelo va ntoto. **17** Mbasi yinkaka yitotuka mu nzo Nzambi yidi mu diyilu, niandi mamvandi wuba ayi kondolo kisengo kiba meno. **18** Ayi mbasi yinkaka, yiba lulendo mu mbazu, yitotuka va ntala ayiyiyamikina mu mbembo yingolo; yiyamikina kuidi yoyi yiba kondolokisengo ki meno, yituba: —Sadila kondolo kiaku kisengo kidi meno ayi vela makundi ma nti wuvinu widi va ntoto bila makundi mandi mayedidi. **19** Mbasi yisadila kondolo kiandi va ntoto ayi yivela makundi ma nti wu vinu widi va ntoto, ayi yiloza makundi mu kamununu kinneni ki nganzi yi Nzambi. **20** Buna kamununu ki makundi kilozo ku nganda divula; ayi muna kamununu mutotukila menga maba thipula nate mu miunu mi ziphunda; phunda bu yitelimini. Menga momo mayalumuka mu tezo ki zikhama zitatu zi bikilometele.

15 Buna ndimona mu diyilu dimbu kinkaka, kinneni
ayi kitsiminanga: tsambuadi di zimbasi ziba
ayi tsambuadi di bivuku bi tsuka bila nganzi yi
Nzambi yidi yiduka mu bivuku beni. **2** Ndimona
mbu wuba wukienzuka banga lumueno wusobakana
ayi mbazu ayi ndimona batu bobo banunga bulu,
mfikul'andi ayi thalu yi dizina diandi, baba batelama
va mbu wuba banga lumueno, basimba zingitale zi
Nzambi. **3** Bayimbila nkunga wu Moyize, kisadi ki
Nzambi ayi nkunga wu Muana dimemi. Bayimbila
ti: Pfumu Nzambi, nkua ngolo yoso Mavanga maku
madi manneni ayi madi matsiminanga. A ntinu wu
makanda, zinzila ziaku zidi zisonga ayi zikiedika **4** A
Pfumu, nani wunkambu kukinzika ayi nani wunkambu
kembisa dizina diaku e? Bila ngeyo veka kaka widi
wunlongo; makanda moso mela kuiza ayi mela fukama
va ntual'aku bila mavanga maku masonga mamonikini.
5 Mambu mama bu mavioka, ndimona nzo Nzambi,
yizibuka mu diyilu, yawu nzo yi ngoto yi kimbangi.
6 Tsambudi di zimbasi zinata tsambudi di bivuku
zitotukila muna Nzo Nzambi. Zivuata minledi mi
lino yivedila ayi miba lezama ayi sentila yi nolo
mu zithulu ziawu. **7** Wumosi mu bivangu biya bi
moyo wuvana tsambuadi di zimbungu zi nolokuidi
tsambuadi di zimbasi. Zimbungu beni ziba zi wala
nganzi yi Nzambiyi moyo mu zikhama-zikhama zi
mimvu. **(aiōn g165)** **8** Buna muisi, wutotukila mu nkembo
wu Nzambi ayi lulendo luandi, wuwesa Nzo Nzambi
ayi kadi mutu kalendi kota mu nzo Nzambi ko nate
tsambuadi di bivuku binata tsambuadi di zimbasi
bimeni.

16 Buna ndiwa mbembo yinneni yitotukila mu
nzo Nzambi, yituba kuiditsambuadi di zimbasi:
—Yendanu ayi dukulanu tsambuadi di zimbungu zi
nganzi yi Nzambi va ntoto. **2** Mbasi yitheti yiyenda
ayi yidukula mbungu'andi va ntoto; buna phuta yi
tsisi ayi yi phasi yibua mu batu bobo baba dimbu
ki bulu ayi mu bobo bazitisa mfikul'andi. **3** Mbasi
yimmuadi yidukula mbungu andi mu mbu, buna mbu
wukituka menga; maba banga menga ma nitu yifua.
Buna bibio biba zinga mu mbu bifua. **4** Mbasi yintatu
yidukula mbungu andi mu minlangu minneni ayi
mu zitho ziminlangu, ziawu zikituka menga. **5** Buna
ndiwa mbasi yi minlangu yituba: —Widi wusonga,
ngeyo widi ayi wuba, ngeyo wunlongo bila buawu
bobo wuzengila. **6** Bila bawu batengula menga ma
banlongo ayi ma mimbikudi ayi ngeyowuba veni
menga muingi banua. Mawu momo mambu bafueti
tambula. **7** Buna ndiwa mbembo yitotukila va ntala,
yiwakana: —Nyinga Pfumu Nzambi nkua ngolo yoso;
zinzengolo ziaku zidi zi kiedika ayi zisonga. **8** Mbasi yi
nya yidukula mbungu'andi va thangu, buna thangu
yiyoka batu mu mbazu **9** ayi batu bayokana mu diambu
di diamu di ngolo. Buna bavuezadizina di Nzambi,
mutu beki lulendo lu bivuku biabi ayi basiabalula
mavanga mawu ko mu diambu bamvana nkembo.
10 Mbasi yi ntanu yidukula mbungu andi va kundu
ki bulu; bunakipfumu kiandi kikituka tombi. Mu
diambu di ziphasi batu bakitatika ludimi. **11** Bavueza
Nzambi yi diyilu mu diambu di ziphasi ziawu ayi
ziphuta ziawuvayi basia balula mavanga mawu ko. **12**
Mbasi yi nsambanu yidukula mbungu andi va nlangu
wunneni wu Efalata; buna nlangu wusika mu diambu
di kubika nzila yi mintinu mimbangaku ndambu
yintotukilanga thangu. **13** Buna ndimona ziphevi
zitatu zimbimbi ziba banga bisioto; zitotukila mu
munu wu dalago, mu munu wu bulu ayi mu munu wu
mbikudi wu luvunu. **14** Bila ziawu zidi ziphevi zi satana
zimvanganga bikumu. Zinkuendanga kuidi mintinu
mi nza yimvimba mu kuba kutikisa mu diambu di
mvita yi lumbu kina kinneni ki Nzambi, nkua ngolo
yoso. **15** Tala, ndilembo yizi banga muivi. Khini kuidi
mutu wowo wunleka nkielo ayi wunkeba minledi
miandi muingi kabika diata pheni ayi babikamona
tsoni andi. **16** Zipheve zimbimbi zikutikisa batu va
buangu beti tedila mu ki Ebelewo: Alimangedoni. **17**
Mbasi yi tsambuadi yidukula mbungu andi mu phemo;
buna mu nzo Nzambi yi diyilu mutotukila mbembo
yingolo yiba mu kundu, yiwakana: —Buvangimini.
18 Buna kutotuka zitsiemo, zimbembo, bidumu ayi
ndikunu yinneni yi ntoto. Ndikunu yi ntoto yoyi yiba
yinneni ayi yi phila yoyi yibedi ko tona batu badidi va
ntoto. **19** Buna divula dinneni divasuka mu zindambu
zitatu ayi mavula ma makanda mabulumuka bua.
Buna Nzambi wutebukila Babiloni dinneni moyo mu
kumvana mbungu yiwala vinu yi kikhesi ki nganzi
andi. **20** Bisanga bioso bitina ayi miongo misia monika
ko. **21** Ayi mvula yi matadi manneni, yiba ku diyilu
yibuila batu. Kadika ditadi diba zitu nduka-nduka
makumuadi bikilu bitanu nate makumatatu ma bikilu.
Buna batu bavueza Nzambi mu diambu di vuku ki
mvula yi matadi bila kiba kinneni.

17 Mbasi yimosi, mu tsambuadi di zimbasi ziozi zisimba tsambuadi di zimbungu, yiyiza kukhamba: —Yiza vava, ndiela kumonisa nzengolo nkanu wu nkua kitsuzawunneni wu nketo wuvuendi va mbata minlangu miwombo. **2** Mintinu mi ntoto mivanga yandi kitsuza ayi bobo bamvuandanga va ntoto bakolo vinu yi kitsuza kiandi. **3** Buna wunzamuna mu pheve ku dikanga; ndimona nketo wumosi wuvuanda va mbata bulu kimosi kimbuaki, kiwala mazina ma mvuezolo. Kiba ayi tsambuadi di mintu ayi dikumi di ziphoka. **4** Nketo beni wuvuata minledi midi mbuaki yi fufulu ayi mi mbuaki; wuvuata nolo, matadi ma thalu ayi nzimbu. Mu koko kuandi muba mbungu yi nolo yi wala mambu ma khakumusu ayi ma mvindu yi kitsuza kiandi. **5** Va mbulu andi vasonama dizina: "Mansueki, Babiloni dinneni; ngudi yi bankua kitsuza ayi yi mambu ma khakumusu va ntoto". **6** Buna ndimona nketo beni wukolo menga ma banlongo ayi menga ma bambangi ba Yesu. Bu ndimmona, ndisimina ngolo. **7** Mbasi yikhamba: —Bila mbi wulembo siminina e? Ndiela ku kamba mansueki ma nketo ayi ma bulu kioki kinnatanga nketo beni; bulu kioki kidi tsambuadi di mintu ayi dikumi di ziphoka. **8** Bulu kioki wumueni, kiba ayi kisiedi ko, kiela totukila ku diyengaayi kiela kuenda ku nzimbala. Batu bobo bamvuandanga va ntoto, bobo mazinamawu masi ko masonama mu buku yi luzingu, tona vana thonono nzabela simina bu bela mona bulu kioki kiba vayi kisiedi ko ayi kiela kuiza. **(Abyssos g12)** **9** Vava vadi diela didi nduenga. Tsambuadi di mintu minsundula tsambudi di miongo; kuna kueti vuandanganketo beni. Vayi mintu beni minsundula diaka tsambuadi di mintinu: **10** mintanu mibua, wumosi wulembo yadi mu thangu yayi bosi wunkakakayizidi ko. Vayi bu kela kuiza, kela zingila ko thangu yiwombo. **11** Vayi mu diambu di bulu kioki kiba ayi kisiedi ko, kiawu ntinuwu nana. Widi wumosi mu tsambuadi di mintinu ayi wunkuenda ku nzimbala. **12** Dikumi di ziphoka ziozi wumueni zidi dikumi di mintinu miomi mitambudi ko kipfumu vayi miela tambula lulendo, mu thangu yimosi, banga mintinu. Miela tambula lulendo beni va kimosi ayi bulu. **13** Mintinu miami, babo babeki diyindu dimosi kaka; bamvananga zingoloziawu ayi lulendo luawu kuidi bulu. **14** Bela nuanisa muana dimemi ayi Muana dimemi diela kuba nungabila niandi Pfumu yi bapfumu ayi Ntinu wu mintinu. Ayi bobo kavuidi, bobo batelo, basobolo ayi bakuikama bela nunga yandi va kimosi. **15** Buna wukhamba: —Minlangu miomi mueni; kuna kuvuendi nkua kitsuza; minsundula batu, minkangu mi batu, makanda ayi zimbembo. **16** Vayi dikumi di ziphoka ziozi mueni va kimosi ayi bulu biela lenda nkua kitsuza ayi biela kunziona bima biandi bioso ayi biela kumbika pheni nkua, biela dia nsuni andi ayi biela kunyoka ku mbazu. **17** Bila Nzambi wutula mu mintima miawu lukanu lu vangila luzolo luandi ayi lubela mayindu mamosi mu vana kipfumu kiawu kuidi bulu nate mambu ma Nzambi mela duka. **18** Ayi nketo wowo wumueni wunsundula divula dinneni dinyadila mintinu mioso mi ntoto.

18 Mambu momo bu mavioka, buna ndimona mbasi yinkaka yiba ku diyilu; yiba ayi lulendo lunneni. Nkembo andi wukienzula ntoto. **2** Mbasi beni yiyamikina mu mbembo yingolo: Babiloni dinneni dibuidi, dibuidi. Dikitukidi nzo yi ziphevi zimbimbi; suamunu ki yoso-yoso pheve yi sumuka; suamunu ki yoso-yoso nuni yi sumuka ayi yilendo. **3** Bila makanda moso ma nuini vinu ki nganzi ki kitsuza kiandi. Mintinu mi ntoto va kimosi ayi niandi mikiyekula mu kitsuza ayi minkiti mi ntoto mikitukidi zimvuama zingolo mu diambu di lulendo lu kimvuama kandi ki viatuka tezo. **4** Buna ndiwa mbembo yinkaka yitotukila ku diyilu, yiwakana: —A batu bama, bika lubotuka va khatitsik'andi muingi lubika fubakana mu masumu mandi ayi lubika builu bivuku biandi. **5** Bila masumu mandi mayilimini, matudidi nate ku diyilu ayi Nzambi wutebukidi mambimbi mandi moyo. **6** Bika lumvangila boso kaluvangila ayi lumvangila mu zikhumbu zizole mambu momo lufueti kumvangila, boso buididi mavanga mandi. Mu mbungu yoyi kasobikisa, bika lunsobikisa tsobikisa zizole. **7** Boso bu kabela mu nkembo ayi boso bu kabela mu zikhini, buna buawu bobo lunyamisina ayi lummonisa kiadi ki lufua. Bila niandi wubedi tubanga mu ntim'andi: "Minu mvuendi banga ntinu wu nketo; ndisi difuola ko ayi ndilendi ba mu kiadi ki lufua ko." **8** Diawu diodi, bivuku biandi biela kuizila mu lumbu kimosi: lufua, kiadi ki lufua ayi kanda ki nzala. Wela yoko ku mbazu bila Pfumu Nzambi, wuzenga buawu, beki zingolo zivangila buawu. **9** Buna mintinu mintoto, miomi mivanga kitsuza ayi niandi ayi mizingila muzikhini va kimosi ayi niandi, miela dila ayi miela nionga mu diambu diandibu miela mona muisi wu mbazu

andi. 10 Thama miela telimina mu diambu di tsisi yi mayama mandi ayi mielatuba: “Mabienga, mabienga kuidi divula dinneni; Babiloni divuladingolo! Bila nzengolo andi yizidi mu thangu yimosi kaka.” 11 Minkiti mi ntoto, mamvawu, milembo didi ayi midi mu kiadi mu diambu diandi bila kadi mutu kakadi buela sumba bima biawu: 12 bima bi nolo, bi palata; bi matadi ma thalu; bi bilunga; bi minledi miawu mi lino yidi dio veyi-veyi; mi mbuaki yi fufulu; mi nlezama; mi mbuaki; minti mioso mi tsudi ayi bima bioso bivangulu mu meno ma nzawu; bima bioso bavangulu mu minti mi thalu; mu bitsongo; mu bisengo ayi mu matadi meti lezama momo beti tedila “malibele”; 13 sinamoni ayi mafuta ma thalu, malasi, ansa ayi mile, vinu ayi mafuta; falina ayi foloma; mamemi ayi zingombi; ziphunda ayi zisalio; bavika ayi miela mi batu. 14 —Mambu momo muel'aku wubedi zolanga matatukidi thama ayi bima bioso bi kitoko ayi bi nlezama bizimbidi mu diambu diaku ayi bilendi buela monika ko. 15 Minkiti mi bima biobi, miomi mikituka zimvuama mu diambu diandi, thama miela telimina mu diambu di tsisi yi mayama mandi; miela dila ayi miela mona kiadi. Miela tuba: 16 A mabienga! A mabienga! Divula dinneni dibedi vuatanga lino yidi dio veyi-veyi; minledi mi mbuaki yi fufulu ayi mi mbuaki; divula dibedi vuatanga nolo, matadi ma thalu ayi bilunga! 17 Bila mu thangu yimosi kaka kimvuama kioso kioki ki lalikini. Babo beti nata masuwa ayi babo beti kibilanga mu masuwa, babo bansadilanga mu masuwa ayi babo banzingilanga mu mukhita mu mbu thama batelimina. 18 Bu bamona muisi wu mbazu andi, buna bayamikina ayi batuba: —Divula mbi dilenda dedakana banga divula dinneni e? 19 Bakilozila mbungi-mbungi mu mintu miawu, badila ayi bamona kiadi. Bayamikina: —A Mabienga! A Mabienga! Divula dinneni diodi dikitula batu boso bobo baba ayi masuwa mu mbu zimvuama mu diambu di kimvuama kiandi. Mu thangu yimosi dilalikini! 20 A diyilu, bika wumona khini mu diambu di lalakana kuandi ayi beno banlongo, bamvuala ayi mimbikudi! Bila Nzambi wuzengidi nkanu mu diambu dieno. 21 Buna mbasi yidi ngolo yibonga ditadi, diodi diba tola banga tsindu, wudiloza mu mbu ayi wutuba: —Babiloni dinneni diela lozolo mu makhemi banga mama; dilendi buela monika ko. 22 Buna mbembo yi minsiki mi ngitale, yi minsiki mi miziki, yi minsiki mi ziphungi ayi yi minsiki mi tulumbeta yilendi buela wakakana ko mu ngeyo. Kadi kisadi kimosi kinsalanga kioso-kioso kuandi kisalu kilendi buela monika ko mu ngeyo ayi biyoko bi tsindu bilendi buelawakakana ko mu ngeyo. 23 Kiezila ki muinda kilendi buela lezama ko mu ngeyo. Mbembo yi bakala ayi yi nketo bakuelini bosi yilendi buela wakana ko mu ngeyobila minkiti miaku mibedi batu ba luvalu ba ntoto; bila makanda mosomazimbidi mu diambu di mazi maku. 24 Kuidi ngeyo kumonikina menga ma mimbikudi, ma banlongo ayi ma babobavondo va ntoto.

19 Mambu momo bu mavioka; ndiwa banga mbembo yinneni yi nkanguwunneni mu diyilu, yiwakana: Aleluya! Nzambi eto niandi vuidi phulusu; nkembo ayi lulend. 2 Bila zinzengolo ziandi zidi zikiedika ayi zisonga. Bila wusambisidi nkua kitsuza wunneni, mutu wowo wubedi bivisanga ntoto mu kitsuza kiandi ayi Nzambi eto wuvutudi landi mu menga ma bisadi biandi. 3 Babuela tuba diaka mu khumbu yi nzole: Aleluya! Muisi andi wufundumukanga mu zithangu zioso. (aiōn g165) 4 Buna makumuadi bakulutu baya ayi bivangu biya bi moyo bafukama ayi bazitisa Nzambi vuendi va kundu ki kipfumu ayi bayamikina: —Amen! Aleluya! 5 Buna mbembo yitotukila mu kundu ki kipfumu yituba: —Luyayisa Nzambi eto, beno bisadi biandi bioso ayi beno lueti ku nkinzikanga; batu baphamba ayi batu ba luvalu. 6 Ayi ndiwa banga mbembo yi nkangu wunneni wu batu ayi banga mbemboyi minlangu minneni; ayi banga mbembo yi bidumu bingolo; yiwakana: Aleluya! Bila Pfumu, Nzambi eto, nkua ngolo yoso wulembo yadi 7 Bika tumonanu khini, tuyangalala ayi bika tumvananu nkembo bila nyengo wu dikuela wu Muana dimemi wizidi ayi ndumb'andi kubimini 8 Ayi bamvana minsua mu vuata minledi mi lino yidi dio veyi-veyi, yinlezama ayi yivedila. Lino yoyi yidi dio veyi-veyi yinsundula mavanga masonga ma banlongo. 9 Buna niandi wukhamba: —Sonika: khini kuidi batu bobo batumusu ku nyengo wu dikuela wu Muana dimemi. Ayi wubuela diaka: —Mawu mama mambu ma kiedika ma Nzambi. 10 Buna ndibua va malu mandi mu diambu di kunsanisina. Vayi niandi wukhamba: —Kadi vanga bobo; minu ndidi kisadi banga ngeyo ayi kisadi ki bakhomba ziaku zibeki kimbangi ki Yesu vayi sanisina Nzambi. Bila kimbangi ki Yesu kidi Pheve yi mbikudulu. 11 Ndimona diyilu dizibuka ayi phunda yimosi yi phembi. Mutuwuvuanda va mbata

phunda beni bantedila “wukuikama ayi wukiedika”. Niandi weti sambisa mu busonga ayi weti nuana mu busonga. 12 Meso mandi madi minlaki mi mbazu ayi ziphu biwombo bi kipfumubidi va mbata ntu andi. Dizina dimosi disonama mu nitu andi; kadi mutukasi ku dizaba ko botula kaka niandi veka. 13 Wuvuata nledi wubuiku mu menga ayi dizina diandi: “Mambu ma Nzambi”. 14 Minkangu mi masodi midi mu diyilu mieti kunlandakana va mbataziphunda ziphembi. Masodi beni mavuata lino yidi dio veyi-veyi, yi phembi ayi yivedila. 15 Mu munu'andi mutotukila sabala kisekoso bumboti muingikavondila makanda. Niandi wela kuba yadilanga mu nkawa wu sengo. Niandi veka wela diatidila kamununu ki vinu ki nganzi yi Nzambi yi ngolo yoso. 16 Mu nledi andi ayi mu dibunda-bunda musonama dizina: “NTINU WU MINTINU AYI MFUMU YI ZIMFUMU.” 17 Ndimona mbasi yitelama va thangu, yiyamikina mu mbembo yingolo, kuidi zinuni zioso zindumukanga va khatitsika yi diyilu: —Yizanu, kutakananu mu diambu di nyengo wunneni wu Nzambi 18 muingi ludia minsuni mi mintinu ayi minsuni mi bapfumu zi masodi, mi batu ba ngolo, mi ziphunda ayi mi batu bannatanga ziphunda; minsuni mi batu boso, minsuni mi batu ba kiphuanza ayi bavika, batu baphamba ayi batu ba luvalu. 19 Buna ndimona bulu, mintinu mi ntoto ayi minkangu mi masodimawu makutakana mu diambu di nuanisa mutu wowo wuvuanda va mbata phundaayi nuanisa nkangu andi wu masodi. 20 Babuila bulu va kimosi ayi mbikudi wu luvunu wuba yandi; mbikudi wowo wuvanga bikumu va ntuala bulu. Mu bikumu biobikavukumunina batu bobo batambula dimbu ki bulu ayi basambila mfikul'andi. Bawu buadi balozo kimoyo ku diyenga di mbazu ayi di sofolo. (Limnē Pyr g3041 g4442) 21 Ndambu yi batu bobo basiala bavondolo mu sabala yi mutu wowo wuvuanda va mbata phunda. Sabala beni yitotukila mu munu'andi ayi zinuni zioso ziyukuta bu zidoda minsuni miawu.

20 Ndimona mbasi yimosi yiba ku diyilu, yisimba tsabi yi diyenga ayi sieni yinneni mu koko kuandi. (Abyssos g12) 2 Yibuila dalago, nioka yi khulu yoyi beti tedila diabulu ayi satana. Wuyikanga mu tezo ki mili di mimvu. 3 Wuyiloza ku diyenga ayi wudizibika. Wuditula dimbu muingi kabika buela vukumuna makanda nate mili di mimvu miela duka. Momo bu mela vioka bunawela niangunu mu ndambu thangu. (Abyssos g12) 4 Bosi ndimona bikundu ayi batu bobo bavuanda mu bikundu beni. Baba vana minsua mu sambisa. Ndimona miela mi batu bobo bazengomintu mu diambu di kimbangi ki Yesu ayi mu diambu di mambu ma Nzambi. Babo bobo basia zitisa ko bulu ayi mfikul'andi, ayi, bobo basiatambula ko dimbu mu zimbulu ziawu ayi mu mioko miawu; bazinga ayi bayala va kimosi ayi Klisto mu tezo ki mili di mimvu. 5 Ndambu yi batu bafua basia fuluka ko nate mili di mimvu miduka. Yayi yawu mfulukulu yi theti. 6 Badi batu a zikhini ayi banlongo batu bobo bela fuluka mu mfulukulu yi theti bila lufua lunzole luisi ko lulendo mu bawu. Vayi bela ba banganga Nzambi ayi zi Klisto; bela yadila yandi va kimosi mu tezo ki mili di mimvu. 7 Mili di mimvu bu miela vioka, satana wela totolo mu nloko'andi 8 ayi wela totuka mu zimbikisa makanda ma batu madi mu zitsongi ziya zi ntoto, Ngongi ayi Mangongi. Wela kuba kutikisa mu diambu di nuana. Thalu awu yidi banga nzielo yi mbu. 9 Makanda ma batu mayalumuka va mbata ntoto wumvimba ayi mazungidila ka ki banlongo ayi divula diodi bazola. Buna mbazuyitotuka ku diyilu ayi yiba yoka. 10 Buna diabulu, mutu wuba zimbikisa, wulozo ku diyenga di mbazuayi di sofolo; kuna kuidi bulu ayi mbikudi wu luvunu. Bela yamusu, builu ayi muini, mu zikhama-zikhama zi mimvu. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 Buna ndimona kundu kiphembi ayi mutu wowo wuvuanda vana. Diyilu ayi ntoto thama bitinina va ntuala zizi kiandi. Kadi buangukisia monika ko mu diambu diawu. 12 Ayi ndimona batu bafua, batu ba luvalu ayi batu baphamba, batelamava ntuala kundu. Zibuku zizibulu ayi buku yinkaka, buku yi luzingu, yizibulu. Batu basambusu boso bubela mambu masonama mu zibuku, boso bubela mavanga mawu. 13 Mbu wuvutula bafua baba mu niandi; lufua ayi tsi yi bafua bivutula bafua baba mu bawu ayi basambusu kadika mutu boso bubela mavanga mandi. (Hadēs g86) 14 Lufua ayi tsi yi bafua bilozo ku diyenga di mbazu. Diyengadi mbazu luawu lualu lufua lunzole. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 Mutu wowo dizina disia ba ko disonama mu buku yi luzingu, mamvandi wulozo kuna. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Ndimona diyilu dimona ayi ntoto wumona bila diyilu di theti ayi ntoto wutheti bivioka ayi mbu wusiedi ko. 2 Ndimona divula dinlongo, Yelusalemi dimona, diba ku diyilu kuidi Nzambi; dikubuku banga nketo wukitulu kitoko mu diambu di bakala diandi. 3

Buna ndiwa mbembo yingolo, yitotukila mu kundu, yiwakana: Tala nzo yi Nzambi yidi va kimosi ayi batu; Niandi wela vuanda yawu va kimosi; bela ba batu bandi ayi niandi veka Nzambi, Nzambi awu; wela ba yawu va kimosi. **4** Nzambi wela fiona matsuela moso mu meso mawu ayi lufua lulendi buela ba ko; kiadi ki lufua kilendi buela ba ko, bidilu ayi ziphasi bilendi buela ba ko bila mambu ma theti maviokidi. **5** Buna mutu wowo wuvuanda va kundu wutuba: —Tala, ndieka kitula bima bioso bimona. Niandi wubuela diaka: —Sonika bila mambu mama madi makuikama ayi ma kiedika. **6** Ayi wukhamba: —Buvangimini. Minu ndidi Alifa ayi Omega; thonono ayi tsukulu. Kuidi woso mutu widi phuila, minu ndiela vana tho yi nlangu yi luzingu mu nua mu kambu sumba. **7** Woso mutu wela nunga wela tambula bima bioso biobi banga kuika. Minu ndiela ba Nzambi andi ayi niandi wela ba Muan'ama. **8** Vayi kuidi batu badi bukhita, bankambu wilukilanga, kuidi bobo beti vanga mavanga ma khakumusu; kuidi mimvondi, kuidi bankua kitsuza, bankua mazi; kuidi bansambilanga bitumba ayi kuidi batu boso ba luvunu, kuku kiawu kidi ku diyenga dinlema mbazu ayi sofolo. Luawu lolo lufua lunzole. **(Limnē Pyr g3041 g4442)** **9** Buna mbasi yimosi mu tsambuadi di zimbasi ziozi zisimba tsambuadi di zimbungu ziba ziwala tsambuadi di bivuku bi tsuka yiyiza ayi yikhamba: —Yiza, ndiela kumonisa nketo weka kuelo, nketo wu muana dimemi. **10** Buna wunzamuna mu Pheve va mbata mongo wunneni ayi wumula. Kunakambonisina Yelusalemi, divula dinlongo, ditotukila ku diyilu kuidi Nzambi. **11** Divula beni diba ayi nkembo wu Nzambi. Kiezila kiandi kidedakana banga ditadi di thalu; banga ditadi di Yasipe didi dio kienzele. **12** Divula beni diba ayi luphangu lunneni ayi luzangama. Diba kumi ayi mielo miodi; kumi ayi zimbasi zizole ziba mu mielo. Mu mielo benimusonama mazina ma kumi ayi makanda muadi ma bana ba Iseli. **13** Ku Esite kuba mielo mintatu; mielo mintatu ku Nodi; mielo mintatu ku Sude; mielo mintatu ku Wesite. **14** Luphangu lu divula luba ayi kumi zifundasio zizole. Va mbata zifundasio beni vaba kumi ayi mazina muadi ma kumi ayi bamvuala buadi ba Muana dimemi. **15** Buna mbasi yoyi yiba solula yama yiba ayi luelo. Luelo beni luba lu nti wu fioti wu nolo; lukubuku mu diambu di tezila luelo lu divula, mielo miandi ayi luphangu luandi. **16** Zindambu ziya zi divula beni ziba kula kumosi; kula kuandi kudedakana ayi siadila kuandi. Wuteza luelo lu divula mu nti andiwufioti ayi wumona nduka-nduka zimili zizole ayi zikhama zizole ayi maumuadi ma zikilometele: kula kuandi, siadila kuandi ayi zangama kuandi bidedakana. **17** Wuteza luelo lu luphangu luandi; buna wumona nduka-ndukamakumasambanu ayi zimetele zi tanu; boso buididi luelo lunsadilanga mutu vayi luawu luelo mbasi kasadila. **18** Luphangu lutungulu mu Yasipe; divula ditungulu mu nolo yivedila yidedakana banga lumueno luvedila. **19** Mu zifundasio zi luphangu lu divula mufikulu matadi moso ma thalu ma phila mu phila: fundasio yitheti mu Yasipe, yinzole mu safili; yintatu mu Kaliseduani; yinya mu emelode **20** yintatu mu salidonikisi; yinsambanu mu salidiusi; yitsambuadi mu Klizolite; yinana mu belili; yivua mu topaze; yikumi mu Klizopalaze; yi kumi yimosi mu Yasinte; yi kumi yinzole mu ametisite. **21** Kumi ayi mielo miodi miawu kumi ayi bilunga biodi bithalu. Kadika muelo wusadulu mu lunga kiandi ki thalu. Nzila yidi va khatitsikadivula yiba yi nolo yi vedila; yiba banga lumueno luidi dio kienzele. **22** Kadi Nzo Nzambi ndisia mona ko mu divula beni bila Pfumu Nzambi, nkua ngolo yoso ayi Muana dimemi bawu nzo Nzambi mu divula beni. **23** Divula disi ko mfunu wu thangu ayi wu ngondi mu diambu di kienzula diawu. Bila nkembo wu Nzambi wunkienzulanga diawu ayi Muana dimemi niandi muinda wu divula beni. **24** Makanda ma batu mela diatila mu kiezila kiandi ayi mintinu mi ntoto miela nata nkembo awu mu divula beni. **25** Mielo miandi milendi kangama va muini ko bila builu bulendi ba kuna ko. **26** Bela kunnatina nkembo ayi nzitusu wu makanda ma batu. **27** Kadi kima kisumuka kilendi kota muna ko. Woso wumvanganga mambu madi khakumusu ayi ma luvunu kalendi kota muna ko. Vayi bobo kakabadi mazina masonama mu buku yi luzingu yi Muana dimemi bawu kaka bela kota muawu.

22 Mbasi yimbonisa nlangu wunneni wu luzingu; yinlezama bangalumueno. Nlangu beni wutotukila mu kundu ki Nzambi ayi ki muana dimemi; **2** wunkumba va khatitsika nzila yi divula. Ku ndambu yi ndambu yi nlangu kuba nti wu luzingu. Nti beni wumbutanga mimbutu kumi ayi zikhumbu zizole mu mvu; wumbutanga mimbutu khumbu yimosi mu kadika ngondi. Meza ma nti beni meti belusa makanda ma batu. **3** Kulendi buela ba tsingulu ko. Kundu ki Nzambi ayi ki Muana dimemikiela ba mu

divula. Bisadi biandi biela kunsadila. **4** Bisadi biela mona zizi kiandi ayi dizina diandi diela ba disonama mu zimbulu ziawu. **5** Builu bulendi buela ba ko. Balendi mona kadi mfunu wu kiezila ki muinda ko voti mfunu wu thangu ko bila Pfumu Nzambi wela kienzula kiezila kiandi mu bawu; bawu bela yadila mu zikhama-zikhama zi mimvu. **(aiōn g165)** **6** Buna mbasi yikhamba: —Mambu mama madi makuikama ayi ma kiedika ayi Pfumu, Nzambi yi ziphevi zi mimbikudi, wufidisa mbasi andi mu diambu di monisa bisadi biandi mambu meka nduka kuiza. **7** —Tala, ndieka nduka kuiza. Khini yiwombo kuidi mutu wowowunkeba mambu ma mbikudulu yi buku yayi. **8** Minu, Yowani, ndimona ayi ndiwa mambu moso momo. Bu ndimona ayi ndiwamambu mama, buna ndifukama va malu ma mbasi yiba kumbonisanga mambu momomu diambu ndimbuongimina. **9** Vayi niandi wukhamba: —Tala, kadi vanga bobo; minu ndidi kisadi banga ngeyo, kisadiki bakhomba ziaku mimbikudi ayi ki batu bobo beti keba mambu ma buku yayi. Vayi buongimina Nzambi. **10** Ayi wubuela kukhamba diaka: —Kadi sueka mambu ma mbikudulu ma buku yayi bila thangu yifikimini. **11** Woso mutu wumvanganga mambimbi katatamana vanganga mambimbi. Woso mutu widi wusumuka katatamana sumuka. Woso mutu widi wusonga katatamananga ba wusonga. Woso widi wunlongo katatamananga ba wunlongo. **12** —Tala, ndiela nduka kuiza ayi mfutu ama widi yama mu diambu di futa kadika mutu boso bu bela mavanga mandi. **13** Minu ndidi Alafa ayi Omenga; wutheti ayi wutsuka; thonono ayi tsukulu. **14** Khini kuidi bobo bansukulanga minledi miawu muingi babakaminsua mu dia mimbutu mi nti wu luzingu ayi mu kotila mu divula mu mielo miandi. **15** Ku nganda kuawu kuidi zimbua, batu bansadilanga mazi; bankua kitsuza; mimvondi; bansambilanga bitumba ayi woso mutu wunzolangaayi wunsadila luvunu. **16** Minu Yesu, ndifidisa mbasi ama mu diambu di telimina kimbangi mu mambu mama mu mabundu. Minu ndidi muanzi ayi nkuna wu Davidi. Minu mbuetete yinlezamanga va nsuka. **17** Ayi pheve ayi ndumba weka kuelo batuba: —Yiza! Bika woso mutu wulembo wa mambu mama katuba: —Yiza! Woso mutu widi phuila bika kiza. Woso mutu tidi; buna bika katambula nlangu wu luzingu mu kambu sumba. **18** Minu ndilembo lubula woso mutu wunwa mambu ma mbikudulu yi buku yayi: enati mutu buedidi mambu va mbata mambu mama buna Nzambi wela kumbuedila bivuku bisonama mu buku yayi. **19** Enati mutu botudi diambu dimosi mu mambu ma mbikudulu ma buku yayi, buna Nzambi wela botula kuku kiandi mu nti wu luzingu ayi mu divula dinlongo, biobi bisonama mu buku yayi. **20** Mutu wowo wuntelimina mambu mama kimbangi, wuntuba ti: —Nyinga, ndieka nduka kuiza! Amen! Yiza Pfumu Yesu! **21** Bika nlemvo wu Pfumu Yesu Klisto wubanga kuidi banlongo boso.

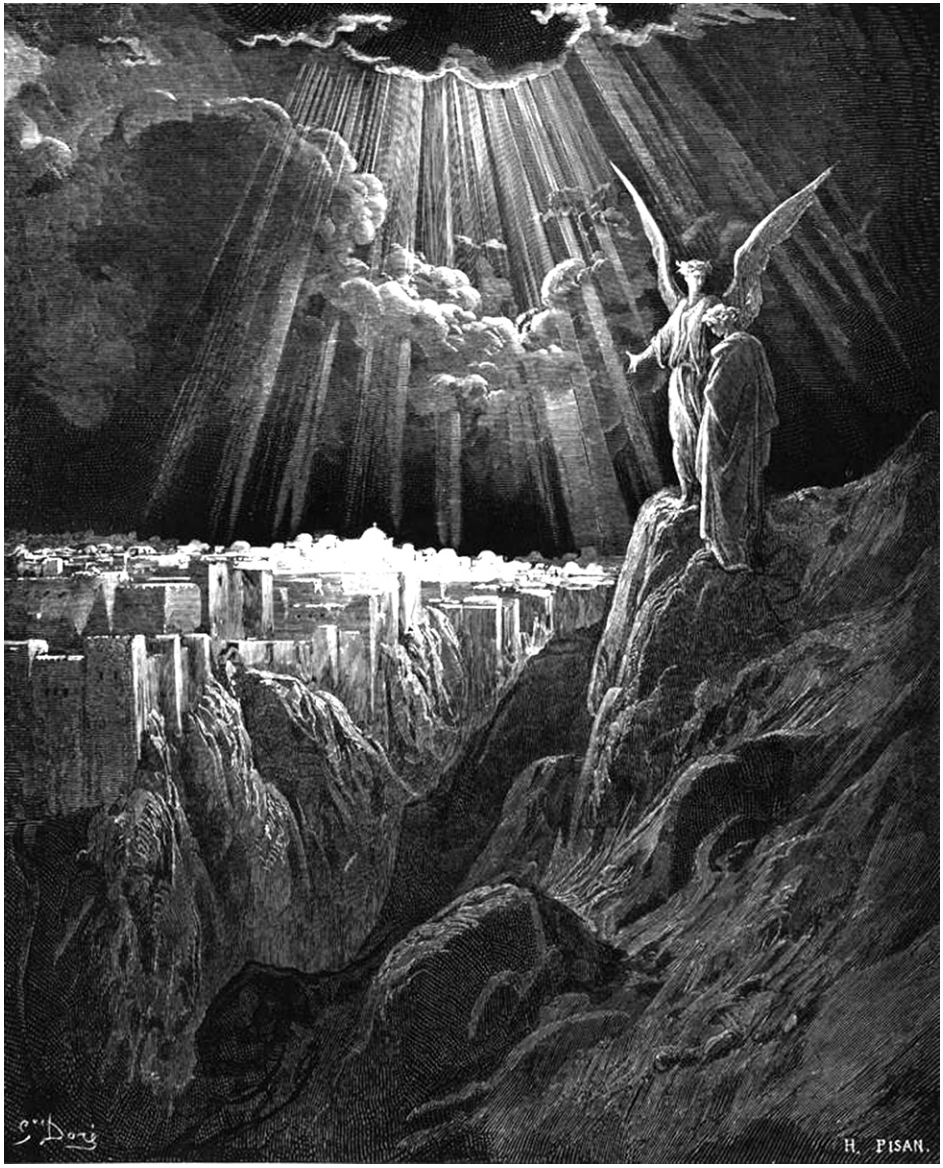

Ndimona divula dinlongo, Yelusalemi dimona, diba ku diyilu kuidi Nzambi; dikubuku banga nketo wukitulu kitoko mu diambu di bakala diandi. Buna ndiwa mbembo yingolo, yitotukila mu kundu, yiwakana: Tala nzo yi Nzambi yidi va kimosi ayi batu; Niandi wela vuanda yawu va kimosi; bela ba batu bandi ayi niandi veka Nzambi, Nzambi awu; wela ba yawu va kimosi.

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Kiyombi at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Kiyombi at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place
Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses
Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126

Greek: adjective
Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6
Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun
Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses
Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective
Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses
Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular
Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32
Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possiblity, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067
Greek: proper noun, place
Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses
Meaning:
Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86
Greek: proper noun, place
Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses
Meaning:
Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442
Greek: proper noun, place
Usage: Phrase 5 times in the New Testament
Meaning:
Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585
Hebrew: proper noun, place
Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses
Meaning:
The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020
Greek: proper noun, place
Usage: 1 time in 2 Peter 2:4
Meaning:
Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Yombe---Yombe-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luke 8:31
Romans 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

aïdios

Romans 1:20
Jude 1:6

aiōn

Matthew 12:32
Matthew 13:22
Matthew 13:39
Matthew 13:40
Matthew 13:49
Matthew 21:19
Matthew 24:3
Matthew 28:20
Mark 3:29
Mark 4:19
Mark 10:30
Mark 11:14
Luke 1:33
Luke 1:55
Luke 1:70
Luke 16:8
Luke 18:30
Luke 20:34
Luke 20:35
John 4:14
John 6:51
John 6:58
John 8:35
John 8:51
John 8:52
John 9:32
John 10:28
John 11:26
John 12:34
John 13:8
John 14:16
Acts 3:21
Acts 15:18
Romans 1:25
Romans 9:5
Romans 11:36
Romans 12:2
Romans 16:27
1 Corinthians 1:20
1 Corinthians 2:6
1 Corinthians 2:7
1 Corinthians 2:8
1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4
2 Corinthians 9:9
2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23
1 Peter 1:25
1 Peter 4:11
1 Peter 5:11
2 Peter 3:18
1 John 2:17
2 John 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Revelation 1:6
Revelation 1:18
Revelation 4:9
Revelation 4:10
Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aiōnios

Matthew 18:8
Matthew 19:16
Matthew 19:29
Matthew 25:41
Matthew 25:46
Mark 3:29
Mark 10:17
Mark 10:30
Luke 10:25
Luke 16:9
Luke 18:18
Luke 18:30
John 3:15
John 3:16
John 3:36
John 4:14
John 4:36
John 5:24
John 5:39
John 6:27
John 6:40
John 6:47
John 6:54
John 6:68

John 10:28
John 12:25
John 12:50
John 17:2
John 17:3
Acts 13:46
Acts 13:48
Romans 2:7
Romans 5:21
Romans 6:22
Romans 6:23
Romans 16:25
Romans 16:26
2 Corinthians 4:17
2 Corinthians 4:18
2 Corinthians 5:1
Galatians 6:8
2 Thessalonians 1:9
2 Thessalonians 2:16
1 Timothy 1:16
1 Timothy 6:12
1 Timothy 6:16
2 Timothy 1:9
2 Timothy 2:10
Titus 1:2
Titus 3:7
Philemon 1:15
Hebrews 5:9
Hebrews 6:2
Hebrews 9:12
Hebrews 9:14
Hebrews 9:15
Hebrews 13:20
1 Peter 5:10
2 Peter 1:11
1 John 1:2
1 John 2:25
1 John 3:15
1 John 5:11
1 John 5:13
1 John 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Revelation 14:6

eleēsē

Romans 11:32

Geenna

Matthew 5:22
Matthew 5:29
Matthew 5:30
Matthew 10:28
Matthew 18:9
Matthew 23:15
Matthew 23:33
Mark 9:43
Mark 9:45
Mark 9:47
Luke 12:5
James 3:6

Hadēs

Matthew 11:23
Matthew 16:18
Luke 10:15
Luke 16:23
Acts 2:27
Acts 2:31
1 Corinthians 15:55
Revelation 1:18
Revelation 6:8
Revelation 20:13
Revelation 20:14

Limnē Pyr

Revelation 19:20
Revelation 20:10
Revelation 20:14
Revelation 20:15
Revelation 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Peter 2:4

Questioned

2 Peter 2:17

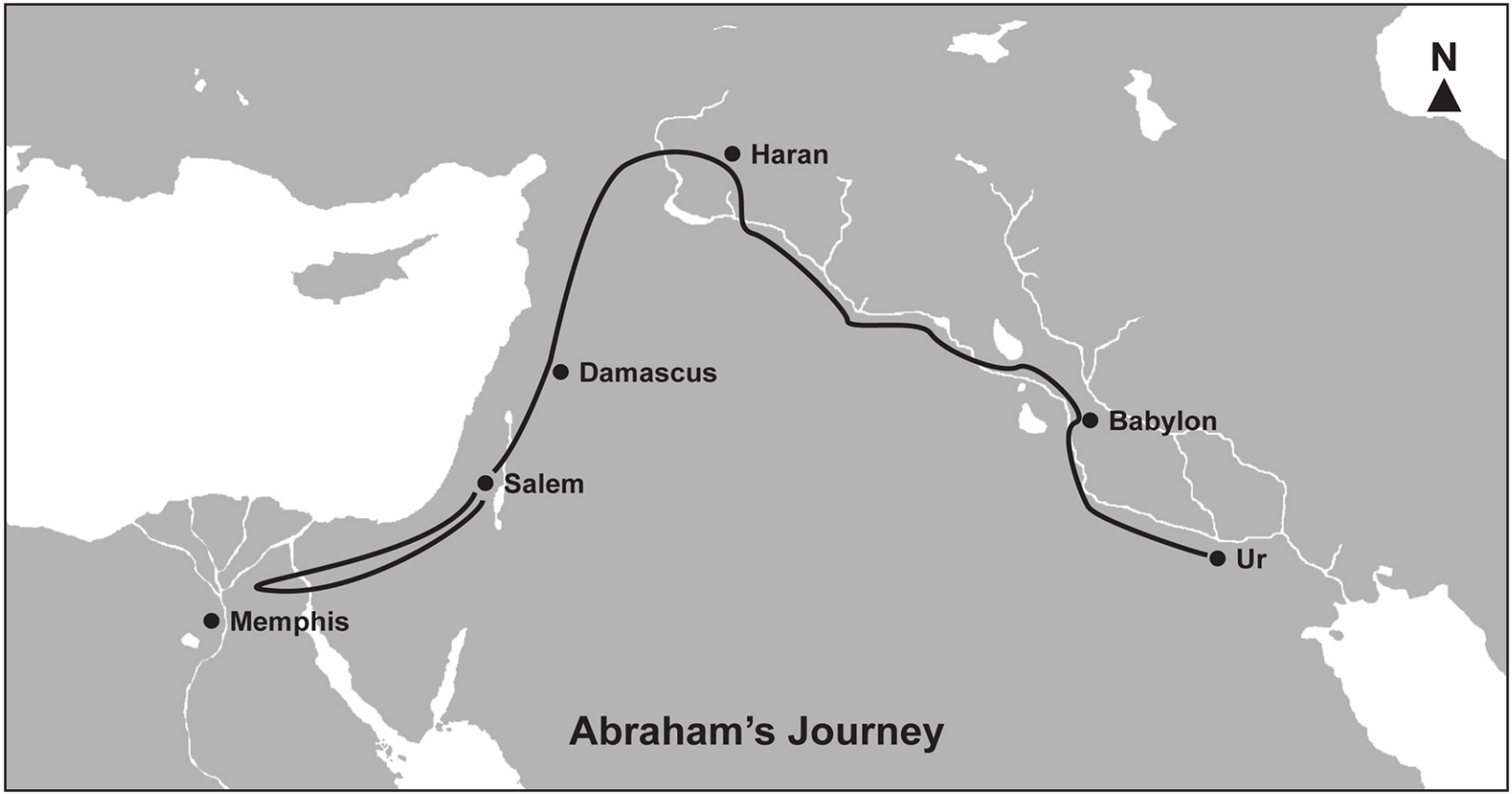

Mu diambu di minu, Abalahami wutumamana, bu katelo, mu kuenda ku tsi yoyi kafueti tambula banga kiuka; ka diambu ko kasia zaba ko kuevi kankuenda.

- Hebrews 11:8

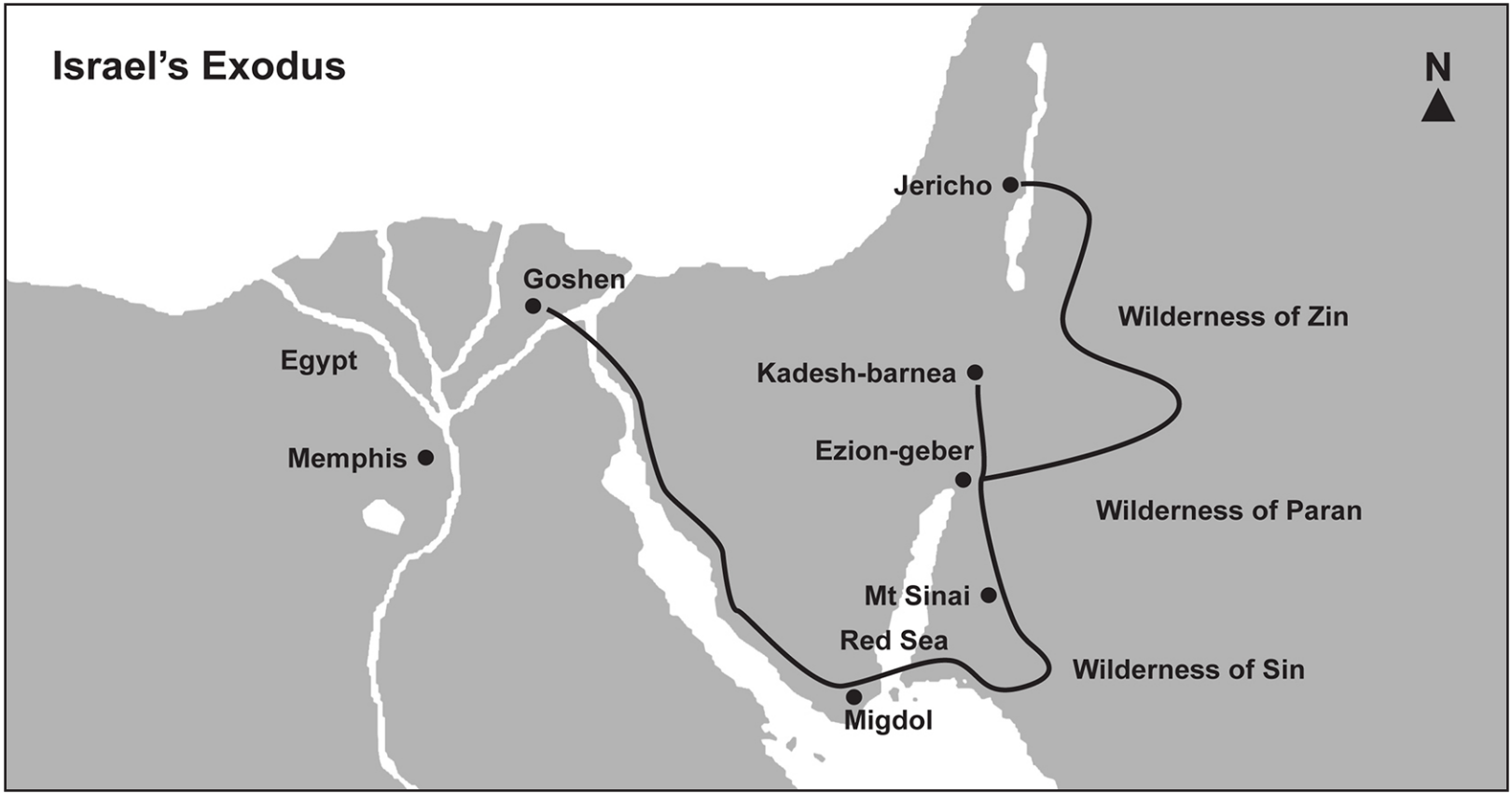

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

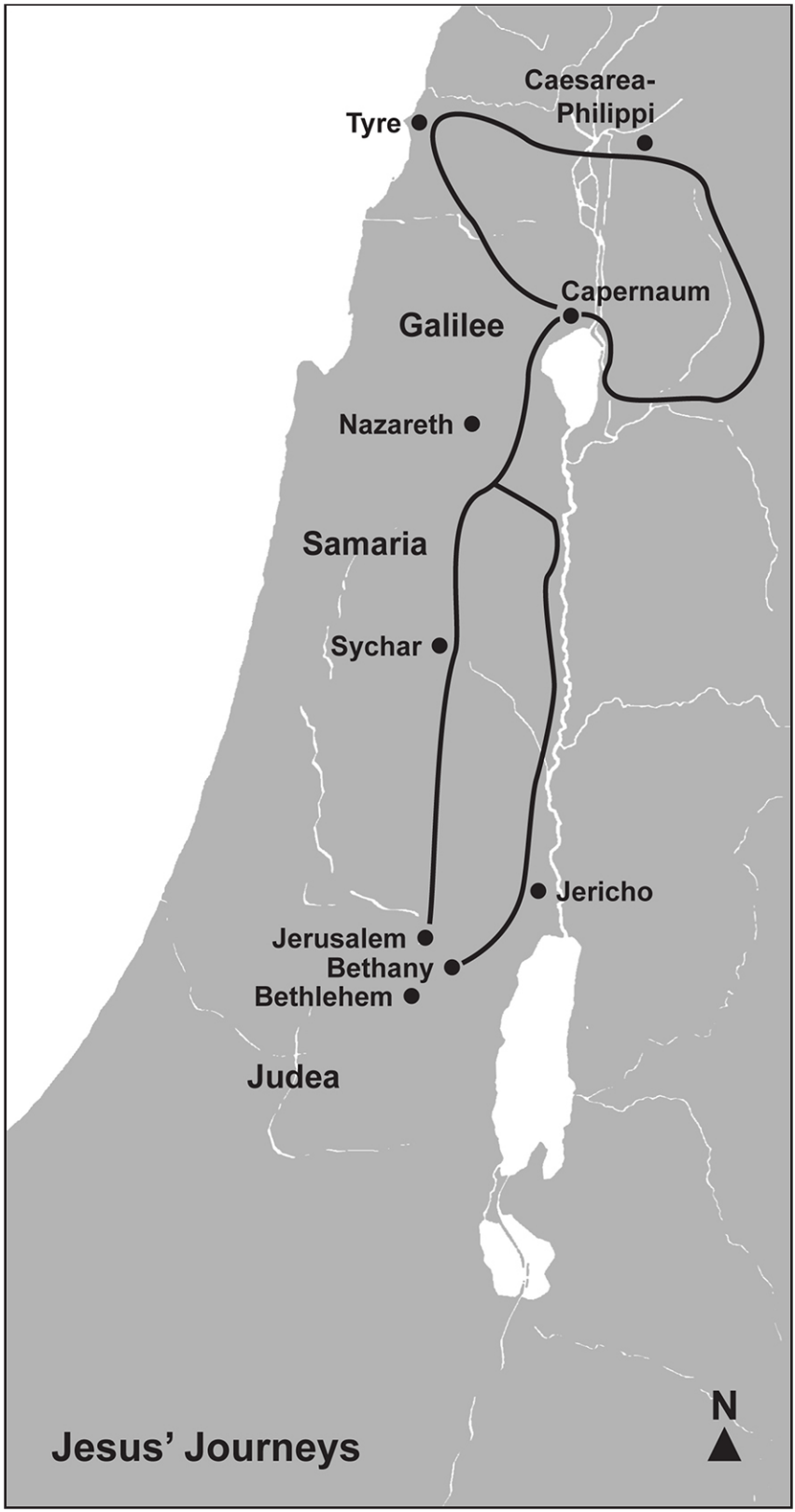

Bila Muana Mutu kasia kuiza ko muingi bansadila vayi wuyiza mu diambudi sadila ayi vana luzingu luandi mu diambu di kula bawombo. - Mark 10:45

Polo kisadi ki Yesu Klisto, wutelo mu ba mvuala ayi wusobolo mu samuna Nsamu Wumboti wu Nzambi. - Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

	Christ returns for his people
1956	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1830	John Williams reaches Polynesia
1731	Zinzendorf leads Moravian mission
1614	Japanese kill 40,000 Christians
1572	Jesuits reach Mexico
1517	Martin Luther leads Reformation
1455	Gutenberg prints first Bible
1323	Franciscans reach Sumatra
1276	Ramon Llull trains missionaries
1100	Crusades tarnish the church
1054	The Great Schism
997	Adalbert marytyrd in Prussia
864	Bulgarian Prince Boris converts
716	Boniface reaches Germany
635	Alopen reaches China
569	Longinus reaches Alodia / Sudan
432	Saint Patrick reaches Ireland
397	Carthage ratifies Bible Canon
341	Ulfilas reaches Goth / Romania
325	Niceae proclaims God is Trinity
250	Denis reaches Paris, France
197	Tertullian writes Christian literature
70	Titus destroys the Jewish Temple
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we?			Genesis 1:26 - 2:3		Mankind is created in God's image, male and female He created us				
How are we sinful?			Romans 5:12-19		Sin entered the world through Adam and then death through sin				
Where are we?			**When are we?**						
			Innocence		Fallen				Glory
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
		Son			John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
		Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people		Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				
		Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise				
		Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
	Angels	Holy			Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command				
		Imprisoned		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Fugitive			1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			Revelation 20:13 Thalaasa	
		First Beast						Revelation 19:20 Lake of Fire	
		False Prophet							
		Satan						Revelation 20:2 Abyss	
Why are we?			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7		For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all				

Destiny

Kiyombi at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarrantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you," John 15:16*. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Diawu yendanu, lukitula batu ba zitsi zioso minlonguki miama; Lubabotika mu dizina di Tata, di Muana ayi di Pheve Yinlongo. - Matthew 28:19